MDK

Brabeczné Wellisch Margit

Szürke fej, of.

Tél, of.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc

MDK

Brabeczné Wellisch Margit, festöm.

Szürke fej. Olf.
Tél. "

Nemz. Szal.- A Munkácsy Cé. VIII. repr. kiáll.-
1935.márc.3o.-ápr.14. Kat.

Brabeczné Wellisch Margit

Tájképeivel szerepelt a Szentendrei Festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

B.H.930.III.2.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képeivel szerepel
Már több korábbi kiállitáson kellemesen tünt fel sok
önviaskodást és titokzatosságot mutató alkotásaival,
most azonban 23 festményével olyan csattanó,erőteljes
és gazdag egyéniséget mutat,hogy minden tapsot és el-
ismerést megérdemel.A Táncosnő-festmény finom vonaljá
tékával és buzgó mély lirájával,csendéletei,enteriör-
-/.

Magyarság
1935.X.13.

képei, egyetlen aktja a dekorativ hatások sajátos, szint
rombecsengő egységével, s a Kékkabátos nő fátyolos szín
szimfoniájával maga a megelevenedő álom: egy zengőlelk
kü, igazi tehetségü müvész bravuros megnyilatkozása.

Brabeczné Wellisch Margit

Szerepelt a Műcsarnok Tavani tár-
latán.

BH 1930. III. 15.

Bratecznó Wellisch Margit

szerepelt a múcsarnok Tavani tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

Brabeczné Wellisch Margit

Tájképei, a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.III.2.

Brabeczné Wellisch Margit

"Városrész a Dunával" c. művével

szerepelt a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.III.2.

Brabeczné Margit

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

Ujság, 930.III.2.

Brábécz-Wellisch Margit

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képeivel szerepel
Nem tüz maga elé xxxxxxxxxxx tulzottan sulyos feladatokat. Az érdekes és kevésbé megkapó témákat egyforma szeretettel festi, szinte gyönyörködve bennük, nőies egyéniségéhez hiven.

Függetlenség
1935.X.13.

Brabecz-Wellisch Margit

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képével szerepel. Az ő müvészetét is inkább a kétségtelen tehetség jellemzi, mint a biztos egyenletesség. Legjobb alkotásai fejlett szinérzékéről, finom harmóniákról tanuskodnak, látszik, hogy szerencsés órák szülöttei, viszont vannak müvei, amelyek nem állithatók ezekkel egy sorba. A piros ruhás nő és az Ülő nő képviseli müvészetét legkvalitásosabban.

Budapesti Hirlap
1935.X.13.

Brabéczyné Wellisch Margit

szobrász

Harmadik Nemzeti képzőművészeti kiállítás - Műcsarnokban - szoborral szerepel. Ülő nője

Magyarság
1933.III.24.

Brabécz-Wellisch Margit

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képével szerepel
Halvány szineivel, finom virágaival, napfényével és ő-
szinte női megfigyeléseivel kelt figyelmet. Női megllá-
tósait tapintatosan és ügyesen közli velünk.-

Az E s t
1935.X.13.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás- Ernst Muzeumban - képeivel szerepel. Néhány arcképén finom szinérzék és a mozdulatábrázolás tehetsége mutatkozik meg. Lazacszinü ruház nője a szürke háttérrel igen hatásos s amellett disztingvált harmóniát ad. Feketekalapos ülő nőjén pedig kitünően figyelte meg és ábrázolta az előrehajlás mozdulatát.

U j s á g
1935.X.13.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képeivel szerepel. Már több munkát láttunk különböző kiállitások alkalmával. Kollekciója nem egyvonalu, különböző hangulatok jutnak érvényre nála, anélkül, hogy mélyen tekintene bele témáiban. Inkább szineiben érdekes, mint mondanivalóiban, ahol pedig nem sokat kellene változtatni, hogy megkapja az egyéniség mázát. Mindüssze ennyit: kerülje a sablonos beállitásokat, a százszor és ezerszer megfestett helyzeteket! Mert ez az egyedüli, ami megzavar bennünket festőművészeténél.

Uj Magyarság
1935.X.13.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás- Ernst Muzeumban - képeivel szerepel. Lefokozott szinskálába lágyuló,dekorativ szépségeken merengő,artisztikus képei - amelyek az ötödik és hatodik termet töltik meg - ugyancsak egy fejlődő művészlélek kialakulásáról adnak hirt.

Pesti Napló
1935.X.13.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képeivel szerepe
Finoman dekorativ nőfejekkel és halvány szineivel hat
csendéleteivel kelt rokonszenvet tehetsége iránt.Képe
it a mesterségbeli tudás elmélyülése és egyéni,nőies
meglátások jellemzik.

Pesti Hirlap
1935.X.13.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képével szerepel
Minden képén a vonalak és szinek dekorativ hatásu ösz
hangját keresi.Leegyszerüsitve stilizál,de csak enyhé
minden erőszakoltság nélkül,csak amennyire a kép egy-
séges tónusa megkivánja.Alakjai,szinei egyformán lá-
gyak,bensőségesek,valami meleg nőiesség ömlik el raj-
tuk.De különösen megkapók azok a képei,amelyeken a
szineket és formákat valami lágy,párás fátyolba bur-
kolja.Egyik legszebb képe az Akt ablak alatt.Az elő-
térben a pompásan megformált,kereveten fekvő akt,mö-
götte az ablakon át látszik a hátteret adó,szine le-
Nemzeti Ujság
1935.X.13. ./,

heletszerü finomsággal festett táj.Kitünő az Artistanő
cimü vászon s a Csókra emlékeztető,szintén nagy tudás-
ról tanuskodó Havas táj.

Brabécz-Wellisch Margit
festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban -képeivel szerepel. Mélységben, szinben és ritmusban sokat fejlődött. Van néhány arckép a gyüjteményben, amelyek a legjobb magyar női arcképek közé sorozhatók, vagy egy-két szigoru rajzu, valósággal klasszikus hatásu virágcsendélete s egy elragadó kis havas tája, amely ugy muzsikál, mint karácsonyelőtti bethlehemesek karéneke. Az arcképek közül minden elismerést érdemel a Sürke fej és a Pirosruhás nő.

Reggel
1935.X.14.

Brabécz-Wellisch Margit

— **Az Ernst-Muzeum csoportkiállitása,** amelyen *Ferenczy Károly* hagyatéka, továbbá *Brabécz-Wellisch Margit* és *Marosi Gyula* müvei láthatók, vasárnap délben zárul.

Pesti Hirlap

1935 x. 26

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

MDK

Brabeczné Wellisch Margit, festőm.

Kikötő.	Olf.
Csendélet Dunával.	-

Nem. Szal. -VI.Tav.Szalon. 1933 ápr. Kat.

szövarch 20.- 202.l

Brabéez Wellisch Margit.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1935-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Brabéczné Wellisch Margit MDK

Nő virággal, olf.

Műcsarnok 1934. Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Braüéczné Wellisch Margit MDK

Ülő nő

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Brabeczné Margit

Szerepel a Munkácsy-céh VIII.kiáll.-án.

Az Est, 935.III.31.

Brabeczné Wellisch Margit
Tulipánok, olaj
Nő gitárral, "

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 4 1.

Brabécz Wellisch Margit, festö

Ülö nö.
Téli táj.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. K.áll.
MP.1937.ápr.29.-jun.20. Kat. 22.l.

MDK

Brabeczné Wellisch Margit

Duna a hegyről nézve

Városrész a Dunával, of.

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 1930. márc. 10 l.

MDK

Brabeczné Wellisch Margit

Borus táj, of.

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 1930. márc. 10 l.

Brabeczné Wellisch Margit

Alkotásával szerepel a Munkácsy-céh kiáll.-án.

M.O.935.III.31.

Brabécz Wellisch Margit MDK

Ülő nő

Téli táj

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Brabeczné-Wellisch Margit

Gyüjteményes kiállitásáról a lap bemutatja "Kékkabátos nő" c. festményének repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 27.-nov. 2.
XXV. évf. 44. sz. 28. lap.

.

Brabeczné Wellisch Margit

MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1930. tavaszi kiállitás

mogiron

Brabéczné Wellisch

Margit

Niemelve

Correction.

The 21th. February 1949.

Since I have made the solemn promise I am a scout of full rights. Last Sunday I made an excursion with my patrol. We had been

Brabéczné

Szentendrei Festők Társ

I. kiáll. 1930. máre (N. Szal)

Duna a hegyről nézve
Városrész Dunával
Borús táj
} of

N. Szal

1931 ápr. Tav. szal.

Kikötő
Csendélet Dunával
} of

1931 jun (Alkotó Művnők Egyes.)
I. kiáll

Tulipánok,
Nő gitárral
} of

1932 ápr. tav. szal.

Nő Duna háttérrel
Arany halak
} of

1935 Munkácsy cék

(l. vigen)

he did not look very fit. He said that he was ill. First he was only hoarse and had a sore throat. Afterwards he could hardly speak, because he got tonsilitis. His mother sent for the doctor. The doctor examined him, took his temperature and said that he had to stay in bed for a few days. He said to his mother that Charles got a touch of flu and she must keep him warm. She felt a great

(2) Brabécyné

Nemz. képem kiáll

1934 ápr.-jún. (Mnás)
Nő virággal

1937 ápr.-jún. (h.o.)
Ülő nő
Téli táj

Munkácsy-Cék

1935 márc.-ápr. (N.Szal)
Szürke fej
Tél
) of

Ernst Mus

1935. okt

Ugyanyt.

Az idő kissé borús volt, de az osztály azért mind majdnem teljes létszámban ott volt. A helyzet az idő szempontjából Visegrádon sem változott. Ill. az esztergomi országúton mentünk, majd lekerültünk egy dűlő-útra, amin Pilis-Szentkirályra igyekeztünk. Akik megéhezték, azok itt pót-reggelizést tartottak. Kevés kérdezősködés után tovább indultunk, most már felfelé haladva. Szűk vízmosáson mentünk és néha tárna bejáratokat is láttunk. Nem kellett hozzá egy óra és már fent voltunk a kilátón. Közben még kisebb pihenőket is tar-

Brabécz Wellisch Margit

koll. Eiill. Ernst Mu-
zeum. 1935
okt.

irod

Az Est. 1935
okt. 15 (Két
új művén Ernstnél)

Brabécz Alfrédné

Wellisch Margit

Festo

Kül, Sport.

Lásd

Boz Magyarlex

187. kr.

1931.

Brabecz-Wellisch Margit

Grod

Y. E. Az Ernst-Museum
csoportkiállítása.
Budapesti Hírlap
1935. okt. 13.

Brabéczné Wellisch Margit

festő Kossuth Sajos tér 4.

Műcsarnok

1930. tavassi kiáll 89.

1934. neuv. képz. kiáll. 388

Lajár B. B.W.M.

Az Ernst Mus. – ben rend.
műjt. kiáll. katal. elsőrész
1935. okt.

Enyves fakonzerválási eljárás VIII 244, 246.

Brabécz Wellisch Margit

festő

Irod Pesti Napló

1935 okt. 13.

(Két fiatal festő

Ernstékrül.)

Irod

D. A. Kiállítás Ernstnél.

Ujmagyarság. 1935

okt. 13.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE

KÖZMŰVELŐDÉSI ÜGYOSZTÁLY

Brabecznéné Wellisch Margit

Pesti Napló képes mell. 1935 márc. 31.

BRABECZNÉ WELLISCH MARGIT:
ÜLŐ NŐ

Brabecz-Wellisch
Margit
Jestő
(koll. kiáll.

Ujság. 1935. okt. 13
(e. a.: Csoportkiállítás
az Ernst-Múzeumban)

~~Barczikay Pasló~~

~~Bánd Viktória~~

~~Bendéné K. Fride-~~
~~rika~~

~~Bérend Ilona~~

~~Brabeczné Wel-~~
~~lisch Margit~~

Tovább

Alkotó Művésznők
Egyesületének első
kiáll. Nemzeti
Szalon. 1931.

seiskel továbbra is közvet

B a n k h o z, de Kötele

Ügyminiszteriumnak is jele

Erről a

végett értesitem.

Budapest,

A mini

A Műemlékek Országos B i z

BRÁBÉCZNÉ WELLISCH MARGIT

19	Kikötő	olajf.	500.—
20	Csendélet Dunával		400.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

-Homburgban 1833 december 16-án.
esten 1904 oktober 13-án.

359.

1905.

III

L repkénynyel befutott 743 (3541).
816 (44).

felső testével
ra néz, (könyöklő jobb karjára ne-
t tart ~~repkénynyel befutva~~ L Konty-
eg, redős ruhája bal válláról le-
s álarcz~~et faragtak~~ ~~III~~.
35x242
20578 sz. leirattal 50 K-án.

L jobb lábával pedig a lépcsőfokra lépett.

221

284

Brabeczné Wellisch

Margit

2 olajf.

Nemzeti Szalon

Munkácsy Cék.

VIII. repr. kiáll. kat.

1935. marc. 30 – ápr. 14.

✓

A felkéren

Balás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gallus Sándor

Gerevich László

Brabécz-Wellisch

Margit

festō

koll. kiäll.

Ernst Museum

kiäll. 155. n

1935. okt. V

Fōv. Képtar

Brabéczné Wellisch Margit

16	Nő Dunaháttérrel	olajf.	600.—
17	Aranyhalak	olajf.	350.--

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1932

KÉPKERETEK

HOFFMANN FERENC

Brabecz Wellisch
Margit
festö
koll. kiáll.

l. Ernst Muz. kiáll
155. sz.
1935

Magyar-Csanád h.n. IX. 114

Brabéczné (Alfrédné) Wellisch Margit

festő

Sz. Bp 1893 okt. 23

rk. 5 gimn. után

Műcs, kiáll, 1930 tól

Pipics 110. l.

1913-14 Képrem. Főisk

Bosynay

aztán Fényes Adolfnál

1930-31 ~~2 évig~~ a tretendrei művészteleppen mint vendég

357. Ismeretlen festő
A XVIII. századból.

~~357.~~ Esterházy Károly.

látható, kissé fordult

Vállon alól, balra ~~néz~~.
szemöldöke és szeme barna, arcza é
piros, ~~és~~ reverendája felett nyaklá

Vászon, méretei 44: 35 c
Doleschal Gábor ajándéka
~~A Nemz. Muz. képtárából~~.
— Át. Képt. 285. —

606
(TK)

904: V. 3.

196

Brabéczné Wellisch
Margit

V. Nádor n. 12

MKSz 1947

Wellisch építész
lánya
húga
u

MDK

Brabéczné Wellisch Margit, festö

388. Nö virággal. Olf.

Bp.Mücs. -OMKT.Nemz.Képzömüv.Kiáll.1934.ápr.29.-jun.
Kat. 17.1. 17.

Brabeczné Wellisch Margit

Szerepelt az "Alkotó Művésznők" kiállitásán
a Nemzeti Szalonban.

Est, 1931.Jun.7.

Brabéczné Wellisch Margit
festő

Rákt vek a Műcsarnok nemzeti
kiállításán.

M.O. 1935. III. 24.

Drabéczné Wellisch Margit

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Ujság, 931. IV. 5.

Ajjoteas. s Seiwyel Lars.tav.tartlatan.

Ujeeg.cji,IV.5.

BRABANT, Franciscus Carolus

OL Esterházy herc.cs.lvt. T.21.Nr.1067 - FRaknó látkép

SZILÁGYI István: Paraliturgia-ikonográfia-építészet : A rózsafüzér stációs kálváriákról. = Vasi Szemle, XLIV.évf. 4.sz. 1990 526, 531.p.

536.p. lépe

felfokozott, megrendítő hatá-
lmazott müvei szinte a doku-
az emberek közvetlenül, szin-
előttünk, a müvész a háttérbe
3, Egy malom emléke, 1971, Ko-

a hatvanas évek derekán a
elszavát iró "Kilencek" cso-
tkozattal, néhány kiállitással
aik szerint - előbbrevinni a
ét. Miután azonban többségük
igen lépett, jelentős müveket
szétoszlottak. Közülük egye-

MDK

Brabéczné Wellisch Margit

Ülő nő.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Marc. 24-maj. 15. Műcsarnok. Kat. 11.o.

Brabant

császári mérték

l.

Tanulmányok Bp.

Múltjából

VII. 105. l.

MALOMKÖ
GYÁR

Broadwood John master

müve: London, 1817 (?); masszív felépítésű zongora. Beethoven tulajdona volt.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969. 41 l

14 l

megírva

Brabant, Franz Leopold
Császári mérnök

Ez a

a Tanulmányok Budapest multjából V. 6 lelent meg

15) (Reprodukciója ~~jelen~~ kötet elején külön mellékleten, — Bécs, Albertina metszetgyüjtemény, Vues 83., 42. sz. alatt: Butta oder Offen wie selbige 1684 gestandte wie die Armatha darüber geruckt wirdt von anfang zuseyn gestandte ist. Készítője: Franz Leopold *Brabant* császári mérnök. Ké, szi, 54×38 cm.

Lásd a Auloldalt!

Borbély Andor: Kéziratos ábrázolások Buda visszafoglalásáról.
Tanulmányok Budapest multjából V. 135. l.

137, 139. l.
141. l.

Keletről, a pesti oldalról nézett budai várnak igen szép és hatásos ábrázolása *Brabant* császári mérnök látképe.[15]) Szerzője résztvett az 1684-es ostromban, és így többször volt alkalma látni azt a terepet, amelyet emlékezetből visszaadott. Erre mutat, hogy helyrajzi beosztása egészen megfelel a valóságnak, kivitelezésben azonban emlékkép után dolgozott. Például a Gellért-hegy jó helyen van, de az eléje rajzolt dombok valamely más álláspontból látott perspektíva emlékei. A tabáni városrész is nagyon előkerült a Duna mellé. A királyi palota főbb épülettömbjeinek és a másik két jelentős várbeli egységnek, a Koronázó-templomnak és a Helyőrségi-templomnak elhelyezése megfelel a valóságnak. Az északi alsó várfal bástyáival és a kidőlt ostromrésekkel a valóság illuzióját kelti. Külön figyelmet érdemel a mai Császárfürdő helyén álló kupolás török fürdő ábrázolása, amely a fürdő történetére értékes emlék.

A Bécsi Nemzeti Könyvtárban is található az 1686-ki ostromról egy alaprajz, amely a várat megközelítő árokrendszert tünteti fel. Szerzője Brabant mérnök

Képe

28) Bécs, Nemzeti Könyvtár, földrajzi gyüjtemény, 93.2. Címe: Offen, wie Solche anietzo Attaq. nach einer herausgeschükth. delineation gemacht den 9. July 1686. Franz Leopold Brabant. Kay. Feyerwerkher zu Brünn. Ké, szí, 545×400 mm.

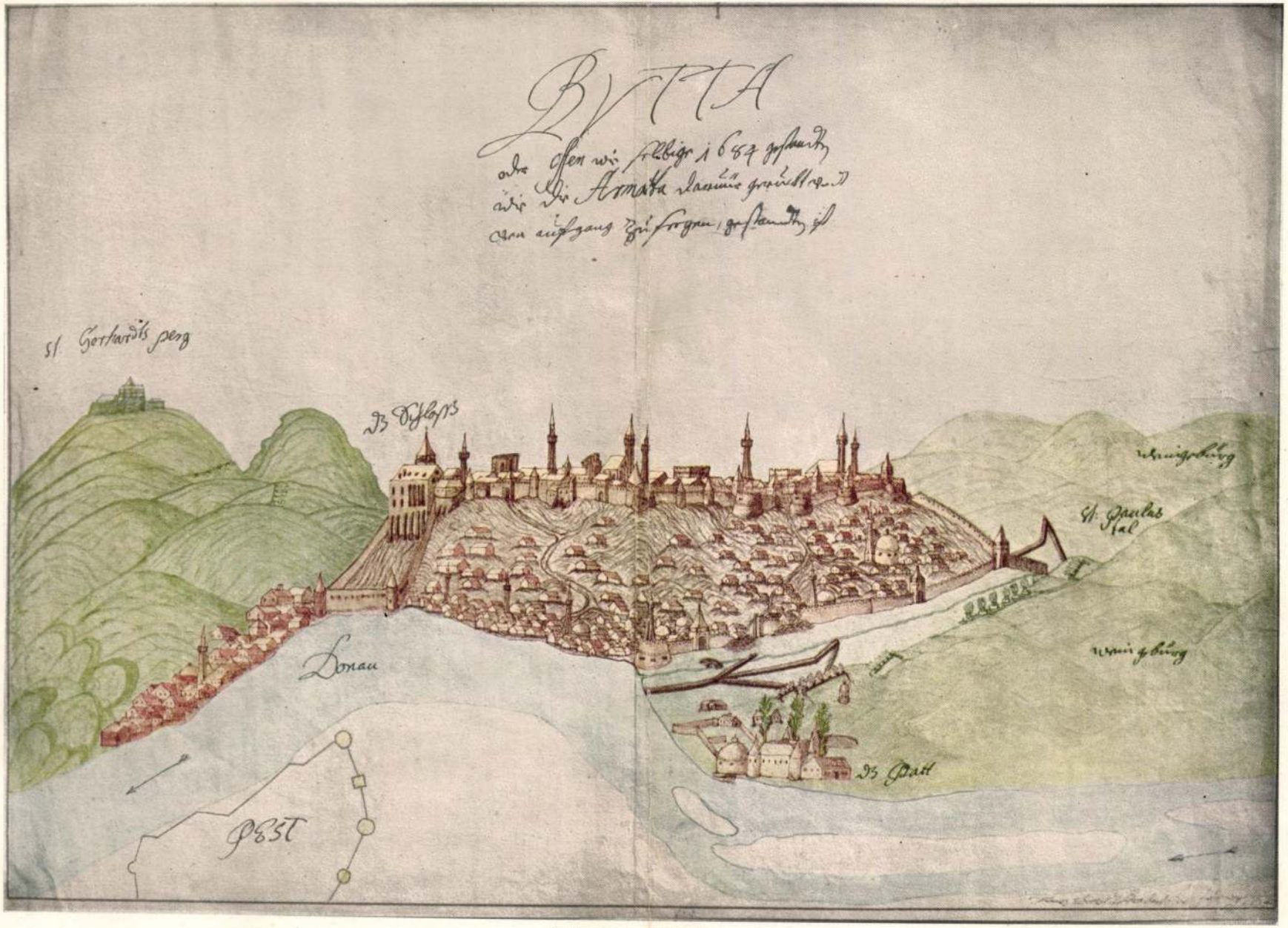

Buda látképe 1684-ben.

Brabéczné Wel'isch Margit

Két képe, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

N.U.931.IV.5.

A.U. 27.IV.5.

B. Wellisch Margit

Alkotásával szerepelt a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

P.H.932.IV.29.

Brabéczné Wellisch Margit
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

MDK

Brabécz-Wellisch Margit: Csendélet
Női fej I-III
Festőnő
Szürke fej
Proletár lány
Havas táj
Nő csendélettel

Az Ernst Museum Kiállitása CLV. 1935.

MDK

Brabécz-Wellisch Margit: Csendélet, havasi tájjal
Dombos vidék
Virág és gyümölcs

Az Ernst Muzeum Kiállitása CLV. 1935.

Brabenec Ferenc

Győr 1795 - 1800

l.

Jankó Ötvös - apródok

11. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M.D.K.

Bračanin Marin, Köfaragó

a XV. század vége felé Budán és dolgozott Mátyás király udvarában.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkor és a reneszansz idején

Művészettörténei Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

98. old.

M.D.K.

Brachfeld-Parlaghy

A tizenhétéves festőművésznő Münchenben készitett festményeit a Müegylet elfogadta a legközelebbi kiállitás számára,- adja hirül "A HÉT története" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. május 15.
3. évf. 528. lap

Brachfeld (~~Pallagi~~) Vilma

1877/78 - 1878/79 I

Ferképzőmfőiskérk

71. l

l. Pavlagi vilma

[illegible]

lostor főoltárának festett része (1510 körül, colmari múzeum), a predellán Krisztus siratása, a szárnyakon (kívül és belül) Szt. Antal és Sebestyén, Krisztus a kereszten, Mária a kis Jézussal és angyalokkal, Az angyali üdvözlet, Krisztus feltámadása, Szt. Pál és Antal remeték a pusztában, Szt. Antal megkísértése. Egyéb művei: Krisztus a kereszten (1505 kör., Basel), ugyanez a tárgy (1522, Karlsruhe), Krisztus kigúnyolása (München, korai kép), két oltárszárny Szt. Cirjék és Lőrinc képével (Frankfurt), Madonna (Stuppach), A Sta Maria Maggiore alapítása (freiburgi múzeum), Szt. Martius megtérése (München). G. páratlanul áll kortársai közt. Akkor, midőn a német művészet, Dürerrel élén, olasz hatás alatt újszerű, határozott racionális formákra törekedett, G. a késő gótika egész gazdagságát, irracionális érzelmi elemeit, fantasztikumát hallatlan festő erővel juttatja kifejezésre. Mozgás, kifejezés, festői határozatlanság, nyugvó formák rajzolt körülírtsága helyett. Transzcendens benyomások a festészet szabad eszközeivel, megkapó fényhatásokkal elérve. G. nem úttörő — Dürernek lehettek tanítványai, utánzói, neki nem —, hanem utolsó, a legtökéletesebb kifejezője a késői középkor szellemének, amelynek útjáról kortársai letértek. — Irodalom: *Bock* (Strassburg, 1904), *Schmidt* (u. o., 1907, 2. kiad. 1911), Max J. *Friedländer*, G.'s Isenheimer Altar (München, 1908). *Hagen* (München, 1919. 5. kiad. 1923), *Hausenstein*, Der Isenheimer Altar des Matthias G. (u. o., 1919). August L. *Mayer* (u. o., 1919, 2. kiad 1920), *Réau* (Párizs, 1920), *Niemeyer* (Berlin, 1921), *Esswein* (u. o. 1924), l. m. *Enherich*, Grünewald-Bibliographie (Strassburg, 1914).

GRÜNSTADTI PORCELLÁN. Midőn

SEVERIN BRACHMANN, éremművész

280.-FERDINÁND főherceg/+1595,a török elleni háború/.-
E/.Mellkép j.szakáll,vért.---H/.THESEVS.Theseus apjának
Aegeusnak a kardját kiemeli egy kő alól.A kövön:AN/MD/
LVI.-1556.óvális öntvény ezüst,28-35 m./40,05 gr/.
Brachmann müve. 13.old. Fekete repr.47.old

HUSZAR LAJOS:A régi magy.emlékérmek katalógusa.A.legrégibb időktől 1850-ig.I.Ujkor.1526-1657.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.Kiadása. 5.csoport, 10.sz.
Bp. 1973

SEVERIN BRACHMANN, éremművész

KOZÉPKOR.-6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek.-1300.-1526.-

167.I.MÁTYÁS.-Elöl:MATTH:HVN:COR:PANNONIAAR:BOH:e.REX. Mellkép sz.Lent:AETA:43.-Hátul:Kartusok közt négyszögu táblán8 sorban:CAESARE MA/GNA MIHI VICTO:/THRACVM.e:TY/RANNIS:MAJOR/APOLLINEA GLO/RIA PORTA TV/BA EST ANNO/MCCC MCCCCLXXXVI.Lent palzsban gyürus holló.1486?Ontvény.34 m m.arany/31.87 gr./,bronz.Severin Brachmann müve. 46.ol

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.KÖZÉPKOR

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata.5.sz.5.csoport. Bp. 1972

SEVERIN BRACHMANN, éremmüvész

280.-FERDINÁND főherceg/+1595,a török elleni háború/. E/.Mellkép j.szakáll vért.---H/.THESEVS.Theseus apjának kardját kiemeli egy kő alól.A kövön AN/MD/V LVI.1556.- óvális öntvény,egüst,/28-35 mm.-/40,05 gr./.Brachmann müve. 13.old. Kép. 47.old

HUSZAR LAJOS:A régi magy.emlékérmek katalógusa.A legrégibb időktől 1850-ig.I.Ujkor.1526-1657.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.Kiadása. 5.csoport, 10.sz. Bp. 1973

BRACHMANN, Severin

Ursula Lemmel

Huszár: Szemléfi érmek. Bp. 1999.
71 n. 298.

zá tartozó ablakokat a későbbi pinceboltozat teljesen elt
lethez tartozó járószintet a kutatást megelőző szintsü
nem lehetett megállapítani.

A lakóház tulajdonosaira vonatkozó levéltári adatok[5]
sajnos elég nehezen értelmezhetők, az egyes telekhatáro
tosan. Annyit tudunk, hogy a 17. század elején Hera Ba
András. 1648-tól kezdve a nevek sokasodnak, de nem b
tünkre vonatkoznak. A 18. század elején a tulajdonoso
kifejezés szerepel, amely nem üres telket, hanem üresen
tulófélben lévő házat jelent. Feltételezhető, hogy ez a fo
pot az 1709-es, majd az 1720-as nagy tűzvésszel áll össze

Ilyen irányú kutatásaink továbbá arról tanúskodnak
mértékű átalakítása valamikor 1728-1737 között történt
ugyanis az adójegyzékek jórészt csupán pusztákat soroln
Antal kovácsmester házáról (pusztával) szól a forrás.[7]
1743-ban már Gattermann Mátyás kávéfőző kezén lévő i
tával szerepel.[8] Lehetséges, hogy ekkor alakul ki a kés
hosszú, csak összevonás révén létrehozható telke. Mind
szempontból hiteles városképen ezen a szakaszon nem

Brack.

A szegedi „Paletta" képszalon kiállításán műve szerepel.

Szeged
Szinház-Szinházi Ujság, 1928. dec. 16.

MDK

Brack Miksa

Tájkép, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.
5 l.

M.D.K.

Brád Ondrás
grafikus

A szabadgerszegi Göcseji Museum-
bauvendezett tárlatot.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. április – 47 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Brád András

1967 FEB 28

1967. február 28.

1021

Közös tárlat nyílt Zalaegerszegen Brád András, Dús László és Szabó Sándor műveiből

Nagyszámú érdeklődő jelenlétében került sor vasárnap délelőtt 11 órakor *Brád András* iparművész, *Dús László* képzőművészeti főiskolai hallgató és *Szabó Sándor* festőművész közös tárlatának megnyitására.

A *Göcseji Múzeum* kiállítási termében *Baranyai Sándor*, a megyei tanács vb. művelődési osztályának vezetője méltatta a három művész munkásságát, s a fellendülő zalai képzőművészet úttörő egyéniségeinek nevezte a kiállítókat. Ezután a jelenlévők megtekintették a kiállított festményeket, grafikákat és rajzokat, egyöntetűen nagy tetszéssel nyilatkozva a látottakról. Az érdeklődők soraiban ott láttuk *Varga Gyula* elvtársat, az MSZMP Központi Bizottságának tagját, a megyei pártbizottság első titkárát, *dr. Török Lajos* elvtársat, a megyei tanács vb. elnökét és *Kiss Gyula* elvtársat, a megyei tanács vb. elnökhelyettesét is.

A kiállító művészek valóban megérdemlik a közönség megkülönböztetett figyelmét. S nemcsak azért, mert *mindhárman közöttünk élnek*, de elsősorban *alkotásaik* miatt. A legismertebb közülük *Szabó Sándor*, aki olajbányász portréi mellett ezúttal megyénk más tájait és embereit bemutató festményekkel is jelentkezik. Alkotásait a markáns vonalvezetés és a széles skálájú, nyerseségében is erőteljes valóságlátás jellemzi. Realista művész, jó megfigyelő készségről tesz bizonyságot, szinte a kétkezi munkát végző emberek élményein keresztül érzékeli a világot.

Brád András, a Zalaegerszegi Ruhagyár tehetséges, fiatal iparművésze főként szenvedélyes indulattól fűtött *vietnami sorozatával* kelti fel a néző érdeklődését. Hajlékony, vonalgazdag tusrajzai őszinteségükkel és művészi bátorságukkal tünnek ki. Figyelemre méltóak expresszív erejű portréi is.

A másik fiatal, *Dús László*, a Képzőművészeti Főiskola végzős hallgatója mindinkább kiforró művész benyomását kelti kiállított műveivel. Kísérletező kedvű alkotó, aki leginkább nagyméretű műterem-kompozíciójával készteti elmélyedésre a nézőt. Ez a kép ugyanis összegezés, egy pályakezdésében is sokrétű élményvilágról és tiszta valóságlátásról tanúskodó művészi szemlélet pontos kifejezése.

T. A.

napra

bál — farsangi

Zalaegerszegen

Egy vidám bálozó a középiskolások közül
(Kiss Ferenc felvétele)

yesütő,

ászcsárda

Letenyén a tótszerdahelyi tsz

tajdonos, és a kis épületben a napokban kezdték meg a pecsenyesütést.

A vásárlóhelyiségben asztal, székek. Ha valaki éppen itt akarja elfogyasztani a frissen sült kolbászt, hurkát, vagy cigánypecsenyét, leülhet.

— **Délben a legnagyobb a forgalom** — mondja **Fuss Istvánné** és társa, **Vlasics Istvánné** megtoldja: — **Hétszáz—ezer forint között mo-**

NAPTÁR

1967. február 28. Kedd. ELEMÉR napja. A Nap kél 6 óra 28 perckor, nyugszik 17 óra 26 perckor. A Hold kél 22 óra 35 perckor, nyugszik 8 óra 16 perckor.

Időjárás

Várható időjárás ma estig: Változóan felhős, párás, az évszakhoz képest enyhe idő, szórványosan, főként nyugaton és északon előforduló esővel, esetleg zivatarral. Mérsékelt, időnként megélénkülő délnyugat, nyugati szél. A nappali felmelegedés nyugaton kissé gyengül, máshol alig változik. Várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 0—plusz 5 fok között, legmagasabb nappali hőmérséklet 8—13 fok között. (MTI).

Röviden

„Leányvásár"

Az olaszországi Montaldeo falucska 480 lakosa közül csak tíz eladósorban lévő lány van, ezzel szemben mintegy 110 fiatalember szeretne nősülni.

A házasodni vágyó fiatalok éppen ezért elhatározták, „leányvásárt" rendeznek. Különböző olasz újságokban hirdetésekben kerestek feleségjelölteket. Egész Európából 500 levél érkezett Montaldeoba, amelyben a lányok megígérték, hogy az előírt időpontban eljönnek a „leányvásárra".

Úgy látszik az utolsó pillanatban a lányok bátorsága elszállt és még az ünnepi ebédre készített sültcsirkék illata sem vonzott egyetlen leányt sem a házasodni vágyó fiatalemberek körébe, akik így kénytelenek voltak lányok nélkül elfogyasztani az ünnepi ételeket.

Sakkparti telefonon

Két barát, az egyik Londonban lakik, a másik Glasgowban, elhatározta, hogy telefonon lejátszik egy sakkpartit. Megállapodtak évi egyetlen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Brád András

ZALAI HÍRLAP

1985 FEB 28

1021

TÜKÖR ELŐTT

Brád András rajza

GALABÁRDI ZOLTÁN:

JÉGVIRÁ

A déli vonattal kimentünk Érdre, anyuékhoz, de én alig vártam a négy órát, otthon szerettem volna lenni. Türelmetlenül ettem végig az ebédet, utána átadtuk az ajándékainkat, anyunak egy fehér nylonblúzt, apa metszőollót kapott, extra éleset, anyu az asztalra rakta az ő ajándékait, mutattam, mennyire örülök, de csak mutattam, nem volt igazi, mert szerettem a szüleimet, igazán, mégis, most kettőnknek kellene az egész időnk, úgy kellene' Annak viszont nagyon tudtam örülni, hogy Eriken is láttam a magam türelmetlenségét, szinte ujjongtam, lám, ő is lesi az órát, az állomás tíz percre van, háromnegyed négykor elindulhatunk...

Anyu persze észrevette a feszengő nyugtalanságot, van esze hozzá, előle soha nem bírtam elrejtőzni, se örömömmel, se bánatommal.

— Te lány, te lány! — mondta, amikor a férfiak átmentek a másik szobába. — Sietnél, mi? Jól van, nem kell mentegetőznöd, sietnél, hát aztán... Úgy látom, most rendben vagytok.

— Rendben — mondtam hálásan. — Talán egy hónapja. Erikre rá se lehet ismerni. ezentúl minden karácsonyt úgy ünneplek, mint a saját ünnepemet.

Odakint fagyott. Az ablakra áttetsző hártya borult, a közepén, mint egy varázsló jókedvű alkotása, csodás jégvirág nyílt. Az én virágom, nem is lehet másé, az én tiszteletemre, az én örömöm tiszteletére került az ablakra, szeszélyes vonalainak minden pompájával együtt.

Megvacsoráztunk, utána Erik azt ajánlotta, hogy menjünk sétálni egy kicsit, nézzünk körül a néptelen utcán.

— Nem megyünk — mondtam, s megoldottam a nyakkendőjét. — Nem akarok sétálni, nem akarok utcát, téged akarlak.

Addig azt hittem, hogy ismerem már a szerelem minden arcát. Azon a karácsony estén újra és újra megtudtam, hogy a szerelemnek annyi arca van, ahány a pillanat az ember életében.

Mint a libegve aláhulló kis papírdarab, úgy tértem vissza a földre. Erik arca mellettem világított a szuszogó párnán, karja a derekamat ölelte. Csend volt, igazi, nagy csend, csak a karácsonyfa roppant néha a teher alatt.

— Akarok kérdezni valamit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Brád Andrásné

1965 ÁPR 18.

1021

AZON A TAVASZON

Brád András rajza

Szentiványi Kálmán:

NYUGDIJASOK

Barkócz sovány és fekete, mint egy kopott drótkefe, nem több ötven kilónál, Berkenyés viszont jócskán elüti a mázsát, pedig nem magasabb a másiknál, ami kevés haja maradt, fehér. Barkócz nyomdász volt, Berkenyés meg híres cukrász, társszerzője valamely, sehol sem kapható szakácskönyvnek. Nyugdíjasként telepedtek meg Leányfalun. Ötszáz öles telkük van a parton. Óriás fűzfák, füves part köti a folyamhoz. Szomszédok — még házuk is hasonlít — most egymásra utalt barátok, halálig.

Berkenyés tevékeny ember, kertészeti szakkönyveket vásárolt, únszolta Barkóczot, együtt termeljenek málnát, epret, piszkét — megpótolandó a nyugdíjat, mivel egyiküknek sincs alkalma itt a szakmában mellékeresni valamicskét. Berkenyésné, riadt, kicsi asszony, könyörgött a szomszédnak, fékezze meg valahogyan a férjét, sóhajtozva emlegette régebbi terveit, vál-

A nyomdász köhincsélve megkapálta tán kétszer a kukoricát, aztán nem törődött vele, szundikált a verandán, vagy kirándulni ment az erdőbe, gombát szedett.

Berkenyés kiabált:

— Az én kertem majd ontja a pénzt! Megmutatom magának!

— Ha már nyugdíjba küldtek, kilélegzem az ólmot a hegyekben. Míg fiatalok voltunk, ritkán mehettünk az asszonnyal.

Berkenyés napszámost is nem a kukoricát meg kéne fizetni. — S mosolygott barátságosan.

A fiúk kapkodtak a pénzért, zavartan nevettek, a lányok még rájuk is kiabáltak — s szó nélkül „leszúrták" csövenként a kettest. Berkenyés fuladtan kiabált.

— Ez tisztességtelen verseny! Ne vegyenek tőle, dupla áron számítja! Más csónakosok jöttek. Barkócz ezeket is kisegítette. Berkenyés rohant, számolt és káromkodott, ha így megy, elveszti a fogadott — írta a kiadást — dást. Kora tavasztól dolgozott kiabált, hogy jövőre motorral feleségestől — s lám, a nyomöntöz: mert nyárra apadt a dász lefőzi!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Brád András

ZALAI HÍRLAP

1965 JUL 11
1021

Brád András illusztrációja

ék a ker
, az Ulá
ókat tápl
az urak
asztok v
ragikus
a veresé
tét. És
ni a szín
ük a Dó
Szirtes Ád
gely érde
bó Gyuláról,
árnyalatosan
Nagy Imréről,
rről, Stefanik
iláról, Iványi
többiekről is.
színház ren-
es csabai szí-
s, köztük bu-
k művészeire
ményezése si-
hisszük, hogy
d jövőre, s az-
it kiválasztani
ilföldi dráma-
sházából. Ér-
mban élő ma-
imát iratni a
ház számára.
hogy a vár
ilkozó téma.

fővárostól, ezért minden színház minden előadását elvihetik a városukba. *A hozzánk látogató, a megye színházi életét biztosító társulatokról éppen ezért azt kérjük: hivatásuknak megfelelő igénnyel és művészi becsvággyal jöjjenek hozzánk.*

Zalában évente mintegy százezer nézője van a színházi előadásoknak. *A szép produkciókért százezren lesznek hálásak.* Egy újabb év múlva esetleg néhány ezerrel többen. És ez egyáltalán nem mellékes szempont. *Többek között ezért sem mindegy, mit és hogyan játszanak nálunk az 1965—66-os évadban a színházak.*

Takács István

MDK

Brád András

Álom, monotyp.

Portré, "

M. Képzőművészek Szöv. déldunántuli szervezetének kiáll. Ősijek 1966.

MDK

Brád András

Portré, repr.

M. Képzőművészek Szöv. déldunántuli szervezetének kiáll. Osijek 1966.

MDK

Brád András

V. Orsz. Ipar. kiáll. Műcs. 1965.

Brád András

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 NOV 1

ZALAI HÍRLAP

1021

SZŐL ŐEVŐ

Brád András rajza

...ni, vonalain.
...z emberek r...
...nak, aztán sz...
...yúlnak a poh...
...ó, persze. Deh...
...ell mondani a...
...zikútról, lega...
...kis jó bort, h...

...írizsi Gestpó-...
...n vergődik az undokan
...ó rabtársa mellett, az üres
...st kanalazva, míg Ramu-
... csirkecombot zabál, a
...ik pedig lengyelországi zsi-
... vonatáról szól, amelynek
...ai csonttá fagytak, mint a

...ten leírásakor is hűvösen tár-
gyilagos. Azzal nyügözi le ol-
vasóját, amit leír. Igazi prózai
mestermű, párját ritkítja a
maga nemében. Jorge Semp-
run könyve egyhangú szava-
zással nyerte el Franciaország
tizenöt legnevesebb kiadójá-

Könyvek

...uggyant láva a vulkán lá-
...il".
...kumentál minden monda-
...a sok szörnyű emlékezetű
...zanat közül a szovjet tiszt
...kasztását, a Tábor udvarán
...amaradó négy méter ma-
...mezítelen hulla-hekatom-
...a krematórium borzalmas
...eit, a szerencsétlen lengyel
...ó gyermekek halálbahaj-
...ását. Megragadó a kétszáz-
...las remekműben, hogy az
...sohasem nyúl különleges
...szerekhez: hangja mindig
...gizzóbb vérforraló jelene

...nak idei nagydíját, a Fermen-
tor Prix-t. A világ tizenöt nyel-
vére fordították le ezt az ol-
vasót a lelke mélyéig felkava-
ró könyvet. *(Európa).*

Grezsa Ferenc:
JUHÁSZ GYULA EGYETEMI ÉVEI 1902—1906

Az Irodalomtörténeti Füze-
tek e száma eddig meglehető-
sen feltáratlan fehér foltról, a
magyar polgári irodalom nagy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Brád András
ZALAI HÍRLAP
1965 DEC 25

1021

Brádt 965

KARÁCSONY 1965

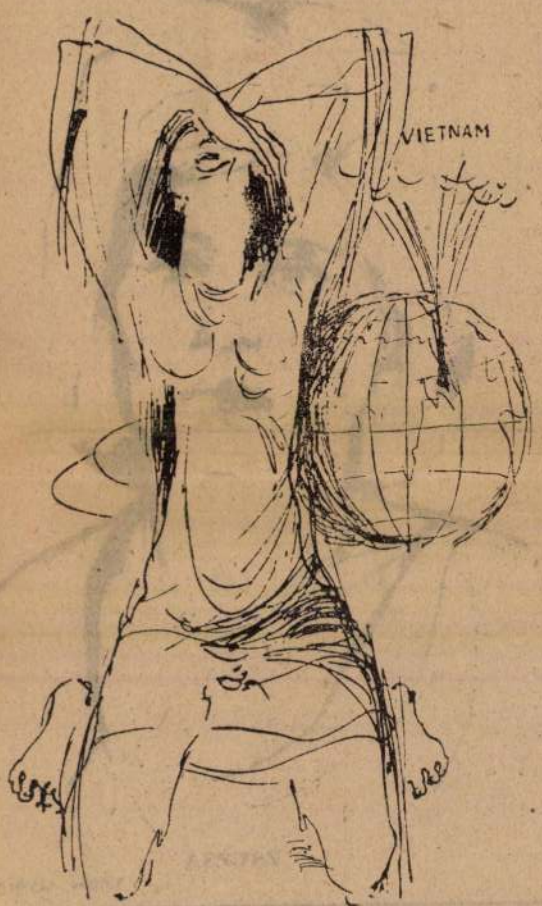

Brád András rajza

ZSUZSA

Vörös Györgyi rajza

A szokásosnál több zalai művel

Erre a falatka ablakra, az udvarra, az utcára és az egész világra ráesett a téli korán-alkonyulás: köd és hószitálás, csontfájdító nedvesség volt belegyúrva. Délután három óra múlt. Az asztalnál ültem, a világot olvastam, mikor a falra akasztott óra kerekei elkezdtek surrogni, aztán krákogva elverte a hármat. Nem vetem ki ezt a vén jószágot — velem együtt járja le az időt. Mikor megvettem, majdhogy nem lábra kapott, és végigjárt a szobában, de kikopott kerekeit már csak a megrakott funduszok, meg a harapófogó, valamint a kalapács noszogatják előre. Az ekevasat nem merem a láncra akasztani: megkaristolná a falat. Elverte a hármat, felkeltem, kiléptem az udvarra, hogy vetek a tehénnek. Elláttam az állatot, jövök előre, megnézem az eget, amely semmilyen színű volt; volt idő, amikor a hajam is ilyen volt: mintha meszet, cementet kevertek volna össze, s azzal megmeszelték volna a fejemet, most meg az eget. Kettőt se léptem, amikor Bundi kutyánk rákezdte az ugatást, marta a kapu alatt a lyukat, majd felugrott a kapura, onnan acsargott két emberre, akik benyitották az utcaajtót. Eltakarodtattam a mérges állatot az útból, kezeltem a köszönő emberekkel. „Kérem, Tessék csak beljebb fáradni. Ránkjött a tél, az ember szeme-szája tele van ködděl, tessék csak beljebb, a szárazra!" Még a magasra vetett ágy előtt áll nálunk két szék, odaültettem a vendégeket, de nem oda, az asztalhoz ültek. Az egyiknek olyan vékony volt a bőre, mint egy kislányé; láttam, amint az erekben szaladgált a vér. Keze is fehér volt, gyengebőrű, a másik is efféle ember volt. Szemüvegjüket aranykeretbe tették. Hajuk már jó messzire hátra szaladt homlokukon. Csendesek voltak, jónézésű emberek voltak.

vesen", mondottam, sértem az utcára a álltam. Vaksi idő esett a toronyra. E a négyet. Mondom: tor urak, fognak lá ja, hogy négy óra v veri a toronyóra. I lapját!". Jó 250 mé vendégek megigaz ket, nézegettek, ha elmosolyintották m mes volt kijönni gondolhatták magu tek. Még egy száz „Köszönöm, de má vele. Elég lesz a fe de!". Megszerettem embert, mondtam jenek el. Köszöntél

Éppen befordu tás sletett f Bent nézem unokám, ho meg — dédu ezt a vékony fejű kisgyereket, el városba. Unokámék tam. Másnap már megkerestem a ház negyedik emeletre.

Morvay Gy

TÉLI TÜ

gangon megálltam lejtettek a hegyek; vastag kémény, mi ber, valamilyen vil

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP
1966 SZEP 11.

1021

VETKŐZŐ LÁNY Brád András rajza

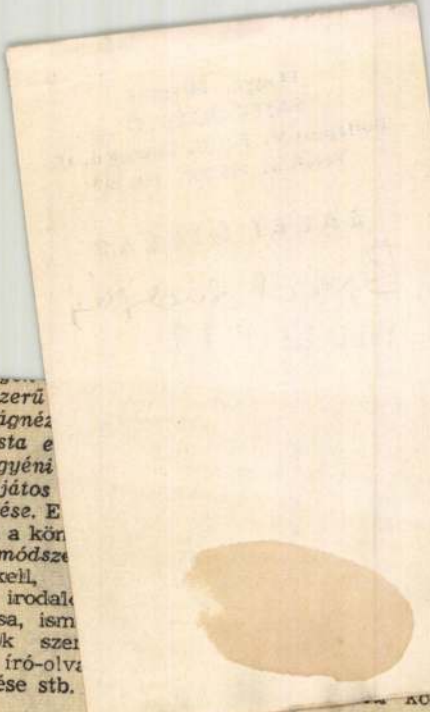

nevelése, a korszerű
tudományos világné
tése, a szocialista e
mogatása, az egyéni
zösségi tudat sajátos
kel való fejlesztése. E
érése érdekében a kön
nak *számos új módsze*
kalmazniuk kell,
könyvklubok, irodal
körök létrehozása, ism
jesztő előadások szer
irodalmi estek, író-olv
lálkozók rendezése stb.

zer-
zsé-
ítás
ogy
es-
zj-
sú
ö-
l-

könyvtá-

Csillag Éva:

Szétomlik bennem az öröm

Szétomlik bennem az öröm.
Sosem volt dobogás rémít.
Magamon érzem kérdő szemeid,
Távolról is beléjük ütközöm.

Kértem, hogy hagyd itt
Szomorú szemed csillogását?
Dobogó szíved magányát
Kértem, hogy rám terítsd?

Oda vágyom, hol a híd
S a villám-égette karcsú fák
Hallják lépteid koppanását.

Hol érted ujjongnak a hársak,
Hol messze hajítod a magánynak
Csillanó ércköveit.

Bráid András
grafikus

MDK

„Háború és béke" c. monotípia-sorozata és „Parantportré"-ja a szalaegerszegi kiállításon

– Takács István: A dél-dunántúli képzőművészek első kiállítása
Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

Brád András grafikus

az Egervár '71 c. kiállítás plakátját és prospektusát tervezte.

Zalai Hírlap, Zalaegerszeg, 1971. jún. 9.

Brád András
divattervező

„Ruhatervek"

— : Konfekció fiúknak

Nőkhapja, 1968. jul - 28 szám

Brád András iparművész

A negyedik egervári művésztelepet aug. 16-tól szept. 11-ig rendezi meg a, megyei tanács művelődésügyi szakirányítása, ahol a művész is az alkotók között lesz.

Zalai Hírlap, 1971. aug. 15.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Brád András
ZALAI HÍRLAP
1965 MÁR 14.

1021

EMBLÉMA
Brád András rajza

Katona Judit;

Tavasz

Ássák a kertet. Sebesek
az ágakon a levelek.
Kamaszkor jár
velünk a füves utakon.
Kiált a zöld és buja nyom
les a csóknál.

Ássák a kertet. Orgona
figyel. A házzal zöld moha
feleselget.
A folyóparton ül a csend
s dagadó mellű víz eseng
a szeleknek.

Neszel a kert míg áztató
eső hull s velünk lázadó
tavasz surran.
Gondunkkal messze jár a tél
piroslik már a vágy s a vér
mosolyunkban.

vallás ma is erőteljesen megnyilvánuló hatásában kell keresni. Oda már eljutottak a batykiak, hogy *gazdaságilag egységes képet mutat falujuk*, nincs benne nagygazda és agrárproletár; fiaik, lányaik öltözködésében, magatartásában sem fedezhető fel semmi nyoma a *régi* különbségnek, de ott még nem tartanak, hogy kétségtelen és jelentős gazdasági előrehaladásukat *hasonló tudati fejlődés is kövesse.*

án

S éppen ilyen vonatkozásban vár még fontos szerep a batyki kommunistákra. Szükség van ebben a munkában is a tanács 742 munkaegységet teljesített Tóth Lászlóra éppúgy, mint a többiekre, akik élen járnak a földeken, a mezőkön.

Húsz év alatt sokat fejlődött Batyk, ehhez nem férhet kétség, s megvan minden lehetősége a további előrehaladáshoz is. Lakói valóban [illegible] az idők vonatán s

MÁRCIUS IDUSÁN

Valami új és nagyszerű kezdődött el azon a borongós, esőrehajló márciusi reggelen, száztizenhét évvel ezelőtt. Néhány lánglelkű fiatalember cselekedni mert, bele mert avatkozni a történelem menetébe, meg merte ragadni a kínálkozó alkalmat, melyet előtte nemzedékek mulasztottak el óvatoskodásból, gyávaságból, félelemből, vagy tehetetlenségből. A magyar történelem egy drámaian feszült pillanatában adta meg az események lavinájának azt a végső lökést a márciusi ifjak maroknyi csapata, amely egy hősi küzdelem elindítójává, kiinduló pontjává lett.

A rendi Magyarország ellentmondásos és tétova önállósodási kísérletei sorra hiúsultak meg a reformkor idején. Ezt az önállósodást rendi talajról nem lehetett végbevinni, ehhez a márciusi ifjak plebejus lelkesedése és forradalmi lendülete kellett, annak a polgári forradalomnak az eszméi szükségeltettek, mely a nagy párizsi földindulás után időnként nagy erővel lángolt fel Európában, s éppen 1848 tavasza hozta el e forradalmi fellángolások legígéretesebb időszakát. Olaszország és Franciaország, Bécs és Pest — a népek tavaszának lánghulláma söpörte végig a legreakciósabb államokat. Örökkön tartó a márciusi ifjak dicsősége, mert nem késlekedtek meggyújtani a magyar forradalom fáklyáját a nagy forradalmi tűznél. Koruk szavát értették meg, s bátran feleltek a nagy, történelmi hívásra.

S hogy ez a forradalmi lendület nem volt könnyen ellankadó, s a tűz sem szalmaláng, arra éppen a magyar szabadságharc dicső tettei a bizonyítékok. Bár ellentmondások, belviszály, belső ellenség, széthúzás gyengítették, mégis Európa reakciójának összefogása

MDK.

Brád András

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.14.lap 3

Brád András

A zalaegerszegi fotókiállítás grafikai és rendezési munkáit végezte.

Zalai Hírlap 1967. aug. 10.

Bródi Árpád, ruhatervező

L. Papp Gyula

8.

– Kitüntetett művészek

Esti Hírlap Bp. 1981. márc. 30

Brád András, nekrotenező

L. Papp Gyula

– Művészeti és irodalmi kitüntetések 5

Nepszabadság, Bp. 1981 márc. 31

Brád András

A Zalaegerszegi Ruhagyár pesti ipaművészt Brád Andrást kiöltöztetett Zalába.

Fehete Judit: Ipariformatervezés Zalában.
Művészet, 1977. április – 22 oldal.

Brád András

Ruházati formatervező, részt vesz a kiállításon.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás Műcsarnok, 1975. jún - júl.

Brád András
Plakátpályázatot hirdetett a fenn-
állásának 25. ik évfordulóját ünnep-
lő Május 1 Ruhagyár. A közönség
díját Brád András iparművész
nyerte el.

Magyar Hírlap 1973/40 Sold.

Bródi András képzőművész

a zalaegerszegi Megyei Klub képzőművészeti stúdió tagjainak sokat segít a művész.

Zalai Hírlap, 1973. dec. 23.

Brád András, Munkácsy-díjas ruhatervező

Az idei irodalmi és művészeti díjakat ma adták át a Pesti Vigadó műemlék épületének nagytermében. – Az idén 13 művészünk részesült Munkácsy-díjban. Közülük van Déri Éniké, a Május 1. Ruhagyár és Brád András, a Salgótarjáni Ruhagyár tervezői.

Déli krónika

1981. III. 30. Kossuth 12.00

Brád András

Rideg Gábor: Egy mobrász Pannóniából
Beszélgetés Rétfalvi Sándorral

Művészet, 1983. július

KARSAI ZSÓFIA

BRÁDA ENIKŐ

MOLNÁR GABRIELLA

CSEHI EDIT

BRÁDA Enikő

Szeretettel meghívjuk az
1992-es Pécsi Kerámia Biennálén a
Parti Galéria különdíját elnyert
négy fiatal kerámikusművész

BRÁDA ENIKŐ
CSEHI EDIT
KARSAI ZSÓFIA és
MOLNÁR GABRIELLA

bemutatkozó kiállítására,
melyet *Pogány Gábor* művészettörténész nyit meg
1993. július 4-én 18.30 órakor
a Parti Galéria kiállítótermeiben.
(7621 Pécs, Káptalan u. 4.)

A kiállítás a Baranya Megyei Közgyűlés és a Magyar Hitelbank Pécsi Fiókja
támogatásával jöhetett létre.
A kiállítást rendezte: Rádóczy László, Sárkány József
Megnyitó fotó: Kálmándy P. Ferenc

Sinkovits Péter
fénerkentő
Budapest
Bátlaori 10
1054

kerámiákra MKT

BRÁDA ENIKŐ

Bráda Enikő

1969-ben születtem Budapesten. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában érettségiztem 1987-ben. Még ebben az évben felvettek az Iparművészeti Főiskolára, ahol 1991-ben diplomáztam kerámia-porcelán szakon, a Mesterképző Intézetet pedig 1993-ban fejeztem be.

Csoportos kiállítások:
1991 Prága, Magyar Kultúra Háza
1991 Budapest, Árkád Galéria "Tucat"
1991 Budapest, Műcsarnok "Tatarozás"
1992 München, Kézműves Vásár ("Talentbörse Handwerk")
1992 Pécs, XII. Országos Kerámia Biennálé
1993 Kecskemét, GAMF
1993 Debrecen, Narancs Fesztivál
1993 Budapest, FIS Galéria "Matéria Csoport Kiállítása"

Díj:
A XII. Országos Kerámia Biennálén a Baranyai Alkotótelepek díja

I was born in 1969 in Budapest, Hungary. After attending a pammer scoll specialized in arts and crafts, I enterd in 1987 the Hungarian Academy of Arts and Crafts. I graduated in 1991 as a ceramics and porcelain at the same institution.

Exhibitoins:
1991 Prague, Hungarian Center of Culture
1991 Budapest, Árkád Galéria "Tucat"
1991 Budapest, Műcsarnok "Tatarozás"
1992 Munich, Craftmann ship Fare ("Talentbörse Handwerk")
1992 Pécs, 12 th National Ceramics Biennial
1993 Kecskemét, GAMF
1993 Debrecen, Orange Festival
1993 Budapest, Young Artists s Galelery "Matéria Csoport"

Award:
1992 Award of the Baranya Workshops 12th National Ceramics Biennal

Bányavízzel a por ellen Pécsbányatelepen

Nehéz a por elleni védekezés Pécsbányatelepen. Állandó locsolást igénylő technológia segíti elfogadhatóvá tenni a külfejtésű bánya működését, különösen a szállítási folyamatot. Egyetlen napon sem állhat le a porártalom elleni küzdelem.

A lakótelepen, a növényeken, a fákon már kevesebb nyomát látni a szennyezésnek, mint évekkel ezelőtt. A pécsbányatelepiek kedvelt parkja, a szelídgesztenyés mégis veszélyben van, lehet, hogy a levegőben szállongó por lerövidíti a fák élethosszát, próbára teszi ellenálló képességüket. Évek óta gond a légszennyezettség. A bánya rengeteg pénzt költ azért, hogy elviselhetővé tegye ottlétét. A helybéli lakók jelzései és szakértők összehangolt javaslatai alapján hat helyen mérik rendszeresen a leülepedő por mennyiségét. Így a lámpásvölgyi, az Alsógyükési úton, az András utcában, a Debreceni Mihály utcában és két ponton a Gesztenyési úton mérőedényeket helyeztek ki.

Mint *Tóth Gergely*, a pécsbányatelepi külfejtés munkavédelmi vezetője elmondta, a vízben oldható és oldhatatlan kőzetporok elemzését havonta elvégeztetik az MSZ szabványai szerint. Például a legújabb eredmény a május 18. és június 18-ika közötti időszakban egyetlen esetben sem haladta meg a 16 gramm/négyzetméter maximálisan megengedett értéket. Most 4-10 gramm között mértek. Az éves átlag 10 gramm körül van. A szállítási útvonalakat műszakonként és naponta többször is bányavízzel, locsolóautóval locsolják. A megrobbantott kőzetet esetenként külön is.

A szélirány mégis gyakran beleszól. Erről gyakran panaszkodhatnak a pécsbányatelepiek. Az egykori magán arborétum a Mecseki Szénbányák finanszírozásával már elköltözött, igaz a bányaművelés védőövezetében volt. Tóth Gergely elmondása szerint korábban Pulfixet használtak az ülepedő por megkötésére. Már három éve nem használják. Nem vált be. Tönkretette a locsolóberendezést. Később nagyon megdrágult, és ekkor már nem volt költségarányos a védőszerepe. Jóval olcsóbb a ma használatos bányavíz. Igyekeznek minél jobb megoldással a gyakoribb és hatékonyabb locsolással közelíteni az európai követelményekhez.

El kell fogadni azt a véleményt, hogy a munkát látva fokozódik az emberek porérzete. Érdekelt bennünket a Környezetvédelmi Főfelügyelőség véleménye is ennek a területnek porszennyezettségéről, efelől *Emesz Tibor* sajnos nem nyugtatott meg teljesen:

– A külszíni bányák okozzák a legnagyobb porszennyeződést. A Főfelügyelőség részéről erről a területről nem történt felmérés, nem végeztünk levegőtisztasági vizsgálatot. A közúti szállítás alatt porzik a szén. Külön kezelendő az ülepedő por és külön a szálló por, amely 10 mikron méretű. Sok éves mérési tapasztalatok alapján megállapítható, hogy Pécs egész területe felett általánosságban a szálló por mennyisége a határérték felett van.

Ma már érzékenyebben reagálnak az emberek, hiszen fontosabb lett a környezetvédelem. Az ellenőrzési feladatokat természetesen megosztva végzik az egyes szervezetek, így az említetteken kívül még az ÁNTSZ és az önkormányzat Környezetvédelmi Bizottsága, ám a kellő összefogást még fokozni kell, ahogy azt az információk beszerzési nehézsége is bizonyítja.

Rozvány György

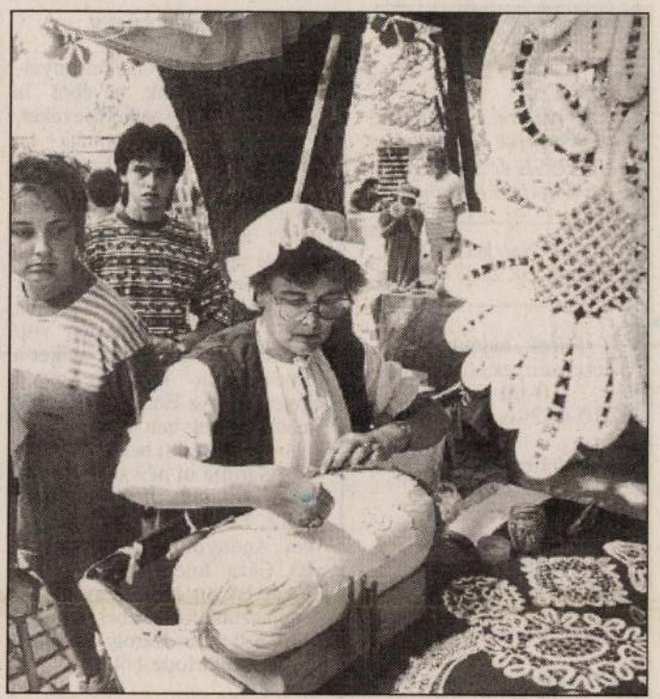

A csipkeverők bemutatója is látványos volt **Fotó: Laufer**

Aki felfedezte az Abaligeti-barlang gyógyhatását

87 évesen még dolgozik

Találós kérdést kellett megfejtenem, mielőtt tovább beszélgethettem volna *dr. Kósa Ferenccel*. Azt kérdeztem, hány éves, s ő azt felelte, 15. A megfejtés: 87 éves, mert a 8 meg 7 az 15. Dr. Kósa Ferenc az egykori abaligeti körorvos, később a Tüdőgyógyintézet abaligeti szanatóriumának orvosa, külsejével is, kedélyével is alaposan rácáfol a korára. Még most is rendszeresen dolgozik, nem is hagyná abba, de családja nógatja, hogy otthon kéne már maradnia.

Ő volt az, aki elkezdte az asztmás betegeknél a barlang terápiát, s ő volt, aki ennek a természeti adottságnak a kihasználását több fórumon szorgalmazta. Életéről szívesen mesél, az újságírónak pincs más

gyultak. A magyar szakmai körök is felfigyeltek ezekre a közleményekre, ki is jöttek Pécsről vizsgálni a barlangot, a mikroklímáját, a gombaflórát, aztán sokáig nem történt semmi. Nekem volt egy hetvehelyi betegem, egy néni, aki asztmás volt, s olyan súlyos fulladási rohamai voltak, hogy gyógyszerrel sem nagyon lehetett rajta segíteni. Mondtam neki, jöjjön el, lakjon nálam egy hónapig, s naponta menjen egy órára a barlangba, próbáljuk ki. Hát kérem, ez az asszony meggyógyult. Ezután minden évben eljött, s végigcsinálta a barlangkúrát. Nem tudom hogy jutott el az Abaligeti-barlang híre Visegrádra, de nem sokkal ezután onnan jelentkezett egy anya az ötéves kislányával. Azt mondta, ők már az ország

Minifesztivál a Sétatéren

Országos szőttes- és cserép-kirakodóvásár Pécsett

A pécsi Sétatér árnyas fái alatt, ha kicsiben is, de afféle fesztiválhangulat uralkodott tegnap. A Baranya megyei Művelődési Központ ugyanis ismét megrendezte, az immár hagyománnyá vált országos szőttes és cserépkirakodóvásárt, amely a sorban a tizenhetedik. s amelyet baranyai folklórműsorral is fűszereztek. A sajátos hangulatú tér árnyas fái alatt fazekasok, kéziszövők, csipkeverők, bőrdíszművesek és tűzzománckészítők kínálták az áruikat. Itt giccset nem lehetett látni, hiszen csak azok a népi és iparművészek vehettek részt rajta, akik meghívót kaptak. Nem tudni, mennyi árút adhattak el, de érdeklődő meglehetősen sok volt, különösen sokan állták körül az ajtók fa-

rongozást is ki lehetett próbálni bárkinek, s természetesen a hölgyek körében, kortól függetlenül, igen népszerűek voltak a tűzzománc, a földrágakőből készült és a bőrdíszművesek által készített ékszerek, bizsuk.

Az előzőekben említett fesztiválhangulatot pedig 13 baranyai népi együttes műsora adta. A mintegy 300 táncos és énekes műsorában jól megférték egymás mellett a magyar, a csángó, a székely, s a német folklór hagyományok. Műsoruk egyfajta keresztmetszetét adta Baranya népművészetének. A program elindítóinak 17 évvel ezelőtt, ez is volt a céljuk, de jó túristacsalogatónak is bizonyult, hiszen a Sétatéren megforduló idegenek

MA

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából ***EMESE és SAROLTA*** *nevű kedves olvasóinkat.*

A Nap kél 4.50
nyugszik 20.47 órakor

Hírek, tudósítások, események közölhetők 10-től 12 óráig a 410-053-as telefonszámon.

Hírszerkesztő:
CSUTI JÁNOS

Ma 9-11 óráig panaszügyekben fogad, a 415-000-es számon hívható:
ROZVÁNY GYÖRGY

Szerkesztőségi hírügyeletes 16-tól 19 óráig a 415-000-es számon:
REZES ZSUZSA

Pécsi Torpedó

Pécsi Torpedó néven új futballklub alakult Pécsett, melyet a Baranya Megyei Bíróság ez év júniusában be is jegyzett. A csapatot tavaly kezdték el toborozni, az átlagéletkor 18-19 év. Az őszi megyei III. osztályban indulnak, s a dobogó közelében szeretnének végezni.

— **Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlésének** 1993. július elsején lezajlott ülése ma 15 órától látható felvételről az önkormányzati kábelcsatornán.

Lottónyeremények

A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a 27. heti nyeremények a jövedelemadó levonása után a következők:

A nőstény

A virágnevek mellett nyelvünk az állatok nevéből is származtatott személyneveket. Az Emese ősi formája az Emesü, sőt a mondai Eneh volt. Mindkét név alapja az ősmagyar eme szó, amelynek nőstény, anya a jelentése. Az Emese egyik legrégibb női nevünk. Emese volt Álmos vezér anyjának a neve, így hívták Ogek feleségét, és Eneh volt Hunor és Magor anyja, akiket a csodaszarvas mondája révén ismerünk. Az Emese azonban a modern nyelvben csak a múlt században került bele.

A Sarolta új név a naptárban, s talán azért került éppen Emese mellé, mert szintén ősi magyar név. Anonymus szerint így hívták Géza fejedelem feleségét, Szent István király anyját. De származtatható a héber Sáraiból vagy a francia Károly női alakjából, a Charlotte-ból.

— **A Pécsi Nyomdász Egyesület** ma, hétfőn, 16 órai kezdettel tartja szokásos összejövetelét az MTV pécsi stúdiója éttermében.

— **Felvételt hirdet** a Meszesi Általános Iskola a speciális képzőművészeti osztályba (porcelánfestő, gipszmintakészítő). 7.–8. osztályos tanulók jelentkezését várják. Tájékoztatás az iskolában, Pécs, Komlói út.58. tel.: 311–747. Jelentkezési határidő: 1993. szeptember 1.

— **Ellopták a nagyharsányi körzeti orvos** 4 hónapos, hosszúszőrű német juhászkutyáját a rendelő udvarából. A kutya jobb fülébe a KP 0178 sz. jel van tetoválva. A megtaláló 5000 forint jutalomban részesül.

— **A Charity Singers** énekegyüttes felvételt hirdet 16-28 év közötti fiatalok részére. Az 1993 szeptemberében induló csoporthoz keresnek lány és fiú énekeseket, zenészeket és hangtechnikusokat. Érdeklődni le-

Kultikus tárgyak mai magyar keramikusoktól

Önfenntartás és szponzorálás – ezt a manapság oly sokat hallott, vágyott, ám a gyakorlatban nem mindig működő tevékenységet tűzte maga elé a pécsi Káptalan utcában működő magánkézben lévő galéria, a Parti Galéria. Igaz, hogy fentieket megvalósíthatja, abban szerepe van a Baranya Megyei Közgyűlésnek, valamint a Magyar Hitelbanknak.

Ezúttal azt találták ki, hogy a tavalyi Kerámia Biennálén különdíjat elnyert négy ifjú művészt mutatják be: a fiatal alkotóknak ez kitűnő alkalom az újbóli megmérettetésre, és valószínüleg a Parti se jár rosszul a tehetséggondozással.

Bráda Enikő, Csehi Judit, Karsai Zsófia és *Molnár Gabriella*, a kiállító művészek már Iparművészeti főiskolás korukban is hasonló felfogásban, témaválasztásban dolgoztak, ahogy ők mondják, „természetközeli" művészetet művelve. Így nem csodálkozhatunk, hogy most kiállított műveik is az oly botorul „primitívnek" nevezett népek, törzsek forma- és tárgyvilágára emlékeztetnek.

Dobot, füstölőt, csörgőt, talizmántartókat, és még ennyire sem azonosítható „titkos" tárgyakat láthat a látogató – és meg is vásárolhatja őket.

M. K.

Ízelítő Csehi Edit munkáiból **Fotó: Laufer László**

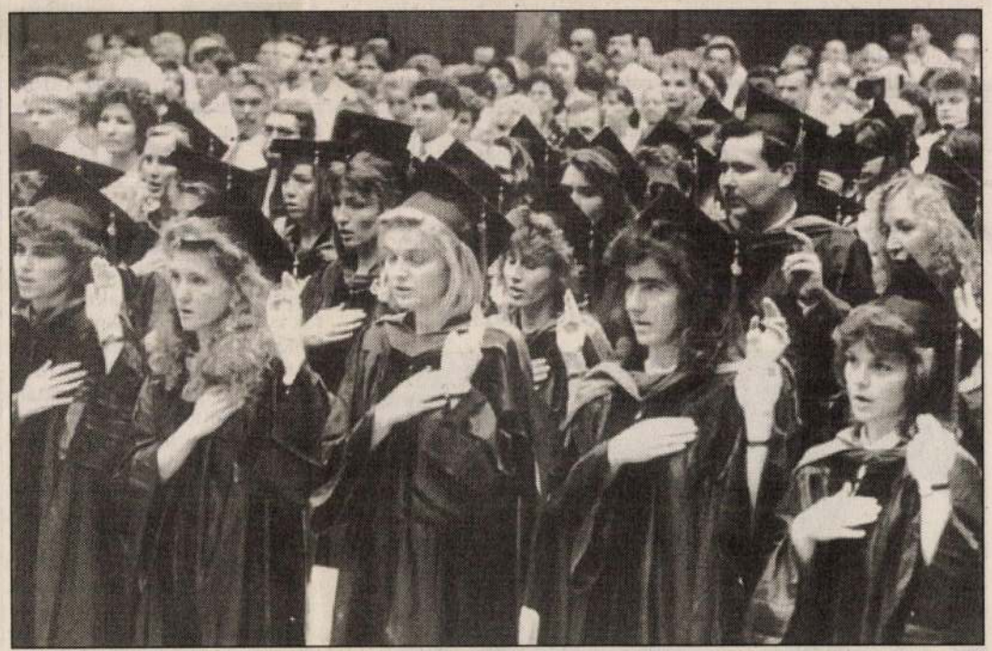

Szombaton a POTE aulájában felavatták a pécsi egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának első végzős hallgatóit. A pécsi tagozat dietetikai szakosain kívül itt vehették át oklevelüket a kaposvári, szombathelyi, zalaegerszegi tagozat védőnői és gyógytornász szakos hallgatói is.
Fotó: Laufer László.

Olcsó ruhák

Olcsó ruhaárusítást tart mától 9-ig a TÁMASZ Alapítvány a Meszesi Nyugdíjas Klubban Pécsett. Az árusítások minden nap 16 és 18 óra között zajlanak. Minden ruha 10–50 forintba kerül. A bevételt a népkonyha fenntartására fordítják.

Klub a Biopatikában

A Szigetvári Természetgyógyász Klub július 7-én 18 órára, a Zrínyi téri Biopatikában várja a klubtagokat és minden érdeklődőt, ahol előadás hangzik el talpmasszázs a gyakorlatban címmel. Az estén lesz annak a gyógynövénygyűjtő kirándulás részleteinek a megbeszélése, melynek úticélja Almamellék–Sasrét.

Zsákban futás

Kerékpáros ügyességi versenyre, zsákban futásra, labdajátékokra, aszfaltrajzversenyre, hulahoppkarikás ügyességi játékokra várja ma 13.30 tól a

BRÁDA Emilö ürgtaneró

MEGHÍVÓ

Fiatal kerámikusok és üvegesek szeretettel
meghívják Önt „ TUCAT " című kiállításukra.
Megnyitó : 1991. november 11 - én 18 órakor.
Megtekinthető : 1991. november 11 - 21 -ig
Árkád Galéria, Bp. VII.ker. Rákóczi út 30.

A tucat:

Andor István	Horváth Gabriella
Beiczer Judit	Karsai Zsófia
Bráda Enikő	Molnár Gabriella
Csehi Edit	Petrik Rita
Csontos Katalin	Polyák János
Gaál Ildikó	Szili Borbála

Brada János, épitőmester

M.D.K.

1642-1656 között többizben
céhmester Kassán.

Kassai épitőmesterek.
Kemény Lajos: A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet
Közlönye, 1904. 38.köt. 83. old.

BRÁDA Enikő keramikus

XII. O. Kerámiakerámiák – 12. 27-28. p. + ill.

Új Művészet 1992

Bródy Enikő

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

112.l.

Prágában egy olcsó, egyszerü s
a határtól Prágáig meg vissza
szerezni, mint az Apollo 4 szerk
ezt a kis kirán dulást, egybek
német viszály miatt nem szaba
a cseh kását, mint a magyar uj

Itt megemlitem azt, nem t
tavaly nyáron beszéltünk arról
az elmaradt csehszlovákiai elő
tanulmány igen üdvös volna a l
a Nyugaton kivül az Apollo az
Csehszlovákiában és Romániában

Bráda Géza, festő

a Műcsarnokban megrejtett Stúdió '76 c. tárlaton szerepel a művész két képe „Idézet" c. (emlétve)

Malnár Zsolt: Stúdió '76.

Magyar Ifjúság, 1977. jan. 14.

BRÅDA ENIKÖ

FIS 87.0.

kiáll.: Narcissu
ger férfifej, Le
1928.tav.: Leány

BRÁDA JUDIT

Budapest, Csukló u. 8. H-1118

1965-ben született Budapesten.
1990-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán, Mesterképző Intézet /Öltözék Stúdió/
1989-ben a szombathelyi Sabaria Cipőgyár tervezője

Csoportos kiállítások:

1988 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest

1989 Jugend Gestaltet, München
Fiatal textilesek bemutatkozó kiállítása, Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest

1990 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
Tavaszi Fesztivál - kiállítás és divatbemutató - Árkádia udvar, Budapest /V.,Károlyi Mihály u. 5.sz./
Offline Vienna, Avantgarde Mode Messe, Wiener Hofburg, Bécs

Fotó: Hübner Teodora

Divat és hátvány 1990 Junius 15 – Julius 8 –

ROSÁS ZOLTÁN

Budapest, Wesselényi u. 60.
H-1075

1958-ban született Pécsett.

Csoportos kiállításai és divatbemutatói:

1988 A bőr, Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest

1988-89 Air France, Nina – Ricci divatpályázat, budapesti és párizsi bemutató

1989 Gallery MM, Utrecht, (Hollandia)
Magyar Divat Intézet tavaszi-nyári divatbemutatója, Budapest

Fotó: Bedécs Kristóf

Bráda Judit

Magyar iparművészet az
ezredfordulón 2003
275.1.

Brada János
ép ítőmester

L. Lendrey-Kentiványi
252. l.

" 1·52 "
" 3·20 "

öntöttacél, gömbölyü 6÷9 mm vastag,
lapos 21/90 széles
2·48 P

acél, 22/26 mm vastag négyzetben
2·16 P

tendők. készfizetés esetén 2% skontó.

at kedvezőnek fogják találni és minket
snek.

és vagyunk,

kiváló tisztelettel

Fasztó és Társa

MDK

Brada Kőmives János

a kassai ev.ref.templomon épitkezett

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek. MMÉE Közl.
~~1940.~~ 176 l.
1904.

Brada János

építőmester

l.

Kemkassa mincml.

34. l.

Kemény L.

Kassa város mincmlési

kassa, 1917.

besült és a nyelvüket sem ért

A csoport zöme Podmanicz
mjr.-Kolostor r.és Podmaniczky
ze erösebben kezd érvényesülni

Saját tüzérségünk bénitó
tére.

Megbesz

1./Gy-8/1.fhdgy.elhatár
Átveendő H.Sz.47.§.
2./Gy-8/1.fhdgy.parancs
Átveendő H.Sz.48.§.
3./A szak.pk-ok parancs
Átveendő a szak.és t

Átismérlendő a fegyverr
tése,kölcsönös együttmüködés a

MDK

Brada János, ép.mester
1642

aki 1649., 1651., 1654-56 céhmester.

Kemény Lajos:
Kassai építőmesterek. Barok és rokokó korszak.
MTA Közlöny. 1964 évf. 83.1. 28.kötet III.füzet.

Kiállító művészek:

Deák Ilona festőművész
Bráda Judit iparművész
Bráda Enikő iparművész
Bráda Tibor festőművész

A művek létrehozását a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatta.

A CSEPEL GALÉRIA
szeretettel meghívja Önt és kedves családját
1999. november 4-én 18.00 órára a

BRÁDA MŰVEK

kiállításának megnyitójára

Megnyitó beszédet mond:
Kádár János Miklós
Munkácsy-díjas festőművész

A kiállítás helye:
Budapest XXI., Szent Imre tér 3. • telefon: 276-7343

Megtekinthető:
1999. november 28-ig, hétfő kivételével naponta 9–17 óráig

CSEPEL GALÉRIA
és HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY
BUDAPEST XXI., SZENT IMRE TÉR 3.

Fk: Sárkány István

MEGHÍVÓ

MMÉE Közl. 1904

A tapadás (béton és vas közt) a nyíró szilárdságnál nagyobbra nem számítandó. A béton és a vas rugalmassági modulusainak viszonya $E_b : E_v = \frac{1}{12}$-re veendő.

Gerendák csak a két végükön alátámasztottaknak számíthatók, a hajlító nyomatékoknak a több támasztásból eredő csökkentése számításba nem vehető. Több támaszú *lemezek* nyomatéka egyenletesen megoszló teher esetére $\left(\frac{p\,l^2}{8}\text{helyett}\right)$ $\frac{p\,l^2}{10}$-re, azaz 25%-kal kisebbre vehető, ha az alátámasztó oszlopok felett a lemez felső részében is vannak vasbetétek. A négyoldalt alátámasztott és keresztezett vasbetétekkel ellátott lemez nyomatéka $\frac{p\,l^2}{20}$-ra vehető. Vasbéton gerendákon fekvő lemezekből legfeljebb a gerenda 10-szeres szélességének megfelelő lemezrész vehető számításba a keresztmetszeti tényező számításakor.

A szabályzat továbbá a vasbétont homogén, elasztikus anyagnak tekinti; a béton húzó szilárdságát elhanyagolja; valamely szál feszültségét arányosnak veszi a semleges rétegtől mért távolságával; a béton rugalmassági modulusát pedig a megengedhető igénybevételek határán belül állandónak tekinti.

A 17. fejezet *a vasbéton oszlopokra* megállapítja, hogy csak olyan magasságokban használhatók, amelyek a legkisebb oldalnak, vagy átmérőnek 12-szeresénél nem nagyobbak. A vasbetétek kereszt irányban összekötendők.

Az utolsó fejezet szerint az építőhatóság a vállalkozóval kellő időközökben az épület tetszőleges helyén a számított terhek *3-szorosával* terhelő próbát végezhet, amely próba alatt a szerkezeteknek semmiféle károsodásodást szenvedniök nem szabad.

II. A svájci ideiglenes normáliák vasbéton építkezések tervezésére, elkészítésére és ellenőrzésére.

1. fejezet szerint e normáliák olyan vasbetétes béton szerkezetekre vonatkoznak, amelyekben a vasbetétnek jelentékeny szerepe van a teherhordásban.

2. fejezet a statikai számítás irányelveit tartalmazza. Minden vasbéton szerkezet számításában feltüntetendő a vasbéton szerkezet saját súlya, a többi állandó teher és az esetleges dinamikai hatások számbavételével az esetleges terhelés.

a) Hajlított részek számításában a legkedvezőtlenebb terhelések hajlítónyomatékait és nyíróerőit kell megállapítani. Tökéletes elméleti befalazás és többtámaszú gerendák esetében csak a reakciók helyén levő keresztmetszeteket szabad az elasztikus szál elmélete szerint számítani; a tartó közepén a szabadon alátámasztott gerendák nyomatékát legfeljebb 20%-kal, illetőleg a befalazások nyomatékának legfeljebb $^2/_3$-adával kisebbíthetik.

b) Oszlopokat excentrikus terhelésre kell számítani.

c) A belső erők, illetőleg *feszültségek* számítására vonatkozó föltevések: a *béton* homogén anyag és a vasbetétek keresztmetszetüknek 20-szorosával veendők számításba; a *húzott vas* méreteit úgy számítjuk ki, mintha a béton húzást nem venne föl; a *nyomott vas* kihajlásra számítva 20-szor annyi nyomást vesz fel, mint a béton.

d) Megengedhető igénybevételek: a béton nyomó igénybevétele 35 *kg* cm^2-enkint, a béton nyíró igénybevétele 4 *kg* cm^2-enkint, a vas húzó igénybevétele 1300—5. σ_{bh}-enkint, ahol σ_{bh} a bétonnak kiszámított elméleti húzófeszültsége homogén anyagot föltételezve; közelítő számításokban pedig, a vas húzó igénybevétele gerendákban 1000 *kg* cm^2-enkint, a vas húzóigény bevétele lemezekben 1200 *kg* cm^2-enkint, a vas nyomóigénybevétele pedig 700 *kg* cm^2-enkint, vagy 4-szeres biztosság kihajlással szemben, kihajlás hosszául a keresztkötések távolságának felét számítva.

3. fejezet az anyagok minőségét köti ki.

Vas-betétül csakis *folyasztott vas* használható, amely a hidakra és tetőkre fennálló szabályzat követelményeinek és szilárdsági próbáknak tegyen eleget.

Cément. Csakis a normáliáknak megfelelő portlandcément használható.

Homok és kavics tiszta és földtelen legyen.

A béton úgy keverendő, hogy 1 m^3 kész bétonban legalább 300 *kg* cément legyen; a keverés lehetőleg géppel végeztessék 28 napig nedves levegőn állott béton próba (16 *cm*-es kocka vagy $36 \times 12 \times cm^3$ méretű prisma) legalább 160 kg/cm^2-enkénti nyomószilárdságot adjon.

4. és 5. fejezet a készítésre, az ellenőrzésre és átvételre vonatkozik. A vasbetétek használat előtt a rozsdától megtisztítandók és elhelyezésük a terveknek lehetőségig tökéletesen megfeleljen.

A mintaállványok leszedése előtt a béton keménysége megvizsgálandó. A leszedésnek a csömöszölés elkészülte után 3 *m* nyíláson belőli tartók és lemezek esetén 10 napon belől; 3—6 *m*-es nyílások és oszlopok esetén 20 napon, nagyobb nyílások esetén 30 napon belől *nem* szabad megtörténnie. + 5 *C* hőfokon alul ezek a terminusok meghosszabbítandók. Több emeletes magas építményeken ez az állványleszedés felső emeletről lefelé menve végezendő.

A készítés csakis kellő szakismeretekkel rendelkezőkre bízható és a tervekkel folyton ellenőrizendő, valamint a béton keverése is.

A próbaterheléskor a méretezés alapjául szolgált hasznos terhelésnél legfeljebb 50%-kal nagyobb alkalmazható és a próbaterhelés csak 45 napos keményedés után végezendő. A besüllyedések a terhelés egész folyamán a lehetőségig pontosan mérendők.

A 6. fejezet *kivételes* esetekben megengedi a fenti normáliáktól az eltérést is, ha beható kisérletek és kompetens szakemberek ítéletei azt indokolják.

(*Engeeniring Record* 1903. és *Schweizerische Bauzeitung* 1904. évf. után.) *Bresztovszky Béla.*

Kassai építőmesterek.[1]) A kassai ev. református templomon az egyház levéltárában levő okiratok szerint *Brada Kőmíves* János és *Rainer* Boldizsár is építkeztek. A templom ma az Orsolyarendű apácák tulajdona.

Midőn a sz. Erzsébet templom, mintegy 150 év mulva, mely idő alatt a lutheránusok isteni tiszteletének volt színhelye, ismét a katholikus egyház kezére került, már ekkor — az 1673-ik évben[2]) — felmerült a terv, hogy Mária tiszteletére emlékoszlopot emeljenek. Tököly, majd II. Rákóczy Ferencz szabadságharcai s a polgárság elszegényedése a létesülésnek évtizedekre gátat vetett s az oszlop csak 1723-ban készült el.

Talapzatának homorúan kanyarított három oldalát veres rézből vert, domborművű táblák ékesítették: az éhség, döghalál és háború allegoriái s jelenleg a kassai Muzeumban őriztetnek Mesterük valószínűen *Szilassy* János kassai ötvös. A talapzaton ezüstözött felhőkkel borított oszlop emelkedik s a felhőkből 32 szárnyas angyalfő tekint elő. Az oszlop tetején földgömbön a csillagkoszorús Szűz, amint lábával a kigyóalakba öltözött Sátánt eltiporja. A talapzat volutás sarkain sz. József, sz. Márton és sz. László szobra őrködik, míg az emléket körülkerítő s vasrácscsal egybekapcsolt oszlopokon sz. Ignác, sz. Mihály, Gábor arkangyal, Xaveri sz. Ferenc, sz. Erzsébet, nepomuki sz. János és sz. Borbála szobra állt, melyek közül csupán a két női szent maradt korunkra. Az egész emlékmű magassága 11 *m*, a trilobus sugara 3 *m*. Az emlék alkotója *Tornyosi* Tamás építőmester volt. A szobrok mesterét talán *Griming* Simon képfaragóban kereshetjük, aki 1723-ban lett Kassa polgára s mint kőfaragó legény Tornyosi szolgálatában állhatott. *Griming* 1733-ban az eperjesi, sz. Józsefről nevezett ferencrendű kolostor részére faragott szobrokat.

Az emlékművet a 19-ik században két ízben is restaurálták. 1856-ban *Kristóf* János képfaragó vésője a szobrok arcát sem kímélte; 1881-ben *Frőde* Vilmos dómépítő felügyelete alatt újították meg; valószinű, hogy 1872-ben is újításnak vetették alá.

Az emlékmű felállításának eszméje a barok uralma alatt fogant meg s ebben a stilben is épült fel. A főalak azonban már a leszűrődött vallási buzgalom korában létesült s nem a harcoló, hanem az uralomra jutott egyház szentjét ábrázolja, mikor a háborgó indulatok elcsendesednek. Elmultak az idők amidőn: „... csak két vagy három ember valahol összegyül, varga, csizmadia és akármi emberek is, — mindjárt csak az religio dolgát forgatják, egymást káromolják".[3]) *Bernini* hatásvadászó iskolájának csak halvány nyo-

[1]) Kassa v. lt. 19456. sz. a.
[2]) Lásd a Közlöny ez évi II. és III. füzetét.
[3]) Kassa v. jegyzőkönyve, 1637. április hó 21.

Ime az ivóvíz-elmélet átalánosan vallott csalhatatlanságának a titka. Nézzünk felületesen; minden körültekintéstől óvakodjunk; keressünk valamely célunkat támogatni látszó adatot, ha még oly jelentéktelen is; ennek relációjára esküdjünk. Ha így járunk el, az ivóvíz elméletét mindenkor diadalra juttathatjuk; ha pedig ezt tesszük, egynéhány közmű hitele tönkre fog ugyan menni, de biztosítva vagyunk arról, hogy munkálkodásunkat alaposnak, jól átgondoltnak, szakszerűnek, becsesnek, kitűnőnek, magasztosnak és a többi mindenféle ezekhez hasonlónak fogják elösmerni.

*

Amidőn programmom minden pontját letárgyaltam, tanulmányomat befejezettnek tekinthetem.

Ha sikerült beigazolnom, hogy az ujlaki rétegek valóban érintettek voltak, hogy ennek az állapotnak megszüntetésére, öntudatos intézkedések történtek, hogy a réteg orvosoltatott is, még pedig az öntudatos intézkedések útján, és hogy mindezek az állapotok és munkálkodások a közt károsan nem érintették; a kitűzött célt elértem s tanulmányomat eredményesnek ítélhetem.

Tudom, hogy ezeket a végkövetkeztetéseket, rövidebb úton is megnyerhettem volna, feladatomul azonban, nem az alakulás jellegzetes mozzanatainak ösmertetését, hanem minden részletében való megvilágítását tekintettem.

Ha ily végigvezetett megfigyelésekkel bőven rendelkeznénk, a körvonalak megrajzolása elegendő lett volna, azonban ma még a nagyban végzett kisérletek kellő számát nélkülözzük, s ezért a részenként való boncolást célravezetőbbnek tartottam. Ha a tárgy ily módon veszített is érdekéből, de alkalomadtán több felvilágosítást fog nyujthatni, mert konkrét esetek megítélésekor a másutt tapasztaltaknak éppen legapróbb részletei adják a leghasznosabb útmutatásokat.

Éppen ez okból közöltem szószerint, az állapotnak, az illető forumok előtt való ösmertetését, amelyek így adhatnak csak tiszta képet a céltudatosság mértékéről. Az átalános tapasztalatok szerint ugyanis, különösen hivatalos jelentésekben gyakran találkozhatunk azzal a nem mindenkor szükséges körültekintéssel, talán jobban mondva, határozatlansággal, amelynek alapján, a nyert eredményt, bármilyen legyen is az, előrelátottnak állíthatják. Az előrelátás valódi mértéke csakis a szószerint idézett eredeti véleményből ítélhető meg.

Hogy a bakteriológiai eljárást ebben a tanulmányomban is erősen bírálom, ennek jogosultságát eléggé megokoltam ugyan, annyit azonban még szükségesnek látok megjegyezni, hogy mivel eddigi összes tapasztalatom ez eljárásnak megbízhatatlanságáról győz meg, nem alkudnom, hanem a köz jól felfogott érdekében, a bakteriológiai vízvizsgálatok reformálásáért küzdenem kell. Ama nagy különbség következtében, amely még ma a mérnök alárendeltsége és a bakteriológus fennhatósága között nyilvánvalóan létezik, a hatalmasok tévelygései ellen, az ez idő szerint még gyengébb fél, másként mint elkeseredetten nem harcolhat.

Hogy mindakettő, t. i. mind a szóbanforgó eljárásnak reformálása, mind a mérnökség illetékességének elösmerése be fog következni, az már ma is teljes biztossággal előrelátható. A mind szélesebb mederben mozgó biológiai vizsgálatok útján újabb látópontok keletkezvén, ennek az előbb említett irányban már is igen nagy és üdvös hatása várható, az utóbbihoz pedig nem kell egyéb, mint hogy a mérnökök, a vízvizsgálatok értékét, minden irányítónak figyelembevételével, önállóan ellenőrizzék és így szerzett tapasztalataiknak szabadon kifejezést is adjanak.

A miként jó és helyes, hogy a mérnök szolgáltatta termék kielégítő voltát a köz érdekében ellenőrizzék, éppen ebből a szempontból szükséges és mellőzhetetlen, hogy az ellenőrök tevékenysége is állandóan felülvizsgáltassék. Ennek a feladatnak az felelhet meg legjobban, aki a műnek egész rendszerét a legkisebb részletig ösmeri és a viszonyok legcsekélyebb változásának hatását a legvégső határokig biztosan követni tudja. És ezt nem is lehet mástól, mint a mérnöktől elvárni, mert abban a bonyolult szervezetben, amit vízműnek neveznek, tapogatózhatnak ugyan sokan, de öntudatosan csak azok tájékozódhatnak, akik az ehhez szükséges és elengedhetetlen műszaki tudást alapjaiban bírják.

SZEMLE.

I. Mű- és középítés.

Szabályzatok vasbéton építkezésekhez.[1] *I. New-York város szabályzata.*

New-York az első város, amely a vasbéton építkezésekre alapos és szakszerű szabályzatot alkotott, amelynek rövid tartalmát nem lesz fölösleges — átalános érdekénél fogva — itt is ismertetni.

A szabályzat első négy fejezete meghatározza *a vasbéton fogalmát* és tartalmazza *a hatósági engedély föltételeit.*

a) A szabályzat értelmében vasbéton (concrete steel) tetszőleges alakú vasakkal megerősített olyan bétonkeverék, amelyben a vas a húzó igénybevételeket veszi föl és a nyíró szilárdságot növeli. Ha valamely vasbéton rendszerrel olyan építményt szándékoznak emelni, amelytől az építésrendőri szabályzat tűzbiztosságot követel, a készítendő szerkezeteknek az építésrendőri hatóság rendelete szerinti tűz- és oltópróbát kell kiállaniok. Építő engedélyek csak akkor adhatók meg, ha a béton összetételére vonatkozó adatokat és teljes részletrajzokat — speciell a vasbetétekről is — benyujtják. Készítéskor a munkásokat szakértő felügyelő vagy előmunkás vezesse.

A következő 5 fejezet (5—9.) rendelkezik a használandó *anyag minőségéről.*

b) A bétont *nedvesen* kell keverni 1 r. cémentből, 2. r. homokból és 4 r. tört kőből vagy kavicsból és 28 napi keményedés után minimum 141 *kg cm*²-enkinti nyomó szilárdságot kell adnia, amit az építőhatóság kisérleteivel kell igazolni. A bétonhoz csakis legjobb *portlandcément* használandó, amelynek legkisebb húzó szilárdsága; a következők: 1 napi keményedés levegőn 21 *kg cm*²-enkint, 1 nap levegőn és 6 nap víz alatt 35 *kg cm*²-enkint, 1 nap levegőn és 27 nap víz alatt 42 *kg cm*²-enkint.

Esetről-esetre egyéb próbák is követelhetők az *American Society of Civil-Engineers* szabályzatai alapján.

A *homok* tiszta, éles, agyagmentes legyen. A kavics, vagy tört kő szemek 19 *mm*-es gyűrűn átmenjenek. Más anyagra külön engedély kérendő. A *vas* feleljen meg az építő hatóság eddigi szabályzatainak

A 10—16. fejezetek *a megengedhető igénybevételeket* irják elő és a *számítás alapját.*

A béton nyomó igénybevétele hajlításkor 35 *kg cm*²-enkint, a béton nyomó igénybevétele tiszta nyomáskor (oszlopok) 25 *kg cm*²-kint, a béton nyíró igénybevétele 3·5 *kg cm*-²enkint, a vas húzó igénybevétele 1125 *kg cm*²-enkint, a vas nyíró igénybevétele 703 *kg cm*²-enkint.

[1] V. ö. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1902. IX. füzet: *„Adatok a födémpróbák kérdéséhez".*

mait fedezhetjük fel a szobron; a képfaragó elkerülte a barok ízlés túlzásait s Máriája nyugodt, szinte classicus formában jelenik meg.

Az *epoque romantique* jelentősebb építőmestere Kassán *Fischer* József volt, ő építette az u. n. Vitéz-házat is. *Kemény Lajos.*

II. Út- és vasútépítés.

Pályaszínben fekvő útátjárók kiküszöbölése a bajor államvasutaknál. *Weikard és Ebert* bajor építő tanácsosok az *Organ für die Fortschritte des Eisenbahnwesens* c. havi folyóiratban részletesen fejtegetik a pályafelügyeleti szolgálat egyszerűsbítésének és az alul- és felüljárók építésének kérdését.

A bajor államvasutak már mintegy 12 év előtt elhatározták, hogy a pályaszínbeni átjárókat fokozatosan kiküszöbölik és hogy új vonalak építésénél, vagy vonaláthelyezéseknél ily útátjárókat egyáltalában nem létesítenek.

A kiküszöbölést a legélénkebb forgalmú kétvágányú pályákon kezdték meg. Oly vonalakon, melyeket egy vágányúról két vágányúra építettek át, ugyancsak kiküszöbölték a pályaszínben fekvő átjárókat. Ez utóbbiaknál olcsó eszközökkel is történhetett az átépítés, mivel az építés folytán személyzet, valamint az építéshez szükséges fölszerelés rendelkezésre állott, sőt legtöbb helyen elegendő töltésanyag is volt kéznél.

Az útátjárók kiküszöbölése a helyi viszonyok szerint a következő ötféle módon történt és pedig:

1. pálya aluljáró építésével,
2. pálya felüljáró építésével,
3. párhuzamos utak létesítésével,

A kassai Mária-oszlop. (1723.) Magassága 11 *m.* A talapzat sugara 3 *m.*

4. kisebb területek megszerzésével, amely területek miatt az átjárást meg kellett engedni és amelyek birtokba vétele után az útátjáró megszüntethető és végül

5. az érdekelt községekkel és birtokosokkal kötött egyezséggel, melynek értelmében azok az útátjáró használatáról lemondanak.

A bajor államvasutak hálózatán az említett 12 év alatt *665 pályaszínben fekvő útátjárót küszöböltek ki*, ami által 338 őrhely volt beszűntethető.

A kiküszöbölés különböző módjaira nézve szabványterveket állapítottak meg, különösen a pályafelüljáró és aluljárók építésére. Az útaluljárókat mindenütt kavicságyát vezetéssel lélesítették, aminek nagy előnyei ma már kétségbevonhatlanok. Ezáltal t. i. a pálya felépítményét változatlanul átvezetik, a vonatok kevesebb zajjal haladnak át a hidon, a dynamikai hatások csekélyebbek, a tűzveszélyes faalkatrészek elmaradnak, végül pedig a lokomotivról és kocsikról lecsepegő tisztátlan folyadékok nem rongálják a szerkezetet. Az az előny is megvan a kavicságy átvezetésnél, hogy ferde áthidalásnál a talpfákat nem kell ferdén vagy legyezőalakúan elhelyezni.

Az aluljáróknál kétféle szerkezet van használatban, mindkettő vasszerkezet. A vasszerkezetet rendesen már szögecselve készen hozzák az építés helyére. Kis nyilású aluljáróknál a vasszerkezetre egy lapos vasakkal körülfogott kavicsszekrényt helyeznek. A vízteleníést úgy érik el, hogy az egész áthidalást 10‰ esésben készítik. Nagyobb nyilásoknál a hídközéptől két oldalra történik a lejtés. Ily esetekben különben a második elrendezést használják, amelynél a 0·67—0·75 *m* távolságban lévő főtartókat betonréteggel borítják, amelyre még asfalt nemezlapok jönnek, amelyek a kavicságyat tartják. A kavicságy vastagsága a szerint, hogy fa vagy vastalpfák használtatnak 300 és 350 *mm* között váltakozik. A béton felszíne a tartó felszínénél 50 *mm* magasabbra jut, hogy a vasszerkezet jól meg legyen védve.

A legtöbb útaluljáró a forgalom teljes fenntartása közben létesült. A vasszerkezetet állványon fölszerelték, betonnal felöntötték és a béton megkeményedése után a szerkezetet két vonat között helyére tolták. Két vágányú pályán a szerkezetet két részben, két oldalról tolták helyére.

Ahol nagyobb szélességű utakat kellett áthidalni, ott pillérekkel elosztották a nyilást abból a célból, hogy az építési magasság lehetőleg minimum legyen és így a költségek is a rendes keretben maradjanak.

Az útfelüljárók bétonból vagy terméskőből készülnek, sőt nem ritkán salaktéglából is. Ha a szerkezeti magasság korlátolt, akkor a vasbéton elrendezés célszerű, hasonlóan az aluljárókhoz. A bétontakaró nak itt az a fontos célja, hogy megvéd a lokomotiv savanyú gázaitól. A kocsiutat kikövezik és a hézagokat asfalttal kiöntik, nehogy a víz a bétontakaróra jusson.

A boltozott felüljárók számára vasállványzatot állítottak össze, melyek a különböző alakú egyenes és ferde boltozatok céljaira használhatók. Az állványzat súlya a felhúzó szerkezettel együtt 12250 *kg*, beszerzési ára 6400 márka. Felállítása és szétszedése a rendelkezésre álló vonatközök szerint 1—3 napig tart és 50—80 márkába kerül. Ezekkel az állványzatokkal, melyek könnyen szállíthatók is, igen jól és gyorsan dolgoztak és rövid idő alatt igen sok boltozott, felüljárót építettek.

A rövid néhány évi tapasztalat bebizonyította, hogy egyrészt a vonatforgalom biztossága növekedett és a közúti forgalom kényelmesebb és biztosabb lett, másrészt a nagymérvű személyzet csökkenés révén tetemes megtakarítást értek el. *N. T.*

Egysínü vasút. Páris környékén most kisérletek folynak egysínű vasutak létesítésére, a melyek levelek, újságok és postacsomagok szállítására fognak szolgálni. Első sorban Párisból Marseillebe akarnak egy vonalat építeni, a melyen a fővárosból a földközi tengeri kikötőbe 8 óra alatt fognak leveleket stb. szállítani. Ez az új postavasút alaposan meg fogja változtatni az üzleti forgalmat, mert virágot, gyümölcsöt, főzeléket, tojást és más élelmiszert igen gyorsan és olcsón fognak szállítani és e mellett a feladás és átvétel is sokkal gyorsabban fog történni. *N. T.*

Osztrák vasutak forgalma 1903-ban. Ausztria összes vasútjain 167,217.220 személyt és 111,569.292 *t* árút szállítottak. Az összes bevétel 641,621.897 korona volt, az 1902. évi 632,144.617 koronával szemben. Minthogy Ausztria vasútjainak teljes hossza 1903-ban 20.267 *km*, 1902-ben pedig 19.851 *km* volt, ezért az átlagos *km*-kinti bevétel 1903-ban 31.659 *K*, 1902-ben pedig 31.845 *K* volt, ami 0·6% csökkenést mutat. *N. T.*

A Valtellina és Albula-vasút összeköttetése. Az Albula-vasút kiépítése folytán az Engadin völgye rendes összeköttetést nyert Svájczczal, Németországgal és Ausztriával, ami által e vidék gazdasági fejlődése biztosíttatott. Minthogy most az Engadinnak Tirollal való összeköttetését is tervezik, az olasz Valtellina völgy lakói attól félnek, hogy ők észak felől teljesen el lesznek zárva a világforgalomtól. Ez okból az érdekeltek a Valtellina völgy sondrio-tiranói vonalának az Engadin völgy Albula vasútjával való összeköttetését szorgalmazzák. Érdekcsoport is alakult már, mely az új vasút létesítése iránt a szükséges lépéseket megteszi. *N. T.*

Arth-Rigi-vasút. Az Arth-Rigi-vasút alsó részét közelébb villamos üzemre átépítik, úgy, hogy Arth községtől See-Goldauig villamos vasút fog közlekedni. A költségekhez, melyek nagyrészét Arth község fogja viselni, a Gotthard-vasút 70.000 frankkal járul hozzá, azzal a föltétellel, hogy a forgalmat e vonalon megjavítják. Ennélfogva az Arth-Rigi-vasút az eddigi 8—9 vonat helyett 16 vonatot fog naponta járatni. *N. T.*

Baikal-vasút. Az orosz-kinai közvetlen összeköttetésnek egyik akadálya a Baikal-tó, amelyen eddig gőzkomp vitte át a vonatokat. Az utóbbi két évben azonban nagy részben megépült a Baikal-vasút, mely a tavat nyugot és délfelől megkerüli. A vonal *Baikal* állomásból indul ki, az Angara-folyó torkolatánál, mig a végpont *Myssowajá*-nál van. Ez a körvonal 260 *km* hosszú, melyet két részletben építettek. Az egyik a 85 *km* hosszú baikal-kultuki vonalrész, a másik a 175 *km* hosszú kultuk-myssowajai vonal; ebbe bele van számítva a kiágazás Tanchojba, a tó partjára, ahol kikötő berendezés van és a honnan a gőzkompok közlekednek. E gőzkompok a baikal-körvasút üzembevétele után is forgalomban maradnak, hogy esetleges forgalmi akadályok alkalmával az üzem fennakadást ne szenvedjen.

Baikal és Kultuk között a vonal vadregényes tájon halad át, félemletes sziklák és meredek hasadékok között. E vonalrészen 32 alagút van összesen 5870 *m* hosszban, továbbá 210 műtárgy, melyek nagyobbrésze már elkészült. Mindamellett rendkívül magas töltések és bevágások vannak, amit az itteni kedvező geológiai viszonyok megengedtek. Az alagutak mind ki vannak falazva, bár az eredeti tervezet szerint csak 1950 *m* hosszban kellett volna az alagutakat kifalazni. A töltés koronája átlagban 9·6*m*-re fekszik a Baikal-tó vízszine fölött.

Kultuktól Myssowajaig a vonal elhagyja a hegységet és többnyire dombos vidéken halad át. E részen csak egy 78·94 *m* hosszú alagút van; azonban igen sok hegyi patakot, mocsarat és árteret hidal át e vonal.

Az egész 260 *km* hosszú körvasútnak költsége mintegy 112,930.000 márkára, vagyis *km*-kint 434.800 márkára van előirányozva. Előmunkálatokra és geologiai vizsgálatokra 1895-óta 2,150.000 márkát adtak ki.

A töltések koronaszélessége 5·54 *m*, a sziklába vájt bevágások szélessége pedig 5·33 *m*. A legkisebb kanyarulati sugár 320 *m*, a legmeredekebb emelkedés 8‰. A felépítmény 32 *kg*-os sinekből áll.

A mozdonyszinek és műhelyek téglából készültek, az állomási épületek azonban fából. A vashidak folyasztott vasból kőpillérekkel. Az alagutak két vágányszélességre vannak építve, de egyelőre csak egy vágányt fektetnek le. Átlag minden 12 *km* távolságban van kitérő. A vonalon 24 óra alatt mindkét irányban 14—14 vonat fog közlekedhetni; egyelőre azonban csak 7—7 vonat járatását tervezik. Az építkezés bejezése, mely 1902-ben kezdődött meg, a folyó év

BRÄDA Judit iparm

M. Iparművészet 1993. 36.
28.-

ket a duzzasztógátak és a hosszú mesterséges medrek epite
se kívánt. Arnaud de Bonneval, midőn Citeaux 12. század
újjáépítéséről számol be, nagy odaadással írja le a vízveze
ték építésének munkálatait.[64] Nem kétséges, hogy a jó
konstruált ciszterci monostor elválaszthatatlan felszerelés
a középkorban a fejlett vízellátó rendszer.

Úgy tűnik, ezúttal is a forrás sajátos értelmű „kitisztítá
sáról" van szó. Szent Benedek intelme szerint *„a monos
tort, ha lehet, úgy kell építeni, hogy minden szükséges dolog
mint víz, malom, kert és különböző műhelyek a monostoro
belül legyenek, hogy a szerzeteseknek ne kelljen künn bolyon
ganiok, ami lelküknek éppen nem válik üdvére".*[65] Az álta
lános tanácsként hangzó mondatot szigorú utasításként
fogták fel, és megtelepedésük helyét eleve úgy választották
meg, hogy az bővizű forrás vagy elvezethető folyóvíz köze
lében legyen, hogy az *omnia necessaria* legfontosabbikáról
a tiszta ivóvízről (és a vízi energiáról) a legegyszerűbbe
gondoskodjanak. A dolgok racionális rangsorolása irán
szenvedélyes igényük a leghihetőbb oka annak, hogy kolos
toraikat hegyoldalak alsó teraszára vagy folyók völgyét
szerették építeni.

Egyedül a racionalizmus fogalma azonban nem képe
megvilágítani a korai ciszterci gondolkodást. A legkevésb
arra a kérdésre tudunk általa választ kapni, hogy miér
érezték szinte kötelességüknek a szükségesnél jóval dísz
sebb és bonyolultabb kutak építését. A fizikai környezetr
vallott felfogásuk jól tükröződik a *„Descriptio positionis s
situationis monasterii Clarae-Vallensis"* című mű lebilin
cselően költői soraiban.[66] A topografikus leírást úgy ita
ja át a megszelidített őselemként megjelenített víz laud
ciója, miként a valóságban is átjárták az apátság környék

BRÁDA Judit

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MŰHELYSAROK 1994 február

Válogatás három fiatal iparművész munkáiból , akik , bár ugyanabból az anyagból, a bőrből dolgoznak, mégis nagyon eltérő műtárgyakat hoznak létre.

ATTALAI ZITA
1078 Budapest, Marek József utca 17. Telefon: 121 7689

" Az objektek, amelyekkel a kiállításon részt veszek, inkább megközelítik a bőrből készült kisplasztika fogalmát, mint a cipő megnevezést. Ezzel a kifejezéssel az a célom, hogy rámutassak arra, hogy tárgyaim a cipőkészítés technológiájával készülnek, de nem elsősorban mint cipőfunkciót ellátó öltözékdarabok, hanem mint lábdíszek szerepelnek."

BRÁDA JUDIT
1118 Budapest Villányi út 109. Telefon: 185 0892

" Egyedi bőrtáskákat mutatok be, amelyek készítésekor hagyományos, kézműves bőrmegmunkáló eljárásokat alkalmaztam. Emellett szívesen kísérletezem bőr és más anyagok - fém, fa, bambusz - együttes használatával. Szándékom szerint olyan játékos , karakteres tárgyak ezek, amelyek jellemzők lehetnek viselőjükre. "

ILLÉS KATALIN
1124 Budapest Nárcisz u. 49/b Telefon: 140 6467

" Cipőim hagyományos manufaktúrális technikával készülnek, a használhatóság alapelvei szerint. A nyers és fekete színek kombinálása elsődlegesen a szerkezeti elemek hangsúlyozását szolgálják."

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM - MŰHELYSAROK - 1994. MÁJUS

F. KOVÁCS ATTILA (építész, látványtervező)- DÍSZLETEK

Az ember képekben emlékezik, képekben álmodik, s egy gondolat, egy üzenet leginkább akkor hat ránk, ha az még nem látott, eredeti, különös képben jelenik meg, mely szimbolizálja számunkra a gondolatot.

Egy színpadi mű vagy film gondolata is akkor hatásos, ha feszültséget hordozó, erős képben marad meg emlékezetünkben.

F. Kovács Attila díszlettervezői munkásságának lényege, hogy minden művében megpróbálja megteremteni azt a teret, amelyben ez az emlékezetünkben megmaradó, az ügyet szimbolizáló erős kép megszülethet a néző előtt. Ez a szemlélet azt kívánja tőle, hogy átérezze a szerző, a mű, a rendezői gondolat, a műben ábrázolt kor és a néző által átélt kor összefüggéseit, alkalmazkodni tudjon több igényhez egyszerre úgy, hogy az mégis egységes, erős világképpé sűrűsödjön egy színpadképben. De mert eredeti foglalkozása az építészetművész, aki szigorúan meghatározott feladata, pontos technikai normáknak megfelelő, betartandó anyagi lehetőségekkel készülő, adott környezetbe illő , a megrendelő izlését kielégítő, mégis eredeti művet hoz létre, mely saját álmainak is megfelel - ezért nem gond számára az állandó alkalmazkodás a kölünböző művekhez és művészekhez. Sőt, talán ezt élvezi a legjobban.

Az utolsó években született művei közül most csak színpadra tervezett díszletterveket láthat a néző.

A *Borisz Godunov* az orosz történelmet, a cárok és a nép sorsát, a pravoszláv egyház mély befolyását ábrázoló hatalmas kódex formájában jelenik meg, mely az egész színpadot beborítja, s a néző előtt változó oldalain az ikonok rendje szerint jelennek meg a mű jelenetei. Az óriás könyvet a kórus, a nép mozgatja s színpadon, saját történelme szörnyű terheként hordozza. Az arany és vörös színeiből fülkék tömege nyílik, melyekben ikonfiguraként élnek a dráma szereplői.

A *Trubadúr* - egy polgárháború testvérgyilkos hőseinek története, egy előző generáció bűnei és előítéletei miatt egymás elleni bosszúba kergetett testvérpár sorsa - az 1944 tavaszán lebombázott és szénné égett bécsi operaház színpadának romjain jelenik meg, emlékeztetve a szörnyű háború rémtetteire az előadást rendező városban, s emlékeztetve arra is, hogy az előadástól párszáz kilométerre ma is égnek a színházak, iskolák, kórházak és lakóházak egy testvérgyilkos háborúban.

A *Hamlet* díszlete egyetlen hatalmas zárt világot idéz, melyből nincs kiút, - bár a kijárat látható. Súlyos, vastag falak mélyén játszódik a történet, ahonnan az ég már nem látható többé, csak az emberi lélek szenvedései, a szorongás, az intrika, a gyűlölet, a bizonytalanság útvesztőiben.

A *Szív bűnei* különös játék. Mai amerikai három nővér - Coca-colát és hamburgert kedvelő Barbie babák magányának története, akiknek egymást mardosó, kétségbeesett szeretetkergető rohamait a TV- reklámok lüktetése és a néha kinyitott jégszekrény fénye világítja meg, s boldogtalanságukat még a babaházhoz tartozó úszómedence sem enyhíti.

S végül egy különleges feladat - az alkalmazkodás nagy játéka . A *Tannhäuser* opera díszlete a *Találkozás Vénusszal* című filmből, mely elvileg nem F. Kovács Attila műve, hanem a filmben szereplő szupermodern díszettervezőé, aki Wagner művéből semmit nem ért, ezért tehetségét a díszlet jellemzi, a felfogás önmagát parodizálja. F. Kovács Attila itt egy szereplő bőrébe bújva stiláris játékkal segíti a film üzenetét.

A kiállítási ismertetőben fogadják el a jóbarát rajongását a művész tehetsége iránt.

Szabó István
filmrendező

BRÁDA JUDIT FÉSLÉK 2004.

12.-ig Herman terem

BRÁDA JUDIT
HOLLÓ ISTVÁN
KARSAI ZSÓFI
NYÍRI KATI

iparművészek
kiállítása

Megtekinthető:
munkanapokon 14-19 óráig

2. Zöld terem
kedd este 6 óra

KEDVES KEDDEST

Konditerem agysejtjei karbantartására!

(Minden hó első keddjén.)

Zalán Magda játékmester vezetésével, a média és művészvilágból meghívott vendégei táraságában lehet játszani a barkochbától a betűrömin át a szópókerig mindenféle agycsiszoló, szellemfrissítő játékot, amivel valamikor olyanok múlatták estéiket itt a Fészekben, mint Karinthy Frigyes és barátai, majd később fia, Karinthy Cini Örkény Istvánnal, Fényes Szabolccsal... és a fiatal ZM-mel. Játékainkban a vesztes is nyer két kellemes órát.

Belépés: klubtagoknak érvényes klubtagsági igazolvánnyal, vendégeknek napi tagjegy megváltásával (600,-Ft).

Bráda Judit

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

94.l.

(Bráda) Judit

Magyar Iparművészet az
ezred fo Rdulón 2003

81.l.

ároly hagyatéka.

Korfu (Κέρκυρα) Poste restante.

rie.

rkonyban.

M.D.K.

Brada Kalmán, építőmester

is dolgozott Ramer Boldizsárral együtt az 1663-ban felszentelt kassai református templomon, ami később az Orsolya-rendi apácák temploma lett.

[lásd még: Kőfaragó Jánossal]

Kassai építőmesterek.

Kemény Lajos: A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1904. 38.köt. 83.old.

A Tragor Ignác Múzeum
tisztelettel meghívja Önt
a Görög Templom Kiállítóterembe

BIRGIT KÖBLITZ

"ÜVEGKÉPEK-KÉPEK ÜVEGBŐL"

című kiállítására

Megnyitja:
BRÁDA TIBOR
festőművész
1994 október 22-én 17^{00} órakor.
Megtekinthető november 18-ig,
hétfő kivételével naponta 9^{00}-17^{00}-ig.
Görög Templom Kiállítóterem
Vác, Március 15. tér 19.

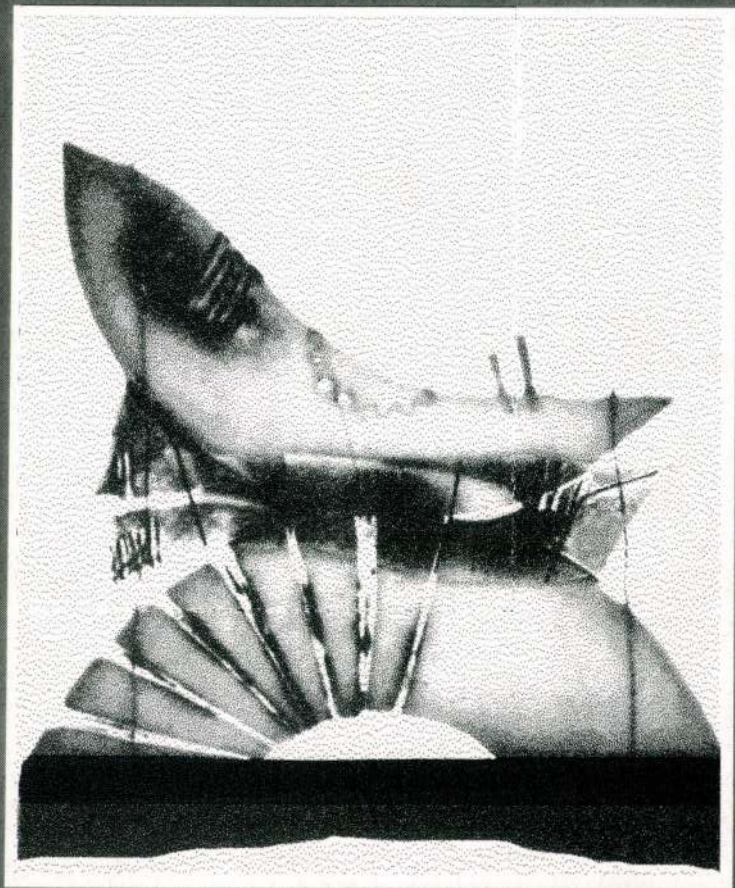

Bráda Tibor, festőművész

Külön kamarakiállításon mutatkozik be Bráda Tibor. Megfontoltsága és képzelőereje különösen Madách- és Csontváry-portréján érvényesül,

ahol a táj is a jellemformálás eszköze lesz. Bráda színvilága túlságosan a piros árnyalatokra épül; ez azonban csak gazdagodhat, ha a jövőben inkább takarékoskodik ezzel a harsány eszközzel. *(Képünkön Bráda Tibor Madách-portréja.)*

Losonczi Miklós

Losonczi Miklós: Díjazott tájak és Bráda Tibor képei. Hatvani Galéria.

Tükör, 1980. aug. 3.

Bráda Tibor festőművész

Az új Flatvani Galéria földszintjén Bráda Tibor festményei láthatók. Az emeleten a portré és tájkép kiemelé díjazott művei vannak kiállítva.

TV-Hívadó

1980. jún. 21. Televízió 19.30 /Vége./

Bráda Tibor, festőművész

„Arcok és sorsok" címmel, összeállított országos gyűjteményt Hatvanban rendezték meg.
Bráda Tibor Csontváry-képén az arc uralkodik, annak az egész testhez viszonyított aránya remekül túlhangsúlyoz egy torzót. A köpenyszerű színfoltok, az álló, alak mögé emelt táj a Csontváry-sors eleven átértelmezésének tűnik. /emlitve/.

Farkas András: Portrébiennálé Hatvanban.
Hevesi Szemle, 1980. márc. 5. old.

Bráda Tibor Festő

A Stúdió Galéria évi szeregszemléjén szerepelnek művei. A művész hamarosan Makádon fog bemutatkozni.
„Rossz álom" c. (repr.)

Losonci Miklós: Stúdió 75

Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Bráda Tibor festő

a Miskolci Képtárban nyílt meg a „Hódolat Michelangelónak" c. kiállítás. A fiatal Képzőművészek Stúdiója által meghirdetett pályázaton részt vevő művészek munkáit látni itt. – A művész Michelangeló mérvényimádatát fogalmazza meg képein.

(M–): Hódolat Michelangelónak.
Déli Hírlap (Miskolc), 1975. dec. 8.

Bráda Tibor festőművész

November 13.-án nyitják meg a művész kiállítását a Studió Galériában, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.
XVIII. évf. 45. sz. 8. lap.

Bráda Tibor festő

Az Ernst-Múzeumban megnyílt Stúdió '75 c. kiállításon szerepelnek a művész művei.

Molnár Zsolt: Stúdió '75
Magyar Ifjúság, 1976. jan. 9.

Bráda Tibor

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem új elméleti épületeinek előcsarnokába álmodott üvegfalak tervezésére kiírt pályázaton vett részt a művész.

-----:Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1976. december - 48.oldal.

Bráda Tibor

A Fiatal Művészek kiállításán részt vett a műtárban.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Bráda Tibor

Képeinek bemutatóját
november 13-án nyitja a Stúdió
Galériában

Magyar Nemzet 1974 november 12
4. old.

Bráda Tibor

2

„Ősz"

„Kakasviadal"

„Pár" a lépcsi emlétve

Magyar Nemzet 1974 november 28

4. old.

Bráda Tibor festő

a Stúdió Galériában nyolc

vallomása

Magyar Nemzet 1974 november 28

4. old.

Bráda Tibor
festő

Bráda Tibor Mestere a Főiskolának
Pap Gyula, Sarkantyú Simon és Szent-
iványi Rajos voltak.

-------: Kiállitási naptár.
Művészet, 1974.november - 49. oldal

Bráda Tibor
festő

Bráda Tibor 1941-ben született, tanulmányait a képzőművészeti gimnáziumban végezte, majd a Képzőművészeti Főiskolán folytatta.

-------: Kiállitási naptár.
Művészet, 1974.november - 49. oldal

Bráda Tibor, festő

□ BRÁDA TIBOR festőművész kiállítása holnap délután 5 órakor nyílik a Mednyánszky teremben (V., Tanács krt. 26.). A tárlatot — amely november 5-ig látogatható — Újváry Lajos festőművész nyitja meg.

–: □ Bráda Tibor, festő 2.

Esti Hírlap Bp. 1981. okt. 21-

Bráda Tibor, festő- és grafikusművész

A Műcsarnokban rendezett Országos Képzőművészeti kiállításon szerepelnek műveivel: Szentgyörgyi József, Bráda Tibor és Svaby Lajos - azonban megtorpantak, igaz, nem a völgyben, de a fennsík előtt. Megújulásra van szükségük, ez lehetséges is, lehetségük kötelezi erre őket.

Losonczi Miklós: Országos Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.
Hevesi Szemle, 1982. jún. 12. old.

Bráda Tibor, festő- és grafikusművész

az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. — Szerepelnek Bráda Tibor művei szerepelnek a kiállításon.

T. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra. Magyar Ifjúság. 1982. máj. 28. 34. old.

Bráda Tibor

— **Hét fiatal festőművész** kiállítása Midiatúrák címmel nyílt meg csütörtökön a budapesti Csontváry-teremben. A fonyódi iskolának is nevezett festőkollektíva — Bráda Tibor, Szabados János és Szentgyörgyi József, valamint Leitner Sándor, M. Novák András, Topor András és Tölg-Molnár Zoltán — tárlata november 10-ig tart nyitva.

Magyar Nemzet 1984. XI. 2.

Bráda Tibor

Munkácsy Mihály - díj

Bráda Tibor festőművész, a Magyar Képzőművészeti Főiskola egyetemi adjunktusa;

Magyar Nemzet 1984. IV. 3.

Bráda Tibor

Kiállítás az Altrim Hegett szállodában

Magyar Nemzet 1984. 1. 14.

Bródá Tibor

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művésszel, 1983. november

Tibor Bráda

In der Krayenkampstrasse wird die Galerie "Atelier Mensch" Werke von 30 ungarische Malen-den Künstler u.a. der Maler Tibor Bráda, Je-nö Benedek und sowie János Duschanek, und einiger junger Bildhauer zeigen.

(NN): Ungarische Kunst bei Hamburger Tagen.
Daily News, 1982. III. 3.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Bráda Tibor festő-
1981 SEP 6
és grafikusművész

A Magyar Nemzet Galériája

Bráda Tibor rajza: Elrugaszkodás

Egy rendező monológja

Találkozás Szikora Jánossal

Ha a színházi lexikonban szerepelne, az adatok ennyit árulnának el *Szikora* Jánosról: Harminc-éves. Éppen három esztendeje végzett rendező szakon. Legsikeresebb színrevitelei *Az óriáscsecsemő*, *A per*, a *Birodalomépítők, avagy a Smürc*, végül a *Nyári kalandozások*. Két évig a Pécsi Nemzeti Színház tagja volt, egy éve a győri Kisfaludy Színházé, ahol a prózai tagozat vezetője.

— El kell képzelni egy nagylétszámú színházat, igazgató nélkül — mondja Szikora János arról, miképpen kezdte munkáját Győrött. — Adva volt több mint negyven színész, egy hétszázötven férőhelyes, új színházterem, s még egy kamara is. Ehhez voltam egymagam, mint prózai rendező. Ilyen helyzetben csak vendégművészekkel tartható fenn a színház, amitől az évad megtervezhetetlenné válik. Ha csúszott *Harag György* megelőző munkája, hát csúszott a mi bemutatónk is. Azután *Maár* Gyula egyszeribben felmondta a szerződését, az ügyvezető igazgató *Vass* Károly ezért beugrott egy előadás rendezésére...

— Az én „zűrösségem" abból származik, hogy lényem minden porcikája lázadozik a középszerűség, a maradiság, a provincializmus ellen. Min-

szenvedtünk annak idején *Jeles* Andrással, akiről szintén tudtam, nemcsak filmhez, hanem színházhoz is van kedve. Megkérdeztem tőle is, nem rendezne-e valamit. Nagyon megragadott, amikor azt mondta, sok mindent szeretne, de csak akkor teheti nyugodt lelkiismerettel, ha már jól megrendezett egy gyermekelőadást is. Ez rövidesen Schikaneder nyomán *Mosonyi* Alíz művének, a *Varázsfuvolának* — prózai — bemutatója lesz.

— Találnom kellett olyan rendezőtársat, mint amilyen *Katona* Imre is, akivel ha nem is azonos módon dolgozunk, de azonos módon gondolkozunk. A modern színházkultúrával szemközti nyitottság az alap, amelyről szót érthetünk. Az fontos, hogy ne keletkezhessenek a társulatban különböző rendezők köré csoportosuló klikkek, ne születhessen meg „az én emberem" s „a te embered" szemlélete.

— Szükségünk van nagy színészegyéniségekre, ilyeneket kerestem, ilyeneket szerződtettem *Gyöngyössy* Katalin, *Vallai* Péter vagy *Zala* Márk személyében. Abban a próbamodszerben, amely nem a szavakon alapul, hanem az érzéki, vagyis: az érzékekkel felfogható élményeken, s amelyet a színiiskolában a tanárok tiltottak, majd a színházban a körülmények korlátoz-

Bráda Tibor festőművész.

Jubileumához érkezett a salgótarjáni tavaszi tárlat, 1980. ápr.-ban tizedszer került megrendezésre. – Hagyományos színvonalú művekkel szerepel Kóka Ferenc, Veresi Sándor, Bráda Tibor, Szentgyörgyi József.

Krunák Emese: A salgótarjáni tavaszi tárlatról.
Napjaink, 1980. 6. 39. old.

Magyar Nemzet 1981. XI. 5.

BRÁDA TIBOR

Bráda Tibor festményei a Mednyánszky teremben

A RÖPDÖSÉSÉBEN szárnynyá szilárduló pelerinnel, az Önarcképéről áthozott delejes tekintettel, szilárdan e talajon álló s mégis garabonciás alakjával — *Csontváryt* állította elénk három évvel ezelőtt *Bráda* Tibor. Ez a kitűnő kép is látható most a Tanács körúti Mednyánszky teremben, elmosolyodhatunk megint azon a csipetnyi irónián, hogy a korrekt polgári külsőre törekvő Csontváry-nak kék-piros pettyes nyakkendőt festett Bráda...

A röpdösés, a bolond masinákon felröppenés, az Ikarusz módjára vágyott leküzdése mindenfajta nehézségi erőnek: vissza-visszatérő motívum ezeken a képeken. Még *Tehervivő*-je is a talajszint fölött jár sárga szinhatásban; a *Taormina felett* című képen szerencsés ugró rugaszkodik el a szikláról, kék légbuborék óvja; szomorú csak a *Lekötözve* szárnyas férfialakja, aki egy női figura jelenlétében cölöphöz kötve érzi magát: szabadságában korlátozva. Ez a kép sem nélkülöz egy cseppnyi iróniát, aminthogy szelíd gúnnyal elvonatkoztatott költői eszközök a légcsavarok, dupla fedelek, kerék-párok is.

Bráda nagyon tud festeni, sőt, mondhatni: túl könnyen fest. A nosztalgiahullám — sajnos — őt is elérte, nem egy képén uszályos szoknyás, nagykalapos nők sétálnak középkorias öltözékű férfiak karján. Az *Adieu* zöldbe átjátszó kékjei, vörösen felizzó várfalai valóban látványosak, az *Alkonyat* című képen is (kilovagló nő, agárral) a sárgák-vörösek-lilák egymásra hatása fontos igazán. Mert nem egyszer ihletettebb módon vannak megfestve (továbbá szövetminták lenyomatával érdekesebbé téve) a földek, a mezők, mint a helyenként szinte karikaturisztikusan leegyszerűsített figurák. A *Lebegés* című vásznán is, noha az ég szép, az elbocsátó földfelület az izgalmasabb. A kisméretű *Idill* című képen is a talaj „megmintázása" igényesebb, eredetibb, mint a keserű gúnnyal ábrázolt figuráké, az egymást ezen a Földön megérteni alighanem képtelen férfié és nőé...

Festményei mögül olyan festő arca rajzolódik elénk, aki — hogy az ő jelképeivel szóljunk: — szerencsés ugró. Nem húzza vissza nehézségi erő. Ám ez nemcsak előny, hanem hátrány is. Lebeg, jelen van festészetünkben, de még nincs elég súlya.

Ember Mária

Bráda Tibor

▲ Bráda Tibor Munkácsy-díjas festőművész kiállítása a Képcsarnok Bernáth Aurél termében Kaposvárott tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. XI. 24

Bráda Tibor festő- és grafikusművész

Klossy Ivén grafikusművész a Képzőművészeti Főiskolán Patay László és Bráda Tibor tanítványa volt. –

Klossy Ivén mondja: „Élménygazdag, felejthetetlen esztendők voltak ezek, hiszen kiváló mesterek, tehetséges művésznek között dolgozhattam, akik jogy tudtak adni, tanítani, szemléletet formálni, hogy közben nem vették meg az egyéniséget.”

Kobak Elek: Klossy Ivén.
Petőfi Népe, 1983. júl. 24.

Bráda Tibor, festő-grafikusművész

Tizenhat festőművész kollektív kiállítása nyílt meg tegnap a Atrium Hyatt Szállodában. A kiállítók közt van Galambos Tamás, Bráda Tibor, Dienes Gábor, Fóth Ernő, ef Zámbó István.

h. é.: Napló.

Magyar Nemzet, 1984. jan. 14.

Bráda Tibor, festő

L: Bartha László

–: Díjak, kitüntetések – 1984 8.

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 6 XXVIII/14

Bráda Tibor, festő

□ ÚJ GALÉRIA nyílik Hatvanban, június 21-én, délelőtt fél 12-kor a Hatvanas utca 2. szám alatt. Az avatással egy időben két tárlat nyílik: a földszinten Bráda Tibor festőművész munkáit tekinthetik meg a nézők, az emeleten pedig Öt biennálé díjazottai címmel azon festők, szobrászok, grafikusok szerepelnek, akik a hatvani galéria Magyar tájak, valamint Arcok és sorsok című országos seregszemlén első, második, illetve harmadik díjat nyertek. Így például Barcsay Jenő, Borsos Miklós, Bernáth Aurél, Papachristos Andreas, Mikus Sándor, Somogyi József, Németh József és Kurucz D. István.

2.

– □ Új Galéria

Esti Hírlap, Bp. 1980. jún. 13.

Bráda Tibor 1

A földszinti teremben *egyéni* kiállításokat tartanak. Ezúttal az emeleten is szereplő *Bráda Tibor* mutatkozik be. Huszonhat festménye az elmúlt öt esztendő áttekintése. Bráda legnagyobb erénye a mindenkor vállalt *festőiség*. Vérbeli kolorista. Izzó színei egy meditatívabb, elbeszélő formavilággal társulnak. Képeinek szimbolikája ezért néha keresettnek tűnik: alakjait mindenkor szitua-

Magyar Hirlap 1980/8/5/6

ZSM:Megujitó összegezés

Bráda Tibor 2

cióban láttatja. A mozgás, a repülés, a röptetés, a mindenáron való felülemelkedés szinte valamennyi képen nyomon követhető. A képpé sűrűsödő dráma mindenekelőtt az élményt adó (irodalmi és művészeti) „hátországból" táplálkozik. Bráda *Csontvárut* és *Petőfit*, *Madáchot* majd

Magyar Hirlap 1980/8/5/6

Bráda Tibor 3

a Thomas Mann-i világot felidéző képein teremtődik meg az alkotói egyensúly: az egyéni hevület, a száguldás igénye bölcs visszafogottsággal találkozik. A negyvenen még innen levő festő pályájának jelentős állomása ez a hatvani bemutatkozás. Munkái sikerről, eredményről szólnak, ám figyelmeztetnek is egyben: csakis a további elmélyülés vezethet el festészetének újabb stációjához.

Zs. M.

Magyar Hirlap 1980/8/5/6/

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 JUN 28
MAGYAR NEMZET
Bráda Tibor, festőművész

1021

Bráda Tibor rajza

kű) intellig
Nálunk az
ve érzik m
szavak jeler
megismernü
szó, hogy e
sznob módc
ne használjı

A leglény
idegen nye
műveltségür
kellene lennie. De ez még messze van. Amikor eldőlt a „szinkron-vagy-feliratozás" vita a szinkron javára, idegennyelvi kultúránk elég súlyos csapást kapott. Igaz, hogy a szinkronizálásnak is vannak előnyei: például sok színésznek ad munkalehetőséget (bár éppen a múltkor olvastam, hogy egyes színészek panaszkodnak miatta), és a szemnek sem annyira fárasztó, de sem az olvasási készséget nem fejleszti, sem az idegen nyelvek tanulását nem segíti elő. S mióta megszoktuk, hogy Sophia Lorentől Laurence Olivier-ig mindenki ékes magyarsággal szól hozzánk, a tévé nem győz mentegetőzni, ha egyszer-egyszer mégis feliratos filmet mutat be.

Nem írtam a pozitívumokról, pedig azok is vannak. Így az állami nyelvvizsgák és nyelvpótlékok rendszere, ami világosan mutatja, hogy az állam értékeli a nyelvtudást, külön jutalmazandó ismeretnek minősíti.

Radványi Tamás

A megfejtést és az elért pontc
számát a lapból kivágott ábrá
szíveskedjék beküldeni. Egy n
csak egyszer szerepelhet.

A betűk pontértéke:

A Á B C D E É — 1 pont
F G H I J K L — 2 pont
M N O Ö P R S — 3 pont
T U Ú V Z X Y — 4 pont

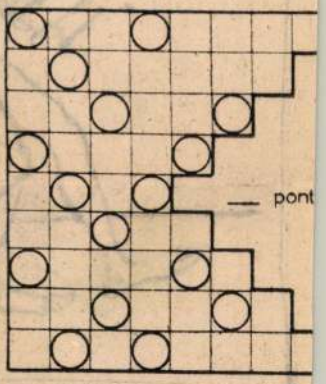

A pályázatot a megjelenést
vető egy héten belül az alá
címzéssel kérjük beküldeni: L
kiadó Vállalat Reklámszerkesz
sége, 1073 Bp. Lenin krt. 9—11.

1021

Bráda Tibor

Tibor Bráda: Gefesselt (Öl) Landesausstellung Bildender Kunst

BU
RUNDSC
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK, W

Grosse Schau der Investitionsgüter

Budapester internationale Frühjahrsmesse eröffnet

Am 19. Mai öffnete die diesjährige Budapester Internationale Frünjanrsmesse ihre Pforten .Die Fachschau für Investitionsgüter, die bis zum 27. Mai zu besichtigen ist, wurde von Außenhandelsminister *Péter Veress* im Beisein zahlreicher prominenter Persönlichkeiten des ungarischen politischen, Starkstrom und Energetik, Metallurgie und Metallbearbeitung, Bauwesen und Wasserwirtschaft, Fahrzeugbau, Leichtmaschinenbau, Chemieindustrie und Bergbau. Innerhalb dieser Komplexe hob der Messerveranstalter Hungexpo — die gesunden Entwicklungsansprüche der ungarischen Volkswirtschaft

Vráda Tibor, festő

RÁDA TIBOR ÉS KISS GYÖRGY
KIÁLLÍTÁSA
...terc... Rondella Galéria
...ész közös tárlatot
... ak... ...bfajta

–: Heti ajánlat

3.

Új Tükör, Bp. 1986 okt 12.

XXIII/41

Tibor Bráda.

Mit einem ganz anderen Ziel entstand jene Ausstellung, die ein paar Kilometer weiter, in der Westberliner Galerie Ermitage zu sehen ist. Auch hier sind Ungarn vertreten: 17 Maler und Graphiker der Gegenwart, unter anderen István Nádler, Tibor Bráda, Gyula Hincz, Pál Mizsér, Edit Kepes, und András Csáky.

Gábor Nemes: Medaillon, Gemälde, Graphiken.
Budapester Rundschau, 1984. jún. 11. 9.-old.

Bráda Tibor festő- és grafikusművészen

a Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen szerepelt ~~műve~~ Bráda Tibor műve.

Wagner István: Ébredője várva.
Magyar Hírlap, 1942. máj. 1. 4. old.

Bráda Tibor, [ ]

: Deim Pál

Vadas József: Tört kapuk

Élet és Irodalom, Bp. 1985 ápr. 12.

12.
XXIX/15

Bráda Tibor fm

emlékés

→ Szentgyörgyi József

MŰVÉSZET 1985/8/16

Braida Tibor

Perbali iásai

Magyar Nemzet 1986. XII. 6.

Bráda Tibor

A Fonyódi szkoła hátországa

Nepszava 1985. IX.9.

Bráda Tibor

Művészeti Alap díja a III. táblakép-festészeti biennálén

Magyar Nemzet 1987. VII. 20.

Bráda Tibor

3. táblakép - festészeti biennalén díjal kapott (kiged)

Népszabadság, 1987. VII. 20

BRÁDA TIBOR

MIDIATURA

Hét művész munkáiból nyílt kiállítás Midiatura címmel a budapesti Csók Galériában. A tárlaton Bráda Tibor – képünkön Pietà című munkája –, Leitner Sándor, M. Novák András, Szentgyörgyi József, Szabados János, Topor András és Tölg-Molnár Zoltán festményei láthatók.

MTI FOTÓ —

44. 43

~~LUDWIG~~ BRÁDA TIBOR

MIDIATURAK

Midiatúrák, azaz középméretű festmények láthatók a budapesti Csontváry Terem új kiállításán. Hét művész – Bodóczky István, Bráda Tibor, Leitner Sándor, M. Novák András, Szabados János, Szentgyörgyi József és Topor András – mutatja be alkotásait. Képünkön Bráda Tibor Hölgy kalapban című képe.

UJ TÜK(. sz. 43. o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfelel

3. A dijazás számitásánál alapulvett munkaid

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedé

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv. a levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

DÍJAZOTT TÁJAK ÉS BRÁDA TIBOR KÉPEI

Hatvani Galéria

Új kiállítóhelyiségében nyílt meg a Galéria; első kiállításán az eddigi magyar tájak és portrék biennáléinak díjnyertes alkotásait és Bráda Tibor festményeit vonultatja fel. Jó művek adnak egymásnak találkozót: Bernáth Aurél, Miháltz Pál, Szurcsik János, Bazsonyi Arany, Pirk János képei, Barcsay Jenő, a nemrég elhunyt Csohány Kálmán grafikái. A festmények közt ott találjuk Vecsési Sándor, Patay László és Pirk János — realizmusnak elkötelezett — képeit, Duray Tibor portréját és Chiovini Ferenc *Halászok*-ját, mely finomságával tűnik ki ebből a jó átlagból. A szobrokat Borsos Miklós, Mészáros Mihály, Somogyi József és Ligeti Erika plasztikái jellemzik.

Külön kamarakiállításon mutatkozik be Bráda Tibor. Megfontoltsága és képzelőereje különösen Madách- és Csontváry-portréján érvényesül,

ahol a táj is a jellemformálás eszköze lesz. Bráda színvilága túlságosan a piros árnyalatokra épül; ez azonban csak gazdagodhat, ha a jövőben inkább takarékoskodik ezzel a harsány eszközzel. *(Képünkön Bráda Tibor Madách-portréja.)*

Losonczi Miklós

figurája vitatható, de lehet, hogy csak Halász Judit Dinah-macska fenoménje mellett nem tud kiteljesedni. *(MR-Hungaroton)*

Béres Attila

Kiállítás

SZECESSZIÓS ÜVEGEK
Iparművészeti Múzeum

Ragyogó kiállítással lepte meg látogatóit a múzeum. Tervezők, műhelyek — gyárak — szerint csoportosítva mutatja be a szecesszió talán legegyedibb, szinte előzmények nélküli ágának remekeit: 206 üvegtárgyat.

Az érdekes archív fotókkal, kecses bútorokkal is érzékeltetett szecessziós stílus legjelentősebb üvegművészeinek munkásságáról tudo-

BRÁDA TIBOR

említve "Madách"

Szőkely András: Türelmes támogatás

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 6.sz.23.o.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold de Waelplein

2000 A n t w e r p e n
Plaatsnijdersstraat 2.

BELGIEN

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold de Waelplein

2000 A n t w e r p e n
Plaatsnijdersstraat 2.

BELGIEN

klijk
ld de

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Tibor Bráda
DAILY NEWS
1984 MÁJ 9.
1021

GeneralArt-Studio eröffnet

FOTO MTI — I. FÖLDI

Das neueröffnete GeneralArt Studio auf der Budapester Népköztársaság útja. Tibor Bráda: Dame mit Vogel (Insert)

Langeweile gibt es beim ungarischen staatlichen Kunsthandel GeneralArt nicht: Am Sonntag kam Direktor Zoltán Szabó aus Westberlin zurück, wo er in der Galerie Ermitage im Grunewald eine Verkaufsausstellung mit rund 30 Arbeiten von 17 ungarischen Künstlern eröffnet hatte, und am Montag hatte er das Vergnügen, gemeinsam mit Ferenc Vészits, Generaldirektor des Kunstfonds der Ungarischen Volksrepublik, das erste Studio (Budapest VI., Népköztársaság u. 8.) des Tochterunternehmens GeneralArt seiner Bestimmung zu übergeben. Generaldirektor Vészits sprach die Hoffnung aus, daß das Studio zu einer wahren Heimstätte der Kunst werden möge, in der Künstler und Kunstfreunde einander begegnen.

GeneralArt ist seit vorigem Jahr aktiv und entwickelt vielseitige Initiativen. Beispielsweise wurden in der jüngsten Vergangenheit die während der Ungarischen Woche in London präsentierten Arbeiten ungarischer Medailleure zum Teil an Ort und Stelle verkauft. GeneralArt läßt auch im renommierten Auktionshaus Sotheby's ungarische Kunst zu klingender Münze machen. Direktor Szabó: „Wir befassen uns im In- und Ausland mit der Vermittlung ungarischer Kunst und dem Management von Künstlern. Dabei sind Bilder, Grafik, Plastik, Medaillen, Kunsthandwerk, Design und Innenarchitektur, ja auch Restauration imbegriffen. GeneralArt besitzt selbständiges Außenhandelsrecht. Wir stellen auch künstlerische Druckerzeugnisse her; da wir eine eigene Druckerei besitzen, bieten wir full service."

In Ungarn managt GeneralArt auch Kunstschauen u.a. in den Hotels Thermal und Atrium Hyatt. Die Preise für die angebotenen Werke legen übrigens GeneralArt und die Künstler gemeinsam fest. Ausländische Käufer bekommen die Ausfuhrgenehmigung kurzfristig mitgeliefert.

GeneralArt betreut hauptsächlich ungarische Kunst der Gegenwart. Bei der Vernissage am Montag waren auch Neonaive, Surrealisten, Spitzfindige und Ironische zu bewundern. István Mácsai stellt das „Pester Antlitz" einer jungen, sorgenvollen Frau im typischen Hinterhof der Jahrhundertwende dar, János Duschanek setzt eine grotesk anmutende Gesellschaft auf eine „Waldeslichtung", deren Flora er mit rührender Akribie pinselt, Tamás Galambos läßt eine „Dame mit Hund" vor Spielzeughäusern spazierengehen, Márta Lacza zeigt auf ihren grafischen Blättern üppige Frauenakte mit katzenhaften Physiognomien, András Szunyoghy stellt „Verpackte Skulpturen" à la Cristo in einen neo-antiken Park. Die Kunst für die Wand kostet von 2000 bis 30 000 Forint, Medaillen von 200 bis 5000 Forint. Bemerkenswert sind die verspielten Silberanhänger mit Mini-Husaren von Levente Rékássy oder die Glasperlenketten von Márton Horváth, die in irisierenden Farben schimmern wie antikes römisches Glas.

K. Rösicke

AUS DER UNGARISCHEN PRESSE

NÉPSZABADSÁG

Substantielle Antwort erbeten!

Der Aufruf der Mitgliedstaaten des Warschauer Vertrages bringt die Überzeugung unseres Bündnissystems zum Ausdruck, daß man dem Befehl unserer Zeit folgen muß: Die beiden großen, einander gegenüberstehenden Militärblöcke müssen nach Lösungen suchen, die eine Festigung des Friedens herbeiführen, und nach Kompromissen, die sich die Sicherheit aller vor Augen halten. Das setzt voraus, daß das Wettrüsten aufhört, das nicht nur die Waffen auf einen immer höheren und gefährlicheren Entwicklungsstand bringt, sondern – wird es nicht eingedämmt – auch das Risiko eines die Existenz der Menschheit bedrohenden Nuklearkriegs auf ein Niveau der Unvermeidlichkeit hebt.

Wie das USAP-Zentralorgan „Népszabadság" schreibt, könnte man endlos darüber diskutieren, wer wen bedroht, wer Überlegenheit zu erlangen versucht, und wer die auch die Sicherheit der Gegenseite vor Augen haltenden Abkommen umstößt. Der jetzige Aufruf des Warschauer Vertrages will jedoch nicht diskutieren, sondern den Weg zu einer gegenseitig annehmbaren, ehrlichen Vereinbarung ebnen. Im Geist der Erklärung des Politischen Beratenden Ausschusses vom Januar 1983 empfiehlt er die Erarbeitung eines konkreten Vertrages.

Wenn hinter der auf der letzten Beratung der NATO-Außenminister verabschiedeten Erklärung, wonach das Nordatlantische Bündnis „niemanden bedroht", oder der Beteuerung der EG-Außenminister, aufgrund des Verzichts auf Gewaltanwendung oder Drohung mit Gewalt zur Zusammenarbeit bereit zu sein, ein wirklicher Inhalt steckt, was hindert die beiden Militärblöcke, sich vertraglich zu verpflichten, weder gegeneinander noch gegen andere Gewalt anzuwenden?

Jetzt ist die andere Seite, die NATO, an der Reihe, eine substantielle Antwort zu geben, die schon allein darum erforderlich ist, damit so bald wie möglich konkrete Verhandlungen zur Vorbereitung eines Vertrages begin-

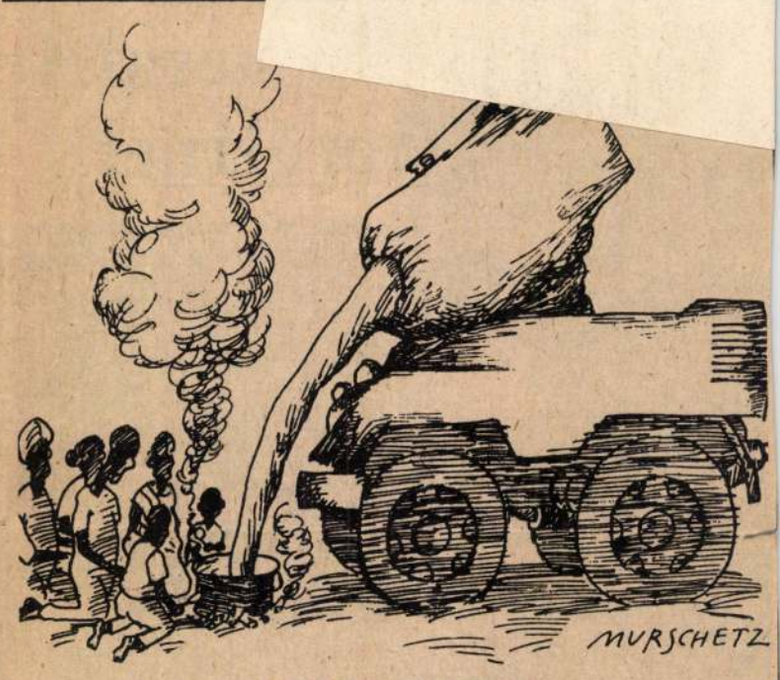

Die Rüstung frißt alles

US-Vizepräsident Bush in Japan

Tokio, 8. Mai (DPA/AP/AFP/Reuter) — Der amerikanische Vizepräsident George Bush ist am Dienstag zu einem dreitägigen Besuch in Japan eingetroffen. Bei seiner Ankunft in Tokio forderte er Japan auf, bestimmte Maßnahmen zu ergreifen, um seinen Kapitalmarkt zu erweitern. Die Vereinigten Staaten seien über den Fortschritt befriedigt, der in den bilateralen Handels- und Wirtschaftsbeziehungen gemacht worden sei.

Bush betonte jedoch, daß jetzt und in der Zukunft noch mehr getan werden müsse. Am Mittwoch ist ein Treffen mit dem japanischen Ministerpräsidenten Yasuhiro Nakasone geplant. Es wird erwartet, daß Bush mit Regierungsmitgliedern über die Ost-West-Beziehungen und eine Strategie für den Wirtschaftsgipfel im Juni in London diskutieren wird.

Die japanische Hauptstadt ist die erste Station einer Reise, die Bush weiter nach Indonesien, Indien, Pakistan und Oman führen wird. Auch in diesen Staaten werden wirtschaftliche Fragen im Vordergrund stehen.

Weinberger in Südkorea

Söul — Der amerikanische Verteidigungsminister Caspar Weinberger ist am Dienstag zu den jährlichen „Sicherheitskonsultationen" in Südkorea eingetroffen. Er bleibt drei Tage und reist dann am Donnerstag nach Japan weiter.

Im Zuge der am Mittwoch beginnenden Konsultationen wird der Minister außer mit seinem Amtskollegen Yoon Sung-Min auch mit Präsident Chun Doo Hwan konferieren. Zudem ist ein Besuch bei den insgesamt 40 000 Mann starken US-Truppen geplant, die im Auftrag der Vereinten Nationen in Südkorea stationiert sind.

Hessen

Urabstimmung über 35-Stunden-Woche begann

Frankfurt am Main, 8. Mai auf die Abstimmungslokale ge-

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ARNÓTI ANDRÁS
BARÁTH HAJNAL
BARTL JÓZSEF
BENEDEK GYÖRGY
BOD LÁSZLÓ
BRÁDA TIBOR
BREZNAY JÓZSEF
BUDAY ÁGOTA
CSAVLEK ANDRÁS
DEÁK ILONA
FABÓK GYULA
FÁBIÁN GYÖNGYVÉR
HALÁCSY MÁRIA
JANZER FRIGYES
KECSKEMÉTI SÁNDOR
KOVÁCS PÉTER BALÁZS
MADARASSY ISTVÁN
MADARASSY WALTER
MAROSVÁRI GYÖRGY
MITSUI SEN
MISCH ÁDÁM
MOLNÁR JÓZSEF
NAGY B. ISTVÁN
OROSZ GELLÉRT
PAULIKOVICS IVÁN
PETRILLA ISTVÁN
SEREGI JÓZSEF
SERÉNYI H. ZSIGMOND
STEFÁNIAY EDIT
SZABÓ TAMÁS
SZENTGYÖRGYI JÓZSEF
SZIKORA TAMÁS
TÓTH ERNŐ
VARJASI TAMÁS
VÁRADY RÓBERT
ZALA TIBOR

BRÁDA TIBOR

A VIGADÓ GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
a

dunapART

ALKOTÓ KÖZÖSSÉG KIÁLLÍTÁSÁRA

1991. MÁRCIUS 28-ÁN 20 ÓRÁRA

Pohárköszöntőt mond:

BRÁDA TIBOR
Munkácsy-díjas festőművész,
a dunapART művészeti vezetője

Közreműködik:

CSAVLEK ETELKA
Liszt-díjas operaénekes
Kíséri:
PRUNYI ILONA zongoraművésznő

A kiállítás megtekinthető:
1991. április 21-ig

Hétfő kivételével naponta, 11–19 óráig

mercurius

dunapART

ALKOTÓ KÖZÖSSÉG KIÁLLÍTÁSA

Bráda Tibor, festő-grafikusművész

Nyugat-Berlinben, Dahlemben nemrég létrejött Galerie Ermitage, privát galéria, vezetője Leo Benjams, aki Budapesten járt, kiválogatott 17 mai magyar képzőművész művét és kiállította galériájában. Látható itt Bráda Tibor, Nádler István és több alkotó művét.

Wagner István: Berlini kisgalériák.
Magyar Hírlap, 1984. aug. 24.

OBJEKTEK–MOBILOK c. kiállítás

ünnepélyes megnyitójára
1992. május 29. (péntek) délelőtt 11 órára

Kiállítás helye:

REPÜLŐ-MÚZEUM
(Petőfi Csarnok felső szint, Budapest, Városliget)

Kiállítást megnyitja:

Katona András
a Közlekedési Múzeum főigazgatója

Kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Bakos Ildikó
Balás Eszter
Balogh László
Bodóczky István
Bráda Tibor
Bódó Károly
Csáji Attila
Dienes Attila
Erdős Sándor
Fekete László
Gaál Endre
Galántai György
Hans Kasper
Hevizi–Tóth
Józsa Bálint
Kalmár János
Kovács István
Krnács Mercedes
Kovács László
Lévai Jenő
Magén István
Marosi Ilona
Mihály Gábor
Pázmándi Antal
Pató Róza
Penkala Éva
Polgár Csaba
Scherer József
Székely J. Jenő
Szatmári Béla
Terebessy László
Tuzson B. Péter
Tilless Béla
Urbánfi
Vinczellér Imre
Xia Zhen Gou

BRÁDA TIBOR

BRÁDA TIBOR: GYÁRVIDÉK

BRÁDA TIBOR:

GYÁRVIDÉK

BRÁDA Tibor festő

KENESSEI András: „Ez a helyzet igy teljesen zsdanovi" : Mániák és anomáliák a Bartók Béla uti galéria körül. = Magyar Hirlap, 24.évf. 147. sz. 1991. junius 25. 11. p. és ill.

Bartók 32 Galéria vezetésére kiirt pályázatról

MDK

Bráda Tibor

Kiállitási hir

Zalai hirlap 1967 okt. 3.

Bráda Tibor
festő

Jenész mint műve sötét szinfoltokkal kialakított kompozíció. Egy művésznő portréja teljesen sötét kép, amelyen a modell arca emelkedik ki világosabb színével.

Mihály Mária: A Derkovits-ösztöndijasok második kiállitása.
Müvészet, 1971. augusztus - 35.oldal

Bráda Tibor
festő

Nagyméretű sötét tónusú képeket mutatott be. Műterem csendélete szürke-barna-okker és kék színek kompozíciója.

Mihály Mária: A Derkovits-ösztöndíjasok második kiállítása.
Művészet, 1971. augusztus - 35.oldal

Bráda Tibor

Bemutatott művei:

„Mozaikterv," tempera, 180 x 70 cm.

„Zenész," olaj, 110 x 120 cm.

Rozványi Márta: Studió 71.

Budapest, 1971

Bráda Tibor

1. Mozaikterv temp. 180x70 cm
2. Zenész olaj 110x120 cm

Studio '71

Bráda Tibor, festő

Szerepel az Ernst Múzeumban.

Megemlítve:

(„a mesterek hatása nyomantó")

P. Szücs Julianna: Stúdió '71.

7.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 15.

Bráda Tibor
grafikus

Betonüveg-terve halványzöld
kik és sárga darabosan tagolt
vízszintesekből és függőlegesekből
épült fel.

Vidos Zoltán: A "Studio 70 " -
Müvészet, 1970.november - 34.lap

Bráda Tibor

Beton üvegkép II. vegyestechn. 136 x 45 cm

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. Lat.
Bev.: Bereczky Lóránd.

Bráda Tibor

Beton üvegtekve /szines tusrajz/
(eml)
szerepel az alábbi tárlaton

(kulcsár): Derkovits ösztöndíjasok
tárlata szombathelyen

Vas Népe 1970 IV. 19

Brada Tilor

Somogyi Győző Brada Tilornak
bemutatta rajzait 1972-ben.

Sinkovits Péter: Látszólagos irónia.
Művészet, 1980. augusztus – 30. lap.

Bráda Tibor

Pánik

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap

Bráda Tibor: Pánik, akvarell, 47×32 cm, 1978

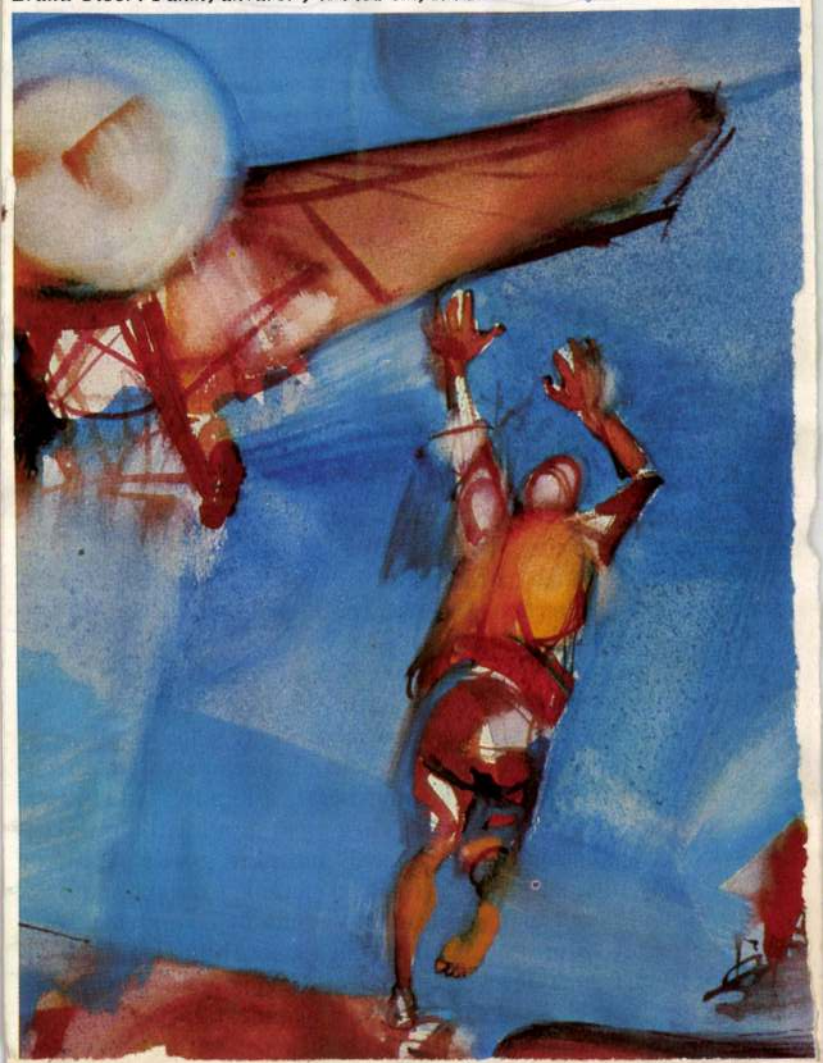

Bródy Tibor

Változást talán csak abban hozott az akvarell biennélé, mivel tudjuk, hogy az anyag egy része közönség elé kerül, hazai legrangosabb seregszemlén, kitünő munkák társaságában, igy az akvarellek készitésekor a müvész ugy áll a munkához, mintha pályázatra készülne.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Bada Tibor

Feltétlenül hozozz változást az akvarell biennálé, sok lapon a figura fő szereplővé vált, a környekezet csak kiséri, elősegiti a figura teljes kivontakozását. Egyértelmüen gazdagodott tehát az akvarell tartalmi skálája.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Bíró Tibor

1979.tavaszán az egri akvarell biennalén dijazott müvészt kérdezett meg aszerző a kiállitásról,illetve a müfajról.

Összeállitotta: Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZT,1979.augusztus - 19.lap

Bráda Tibor

A müvész viszonylag rendszeresen foglalkozott akvarellel, hol vázlatos, hol teljes értékü müvek igényével.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Bráda Tibor

A HATVANI GALÉRIA szombaton új épületbe költözött. Az avatással egy időben két tárlatot is megnyitottak. A földszinten Bráda Tibor, az emeleten többek között Barcsay Jenő, Borsos Miklós és Somogyi József műveit láthatják az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1980/6/22/2

Bráda Tibor

A művész a Hatvani Galé-
riában kiállított képei dekó-
ratív vesiók.

Kovács Gyula: Új épületben a Hatvani Galéria
Művészet, 1980. október – 49. lap.

Bráda Tibor, festőművész

Az idén másodízben rendezi meg a Hatvani Galéria a portrébiennálét. A két évvel ezelőtti első alkalom bizonyította a gondolat életképességét. –
Bráda Tibor Csontváry-portréját látjuk itt.
(említve).

Farkas András: arcok és sorsok.
Népújság (Heves), 1979. dec. 6.

Bráda Tibor

Bráda Tibor festőművészről képeit láthattuk elsőként a Hatvani Galériában.

Kovács Gyula: Új épületben a Hatvani Galéria. Művészet, 1980. október – 44 lap.

BRÁDA TIBOR

Pozsony Gábor: Miniatűrök. =
Új Tükör, 1984 nov. 11. XXI. 46. 5.

Bp. Csontváry T.

mai festészet

Két művész kiáll
Bráda Tibor, Leitner Sándor, M. Nagy Andrea,
Szabados János, Szentgyörgyi József, Tóger Andrea
Tálas-Molnár József

Brada Tibor

A kaposvári Somogyi Képtárban Brada Tibor Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festőművészek kiállítása október 10.-ig megtekinthető.
A békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban Balázs Irén fal és tértextil kiállítása szeptember 26.-ig tart nyitva. Ugyanitt Keleti Jenő festművész kiállításának megnyitója szeptember 23.-án lesz, mint lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

[illegible]

Bráda Tibor, grafikus

L: Lőnyi István

Bereczky L: Az elődök vonzásában

11.

Nipszabadság Bp. 1978. szept. 10.

Bráda Tibor

E. FEHÉR

P

Egy hí
hogy Pari
pa íróit r
hetnek a
a naptár:
világhábor
esztendő".
amelyet n
nál hallha
volt a gaz
zett hábor
nem? Hisz
már Muss
ratán tu
újabb és
nyolcszág
kok a tör
ellen indí
Ez volt az
A világ ha
kor, hogy
kezett el,
mit tenni
demokráci
mőért.

A kor
vonala vo
leleket, a
tosan írja
ötlete va

ORDAS IVÁN:

...s fogal-
...tértek ki
...dszenten,
...letett.
...ölt tizen-
...etítésénél
...vasó vagy
...a magyar
...lán nem
...giai jelen-
...az idegen
...tűvel, la-
...l egyma-
...onnévnek
...startalma,
...egfeljebb
...általa is-
...nlítik. Az
... francia,
...met for-
...nnyítésül
... a „pa-
... szavakat,
... nyelv-
...en Eriul-
... Mindez
...an áti
...isebb
...enne
...snak
... Il
...egy
...a

éppen a pedagógusjelölteket tiltanánk ki? Ellenkezőleg, nagyon tudatosan működünk közre a könyvtárat alkotóműhelynek tekintő pedagógusok nevelésében.

A január 1-ével „életbelépett" és kifogásolt intézkedésünk a könyvtári törvény (az 1976. évi 15 tvr.) és végrehajtási utasítása szerint módosította szolgáltatásaink igénybevételét. Vagyis azt veszi figyelembe, hogy a főiskolai, egyetemi hallgatók könyvtári ellátását elsődlegesen saját intézményük könyvtárai biztosítják. Tankönyvekről és jegyzetekről a hallgatók, a kötelező és ajánlott irodalomról az intézmény központi és tanszéki könyvtárai gondoskodnak. Az OPKM a közoktatási vezetők, kutatók, alkotó gyakorló pedagógusok pedagógiai szakirodalmi és információs igényeit elégíti ki. A pedagógusjelöltek tanulmányait e feladatkör határain belül segíti.

Tudni kell azt, hogy a magyar ...tári rendszerben a feladatok ...lgáltatások minőség és ... határolódnak ...tben kor- ...giai

...og ...je ...gyen, s már-már közvetlenül is beleszóljon a köz ügyeibe.

A legnagyobb közügy pedig a béke, a haladás ügye.

Kézenfekvő, hogy ez sem hiányozhat a mai író feladatai közül. A felelősség az alkotó emberért, aki létrehozója a XX. század nagy csodáinak, ám szenvedő alanya is lehet ezeknek. Egy román író, a közelmúltban tragikusan elhunyt *Alexandru Ivasiuc* meghatározását idézem: a művészet, az irodalom feladata „*...ébren tartani mindazokat a funkciókat, amelyek megőrzik az ember alkalmazkodóképességét, összetettségét, kiegyensúlyozott fejlődését, megőrzik a természetében gyökerező nonkonformizmusát, abbeli bíráló tehetségét és beállítottságát, amely nem azonos az anarchikus vitatkozással-ellenállással, hanem a szabadság és a belső méltóság megnyilvánulása. Nekünk olyan embertípust kell kialakítanunk, amely igent mond, amikor igent kell mondani, és nemet, amikor az erkölcsi alapelvek minden konjunktúrától függetlenül azt diktálják, hogy nemet mondjon.*"

Ivasiuc gondolatmenetét egy szovjet író, *Konsztantyin Szimo-*

...alatt ...gyen szó, ha

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 4.
XXI. évf. 23. sz. cimlap.
Bráda Tibor: Ady

Bráda Tibor: festő

a „Szocializmust építő ember" című festmény-pályázatra beérkező művek kiállítását nyitották meg nov. 4.-én a Csontváry-teremben. – A művész is részt vett művével e pályázatban.

Riskó Géza: Rangos kiállítás a Csontváry-teremben.

Pesti Műsor, 1976. nov. 10.

Bráda Tibor

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében mutattak be a Bolgár Népköztársaság pályázatára készült festményeket, melyeket a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagjai készítettek. – A művész műve is szerepel a kiállításon.
„Híd" (említve)

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 4.

1021

MŰTEREMBEN

Bráda Tibornál

Egy behemót bérház ötödik emeletén Medveczky Jenő egykori műtermét bérli. Míg emeletről emeletre haladok (miért is működne a lift!), Rohanó című képe ötlik eszembe: vajon a lépcsőmászás időpazarló kényszere festtette vele ezt a mérföldes léptekkel haladó alakot?

— *Irtózom a feleslegesen elfecsérelt percektől* — fogad. — *De a környezeti ártalmaktól is. A házakra rátelepedő füsttől, a Balaton vizén sodródó, felpuffadt hasú halaktól. Ezek — így elmondva — a festő magánügyei, de becsempészve a közönség tudatába már közösségivé válnak. Korunk drámájára figyelmeztetnek, önmagunk gyilkolására.*

A Rohanót idézzük. Ez az idestova két esztendeje festett kép új témát, új szint hozott Bráda Tibor művészetébe. Addig is helyén volt minden a festményein, de csendéletei illusztrációként hatottak. Természetből kihasított szeleteknek a farostlemez sima felületén. Az időt kergető figurával ez a csendes, halk szavú piktúra egyszeriben feszültséggel telt meg. Egymásra rakódó élmények alakították festészetét: Tatabánya füstös kéményei, a Dráva felkavarodó vize a motorizáció mérgesgázai, a magyar tenger felbomló biológiai egyensúlya. Képein jelképek jelentek

VÉRPADIG 12

Képregény-változat:
CS. HORVÁTH TIBOR
FAZEKAS ATTILA

A FŐVEZÉRNEK ZIHÁL A MELLE A FÉKEVESZETT INDULATTÓL, DE ERŐT VESZ MAGÁN. „NEM MONDTAM ÉN, HOGY KEGYELMETEKTŐL JÖTT AZ ÁRULÁS, – SZÓL. – DE ÁRULÁS TÖRTÉNT! A BÁNNAK VALAHOGYAN MEG KELLETT TUDNIA, HOGY A TRENCSÉNYNÉL ÁLLÓ FEJEDELMI SEREG NINCS HADIRENDBE SZEDVE, KÜLÖNBEN ALIGHA MERT VOLNA VISSZAFORDULNI." OCSKAY MÉRGÉT NEM OSZLATJÁK EL AZ ENGESZTELŐ SZAVAK. DACOSAN HÁTAT FORDÍT BERCSÉNYINEK. ISMÉT CSAJÁGHYNAK JUT ESZÉBE, HOGY MOST TÜSTÉNT CSELEKEDNI KELL. RIADÓT FÚVAT. A TISZTEK KISIETNEK A TEREMBŐL, S VELÜK BERCSÉNYI.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PESTI MŰSOR

1976 NOV 10

Bráda Tibor
Sertő

g. Vaslemezek, roncsok, kémények, hulló madarak.

– *Számomra a dráma nem mély ramarin vagy párizsi kék előtt megbenő fehér. A történés szüli a képet. mtanúja voltam: a villamos elütött embert. Ragyogó tavaszi napsütés t. Megdöbbentett, hogyan lehet így ivozni, hátat fordítani az életnek. lójában ekkor éreztem meg a pillat súlyát, ami a festőnek annyit jet: úgy kell megoldania feladatát, gy ahhoz már ne lehessen hozzáni, sem elvenni.*

Bráda képein a zöld és a vörös jelen- a tisztaságot. A reggeli párát, az ébdést át meg átszövik a kékek, hogy lyet adjanak a felvillanó sárgáknak, mlegesítve a feketébe hajló szürkét. Az egykori Szentiványi növendék y hódítja meg a színeket, jelentést va minden ecsetvonásnak. Képein az dig mozdulatlanná dermesztett emr élettelivé válik, hátat fordít a dra- ériák négy-öt esztendővel ezelőtti urjánzásának.

Kilenc esztendeje végzett a főiskolán, azt az évet ma is úgy emlegeti, mint ete egyik csodáját. Tanársegéd lett, erkovits-ösztöndíjat kapott, s akkor zületett gyermeke is. Nem sóvárog, e eredményeiben szeretné megismé- elni azt az esztendőt. Azóta lépésről épésre haladt, festészete sokat tisztult. Jgy érzi, újabb művei már nemcsak átorítják, erőt is adnak neki.

Készülve az Ady-centenáriumra, köl- emények ihletik több művét. A sorok ecsetvonásokká alakulnak, a versek képekké, de ezek a festmények már nem az olvasmányélmények hű máso- latai, többek annál. Szellemiséget árasztanak, ahogy bekéredzkednek a kiállítótermek falaira. Erről tanúskodik négy művésztársával közösen megrendezett kaposvári kiállítása: megújulni nemcsak az idősebbeknek, hanem a fiataloknak is érdem. Bráda Tibor művészete pedig most van kiteljesedőben.

Molnár Zsolt

...képzőművész
fővárosban. ... A XIX. századi nyomdák

NAGYTETENYI KASTÉLYMÚZEUM (XX
Csokási P. u. 9. Tel.: 264-429). Reneszán
textilek.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károl
M. u. 16. Tel.: 173-611.) Károlyi emléksz
bák. (A Nemzeti Múzeum kiállítása.) Pet
fi. József A., Radnóti emlékszobák. Petőfi
nagyvilágban. 50 éves a Korunk. Nyitó
raktár. (Festmények, szobrok.) Szekeres E
zsébet táliszónyegei és grafikái.

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 12. Te
121-350.) Nyitva: hétfőn, csütörtökön 14—1
kedden, pénteken 10—13 óráig.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XI
Stromfeld A. u. 16. Tel.: 354-536). ked
csüt., szomb., 15—19, vas. 10—18 óráig.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21
10—14 óráig.

JÓZSEF ATTILA EMLÉKSZOBA (IX., Gát
3.) 14—19 óráig.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VII
Baross u. 13. Tel.: 139-099). A Nemzeti Mú
zeumban 10—18 óráig. A Mezőgazdasági Mú
zeumban 10—17, vas. 10—18 óráig.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Vajdá
hunyad-vár. Tel.: 420-573). 10—17 óráig, va
10—18 óráig.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM
(I., Apród u. 1—3. Tel.: 351-934). 10.30—1
óráig.

ARANYSAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnoi
u. 18.) 10.30—18 óráig.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városliget
krt. 11. Tel.: 427-535).

FÖLDALATTI VASÚTI MÚZEUM (Deák tér
metroállomás). Állandó kiállítás.

POSTAMÚZEUM (VI., Népköztársaság útja 3
Tel : 426-936).

ONTODEI MÚZEUM (II., Bem u. 20. Tel.:
361-135). 10—17 óráig.

KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4. Tel.: 161-024)

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér.) Egyházművészeti gyűjtemény. 9—19 óráig (hétfőn is).

KÖZÉPKORI ZSIDÓ IMAHÁZ (I., Táncsics M. u. 26.) 10—14 óráig, szomb., vas., ünn. 10—18 óráig.

GUL BABA TÜRBÉJE (II., Mecset u. 14.) 10—14 óráig. szomb., vas., ünn. 10—18 óráig.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MÚZEUM (VI., Népköztársaság u. 103. Tel.: 228-476).

KÍNA MÚZEUM (VI., Gorkij fasor 12. Tel.: 423-316).

CITADELLA (XI., Gellérthegy. Tel.: 665-794.) Duna kiállítás. 10—22 óráig.

A budapesti múzeumok általában 10—18 óráig tartanak nyitva. Hétfőn szünnap. — Az ettől eltérő nyitvatartásokat külön jelezzük.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tükör

1983 OKT 30

1021

BRÁDA TIBOR

MIDIATURA

Hét művész munkáiból nyílt kiállítás Midiatura címmel a budapesti Csók Galériában. A tárlaton Bráda Tibor – képünkön Pietà című munkája –, Leitner Sándor, M. Novák András, Szentgyörgyi József, Szabados János, Topor András és Tölg-Molnár Zoltán festményei láthatók.

MTI FOTÓ — FRIEDMANN ENDRE.

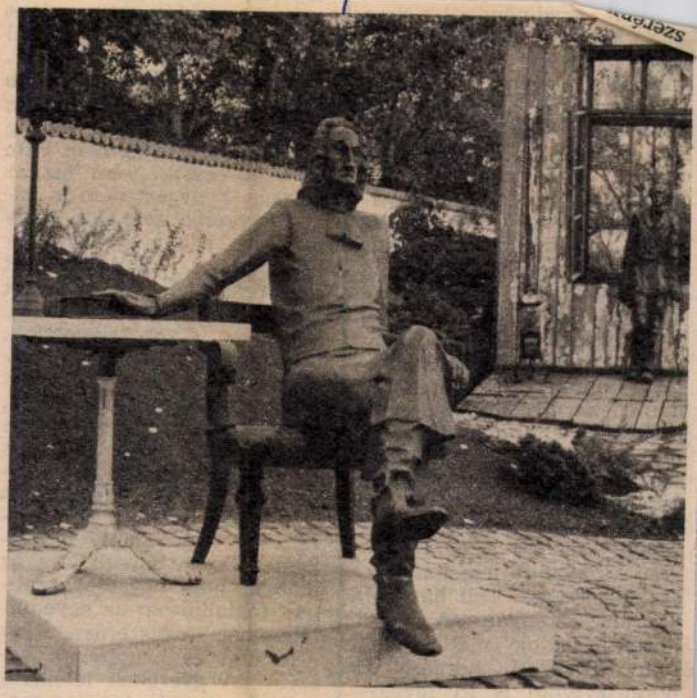

VARGA IMRE-GYŰJTEMÉNY

Óbudán, a Laktanya utca 7-ben megnyílt Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész állandó gyűjteménye. A Fővárosi Tanács galériahálózatának legújabb kiállítóháza egy felújított, jellegzetes múlt századi lakóépületben kapott otthont. A Varga Imre életművét reprezentáló tárlaton bemutatják köztéri szobrainak terveit, kisplasztikáit, érmeit és grafikáit is, az egyik teremben pedig munkásságáról szóló filmeket, diákat vetítenek.

...ny eredménnyel. Nem volt könnyű megtanulni a csalivezetgetés mozdulatait, megkülönböztetni a kapást a közönséges akadástól, jól időzíteni a bevágást és felszínre tornáztatni a zsákmányt. A szívem és szenvedélyem is vissza-visszahúztak a pergetéshez, dédelgetett villantóimhoz. Mégis a legkedvesebb szigetközi emlékeim közé tartoznak a csukakapások és az őszi szarvasbőgés mellett a mártogató horgászok szakavatott, ünnepélyes mozdulatai, amint karmesteri vezénylőpálcaként, minden idegszálukkal odafigyelve mozgatják a horogpálcát. Az első ásványrárói látogatásokat követően vagy másfél évtizeddel később megint Ásványrárón töltöttem horgászszabadságomat. Telt ház volt a horgásztanyán. A győri horgászbarátok mellett néhány fővárosi horgász és horgászvezető is itt igyekezett kipihenni az év fáradalmait. Egyik vezető beosztású horgászbarátom megszólított a vacsoránál.

— Te! Ezek a helyiek nem lehetnek valami képzett, sokoldalú horgászok. Az előbb hallottam, mikor egyikük kijelentette, hogy ő most két hétig csak „cincálni"

...apjuk meglátog... (bármikor jöhet), ...velük valahogy „v... de az egész nem ... egy óránál. Minde... dolgát, és ő vala... a társaságból. Mé... el őket egyszer ... igazság, hogy ezt ... nom), eszébe sem jut, hogy csináljon egy programot velük, nekik... Tudom, most azt kérdezi Ön, akkor miért tartott az egész ennyi ideig, miért ez a sok gyerek?... Mindig reménykedtem, hogy megváltozik. Sok mindent megpróbáltunk találni neki, de semmihez sem volt kitartása, mindenbe beleunt. És én sajnos, nem tudtam semmit elérni... Te jó ég! Miért is ragadtam tollat? Bizonyára csak azért, mert beszélgethetnékem támadt. Az az igazság, hogy egyre gyakrabban foglalkozom az egyedüllétemmel, egyszerűen rossz este ülni és magamban beszélni. A gyerekek lefekszenek, és én már tényleg magamban beszélek. Néha már megtettem, hogy egyedül hagytam őket, hiszen elég nagyok. Egy színházi előadás idejére gondolom nem nagy bűn ez, 15, 12, 9 és 8 évesek... Egyre gyakrabban fordul elő, hogy este nem tudok elaludni. Félek. Este és éjszaka mindig is féltem

...még elvennének valakit! De mégis, néha, valaki. Egy kis időre!... Mielőtt még nagyon megsajnálom magam, most elég. Köszönöm, hogy meghallgatott, úristen, hányadik nyavalygó levél ez ma? Magának! Nekem az első. De hát az Új Tükör végül is egy a kevés barát közül. És a barátnak néha csak az a dolga, hogy meghallgassa a másikat. Mivel ez megtörtént, az úgy le van zárva." — Hát igen, Asszonyom, keserves dolog a magány (annak, aki nem tűri). Talán az Ön helyzete nem oly „veszélyes", hiszen gyerekei bizonyára oldják valamennyire az egyedüllététől való szorongását: viszont a párkapcsolatot semmi sem képes pótolni.

„Piros rózsa" „... Ki tudja, miért lettem vesztes! A házasságom nem sikerült, szakképzettségem nincs, egyedül vagyok, gyerekem se lehetett... S most itt állok 32 évesen, egy korán özvülő,

Bráda Tibor festő

Karcagon született, onnan Albertirsára költöztek. Hatvanban 1960-ban került a főiskolára, 67-ben végezte el a főiskolát. Ez évben kapta a Derkovits-ösztöndíjat és lett a főiskola tanársegéde. Felesége Deák Ilona, festő és két gyermekük van. Mindketten sok kiállításon vettek részt.

Szabad szombat

1978. III. 4. 10.00 D. Petőfi.

Bráda Tibor

Egy gyors vázlat elkészitéséhez vagy egy szinjegyzet letételéhez feltétlenül jobb az akvarell mint bármi más.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

A varrógép vásznon és színpadon

BRÁDA TIBOR fm

Bécsi és erdélyi helyszínek bevonásával immár nemzetközi rendezvénnyé bővült a hetedik alkalommal megszervezett magyar festészet napja programja. A képzőművészeti fesztivál ma délután kezdődik Szentendrén, ahol délután négy órakor nyitják meg a rendezvény keretében a korábbi években életműdíjjal kitüntetett festők kiállítását.

FESZTIVÁL

Már a magyar festészet napjának megnevezése is megtévesztő, a ma délután kezdődő rendezvénysorozat tíz napig, október 20-ig tart – így lesz az egy napból egy dekád. A festők városában címmel mutatkoznak be a Szentendrei Régi Művésztelep Galériában a rendezvény életműdíjával a korábbi években kitüntetett festők: Lossonczy Tamás, Kokas Ignác, Sváby Lajos, Gerzson Pál és Deim Pál. A kiállítást, melynek kurátora Szakács István festőművész, Szőnyi Zsuzsa, a Szőnyi István Alapítvány elnöke nyitja meg.

„A rangos és nemzetközileg is jegyzett ünnep, miközben megtartja és továbbviszi korábbi szellemiségét, az idén is szolgál újdonságokkal" – mondta el Bráda Tibor festőművész, a fesztivál egyik alapítója. Hogy miért kell festészeti fesztivált szervezni, mi motiválja a szervezőket, hogy immár hetedik esztendeje megszervezzék a magyar festészet napját?

Válaszában Bráda Tibor hangsúlyozta, nagyon fontos, hogy legyen a magyar képzőművészetnek egy évente rendszeresen ismétlődő rendezvénye, amelyre az alkotók és közönségük is készülhetnek. Korábban is rendeztek találkozókat, amelyeken a művészek megismerkedhettek egymás alkotásaival.

A Műcsarnok ilyen jellegű rendezvényeinek elhalása után űr keletkezett, s ennek helyében jött létre 2002-ben a magyar festészet napja. „Ekkor tudtunk meg egymásról szinte mindent, az új képeket ekkor láttuk először" – mondta el az előzményekről Bráda Tibor, aki a fesztivál idei újdonságai közül kiemelte a fiatal festők kiállítását és a zenei rendezvényeket. Ezek keretében fellép Kubina Péter nagybőgő művész, Deseő Csaba hegedűművész, az ECO formáció, a Fonó együttes és a Benyus család kamaraegyüttese.

Kedden az osztrák fővárosban, a Collegium Hungaricumban nyílik meg a magyar festészet napja bécsi ünnepi kiállítása a DunapArt művészeti társaság festőművész tagjainak képeiből. Ekkor láthatja először a közönség Atlasz Gábor festő- és mozgásművész társulatának szürrealista festményekre koreografált színházi előadását A varrógép, egy esernyő, a boncasztal és a nikkelszamovár... címmel. A társulat ugyanezt a produkciót két nappal később, csütörtökön a fesztivál központi rendezvényén Budapesten is bemutatja. A bécsi programban közreműködik még a Muzsikás együttes.

> **A Műcsarnok ilyen jellegű rendezvényeinek elhalása után űr keletkezett, s ennek helyében jött létre a magyar festészet napja.**

Szerdán délután öt órakor egyszerre nyílik meg a Székely szalon, azaz Hargita, Kovászna és Maros megye festőinek válogatott kiállítása Budapesten és Csíkszeredában. A tárlaton, melynek kurátora Szabó András, a Csíki Székely Múzeum főmuzeológusa, társkurátora pedig Pogány Gábor művészettörténész, meghívott magyarországi művészek is bemutatkoznak.

Az idén is megszervezik az úgynevezett Kirakat galériát, az utcai tárlatot, ezúttal Budapest XII. kerületében, a Hegyvidék Galéria környékén. A magyar festészet napja egyik hagyományos eseménye a doyenek kiállítása, mely a kezdetektől a hazai festészet legidősebb (hetvenedik életévüket betöltött) és egyben legelismertebb alkotóinak tárlata. A közönség számára hétfőn délután hat órától látgatható kiállítás megnyitóján a budapesti Hamilton Aulich Art Galériában adják át az elismerést a magyar festészet napja idei életműdíjasának. SZPA

Magyar Hírlap 2008. október 11. 10. lap

vagy éppen Romániát találhatták meg a legsérülékenyebb országok közül válogatnak. Nekünk pedig magas az államadósságunk, lassú a gazdasági növekedésünk, és továbbra is rajta vagyunk – a korábbi évek magas államháztartási hiánya miatt – az uniós deficitlistán. A legnagyobb gond persze az, hogy a kormány gazdaságpolitikája sok éve meg, hanem a rövid távú motivációk vezérelték. Például az országgyűlési választások megnyerése. Ilyen helyzetben pedig könnyen a spekulánsok kedvenc terepévé válunk. Vagyis időről időre kitesszük magunkat annak a veszélynek, hogy minket is térdre kényszerítenek. SZCS

szférának pedig kisebb arányban kell részesülnie a magyarországi jövedelmekből. *(mh)*

b álláskereső

ma. A tartósan állást keresők aránya szeptemberben elérte az egyharmadot, ami azt jelenti, hogy 141 100-an több mint egy éve folyamatosan keresnek állást. Számuk növekvő tendenciájú, egy év alatt 12,6 százalékkal nőtt. Emelkedett a pályakezdő álláskeresők száma is, ők a szeptemberi zárónapon 45 900-an voltak. Ezzel arányuk az összes nyilvántartott álláskereső között 10,8 százalékra nőtt.

Az Országos Érdekegyeztető Tanács munkaadói oldalának képviseletei úgy látják, a pénzügyi válságtól függetlenül sem várható a jövő évi költségvetéstől, hogy segítse a foglalkoztatás javulását, a tervezet alapján úgy tűnik, 2009-ben sem helyez a kormány hangsúlyt a versenyképesség javítására. A szervezetek szerint az adótörvények kapcsán nem csak az okoz bizonytalanságot, hogy nem tudni, megszavazzák-e a változtatásokat. A tervezett módosítások elfogadása esetén sem jár jobban minden vállalkozói csoport, sőt lesz, amelyiknek emelkednek a terhei. A képviseletek hangsúlyozták: tartós gazdasági növekedés nélkül az államháztartás egyensúlyát sem lehet hosszú távon fenntartani. ■

Pénzt kell pumpálni a gazdaságba

„A pénzügyi válság rövid időn belül jelentős gazdasági válsággá alakulhat, s mivel Magyarország eddig is sok időt veszített a reakciók elmaradásával, minden további nap óriási veszteségeket okozhat" – mondta Járai Zsigmond, a CEG Közép-európai Biztosító Zrt. felügyelőbizottsági elnöke pénteken a távirati irodának. A jegybank volt elnöke hozzátette: abba kell hagyni a politikai csatározásokat, ehelyett, az ország érdekében, a gazdaság stabilizálására kell koncentrálni. Járai szerint azonnali költségvetési kiadáscsökkentést kell bejelenteni. Legalább kétszáz-háromszáz milliárd forinttal mérsékelni kell a kiadásokat a negyedik negyedévben, csökkentve ezzel a költségvetés hiányát, az ország finanszírozási igényét. Ezen felül pedig pénzt kell pumpálni a gazdaságba. Az elmúlt években Magyarország elmulasztotta a költségvetés stabilizálását, így az egyetlen lehetőség az azonnali, legalább évi öt-hatszáz milliárd forint értékű adócsökkentés. *(mh)*

Kisvállalkozói
a hét minc
a MAGYAR
1-et fizet,

Felület	Méret	
2/100	110×92,5 mm	
1/150	52,8×141 mm	
2/50	110×44,5 mm	
1/100	52,8×92,5 mm	
1/50	52,8×44,5 mm	

Áraink az áfát nem tartalmazzák!

Elérhet

Telefon:

Fax: 26

E-m

hirdetes@ma

* ezért az árért 3 megj

Braida Tibor

Folyóiratcikk a nyíregyházi Savoyai-kastély képzőművészeti sorozatáról. Nemrég zárták Braida Tibor festőművész kiállítását.

Népművelés 1971/9 45 old.

Bráda Tibor 1941-ben született Karcagon. Képzőművészeti Főiskolát végzett Budapesten. Tanára Szentiványi Lajos volt. Jelenleg a főiskolán tanít. Kiállításokon vesz részt, idáig tizenkét önálló kiállítása volt. Munkácsy és Derkovits díjas művész. Budapesten él.

szaguldozva bennem vízisíkon.
Halkan nevetsz az angyalokon.

"Idézet"

Vasadi Péter

Bujkálok benned

Fehér lábad fekete szőnyegen.
Átlátszó ingben forogsz,
mely körbelobogja a tested.
Nevetésed végigömlik a hátamon,
mint a hűvösség, de nem
csökken a távolság köztünk.
Egyre növekszik ez a vadállat,
s minél hosszabb, annál
arányosabb. Ki tette, hogy
együttlétünket csak a fájdalom
függőónja méri? Miért
tapadok hozzád, ha a bőröd
nem képes letagadni
csontjaidat? Fekete homokot
merítesz a fatálba, holott
aranylik alattunk a folyópart.
Város vagy, téged magasba építettek!
Bujkálok benned, mint egy
terrorista, rettegve, mikor ránt
pisztolyt rám a valóság.

Bennem bujkálsz

Fehér pisztoly hever fekete szőnyegen.
Angyal dobhatta el, mikor elfogytak
sugártöltényei. Vajon te küldted őt,
utánam lopakodni? Vagy megvédeni
engem álarcos igazamtól?
Támadni látszik, aki véd, s aki támad,
ölel ebben az állóharcban.
Mind téged keresünk: te pedig
testem belső dombjai közt bujkálsz,
mint egy napszítta tuareg
a homoksivatagban. Néha előlépsz,
cammog utánad vérfoltosan
a távolság, s le nem veszed
kimondhatatlan szemedet rólam
alkonyatig. Látom kezedben a tálat
az irgalom aranyával.
Nevetsz az angyalokon.

önkritikusan, az önkritikai realizmus által megkövetelt objektivitással s ugyanakkor pártossággal is. Nézte önmagát, objektiven, ugyanakkor pártosan simogatta kerekedő, szőrös hasát, a sapka ellenzőjéről objektíve csöpögött a víz, ő meg pártosan mégis azt remélte, hogy nem-acélos testén nem fog majd a rozsda. Ki vagy te, Anatol?, fordult magához, s talán a hirtelen fordulat tette vagy a kérdés mélysége, de beleszédült, fogódzó után kapkodott riadtan, szerencséjére a rózsa tövén mindjárt kettőt is talált, élénk kék és piros színekkel megjelölve, segítőkészen simultak görcsösen kapaszkodó kezébe, hogy mentsék a menthetőt, mielőtt tussal veszítene e gyötrelmes birkózásban. Egyensúlyát visszanyerve sietős léptekkel hagyta el az iménti tusakodás színhelyét, s ettől mintha újra nekibátorodott volna, ki vagy te, Anatol?, fogas kérdés, talán föl lehetne akasztani rá a kabátomat. A kabát még mindig ott hevert az ágyra dobva, ahogy lehámozta magáról a túlfűtött szobába lépve, amíg önazonosságát latolgatta, kis víztócsát eredményezett maga köré a műanyagpadlóra, és tovább gyarapította, mikor előrehajolt a kabátért, s újabb zuhatagocskák szakadtak le a sapka ellenzőjéről. Állt a sivár szállodai szoba közepén, meztelenül, fején a csöpögő andante furioso sapkával, kezében száguldó-riporter-kabátjával, fogas kérdésektől szorongatva, s egy pillanatra mintha kívülről látta volna magát, fölülről, egy-két emelettel följebbről, vagy csak egyszerűen magasabb szempontból, valami szenvtelen szeretettel, íme az ember.

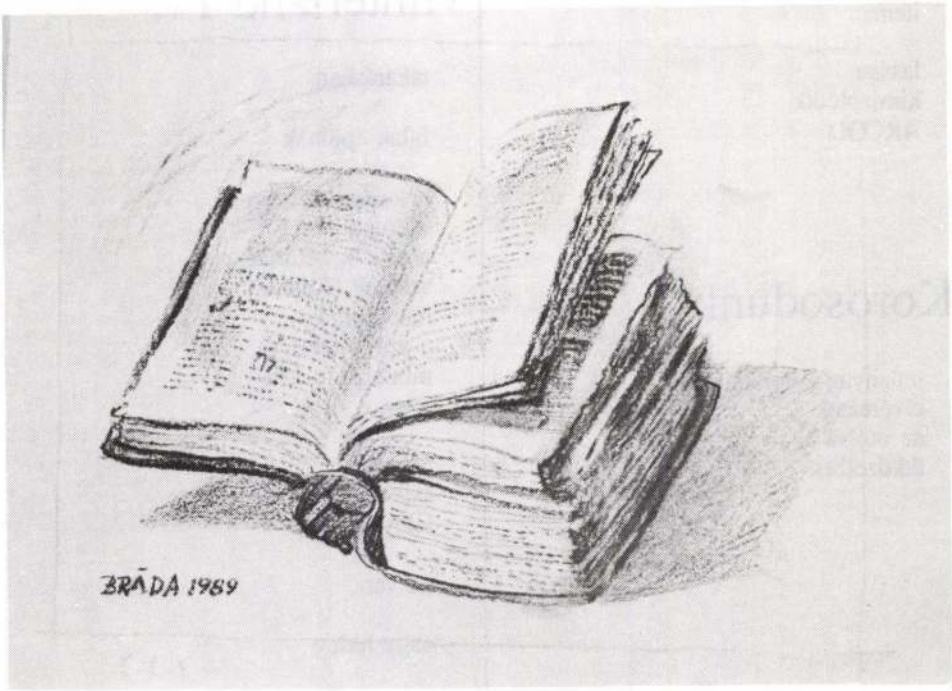

Nagyapám bibliája

Farkas Olivér

Holnaptól - holnapig

naponta
robbanás szédít
s miként az őszi fák
egyensúlyomat
veszítem

bábeli erők fogytán
az irányok
bebábozódnak:
felemel
s leejt
az ISTEN

tegnap
süket alkonyat volt
mára
elnémult a lélek
holnaptól - holnapig
élek!

item:

lassan
kirajzolódik
ARCOD

Korosodunk

műanyag katonáink
elvéreztek
az utolsó
ütközetben

Nyel ...

betanultad -
mem tudod
hiába
jobban nem megy
örökre
végleg elvadult
fekélye rág
a kételyeknek

érthetetlen
a beszéded

ég veled

elfelejtetted:
az A NYELV
amelyiken

értenek

Hinterland IV.

takarásban

falak épülnek

bekerítve az ösztön
rekrutái
a csikók betörettek -
szemek lőrésén
hamufelhő;
a száj - felelget
morzézik a kéz -
jelez -

madarak
csikók
lelövettek

tél van

nagy hideg

Mi lesz belőlünk, hogyha elhagysz?
Óh árvaságunk sírba hervaszt!
Minden reményünk csak Te vagy,
szent szűz Anyánk,
szent szűz Anyánk, óh el ne hagyj!

2. Hozzád sír a jobbak keserve
jámbor családok tűzhelyén,
a szebb idők után esengve,
mikor nap ült hazánk egén. -
Óh kérjed Istent újra értünk,
ne hagyd elveszni árva népünk. -
Minden reményünk csak Te vagy,
szent szűz Anyánk,
szent szűz Anyánk, óh el ne hagyj!

3. Oltáridat körülzokogjuk naponta,
mert óh vétkezénk,
és sírva szent neved kiáltjuk:
szűz Mária, tekints felénk! -
Mutasd meg még egyszer e népnek,
hogy pártfogásod mit segíthet. -
Minden reményünk csak Te vagy,
szent szűz Anyánk,
szent szűz Anyánk, óh el ne hagyj!

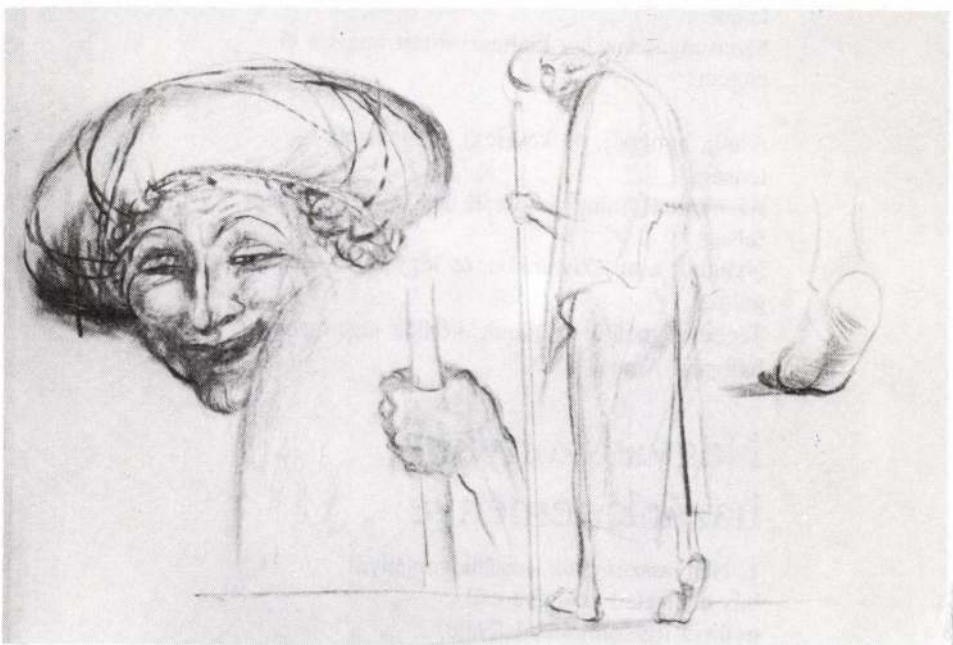

Tanulmánylap az utolsó olajfához

Aludj, kisded, kis fiacskám, ezen hideg jászolba,
Kit szegénységemben kaptam, mert hiába fáradtam,
Aludj, fiam, szűz anyádnak teremtő szent Istene,
Mert te vagy az ég és a föld alkotója s mindene.
Nyugodj fiam, csucsujgat szám, ne félj még az ártóktól,
Úgy sem hiszik, hogy születtél még a szép szűz leánytól,
Nem nőtt még ki az a tövis, mely szent fejed átjárja;
Én sem érzem még a hét tőrt, mely szívemet átszúrja.

Ne sírj, kedves kis rózsaszáll, szent léleknek kedvencze;
Oh, mit mondjak, örömembe feste bimbós veszeje.
Aludj, Jézus, nincs kivágva még az a fa tövéből,
Kire majd felfeszítenek, függesz le tetejéről.

Aludj, régen várt Messiás, óhajtott üdvösségünk,
Kit régen kívánva vártunk, kegyelmes nagy Istenünk,
Aludj, messze még az a nap, melyen mondod: Istenem!
Szent atyádnak így kiáltasz: miért hagytál el engem?

Aludj, nyugodj, ne keseregj, megalázott Istenség.
Az oltárnál, mint jászolnál, úgy imádunk, szent felség.
Nyugodj a mi szíveinkbe, és légy nekünk irgalmas,
Téged végnélkül imádunk, kérünk téged, meghallgass. Amen.

Nagyasszonyunk, hazánk reménye ..

1. Nagyasszonyunk, hazánk reménye!
bús nemzeted zokogva esd,
nyújtsd irgalomjobbod feléje,
botlásidért óh meg ne vesd. -

"... Olyan hamar elmúltak ezek a kedves hetek, de mi igen-igen sokkal gazdagabbak lettünk általuk, s ha most érezzük is a válás szomorúságát, végtelenül örülünk, hogy ily sok szebbnél szebb s nekünk kedvesebbnél kedvesebb egyéniséget ismerhettünk meg, s egész szívünkből reméljük, hogy nem fogják elfelejteni az utat, amely idevezeti őket ezután is ..." /1924. április 3./

Úgy tűnik, hogy a nagy-misszió tagjai közül Niszler Teodóz személyisége, lelkisége keltette a legmélyebb benyomást.

A csépai új harang adományozói őt kérték meg a harangszentelésre, amire október 19-én került sor. De meghívták a többi missziós atyákat is.

Niszler Teodóz Pannonhalmán őrzött hagyatékából előkerült egy levél, 1924. augusztus 12-i keltezéssel, amelynek tréfás aláírása: "Bözsi, a kínzó szellem". Ebben Berecz Bözsi az augusztus 20-ra tervezett csépai kongregációs felvétel részletes programjáról ír a meghívott Niszler igazgató úrnak. Sok mindenre kéri őt ezzel a megokolással: " ... mert Főtisztelendő. Igazgató úr olyan áldozatos és olyan nagyon jó, azért én meg olyan kíméletlen vagyok, hogy még ezen áldozat meghozására is szépen kérem ..." Az ünnep lebonyolításában egyébként Blazovich Jákó is részt vett. A velük együtt érkezett Boldoghy Máriusz ugyancsak kész volt segíteni.

A következő években, a tiszazugi kezdetek után, megjelentek bencés missziósok az Alföld egyéb részein is: Kiskunhalason, Szarvason, Bugacon stb.

Így a Tisza innensó oldalán, Tiszaújfalun 1928-ban ugyancsak Niszler Teodóz tartott eredményes missziót. Erről több forrás megemlékezik, és ő maga is írt beszámolót a váci püspöknek. Neki már ekkor a bencés nővérek, Szent Benedek Leányai voltak segítségére. Közöttük az apostoki lelkű, szentéletű alapító: Berecz Skolasztika.

Ennek az írásnak a célkitűzése azonban csak a tiszazugi bencés missziók ismertetése volt. A missziós munka szép folytatása külön tanulmányt érdemelne.

Három királyok pihenője

tus pap erélyes hangú tiltakozó levelet küldött Steerné méltóságos asszonynak, amelyben kimondja, hogy nagy sérelem esett nemcsak a kántorukon, hanem az egész eklézsián. Az egészet Berecz Erzsébet túlhajtott buzgóságának rovására írja, s azzal fenyegetőzik, hogy ha ez így megy, akkor fölhagy minden szolgálattal, amelyet eddig a katolikus egyház javára tett "lélekhalászás szándéka nélkül", ti. többé nem kereszteli meg a katolikus gyermekeket, nem esketi meg a katolikus párokat /!/ és nem temeti el a katolikus halottakat.

Ezeket azért is szükségesnek tartottam Méltóságodnak megírni, mert itt a népben az a tudat lappang, hogy régebben a katolikus papság a református lelkészekkel egyezséget kötött az előbb említett funkciók kölcsönös végzésére, s ezért van, hogy ha bármely csekély okból nem tudnak a hívek a katolikus paphoz menni, igen nyugodtan elvégeztetik ezeket a református pappal, aki szerintük ugyanolyan pap, mint a másik. Erről természetesen kiábrándítják őket a jó hitoktatónők, és ez az üzletrontás fáj nekik!

Igazán nagy áldás a jó Berecz E. működése ezen a vidéken. Bámulatos ügyességgel tudja az egyszerű népet megközelíteni, megnyerni és vezetni. Nemhiába nevezi maga a nép "Istentől küldött kisasszony"-nak.

Leginkább az ő munkálkodásának tulajdonítottuk, hogy oly szeretettel hallgattak bennünket, és ennyire ragaszkodtak hozzánk. Sokszor már úgy kellett őket elküldeni, nem akartak hazamenni. Mindenfelé utánunk jöttek, két helyen körmenetileg: a csépaiak Bogarasra, a bogarasiak meg a Tópartra. S mennyire sirattak minket, amikor eljöttünk!

De nem is csoda. Ahol olyan példát látnak, amilyent a Steer család mutat, ott nem kell sok prédikáció, mert ez a család állandó, hathatós prédikáció. Az az áldozatkészség, amellyel a nép lelki ügyét szolgálják: nap-nap után 2-3 kocsi állott rendelkezésünkre 10-15 kilométernyi utakra; a család tagjai és alkalmazottjai majdnem minden utunkra elkísértek bennünket, az egyszerű nép között türelmes várakozás után meggyóntak, megáldoztak, a szentmiséket és prédikációkat a legnagyobb figyelemmel, könnyekig meghatva végighallgatták; azután minket az egész idő alatt mindennel elláttak; az az alázatos szeretet a család tagjai között egymás iránt, valamint az alkalmazottak és a cselédség iránt: mind-mind bámulatos hatással van az egész vidék népére. S a végén még ők hálálkodtak legjobban, hogy ezen szent missió kegyelmeiben részesülhettek. Bárcsak sok ilyen család volna a Nagyalföldön, akkor másképp alakulna hamarosan ott a szegény magyar népünk lelki élete!

Legyen szabad még azt is megemlítenem, hogy nagyon sok még ott a vidéken a református pap előtt kötött érvénytelen házasság, s többnyire a férfiak nemtörődömsége hiúsította meg azok rendezését. Talán az elvegyített kovász majd mégis átjárja kissé a tömegek lelkét!

Kissé aggódtunk, Méltóságos Uram, a iurisdictiónk miatt, mivel kimondottan március 16-24-re szólt, és mi 23-31-ig jártunk ott. De megnyugtatott minket az irat ezen kifejezése: a missió idejére, meg hogy Berecz E. bejelentette megérkezésünk napját.

Bocsánat, hogy levelem ilyen hosszúra nyúlt! Méltóságod főpapi áldását kérve mindkettőnkre vagyok alázatos tisztelettel:

Jung Benedek /Sajnos a levél eredetijéről készült fénymásolatról az alján néhány szó lemaradt, így a pontos dátum is./

Az 1923-ban és 1924-ben tartott missziók szép sikerét az is mutatja, hogy a bencés atyákat visszavárták, ismételten hívták a Steer család és mások is.

Kühár Flóris a Steer-kastélynak nagyrabecsült és elég gyakori vendége lett. A hívek is örültek, amikor a Tüzes szőlőben létesült missziósházban megjelent és főleg, amikor 1924. karácsony éjjelén fölszentelte azt.

Neki írt Steerné a többi atyákat illetően a nagy misszió után:

135./ 7330/1946. M.E. számú rendelet. Magyar Közlöny, 1946. VI. 28.

136./ P.I.A. 285 f. 2/12. Id: Vida: i.m. 81. o.

137./ Magyarország történelmi kronolígiája. Akadémiai, 1982. 4. k. 1029. o. Tételes felsorolás: Magyar Közlöny, 1946. VII. 4., 5., 7., 9., 10., 11., 14., 18., 19., 20., 21., 22., 24.

Annak érzékeltetésére, hogy a feloszlatásoknak egyértelműen és alapvetően politikai céljai voltak, s a jogi keretek csak a közvélemény megnyugtatását szolgálták, néhány momentum:

Rajk már július 4-i dátummal, tehát a Szviridov-levél átadása előtt feloszlatta többek közt a Federatio Emericana katolikus egyetemi egyesületet, az 529/1945. M.E. rendelet 6. paragrafusa alapján. Ez azért is érdekes, mert az említett rendelet arra jogosította fel a belügyminisztert, hogy ha a 3. paragrafusban felsoroltakon kívüli fasiszta vagy Hitler-barát, ill. ilyen elvek alapján működő egyesületről tudomást szerez, azokat feloszlassa. Viszont ha az Emericana így működött volna, már a 20165/1945. B.M.I. rendelet alapján a belügyminiszternek gondoskodnia kellett volna erről. A július 9., 10., 11., 18., 19., 20-ai feloszlatások még az 529/1945. M.E. rendelet, a július 7., 14-i az 1938. évi XVII. t.c., július 21-étől a 7330/1946. M.E. rendelet alapján történtek. Az 1938. évi XVII. t.c. a belügyminisztert az alapszabályoktól eltérően működő egyesületek feloszlatására jogosította fel. Kérdéses, hogy mennyire volt alapos ennek mindegyik egyesületre történő kivizsgálása. (Lásd; az 1938. évi Törvények gyűjteménye. Bp. 1938. 158-159. o.) Az is figyelemre méltó, hogy a SZEB angol és amerikai tagja követelésére július 15-én a szovjet tag hozzájárult a levél felfüggesztéséhez, s a július 24-ei ülésen ez véglegessé vált, de a belügyminisztérium magatartásán ez mit sem változtatott. (Vida i.m. 82. o.)

138./ Így pld. a KALÁSZ, a keresztényszocialista szakszervezetek. (Vida i.m. 84. o.)

139./ P.K.J. 1946. VII. 20.

140./ Magyar Kurir, 1946. VII. 21., Új Ember, 1946. VII. 28.

141./ A kommunista párt szempontjából különösen veszélyes a KALOT működése volt - népszerűségén túl is -, hiszen baloldali orientációjával épp előle vont el számottevő bázist.

Finálé

6-52-5

94./ A koalíciós válság elemzéséhez Bibó István: Válogatott tanulmányok. Magvető, 1986. 2. k. megfelelő tanulmányai.

95./ P.I.A. 274/2-32. Id: Balogh i.m. 110. o.

96./ Nagy Sándor: A demokratikus pártok és az egyház által szervezett ifjúsági szervezetek tevékenysége 1945-1946. In: Az Egri Ho Shi Minh Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. 8. k. 368-370. o.

97./ Mindszenty: Emlékirataim. 105. o.

98./ P.K.J. 1945. XII. 20.

99./ U.o.

100./ U.o.

101./ L. Gál Éva: A köztársaság megteremtése Magyarországon. Századok, 1956. 187. o.

102./ Mindszenty József a Népbíróság előtt. Állami Lapkiadó, 1949. 70. o. (A könyv facsimile megjelent: Mindszenty József a Népbíróság előtt. I.U.S. Politikai perek, 2. Irodalmi Újság kiadása. Párizs, 1986.)

103./ Bővebben: Balogh Sándor: Földet, köztársaságot, állami iskolát. Gondolat, 1980.

104./ Révai i.m. 12. o.

105./ A megfelelő dokumentumok tükrében érdekes lehetne a kommunista párt hatalomért vívott harcának a katolikus egyházzal kapcsolatos taktikájának a vizsgálata. Vajon volt-e tudatos tevékenység a felsőpapság jobboldalra való kényszerítésében, vagy csak az előállt helyzetet használta ki a kommunista vezetés?

106./ MKP és SZDP határozatai 1944-1948. Kossuth, 1967. 197. o.

107./ Rákosi Mátyás: A magyar demokráciáért. Szikra, 1947. 233. o.

108./ Új Ember, 1946. I. 23.

109./ Új Ember, 1946. II. 17.

110./ Nagyváradi Lat. Szert. Püspökségtől. 1945. 2222. szám. (magántulajdonban)

111./ 1917-ben három pásztorgyermek előtt megjelent a kegyes Szűzanya, és elmondta nekik, hogy a háború a végéhez közeledik, de ha az emberiség nem tér meg, újabb, még borzalmasabb háború fog következni. Portugália megfogadta a tanácsot, mélyen vallásos katolikus országgá lett, ezért a Szűzanya megmentette a II. világháború szenvedéseitől, ma a virágzó béke országa. (U.o.)

112./ Igazságosság és szeretet. Mindszenty József bíboros, hercegprímás érsek beszédeiből 1945-46. Katolikus Főiskolák Baráti Körének kiadása. Bp. 1947. (Továbbiakban: Mindszenty: Igazságosság...) 18. o.

113./ U.o.

114./ U.o. 23. o.

115./ Érdemes lenne megvizsgálni, hogy ezt mennyiben a politikum dominálta, és mennyiben a katolikus egyház belső erkölcsi kényszere, amely alapján a történelem folyamán általában védelmébe vette a mindenkori üldözötteket.

116./ Mindszenty József: Hirdettem az igét. Válogatott szentbeszédek és körlevelek 1944-1975. Vaduz, 1982. (Továbbiakban: Mindszenty: Hirdettem...) 79. o.

117./ U.o. V.ö. 34. jegyzettel.

118./ Így később, amikor a kormány tiltakozni próbált a szlovákiai magyarok deportálása mint kollektív büntetés ellen, a csehszlovák vezetés pont a magyarországi svábok kapcsán vonta kétségbe Magyarország erkölcsi alapját a tiltakozásra.

119./ Mindszenty: Hirdettem... 80. o.

120./ Kis Újság, 1945. IX. 12.

121./ A Népszava húsvéti vezércikkében Szakasits Árpád a feltámadást legendának minősítette.

122./ Magyar Kurir, 1946. V. 14.

123./ Dokumentumok a magyar közoktatás reformjából 1945-1948. Kossuth, 1979. 198-200. o., 236. o. és 256-259. o. Az utóbbira csak a válasz található.

124./ Orbán i.m. 102. o. és Király István: A kultúrpolitika aktuális kérdései. Társadalmi Szemle, 1946. 518. o.

125./ P.K.J. 1946. III. 14.

126./ U.o.

127./ Kossuth Népe, 1946. IV. 16., V. 9., V. 14.

128./ Szabad Nép, 1946. V. 3., 5., Kis Újság 1945. V. 4. Kossuth Népe 1945. V. 3., 4., 8.

129./ Új Szó, 1946. V. 3.

130./ Nemzetgyűlés Naplója. I.k. 989. o.

131./ Kossuth Népe, 1946. V. 10.

132./ A körlevél: Magyar Kurir, 1946. V. 20., Mindszenty előadása a Szent István Akadémián In: Mindszenty: Emlékirataim. 124-125. o. A fővárosi Katolikus Szülők Vallásos Szövetsége gyűlésén mondott beszéde Mindszenty: Igazságosság... 93-96. o.

133./ Vida István: Az 1946-os koalíciós válsághoz. Történelmi Szemle, 1975. 1. sz. 80. o.

134./ Június 17-én az Oktogonnál két szovjet katonát, egy magyar leányt lelőttek, többen megsebesültek. A házat, ahonnan a lövéseket feltételezték, azonnal lezárta a rendőrség és a szovjet katonaság, s a padláson egy holttestet találtak. A politikai rendőrség vezetőjének nyilatkozata szerint a padláson megtalált fiatalember követte el a gyilkosságot, majd feltehetőleg a felelősségre vonás miatti félelmében öngyilkos lett. (Kis Újság, 1946. VI. 20., Szabadság, 1946. VII. 13.) Szviridov alezredes a fegyverszüneti egyezmény nyílt megsértésének értékelte az eseményt, és gyengeséggel vádolta a kormányt.

gyunk másra, többre. Már gyerekkoromban is könnyedén lefoglaltam magam, ha mással nem, a képzeletemmel.

"Aki egyenlő barátaival és ellenségeivel szemben, kiegyensúlyozott a tiszteletben és szégyenben, hidegben és melegben, boldogságban és boldogtalanságban, jó és rossz hírben, mindig mentes az anyagi társulás szennyeződésétől, állandóan csendes, mindennel elégedett, nem törődik semmilyen hajlékkal, szilárd a tudásban, és odaadó szolgálattal foglalja le magát - az nagyon kedves Nekem." /Bhagavad-gita 12-19/ Búcsúzáskor a bhakta felesége megajándékozott bennünket egy-egy házisütésű barnakenyérrel, a bhakta pedig merített a lisztesládából egy-egy zacskó barnalisztet. Alig egy napot töltöttünk velük, mégis nagyon megszerettük őket. Hivalkodás nélküli végtelenül tiszta egyszerűségük, köntörfalazás nélküli őszinteségük, elbizakodásmentes bizalmuk a legjobb érv volt hitük és tanításuk védelmében. Az együttlét nem határolt be, nem korlátozott bennünket, mint általában az emberi közösségek, hanem kitágította befogadóképességünket és látókörünket. Azt hiszem, legalább egy szemernyit jobb keresztény lettem általuk. Isten veletek Krisna igaz tanítványai! Hare Krisna!

"Kijelentem, hogy aki tanulmányozza ezt a szent párbeszédet, az az értelmével imád engem." /Bhagavad-gita 18,70/ /1986./

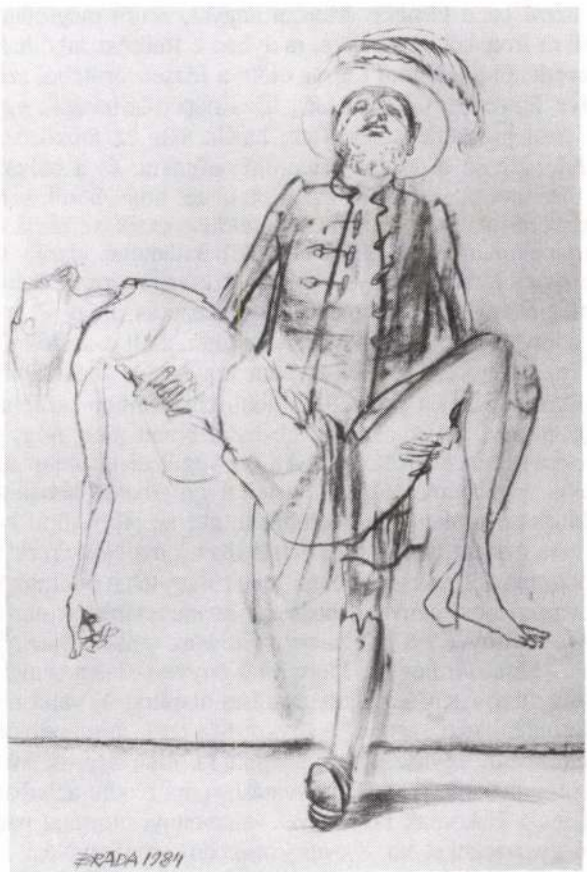

Piéta

Bán Tamás

"Jézus Krisztus Mai Szentjei"

Mormonok Magyarországon

A múlt század elején az Egyesült Államokban - a nagyszámú bevándorlás és az alapokmányban deklarált vallásszabadságnak köszönhetően - a legkülönfélébb vallásfelekezetek leltek otthonra, a zűrzavar, az egymás elleni agitáció pedig folytonos volt közöttük. "Mit tegyek? E sok felekezet közül vajon melyiknek van igaza? Vagy talán mindannyian tévednek?" - tette föl magának mind gyakrabban a kérdést a fiatal Joseph Smith, anélkül, hogy sejtette volna, kételyei egy új valláshoz vezetik el. Az első fogódzót Jakab apostol levelében találta meg: "Ha valaki közületek bölcsességben szenved hiányt, kérje Istentől, aki szívesen ad mindenkinek anélkül, hogy szemére vetné, s meg is kapja, csak hittel kérje, egy csöppet sem kételkedve." Megfogadta a Szentírás szavait, és egy napon eljött hozzá Isten hírnöke, Moroni angyal, akitől megtudta, hogy van valahol egy aranytáblákra írott könyv elrejtve, melyben e földrész lakóinak története áll: ... i.e. 600 körül, közvetlenül a babiloni fogság előtt, a József törzséből származó Lehi próféta, megjövendölve Jeruzsálem pusztulását, háza népét és barátait egy bárkán Amerikába menekítette, ahol le is telepedtek. Lehi halála után az időközben megsokasodott "menekültek" kétfelé váltak: a dolgos, istenfélő nefitákra, és a bálványimádó, hitehagyott lámánitákra. Ez utóbbiakat az Úr azzal büntette, hogy bőrük színét megsötétítette, és visszasüllyesztette őket vademberekké. Belőlük lettek az indiánok, kiket e földrész őslakóinak tartanak. Különbözőségük miatt kibékíthetelen viszály támadt a két testvérnép között, mely úgy látszott, hogy sohasem akar véget érni. E háborúskodás idején a nefiták között megjelent Jézus, mégpedig rögtön azután, hogy Palesztinában megfeszítették és feltámadott. Ugyanazt hirdette és tanította, amit a zsidóknál, ígéretet tett az "Új Jeruzsálemre" az amerikai kontinensen, ám szavai a nefitáknál sem találtak meghallgatásra. Korholták népüket a próféták, különösen Mormon próféta, aki a legszigorúbb volt közöttük, és akit az Úr azzal a feladattal bízott meg, hogy gyűjtse össze és vésse aranylemezekre népének krónikáját. Az Úr végül elveszítette türelmét, elhagyta választott népét, akik végül mind áldozatul estek a gyűlölködő lámánitáknak. A nefiták közül legtovább Mormon próféta fia, Moroni élt, aki i.e. 400 körül befejezte népének történetét, lepecsételte a szent táblákat, és elásta őket a ma New York állambeli Kumora-dombon. Csaknem másfél ezer év múltán jelent meg tehát Moroni a kiválasztott Joseph Smith nevű napszámoslegénynél, hogy az az aranytáblákat napvilágra hozza, és üzenetüket /"Mormon Könyve"/ 1830-ban eljuttassa az emberekhez. "Hisszük, hogy a Biblia Isten szava ... Hisszük, hogy a Mormon Könyve is Isten szava." Ez a rövid előtörténete a J. Smith által, isteni kinyilatkoztatásra alapított új vallásnak és egyháznak, melynek tagjait - minden "mai szentet" - egyszerűen csak mormonoknak hívjuk.

Hierarchikus-centralizált egyházszervezet épült ki, élén a prófétával /ma Ezra Taft Benson/ és az őt körülvevő 12 apostollal. Hivatásos papi rendre azonban nem volt szükség, ugyanis a nők és a kiskorúak kivételével valamennyi mormon papi hivatást lát el. Pontosabban: a fiú gyermekeket kb. 8 éves korukban Áron-papokká, illetve 17 évesen Melkhizédek-papokká szentelik. A papi méltóságokat választják, nekik tehát világi foglalkozásuk mellett kell ellátniuk e funkciójukat. A mormon egyház alapsejtje a család, így több család együttese alkotja a gyülekezetet, élén választott püspökével. A gyüleke-

mit jelent számára a hit, mit a mormon közösséghez tartozás a mindennapokban, milyen gondjai vannak, miben vár a közösségtől tanácsot, segítséget.

A mormonok hitelvekről, teológiai kérdésekről nem vitatkoznak, ezért az "eltévelyedés", az eretnekség fogalmát sem ismerik. "Igényt tartunk arra a kiváltságra, hogy a Mindenható Istent saját lelkiismeretünk szerint imádhassuk, és mi is megadjuk minden embernek ezt a kiváltságot. Vagyis azt, hogy ott és úgy imádhassa, ahogy az neki jólesik." Alapvető azonban, hogy minden mormon higgyen Isten, az ő Fia és a Szentlélek /három különböző személy!/ kinyilatkoztatásain kívül a "helyesen fordított" Szentírásban, a Mormon Könyvében, valamint a Smith által lejegyzett "Doktrina és Szövetségesek", illetve a "Nagy értékű Gyöngy" c. művekben foglaltakban. Ezek szerint nem ismerik sem az eredendő bűnt, sem az eleve elrendelést, ám kiemelkedő jelentőségű a bűnbánat, a bűnbocsánat és a bűnhődés fogalma.

"Jézus Krisztus Mai Szentjei" 1987-ben az Állami Egyházügyi Hivatal meghívására jöttek Magyarországra, és több, mint egy évig folytak a tárgyalások, amíg 1988. június 1-én egyházukat nálunk is törvényesen elismerték. Bizonyára sokakban felmerül a kérdés: miért jó ez nekünk, szükségünk van-e rájuk? Ha a választ a mormon egyház köztudottan jókora vagyonát szem előtt tartva, az esetleges gazdasági előnyökben vagy más egyéb "kézzelfogható" dologban keressük, úgy valószínűleg rossz nyomon járunk. A mintegy hétmillió mormon hívőből az ötven magyarországit megkérdezve azt halljuk, hogy többnek, jobbnak érzik magukat, mióta ezzel a vallással találkoztak. Az élvezeti cikkektől /szeszes ital, kávé, cigaretta/ való tartózkodás, a fegyelmezett életmód, személyiségük hit általi alakítása nem csupán önmagukat, hanem emberi kapcsolataikat is gazdagítja. Fontosnak tartják, hogy hallassák szavukat, ha hitelveikkel ellentétes jelenségeket tapasztalnak. Így többek között az erdélyi menekültek és a társadalom rászorulói érdekében is.

Ahhoz, hogy kérdésünkre, "Miért jó ez nekünk?", választ kaphassunk, nem kell mormonná lennünk. Elég, ha észrevesszük azokat a magukkal hozott értékeket - így például a családi élet, a gyermeknevelés, a közösség önzetlen szolgálata terén -, ahol mi sokszor valóban szegényebbnek, és mindenképpen eszköztelenebbnek tűnünk. Tekintsük őket annak, amik: újabb színfolt vallási térképünkön.

Lantjátékos

zeten belül mindenkinek van feladata, amit a férfiak a papság, a nők a Női Segítő Egylet, a gyermekek pedig a Vasárnapi Iskola keretében gyakorolnak.

A mormonokat környezetük elejétől fogva gyanakvással szemlélte, ami állandó üldöztetéshez, és gyakori kényszerű vándorláshoz vezetett. Magát Smith-t 1844-ben, az Illionis állambeli Carthase-ban meglincselték. "Jézus Krisztus Mai Szentjei-nek élére ekkor Brigham Young állt, aki Mózesként vezette vándorló népét. Azonban bárhol telepedtek is le, szigorúan zárt közösségükkel, fegyelmezett életvitelükkel azonnal kiírtak a nem-mormonok közül - a nemtetszéshez pedig ez elegendő volt. Körülbelül 15 ezren lehettek, amikor vándorlásaik során, 1847-ben megérkeztek az "Ígéret Földjére", a mai Utah állam területére. Hozzáfogtak, hogy felépítsék Új Jeruzsálemet, és a pusztából, a semmiből önfeláldozó munkával virágzó Paradicsomot teremtettek. "Hisszük, hogy Sion /Új Jeruzsálem/ az amerikai kontinensen fog felépülni."

Ettől fogva Utah állam valóságos turbinaként szívja magába az új híveket. Tömegesen vándorolnak be hozzájuk az Óvilágból, és azért csak innen, mert az amerikaiak még továbbra sem barátkoztak meg velük. Ennek igazi okát nehéz lenne megmondani. Talán az indiánokkal - mint testvérnéppel - való jó viszonyuk, talán a többnejűség, mint a legtöbbünkben egyedül felrémlő "ismérv" a mormon szó hallatán.

Smith a vallásalapítás pillanatától kezdve többnejűségben élt, s ugyanígy a mormon egyház vezetői, és a többi mormon pap közül is sokan. Yuong próféta egyidejűleg vagy két tucat asszonyt tartott, főként néhai hittársainak özvegyeit. Ez egyrészt természetes volt, hiszen a bibliai zsidóság is poligám volt, másrészt pedig fontos szereppel bírt a mormon családok életében. Egyszerre több felesége /több családja!/ ugyanis csak az arra alkalmas, kiválasztott személynek lehetett. Ezekre a kiválasztottakra szükség volt, hiszen a vallás társadalmi bázisának bővítése mint egyik főcél - amiért a családfők missziós munkájuk miatt gyakran voltak távol családjuktól -, és a nagycsaládos eszménykép egyaránt megkövetelte őket. A családfők távollétekor - ami gyakran éveket jelentett - az otthonmaradottakra hárult a feladat, hogy a családok irányítását, gondozását ellássák. Erős társadalmi nyomásra végül a XX. század végén törvény születik, mely szerint a többnejűségben élők nem csupán amerikai állampolgárságukat veszítik el, hanem szabadságuktól is meg kell őket fosztani. A mormonok a fő célt, vallásuk fennmaradását nem veszítik szem elől, ezért kompromisszumot kötnek. "Királyoknak, államfőknek, uralkodóknak és elöljáróknak alávetjük magunkat. A törvénynek engedelmeskedünk, tiszteljük és fenntartjuk azt." Így válhatott 1896-ban Utah állam az Egyesült Államok tagállamává.

Ahogy haladtak előre az időben, úgy a XX. századi Amerikában is megtalálták a helyüket, nincstelenekből vagyonosokká, üldözöttekből polgárokká váltak. Korábbi zárt rendszerük felbomlott, szétáramlottak Amerikában, sőt Amerikából is, ám ugyanakkor közösségüket nem adták föl. Ebben a közösségben pedig a család, a családgondozás alapvető fontossággal bír. A családfő elsődleges vallási kötelessége, hogy a családban helyt álljon, magatartásával mintául szolgáljon. A gyülekezet által választott családlátogatók rendszeresen felkeresik a családokat, és nemcsak a szükőknek adnak tanácsokat nevelési, hitbéli gondjaikban, hanem a gyerekekkel is elbeszélgetnek. Minden család hetente egy estét közös beszélgetéssel tölt, erősítve ezzel belső összetartásukat, a bizalmat egymás iránt. Mivel a mormonok úgy tartják, hogy hitükbe nem lehet "beleszületni" - tehát a gyermekeket születésükkor nem keresztelik meg -, ezért csak nevelési rendszerük lehet a garancia, hogy leszármazóik is mormon hitre térnek.

Az alapítástól kezdve hetente vannak gyülekezeti találkozók. Ezeken a püspök által kijelölt személyek tartanak beszédet, mely nem azonos a prédikációval, hanem személyes jellegű és bármely tárgyról szólhat. Minden hónap első vasárnapján pedig a gyülekezetből bárki tarthat úgynevezett "magánvallomást", melyben saját életéről beszél:

lelki gyakorlatot Skolasztika és 3 társa, hogy félévi jelöltség után fehér főkötős noviciák (újonc-apácák) legyenek, megépítve ezzel egy új szerzet, a Szent Benedek Leányai első bástyáját.

Az elismert kis közösség életét és munkáját Skolasztika irányította. Tüdőbetegségének elhatalmasodása idején is elszánt hittel, tántoríthatatlan akarattal dolgozott, s a rászorulók sokaságának életét jobbító tervek foglalkoztatták. Gyors és tragikus halála 1932. október 21-én következett be. Sok elképzelése már nélküle valósult meg a Tisza-menti bencés élet további 12 éve alatt.

Az már a sors ajándéka talán, hogy 1934-ben Berecz Skolasztika régi működése területén - Csépán - az általa alpított szerzetből három nővér telepedett meg: a helyi hatóságok kérésére átvették a csépai óvoda irányítását s a legkisebbek gondozását. A régi épületüket még ma is zárdának nevezik a községben...

FELHASZNÁLT MUNKÁK ÉS FORRÁSOK

Radó Polikárp: Tiszazugi történet. Budapest, 1945. Mária Kongregáció c. folyóirat 1923. áprilisi (8.) száma: A "Magyar
Afrikából" c. írás. Botka János: Egy tiszazugi falu, Csépa története. Levéltári Füzetek
3. Szolnok, 1977. Tóth Dezső: A tiszakürti eklézsia története. (Kézirat, 1949.
Tiszazugi Földrajzi Múzeum). Szállási Sándor: A Tiszazug problémái. (Kézirat 1935. M. Néprajzi
Múzeum Adattára) Szolnok Megyei Levéltár: Tiszakürt közgyűlési jegyzőkönyvek, 1923-26.

Figura drapériával

Steerné jóvoltából juthatott el a tanyákra: "Voltunk már a betegeknél a jó Wimmer doktorral és Ida, az én kis angyali lelkületű káplánommal. Elmentünk mindenhova, hol sikoltva kiáltott segélyért a nyomor. Micsoda szörnyű dolgokat tapasztaltunk! Ilyen körúton még soh'sem voltam. Elgennyedt testek, rothadó lábak, rongyokba burkolt gyermekek! - Szegény doktor egészen belebetegedett s borzasztóan fájt a szíve, hogy nem segíthetett mindenhol. Jaj, de másként gondolkoznának azok a felső tízezrek, ha egyszer, csak egyetlen egyszer látnák ezt ... és látnák azt is, hogy mennyi örömet szerez az ember egy-egy meleg, testvéri szóval, egy lázas, vagy kíntól hideg verítékes homlok gyengéd megsímogatásával! Milyen megnyugvás látszott a szegény szenvedőkön, mikor a szerető Jézusról beszéltünk nekik s intettük őket, hogy Érte tűrjék el szívesen kínjaikat."

A közösségi élet szervezője

A hátrányos életviszonyok, életkörülmények szinte minden területén változtatni próbált a valóságot gyorsan átlátó és átérző Skolasztika nővér. Ott találjuk a társas élet, a kulturális csoportok szervezésénél is. 1924 végén már egyik régi tervének - egyesületek szervezése - megvalósításán dolgozik a tüzesi missziós-házban. "Ha látta volna, milyen boldogan fogadta a nép! Ifjak és öregek egyaránt - írja lelki irányítójának, Kühár Flórisnak. Már tartottunk is négy összejövetelt ... Vasárnap délután jönnek a legények, kedden délelőtt a leányok, szerdán délután a férfiak és pénteken délelőtt az asszonyok." A csépai leányok részére már az 1924. márciusi misszió alkalmával megalapította a Szent Skolasztika Kongregációt, mely a háború után is fennállott. Két év múlva a Tüzesen is létrehozta a kongregációt. A tagok fölvétele a reggeli mise keretében volt, délután pedig erre az alkalomra írt színdarabját és versét adták elő. A bogarasi gyerekek részére a Szívgárdát szervezte meg. Minden szombat délután maguk mentek a gyerekek a tüzesi missziós-házba, ott voltak a gárdagyűlések. Többnyire ezekre az alkalmakra születtek kis gyermekversei (pl. A Jézuska napsugár és a Gyöngyvirág című).

1926-ban a csépai férfiak körében újjászervezte a Népszövetséget, s lelkes propagandája nyomán a 17 tag több százra szaporodott. De még ennél is nagyobb eredményt jelentett, hogy a szőlőségben a legények részére egészen szabályos egyletet alapított, létrehozva ezzel a KALOT ősét, az első tanyai legényegyletet. Itt nemcsak a vallásosság, hanem a kedélyképzés s a társasjátékok elsajátítása is nagy szerepet játszott. Az egylet a Korhány-szőlőben székhelyül külön házat bérelt, ahol rendszeresen mutattak be színdarabokat s tartottak bálokat is.

Skolasztika igazi művész volt abban, hogy egymással megértesse az embereket, egymáshoz kapcsolja a lelkeket. 1927-ben azonban a már régtől érlelődő nagy tervének megvalósulása őt magát szólítja el a megpezsdült Tiszazugból. Amikor oda indult, "a Nagy-Alföld portengerében picike homokszem" kívánt lenni. A szőlőség homokjában azonban csillogó aranyrögöcske lett, ahol fényével, megnyerő emberségével mutatta az éjszakai sötétségből kivezető utat.

Szent Benedek leánya

1927. júliusában már Tiszaújfalu tanyavilágának kellős közepén "töri az ugart". Ott, ahol az áhított kis szerzet (Szent Benedek Leányai) otthona létesült. Steerék eredeti elképzelése szerint a tiszaugi Szent Antal-tábla kis dombján építettek volna obláta-házat. A nagy költség miatt azonban erre a célra - átmenetinek gondolva a dolgot - a pusztaújfalui birtokon az ötszobás ispánházat jelölték ki. A kis fehér "kastélyt" azonban Kühár Flóris 1927. július 28-án már zárdaként szentelte föl. Ekkor kezdte itt meg a közös

ik nihilisztikus, anarchikus jellegűek ... Minden földi államot a sátán eszközének tekintenek ... Ezért is tiltják a fegyverfogást és a katonai szolgálatot ...

Agresszív missziómódszerük, erős szervezettségük szoros kapcsolatban áll illegalitásukkal. Híveik toborzása közben nem riadnak vissza a megfélemlítéstől sem, és elvárják, hogy tagjaik harcosan végezzék szolgálatukat ... Tanításuk elsősorban a végidőre vonatkozó prófécia, amelynek egy szent háború a betetőzése. Itt Jehova javára eldől az ütközet, és ezzel kezdetét veszi a világ újjáteremtése, az ezeréves békeország, itt a földön ..."

/Hogy a Jehova Tanúi felekezet tagjai milyen erőszakosan térítenek, arról 1985 őszén Budapesten, a Nyugati pályaudvarnál lévő aluljáróban magam is meggyőződhettem. Gyanútlanul álldogáltam ott, egyszer csak két férfi az orrom alá dugott egy nyitott könyvet, amelyben paradicsomi állapotokat idéző ábrát láttam. Mindjárt nekem is szegezték a kérdést: akarok-e ilyen boldog állapotot itt a földön? Egy percben elmondták, hogy mit kell ezért tennem. Voltak azonban viszontkérdéseim, de ezek elől minduntalan kitértek. Csak a magukét hajtották rámenősen. Így hát nem jutottunk egyezségre./

A Jehova Tanúi felekezet tagjait többek között Mezőtúron próbáltam felkutatni. Nem volt egyszerű, hiszen egymás nevét nem adták ki. Akire mégis rábukkantam, mereven elzárkózott a beszélgetés elől. Csak azzal a feltétellel lett volna hajlandó közölni bármit is, ha köztünk marad. Sőt arra kért: adjam meg a címem, s napokon belül küldenek a lakásomra tagokat. /Bevallom, ez a megoldás nem volt szimpatikus ./ Mellesleg, ha róluk akarok írni, utazzak fel Budapestre, a központban készséggel nyilatkoznak nekem.

Feladtam a további küzdelmet, miközben levontam a tanulságot: a nyilvánosság számára nem könnyű megnyerni a mezőtúri Jehovákat, de talán a másutt élőket sem. Tartanak a félremagyarázásoktól, a rosszindulatú kommentároktól. Napjainkig ugyanis csak ebből kaptak ízelítőt a sajtóban. No, és zaklatást a hatóságoktól, börtönt a sorkatonai szolgálatot megtagadó fiatalok. Talán jogos az óvatosságuk, a félelmük.

De hátha egyszer oldódik a szorongásuk, mint ahogyan már biztató jeleket láthatunk erre vonatkozóan más szabadegyházak esetében. Tudjuk, persze, hogy tudjuk: most átmeneti időket élünk ...

Megbocsájtás

össze csupán ketten/!/, Törökszentmiklóson. A pünkösdisták szabályzata a következőképpen foglalja össze a közösség hitelveit: "Az Evangéliumi Pünkösdi Közösség Istentől kapott küldetésének tekinti a teljes Szentírás hirdetését, ezen belül hiszi és vallja, hogy a Szentlélek kitöltése és ajándékai Istennek korunkra is érvényes adománya. Megnyilvánulási formái ma is ugyanazok, mint az első pünkösdkor és az apostoli korban. Szolgálatának tekinti a szeretet gyakorlását, Krisztus tanítása és példája szerint, tagjainak példás életre való nevelése mellett." "A Szentlélek-keresztség által a hívő ember mennyei erőt kap a bizonyságtevő, túláradó-szolgáló életre. A Szentlélek-keresztséget természetfeletti jelenségek kísérik. Ezek az eseményhez szorosan hozzátartozó jelek, de nem azonosak az eseménnyel /nyelveken szólás, túláradó öröm, Jézus ujjongó dicsőítése, imádata, Isten mentő szeretetének túláradása/. Ez a magasabb rendű tapasztalás csak ima segítségével érhető el. A hívő könyörög, hogy a Szentlélek töltse be. Az átszellemült állapotban létrejön az Istennel való kapcsolat." /Dr. Fodor József idézett műve./

A magyarországi pünkösdisták számát öt, illetve öt és fél ezerre becsülik. Mint írtam, megyénkben mindössze ketten tagjai az egyháznak. A nyolcvankét esztendős Nagy Jenőné és a nyolcvanhét éves Plesovszky Istvánné Törökszentmiklóson lakik a Szélmalom utcában. Elmondásuk szerint a század első harmadában mintegy tizenöt-húszan lehettek pünkösdisták Törökszentmiklóson. Mára csupán ketten maradtak, a többiek meghaltak. Nagy Jenőné 1936-ban keresztelkedett meg, mégpedig egy Amerikából érkezett misszionárius tanításának hatására. A tengerentúli atyafi itteni körútja nem maradt hatás nélkül, annál is inkább nem, hiszen valahányszor prédikált, mindig gyógyulást hirdetett. Nagy Jenőné csodákról is hallott, ugyanis a prédikációk hatására több mankóra szoruló hívő szabadult meg rossz emlékű gyámolítójától.

- Engem az Isten megérintett 1936-ban - mondja Nagy Jenőné. Azóta érzem az ő kegyelmét. Én be vagyok töltve Szentlélekkel, Isten betöltött az ő drága lelkével.

A törökszentmiklósi pünkösdisták nem járnak istentiszteletre, ellenkezőleg: hozzájuk járnak le kéthavonta lelki gyakorlatra Budapestről, az országos központból. Egyébiránt Nagy Jenőnéék úgy tartják, hogy náluk mindig istentisztelet van - csak éppen a szívben.

Törökszentmiklóson különcöknek tartják a pünkösdistákat, már aki tud róluk. A rendőrség vallásuk miatt nem háborgatta őket sohasem. Kaptak is egy igazolást a budapesti központtól, amely bizonyos fokú védettséget is jelent számukra. Íme az okirat:

Evangéliumi Pünkösdi Közösség Országos Központja 1143 Budapest, Gizella u. 37.

Az Evangéliumi Pünkösdi Közösség törökszentmiklósi gyülekezete /szórványa/ részére

A Magyarországi Evangélikus Pünkösdi Közösség Elnöksége hivatalosan igazolja, hogy Törökszentmiklós helységben a Közösséghez tartozó tagok és látogatók bejelentett összejöveteli helye a helyileg kialakított istentiszteleti rend szerint Törökszentmiklós, Szélmalom utca 9.

A közösség a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsának tagegyháza.

1977. május hó Deák József Makovei János

elnök titkár

A Jehova Tanúi felekezettel nem jártam sok szerencsével. A sokáig illegalitásban működő szekta tagjai még ma is ragaszkodnak az anonimitáshoz. A sajtót, az újságírót meglehetős ellenszenvvel, gyanakvással fogadják. Tény, hogy az elmúlt évtizedekben igencsak kijutott az üldözésből a Jehova Tanúinak. Hogy mi volt az oka? Dr. Fodor József könyve az alábbiak szerint világít rá a felekezet tanainak lényegére. "A Jehova Tanúi a Biblia szövegét a többi protestáns felekezet megítélése szerint meghamisítják. Tagadják Jézus Krisztus istenvoltát, szerepét háttérbe szorítják, sem több, sem kevesebb, mint tökéletes ember. Tagadják azt, hogy Jézus Krisztust keresztre feszítették fel, és a lélek halhatatlanságát is elvetik /ez utóbbi hitük fundamentuma/ ... Társadalmi nézete-

Levétel a keresztről

JÁSZKUNSÁG

6

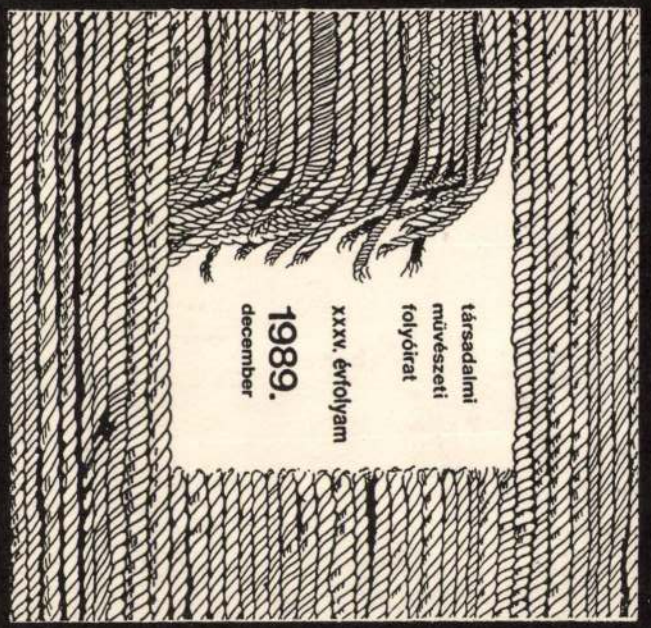

Boldogságos

Ára: 24,– Ft

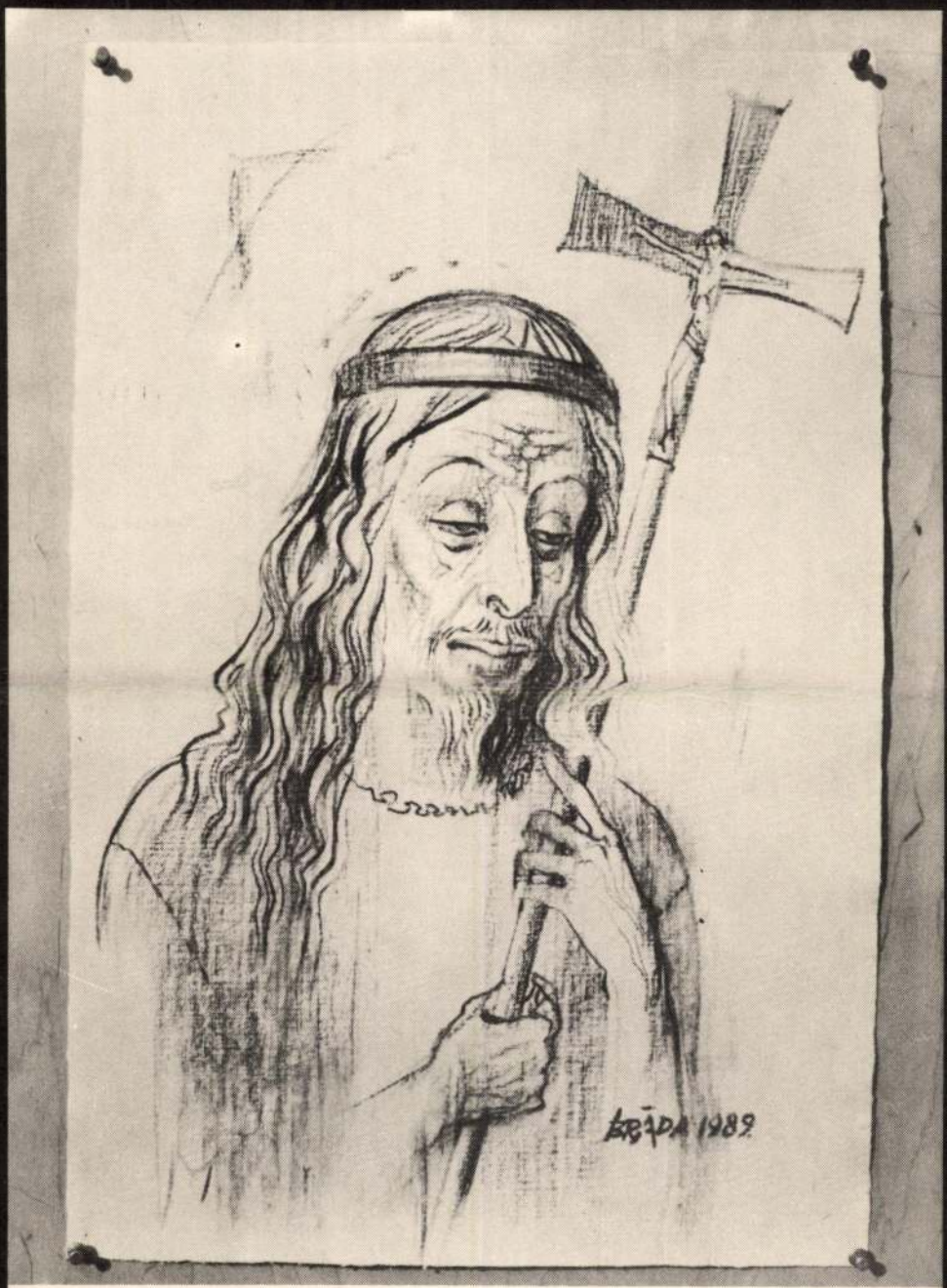

Megérzés

BRÁDA TIBOR

BRÁDA TIBOR MŰVEI

Bráda Tibor festményeiből nyílt kiállítás a Csepeli Iskolagalériában. Képünkön a Repülni jó című festmény.

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 37. sz. 43. o.

Bráda Tibor
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
festő művész.
Népművelés
1980 11

1021

Új épületben a Hatvani Galéria

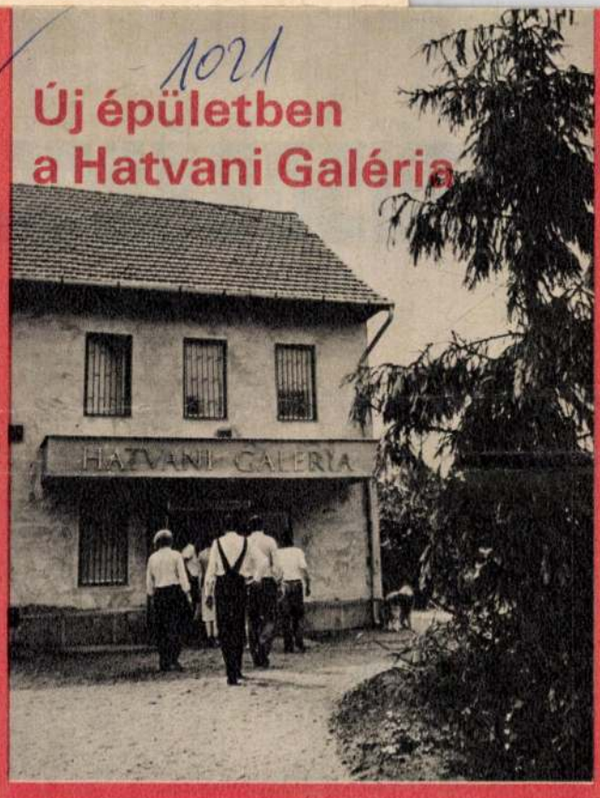

Nyolc évi működés után júniusban új, önálló otthonba költözött a Hatvani Galéria. Két kiállítása nyílt meg: a földszinten *Bráda* Tibor festőművész egyéni, az emeleten pedig *Barcsay* Jenő, *Bernáth* Aurél, *Borsos* Miklós, *Fejér* Csaba *Ligeti* Erika, *Németh* József, *Pirk* János, *Papachristos* Andreas, *Patay* László, *Szurcsik* János, *Vecsési* Sándor közös tárlata. (E művészek nyertek díjat a galéria eddigi öt biennáléján.)

Az új épületben gazdagabb, többrétű lehet a tevékenység. Így pl. képzőművészeti *szabadegyetem* is indul, s népszerű az *országjáró galériabusz*, amelynek nemrég Borsos Miklós volt a kalauza Győrött. Havonta új műsorral jelentkezik a *galériapódium;* legutóbb Szergej *Davidov* és *Toma* Gabriella oboa–csembaló koncertjén tapsolhattak az érdeklődők.

A galéria kezdettől felkarolta a fiatal tehetségeket: számos grafikus, festő, szobrász bemutatkozó kiállítását rendezték meg a nyolc év során. A nyitó tárlaton Bernáth Auréllal, Borsos Miklóssal együtt állított ki egy fiatal karcagi szobrász, *Győrfi* Sándor, meg a már pályája elején elismert két grafikus, *Decsi* Ilona és *Somogyi* Győző.

Kép és szöveg: **Szabó Sándor**

Bráda Tibor: Csontváry
A megnyitó utáni pillanatok
Egy Mikus-szobor
Janzer Frigyes: Nagy Balogh

VÁLOGATÁS A TV MŰSORÁBÓL

Ajánlott műsorok (december)

I. ISMERETTERJESZTŐ ÉS DOKUMENTUMFILMEK

Mindenki iskolája XII. 2., 9., 16. (1. műsor)

Asszonyok: vendégeink a négy égtáj felől XII. 4. (2. műsor)

A Magyar Nők Országos Tanácsa nevezetes külföldi vendégeinek sorában dr. Janette Cokrofft nőmozgalmi tevékenységét ismertetjük.

A Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepén XII. 2. (1. műsor)

Hol tart ma?

A Székesfehérvári Könnyűfémmű XII. 3. (1. műsor)

Az Ajkai Timföldgyár öntödéje XII. 4. (1. műsor)

A Budapesti Szemétégetőmű XII. 5. (1. műsor)

Magyar tájak

Ormánság XII. 6. (1. műsor)

Pedagógusok fóruma XII. 7., 21. (1. műsor)

Néma tanuk XII. 7. (1. műsor)

(dokumentumfilm a szakszervezeti mozgalomról)

A nyelv világa XII. 9. (1. műsor)

A Somogyi Könyvtár XII. 9. (1. műsor)

(a szegedi körzeti stúdió műsora)

A Horizont szerkesztőség műsora

Kincses sziget XII. 9. (1. műsor)

Kuba XII. 16.

Az egészségügyi rehabilitáció XII. 9. (1. műsor)

A jövő munkása XII. 12. (1. műsor)

(a pécsi körzeti stúdió műsorai)

A szakszervezeti kongresszusról jelentjük XII. 12., 13., 14. (1. műsor)

A rajz mint fegyver XII. 9., 16. (2. műsor)

Magyar tájak XII. 13. (1. műsor)

A Mecsek hegység

Falusi történet XII. 16. (1. műsor)

(a pécsi körzeti stúdió műsora)

Meddig lesznek gyenge téeszek? XII. 17. (1. műsor)

Szegedi cigányok XII. 17. (1. műsor)

Dorozsmán megkezdték a cigánytelep felszámolását. A film az elköltöztetett családok beilleszkedéséről szól.

Magyar tájak

A Körösök vidéke XII. 20. (1. műsor)

Raktárváros Budaörsön XII. 23. (1. műsor)

Ráér szabad idejében? XII. 23., 30. (1. műsor)

Magyar, csehszlovák és NDK-beli riportok azt kutatják, hogy a panelházakban élő nők házi munkáját és szabadidő-eltöltését hogy lehetne színvonalasabbá tenni.

Panoráma XII. 23. (1. műsor)

Hármas ikrek XII. 26. (1. műsor)

A British Múzeum kincsei XII. 7., 14., 21., 27., I. 3. (1. műsor)

(angol filmsorozat)

II. TÉVÉJÁTÉKOK, FILMEK, SZÍNHÁZI KÖZVETÍTÉSEK

Jutalomutazás XII. 3. (1. műsor)

(magyar film)

Egy járási úttörőtitkár jól tanuló, hangszeren játszó munkásgyereket keres, aki Londonba mehet egy küldöttséggel. Talál is egyet, akit szülei nem engednek el. Végül olyan gyerek utazik, akinek élelmes, jómódú szülei felismerik a nagy lehetőséget. *(A filmet megvitatásra javasoljuk.)*

Kisfilmek a nagyvilágból XII. 4. (1. műsor)

Örkény István: Kulcskeresők XII. 5. (1. műsor)

(tévéjáték)

A tragikomédia alakjai észre sem veszik, hogy illuziókban élnek... *(Művészeti kluboknak megvitatásra ajánljuk).*

Georges Feydeau:

Zsákbamacska XII. 6. (1. műsor)

(a József Attila Színház előadása)

Keleti Márton-sorozat

Fel a fejjel! XII. 7. (1. műsor)

Pár lépés a határ XII. 21. (1. műsor)

Szabó Ferenc, a Tanácsköztársaság volt népbiztosa a váci fegyház foglya: halálos ítélet vár rá. Egyik társával megkísérli a lehetetlent: megszöknek. Csendőrök százai üldözik őket, de a győri vasmunkások segítségével sikerül átjutniuk a határon.

Puskák és galambok XII. 26. (1. műsor)

A Tatay Sándor regényéből készült film a Tanácsköztársaság leverése után játszódik: sok izgalmas kaland során öt gyerek megment két kommunista bányászt.

Hattyúdal I. 3. (1. műsor)

Sándor Mátyás XII. 9., 16., 23., 30. (1. műsor)

(francia–magyar filmsorozat)

Waterloo XII. 13. (1. műsor)

(olasz–szovjet film)

Lev Tolsztoj: Élő holttest XII. 11. (1. műsor)

(a debreceni Csokonai Színház előadása)

Bráda Tibor

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

fényképművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1979 SEP 16

1021

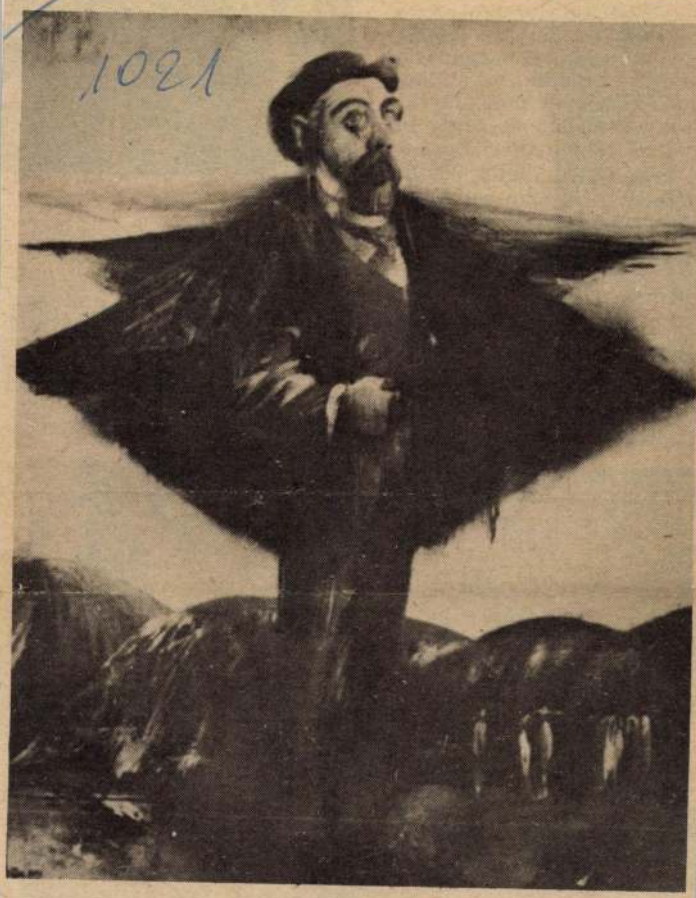

Bráda Tibor: Csontváry

enekar addi
míg újat tud
gyakorlatban
hogy elfogadta
paj ott kezdő
épni kellene,
Az ok általáb
együttes tagja
sei nem egyez
lyenkor a ha
usban gondol
sok keresik eg
ményeket fű
zenekart.

— Az LGT melyik korosztálynak muzsikál?

Solti János: — Ezt nagyon nehéz meghatározni, az biztos, hogy elsősorban nem a szünk. Mutatja az is, hogy a koncertek közönsége igen vegyes korosztályú. Azt szeretnénk, ha a dalainkkal, zenénkkel minél több fiatalnak szereznénk örömet.

— Mik az együttes tervei?

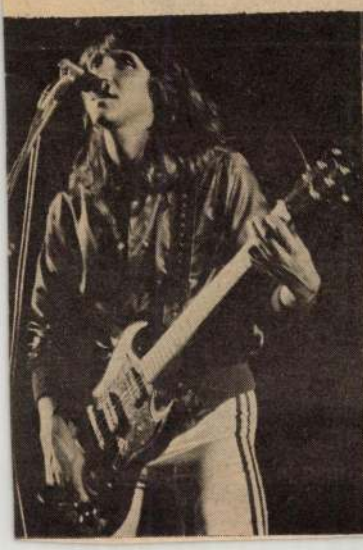

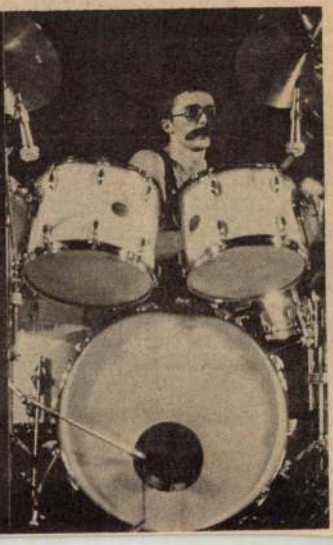

Brada Tibor
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
festőművész
PEST MEGYEI HÍRLAP
1981 NOV 15

AZIN 1981. NOVEMBER 15., VASÁRNAP

1071

Vándormuzsikus

Brada Tibor festménye

1981. NOVEMBER 15.,

Vivőerek magasból

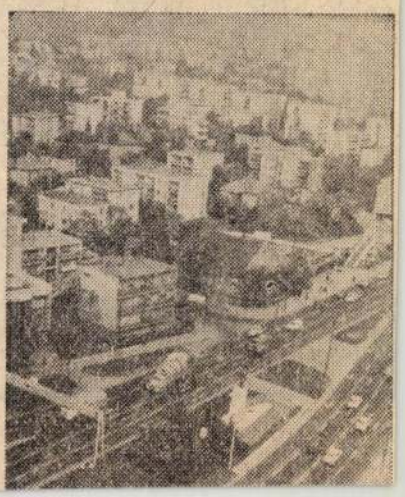

A közgazdásznak nagyobb szállítási teljesítmény, a festőnek szürke szőnyeg fehér csíkokkal, a vezetőnek biztonságos pálya, a mérnöknek megvalósult terv, az építőnek befejezett munka. Az országnak egy-egy újabb, friss vérrel telített ütőér a gyarapodó autópálya-hálózat.

Bráda Tibor festő-grafikusművész 2.) Folytatás.

Pogány Gábor: Színekkel elbeszélve Bráda Tibor festészetéről.

2. Finálé, olaj, vászon, 90 x 110 cm, 1982. /repr./

2 Bráda Tibor: Finálé, olaj, vászon, 90 × 110 cm, 1982

Művészet, 1987. április, 15-old.

Bráda Tibor, festő-grafikusművész 3.) Folytatás.

Pogány Gábor: Modern kazetták, Bráda Tibor mátészalkai mennyezetképe.

A mátészalkai színház előcsarnokának kazettás mennyezete, rétegelt falemez, 360 m², 1988.

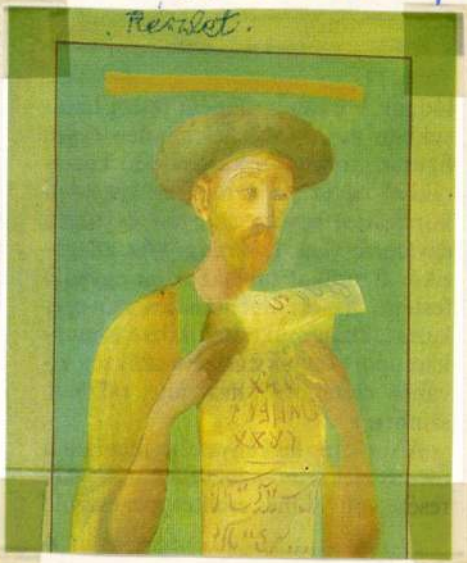
Részlet.

Művészet, 1988., 11–12, 24-old.

Bráda Tibor, festő-grafikusművész 2.) Folytatás.

Pogány Gábor: Modern karzetták. Bráda Tibor mátészalkai mennyezetképe.

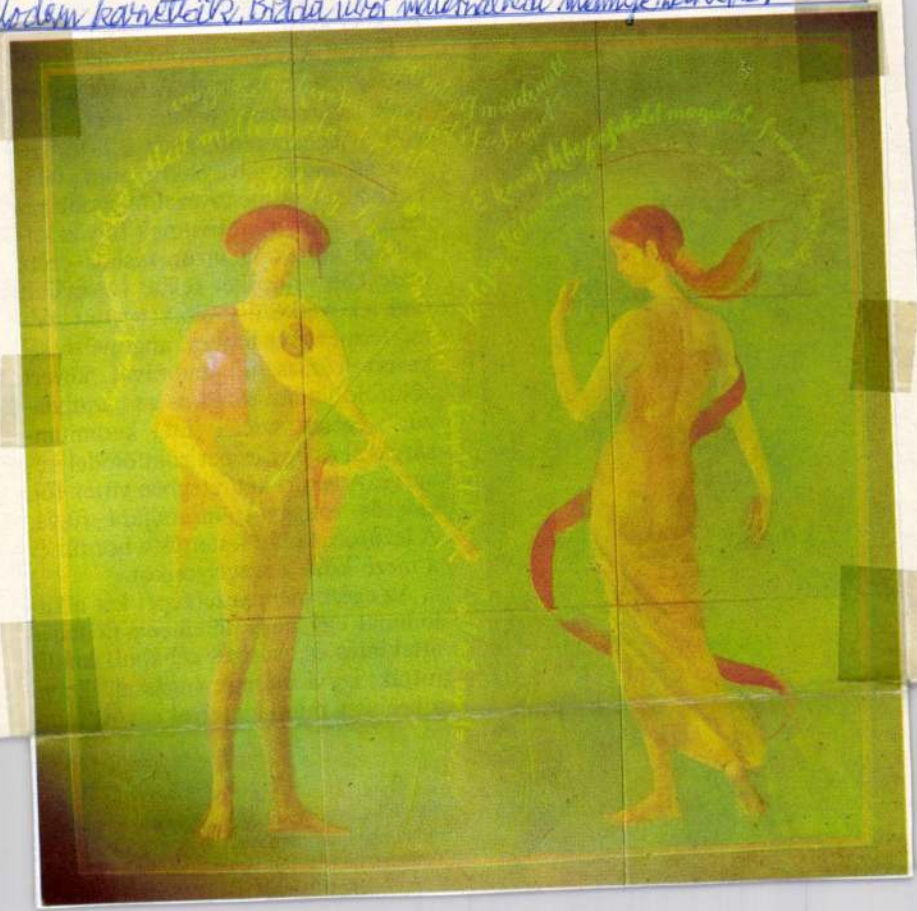

Művészet, 19 fl., 11-12, 23-old.

1.

Bráda Tibor: A mátészalkai színház előcsarnokának kazettás mennyezete/Ceiling picture in Mátészalka, rétegelt falemez, 360 m², 1988 (fotó Somfai István)

Bródai Tibor

Kovács Gyula: Uj épületben a Hatvani Galéria.
Művészet, 1980. október - 45. lap.

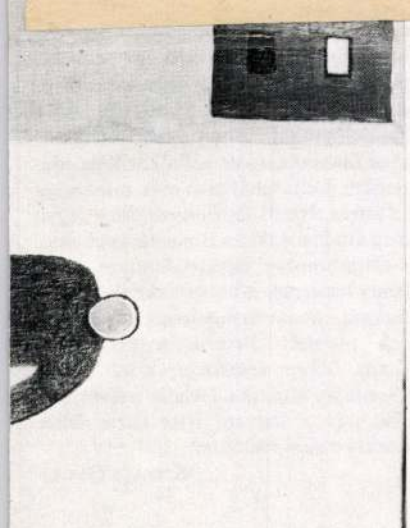

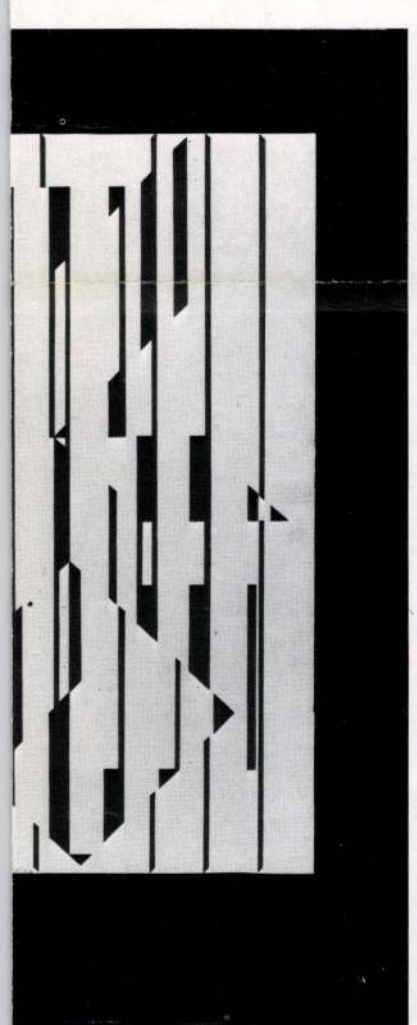

lenek a megnyitók (például Tamkó Sirató Károlyé két esztendő előtt), szép kiállításúak és dokumentatív értékűek a katalógusok.

Az Emlékmúzeum 1977-ben Kassák reklámterveit mutatta be, 1978-ban az *Avantgarde folyóiratok 1920–1930* közötti izgalmas gyűjteményt, legutóbb pedig az *In memoriam Kassák* anyag válogatását, és ez a kiállítás talán a legmodernebb, amely napjainkban Budapesten látható.

A meghívó színes képe, amelyet *Raoul Hausmann* 1969-ben készített, Kassák és a Ma „hommage"-a, a kis terem falain a korábban felsoroltak (és mások) művei láthatók. Kiemelnénk az *Arp házaspár, Hervé, Kepes, Richter* és *Vasarely* alkotásait, *Schöffer* vissza nem térő változatokkal működő fényszerkezetét, a hazai művészek közül *Anna Margit, Bálint Endre, Korniss Dezső, Fajó János* és *Tilles Béla* táblaképeit, *Haraszty István* „szerkezetét". A többi látható mű is hasonlóképpen idézi Kassák megmegújuló szellemét és szellemnyomát.

BODRI FERENC

Jean Arp: Le crâne qui voie, polírozott sárgaréz, 11,5×15,5 cm
Anna Margit: Katona, olaj, vászon, 30,3×40,1 cm, 1967 k.
Victor Vasarely: Altair II., fa, olaj, 59×50 cm, 1956–58
(fotók Somfai)

en

augusztus
rendezték
Az Ipar-
en végzett
ő, jelentő-
Nagy Ju-
yos, mun-
ncia gobe-
i egy elva-
ű és színű
látogatót.
lakunkon
hímporos
t a terem-
árnyak és
agy Judit
, de szak-
neli a ma-
ggyőzőek,
5dve ott
ban.

B. F.

Nagy Judit: Szarvasbogár, gobelin, 90×105 cm, 1980 (fotó Molnár)

Tájékozódás

A Színképről

Takarékoskodni sokféleképpen lehet. Igényt kielégíteni úgyszintén. A legnehezebb ezt a kettőt összeegyeztetni. Lehet, hogy mégis érdemes próbálkozni vele – jó példa erre a *Népművelés* című folyóirat új melléklete, a *Színkép*. Ezekben a papírínséges és takarékoskodásra fogott esztendőkben az erők koncentrálására hívja fel a figyelmet. Mindenekelőtt arra, hogy az a soksok ötletes kezdeményezés és közhasznú tevékenység, amivel nap mint nap találkozhatunk az amatőr művészeti életben, ne vesszen el. Ne csak bólogassunk és együtt érezzünk a bátrakkal, hanem tegyünk is azért, hogy a legjobb módszerek – ha már kiállták az idő és a gyakorlat próbáját – széles körben elterjedjenek.

A Színkép című, kéthavonta megjelenő melléklet aligha csupán a derűsebb összkép hírharangja kíván lenni – inkább motorja, kovásza „több százezer alkotni vágyó, örülni és örömöt sugározni akaró ember mozgalmának". Ennek megfelelően kell figyelnünk, értékelnünk és támogatnunk az AKT (Amatőr Képzőművészeti Tanács) tevékenységét, véleményezni az amatőrök részvételét az iskolán kívüli vizuális nevelésben, a tömegek szemléletének alakulásában, a mindennapos tájékozódásban és tájékoztatásban.

Kiállítás

Új épületben a Hatvani Galéria

Jól működik ennek a városnak az arányérzéke: ez a megnyugtató érzésem támadt, amikor megpillantottam a Hatvani Galéria épületét. Egy régi, nem műemléki, csak régi, talán századfordulós, vagy talán valamivel korábbi építésű, kétszintes épületet alakítottak át úgy, hogy a földszintjén is és az emeletén is van egy tágas kiállítási terem. A belső térben a pénztárosasztal, a lépcsőház és egy kicsinyke irodahelyiség, ennyi a most kaput nyitott Hatvani Galéria épülete. A saját testére szabta a galériáját ez a város. Semmi proccság, semmi kivagyiság, építészeti installációként használatos drága anyagok sem bűvölnek, hogy ünnepélyes hangulatra feszélyezzék a látogatókat. Mégis ez a legtöbb, amit egy város adhat a mai képzőművészetnek – két terem, mindegyikében négy tiszta fehér fal: „Hic Rhodous, hic salta". Itt a hely, bizonyíts, tied a szó, képzőművész.

Öt biennálé díjazottainak műveit és *Bráda Tibor* festőművész képeit láthattuk elsőként a Hatvani Galériában.

A kiállítás valójában tisztelgés azoknak a realista törekvésű képzőművészeknek, akik a Hatvanban eddig rendezett tájképbiennálékra és portrébiennálékra elküldték munkáikat, s ott díjat kaptak. Az elmúlt évtizedben ugyanis Hatvan városa kezdeményezte és vállalta a formai alapkutatások fontosságának magyarázásába bonyolódott képzőművészeti kritika teremtette szemlélet ellenére a hazai valóságra is figyelő képzőművészek munkáinak bemutatását. A természetelvű, a hazai táj festői lényegének megfogalmazásával szorgoskodó festők alkotásait láttuk az 1974 óta rendezett tájképbiennálékon, olyan festményeket, amelyek a látott valóság festőibb, poétikusabb, igazabb szemlélésére serkentenek bennünket. Az 1977 óta rendszeressé vált Sorsok és arcok portrébiennáléknak pedig az ember arca a tárgya. Miként látja, miként jeleníti művében a ma festője, szobrásza az embert, a kortársakat. Ellentmondásos korunk, bár elidegenít bennünket egymástól, zárkózottá tesz, de mégis kíváncsivá is egymás igazi mélységei, értékei iránt. E kíváncsiság időszerűsége pedig olyan módon növekszik, ahogyan egyre inkább kitetszik az emberek előtt az absztrakciókban tetszelgő művészetek öncélúsága, s ahogyan propagandistáik is elveszítik érthetetlenségük varázsát. Mert nemcsak a kor tudományos-technikai eredményeire s az azokból következő speciális feladatokra kell hogy figyeljen a képzőművészet, hanem a kortársakkal való eleven élő kapcsolatára is ügyelnie kell, hogy az ő kíváncsiságukra is felelni tudjon a maga nyelvén, művekkel, amelyek ha portrék – valaki élőt ábrázolnak, ha tájképek – valamely olyan hazai tájat, amelyre ráismerhetünk. A Hatvani Galéria a szóban levő eddigi öt biennálén olyan művészek munkáit mutatta be, a városi művelődési ház szűkös kis termeiben is, akiket nemcsak a képzőművészet maga érdekel, akik szakmai közlendőjüket össze tudják egyeztetni közösségi emberi mondandóikkal. Műveik ezért társas kapcsolat gyakorlására alkalmasak, mert valóságtartalmuk: a bennünket körülvevő világ és e világ képi lényegét műbe fogalmazó alkotói lelki alkat ismerős az emberek előtt. Művészeti életünk és közösségi életünk valóságéhsége kívánja, hogy a képzőművészetet övező, több mint tíz éve tartó kritikusi monológot, menedzserszövegelést végre őszinte dialóg váltsa fel, hogy a teljesség hiányával küszködő képzőművészetünk maga tűnődjék el a hiány okain, s meditálása eredményét reálisan értékelhető alkotásokba fogalmazza. Hiszen az öt biennálé díjazottainak kiállításán szereplő művek maguk sem tökéletesek a teljességben, de hazudni sem hazudják azt. Mégis több igazat közölnek a bennünk élő és bennünket körülvevő valóságról, mint az a sok idegen elméleteket illusztráló mű, amelyek csupán arra alkalmasak, hogy valóságunkat kormozó szövegelésekre ürügyként szolgáljanak. Ha valaki képzőművészetünk tényleges állapotára kíváncsi – művekre, amelyek valóságos alapul szolgálhatnak további alkotói elmélyüléseknek, amelyekre bizton építhet a most pályára lépő fiatal generáció, amelyek nyilvánvaló hiányosságaikkal és különös többjeikkel mégis megnyugtatnak –, kérdéseire a Hatvani Galériában kiállított művektől kap választ.

A Hatvani Galéria új épülete (fotó Szabó S.)

Egyéni kiállítóként Bráda Tibor szerepel először, az új Galériában. Bráda képei azt a korszakunkban létező lelki alkatot, intelligencia-állapotot, emberi elmélyülési szintet dokumentálják, amely Csontváry Kosztka Tivadar művészete felfedezésének (cseppet sem elítélendő) eufóriáját éli. Képein a festékek intenzitását, különösen a vörösnek és a kéknek színekké transzponálását szent megszállottunk képei színerejéhez fokozza. Bráda képei ennek ellenére mégiscsak dekoratív víziók inkább, mint nagy látomások, habár különös szándékolt tartalmi jelentéseik hajazzák a nagy küldetést teljesítő eszmevilágát. A kettejük közötti különbség Bráda kárára mégis nyilvánvaló, ám mégsem egészen méltatlanok művei a tisztelt ős művészetéhez. Technikai készségét tekintve megállapítható, hogy hajlékonyabban, ügyesebben kezeli az ecsetet, mint ihletője. Festői tudása tehát megalapozottabb annál, hogysem arra gondolhatnánk: szakmai bizonytalansága takarása miatt vállalkozik az idézetekre. Célja tehát nem más, mint hogy az általa tisztelt festői szemléletet tegye még általánosabban ismertté, kedveltté.

Ottjártamkor tapasztalhattam, hogy képei tetszenek a hatvaniaknak. Festői tudását, témái érthetőségét s tájképének poézisét dicsérik a helybeliek. Bráda Tibor festészete, mint ahogy Csontváry Kosztka Tivadar művészetéhez, úgy a hatvani friss tiszta fehér falakhoz sem méltatlan.

KOVÁCS GYULA

Bráda Tibor: Szárnykészítő, olaj, 130×120 cm (Szabó S.)

BRĀDA 1985

Deák 1985

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT BRÁDA TIBOR ÉS DEÁK ILONA FESTŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA 1985. SZEPTEMBER 5-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA. MEGNYITJA VILMON GYULA. A TÁRLAT SZEPTEMBER 14-IG TEKINTHETŐ MEG. MEDGYESSY TEREM, DEBRECEN, VÖRÖS HADSEREG ÚTJA 31.

KÉP CSAR NOK

KARCAGON SZÜLETTEM 1941-BEN. A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁT 1967-BEN SZENTIVÁNYI LAJOS NÖVENDÉKEKÉNT VÉGEZTEM EL. AZÓTA A FŐISKOLA ADJUNKTUSAKÉNT DOLGOZOM. A MŰVÉSZETI ALAP, A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZÖVETSÉG TAGJA VAGYOK. 1984-BEN MUNKÁCSY-DÍJAT KAPTAM.

BRÁDA TIBOR

PÉCSETT SZÜLETTEM 1943-BAN. TANULMÁNYAIMAT A MŰVÉSZETI GIMNÁZIUMBAN ÉS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN VÉGEZTEM. 1968 ÓTA MINT FESTŐMŰVÉSZ DOLGOZOM. A MŰVÉSZETI ALAP, A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZÖVETSÉG TAGJA VAGYOK. AZ EMBERT, ÉS A KÖRNYEZETÉHEZ VALÓ VISZONYÁT IGYEKEZTEM ÁBRÁZOLNI.

DEÁK ILONA

F. k.: Köteles István – 85-1311 GENERALART Dorogi Ny

BRÁDA TIBOR
DEÁK ILONA
FESTŐMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSA
MEDGYESSY TEREM
DEBRECEN 1985

Bráda Tibor
Bazsonyi Arany
Berki Viola
Bér Rudolf
Csáki-Maronyák József
Csomor Katalin
Deák Ilona
Duray Tibor
Duschanek János
Erdélyi Eta
Fábián Gyöngyvér
Galambos Tamás
Garabuczy Ágnes
Gerzson Pál
Giczy János
Gulyás Dénes
Hegyi György
Hincz Gyula
Kapicz Margit
Kádár János Miklós
Kiss Tibor

ISKOLA GALÉRIA

Koszta Rozália
Kovács Péter
Krajcsovics Éva
Kurucz D. István
Lacza Márta
Mattioni Eszter

PEGASUS · ART · GALÉRIA

Moldován István
Molnár C. Pál
Molnár József
Nagy Sándor
Patay László
Pituk József Viktorián
Pleidell János
Ruzicskay György
Somogyi Soma László
Scholz Erik
Sváby Lajos
Szabó Zoltán
Z. Szabó Zoltán
Szalay Ferenc
Szentgyörgyi József
Szentgyörgyi Kornél
Szinte Gábor
Szurcsik János
Tenk László
Várkonyi János
Vecsési Sándor

BRÁDA Tibor

PEGASUS · ART · GALÉRIA

1085 Budapest, Gyulai Pál u. 16.
Levélcím: 1241 Budapest, Pf.: 246
Tel./Fax: 138-4496
Nyitva tartás: H-P: 9.00-17.00 CS: 9.00-18.00

A kiállítás támogatója:

A&M VÁMUDVAR Speditőr Kft.

1239 Budapest, Haraszti út 2533 Hrsz. Levélcím 1734 Budapest, Pf.: 43.
Tel.: 286-0142, 286-0285, 286-0264, 286-0158 Fax: 287-1068

MEGHÍVÓ

A **Pegasus-Art Galéria** és a **Budpest Kongresszusi Központ** szeretettel meghívja Önt első közösen rendezett kiállításunk megnyitójára. A tárlat keretei között az egykori **Iskola Galéria** kiállító művészeire szeretnénk visszatekinteni, ahol több mint negyven jelentős magyar művész alkotásait láthatják és vásárolhatják meg.

A kiállítás helye:	Budapest Kongresszusi Központ 1124 Bp. Jagelló u. 1 - 3.
Megnyitó:	1995 június 26., hétfő, 18 óra
Megnyitja:	**Dr. FELEDY Balázs**, művészeti író
Megtekinthető:	1995 július 2.-ig, naponta 10 - 18 óráig

A kortárs magyar festészet művejt felvonultató kiállítás bizonyosan maradandó élmény lesz az Ön számára is, és reméljük, hogy vásárlásával Ön is gyarapítani fogja a magyar művészet mecénásainak táborát. Ha a megvásárolt alkotást külföldre óhajtja vinni, szívesen állunk rendelkezésére a vámkezelés és szállítás teljeskörű lebonyolításában.

Címlap: **PATAY** László: " Néhányan közülünk a csepeli Iskola Galériában"
olaj, farost 72x102 cm

EINLADUNG

Die **Pegasus-Art Galerie** und das **Budapest Kongress Zentrum** würde Sie bei der Vernissage unserer ersten gemeinsamen Ausstellung gern willkommen heißen. Im Rahmen dieser Ausstellung möchten wir auf die Künstler der ehemaligen **Iskola Galerie** zurückschauen, wobei es Ihnen die Gelegenheit geboten wird, die Gemälden von mehr als vierzig namhaften ungarischen Künstlern betrachten und erwerben zu können.

Ort der Ausstellung:	Budapest Kongress Zentrum 1124 Bp. Jagelló u. 1-3.
Vernissage:	26.06.1995, 18 Uhr
Eröffnet durch:	**Dr. Balázs FELEDY**, Kunsthistoriker
Geöffnet bis:	02.07.1995, täglich von 10 bis 18 Uhr

Diese, die zeitgenössische ungarische Malerei repräsentierende Ausstellung wird gewiß auch für Sie ein unvergeßliches Erlebnis, und wir hoffen, daß Sie durch den Erwerb der ausgestellten Werken die Reihen der Mäzenen der ungarischen Kunst erweitern werden. Wenn Sie die erworbene Werke nach Ausland bringen möchten, stehen wir Ihnen bei der vollen Abwicklung der Zollformalitäten und Lieferung gern zur Verfügung.

Dechblatt: László **PATAY,** "Einige von nus in der Iskola Galerie"

INVITATION

The **Pegasus-Art Galery** and the **Budapest Convention Centre** invites you to the private view of our first collectiv exhibition, which is a retrospect of the former **Iskola Galerys** artists. More than forty significant Hungarian painters works can be seen and are purchasable here.

The scene:	Budapest Convention Centre, 1124 Jagello u. 1 - 3.
Private view:	at 26. 06.1995. 6.00 pm.,
Opened by:	**Dr Balázs FELEDY**, art historian.
Opened till:	02. 07.1995 , daily from 10 to 18

The exhibition takes view over the contemporary Hungarian painting and we hope you will find a great pleasure in it, and by the aid of you will be increased the group of the patrons of the Hungarian art. If you would like to take the purchased paintings abroad, we are at your disposal in all details of customs formalities and transport.

Cover: László **PATAY,** "Some of us in the Iskola Galery"
oil on woodfibre, 72x102 cm

RADA TIBOR

mercurius

dunapART

ALKOTÓ KÖZÖSSÉG

KIÁLLÍTÁSA

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ARNÓTI ANDRÁS
BARÁTH HAJNAL
BARTL JÓZSEF
BENEDEK GYÖRGY
BOD LÁSZLÓ
BRÁDA TIBOR
BREZNAY JÓZSEF
BUDAY ÁGOTA
CSAVLEK ANDRÁS
DEÁK ILONA
FABÓK GYULA
FÁBIÁN GYÖNGYVÉR
HALÁCSY MÁRIA
JANZER FRIGYES
KECSKEMÉTI SÁNDOR
KOVÁCS PÉTER BALÁZS
MADARASSY ISTVÁN
MADARASSY WALTER
MAROSVÁRI GYÖRGY
MITSUI SEN
MISCH ÁDÁM
MOLNÁR JÓZSEF
NAGY B. ISTVÁN
OROSZ GELLÉRT
PAULIKOVICS IVÁN
PETRILLA ISTVÁN
SEREGI JÓZSEF
SERÉNYI H. ZSIGMOND
STEFÁNIAY EDIT
SZABÓ TAMÁS
SZENTGYÖRGYI JÓZSEF
SZIKORA TAMÁS
TÓTH ERNŐ
VARJASI TAMÁS
VÁRADY RÓBERT
ZALA TIBOR

A VIGADÓ GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT
a

dunapART

ALKOTÓ KÖZÖSSÉG
KIÁLLÍTÁSÁRA

1991. MÁRCIUS 28-ÁN 20 ÓRÁRA

Pohárköszöntőt mond:

BRÁDA TIBOR
Munkácsy-díjas festőművész,
a dunapART művészeti vezetője

Közreműködik:

CSAVLEK ETELKA
Liszt-díjas operaénekes
Kíséri:
PRUNYI ILONA zongoraművésznő

A kiállítás megtekinthető:
1991. április 21-ig

Hétfő kivételével naponta, 11–19 óráig

Bráda Tibor, festő

L: Attorjai István

Tuskés Tibor: Képzőművészek műhelyében 1083-1090.o.

Jélenkár, Pécs 1976. dec. 12/XIX.

Bráda Tibor, festő-

Fiatal festőművészek, Bráda Tibor, Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András munkáiból rendeztek kiállítást szeptember 17-től október 10-ig a kaposvári Somogyi Képtárban.

—: A Jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs 1976. nov.

1056.5.

11/XIX.

Bráda Tibor

Bráda Tibor Ideológiek

Isi gyuvuté Mária: A keramia ennagáért beszél
Nők Lapja, 1977. június 4 - 14. oldal.

Gerzler Mária

„Kupolák"
„Téglák"
„Tálak"
„Figurák"

} repro

Bráda Tibor

Pitypus, kréta
Galamb, —"—

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Bráda Tibor festő

A 100 éves fennállását ünneplő Margitszigeti Nagyszállóban megnyélt tárlaton szerepelx műve.

Molnár Zsolt: Kiállítás a Margitszigeten, Magyar Ifjúság, 1943. dec. 14.

Bráda Tibor

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '42 c. kiállításon festményei szerepelnek.

Tamádi Attila: Stúdió '42
Képzőmű, 1943. jan. 14.

Bráda Tibor
festő

Munkáiban érződik Kokas
Ignác hatása.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Bráda Tibor
festő

„Solymosz" (regény)

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Braida Tibor, festő

Kópiában lesz tárlata decemberben.

—: Magyar kiállítások 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. nov. 11.

Bráda Tibor, festő

A Stúdió Galériában nyílt meg kiállítása. Az ismertetés általános elemzést ad műveiről.

P. Szücs Julianna: Bráda Tibor idilljei 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 27.

Bráda Tibor

1973. nov. közepén rent vett a Margitszigeti Nagyszálló halljában bemutatott fiatal képzőművesek tárlatán.

Népszava, 1973. nov. 23. 101. évf. 274 sz. 4 p.

Bráda Tibor
festő

Bráda több kiállításon vett részt.
Stúdió Galériabeli kiállítása anyagában az utóbbi két év termését állította össze.

-----:Kiállitási naptár.
Müvészet, 1974. november - 49.oldal.

Bráda Tibor
festő

Kizárólag valóságelvű munkát hoz létre Bráda Tibor, négy-öt sinre és erek változataira redukált sinvilágban.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1974. november - 49.oldal.

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 OKT 17

MAGYAR NEMZET

Bráda Tibor festőművész

— A szikszói művelődési házban szombaton, 18-án nyitja meg Bráda Tibor festőművész kiállítását dr. Végvári Lajos művészettörténész.

— HALÁLOZÁS: Mély fájdalommal tudatjuk, hogy dr. Mucskai László vegyészmérnök, a kémiai [illegible] kandidátusa a Vegyi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV.

IFJÚSÁGI MAGAZIN
Budapest

Bráda Tibor festőművész

1021

studio galéria

A Stúdió Galériában (Bajcsy-Zs. u. 52.) november 13-tól 30-ig Bráda Tibor festőművész képeit állítják ki.

— Magamról, bemutatkozásként azt tartom a legfontosabbnak, hogy ezerkilencszázhatvanhétben végeztem a főiskolát, emlékezetes az az esztendő: Derkovits-ösztöndíjat kaptam és tanársegéd lettem, mesterem, Szentiványi Lajos mellett. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az ezt megelőző évek számomra jelentős tényét is szóba kell hoznom: karcagi vagyok, onnan származom.

— Mit láthatunk a mostani kiállításon?

— Tizenhárom táblaképet és két üvegfestményt. Az előbbiek többsége figurális kompozíció. Az üvegfestészetet fontos munkaterületemnek tekintem. Szabadjon itt elmondanai, hogy három üvegfestménnyel járultam hozzá a fővárosi köz-, illetve lakóépületek díszesebbé tételéhez.

— Esztétikai és tartalmi szempontból hogy jelölné művészi fejlődésének útját?

— Valósághű munkákat készítek és vallom, hogy ezen az úton még tudok fejlődni. Egyébként ez a kiállítás mindössze két esztendőt reprezentál.

— Azt mondta: Karcagról származik, úgy véljük, nyilvánvaló a kérdés, hogy ismerik e képeit azon a vidéken?

— Nem, még nem volt ott kiállításom, de szeretném egyszer ott is bemutatni a műveimet.

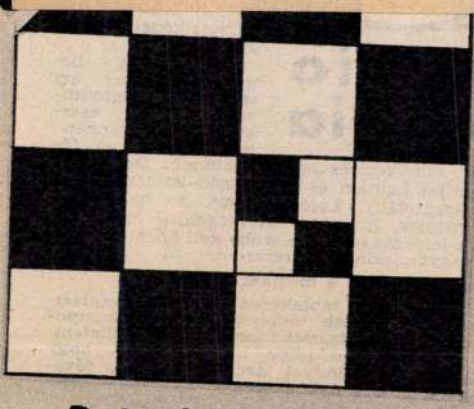

Bajnoknő jelöltek

November második hetében asztalhoz ülnek az ország legjobb női sakkozói: a Magyar Sakkszövetség Néphadsereg utcai otthonában november 11—29-e között zajlik le az Országos Egyéni Felnőtt Bajnokság. Ez a verseny lényegében sokkal korábban kezdődött, hiszen májusban, az elődöntőkben, júliusban pedig a középdöntőben mérőztek egymással, hogy eldöntsék, kik jutnak a legjobb 14 közé.

Különösebb szenzációt vagy meglepetést nem tartogat a bajnokság, mivel Ivánka Mária, Verőczi Zsuzsa és Porubszky Mária, a három „ász", messze kimagaslik a mezőnyből, hármuk versenye lesz ez. Ami azonban a sorrendet illeti: nem könnyű kijóslatokba bocsátkozni, bármelyikük nyerhet. Hat éven át Ivánka Mária volt a bajnok, ám az elmúlt évben megtörtént a meglepetés, Verőczié lett az első hely. Ennek a ténynek tulajdonképpen a szakemberek örültek a legjobban, mert erősödött a mezőny. Ők hárman alkották a magyar csapatot a medelini Sakk Olimpián, és majdnem meglepték a nemzetközi mezőnyt. Végig az élen álltak, az utolsó fordulóban fél pont előnnyel is vezettek. Fél pont kellett volna a végső győzelemhez, de sajnos ez nem sikerült.

A nagy hármasnak nem sok ideje maradt, hogy kipihenje magát, viszont egyik sem hivatkozott arra, hogy emiatt lemondja a bajnokságon való részvételt. (A versfiak gyakrabban éltek ezzel a lehetőséggel!) A bajnokság természetesen nem körmérkőzés, a szurkolókat, pardon: az érdeklődőket, szívesen látják a rendezők a délutáni órákban.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1971 NOV 12

Nógrád

Bráda Tibor festő-művésze

Studio Galéria

1021

Bráda Tibor kiállítása

Bráda Tibor fiatal festőművész kiállítását nyitották meg a napokban Budapesten, a Stúdió Galériában. A tárlat november 30-ig tekinthető meg. Bráda Tibor 1941-ben született Karcagon. A művész 1970-ig a Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt. Mesterei: Pap Gyula, Sarkantyú Simon és Szentiványi Lajos. 1967-ben Derkovits-ösztöndíjat nyert. Jelenleg a Képzőművészeti Főiskola tanársegédje. Ez a második önálló kiállítása. Kiállított táblaképei: Ősz, Fényben, Szigeten, Kakasviadal, Rohanó, Délután, Leselkedő, Csendélet, Pár I., II., Egy ember, Reggel. Ezenkívül két üvegterve is szerepel a tárlaton.

Verseny Te

November 24-én,
a rétsági járási t
futószövetség nap
senyt rendez. Rom
sági gimnázium,
Diósjenő sportolói
vételére számít a
de meghívják a k
mati középfokú iskolák ver-
senyzőit is.

vezetett. A Stécé nem adta fel, mozgékonyságukat és taktikai fölényüket ügyesen kihasználva Lukács élményszerű irányításával már a szünet utáni első percben kiegyenlítettek, majd eredményes, támadó játékkal, gólokkal győz-

Bráda Tibor

kompozícióit a fiatalok kiállítóterme, a *Stúdió Galéria* fogadja falai közé. A fő szólam ezeken a kompozíciókon is a színeké. Természetesen, mondhatnánk, hiszen a dolog nyilvánvaló, ha festészetről beszélünk. De — s ezért kell mégis kimondanunk — ismét egyedi-egyéni megjelenése a legfőképp érdekes: Bráda keze nyoma. Azaz: egyénisége — mert a festő „keze nyomán" természetesen a szó szoros jelentésénél többet értünk.

Ha ugyanis csak ezt értenénk, egyértelműen dicsérnünk kellene festészetét. Elvégre biztos anyagkezelése, finoman adagolt egyensúlyteremtő építkezése kétségtelenül a legtöbb, amit egy festő a kezével megteremthet. Ám a páronként jól összeválogatott és kellemesen összecsendített színek nem minden esetben rendeződnek képpé — vagy még inkább *művé* — Bráda kezén. Jó munkáit, amilyen az *Ősz*, a *Kakasviadal*, a *Pár* két változata, bizonytalanabbak kísérik. Nem festőileg bizonytalanok ezek; valahogy belülről azok. Mintha Bráda nem bízott volna magában, amikor megfestette őket... irodalmias hangulatokat, kompozicionális magyarázkodásokat lopott bele munkájába. Pedig kár, hogy megmeginog, kárt okoz neki az önbizalomhiány. Bráda Tibor megáll a maga lábán. Csak el kell hinnie, hogy sikerül.

Bráda Tibor festő
Magyar Nemzet, 1974, ma

gi, kulturális megállapodásokat kötünk, s a kölcsönösség alapján ismertetjük gondjain-

Huszár István hazaérkezett Moszkvából

Huszár István, a Minisztertanács elnökhelyettese szerdán hazaérkezett Moszkvából. A kormány elnökhelyettese *Tétényi* Pál akadémikusnak, az MTA főtitkárhelyettesének és *Káplár* Józsefnek, az MSZMP KB osztályvezető-helyettesének társaságában a magyar—szovjet tudományos-műszaki együttműködési egyezmény aláírásának 25. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken vett részt. Fogadásukra a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Karakas* László munkaügyi miniszter és dr. *Gál* Tivadar, a Minisztertanács titkárságának vezetője, ott volt V. J. *Pavlov*, a Szovjetunió budapesti nagykövete is.

Magyar—jugoszláv közlekedési együttműködés

Rödönyi Károly közlekedés- és postaügyi miniszter Bosko *Dimitrijevicsnek*, a jugoszláv kormány tagjának, a szövetségi közlekedési és hírközlési bizottság elnökének a vendégeként november 25-től 27-ig Jugoszláviában tartózkodott.

A két miniszter tanácsko-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUL 7

Népszava

.1021

Bráda Tibor

Bráda Tibor: Pihenés

Zoltán.

— Talán megnyerted?

— Mellé lesz téve.

— Mikor?

— Ha elvesztem.

— Most, öcsi, most!

Zoltán úgy tett, mintha lenne pénze, s csak azért se teszi mellé; tudják, hogy neki alig fölötte csak öt forint van a zsebében, kinéznék maguk közül, ha megtudnák.

— Én mellé teszem — szólt az öreg Kurtán Zsigmond, aki sejtette gyan, hogy a fiúnak „nem mehet alami jól", de hogy ennyire roszul menjen neki, hogy még egy százast se tudjon letenni...

— Melléje teszem én, Zsiga bácsi, a elvesztem — mondta Zoltán önrzetesen. — Most már csak azért e teszem mellé, Herceg meg higyyen, amit akar — és szeretett olna ugyanolyan határozottan a sebébe nyúlni, ahogyan Herceg tte és kivágni egy százast. Nyúlt a zsebéhez, de a mozdulata félton meglassúdott. — Azért se tezem! Ha állod: jó, ha nem állod: te dolgod.

— Kettőt is állsz? — kérdezte Herceg.

— Nem akarom elnyerni a pénedet, neked is családod van, csak zért nem állom. De ha valaki akarja, megteheti — mondta Zoltán s végignézett a sofőrökön. Várta, hogy valaki bízzék benne.

— Két óra alatt sem érsz föl, te mafla! — szólalt meg Somogyi, a bolyban a harmadik sofőr.

Az öreg Kurtán, mintha megsejtette volna, hogy mi megyen most végbe Zoltánban, letette a százast a sárhányóra és azt mondta Herceghek:

— Én állom a másikat.

— Olyan sok a pénzed, öreg?

— Ne törődj te avval, tedd oda — és az öreg odaadta Zoltánnak az

hatolhatatlan sűrűnek azért nem gondolta Zoltán. A hegyoldalról lemosott termőtalajjal vegyes avar az idők folyamán itt alant olyan vastag termőréteget hozott létre, hogy a növényzet őserdei bujasággal tenyészett benne. S mert ritkítva, tisztítva immár időtlen idők óta nem volt, korcsok maradtak a magról, gyökérről nőtt cserjék, bokros összevisszaságban, meggörbedt, torz ágakkal. Fölszökni a magasba egyik sem is tudott, nem engedték egymást, összekapaszkodtak örök törpeségre kárhozódva. Az előrehaladást a ligetesen nőtt szederjés is akadályozta, mely, mint valamely puha, térdig süppedő szőnyeg borította be a cserjés alját.

Zoltán erre az egy kilométernyire becsült távolságra mindössze öt, legföljebb nyolc percet szánt, mert a több időre, a nagyobb erőre azután lesz majd szüksége: a meredek hegyoldalon, fölfelé. De csakhamar kiderült, hogy elszámolta magát. Alig tudott ugyanis lépni a tüskés szederindáktól, melyek körbetekergőztek a lába szárára. S az indák tele voltak tüskével, s ahogy emelte a lábát Zoltán, megmozdult az egész tóres liget, a tüskék végigkarcoltak a farmernadrágján, amit alig egy hónapja kapott testvérbátyja fiától, a Gergelytől, aki azt már kinőtte. Ahányat lépett és meghallotta a sikongó hangot,

Bráda Tibor

1021

Müvészet, Budapest, 1942. 12.

Bráda Tibor: Solymász

Fauconnier – Сокольник

a társadalom egy rétegének, nevezetten az egyik vezető osztálynak, a parasztságnak, illetve életének, munkájának, társadalmi helyzetének művészi tükröztetése, ám e tükörképnek társadalmunk egészére is érvényes művészi mondandót kell hordoznia. A részben is az egész művészileg hiteles megragadására kell törekednie minden alkotónak, aki ezt a művészi utat követi.

Az a nagy társadalmi kataklizma, amelyet parasztságunk, úgyis mint egyének összessége, úgyis mint osztály, az utóbbi években, évtizedekben, a szükségszerű társadalmi fejlődés következtében átél és átélt, a képzőművészet számára is drámaian izgalmas téma. Tiszteletre méltó művészi magatartásra vall, s egyben az alföldi művészet legjobb hagyományainak követése az az elkötelezett krónikási hűség, amellyel a mai alföldi művészek legjobbjai ezt a változást nyomon kísérték és nyomon kísérik, ma már azonban nem elégséges a múlt értékeinek szinte rekvizitumszerű számbavétele és megörökítése, hanem mind sürgetőbb igény az új értékek felismerése s azok művészi, esztétikai értékké sűrítése, ebben az életforma-váltásban.

Bródda Tibor

„Apa és fia" (rep.)

Művészet, Budapest, 1942. sept.

Bráda Tibor

képe szerepel a Studió 72 kiállitáson az Ernst Múzeumban -neve emlitve-

Népszava 1973 január 14

9.old.

Bráda Tibor

Igjüsáp (üvegterv), repr.
Egyember, repr.

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

Ősz, vegyes.
Leselkedő, vegyes.

Bráda Tibor fotóművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

Kalaszriadal, repr.
Fényben, repr.

Bráda Tibor fotóművészi kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

5, Rohanó
6, Délutáni

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

7.) Lerelkedő
8.) Csendélet

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

9, Pár I.
10, Egy ember

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

11, Pár II.
12, Reggel

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

Üvegtervek:

1, Solymász
2, Ifjúság

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

Reprodukciók:
Reggel
Rohanó

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

3.) Szigeten
4.) Karasviadal

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor

1. Ősz
2. Fehérben

Bráda Tibor festőművész kiállítása
Stúdió Galéria, 1974.

Bráda Tibor festő

Az elmúlt évek pályázatait követően, az idén Századunk ünnel nyílt kiállítás Salgótarjánban, a fiatal alkotók műveiből. – Képei szerepeltek e tárlaton.

Molnár ~~Ysalt~~: Századunk c. kiállítás.
Magyar Ifjúság, 1974. júl. 19.

Bráda Tibor, [ ]

Lásd: Balás Ester

P. Szücs Julianna: A socialismus... 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 30.

Bráda Tibor festő

A Stúdió KISZ-szervezete „Ifjúság a szocializmusban" pályázati felhívásra készült műveket a Nemzeti Galériában rendezett kiállításon mutatja be. Szerepel munkája: „Ünnep" c. képe, mely szám- és formakultúrájának gazdagodásáról ad számot. (aulétve) — a Fővárosi Tanács díját kapta a művész.

Pogány Gábor — Molnár Zsolt: Fiatalok a Nemzeti Galériában.

Magyar Ifjúság, 1975. máj. 30.

Bráda Tibor festő

A Iparti Műszaki Egyetem aulájában a VIT tiszteletére rendezett képzőművészeti pályázaton eredményesen résztvevők kiállítása megnyílt, melyen „Fényben" c. kompozíciója szerepel. Egy ló hátán kitárt karral ül egy fiú, egyenes tartással, magabiztosan, mélyiszék-sötétsárga-barna és kevés fehér színnel dolgozott a festő (említve).

László Ilona: Lobogás.
Magyar Ifjúság, 1993. jún. 8.

Bródy Tibor

festett üvegablakokat készített a Nemzeti Zenede épületében (Semmelweiss - Vitkovics M. u. sarok

Gábor István: Egy régi épület új élete, a Nemzeti Zenede

Budapest, 1972. 8. sz. 12-15.l.

Bráda Tibor festő

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '43 c. kiállításon szereplő munkái.

Molnár Antal: Stúdió '43
Magyar Hírlap, 1944. jan. 21.

Művészet, 1988, 11-12, 24-old.

A mátészalkai színház előcsarnokának kazettás mennyezete, rétegelt falemez, 360 m², 1988.

Bráda Tibor festő-grafikusművész 4.) Folytatás.
Pogány Gábor: Modern kazetták, Bráda Tibor mátészalkai mennyezetképek.

művészet, minden művész elkötelezettje a maga népének és hazájának, amelyik nem, az – nem művész!" A figura lába alatti mezőben a színház építőjének neve, ettől balra a színház alaprajza, jobbra metszete.

A kazettás famennyezetek elterjedésének erdélyi indíttatására utal a napot és a holdat ábrázoló kazetta, mindkettőnek konkrét előképe a marosszéki Tancs templomában látható, *Parajdi Illyés János* készítette 1676-ban.

A *Tánc* allegorikus figurája harmo-

Bráda Tibor, festő-grafikusművész 6.) Folytatás (vége).
Pogány Gábor: Modern kazetták, Bráda Tibor mátészalkai mennyezetképe.
Művészet, 1988, 11-12, 27-old.

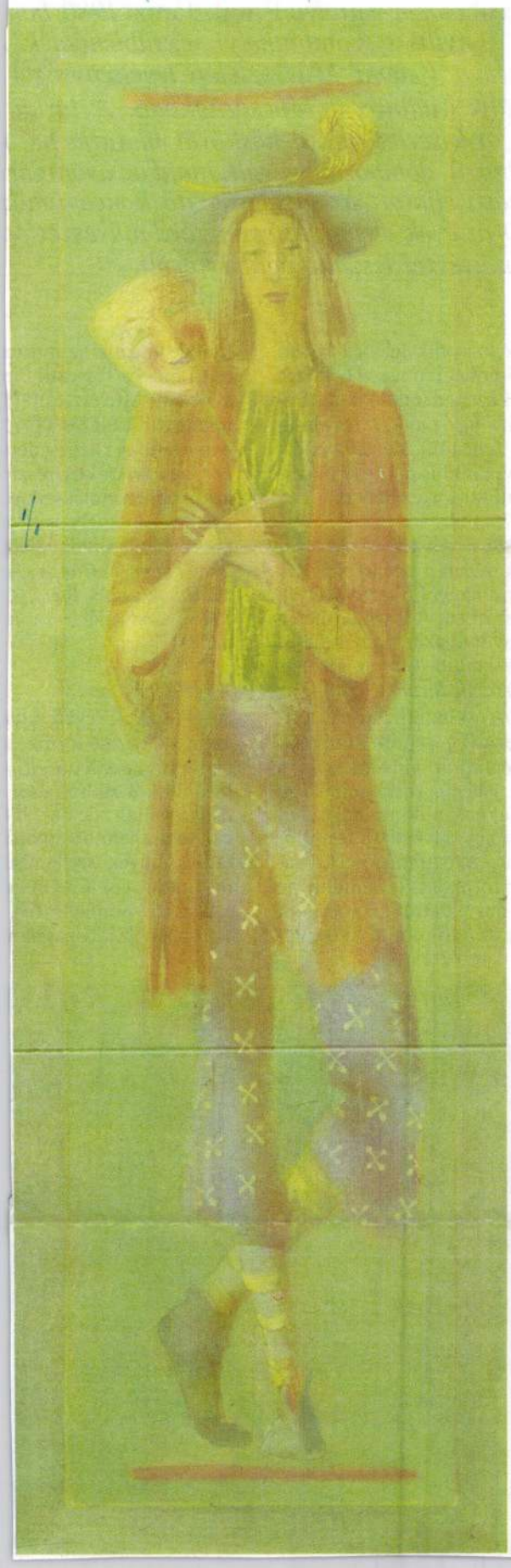

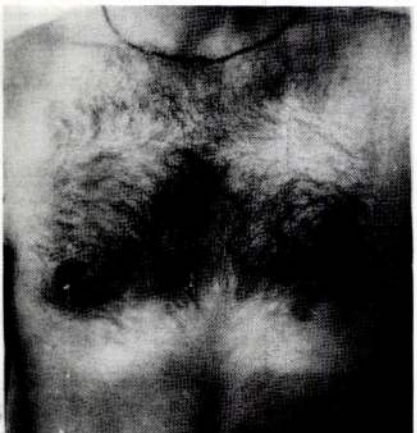

1–2

EGY KORSZAK VÉGE

Eleven textil címen – utalva Frank János 1980-ban könyvére – nyílt a szombathelyi textilbiennálék válogató és a Velemi Művésztelep tevékenységét reprezentatív kiállítás a Műcsarnokban. A tárlat húsz évet, a kísérleti textil hőskorát mutatja be, textil szoborrá, domborművé vált, majd az avantgár tok hatására eljutott az ideát rögzítő konceptuali végül a 80-as évek elején, az avantgárd művészet pó tésével a művészet leszálló ágába került.

A 70-es évek második felében lassan éledni kezdő gobelinművészet, illetve a 80-as évek közepén induló lauferfestészet hatására úgy tűnik, a textilművészet ismét fellendül, de ez a most kibontakozó periódus már egy új szakasz lesz a műfaj történetében.

Az előzmények

A 60-as évek végén a progresszív törekvések egyre nagyobb teret nyertek a honi művészetben. A textil területén e korszak nyitányaként az 1968-as *Textil falkép* kiállítást és az 1970-es *I. Fal- és Tértextil Biennálé*t említi az irodalom korszakhatárként. A festményeket leszövő, reprezentatívnak tekintett, megfáradt gobelinek és a főleg design jellegű, rossz minőségű festett textíliáknak a dömpingje után a hatodik és a hetedik évtized fordulóján találta meg a textilművészet a saját kifejezési formáját, és elindult az alkalmazott művészettől az autonóm művészet felé vezető úton. Ekkor alakultak ki azok az intézm is – a Fal- és Tértextil Bie a Velemi Művésztelep (1 minitextil kiállítás (197 ben a műfaj kiteljesedet *bor*, az egyik aktív részt kezőképpen emlékszik e gye, Szombathely és a sz évekre talált akkor egym *leky Tihamér, Gonda Gy Mária*, később *Bándi C Péter* szenvedélyesen á mellett."

A tértextil

A 60-as évek végén a tér az új kifejezési forma, textilművészet határait. fordultak a síkból a tér zőkké váltak, de az 196 nek tekinthető bemutató tatott művek szellemisé magukon viselték az expresszív-nonfiguratív sőt ebben az időszakban

3

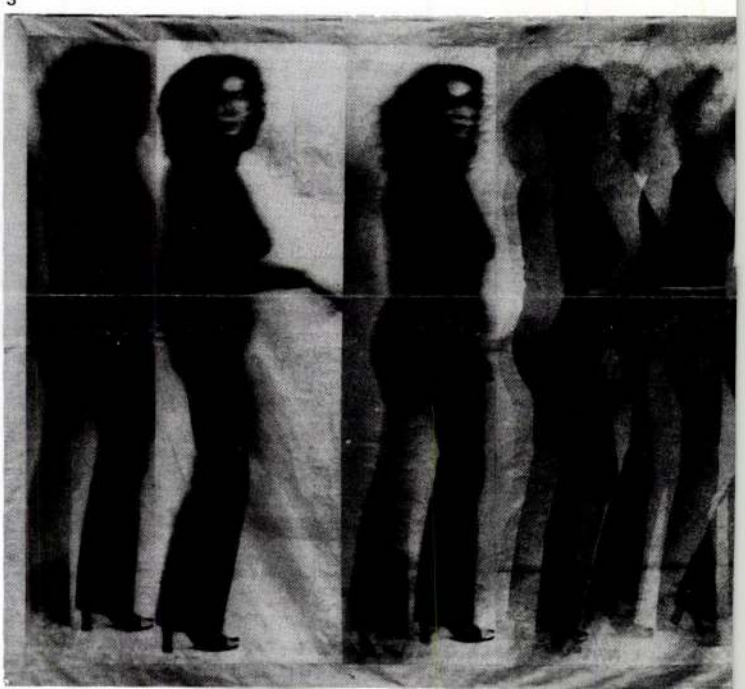

Bráda Tibor festőgrafikusművész 1) Folytatás

Pogány Gábor: Színekkel elbeszélve. Bráda Tibor festészetéről.

1 Bráda Tibor: Csontváry, olaj, farost lemez, 131 × 106 cm, 1978

Művészet, 1987. április, 14-old.

nak létre.

Rideg Gábor

Bráda Tibor festőgrafikusművész 5.) Folytatás

Pogány Gábor: Sünekkel elbeszélve, Bráda Tibor festészetéről.

5 **5** Bráda Tibor: Az utolsó olajfa, olaj, vászon, 140 × 130 cm, 1986 (fotók Somfai István)

Művészet, 1987. április, 18-old,

rájöhettek, hogy a festő saját hitének halálát, a táblakép halálát örökítette, jövendölte meg a táblaképen. S eszükbe juthatott még a Nyolc és fél befejező képsora...

Ha Bráda Tibor képein végigtekintünk – akár csak a jelen írásban felsoroltakon –, tapasztalhatjuk a motívumok egyszerűsödését, számuk csökkenését, észrevehetjük, hogy a kompozíciók keresettsége feszességgé válik, az azonos színfelületek mérete nő, gazdagságuk fokozódik. Legújabb képeit újra a színesség és a lágyabb megfestés jellemzi, de ismét magasabb szinten, mint az 1976–78-as, de végül 1980-ig elnyúló színgazdag korszakában. Ha tehát az 1974 előtti alig színes, kemény szerkezetű szakaszt követte egy színgazdag, majdnem tarka, a jól szerkesztett kompozíció vonalait a színhatárokba bújtató oldódás, s ezt a dús koloritú, oldott festésmódot, abba szinte belerobbanva váltotta föl újból egy kemény, de már nem durván, hanem feszesen éles szakasz (amely ugyan még 1978-ban kezdődik, de 80–82 táján kulminál), úgy most ismét egy színesedő és oldódó időszakba lépett Bráda. A magasabb szint ezúttal a színfelületek kifejezőerejében, a pusztán színnel való beszélésben jelentkezik – a figuralitás igényének feladása nélkül. Ez kézenfekvően összefügg festői tudásának, szakmai felkészültségének növekedésével, gazdagodásával. Fiatalon nyilván nemcsak azért töltötte ki a felületet motívumokkal, képelemekkel, mert annyi mindenről akart beszélni, hanem mert egyszerűen nem tudott a felületekkel mit kezdeni. Most pedig már érzi egy színfelület tartalmi telítettségét. Valószínű – mondotta –, hogy most már egyetlen színnel be tudna festeni egy vásznat, úgy, hogy az képpé válna, de hát annyira szeret figurát festeni, hogy már csak pusztán ezért sem fog elszakadni a figuralitástól – illetve legújabb, 1986-ban készült képei egy részével kapcsolatban nem is használhatjuk a „festeni" igét. Koloritjának világosodása, oldódása, a pasztellszínek felé tolódása késztette arra, hogy kézbe vegye ezeket az addig általa soha nem használt festékrudacskákat, és valóban pasztellel is dolgozzon. Éppen a hihetetlenül színgazdag – bár a technikából következően valőrben sokkal szegényebb – pasztellel néhány, színben rendkívül egyszerű, de monokrómságában viszont rendkívül változatosan kezelt portrét készített. Legszebb darabja talán ennek a sorozatnak a *Bohócpár,* amely egy fanyar mosolyú öregedő komédiást és fiatalon melléje száradó hitvesét ábrázolja jó festői és emberábrázoló erővel – szinte egy megfordított utat járván be, mint *Dienes Gábor,* a bonyolult kompozícióktól jutván el a lélekportrékig.

1986 szeptemberében Bráda Tibornak

Bráda Tibor, festő-grafikusművész 1.) folytatás.
Pogány Gábor: Modern kazetták, Bráda Tibor mátészalkai mennyezetképe.

FALKÉPEK

Művészet, 1988, 11-12, 23-old.

tulajdonképpen a süttői vörös mészkőből készült padozat rózsaszínének komplementerje. Halvány, visszafogott átlagszínt kellett találni, hiszen a vízszintes felületen a színek fölerősödnek – ezt sok évszázada minden templomfestő tudja –, az erős, harsogó színek nyomott hatást keltenek, csökkentik a tér mélységét. A tényleges színélmény, a festői hatás elérése érdekében az előbbiek figyelembevétele mellett olyan összefogó színt keresett Bráda, amelynek érzelmi telítettsége is van. Ezt nápolyi sárgából, cinkfehérden darab négyzetméteres funérlemezt éppen hússzor vettek kézbe.

Bráda Tibor festett kazettás menynyezete – bár a műfaj értetlenek szemében anakronisztikusnak tűnhet – jól illeszkedik a mátészalkai színházépület egészéhez, az építész és a festő szerencsés találkozása a nyolcvanas évek egyik jelentős „összművészeti" szempontból minden bizonnyal legjobban sikerült murális munkája.

Pogány Gábor

Bráda Tibor festő-grafikusmatiném 3. Folytatás.
Pogány Gábor: Szimbolod elbeszélve, Bráda Tibor festésmetéről.

3

3 Bráda Tibor: Petőfi IV, olaj, furnér, 90 × 64 cm, 1985

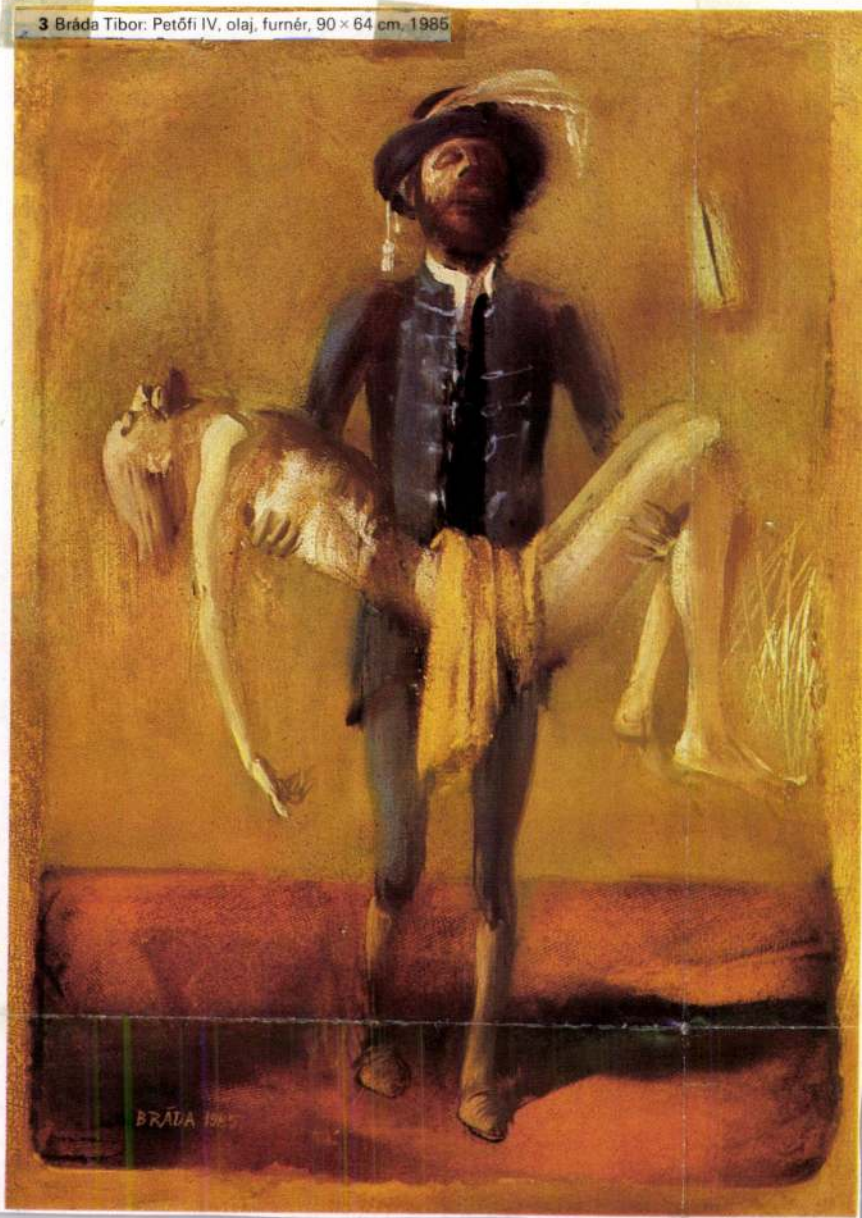

Művészet, 1987. április, 16-old.

BRADA 1980.

Bráda Tibor, festő-grafikusművész 5.) Folytatás.

Pogány Gábor: Modern karnettek, Bráda Tibor műtészalkai mennyezetképe. Művészet, 1988, 11-12, 25-old. 1/.

MURALS

MODERN PANELS

TIBOR BRÁDA'S CEILING PICTURE IN MÁTÉSZALKA

The "crown panel" in the center expresses the main theme. There is a quotation from the *Parainesis* by

It must have been difficult to think of a figure for the *Film,* since in form the artist could only go back to the

ocher, the outlines natural siena, the grayer being a darker variant of the mold-green, for its outlines the mix-

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Bráda Tibor
festőművész

KISALFÖLD
1979 JUL 7.

1021

Bráda Tibor: Csontváry

det mindig elspórolta magától,
abban a régi időben még az ór
is igen-igen szegények voltak
hasztalan tartotta féken az
gyát, hiába takarékoskodott az
sel, mégis annyira megnőtt
mót, hogy egy szép — vagy in
csúf? — napon már nem t
visszabújni a barlangjába.
fogva az éjszakákat is a szab
alatt volt kénytelen tölteni a
ronymagas óriás.

Sokat búsult, bánkódott er
De nem segített semmit a búslakodás, akár perzselte a Nap heve, akár verte a hideg eső, a jámbor óriás nem jutott többé fedél alá. A kinőtt barlangkát elfoglalta egy medvecsalád, nagyobb sziklabarlang pedig nem akadt messze vidéken. Sajnálták az erdei, mezei állatok a jólelkű Behemótot, még az apróvadak meg a bogarak is próbáltak segíteni rajta a tanácsaikkal. A varjú azt ajánlotta, hogy építsen fészket magának apró gallyacskákból valamelyik magas fa tetején, mert a fészek mindig biztos menedéket nyújt az időjárás viszontag-

az ilyen házba hívatlan látogató nem teheti be a lábát, el nem foglalhatja, el nem veheti jogos tulajdonosától senki ember- vagy állatfia.

Mindebből persze nem lett, nem is lehetett semmi. Behemót többé nem jutott hajlékhoz. Ez volt az oka, vagy valami más egyéb, ezt már senki se tudja, de annyi tény, hogy az óriás végül is elbujdosott a vidékről. Hová, merre megy — nem mondta senkinek. Azóta nem látták többé. Talán ő lehetett az utolsó óriás, mert azóta se találkozott soha senki a mesebeli óriással.

Bodnár István

Fényes éjjel

Fényes éjjel hegy tetején
kaszáltam, kaszáltam;
holdsugaras selymes-rétet
találtam, találtam.

Hajnal-felé gyémántkévét

Vízi játékok

Bráda Tibor festőművész

Bráda Tibor: Pánik, akvarell, 47×32 cm, 1978

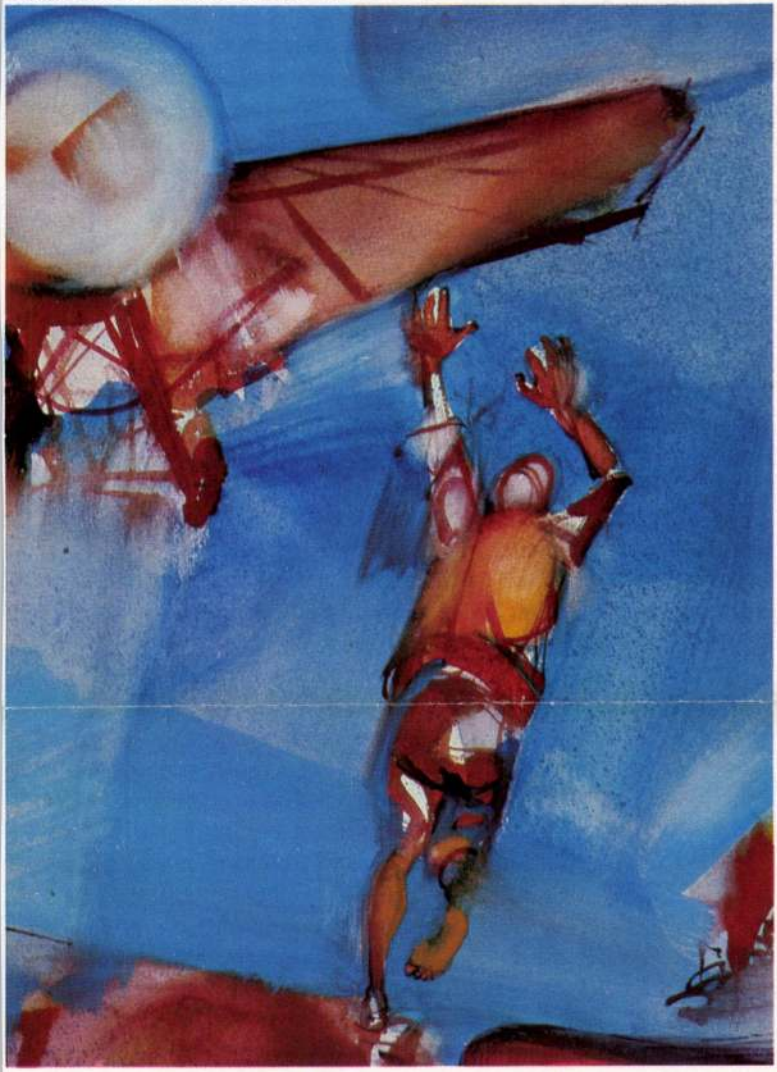

Művészet, Budapest, 1979. aug. 22. old.

Kiss Gy.: Ha „jegyzetelés" a célom, minden más technikával szemben előnyben részesítem. Így tudom a legrövidebb időn belül a legegyszerűbben színben rögzíteni benyomásaimat.

Miháltz P.: Előnyben részesítem ezt a technikát akkor, ha a képemnek könnyed, lebegő, tünékeny jelleget szeretnék adni; ha a pozitív tárgyiasság nehézkességével szemben a rajz vonalszépségének meghagyásával csak átfutó jelzésként igénylem a színt. Előnyben részesítem akkor, ha egy pillanatnyilag felmerülő ötlet, látomás huzamosabb munka alatti elveszítésétől félek.

3. kérdés:

Véleménye szerint az akvarell mint műfaj képes-e igazán nagy lélegzetű művek létrehozására, alapvetően komoly gondolati tartalmak megjelenítésére?

Bár a válaszok egybehangzóan igenlőek voltak, érdemes idézni néhány ehhez fűzött megjegyzést.

Bakallár J.: A keleti piktúrával a művészettörténet igazolta, hogy monumentális műveket is adhat az akvarell. A jól választott tereket a hatalmas méretű vízfestmények ünnepélyessé tudják tenni. Sajnos, ma kevés példát látunk erre. Még a komplett akvarelleket is „kép előtti állapot"-nak véli sokszor a szakma is, a közvélemény is. Ez tükröződik az akvarellek tiszteletdíjában is.

Bartha L.: Szerintem az akvarellnél létezik egy felső mérethatár, amelyet átlépni értelmetlen. De ezen belül bármilyen gondolati tartalom megjelenítésére alkalmas.

Imre I.: Igen. Gondoljunk Klee, Nolde, Kandinszkij lapjaira, vagy hazai példát említve Kokas Ignác *Ginza*-sorozatára.

Iványi Ö.: Igen, hiszen téves felfogás az, hogy az akvarell „együléses" technika. Ha megfelelően indítom a képet, megtartva a technika biztosította frisseséget és könnyedséget, a kép folytatható lesz. Nem ettől, hanem a festő alkatától függ a mű gondolati tartalma.

Kokas I.: Ha „igazán nagy lélegzetű" művekre gondolok, akkor méreteikben is olyan léptékű festmények jutnak eszembe, amilyen méreteket az akvarell már nem bír el. Viszont úgy gondolom, és a művészettörténet számos példával bizonyítja ezt, hogy ezzel a technikával is lehet remekműveket létrehozni. Vagyis a nagyszerű gondolatok kifejezésének az akvarell méretei nem szabnak határt.

Lóránt J.: Egy meghatározott körön belül képes komoly mondani-

Bráda Tibor

Szigeten repr.

Studio '73 Ernst Museum Kp.

Bráda Tibor
festő

„Apa és fia" (repro)

Kovács Gyula: Studio Galéria
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 37.oldal

Bráda Tibor Napló

festőművén 1979. III. 24

Bráda Tibor: Csontváry

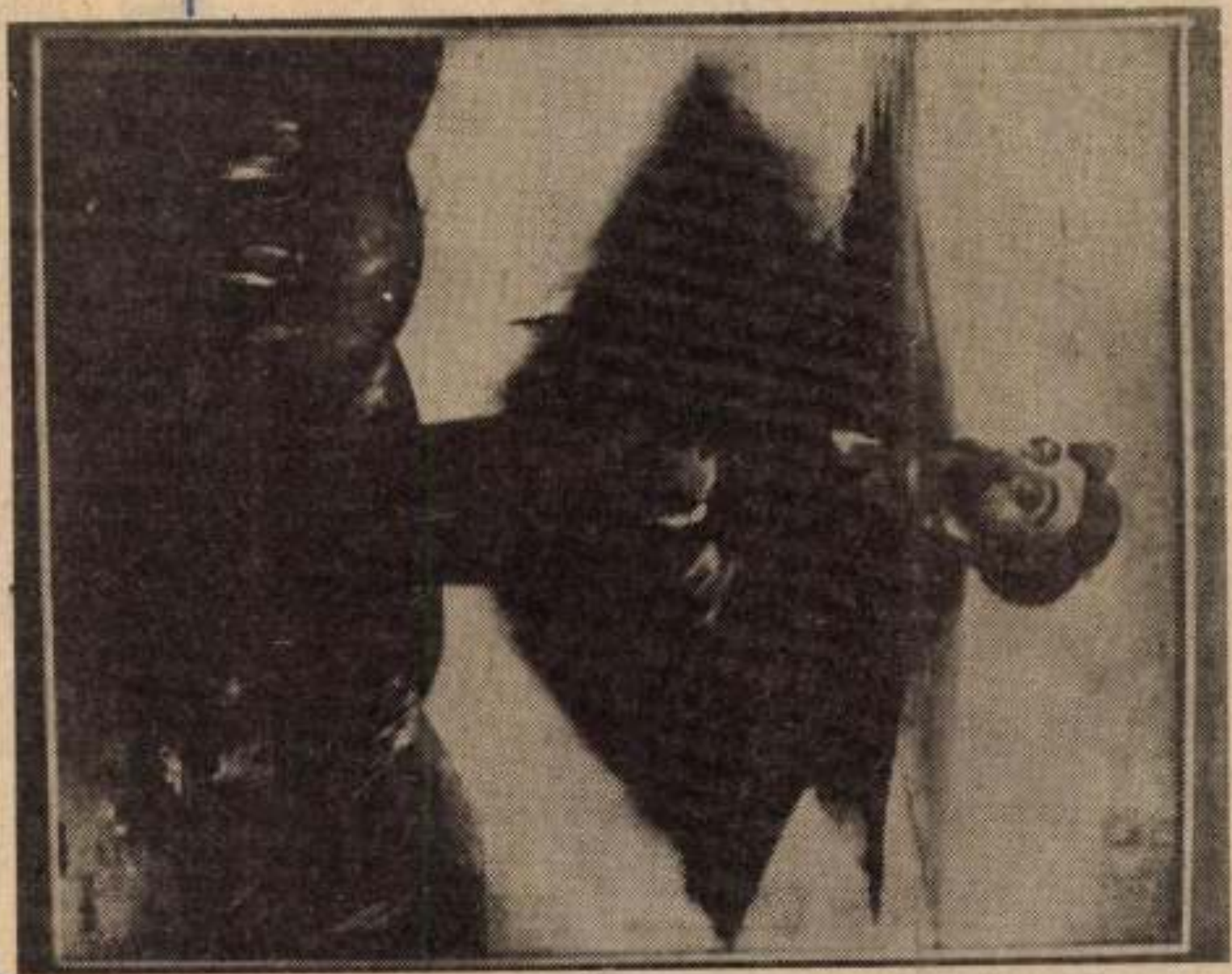

sümegi 2. számú Általános Iskolából érkezett
kép a jelmezes felvonulók egy csoportjáról

ttörőszemle Veszprémben

Az elmúlt napokban a me-
gyei vetélkedőkre. Az eredményhirdetés alapján a kö-

Bráda Tibor

Alvémet, 1977. Máj.

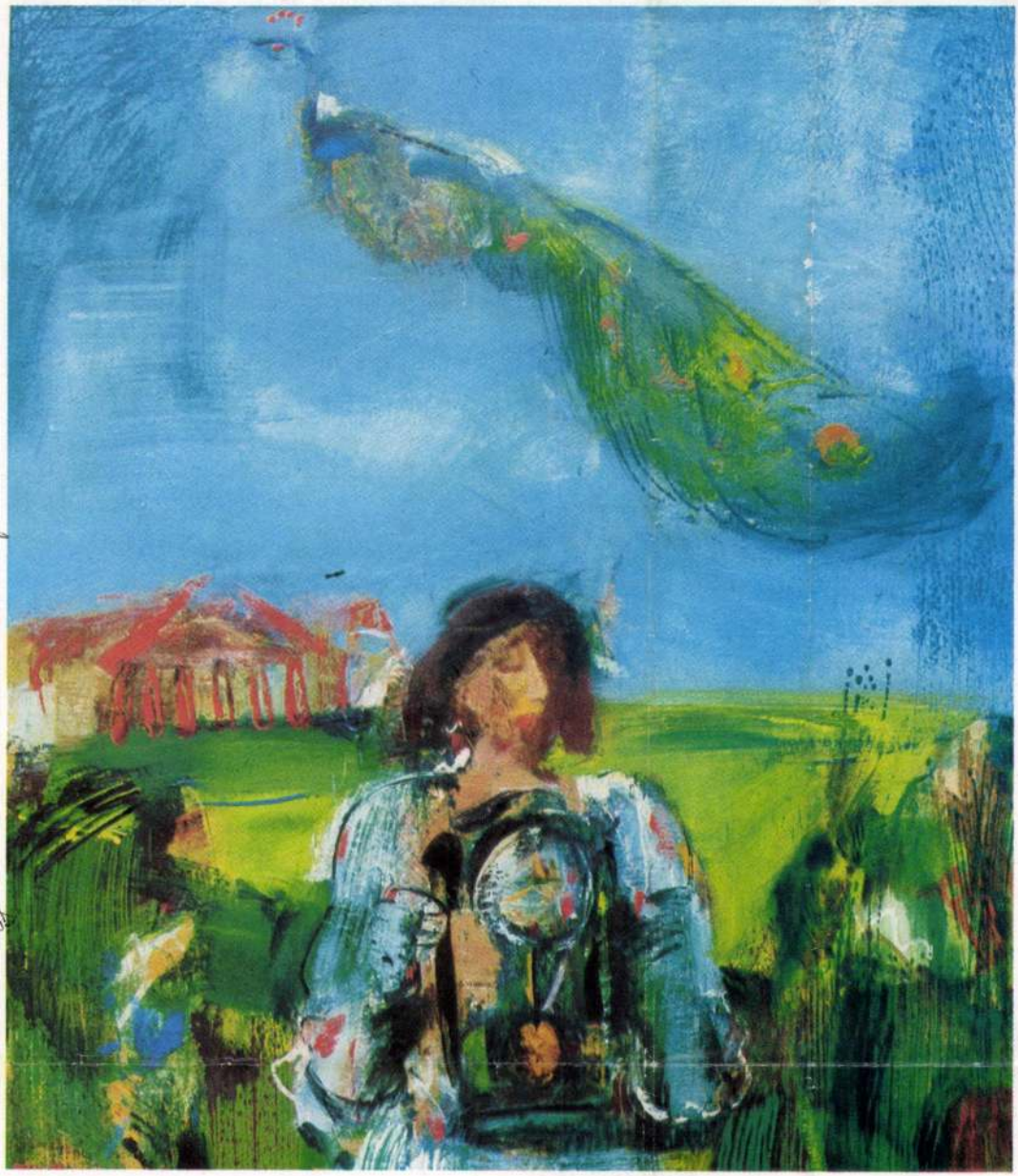

8

Bráda Tibor: Idézet, olaj 140×120 cm

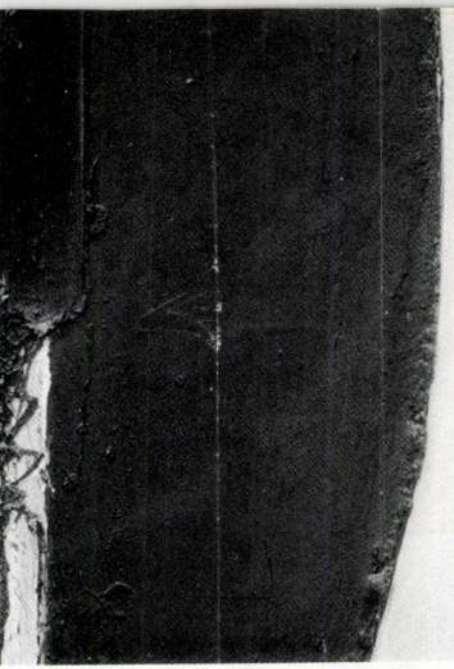

bebizonyította e műfaj önállóságát, amely szerencsésen egyesíti a táblakép és a sgraffito erényeit. *Pálffy Katalin* legújabban a természet legszobrásziatlanabb részéből, a növényekből meríti motívumait. „Virágszobrai" kellemes harmóniájából arra következtethetünk, hogy a fiatal szobrásznő „nagyobb fába" is bátran vághatná vésőjét, természetesen ugyanúgy követ értve ez alatt, mint a virágainál.

Látszólagos formai jegyek alapján a felületes szemlélő hajlamos lenne *Dienes Gábort* is a neopreraffaeliták közé sorolni. Érzékeny rajzi kompozíciója, pasztellkoloritja azonban lényegileg más, képeinek tartalma, művészi mondanivalója pedig korszerű, még ha történelmi témákat dolgoz is fel. A legutóbbi Stúdió-kiállításon látott *Anya gyermekével* c. képén festői eszköztárának kiszélesedését is megfigyelhettük.

Az „elsőképesek" közül *Záborszky Gábor Ikarusza* keltette fel figyelmemet. Az égővörös alapon lendületes fekete foltokkal festett kép – a sima, homogén vörös és az erőteljes faktúrájú fekete szinte paradoxan fordított ellentétével (a vörös a nyugodt, a fekete a vibráló, élő) – látszólag nonfiguratív alkotás, ám színhangulata, lentületes kompozíciója érzékletesen vetíti elénk a tüzes, halálos zuhanás pillanatát.

Az 1976-os Stúdió-kiállítás mérlege: mintegy tíz-tizenkét kiemelkedő alkotás, amelyekre még hosszú évek, évtizedek múltán is emlékezünk, ezekről, illetve készítőikről csak évek múlva alkothatunk valóságos ítéletet; a többi: kiállításképes középszer. Mint minden Stúdió-kiállításon, mint minden kollektív kiállításon. A Fiatal Képzőművészek Stúdiója éves reprezentatív tárlatainak ennyi és nem több az értelme és célja, a Műcsarnokban látott tárlatot sikeresnek vélem.

POGÁNY GÁBOR

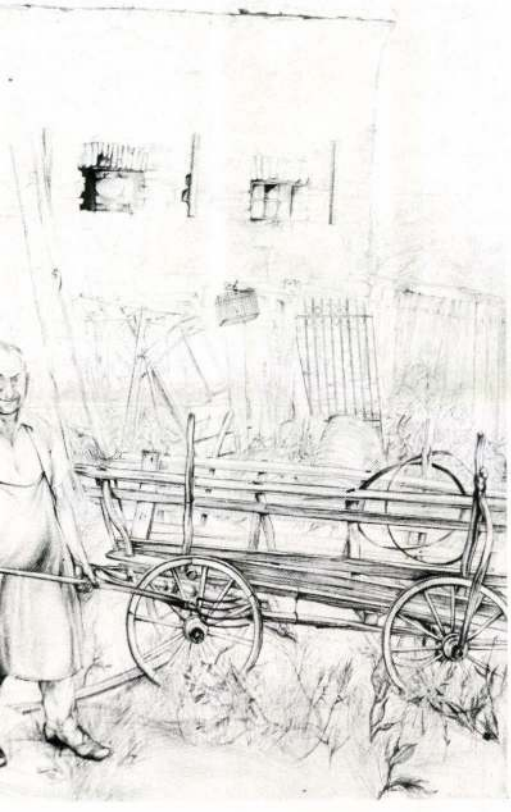

Balogh Gyula: Jó, ha van a háznál, ceruzarajz, 70×100 cm

Bráda Tibor

1. Kakasoiadal olaj 100x130
2. Szigeten -"- 70x100

Studio '73 Ernst Múzeum

Bródy Tibor [ ]

Már volt kiállítása Rácknevén.

— : Kiállítás Rácknevén 2.

ESTI HIRLAP, B. 1973. júl. 6.

Bráda Tibor

A Szivószolgyben néhány munész,
a tölbi között a fent szerzett lakott
együtt egy családi ház alagsorabane

Asszonyi Tamás: Götz Jánosról.
Müvészet, 1973. junius - 26.oldal

Bráda Tibor festő

930 éves jubileumi kiállításon rangosan képviselik a Fiatal Képzőművészek Stúdióját művével.

Molnár Zsolt: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.

Magyar Ifjúság, 1975. máj. 16.

Brába Tibor

„Ifjúság a szocializmusban" c. pályázat anyagát máj. 8.-án a Nemzeti Galériában mutatják be, melyen szerepel munkája.

Láttuk, hallottuk

1975. V. 4. Petőfi 12.46 Ka.

Bráda Tibor, festő

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának „Ady Endre" c. kiállítását az Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezték. „Idézet" c. festménye szerepel a kiállításon. (említve).

Molnár Zsolt: Új vízeken járok.
Magyar Ifjúság, 1977. ápr. 8.

Bráda Tibor

Idéret

Lóska Lajos.
~~Chikan Bálint~~: Idérőjelek.
Művészet, 1977. május – 8. oldal.

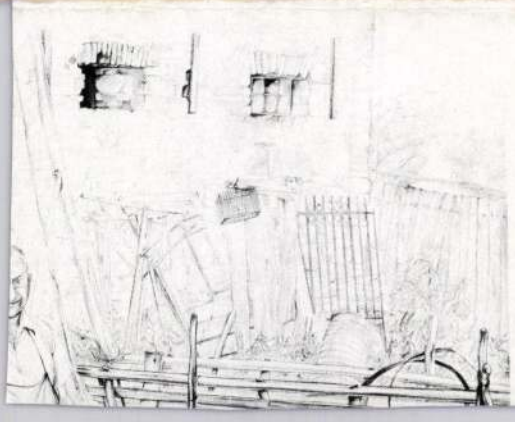

zes, halálos zuhanás pillanatát.

Az 1976-os Stúdió-kiállítás mérlege mintegy tíz-tizenkét kiemelkedő alkotás amelyekre még hosszú évek, évtizedek múl tán is emlékezünk, ezekről, illetve készítőik ről csak évek múlva alkothatunk valóságo ítéletet; a többi: kiállításképes középsze Mint minden Stúdió-kiállításon, mint min den kollektív kiállításon. A Fiatal Képző művészek Stúdiója éves reprezentatív tár latainak ennyi és nem több az értelme és cé ja, a Műcsarnokban látott tárlatot sikeresne vélem.

POGÁNY GÁBO

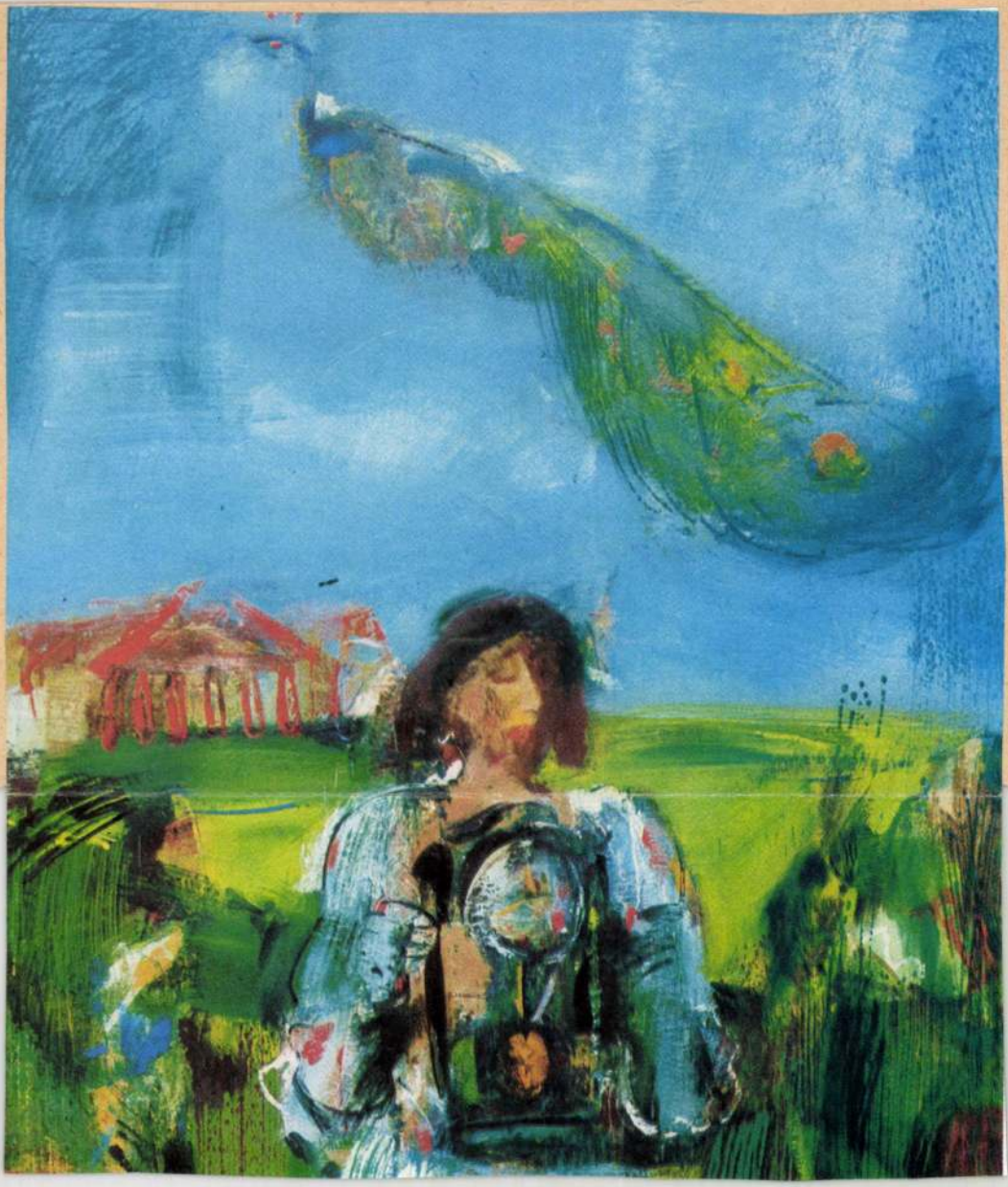

Bráda Tibor

Bráda Tibor Idént cinnü hipén
szín és formavilágban már
szimbolumokat is elhelyezett
a festő.

Lóska Lajos: Idézőjelek.
Művészet, 1977.május - 8.oldal.

Bráda Tibor

Bráda egyik legsajátosabb és a posztnagybányai művészethez leghozzáelebb álló festője a stúdió korosztályának.

Lóska Lajos: Idézőjelek.

Művészet, 1977. május - 8. oldal.

Bráda Tibor

Bráda, 1973-ban festette a
„Szigetek" című művét, 1974-ben
a „Reggel"-t, 1975-ben a „Rossz a-
lom"-ot, 1976-ban a „Gyár mögött".

Lóska Lajos: Idézőjelek.
Művészet, 1977. május - 8. oldal.

Bráda Tibor

Bráda Tibor képein tőbbi-kevésbé a tájkép i elemek, a sinek-fecnyek dominálnak, annak ellenére, hogy figurák mindig vannak.

Lóska Lajos: Idézőjelek.

Művészet, 1977.május - 8.oldal.

Bráda Tibor

A Fiatal Képzőművészek Studiója 5 tagjának alkotásaiból nyílt kiállítás a Marcali Képtárban.

Magyar Hirlap/1977/35/6

Bráda Tibor

RIDEG Gábor: Szine és fonákja. = Magyar Nemzet, LV.évf.80.sz. 1992 április 3. 10.p.

Bp.,Mednyánszky Terem, Deák Ilona és Bráda Tibor kiáll.1992

Bp.,Csók Galéria, Magyar Keramikusok Társasága kiáll,1992

Bp,Csillaghegyi Müterem Galéria, Szkok Iván kiáll,1992

Deák Ilona →

hogy volt egy harmadik csoport is: azok alkották, akik illúzióikat fokozatosan elvesztették ugyan, de „mindennek ellenére" ki akartak tartani történelmi vállalásuk s annak nemzeti vonásai mellett. Magamat s barátaimat is arról igyekeztem meggyőzni, hogy reálpolitikusként „mentsük, ami menthető".

De hamar kiderült, hogy semmi sem menthető meg: a fenti értekezlet után néhány héttel eldördült a Tájékoztató Iroda bukaresti határozata — a Jugoszláv Kommunista Pártot kizárták az Irodából, magyarul a nemzetközi kommunista mozgalomból. Míg június elején „50%-os" részesedést kapott a NÉKOSZ az általa kitalált akadémiából (mely közben „a párt főiskolája" lett), a hónap végére az akadémia létrehozása, sőt a NÉKOSZ puszta léte is kérdésessé vált. Kardos immár nem „problematikus", hanem persona non grata lett, az MDP szervező bizottsága *elutasította* azt, hogy ő vezethesse az akadémiát. Ekkor a mozgalom ifjabb nemzedékének egy csoportjával kísérletet tettünk arra, hogy hangsúlyozott önbírálattal vágjunk a várható pártkritika elé, s próbáljuk Kardos nélkül tovább folytatni a kollégiumi mozgalmat is, az akadémiát is.

Ez ügyben írt „előterjesztésünkben" Kardos vélt és valóságos gyengeségeit az akkori kritika-önkritika stílusban eltúloztuk, de azt „javasoltuk" (mintha még mindig javaslattevő helyzetben lettünk volna) az MDP szervező bizottságának, hogy a NÉKOSZ részéről Kardost és Gyenest, az Ifjúsági Bizottság részéről Hollós Ervint és Nonn Györgyöt, s a kollégium (sebtiben rögtönzött) „kommunista bizottsága" részéről Győrffy Sándort s engem hívjanak meg „a NÉKOSZ tárgyalására".

Tíz nap múlva kaptunk választ: „Az SZB megbízza Donáth Ferenc, Nonn György, Horváth Márton, Mérei, Hollós Ervin, Fekete, Gyenes és Szalai Béla elvtársakat, hogy készítsenek a NÉKOSZ ügyében komoly dokumentumot, amely tartalmazza a NÉKOSZ hibáit, azzal kapcsolatban becsületes kommunista önkritikát, a NÉKOSZ szerepét és a jövőbeni feladatait..." Az általunk javasolt négy népi kollégistából tehát ketten maradtunk „tárgyalóképesek" a párt szemében — Gyenes meg én.

Jómagam nem sokáig. Néhány nap múlva a KEB elé hívattak. Hosszadalmas fejmosás következett akadémiai titkári tevékenységem miatt, merthogy az „önálló gondolkodást", sőt, horribile dictu, a „kételkedés jogát" merészeltem hirdetni, s az akadémia előkészítő tanfolyamának hallgatói előtt vitattam a jugoszlávok elleni határozatot, amelyről annak megjelenése előtt, „illetéktelenül" szereztem tudomást („Kitől?!") és a többi és a többi — Trockij és Buharin neve fenyegetően csapkodta égő fülemet.

A kötelező önkritikához nem volt kedvem. S noha elsőnek hoztam a hírt a kollégiumi mozgalmat megcélzó veszedelemről, s leginkább akartam elébe menni a párt bírálatának, hogy menthessük vívmányainkat, amikor beláttam, hogy mindennek vége, dacosan megmakacsoltam magamat (amint az később is megesett velem közvetítői kísérleteim csődjei után). A sokat emlegetett, s kár volna tagadni, csakugyan sokunkra jellemző „kollégista gőg" is munkált bennem: verjem a mellemet, szórjak hamut a fejemre? Csak azért, mert a világhelyzet megváltozott?

Otthagytam az akadémiát, a NÉKOSZ-t, némi tudományos tengés-lengés után beiratkoztam rendezőnek a színművészetire, s elhatároztam (nem először és nem utoljára), hogy soha többé nem ártom magam a politikába... Így aztán természetesen kimaradtam abból a bizottságból, amelyet a NÉKOSZ újjászervezésével bíztak meg, de én már sejtettem, hogy ez az „újjászervezés" a megszüntetés előkészítése lesz.

Szeptemberre sejtésem nyomós igazolást kapott Révai nevezetes NÉKOSZ-kritikájától, melyben ez az akkor még nyíltságra törekvő politikus előre jelezte, hogy a NÉKOSZ „nem szól örökre". Amíg Révait hallgattam, kedves költőm sorait mormoltam magamban, s immár bizonyossá vált számomra, hogy ifjúságunk, „e zöld vadon", melyet szabadnak és öröknek hittem, véget ért.

Révai persze azt ígérte, hogy nem akarják a gyereket a fürdővízzel együtt kiönteni. De ezt már akkor is cinizmusnak éreztem, s először ekkor csalódtam ifjúkorom mesterében, mert tudva tudtam, hogy elsősorban épp a gyereket akarták a némileg csakugyan zavarossá lett vízből kiönteni. Révaiéknak félniük kellett azoktól, akik szerintük azt hitték magukról, hogy ők „különleges gyerekei a pártnak", félniük kellett a „szabadúszó" kommunistáktól (szívesebben használnám a *szabadgondolkodó* szót), tartaniuk kellett minden olyan fiataltól, aki felnőve keresztezhette volna a gyorsított eljárásra áttért politika hurráhangulatos díszmenetét.

Kardost eltávolították a mozgalomból, én önként levonultam a pályáról, s bizonyosra vettem, hogy hamarosan elbuknak azok a barátaim is, akik áldozatosan vállalták az „újjászervezésnek" keresztelt fokozatos államosítást. Azután nemsokára ránk borult a Rajk-per fenyegető árnyéka: imperialista ügynökök, hivatásos árulók tartalék hadseregének minősítették a népi kollégistákat, s immár nem lehetett nem önkritikát gyakorolni, ez egyet jelentett volna a felakasztottak iránti szolidaritás vállalásával. De szolidárisak lehettünk-e azokkal, akik saját magukkal nem vállalták a szolidaritást, s bűnösnek vallották egymást és saját magukat? (Lelkem mélyén — csak apámmal mertem beszélni erről — úgy éreztem, eltúlozzák Rajkék bűneit, kicifrázzák a vádakat, de „a lényeget" sokáig elhittem, eltérően azoktól a magyar íróktól, akik ma azt mondják, ők már akkor is tudták, hogy minden hazugság. Csak azt nem magyarázzák meg, miért maradtak ilyen hazugság tudatában némák a fórumon.)

De hadd maradjak szűkebbre mért témámnál. Sokat gondolkodtam, s egy időben Kardossal is hosszan volt alkalmam eltűnődni azon, hogy mit tehettünk volna a kollégiumi mozgalom végzete ellen. A magam részéről régóta úgy érzem, hogy semmit: amikor a nemzetközi viszonyok megkeményedtek, sorsunk megpecsételődött, s aki nem veszi észre, hogy egy világháborúval fenyegető világhelyzetben meddig mehet el, az szükségképpen bukik el.

Ma már minden keserűség nélkül gondolhatok vissza e múltra, amelyben a kollégiumi mozgalomnál sokkal fontosabb tétre ment a játék. Némi rezignált bizakodás azért él bennem, mert immár egy történelmi korszak óta azon fáradozik a magyar vezetés, hogy sajátos nemzeti adottságainkhoz igazítsa nehéz küzdelmekben kialakított rendszerünket. Világméretű összefüggések miatt ez az igazítás *csak fokozatosan* végezhető el, de továbbra is végezhető. Ha egy mai fiatal ezt felismeri, s a világhelyzet szabta korlátokra is figyel, jó ügyben tud magának szerepet találni. Kevésbé látványos s kevésbé drámai lesz ez a szerep, mint a miénk volt hajdanán, de sikerre esélyesebb.

FEKETE SÁNDOR

Szabálytalan géniusz

Anton Webern: Előadások, írások, levelek (Zeneműkiadó)

Ötvenen túli pragmatikus bölcsesség, a kor s a meszek húzzák magukkal: kötelező, hogy mindenről véleményünk legyen? Más változat: nem lehet, hogy ugyanarról a dologról két, netán több ellentmondó véleményt tápláljunk?

Most már igazán a tárgyra térve: kellettek Anton Webern, az inkább korszakos, mint nagy, önmagában nem okvetlenül átütő erejű, de zenetörténeti hatású, inkább izgalmas, mint meggyőző, szabálytalan géniusz előadásai, írásai, levelei?

Mi szól ellenük?

Az, hogy a művész helye leginkább a maga műfajában található. Ez az anyanyelve. S ha egy komponista, karnagy vagy énekes személyes jellegű prózára vált, majd mindig megbicsaklik a hangja. Értékes zenetudományi szempontból az, hogy Muszorgszkij átkozódva támadta az Aidát, s Verdit ripacsnak tartotta? Ez bizony csak a „szegény Muszorjanyin" önarcképét színezte. Azt sem igazán: Muszorgszkij érvényesen a Borisz Godunovban vallott a világról. (Átkacskaringózhatnánk az irodalom tájára is: Voltaire működvelőnek tartotta Shakespeare-t; csökkentett ez bármelyikük értékén?)

Halljuk azonban a dokumentumműfaj védelmét. „Külön mű" nincs. Van egy nagy összetettség: maga az alkotás és az alkotó, előzmények és következmények, kiszólások és elszólások, önleleplezések, adalékok. Az egész együtt érvényes.

Ha ezt a második — nem merném állítani, hogy igaz, azt sem, hogy téves — álláspontot fogadjuk el, Webern forgácsai mindenképpen érdekesek, olykor értékesek s nemcsak „újszerűek", de helyenként újak is. Szép szöveg? Nem nagyon. De ez persze — inkluzíve — annyit is jelent, hogy nem szépelgő. Okosan ír és már-már filológusi pontossággal. Legtöbbet — ez így van rendjén s csak mifelénk dívik az ócska és bornírt babona, hogy magunkról írni nem való, személyiségünk nem téma — a maga életművét ismerteti, elemzi. Meg a tizenkét hangos rendszer mibenlétét. S a kortársak közül érthetően Schönberg kerül a középpontba.

A könyvnek nincs — hogyan is lehetne? — jól jellemezhető szerkezete: a Lukács György igényelte „eszmei tartalmat kifejező" kompozíció; az alkat, az életmű, a szükségszerűségek tartópilléreire építkezett. Nem árt, ha dolgozatomhoz fűzöm, a nagy szerző nemcsak szendén humanista, az általánosságok fátylába burkolódzó, hanem rendkívül harsány, meggyőződéses, tisztelgő értelemben zsurnalisztikusnak mondható antifasizmusát, a náci főnökök nevesített írásbeli elpáholását, riasztóan pontos prognózisát örökíti meg. A kor vezető szellemeinek — köztük a német muzsikusoknak — szövegei nem hemzsegnek az efféle közvetlen ökölrázásoktól, átkoktól. (Nem mintha mifelénk túlzásba vitték volna ezt a magatartást.)

Akadnak hatalmas komponisták, akik önmagukkal azonosak s összefoglaló értékük vagy művészi előrejelzésük nincs. Hogy Webern hogyan helyezkedik el az alkotók rendszerében, nem tudható, képe még mozgásban van. Pályakezdésére sokan és gyorsan felfigyeltek, a folytatás nem volt lármás és zavartalan, most mintha újfent növekednék az ázsiója. Annyi bizonyos, hogy fontos komponista volt és prózai maradványai, ha nem segítenek is megfejtéséhez, színezik bonyolult helyzetét, valóban korszerű eszméit.

Ez az egyetlen kötet talán nem perdöntő igazolása a műfajnak, s egy dialektikusabb, helyzete, hívei és ellenfelei feszültségeit is összefoglaló kötet talán súlyosabb lenne. Haszonnal járt volna egy középfokú eligazítás is Webern vihart aratott zenei anyanyelve ügyében. Ám a Zeneműkiadó — szinte évtizedek óta, folyamatosan — távlatos és összetett módon tervez. Szinte mindent kiad, amit ilyen-olyan okból érdemes. E nagyszabású „sorozat" művei egymást is magyarázzák, helyesbítik, kiegészítik. Ha ezt jól látom, nyilvánvaló a következtetés is: kapóra jött Anton Webern könyve. Nem az egyetértés, hanem a tisztelet s a jobb megismerés igényével jelentkezett.

Abody Béla

MIDIATÚRÁK

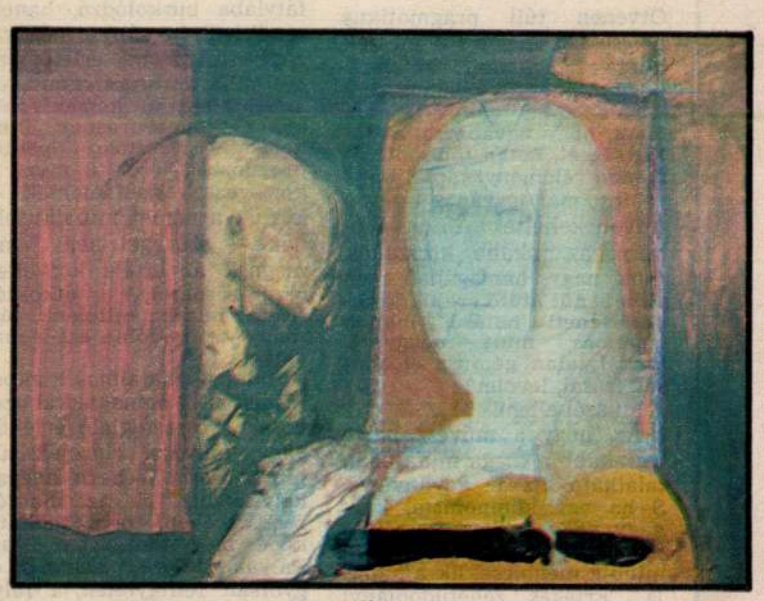

Szentgyörgyi József: Öregember és a madonna

Topor András: Tarpatak

Novák András: Nyomot hagyni

FELVÉGI ANDREA REPRODUKCIÓI

Midiatúra — ez a mesterséges szó a „miniatúra" (kéziratos könyvek illusztrációja) és a „miniatűr (kisméretű, de önálló festmény) átértelmezése és átalakítása. Manapság feltűnően divatosak a művészetben az apróműfajok: minikerámia, minitextil, egyperces novellák. Mindegyiknek megvolt az elődje: a nipp, az apró gobelin és kézimunka, az aforizma. Csakhogy ma ezek az „apróságok" nagyon komolyak és valóban önállómű-igénnyel lépnek föl: a Nemzetközi Minikerámia Kiállításon és a Nemzetközi Minitextil Biennálén a szakma elismert legjobbjai vesznek részt egy-

Bráda Tibor: Hárfás

általán nem nippszerű vagy kézimunka jellegű alkotásaikkal, s Örkény pár soros drámái sem elmesziporkák.

A festők mindig festettek kis képeket. Ezek gyakran, de nem mindig vázlatok. A méretnek nem volt meghatározó szerepe, az adott feladathoz választották. Ma azonban megnőtt az érdeklődés a kisebb méretű műalkotások iránt, a kiállítási gyakorlatban és a műkereskedelemben egyaránt. A műgyűjtők is azonnal megkedvelték, akárcsak a kisplasztikát és a kicsiny festményeket. A művészek is szívesen kezdtek dolgozni az „apróműfajokban", mert a méretkorlátozás izgalmas többletfeladatot jelentett számukra; megfosztotta az álpatetikus handabandázás lehetőségétől és igen komoly próbára tette szakmai, technikai felkészültségüket.

E hét festő együttes kiállítása is szakmai, művészi feladatállítás és önfelmérés. Nem egészen kicsi képeket állítanak ki, ezért Midiatúra a cím. Hetük közül hatan 1976 óta rendszeresen együtt állítanak ki, s tavaly is jelentkeztek midiatúráikkal a Csontváry Teremben. A hozzájuk csatlakozott Tölg-Molnár Zoltán képei nem idegenek a többiek munkáitól.

Szentgyörgyi József drámai erejű figurális szimbólumokat teremt. Fekete-vörös-zöld ellentétekre épített kompozíciói filozófiai alapfogalmak vizuális megjelenítésének kísérletei. Azon kevés festő közé tartozik, akik a feketét is színként tudják használni, a fény hiányával fényeket és színeket teremteni. Az emberek helyzeteit és cselekedeteit festi-rajzolja Szabados János, nála azonban a helyszín sokkal konkrétabb — a hideg vagy meleg színekkel, a világosabb vagy sötétebb tónusokkal befolyásolja érzelmileg a kép hangulatát. Bráda Tibor festményeinek azonos erejű alkotó eleme a szín, a forma, a rajz és a figurális kompozíció. Vidám színvilágú képein tűnékeny látomásként ábrázolt örök emberi dolgok tűnnek elénk. Leitner Sándor nagy színfelületének egymáshoz való viszonya meghatározza nemcsak a kép terét, hanem hangulatát, mondanivalójának lényegét; a rajzi elem csak kiegészítő, módosító részletnek tűnik... tűnnék, ám figyelmesen nézve a rajz vezet a kép felületi és gondolati gyújtópontjába. M. Novák András munkái is időt és figyelmet kérnek. A harsány, vibráló festékfelületek csak akkor válnak képpé, ha a néző félre tudja tenni beidegződöttségeit, előítéleteit és hagyja, hogy a színkavalkád összeálljon. E festmények mai világunkat ábrázolják, szokatlan nézetből, bizarr „kivágásban". Különös világot látunk Topor András alkotásain is. Tájképén sárgák, zöldek, vörösek villódznak, nagy szürke kövek hevernek a patak partján — de ez nem patak, nem szikla, nem táj, hanem annak lázálomszerű látomása.

A hét festő összetartozása, közös szereplése nemcsak barátok együttes föllépése; nem is csak a midiképek csoportos seregszemléje; valóságos művészi együvé tartozás. Festésmódjuk nem azonos, de festői törekvéseik közösek. Mindegyiküknek megvan a saját módszere, stílusa, technikája. Stílusuk az oldott festői realizmuson át az expresszivitásig és onnan az absztrakt expresszionizmustól a lírai konstruktivizmuson át a konstruktív szimbolizmusig terjed — egymással szorosan összefüggő és mégsem zárt körben.

POGÁNY GÁBOR

Brada Tibor

Hová tűnt Hajmási Péter és Pál?

Magyar mozgóképek az olasz fővárosban – A Budapesti Operettszínház sikere a római Teatro Quirinóban

Újabb fejezetéhez érkezett a Magyarország előtérben (Ungheria in primo piano) című műsorfolyam Olaszországban: vetítéssorozat indult Rómában Gaál István és Jancsó Miklós filmjeiből. Ezenkívül nagy sikerrel lépett fel a Budapesti Operettszínház társulata a Teatro Quirinóban a Csárdáskirálynővel. Tegnap este Bereményi Géza, Can Togay, Kováts Adél és Eperjes Károly jelenlétében Rómában is bemutatták a Hídember című nagyszabású produkciót.

MH-Róma / Gréczy Zsolt

Fotó: MTI – Sándor Katalin

Pecsenyére tapsolta a tenyerét az olasz főváros közönsége a Csárdáskirálynő előadása után. Az itáliai magyar kulturális évad eseményei most Rómában összpontosulnak. Tegnap a Hídember bemutatójával filmfesztivál kezdődóany de ide várják a Győri Balet-

Szaca Muzsikás együttest is.
sabb vemos magyar művész érkezatot, amenába a kulturális évad kal szembezetének nyitányára. A ség több mozó sajtótájékoztatót már a ENSte jelenlétével az olasz dacol a világiniszter helyettese is, ségre kell vor alkotók nagy tisztemeztetett, hezte magát. Majd momegfelel annazátette, hogy az olalétrehozták, va Magyarország még ségbe süllyed. orban Puskás Öcsit

Bush az Ebként maga is nagy ülésszakának aranycsapat kapitákezdődött ált gjegyezte még, hogy zölte, hogy az amikor nálunk járt, együttműködil is mindenki Paolo náccsal a szükélt. A Cinecittà képmeghozásábaplasz–magyar koprosúlyozta, hokerét méltatta, majd nak érvényt iepő kijelentést tette, cselekvés (aztiválon bemutatandó rülhetetle alkotások új lendületet

Az elak az olasz rendezőknek.

emelkedett szólásra. A Budapesti Operettszínház igazgatója elmondta, hogy előző nap aggódtak kissé, hogy a rómaiak érzéketlenek lesznek a műfaj iránt, és el sem jönnek a Teatro Quirinóba. Aztán mégis megtelt a ház, és este mi is tapasztalhattuk, hogy Kálmán Imre legendás dallamai nyitott fülekre találtak. Bár a terem akusztikája távol állt az ideálistól, mégis ütemes taps kísérte a mű valamennyi slágerét. Váratlan fordulat volt az előadáson, hogy nem hangzott fel a legendás Hajmási Péter, Hajmási Pál című dal. A jelen levő magyarok a rendező sajátos, urambocsá, botrányos koncepciójára gondoltak. Kerényi azonban megmagyarázta a hiányt. Kiderült, hogy Kálmán Imre Yvonne nevű lánya ragaszkodott a Csárdáskirálynő eredeti, Gábor Andor által fordított változatához. Márpedig ebben nem szerepelt az említett dal. Yvonne asszony, aki Londonból jött a római premierre, hallani sem akar az ötvenes években a – Honthy Hanna kedvéért – Békeffy István és Keller Dezső által átírt darabról. Tehát a közönség, bármennyire szereti is a Hajmási Pétert, ebben a változatban nem hallhatja.

Tegnap este az évad kiemelkedő eseményeként bemutatták a Hídembert Bereményi Géza, Can Togay, Kováts Adél és Eperjes Károly jelenlétében.

Az olaszok remélhetőleg felfedezik a magyar kultúra szépségeit – mondta Schneider Márta, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának helyettes államtitkára. A cél érdekében képzőművészeti, zenei és színházi produkciókat is Rómába utaztatunk. A magyar állam mintegy 450 millió forintot költ a sorozatra, az

Japán vendégjáték az Operettben

Szombaton és vasárnap a Budapesti Operettszínházban vendégszerepel a Japán Operett-társaság. A műfaj szigetországi meghonosítói Lehár Ferenc A mosoly országa című operettjét adják elő, ezt követően pedig Szegeden és Pécsett is fellépnek az örökzölddel. Lehár művét a komponista halálának 50. évfordulója alkalmából, 1998-ban vitte színre először a Japán Operett-társaság. Az előadás érdekessége, hogy Szu Csong szerepét a Wagner-repertoárt is éneklő koreai hőstenor, Lee Hyun formálja meg. Lisa szerepét Usami Ruri énekli, közreműködik a Tokiói Balettcsoport, a Japán Operett-társaság énekkara, valamint a Budapesti Operettszínház Zenekara. A Budapesti Operettszínház 1996-ban vendégszerepelt először Japánban. Az elmúlt évek során 96 alkalommal léptek fel a szigetországban. Többek között előadták a Csárdáskirálynőt, a Marica grófnőt, valamint operettgálákon léptek fel. *(MTI)*

Elhunyt Kim Hunter

Két hónappal nyolcvanadik születésnapja előtt elhunyt Kim Hunter amerikai színésznő, aki A vágy villamosa című filmben nyújtott alakításáért elnyerte a legjobb női mellékszereplő Oscar-díját 1951-ben. Halálát szívroham okozta. Partnerei között olyan csillagok voltak, mint Humphrey Bogart, José Ferrer vagy Bette Davis. Pályafutása az 50-es évek második felében megtört, mert a McCarthy-féle boszorkányüldözések idején egy nagy befolyású konzervatív lap kommunistának bélyegezte. Később már keveset filmezett, inkább tévésorozatokban szere-

A festészet napja az őszi napfordulón

A DunapART Művészeti Társaság programsorozata a Feneketlen-tónál

Hagyományteremtő szándékkal rendezik meg szeptember 21-én a Feneketlen-tó környékén a magyar festészet napját a DunapART Művészeti Társaság kezdeményezésére. A kétnapos rendezvénysorozat csaknem hatmillió forintos költségvetéséből több kiállítás, szakmai szimpózium és koncert várja a közönséget.

Hazánkban – és világviszonylatban is – számos olyan ünnepnap létezik, melyet a kultúra különböző szegmenseinek szentelnek. Van a zenének, a költészetnek, az irodalomnak a színháznak és a drámának is ünnepe, ám a festészetről ez idáig, úgy tűnik, mindenki megfeledkezett, legalábbis Magyarországon. Ezt az állapotot kívánja most megszüntetni az a kétnapos rendezvény, mely a festészetet ünnepli.

A DunapART Művészeti Társaság tagjai egy kiáltványt tettek közzé, mely a festészet jelentőségére hívja fel mind a szakma, és a mecenatúra, mind pedig közönség figyelmét, és szeptember 21-ét – hagyományteremtő szándékkal – a festészet napjává emeli – mondta el Bráda Tibor festőművész, a társaság tagja, a festészet napjának szellemi atyja. Bár az ősz eleji dátum egybeesik a magyar dráma napjával, a művészekből álló csoport nem ennek tükrében választotta ki az időpontot. Ők a színek szépségében, az őszi napfordulóban, a természet átváltozásában, és a művészeket megihlető őszi táj jelentőségében gondolkodva – no és a szabadtéri kiállítások miatt az „indián nyárban" bízva – voksoltak a napforduló dátumára.

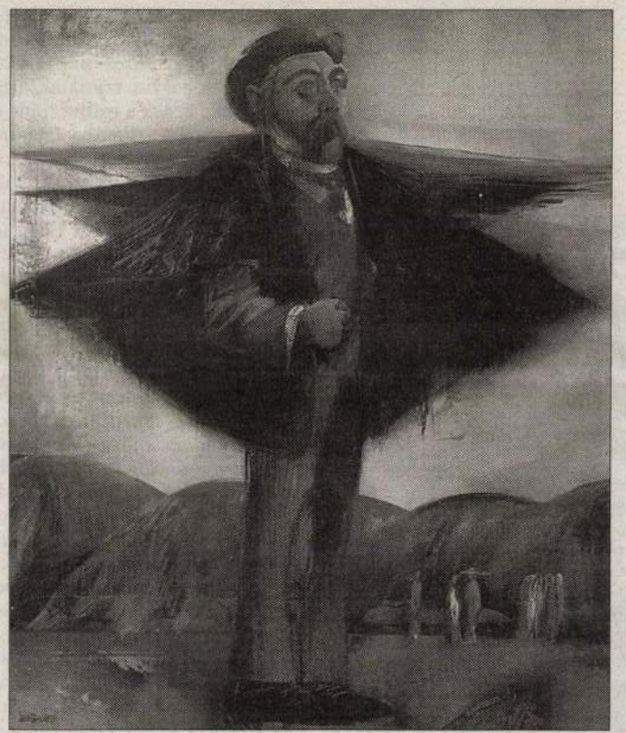

A magyar festészet napján a nagy klasszikusok alkotásait is megtekintheti a közönség, akik a kortárs művészeket is megihlették. Képünkön Bráda Tibor Csontváry című festménye látható.

A Feneketlen-tó festői környezete, a [illegible] Rippl-Rónay József vezetője alatt pedig 600 millió forint szerepelt. Ez – ezt már a kulturális évad hozza – ezért a Feneketlen-tó környékét ingyen bocsátotta a társaság rendelkezésére.

A magyar festészet napja hagyományteremtő szándékkal indul útjára, és a szervezők bíznak abban, hogy hamarosan nem csak a fővárosban rendezik majd meg.

Dudás Éva

Kiáltvány

A festészet művelőihez és híveihez!

Sokan valljuk: a festészet ünnep.
Hazánkban a festészetnek nincs ünnepnapja.
„Én képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elém a világot..." – írta Babits Örökkék ég a felhők mögött című versében.
Örökkék... Ismerjük ezt a színt? Ismerjük a színskála valamennyi színének hasonló mélységű tartalmát?
Tudjuk-e, hogy a színritmusoknak és -gesztusoknak milyen hangulatteremtő ereje van?
Egész nemzedékek, társadalmi rétegek életéből maradt ki a festészet értékeinek élményszerű elsajátítása, miáltal világuk nem képes kinyílni – a szó babitsi értelmében.
Ezen az állapoton kívánunk változtatni.
2002. szeptember 21-én kikiáltjuk és megrendezzük – hagyományteremtő szándékkal – a magyar festészet napját.
Miért éppen szeptember 21-én? E dátum semmiféle évfordulóhoz, eseményhez nem kötődik. Azonban ekkor fordul őszbe a nyári nap, ekkor még telt fények sugároznak, de már színesedik a fák lombkoronája.
Legyen ez a nap ezentúl a fény, a színek, a formák és ritmusok, az élő festészet ünnepe!
Kérjük a szakma művelőit, művészettörténészeket, műkereskedőket, műgyűjtőket, társművészeket és mindenki mást, akinek kedves a festészet, támogassák kezdeményezésünket, és a maguk működési területén tegyenek annak érdekében, hogy ügyünk az egész társadalom közös ügye legyen.

A DunapART Művészeti Társaság (melynek a XI. kerületi önkormányzat dísztermében látható majd ünnepi tárlata) ezeket a nagy értékű műveket a Magyar Nemzeti Galériától (Csontváry, Rippl-Rónai, Egry) és számos magángyűjtőtől kapta meg erre a két napra, hogy az ünnepi ceremónián ne csupán mai művek „beszéljenek" a hazai festészetről. A kortárs festészet „nagy öregjei" előtt pedig a Hotel Flamencóban tisztelegnek egy nagyszabású kiállítás keretében. A tárlatok mellett zenés programok és a művészetről szóló szimpóziumok is szerepelnek a repertoárban. A közel hatmilliós költségvetésből létrejövő eseményt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a XI. kerületi önkormányzat és a kerületi kulturális alapítvány is támogatta, a főváros pedig a Feneketlen-tó környékét ingyen bocsátotta a társaság rendelkezésére.

A magyar festészet napja hagyományteremtő szándékkal indul útjára, és a szervezők bíznak abban, hogy hamarosan nem csak a fővárosban rendezik majd meg.

Dudás Éva

Feltörekvő építészet a MEO-ban

A MEO Kortárs Művészeti Gyűjteményben mától tekinthető meg a bécsi Architektur Zentrum Wien, Közép-Európa legfontosabb kortárs építészeti központja által szervezett, a kortárs osztrák építészet izgalmas új formáit bemutató kiállítás.

A bécsi Architektur Zentrum Wien 2000-ben a kortárs osztrák építészetet bemutató kiállítássorozatot indított. Az első bemutató óta évente tíz építészt, illetve irodát választanak ki a szervezők, és az utazó kiállításon e műhelyek legújabb terveit mutatják be.

A válogatás célja nem a megszokott osztrák építészsztárok épületeinek bemutatása, hanem az új irányzatokkal, új technikákkal kísérletező fiatalok felvonultatása. A kiállítás ízelítőt ad abból, milyen tendenciák érvényesülhetnek a jövőben nemcsak Ausztria, hanem Európa építészeti arculatában. Erre utal a MEO Kortárs Művészeti Gyűjteményben ma nyíló kiállítás címe is: Emerging Architecture, vagyis Feltörekvő építészet. A látványosan berendezett bemutatón bepillanthatunk a jelen és jövő építészetébe. Az eseményen a kiállító építészirodák közül három alkotói mutatkoznak be személyesen.

Az osztrák építészek budapesti vendégszereplésével szinte egy időben, szombattól vendégeskedik Burger Barna és Fényes Gábor magyar fotóművészek kiállítása az Egyesült Államokban. A New York-i Magyar Kulturális Központban szeptember 14-én Kovács László külügyminiszter [illegible] meg a terrortámadás áldozatai[illegible] Washingtonban, nagyon[illegible] az [illegible] városban élt, és tanított [illegible] Jancsót, aki korábban egy akkor, a[illegible] fizikai jelenlétét hiá-

BRÁDA TIBOR

A festészet napja az őszi napfordulón

A DunapART Művészeti Társaság programsorozata a Feneketlen-tónál

Hagyományteremtő szándékkal rendezik meg szeptember 21-én a Feneketlen-tó környékén a magyar festészet napját a DunapART Művészeti Társaság kezdeményezésére. A kétnapos rendezvénysorozat csaknem hatmillió forintos költségvetéséből több kiállítás, szakmai szimpózium és koncert várja a közönséget.

Hazánkban – és világviszonylatban is – számos olyan ünnepnap létezik, melyet a kultúra különböző szegmenseinek szentelnek. Van a zenének, a költészetnek, az irodalomnak a színháznak és a drámának is ünnepe, ám a festészetről ez idáig, úgy tűnik, mindenki megfeledkezett, legalábbis Magyarországon. Ezt az állapotot kívánja most megszüntetni az a kétnapos rendezvény, mely a festészetet ünnepli.

A DunapART Művészeti Társaság tagjai egy kiáltványt tettek közzé, mely a festészet jelentőségére hívja fel mind a szakma, és a mecenatúra, mind pedig közönség figyelmét, és szeptember 21-ét – hagyományteremtő szándékkal – a festészet napjává emeli – mondta el Bráda Tibor festőművész, a társaság tagja, a festészet napjának szellemi atyja. Bár az ősz eleji dátum egybeesik a magyar dráma napjával, a művészekből álló csoport nem ennek tükrében választotta ki az időpontot. Ők a színek szépségében, az őszi napfordulóban, a természet átváltozásában, és a művészeket megihlető őszi táj jelentőségében gondolkodva – no és a szabadtéri kiállítások miatt az „indián nyárban" bízva – voksoltak a napforduló dátumára.

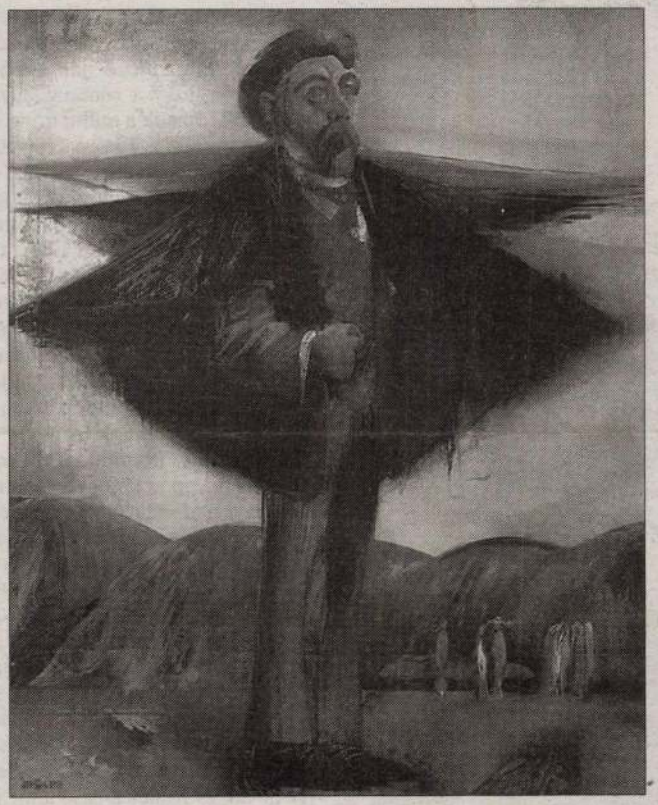

A magyar festészet napján a nagy klasszikusok alkotásait is megtekintheti a közönség, akik a kortárs művészeket is megihlették. Képünkön Bráda Tibor Csontváry című festménye látható.

A Feneketlen-tó környezetében [illegible] 21–22-én [illegible] lődők így a kortárs magyar festészet nagyjainak művei mellett sétálhatnak, ahol óránként művészettörténészek tartanak majd tárlatvezetést. A Festők utcáját néhol művészeti standok, becsüs- és restaurátorpavilonok, papírmerítő műhelyek tarkítják majd, ahol régi kézműves-foglalkozásokkal is megismerkedhet a közönség.

A Feneketlen-tó festői környezete a legkisebbek fantáziáját is [illegible] – ezt már a kulturális évad hozzá – ezt már a kulturális évad hozzá

A DunapART Művészeti Társaság (melynek a XI. kerületi önkormányzat dísztermében látható majd ünnepi tárlata) ezeket a nagy értékű műveket a Magyar Nemzeti Galériától (Csontváry, Ripp-Rónai, Egry) és számos magángyűjtőtől kapta meg erre a két napra, hogy az ünnepi ceremónián ne csupán mai művek „beszéljenek" a hazai festészetről. A kortárs festészet „nagy öregjei" előtt pedig a Hotel Flamencóban tisztelegnek egy nagyszabású kiállítás keretében. A tárlatok mellett zenés programok és a művészetről szóló szimpóziumok is szerepelnek a repertoárban. A közel hatmilliós költségvetésből létrejövő eseményt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a XI. kerületi önkormányzat és a kerületi kulturális alapítvány is támogatta, a főváros pedig a Feneketlen-tó környékét ingyen bocsátotta a társaság rendelkezésére.

A magyar festészet napja hagyományteremtő szándékkal indul útjára, és a szervezők bíznak abban, hogy hamarosan nem csak a fővárosban rendezik majd meg.

Dudás Éva

Kiáltvány

A festészet művelőihez és híveihez!

Sokan valljuk: a festészet ünnep.
Hazánkban a festészetnek nincs ünnepnapja.
„Én képeket akarok látni a falakon, hogy újra kinyissák elém a világot…" – írta Babits Örökkék ég a felhők mögött című versében.
Örökkék… Ismerjük ezt a színt? Ismerjük a színskála valamennyi színének hasonló mélységű tartalmát?
Tudjuk-e, hogy a színritmusoknak és -gesztusoknak milyen hangulatteremtő ereje van?
Egész nemzedékek, társadalmi rétegek életéből maradt ki a festészet értékeinek élményszerű elsajátítása, miáltal világuk nem képes kinyílni – a szó babitsi értelmében.
Ezen az állapoton kívánunk változtatni.
2002. szeptember 21-én kikiáltjuk és megrendezzük – hagyományteremtő szándékkal – a magyar festészet napját.
Miért éppen szeptember 21-én? E dátum semmiféle évfordulóhoz, eseményhez nem kötődik. Azonban ekkor fordul őszbe a nyári nap, ekkor még telt fények sugároznak, de már színesedik a fák lombkoronája.
Legyen ez a nap ezentúl a fény, a színek, a formák és ritmusok, az élő festészet ünnepe!
Kérjük a szakma művelőit, művészettörténészeket, műkereskedőket, műgyűjtőket, társművészeket és mindenki mást, akinek kedves a festészet, támogassák kezdeményezésünket, és a maguk működési területén tegyenek annak érdekében, hogy ügyünk az egész társadalom közös ügye legyen.
Felszólítjuk a múzeumokat, kiállító intézményeket: e napon rendezzenek kiállításokat, [illegible] művészeti

ová tűnt Hajmási Péter és Pál?

k az olasz fővárosban – A Budapesti Operettszínház sikere a római Teatro Quirinóban

Fotó: MTI – Sándor Katalin

emelkedett szólásra. A Budapesti Operettszínház igazgatója elmondta, hogy előző nap aggódtak kissé, hogy a rómaiak érzéketlenek lesznek a műfaj iránt, és el sem jönnek a Teatro Quirinóba. Aztán mégis megtelt a ház, és este mi is tapasztalhattuk, hogy Kálmán Imre legendás dallamai nyitott fülekre találtak. Bár a terem akusztikája távol állt az ideálistól, mégis ütemes taps kísérte a mű valamennyi slágerét. Váratlan fordulat volt az előadáson, hogy nem hangzott fel a legendás Hajmási Péter, Hajmási Pál című dal. A jelen levő magyarok a rendező sajátos, urambocsá, botrányos koncepciójára gondoltak. Kerényi azonban megmagyarázta a hiányt. Kiderült, hogy Kálmán Imre Yvonne nevű lánya ragaszkodott a Csárdáskirálynő eredeti, Gábor Andor által fordított változatához. Márpedig ebben nem szerepelt az említett dal. Yvonne asszony, aki Londonból jött a római premierre, hallani sem akar az ötvenes években a – Honthy Hanna kedvéért – Békeffy István és Keller Dezső által átírt darabról. Tehát a közönség, bármennyire szereti is a Hajmási Pétert, ebben a változatban nem hallhatja.

Tegnap este az évad kiemelkedő eseményeként bemutatták a Hídembert Bereményi Géza, Can Togay, Kováts Adél és Eperjes Károly jelenlétében.

Az olaszok remélhetőleg felfedezik a magyar kultúra szépségeit – mondta Schneider Márta, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának helyettes államtitkára. A cél érdekében képzőművészeti, zenei és színházi produkciókat is Rómába utaztatunk. A magyar állam mintegy 450 millió forintot költ a sorozatra, az

Japán vendégjáték az Operettben

Szombaton és vasárnap a Budapesti Operettszínházban vendégszerepel a Japán Operett-társaság. A műfaj szigetországi meghonosítói Lehár Ferenc A mosoly országa című operettjét adják elő, ezt követően pedig Szegeden és Pécsett is fellépnek az örökzölddel. Lehár művét a komponista halálának 50. évfordulója alkalmából, 1998-ban vitte színre először a Japán Operett-társaság. Az előadás érdekessége, hogy Szu Csong szerepét a Wagner-repertoárt is éneklő koreai hőstenor, Lee Hyun formálja meg. Lisa szerepét Usami Ruri énekli, közreműködik a Tokiói Balettcsoport, a Japán Operett-társaság énekkara, valamint a Budapesti Operettszínház Zenekara. A Budapesti Operettszínház 1996-ban vendégszerepelt először Japánban. Az elmúlt évek során 96 alkalommal léptek fel a szigetországban. Többek között előadták a Csárdáskirálynőt, a Marica grófnőt, valamint operettgálákon léptek fel. *(MTI)*

Elhunyt Kim Hunter

Két hónappal nyolcvanadik születésnapja előtt elhunyt Kim Hunter amerikai színésznő, aki A vágy villamosa című filmben nyújtott alakításáért elnyerte a legjobb női mellékszereplő Oscar-díját 1951-ben. Halálát szívroham okozta. Partnerei között olyan csillagok voltak, mint Humphrey Bogart, José Ferrer vagy Bette Davis. Pályafutása az 50-es évek második felében megtört, mert a McCarthy-féle boszorkányüldözések idején egy nagy befolyású konzervatív lap kommunistának bélyegezte. Később már keveset filmezett, inkább tévésorozatokban szere-

KIÁLLÍTÁS-MEGNYITÓ

Az idei március 15-e igen színes rendezvénysorozatot nyújtott az embereknek. Volt domborműavatás, ünnepség, koszorúzás, fuvózenekar. A képzőművészet iránt érdeklődőknek a Ladányi Galéria kínált programot 16 órától. Itt Bráda Tibor Munkácsy-díjas festőművész „1848" című kiállításának megnyitására került sor. Először Budai Ilona dalát hallottuk, melynek témája 1848.

A tárlatot Körmendi Lajos József, Attila-díjas író nyitotta meg. Szavaival megemlékezett a „legyőzött, megalázott országról", amelyet „ellenfelei brutálisan keresztre feszítettek". Méltatta a festő munkásságát, bemutatta a rajzokat és festményeket, külön kiemelte a PIETA címűt.

Ezután a jelenlévők körüljárhatták a termet és megcsodálhatták Bráda Tibor keleti témájú rajzait és Petőfi-sorozatát, melyben '48-nak állít emléket.

(A kiállítást a Pro Arte Alapítvány szervezte és rendezte. Megtekinthető április 10-ig.)

Nagy Attila

Bráda Tibor

festő

Született: 1941-ben Karcagon. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1960–67-ig.
Előbb a Képzőművészeti Főiskola tanársegéde, adjunktusa, majd docense.

1967-től folyamatosan kiállít:
1974. Studió Galéria
1980. Hatvani Galéria
1980. Kaposvár
1981. Mednyánszky terem
1982. Karcag
1986. Eszergom
1991. Hiedelberg

A Nápolyi ITALIA 2000 festészeti verseny III. díjasa.
1990-ben Munkácsy-díjban részesült.
Híresebb munkái:
– A Canberrai Magyar Nagykövetség fogadótermének kazettás famennyezete (1989).
– A Mátészalkai Színház kazettás famennyezete (1988).
– A Dunabank tárgyalótermének falkazettái (1991).

Nagy Attila

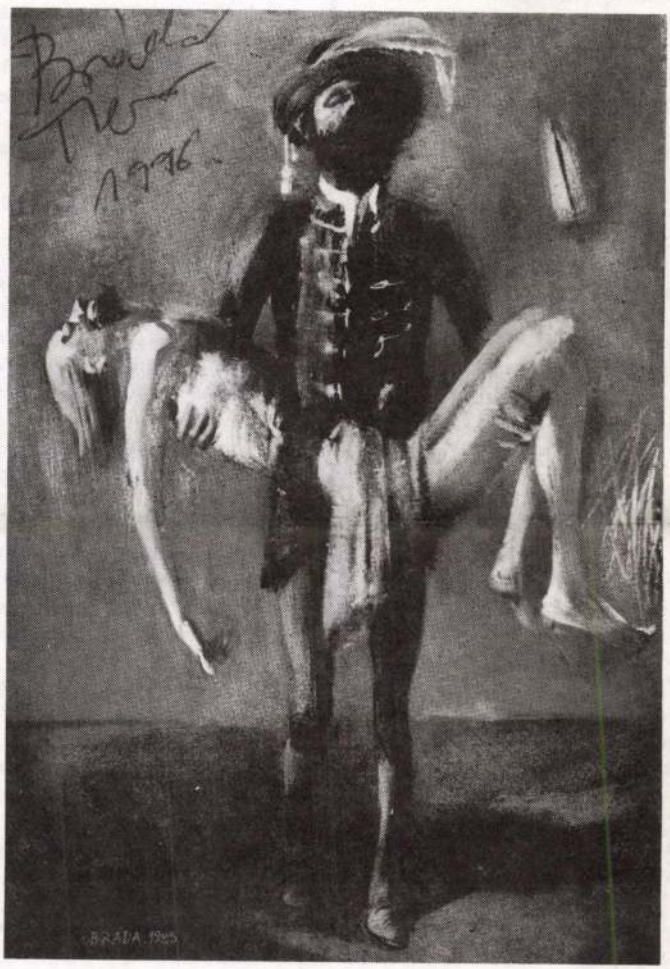

zok pótlása meghaladja a praxisok lehetőségeit.

1995-től új szakorvosi ellátások indultak be – allergiavizsgálat, belcardiológia, urológia – az intézetben. Ezekkel együtt a járóbetegellátás 16 szakmát foglal magába. A szemészeten – 1996. március 1-jétől – ismét főállású szakorvos dolgozik.

Az intézményben a szakellátást és az alapellátást együttesen igénybevevők száma eléri a napi 1.000 főt. A betegellátási és az azt kiszolgáló munkát összesen 132 fő látja el (22 orvos, 65 szakdolgozó, 12 ügyviteli, 33 műszaki, technikai dolgozó). Az intézmény működtetésével kapcsolatos pénzügyi finanszírozást az Országos Egészségbiztosítási Pénztár végzi. Az épület, gépfelújítás, a gép-műszer beszerzéséhez az érintett önkormányzatok támogató közreműködésére van szükség.

Dr. Veres István vezető háziorvos szerint valamennyi háziorvosi körzet önkormányzati finanszírozásra szorulhat. Az ügyeleti szolgálat működésére fordítható támogatás mértéke nem teszi lehetővé, hogy az ügyeleten dolgozók a közalkalmazotti törvény szerinti bérezésben részesüljenek.

IVÓVÍZ-CSATORNA SZOLGÁLTATÁS

A Víz- és Csatornaműi Közüzemi Kft. 75 km hosszú vezetékhálózaton keresztül juttatja el a vizet a fogyasztókhoz. Az 5.000 m^3/nap kapacitású vízmű jelenleg 2.000 m^3/nap teljesítménnyel működik. A lecsökkent fogyasztás különböző műszaki problémákat vet fel (például csökken az áramlási sebesség, ami vízpangáshoz vezet).

(folytatás a 3. oldalon)

megkezdett családsegítő munka, ezen belül is elsőrendű feladatunk a családgondozás. Sőt, nagy öröm számunkra, hogy az eddigi szolgáltatásokon túl ingyenes pszichológiai – és jogi tanácsadással is tudjuk segíteni a hozzánk fordulókat.

– Úgy tudom a munka egyetlen percig sem állt le. A költözés, berendezkedés ideje alatt is folyamatos volt az ügyfélszolgálat. Jelentett-e nehézséget az átállás, észleltek-e visszaesést?

– Nem kellett reklám! Az új helyet azonnal megtalálták klienseink. Nyugodtan mondhatom zökkenőmentes volt az átállás. Valóban nem volt kiesés, kolléganőimmel folyamatosan dolgoztunk. Sőt, épp erre az időre esett a családi pótlék igénylőlapok kitöltése is...! Egyáltalán nem tapasztaltunk visszaesést, ezt támasztják alá a nyilvántartott forgalmi adatok is.

– Új arcokat is látok. Milyen mértékű létszámnövekedést jelentett a kibővült feladatkör?

– Tulajdonképpen most értük el azt a létszámot, amit a városi családsegítés eddig is szükségessé tett volna. Egyébként egy családgondozó és egy fő szociális asszisztenssel bővült az eddigi stáb. Így mára egy vezető, három családgondozó, egy szociális asszisztenssel és más területek szakértőivel kiegészülve létszámunk optimális. Örömmel tölt el, hogy munkatársaim valamennyien rendelkeznek felsőfokú szakirányú végzettséggel, melyet az elhivatottságuk tovább erősít. A sűrű tennivalók ellenére a team munkakedve jó, nagy lendülettel, tenni akarással dolgozunk nap mint nap.

– Milyen viszony kialakítására törekednek a térségi munkában a településekkel?

– Országosan is az összefogásban van a lehetőség. A polgármesterek nagyon nyitottak. Mindannyian felismertük a kölcsönös előnyöket. Ők támogatták a pályázatot – cserébe segítséget nyújtunk a fejlesztésekhez.

– Hogyan tudják segíteni a települések humánszolgáltatásainak fejlesztését? Kapnak-e cserébe a Sárréti települések önkormányzatától anyagi támogatást?

– Információk közvetítése, pályázati munkák segítése, módszertani tanácsadás. Tapasztalatcsere és továbbképzések szervezése. Új munkatársaikat gyakorlati tanácsokkal felkészítjük a humán segítő munkára.

– Tudjuk, hogy az önkormányzatok lehetőségei korlátozottak. Nos ennek ismeretében: szolgáltatásaink ingyenesek, de az önkormányzatok erejükhöz mérten anyagilag is hozzájárulnak az intézmény térségi működési kiadásaihoz.

– Hogyan, mivel tudják segíteni a város lakosságát? Milyen időbeosztásban állnak ügyfeleik rendelkezésére?

– A segítségnyújtás, mint eddig is – nem elsősorban anyagi jellegű. A tanácsadás mellett tájékoztatást adunk a jelenleg meglévő, igénybe vehető ellátó rendszerről is.

Fogadóidőnk a következő: hétfő – szerda: 8–16 óráig. Pénteken: 8–12 óra között várjuk az ügyfeleket.

Nagy Benjáminné

Köszönet támogatóinknak:

WESTEL
RÁDIÓTELEFON KFT

és a
LIZA DEKOR-nak

A kiállítás megtekinthető
1996. ~~május~~ jún. 11-ig naponta 10–16 óráig, szombaton 10–13 óráig.
Vasárnap és hétfőn zárva

Állandó tárlat az ILLÁRIUMBAN:
ILLÁR ERZSÉBET keramikus alkotásai

Az
ILLÁRIUM
MŰVÉSZETI GALÉRIA
(1081 Budapest, Köztársaság tér 15.)
szeretettel meghívja Önt és kedves családját

BRÁDA TIBOR

Munkácsy-díjas festőművész
kiállításának megnyitójára

1996. május 14-én, du. 17 órára

A kiállítást megnyitja:
CSEJDY LÁSZLÓ

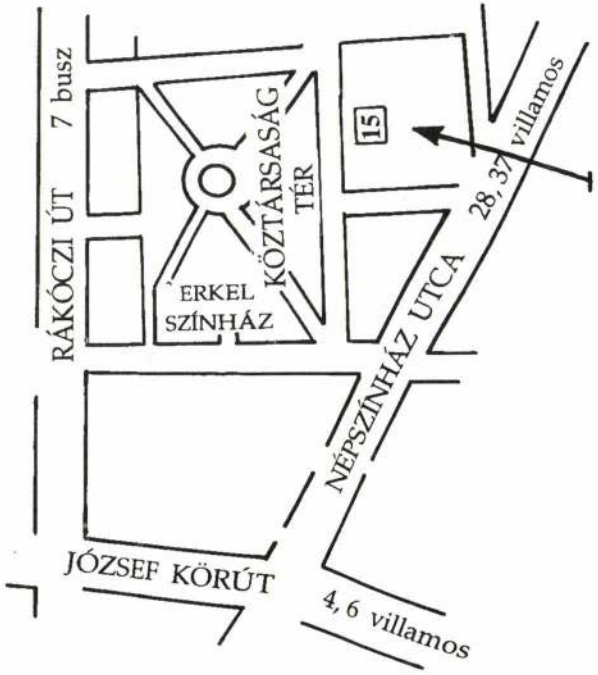

Illárium

MŰVÉSZETI GALÉRIA

1081 BUDAPEST
KÖZTÁRSASÁG TÉR 15.
TELEFON: ~~133-1645~~
210-4883

Illárium

MŰVÉSZETI GALÉRIA

MEGHÍVÓ

BRÁDA TIBOR

Hommage à Millecentenarium

Kempinsky Gellért

1996 06.04 - 08.24.

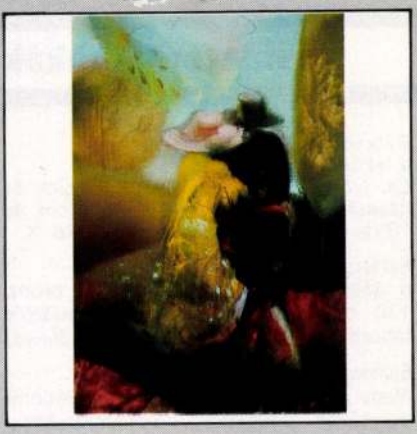

Bráda Tibor

Bráda Tibor a Képzőművészeti Főiskolán Szentiványi Lajos növendéke, majd tanársegéde volt; mesterének hatása pályakezdő korában világosan felismerhető festményein. A „Szentiványi-tanítvány" 1974-ben a Stúdió Galériában mutatkozott be önálló tárlattal. Minden bizonnyal az együtt látott anyag hatására indult meg Brádában az a gondolkodási folyamat, amely formai tekintetben egyre inkább eltávolította egykori mesterétől. Ezután más hatásokat is bedolgozva alakította saját stílusát. Színei egyre erőteljesebbek, élénkebbek lettek, kompozíciói egyszerűsödtek, gondolatiságuk erősödött. Az utóbbi néhány évben készült képei igen jellegzetesek: a színek közül vagy a vörös-kék pár, vagy a zöld uralkodik. Egy vagy két figurát találunk a festményeken, amelyeknek mozdulatai, beállításai jelképesek, sőt jelképek. A repülő alakok általában önarcképek. Az elmúlt években Bráda festőkészsége, szakmai tudása kifinomodott, művessé vált – egyben sok egyéni jellegzetességgel gazdagodott.

Most a Mednyánszky Teremben egy év termését láthatjuk. E képek meggyőzik a látogatót, hogy Bráda túljutott a pálya kezdésének nehézségein, zsákutcáin, s a festőtársadalom derékhadának kiforrott, sokat ígérő tagjává vált. Sokat ígérő – állítom –, mert a most látott képek egy szintézis és egy gondolkodási folyamat csúcsai, de egyben lezárásai is. A művésznek is látnia kell, hogy jelenlegi útját folytatva virtuóz rutinfestővé válhat, pedig intellektuális és manuális képességei lehetővé teszik a formai és minőségi változást. Bráda Tibor tárlata munkásságának fontos állomása, amely számára jelentős megújulás elindítója is lehet.

Pogány Gábor

Mednyánszky Terem,
1981. X. 22–XI. 5.
Bráda Tibor: Múló évek,
olaj, 70x50 cm, 1979
(fotó Tahin)

Köztéri munkák

Debrecen, Újkerti lakótelep,
a lakóépületek bejárati kapui
Cs. Uhrin Tibor: zománckompozíciók és házszámtáblák, 25 db 180x180 cm és 10 db 180x210 cm; megbízás: 1976. X.

Esztergom, Múzeum
n. Martsa István: Mártír-emlékmű, bronz, 120 cm (az auschwitzi koncentrációs táborban elhelyezett szobor II. példánya)

Esztergom, Vármúzeum
Nagy János: Leopold Antal, portrédomborműves emléktábla, vörösmárvány, bronz, 121x86 cm

Jászberény, Tanítóképző Főiskola
Máté György: népköztársasági címer, vörösréz domborítás, 55x65 cm; megbízás: 1980. XI.

Kecskemét, Forradalom u.,
Általános Iskola
Borbás Tibor: Kun Béla-mellszobor, bronz, 5/4 életnagyságú; megbízás: 1979. III.

Nyergesújfalu, Viscosa Gyár étterme
Artner Ottó: vörösréz domborítás, 200x 500 cm; megbízás: 1974. IV.

Sopron, Hotel Palatinus
Bán István: 127x160 cm; Virágok II, 120x250 cm, textil faliképek, vegyes technika; megbízás: 1980. III.

Szabadszállás, Gyógyszertár
Dévényi János: vörösréz burkolat felirattal, 1x14 m; embléma, 70 cm ∅; megbízás: 1979. IX.

Szeged, Tárogató u.,
Továbbképző és Módszertani Intézet
Gulás Zsuzsa: pannó, selyem, 200x700 cm;
Kovács Júlia: üvegfal, 271x555 cm;
T. Nagy Irén: plasztikus faburkolat, 300x 350 cm és 2 db faintarzia betét, 236x 400 cm, 146x400 cm;
Szekeres Mihály: plasztikus köpenyfal, gipsz, 300x540 cm; megbízások: 1979. V.

Szeged, Orvostudományi Egyetem
Tóth Valéria: Falikút, bronz, mészkő, 430 cm; megbízás: 1978. VII.

Szentendre, Művelődési Központ
Ortutay Tamás: Hirdetőoszlop, fa, fém, 200 cm; megbízás: 1979. III.

Tatabánya, Kórház
Marton László: Merengő szobor, bronz, 200 cm; megbízás: 1976. VI.

Vác, Művelődési Központ
Ifj. Blaskó János: Emberpár, bronz, 200 cm; megbízás:1978. VIII.

Bukarest, Magyar Kultúra Háza
Szilágyi Ildikó: népköztársasági címer, vörösréz, 70 cm ∅; megbízás: 1980. VI.

Összeállította Hollósi Istvánné

Bráda Tibor

Művészet 1981/11

BRÁDA Tibor

Kurir, 1990.dec.10. 10 p

...nem az a rezzenéste-
... Es egyfajta jóság.
... viszont nincs titka,
...szerű, mint Petőfi ver-
...attetszó, mint a patak
...forrásnál.
... a jóságot érzem meg-
...ni Menuhin hegedűjén.
...t a vágyat, hogy köze-
...kerüljön, s vele minket is
...ebb vigyen a titokhoz.
...kat kerestem ennek, ami-
...lázasan olvasni kezdtem
... S akkor megtudtam,
... Menuhin évtizedek óta
...k... Nem kellett több
...arázat.
...ár tudtam, miért kereste
... New Yorkban bujdosó,
...nytelenül magányos Bar-

... elmondani. De vajon gondolt-
e valaki arra, mit jelentett
ugyanez Menuhinnak? Aki
zsidó létére vállalt koncertet
itt, ebben az országban, ahon-
nan alig egy éve százezrével
küldték gázkamrába hitsor-
sosait.

Igen, Menuhin más.

Védelmére kelt *Furtwäng-
lernek* is, az utánozhatatlan
tempójú dirigensnek, aki bi-
zony a háború alatt is meg-
szakítás nélkül vezényelte a
Berlini Filharmonikusok ze-
nekarát. Azzal vádolták, hogy
nácibarát volt. Meg kellett
jelennie a szövetséges hatal-
mak vizsgálóbizottsága előtt
is... Menuhin a zenekar zsidó

– „Eljöttem, hogy mint
zsidó beszéljek önökkel, s
elmondjam, amit tettem, zsi-
dóként cselekedtem... Nem
feledhetjük, és nem is szabad
elfelednünk a múltat. De az
élethez való jogunkat és em-
beri nagyságunkat csak azzal
bizonyíthatjuk, ha lelkierőről
és erényekről teszünk tanú-
ságot, nem pedig azzal, hogy
gonosz tetteket utánzunk.
Nem építhetjük jövőnket a
gyűlöletre."

A döhödt csendet felvál-
totta az ujjongás s a kiáltozás:

– Yehudi, a mi Yehudink!
Játsszál nekünk! Hegedülj!

És ő játszott: hegedült.
Másként, mint bárki a vi-
lágon.

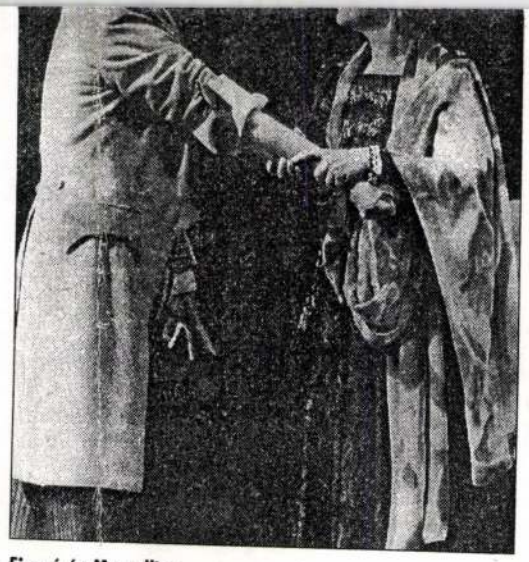

Figaró és Marcellina
(Haumann Péter, Törőcsik Mari)

A gróf a grófné szép komornájával
(Bubik István, Ráckevei Anna)

Autópiac 25. számának tartalmából:

- Autógyárak versenye Magyarországon
- Ötvenezer kilométer Renault Clióval
- Alkatrészért perelni
- Az Audi 90 quattro tesztje
- Mercedeseket a gyári dolgozóktól
- Sport BMW-k a Vágóhíd utcából

AUTÓ PIAC

Karácsonyra festményt

Gyönyörűek a plüssköntösök a Centrum Csepel Aruházban. A csupa csipke kebeltartók nem kevésbé. Pár lépés ettől a műszaki osztály, ahol a legutolsó, még meg nem vásárolt mikrohullámú sütőt mutatják az érdeklődőnek. Francia, mindent tud, 39 ezer forint. Sok? Lehet részletre is venni. Előleg fizetése nélkül. Szezonja van a költekezésnek. Az emberek szabadulnak a pénzüktől. Idén például a mikrohullámú sütő a divat. Jövőre a festményvásárlás?

Aki feljön az emeletre, a bútorok közt nézelődni, csak odahúzza élete párját: gyere már, ezt is meg szeretném nézni... és körbejár a felfüggesztett képek mellett. *Deák Ilonáé*, az álomszerű, sejtelmes *Este*, vagy az *Árnyékok* a kamaszkuckóba illene. *Bráda Tibor* rosszcsont, pityókás *Kiki nénije* fiúknak, a *Bohócok kertje*, *Tóth Ernő* festménye egy gyerekszobába való. *Fábián Gyöngyvér* portréja, a *Lány gyöngysorral* egy öltözőasztalka, fésülködőtükör közelébe kínálkozik. *Bartl József* suta, bájos pilinckajelei világos nappaliba, vagy bárhová, ahol sok ember megfordul, hosszan bámészkodik – és nem kínos, ha eközben, a kép láttán el-elvigyorodik. *Marosvásári József* és *Bod László* csendéleteit jómódú vidéki otthonokba kívánom. *Jakab Eszterét* középkorú doktornék halljába. *Baráth Hajnal* kis gobelinjeit párosával venném meg „kék szobámba". Egyetlen szobám falán minden festmény másolat, szívesen lecserélném őket egy fiatalabbra...

A festmény a galériákban, múzeumokban csak megbámulható kiállítási tárgy volt a tárlatlátogatók számára. A nyugati galériákban mind sűrűbben fölbukkanó DunaPART a Csepel Áruházban éppolyan elérhetővé tette képeit, mind odébb a mikrohullámú sütőt. A képek ára tíz-húszezer forint

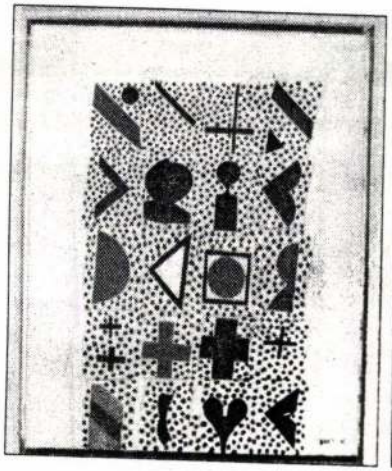

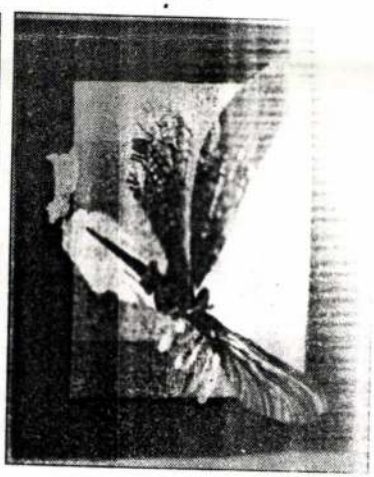

közt van, de a negyvenezerért kínáltért is csak csekély előleget kell fizetn... a többit egy éven át részletben, kamatmentesen.

Meg merném-e tenni, hogy emberemnek a szeme színéhez ill... festményt vegyek karácsonyra, vásott gallérú kabátjának pótlása helyett?

Még gondolkodom. Ellejtek még vagy kétszer a képek előtt. E... házaspár kerülget, lecövekelnek egy helyen...

REV...

BRÁDA TIBOR

Kondor Béla-gyűjtemény; Szalay Lajos rajzai, Miskolci Galéria állandó kiállításai, Miskolc, Hunyadi u. 12. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Feledy Gyula állandó kiállítása. Feledy-ház, Miskolc, Deák tér 3. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**Miskolci Orthodox Múzeum** (Deák tér 7.) Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Kortárs avantgarde művészet, MissionArt Galéria, Miskolc, Széchenyi u. 14. Nyitva: délelőtt 10-től délután 1 óráig és délután 2-től este 6 óráig.

~~**A Neander-völgyi ősember leleteiből rendezett állandó kiállítás.** Cserépfalu, Suba-lyuk Múzeum. Nyitva: délelőtt 11-től délután 5 óráig.~~

Bráda Tibor festőművész kiállítása. Lillafüred, Palotaszálló.

Gálné Galambos Dóra képei. Miskolc, TIT Kazinczy-klub.

A XVII. Országos Grafikai Biennálé nagydíjasa, Szabados Árpád grafikusművész kiállítása. Miskolc, Mini Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**A Magyar Illusztrátorok Társasága kiállítása.** Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár.~~

~~**A XVIII. Országos Grafikai Biennálé anyaga.** Miskolci Galéria (Rákóczi u. 2.). Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Makoldi Sándor festőművész kiállítása. Szerencs, Városi Kulturális Központ. Nyitva: délelőtt 10-től délután 5 óráig.

Macskássy Izolda selyemkollázsai és grafikái illetve Vertel Andrea kerámiáinak kiállítása. Miskolc, Iparművészeti bolt (Zsolcai kapu 1.).

~~**A Diósgyőri Képzőművész Stúdió tagjainak kiállítása.** Miskolc, Ady Endre Művelődési Ház. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Brózsely Józsefné (Kertész Anna) festőnő képeinek kiállítása. Boldogkőváralja, Görög katolikus templom.

Takács István festőművész életmű-kiállítása, Mezőkövesd, Városi Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Lengyel László pedagógus-képzőművész kiállítása. Putnok, Holló László Galéria.

Acélváros, Ózd – Benkő Imre fotókiállítása. Miskolci Fotógaléria. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

Kriston Béla festményeinek kiállítása. Miskolc, Tudomány és Technika Háza. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

~~**A matyó népviselet legékesebb darabja: a surc.** Mezőkövesd, Táncpajta. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

~~**A Sárospataki Népfőiskola dokumentumai (1936–1948) című kiállítás.** Sárospatak, Református Kollégium.~~

Brungelné Kálmán Mária keramikusművész és Demjén István festőművész kiállítása. Miskolc, Signal Galéria (Miskolc, Széchenyi u. 70.) Nyitva: reggel 8-tól délután 4 óráig.

Észak-Magyarország
1996. 09. 24.

BRÁDA TIBOR

RIDEG Gábor: Szine és fonákja. = Magyar Nemzet, 1992. ~~március~~ ápr. 2. 10.p.

A MEDNYÁNSZKY TEREM-BEN egy festőházaspárnak a képeiből nyílt meg kiállítás. *Deák* Ilona és *Bráda* Tibor nemcsak a magánéletben társak, hanem művészeti látásmódjuk, a világról való felfogásuk is erősen rokonítható. Deák Ilona képei nem annyira festőjük női mivolta, mint inkább személyes alkata miatt talán líraibbak, meditatívabbak, mint Bráda Tibor művei, de a művésznő-nek szintén van hajlama a dolgok színét és fonákját egyaránt felmutató groteszk szemléletre. A most kiállított, elsősorban kisméretű festmények amolyan meditatív életképek, amelyeken azonban nem a cselekmény, hanem inkább az emberek magatartása, lelkiállapota az elsődleges.

Bráda ezúttal néhány nagyobb méretű, monokrom kép mellett – amelyek közül elsősorban a *Fehér bohóc* című tűnik ki – az Újszövetség témaköréből festett képeket, és egy nagyon szép, fára festett, szárnyas Mária-oltárt mutat be. Ezek a festmények azonban nem szentképek, noha az áhitat mind a létrejöttükben, mind hatásukban fontos szerepet játszik. Olyan műalkotások, amelyek a kultúra gazdag kincsestárából merítenek. A közvetlen inspirációt többek között az erdélyi virágos reneszánsz festett kazettái, a felvidéki bányavárosok gótikus faragott-festett szárnyas oltárai jelentették a művész számára. A Mária-oltár létrejöttében

minden bizonnyal fontos szerepük lehetett a régi népdaloknak, istenes énekeknek, talán annak a csángó változatú Mária-himnusznak is, amelynek idézetei „beszélő szalagok" formájában rákerültek a háromrészes oltárra.

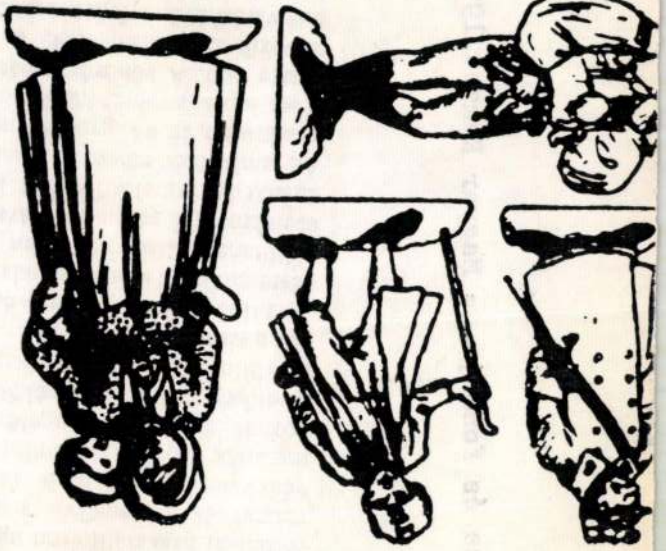

Banner Zoltán

Mokos József és tanítványai

címmel nyílt kiállítás október 30-án Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeum időszaki kiállítási nagytermében.

Mokos József 1892. november 22-én, tehát éppen száz éve született Békéscsabán, s itt is halt meg, nyolcvan esztendővel később. 1972. július 30-án. A nagyváradi tanítóképző elvégzése után tanítóskodik, majd 1913-ban beíratkozik a Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakára. Első világháború, önként jelentkezik katonának, szemsérülés, leszerelés, a főiskolai tanulmányok befejezése (tanárai között: Szinyei Merse Pál, Csók István, Edvi Illés Aladár, Lyka Károly), 1920-tól pedig örökös tanítás Békéscsaba iskoláiban, a második világháború után pedig a helyi szabadiskolában. Egy kicsit megfordult Nagybányán, egy kicsit körülnézett Olaszországban és Ausztriában, aztán a többi "néma csend", azaz a szokványos vidéki művészsors és kallódás . . .

Valóban? Szokványos? És kallódás? Lehet, de a magyar művészet épülete pontosan ilyen "szokványos" és kallódó pályákon nyugszik. Mokos József ugyanis, mint oly sokan a mindenkori vidék-Magyarországon, nagy közvetítő volt: hagyomány, stílus és tudás közvetítője. Vagyis maradéktalanul teljesítette hivatását, hiszen ebben a szellemföldrajzi térségben, például Békéscsabán, örökké ez a feladat várt minden alkotóemberre, s aki mégis elsősorban önmagát kívánta megvalósítani, annak előbb-utóbb távoznia kellett, annak nagyobb művészeti központokban kellett második hazát választania. Így van egyébként ma is. Becsüljük tehát egyformán a "befutókat", akik Békés, vagy bármely más megyéből távol szereznek dicsőséget szűkebb pátriájuknak, s a maradóknak, akik a szülőföld művészeti kultúrájának és saját művészi becsvágyuk kiteljesedésének óráját egyszerre igazítják az Európai Időhöz, a dolgok logikája szerint egyre lényegtelenebb késéssel!

Könnyű lenne elintézni annyival: Mokos József egy becsületes, vidéki impresszionista kismester volt, s ez sem lenne lebecsülés, hiszen ilyen művészekből sem lehetett Dunát rekeszteni a két világháború közötti években. (A "kismestert" ugyanis a művészettörténet nem a művészi tudás vagy tehetség kicsinységére, hanem a művelt műfajok - csendélet, táj, arckép - szerényebb művészi célkitűzéseire vonatkoztatja.) Egyébként - levelek tanúsága szerint - olyan tanítómesterei látták meg benne a legtehetségesebb magyar tájképfestő-növendéket, utódok egyikét, mint Benkhard Ágost és Lyka Károly.

Lehetséges, hogy ha Ő is az elmenőkhöz csatlakozik, s nem Békéscsaba, hanem valamelyik lüktetőbb művészeti központ légkörében dolgozhatott volna, nem állapodik meg a tájkép és az intim műfajok világában. Igaz, ne feledjük: itt, szülővárosában sem ömlött belőle a képáradat, éppenséggel nehezen, gyötrődve, a nagy lelkekre jellemző szigorú önellenőrzéssel alkotott, (önmagával szemben igényességét, műgondját vetítette ki a tanításban is). Született erkölcsi lény volt, aki az ábrázoló mértanból a magánéletig, a polgári iskolai rajzszertár felszerelésének ügyétől a városszépítésig, a faültetéstől a közművelődésig ugyanazt az elvet követte, élte s kérte számon: a konstruktív magatartást, az építő-cselekvő humánum érvényét és érvényesítését.

Minden tulajdonságot magában hordott, ami a nagy művészethez szükséges: költői érzékenységet, művelt intellektust, biztos mesterségbeliséget, alkotó képzeletet. Két elem hiányzott a megvalósuláshoz: némivel több önbizalom, (tehát a kilépés bátorsága) és egy kis önző erőszakosság, amellyel helyet csinálhatott volna magának. Ezt az energiát azonban nem önmagára, hanem mások, tanítványai útjának egyengetésére s környezete, a város, a közösségi szellemi lét szervezésére fordította.

Egy 1971-es számadása szerint a békéscsabai szabadiskola vezetőjeként, huszonöt év alatt 81 növendéket juttatott be a különböző művészeti és tanárképző főiskolákba, különösen az Iparművészeti Főiskolára, de ennél is többen helyezkedtek el a megyében kirakatrendezőként, vállalati díszítőtechnikusként, szakgrafikusként, s százával váltak növendékei a művészeti kultúra befogadóivá, terjesztőivé. (Éppen csak jelzésként említenénk tanítványai közül a Bereznay Péter, Bohus Zoltán, Ezüst György, Fajó János, Lukoviczky Endre, Mengyán András, Orvos András, Cs. Uhrin Tibor nevét.)

Így hát megilletődve álltunk kiállításán, amelyet a tanítványok nyitottak meg, emlékezéseikkel mesterükre, e mindig újra- és újrakezdett pálya, az önkifejezés hiteléért folytatott örökös küzdelem állomásai előtt. Nem a torzót kértük számon a "legcsabaibb" csabai festő-tanártól, (ahogy neve alatt mindig jelezte), hanem éppenséggel azt a hűséget és önzetlenséget köszöntöttük s tiszteltük meg újra benne, amellyel szülővárosa hallhatatlanságát szolgálta - a sajátja helyett.

Szőnyi Jenő rajza

Csábító színek, káprázatos árak

Egy pompás gondolat testet öltését láthattam szeptemberben a Vörösmarty téri Csontváry teremben. "Ez az áldott bor" címmel képzőművészeti kiállítást szerveztek. Itt került sor a DunaART Művészeti Társaság képző- és iparművészeti pályázatának díjkiosztására. Az első díjat Végh András festőművész, a másodikat Szentgyörgyi József festőművész, míg a bronzérmet Vilheim Károly, Paulikovics Iván szobrász, Kiss Tibor festőművész, Földi Péter festőművész és Muzsnay Ákos grafikus kapta meg. Az Art Today Alapítvány különdíjának Bráda Tibor festőművész örülhetett. A díjakat dr. Supka Magdolna művészettörténész adta át a nyerteseknek, akiket a közönség melegen ünnepelt. A műveket és a művészeket dr. Marschall Miklós főpolgármester is köszöntötte.

A Képcsarnok és a DunaART Művészeti Társaság kezdeményezte színpompás, közös kiállításra rengetegen voltak kíváncsiak, márcsak a hangulatosság okán is. A vidám alaphangot a Kossuth-díjas, kiváló művész, a Nemzeti Színház örökös tagja, Raksányi Gellért adta meg, "aki nem csak a jó bort szereti, de a képeket és az alkotóikat is".

A tárlatot öröm volt megnézni, ám a kiállított képek árai mellbevágóak voltak. Ugyan kinek van manapság 460 ezer (!) forintja egy nagyobb méretű festmény megvásárlására akár egy 100 ezer forintos műalkotásra is?! Ezek az árak elriasztják az érdeklődő közönséget, elkedvetlenítik a művészetekért rajongó, "csóró" fiatalokat. Horváth László, a Csontváy Galéria vezetője, egyetértett azzal, hogy ezek a festmények nehezen találnak majd vevőre a Borfesztivál után, mert a csillagászati árak szinte megfizethetetlenek!

Pallag J. Róbert

BRÁDA TIBOR

Heil József rajza – A Költő

Egy évtized

címmel októberben jelent meg a Krúdy Gyula Irodalmi Kör egy évtizedét köszöntő antológia. Ebből válogattunk a Krúdy Kört, az antológiát üdvözölve. A könyv szerzői gyakran (minden hó utolsó szerdáján) szerepelnek Egyesületünk szokásos heti estjein.

Apostagi Bolváry Judit

Úton hazafelé

Kinek is mondhatnám el,
legbelül mi éget, mi fáj;
mennyire egyek voltak
ma: a vak fiú s a gitár.

Tőle pár lépésnyire
- a metróállomás kövén -
kortalan ember-féle
rongyokba rejti örömét.

Vajon merre járhat,
hol időzhet gondolatuk?
míg a gitár hangja szól-
szemem sarkában könny lapul.

Tegnap is itt voltak és
holnap újra itt, mindkettő.
(Fázom. Már napok óta
hull a novemberi eső.)

Baktai Faragó József

Tombol a tenger

Verseim elkísérik a lebukó napot,
s kiböjtölik feljöttét a holdnak.
Éber vagyok az éjszakák
holdkaréjos sátra alatt.
Szívem tépázott sirályként
vergődik feketén.
Csillagaim átkísérnek
az éjszakák ácsolt hídjain.
Lépteim alatt recseg éveim
negyvenhárom pallója.
Kapaszkodom az idő kopott kötelébe,
mint kivénhedt matróz
a vitorlák rongyaiba.
Éjjelente tengertől tengerig
vonszolnak a versek.
Képeim visszahoznak,
s háttal ültetnek az éjszakának.
Izzó lámpámhoz
kavicsként koppanak a bogarak.
Vénámban pirkadatig tombol
történéseivel a tenger.
Költőként fájok már a csillagoknak,
Ásítozva harapdálom a holdat.
Zaklatott vagyok,
mint örvénylő vizek
combjai között
a sikongó sirályok.

Buda, 1985. november 9.

Elek Mihály

Csórók verse

Polgárok pohosodnak
Parasztok tollasodnak
Munkások izmosodnak
Csórikáim
Mi mindig csórók maradunk?

Emlékező

Volt, aki akkor berezelt,
Volt, aki tudta, mit kell tenni,
Volt, kinek nem volt mit enni,
Volt, aki nyugatra szelelt.

Volt, aki nagy hangon mondja,
Hogy' tört kezében a kopja,
Van, aki a közöst lopja,
Van, aki nem tesz, csak mondja.

Lesz, aki haláláig fél,
Lesz, aki tudja, mit kell tenni,
Lesz, kinek nem lesz majd mit enni,
Lesz, ki tesz és nem beszél.

Fenyves Mária

Ősz

Érett ízek szép évszaka, ősz,
maradj még egy kicsit, itt időzz!
A partszegélyen,
a tó fölött,
pára gomolyog;
folyókban a hullám
lágyabban fut,
a nádas üresen áll,
szárazon zizeg,
sárgán, vörösen, barnán
hullnak a levelek.
Utolsó táncukat most
járják a széllel,
andalító zene szól
a nagy mindenségben.
Érett ízek szép évszaka, ősz,
maradj még kicsit, itt időzz!

Lukács Ottó

Mesemalom

Jó lenne egy mesemalom
Duruzsulását szinte hallom
Meséket őrölnék rajta
Telik kamra csűr és pajta

Búzája szó - lisztje mese
Szántóföldek üzenete
Falvak csöndje csodák csöndje
Pacsirták lebegő röpte

Jönnek kocsik megrakodva
Állnak a lovak dobogva
Gyerek vagyok - úgy bámulom
Hogy őről a mesemalom

Csak tiszta szót csak meséket
Gyerekkori tündér-szépet
Apám-anyám-mondta képet
A világtól csak ezt kérek

Őrölne délben hajnalon
Jó lenne egy mesemalom

Szénási Sándor

Sírfelirat

Amit életemben nem tudtatok
megbocsátani nekem,
legyen az halálom után is
megbocsáthatatlan.

Török Edit

Felszisszenő szám kioltaná

Segíts! Segítsetek!
Zárt ajkam mondaná:
Ne! Ne bántsatok!
Síró szemem kérné:
Emberséget adjatok!
Konok fejem hajolna,
kezed, ha nyújtanád.
Szám, szemem, szívem
köszönné, ha emberségem
emberségre találna már.
Segíts! Segítsetek!

Bródy Tibor

A Stúdió Galériában 1974. dec-ben kiállítása nyílt táblaképeiből.

Népszava, 1974. dec. 13. 102. évf. 291 sz. 4 p.

Bráda Tibor
festő

Bráda tájkaképei zömmel figurális kompozíciók, melyekben az alapvető emberi tulajdonságok és helyzetek érdekelik a művészt.

-----: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. november - 49. oldal.

Bráda Tivor
fesső

Bráda 3'olomüveg munkája a fővárosban hívott kivitelre: A Zene művészeti Főiskola Semmelweis utcai épületében, a Kertészeti Kutató Intézetben és a Postlőrinci KISZ lakótelepen.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1974. november - 49.oldal.

Bráda Tibor

festő

Bráda 1968-ban Derkovits ösztöndíjban részesült és 1971-ben a Stúdió vezetőségi tagja lett.

-----: Kiállítási naptár:

Művészet, 1974. november - 49.oldal

Bráda Tibor
festő

A Stúdió Galériában rendezik
Bráda Tibor festőművész kiállítását.
Ez a művész második önálló tár-
lata.

-----: Kiállítási naptár.
Művészet. 1974.november - 49.oldal

Bráda Tibor, festő

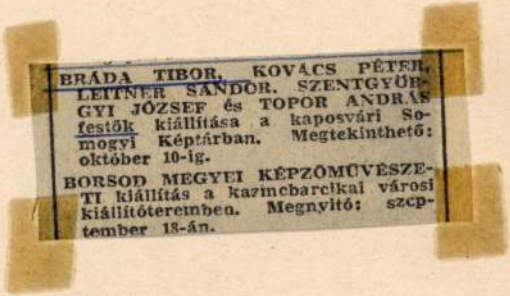

BRÁDA TIBOR, KOVÁCS PÉTER, LEITNER SÁNDOR, SZENTGYÖRGYI JÓZSEF és TOPOR ANDRÁS festők kiállítása a kaposvári Somogyi Képtárban. Megtekinthető: október 10-ig.

BORSOD MEGYEI KÉPZŐMŰVÉSZETI kiállítás a kazincbarcikai városi kiállítóteremben. Megnyitó: szeptember 18-án.

Kiállítások.

Élet és Irodalom, 1976. szept. 18.

Bráda Tibor
festő

Bráda Tibor 1967-ben végezte el, a főiskolát, ahol 1973-ig Szentiv anyi hajos tanársegédje volt. Mestere halála óta a nappali tagozat tanára.

-----: Kiállitási naptár:

Müvészet, 1974. november - 49.oldal

Bráda Tibor: Szárnykészítő, olaj, 130×120 cm (Szabó S.)

Bráda Tibor
festőművész

Művészet, Budapest, 1980. okt. 45. old.

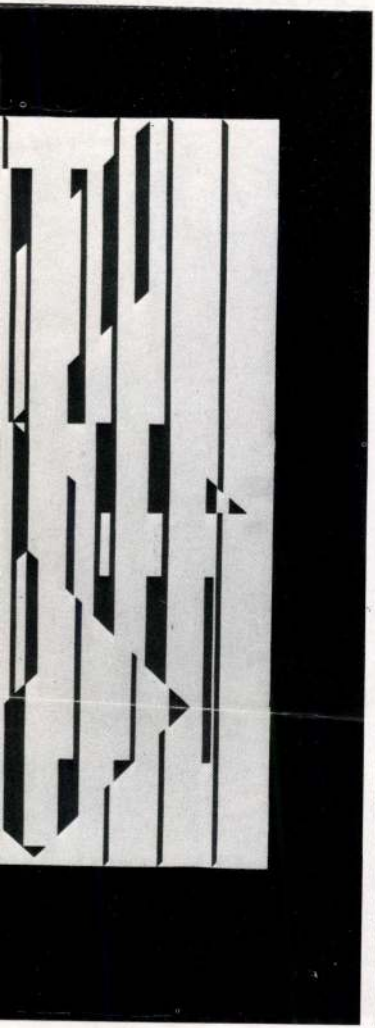

Kepes, Richter és *Vasarely* alkotásait, *Schöffer* vissza nem térő változatokkal működő fényszerkezetét, a hazai művészek közül *Anna Margit, Bálint Endre, Korniss Dezső, Fajó János* és *Tilles Béla* táblaképeit, *Haraszty István* „szerkezetét". A többi itt látható mű is hasonlóképpen idézi Kassák megmegújuló szellemét és szellemnyomát.

BODRI FERENC

Jean Arp: Le crâne qui voie, polírozott sárgaréz, 11,5×15,5 cm
Anna Margit: Katona, olaj, vászon, 30,3×40,1 cm, 1967 k.
Victor Vasarely: Altair II., fa, olaj, 59×50 cm, 1956–58
(fotók Somfai)

Bráda Tibor

Az „Fonyódi iskola" nevén ismertté vált festőcsoportot közös művésztelepi tartózkodás és közös kiállítások szervezése hozta össze. Az iskola tagja a művész is

Pogány Gábor: Fiatalok a Műcsarnokban.
Művészet, 1977. május – 5. oldal.

Bráda Tibor

Bráda Tibor előnyére dönt-
tek.

Bereczki Loránd: Tegnap - ma - holnap.
Művészet, 1977.május - 2.oldal.

Bráda Tibor

Bráda Tibor „Idézet" című olaj-
festményét az 1976-os Stúdió-
kiállításon láthattuk.

Lóska Lajos: Időrőjelek
(Művészet, 1977. május-8 oldal.

Bráda Tibor

Bráda a múlt évben kollektív kiállításon szerepelt a Somogyi képtárban, majd Budapesten az Ipalotai Fehér Iskolában.

Lóska Lajos: Idézőjelek.
Művészet, 1977. május - 8.oldal.

Bráda Tibor

Bráda Tibor és a vele kiállításokon együtt szereplő művészeknek vannak közös vonásaik. Például az, hogy a színeket, a hangulatot tetik meg művének főszereplőjévé.

Lóska Lajos: Idézőjelek.
Művészet, 1977. május - 8.oldal.

1

Bráda Tibor festi
(1941, Karcag –

A Képzőművészeti Főiskolát 1967-ben fejezte be. Mesterei Pap Gyula, Sarkantyi Simon és Gyentiványi Lajos voltak. Ebben az évben Derkovits ösztöndíjat kapott. 1967 tól a Képzőművészeti Főiskola tanársegéde Rendszeresen szerepel hazai és Szilfoldi Kiállításokon.

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőművészek Studiója 1976. Bp.

Bráda Tibor

2

„Ünnep"
o. farost
110 x 100 cm
-reprő-

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőművészek Studiója 1976. Gy.

Bráda Tibor festőművész

Popány Gábor: Miniatűrök

Művészet, 1983. április

Bráda Tibor

Pellionisz Valéria: Midialúra

Kunovszki, 1983. október

BRÉDA TIBOR

Átadták Kazinczy-díjakat

uszonkilencedik alkalommal tták ki kedden délután a *Művei és Közoktatási Minisztérium*-a *Péchy* Blanka által 1960-ban hívott *Kazinczy-díjat. Koncz* a előadóművész, *Héjja* Sándor ővész és *Kerekes* Barnabás az idei három díjazott. A etés célja, hogy felhívja a met anyanyelvünk és az élő d romlására, hogy mozgósítsa a kat és a felnőtteket a nyelv vére és óvására, a tiszta beszéd szélesebb körű elterjesztésére. Zsuzsa magas színvonlon ólaltatott dalaival a díj odaítérint nemcsak az ország határaül, de külföldön is a szép maeszéd hirdetője. Héjja Sándor, élyben a *Szent Györgyi István* ővészeti *Főiskolán* szerzett dip- *Sütő* András és *Páskándi* Géza ainak színrevitelével vívta ki rban az elismerést. Magyarra való áttelepülésével mint a színház vezető művésze, az erbeszédkultúrát hozta magával. es Barnabás iskolájában (a Radéla Közgazdasági Szakközépban) magyartanárként különös ilyt helyzet tanítványainak elvi képzésére. Ezenkívül küő anyanyelvi mozgalmak elinis *Kerekes* Barnabás. A rádió- *Beszélni nehéz* című műsorban rovatot vezetett, amelynek neatását mindenki elismerte.

Meghalt ziráky Judith

sszan tartó, súlyos betegség eghalt Sziráky Judith író és

Hová tűntek a szurokgolyók?

Közgyűlést tart a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége

Milyen érzés ma művészként élni Magyarországon? Milyen a művészvilág közérzete? Az első pillanatban azt gondolnánk, hogy erre a kérdésre – az ország függetlenségének és ezáltal a művészetek szabadságának elnyerésével – az a válasz, hogy sokkal jobb, mint eddig. Festőkkel, zenészekkel beszélgetve azonban hamarosan kiderül, hogy bár a lehetőségeik növekedtek, közérzetük nem sokat javult. *Németh* László így ír: *„A gondolkodás végső hitele nem a gondolatban van, valahol mélyebben: a közérzetben. A gondolat: zsoldos; az számít, hogy ki a gazdája.”* Vajon nem igazak az író szavai a megálmodott művészi gondolatokra is? A választ *Péri* József ötvösművész és *Bréda* Tibor festőművész műhelyében kerestem, abból az alkalomból, hogy ma tartja a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* országos tanácskozását és elnökválasztó közgyűlését a *Pesti Vigadóban.*

– Úgy tudom, hogy a közgyűlést rendkívüli jelleggel hívták össze. Mi tette ezt szükségessé? – kérdeztem Péri Józsefet.

– A szövetség korábbi elnökének, *Németh* Lajosnak a halála óta a szervezet nem tudott megújulni és talpra állni. A szétesés felé halad, pedig a szakmának igen nagy szüksége volna olyan szövetségre, amely képviselni tudja. Hangsúlyozom, nem érdekvédelmi szervezetről van szó, hanem szakmairól, mint amilyen például az *írószövetség.*

Gödörben...

– Ön szerint mi okozza a művészek keserűségét?

– A rendszerváltozás során – folytatja Péri József – a művészetek és művelőik a perifériára kerültek. Ezt a gyógyír sem tudja orvosolni, hogy a kormányzat a kultúrára fordítható összeg 10 százalékát a művészeti alapítványoknak szánja. Ez a pénz ugyanis nem a művészeké, hanem a közönségé. Ez a gyógyír csak a tüneteket enyhíti, a betegséget nem gyógyítja. Ennél nagyobb hibát, hogy azt hiszi, a kultúrát lehet ágazatként kezelni. „Kicsit gödörben van, sebaj, most nem törődünk vele, aztán majd később segítünk rajta” – gondolják. A mi nemzedékünk azonban tud olyan dolgokat a művészetről mint szakmáról, amelyeket, ha nem adhatunk tovább, egyszerűen elvesznek, kihalnak a magyar kultúrából. Olyan ez, mintha kivágnánk a brazíliai őserdőt, hogy hasznos növényt termeljünk. Egy darabig valóban jól járunk, aztán szépen megfulladunk. Jó volna, ha a tehetős emberek sok pénzt visszacsurgatnának a kultúrába. A másik gond, hogy az elmúlt negyven évben a szakértelmet nem vonták kétségbe, csak egyszerűen fütyültek rá. Talán ma sem vonják kétségbe, de valahogy mindenkit zavar... Jó példa volt erre a *Nemzeti Bank* pénzpályázata körüli botrány.

– Hogyan tükröződik mindez az iparművészetben?

– Érdemes végignézni a televízió reklámjait – mondja Péri József –, az üzletek kirakatait, milyen tárgyakat kínálnak. Nem a minőség és az érték a fő szempont. Ismerek sok ötvösművészt, akik sokkal jobban élnek, mint eddig, táblákat, betűket készítenek. Nem akarom ezt a munkát lebecsülni, de *nem ez a szakma*, ezek a munkák nem épülnek be a magyar kultúrába. Az ötvösnek az a dolga, hogy ékszereket, lakásba való tárgyakat készítsen. Az iparművészet óriási „lyukakat” tölthetne be. Mondok egy példát: a magyarok mindig is nagy fogyasztói voltak a dísznövényeknek, de ezek a növények nem illeszkednek a lakásokba, mert a lakásokat nem tervezik meg. Ezért nagyobb az iparművészet szerepe a kultúrában, hiszen az egyszerű ember a képtárakba nem jut el, de a bögrét kézbe veszi!

Megszállott bolondok kellenének

– Az iparművészképzés nem tesz semmit?

– Sok gond van ezen a téren. Szerintem szükség volna külön formatervező- és külön kézműveképzésre kari szinten. A gyakorlat pedig mintha kiveszett volna az oktatásból.

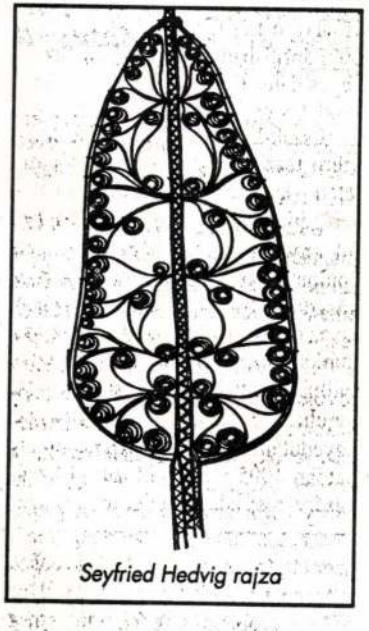

Seyfried Hedvig rajza

– Miért kellett tartani a szövetség szétesésétől? – kérdezem Bréda Tibort.

– Abban egyetért a többség, hogy átalakulásra szükség van, és hogy tágítani kell a lehetőségeket. A *Művészeti Alap*, amely egyértelműen korongozni, így a térszemléletük sem alakul ki megfelelően. „Megszállott bolondokra” volna szükségünk, akik valóban ismerik a *mesterséget.* Ezek a kérdések mind felvetődnek majd a tanácskozáson.

– Még milyen gondok feltárását tartja fontosnak?

– Oda kellene figyelni például a gyűjtésre – folytatja Péri József. – Kortárs művészetet igazából ma nem gyűjt senki, az *Iparművészeti Múzeumnak* pedig alig van erre lehetősége. Fel kellene lépni az adórendszer ellen is, hiszen hazánkban „büntető adó” sújtja a műveszeteket. Külföldön a módosabbaknak érdeke, hogy képet vásároljanak, mert az árát leírhatják adóalapjukból. A közgyűlés arra is jó alkalom, hogy megkérdezzük, hogyan látják mindezt a minisztériumban? Nem vagyok derűlátó, hiszen ennek a kormánynak az a feladata, hogy kereket cseréljen egy olyan autón, amely közben száz kilométerrel száguld óránként, de a figyelemfelhívás kötelességünk. Fel kell végre ismerni, hogy a fiskálisszemlélet csődöt mondott, *a kultúra nem hab a tortán!*

Nincs értékmérés

lehessen a tagja, aki kier ez az egyik legsúlyosabl nincs értékmérés, mind az anyagiak felé, és ez tagságán is meglátszik. A belül sok társaság alak külön-külön próbálják képviselni. Külön a texti mészek, a festők, a *Dun szeti Társaság*, a *Szépmí* a *Mednyánszky Társasc Kör* és sok apró gazd csoport. Vannak köztük amelyek minden eszköz bálják saját elk érvényesíteni, mint példa szettörténészeket tömö *Kör*, amely nagyon erő irányzatú társaság. Nem rossz ebben, ha nem törel zárólagosságra. Kezükbe víziós képzőművészeti n többje, a *Műcsarnok*, a g része és az egyetlen szal *Új Művészet*. Az sem mir ul, hogy a *Nemzeti Gal* gyűjteményének vezetőj fogadni minden irányz mindegy ugyanis, hogy mit nem. Látható, hogy olyan kicsinyes kérdések hogy valaki kap-e lehetős ni vagy sem, hanem hog meg a mai magyar műv utókornak. Ezért van szük julásra!.

– Mennyiben segíthet nökválasztás?

– Széles látókörű, mi zatot befogadni képes, ta kintélyes vezető kell – vá da Tibor. – A társaságnal fognia, és megfelelően á az információkat. A kérd rül-e az elnökválasztás, m lottam, vannak, akik sz megakadályozni. Érthete momra, hogy miért, hisze

Támogatók:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Nemzeti Galéria
Exemplum Alapítvány
Kulturális Innovációs Alapítvány
Magyar Bor Akadémia
Magyar Zászlósborok Rendje

Vigadó Galéria (318-7070, 318-7932)

MT Reklámiroda

Zarándoklat a borhoz, Dionüszosztól az Eucharisztiáig

VIGADÓ GALÉRIA

Budapest, Vigadó Galéria 2000.

A Vigadó Galéria tisztelettel meghívja Önt,
családját, barátait a

DIONÜSZOSZTÓL AZ EUCHARISZTIÁIG
című kiállítás megnyitására

2000. szeptember 14-e, csütörtök, 17 órára

a Vigadó Galériába
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja:
ZELNIK JÓZSEF
etnográfus

Közreműködik:
VENNES EMMY
színművész

A kiállítást rendezte:
DR. SUPKA MAGDOLNA
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
szeptember 14-től október 1-ig,
hétfő kivételével, naponta 10-18 óra között

Kiállító művészek:

Bráda Tibor, Fischer Ernő, Földi Péter, Gaál József, Galambos Tamás, Giczy János, Gyémánt László, Gyulai Líviusz, Kárpáti Tamás, Kósa János, Kovács Péter, Lévai Ádám, Lóránt János Demeter, Lőrincze Miklós, Molnár Kálmán, Muzsnay Ákos, Oláh György, Orosz István, Püspöky István, Schéner Mihály, Szabó Tamás, Szentgyörgyi József, Tenk László, Végh András, Vilhelm Károly,

továbbá XX. századi magyar képzőművészek

A művészek munkáihoz verset írtak:

Ágh István, Bella István, Csoóri Sándor, Csukás István, Dobai Péter, Döbrentei Kornél, Gyurkovics Tibor, Hernádi Gyula, Kiss Anna, Kiss Benedek, Lackfi János, Marsall László, Mezei András, Mészöly Dezső, Nagy Gáspár, Szepesi Attila, Szilágyi András, Takáts Gyula, Térey János, Tóth Bálint, Tóth Sándor, Utassy József, Vári Attila, Villányi László, Zalán Tibor

BRADA TIBOR

BRÁDA TIBOR

ÚJ EMBER LX/50. 11.1.

2004. december 12.

Az oldalt szerkesztette: Gábor A

PALETTA

A fóti műemlék templom 150. évfordulóját ünneplő jubileumi év rendezvényeként megrendezték *Bráda Tibor* Munkácsy-díjas festőművész *Szakrális üvegképek* című kiállítását. Az alkotások csütörtök kivételével hétköznap 8–12 és 14–16 óra között, hétvégén 10–16 óra között tekinthetők meg a templomban, 2005. január 16-ig.

2004. december 12.

EG...

Brdda
Dráva Tibor festő

A Fiatal művészek Stúdiójának
elnök helyettese lett

Kompolt
1971 VI. 18
TV.

Bráda

Dráda Tibor

festőművén

a fonyódi iskola tagja, kiállítása „Midjatúrák" címen a Csontváry teremben.

TV. Híradó
1984. X. 21.

Bradács János, ötvöslegény. Körmöczbányán született s az ötvösséget három évig Rosenberger Ferencz (l. o.) beszterczebányai mesternél tanulta. Fölszabadult 1872 szept. 8-án.

Mihalik József: Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1913. 239. l.

51–52, 252. l.

Bräder-Brakus

19.6. A tudományos osztály tevékenységét az osztályelnök irányitja.

19.6.1. Az osztályelnök

19.6.1.1. tudományos és tudománypolitikai kérdésekben képviseli az osztályt;

19.6.1.2. két osztályülés közötti időszakban - általában a személyi kérdések kivételével - ellátja az osztályülés feladatait. Erről a tevékenységéről beszámol az osztályülésnek;

19.6.1.3. rendszeres kapcsolatot tart a testületi szervek vezetőivel, továbbá a főtitkárral és az illetékes főtitkárhelyettessel;

Ø Brahm Wil. de

1739

l.

Epejany 1929

73. l.

M.D.K.

Braich Joannes, keramikus

A pápai keménycserépgyárban dolgozott. "coelebs", Sodalis Fabr." 1812. jan, 31-én meghalt, 22 éves korában. 270.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

Braichl Joannes, celebs, Sodalis Fabr. ~~1812, jan. jan~~

1812. jan. 31-én halt meg 22 éves korában. A pápai kemény-cserépgyárban dolgozott. 173.o.

Bihalik Sándor: pápai kőedény és porcelán kísérlete 169.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Dpest. Képzőmův. Alap Kiadóváll. Bp

Patak Jenő

Müpártolás.

Pindesz A.Braila nyerte a Müegylet Bethe "Házi jelenet reggel"c.müvét.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.4.441.old.

BRÁDER TIBOR
elpusztult

Kőszeg

Ut Kőszegi-hg. műemlékei

TKM 564

4. old.

Ø Brąglewicz Tadeusz

festő

l.

Lengyel menekül-
tek kiáll

Alkotás Műveshaz
XV. kiáll

1943 jun. jul.

Königszárambau

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79.

Telefon : 144—485.

Alutalás megírva

Braelfft.

l. Brelft

L

Kendrey-kentiványi

252. l.

szteri rendelet 3. pontja értelmében a
postautalványok és 400 pengő értéken
itésének beszüntetése iránt előterjesz-
távirda igazgatósághoz.
elrendelő eredeti birói végzést az 1906.
45826/1906. sz. min. rendelet szerint
hitelesitett másolata teljesen pótolja.
yzésre jogositott tagok a cégjegyzést
a részvénytársaság, társas cég stb. a
bíróság előtt hitelesitett névaláirásukkal
irdahivatal vezetője a cégjogositottakat
ési végzést névaláirásukkal a posta és
nlétében látják el, a névaláirások hite-

ek stb. postai küldeményeik átvételére
tán meghatalmazás kiállitása mellett
a cégjegyzésre jogositottak személyé-
sőbbi birói végzések eredetben, vagy
zésre jogositott uj tagok névaláirásával
ivatalnak átadandók.

BRÁDER LAJOS, nyomdász

A századforduló előtti években a szombathelyi könyvnyomdászok szakkörének vezetőségéhez tartozott.-Neve nem szerepel 1903-ban a pozsonyi területi egyesület szombathelyi nyomdászainak névsorában. 95.old

KUFTÁR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen / 1892- 1914 / 89.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Bradács Emil

Festményeivel részt vett a kereskedelmi, pénzügyi és vendéglátóipari vállalatok Eötvös utcai kulturházában megrendezett kiállításon.

Péter Imre: A KPVDSZ budapesti képzőművészeti liállítása
Rajztanitás 1963. VI. 31.1.

Brádi ref. templom

Ezüst templomi edényei, textiliák

12

VIGILIA

Debreceni László

1930. 16. l. - 17. l.

megvetéshez, joga van merészen átgázolni mindenen a szerelem, a lobogó szenvedély szentsége nevében.

Minél jobban közeledtek a szülővároshoz, annál inkább nőtt benne a dac és az elkeseredés az anya ellen. Fölidézte magában az otthoni évek szűkös emlékeit, és alig jutott eszébe egyéb, mint konyhai tanácskozások, receptek, bölcs tervek a jövőre és idején elejtett szavak a kötelességről és a felelősségről. „Hát ennyi volt az egész" — mondta magában keserűen és fájdalmas harag támadt benne az eljátszott ifjúságért. A barátnők majálison táncoltak, leveleket gyüjtöttek titkos imádóiktól s összefogódva, sóhajtozva sétáltak a fasorban, mikor nyílt az ákác és mákonyosan felhőzött a város fölött az illat. Ő alkonyat után jött meg a szőllőből, fiúsan kemény lépésekkel, vékony mogyorófavesszővel a kezében, s egy-egy villanásra látta a lányok libbenő ruháját, a fiúk frissen vasalt fehér nadrágját a park este elé bókoló bokorágain túl.

Nem, a fiúkkal igazán nem volt semmi dolga. Ünnepek utáni napon a társnők készületlenül lapultak, idegesen lapoztak bele alattomban a könyvbe, neveket firkáltak magyarázat alatt a padra és húnyt pillákkal, tehetetlenül adták meg magukat az édes, ragályos ábrándozásnak. Ő nyugodtan, fö-

Kunrath bradienger,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1585 után:"Kunrath bradienger Tieschler gesell gebürdig Von Wien ist frembdt gesesen den 8 July". 107.old

Batári Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Antus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Evkönyve

Bradienger, Kunrath, asztaloslegény

Győrben 1674- 1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Bradienger, Kunrath, Wien, 1691". 113.old 13. jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - ~~Adatokgyőr~~ Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Ø Bradofka Anna

Kisplasztikus

1921 – 26!

Eminisk 1930.

82. l.

Bradofka Anna
iparm.

Ex 1928

~~titkári kinevezése~~

Tihamér Lajos dr. VIII. 228.

erválásra 217·67 K-t. III. irodai, postai
ásokra, telefonra 141·16 K-t. IV. évi je-
s kinyomatására 277·50 K-t. V. tb. mú-
nőr tiszteletdíja 400 K. VI. teremfelvi-
ó 48-as honvédek díjazására 628 K-t.
épületjavításra 408 K-t. VIII. favága-
30 K-t.

özvetlenül a házipénztár viseli a múzeumőr,
zeumi szolga fizetését, valamint a világí-
s fűtés költségeit.

múzeum látogatói. A Debreczeni Városi
eum heteként kétszer van nyitva, u. m.
nap d. e. és szombaton d. u. Ezenkivül
sony, husvét, pünkösd második napjá-

mé
sz
az
gé
mű
erő
vár

A
ban
ható
(a l
gyal
szer
hely

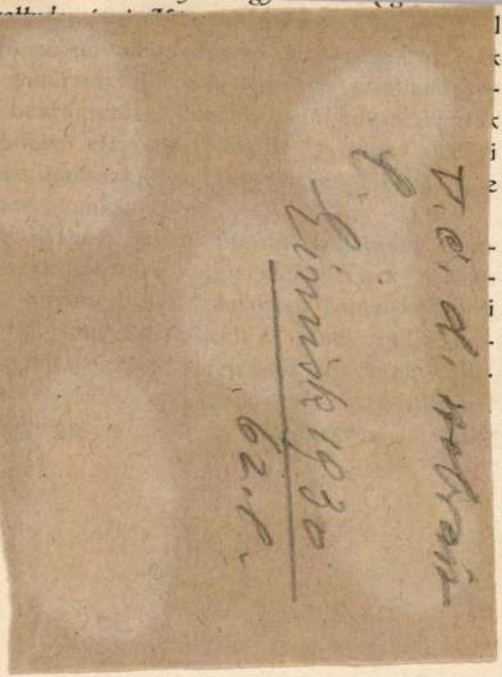

Bradofka Anna

vagyis nyelvészeti anyagának, amit sikerült máris összegyüjtenie, a tájszótár, a nyelvészet veszi majd hasznát.

A pásztorkodással párhuzamosan, a szintén haldokló halászat emlékeinek megmentésére is kiterjed Ecsedi érdeklődése. A Hortobágy, a Kösi, az Ér, a Berettyó, a Tisza vizén még fel-feltünedeznek az ősi maradványok. Bizvást reméljük, hogy mindkét ősfoglalkozás emlékét sikerül Ecsedinek mind az irodalomban, mind Debreczen város múzeumában szépen rekonstruálva felállítani.

Dr. Ecsedi István a mult év folyamán néprajzi gyüjtő-utakat tett:

számadások szerint rendelkezésre állott el
évi maradvány: *könyvtári* czélra 2·38, *régis*
tári czélra 751·45, *néprajzi* czélra 429·11
Ehhez 1913-ban 1500 K *régiségtári* és
K *néprajzi* segély járult. *Rendkívüli* vás
lás lebonyolítása végett a gyüjtemén
vásárlására szolgáló tartalékalapból kive
600 K-t. A rendes évi segélyből régisé
gyarapítására fordítottak (vásárlások, ás
sok költségei, az új fényképező-gép ár
egy része) 759·19; néprajzi tárra (vásárlá
gyüjtő-utak költségei, fényképező-gép ár
egy része) 477·52 K-t.

Az 1913. évi segélyeket aránylagosan

MDK

Brailovszky Leonidasz és Rimma

Nagycsütörtök, of.

Az eljegyzés, of.

Leányok, of.

Parasztlegény, of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidasz és Rimma

Az utolsó bucsu, of.

Az Isten hozott, of.

Harangszállitás, of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Minnett, of.

Szürkület Moszkvában, of.

A régi Moszkva, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Bojárok tanácsa, of.

Kitai gorod, of.

Remete lakók, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Rostow Weliky, of.

Farsang egy vidéki városban, of.

Igor búcsuja Jaroszlavnától, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Troitzkaja Lavra, of.

A kocsi korzó, of.

Látogatás a kereskedő nejénél, of.

Kocsizás hajnalban, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Istentisztelet után, of.

A kolostorban, of.

Evangélium olvasás, of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Fatemplom a Fehér tenger mellett, of.

Az ünnep, of.

Waszili Blazsenni templom, of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Waszili Blazsenni tpl hajnalban, of.

Körtánc, of.

A korcsmai kiszolgáló,of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Sólyom vadászat Alexander Mihailovics cár idején, of.

Bucsujárás a Kreml falai alatt, of.

Bojárok, of.

Körhinta, of.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

Gastini udvar, of.

A női lakosztályban, of.

A vajda, of.

A Wolga, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

[illegible]

MDK

Brailovszky Leonidas és Rimma

A háboru, of.

Iván királyfi, of.

Zarándokok, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

Brajlowsky Leonidás. és Rima

Orosz müvészházaspár müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1926-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Brailowsky Leonidas

ki áll -

Nemzeti Kaszinó

1926. Szept.

Föv. kéjt -

Brailowsky

orosz művészpár

gyűjt. Kiáll.

Nemzeti Salon

1926. sept – okt.

Főv. képt.

Kitai gorod, olaj
Remete lakók, olaj
Rostow Weliky, olaj
Farsang egy vidéki városban, olaj
Igor bucsuja Jaroszlawnától, / XII, század/ olaj
Minnett, olaj
Szürkület Moszkvában, olaj
a régi Moszkva , olaj
Az utolsó bucsu, olaj
Az Isten hozott, olaj
Harangszállitás, olaj
Nagycsütörtök, olaj
Az eljegyzés, olaj
Leányok, olaj
Parasztlegény, olaj

Nemzeti Szalon

Brailovszky Leonidás és felesége.

Viziók a régi Oroszországból:

A háboru, olaj
Iván királyfi, olaj
Zarándokok, olaj
Waszili Blazsenni templom hajnalban, olaj
Kőrtán, olaj
A korcsmai kiszolgáló, olaj
Sólyom vadászat Alexander Mihailovics cár idején, olaj
Bucsujárás a Kreml falai alatt
Bojárok
Körhinta
Fatemplom a Fehér tenger mellett
Az ünnep XVII század, olaj
Waszili Blazsenni templom
Istentisztelet után, olaj
A kolostorban, olaj
Evangélium olvasás, olaj
Gastini udvar, olaj
A női lakosztályban, olaj
A vajda, olaj
A teaivás, olaj
A Wolga, olaj
Troitzkaja Lavra, olaj
A kocsikorzó, olaj
Látogatás a kereskedő nejénél, olaj
Kocsizás hajnalban, olaj
Bojárok tanácsa, olaj

Brailowsky Leonidas és Rimma

Brailowsky Leonidas és Rimma 1920-ban, Wrangel tábornok ellenforradalmának balsikere után hazájuk elhagyására kényszerülve, müködésük terét Konstantinápolyba helyezték át s a közeli visszatérés reményében ott egyelőre amerikai megbizásokra dolgoztak.

Az idő telt, hazájuk sorsának jobbrafordulása s a visszatérés lehetősége minden nappal reménytelenebb lett. Az emigráns fájó honvágya érlelte lelkükben a tervet, hogy összeomlott régi hazájuk emlékeit „Viziók a régi Oroszországból" cimü képsorozatokban vászonra vessék. Mint egy régi tündérmesét, ugy akarták a művészek a muszka föld és nép minden sajátosságát megörökiteni.

A régi műemlékek bizzanci zordonsága s Ázsia keleti szinpompája, a nemzeti brokátok gazdagsága, a végtelen hómezők fehérsége, az észak halványkék éjszakái, a fehérkövü templomok, az aszkéta szomorusága, a főuri lakomák fényüzése s a népmulatságok duhajsága vonul el szemünk előtt, az emlékezés édes öröme adta minden részletnél az ecsetet a festő kezébe.

Képei legelőször 1924-ben Rómában kerültek kiállitásra s azokat a szaksajtó nagy elismeréssel fogadta és Margheritta anyakirályné, az olasz király, a királyné s a római Galleria Rospiglios vásárlással is kitüntették.

Épilyen nagy sikere volt az amerikai Arts Instituteban 1925 juliusában Chicagoban bemutatott kollekciónak, nemkülönben az ez év januárjában Londonban a Claridge Galleryban rendezett kiállitásának.

Budapestről a kiállitás Párisba megy.

Viziók a régi Oroszországból.

Olajfestmények:

1 A háboru
2 Iván királyfi
3 Zarándokok
4 Waszili Blazsenni templom hajnalban
5 Körtánc
6 A korcsmai kiszolgáló
7 Solyom vadászat Alexander Mihailovics cár idején
8 Bucsujárás a Kreml falai alatt
9 Bojárok
10 Körhinta
11 Fatemplom a Fehér tenger mellett
12 Az ünnep (XVII. század)
13 Waszili Blazsenni templom
14 Istentisztelet után

15—4. l. a Kompletten

Nemzeti Szalon
50. csop. kiáll 1926. szept.

Brailowsky Leonidas és Brailowska Rimma

Ugy a szaksajtó mint a műgyüjtők kivételes érdeklődése kisérte külföldön Brailowsky Leonidas és Rimma, a régi orosz ikonfestők primitiv formáját a XX. század festői technikájával egyesitő képgyüjteményeit, amelyek „Viziók a régi Oroszországról" cim alatt kerültek kiállitásra.

Nemcsak festői, de történelmi szempontból is értékesek ezek a festmények, mert megörökitik a régi Oroszország különleges évszázados kulturáját, amelyet a világ legnagyobb katasztrófája, a bolsevizmus megsemmisitett.

Brailowsky Leonidas

eredetileg épitészmérnök volt. Mint ilyen utazta be államköltségen Olasz-, Francia- és Spanyolországot valamint Egyiptomot tanulmányai folytatására. Utazásai alkalmával készitett tájképaquarelljei annyira megtetszettek az orosz hivatalos köröknek és a szakértőknek, hogy azokat kivétel nélkül megszerezték s a pétervári moszkvai és más vidéki muzeumok részére foglalták le s e sikerek következtében az épitész festővé lett, hogy milyen sikerrel, arról a párisi Musée de la Sorbonne, a cári képtárak és 7 orosz muzeum birtokában levő alkotásai beszélnek s az a körülmény, hogy az orosz cári szépmüvészeti akadémia őt bizta meg a régi orosz müvészet müemlékeinek megörökitésével.

Oroszországi életének utolsó 10 évében a moszkvai és szt.-pétervári cári szinházak diszlettervezője s amellett a moszkvai szépmüvészeti akadémia tanára volt, mely utóbbi 1915-ben a „halhatatlan" cimmel tüntette ki.

Felesége és munkatársa,

Brailowska Rimma

festészeti tanulmányait részben Párisban az Académie Julianban, részben a szentpétervári szépmüvészeti akadémián végezte. A régi orosz ornamentikából és himzés motivumokból meritett tárgyai úgy hazájában mint Franciaországban is emlitésre méltó sikereket értek el: motivumai a párisi Grand Palais kiállitásán kitüntetésben részesültek. Főerőssége szinpompája.

PAVOL BRADOVKA

1961. Január 11-én született Revúcán. 1986-1991 a Pozsonyi Képzőművészeti Főiskolán végzett.

Önálló kiállításai:

1987. Kassa
1987. Kassa
1990. Trencsén
1990. Novi Sad
1991. Pozsony

Kiállított képek jegyzéke:

Légy 203x195cm ackryl-platno
Vörös 203x195cm ackryl-platno
Éjjeli kisértés 203x195 ackryl
Lavina I 203x195 ackryl-platno
Lavina II 203x195 ackryl-platno
Ököl 120x90cm ackryl-platno
Mamut 203x195cm ackryl-platno
Évgyűrűk 120x90cm ackryl-platno

Rozsnyói festül. Bp. Vigadó Galéria, 1997
bev. Felach Balázs

Pavol Bradovka (1961) talán e
csapat legpszichológizálóbb alkata.
Szorongásos művésznek tűnik, aki
nagyonis belülről megérzett gondokat
fest ki magából. Egyéni projekciók
ezek a képek, ahol egy introvertált-
nak tűnő személyiség tárja elénk
szenzibilis világát. Mind emberi,
mind festői problémái azonban közér-
dekűek, aggodalmait osztjuk, atmosz-
férájával azonosulunk. Képei, tónu-
sai nagyfokú érzékenységet sejtet-
nek, amelyben az expresszív lelki-
séget visszafogja színeinek látvá-
nyos interferenciája.

an Vincentius
orsóban, tarka
ső képe.
t ezopf kori
rázolja fehére

lom egyhajós
b szentélyében
ülő kapukeret

mely az oltár

Brakus István, építőmester. A XV. század elején Trauban élt. 1450 okt. 21-én a Buja szigetén levő szent Kereszt monostor boltozatának és oszlopainak helyreállítására szerződést kötött. Minden valószínűség szerint ő építette 1449-ben az ottani templomot is.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 41. l.

M.D.K.

Brak/ Róza

Lovakat ábrázoló képét bemutatja a lap "Mentő-kéz" c. mellékletében.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 19ol. évf. febr. és márc. havi példányok közé kötött mellékletben.

megjiva
Krach Róza

1897/98 – 1900/1 a Deák
ébner féle női festőiskola
növendéke.

Ferképzőmfőiskérk

1932-33. 71. l.

Brak Róża

festőnő

L. Kendrey-Kentiványi

252. l.

.....

ıol a zongora van:.....város.

.....utca.....szám.

ová a megszerző

áros.....ker.....u....sz.

ol.ha a vevő

ha a zongora

stb./:.....

i.....hó.....

.....

a vevő /megszerző/aláírása.

it illetékes kerületben kell benyujtani.

Brak Róza, festőnő Budapesten. 1900-ban Nagybányán tanult. Ez időtájban nehány rajza budapesti képes lapokban is megjelent.

Művészvilág. 1899—1900. évf.

megírva

Nicolas Bran

festő

Szül. Sălaj-ban , Budapesten, München-ben és Párisban tanult. A Regátba költözött, 1890-ig az az 1877-es háboruról festett képeken dolgozott/és az 1848-as forradalomról /

Petr.Trans.1938
527 l. 528 l.
524. l.

Bran (Brann)

magyarországi festő

Lyka München

761.

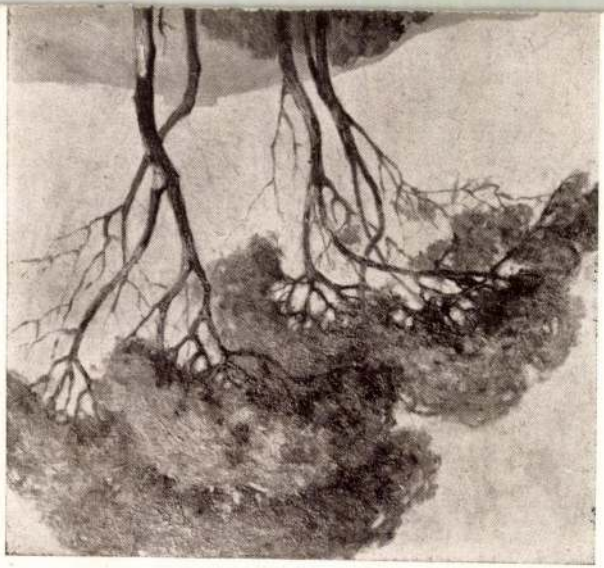

BRANA NICOLAE festő. Rés

kolozsvári román "Erdélyi kiállitás"-o

~~Illusztr. XII. tábl.~~

133.

von).

4 —

ztvett az 1939.-i

ogrammista, 1865 körü
ARCKÉP (Damenbildni
n (Leinwand). 31×26 c

n.

Alken, H. XIX. sz. (Jh.)

6. LOVASJELENETEK (Reite
3 drb szinezett rézmetszet (3

Alken, H., rajza után metszette

7. LOVASJELENETEK (Reite
4 drb szinezett rézmetszet (4

Alken, H. rajzai után metszette

8. RÓKAVADÁSZAT (The fox
4 lapból álló szinezett rézmet
57×65 cm.

Alt, Franz (1821—1814).

9. ÖT LAP OLASZORSZÁGI V
Skizzenbüchern).
Ceruzarajzok, részben aquarell

Angol festő 1800 körül (Englisch,

10. FIATAL HÖLGY ARCKÉPE
Vászon (Leinwand). 102×75 c

Braun Miklós, festő; szül. 1861-ben Újnémeten. 1886-ban a müncheni képzőművészeti akadémián tanult.

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 186. l.

Brán Miklós

Szül. Újnémeten (Szilágy-
m.) 1861. nov. 27 Gör. Kath.
1882-ben belényesi fögim-
ezetts.
1885/86. II. vendéglát

Herman Otto: Magyar halászat könyve

IV. 146, 147

III. 287. Braun Miklós, 25 éves, görög vallású, szül. Újnémeten, Magyarországon, elhalt atyja mezőgazda volt, I. előkészítő-osztály, 1886 okt. 18.

Som 186.l

Szalai Jenő, Budapest

Braunvelliklós
festő
L. Kendrey-Kentiváni
254. l.

F.V. Bpest, 1930.I.2.

ért vételszámlánkat.
rut raktárunkba mielőbb beszállitani.

Kiváló tisztelettel

VAL. FOSZTÓ LAJOS.

D.E. 8-1. DU. 2-7. Tak. PTár.

Braun Miklós

1899/900

Ferképszámfőiskék

71. l.

mények jegyei különbözők, sok közülök Gubbio és Giorgio nevekkel van jelölve.

GUDE, *Hans Frederik*, norvég festő, * Krisztiánia 1825, † 1903. Düsseldorfban Schirmer tanítványa és 1872 óta a műv. akadémia tanára. Utóbb Karlsruhéban, majd Berlinben volt tanár. Népszerűségét tárgyilagos élességgel festett norvég fjord-képeinek köszönhette, amelyek német képtárakban gyakoriak.

GUERCINO (ejtsd: *gvercsinó;* a. m. a kis kancsal), tkp. Giovanni Francesco Barbieri, bolognai festő * Cento (Bologna mellett) 1591, † Bologna 1666. A bolognai akadémikus iskola öt főmestere között a legfiatalabb, mint festői tehetség azonban mindnyájuk közt a legnagyobb. Első mestere Benedetto Gennari Centóban, azután Lodovico Carracci munkáin képezte magát, Guido Reni halála után (1642) pedig ő lesz a bolognai iskola vezetője. Működött Centóban, Bolognában és Rómában. Művészetének három korszaka van. Az elsőben az erős fények és árnyékok ellentétében Caravaggio befolyása érvényesül, a másodikban, legszerencsésebb időszakában, a fények és árnyékok ellentéte mérsékeltebb és a színek varázsa uralkodik, ami a legszínesebb bolognai mesterré teszi, a harmadikban Reni hat rá erősen, színei erőtlenebbek és annak édeskéssége és üres simasága nyomul előtérbe. Nem tiszta Carracci-követő, azok elveit a naturalistákéival olvasztja be. Nagyon termékeny művész. Korai, Caravaggio fény- és árnyékelosztását és naturalizmusát mutató munkái: Madonna szentekkel (1616, Brüsszel), a keresztrefeszített Krisztus (1618, Modena, képt.), Tabitha föltámasztása (1618, Pitti), Aquitaniai Szt. Vil-

BRAMHALL, William

Tettamanti Béla

Íróportrék

William Bramhall rajzai

Új Tükör 1984 dec. 9. XXI. évf. 50. sz. 26.

Ø Brammer L.

l.

Cincik 36 l.

PINTÉR

ANTIK

A Pintér Antik tisztelettel meghívja Önt és családját

Philippe Brame fotóművész (Párizs)

A VÍZ ÉS A FA című kiállítására.
Megnyitja Varga Mátyás o.s.b.
2003. szeptember 12-én, pénteken 18 órakor.

A kiállítás támogatója: Pannonhalmi Bencés Főapátság Kulturális és Turisztikai Igazgatósága

A kiállítás megtekinthető 2003. október 11-ig
hétfőtől péntekig 10-18 óráig,
szombaton 10-14 óráig.
1055 Budapest, Falk Miksa u. 10.

Philippe Brame fotóművész (Párizs)

Pintér Antik 1055 Budapest, Falk Miksa u. 10.

Bramati

festő

Pataky 1951

208, 209. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

140544/909. szám.

Sürgős!

A Müemlékek Országos Bizottságának véleménynyilvánitás végett kiadom.

Budapest, 1909. május hó 8.

A miniszter meghagyásából:

Dr. Majovszky Cá

miniszteri titkár.

Ø Brambing Lola

1915/16 - 1918/19,
1920/21

Terképzőmfőiskévk

Tl. l.

Brambring Lola

szül. Adonyban 1889
aug. 20. Rk. 4 polg.
1915/16. I. elsőéves művész-
nőv. Deák Ebner L., Pilch D.
1915/16. II. elsőéves u.o.
(szül. 1889 aug. 30)
1916/17 I. másodéves u.o.
1916/17 II. " " "
(szül 1889 aug. 30)
1917/18 I. harmadéves u.o
(szül. 1889. aug. 20)
1917/18 II. másodéves u.o.
1918/19 I. harmadéves u.o
nem járt ~~a b~~
1918/19 II. negyedéves u.o
1920/21 I-II. ötödéves Benkhardt.

Ø Brambring Vilmos

uradalmi főkertész

+ 63 éves korában

Dunaadonyban

Vas. Ujs. 1913. 136 l.

lnökségének

Budapest, IX. Hő[illegible]

[illegible]

Branalt

porcellanfeiler

1858

l.

Ruzicka Herend

58. l.

Csóri leletek VII. 190

Branch Hermina
Csendélet, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 12 1.

ból nyer világitást. A tor
va, mint fülke. Uj belső k
régi fakarzat. A donga is
Berendezés: Ujabb, értékte
képek. Ujabb kifestés. A h
A kóruson szépen faragott
zad.
Irodalom: Borovszky 79 l.

Branceisz Antal MDK

Csőszerelő ipari tanuló
díszтárgyakat készit.

Repr:

Branceisz Antal:Hamutárca

---: Ügyes kézzel, nagy szorgalommal
MAJO UJSÁG. 1957 aug. 17.

BRANCZEIZ János szobrász

Palócvári Madonn alkotója (Balassagyarmat mellett)

1927

leirása

IPOLYVÖLGYI NÉMETH J. Krizosztom: Búcsújárók könyve. Balassagyarmat : Novitas B., 1991
32.p.

MDK

Branczeisz János

A Hősi emlék I. pályaterv kiállitásán résztvevő művészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

MDK

Branczeiz János

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 8 l.

Branczeiz János

MDK

Dicsérö elismervényt nyert.

Nemz.Szal.333.kiáll. -1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei K.P.Társ által dijazott művészek kiáll.-a.

MDK

Branczeiz János

vörös márványból készitendő sirkövek terveire
kiirt pályázaton 1.ooo koronás dijat nyert

Pályázatok siremlékek és katonasirok terveire.
Magyar Iparművészet 1922. 75.l.

megírva

Branczeiz János

SZMPT-tól dicsérő elismerést kapott.

~~Altokubini Csaplovics Könyvtár~~

~~1944. é. végéig V. 302.~~

díszítő tobrász
sehol sem
állított ki.

~~baláczai V. 193,~~

Branczeiz János

Branczeiz János szobrász-
művész, VIII. József-u. 57. 337-439

Bp. lajb. 1940. szept
1942. jan

Brandzeisz János

Simay Imre tanít-
ványa

Táncosnő cimű
akt szobra repr.

Nádai Pál: Két
kiállítás. A Műgyűjtő
1930. 360. l.

Nagyságos:

Dr. Szentiványi Gyula
M. E. O. B. főtitkárának

Budapest

XI. Lágymányosi út. 16. z.

Brandeisz János

mobrádz

készítette az O. M. Iparművészeti Társulat „A magyar nép művészete és háziipara" c. képes kiállításon (1933) szereplő Hungaria-mobrát.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933. 149. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Branzeis János

Geboren am 19 Januar 1896 zu Budapest. absolvierte er die Kunstgewerbeschule und besuchte sodann zwei Jahre lang die Simaische Meisterschule ebendort. Die Kriegsgefangenschaft führte ihn nach China und Japan. B. ist Monumental-Plastiker und verfertigte bisher nur eine Plakette.

Hu Prmagyérem 182 l.

Önarckép plakett.

Tobb nincs.

T. 4192.

tyákkal és köröndökkel megerősitett
'ERIO DE TVRCHI-val, az előtért a
)I S. ANDREA foglalja el, a háttér-
a Noue Gradi bontakozik ki. Felirata

LI IMPERIALI

Allesandro Pico II. DVCA della

Sigre di S. Martino in Spino di

io. Pietro Pittoni.

2.5 : 31.8 cm.

della attioni, Venetia 1685.

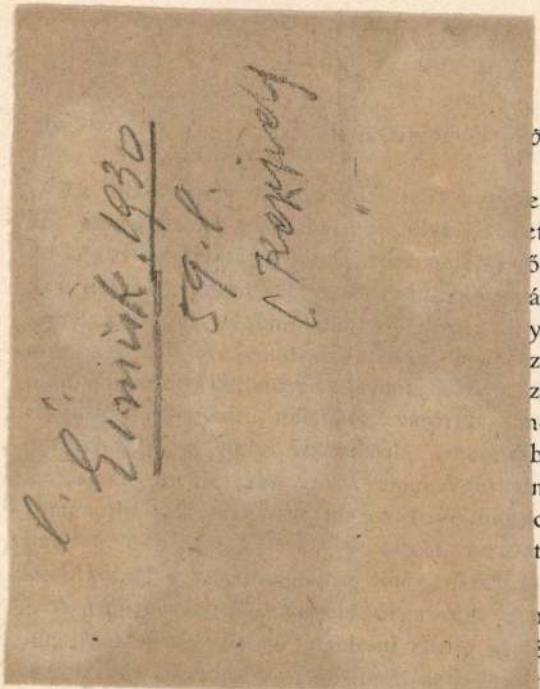

ető-
tte.
őleg
ásá-
yel-
zett
zle-
nert
ben
nak
oly
tén

bu-
ént
ák

Eme helyiségnek hossza 15·40
sége 12·48 m.; falainak alapja
mélyen feküdt a föld mostani sz
A derékszög alatt menő,
talált oszloptalapzatokon kívül ig
lépcsőház került napfényre, mely
az épület felső emeletére vezette
háznak maradványait eddigelé e
ban még nem találták. Volt itt
alatt a régebbi házból megmara
téglából épült kemencze és egy vé
kából készített 1·5 m² padlózatré
a reá ragadt vastag mészany
ítélve, mészoltó-ládának feneke
A helyiség padlózata nagy lapo
volt rakva.

Az e helyiségben talált tárgyak

folytatni, mert a régiségtárnak nyujtott segé-

pítésével, a mely az 1906. évben
aki szárnynak minden tekintetben

etszárnynak felépítése következté-
eum egy 10 m. hosszú és 6 m.
net, egy 30 m² területű szobát
hez csatlakozó 12 m² területű
t, mi által a gyüjtemények czél-
lhelyezése lehetségessé vált s a
övítésének kérdése néhány évre
megoldást nyert.
umot az Országos Főfelügyelőség
ósta Béla és Horváth Géza országos
vizsgálták meg 1913-ban. *Horváth*
ti, hogy a természetrajzi gyüjte-
szüke miatt nem gyarapítható, *Pósta*
viség kérdését úgy véli megold-

az 1913. év végén 6071 db őskori, 5519 római, 1001 közép- és újabbkori tárgy és 4000 db érem és pénzjegy. Összsen: 16.591 db.

A *néprajzi* gyüjtemény vétel útján 1 db magyar, ajándék útján pedig 2 magyar tárgygyal gyarapodott. Törzsállománya az 1913. év végén: magyar 10 db, hazai nemzetiségi 9 db, rokonnép 1 db, külföldi művelt nép 4 db és külföldi primitiv népek 6 db. Összesen 30 db.

A *képzőművészeti* gyüjtemény ajándék útján 44 db fényképpel és 500 képeslevelezőlappal (városok látképei, utczák és egyes nevezetes épületek stb.) gyarapodott. A törzsállomány az 1913. év végén 4 db szobor, 5 db festmény, 28 db rajz és metszet, 507 fénykép, 25 db. modern iparművészeti tárgy

Brandeisz János

zobrázt

l.

A Mügyütő

1930. 360 l.

Neppel

Corp. Inscr. Lat VI. 107

Brandszeisz János

zobrász

1912 – 1925 !

Érmisk 1930. 82. l.

Brandszeir János

Szobrászati szak.
Elismerő oklevél.

Éimisk 1914–15.
83 l.

Branczez Janus

ipam.

Erf, 1928

~~Temesvári Pelbárt VIII. 195.~~

Branczeisz János

l.

Orsz M Iparmkongr

Branczik Károly épitész

M.D.K.

IB MTESV 6. Iroda

Gázszilikátgyár, Berente

repr.

Épitás éve: 1963.

Magyar Épitőművészet 1964/2. 66-67. l.

Brussels Royal Soldiers

Branczik Károly

Cs.A; Lakóépület, Siófok, Fő utca. - Épitész: Csikvári Antal, statikusok Branczik Károly, Reisch Róbert, Varga István, Vörösmarty László. Belsőépitészek Kovács Alfréd, Tóth Györgyné. - Ismertetés; fotók: Müller Ferenc.

Magyar Épitőművészet, 1971.5.sz.23-25.l.

Branczik Károlyné épitész

M.D.K.

Tervét megvásárolták 12ooo Ft

Társtervező: Kelecsényi Zoltán, Frögi József, Seregi György

Sikeresen zárult a korszerű felvonulási épület-tervpályázat

Magyar Nemzet 1966. julius 3. 5.l.

Francia Károlyné épitése

12000 Ft

Tárgytervezö: Kelecsényi Zoltán, Tóth József,
Szerényi György

BRANCOVICI Margareta

M.D.K.

1919-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Róti: Nagybánya.... Bp. 1954. 333.l.

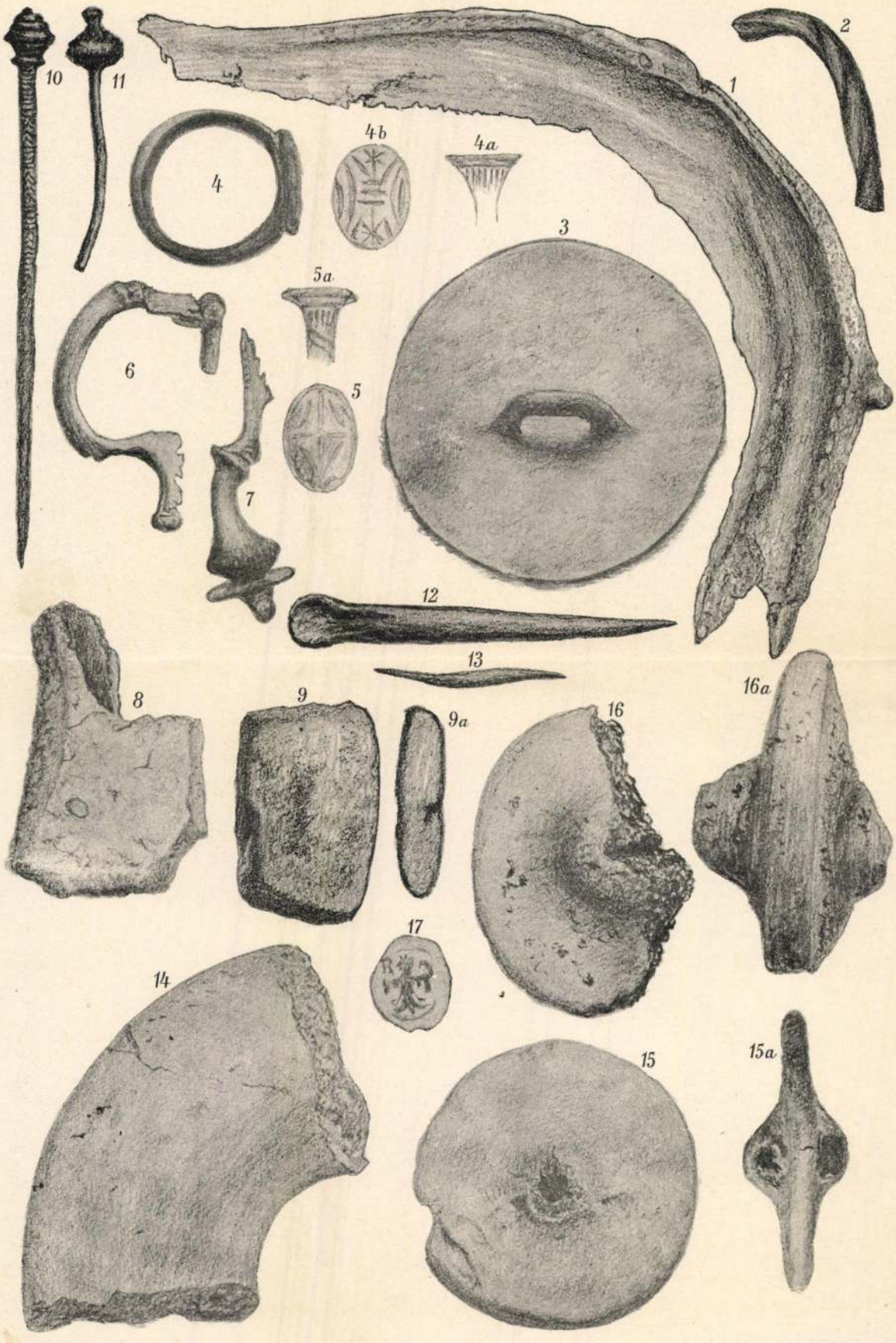

delin. Dr C. Brancsik.

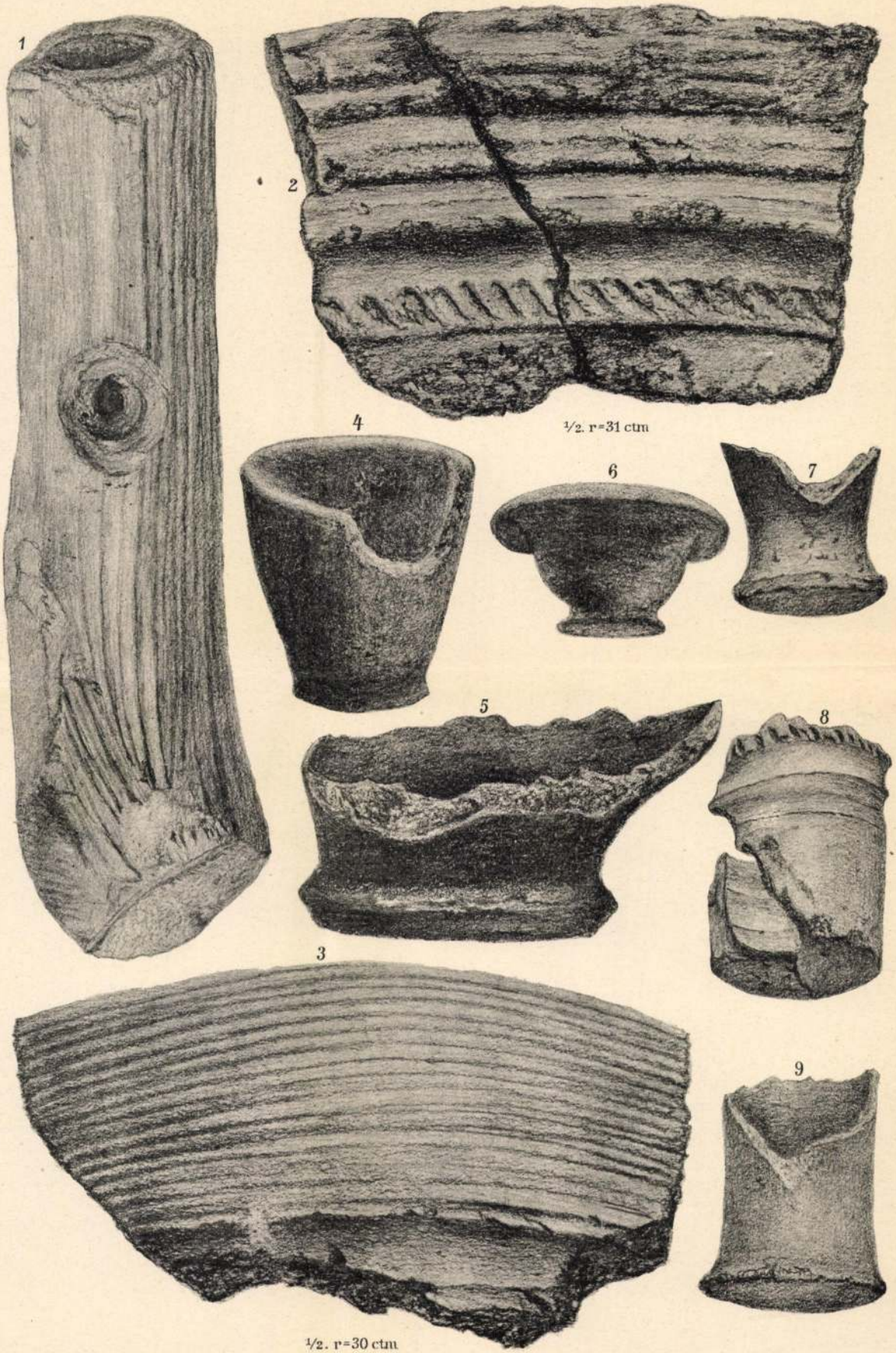

delin. Dr C. Brancsik.

Jegyzőkönyv.

A trencsénvármegyei muzeum-egyesületnek 1913 november 23-án megtartott közgyűléséről.

Jelen voltak: Ucsnay Ernő alelnök, Rudnay István alispán, dr. Brancsik Károly igazgató, Pázmány Lajos titkár, Badik Béla pénztáros, Cselkó Elek ellenőr, dr. Hajdu Béla ügyész, Zelenay Sándor, Pattantyus Ábrahám Márton, Krasznyánszky Károly, Simonides István, Laczó József, dr. Pető Béla, Friedmann Béla, dr. Ambró Zoltán, Cech Vilmos, Nagy Károly, Nemák Imre, Otrok Mihály, dr. Boór Aladár, Sándor Ferenc, Janovszky László, Morgenstern Mór.

1. Ucsnay Ernő alelnök az ülést megnyitván, bejelenti, hogy egyesületünk elnöke Szalavszky Gyula v. b. t. t. főispán elmaradását táviratban mentette ki, amit a közgyűlés sajnálattal vett tudomásul.

2. Alelnök ezután örömmel jelzi, hogy egyesületünk a megalakulás óta lefolyt két év alatt megizmosodott, ismertté vált, úgy, hogy jelentékeny szerepe van a megyei kulturális tényezők között. Sajnos, nagy veszteség is érte azóta az egyesületet, Baross Jusztin alispán, alelnök halála által, ki az egyesület ügyét nagy szeretettel ápolta. Javasolja, hogy emlékét jegyzőkönyvileg örökítsük meg, amihez a közgyűlés hozzájárul.

3. Pázmány Lajos egy. titkár bemutatja az egyesület keletkezésére, fejlődésére, szóval eddigi életére vonatkozó kimerítő szakavatott jelentését, mely az egyesület történetét minden részletében felölelvén, a közgyűlés határozata értelmében a jegyzőkönyvhöz csatoltatik.

Ezek után a muzeum igazgatója dr. Brancsik Károly bemutatja a muzeum gyarapodásáról és mostani állapotáról szóló jelentését, mely adatainak fontosságánál fogva egész terjedelmében a jegyzőkönyvben mellékletként foglal helyet.

A közgyűlés Rudnay István indítványára hálás köszönetet szavaz az igazgatónak önzetlen, fáradhatatlan buzgólkodásáért s nagy örömmel látja, hogy a muzeum ügye ilyen buzgó, szakavatott kezekben van.

5. Alelnök közli, hogy Baross Jusztin elhalálozása folytán az egyik alelnöki állás betöltendő. A közgyűlés egyhangúlag Rudnay István alispánt választja meg alelnöknek, ki a bizalmat megköszönvén, igéri, hogy az egyesületnek buzgó támogatója lesz.

6. Alelnök bejelenti, hogy az eddigi titkár, Pázmány Lajos nagy elfoglaltságára hivatkozva, lemondott. A közgyűlés a lemondás visszavonására kéri a titkárt, mert teljesen méltányolja, különösen az egyesület alakulása s eddigi élet körül kifejtett tevékenységét, miután azonban nevezett erre nem hajlandó, a lemondást sajnálattal tudomásul veszi, neki eddigi eredményes

működéséért köszönetet szavaz s az alelnök indítványára titkárul Otrok Mihály áll. fels. leányiskolai igazgatót választja meg.

7. Dr. Badik Béla pénztáros bemutatja az 1912. évről szóló számadását, melyet a számvizsgálók előzetesen rendben találván, a közgyűles elfogad s a pénztárosnak működéséért köszönetet szavaz. A számadás 8960 kor. 59 fill. bevételt 1190 kor. 69 fill. kiadást és 7769 kor. 90 fill. maradványt tüntet fel.

8. Dr. Badik Béla bejelenti, hogy nagyfokú elfoglaltsága miatt pénztárosi tisztéről sajnálatára le kell mondania. A közgyűlés ezt sajnálattal veszi tudomásul, pénztárossá dr. Cselkó Elek eddigi ellenőrt választja, ennek helyébe pedig dr. Pazsiczky Jenőt.

10. Pénztáros bemutatja az 1913. évi költségelőirányzatot, amelyet a közgyűlés jóváhagy. Eszerint előirányzott bevétel 6807 K 58 fill., előirányzott kiadás 3778 kor. 19 fill., tőkésítendő 3029 kor. 39 fill.

11. Az alapszabályok értelmében 2 évenként 10 választmányi tag kisorsoltatván, kiesnek a következők: Donáth Manó, Haydin Imre, Hencz Károly, Szilvay István, ifj. Schlésinger Fülöp, Vietorisz Fülöp, Bocsek György, Muszkalay Antal, Krizsán Zsigmond, Béla Henrik.

Ezek helyébe megválasztattak az 1914—15 évekre Pázmány Lajos, Laczó József, dr. Lange Kálmán, Béla Henrik, Krizsán Zsigmond, Nemák Imre, dr. Tafferner Gyula, Donáth Manó, Badik Béla, Vietorisz Fülöp és Hits Károly.

12. Az alapszabályok értelmében a közgyűlés az egyes gyűjtemények megvizsgálására a következő tagokat küldi ki:

Régiségtár: Dr. Szadeczky-Kardoss Boldizsár és dr. Pető Béla. Természetrajz Gyűjt.: Dr. Ambró Zoltán, Simonides István. Néprajzi gyűjt.: Sándor Ferenc, Morgenstern Mór.

Alelnök indítványára a közgyűlés kimondja, hogy az eddigi alapszabályokat bonyolult voltuknál fogva módosítandóknak tartja s a legközelebbi választmányi ülés elé terjesztendő módosító javaslattételre kiküldi Rudnay István, Brancsik Károly, Otrok Mihály, Pázmány Lajos és dr. Hajdu Béla tagokat.

13. Végül dr. Pető Béla kéri, hogy a muzeális gyűjtemények a közönség számára minél hozzáférhetőbbekké tétessenek, ami határozatba menvén, a gyűlés véget ért.

Brancsik Károly
rajzoló

K. m. f.

UCSNAY ERNŐ, s. k.
alelnök.

OTROK MIHÁLY, s. k.
titkár.

Brancsik Károly dr.
múzeum igazgató
Trencsén

62 Laczkovics Péter, Zsolna
63 Loviska András, Bánpecsenyéd
64 Litó község, Litó
65 Latkócz község, Latkócz
66 Legelővölgy község, Legelővölgy
67 Litvaberzseny község, Litvaberzseny
68 Litvaszinye község, Litvaszinye
69 Litvailló község, Litvailló
70 Majosmező község, Majosmező
71 Majosfalva község, Majosfalva
72 Mitta község, Mitta,
73 Mézgás község, Mézgás
74 Mihályfi János, Bolesó
75 Nagy István, Pozsony
76 Nenoral Gusztáv, Zsolna
77 Nagycserna község, Nagycserna
78 Nemesőr község, Nemesőr
79 Nagyradna község, Nagyradna
80 Nagyhelvény község, Nagyhelvény
81 Nemesmitta község, Nemesmitta
82 Őrlak község, Őrlak
83 Óváralja község, Óváralja
84 Orlócz község, Orlócz
85 Poroszi község, Poroszi
86 Péterszabadja község, Péterszabadja
87 Peres község, Peres
88 Palosnya község, Palosnya
89 Poszluch Imre, Hegyeshely
90 Pastinszky Ferencz, Bolesó
91 Pólyik Imre, Trencsén
92 Rouchetti József, Nagybicscse
93 Rosenbaum Zsigmond, Bolesó
94 Reichel Boldizsár, Csicsmány
95 Rozsonyneprőd község, Rosonyneprőd
96 Radosa község, Radosa
97 Szaniszlófalva község, Szaniszlófalva
98 Suja község, Suja
99 Sztrecsény község, Sztrecsény
100 Szunyogfalva község, Szunyogfalva
101 Schustek Mór, Hegyeshely
102 Simkó Mihály, Bánpecsenyéd
103 Somosi Vilmos Trencsén
104 dr. Smialovszky Tibor, Bpest
105 Sztankovics Béla, Felsőtölgyes
106 Spitzer Ignácz, Nemeskutas
107 Spitzer Vilmos, Resiczabánya
108 Sipos Győző, Várna
109 Schlesinger Arnold, Bolesó
110 Szmieskó József, Trencsénrákó
111 dr. Schlesinger Emil, Kulcsos
112 Schwarcz Albert, Poroszka
113 Szőllősy István, Nagybosány
114 Thun Gabriella grófnő és társai Kasza
115 Tóth Bálint, Besztercze
116 Tomanek József, Nagyhelvény
117 Terbók község, Terbók
118 Timorháza község, Timorháza
119 Trencsénpéteri község, Trencsénpéteri
120 Turirtovány község, Turirtovány
121 Trencsénkopár község, Trencsénkopár
122 Ujviz község, Ujviz
123 Ujfalussy László, Trencsén
124 Uhlyárik László, Harmatos
125 Váradi Jenő, Trencsén
126 Weisz Vilmos, Bolesó
127 Wünsch János, Trencsén
128 Viszocsány község, Viszocsány
129 Vágagyagos község, Vágagyagos
130 Viszhang község, Viszhang
131 Vas Ferencz, Zsolna
132 Vághegyes község, Vághegyes
133 Vágnedecz község, Vágnedecz
134 Zayváralja község, Zayváralja
135 Zebény község, Zebény
136 Zsolnatarnó község, Zsolnatarnó
137 Zsolnaberkes, község, Zsolnaberkes
138 Zsolnaerdőd község, Zsolnaerdőd
139 Zsolnalitva község, Zsolnalitva
140 Zsolnabánfalva község, Zsolnabánfalva

Erstenkorps, XI Trencsénvármegyei Museum — Egyesület —, Trencsén 1914.

Az egyesület története.

Irta: PÁZMÁNY LAJOS.

A muzeum-egyesület kiadványainak első hirnöke ez a könyv. Hol foglalhatna el méltóbb helyet ez a közlemény, hova róhatnánk illendőbb helyre azokat a betüket, amelyek majdnem félszázados küzdelmekről s kitartó, eredményes munkásságról beszélnek, melyek azt mondják el, mikor kezdődött s mikor fejeződött be az a mozgalom, mely arra irányult, hogy Trencsén vármegye közönsége megalakítsa azt az egyesületet, amely a közművelődés ügyét van hivatva szolgálni — ha nem ebben a könyvben.

Trencsén vármegye hazafias közönsége már évtizedek óta tudatában volt annak, hogy fényes multjának történeti emlékeit, földje terményeinek ritkaságait, népének változatos viseleteit összegyűjteni s a jövendő idők számára megőrizni kell, de a vármegye közművelődési intézményekben bár szegény, de mindig százféle társadalmi egyesület által szétszaggatott magyar közönségének, valahányszor felmerült az az eszméje, hogy közművelődési egyesületet alakítson, mindig azzal a keserű tapasztalattal kellett az ügyet elodázni, hogy azt keresztülvinni nem lehet, mert az egyesülés első sorban pénzkérdés, anyagi erőink pedig mindig más irányban voltak túlságosan igénybe véve.

A vármegye közönsége már 1873-ban foglalkozik egy tudományos egyesület létesitésének eszméjével. November hó 5-én tartott közgyűlésében több, a közjó előmozditását tárgyazó kérdéssel kapcsolatban kimondja, «hogy szükségesnek találtatott», hogy a tudományos és művészeti célu egyletek és muzeumok a megye területén megalakíttassanak; s e célból határozatba ment, miszerint ily egyleteknek mikénti létesítése tárgyában egy tervezet elkészüljön, melynek kidolgozására azonnal gróf Teleki Ede elnöksége alatt küldöttség választatván, a fentcímzett elnök felhivatni rendeltetett, miszerint a tanácskozásra alkalmas időt és helyet kitűzni és a kikészitendő tervezetet a legközelebbi közgyűlésnek beterjeszteni szíveskedjék.

A kiküldött bizottság többször tárgyalhatott a kérdés felett, mert az 1874. évi február hó 9-én tartott közgyűlésben ismét szó esett a «Tudományos Társulat» alakításának ügyéről. A 65—1230. sz. kgy. határozatból szerzünk tudomást arról, hogy a muzeum s tudományos társulat alakítása céljából javaslattételre kiküldött bizottság előterjeszti jelentését, mely szerint — tekintettel a megye történeti s természeti gazdagságára — történeti s természeti becsü tárgyak, régiségek, érmek s ezek körébe tartozó egyébb műtárgyak, népismereti adatok és természettani s rajzi tárgyak gyűjtése, megőrzése, ismertetése s e téren az önművelődés terjesztése céljából egy tudományos egyesület alkottassék s ez okból a kiküldött bizottság

állandósittassék, feladata lévén a további intézkedéseket haladéktalanul foganatosítani.

Mi egyhangulag elfogadtatván, a bizottság állandóvá tétetett s egyuttal az előzetes nyomdai költségek fedezése szempontjából megbizatik az alispán, hogy a bizottság e nemű szükségleteinek fedezéséről gondoskodjék. Hogy pedig e nemes cél elérése gátat ne szenvedjen, valamennyi járási szolgabiró s Zsolna város tanácsa utasíttatni rendeltetett, hogy ezen bizottságot minden irányban kitelhetőleg támogatni, szoros tiszti kötelességüknek ismerjék.

A «Vágvölgyi Lap», a sajtónak Trencsén vármegyében akkor ezen egyedüli organuma, I. évfolyamának 5-ik számában «végtelen nagynak és nehéznek» tartja a bizottság feladatát, mert bár vármegyénk mind természeti szempontból elég anyagot nyujt ugyan a tudományos művelésre, de az anyagi szomorú helyzet kényszerű küzdelme és ép ezokból a szellemi közrehatás, gyengeség megtör minden oly kisérletet és törekvést, mely anyagi haszonhajtás nélkül még áldozatot is kíván. Örömmel üdvözöljük — mondja tovább a bizottság munkálkodásáról irott cikkében a nevezett lap — a bizottságot a törekvés mezején, örömmel látjuk a cselekvési akaratot s amidőn erőt és férfias kitartást kivánunk a bizottság bátor tagjainak, egyuttal azt tartjuk, hogy e megye minden hazafias érzületű lakosainak, a megyei bizottságnak s különösen a megyei tisztikarnak hazafias becsületbeli kötelessége e törekvést minden irányban támogatni, különben megadjuk magunknak kérlelhetetlenül a «testimonium paupertatist».

Az albizottság további munkálkodására adataink — sajnos — nincsenek. Hogyan fogott bele a szervezésbe s mit végzett a bizottság, nem tudjuk, de bizonyos, hogy «a nemes cél elérése gátat szenvedett», mert 10 teljes évnek kellett lefolyni, míg az időközben már-már feledésbe ment eszme ujra napirendre került, míg a 10 évig alvó parázs ujra lángra lobbant. A bizottság munkálatairól, működéseiről tanuskodó iratokból tudhatnánk meg csak, hogy mire terjedt s miben merült ki s miért lankadt el a bizottság munkálkodása, de ezeket az irományokat nem lehet feltalálni sehol, pedig bizonyára sok érdekes adatokat találhatnánk azokban az 50 év előtti Trencsén vármegye kulturális viszonyairól.

1882-ben Janovszky László főgimnáziumi tanár, megyebizottsági tag eleveníti fel ujból a muzeum-egyesület eszméjét azzal az emlékiratával, melyet a december hó 14-én tartott megyebizottmányi közgyűlés elé terjesztett s mely 9174/18347. sz. kgy. határozattal megvéleményezés végett egy küldöttségnek adatott ki.

A küldöttség munkájáról az 1883. évi december hó 13-iki közgyűlésnek az alábbiakban számolt be. Magunkévá téve (a küldöttség) a Janovszky László megyebizottsági tag által tett indítványban kifejtetteket, javasoljuk, mondja ki a tisztelt megyei közgyülés, hogy:

1. Megyénknek egyes önként ajánlkozók által kidolgozott monographiáját megbirálás végett elfogadjuk és ha a benyujtott művet jónak, tudományos színvonalon állónak találandja, kiadó hiányában a megye saját költségén kiadja és tulajdonául tekintendi, a monographia szerzőjét, esetleg szerzőit majd utólagosan megállapítandó tiszteletdíjjal jutalmazni fogja.

2. Az etnographiai és régészeti muzeumot illetőleg határoztassák, hogy a megye tisztviselői és Trencsén szab. kir. város tanácsa, valamint az egyházi férfiak felkérendők, hogy a velük közlendő útmutató szerint az idevágó tárgyak és leletek gyűjtését és átadását eszközöljék, közvetítsék és a tárgyakat a megyei alispánhoz, vagy egyenesen a trencséni kir. kath. főgimnáziumhoz, ahol ezen tárgyakat elhelyezni és külön leltározni fogják, beküldjék.

Mely is egész terjedelmében elfogadtatván a közgyűlés által, ugyanaz valamennyi járási szolgabirónak és Trencsén szab. kir. város tanácsának további eljárás végett kiadatni rendeltetett. (1883. évi 137/18568. sz. kgy. hat.).

Ujabb 10 évi szünetelés után a vármegyei allevéltárnok készit és terjeszt a megye közönsége elé emlékiratot egy vármegyei muzeum létesítése iránt, melyet az 1893. évi december hó 28-án tartott közgyűlés tárgyalt, «megbízván az alispánt, hogy a hasonirányban 1874. évben 65/1230 sz. alatt már hozott határozatnak a viszonyokhoz mért életbeléptetése iránt a szükséges lépéseket tegye meg».

A fentebbiekből látható, hogy a vármegye közönsége 20 év alatt 3 izben foglalkozott egy tudományos társaság és ezzel kapcsolatban egy vármegyei muzeum létesítésének kérdésével. Az eszme állandóan foglalkoztatta tehát a közönséget s az még sem valósulhatott meg, mert az anyagi szomorú helyzet kényszerű küzdelme mindig más irányba terelte a törvényhatóság tevékenységét. Az indítványok és memorandumok az albizottságok csendes temetőjébe kerültek. A tudomány és önművelődés utáni vágyakozás, a folytonos anyagi bajokkal küzködés miatt nem nyerhetett kielégítést.

Az 1873-ban elültetett palánta csak 1907-ben verhetett gyökeret s 1911-ben hajthatott ágakat.

A muzeum ügye 1907. évi március hó 15-én terelődött abba a mederbe, amely biztosan elvezet a célhoz. Kérelmével s indítványával eddig mindig a törvényhatósági bizottsághoz fordult a közönség, de most maga vette kezébe, maga indította meg az ügyet. Bizonyos, hogy a törvényhatósági bizottság is mindenkor jelentősnek tartotta s jóindulattal tárgyalta az ügyet, de még sem boldogult vele.

1907. évi március hó 15-én a vármegye akkori főispánja, dr. Smialovszky Valér indítványára március idusa megünneplésének maradandó emlékeként, a vármegye közönségének erkölcsi és anyagi támogatásával Trencsén vármegye muzeumát fenntartó egyesület alkotását határozza el általános nagy lelkesedéssel az e célra összehivott értekezlet s ennek megvalósítása céljából végrehajtó bizottságot választ. 1907 október 6-án ujból összeült a bizottság s ujból kimondotta, hogy:

«1. Muzeumi Szövetség név alatt egyesület létesíttetik s

2. Az előkészités munkájának elvégzésére egy szükebb bizottság küldetik ki.»

A harmadik előkészítő értekezletből a muzeum-szövetség alapszabályainak kidolgozására Ucsnay Ernőt, Szilvay Istvánt, Janovszky Lászlót és Károlyi Jánost küldi ki a bizottság 1908 május hó 19-én s akként gondoskodik a napról-napra nagyobb számban érkező tárgyak elhelyezéséről, hogy egyelőre különböző helyeken szekrényeket állittat fel s azokban őrizteti a tárgyakat.

A bizottság által elkészített alapszabálytervezetet a dr. Smialovszky Valér főispán által 1908. évi junius hó 8-ára egybehívott értekezlet tárgyalta és lényegtelen módosításokkal el is fogadta.

Az alapszabályokat 1908. évi augusztus hó 19-én terjesztették fel a belügyminiszterhez s két év mulva, 1910. évi november hó 22-én érkeztek vissza azzal a megjegyzéssel, hogy azokat a miniszter jóváhagyási záradékkal nem láthatja el.

Az egyesület azonban eközben nagy tevékenységet fejtett ki. Felhivásokat bocsájtott ki a vármegye közönségéhez, egyesületi tagokat és tárgyakat gyűjtött és igyekezett ébren tartani a közönség érdeklődését az eszme iránt.

Szalavszky Gyula v. b. t. t. második főispánsága alatt a muzeum ügye már gyors tempóban siet a megvalósulás felé. A vármegyének ez az agilis főispánja, kinek figyelme mindenre kiterjed s aki mindig főfeladatának tekintette azt, hogy a vármegye közművelődési ügyét fejlessze, jól tudta, hogy a népnevelés egyik segédeszköze lesz a tudományok művelését célzó muzeum-egyesület. Második főispánságának mindjárt második évében, közvetlenül azután, hogy a népnevelés ügyének majdnem 100 uj népiskola felállításával oly nagy lendületet adott, azonnal hozzálát a tudományos társaság, a muzeum-egyesület megalakításához.

1911. évi augusztus hó 25-ére előkészitő értekezletre hivja össze a vármegyének az ügy iránt érdeklődő férfiait, hogy «a megalakulásától kezdve stagnáló muzeum-szövetséget ujból szervezze és életre keltse, hogy a Trencsén városában létesítendő közművelődési palota felállítását a megvalósulás stádiumába juttassa.»

Az értekezleten elnöklő főispán mindenekfelett az uj alapszabályok megalkotását tartotta szükségesnek s e célból azt javasolta, hogy az alapszabálytervezet megfelelő átdolgozásával Rudnay István, Petrás Károly, Ucsnay Ernő, Janovszky László, Pázmány Lajos és dr. Cselkó Elek bizassanak meg. Pázmány Lajost ideigl. titkárnak, Badik Bélát ideigl. pénztárnoknak és dr. Cselkó Eleket ideigl. jegyzőnek választja meg az értekezlet s intézkedik aziránt, hogy az első szervezkedés alkalmával megválasztott titkártól, dr. Károlyi János főgimn. tanártól, ki a városból elköltözik, a muzeum részére összegyült tárgyak és pénzértékek átvétessenek.

A muzeum-egyesület végleges megalakítása az 1911. évi október hó 24-ére összehívott értekezleten történt meg. Ezen az értekezleten fogadták el az alapszabályokat és választották meg az egyesület tisztikarát és választmányát. Elnök Szalavszky Gyula v. b. t. t. főispán lesz, ki székfoglalásában kijelentette, hogy készséggel vállalja magára ezen díszes állást, mert tudja jól, hogy az sok és terhes munkával van egybekötve és a vármegye egész területére nagy fontossággal biró kulturális ügyet ujból életre akarja kelteni.

Alelnökökké: Baross Jusztin, alispán, dr. Rakovszky Antal, kir. kamarás és Ucsnay Ernő, polgármester, igazgatóvá dr. Brancsik Károly, kir. tan., várm. főorvos, titkárrá Pázmány Lajos, várm. főlevéltárnok, pénztárnokká Badik Béla, ellenőrré dr. Cselkó Elek, számvizsgálókká Begyáts István, dr. Boór Aladár és Zelenay Sándor, ügyésszé dr. Hajdu Béla választattak meg.

A szervezési munkálatok tehát — mint a fentebb elmondottakból láttuk — a muzeum eszméjének megpendítésétől számított 38 év mulva jutottak annyira, hogy Trencsén vármegyében a muzeum-egyesület tényleg megalakulhatott, az egyesület feladata szigoruan körvonaloztatott, a társadalmi rétegeknek egyesületbe való tömörítése, pénzalap és muzeális tárgyak gyűjtésére határozott bázis adatott.

A most már formálisan megalakult egyesület azonnal munkához látott. Azon időponttól kezdve, hogy a m. kir. belügyminiszter úr az alapszabályokat jóváhagyja (34295/1912.), sűrű egymásutánban következnek azok az intézkedések, melyek a muzeum ügyét előbbre vinni hivatottak. Választmányi üléseket tart s elnökének kezdeményezésére magába olvasztja a Trencsénben 40 év óta fennálló s működésében nagy eredményeket felmutató Trencsén vármegyei Természettudományi Társulatot. Az 1911. évi november hó 24-én tartott igazgató választmányi ülésében elhatározta, hogy a «Trencsén vármegyei Természettudományi Társulat» által a társulatnak a muzeum-egyesületbe való beolvasztása tárgyában hozott határozatát szíves örömmel és köszönettel fogadja, a Természettudományi Társulat gyűjteménytárait, felszereléseit gondozása alá veszi és a gyűjteménytárak megőrzésére szolgáló helyiségek évi 1000 koronányi bérösszegét 1912. évi január hó 1-jével kezdődőleg saját vagyonából fedezi s az egyesület által eddig összegyűjtött muzeális tárgyakat ideiglenes helyükről, a kir. kath. főgimnázium épületéből a Természettudományi Társulat helyiségeiben helyezi el. Ujból felhivást bocsájt ki a vármegye közönségéhez tagok és muzeális tárgyak gyűjtése céljából; kérelmet intéz a nagym. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, valamint Trencsén vármegye törvényhatóságához segélyezése iránt. Megkeresi Trencsén város képviselőtestületét, hogy a Trencsén városában emelendő muzeum-épület, illetve közművelődési ház céljaira alkalmas telket jelöljön ki s adományozza az egyesületnek. Elkéri, megkapja és át is veszi Trencsén vármegye és Trencsén szab. kir. város levéltárában őrzött értékes régiségeket. Belép a Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségébe. Régészeti ásatásokat rendez Nemesváralja községben és a barossházai barlangban, intézkedik, hogy az alispán a megyebeli régészeti ásatások ügyét szabályozza, nehogy arra illetéktelen egyének is rendezhessenek ásatásokat s a feltárt régiségeket a megye területéről elvihessék. Folyamodványt intéz a Muzeumok és Könyvtárak Országos főfelügyelőségéhez, hogy a muzeumnak ne csak természetrajzi tára, amely a volt Természetrajzi Társulat munkásságából már elég tekintélyes, hanem azon tárak is, melyek erre jobban rá vannak utalva, állami támogatásban részesüljenek. Felterjesztést intéz a »Műemlékek Országos Bizottságához», hogy a romladozó trencséni várrom a végpusztulástól megmenthető legyen. A m. kir. szimfonikus zenekarral művészi hangversenyt rendez, hogy a hangverseny tiszta jövedelmével az egyesület vagyonát gyarapítsa. Mindenekfelett pedig szorgalmasan gyűjt, gyűjt és gyűjt.

A vármegye közönségéhez intézett felhívásnak az lett az eredménye, hogy ma már 3 örök alapító, 42 alapító, 314 rendes és 140 pártoló tagja van az egyesületnek, készpénzvagyona pedig legalább 6000 K. A tagok 1600 koronával járulnak hozzá évenként az egyesület szükségleteihez.

A nagym. m. kir. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége útján 500 kor. évi, Trencsén vármegye törvényhatósága pedig évi 250 kor. segélyt ad az egyesületnek. Trencsén város polgármestere arról biztosította az egyesületet, hogy ha a kulturház építésének ügye abba a stádiumba jut, amidőn már alkalmas telekről kell gondoskodni, a város képviselő testülete közmegelégedésre fogja az egyesület eziránti szükségletét kielégíteni.

Fennállása óta az egyesület egy ízben tartott közgyűlést.

A fentiekben híven soroltuk fel azokat az eseményeket, melyek egyesületünk küzdelmes megalakulásának körülményeire s fiatal, de úgy tartjuk, sikeres életének munkásságára vonatkoznak.

Szívem mélyéből fakadó, azzal az óhajjal fejezem be soraimat, hogy azon munka, amelyet együtt működve és egymást támogatva folytatni hivatva vagyunk, valóban hasznos legyen e szép vármegyére; hogy gáncs ne érhessen bennünket soha, hanem mindnyájunkat azon tudat lelkesítsen, hogy minden tőlünk telhetőt elkövettünk e vármegye szellemi fejlődésének, kulturális haladásának javára.

Úgy látom lelki szememmel, mintha ezen ős vármegye nagyjainak szellemei önfeláldozó küzdelmeik emlékeivel lelkeinket megszentelve, ezentúl is hazafias, kitartó munkára intenének.

Brunovská Karolína

Abrégé du bulletin de la Société hongroise des amis de l'archéologie du département Trencsén.

En 1911, les amis de l'archéologie de notre département, M. Szalavszky, le préfet à leur tête, se sont groupés dans une société pour fonder un musée départemental et pour trouver les moyens de faciliter les fouilles concernant la préhistoire de ce coin de notre pays.

Malheureusement on s'est mis un peu tard à la besogne. Depuis longtemps beaucoup de départements s'étaient aperçus de l'importance et de la grande valeur scientifique de ces travaux, et avaient amassé des trouvailles préhistoriques, même à notre détriment, depuis longtemps les trésors préhistoriques et ethnographiques disparaissaient de notre département par des voies occultes, pour enrichir des musées slaves ou étrangers, et nous regardions tout cela avec indifférence.

Mais enfin la Société existe, le musée est fondé et les matériaux de notre activité augmentent de jour en jour. Déjà les premières fouilles préparatoires ont prouvé que la préhistoire de notre département est très riche, qu'il était partout habité par l'homme à l'âge de la pierre polie comme le montre le grand nombre des stations néolithiques.

De plus on a déjà trouvé dans une grotte récemment découverte les premières traces de l'homme troglodyte. Nous avons donc un vaste terrain à exploiter.

Et ce qui doit nous exciter, surtout, à des recherches archéologiques, c'est l'exemple de notre plus proche voisin, la Moravie, dont je ne citerai que les trois découvertes célèbres des squelettes de l'époque solutréenne, celles de Šipka, de Předmost et de Brünn.

(Leur importance est assez démontrée par J. Déchelette, Manuel de l'archéol. Paris 1908 p. 284.)

Et puisque notre département communique par plusieurs vallées avec la Moravie, et qu'au temps de l'invasion des Hongrois ses habitants étaient les mêmes que ceux du pays voisin, il est très probable qu'aussi dans les âges brumeux de la préhistoire, les mêmes tribus de l'homme envahissaient ces territoires.

Nous pouvons donc espérer obtenir des résultats analogues à ceux de Brünn dans les fouilles de nos grottes dont la plus grande, est celle de Barossháza. Devant l'entrée, il y a un grand abri caractéristique, qui pouvait très bien servir de refuge à l'homme. L'excavation de la grotte présente une longueur de 80 m. sur 15 m. de largeur et 8 à 10 m de hauteur.

On a trouvé sous l'abri, dans les couches du sol, des foyers superposés, et une faune assez riche mais qui est encore á identifier: Nous com-

BRANCZIK MÁRTA

Utazás föld alatt, föld fölött

A millenniumi földalatti állomásain 2002-ben rendezett kiállítás adta az ötletet ahhoz a kétnyelvű – magyar és angol – kötethez, amely Budapesti építkezések állomásai címmel jelent meg a Fekete Sas Kiadó, a Budapesti Történeti Múzeum és a Terézvárosi Művelődési Közalapítvány összefogásával. A könyv ízelítőt ad a Kiscelli Múzeum építészeti gyűjteményében és fényképtárában őrzött anyagból.

Hogyan alakult a kötet terve attól kezdve, hogy a Fekete Sas Kiadó jelezte, szeretné könyv alakban kiadni a földalatti állomásain látott anyagot? – kérdeztem a könyv két szerzőjétől, Branczik Márta művészettörténésztől és Demeter Zsuzsanna fotótörténésztől, a Kiscelli Múzeum munkatársaitól.

„A kiállítást korábban a Budapesti Történeti Múzeum megbízásából rendeztük meg a millenniumi földalatti állomásain. A cél akkor még csak az volt, hogy az ott várakozók tájékozódhassanak arról, mi minden épült az állomás környezetében. A könyv szerkezetét is ez határozta meg, a megállók szerint tagoltuk. Műfaját tekintve ismeretterjesztő útikalauznak szántuk, nem tudományos műnek, és nem is nosztalgiázó szép albumnak" – mondja Branczik Márta.

A kötetben nyoma sincs a nosztalgiázásnak. Ha nem is szánták tudományos műnek, nyilvánvalóan arra törekedtek, hogy szakmai szempontból minden a helyén legyen.

„Ez volt a szándékunk – erősíti meg –, szakszerű szövegeket írtunk, pontos adatokkal. Farbaky Péter mindvégig közreműködött a kötet elkészítésében, ő írta az előszót is. A könyv végén pedig válogatott bibliográfiát adtunk. A hangsúly mindvégig az építészettörténeten volt. Az épületeket nem leírtuk, hanem az építésük folyamatát követtük nyomon. Azt akartuk, hogy az is lássa az összefüggéseket, aki csak egy oldalt tud elolvasni Hild Józsefről vagy Hauszmann Alajosról."

Ahogy Demeter Zsuzsanna mondja, kiválasztották a földalatti állomásai körül a legjelentősebb épületeket, és tervekkel, fotókkal illusztrálva bemutatták őket, majd röviden összefoglalták az épület alkotójának munkásságát. „Minket is meglepett, hogy az így összeálló anyagból kirajzolódott Pest építészete a 19. század első felétől a 20. század első feléig."

Branczik Márta elmondása szerint a könyv története azzal kezdődött, hogy felkérték lektornak Vadas Ferenc művészettörténészt, és az ő lektori jelentése alapján kibővítették a korábbi kiállítás anyagát. Kiderült, hogy ha kötetet akarnak összeállítani, nem állhatnak meg azon a szinten, ahol a kiállítás. A könyvnek teljesebb képet kell adnia.

Demeter Zsuzsanna kiemeli: a kiállítás megrendezésekor az is cél volt, hogy a Kiscelli Múzeum gyűjteményeinek anyagát megismertessék. „Amikor kiválasztottuk az épületeket, arra is figyeltünk, hogy mihez találunk bemutatásra érdemes anyagot. A Kiscelli Múzeumnak ugyanis gazdag építészeti és fotógyűjteménye van."

A nagyközönség azonban keveset tud ezekről a gyűjteményekről – a könyv abból a szempontból is fontos, hogy bepillantást enged ebbe az anyagba. Mint arra Demeter Zsuzsanna felhívta a figyelmet, az újkori osztálynak ez a két legnagyobb gyűjteménye. Mintegy kétszázezer fényképet és harmincezer építészeti tervet, rajzot tartalmaz. A fotókat a fényképészet korai korszakától napjainkig gyűjtik.

„Építészeti gyűjteményünkben az anyag zöme 19–20. századi, ebből az időből kerültek hozzánk nagy hagyatékok, szórványosan előfordul azonban egy-két 18. századi terv. A Budapesti Történeti Múzeumhoz tartozó Kiscelli Múzeum állandó kiállításán jó néhány eredetiben látható a könyvben szereplő műtárgyak közül. Vannak olyan tervek, rajzok, építészeti metszetek, amelyeket most először publikáltunk" – mondja Branczik Márta.

Seidner Zoltán felvétele: a Kasselik-féle üzletbérház a Vörösmarty téren 1930 körül

FORRÁS: KISCELLI MÚZEUM FÉNYKÉPTÁRA

Arra a felvetésre, hogy sokféle képet közölnek – alaprajzokat, akvarelleket, fotókat, építészeti metszeteket, részletrajzokat –, elmondta: nem híve annak, hogy az épületnek csak a homlokzatát mutassák, azt is lehetőleg szép vízfestménnyel. „Ezért szerettem volna még több műszaki ábrázolást, tervváltozatot beletenni a könyvbe, de a terjedelmet nem lehetett a végtelenségig növelni. Az épület volt a kiindulópont: külsővel, belsővel, képpel, metszettel, a lehető legszélesebb körű illusztrációval, hogy minél több részletet fölfedezhessen az olvasó, hogy egy kicsit másként nézze a várost."

„Ezért találtuk ki, hogy a vásárlók kapjanak nagyítót a könyvhöz, hogy ők is felfedezhessék azokat a részleteket, amelyek ránk is újdonságként hatottak" – meséli Demeter Zsuzsanna.

Ahogy mondja, a kötet szerkesztése közben ő is kézbe vette a tervrajzokat, építészeti metszeteket, és sok mindent tanult belőlük: „A fényképeket ismertem, az épületeket kívülről láttam, de most egészen más szemmel nézem őket. Azt reméljük, hogy az olvasó is így jár majd. Rá fog csodálkozni, mi minden van ebben a városban, ami eddig nem tűnt fel neki. A zárójelbe tett mai címekkel jelezzük, hogy melyik épület áll még, és pontosan hol. Hogy akit érdekel, oda tudjon menni, meg tudja nézni, amíg még lehet." Budapesten rég nem látott méretű bontások tanúi vagyunk. 19. századi épületek tűnnek el napok alatt, időnként a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal tiltó határozata ellenére.

A művészettörténész szerint mi a jelentősége Budapest építészetében a kötetben megjelenő időszaknak? – kérdezem. Ahogy Branczik Márta mondja, azokban az időkben is voltak nagy bontások, nagy változtatások, és létezett telekspekuláció. „Az Andrássy út épületegyüttese, amely ma a világörökség része, mégis egységes gondolat jegyében jött létre. Ha ma is volna egységes gondolat, és olyan minőségű épületek kerülnének a régiek helyébe, olyan technikai műgonddal kivitelezve, ahogy akkor, nem volna nagy baj. Ehhez azonban pontosan meg kellene határozni, mi a feltétlenül védendő és mi nem. Amit pedig meg akarunk őrizni, annak nemcsak a homlokzatát kellene védeni. Visszautalok arra, miért tettünk olyan sok építészeti metszetet és alaprajzot a könyvbe. A laikusnak is érzékeltetni akartuk, hogy az építészet elsősorban tér, és nem egy tér burka. Elfogadhatatlan az a gyakorlat, hogy a homlokzatot meghagyják, de az építészeti tereket, a részleteket megsemmisítik. A 19. században és a 20. század elején készült fotók rendkívül gazdagok részletekben, láthatjuk rajtuk, milyenek voltak eredetileg ezek az épületek. Ez is a könyv egyik fontos hozadéka."

FERCH MAGDA

Susana Baca az A38 hajón

Susana Baca a perui, sőt a dél-amerikai zene nagyasszonya. Különleges, tiszta énekhangja, finom, melankolikus dalai és nem utolsósorban társadalmi elkötelezettsége valóságos nemzeti hőssé emelték hazájában. Az afroperui kultúra és folklór legnagyobb kutatói és népszerűsítői közé tartozott már nemzetközi karrierje előtt is. Nagysága elsősorban természetességében rejlik: mindenfajta erőltetettség nélkül képes ötvözni Dél-Amerika afroamerikai népi hagyományait a kortárs spanyol és portugál nyelvű költészet legnagyobbjainak, Pablo Nerudának, Manuel Scorzának vagy Gilberto Gilnek a szövegeivel. Varázsos személyisége, magával ragadó hangja azonnal lenyűgözi hallgatóját még lemezről is.

Első lemeze 1987-ben jelent meg Poesía y canto negro címmel. Az igazi áttörés 1995-ben következett be karrierjében, amikor megismerkedett a Talking Heads egykori énekesével és vezetőjével David Byrnenel. Byrne kiadója, a világzenére szakosodott Luaka Bop jelentette meg az első átütő erejű perui válogatáslemezt, az összeállítást Susana Baca csodálatos dala, a Maria Lando nyitotta. 1997-ben Susana Baca, 2000-ben Eco de sombras, 2001-ben Lamento negro, 2002-ben pedig Espirítiu vivo címmel adott ki lemezt. Elnyerte a legjobb latin előadónak járó Grammy-díjat is. Legutóbbi lemezére, a tavaly nyáron megjelent Traversíasra négy évet kellett várni, de megérte.

Az album anyagát mutatja be saját együttesével az A38 hajón péntek este nyolckor. *(mh)*

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az
»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

Csupasz kietlenség a színpadon és a lelkekben

FOTÓ: HERNÁD GÉZA

A varázslat nélküli sziget

SZÍNHÁZ

Egy régi, veretes, kettétört halászcsónak a Szegő György által tervezett egyik fő díszletelem. Jelképezi azt a vihart, amelynek megvilágosító ereje van, és utána egy szigeten világossá válik, ki milyen ember, milyen szándékai vannak. Egyébként jobbára üres a tér, kietlenül kopár, szó sincs varázslatos szigetről a Stúdió K-nak A vihar avagy a bűnbocsánat színjátéka című produkciójában. A darab lényegében Shakespeare A vihar című művének rövidített változata, néhány máshonnan származó idézettel.

Csupasz kietlenség honol, mint ezek tekintetében a lelkekben [illegible] meg hatalmától, és tartja rabszolgasorban. A hajótöröttek közül a szigeten Sebastian, a nápolyi király öccse készül trónfosztásra, ő akár fivére meggyilkolásától sem riadna vissza. Mindez tragikomikus formában is látható, mert két habókosnak látszó fickó, Trinculo és Stephano akár Prosperót is megölné a sziget birtoklásáért. Mindenki függ mindenkitől, mindenki igába hajt valakit, és érdekből cselekszik. Még Ariel, a légi szellem is ezt teszi, amikor végrehajtja Prospero utasításait, mert ez az ára annak, hogy elnyerje a szabadságot. Nyakó Júlia Ariel alakjába bájosságot, könnyedséget és keménységet vegyít, élvezi, hogy ként Hannus Zoltán végtelenül aljas lényt formáz. Nápoly királyát Tamási Zoltán adja savanyú ábrázattal. De még Stephano és Trinculo sem olyan humorzsákok Maday Gábor és Lovas Dániel játékában, ahogy más produkciókban megszoktuk. Fodor Tamás rendezőként eldurvult, kibírhatatlan világot tár elénk, színészként Gonzalo tanácsost alakítva pedig olyan idős embert, aki látott már mindent, mégis van oka a csodálkozásra.

A produkció vége élesen elüt az addig lassan hömpölygő, néhol már-már unalmas, realista színjátszástól, és átvált paródiába. Abban a jelenetben, amikor Prospero, [illegible] őszinte sem a bocsánat, sem a bűnbánat. A jövő nemzedékét, Prospero lányát, Mirandát és a nápolyi király fiát, Ferdinándot nem érdekli ez az egész purparlé. A Rusznák Adrienn által játszott lány és a Büki Marcell által alakított fiú ebben a verzióban inkább szeretkeznek, és felszólításra csaknem anyaszült meztelenül kerülnek elő. Fütyülnének hatalomra, egymásban keresnék a boldogságot, ha békén hagynák őket. Valószínűleg nem hagyják. Máris benne vannak az érdekek hálójában. Ez Fodor Tamás pontosan értelmezett, de nem eléggé átütő erejű produkciójának keserűen gunyoros vége.

BŐTA GÁBOR

Branczik Márta

Külső, belső

Budapesti építkezések állomásai

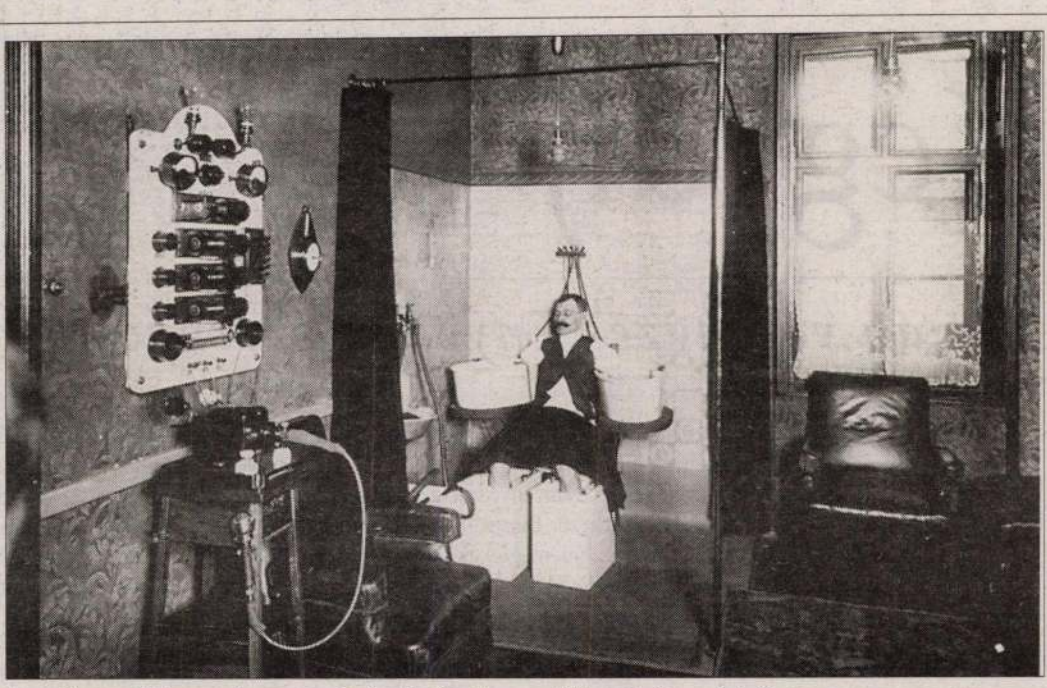

Kezelés az Elektromágneses Gyógyintézetben – Klösz György felvétele

P. Szabó Ernő

Meghökkentő és mulatságos: *Klösz György* 1900 körül készült felvételén meglett férfit látunk, amint komoly képpel ül egy székben, végtagjait különös rendeltetésű fehér edényekbe mártva. Üzeneteket hallgat az éterből, vagy éppen meditál? Sosem találná ki a derék olvasó: a polgár éppen kezelést kap az Elektromágneses Gyógyintézetben, amely a Városligeti fasor környékén épült föl a XIX. század végén, amikor a negyedben sorra húzták föl a pazar villaépületeket és a gyógyintézeteket.

Sok-sok érdekes épületet, külső és belső teret mutat meg a kötet lapozgatójának a Budapesti építkezések állomásai című album, amelyre nemcsak részleteiben, de egészében is illik a meghökkentő és mulatságos jelző. A munka egy néhány évvel ezelőtti kiállításhoz kapcsolódik, amelyet a Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeuma rendezett a millenniumi földalatti vasút állomásain Budapest városépítészetének fejezetéből. Ahogyan a mostani album bevezetőjében *Farbaky Péter* fölidézi, a tárlat alapcélja az volt, hogy „a megállók közelében fekvő egyes fontosabb épületek kapcsán felvillantsa az ezeket alkotó XIX–XX. századi fővárosi építészek életművét is". A rendezők, a könyv szerzői, *Branczik Márta* és *Demeter Zsuzsanna* a majd négyszáz építészeti tervvel és fényképpel egyúttal bepillantást nyújtanak a Kiscelli Múzeum építészeti gyűjteménye és fényképtára rendkívül gazdag anyagába is.

Nos, ha a néhány évvel ezelőtti kiállításhoz a dolgok – szerencsésebb nyugati országokban megszokott – rendje szerint megjelent volna az alapos katalógus, akkor nyilván nagyjából azt az anyagot tartalmazza, mint amelyik a mostani albumban helyet kapott. Azaz állomásonkénti tagolásban esik szó a főbb épületekről, épületegyüttesekről, utcákról, terekről, egy-egy fejezetet kapnak a legfontosabb építészek, akik a klasszicizmustól a szecesszió időszakáig Budapest építészetének meghatározó jelentőségű képviselői voltak, s ennek megfelelően a kötet képet ad egy újabb alfejezetben legfontosabb építményeikről vagy terveikről is. Így jön létre a már említett gazdagság, s persze így születnek meg a hiányok is, hiszen a kisföldalatti környékéről szóló albumban több reprezentatív korabeli felvételt látunk a Vár *Hauszmann* tervezte tömbjéről, mint sok, a várnegyedről szóló kötetben – ugyanakkor *Pollack, Ybl* kiterjedt pesti munkásságának érzékeltetésével sem maradnak adósak a szerkesztők. A könyv borítójának egyik képén a millenniumi vasúttól meglehetősen távol fekvő New York-palota látható.

Tagadni sem lehet, hogy egyrészt kiállításhoz kötődik, másrészt a számítógépes korszak gyermeke a reprezentatív, a Magyar UNESCO-bizottság ajánlásával megjelent kiadvány, mondhatnánk, a „linkek könyve", olyannyira, hogy akár értetlenkedhetnénk is, miért nem kattinthatunk tovább a neves mesterek vidéki épületeihez vagy éppen a tanítványok munkáihoz. Vagy hogy – s az előbbi félmondattal ellentétben ez komoly kérdés –, ha már ennyi, a témához többszörös áttétellel kötődő objektumról közöl reprezentatív képet az album, miért hiányzik a részletesebb képaláírás? Ami még fontosabb, miért hiányzik a könyvből jó néhány, a földalatti egyes állomásaihoz közeli épület, utca (Váci utca, Hajós utca, Zeneakadémia, Adria Biztosítótársaság)?

(Branczik Márta – Demeter Zsuzsanna: Budapesti építkezések állomásai. Fekete Sas Könyvkiadó, Budapesti Történeti Múzeum, Terézvárosi Művelődési Közalapítvány, Budapest, 2007. Ára: 9600 forint)

SZIGETVI

DOMONKOS LÁSZLÓ

Kegydíj

Román vérengzés Enyeden ezernyolcszá

Minden olyan szépen indult: a pesti események híre 1848. március 19-én déltájban ért Nagyenyedre: a Torda felől érkező Biasini-féle gyorskocsi utasai hozták, midőn megérkeztek az azonos nevű vendéglő elé. Rövid idő múlva a diákok már mindenfelé ujjongva terjesztik a pesti híreket – *Szentpáli Elekné gróf Bethlen Karolina,* aki Kolozsvárról jött a gyorskocsival, nemzetiszínű szalagokkal feldíszített csokrokat szór a diákok közé. Nemsokára az enyedi hölgyek felvásárolják az elérhető összes szalagot, és kokárdákat készítenek. A szabadelvű párt tagjai megbeszélést tartanak *Szász Károly* lakásán. Eldöntik: népgyűlést hívnak össze a református vártemplomban. A sokaság hatalmas nemzetiszínű zászló alatt, a Rákóczi-indulót énekelve gyűlik össze a templomban, ahol *Mihályi Károly* professzor a szószékről elszaval egy verset, amelynek kéziratából egy példány most jutott el Pestről ide, a Maros mellé: Nemzeti dal a címe… Menesztik a konzervatív főispánt, szabadelvűt neveznek ki a helyére. Vármegyei közgyűlés összehívását sürgetik. Közben a karzatról egy *Lőte Lajos* nevű diák frissiben elkészült, forradalmi hangvételű költeményét szórják a jelenlévők közé. A megyei közgyűlést március 30-án megtartják. Előzőleg a Kemény-udvarban Szász Károly, báró *Kemény István,* báró *Kemény Dé*rák főparancsnokságnak, valamint védelm zék meg a „törvényes kormányt minden el séggel szemben". Saguna szerint az osztrák parancsnokság Erdély egyetlen törvényes mánya. Azt meg alighanem a legegyügyűbb csoban is tudta, kik lehetnek az osztrák hata ellenségei.

És a sor folytatódik: még októberben rendkeresztúron meggyilkolják a környé összegyűjtött 200 magyar nemest, Kocsár 60 magyart mészárolnak le, méghozzá – mi *Domokos Pál Péter* írja – „oly kegyetlen va lizmussal […], hogy a jegyző családjának rom tagja, látva a borzalmakat, fölakaszt magát". Október 23-án pedig Zalatna me játszódik le az addigi legborzalmasabb mény. *Kacziány Géza* Magyar vértanúk kön – Alsó-Fehér megyei tömegmészárlás c könyvében olvasható: „Éjféltájban meg Dobra *(Petre Dobra* tribun, mivel az ekkor divatos dákoromán legenda hatására új igazgatást is igyekeztek bevezetni Erdélybe román lázadók római mintára az egyes ker tek vezetőit prefektusnak és tribunusnak ne ték – D. L.), s kiadta a jelszót, hogy a magy kat le kell gyilkolni. […] Vadállati kínzáso ölték meg a védteleneket. Némely magyar nő és gyermek húsz-harminc sebet is kapo még élt; mások a fájdalomtól megtébolyo

BRANCZIK MÁRTA

Utazás föld alatt, föld fölött

A millenniumi földalatti állomásain 2002-ben rendezett kiállítás adta az ötletet ahhoz a kétnyelvű – magyar és angol – kötethez, amely Budapesti építkezések állomásai címmel jelent meg a Fekete Sas Kiadó, a Budapesti Történeti Múzeum és a Terézvárosi Művelődési Közalapítvány összefogásával. A könyv ízelítőt ad a Kiscelli Múzeum építészeti gyűjteményében és fényképtárában őrzött anyagból.

Hogyan alakult a kötet terve attól kezdve, hogy a Fekete Sas Kiadó jelezte, szeretné könyv alakban kiadni a földalatti állomásain látott anyagot? – kérdeztem a könyv két szerzőjétől, Branczik Márta művészettörténésztől és Demeter Zsuzsanna fotótörténésztől, a Kiscelli Múzeum munkatársaitól.

„A kiállítást korábban a Budapesti Történeti Múzeum megbízásából rendeztük meg a millenniumi földalatti állomásain. A cél akkor még csak az volt, hogy az ott várakozók tájékozódhassanak arról, mi minden épült az állomás környezetében. A könyv szerkezetét is ez határozta meg, a megállók szerint tagoltuk. Műfaját tekintve ismeretterjesztő útikalauznak szántuk, nem tudományos műnek, és nem is nosztalgiázó szép albumnak" – mondja Branczik Márta.

A kötetben nyoma sincs a nosztalgiázásnak. Ha nem is szánták tudományos műnek, nyilvánvalóan arra törekedtek, hogy szakmai szempontból minden a helyén legyen.

„Ez volt a szándékunk – erősíti meg –, szakszerű szövegeket írtunk, pontos adatokkal. Farbaky Péter mindvégig közreműködött a kötet elkészítésében, ő írta az előszót is. A könyv végén pedig válogatott bibliográfiát adtunk. A hangsúly mindvégig az építészettörténeten volt. Az épületeket nem leírtuk, hanem az építésük folyamatát követtük nyomon. Azt akartuk, hogy az is lássa az összefüggéseket, aki csak egy oldalt tud elolvasni Hild Józsefről vagy Hauszmann Alajosról."

Ahogy Demeter Zsuzsanna mondja, kiválasztották a földalatti állomásai körül a legjelentősebb épületeket, és tervekkel, fotókkal illusztrálva bemutatták őket, majd röviden összefoglalták az épület alkotójának munkásságát. „Minket is meglepett, hogy az így összeálló anyagból kirajzolódott Pest építészete a 19. század első felétől a 20. század első feléig."

Branczik Márta elmondása szerint a könyv története azzal kezdődött, hogy felkérték lektornak Vadas Ferenc művészettörténészt, és az ő lektori jelentése alapján kibővítették a korábbi kiállítás anyagát. Kiderült, hogy ha kötetet akarnak összeállítani, nem állhatnak meg azon a szinten, ahol a kiállítás. A könyvnek teljesebb képet kell adnia.

Demeter Zsuzsanna kiemeli: a kiállítás megrendezésekor az is cél volt, hogy a Kiscelli Múzeum gyűjteményeinek anyagát megismertessék. „Amikor kiválasztottuk az épületeket, arra is figyeltünk, hogy mihez találunk bemutatásra érdemes anyagot. A Kiscelli Múzeumnak ugyanis gazdag építészeti és fotógyűjteménye van."

A nagyközönség azonban keveset tud ezekről a gyűjteményekről – a könyv abból a szempontból is fontos, hogy bepillantást enged ebbe az anyagba. Mint arra Demeter Zsuzsanna felhívta a figyelmet, az újkori osztálynak ez a két legnagyobb gyűjteménye. Mintegy kétszázezer fényképet és harmincezer építészeti tervet, rajzot tartalmaz. A fotókat a fényképészet korai korszakától napjainkig gyűjtik.

„Építészeti gyűjteményünkben az anyag zöme 19–20. századi, ebből az időből kerültek hozzánk nagy hagyatékok, szórványosan előfordul azonban egy-két 18. századi terv. A Budapesti Történeti Múzeumhoz tartozó Kiscelli Múzeum állandó kiállításán jó néhány eredetiben látható a könyvben szereplő műtárgyak közül. Vannak olyan tervek, rajzok, építészeti metszetek, amelyeket most először publikáltunk" – mondja Branczik Márta.

Seidner Zoltán felvétele: a Kasselik-féle üzletbérház a Vörösmarty téren 1930 körül

FORRÁS: KISCELLI MÚZEUM FÉNYKÉPTÁRA

Arra a felvetésre, hogy sokféle képet közölnek – alaprajzokat, akvarelleket, fotókat, építészeti metszeteket, részletrajzokat –, elmondta: nem híve annak, hogy az épületnek csak a homlokzatát mutassák, azt is lehetőleg szép vízfestménnyel. „Ezért szerettem volna még több műszaki ábrázolást, tervváltozatot beletenni a könyvbe, de a terjedelmet nem lehetett a végtelenségig növelni. Az épület volt a kiindulópont: külsővel, belsővel, képpel, metszettel, a lehető legszélesebb körű illusztrációval, hogy minél több részletet fölfedezhessen az olvasó, hogy egy kicsit másként nézze a várost."

„Ezért találtuk ki, hogy a vásárlók kapjanak nagyítót a könyvhöz, hogy ők is felfedezhessék azokat a részleteket, amelyek ránk is újdonságként hatottak" – meséli Demeter Zsuzsanna.

Ahogy mondja, a kötet szerkesztése közben ő is kézbe vette a tervrajzokat, építészeti metszeteket, és sok mindent tanult belőlük: „A fényképeket ismertem, az épületeket kívülről láttam, de most egészen más szemmel nézem őket. Azt reméljük, hogy az olvasó is így jár majd. Rá fog csodálkozni, mi minden van ebben a városban, ami eddig nem tűnt fel neki. A zárójelbe tett mai címekkel jelezzük, hogy melyik épület áll még, és pontosan hol. Hogy akit érdekel, oda tudjon menni, meg tudja nézni, amíg még lehet." Budapesten rég nem látott méretű bontások tanúi vagyunk. 19. századi épületek tűnnek el napok alatt, időnként a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal tiltó határozata ellenére.

A művészettörténész szerint mi a jelentősége Budapest építészetében a kötetben megjelenő időszaknak? – kérdezem. Ahogy Branczik Márta mondja, azokban az időkben is voltak nagy bontások, nagy változtatások, és létezett telekspekuláció. „Az Andrássy út épületegyüttese, amely ma a világörökség része, mégis egységes gondolat jegyében jött létre. Ha ma is volna egységes gondolat, és olyan minőségű épületek kerülnének a régiek helyébe, olyan technikai műgonddal kivitelezve, ahogy akkor, nem volna nagy baj. Ehhez azonban pontosan meg kellene határozni, mi a feltétlenül védendő és mi nem. Amit pedig meg akarunk őrizni, annak nemcsak a homlokzatát kellene védeni. Visszautalok arra, miért tettünk olyan sok építészeti metszetet és alaprajzot a könyvbe. A laikusnak is érzékeltetni akartuk, hogy az építészet elsősorban tér, és nem egy tér burka. Elfogadhatatlan az a gyakorlat, hogy a homlokzatot meghagyják, de az építészeti tereket, a részleteket megsemmisítik. A 19. században és a 20. század elején készült fotók rendkívül gazdagok részletekben, láthatjuk rajtuk, milyenek voltak eredetileg ezek az épületek. Ez is a könyv egyik fontos hozadéka."

FERCH MAGDA

Susana Baca az A38 hajón

Susana Baca a perui, sőt a dél-amerikai zene nagyasszonya. Különleges, tiszta énekhangja, finom, melankolikus dalai és nem utolsósorban társadalmi elkötelezettsége valóságos nemzeti hőssé emelték hazájában. Az afroperui kultúra és folklór legnagyobb kutatói és népszerűsítői közé tartozott már nemzetközi karrierje előtt is. Nagysága elsősorban természetességében rejlik: mindenfajta erőltetettség nélkül képes ötvözni Dél-Amerika afroamerikai népi hagyományait a kortárs spanyol és portugál nyelvű költészet legnagyobbjainak, Pablo Nerudának, Manuel Scorzának vagy Gilberto Gilnek a szövegeivel. Varázsos személyisége, magával ragadó hangja azonnal lenyűgözi hallgatóját még lemezről is.

Első lemeze 1987-ben jelent meg Poesía y canto negro címmel. Az igazi áttörés 1995-ben következett be karrierjében, amikor megismerkedett a Talking Heads egykori énekesével és vezetőjével David Byrnenel. Byrne kiadója, a világzenére szakosodott Luaka Bop jelentette meg az első átütő erejű perui válogatáslemezt, az összeállítást Susana Baca csodálatos dala, a Maria Lando nyitotta. 1997-ben Susana Baca, 2000-ben Eco de sombras, 2001-ben Lamento negro, 2002-ben pedig Espirítiu vivo címmel adott ki lemezt. Elnyerte a legjobb latin előadónak járó Grammy-díjat is. Legutóbbi lemezére, a tavaly nyáron megjelent Traversíasra négy évet kellett várni, de megérte.

Az album anyagát mutatja be saját együttesével az A38 hajón péntek este nyolckor. *(mh)*

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az
»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

Csupasz kietlenség a színpadon és a lelkekben

FOTÓ: HERNÁD GÉZA

A varázslat nélküli sziget

SZÍNHÁZ

Egy régi, veretes, kettétört halászcsónak a Szegő György által tervezett egyik fő díszletelem. Jelképezi azt a vihart, amelynek megvilágosító ereje van, és utána egy szigeten világossá válik, ki milyen ember, milyen szándékai vannak. Egyébként jobbára üres a tér, kietlenül kopár, szó sincs varázslatos szigetről a Stúdió K-nak A vihar avagy a bűnbocsánat színjátéka című produkciójában. A darab lényegében Shakespeare A vihar című művének rövidített változata, néhány máshonnan származó idézettel.

Csupasz kietlenség honol, mint [illegible] a lelkekben is, meg hatalmától, és tartja rabszolgasorban. A hajótöröttek közül a szigeten Sebastian, a nápolyi király öccse készül trónfosztásra, ő akár fivére meggyilkolásától sem riadna vissza. Mindez tragikomikus formában is látható, mert két habókosnak látszó fickó, Trinculo és Stephano akár Prosperót is megölné a sziget birtoklásáért. Mindenki függ mindenkitől, mindenki igába hajt valakit, és érdekből cselekszik. Még Ariel, a légi szellem is ezt teszi, amikor végrehajtja Prospero utasításait, mert ez az ára annak, hogy elnyerje a szabadságot. Nyakó Júlia Ariel alakjába bájosságot, könnyedséget és keménységet vegyít, élvezi, hogy varázsereje által neki is hatalma lehet. Hannus Zoltán végtelenül aljas lényt formáz. Nápoly királyát Tamási Zoltán adja savanyú ábrázattal. De még Stephano és Trinculo sem olyan humorzsákok Maday Gábor és Lovas Dániel játékában, ahogy más produkciókban megszoktuk. Fodor Tamás rendezőként eldurvult, kibírhatatlan világot tár elénk, színészként Gonzalo tanácsost alakítva pedig olyan idős embert, aki látott már mindent, mégis van oka a csodálkozásra.

A produkció vége élesen elüt az addig lassan hömpölygő, néhol már-már unalmas, realista színjátszástól, és átvált paródiába. Abban a jelenetben, amikor Prospero, ahelyett hogy akasztófára küldené őszinte sem a bocsánat, sem a bűnbánat. A jövő nemzedékét, Prospero lányát, Mirandát és a nápolyi király fiát, Ferdinándot nem érdekli ez az egész purparlé. A Rusznák Adrienn által játszott lány és a Büki Marcell által alakított fiú ebben a verzióban inkább szeretkeznek, és felszólításra csaknem anyaszült meztelenül kerülnek elő. Fütyülnének hatalomra, egymásban keresnék a boldogságot, ha békén hagynák őket. Valószínűleg nem hagyják. Máris benne vannak az érdekek hálójában. Ez Fodor Tamás pontosan értelmezett, de nem eléggé átütő erejű produkciójának keserűen gunyoros vége.

BÓTA GÁBOR

Brand
kőrajzoló

L. Lendrey - kentiványi
252. l.

kell kiállitani.

e n t e s.

rottak között 19..évi.....
yszállitó automobilnak, motorkerékpár-
rtént.
.....
.....
.....utca.....szám.
.....
.....
.....utca.....szám.
mányának megjelölése:.....
.....
ges adatok:.....
gódugattyuk száma:.....

Pyrker J. L. – de Felső-Ész etc. Brandt
rajz. Steindr. v. R. Weber. 8°.

Lantz X. A. 641.

Brandt

Brand, kőrajzoló a mult század első felében. Műve: Pyrker László egri érsek 4.-r. alakú kőnyomatú arczképe, a név alatt három sor német szöveggel.

Tört. Képcsarnok grafikai gyűjteménye, Budapest.

Pozsony. Brand Ádám, Kőművesegéd,
+ 1792.

Pressburger Zeitung
1792, 89. 4.

Brand Ádám, könyvnyomdász,

† 1792. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1792, 89. sz.

BRAND, Adam, pozsonyi kőművesmester

A.B. Maurergesell, 3 éves lánya meghalt (1766, 103. szám, 41 l)

—

U. az. † 30 (?) éves korában, Pozsony, 1772 október 30 (1772, 999 l)

Preßburger Zeitung
(Zeitung)

M.D.K.

BRAND Ábrahám festő

Gyöngyöstarján rk. templom oltárkepe
Szt-György (elvesett)

Garas XVIII. rg. 172. 210. l.

megjön

Brand Ábrahám

festő

L. Kendrey-Kentiványi

202. l.

~~Brand~~

ell kiállitani.

E N T É S.

alulirottak között 192..évi.....
ongorának átruházása történt.
.....
..ker.....utca.....sz.
.....
..ker.....utca.....sz.
ezése:.....
ye:.....
.....
az ellenérték,
jesitésére a

BRAND ÁGOSTON
iparmüvész

Brand Ágoston 1924-ben végzett a Budapesti Iparmüvészeti Iskolában. XXXX 1925-től 1939-ig Párisban élt, ahol grafikai és festőművészi munkát végzett, valamint kerámiát és szines falburkoló csempéket tervezett,

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1980.február - 17.lap.

BRAND ÁGOSTON
iparművész

Brand Ágoston iparművész F.Horváth Évával rendezett kiállitást 1975-ben a Nagytétényi Kastélymuzeumban.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes:
Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980.február - 17.lap.

BRAND ÁGOSTON
iparmüvész

1975-ben a müvésznek a Nagytétényi Kastélymuzeumban volt kiállitása, a Müvészeti Alap tagja.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1980. február - 17. lap.

BRAND ÁGOSTON

A "Legszebb termék" évenkénti pályázatain
több izben nyert dijat és elismerő oklevelet.
Alkotásait bemutatták az 1969-ben ~~xxxxxxxxx~~
~~xxxxx~~ Párisban rendezett herendi kiállitáson,
majd 1973-ban Bécsben, 1974-ben Koppenhágában.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980. február - 17. lap.

BRAND ÁGOSTON

BRAND ÁGOSTON 1940-től a Herendi Porcelángyár tervezője, 1942-ben a Budapesten és Kassán rendezett országos kerámiai kiállitáson ezüst érmet nyert, 1952-ben az országos étkészlet pályázaton I. és III.dijjal jutalmazták.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1980.február - 17.lap.

BRAND ÁGOSTON

Párisban résztvett a Salon des Independents kiállitásain grafikai és rézkarc munkáit kiállitották Lille-ben és Algerban is. 1939-ben hazajött Magyarországra.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1980. február - 17. lap.

Branol Ágoston

~ Szittya Horváth Éva:
„Josephine" étkészlet, 1968 - porcelán.
(Herendi Múz.) Rend.

v. Sikota Győző: Herendi porcelán 100.
Műszaki Kiadó 1970.

MDK

Brand Ágoston

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

Brand Ágoston

A herendi porcelángyár munkájáról, a forma
tervezőművészekről és festőkről számol be
Vadas József: "Herend és tsai" címmel.
A nagydíjat nyert művészeti vezető Horváth
László mellett megemliti még Tóth János,
Hanzély Jenő, Cs. Illés Irén, Sz. Horváth
Éva és Brand Ágoston művészeket.

Vadas József cikkét lásd: Horváth László
nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 13.
XX. évf. 46. sz. 12. lap.

Brand Ágoston, iparművész

A „Művészet az iparban" c. bemutatás a FIM F. Ker.-i központjában látható aug. végéig. – Az Iparművészeti Főiskolán diplomázott Székács Zoltán, Brand Ágoston és társaik tervezőként az iparban dolgoznak.

Losonci Miklós: Tervezők az iparban. Pest Megyei Hírlap, 1949. júl. 14.

M.DK.

Brand Ágoston
keramikus

Gravírozott díszítést alkalmaz
munkáin.

Sckota Győző: A városlődi mágolika.
Művészet, 1969. október - 30 lap.

Brand Ágoston
keramikus

„Teáskészlet"
(repro)

Sikota Györö: A városlódi majolika
Művészet, 1969. október - 30 lap.

Brandt Ágoston

Sz. Horváth Énával almazöld „bélelettű" mogyoróbarna nagy étkészletet mutatott be az Iparművészeti Tanács bemutató termében.

F. Marik Klára: Városló'd új kerámiái; Ipari Művészet, 1970. 3. sz. 43. l.

Brand Kálmán [iparművész, keramikus] MDK

A Herendi Porcelángyárban dolgozik.

Az új formák egyik kialakítója.

Harsányi Iván: Herend márkája 4-5

Bp. 1964. júl. 2.

NÉPSZABADSÁG

Brabd Ágoston

Herendi teroczőművész.

A Várislődi Majolikagyár kiállítása; Ipari Művészet, 1969. 1. 49. l

BRAND ÁGOSTON

MŰVEI SZEREPELNEK A II. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉN.

BOJÁR IVÁN: KIÁLLITÁSRÓL KIÁLLITÁSRA.

MAGYAR HIRLAP, 1970. OKT. 14.

Brand Ágoston

grafikus

1919 – 1923

Ernicsk 1930.82.1

TUL

GRAM

Brand Ágoston

Emlékére

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoz
1970. IV. 27.

Brand Ágoston

Emlitve

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztató. 1970. IV. 21.

Brandl Ágoston

Munkáinál fénykép

Déli Hírlap, 1970. nov. 17.

MDK.

Brand Ágoston

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 nov.13.lap 3.

Brand Ágoston

nevét a kerámiák herendi porcelángyár keramikus-tervezői között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése.
Művtört.Ért. 1970. 4.sz. 278-283. l.

281. l.

Brand Ágoston
Két falitál, porcellán

Ernst Museum. I. iparművészeti kiállítás. 1932.
9 l.

604

t hasáb/alaku talapzaton áll a szent
alapzaton felirat: Állittatott / 1847-
né / született / Jezerniczky / Katalin /

rül, romantikus stilusban átalakitva.
talakitott klasszicista.
őhomlokzatán az egyeneszáródásu ablakokat
tt csucsivezet s ezekben rozetták. Kapu-
igyancsak rozettás, csucsives diszités-
aladva: a + b + a + aa + d + aa + a +
elyezkednek el az ablakok, /melyek közül
ot, aa kapcsolt ablakot, d pedig uj aj-
ujtatott rácsok. Oldalhomlokzatokon
ső homlokzaton a + aaa + a + b + a ten-
rozettás, csucsiv diszitéssel s bujtatott
ető fedi.
l fedett középfolyosóról nyilnak mindkét

Brand Ágostonné MDK

Virágos kert, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Brand Ágostonné
Virágoskert, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.

MDK

Brand Agostonné

Virágos kert, olajfm.

Képzőm.Társ.1907/8. téli műáll.kat. 33.1.

~~Legsikerültebb műve Napvilág az azalea~~ házban, ismeretlen tulajdonos birtokában. A Műcsarnok 1914. évi tavaszi kiállításán két, Virágok a biedermeyer-korból cz. temperával szerepelt.

Kiáll. tárgymutatók és ~~a művésznő közlése nyomán.~~

(önéletr. adatok.

1 Ekkor Tőkésújfalun, majd Nagykőrösön élt.

megjöv

Brand Ágostonné

szül.: Krieghammer Olga

bárónő, festőnő

L. Kendrey-kentiványi

252. l.

SZEGED.

ek, közkereseti társaságok, betéti tár-
gjegyzésre jogosított tag, vagy tagok
gjegyzést elrendelő eredeti birói vég-
eredeti példányát a kereskedelemügyi
. rendelete szerint minden részvény-
ékhelyén levő postahivatalnak átadni.
elrendelő birói végzés egy példányát
em, hogy azt **mielőbb,** de legkésőbb
hivatalnak átadni szíveskedjék, mert

Brand-Krighammer
Olga br

Mücsarnok
1914. tav. kiáll. 652, 659

Szombathelyi művtörténeti kiállítás

VI. 283

Brand Krieghammer

Olga bárónő

Pest

Nemzeti Szalon

bárónő B r a n d- K r i e g h a m m e r O l g a.

1912. Magy.Kpzümüvnők IV,kiáll.

Halóványrózsák,olajf,
Nyárivirágok,olajf,
Csendélet,olajf,

1913 Magy.Képzőmüvnők,Egy.V.kiáll.

Piarada Piara de Siena,olajf,

Brand C., festő

Művészet, III., 1904. 343.

Adatok művészetünk történetéhez

Ø Brand C

festő

Pataky 1951

154. l.

85703. szám.
1905 .

A Müemlékek orsz. Bizottságának 481-905. számu felterjesztésére, tudomása végett, kiadom.

Budapest, 1906. febr. 19.

A miniszter h e l y e t t:

államtitkár.

Brand, Christian Hilfgott

Sz. Frankfurt a.O. 1695; megh Bécs 1756.

"Hegyes táj, alakokkal"

o. réz

32.o.

/Czobor-Bednár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Brand, Christian Hilfgott

"Hegyes táj, alakokkal" /II/

33.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Brand G.
Tengerparti részlet, olaj

Árverési csarnok. 1939. 11 1.

Drégelypalánk lo

Rákóczi-u.46. Lakóház
barokkc
Rákóczi-u.54. Lakóház
Rákóczi-u.78. Lakóház
kb. 18
Rákóczi-u.8o. Lakóház
kb. 18
Rákóczi-u.821 Lakóház
Rákóczi-u.85, 87,89,
lo7 sz. lakóházak tel
Rákóczi-u.141. Lakóhá
Vár-u.lo.-11. Lakóház

Felszabaditók-u. 18.s

Rákóczi-u.86.sz. Malc

BRAND HERBERT, lakatosmester /Brandt/

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből emlitik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alklamazottak névsora.
BRAND HERBERT, /Brandt/, lakatosmester, 1748-+1759.VI.23. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVX-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

BRANDT HERBERT,lakatosmester/Brand/

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből, említik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
BRANDT HERBERT/Brand/,lakatosmester,1748-+1759.VI.23. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958.

BRAND, Stephan, pozsonyi asztalosmester

S.B. bürgerl.Tischlermeister

2 kiskorú gyerm. megh. 1831, 832 l.
1835, 756 "

† 38 éves korában, Pozsony
1838 nov.8. 1838, 900 l.

Pr.Z.

megírva

Brand J.
ötvös Munkács.
[illegible]magyötvj. 227 l.

1261

Nr. 1258

993 Valószínűleg — *Wahrscheinlich* **J. Brand**, ca 1850. (Brand Jakab munkácsi aranyműves 1910-i közlése szerint családjának több nemzedéken át volt műhelye. — *Nach 1910-er Mitteilung des Goldarbeiters Jakob Brand, besaß seine Familie durch mehrere Generationen eine Werkstatt.*)

Kanalak. — *Löffel.*

Özv. Várallyayné, Nyíregyháza.

KALOCSAI ILLÉS
BUTORSZÁLLÍTÓ VÁLLALATA

Iroda: II., ZSIGMOND-U. 13. — Telep: I., BUDAFOKI-UT 37.

TELEFON: 1-556-68

A Közigazgatási tisztviselők és a M. kir. Honvédtisztiikar kedvezményes szállítója.

TISZTELT CIM!

Tudomásomra jutott,
kodom költözése lebonyoli
Költöztetek csukott
autókkal vidékre is, min
pénzszekrényt, porcellán
szerü becsomagolását vál
golásért teljes anyagi fel
sokkal dolgozok, akik k
koznak. Ládákat költözköd
Felhivom továbbá nb.
kal és kocsikkal rendelke
kezésére bocsájthatok.
Áraimat a sulyos gaz
csonyabban kalkulálom, m
kérje árajánlatomat.
Várva nb. értesité
készen
Sziveskedjék árajánlat-
tétel végett felhivni.

M-D.K.

BRAND Johann Christian festő

1751-56 Magyarországon Pálffy Miklósnál dolgozik

Garas XVIII. 17. 210. l.

M.D.K.

BRAND Johann Christian festő

1722 - 1795

Garas XVIII. sz. 210; 138. l

Ø Brand Jaurs Keresztely

fest. – XVIII. sz

läsd ohr.

Mátrai Gábor jegyz. Sz. M.

156 l.

3/5

Dénes (gr. Andrássy Dénes?)

Fájkép. Rk.

K. 2. —

110 m, 171 sz.

Brand, J. Ch.

l.

Csat-Frey Ost Kunst

XXIV. k

133. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
420

Szabó Károly. Kun László. 1272-1290
Bpest, 1886.

L. M. Tört. Életrajzok. II. köt.

Brand József, [ ] MDk

A szakszerv.-i képzőműv.-körök tárlatán szere=
pel portrétanulmányaival. (Építők kult. otthonából.)

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 23.

Önálló táblakép - Arckép

Brand Károly Vilmos:
gr. Kohary Istvan nádor
arcképe /XVIII.sz. eleje/

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
78.

Táblakép. Télitáj. K. Brand.

Tud. gyűjt.

1819., II., 58-74.

B. P.: A képírásról, annak gyakorlatáról és betséről.

M.D.K.

BRAND Karl Wilhelm festő"

1754 Turóczi László tanár arcképe
Koháry István gr. országbíró arcképe

Garas XVIII. sz. 142, 210, l.

BRAND, Karl Wilhelm festő

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
111,237. Rép

N a g y s z o m b a t

Brand Károly Vilmos festő
müködési helye

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
- 78.

B r a n d Károly Vilmos festő
/Nagyszombat, XVIII. sz./

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
78.

MDK

Brand-Kriegshammer Olga, festön.

nagyszámu csendélet tarkitja az alakos festményeit, valamennyi kizárólag a virág pompáját választotta tárgyul.

? kiállitás. IIIÍ terem.

művészet.1918. 4.l.

MDK

Brand-Krieghammer Olga

Művészet 1918. 4.1.

br.Brand-Krieghammer Olga MDK

Virágok a biedermeyer-korból, tempera

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Br. Brand-Krieghammer Olga MDK

Virágok a biedermeyer-korból, tempera

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

m. D. K.

Brand L. grafikus.

Etnografikai rajz tanulmányokat készít a Slovák népviseletekről.

Anna Petrová - Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 966. 27. old.

BRAND, Stephan, pozsonyi asztalosmester

S. B. bürgerl. Tischlermeister 3 hónapos lánya meghalt (1831, 832 l)

—

S. Brandt, 2 és ½ éves fia meghalt (1835, 756 l)

—

U. az, † 38 éves korában, Pozsony, 1838 novemberb. (1838, 900 l)

Preßburger Zeitung.

(Gothan)

BRANDL Gentár festő (1862-1908)

Nagybánya és a Vajdaságról. Újvidék, 1996

		K/488
kõfaljavitás	T/400	
ás		
		K/6874
elújitás folyik	K/129	
		T/200
		T/200
tás, keritès felújitás	T/500	
z: teljes felújitás folyik	T/240	
		K/200
		T/200
lyik		
ás		T/100
és		K/2384
ás és mennyezet	T/400	
		T/400
héjazat javitás	T/80	
kzat-, tetõ- és kapufelújitás		
teljes felújitás		
kzatfelújitás		
atcsere		
újitás folyik		
allusztersor pótlás, cimer helyreállitás		
kzatfelújitás		

Brandceisz János szobrász M.D.K..

szobrásza ti munkák a kaposvári fk. plébániatemp

lomban 1936-40.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 179.1.

Brandeis Antal

MDK

A Cavalli-palota Velencében

Műcsarnok 1877. dec. 16.

A. Brandeis jelzéssel:

„Az Isola di St. Giorgio Velencében."

o. fa. 15 x 25,5 cm J. l. b.: A. Brandeis

Kiállítási ár: 10000 Ft.

—

„Velencei részlet" o. fa. 15 x 25,5 cm

J. l. b.: A. Brandeis Kiállítási ár: 10000 Ft.

BÁV 52. Képaukció katalógus Bp. 1988. szeptember

Brandeis Antal

MDK

A Cavalli palota Velencében.

Mücsarnok 1877.nov.8.

BRANDEISZ Ferenc építőmester

valószínű ő tervezte a versecí plébániatemplomot
1854

Komáúi 1982 287-288.
283. p. ll

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 I. 76 l.

Név: Brandel Frantz

Foglalkozás: könüves

Szárm. hely: Tyrol

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1699 XI 17 és XII 1. Zöretti

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Brandeis Ferenc

épitész

Csejkőről (Bars m.)

1839-ben 21 éves

1839
21
n. 1818

lása Fleischer Béla 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Brandeisz

Építőmester

vezet vetta csanádi plébánia templom épitésében 1868-69. mint épitésvezető lásd

Arch. Közl. 1871.

VII. K. 1. l - 8. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

967/1913 szám

Érk.: 913 év nov. hó 14 n.

Brandeis Franz

Architekt

geb. in Caškova in Ungarn

21 J. alt.

1839-40.

Bécsi akadémia

Kollonics Sigfrid, dunáninneni
főkapitány arcok. II. 213.

a. D. K.

BRANDARD

Lösd: Abresch

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 127. e.

Ø Brandegger Lajos

szül. Siklos 1877 jun. 26.

Rk. Uelem

1895/96. vendégl-

190

Moesia inferior V. 262.

BRANDCEISZ JÁNOS
kőfaragó

Kaposvár
Székesegyház
TKM 629

14. old.

Brandard, Edward Paxman, angol aczélmetsző; szül. 1819-ben, megh. 1898 ápr. 3-án. Magyar tárgyú műve egy budapesti tájkép Bartlett (l. o.) rajza után.

Budapest Székesfővárosi Múzeum katalogusa. Budapest, 1907. 93. l. — *Lanfranconi Enea* által Budapest fővárosnak ajándékozott budapesti történelmi képek jegyzéke. Budapest, 1887. 25. l. — *Thieme—Becker:* Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1910. IV. 527. l.

52-52. 252. l.

Brandard F.

acélm.

Budapest. T. 5272.

Az előtért a régi korlátos hajóhid foglalja el, a melyen egy processió közeledik. A pesti parton, hol egy bárka is kötött ki, már bucsusok haladnak balfelé. A háttérben pedig Buda vára látszik a királyi lakkal. Felirata:

látjók

DIE ALTE BRÜCKE IN PESTH

ez alatt: ~~Procession~~ Procession of Hungarian Pilgrims Pesth
alól balra: W.H. Bartlett
jobbra: F. Brandard.
legalól középütt: London, Published for the Proprietors by Geo. Virtue, 26. Ivy Lane.

Am., mér. a vk. 12 : 18.2 cm.

140-95.

Beattie W.: The Danube c. művéből London, 1842. és Wolff: Die Donau. Leipzig 1843

Ø Brandeisz Györö

felvételi rajzai
szepességi műem-
lékekről

Foerk Szepesség

több táblás rajzok,
főleg olyanokat
melyeken figurális
rajzok is vannak.

Fenti az ált. felső épitő ipar-
iskola IV. ont. növen-
déke volt.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rotherm[illegible] 12.
Telefon: [illegible]

D Brandeisz Vilma

1924/25

Ferképzőmfőiskék

71. l.

magyar

Brandel Ferenc

könnves mester

1696. Pest.

Pkc. 211. l.

Roman tégla, bélyeges Vr. 206.

Brandel Ferenc

Kőművesmester

1695-ben Pesten, a pesti cseh tagja.

Pettkó Béla: A pesti kőfaragó- és kőműves cech 1695-iki kiváltságlevele.

Budapesti Építőmesterek-, Kőműves-, Kőfaragó- és Ácsmesterek Ipartestülete. VII. Évkönyv. Bpest, 1911. 123. l.

Velencei festészeti iskola V. 216.

Brandel Ferenc

pesti építőmester a
XVIII. sz. elején.

Réh 22. l.

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPÍTÉSZ
BUDAPEST,
I., HORTHY MIKLÓS ÚT 86.

A Műemlékek

Brandl Ferenc

kőművesmester

1695. a pesti kőműves
és kőfaragó céh tagja

Duray 72. l.

Erzsébet - Néparadénia V. 310.

NYOMTATVÁNY

Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

úrnak
úrnőnek

H.

Aréna út 41.

Brandel Ferenc
építész
lásd
Rék 22. l.

31239. — Révai, Budapest.

Tisztelettel tudatjuk, hogy megjelent magyar nyelven is

CULBERTSON világhírű munkája

A KONTRAKT BRIDZS KÉK KÖNYVE

A KONTRAKT BRIDZS SZABÁLYAIVAL

Licitálás! Elosztás! Bridzs-pszichológia!

Ez az a könyv, amelyről minden bridzsjátékos beszél, de alig olvasta valaki. Most, hogy a magyar kiadás végre megjelent, a magyar bridzsjátékosoknak is módjukban áll a zseniális **Culbertson-rendszert** közvetlenül megismerni. A magyar kiadást Kenedi Sándor, a Pesti Napló bridzs-rovatvezetője rendezte sajtó alá.

A **KEZDŐ** mindjárt a legjobbat, legegyszerűbbet, leghelyesebbet tanulhatja ebből a könyvből.

A **HALADÓ** megtanulhatja a licitálás fínomabb elgondolásait és kiegészítheti tudását.

A **MESTERJÁTÉKOS** behatolhat az elosztás eddig járhatatlannak hitt dzsungeljébe, megismerkedhetik a bridzs-pszichológia és stratégia magasabb iskolájával.

TANULJON ÖN IS A BRIDZS LEGNAGYOBB GÉNIUSZÁTÓL BRIDZSEZNI!

M.D.A.

Brandel Péter, cseri Kőfaragó

1707. május 14-én kelt bejegyzés szerint 36 éves korában meghalt.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 314. old.

Brandel (P r a n d l) J á n o s (Hansz), ötvöslegény. Az ötvösséget 1669—73-ig Perstel György (l. o.) pozsonyi mesternél tanulta.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 119. l.

Sz-Sz. 252-l.

Brandelik Ferenc

MDK

Mérnök
Művezető

A II. világháború után a hídépítés terén szerzett érdemeket.

78.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hídépítés története. Bp. 1980.

Ø Brandenburgi Katalin

ikonograf

l.

Asztt. Tört. Erd

208. l.

M. N. Muzeum

tört. ost.

Brandenburgi Lőrincz
ágyúöntő

L megírva

Kendrey - kentiványi
252. l.

Más

árúbev

behozatali m
e

bevallásból, kisérőjegyből, raktárkönyvből)

k				
arifaszerű				**Észrevételek:** *a)* a zár mineműsége *b)* a határszéli (belépő) vámhivatal neve *c)* a küldemény további rendeltetése
vezése	tétele	vám-egysége P	vám-egysége f	
8	9	10		11
				a) ____ drb. ólom *b)* ____ országból ____ át ____ számú bemondó / kisérő jegygyel

Brandenthal

műasztalos, dekoratív asztalosmunkái

Nód

Gépin Gyula dr.:

A Kombathelyi vékes-csipház ismertetése.

Szombathely 1942

27. l.

fölittzon m

Brandenthal

ród
z

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi székesegyház
Szombathely, 1943. 42. l.

rta: Révhelyi Elemér 130 l. (Sajtó

liklós. (Előkészületben.)
Balogh Jolán és Révhelyi Elemér.

elvétele és térképe. Készíti: Csiky

S NYOMDA RT. BUDAPEST

BRANDENTHAL Peter, pozsonyi vzobrúz

P. B. Akademischer Bildhauer, 1 éves fia meghalt (1802, 7171)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Brandenthal Pál, szobrász

1802-ben kisfia halt meg Pozsonyban. Szombathelyi működéséről Aggházy is megemlékezik.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 175?-185? között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf. 1. sz. 23. old.

le. D. L.

BRANDENTHAL Péter szobrász

1808. Szombathely, székesegyház, nyöl-
tolószékek faragott díszei

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1935.
I. 175. l.

Brandesz D.

ékszerárúgyár Arad.

Laid

Orvát Kálmán dr. Erdélyi Lexikon. Nagyvárad 1928. 42. l.

ıto di Giovanni.

r 13-án. † ugyanott 1517-ben.

fejét kissé balra fordította és
márvány-párkányra helyezett
Jézust tartja, kinek jobbjában
s a ki baljával anyja palástját
sfény veszi körül. Közűlök a
ett szegélyű sötétkék palástot
ujjú piros ruhát, a gyermek
seresznyeszem látható, arany-
ıyozott háttér mintázott.
ı. — Lelt. sz. 4209. — Becsértéke
János hagyománya 1907 novem-

átvételre és az átvétel jóváhagyá-
a 4203 lelt. számnál. — Bejelen-
53–913).
adatok a Szépművészeti Múzeum-
Giovanni: Mária a gyermekkel.
vonatkozó adatok és pedig:
)–908. pag. 24. Nº 44). *Scuola*
Kinde. Ölgemälde, auf Holz ge-
(In der Stiegenhalle);
)80–908. pag. 1. Nº 4). *Scuola*
ı Kinde. 45 hoch, 34 breit (Im

ıen (1893–912. Nº 8). *Umbriai*
zussal;
(2165–912. Nº I:8). *Umbriai*
ézussal. Fa, 46 : 34·4 cm.

III

852 (1209).

971 (9).

8 (1001)

Brandfreiz János

Siremlék, repr.

Éimisk 1915/16. Cíl.

Bécs.

A középtért elfoglaló v
át karfás hid vezet, a bástyák
rókelők élénkitik. Körülötte a
tért hegyek képezik. Felirata

PROSPECT DER STATT

magyarázó szövegének ~~kezdő~~ kez
zése: 6. St. Ulrich.

Rm., mér. a belső vk. 8

140-95

Brandi, Giacinto

festo

Gentrimenel

218.1

A tekintetes Vármegyei Közigazgatási

MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTT...
1030/913

Pótlólag még:

Horvátorsz. Müeml. Bizotts.
Cs. és kir. udvari kotár
Képviselőház kotára
Ruffy Pal

Brandienger K./Kunrath/,asztaloslegény

Győrben 1674 1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Wien:~~Krakk~~ Brandienger K." 124.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9-Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Evkönyve

MDK

Brandk Köszegi Gusztáv,festö

Steiner Rezsö tanitvány az országos nevü festök közé lendült.

Dr. Csatkai Endre:A soproni pikt.ura történetének vázlata . Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 562-4.l.

MDK

Brandl, hegedükészitő

Polgár G.: A hegedü. Vas.Ujs. 1914.11.sz. 2o9.1.

Ø Brandl

szombathelyi órás

1835–40. körül

Állvángos óra,

Kaszab Aladár

tulajd. Bpest

Inul

azonos Brändl Gusztávval?

aki szintén szombathelyi órás volt

GYŐR

Székesegyház

RMV 12, 73/.

Brandl

írás Szombathely

1835–40 közül

l.

Csányi írák

40. sz.

Brandl

órás Szombathely

XIX. sz. első fele

rod

Pritz 53. l.

1274. Joost van Cleve (Cleef).
Sz. Antwerpenben a XV.

Mária királyné ~~képe~~.

Derékig és kissé jobb
Kezeiben kesztyűt tart ~~elyké~~
ját kissé fölfelé irányitot
Fejkendője, a melynek végei
hér, szemöldöke és szeme ba
öltőjének gallérja és szegé
zöld. ~~Alakja~~ fölül félköriv

Fa, méretei 32.6:25.3
Nemes Marczell ajándéka
Leltároztatott 1910 má

Brand Gusztáv
ipanműész

Vagy alkotóhészségű művész, a
herendi gyár egyik erőssége.

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár.
Művészet, 1971.á prilis - 43.oldal.

magirne

Brandl Antal

szobrász

Die in Zinkugss ausgeführte Quellennymphe, früher vor dem Palais Grassalkovich, jetzt im Aupark, ist ein Werk des Bildhauers Anton Brandl, der, nach Absolvierung seiner Akademiestudien, Lehrer wurde und Zeichenunterrichts gab.

Csákos. 5. l.

BÉLYEGALBUMKIADÓ
BÉLYEGKERESKEDÉS
BUDAPEST, IV.
Városház-u. 14.
Telefon : 185—133
Postatakarékpénzt. csekkszla. : 10482.

Brandl Anton

mohair

Pozsony

l. Forum

1934. 309. l.

Brandl Antal

Hobrász -

1817 - 1893.

Az 1860-as és 70-es években Pozsonyban működött. E katalogus 22 sort (sokat) ír róla. Egy Patrona Hungariája is van.

Kat Bratislavy

283. l -

1893
181.7
76

93

L. Thieme - Beckert

Brandl Alajos

Hobrász, pozsonyi rajztanító
a vasárnapi ismétlő
iskolában

Hobrász is volt, a pozsonyi ligetben látható fürdő nimfát ábrázoló Hobra.
A bécsi akadémián tanult, majd Londonban végeszeti tanulmányokkal foglalkozott. A nyitrai püspök foglalkoztatta, majd a pozsonyi reáliskola rajztanára lett. Egyidejűleg a vasárnapi rajziskolában is tanított sar ő Úre alatt kezdte tanulmányait.
Fadrusz János.

Lázár Béla dr.: Fadrusz János élete és műveszete. Bp. 1923. 12, 13. l.

Brandl Antal

rajzbanár

Pozsony

l.

Lykaköröm

126. l.

Érkezett 1905 márc. 4.

174/1905 sz. (Nagyenyed, 1905 márc. 2. 59 elülj. sz. a.)

A nagyenyedi Bethlenkollegium elöljárósága jelentést tesz az 1904. évi népiskolai segély felhasználásáról. (Válasz III. 31.)

Brandl Antal

pozsonyi szobrász-
művész

készítette a nyitrai
városháza előtti terén
álló Mária-szobrot
Roskoványi Ágoston
nyitrai püspök meg-
bízásából 1881-ben.

Vagner József:

Adatok a nyitra-vá-
rosi plébániák tör-
ténetéhez. Nyitra
1902. 64. l.

Legjelentékenyebb köztük Bernininek tritoncsoportot ábrázoló s szökőkúthoz készült égetett agyagmodellje és Alessandro Algardinak Laudivio Zacchiát ábrázoló pompás márványmellszobra. A múzeumnak spanyol renaissance és barok szobra is mindössze 18 van, ezek azonban ha nem is kiválóak, de jellemzőek s elegendők arra, hogy fogalmat adjanak a dekorativet a kifejezésbeli pátosszal sajátos szépségérzékben egyesítő újkori spanyol szobrászatról.

A gyüjtemény legújabb szerzeményei közül fölemlítjük Dávid királynak márványszobrát, melyet a lajstrom szerzőnője Antonio di

tudományos követelményeknek, a sz
reket is érdekelni fogja, kivált azoka
ország művészetének nem specziális
mert a nagy tudományos kézikönyv
hiányosan tárgyalják a svájczi mű
A szerzők első sorban a nagy közö
az iskolák igényeit tartották szem el
kedvéért az egyes korszakok elé tá
általános bevezetést írtak, melyek n
dig állanak a kutatás mai színvonalá
sance). A könyv fő érdeme, hogy s
és emléket közöl s csoportosít kors
művészeti ágak szerint. Bő és jó a
tráczió-anyaga, kivált az építészetet

Brandl Anton

pozsonyi volván

1817 – 1893.

láid oko

Forum. 1938. 113. l.

képekkel

teljes életrajz

Fadrusz mála

tanult rajzolni.

Brandl Alajos rajztanár, szobrászművész

Fadrusz János mikor betöltötte 14. évét pozsonyi lakatos-Leinwander nevű – szerződtette inasnak. Ekkor fedezte fel az iskola rajztanára Brandl Alajos Fadrusz János tehetségét, páratlan rajzkészségét.

Péterfi Gyula: A Mátyás-szobor mestere.
Új Szó, 1973. szept. 1.

BRANDL Antal, szobrász

A.B. academischer Bildhauer, 7 napos fia meghalt. (1843, 312 l)

—

A.B. akad. Bildhauer, 10 hónapos lánya meghalt. (1847, 724 l)

Preßburger Zeitung
(Gutthan)

BRAUDL Antal rajzán

Pozsony, A. Pichl Országház tervével
modelljét készítette 1845-ben

Komárik 1975 450. r. 68. jegyzet

MDK

Brändl /Gáspár/

órás 18. sz.végén.

1908-ban a bécsi Dorotheum árverési csarnok kinált egy un pendule squelettet, azaz szabadon álló szerkezetet, óralap helyett két email s obeliszken számjegyekkel. Jelzése Brändl construxit Sabariae. Talán azonos a Bécsben 1798-1820 közt működő Brändl Gáspár órással.

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal győri órás fuvola-órái.

ARRABONA 3. Győr. 1961. 153-159.l.

155-156.l.

Brandl Gusztáv /müvészi neve Kőszegi/
Sopron 1862-1908.

Steinernél tanul, majd Münchenbe megy.
1902-ben Pestre kerül egy rajziskolába,
főleg arcképet fest,de fest életképeket,
Gazdag szegények c.képe Angliába kerül
1907. januárban gyüjteményes kiállitás a fővárosban
/Vasárnapi Ujság 1907:93.l./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 32. l.

Brandl Gusztáv MDK

Téli hangulat, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Brandl Gusztáv

A legifjabb müvésznemzedék tagjai között emliti nevét M.: "A téli kiállitás" c. beszámolójában, felsorolva az ott szereplő müvészeket. A tárlatot a Mücsarnokban rendezték, nov. 25.-én nyitották meg.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap

MDK

Brandl Gusztáv

Téli hangulat, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 37.l.

Brandl Gusztáv

Az utolsó áldás, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Festészet.

„Itélet" c. kép.

(Brandl Gusztáv-tól).

K. T. 1498/1897.

1897. nov. 11.

Brandl Gusztáv
Jestő (Sopran).

K. V. 1498/1897.
1897. nov. 11

MDK

Brandl Gusztáv festő

A Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

Brandl J. György

184

BRANDL I. GYÖRGY

iparművészeti műterme
BUDAPEST,
VII., Dohány-utca 106.

Különlegesség: templomi díszítések és lakásberendezések.

Magyar Iparművészet

1901. 3. sz.

Brandl Gusztáv

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

7 l.

Brandl Gusztáv, +1908

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

6 l.

Brandl Gusztáv

Schverák Ferenc arcképe

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

MDK

Brandl Gyula festő
(Soumy)
„Az utolsó áldás" c képe Berlinben.
1891.

MDK-A1-1/2962.

MDK

Brandl Gusztáv, festö.

21,32,33,34,35. Az éj rejtélyei. Tollrajzok.

Nemzeti Szalon.1900. Nemzetközi graf.kiáll. III.terem

Kat. 48.l.

MDK

Brandl Gusztáv, festö

Csinosak kiállitott képei.

Mükiállitás Sopronban. 1899. ápr. 30.
Mücsarnok. 1899. 16. sz. 243. sz.

Brandl Gusztáv MDK

Elhagyott, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Brandl Gusztáv MDK

Lelki visszhangok, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Brandl Gusztáv MDK

Választmányi tagok

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története

Brandl Gusztáv MDK

festő

A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története
Csatkai Endre

Brandl Gusztáv MDK

Még utoljára az ő nótája, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Brandl Gusztáv MDK

L. baronesse arcképe, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

megjegyzés

Brandl, Karl

hegedűkészítő Budapesten
meghalt 1864 Előtt

Az 1862-iki londoni kiállításon 2 jó hegedű volt tőle kiállítva, Stradivari és Guarneri del Gesù után építve.

Lützendorff

Cg. l.

Brandl Károly

pesti hegedűkészítő

l

Ezredeveskiáll

I B. 18. l.

Delenaze. XVI. szórzavol.

2939.

~~1980~~

A 2938 után (J. Terrís) és a 2940 elé (A. Cvanig)

Sudendi

2939

A. M. Mucha.

Sz. Ivanciában 1860. julius 24-én.

Montecarlói plakát.

Egy dombtetőn, szerencsekerekeket jelképező virágok között, térdre ereszkedett fiatal nő van ábrázolva, a ki jobbra fordul, kezeit ajkához emeli és reménykedve tekint égfelé. Fejét stilizált virágok diszitik, felső teste meztelen, derekát kendővel csavarta körül s szoknyája szűk. Mögötte a virágok ~~körben helyezvék el s ezek~~ előtt, ~~az~~ ezüst keresztekből alkotott küllős szerencse-keréken nyolcz madár ül. ~~Közülök~~ egy szárnyait leeresztette s négy csapkod azokkal. Jelzése alól balra: »*Mucha 79.*«

Aquarell, méretei 108·5 : 75. cm. — Vétetett a belépti dijakból ~~1898-ban~~ ~~Ltsza 500.~~

744

körben elhelyezett

van, a melyen

az 1898. julius 1-jei jelentés szerint

660 Kert.

CARL BRANDL, hangszerkészitő

"MEISTERBUCH 1836"/1867-ig/, 179 lap, 63-on német szöveg 3 irástipus.a/, Kalligrafált "gestorben ist..."sir, kereszt szomorúfüz.1836-1845.b/.Lent halálozási dátum tintával 1845-1870.c//Lent adat, halálozás "vékony" tintával, 1846-1870.-1856 után ceruza bejegyzések. 6.jegyz

"48.lap.Carl Brandl/Streich/INSTRUMENTERMACHER/16 September 1855/Alatta ceruzával:/Gestorben den 1864".
198.old

GÁBRY GYÖRGY: A pesti hangszerkészitő céh Mesterkönyve 19[illegible].old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI. 1970. Bpest

BRANDL, Leopold, pozsonyi kőművesnyéd

L.B, Maurergesell, 9 hónapos lánya meghalt.
(1800, 833 l)

—

U. az, 30 hónapos lánya meghalt. (1800, 863 l)

—

U. az, + 72 éves korában, Pozsony, 1830 márc. 17. (1830, 319 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Brandl Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

FEB 10.

EGYETEMI LAPOK

1921

Brandl Vi

lmos tusrajza

Ø

Brandl Róbert

világi rajztanár volt az alábbi iskolában. Tanári működésének évszáma 21.

1895-ben a szenicei áll. polgári iskolához nevezte ki a kultusminiszter helyettes rajztanárnak.

Értesítője, A pozsonyszentgyörgyi kegyes-tanítórendi gymnasium — az 1895/96. isk. évről.

37. l.

MDK

Brandler rézmüves

A pécsi székesegyház első átépitésénél dolgozott. A restaurálás 1805-1827-ig tartott.

Gerece Péter dr.: A pécsi székesegyház.

Magyar Épitőmüvészet 1907. 9.sz. 4-6.l.

M.D.K.

Brandmayer Vilmos

Sürgös bélyegek terve, 1916.

Irányító a bélyegek világában Bp. 19 64. 64. l.

megírva

Brandmayer Vilmos

l.

Bán 358, 359 l

360, 361 l.

A sürgős belyeget
(1916)
a postatakarék belye-
get (1916)

IRODALOM

-Šourek: Umění na Slovenska
613.1.
- Šourek: Kunst i. d. Slowakei
613. ábr.

JEGYZET

Lemez: CXXXI. 35.

Brandmayer Vilmos

Fővárosi képt.

Zürich, régi városrészlet, rézk.
Zürichi utcarészlet "
Fák "
Alpesi házak "
Tanulmányfej

Bálint Rezső

képei a Budapesti Múhelyben.
Bevezető Kosztolányi Dezsőtől.
Budapest, 1914. 8-r, 16 sztlan l,
5 képpel.

H. 3. p. e

—.20

Brandmayer Vilmos

Fův képt

Férfi fej, of

Zürich, rési városrészlet, rézk

Zürichi utcarészlet, "

Fák "

Alpesi házak

Tanulmány fej

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

5 10381.
190 évi számv. sz.

ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos följegyzése kéretik.

A müemlékek orsz.tek.bizottságának

Folyó évi máju
kelt becses átiratairа v
László előadó iskei és Sz
bányai utiszámláját 60 K.
nyesitve, visszaküldeni, c
hogy jövőben, ha távirato

Brandmayer Vilmos

grafikus

l.

Bán 73. l.
91. l.
119. l.

Terverte az omigházas belyegsorozatot

IRODALOM

JEGYZET

Leirása K. Sebestyénnél
Kolozsvárott

Brandmayer Vilmos

l.

(Szépművészet

1940. 69. l.

Csaki Elemér: Magyar

bélyegek kézikönyve.

Brandmayer Vilmos

265. BRANDMAYER VILMOS.

Okmánybélyegpályázat
II. díj
Magyar Iparművészet
1912. 279. l.

en ő tervezett,de a kivitel nem tőle

ső része köz tt olyan különbség va ,

ojuk meg az igazi Rafaelt.A két rabszolga

észült,de ezek nem kerültek abba a rekonst

n Pietro in Montorioban.Ezek a Louvreba

rén.Egy megkötözött alak,izmos,erőteljes

upa izom,erő és elszántság.Ennek elnisszü

szerüen hullámzik,cikázik végig a tettre-

irobban a test különböző részein,más és

ezek az ellentétek a testrészenél,mint

itt is az alakok kompoziciójának ez mar

ellett van felállitva,ami nem véletlen

ncsétlen rabszolgát,kinek fejében hallat-

a másik rabszolga,melyet szintén teljesen

aszthatatlan társa az előbbinek,ezen a

hátracsuklik,már majdnem a végét járja,

alkarját felemeli,az izmok már puhán simu

rabszolgán.Szép fiatal lirai költészissel

M.D.K.

Brandmayer Vilmos

Postatakarék bélyeg terve, 1916. repr.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 64. l.

M.D.A.

Brandmayer Vilmos

Országházas, - Magyar Posta feliratu bélyegek terve, 1919.

Irányító a bélyegek világában, Bp. 1964. 65. l.

MDK

Brandmayer Vilmos
grafikus

300 K-s díjat nyert az okmánybélyegpályázaton. Ábra a Gr. Sz. mellékletében.

* * * Az okmánybélyegek pályázata

Grafikai Szemle 1912 évf 10 sz 232 l.

M.D.K.

Brandmayer Vilmos

Országházas bélyegek terve , 1916. repr.

Irányító a bélyegek világában Bp. 1964. 62. l.

MDK

Brandmayer Vilmos

Sürgős és Postatakarékbélyeg 1916

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig.
A Bélyeggyüjtő, 1937, 125-127 l.

MDK

Brandmayer Vilmos

grafikus

nyerte a levélbélyegpályázat negyedik

1000 kor. díját

– Eldöntött pályázat

Grafikai Szemle 1910 évf. 4. f. 103.

MDK

Brandmeyer Vilmos Kőrajzoló

Ezer koronás dij azn új levélbélyegek pályazaton.

Cikk: Az új levélbélyegek.

Magyar Iparművészet 1910. 132.l. és 4.sz. képmell.

Brandspiegel
Branhov

Brandmüller Antal
statikus

A paksi Atomerőmü és lakótelep paneles lakóépületeit a Pécsi Tervező Vállalat Ifjusági Irodájának kollektivája készitette.

Bartha Attila: A"paksi kisérlet".
Müvészet, 1975. junius - 36.oldal

Brandspiegel Gábor, festő. Az 1830-as években Kolozsvárt működött.

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. III. 651. l.

BRANDSPIEGEL Ábrahám gyöngyösi üveges és piktor
A gyöngyösi megyei katonai magazinum mázoló
munkáit végzi 1820-ban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Brandspiegel Gábor

rézm.

Pataki 1951.

55, 91-92. l.

46482 szám.

1/.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának visszavárólag azzal a megjegyzéssel adom ki, hogy ez épitkezé támogatására az állam köl tségvetés terhére csak a müemléki évi 65 000 kor. rendes javadalom les természetszerüen a többi szüksé lettel való összeegyeztetés alapján, igénybe vehető.

Brandspiegel

LykaMagyműI800-50

283. l.

3.

4.

Brandspiegel Sábor

festő és rézm-

1827-ben 24 éves

n. 1803.

Lásd

Fleischer Béla 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Brandspiegel

Ldsb III. 25

Bukarest h.n. V. 17.

Ferdinand Brandstetter

~~Terve~~: Magy. Orsz. Levéltár. Térvtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /hagyrészt az Hajózási Igazgatóság anyagából/. A királyi palotához tartozó vizmü tervrajzai:

BT. 80. Ferdinand Brandstetter, C. Veitersheim, Ant. Illés és Stehno aláirásával copiert

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

Építési é

Brandstädter Sándor

1844-ben 3 ft 15 kr
adományoz a József-
fiárvaháznak

Schmall fiárvahár

162 l.

zettől. Az állásnak a szilárdsága, a
ezésnek a nyugodtsága szembetünő. Abban
inden plasztikában már kifejezésre kezd
yos belső feszültség, nyugtalanság, ami-
. ezek az alakok nyugodt, kiegyensulyo-
tot mutatnak. Nem egy tépelődő, hanem
ilágnézetnek az alakjai. Igyekszem rö-
ár képen vázolni ezt a korbeli kassai
s müvészi légkört, hogy lássuk mennyire
bele Kassai István szobrászata a kas-
et körébe. Szobrain érdekes a hajak
vonala és megmintázása. Itt már nem
igrafikus, márabb formába való törek-
hajzatot az arccal egybemintázza.
a redőtörést teljesen másként oldja meg,
eli német szobrok. Ha megnézzük a bécsi

Brandstetter Sándor

1843—47. a pesti József
főárvaházi növendéke
volt. Aranyműves mes-
terségre adatott.

Schmall főárvaházi
105. l.

ereklyetartó-kereszt elolapja,
rajta vésett orans-alak, lábai szalagfonadékból.
Magyar munka, XI. század.
Bronz, mag. 7·8 cm.
1937. évi vétel.

KÖRMENETI KERESZT, (184. kép)
plasztikus Krisztus-testtel, rúdba tűzhető szárral, hátlapon indás és leveles díszítménnyel. (A dicsfény és a kereszt vége a szárral együtt későbbi.)
Magyar (?) munka, XII. század.
Aranyozott bronz, a kereszt 30·6, a test 18·5 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye, 398/43. szám — Egyházműv. kiáll., 1930., 300. szám. — Mihalik Sándor: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 529. l. (Mindkét oldal képe 528. l. Német munka.)

KÖRMENETI KERESZT,
rajta Krisztus-test, jobbja letört
Bronz, 16·2 cm.
Magyar munka, XII. század.

KRISZTUS-TEST,
újabb keretelt fán.
Magyar munka, XII. század.
Bronz, 12·7 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Gerevich PA, 259. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 142. szám.

LATOR,
balkarját emeli, keresztről
Német munka, XII. század.
Bronz, 11 cm.

Brandt
Parchás 1780

IGLO benyomva. Átm. 24.5 cm. Igló, 1832—69.

448. TÁNYÉR, keménycserép, sárgás ólom-mázzal, közepén szinesen galamb. Jegye IGLO benyomva. Átm. 23.5 cm. Igló, 1832—69.

449. TÁL, keménycserép, ovális, közepén levont kép kék szinben vaddisznót ábrázol. Jegye pajzsban IGLO benyomva. H. 34 cm. Igló XIX. sz.

450. KIS VÁZA, barnamázas kőcserép, tojásdad alak, oldalán szines zománcfestéssel groteszk állatjelenet. M. 9 cm. Japán.

451. DISZTÁNYÉR, keménycserép, domboru diszitéssel; peremén pikkelyek, közepén Körmöcbánya látképe, alatta bánya belseje. Jegye KREMNITZ benyomva. Átm. 26 cm. Körmöcbánya XIX. sz.

452. PÁLINKÁS BUTYKOS, parasztmajolika, lapos palackalak, mindkét oldalán sárgásfehér alapon, kékleveles koszoruban, magyar felirás: „Készült 1780. évben, Brandt.“ M. 14.5 cm. Magyar.

Ernst Muzeum aukcioi

szoruban fazekas céhjelvény, kétoldalt három-három alakkal, láncdiszitéssel és virágokkal, vörös és zöld szinben. Készitette „Heimschild István 1801". Mag. 36.5 cm. Magyar, XIX. sz. eleje. *Illusztr.* LIX. táb.

459. CÉHKANCSÓ, zöldmázas cserép, tojásdad testtel, rajta domboru diszités: elől ötkarélyos mezőben asztalos-, oldalt két kerek mezőben kádár- és bognár-céhjelvények, az első alatt feszület Mária és János alakjával. Közben bekarcolva: ANNO 1780. Mag. 33.5 cm. Magyar, XVIII. sz. m. f.

460. NAGY KANCSÓ, zöldmázas cserép, tojásdad testén domboru diszités: pajzs, madár, virágos edény és felirat: ANNO 1730. Két hajlott erőteljes fülén ujjal nyomott diszités. M. 42. cm. Magyar, XVIII. sz.

461. KORSÓ, ónfedővel, parasztfajánsz, diszitése két öv közt kék szinben leveles kartusban palmetta-csokor. M. 20.5 cm. Magyar, XVIII. sz.

462. KORSÓ, parasztmajolika, kör-

BRANDT János Károly

An 1998. 241.

1761 Pozsony

Telkek és tulajdon
A pápai „Hoszu uttza" krónikája a

HARIS ANDREA

Lassan már egy évtizede állandóan kitérek Koppár
egymás mellé, írjam le Pápa városáról összegyűjtött
szerkesztődő Veszprém megye Műemléki Topográfiáj
kiismeret furdalásomat csak fokozza, hogy a számom
tot, tanulságot hozó munkába belevágtam azt Koppár

1985-ben kaptam azt a feladatot, hogy kutassam n
Pápa legrégibb és legérdekesebbnek tartott lakóház
eredményei, a ház építéstörténetéről kialakult első
igazolták a szakirodalom addigi állításait, sőt ellentm
problémáimat Koppány Tibornak mondtam el, de ő
mat a ház kapualjában található gyámkövek eredetiség
tanulmányát adta a kezembe.[1] Úgy éreztem, ha a hely
tud kétséget kizáróan választ adni kérdéseimre, akko
levéltári forrásokat – ha vannak –, amelyek megerősít
den esetre árnyalják vélt vagy valós bizonyosságaimat.
az Esterházy-család pápai levéltárát és az eltelt évek al

Brandstetter Mátyás Ignác

bécsi hangszerkészítő mester Jauck Joannes gráci mesternek 1738-ban készített „theorba" hangszert, 1830-ban kijavította.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969. 41 l 18 l

JO:GEORG BRANDSTETTER,festő

A Székesfehérvári Városi Levéltárban kétirat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ 2:III.,1:IV. föstő. 265.old

~~U~~xVxRGA U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Brandstetter

- ácsmester MDK

A galgagutai ev. templom tornyát fedte be 1823 -ban.

207.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

Brandstätter Mihály építész

M.O.K.

a szentendrei püspöki gör. kel. templom egyik építője 1756-64.

Gerevich. Művtört. 1959 I. 341.

Brandstätter (Brankster) Rubrecht

ács, 1714-ben költözött Kolozsvárra Salzburgból.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970.

2961.

MDK

Brandszeisz János

végbizonyitványt kapott

Zimisk 1914-15. 84 l.

MDK

Brandszeiz János

évvégi iskolai pályázaton elism. okl. kapott

Elmisk 1914-15. 83-84 l.

M. Dr.

BRANDT

főhadnagy dil. jes tő

Virágokat jes tett

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956. 408–417. l

Brandt C. W

festő

l. Perállóképes

386, 416, 459. l.

.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Brandt C. W

festö

Perálltörtképes

552. l.

Brand Carl Wilhelm

fertő

Gróf Kohány István

archége

Repr

l.

Trajer Ignác

Vác multja és jelene.

Vác 1928. 75 l

űve. Ugyanis a
csarai fölé cö-
a vízbe hullaj-
kint kiemelkedő
védelemre kivá-

bronzkor népe
nőtt. Vele a
léksorok jöttek,
ltúrát a vaskori
neretlenül tűnő
, melynek dae-
zázadra terjedő

iletre, hogy ve-
ő praehistorikus

próbb szobrok,
veiben is meg-
hogy a Sophia-
s Vindobonába

módjában eszközökben nem válogató, esküjére, fogadalmára nem sokat adó. 1522-ben, Nándorfehérvár elvesztése miatt, mint hűtlenségbe esőt az országgyűlés vagyonvesztéssel sujtja. De a határozatot úgy látszik nem tudják vele szemben végrehajtani, mert 1526-ban, mint az ország egyik hatalmas urát, nagy szerepet látjuk vinni János király fejérvári koronázásánál. A koronáért indított testvérharcban kétszínű szerepet játszik. Hol Jánosnak, hol Ferdinándnak esküszik hűséget. De egyiket sem tartja meg, ellenben állandó pártváltoztatásával óriásira növeli birtokát, melynek magváúl mindenkor az általa megerősített Szigetet tekinti.

Ebből az időből való Bakics Pálnak, régebbi fegyvertársának Törökhöz intézett levele, melyben ugyancsak erős szavakkal illeti a pártállását minduntalan változtató főurat, írván neki többek között a következőket: ...»Te zsivány, árulója saját uradnak s az egész kereszténységnek, mert Nándorfehérvárát te árultad el s vesztetted el. Te három király ellen voltál esküszegő és áruló. Először Lajos királyhoz lettél hütlen a legnagyobb bajában. János királynak is kétszer esküdtél hűséget s kétszer lettél hitszegő. Ferdinánd királynak is hűséget fogadtál, de itt is hitszegő vagy... Ezeken kivül mennyi gazságodat és árulásodat tudom, noha sokszor intettelek, ne tégy tisztesség ellen s emlékezzél vissza az esküre, melyet Ferdinándnak tettél! Te nyomorult, minden tisztességtől megfosztott, a te gazságaidért, hitszegéseidért nem fogod elkerülni az Isten ítéletét!«

Brand Károly Vilmos festő

l.

Szilágyi: Magy. nemzet tört. VIII. 118. l.

Brand Károly Vilmos

BRAND KÁROLY VILMOS. Lefestette gróf Kohary Istvánt a költő-nádort a 18-ik század elején Nagyszombatban. Aláírása: Carolus Wilhelmus Brand pinxit Tyrnaviae.

—471 KEMÉNY LAJOS

Művészet 1913. 78. l.

Brand, R. W.

Jesús

l.

Kär Well. 404. l.

ban 291

*

Név- és Tárgymutató... 357

MELLÉKLETEK.

I. A hazai nyomdák 1913-ban ... ... 1—24
II. A hazai időszaki sajtó változásai. Összeállították Kereszty István és dr. Fitos Vilmos ... ... 1—24

mejova

Brand Károly Vilma
festő

L.

Kendrey - Kentiványi
252. l.

Minta-nyomtatvány

M. kir. posta- és távirdahivatal
SZEGED

_____szám.
19____

Tekintetes

_____

A részvénytársaságok, társas cég
saságok és szövetkezetek részéről cé
nevét és aláírását a postahivatalok a cé
zésből tudhatják meg, melynek egy
m. kir. miniszter urnak 73741/1893. s
társaság, társas cég stb. tartozik a sz

Minthogy a t. cím a cégjegyzést
mind ezideig még nem adta át, felkér
15 nap alatt ezen posta és távirda

MDK

Brandt katonafestő

Bernáth Auréi:Kaposvári Képek Csillag, 1956.X.évf.
649-657.l.

95 db, közép- és újabbkori tárgy
érem és pénzjegy 3931 db;
15.974 db.
odás volt az év folyamán az
lyből: római tárgy 51 db, közép-
ori tárgy 25 db, érem és pénz-
b. Állami letét az ásatásból: 462
tárgy és 42 db érem és pénzjegy;
l: római tárgy 2 db, közép- és
tárgy 9 db, érem és pénzjegy
z évi gyarapodás 514 db római,
zép- és újabbkori tárgy, 69 érem
gy. Igy a régiségtár törzsállománya

bővítésnél
A múz
kező álla
tári, 300
marosport
Összes
a könyvtá
K, a mar
múzeum
államsegé
véve az
tárnál 1
135·94 K

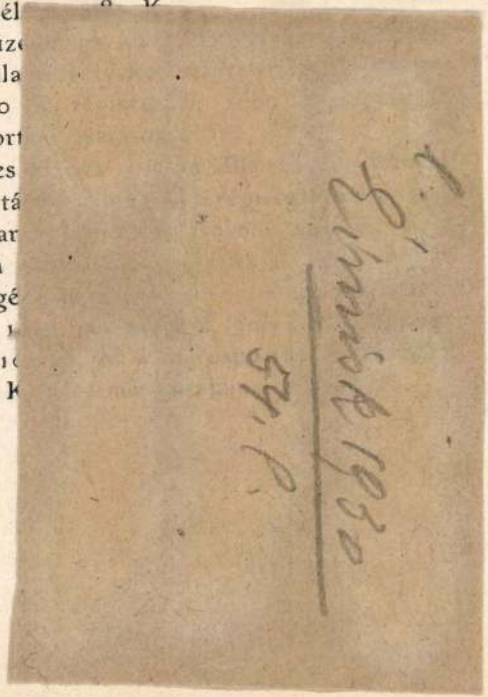

Az e ponton való ásatást 1913. január 27-én kezdette meg és május 24-ig folytatta dr. Cserni Béla, mikor az ásatást a tavaszi földmunkák miatt félbeszakította.

Az azelőtt feltárt házrész keleti falának innenső oldalán egy nagy peristyliumalakú helyiség tünt fel. E helyiség is a többszörös átalakításnak nyomait mutatta s míg eredetileg az ott talált és kétsorban felállított öt oszloptalapzat gazdagabb ház létezésére enged következtetni, addig az átalakítás magasabbra emelte a padlózatot és a többi, bizonyára még ott volt oszloptalapzatokat eltüntette.

Agyagtárgyak: 90 db. IX. Üv
27 db. X. Csonttárgyak: 99 db. V
még két feltünő alakú téglát és egy
L. S. mélyített bélyeg látható; to
nagy pasztagyöngyöt és rózsaszi
anyagot poralakban.

A múzeum *természetrajzi* gyüjtem
csak ideiglenesen van berendezve
bában, mely a két római nagyte
esik.

Ez a természetellenes berendezé
legnagyobb szükségből történt s
óta feltünik a szakembereknek, de

Brandt Ágoston, keramikus

– a városlődi majolikagyár tervezője. Barna mázas, sárga belsejű kávéskészlete a leendő gyár kiállításán.

–: Hangja csengő, sine kellemes. Magyar Hírlap, 1970. IV. 17. 16. l.

Brand, Carolus
Wilhelm
festő Nagyszom-
batban
festette Kohárv
István arckéjét
A festmény után ké-
szült egykori rézmet-
szetről
Repr -
Angyal David
Késmárki Thököly
Imre. 1657 – 1705 -
I. rész Bp. 271. l.

FELVETTE	LEMEZSZÁM

Brand Carolus Wilhelm

Pfeffel, Joh. And.

nincs céd
2

Kohary István országbíró
arczépe. Hántolt rézm.
Jelzése: Carol[us] Wilhelm
Brand pinxit Tyrnaviae,
per Joh. And. Pfeffel Aug.
Vind. [Augsburg]

Repr.

Magyarművelődtört.

IV. 142, 638. l.

XVII. 2. ***Keresztély Ágost szász herceg, esztergomi érsek.*** (1707—1725.)

Derékig ábrázolt, kissé balra forduló és fejét félig jobbra fordító alak ovális keretben. Lent a középen az ábrázolt címere. (Christianvs Avgvstvs S. R. E. Presbyter Cardinalis. E. Dvcibvs Saxoniæ. Archiepiscopvs Strigonien. Primas Regni Hvngariæ &c &c.)

Rézmetszet bársonymodorban. M. 34·7—24·3 cm. XVIII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Submississ. D. D. D. | Christoph Weigel». Ltsz. 2635.

XXVII. ***III. Károly király a ravatalon.*** (1770. okt. 22.)

Két ábrázolás. Alul az uralkodó kiterített holtteste. Körülötte a birodalmi, a spanyol, a magyar, a cseh és az osztrák koronák. Fent az emlékérem két oldalról ábrázolva. (Imp. Cæs: Carol: VI: Aug: P: F: E: L: P: P: — Constantia et Fortitudine.) Alul német nyelvű magyarázat. (Vorstellung der Hochstselig . . . 6. die Oesterich:)

Rézkarc. M. 29·2—17·3 cm. XVIII. sz. Jelzése alul: «Diesses zubekomen im Tiefen Grabe in Harpfischen Haus. Künftig auch die Leich begängnus». Ltsz. 2618.

XXIV. 3. ***Lovas csata.***

Az előtérben egy dragonyos és egy vértes pisztollyal támad meg menekülés közben két gyalog védekező huszárt, kiknek egyike lövéstől találva hátra hanyatlik. Két ellenfél már a földön fekszik. A háttérben balról üldöző huszárok törnek elő. Egyikük jobbról a zászlótartót akarja lesújtani.

Tusrajz. M. 19—30·7 cm. XVIII. sz. Jelzése alul balra «J. L. Rug. inv.» Ltsz. 6930.

XXV. 1. ***Vác látképe.***

Az előtérben a Duna, a középen a szentendrei szigettel. A folyam túlsó partján balra a város a főtemplommal és jobbra az erősség. Fent a középen mondatszalagon: «Vacia». Alul olasz nyelvű magyarázat.

Rézkarc. M. 19·4—26 cm. XVII. sz. Kiadta de Rossi G. G. Rómában. Kettős példány.

— 2. ***Kohári István gróf, országbiró.*** († 1731.)

Álló alak, kissé jobbra fordul. Mögötte az igazság szárnyas alakja, jobbjában mérleggel. Balra a háttérben lovas csata. (Excellent: ac Illustriss: Dominus Dominus Comes | Stephanus Kohari | de Csabragh, et Szitnya, perpetuus in Murany, Sacræ, Cæsareæ Regiæq Majestatis actualis intimus Consiliarus, Colonellus, | Inclyti Comitatus Hontensis perpetuus, ac Supremus Comes, | Generalis Campi=Mareschalli Locumtenens, | et partium Inclyti Regni Hungariæ cis=Danubianarum, | Confiniorumq ante=montanorum Vice=Generalis, &c. &c. | Iudex Curiæ Regiæ | Regnante Augustissimo Romanorum Imperatore, et Rege Hungariæ | Carolo VI.)

Mezzotinto. M. 38·5—26·5 cm. XVIII. sz. Jelzése alul balra és jobbra: «Carolus Wilhelm Brand pinxit Tyrnaviæ. — p. Joh. Andr. Pfeffel Aug. Vind.» Ltsz. 2646.

XXVI. 1. ***Kalocsa ostroma 1686-ban.***

Az előtérben a Duna. Rajta gályák, melyekről a folyam tulsó partján épült városra tüzelnek. A háttérben Lotharingiai Károly ostromló serege. Fent a mondatszalagon: «Citta Di Colocza | nel Vngaria Superiore.» Lent olasz nyelvű magyarázat.

Rézkarc. M. 20—26·5 cm. Jelzése alul jobbra: «Data in luce da Gio. Giacomo de Rossi dalle sue stampe | in Roma alla Pace con Priuil. del' S. Pont. l'Anno 1687». Kettős példány.

Tört. Képes. graf. kiáll 1907

Regnante Augustissimo Romanorum Imperatore, et Rege Hungariae
Carolo VI."

alól balra: „Carol. Wilhelm Brand pinxit Tyrnaviae"
sjöbbra: „p. Joh. Andr. Pfeffel Aug. Vind."

Jeketemodor, mérete a vízlapnak 38:26. v. Cm

Sth 2646.

Koháry István:

Egész alak, állva. Csipőjére tett jobb kezében parancsnoki botot tart, s balját az oszlop talapzatán lévő gömbre teszi. Teje elöl kopasz, s haja s bajusza hosszu. Oldalán kard lóg s brokát köpenyét balvállára vetette. vieli. Öltözete: atilla, szük nadrág s magas szárú csizma sarkantyúval. Fölötte szárnyas nő alakjában az Igazság lebeg kezében mérleggel. Az oszlop előtt függöny lóg, s balra a szabadba nyerünk kilátást, hol lovas ütközet folyik. Fölirata a ladi ékitménynyel körülvett táblán tizenegy sorban:

„Excellent: ac Illustriss: Dominus, Dominus Comes

Stephanus Koháry

de Csabragh, et Szitnya, perpetuus in Murány,
Sacrae, ~~Cae~~ Caesareae Regiaeq. Majestatis actualis intimus Consiliarius
Colonellus
Inclity Comitatus Hontensis perpetuus, ac Supremus Comes,
Generalis Campi=Mareschalli Locumtenens
et partium Inclyti Regni Hungariae cis=Danubianarum,
Confiniorumq. ante=montarum Vice=Generalis ~~xx~~ &c. &c.

Judex Curiae Regiae

59. Brandt C. W.
Mukódött a XVIII. st. első felében.

59. Túróczy László. Át. Képt. 128.

Át. K. 128.

68:T.13

(ig látható, balra fordult)

Derékon alól, ~~jobbra néz~~, piros bőrrel bevont támlásszékben ül. Jobbkezét az INSTIT. SOCIETAT. JESU czimű müvön nyugtatja és baljával az asztalon fekvő nyitott könyvnek, mely alatt iratok vannak, egyik lapját forditja ~~át~~. Feje kopaszodik, haja galambősz, szemöldöke fekete, szeme barna, arcza és bajusza leberetvált. ~~Reverendája fekete~~. Előtte, a könyveken túl, kalamárist lúdtollal és feszületet veszünk észre. Fölül zöld függöny lóg. Felirata alól négy sorban: P. LADISLAVS TURÓCZI e SOCIETATE JESV Hungarus Ungvariensis quem summi ingenii et ~~doc~~ doctrinae relicta monumenta notum Eruditis, insignis in suos pietas dilectum subditis, constans morum svavitas charum omnibus tener Virginem amor Mariae Filium consummatae vitae perfectio acceptum Deo reddidere; post varia munia ipsos 15 annos Patrum 3ae Probationis Spiritum ad instituti, cujus vivum erat exemplar leges rexit. Obiit Tyrnaviae die 8. Februar Anno 1765. Aetatis 83. és a eredeti vásznon hátul : C.W. Brandt pinxit Tyrnaviae Ao. 1754.

564. (TK)

Vászon, méretei 125: 95 cm.
~~Festette: C.W. Brandt.~~
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt 128.

Deo ~~reddidere post varia munia ipsos 15 annos Patrum 3ae Probationis S.~~

goy:V.2.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Nemzeti Muzeumban. 1868: I. 13.-
A Történeti Képcsarnokban. 1884: IV. 59.- 1894: VII. 251.

Brandt C. W

Festo's

JK. 59.

I
564

59. Brandt C. W.

Működött a XVIII. sz. első felében.

Túróczy László.

Derékon alólig látható, balra fordult, piros bőrrel bevont támlásszékben ül. Jobbkezét az »INSTIT. SOCIETAT. JESU« című művön nyugtatja és baljával az asztalon fekvő nyitott könyvnek, mely alatt iratok vannak, egyik lapját fordítja. Feje kopaszodik, haja galambősz, szemöldöke fekete, szeme barna, arcza és bajusza leberetvált. Előtte, a könyveken túl, kalamárist lúdtollal és feszületet veszünk észre. Fölül zöld függöny lóg. Felirata alól négy sorban: »P. LADISLAVS TURÓCZI e SOCIETATE JESV *Hungarus Ungvariensis quem summi ingenii et doctrinae relicta monumenta notum Eruditis, insignis in suos pietas dilectum subditis, constans morum svavitas charum omnibus tener Virginem amor Mariae Filium consummatae vitae perfectio acceptum Deo reddidere; post varia munia ipsos 15 annos Patrum 3ae Probationis Spiritum ad instituti, cujus vivum erat exemplar leges rexit. Obiit Tyrnaviae die 8. Februar Anno 1765. Aetatis 83*« és az eredeti vásznon hátul: »*C. W. Brandt pinxit Tyrnaviae Ao. 1754.*«

Vászon, méretei 125 : 95. cm. — Át. Képt. 128.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemzeti Múzeumban. 1868 : I. 13.

A Tört. Képcsarnokban. 1884 : IV. 59. — 1894 : VII. 251.

A. 128.

K Brandt, Cäcilie

Hummel J.N. 10117

Mellig, szembe. Felirata a kép alatt:

J.N. HUMMEL

a jobbkarnál: Cacilie Brand del. 33
a balnál: Steiner d. A. Kneisel
Leipzig.

Kny., mag 14 cm.

Szn. 143-99.
253-99-2.

C. Brandt. 11702.

Esterházy Pál Antal.

Derékig, kissé balrafordultan s mellén a Szent István rend csillagjával van ábrázolva, melynek szalagján az aranygzapjás rend jelvénye nyngszik. Felirata a kép alatt:

Paul Anton
Esterházy von Galantha.

jelzése pedig jobbról: Cäcilie Brandt.
balról: Stdr. v. A. Kneisel.
Könyomat, magassága 16·5 cm
Ltn. 14202.
Szakl. 130-914 ~~[illegible]~~.
510-914-70

3 K.

Brandt Fr.

539. Fr. Brandt.

Működött a XVIII. sz. végén és a XIX. sz. elején.

Jurkovics János.

Derékig látható, egy kissé jobbrafordult, de szembe néz. Jobb kezét, melynek kisujján gyűrűt visel, csipőjére támasztotta, baljában pedig írást tart e szöveggel: »*Dñus Joannes Jurkovics Natus Est Anno 1729 die 17 Juny Depictus vero Anno 1780 die 10. Feb. Mortūs die 15 Aug. Anno 1806.*« Parókája és szemöldöke barna, szeme szürke, szakálla és bajusza leberetvált. Körülcsavart nyakkendője fekete, atilláján és vállravetett prémes mentéjén a gombok díszesek, mentekötőjének csatja bogláralakú, derekát ezüsttel váltakozó piros öv szorítja. Felirata a vászon hátán: »*Fra. Brandt Pinxit Modrae Aº 1780*«.

Vászon, méretei 93 : 72·5 cm. — Lelt. sz. 539. — Vétetett az 1895 márczius 20-iki 15389 és az 1895 márczius 26-iki 16399 sz. leirat alapján Enea Lanfranconi gyüjteményéből (81–895). — Értéke 80 K. — Átvétetett 1895 május 5. és 6. napján. — Az átvételt jóváhagyta az 1895 május 30-iki 28402 sz. határozat (140–895). — Átvételi jegyzék 676. tétele.

Brandt Christian

1695 - 1756.

festo

laid

Schidlof Osmitz

aukcio -

31. l.

egyet a cikk azon felfogásával,
ezüst koporsót a síremlékre
volna, ami nem felel meg a
művészi szokásának, inkább
lékbe helyezték.

137 FORSTER, id. h. — HENSZLMAN
A nagyváradi ásatások (B
VINCE: A váradi püspökség tör
műben). Budapest, 1874. — B
VINCE: A nagyváradi Szent
székesegyház. Nagyvárad, 188c

138 A Sant'Antonio az Anjouk t
volt. Szentélyében őrzik Nic
Tommaso egyetlen szignált é
(1371) művét, három részből áll
képet. Ennek alapján tulajdo
az esztergomi freskókat Niccol
nápolyi Anjouk, majd az A
ház palotájában, a Castel Nuo
pella Palatinájában 1928-ban
zett freskóit viszont már az es
falképek, különösen a prófétáka
billikákat ábrázoló mellképek
írjuk ugyanennek a festőnek a
a célzott nápolyi freskók, ug
medaillonszerű keretelésében
és szentek fejét ábrázolják.
FILANGIERI, RICCARDO: Castel
Reggia Angioina ed Aragonese

Ø Brandt Fr

Peráll történés

45, 483. l.

roly postatiszt, a magasép tési csoport

Brandt Keresztély (Christian), ötvöslegény. Németországból került Brassóba, a hol 1826-ban Fleischer Gottlieb (l. o.) és Kasten Tamás (l. o.) mestereknél dolgozott.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 62, 63. l.

Brandt Keresztély
Ötvös

M.D.V.

BRANDT Fr. „festo"

Jurkovics János archéje

Garas XVIII. 211. l.

MDK

Brandt Gusztáv, festő.

„Még utoljára az ő nótája," c. festmény.

Lyka Károly: Régi képcímek.

U. T. 1943 jun. 19. 722. l.

Mgr.

Personal Questionnaire Card

Reg. Indigenous Res. "Nebiyu" P. Teclemay.

Name Tecleay. Male Indigenous.

M. J. 1913 Jan. 19. Feb. 1.

Ø

Brandt János

bécsi hunzömester

lásd

Muzeum és Könyvt.

Esteszlő

I. 217. l.

1904. VII. 14.

Veszprém.

Gróf Zichy Jenő harmadik ázsiai utazása.

(550/1904.)

M. D. K.

Jozef „Brandt Jeshö"

Aradi Tortfest. 306. l.

Brandt József MDK

Kozákok előörsön, olf.

Műcsarnok 1885. jun. 1o.

MDK

Brandt József, 1841-1916.

Megfagyottak, of.

Árverési Közl. 1935. 2.rk. 74.sz. 18 l.

Brandt József

Képei láthatók a gyomai kép-pressóban.

Békésmegyei Népújság 1965. jul. 11.

MDK

Brandt K.; festö:

Csendélet, of.

Alk. - Nův. Lár. - XIX (19.) Kiáll - 1943 okt. - Magyar

Mesterek. - Jegyz.

MDK

Brandt Ottó, festöm.

Az első lépés. Olf.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1899.ápr. Kat. 12.1.

MDK

Brandt Ottó

Az első lépés, of.

Képszőnv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

1.

11

MDK

Brandt Ottó, festöm.

Az elsö lépés, Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat. 9.1.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 I. 76.

Név: Brandtauer Leopoldt

Foglalkozás: Sárgarézműves

Szárm. hely: Stadtsteuer (Steyr)

Hitfelekezet: R. k. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1766 IX 10

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

megvva

Brandtenthal Péter

szobrász szerződése a szombathelyi
székesegyház két gyöntatószékének
faragott díszítéséről. 1808. aug. 20
U. az apróbb fafaragásokról 1809.
febr. 28.

Kapszomb. 89

Serleg, (ezüstből) Kürmesszer Pétertől a Sárosvármegyei

Múzeumban III. 75, 76, 77,

BRANDTNER, Christoph, pozsonyi ~~[illegible]~~ asztalos-géd

CH. B., Tischlergesell, 6 éves fia meghalt (1804, 749 l)

—

U. az, † 56 éves korában, Pozsony, 1814 január 28 (1814, 117 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ø Brandtner

pestö aranyozó

1814.

l.

Tanulmányok

Bp. multjából

III. 160. l.

BRANDTNER, Joseph, pozsonyi kőművesmester

J. B. Maurergesell, † 95 éves korában, Pozsony, 1834 november 17, végelgyengülésben. (1834, 1226 l)

Preßburger Zeitung
(Jenthon)

I. 76.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....l.

Név: Brandtner Josephus

Foglalkozás: esűstműves

Szárm. hely: Buda

Hitfelekezet: R.-k. Csal. állapot: házas

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1793. IX 25

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Brandtner József

ötvös

1803. Pest.

Adr. 1803. 187 l.

Azonos Brandtner-
Józsefel ??

~~Beszterczebányai Katalin – oltár~~

~~VIII. 246.~~

MDK

Brandtner József pesti ötvösmester

Domboritott ezüstvázája 1829-ből, a székes-
fővárosi múzeumban. Repr.

Magyar Iparművészet, 1915. 34.l.

MDK

Brandtner József pesti ötvösmester

Kelyhe a székesfővárosi múzeumban. Repr.

Magyar Iparművészet, 1915. 35.l.

BRANDTNER, Christoph, pozsonyi asztalossegéd

Ch.B., Tischlergesell,

6 éves fia megh. 1804, 749 l.

† 56 éves korában, Pozsony
1814 jan.28 1814, 117 l.

Pr.Z.

BRANDTNER, Michael, pozsonyi ovtalos-segéd

M.B., Fischlergesell, 4 hónapos fia meghalt. (1843, 547 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Braneat

Kéki Béla: Az erdélyi képzőművészet gondja.
Erdélyi Tudósitó, 1935. jan. 25 l.

MOK

Branek György
nyomdász

Tervezte az „Atlantó menetjegy ugoda hirdetését". Ábra a 44 lapon.

÷ Följegyzések. Melleklatenik

Grafikai Szemle 1939 évf 2 sz 50 l.

M.D.K.

Brang P. Pál, építőmester

100 frt-os első díjat nyert a Brassói borcsolyacsarnokra kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.
febr. 20 sz. 3 ~~évf~~ old.

Paul Braug építén M.D.U.

bécsi. A bentercei ev. gimnazium
építési pályázatán első díjat
nyer.

G. Fischer: Geschichte des Neubaues des ev.
Gymnasial. Bürger u. Elementarschulgebäu
des... Bentecse 1913 16

Brang Pál

építész

Brassóból, 1874-ben

23 éves

1874
23
1851
79

lásd Fleischer Béla 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

B r a n g w y n Frank grafikus

Notre Dame la Riche Toursban,
/rézkarc-illusztráció a
Nemzeti Szalon kiállitá-
sából 1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
48.
Szöveg: 90.

Bránkov Broniszláv

festő - grafikus

MDY

Grafikait mutatta be.

Mészáros Fülöp: Lomkori képzőművészek csoport.

Művészet, 1968. április - 39 lap.

Ø Branisce Victor

mit Napysinken (Nag Kukullo m) 1874. Gör Ed-Román anzangelvor

1894/95 I - II. I osztaly

Kobalta, škroi V. 175.

Bransce Viktor

1894/95

Ferképzőmfőiskék

H. l.

olasz építész (1624—1685), aki

Brankovics Éva

festőművész

kiállítása
megtekinthető
december hónapban
a
Thermal Hotel Sárvár
halljában

Meghívó
1997

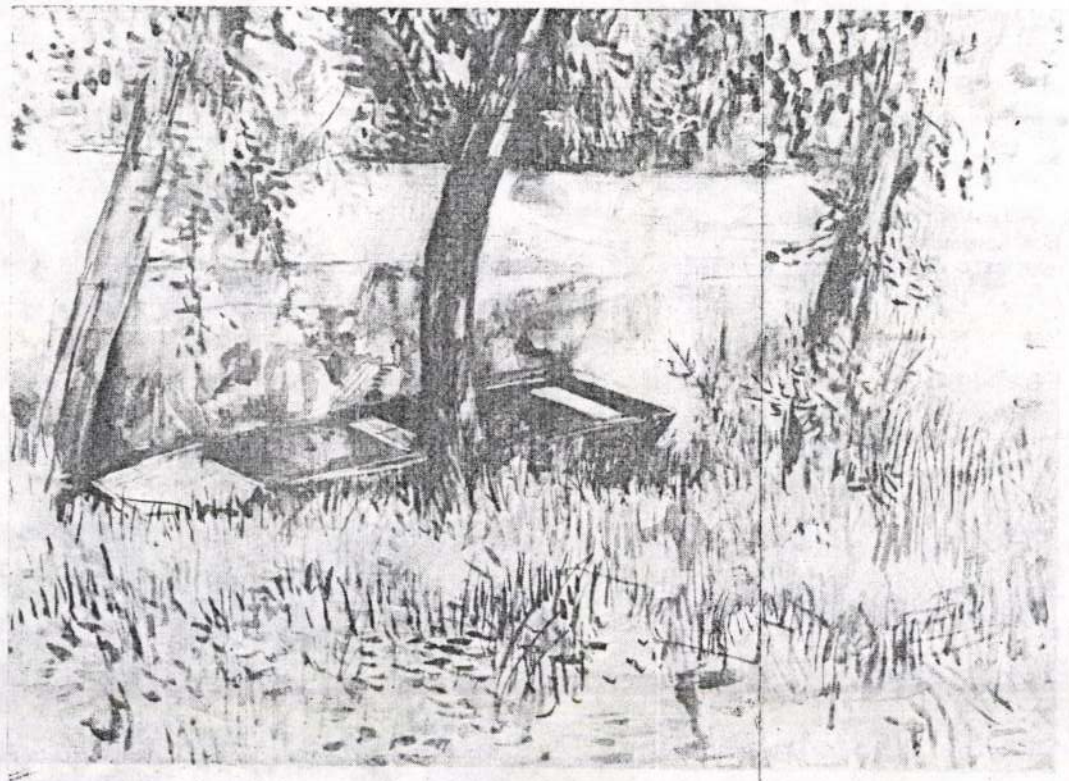

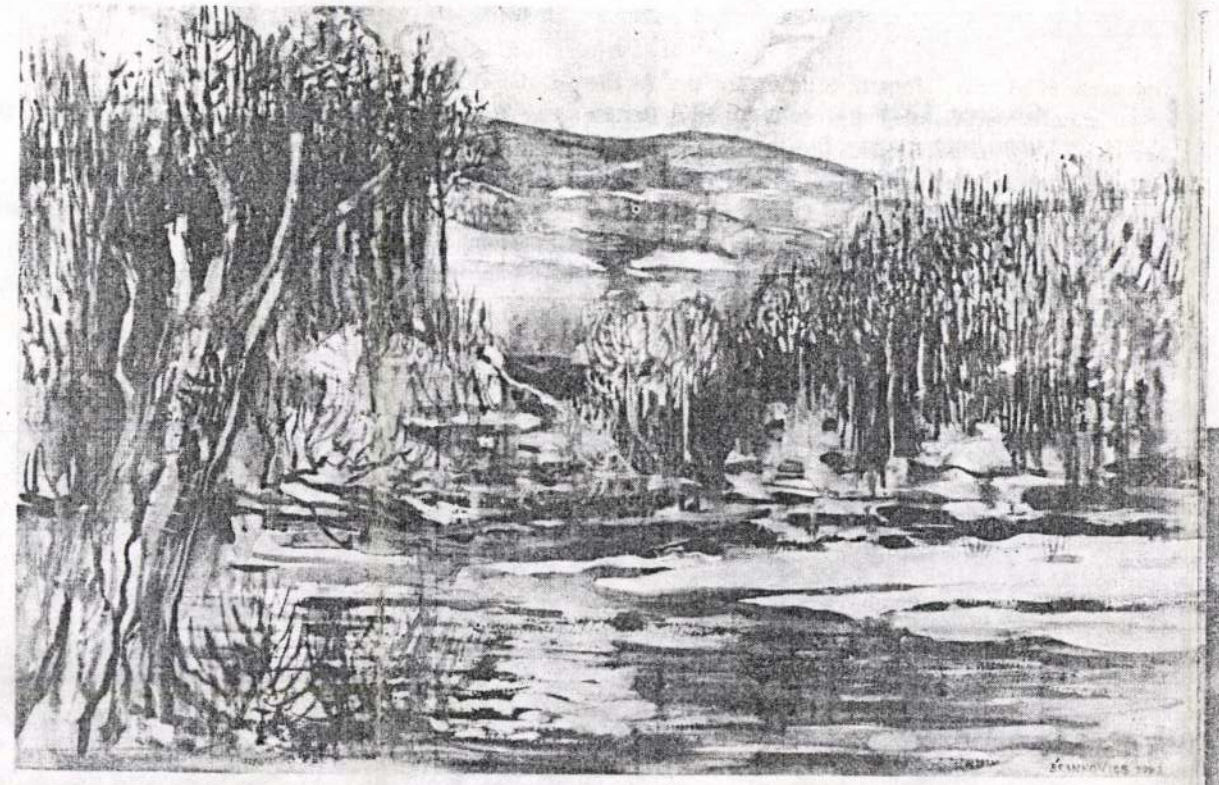

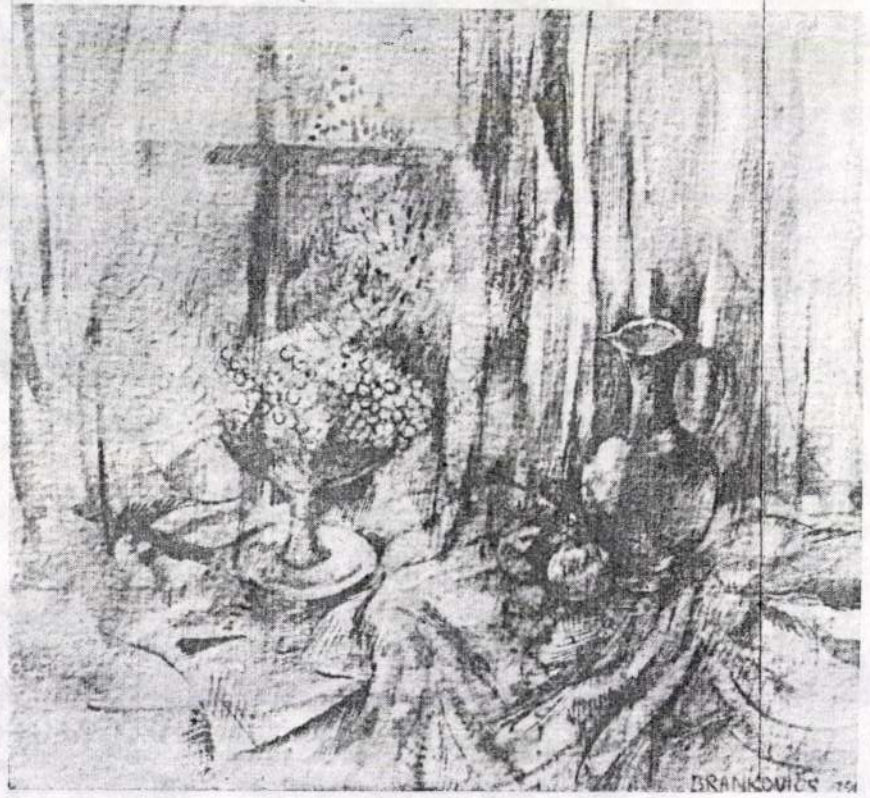

LITERATUR

02. 04. 1960. Valóság
14. 01. 1963. A jövő Mérnöke
04. 08. 1963. Népszabadság
10. 08. 1969. Vas Népe
17. 11. 1972. Kemenesaljai Művelődési Program
24. 01. 1973. Vas Népe
26. 10. 1978. Népújság
27. 10. 1978. Daily News
31. 01. 1981. Képes Újság
08. 10. 1983. Mittelbayerische Zeitung
25. 10. 1983. Offizielles Monatsprogram
27. 09. 1983. Mittelbayerische Zeitung
26. 08. 1984. Tolna Megyei Népújság
05. 04. 1985. Pest Megyei Hírlap

EVA BRANKOVIS

Malerin

Eva Brankovics — Malerin
1124 Kiss János Altb. utca 55.
Tel.: 0036. 1. 357 011

Geboren 1938 Irsa, Ungarn. Studien an der Akademie der Bildenden Künste in Budapest. Ihre Meister waren berühmte ungarische Mahler: Gyula Papp. István Szőnyi, Bertalan Pór, György Kádár.
1961–72 Mitglied des Studios Junger Bildenden Künstler in Budapest
Seit 1978 ist sie Mitglied des Ungarischen Kunstvereins. Sie beteiligte sich an zahlreichen kollektiven Ausstellungen in Ungarn und im Ausland; in Jugoslawien, Deutschland und den Niederlanden.
Mehrere ihrer Werke befinden sich in verschiedenen Privatsammlungen in Ungarn. Frankreich, der Schweiz, Schweden, Deutschland und den Niederlanden.

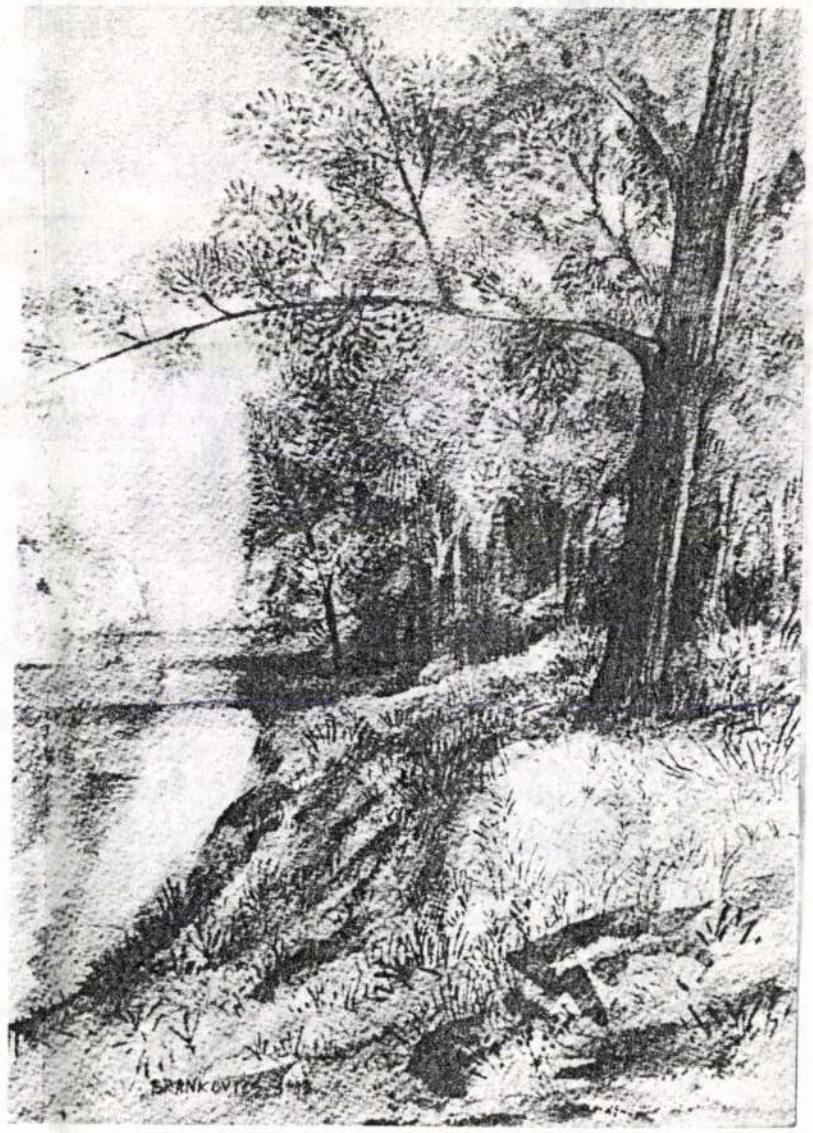

STUDIENREISEN

Jugoslawien	1970
Frankreich	1971 und 1975
Schweiz	1978 und 1982
England	1978
Italien	1981
Niederlanden	1982
Deutschland	1982 und 1983

Selbstandige Ausstellungen:

Strassbourg (Frankreich)	1971
Szombathely (Ungarn)	1972
Sárvár (Ungarn)	
Celldömölk (Ungarn)	
Budapest (Ungarn)	1977
Szekszárd (Ungarn)	1978
Bonyhád (Ungarn)	1980
Tengelic (Ungarn)	1981
Amsterdam (Niederland)	1982
Budapest (Ungarn)	1983
Regensburg (Deutschland)	1983
Albertirsa (Ungarn)	1985

1938 május 29-én születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban.
A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak a mestereim.
1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak, 1972-ig a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festő-szakosztályába.
Tanulmányúton jártam Jugoszláviában 1970, Franciaországban 1971 és 1975, Svájcban 1978 és 1982, Angliában 1978, Olaszországban 1981, Hollandiában 1982, NSZK-ban 1982-ben.
Képeimmel szerepeltem Jugoszláviában, Németországban és Hollandiában. Rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.
Önálló kiállításaim voltak: Strassbourg 1971, Szombathely, Sárvár, Celldömölk 1972, Fészek Művészklub 1977, Szekszárd 1978, Bonyhád 1980, Tengelic 1981, Amszterdam 1982, Regensburg 1983, Budapest 1983.
Képeim magángyűjteményben vannak Franciaországban, Svájcban, Svédországban az NSZK-ban és Hollandiában.

BRANKOVICS ÉVA

MEGHÍVÓ

A MÓRA FERENC MŰVELŐDÉSI HÁZ
SOK SZERETETTEL MEGHÍVJA
ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT

BRANKOVICS ÉVA

festőművész

kiállításának ünnepélyes megnyitójára

1984. november 6-án 16 órakor
a művelődési ház kamaratermébe

a kiállítást megnyitja:

SZABÓ ALFRÉD

A kiállítás megtekinthető:
1984. novmber 18-ig

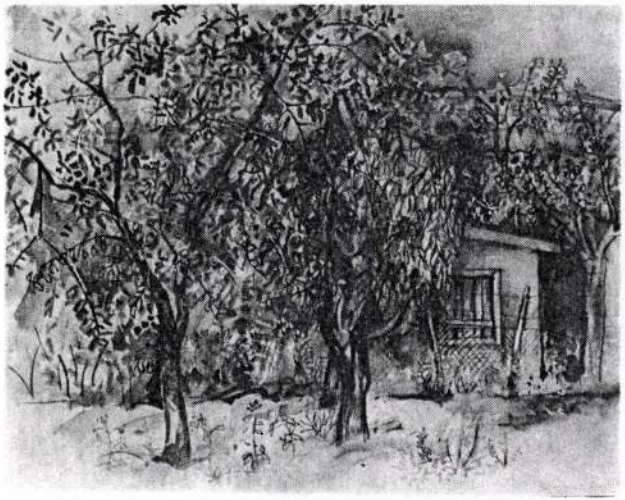

SZO.

MEGHÍVÓ

IRSA

XII. kerületi Hírnök
16. oldal

ETI HÍRNÖK 2008. május 13.

BRANKOVICS ÉVA

A színek ereje

A Városház Galériában *Brankovics Éva* festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás. Olajképei – portrék, csendéletek, tájképek – mesterségbeli tudással tolmácsolják a művész gondolatait, érzelmeit. Grafikai munkái kiemelkedőek. Valóságihletésű festészetét a konstruktivista szellemű tömörítés és a színek dekoratív erejének játéka jellemzi. Nem marad meg az egyszerű közlés szintjén, hanem a költői világ megfogalmazására törekszik. A Képzőművészeti Főiskolán mesterei voltak: *Fónyi Géza, Kádár György, Pap Gyula, Pór Bertalan, Szőnyi István.* Brankovics Éva tagja a Mednyászky Társaságnak, a Magyar Képző-és Iparművészek Szövetsége Festő Szakosztályának és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (a volt Művészeti Alapnak). Festményei nagyrészt külföldi és hazai magángyűjteményekben találhatóak. A kiállítást művésztársa, *Kádár János Miklós* nyitotta meg. A tárlat védnöke *dr. Tóth József* polgármester, országgyűlési képviselő. Megtekinthető a Városház Galériában, a polgármesteri hivatal Béke tér 1. szám alatti épületében május 23-ig.

V.I.

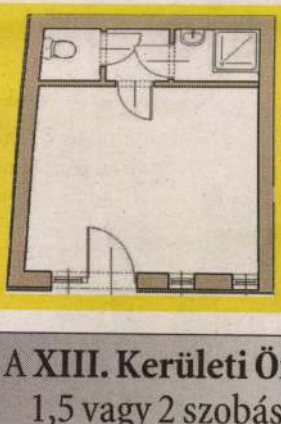

IRODA

1139 Bp., Szegedi út 7.
Új építésű, 42 lakásos társasház földs
20 nm-es iroda eladó külön wc-vel és
Irányár: 8 000 000 Ft.
Érdeklődni lehet a 451-1666
a 06-30-382-5382-es telefonszá
www.szegedihaz.hu

A XIII. Kerületi Önkormányzat megbízásából a
1,5 vagy 2 szobás, nem távfűtéses önkormányzat
bérleti jogát visszavásárolná, illetve magánla
tulajdonjogát megvásárolná!
Ajánlatokat az alábbi telefonszámokon vár
450-3120, 450-2786.

Gördüljön be Magyarország egyik legmegbízhatóbb, márkafüggetlen szervizébe:

Mobil STAR
Autótechnika

- Helyszíni vizsga, vizsgára felkészítés
- Számítógépes hibakeresés
- Zöldkártya (benzin, dízel)
- Gumicsere

INGYENES MOTOROLAJCSERE, AMENNYIBEN NÁLUNK VÁSÁROLJA AZ OLAJAT!

MOBILSTAR AUTÓTECHNIKAI KFT.
1138 Budapest, Újpalotai út 20-22.
Telefon: 350-3386, 412-0950, fax: 340-1918
E-mail: ujpalotai@mobilstar.hu • www.mobilstar.hu
Nyitva: hétfő–péntek 7–18, szombat 9-14 óráig.

Nálunk megkapja ugyanazt a szolgáltatást, javításokat,

Dr. Lenk
Életerő Cer
Nálunk van a me

Megjele
a termékkatal

Az ingyenes kiadványban megtalálja az általunk kínált megoldásokat, a Dr. Lenkei Gábor által összeállított termékek ismertetését.

Jöjjön el hozzánk még ma a korlátozott számban hozzáférhető, ingyenes ismertetőnkért!

Várjuk Önt is sz
a Duna Plázával
a Danubius H

Sárvár város

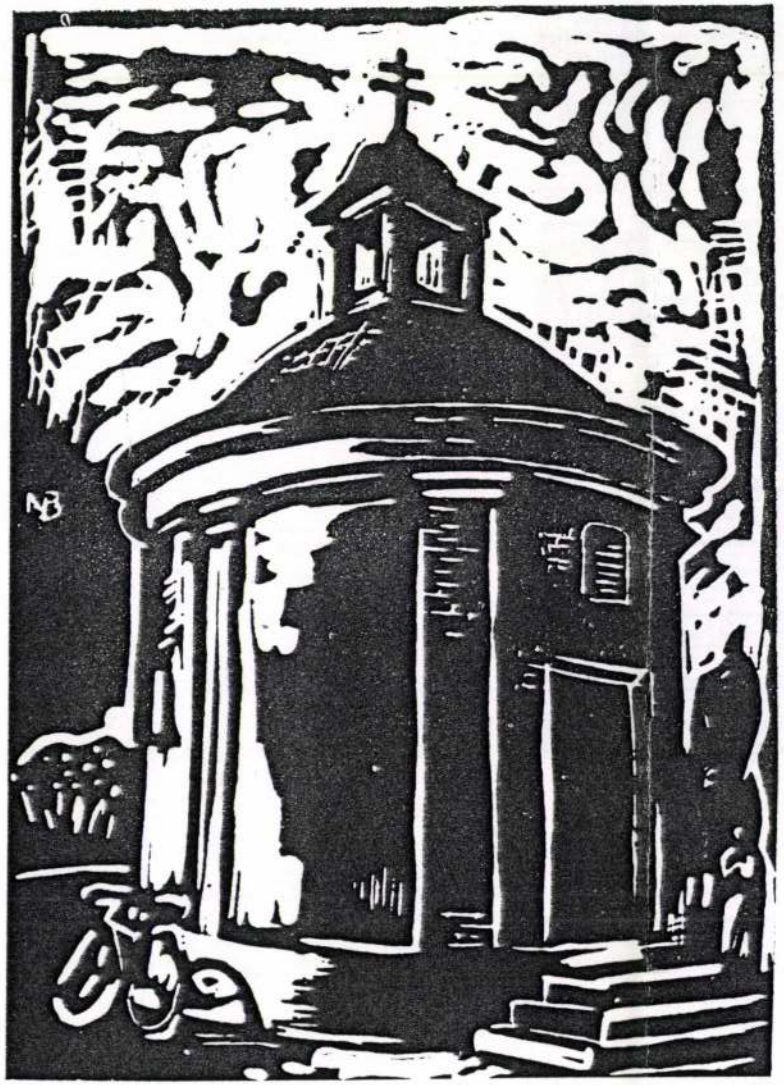

Temetőkápolna

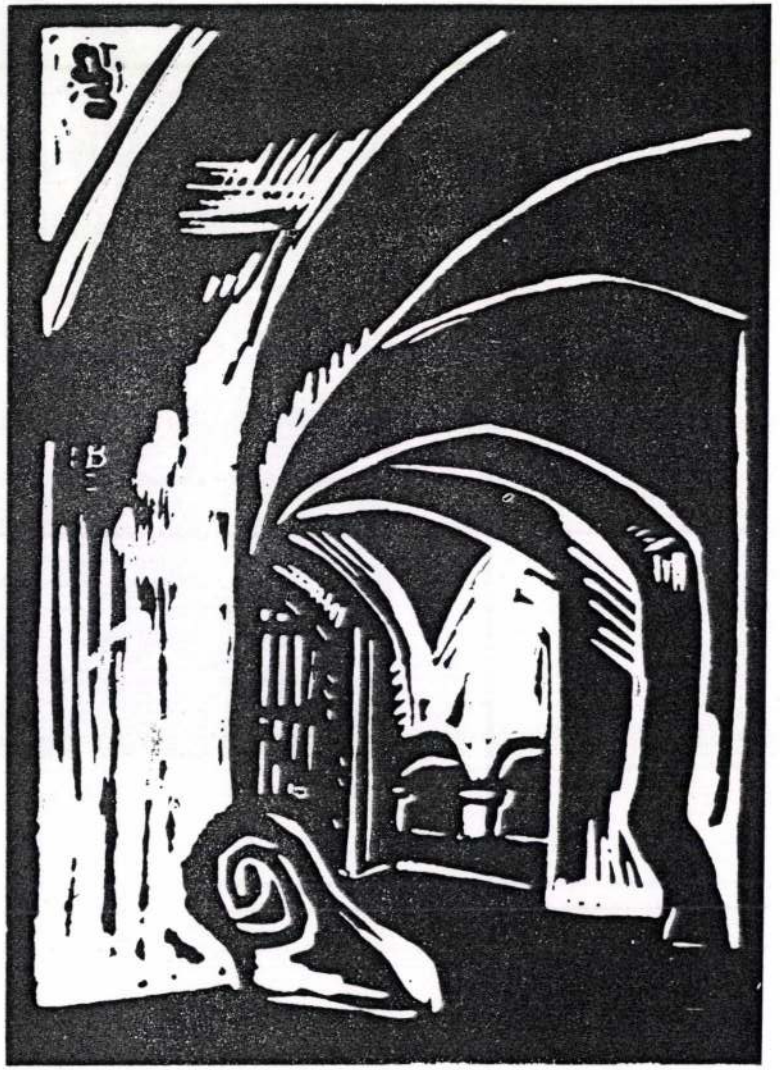

Toronyalja

Külső udvar II.
Régi iskola
Hátsó kapu

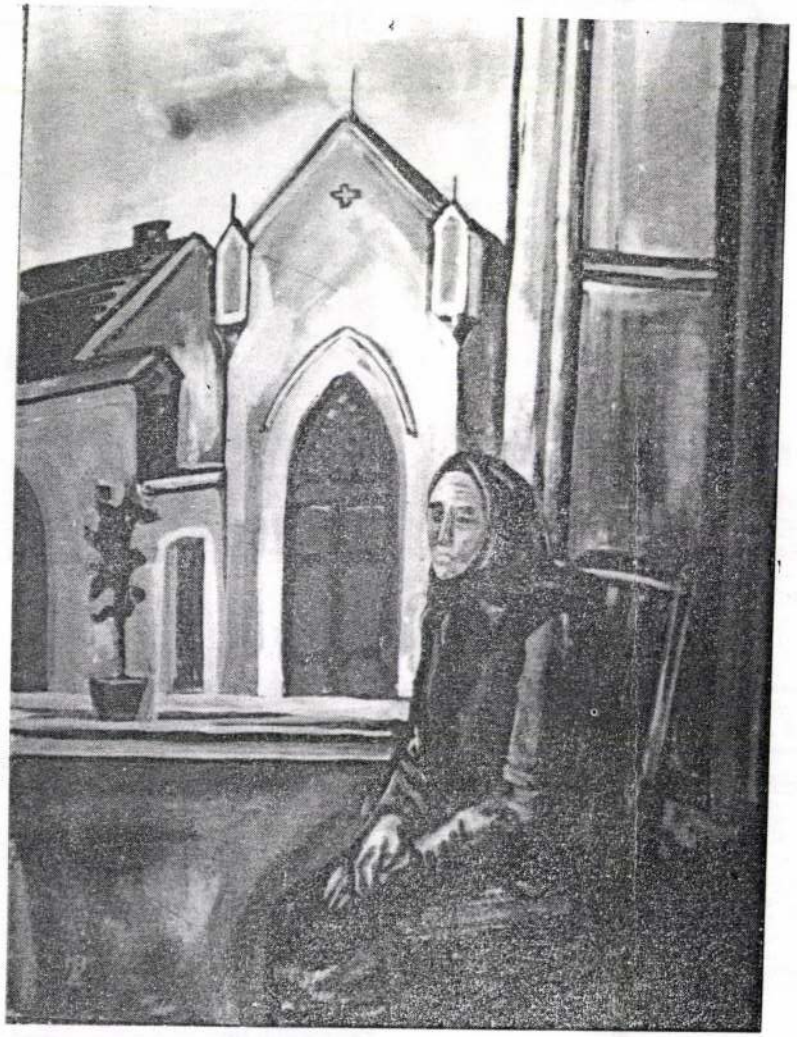

Tikászkép

Háztetők

Művek jegyzéke:

Rába	gouache	35×45 cm
Vár	gouache	34×47 cm
Tikászkép	gouache	36×47 cm
Háztetők	linóleummetszet	15×21 cm
Külső udvar II.	linóleummetszet	12×15 cm
Régi iskola	linóleummetszet	16×19 cm
Hátsó kapú	linóleummetszet	12×15 cm
Temetőkápolna	linóleummetszet	10×15 cm
Toronyalja	linóleummetszet	11×15 cm
Sárvár város	linóleummetszet	21×22 cm
Kálvária I.	linóleummetszet	15×19 cm
Vadkamra	linóleummetszet	13×16 cm
Külső udvar I.	linóleummetszet	16×22 cm
Sótonyi dombok	linóleummetszet	15×22 cm
Belső udvar	linóleummetszet	14×18 cm
Vármellék	linóleummetszet	12×15 cm
Sárvár látképe	linóleummetszet	15×21 cm
Geschrey ház	linóleummetszet	11×15 cm
Vár	linóleummetszet	15×20 cm
Kutyaszorító	gouache	26×40 cm
XIII. Város	gouache	28×37 cm
Utcarészlet	gouache	35×48 cm
Város szélén	gouache	16×28 cm
Tópart	gouache	35×50 cm
Berek	gouache	30×48 cm
Gyöngyös	gouache	27×38 cm
Vármellék	gouache	29×47 cm
Dombok I.	gouache	28×49 cm
Kálvária	gouache	29×34 cm
Temető	gouache	26×40 cm
Temető u. 19.	gouache	26×36 cm
Gerencsérék háza	gouache	19×36 cm
Árkád	gouache	16×24 cm

Rába

Vár

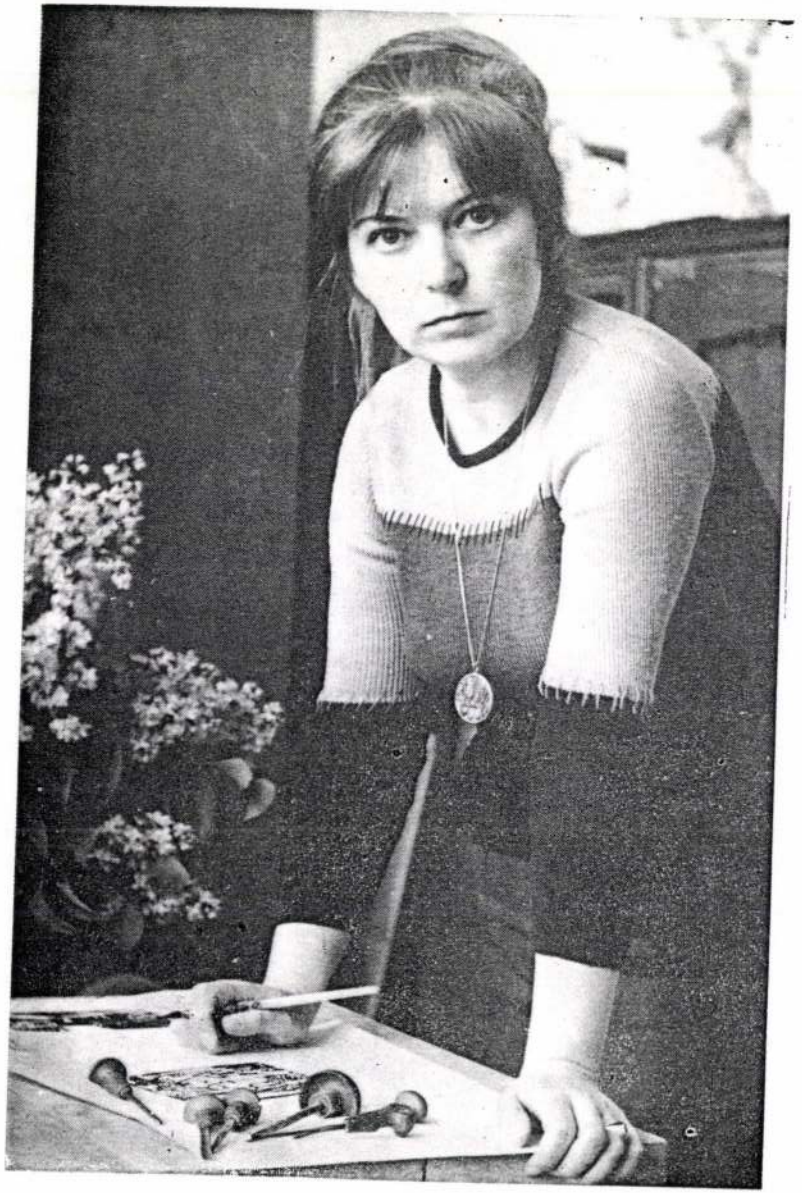

N. Brankovics Éva

nek mindennapjaink valamennyi mozzanatában jelen kell lennie.

Kiállított már Szombathelyen, a budapesti Műcsarnokban, Moszkvában, Bécsben, Berlinben, Mariborban és Szófiában, harminc köztéri szobor hirdeti izmos tehetségét országszerte, s mégis: mihelyt dolgaitól szabadulhat, otthagyja műtermes lakását a fővárosban, hogy magaépítette sárvári házába húzódjék, mert ott érzi jól magát.

Jötte mindig felfedező út is egyben: örömteli rácsodálkozás a gyermekkor fényeit hordozó házakra, utcákra, találkozás a kőben és emberben épülő újjal, ölelkezés egy örökké nyugtalan, folyvást növekedni akaró városka szorgos hétköznapjaival. S hogy az illanó varázslatot megköthesse, néhány évvel ezelőtt a kisplasztika eszköztárához nyúlt a monumentális szobrok alkotója. Bronzplaketteken, terrakotta faliképeken, reliefeken születtek újjá a jellegzetes sárvári részletek: a Harangláb, a Toronylépcső, a Várkápolna, a Kis Nagy Udvar, az ódon Sylvester János utca csakúgy, mint az 1919-es kommunisták mártíromságát őrző Pásztorház, vagy a mai Sárvár arcának új vonásai a Víztoronnyal, a Felüljáróval, a Rendelőintézettel. Első pillantásra látszik ezeken a tenyérnyi munkákon, hogy alkotójuk a szigorú márványnak és a konok, nehéz gránitnak is mestere: erőteljesek, pontosak, határozottak, minden felesleges sallang, zavaró cicoma nélkül. Ami még közös rajtuk, az nem más, mint a szeretet, mely létrehozta s úgy megsokasította őket, hogy önálló kiállításon egy egész város mutatkozzék be általuk.

A tárlat másik művészét, Brankovics Évát 1958 óta Németh Mihálynénak hívják a „polgári" életben. Albertirsán született 1938-ban, s festő szakon végezte el a Képzőművészeti Főiskolát 1961-ben Kádár György, Poór Bertalan és Szőnyi István tanítványaként. Szőnyit mindmáig mesterének vallja, s erősen vonzódik a vásárhelyi iskolához is. Pályakezdése óta rendszeres kiállítója a vásárhelyi tárlatoknak, részt vesz a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának munkájában, de figyelmet keltenek festményei a vasi képzőművészek Tavaszi Tárlatain is. Külföldön eddig Strassburgban és Mariborban kerültek falra vásznai. Mivel pedig az esztendő egy részét maga is rendszeresen Sárváron tölti, szívesen vállalkozott arra, hogy itteni munkáival társa legyen férjének a kiállításon.

Halk tónusú, finom akvarelleket s egy sor nagyon kultúrált, a szó nemes értelmében elegáns linómetszetet hozott. Minden képe csupa napfény, vibráló, meleg ragyogás. Dombok, házikók, a Rába-part fűzei, a Gyöngyös patak, a Vármellék, de még a Kálvária is derű hordozója nála. Árnyalt, asszonyos lírája rendkívül szerencsés módon teszi teljessé a kiállítás hangulatát.

„Nem szükséges, hogy én írjak verset — vallotta József Attila — de úgy látszik, szükséges, hogy vers irassék, különben meggörbülne a világ gyémánttengelye." Így vagyunk a képzőművészettel is. Németh Mihály és Brankovics Éva tárlatát látva óhatatlanul eszünkbe jut, hogy mennyivel szegényebbek lennénk nélküle.

KULCSÁR JÁNOS

Sárvár város Tanácsa
és a Vas megyei Forradalmi Múzeum
rendezésében

A felvételeket
Kálovits Attila és
Németh Mihály készítette

Fk.: Gerse János
Vas megyei Nyomda — 72/2757 — 1000 pld.

Sárvár kőből rakott szimbólumát, a tornyos várkastélyt sokan megcsodálják, s mindenki mást-mást álmodik bástyái közé. Van, aki a Fekete Bég döngő lépteit véli hallani a visszhangzó folyosókon, más a gyönyörű és iszonyatos Báthori Erzsébet selyme-suhogását, s akad, ki Nádasdy Ferencet látja, a kivégzett országbírót, kezében a levágott fejével. A papírra rótt ige tisztelői szívesen emlékeznek itt a szigorú szavú Abádi Benedekre, az írás-olvasás tudományát szorgalmazó, Bécs-üldözte Dévai Biró Mátyásra, idézik a mindig igazat szóló Tinódi Lantos Sebestyént, s tisztelegnek az első hazai magyar könyv tudós nyomtatójának, a jó Sylvester Jánosnak az emléke előtt. A sárváriak néha-néha megmosolyogják a bámész áhitatot, de lélekben maguk is büszkék örökségükre. Számontartják ezt a jussot, s a patriotizmust táplálják, erősítik vele, miközben építik mai városukat makacs szeretettel, kőről-kőre, hogy az utókornak is öröme teljék benne, ha már elporladt ez a nemzedék. A kisebb haza iránti ragaszkodás olyan itt, hogy megérdemli Bethlen Miklós szavait: „Ég, mint Mózes csipkebokra, de meg nem emésztethetik . . ." Akiket pedig sorsuk elszakít ettől a várostól, csak ideig-óráig élhetnek nélküle; újra meg újra visszatérnek hozzá a legtávolabbi tornyok alól is, pihenésül, biztatásért, vagy éppen, hogy csak szerelmükről valljanak neki.

Németh Mihály szobrászművész is az örök visszatérők egyike. Itt született 1926-ban, s amikor az ötvenes évek derekán Budapestre került a Képzőművészeti Főiskolára, tíz év kemény fizikai munkájának a tapasztalatait vitte ujjaiban s a munkásember iránti megbecsülést a szívében. Szabó Iván tanítványaként szerzett diplomát, de mesterei, példaképei közül egyiknek az iskolájához sem csatlakozott soha. Egyedül tán csak Medgyessy leheletfinom kezenyomát fedezhetjük fel művein, de azt tudatosan vállalja. Egyértelmű határozottsággal áll a realizmus talaján, s ez stíluson túl művészi-emberi program is számára. Vallja, hogy az alkotás, a művészet nem a beavatottak szűk körének intim dolga, hanem közösségi ügy, az életnek olyan fontos része, amely-

NÉMETH MIHÁLY SZOBRÁSZMŰVÉSZ ÉS N. BRANKOVICS ÉVA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

SZOMBATHELY — SÁRVÁR 1972

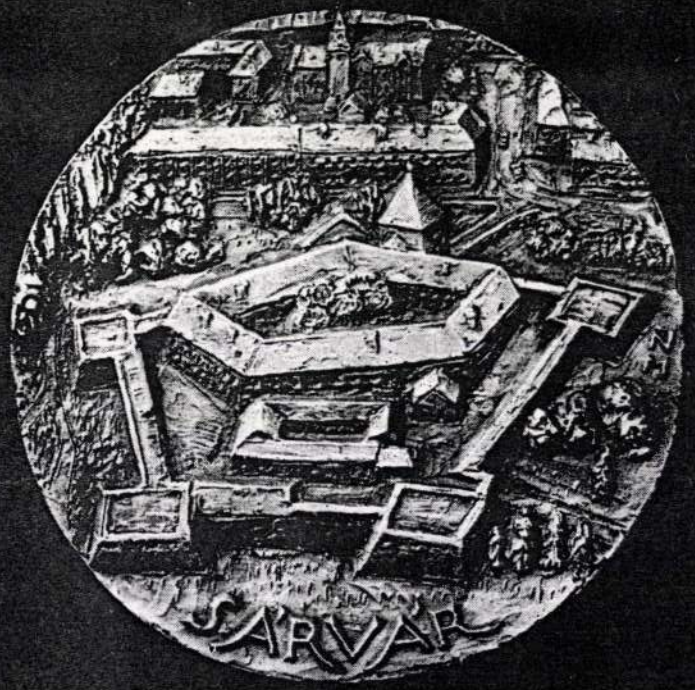

N.BRANKOVICS ÉVA
NÉMETH MIHÁLY
KIÁLLÍTÁSA

BRANKOVICS ÉVA

festőművész kiállítása
Budapest 1124. Kiss János altb. u. 55.
Telefon: 357-011

1938. május 26-án születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző és Iparművészeti Gimnáziumban. A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak mestereim. 1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak. 1972-ig tagja voltam a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festőszakosztályába.

Tanulmányutak:

Jugoszlávia	1970.
Franciaország	1971. és 1975.
Svájc	1978. és 1982.
Anglia	1978.
Olaszország	1981.
Hollandia	1982.
NSZK	1982. 1983. és 1985.

Önálló kiállítások:

Strassbourg	1971.
Szombathely	1972.
Sárvár	1972.
Celldömölk	1972.
Budapest	1977.
Szekszárd	1978.
Bonyhád	1980.
Tengelic	1981.
Amszterdam	1982.
Budapest	1983.
Regensburg	1983.
Albertirsa	1985.
München	1985.
Győr	1985.

Sárvár, Nádasdy-Vár,
Sylvester Könyvtár
'85. XI. 21—XII. 31.
kiállítást megnyitja XI. 21-én
17 órakor
Zsámboki Árpád

F. k.: Kutszegi István — 85. 4705 Sylvester J. Ny. 400 db

78. 84503 Petőfi Nyomda, Kecskemét — F. k.: Köteles István

Kecskeméti Képes Krónika

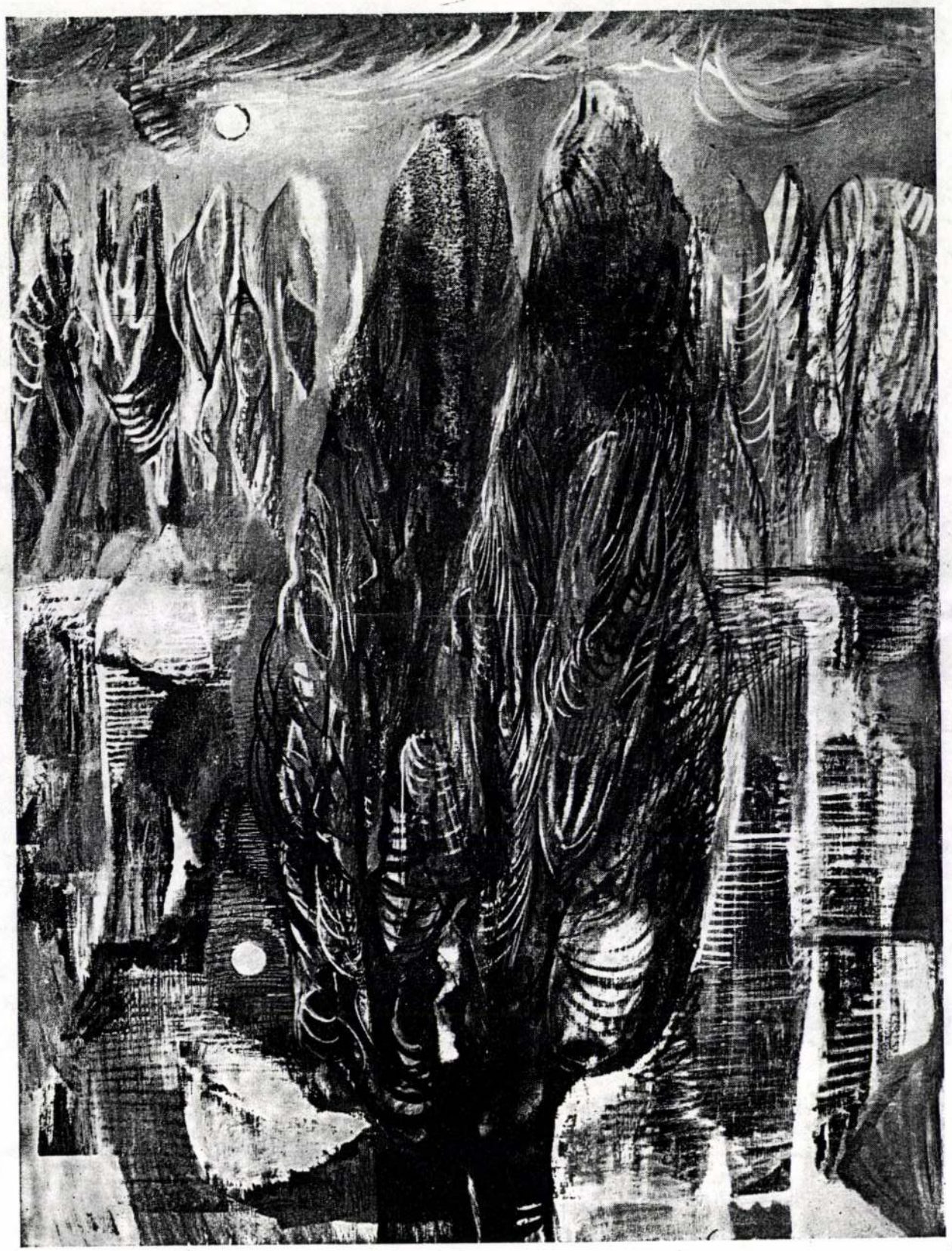

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT BRANKOVICS ÉVA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA 1978. OKTÓBER 19-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA A SZINYEI MERSE TEREMBE, SZEKSZÁRD, KÖLCSEY LAKÓTELEP 1. MEGNYITJA: DR. KŐVÁRY LÁSZLÓ. MEGTEKINTHETŐ: 1978. NOVEMBER 2-IG, HÉTKÖZNAP 9,30—18, SZOMBATON 9—14 ÓRÁIG.

Fontosabb adatok és kiállítások

Sárváron születtem 1926-ban. 1952-től a Képzőművészeti Főiskolára kerültem, ahol Szabó Iván volt a mesterem. 1968-ban hazaköltöztem szülővárosomba.

Önálló kiállításaim:

Bécs	1966.
Szombathely	1966., 1972., 1983.
Budapest (Ernst Múzeum)	1967.
Hódmezővásárhely, Szófia	1968.
Sárvár	1975., 1977., 1983., 1989., 1990., 1991.

35 év alatt hetvennél több köztéri szobrot készítettem.

A

SIMON GALÉRIA

szeretettel meghívja

BRANKOVICS ÉVA

festőművész

és

NÉMETH MIHÁLY

szobrászművész

kiállításának megnyitójára.

A kiállítást a galéria
Sárvár várossá nyilvánításának
25. évfordulója alkalmából rendezi.

A kiállítást megnyitja:

Szabó Imre

Sárvár város polgármestere.

Megnyitó 1993. október 8-án 17 órakor.

Megtekinthető: 1993. október 8-tól
1993. október 22-ig
naponta de. 10–12-ig, du. 14–18-ig.

Fontosabb adatok és kiállítások

1938. május 29-én születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban.
A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak a mestereim.
1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak, 1972-ig a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festő-szakosztályába.
Képeimmel szerepeltem Franciaországban, Jugoszláviában, Németországban és Hollandiában. Rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.

Önálló kiállításaim voltak: Strassbourg 1971, Szombathely, Sárvár, Celldömölk 1972, Fészek Művészklub 1977, Szekszárd 1978, Bonyhád 1980, Tengelic 1981, Amszterdam 1982, Regensburg 1983, Budapest 1983, Albertirsa 1985, München 1985, Győr 1985, Sárvár 1985, Gyönk 1986, Szekszárd 1987, Budapest 1987, München 1988.

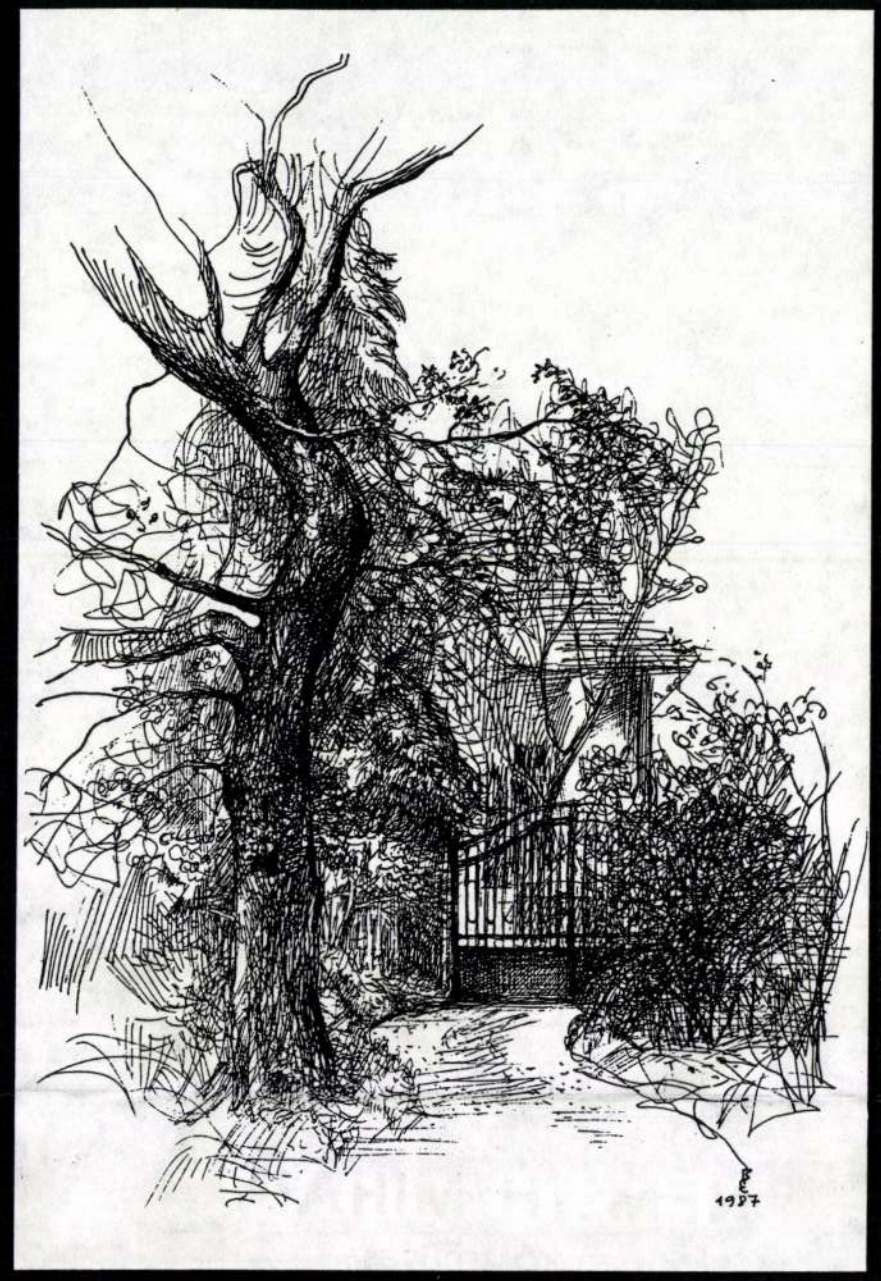

A katalógus és a kiállítás létrejöttét támogatták:

RÁBA SÁRVÁR KFT.
Simon Vilmos ügyvezető igazgató

RUM ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET IKERVÁR
Bősze Tiborné elnökasszony

TRIKA IKERVÁR IPARI ÉS KERESKEDELMI SZÖVETKEZET
Balogh Tamás elnök igazgató

SÁRVÁR VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA

SÁBA DRUCK SÁRVÁR

BRANKOVICS ÉVA

F. k.: Köteles István – 83-1222 DNy

1938. május 29-én születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban.

A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak a mestereim.

1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak, 1972-ig a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festő-szakosztályába.

Tanulmányúton jártam Jugoszláviában 1970, Franciaországban 1971 és 1975, Svájcban 1978 és 1982, Angliában 1978, Olaszországban 1981, Hollandiában 1982, NSZK-ban 1982-ben.

Képeimmel szerepeltem Jugoszláviában, Németországban és Hollandiában. Rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.

Önálló kiállításaim voltak: Strassbourg 1971; Szombathely, Sárvár, Celldömölk 1972; Fészek Művészklub 1977; Szekszárd 1978; Bonyhád 1980; Tengelic 1981, Amszterdam 1982; Regensburg 1983.

Képeim magángyűjteményben vannak Franciaországban, Svájcban, Svédországban, az NSZK-ban és Hollandiában.

BRANKOVICS ÉVA

Brankovics Éva

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT BRANKOVICS ÉVA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA 1983. SZEPTEMBER 1-ÉN CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA. MEGNYITJA: DR. KŐVÁRI LÁSZLÓ. KÖZREMŰKÖDIK: VAS KATALIN GORDONKAMŰVÉSZ ÉS MATÚZ ISTVÁN FUVOLAMŰVÉSZ. MEGTEKINTHETŐ: 1983. SZEPTEMBER 15-IG. MEDNYÁNSZKY TEREM BUDAPEST, TANÁCS KÖRÚT 26.

BRANKOVICS Éva, festő

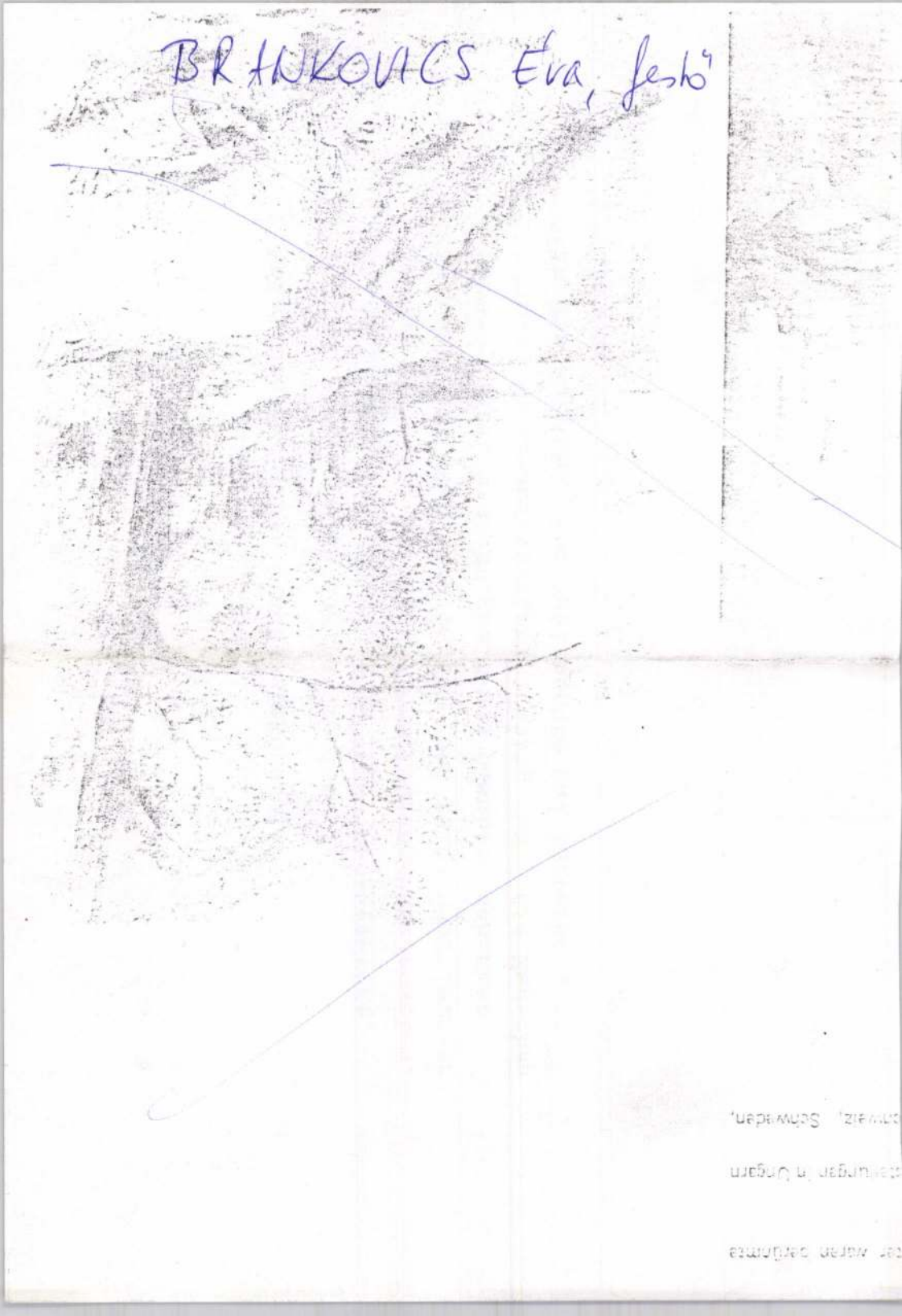

Mein künstlerisches Glaubensbekenntnis?

Ich bin eine Malerin des Naturprinzips.
Meine Bilder sind erkennbar in ihrer Objektivität,
jedoch mit einer lyrischen Formulierung durchgewoben.
Es wäre gut, wenn eine tapfere und reine künstlerische
Demut Liebe, Gerechtigkeit und Glauben schenken
könnte in dieser verwirrter Welt, um die Menschen
in die Richtung der Seelensgüte und Ehrbarkeit zu
lenken.

FK. SZABÓ ÁRPÁD 72 5135 VSZ 200 DB

Brantovics Éva, festő

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

SZABÓ FERENC

CELLDÖMÖLK NAGYKÖZSÉG TANÁCSÁNAK ELNÖKE

CELLDÖMÖLK NAGYKÖZSÉG TANÁCSA, A KEMENESALJAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS A VAS MEGYEI FORRADALMI MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

N. BRANKOVICS ÉVA FESTŐMŰVÉSZ
NÉMETH MIHÁLY SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA, 1972. NOVEMBER 17-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁS HELYE: KEMENESALJAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT CELLDÖMÖLK

Wir laden Sie herzlich ein zur

ERÖFFNUNG

unserer Ausstellung in der

HYPO BANK
München
Zweigstelle Leopoldstrasse 21.

Montag am 1. Juli 1985 um 16 Uhr

EVA BRANKOVIS
Malerin

HENRIETTE HOFFMANN
Malerin

LÁSZLÓ KUTAS
Bildhauer

Die Ausstellung eröffnet

Dr. MIKLÓS NAGY

geöffnet vom 01.07.-26.07.1985
Mo, Di, Mi + Fr 9.30-12.30 und 13.45-15.45
Donnerstags 9.30-12.30 und 13.45-17.30
Samstags, Sonntags geschlossen

Meghívó

BRANKOVICS ÉVA festőművész

kiállításának megnyitására 1990 VI. 6-án

18 órára

közreműködnek: Kovács Ida brácsa

Kőrös Csaba Zoltán gordonka

megnyitja: Kádár János Miklós festőművész

nyitva: VI. 6-20-ig BP. Hilton szálló

Üdvözlettel

Kerengő

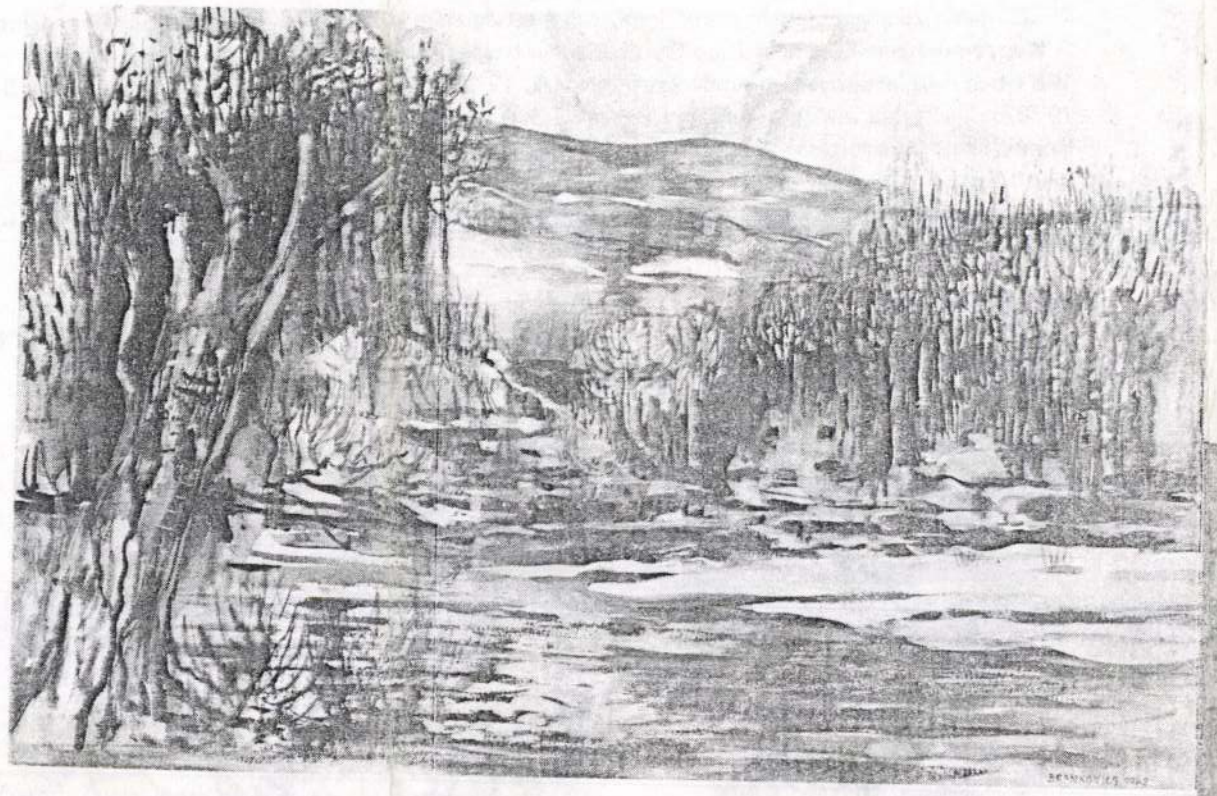

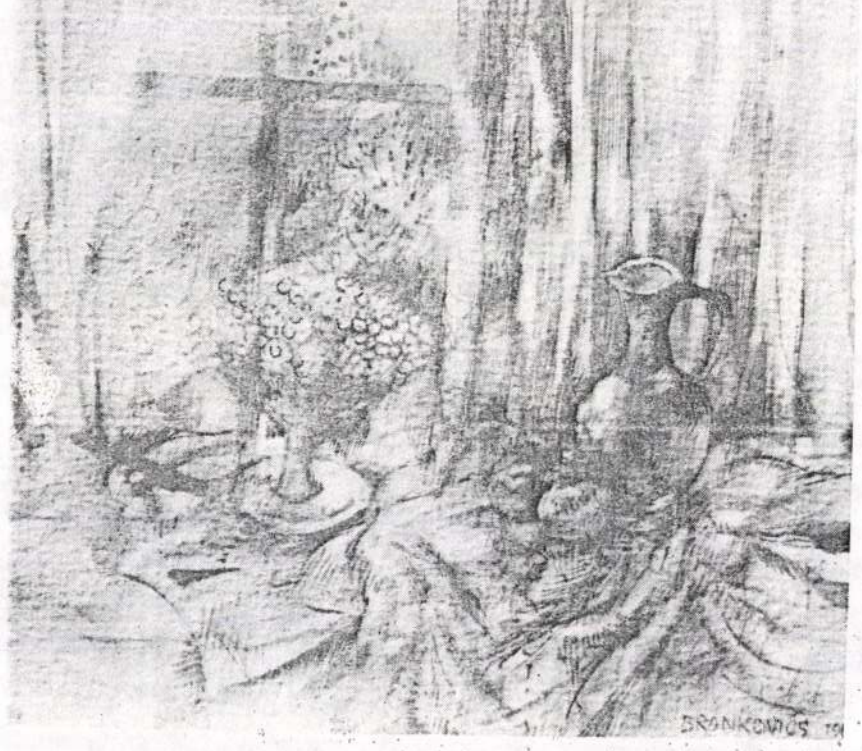

Irodalom:

Valóság 1960. április
A jövő Mérnöke 1963. január 14.
Népszabadság 1963. augusztus 4.
Vas Népe 1969. augusztus 10.
Kemenesaljai Művelődési Program
1972. november 17.
Vas Népe 1973. január 24.
Népújság 1978. október 26.
Daily News 1978. október 27.
Képes Ujság 1981. január 31.
Mittelbayerische Zeitung 1983. október 8.
Offizielles Monatsprogram 1983. október 25.
Mittelbayerische Zeitung 1983. szeptember 27.
Tolna Megyei Népújság 1984. augusztus 26.

Reklámdekor 699/it

BRANKOVICS ÉVA
festőművész

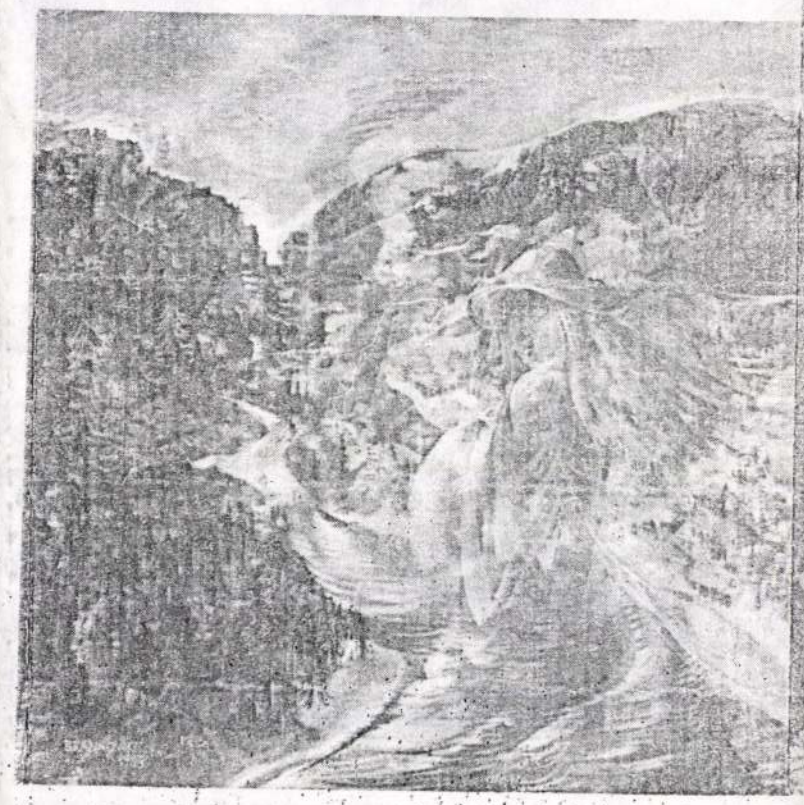

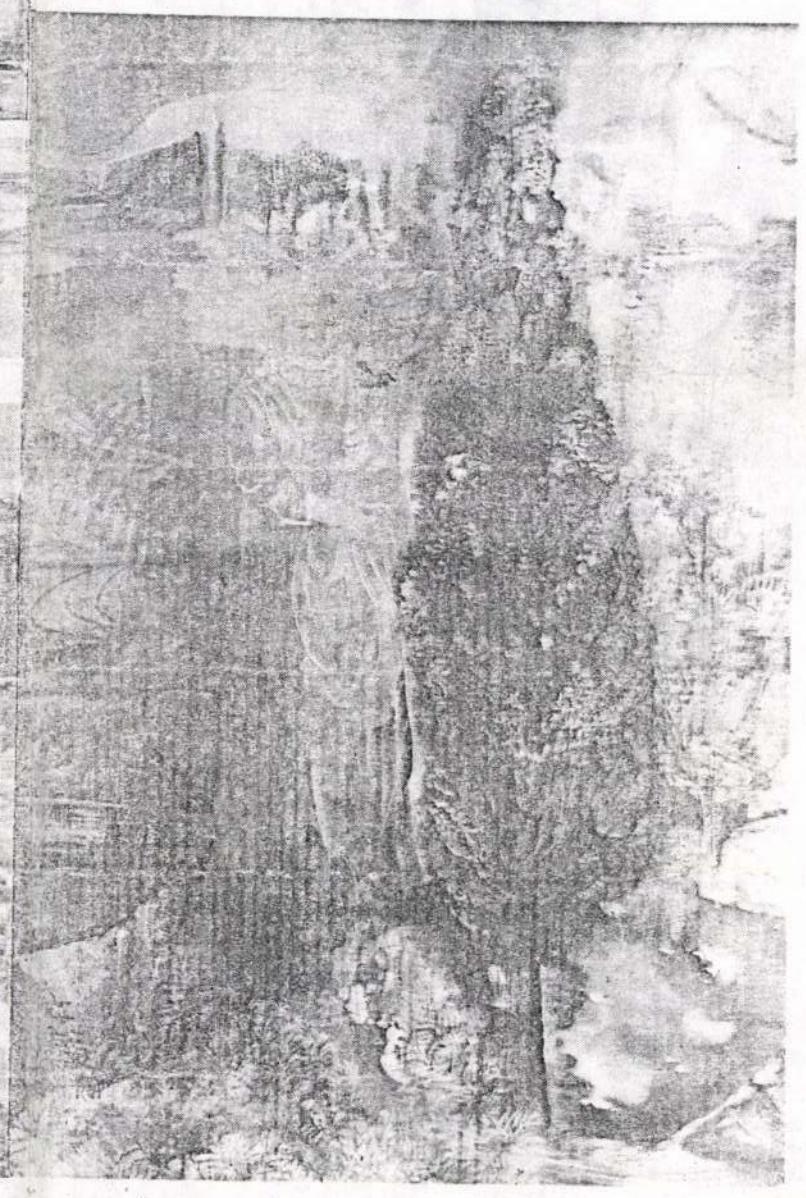

BRANKOVICS ÉVA festőművész
Budapest 1124. Kiss János altb. u. 55.
Telefon: 357-011

1938. május 26-án születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző és Iparművészeti Gimnáziumban.
A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak mestereim.
1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak. 1972-ig tagja voltam a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festőszakosztályába.
Képeimmel szerepeltem Jugoszláviában, Németországban, Hollandiában és rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.
Képeim megtalálhatók különböző magángyűjteményekben, Franciaországban, Svájcban, Svédországban, NSZK-ban és Hollandiában.

Tanulmányúton jártam:

Jugoszláviában	1970-ben
Franciaországban	1971-ben és 1975-ben
Svájcban	1978-ban és 1982-ben
Angliában	1978-ban
Olaszországban	1981-ben
Hollandiában	1982-ben
NSZK-ban	1982-ben és 1983-ban

Önálló kiállításaim voltak:

Stassbourg	1971-ben
Szombathely	1972-ben
Sárvár	1972-ben
Celldömölk	1972-ben
Budapest	1977-ben
Szekszárd	1978-ban
Bonyhád	1980-ban
Tengelic	1981-ben
Amszterdam	1982-ben
Budapest	1983-ban
Regensburg	1983-ban
Albertirsa	1985-ben

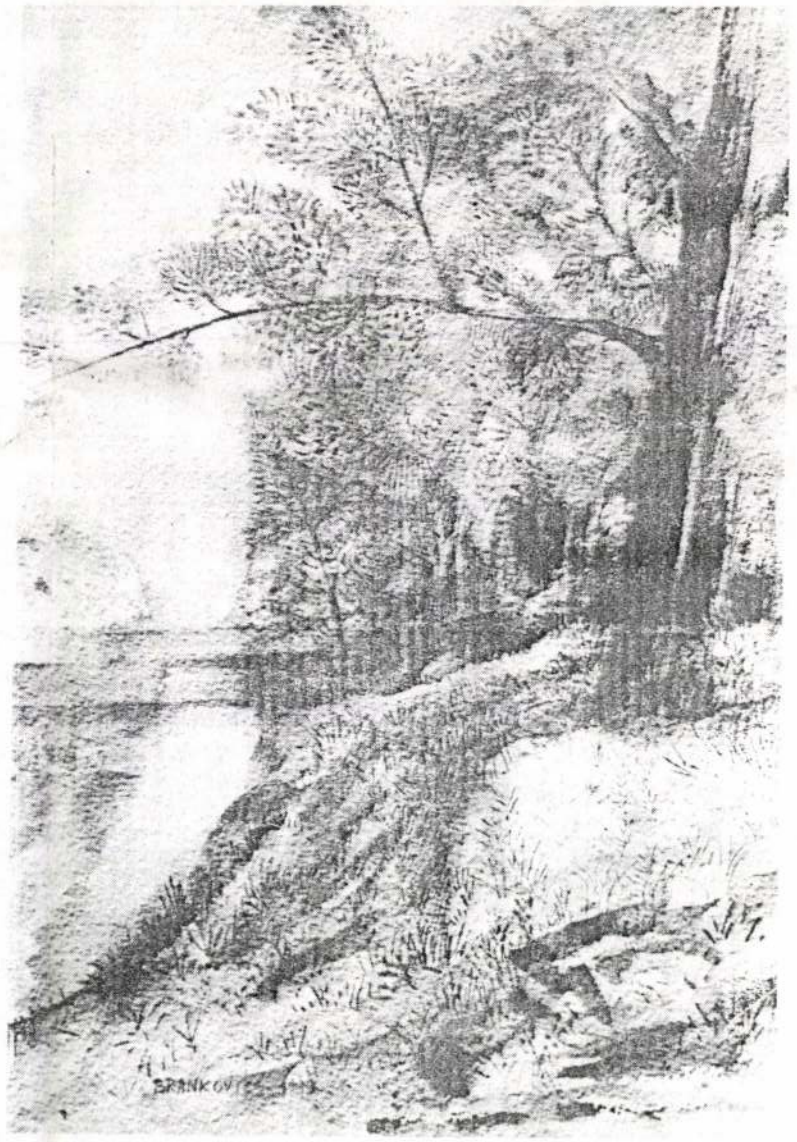

BRANKOVICS ÉVA

MAHLERIN

Kunstausstellung vom 30.9 bis 30.10. 1983.
BfG–Galerie, Regensburg Haidplatz 8.

DAS MEER

DER VOGEL

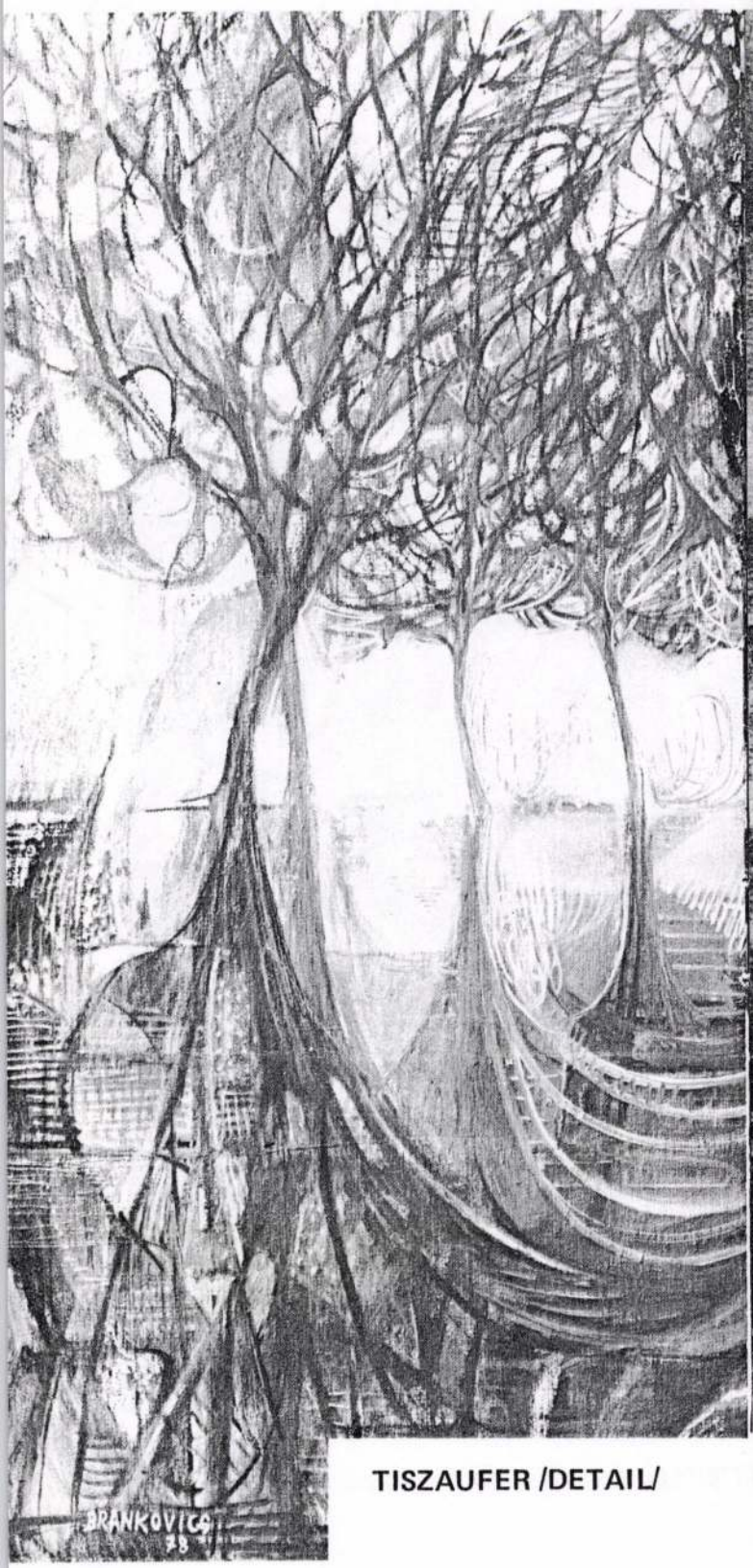

TISZAUFER /DETAIL/

DAS MEER /DETAIL/

DAS LANDSCHAFTSBILD

STILLEBEN MIT FLIEDER

DAS TREFFEN

Eva Brankovics – Mahlerin
1124 Kiss János Altb. utca 55.
Tel.: 0036. 1. 357 011

Geboren 1938 Irsa, Ungarn
Studien an der Akademie der Bildenden Künste in Budapest. Ihre Meister waren berühmte ungarische Mahler: Gyula Papp. István Szőnyi, Bertalan Pór, György Kádár.

1961–72 Mitglied des Studios Junger Bildenden Künstler in Budapest

Seit 1978 ist sie Mitglied des Ungarischen Kunstvereins. Sie beteiligte sich an zahlreichen kollektiven Ausstellungen in Ungarn und im Ausland; in Jugoslawien, Deutschland und den Niederlanden.

Selbstandige Ausstellungen:

1971 Strassbourg
1972 Szombathely (Ungarn)
Sárvár (Ungarn)
Celldömölk (Ungarn)
1977 Budapest
1978 Szekszárd (Ungarn)
1980 Bonyhád (Ungarn)
1981 Tengelic (Ungarn)
1982 Amsterdam
1983 Budapest
1983 Regensburg

Mehrere ihrer Werke befinden sich in verschiedenen Privatsammlungen in Ungarn. Frankreich, der Schweiz, Schweden, Deutschland und den Niederlanden.

Brankovics Éva

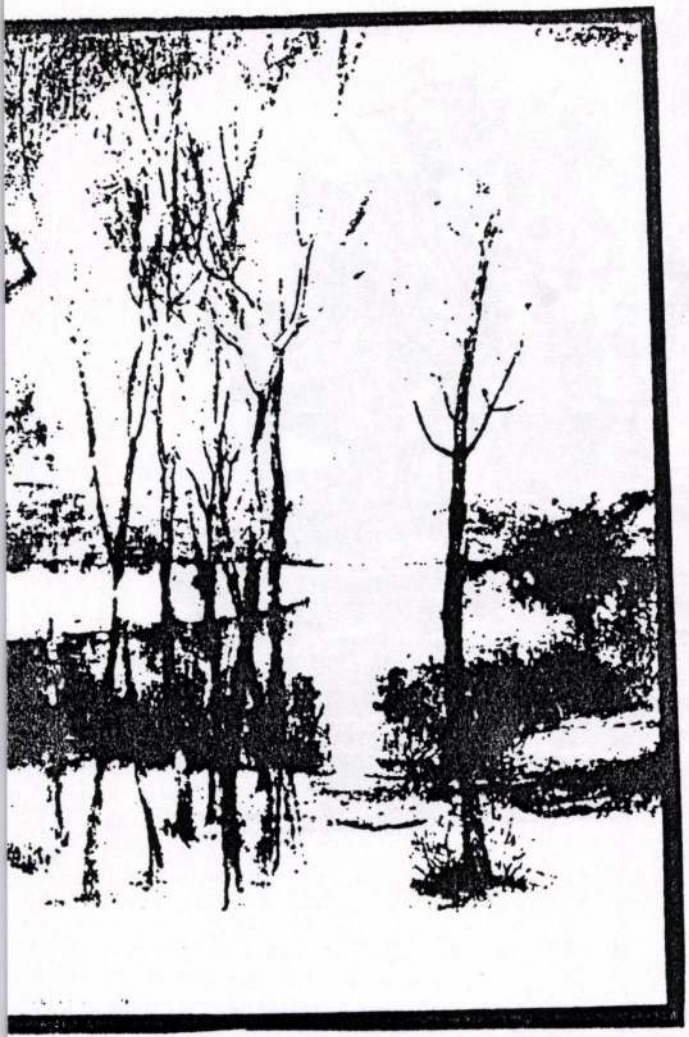

A MÜVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK SZÖVETSÉGÉNEK

RÁTKAI MÁRTON

KLUBJA

szeretettel meghivja Önt a klubba

(Bp.VI.Gorkij fasor 38)

1987 december 15-én/kedden/

délután 6 órára

BRANKOVICS ÉVA

festőmüvész

kiállitásának megnyitására.

A kiállitás megtekinthető

december 22-ig.

M E G H I V Ó

Brankovics Éva

festőművész kiállítása

1978. okt. 19—nov. 2.
Szinyei Merse-terem
Szekszárd, Kölcsey lakótelep 1.

Brankovics Éva 1938-ban Irsán született. A Képző- és Iparművészeti Gimnázium elvégzése után 1956-tól a Képzőművészeti Főiskola festőszakán Papp Gyula, Szőnyi István, Kádár György, Pór Bertalan festőművészek irányításával tanult. A Főiskola befejezése óta állandó résztvevője a hazai kiállításoknak. Egyéni kiállításai voltak a Dunántúl több városában, Sárváron, Szombathelyen, Celldömölkön és Budapesten a Fészek Művészklubban. Külföldön Jugoszláviában, Németországban és Franciaországban vett részt kiállításokon.

Brankovics Éva azokhoz a művészekhez tartozik, akik a magyar tájat, az embert úgy ábrázolják, ahogy látják, festményeit saját érzésvilága hatja át. Az itt kiállított képeit melegség, szeretet, napfény, ragyogás jellemzi.

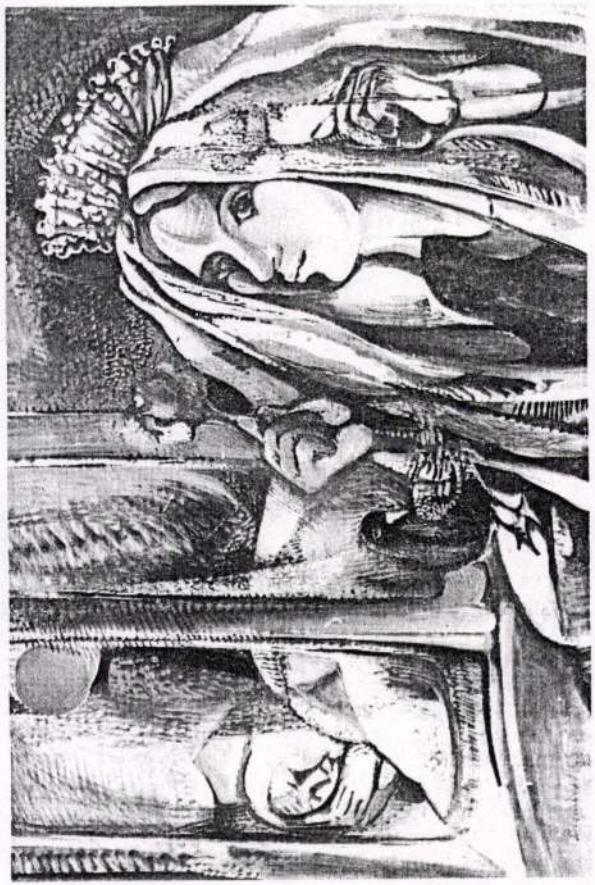

Menyasszony

SZEKSZÁRDI MŰSOR

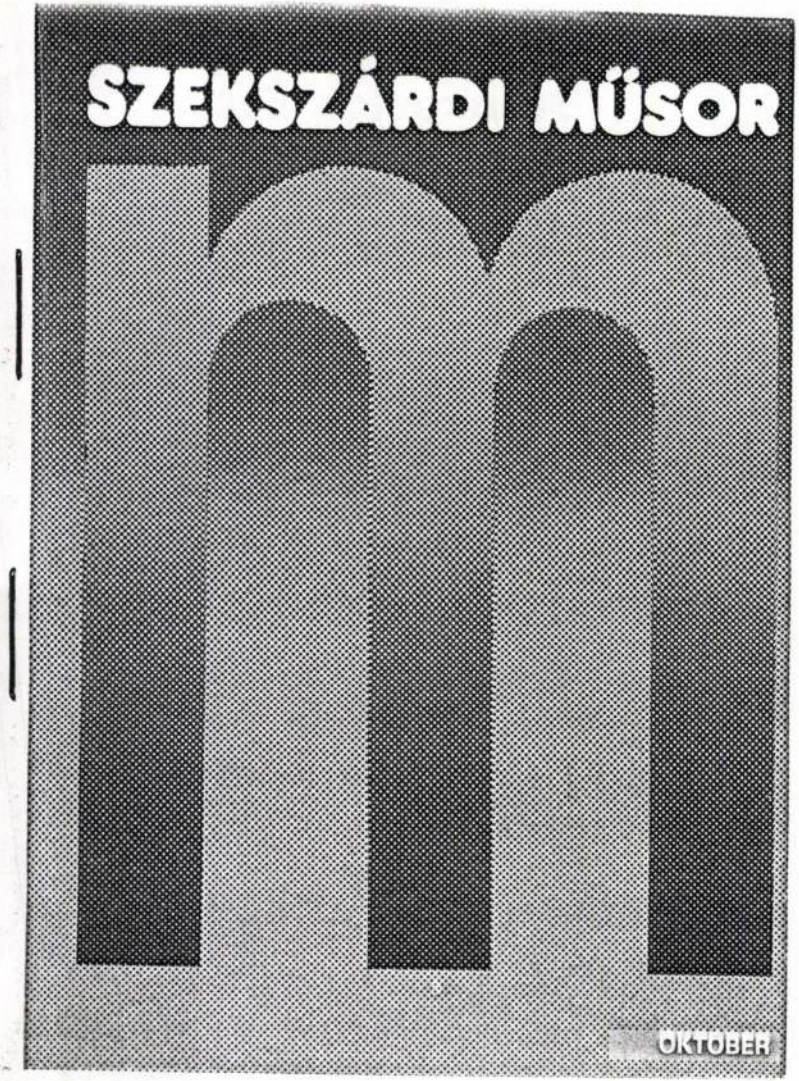

Brankovics Éva

festőművész

k i á l l í t á s a

Megnyitja:
DR. SZÍJ REZSŐ művészettörténész

1977. március 8-án, kedden délután 6 órakor.

Tisztelettel meghívja Önt a Fészek Művészklub igazgatósága.

A kiállítás megtekinthető: március 20-ig, naponta délután 2—8 óráig.

F. k. Galambos Tibor — 200 db — 77.33272 Rákóczi Nyomda

FÉSZEK MEGHÍVÓ

BRANKOVICS ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

A GYŐRI KÖZLEKEDÉSI ÉS TÁVKÖZLÉSI

MŰSZAKI FŐISKOLÁN

1985. OKTÓBER 14-TŐL 26-IG

A KIÁLLÍTÁST

1985. OKTÓBER 14-ÉN (HÉTFŐ) 14.00 ÓRAKOR

DR. KISCELLI LÁSZLÓ FŐIGAZGATÓ

NYITJA MEG

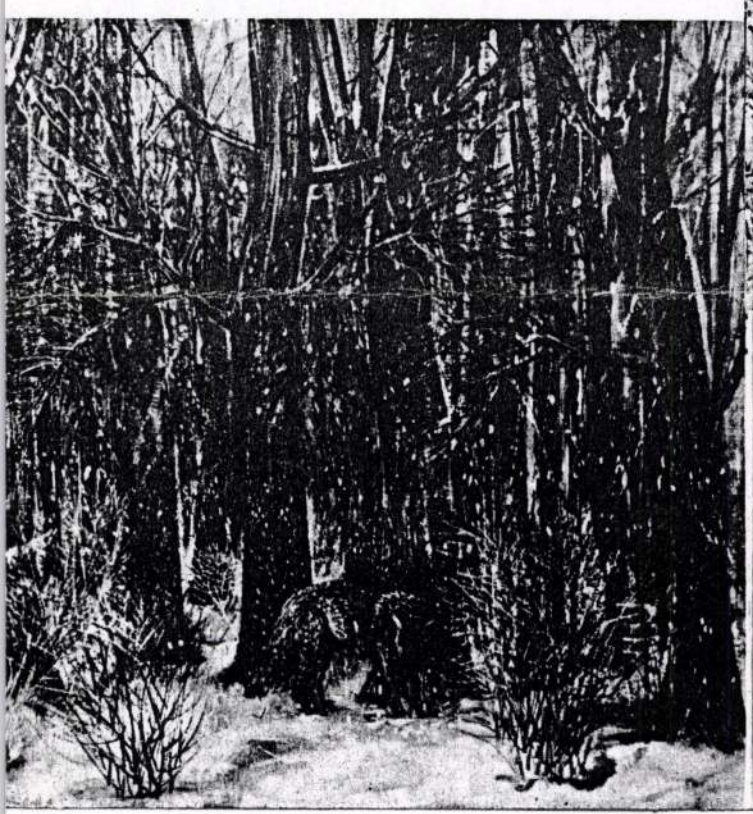

1938. május 26-án születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző és Iparművészeti Gimnáziumban. A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak mestereim. 1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak. 1972-ig tagja voltam a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festőszakosztályába. Képeimmel szerepeltem Jugoszláviában., Nyugat-Németországban, Hollandiában és rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.
Képeim megtalálhatók különböző magángyűjteményekben, Franciaországban, Svájcban, Svédországban, az NSZK-ban és Hollandiában.

BRANKOVICS ÉVA festőművész
Budapest 1124 Kiss János altb. u. 55.
Telefon: 357-011

Tanulmányúton jártam:

Jugoszláviában	1970-ben
Franciaországban	1971-ben és 1975-ben
Svájcban	1978-ban és 1982-ben
Angliában	1978-ban
Olaszországban	1981-ben
Hollandiában	1982-ben
NSZK-ban	1982-ben és 1983-ban

Önálló kiállításaim voltak:

Stassbourg	1971-ben
Szombathely	1972-ben
Sárvár	1972-ben
Celldömölk	1972-ben
Budapest	1977-ben
Szekszárd	1978-ban
Bonyhád	1980-ban
Tengelic	1981-ben
Amszterdam	1982-ben
Budapest	1983-ban
Regensburg	1983-ban
Albertirsa	1985-ben
München	1985-ben
Győr	1985-ben

Fk: Winkler Csaba – KTMF Nyomda 2273/85

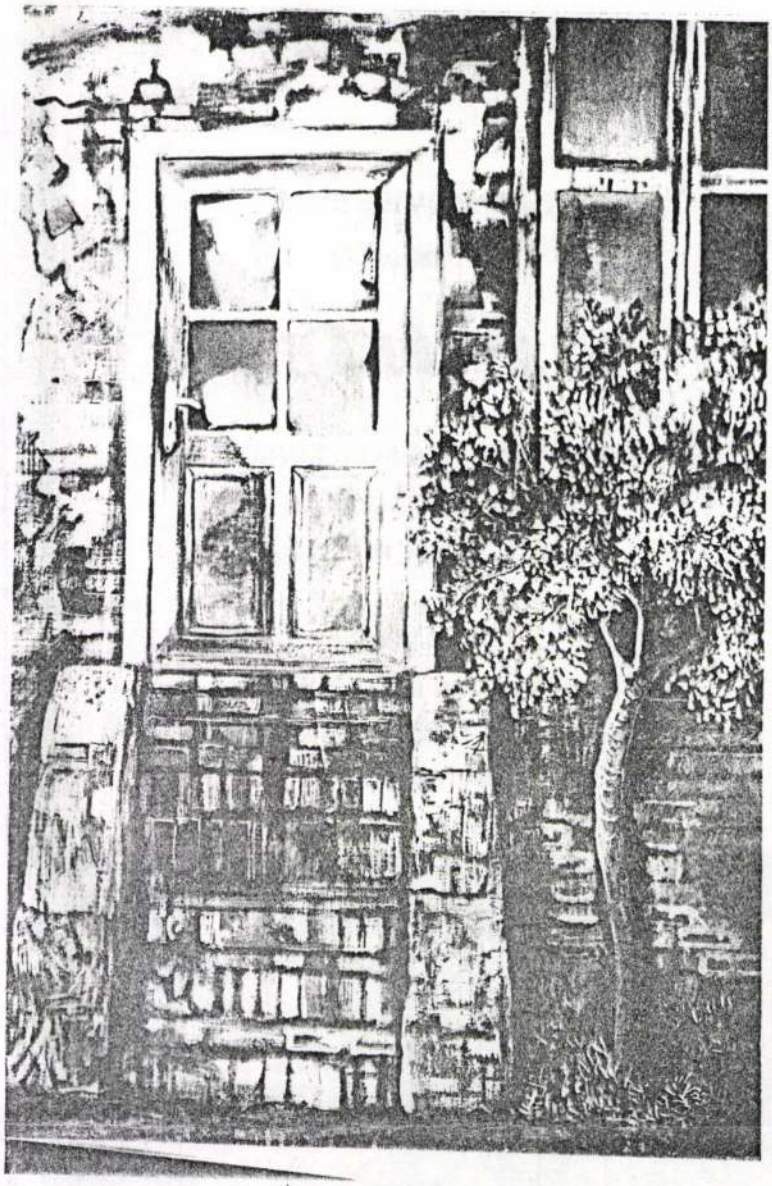

MEGHÍVÓ

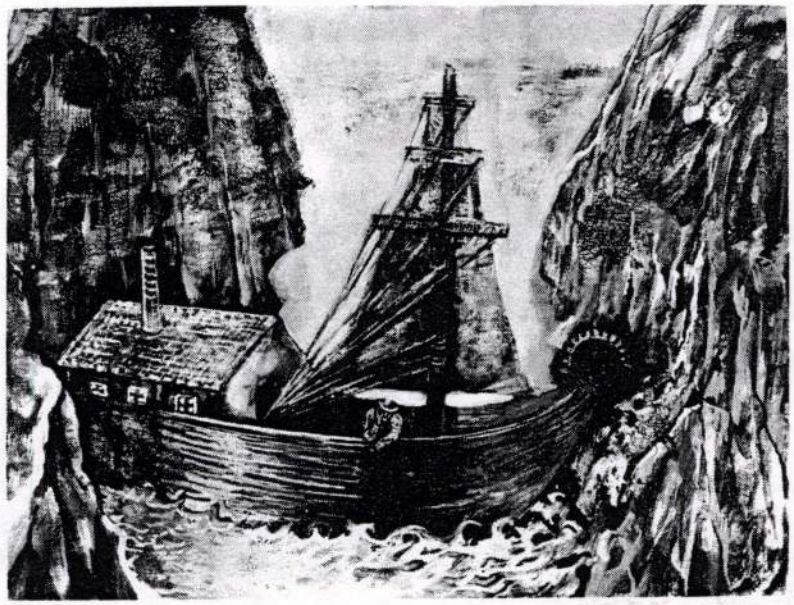

A körzeti művelődési ház és könyvtár

tisztelettel meghívja

1986. március ~~27-én csütörtökön~~ 26-án szerdán 15 órára

Brankovics Éva

festőművész

kiállításának megnyitójára

Megnyitja: Dr. Bodor Elek kandidátus, szívsebész

A KIÁLLÍTÁS LÁTOGATHATÓ: munkanapokon 8-18 óráig.
szombaton 8-12 óráig.

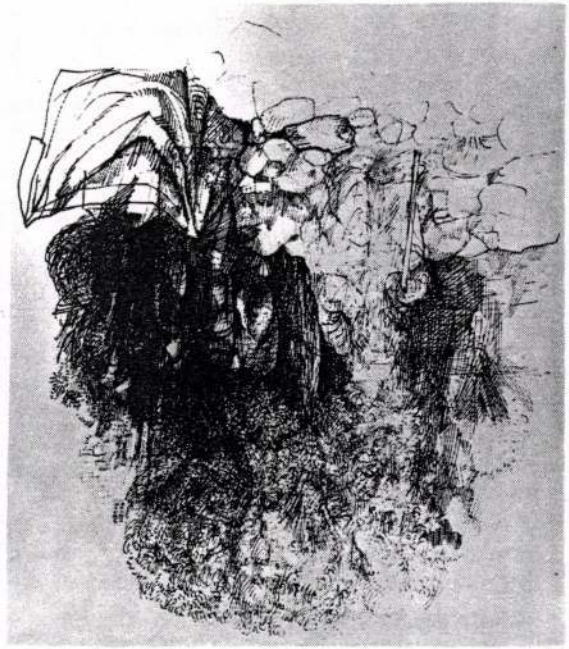

KÖRZETI MŰVELŐDÉSI HÁZ
ÉS KÖNYVTÁR, GYÖNK

Brankovics Éva

festőművész kiállítása

1986. március ~~27-től~~ április 19-ig

Brankovics Éva

1938. május 26-án született Irsán. 1956-ban a Képző - és Iparművészeti Gimnáziumban érettségizett. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István, Pór Bertalan, Kádár György és Papp Gyula tanítványa volt. 1961 óta tagja a Képzőművészeti Alapnak. 1978 óta tagja a Magyar Képzőművészek Szövetsége festőszakosztályának.

Természetelvű festő. Képeinek kiindulópontjául általában valós természeti emlék szolgál. Ezt az emléket saját megfogalmazásban, festői eszközeivel, lírai elvonatkoztatással formálja költőivé. Olajképeinek, akvarelljeinek, rajzainak érzékeny finomsága, tiszta harmóniája, a gondos szerkesztés és kimunkálás, személyiségének tárgyiasult megjelenési formája. 1971 óta vesz részt a művészeti életben önálló kiállítással. Megyénkben eddig Szekszárd, Bonyhád és Tengelic közönsége előtt mutatkozott be. Több izben járt külföldi tanulmányúton. Képeivel képviseli a magyar képzőművészetet Franciaországban, Hollandiában, az NSZK-ban, Svájcban és Svédországban.

Önálló kiállítások:

Strassbourg 1971, Szombathely 1972, Sárvár 1972, Celldömölk 1972, Budapest 1977, Szekszárd 1978, Bonyhád 1980, Tengelic 1981, Amszterdam 1982, Budapest 1983, Regensburg 1983, Albertirsa 1985, München 1985, Győr 1985, Sárvár 1985. GYŐNK 1986 SZEKSZÁRD 1987 BUDAPEST 1987

BRANISZA GYÖRGY, magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. magyar varga. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 265.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

M.D.K.

Antun Brankovic, aranymüves

hat ragúzai társával együtt, saját tervük és megállapodásuk szerint, 1476-ban hátyásnak Aragoni Beatrix-szel hőtött hárassága alkalmából, crüst korsót, czüsttányérokat és aranyozott, domborműves fedeles, talpas poharakat ~~küldtek~~ készítettek.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkor és a reneszansz idején

Művészettörténei Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

99. old.

Branković Dušan, horvát festő Zágrábban. Az újabb horvát festőnemzedék egyik tehetséges tagja. Főleg arczképfestéssel foglalkozik.

Művészet. 1905. 230. l.

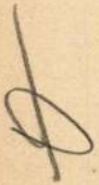

BRANKOVICS ÉVA
festőművész
alkotásaiból rendez kiállítást
a bonyhádi Városi
Művelődési Központ
1980. november 5–30-ig.

Ünnepélyes megnyitás:
1980. november 5-én
(szerda)
délután 5 órakor

Megnyitja:
DR. HEGEDÜS JÁNOS,
városi tanácselnök

Közreműködik:
ELMAUER JÓZSEF,
a bonyhádi zeneiskola tanára

A kiállítás megtekinthető:
minden nap de. 10–12 óráig,
du. 14.30–18 óráig.

A fotókat készítette:
KOVÁCS FERENC

A kiállítást rendezte:
BARANYAI LÁSZLÓ

Eddig kiállított:

1. Tamás Ervin – festő,
   Munkácsy-díjas,
2. Gy. Szabó Béla – festő,
   Munkácsy-díjas,
3. Breznay József – festő,
   Munkácsy-díjas,
   Gánóczy Mária – festő,
   Szentgyörgyi Kornél festő,
   Kossuth-díjas,
   Tamás Ervin – festő,
   Munkácsy-díjas,
4. Újváry Lajos – festő

500 803048 Szekszárdi Nyomda

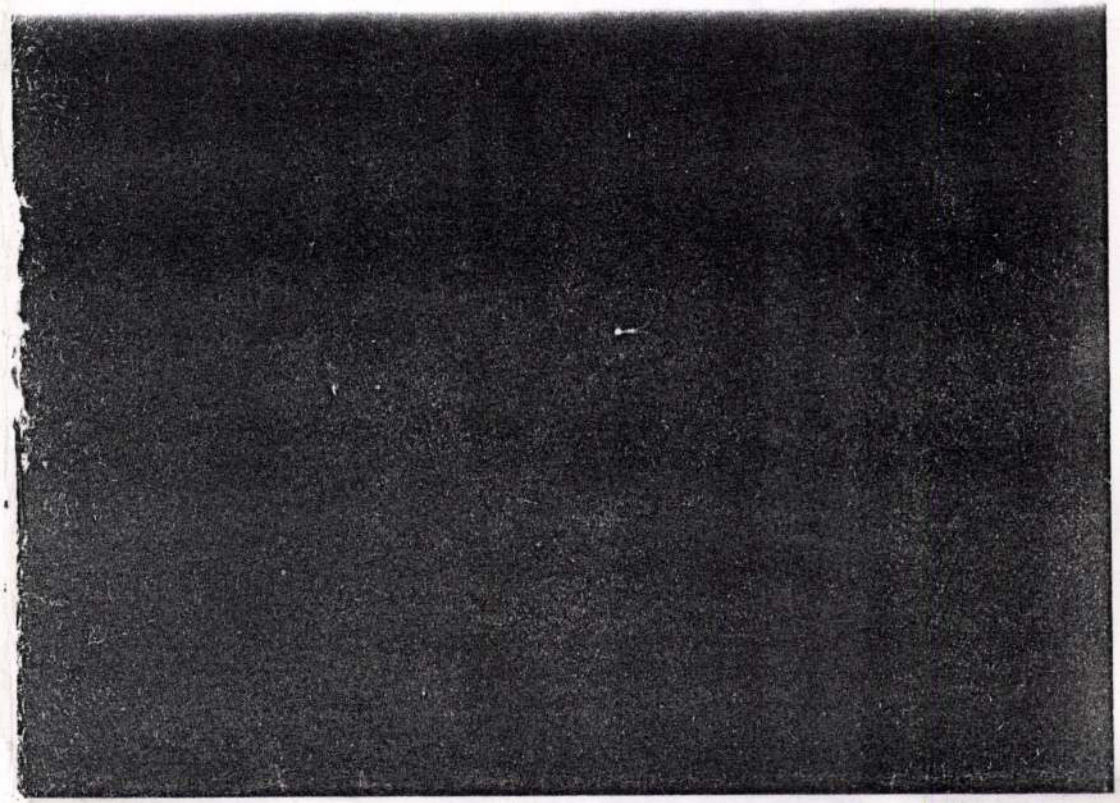

BRANKOVICS ÉVA FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSA

BONYHÁD,
VÁROSI
MŰVELŐDÉSI
KÖZPONT

1980. november 5–30.

Öreg madár

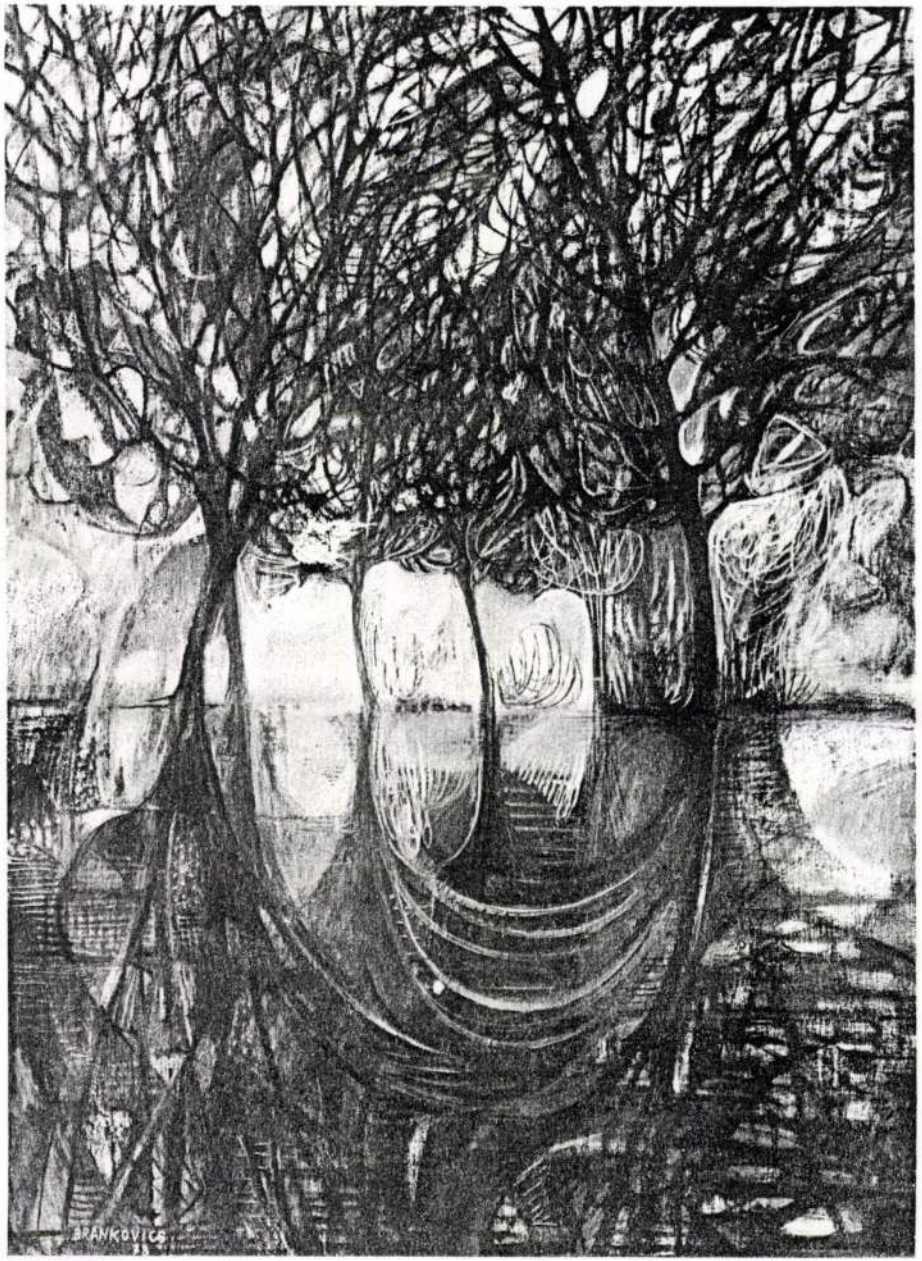

Ártér

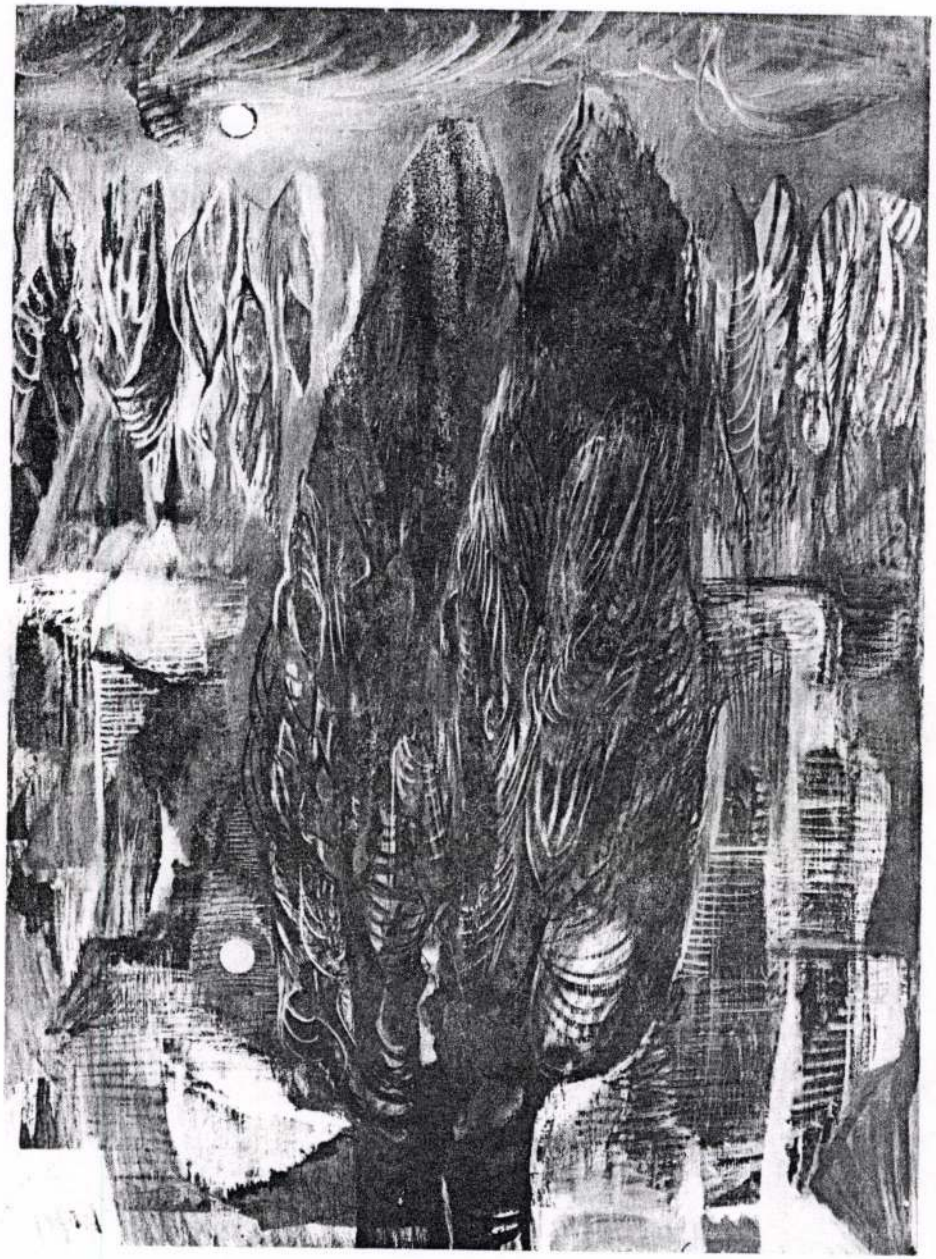

Nyárfák

Menyasszony

Arckép

ÖNÉLETRAJZ

1938. május 29-én születtem Irsán.

1956-ban érettségiztem a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban. A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak a mestereim.

1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak, 1972-ig a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festő-szakosztályába.

Tanulmányúton jártam Jugoszláviában 1970, Franciaországban 1971 és 1975, Svájcban 1978 és Angliában 1978-ban. Képeimmel szerepeltem külföldi kiállításokon Jugoszláviában és Németországban. Rendszeresen részt veszek hazai kollektív kiállításokon.

Önálló kiállításaim voltak:

Strassburg, 1971.

Szombathely, Sárvár, Celldömölk 1972.

Fészek Művészklub, 1977.

Szekszárd, 1978.

Brankovics Éva

KÉPEK JEGYZÉKE

Akvarellek

1. Fenyőfák
2. Dunapart
3. Csendélet ablak előtt
4. Békesség
5. Bánat
6. Kiserdő
7. Karácsony
8. Ikrek
9. Tavasz
10. Hóolvadás
11. Felhők
12. Hegyoldal
13. Almafák
14. Erdő
15. Nyári délután
16. Őszi táj
17. Csendélet ananásszal
18. Erdő
19. Kompozició
20. Dél-olasz táj

Grafika

21. Halász

Olajképek

22. Szent Kristóf
23. Erdei út
24. Hazatérés
25. Éjszakai vízpart
26. Fekete rigó
27. Tenger
28. Matera

BRANKOVICS ÉVA
festőművész

Budapest, 1124 Kiss János altb. u. 55.
Telefon: 552-547

KSZE NY. 8704 F.K.: LAKATOS CSABA igazgató

BRANKOVICS ÉVA
festőművész

KIÁLLÍTÁSA

Szekszárd, 1987. május 8–25.

KSZE NÖVÉNYTERMELÉSI RENDSZER
AGRÁRFEJLESZTŐ KÖZÖS VÁLLALAT

1938 május 29-én születtem Irsán. 1956-ban érettségiztem a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban.
A Képzőművészeti Főiskolán Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan és Kádár György voltak a mestereim.
1961-ben tagja lettem a Képzőművészeti Alapnak, 1972-ig a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1978-ban felvettek a Magyar Képzőművészek Szövetségének festő-szakosztályába.
Tanulmányúton jártam Jugoszláviában 1970, Franciaországban 1971 és 1975, Svájcban 1978 és 1982, Angliában 1978, Olaszországban 1981, Hollandiában 1982, NSZK-ban 1982-ben.
Képeimmel szerepeltem Jugoszláviában, Németországban és Hollandiában. Rendszeresen részt veszek a hazai kollektív kiállításokon.

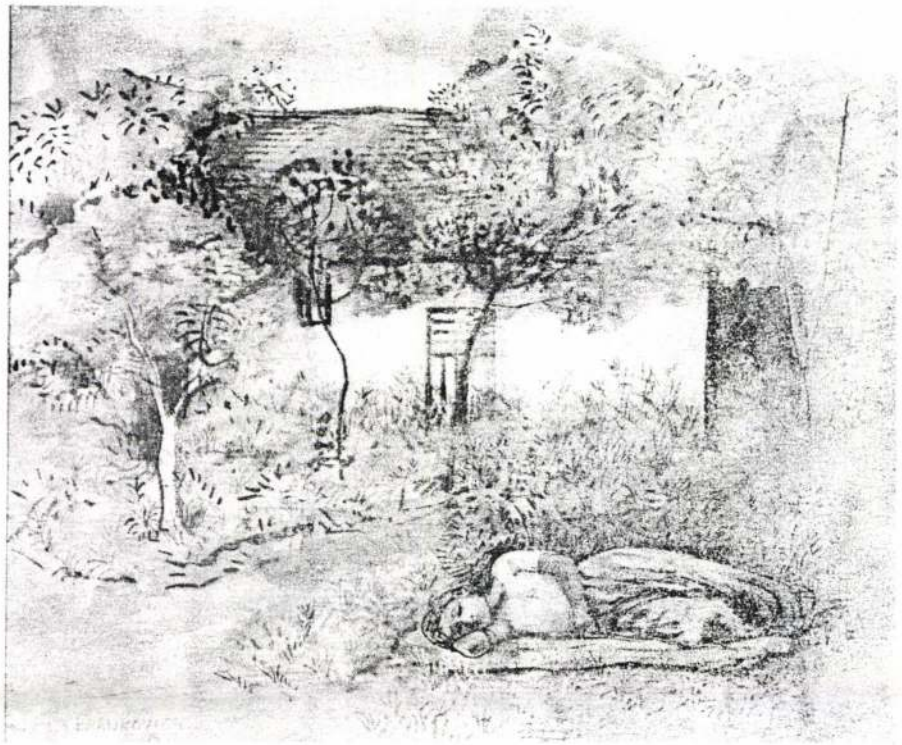

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAIM VOLTAK:

Strassbourg 1971, Szombathely, Sárvár, Celldömölk 1972, Fészek Művészklub 1977, Szekszárd 1978, Bonyhád 1980, Tengelic 1981, Amszterdam 1982, Regensburg 1983, Budapest 1983, Albertirsa 1985, München 1985, Győr 1985, Sárvár 1985, Gyönk 1986, Szekszárd 1987.

Képeim magángyűjteményben vannak Franciaországban, Svájcban, Svédországban, NSZK-ban, Hollandiában, Norvégiában és az Amerikai Egyesült Államokban.

N. Brankovics Éva

Emlitve

Vasi minőrnek (Hösök) terén

Vas Nyíre, Szombathely 1970. nov. 6.

N. Brankovics Éva

A tárlaton szereplő művei:

„Portré", olaj, 40 x 50 cm;

„P. Z. portréja", olaj, 40 x 50 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi ősi tárlat,

Hód mezővásárhely, 1971

oldalszám nélkül

Brankovics Éva

Önpostrá; Kiskány; Tájkép .. mince (eml.)

Szekszárd Szombathelyen

Kulcsár János: Tavaszi Tárlat 1971

Vas Népe 1971 V. 1

N. Brankovics Éva

7, XIII. város
8, Parosztlány
9, Városi malom

Sárvári Tárlat, 70.

N. Brankovics Éva

4, Arboretum
5, K. Gy. portréja
6, P. Z. portréja

Sárvári Tárlat, 70.

N. Brankovics Éva

1, Karikatúra
2, Képmalom
3, H. K. portréje

Sárvári Tárlat, 70.

N. Brankovics Éva

"Marietta" repr.

Sárvári Tárlat, 70.

N. Brankovics Éva

Portré, olaj 40×50
P.Z. portréja, olaj 40×50

Vásárhely őszi Tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1971.

Brankovits Éva festőművésznő

Aug. hóban Szombathelyen Németh Mihály szobrászművésszel együtt kiállítása nyílik meg a Forradalmi Múzeumban.

Vas Népe, Szombathely, 1972. júl. 26.

Branzovics Éva

Rövid méltatás.

Zentai Pál: Sárvári tárlat '70

Vas Népe 1970. sep. 2.

N. Brankovics Éva
Sárvár

Arborétum II.	Olaj	100 x 60 cm
Györgyi	"	62 x 45 "
Kislám	"	60 x 80 "
Szolvász I.	tus	28 x 19 "

V. Évszakmántúli Képzőművészek Kiállítása. Bp.
Műcsarnok. Kiáll. Zat. Bev. Kovalovszky Márta

N. Braunhorics Éva

Gyjörgyi olaj 63 x 46

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tornyai János Múzeum

N. Branikovics Éva, festő

férjével, Németh Mihály szobrászmű vész-
szel együtt állít ki Kombathelyen.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972 aug. 18.

Brauhorn Éva
festő

Portrét mutatta be a tárlaton.

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

Brauhorits Éva
festő

„Portré" (repro)

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Műrészet, 1972. március – 29 oldal.

N. Brankovics Éva

Képekkel

szerepel a „Pannon táj - pannon ember" .. kiállításon kombáthelyen

Bertalan Lajos: Képek, szobrok
klorémából, Vas-megyéből

Vas Népe 1968 XII. 8.

MDK

Brankovics Éva

Téli táj, of.

Portré, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat. 1962. okt. Hmvhely
Tornyai J.Muz.

MDK

Brankovics Éva

Kislányportré, o.

Tanya, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

Stifter, Adalbert /Ob
jun. 28.T: osztrák költ
Az 1840-es években több
tájképei közül néhányat

Stijl, De: holland fo
lapitotta Leidenben és
port.

Brankovics Éva MDK

Kislány, olf.

Téli táj, olf.

Tornyai János Muz.1964.Xi.Vásárhelyi Őszi tárlat

MDK

N. Brankovics Éva

Pirosruhás lány, o.

Csendélet, o.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Műz.

1965. okt.

M.D.K.

N. Brankovics Éva
festő

A vásárhelyi tárlaton
bemutatta „Csendélet"-ét.

Kozács Gyula: Érzelem és állítás
Művészet, 1966 február – 22 kep.

MDK

N. Brankovics Éva

Portré olaj 80x60

Fiatal Képzőművészek Studiója IV. Kiállitása
Ernst Múzeum 1963. Június. Kat. 14.1.

MDK

N.Brankovics Éva

Portré, of.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.
1963. jun.

N. Brankovics Éva, grafikus

M Dh

Vázlat. Depr.

N. Brankovics Éva: Nagykalapács

7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 4.

N. Éva
JÖVŐ M...
1983 JAN 14
1021

A Jövő Mérnöke tárlata

N. Brankovics Éva: Nagymarosi házak

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 7.
Telefon: 188-296 188-307

FELTÁMASZTJUK

A VICINÁLIS DUGÓHÚZÓT

Egy akcióba fogtunk. Semmi tiltakozás. *A VICINÁLIS DUGÓHÚZÓ*-ról van szó. Ezt az elődeinktől örököltt, jelenleg halódó hagyományt szeretnénk felújítani. Tudjuk, hogy nem vágtuk nagy fába magunkat. Ha így lenne, bele sem kezdenénk. Nem veszélyes az egész. Arról van szó, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem életével kapcsolatos profeszszori, docensi, adjunktusi, tanársegédi elszólásokat, anekdótákat, valamint a hallgatók aranyköpéseit, bemondásait, bakijait összegyűjtenétek — és megírnátok — a nemsokára megjelenő *VICINÁLIS DUGÓHÚZÓ* számára. De nemcsak az egyetemi, hanem a műszaki élettel kapcsolatos bármilyen fonákság leírására is szükségünk van. Egy el

és tart a retorziótól (ame már régen nincs), névaláír nélkül is beküldheti „művét A lényeg az, hogy kezünkl kerüljön. Az adminisztrác megkönnyítése érdekébe gyűjtőládákat állítunk fel vári, a Szerb utcai és a R bert Károly körúti diákotthor ban. Ezenkívül a BME KISZ ládikájába is (K. mf. 43.) i lehet dobálózni, sőt, a Jöv Mérnökénél is le lehet adr anyagot — úgyis rájuk fér. El határoztuk, hogy a legjob storykat ott is közzétesszül Bár ez nem biztos, hogy ösz tönzést jelent. Tehát minden kinek jó anyaggyűjtést kívá nunk. Fő a poén!

Régi *VICINÁLIS DUGÓHÚ ZÓ*-ból idézünk most, bizo nyítván azt, hogy vannak örö problémák. Az alább felsorol

MDK

Brankovics Éva

Csendélet, o.

14. városrészi őszi tárlat, Tornyai János Múz.
1967. okt.

Brankovics Éva festőművésznő

Szekszárdon, a Szinyei-Merse teremben festményeit állítja ki

Daily News, 1978. X. 19

Romvári Éva festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

(cikkek "Szalay Ferenc festőművész" címszó alatt)

Halász Miklós cikke: "Vásárhelyi Őszi Tárlat" címmel

Petőfi Népe 1978. X. 18

Brankovics Éva

Vadas József: "Vásárhely országos tárlata" címmel ir a Műcsarnokban rendezett "Vásárhelyi őszi tárlatok" c. kiállitásról.A kritika részletesen beszámol a tárlaton résztvevők közül az itt felsorolt művészek munkájáról, művészi utjukról és a bemutatott művekről:
Almásy Aladár, Barcsay Jenő, Brankovics Éva, Csikszentmihályi Róbert, Csohány Kálmán, Fodor József, Z. Gács György, Hézső Ferenc, Kohán György, Kondor Béla, Kurucz D. István, Magos Gyula, Medgyessy Ferenc, Nagy Gábor, Németh József, Püspöky István, Somogyi József, Szabó Zoltán, Szalay Ferenc, Szurcsik János.
Fenti cimü Vadas-kritikát lásd: Szemethy Imre nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni.30.XXIII. évf. 26. sz. 13. lap.

Brankovics Éva (albertirsa)

a Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot – az elmúlt tíz év anyagából –, melyen művei szerepeltek.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Brankovics Éva

L. Gy. Portréja olaj 60×80

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Brankovics Éva

K. Gy. portréja – XIX. olaj
60 × 80 cm

Vásárhely: Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Brankovics Éva festő

a VI. magyarországi nyári tárlat aug. 20.-án nyílt meg, melyen szerepelt két festménye.

Lasonci Miklós: Kiállítóteremben.
Pest Megyei Hírlap, 1945. aug. 26.

BRANIKOVICS ÉVA, festő

1971.decemberében a Szombathelyen,a Savaris Múzeumban közös szlovén-magyar kiallitas.-13 magyar,17 szlovén művész alkotasaival.-Branikovics Éva portréival szerepelt a tarlaton. 235.old.

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok 232.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BRANIKOVICS EVA, festő

"A"Pannonia 71" kiallitas Muraszombaton "ÖNARCKÉP".c.müve.a tarlaton.-V.Tóth László,Mészaros Józ zsef,Horváth János,Haraszti László,minden jelentősebb szinarnyalatot felvonultattak a Vas és Zala megyében élő festőmü vészek törekvéseiből.Mindezt méltó szinvonalon. 233.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BRANKOVICS ÉVA, festo

1973.marc.15. vasi művészek tarlata Győrött.-A talles-
tészet ezúttal is jelentos helyet foglalt el a kiállí-
tasi anyagban.V.Tóth László,S.Unger Karoly,Artner Feren
Brankovics Eva munkai-olaj,tus,tempera-képviseli ezt a
müfajt a tárlaton.-Erossége vagy gyengesége ez a vasi
festészetnek ? 229.old.

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Műcsarnokban
227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

N. Brankovics Éva
festő

A művész 1974-ben válik meg
a Stúdiótól.

Bán András: Bücsűrők ürügyen.
Művészet, 1974. augusztus - 3 lap.

Brankovits Éva, festő

A Medgyessy Teremben látható a virágkarnevállal egy évtizede ismétlődő távlat, melyen szerepel a művész műve: inkább a grafikus vonalvezetés az uralkodó a művésznél.

dr. Tóth Ervin: Virág a képzőművészetben.
Hajdu-Bihari Napló, 1948. aug. 30.

Brankovics Éva festő

kiállítása a szekszárdi Szinyei Merse

Teremben 1978 okt. 19 - nov. 2.

– katalógus a könyvtárban –

N. Brankovics Éva

Sárvárott élő művészházaspár N. Brankovics Éva festőművész és Németh Mihály szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön a szombathelyi forradalmi múzeumban.

Magyar Ifirlap 1972/228 6 old.

BRANKOVICS ÉVA, festő

Szombathelyen, 1971-ben a tárlaton művei.
Két sikerült portréja ugyancsak helyet kapott a kiállí
tason. 533.old

BERTALAN LAJOS: Vasvári tárlat 71. 528.old

VAS MEGYEI, XXV, évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BRANKOVICS ÉVA, festő

Szombathelyen 1971-ben tárlat. A művek többsége festmény akvarell, rajz. Az olajfestményeké az elsőség/33 mű/. A többség kedveli az olajtechnikát Barthy Lászlótól kezdve aki főleg olajtemprát készit, a fiatal Kaldi Juditig, Brankovics Évától mészáros Józsefig, a fiatal Szokolszky Miklóstól Radnóti Kovács Árpádig. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BRANKOVICS EVA, festő

Szombathelyen az 1971-es tarlaton 7 uj név szerepelt. de 8 régi elmaradt. De az "Uj" Jatsa Istvan több évtizede jelen van Vas megye képzomüvészeti életében, akarcsak a kimaradt Majthényi Karoly és Brankovics Eva sem először szerepel vasi tarlaton. Viszont a fiatal Kaldi Judit jelentkezését fel kell jegyeznünk. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szam, Szombathely

BRANKOVICS EVA, festo

Szombathelyen az 1971-es tarlaton 7 alkoto kimaradt, akik 1970.ben szerepeltek,de 8 uj névvel, talalkozunk 1971-ben. köztük Brankovics Eva nevével.E tarlaton több a szobor,kisplasztika és keramia,mint 1970-ben. 528.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BRANKOVICS EVA, festő

A sárvári Németh Mihály szobrasznak festőművész felesége. 141.old.

TAKÁCS IMRE: Sárvár és Németh Mihály 136.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1.szám, 1968. Szombathely

BRANKOVICS EVA, festo

Sokan vagyunk,Németh Mihaly,Brankovics Eva/Németh felesége/,Fóth Erno,Lakatos József,majd Vörös Ferenc növendékei közül azok,akiknek képeit mar orszagos kiallitasokra is elvittek.Ennyire népes mar egy teendo sarvari képzomuvészeti élet törzsgardaja. 141.old.

TAKÁCS IMRE: Sárvár és Németh Mihály 136.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1.szam, 1968. Szombathely

Brankovics Éva festőművész

Sárváron él és alkot férjével, Németh Mihály szobrászművésszel együtt.

Dorcsi Sándor: Sárvári tapasztalatok. Somogyi Néplap, 1974 jan. 19.

Branikovics Éva 1)

A murarzombati Franc Novak galé-
riában rendezett „Pannónia '71" c. bi-
ennálén szerepelt műve: Önarcképe.
(említve).

Bertalan Lajos: Magyar-szlovén közös tár-
latok.

Vasi Szemle, 1972... 2. 2) 233 old.

Branikovics Éva 2). Fabjtatás.

Decemberben Szombathelyen, a Savaria Múzeumban rendezett szlovén-magyar kiállításon portréi szerepeltek.

Bertalan Lajos: Magyar-szlovén közös tárlatok.
Vasi Szemle, 1972... 2. (?) 235. old.

Brankovics Éva

A Vasi tavaszi találat
művei szerepelnek.

Sasvári Miklós: Vasi tavaszi találat.
Vas Népe, 1973. ápr. 27.

Brankovics Éva

A debreceni Medgyessy-teremben ebben az évben Virágcsendéletek ainnal aug. 19.–28-ig rendeznek bemutatót, midjen a művész alkotása is szerepel.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. aug. 19.

Brankovics Éva festőművész

BRANKOVICS ÉVA festőművész kiállítása nyílt meg tegnap Győrött, a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán. A bemutatón akvarellek és olajképek láthatók.

Népszabadság, 1985. X. 15

M.D.K.

BRANNICH Gyula festő

1913.-ban Nagybányán dolgozott a Szabadiskolában

Rétti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

Branning, August de

kartogr.

l

Eperjessy 1928.

29. l.

T.

Európa könyv és hirlapterjesztő r.t.

Budapest.V.
Rothermere utca 12.
111.em.2.

Brano Ágoston, [iparművész?] MDK

A Herendi Porcelángyár iparművésze.
Társaival együtt újra megmintázza
a régi figurákat.
Empire étkészleten dolgozik.

–: A herendi porcelán külföldön is
kelendő 14

Bp. 1966. márc. 27.

NÉPSZABADSÁG

490

Branski László

A Nemzeti Szalonban a magyar agnorell és pasztellfestők egyesülete kiállításán szerepel képeivel, említve a „Rába-gyarmati ház" c. kép.

U. M. 1942. XII. 25.

Összefüggésben: ..... számmal.

előtt	Kiadás után és letét előtt

Pallas nyomda, Budapest. 1942.

Brandt Gusztáv

a Herendi porcelángyár művészi dolgozója.

Dér Ferenc: a herendi új szelek.
Szabad Föld, 1943. máj. 24.

le. D. e.

BRANTE, Matthias asztalos

1775. Szentiványfa, r. k. templom, költ-
ségvetésében 52.,— forinttal szerepel

Agghásy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 175. l.

Brantingám Mária

Az amatőr képzőművészek Sárbogárdon megrendezett kiállításán a zsűri numerét egyik harmadik díjjal jutalmazta.

Szabó Lajos: Amatőrök sikere.
Fejérmegyei Hírlap, 1945. ápr. 12.

Ø Brantl Antal
Bertalan
Győr 1750 körül.

l.

Jankó Ötvös-apródok

10. l.
Hübesett Magyarbélen
(Pozsony ms) 1743. aug.
25. Atyja Godfried.
u. o. 10. l.
jegyzet.

KOMADI

Brantner Kálmán kerámikusművész. 1)

A XIII. ker.-i Vaskohászati Kemencegyártó Vállban Szabó Sándor festőművésszel rendezett közös kiállításán kisplasztikai munkái terrakottái szerepelnek: „Kunsági parasztférfi" – „Öreg parasztasszony" – „Táncoló pár" – „Éneklők" és számtalan életkép. (említve).

Gergely Mihály: Művészek és munkások találkozása a gyárban.

Magyar Nemzet, 1969. febr. 13.

Brantner Kálmán keramikus 2.) Folytatás

a művész öt kerámiáját átnyujtotta a gyár igazgatója az ózdi II. kohó építésében kiváló kőműveseknek, szerelőknek.

Gergely Mihály: Művészek és munkasok találkozása a gyárban.
Magyar Nemzet, 1969. febr. 13.

Brantner Kati, gyermekrajzoló

Részvett a Petőfi-gyermekrajz-pályáza-
ton.

Heltay Péter: Jancsi bojtár, Kalocsai réten 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. aug. 18.

BRANTS gyűjtemény

1859. 67. ápr. 11. Szerzemény
Brants éremgyüjteménye vételre ajánlatik. — gk. r.

M. Ért.
1991/1-2

Branzeis János, Bp. VIII.Tavaszmező-u.6.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

mDK

Brányai Lajos
mesterszedő

szedése az első melléklet: levélfej.
(Bercsényi nyomda)

÷ Borítékunk, lapdíszünk és mellékletenik

Grafikai Szemle 1907 évf 9 sz 193 l.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Brantner Katalin (7 éves)

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 JUN 2

SENYZENEKAR hangversenye az Erkel Színházban, május 28-án. Vezényel: Lehel György. Közreműködik: Starker János.

1021 ★

Hiba — ezúttal nem sajtóhiba — került május 19-i számunk első oldalára is. A címoldalon bemutatott három gyerekrajz közül a „Megy a juhász . . .” címűt Brantner Katalin, hét éves kislány készítette.

1973. JÚNIUS 2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
N. Brankovics Éva
NÉPSZABADSÁG

1963 AUG – 4

LIS MELLÉKLETE

1021

N. BRANKOVICS ÉVA: NAGYKALAPÁCS; VÁZLAT.

Párizsi vázlatok

UTAZGATUNK

Párizs nevezetességeihez tartoznak a magyar turisták is, akik ezen a nyáron nagy számmal látogattak el a francia fővárosba. Főbb típusaikat az alábbiakban próbálom bemutatni.

A LELTÁROZÓ. A keze tele van útikalauzzal, műkincsjegyzékkel, múzeumi katalógussal, a lelke mélységes aggodalommal. Félőrültként rohangál hajnaltól éjfélig, mert mindent látni akar. Vagyis mindent, ami régi. Az életet, minthogy nincs benne a katalógusban, észre sem veszi. Minden percét múzeumokban tölti, vagy düledező pincékben mászkál, kriptákban szaglászik, aggodalmasan pislogva és meggyötört arccal. Mindezt az útmutató által ajánlott program szerint. Ha olyan területre téved, amelyet a Baedeker csak az ötödik napra irányzott elő, rémülten menekül. Isten ments, hogy összekeverje a késő gótikát a szecesszióval. Mély meggyőződése, hogy az élet nem más, mint a tudatunktól függetlenül létező, ám a katalógusokban pontosan nyilvántartott műemlékek objektív halmazata. Minden műkincset megnéz, de egyet sem lát. Az antik szoborra csak futó pillantást vet, aztán szélsebesen a katalógusba mélyed: „Nézzük csak, az annyi mint... aha, lám, lám, Schliemann ásta ki 1873-ban, a hüvelykujja 1910-ben letört, 1928-ban felragasztották... fantasztikus..." — kipirul, másrészt ismerőseinek a rokonait, akiknek jelentéktelen üzeneteket és értéktelen ajándékokat továbbít. Tengernyi megbízatással érkezett, de az egésznek együtt egy fia értelme sincs. Két héten keresztül telefonál, sürgönyöz, üzen, fogad, találkozik, kiutazik, felkeres, szomszédokkal és házmesterekkel tárgyal, mert rendes ember, de rossz szervező. Mindenkivel külön beszél, ahelyett, hogy összehívná a rokonokat nagygyűlésre a Concorde térre, ahol emlékvényről, hangszórókon át közölné, hogy Ilonka néni üdvözletét küldi és Józsi bácsi is rendbe jött már, aztán az ötös sorokban elvonuló rokonságnak kiosztaná a tepertőt és a gyulai kolbászt.

A RENDÍTHETETLEN. „Istenem, ez Párizs!" — sóhajtja könnyes szemmel a Pigalle-on, ahol szenegál prostituáltak és maláji selyemfiúk vadásznak amerikai katonákra és idősebb angol hölgyekre. „Hiába, Párizs, az Párizs!" — sóhajtja könnyes szemmel a Montmartre-on, ahol bécsies nyári vendéglőkben nyugatnémet és osztrák turisták sramliszóra sörözgetnek. Nem tűnik fel neki, hogy ezeken az idegenforgalmi helyeken nem látni párizsit még véletlenül sem. Pesten megtanulta a kabarésanzonokból a harmincas években, hogy Párizs az Place Pigalle és Montmartre, és ehhez tartja magát. Ha törik, ha szakad, ő itt katódik meg. Nincs mese!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1988 DEC. 1

Szlovéniai—vasi képzőművészek

közös kiállítása Szombathelyen

Tovább erősítik a szomszédos szlovéniai és Vas megyei képzőművészek barátságukat. Korábban ugyanis már rendeztek közös kiállítást Jugoszláviában, és Szombathelyen. Most újabb együttes kiállításra kerül sor a Savaria Múzeumban. A vendégek 38 képpel képviseltetik magukat és személyesen megjelennek a reprezentatív tárlaton.

A mieink 41 alkotással lépnek a nyilvánosság elé. Először üdvözölhetjük a tárlaton a megyénkben debutáló N. Brankovics Éva festőművészt, az ismert szobrász, Németh Mihály feleségét. De találkozhatunk olyan „márkás" nevekkel is, mint Mészáros József, Horváth János, V. Tóth László, Majthényi Károly. Szép alkotásokat mutatnak be Artner Ferenc Jaksa István, S. Unger Károly, Vértesi Péter, Geszler Mária és Lődör Jenő is.

A vasárnap délelőtt fél 12-kor nyíló kiállításon Erdélyi Béla a megyei tanács vb elnökhelyettese mond beszédet.

9

N. Brankovics Éva

séges fogazatú.

Egy szomorú rekord

Adler professzor vizsgálatai alapján megállapítja, hogy a falusi lakosság fogszúvasodási helyzete a városiakhoz viszonyítva valamivel még jobb de hamarosan eléri a városban észlelhető mértéket. Kimutatta, hogy az utolsó 10—12 évben 40—60 százalékos szaporodás tapasztalható Debrecen környékén Szekszárd és Sátoraljaújhely iskolásain. Következtetései szerint 10 év múlva kétszer annyi fogromlásra számíthatunk az iskolás gyermekeknél mint a ma élőkön!

Debrecenben, Nyiregyházán és Szegeden végzett vizsgálatok szerint 2—5 éves gyermekek fogszavúsodási aránya meghaladja az elismerten rossz fogú Amerikai Egyesült Államokban élő azonos korú gyermekekét; holott a nemzetközi szakirodalom eddig

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Brankovics Éva
festőművész

KÉPES ÚJSÁG

1981 JAN 31

1021

BRANKOVICS ÉVA: Esti kép

A gouache (ejtsd: gvás) már téma volt, nem is oly rég, ehelyütt. Ha emlékeznek még rá, megállapítottuk, hogy az a festéstechnika végeredményben egyik válfaja a vízfestésnek.

A vízfestés másik válfaja az akvarell-technika.

A nyári kölesdi alkotótáborban tett látogatásunk emlékeit idézve, ott készült fölvételeket nézegetve akadtam az egyik legnyilvánvalóbb példára.

Az Irsáról előbb a Képzőművészeti Főiskolára, a Papp Gyula, Szőnyi István, Pór Bertalan növendékei közé, onnan pedig az 1961-ben megszerzett diploma után lassan-lassan a művészettörténet lapjaira kerülő Brankovics Éva Kölesden festett „Esti kép" című műve: a legjellegzetesebben akvarell.

A fekete-fehér reprodukción is szembeötlik az akvarell-technika meghatározó jellegzetessége. A nedvesen-vizesen való festés eredményezi, hogy a lágy színek a hasonlóképp lágy tónusokban oldódnak fel, teljesítik ki lágyságukat: összefonódnak, egymásba omlanak, összeszövődnek, egymásba folynak.

Mint az esték lágy, a sötétségükben is tiszta színei. S bennük a hangulatok. Azokban aztán a csend hangjai. Vissza fénylenek. Vissza sötétlenek. Mint oly sok este ezen az egyetlen egy esti képen.

S. GY. F.

(Fotó: Karff István)

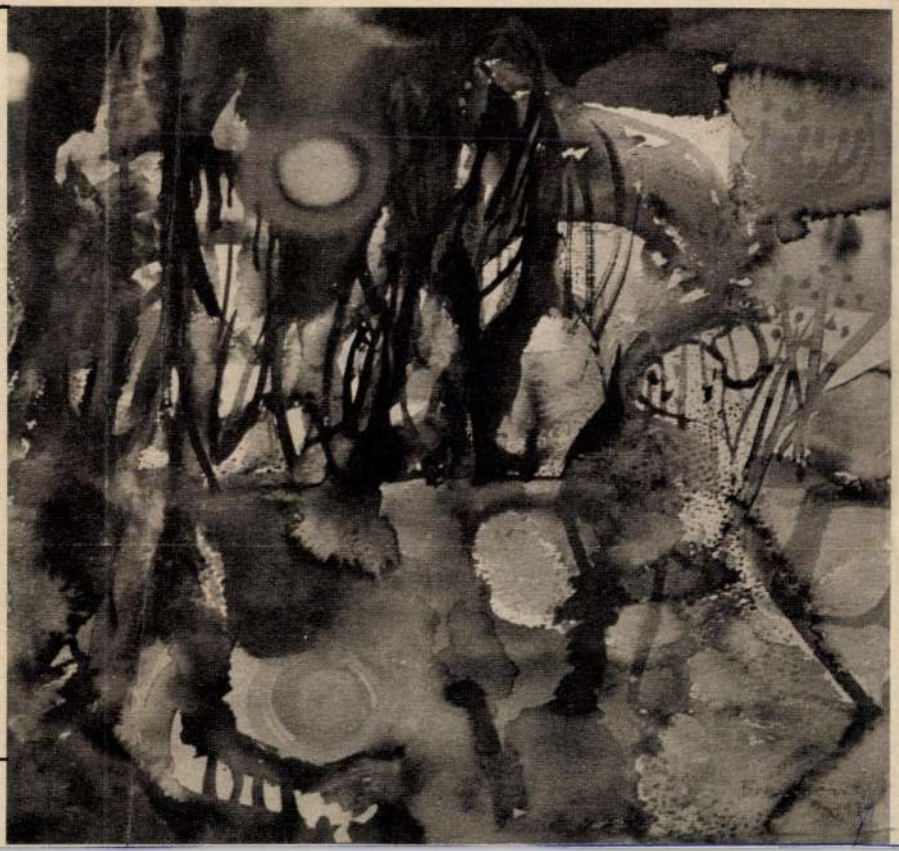

PATAKI JÁNOS:
„Új Panoráma — Leninváros"

(Fotó: Stefka Éva)

Édesapám suszter volt Szegeden. A kézműves mesterség tiszteletét tőle tanultam. Ahogyan a szerszámokat kézbe vette, és ahogyan használta őket, az számomra ma is a gondosság példája.

Szűk és zárt világban éltem gyerekkoromban. Abban a kis utcában, ahol laktunk. Ha elhaladt egy szekér, mindenki kiszaladt, akkora eseménynek számított. Ebben az utcában semmi nem történt.

Tizenöt éves koromban elmenekültem. A fővárosban, a Színházak Központi Műhelyében ösztöndíjas díszletfestő lettem, három évig ott tanultam és dolgoztam. Okmányt is kaptam erről a végzettségemről. Utána két évig katona voltam. Ott is nagyon sokat tanultam. Többi között — tűrni. Erre a későbbi évek során nagy szükségem volt.

1959-ben szakítottam a színházi díszletfestéssel. Csak a festészetért

4

péntek este 7 óra

JÁKOB LAJTORJÁJÁN

JÓKAI ANNÁT

köszöntjük születésnapján

Meghívott vendégek:

GÖNCZ ÁRPÁD
MÁNDY IVÁN
SZABÓ MAGDA
TÓTH ESZTER

Közreműködnek:

BÉRES ILONA
HOLLÓS MÁTÉ
LUKÁCS SÁNDOR
SZABÓ ORSOLYA

Szerkesztő – rendező:

SZABÓ ÉVA

Meghívó igényelhető az irodában.

HERMAN TEREM

BRANKOVICS ÉVA
festőművész
kiállítása

1992

Megtekinthető: december 11-ig,
naponta délután 2 és 8 óra között,
szombat – vasárnap kivételével.

BRANKOVICS Éva

Brankovics Éva

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

1980 NOV 11

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1024

Brankovics Éva festőművész munkáiból nyílt kiállítás Bonyhádon a művelődési központban, amelyet dr. Hegedűs János, a városi tanács elnöke nyitott meg. A november 30-ig nyitva tartó kiállítás naponta 10-től 18 óráig fogadja az érdeklődőket. Képünkön: Brankovics Éva: Ártér című festménye.

(Bayer Béla tudósító.)

kahuga és a kiter
rokonság.

JÓZSA JÓZSEF

Bölcske, Lenin tér 4. s
alatti lakos

1980. november 7-én, 48
korában elhunyt. Felejth
len halottunktól 1980.
vember 12-én 14 órakor
szünk búcsút a bölcskei
metőben.

„Rákóczi" Mgtsz Vezetősége
(178)

I. (Színes). 22.30: Tv-híradó. 3.
(Színes).

II. MŰSOR

Brányi Julis, [népművén?]

Tökmaghímző asszony. Ritka időtöltésnek hódol a Tolna megyei Szakcson Brányi Juliska néni. Sok türelemmel és ritka kézügyességgel színeket hímez a tökmagra és ezekből ajándéktárgyakat készít.

— :(120

8,

Esti J

-o.

arany-, három ezüst- és két
éták foglalják el a második
r, mert ehhez egy-egy fe-
i bajnoki cím is elegendő
k egy, a birkózóknak, illet-

gbajnoki, illetve 50 Európa-
r sportolók birtokába, az
mítás szerint pedig az esz-
979-es év még nagyobb erő-
g számára, amelyeken a
ak a végleges olimpiai csa-

tól a tornáig

kívül kétezer meghívott külföldi kiválóság részvételével rendeznek meg, amolyan előolimpiaként. A magyarok is minden olimpiai sportágban várhatóan képviseltetik magukat.

Augusztus 12—16. Budapest lesz a színhelye az idei felnőtt *öttusa* világbajnokságnak. A tíz évvel azelőtti hasonló rendezvény Balczóék emlékezetes sikerét hozta. Vajon mire lesznek képesek a maiak? — 16—19. *Kajak-*

Brányik Ágnes
Kovács Csilla
Krámer Péter
Gabi Judit

Tervük V. díjban részesült
a Borsod-Abaúj-Zemplén
megyei családi ház tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4 4.old.

Branyiszkói
honvédemlék

kepe repr.

Szutórisz Frigyes

Sárosvármegyei
album.
Eperjes, é. n.
Zi. l.

80

20,80

60,80

120
250
330
410
540

Branyicskai kastély

Branyicska Déva
mellett -

Kővári Erdépeml.
230. l. -

11783.

árt koronával s az aranygyap-
rek medaillonban ábrázolva.

HUNGARIÆ.
latin szöveg olvasható.

etei 6·5 : 6·4 cm.

06.
-914
174.

K 0·50

Branyicskai Martinuzzi-kastély

Cserna Károly rajza repr.

Szilágyi: Magy. nemzet tört. V. k. 240. l.

~~Tabla vasból VII. 246~~

BRANYÓ Sándor festő

BRANYÓ SÁNDOR festőművész tárlata nyílt meg tegnap Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban. Az alföldi tájat és parasztéletet megjelenítő több mint félszáz olajképet három hétig láthatják az érdeklődők. A művész Szőnyi István növendéke volt.

Képes Újság 1983. III. 5.

Branyó Sándor, festőművész

A kiállítók művészetfelfogásuk, életszemléletük, festői látásmódjuk összekapcsolja mindannyiukat, ugyanakkor mégis önálló művészegyéniséket. Ők a közép- és az idősebb ~~mu~~ generáció tagjai. — A művész hangulatos, érzelemmel teli képein a fények finom reflexként tükröződnek embereken, tárgyakon. (említve)

A. J.: A Magyar Nemzeti Galéria Tizedik Csoportkiállítása.

Pesti Műsor, 1978. szept. 27.

Braque, Georges (1882-1963)

„Repülő madár" pochoir grafika 700 x 487 mm
J. l. j.: G. B. Védett.
Kikiáltási ár: 15000 Ft

BÁV 53. Képaukció Bp. 1980. december

Braque

Budapesti egyéni kiállítás
tervét szőtt egy kiállí-
tási cikkem keretén belül

N. Ó 934. X. 26.
N. U. 934. XII. 25

Braque

Mūve nerepel
az Ernst - múzeum
Karácsonyi aukciójáń.

m. 934. XII. 2.

Braque

Megnyitották a Kulturkapcsolatok Intézetében az Unesco reprodukciós kiállítást. Fenti olvasó munkái is részt vesznek.

Esti Hirlap 10 sz. 1959. jan. 13. 2 old.

M.D.K.

Sebastiano és Antonio Brasca

— B

várépítők.

Mint a bécsi udvar XVI. sz.
végi erődítési munkálatainál
foglalkoztatott hadi mérnök-
körét vizsgálja.

75.

Függedi Erik: D.Menclová könyvei hat szlovákiai várról. Művészettörténeti Értesitő, 1961. X.évf. 1.sz. 75.old.

Brasco, Ambrosius , épitész MDK

1549 aug. 17. Küldetése a trencsényi vár helyreállitására.

Kapossy János, Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. I. XVI. század. Müv. ŧØ Ért. 1956. V.évf. 47-53. 48.o. 11.adat.

Brasch Carl (1866-

„Bismarck képmása"

o.fa. 15x11 j.l. j.: C. Brasch

kikiáltási ár: 1500 Ft.

M. D. H.

BRASCH Márton kőfaragó
morva származási
1697-ben Kismartonban szerepel

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 175. l.

Martin Brasch

1697 - ota a St. Margarethen-i kő-faragócéh mestere.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/6 kötet

9261

Brasch Mária

1914/15 – 1918/19

Felsőipariskola

71. l.

tól tanult. Szellemes, szinte ideges ecsetvonással festett, apró képei pillanatnyi benyomásokat ragadnak meg, a vizen rezgő napfényt, viharhangulatot, az utolsó napsugaraktól megvilágított házakat és templomokat, a gondoláktól nyüzsgő kanálisokat, ünnepélyeket, ezüstbe átmenő, irizáló színekkel, odapötyögtetett apró figurákkal. Ez a modern impresszionistákkal rokon fölfogása, különösen újabban, nagyon becsültekké tette képeit. Munkái főleg a Louvre-ban nagy számmal: A doge a Salute-templomba megy; Böjtcsütörtök Velencében; Úrnapja; Húsvéti processzió a San Zaccaria-templomban; A doge megkoronázása, továbbá Piazza S. Marco; egy gondola (London, National Gall.). Léggömb fölszállása a Canale granden 1783-ban; a Szt. Márk-tér vihar előtt (Berlin), 9 velencei részlet (Bécs, Akadémiai képt.). A dogepalota udvara; 12 tájrészlet Velence és környékéről; San Pietro di Castello; Il Rio dei Medicanti; Híd Dolo és Padova közt; Muranói részlet (Budapest, Szépműv. Múz., az utolsó 4 Pálffy-gyűjt.). — Újabban kezdik csak felkutatni figurális képeit is (Fiocco), amelyek közül egy-két kitűnő darab a velencei Museo Civicoban. — Irodalom: *Simson* G. H. (London, 1905). *Damerini* G. (Firenze, 1922), *Fiocco* (Firenze, 1923.)

GUARIENTO (ejtsd: *gva-*), olasz festő Páduában, a XIV. sz. derekán, † 1368—70 között, aki Giotto páduai működésének hatása alatt megindította a trecento nagy páduai virágzását. A bassanói képtárban a keresztre feszített Krisztust ábrázoló képe. Páduában freskómaradványok. 1365. a velencei Doge-palotában festi Mária koronázását (Paradise), amelyet később Tintoretti Paradisója takart el. Ennek restaurálása alkalmával 1903-

megírva

Brasch Márton

kőfaragó

Morvaornagból,

mert lett Kis-

martonban 1697

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 545

BRASCO, Ambrogio, lombardiai. A XVI. sz. derekán a Birodalom szolgálatában állott Magyarországon, cime: muratore et artifex architectonicus és udvari épitész is /architetto di corte/ volt. 1549-ben felülvizsgálta Trencsén erődítményét. /A.N.B./

Maggiorotti,431.

BRASCO AMBRUS, kir. építész (murator et artifex architectonicus). Az alsó-ausztriai kamara 1549 augusztusában a király parancsára Pozsonyba a magyar kamarához küldötte, hogy innen Osztrosith János trencséni kapitánnyal együtt Trencsén várának megvizsgálására menjen.

Orsz. Ltár, Cam. Hung., Ben. res. 1549. aug. 17.

Horvay József: Adatok a kamarai építészet XVI. századi történetéhez. Magyar Művészet 1926. 243. l.

Brasco Ambrus

XVI.

l.

Paksakivarép

108. l.

Brasco Ambrus

kir. építész

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 242. l.

Herzog József: Adatok a harai építészek XVI. századi történetéhez.

Az alsóausztriai Kamara 1549-ben a király parancsára Pozsonyba a magyar Kamarához küldötte, hogy innen Osztrosith János trencsén kapitánnyal eljött Trencsén várának megvizsgálására menjen. Több adat nincs

ZŐVETSÉG
zakmák Országos Egyesülete
5. — Telefon: 86—4—85.

ztályi Tagtárs Ur!

Barátom!

ő cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
sztus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
nyok között magára vállalni nem képes,
ell, hogy igénybe vegyük.
arra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
ználásával, avagy a bemutatott gyüjtőíven
hozzánk juttatni.
éért ismételten köszönetet mondok vagyok

a ..... szakosztály
elnöke.

Brasovia vár

temploma

K. Sebestyén József

A Cenkhegyi Brasovia vár temploma.

Erdélyi Tudományos Füzetek. 121.

P 1.50

Brassovia - vár

Keöpeczi Sebestyén
József: A
Cenk-hegyi
Brassovia - vár
temploma.
Kolozsvár 1940.

Zsolnay Ferenc porcellán és majolika

edény gyűjteménye VIII. 60

Angol grafikus, XIX. sz. eleje

11. A KUTYA MINT JÁTSZÓ
Színes rézmetszet (Farbiger

Angol rézmetsző XVIII—IX. sz

12. JÁTSZÓ GYEREKEK (Sp
Színezett mezzotinto (Kolo

Angol rézmetsző, XVIII—XIX.

13. ANYA GYERMEKEIVEL
Színezett rézmetszet (Kolor

Angol rézmetsző, XVIII—XIX.

14. KISLÁNY TOLLLABDÁV
Színezett rézmetszet (Kolor

Angol rézmetsző, XVIII—XIX.

15. „BALLAD SINGERS."

BRASOVIANU E. szobrász. Az 1921. évi kolozsvári „Collegium Artisticum Transylvanicorum"-tárlaton szereplő egy szobrával.

BILDER.

52.

n im Kreise seines Hofes).

Freien). Jelzés balra (Bezeichnet links): Ágotha.

eines jungen ungarischen Herrn). Jelezve (Bez.):

Brasco
Bresco Ambrus építész XVI. sz.

a király parancsára megy Trencsén
vásárnak megvizsgálására

Magyar Művészet 1926

242-243.o.

Herzog József: Adatok a kazai épi-
tészet XVI. századi történetéhez.

Brásics Jánkó

felnőtt koráig irni-olvasni sem tudó
földmüves festő.

Koczogh Ákos:Folkorizmus
Pajztanitás 19 72/2-3 3o.old.

Brásics Jánkó

irni-olvasni sem tudó földmives festő,hatalmas méretü történelmi kompozicióitrendkivüli készség jellemzi.

Koczogh Ákos:A modern müvészet utjai
Népmüvelési Propaganda Iroda 1972 217.old.

Brasolović (Brazolić) Simon, képfaragó. Dalmát művész, aki 1553-ban úgylátszik Sebenicoban élt.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 41. l.

ALBERTINI BÉLA

Brassaïról s egy Brassaï-kiállításról

1989. január eleje Párizsban. A járókelő figyelmét nem kerülheti el a fel-felbukkanó transzparensek, plakátok jelzése: *Brassaï*-kiállítás (is) látható ez időben a városban. Némi meditáció a fotókultúra itteni nyilvánosságáról: már tudomást szereztem arról, hogy fényképeket lehet nézni a Centre Pompidou, a Musée d'Art Moderne, a Musée d'Orsay és a Pavillon des Arts termeiben — most nem is hangsúlyozva a Musée français de la Photographie állandó bemutatóját. A tárlatok részben a novemberi *fotóhónap* „lecsöngetését" képezik (közöttük a Brassaï-bemutató is), részben pedig csak úgy l'art pour l'art alapon léteznek — persze nem egészen abban az értelemben, amelyet nekem az ötvenes évek közepén a gimnáziumban tanítottak.

A kirakatok vonzásában bebotlottam négy-öt olyan kisgalériába, ahol gazdag kínálat volt eredeti és nyomtatott fotókból a régi alkotók műveitől a legújabb munkákig — aztán irány a *Musée Carnavalet*. Brassaï: *Paris le jour, Paris la nuit* — mondják a hirdetmények.

Önarckép 1932

Mit is lehet tudni jelenleg Magyarországon *ifjú Halász Gyuláról*, a későbbi Brassaïról, aki 1899. szeptember 9-én — tehát az Osztrák-Magyar Monarchia Brassójában — született? Pontosabban: mit mond vele kapcsolatban a szakirodalom és a publicisztika? A kép meglehetősen tarka. Ez valószínűleg azzal is összefügg, hogy időről időre megjelenik — alkalmasint az életmű-értékelés elé tolakszik — a „probléma": milyen nemzetiségű (volt) a fotográfus, és milyen legyen (lehet) a viszonyunk hozzá és munkásságához?

Kezdjük az utóbbiakkal. Egy adalékkal a hangulati megítélések közül. 1983 elején az *Új Tükör* közreadott egy Párizsban készült Brassaï-interjút — minden valószínűség szerint az utolsó olyan nyomtatásban megjelent beszélgetést, amelyet magyarországi látogató kezdeményezett.[1] Ennek egyik részletéből kiderült, hogy a fotográfus mintegy két évtizedes (a pontosítást későbbre hagyom) magyarországi gyermek- és ifjúkor után nem járt sem szűkebb szülőföldjén, sem a mi mostani határaink között. Ez az információ pár olvasót annyira indulatba hozott, hogy a szerkesztőséghez intézett levelekben adtak kifejezést háborgásuknak. Pár számmal később a hetilapban — bölcs megfontolással — a levélírók több mérlegelendő tényező együttes átgondolására s türelmesebb ítélkezésre kaptak intést.[2] Mondhatnánk: eseti jelenség volt, kár is rá szót vesztegetni. Méreteiben valóban az, ugyanakkor mint jelzést nem lehet negligálni. Annak is kifejeződése volt ez, hogy — nyilvánvalóan történelmünk sajátosan keserves, nemzeti sérelmekkel teli alakulása folytán — az ilyen típusú kérdések nálunk „üggyé" válhatnak.

1987-ben a *Mozgó Képek* hasábjain Brassaï nemzeti hovátartozásának kérdése merült fel. Itt egyfelől hivatkozást olvashattunk egy, a hatvanas években folytatott *Illyés Gyula*-Brassaï beszélgetésre, amelynek során Brassaï magyarnak vallotta magát (olvasható két kiadásban is a *Beszélgetések Picassóval* című könyv bevezetésében), másfelől utalás történik arra, hogy ugyanő „...néhány évvel később viszont visszautasította Almásy Pált, amikor az részvételét kérte a külföldön élő magyar fotográfusok kiállításán."[3] Ez utóbbiról — nekem — nincs közelebbi tudomásom. Differenciáltabb megítélésre adna alapot az eset konkrét időpontjának ismerete (hiszen tudjuk, hogy Erdélyben, ahol Brassaï-hozzátartozók éltek — élnek —, a nemzeti kérdés jóval súlyosabb, neuralgikusabb probléma lett a hatvanas évek óta). A *Mozgó Képek*ben rögzített végkövetkeztetés *Hevesy Iván*nak az 1958-as magyar fotótörténeti szintézisében elfoglalt álláspontját ismétli meg: az egyetemes értéket a nemzeti elfogultság szempontja elé kell helyezni. A magam részéről összetettebbnek, sajátos színekkel élénkítettnek látom mindezt — túl azon, hogy Hevesy Iván véleménye általános, elvi síkon tiszteletre méltó.

Minden ember egyforma, az egyik ilyen, a másik olyan — mondja egy helyütt Karinthy. A Brassaï-kérdésben ez a megállapítás jó iránytű lehet. Szerencsére van rá mód, hogy autentikus forráshoz forduljunk. *Előhívás* címmel megjelent egy levélgyűjtemény. A leveleket „Gyulus", a közben Brassaïvá változó ifjú Halász írta szüleihez 1920 és 1940 között.[4] Párizsi bevezetés, dátuma: 1978. január 16. — „Anyanyelvem a magyar, berlini tartózkodásom alatt [a közreadott levelekből az első 1920. december 26-án kelt Berlinben, az utolsó 1922. április 6-án — *A. B.*] viszont tökéletesítettem német nyelvtudásomat. Ezután következett Párizs. Gyakorlat híján néhány év elmúltával sem magyarul, sem németül nem tudtam már helyesen. Mivel pedig franciául még nem tanultam meg eléggé, igazából egyetlen nyelvet sem birtokoltam maradéktalanul. 1935 után, amikor kezdtek kiépülni kapcsolataim az angolszász országokkal, angolul is meg kellett volna tanulnom. Ekkor határoztam el: minden erőmmel arra törekszem, hogy elsajátítsam a francia nyelvet. A nyelv-

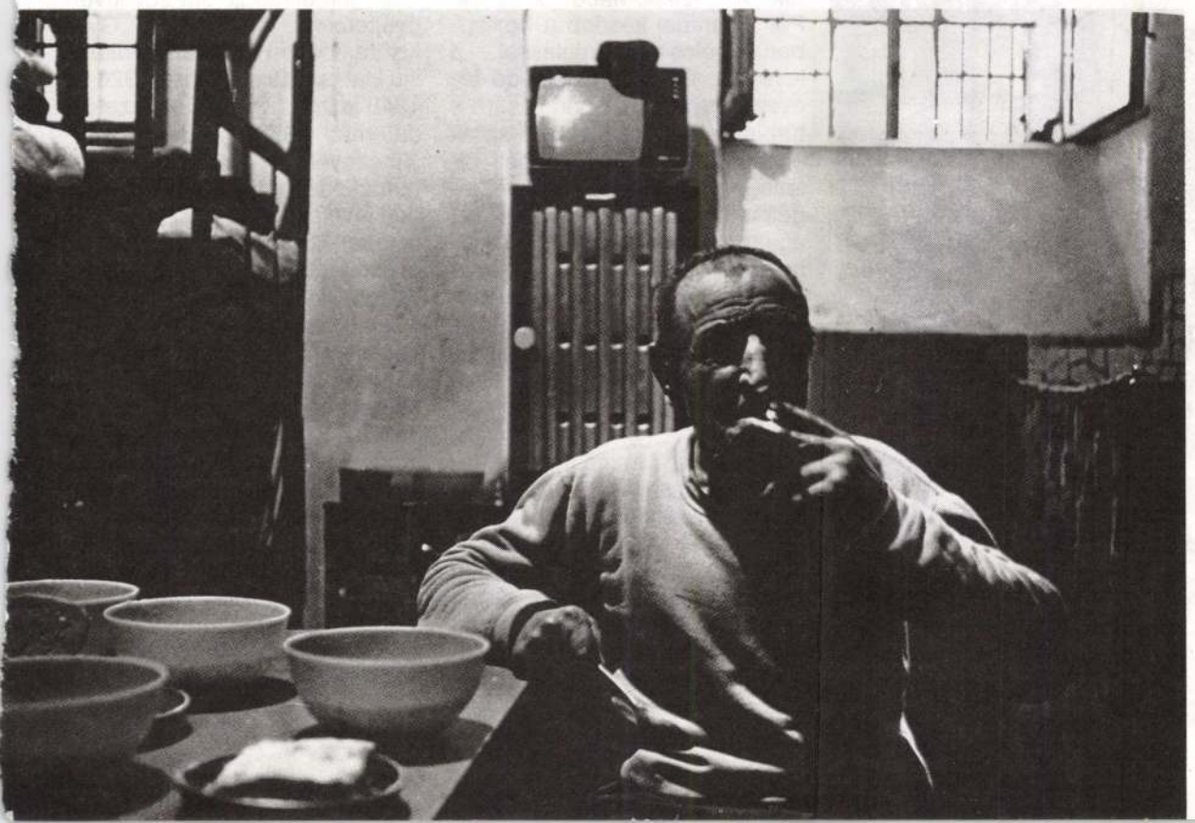

hogy már átcsap groteszkbe a dolog. Mert annyira embertelen a látvány: a fogorvosnál az a kopasz fiatalkorú elitélt tátott szájjal. Hát az egyszerűen döbbenetes! Az ember vagy a hasát fogja a röhögéstől, vagy pedig marha szomorú lesz. Mert annyira groteszk a dolog, ugyanakkor pedig tudod, hogy mégis egy igen kemény világról szól. És ezt neki sikerült tetten érni. Ott van, benne van, észreveszi.

„Így elmegy jó atyám és elhagy engem
és én* talánban *maradok kínok közt,
mert* igen *és* nem *küzdenek fejemben."

Nem hiszem, hogy szociográfia lenne a célja, hanem ennek a világnak, ennek a mikrovilágnak a hiteles közvetítése. Hát ez is hülye szó, hogy hiteles. Egy kicsit áttételesen közvetít, hiteles is, meg nem is. Viszont valamiképpen Urbán Tamáshoz hiteles. Nem szociográfia, de az is. Nem is művészkedés, de az is. Eléggé átfedik egymást a dolgok. Megfogalmazta képileg, kicsit talán még tónusredukció is van, hogy még keményebb, még karakteresebb legyen az a világ, ami amúgy is kemény és karakteres. A hagyományos fotográfia értékeit mindvégig megtartva, töretlenül és következetesen ugyanazt csinálja. Hogy ez lenne a csúcs? Nem tudom. A folytonosság viszont szemmel látható. Ez becsülendő, szerintem. Benkő Imre a képei őszinteségét tiszteli. Nem tudom. Összességükben őszinték. Igen, őszinték ezek a képek. Szerintem másképp nem is lehetne megcsinálni.

„S mentünk. A második kis körnek itten
érvén harmadikkal határos alját;
a szem zord Igazság láttára retten."

Vergilius szerint a csoda akkor teljes, ha a hérosz vissza is tér alvilági útjáról. Urbán Tamás már számtalanszor megtette az oda s vissza vezető utat. Retúrjegye van.

A hatalmas Magnum-ügynökségtől Gerald Rosenkrantz szomorúan konstatálta, hogy manapság a fotográfia a külvilágtól a fotósok belső világa felé fordult, és ezt a fotográfusok mintegy mákonyként használják. Egyeseket talán inspirál saját képzeletük feltárása; de mindez eléggé nyomorúságos dolog, ha a technikával vetjük össze és belső képzeteik hamis kivetítésével. Urbán képeit nézegetve Rosenkrantz úrnak nincs oka aggodalomra.

(A DANTE ISTENI SZÍNJÁTÉKÁBÓL VETT IDÉZETEKET BABITS MIHÁLY FORDÍTOTTA.)

tudásnak ez a válsága magyarázza a magyarul írott levelek néhol hanyag, bizonytalan stílusát, sántító mondatszerkezetét."[5] Ez kétségtelenül egyértelmű beszéd. Lehet minősíteni így vagy úgy — egy pillanatra visszagondolok az előbb emlegetett *Új Tükör*-olvasókra, akik itt újabb érveket nyerhetnének indulatos megjegyzéseikhez —, hivatkozhatnánk e beismerés létező ellenpéldáira, de ettől a tény tény marad. Kiegészítés a teljes személyiségképhez. A fentebbi idézetet a húsz éven át keletkezett levelekből követhető Brassaï-életvitel, a kiolvasható érték-normák megismerése teszi teljessé. *Produkálni* valamit, ami kifejezi a tehetséget, és/vagy jól-fizetőt — versmondásban, rajzban, festésben, publicisztikában, alkalmasint fotográfiában, filmben, vagy ahogy a sor később hozta: szőnyegtervezésben, szobrászatban, díszlettervezésben —; *korlátok nélküli, minél teljesebb életet élni minden tekintetben; nem szakosodni,* hanem bármely területen érvényesülni — ez lehet a summázat. Ebből következik, hogy az életnek nem egy nemzethez, országhoz, hanem a lehetőségek helyszínéhez kell kötődni. Mivel — mint látni fogjuk — otthoni indíttatása alapján erre az ő számára Párizsban kínálkozott a legjobb alkalom, így ez a város lett élete elsődleges bázisa. *Brassaï hovátartozása — véleményem szerint — alkatából is következően a „művész hazája széles e világ" kitétellel jellemezhető a legpontosabban.*

Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a *Mattis-Teutsch*-tanítványként a képzőművészettel ismerkedő, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanulmányokba kezdő fiatalember — aki mind Berlinben, mind Párizsban *Tihanyi Lajos*sal a festő haláláig bensőséges barátságot ápolt — a magyar kultúrából indult, s ahhoz tartósan kötődött.[6] Tény, hogy amikor a világhírnév felé elindító kötetének (*Paris de Nuit*) képeit fotografálta, olyan sajtótudósítói igazolvánnyal rendelkezett, amelyet *Szele Béla,* a *Brassói Lapok* főszerkesztője írt alá.[7] S egy epizód, amelynek indítékait egyelőre nem ismerem, szintén idekívánkozik. Levél Cannesból, időpont: 1940. október 21. „A magyar követségen kérni fogom az állampolgárságot, mihelyt tudok, beszámolok erről. Addig is kérnék valamit. Küldjék el két példányban az édesanyám születési bizonyítványát (németül), az enyém nálam van. […] Nézzenek utána, hogyan tudnák elküldeni Párizsba, talán Ausztriában lakó ismerős útján, aki onnan eljuttatná."[8] S hadd idézzek egy, a közelmúltban nemzetközi összefogással készült egyetemes fotótörténetből. Az *angol* Colin Osman írja egy *franciák* által szerkesztett kötetben: „Hongrois lui aussi, Brassaï, né Gyula Halasz…"[9] Talán nem jelent nacionalista elfogultságot, ha az előbbiek mellett, ahol Brassaït illetően a „művész hazája széles e világ" érvényességét hangoztattam, most azt mondom: *életműve* része a magyar fotókultúrának *is.* Úgy vélem, ezzel sem a francia, sem az egyetemes nem lesz sze-

Lány billiárdasztalnál (1932 körül)

JEGYZETEK

[1] Párizs szeme. Beszélgetés Brassaïval/ Vinkó József = Új Tükör, 1983.1. 18—19.p.

[2] E héten válaszol: Barabás Tamás = Új Tükör, 1983. 8.

[3] „Képeiből valami mozdulatlan, nagy erő sugárzik" Brassaï / Hajdú Éva- = Mozgó Képek, 1987. 8. 18. p. — Az Illyés-Brassaï beszélgetés nem történhetett 1964-ben, mint az a cikkben szerepel, mert ennek során Brassaï megmutatta Illyésnek apja frissen megjelent memoárjait. Id. Halász Gyula könyvét 1967-ben adták ki — erre a munkára mint fontos dokumentumra a későbbiekben még többször visszatérek.

[4] Előhívás. Levelek (1920—1940) / Brassaï. (Közread. Halász Kálmán. Vál., jegyz. és utószó: Horváth Andor.) Bukarest: Kriterion, 1980. 181. p. 28 t.

[5] Előhívás. i. m.: 11—12. p.

[6] Előhívás. i. m.: 40. p.; 159. p.

[7] *„Carte de Presse* M. Gyula Halász collaborateur du quotidien Brassói Lapok […] Braşov le 2 mai 1931 Szele Béla directeur" — az igazolvány a Musée Carnavalet kiállítási tárgya volt. A *Brassói Lapok*ról bővebb információt nyújt a Romániai magyar irodalmi lexikon I. kötete — Bukarest: Kriterion, 1981. 287—289. p.

[8] Előhívás. i. m.: [163.] p.

[9] La photographie sûre d'elle-même (1930—1950) / Colin Osman = Histoire de la photographie. Sous la direction de Jean-Claude Lemagny et André Rouillé. Paris: Bordas, (1986.) 167. p.

Éjszaka Párizsa c. kötetből

gényebb. Hiszen magyar eredetű tehetség által váltak gazdagabbá.

Az *életútról* szóló információk (tegyük hozzá: nemcsak a magyarországiak) elég sok pontatlanságot hordoznak — néhányesetben ez a minősítés finom eufemizmus alkalmazását jelenti. Haladjunk időrendben! „— *Mikor járt utoljára Magyarországon?*" — olvashatjuk a kérdést a már idézett *Új Tükör*-interjúban. „— 1917-ben" — válaszolt Brassaï.[10] E témában jobb memóriájú volt a fotográfus édesapja, *idősb Halász Gyula*. Ő 1871-ben született a Veszprém megyei Csetényben, 17 éves korától újságíróskodik előbb Székesfehérvárott, majd különböző fővárosi lapoknál, közben a pesti egyetemen magyar-német-francia szakos tanárhallgató. 1894-ben pár hónapot Párizsban tölt, ez az élmény lesz majd az ifjú Halász Gyula itteni végső letelepedésének motívuma. 1896-ban egy ölébe hullott ajánlat folytán a még csak alapvizsgát tett egyetemista választhat egy pozsonyi és egy brassói középiskolai tanári állás betöltése között. Ő egy alig tizenhat évesen tett erdélyi kirándulás hatása alatt Brassót választja, és az általa bohémnek minősített — s akként megélt — újságírói pályafutást a szolídabb tanárira cseréli. (Eredeti mesterségének mégsem fordít teljesen hátat: 1917-től tizenhat éven át a *Brassói Lapok*nak ír „vezető cikkeket" — tanárvolta miatt név nélkül.) Az életmód-„konszolidáció" része a családalapítás; 1898-ban feleségül veszi egy helybéli kereskedő lányát; első gyermekük ifj. Halász Gyula. A brassói tanár pátriarkai kort élt meg, s 1967-ben közreadta emlékezéseit. A kötet akkor magyar-román közös kiadásban jelent meg. Ebben idősb Halász Gyula így emlékszik a fentebbi kérdésre. „A Képzőművészeti Főiskola növendéke [vagyis ifj. Halász Gyula — *A. B.*] beállt [...] a magyar vörös hadseregbe, de Mezőtúron, ahol katonai szolgálatot teljesített, a román hadsereg foglya lett és az abonyi fogolytáborba került."[11] Az időpontról a memoár nem szól, de a helyszínek alapján valószínűsíthető, hogy az esemény a történelmi nevezetességű „tiszai offenzíva" keretében történt, tehát pár nappal 1919. július 20. után. Megtudhatjuk ezután, hogyan kapott levelezőlap-hírt az apa fia fogságba eséséről, hogy utazott egy román katonavonaton Abonyba, ahol találkozhatott a már súlyos vérhasban szenvedő fogollyal (klasszikus hadijelenség), hogy ment tovább Cegléd re, majd Budapestre, egyenesen a Hungária szállóbeli főhadiszállásra a fiú kiszabadítása érdekében. A főparancsnoknál történt közbenjárás nyomán az ügy megoldódott. (A kiszabadító érvelés tartalmáról nem szól a krónika.) „Még aznap Cegléden voltam — folytatja a leírást idősb Halász Gyula —, ahol az időközben odaszállított és kihallgatott fiamat minden nehézség nélkül visszakaptam. Boldogságunkat csökkentette, hogy a fiúval még egy hétig Cegléden kellett maradnom gyógykezelés végett. Sőt, miután egy katonavonaton hazakerültünk Brassóba, ahol a szenvedő anya boldogan zárta keblére elveszettnek hitt fiát, még háromheti orvosi kezelés kellett, hogy a vérhas teljesen megszűnjön."[12] Eddig a történet. A hosszabb leírás beiktatása nemcsak az emberi okokból érthetően pontatlan Brassaï-emlékezés korrigálása miatt történt; ez az esemény fontos tényező a későbbi pályafutás hiteles megítéléséhez is.

Nézzük a folytatást! Mars isten félbeszakította a hazai képzőművészeti tanulmányokat, a tanulási szándék viszont megmaradt. 1920 telén — részben egy önálló brassói szavalóest [!] bevételéből, részben szülői támogatással — berlini út következik. Erre az utazásra utalt az előbbiekben a levélgyűjtemény. Ifjú Halász Gyula némi tájékozódás után sikeres felvételi vizsgát tesz az Iparművészetin, de onnan átirányítják a Képzőművészeti Főiskolára, azzal az ítélettel, hogy ő voltaképpen festő. (Közben abból is él, hogy erdélyi lapoknak ír cikkeket.) 1921. június elsejei levelében közli: fölvették a berlini Akadémiára. Az oktatástól, az Akadémia légkörétől nincs elragadtatva, a következő évben visszatér Brassóba. Egy 1962-ben Prágában kiadott *Brassaï-kismonográfia* és az erről ismertetést nyújtó *Fényképművészeti Tájékoztató* úgy véli, hogy Brassaï „absolvoval" (elvégezte) a budapesti és a berlini főiskolát, de mint látjuk, erről szó sem volt. A *Mozgó Képek* idézett cikke, valamint egy 1988-as *Élet és Irodalom*-írás már beéri egy berlini diploma adományozásával is.[13] Az oklevelek hiánya természetesen

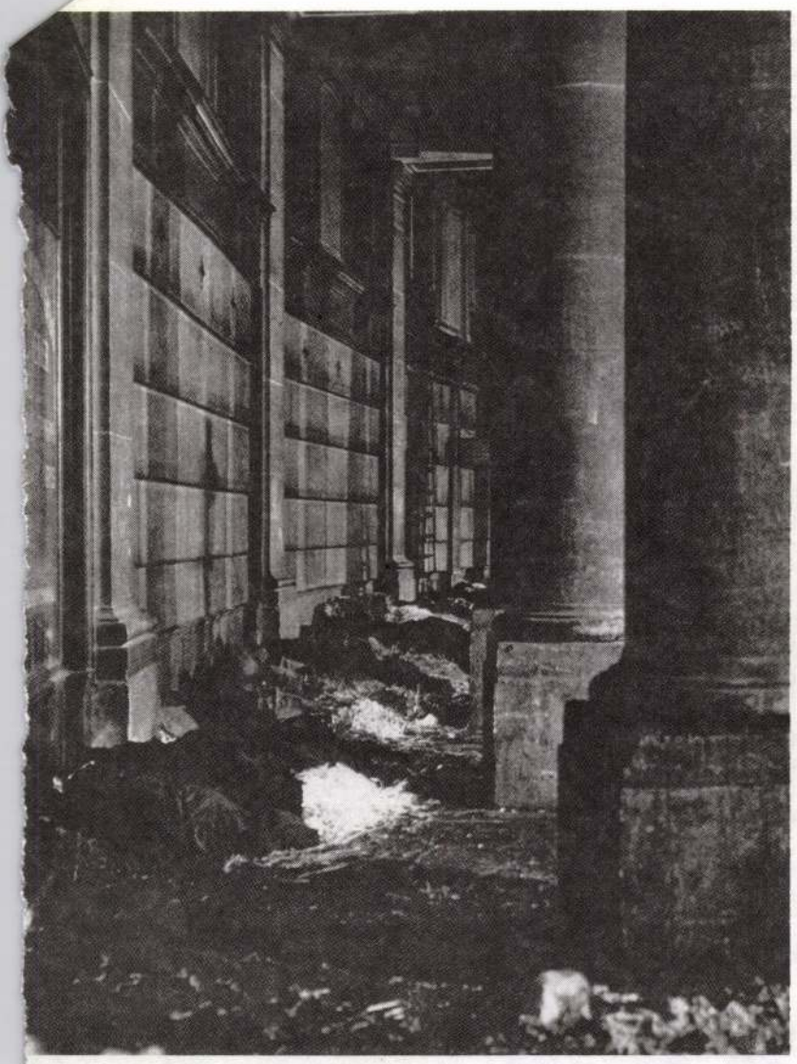

semmit sem von le Brassaï alkotói jelentőségéből, de egyrészt döntően meghatározta az életút további alakulását, másrészt jellegzetes tényező hősünk regulautálatának ismeretéhez.

A *Fényképművészeti Tájékoztató* idézett recenziója azonban nem érte be ezzel a kisebb pontatlansággal. A befejezésben a következőket mondja: „Némi bűntudattal kell rádöbbennünk arra, hogy hazánkban a Horthy-Magyarország által elüldözött művész alkotásai alig ismertek."[14] Úgy látszik, itt vándormotívummal van dolgunk, mert ez a gondolat (magyar közvetítéssel) a *Szovjetszkoje Foto* egyik 1968-as számában is megjelent: „A Horthy-diktatúra 1919-es magyarországi uralomra jutása után Brassaï kénytelen volt emigrálni Párizsba."[15] Erről olvasva egyrészt emlékeztetni kell arra, hogyan ért véget ifjú Halász Gyula hadi pályafutása, másrészt tudni kell a Párizsba érkezés pontos körülményeiről. 1924. március 6-án kelt levelében írja szüleinek: „Éppen egy hete már, hogy itt vagyok Párizsban… A kosarat a finánccok fel se bontották, úgy nyitottam ki, ahogy Brassóban bepakoltam."[16] A kiutazás dátuma tehát 1924 — és nem 1923, ahogy azt az idézett prágai könyvecske, a *Fényképművészeti Tájékoztató* és a *Fotólexikon* írta.[17]

Hogy a Horthy-rendszer miképp tudta elűzni a román hadsereg által elfogott, majd *az 1924-es, tehát román királyi fennhatóság alatt levő Brassóból* hősünket, ez némileg kérdésesnek tűnik. Én most is inkább a valóság tiszteletének fontosságára hívnám fel a figyelmet.

Ifjú Halász Gyula ekkor másodszor érkezik Párizsba. Apját ugyanis a századelőn egykori párizsi élményei újra visszahúzták álmai városába, s szabadságot kérve brassói tanárkodása alól, feleségével, bátyja serdülő lányával s két csöppnyi fiával, Gyulával és Kálmánnal 1903-4-ben egy tanévre ismét kiutazott. Munkahelyi „igazolásul" bejárt a Sorbonne előadásaira — és nem a Sorbonne-on való tanulás után nyílt módja, hogy egy évet családjával kint töltsön, mint az a már idézett ÉS-beli írásban szerepel[18] —, az egyetem látogatásáról jelentéseket is írt a pesti minisztériumnak, majd megkönnyebbüléssel nyugtázta, hogy ezeket senki illetékes nem olvasta… A fiúkat közben az Irgalmas Nővérek napközi otthonában vigyázták s tanítgatták némi francia nyelvre.

Ezek voltak azok az előzmények, amelyek alapján idősb Halász Gyula a párizsi boldogulás-keresést javasolta elsőszülött fiának, aki később hálásan emlékezett vissza erre az indíttatásra.

A párizsi „megkapaszkodás" korántsem indult könnyen. Egyfelől a franciák — ezt már az atya is tapasztalta — enyhén szólva nem lelkesedtek az idegenekért, másfelől a megélhetés kezdeti forrásai teljesen bizonytalanok voltak a Brassaïvá váló ifjú Halász Gyula számára. Különféle cikkeket írt erdélyi és németországi lapoknak, eközben kellemetlen kalandjai is vannak; igen kínos helyzetbe kerül pl. mikor egy német megbízója egy Brassaï által *kitalált* interjú kérdezettjét szeretné levélben elérni… Rajzol és fest kifejezetten eladási szándékkal, s közben minden eszközzel igyekszik társasági kapcsolatokhoz jutni. Ez részben befogadást jelentene, részben pénzt ígér. 1924 őszén egy bécsi mérnök bemutatja őt egy angol nőnek. „…Mme Pillingerrel, úgy látom, már olyasvalakit fogtam, aki előre

JEGYZETEK

[10] Párizs szeme … i. m.: 19. p.

[11] A századik év küszöbén. [Visszaemlékezések. / Halász Gyula. Bukarest: Irodalmi Kiadó, 1967. Magyar—román közös kiadás. 179. p.

[12] A századik év küszöbén. i. m.: 181. p.

[13] Brassaï / Ludvík Soucek. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. *(SNKLU)* 9. p. Ludvík Soucek: Brassaï. [sic!] = Fényképművészeti Tájékoztató, 1962. V—VI. 81. p.; „Képeiből valami mozdulatlan, nagy erő sugárzik" … i. m.: 18. p.; Ahogyan Brassaï látta / Soós Magda = Élet és Irodalom, 1988. 3. 4. p.

[14] Ludvík Soucek: Brassaï = Fényképműv. Táj. i. m.: 92. p.

[15] Fotohudozsnyik Brassaï (Francija) / Károly Gink = Szovjetszkoje foto, 1968. 11. 25. p.

[16] Előhívás. i. m.: 55. p.

[17] Brassaï / Ludvík Soucek … i. m.: 8. p.; Fényképműv. Táj. idézett cikke 81. p.; Fotólexikon. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1963. 69. p. — Megjegyzem, hogy az Élet és Irodalom idézett cikkében *1925* szerepel Brassaï Párizsba érkezési éveként… — Ahogyan Brassaï látta. i. m.: 4. p.

[18] Ahogyan Brassaï látta. i. m.: 4. p.

tud tolni. Itt Párizsban tőke nélkül mindent csak az asszonyokon és kanapékon át lehet elérni. Ez az angolna már 35-40 körüli. [Brassaï éppen két nappal múlt 25 éves… — *A. B.*] Hét év óta él Párizsban, nagyon gazdag és a társaságból való. A bécsi mérnök szerint, ha megnyerem a nő tetszését, mindenüvé bevezet. Ha nem csalódom, ezt már teljesen bírom" — írja Brassóba.[19] Idősb Halász Gyula elégedett lehetett fia életrevalóságával; ő az 1894-es párizsi útjára emlékezve még tréfás panaszkodással azt írta, hogy egy kis grisette, aki minden értelemben odaadó társa, kalauza és francia nyelvmestere volt, másfél hónap alatt annyira laposá tette pénztárcáját, hogy hazautazást színlelve kénytelen volt véget vetni a barátságnak…[20]

A húszas évek második fele Brassaï nagy francia életiskoláját jelenti. Csak ennek ismeretében lehet megérteni igazán: a *Paris de Nuit* és az ehhez kapcsolódó *Le Paris secret des années 30* (A harmincas évek titkos Párizsa) — Gallimard, 1967 — a legbensőbb személyes élmények következménye. Brassaï szerencséje hullámzó; igen nagy hegyeket igen mély völgyek követnek, s viszont.

1925. április vége. „Dôme kávéház. Oliva, a szép amerikai nő. Hetek óta éhezem utána — de messziről, mert mindég úgy körül van fogva. Ma este egyedül. Melléje ülök. Jön a svájci nő, s a másik oldalon mellém ül. Oliva elhúz. 20 frank van nálam. Ötöt Medina elkér. Egy zöld pecsétviasz esik ki zsebemből. 'Miért zöld?' 'Couleur de l'espérence!' 'És a kék?' 'Plátói szerelem!' 'Enyém a purpurvörös!' — mondja. Éjjel 2 óra. Három 'fine à l'eau'-t ittunk. Taxi. Oliva vezeti az operációkat. El Garou, rue Pigalle! Faljuk egymást. A Szajnán át. 'Á propos, have-you money?' 'Csak 15 frank.' Fizetem a taxit. Előkelő dancing a Montmartreon. Pezsgő 120 frank. Mindenki szmokingban. Két zenekar: egy francia és egy argentín. Uramisten, miből fizetjük ki a pezsgőt? Oliva elragadó. Ne törődjem semmivel. Ő mindent elintéz. Iszunk. Táncolunk. A maître d'hôtel a számlával. Oliva nevet. Aláírja és pénz helyett névjegyét teszi bele. 'Gyerünk!' Taxi. 25 frankot kér. 'Menjünk inkább konflison!' Éppen jön egy. Haza a Montparnasse-ra. Hajnalodik. Oliva ölemben, pezsgős, konyakos mámorban. Hajamat tépi, mint egy kis macska. 'Multe, multe dulve…' Ló és kocsis szunnyadozik. Avenue de l'Opera, a Szajna, Montparnasse, 9, rue Campagne première. Utolsó pénzünket a kocsisnak adjuk.

A kandallóban összerakva a fa, alatta papír. Meggyújtom. Kanapé. Dívány. A tűz ég. A pumaprémen Oliva forró és vakító combjai. Szép vagy Oliva, forró a véred: apád olasz, anyád francia és te Amerikában születtél. Pirkad az ég. A tűz leszakadt. Pókhálóingedben álmodj szépet, Oliva! 'Diable! Tu es le diable!' Veszem kesztyűmet, kalapomat. Hatszor szólít vissza karjaiba búcsúcsókra. 'Cordon, s'il vous plaît!' Világos az utca. Fázom kiskabátban. Macskák gubbasztanak szemetesládák árnyékában."[21] Ez a levélrészlet persze magán viseli a korszak zsurnalizmusának jegyeit, de egy dolog biztos. Más levelekkel együtt való elolvasása után másképp, többet látó szemmel lapozgatjuk az előbb mondott albumok képeit. És Párizs elesettjeinek fotói? Honnan magyarázhatók a félhomályban guberálók árnyai? Brassaï-levél Nizzából, 1926 áprilisában: „Éhség. Sétálok és rajzolni akarok. A Promenade-on. Békanyelő. Egy urat lerajzolok. Odalép, megmutatom. Nevet és tovább áll… Ruhát becsomagolom, kisosonok a szállóból. Kettőkor a zálogházba. Zárva! Három angollal együtt csöngetünk. Semmi. Vissza a csomaggal. 3 nap óta fél kiló kenyeret és egy narancsot ettem. Ez nagyböjt. Most Baloghhoz megyek 1 frankért, hogy holnap a postát kiválthassam. Sinn levele mégis megnyugtat. Baloghnál a konyhában, míg kimegy, egy darabka kenyeret levágok. Restellek 1 frankot kérni… Posta. Levél! De nem Tihanyitól. Mint a verembe esett farkasnak, ha a benyújtott ág száraz és feleúton eltörik: nyekkentem bele. Éhség. Meddig bírom még? Ha feküdnék, hagyján, de egész nap járok […] őgyelgek és elvetődöm a régi Nizzába. Mindenről megfeledkezem e szűk sikátorok labirintusában. Húsvét szombat. Emberekkel tele lebujok, bordély, boltok. Húsvéti kalácsok, belsejükben piros tojás. Nem tudom, meddig őgyelgek itt, sem, hogy hol vagyok. Százával a denevérek alacsonyan a fejek fölött. Egy felismerhetetlen olasz nyelv zagyvasága. Vásárba lyukadok ki. Jós. Rulett, gyertyák mellett. Cukrosbódék, céllövő. 15 centi-

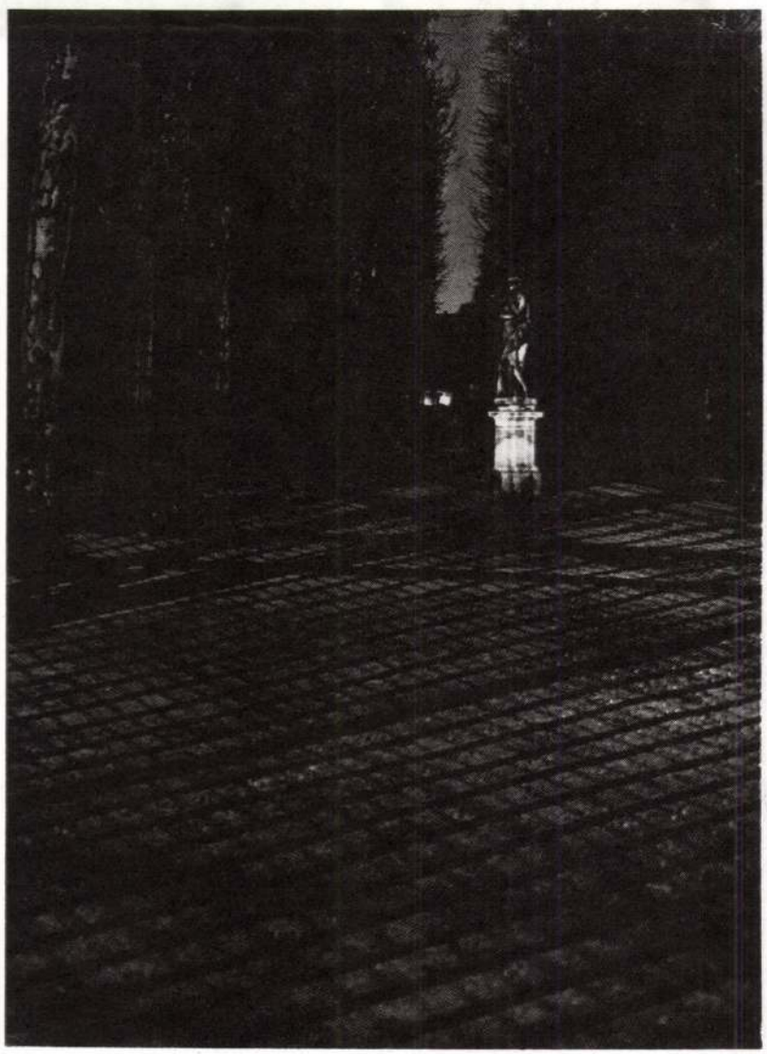

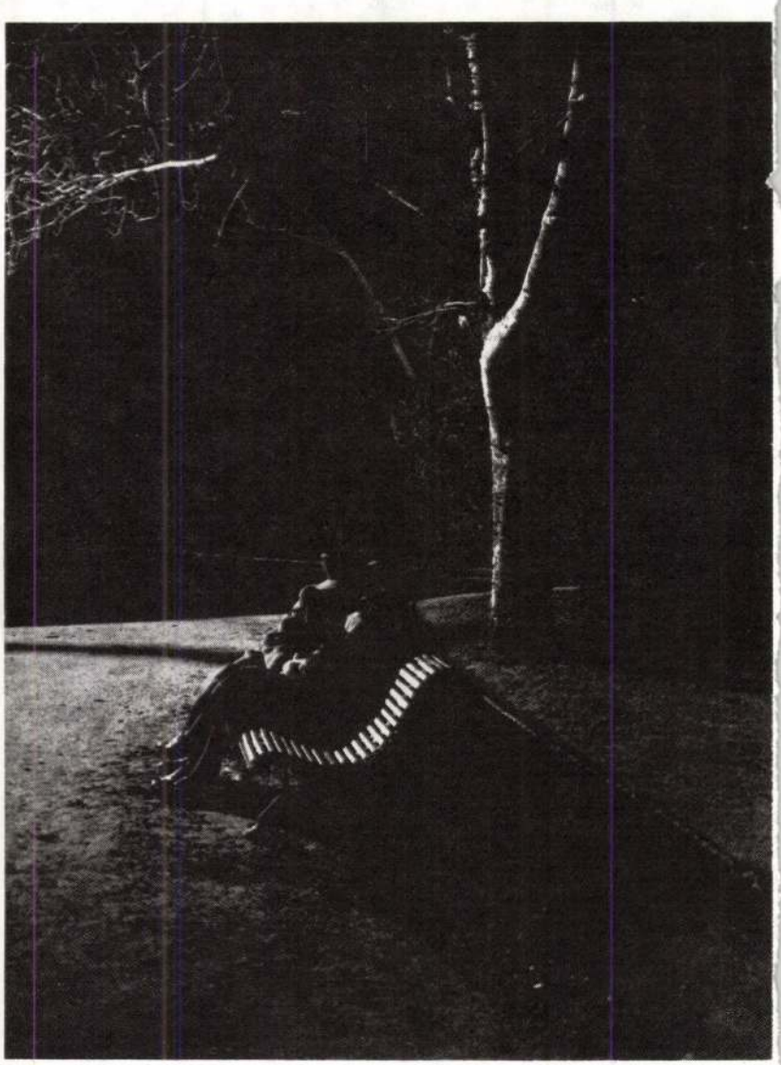

me-om van. Mit lehetne venni? A legolcsóbb narancs is 20 centime. Leveskockára gondolok, de vajon nem drágult meg. Végül egy stollwerk karamellát veszek 10 centime-ért. Ez a mai napi menü. Pardon, még egy félig széttaposott narancsot is találok. Megmosom, megtisztítom és megeszem a tengerparton, s majdnem *lopok* [kiemelés Brassaïtól — *A. B.*] egy doboz tejkonzervet. A dobozok egymáson gúlában. Ha bemennék a kapualjba, s kinyújtanám a karom, épp elérhetném a legmagasabbat. Észre sem vennének. Az ucca néptelen. De vajon az ablakokból? Mire visszamegyek, már rakják be (szerencsére!) a holmikat. Holtfáradtan haza."[22] Hogy e leírásnak az előbbivel s más hasonlókkal együtt mennyi a valóságfedezete, s mennyi bennük az irodalom, azt az utókor embere legfeljebb találgathatja. *Kortárs-anyag mivoltuk* viszont kétségtelen, s így mindenképpen az életmű építőköveiként kell őket értelmeznünk.

Újra Párizs következik, hullám fel, az ismeretségek ismét anyagi kilábalást, új lehetőségeket hoznak. Leveleiben Brassaï engesztelni próbálja szüleit, akik nem lelkesednek igazán egy középkorú asszonyhoz fűződő kapcsolatáért. Ő úgy vélekedik, azok közül való, akik a maguk törvényei szerint élnek e tekintetben is. Aztán megint pénzügyi gondok következnek: a gazdasági válság Németországa 1931-ben a Párizsban lakó Brassaït is sújtja: úgy tűnik számára, hogy egy korábbi jó üzleti forrás, a németországi publikálás lehetősége befagy.

Ezek tehát az élmény-előzmények. És a szakmai-technikaiak? Brassaï és a fényképezés kapcsolata erősen pragmatikus alapon kezdődik. A nyitányt az jelenti, hogy ide-oda küldendő cikkeihez a rajzok mellett (vagy azok helyett) fényképekre van szüksége. Nem értvén a mesterséghez (gépe egyelőre nincs), a felvételeket megveszi. A felvásárolt fényképek továbbításában aztán felfedezi az üzlet lehetőségét; mindenki jól jár: a fényképészek pénzhez jutnak, ami számukra ismeretségek híján nehezebb lenne, Brassaï pedig keres a tranzakción. 1929. február 28-án aztán így ír szüleinek a továbblépés lehetőségéről.: „Mihelyt anyagilag megerősödöm, egy jó riportgépet veszek, hogy magam is csinálhassak felvételeket, s ezzel végleg függetlenítem magam nemcsak a fényképésztől — de Párizstól is."[23] 1930. március 11-én jelenti, hogy szerzett egy fényképezőgépet, s pár hete fotografál. 1931. január 24.: „Örvendek, hogy a fényképezést megtanultam, és hozzá be is rendezkedtem. Ez sok időmbe és pénzembe került, de most már lassan gyümölcsöztethetem [...] A Hotel Glacière-ben egy második szobában laboratóriumot rendeztem be, s nemsokára nagyítógépet is szerzek."[24]

Ugyanezen év november 5-én közli: a legjobb francia művészeti könyvkiadó megjelenteti fényképalbumát, melyet az éjszakai Párizsról készített.

És itt érdemes megállni egy szóra. Az album gondolatilag, formanyelvileg, sőt nagyrészt fényképileg is készen van: pár hónap telik el még kiegészítő képek fényképezésével, a fotók végleges sorrendjének kialakításával. Mint tudjuk, hamarosan jön a világsiker. Pillantsunk vissza a „menetrendre": nincs még két éve, hogy egyáltalán fényképezőgépe van, hogy fotografál. Sok hasonló példát aligha ismer a fotótörténet. De a titok csak látszólagos; az előzmények adják a megfejtést. Aligha feledhető, hogy bár képzőművészeti tanulmányait diplomával nem zárta le, személyisége a vizuális kultúra által átitatott: profi a kompozíciós fegyelemben, a tónusok, a valőrök világában. Szinte napi rajzoló. Tisztá-

(Folytatás a 49. oldalon)

JEGYZET

[19] Előhívás. i. m.: 72—73. p.
[20] A századik év küszöbén. i. m.: 80. p.
[21] Előhívás. i. m.: 93—94. p.
[22] Előhívás. i. m.: 114. p.
[23] Előhívás. i. m.: 134. p.
[24] Előhívás. i. m.: 138. p.

Napkirály (1945—50 körül)

BERTA FERENC

Hetven év a kamera mögött

Az itt közölt tanulmány a Magyar Amatőr Fotóklubok és Szakkörök Szövetségének irodalmi pályázatára érkezett. A fényképezés feltalálásának 150. évfordulója alkalmából kiírt pályázat célja az volt, hogy föllendítse az érdeklődést az amatőrfényképezés iránt és hozzájáruljon a magyar vonatkozású fotós múlt eredményeinek, eseményeinek népszerűsítéséhez. A díjnyertes pálymű átengedéséért köszönetünket fejezzük ki a MAFOSZ elnökségének.

özv. Hanczán Sándorné (Ónodi Erzsébet)
1984. Mezőtúr, Rákóczi u. 18.

„Apám kőműves mester volt, képesített, sok szép házat épített itt Mezőtúron. 1919-ben halt meg, 53 éves volt, és haláláig négyünkre keresett. Mert hát négyen voltunk testvérek. Két fiú, két lány — a fiúk is kőművesek voltak, a lány nővérem fényképész. Ő 1918-ban halt meg a spanyol járvány ideje alatt. 21 éves volt.

Én festőművész akartam lenni, de a francia nyelv miatt kimaradtam az iskolából. Megbuktam. Hát nem tudtam leérettségizni, így festő sem lehettem, mert ugye ahhoz érettségi kellett.

Mondta is apám: Szamárnak az istállóban a helye. Többet nem költök rád.

Úgy döntöttem, fényképész leszek."

Özv. Hanczár Sándorné, Ónodi Erzsébet. Született 1900. január 27-én, Mezőtúron. 1984. augusztus 11-én halt meg, Szolnokon.

... és közben hetven évet tölt a kamera mögött.

„Akkor itt Mezőtúron volt két fényképész. Persze volt itt több is. Rajtuk kívül még hárman, de ők már 1914—15 körül abbahagyták vagy elmentek. Szóval, öten voltak összesen: Adler, Kerpit és Lukács. Sajnos a többire már nem emlékszem, arra viszont igen, hogy Adler Szolnokról jött ide, de egy-két év után ő is elment. Kerpit Kristóf — úgy tudom — 1905-ben kezdett a Kossuth utcában. Ő 1951-ig dolgozott itt. Lukács Lipót úgy 1910-ben nyitott műtermet, de 1917-ben vagy az azt követő években már abba is hagyta. Eladott mindent és elment. Volt sok ilyen utazó is, de fényképészek voltak, ha egyáltalán tudtak fényképezni. Nagy ünnepeken, vásárokon jelentek meg, és pár perc alatt készítettek, de valami ocsmány képeket. Még vaslemezre is.

Nagy részük nem magyar volt, főleg német, de akadt lengyel is. Szóval én Lukácshoz mentem, hogy fölvenne-e tanulónak, mert kitanulnám a fényképészetet. Hát jól van — azt mondta —, maradj itt, kislány. Vékonyka teremtés voltam. Lukácsnak a Dózsa György úton volt a műterme. Akkor már voltunk nála hárman. Egy lánysegéd, egy fiú, aki ugyancsak segéd volt, én meg mint tanonc. 13 éves voltam. A tanoncszerződésem nem volt valami jó. Azt mindig a mester fogalmazta meg. Pénzt azt nem adott, csak kosztot. Persze nem panaszkodhattam, mert sok tanonc rosszabb helyzetben volt. Voltak ugyan kivételek, kivételes helyzetűek is. Ezek havonta pénzt, naponta kosztot kaptak és még ágyat is.

Az inasidő általában két év volt, de igencsak három-négy évig is eltartott, mert a mesternek segítségére kellett lenni, ezért nem adott cselédkönyvet. Igen ám, de ez a két év sem volt kötelező. Igazoltatta a mesterrel az eltelt időt és ment. Persze sok azért csinálta így, mert nem tanuló volt, hanem cseléd.

Eleinte én nem sokat tanultam, mert hol ide kellett, hol oda kellett szaladnom, de igazi munkát soha nem adtak. Mindig nekem kellett elvinnem az uraknak a kész képeket. Azt nem szerettem, mert mindenhol úgy kezeltek, mint egy nullát, mintha én csak azért lennék, hogy csak a borítékokat hordjam szét a képekkel. Volt olyan hely, ahol behívtak, de volt olyan is, ahol még reklamáltak is. Mindent rajtam kértek számon.

Volt aztán még a vásárlás. Azokat szerettem. Szekéren mentünk. Vittünk magunkkal rengeteg rongyot meg forgácsos ládát, ha a kocsi rázkódik, ne törjön összse az a rengeteg üveglemez. Pedig azok mind kemény dobozban voltak. Néha volt ugyan egykettő, amelyik elpattant, de ezt már csak akkor vettük észre, amikor betöltésre került a sor.

Na, szóval azért is szerettem vásárolni, mert míg az eladósegéd összekészítette a megrendelést, addig a cukrászdában mindig megettünk valami finomat. Volt, hogy a Szigeti fényképész kirakatát bámultuk. Nagyon szépen dolgozott. Szóval mindig ezt szerettem, ha mentünk beszerezni. Szolnokra mentünk, ha már nagyon kifogytunk, és mindig ugyanoda, ha jól emlékszem, a SAS drogériába.

Hát egyszer mondom Lukácsnak, hogy én nem ezért jöttem ide, hogy szaladgáljak, hanem hogy tanuljak. Ezután már odaállhattam a lánysegéd mögé, és nézhettem, hogyan retusál. Ekkor még a felvételeknél nem volt szabad ott lennem. Nagyon féltették, na nem a kamerát, hanem a beállításokat, a világítást.

A retusálás nagyon tetszett. Mikor szabad volt a pult, felállítottam, leültem mellé, és én is próbáltam csinálni. Nehéz munka volt, és persze nem ment az mindjárt. Szerencsére rövid idő alatt megtanultam, és mindjárt másképpen néztek rám, mert most már hasznomat vették. Lassan már felvételeket is csinálhattam. Igaz, csak a szegényebbeket fényképezhettem. A tehetősebbekkel a mester foglalkozott. Így voltak a többiek is. A fiú-

ALBERTINI BÉLA

Brasaïról s egy Brassaï-kiállításról

(Folytatás a 21. oldalról)

ban van a síkbeli ábrázolás hatásmechanizmusával: több mint egy évtizede testközelből ismeri a sajtótermékek, bennük a rajzok és fotók fogadtatását, közönségvisszhangját. Mindennapos Tihanyi műtermében, összejár A. Kertészékkel — hogy az akkor már befutott fotográfustól konkrétan mit tanul, az mára részben ködösnek, részben mitikusnak tűnik, de mindenesetre ismeri Kertész akkori tevékenységét, munkáit. Hogy a párizsi éjszaka elegáns és elesett szereplőiről mi mindent tud, azt már volt alkalmunk látni. Tudja azt, hogyan élik (élnék) meg ezeket a látványokat azok, akiknek ez a világa, s tudja, hogyan érdeklődnek a tiltott gyümölcs iránt azok a jámbor kispolgárok, akiket erkölcsi normáik *ettől* a Párizstól távol tartanak, de annak képei révén borzongani ők is szeretnének…

Még folynak a kiadói csatározások, miközben Brassaï továbblép: a filmipar iránt érdeklődik, s 1932 második felében már Korda Sándor franciaországi stábjában vesz részt a filmkészítésben. A sorsdöntő tudósítás 1932. december 4-én megy Brassóba: „Könyvem — *Le Paris de Nuit* — két napja jelent meg nagy sikerrel. Biztos, hogy sok új ajánlatot kapok. Épp most voltam a városban. A nagyobb könyvüzletek egész kirakatokat rendeztek be. Mindenütt nagy tömeg áll. Sokan veszik. Sok könyvesbolt már az első nap az összes példányokat eladta. Holnap reggel küldök egy példányt haza. Sajnos a fedőlapot kissé elrontották a vörös betűkkel, de az első ezer példány után nyomtak fehérrel és ezüsttel is, és ezek a példányok jobban néznek ki."[25] Apró pontatlanság: a *Le* névelő nem szerepel a „pirosbetűs" borítón. De fontosabb a nevezetes időpont, amely a levélből nyilvánvaló: *1932. december 2.* Van valami furcsaság e könyv megjelenése körül: több publikációban is 1933 szerepel a kiadás éveként, többek között az 1987-es párizsi újabb kiadásban is azt olvashatjuk, hogy ez az 1933 februárjában megjelent mű alapján készült.[26] Jelenlegi ismereteim szerint esetleg elhúzódó kiadás történhetett, s talán így többféle igazság létezik. Lássuk hát a képeket! Musée Carnavalet… Amikor Brassaï apja 1894-ben penzumszerűen „lejárta" Párizs múzeumait, ebben is megfordult. Csaknem egy évszázaddal később itt láthatók a fia képei. S nemcsak azok. A kiállítás a műveken túl magáról az alkotóról is szól. A terem közepén áll az a 6x9-es Bergheil-Voigtländer, amely az éjszakai Párizs felfedezésének eszköze volt. Itt egy 1935-ben Brassaï által használt 6x6-os Rolleiflex. Az Emerson-plaket, amelyet a fotográfia nagy örege 1934-ben küldött neki. Látható egy Budapestről származó Daguerre-érem is — némi kárpótlás azért, hogy a magyarországi szaksajtó a maga idejében nem méltatta jelentőségéhez illően a *Paris de Nuit* kötetet. — Eddigi ismereteim szerint magyar nyelven csak a *Brassói Lapok*ban jelent meg róla elemző kortárs-méltatás 1933. január 22-én *Finta Zoltán* újságíró, költő tollából.[27] — Átnézetben is megtekinthet a látogató egy Brassaï által készített üvegnegatívot, valamint pár személyes tárgyat, így a már említett sajtótudósítói igazolványt Brassóból, 1931-ből. És természetesen itt van a Brassaï-albumok, -könyvek sora. Közöttük az általam többször idézett levélgyűjtemény, magyar nyelven. Itt ismerik… Az emlékeket Brassaïról készített fotográfiák egészítik ki.

130 Brassaï-kép. Egy kivételével sajátkezű nagyítások. A negatívok egy részét maga a fotográfus is sokáig elveszettnek hitte, mivel azok annak idején a kópiákkal együtt a kiadónál maradtak. Hogy előkerültek, az egy amerikai kutatónő kitartásának és szerencséjének köszönhető.

A fotók döntő többsége, csaknem száz darab a párizsi éjszakában készült; kiállítási arányuk jelzi a már a fotótörténet részévé vált életmű múzeológusi, történeti értékelését. Brassaï *1984. július 7-én* halt meg.[28] Remélem, hogy a *Mozgó Képek* 1985-ös dátuma, mint a fotográfus halálának éve, csak sajtóhiba.[29]

A rendezés finom különbséget tesz az éjszakai képeken belül: „Paris de nuit" — így, kisbetűvel írva az éjszakát — fejezetcím alatt szerepelnek a nevezetes album felvételei, illetőleg az egyes albumképek variánsai. Ezeket „Paris la nuit" elnevezéssel egészítik ki olyan képek, amelyek egy része a *Le Paris secret des années 30* című albumból ismert. Húsz egynéhány fotót tesznek ki a „Paris le jour" címszó alattiak, majd tizenöt kép következik: „Graffiti". E téma fotóiból 1960-ban az NSZK-ban, majd 1961-ben Franciaországban jelent meg album.

Vannak-e „előképei" Brassaï főműveinek? A levélgyűjtemény *Utunk*beli recenziójának szerzője a fotográfus *eljárásnak* — a fényszegény viszonyok között történő fényképezésnek — az előzményét a szociofotókat készítő *J. Riis,* valamint a „homályos gyűléstermekben" dolgozó *E. Salomon* (akit nyilván a szedő „rendszeretete" igazított az *Utunk*ban Salamonra) munkásságában látja.[30] Riis fölemlítése számos Brassaï-fotó szociális ihletése miatt természetesen indokolt (erre a motívumra a későbbiekben még visszatérek), de egy lényeges metodikai különbségről meg kell emlékezni: Riis módszeresen használt műfényt, ő maga írta le, milyen kellemetlen feltűnést okozott fényképező csapatával, amint a villanófényt előidézni hivatott patronos revolverrel New York alvilágában megjelentek,[31] Brassaï viszont türelmesen leste a halvány fényű látványt háromlábú gépe mögül — ezt a jelenetet fényképi emlék is őrzi.

Számomra inkább az a kérdés: vajon látta-e Brassaï azt az albumot, amit *Jean-Eugène-Auguste Atget* hátrahagyott negatívjaiból 1930-ban adtak ki?[32] A kérdésre nem tudok sem igenlő, sem tagadó hiteles választ adni. De hogy fölvethető, arra bizonyság az árnyékoktól szabdalt Luxemburg-kerti látomás, amely a *Paris de Nuit* első számozott képe, s amelynek egyik variánsa a kiállításon is látható. Az életmű egészét tekintve persze más világokról van szó — Brassaï inkább emberábrázoló, mint Atget, akinek képein közismerten ritka vendég az ember. S ami még fontosabb: a századvégi Párizs fotográfusának városhangulatai többnyire elvontabbak, alkalmasint hideglelősebbek még az ember-motívumot nélkülöző Brassaï-fotóknál is, a látványok valamelyes rokonsága mégis észrevehető.

Ami sajátosan Brassaï-trouvaille, az *a képzőművészeti kultúra* — főként az onnan származó szerkezeti rend — *és a fotográfia akkor még kevésbé becsült néhány sajátosságának az ötvözése.* Például az, hogy a képhatás lágyítása nála nem utólagos, nem manuális beavatkozással történik, hanem a vakító fehér és a szurokfekete közötti átmenetek adagolásával. Brassaï látványai első ránézésre az esetlegesség frisseségével is hatnak, de az alaposabb elemzés föltárja számunkra a szigorú képszerkesztő meghúzódását a háttérben. Az idézett, Luxemburg-kertben készült fotón például a tekintet végigfut az előtér sejtelmes árnyékú kövezetén, egyre sötétebb tónusú világba merül, majd a kőposztamensen álló szobor mögött önkéntelenül is kiköt a kép legvilágosabb kicsiny pontján. De hol is van ez a világosság? Egy tizedesnyi matematikai pontossággal a függőleges képszerkezet aranymetszésében… A képet alkotó elemek rendje hol nyilvánvalóbban, hol rejtettebben éri el hatását. Hiszen az éjszakai fényektől megcsillanó járdaszegély „S" vonala minden rafinéria nélkül szólítja fel jelképes követésre a nézőt. De a Tuilleriák két szerelmesének képén a pad fénylő ívének hasonló fényvonalában történő megis-

25 Előhívás. i. m.: 151—152. p.

26 A kiadás éveként 1933-at ír maga Brassaï egy 1974-ben kelt visszaemlékezésében — idézi a Musée Carnavalet kiállításán a „Petit Journal" első oldala. A Brassaï-művek bibliográfiájában viszont, ugyanezen fórum harmadik oldalán már 1932 szerepel. 1933-ról beszél a már idézett Colin Osman-tanulmányrész is — 167. p.

27 Paris de Nuit. — Ifj. Halász Gyula (Brassaï) fotó-riportsorozata az éjszakai Párizsról / Finta Zoltán = Brassói Lapok, 1932. 18. (jan. 22.) 5. p.

28 Brassaï. Paris le jour, Paris la nuit. Musée Carnavalet du 8 novembre 1988 au 8 janvier 1989. Petit Journal, 3. p.

29 „Képeiből valami mozdulatlan, nagy erő sugárzik" i. m.: 18. p.

30 Az ugródeszka nem enged / Erdélyi Lajos = Utunk, 1981. 7. 6. p.

31 The Making of an American / Jacob A. Riis. New York—London: The MacMillan Co., 1901 — idézi: Rune Hassner — Jacob A. Riis. [Katalog.] Essen: Museum Folkwang, 1971. [a katalógus oldalai számozatlanok]

32 Atget, photographe de Paris. Paris / Leipzig: H. Jonquières, 1930.

métlődése a pad mögötti fa törzsén már kevésbé kiáltó. „Csak" jelen van — hangulatalakító elemként.

Még a szociális elesettségről tanúskodó témák is fegyelmezett kompozícióba tömörítve jelennek meg. Apropó, szociális fotográfia. Brassaïról szólva ezzel összefüggésben valószínűleg két nagy hiba is elkövethető lenne: szociofotóst csinálni belőle, egyfelől, s szó nélkül elmenni szociális érzékenységről tanúskodó képei mellett, másfelől. A bevezetőben idézett *Új Tükör*-interjúban igen jellegzetesen szól erről maga a fotográfus: „...én nem voltam soha fotóriporter, bár az amerikai sajtó az *Éjszakai Párizs*nak és a *Titkos Párizs*nak éppen a szociológiai vonatkozásait emelte ki. A propaganda nem érdekelt. Én nem megítélni akartam a világot, csupán ábrázolni. Amilyennek láttam. Balzac sem ítélkezett soha, leírta a társadalmat. Ahogy látta. Regényeiben mégis benne van az *ítélete* [kiemelés az interjúban — *A. B.*] is."[33] Kell-e ehhez valamit hozzátenni? Hiszen ez egy sajátos ars poetica a szociofotóról. *Egy* — a lehetséges sokféle közül.

A „nappali Párizs" képi értékei természetes módon nagyobb részt az „éjszakai"-éhoz kapcsolódnak. A Montmartre ködbe (?) párába (?) vesző, lefelé vezető lépcsőit két fasor övezi. Közöttük párhuzamosan osztja a sétányt a klasszikus formájú gázlámpák vonala. Látszólag semmi fotográfusi bravúr: pontos állapotrajz, korrekt kompozícióval. Vagy talán mégsem ennyire egyszerű az egész? Mitől olyan feketék az előtér fái és a lámpaoszlopok? Hát igen, itt van elrejtve a „be nem avatkozó" fotográfus alkotói aktusa. Az árnyékok árulkodnak: csaknem meredek ellenfényben készült a felvétel. A majdnem szemből jövő fény töri át a ködöt (vagy a párát) a távolban, s teszi poétikussá az atmoszférát. Ez a világítás hagyja befeketedni a fák és a lámpák felénk néző oldalait — fokozva ezzel a tónusok kontrasztját. A helyzet önmagát kínálta: Brassaï éppen „ott volt" — abba az irányba fordulva gépével és azokban a percekben, ahol és amikor a „kínálkozás" történt.

„Az én törekvésem mindig az volt, hogy a mindennapi életet olyan szemszögből láttassam, mintha azt először fedeznénk fel" — írta Brassaï 1980-ban.[34] Ebben érezte a különbséget önmaga és a szürrealisták között, akik egyébként szívesen adták közre fotóit saját elméleteik igazolására. Mai visszatekintésben talán nem hat szójátéknak az a megállapítás, hogy a fotográfia akkori, döntően szépelgő áramlatában Brassaï sajátos realizmusa kelthetett szürreális hatást...

„Én nem voltam soha fotóriporter" — olvashattuk előbb a fotográfus szavait. Mesterségszerűen valóban nem volt, de riporteri képességeiről ez a tárlat is tanúskodik. Egy ember fekszik egy Szajna-parti fotón, közel-távol sehol egy élőlény, a rálátásos nézőpont, a kép kétharmadát kitöltő kockakő-előtér szürke monotóniája csak fokozza a magányérzetet. Halottat látunk vagy csak egy rosszullét áldozatát, esetleg alvót, nem mondja meg a képcím sem. A „szereplő" sapkája igen akkurátusan fekszik a dereka táján, lehet, hogy valaki már korábban fölfedezte őt, de további cselekvéshez nem volt kedve vagy bátorsága. E kép mellett a párja: ezen kisebb lett a kockakőelőtér, a hangsúly följebb csúszott; a fekvő körül csődület támadt, a nézők között láthatóan egy rendőré a főszerep. S lám, milyen a realitás (avagy vérmérséklet szerint az élet kegyetlensége): a közvetlen közelben, de a jelenetnek háttal nyugodtan pecázik egy rövidnadrágos gyerek. Itt csak megemlítem, hogy ennek az 1931-es képpárnak a témáját bővebb kifejtésben is láthatjuk egy Brassaï-kötetben.[35] A négy képből álló „idősor" ott nem datált. Ugyancsak fentről nézzük, hogy egy fa tövében — a cím által is konkretizálva — egy halott fekszik, ketten éppen fölfedezik ezt, a fa közelében egy személygépkocsi is áll. A következő fotón növekszik az érdeklődők száma, a harmadikon kisebb tömeg van már jelen, s a tömörülés egy hosszú, fedett járművű köré koncentrálódik, csak sejteni lehet, hogy a most érkezett kocsi éppen elnyeli a holttestet. Aztán van egy negyedik kép is: a helyszínen nincs egyetlen ember sem, csak a fa mellett áll egy személygépkocsi (lehet, hogy ez nem azonos az első képen levővel, de mindenesetre ott áll) a változatosság képviselőjeként. És persze semmi szürrealizmus. Itt minden maga a valóság...

Befejező képek a kiállításon: *„graffiti"*. A párizsi utcagyerekek és játékos kedvű felnőttek házfal-firkálmányait felfedezni, fényképeken megőrizni a harmincas évektől 1960-ig Brassaï Párizsában egy vizuális ötlet megvalósítása volt — Budapesten a nyolcvanas években a hazaiakat rögzíteni: szociográfia.[36] — Bár az előbbi is bizton felfogható fényképezőgéppel írt szociográfiaként. Csak szubjektív s némileg tiszteletlen kérdésfeltevés lehet: vajon a témák teremtésében mindig is oly ötletes Brassaï — jócskán meglevő rajztudásával a naiv játszadozót mímelve — nem „gyarapította"-e a motívumok számát?... De hát félre a komolytalan ötlettel, fontosabb e fényképezés képi eredménye. Hogy a súroló fénnyel való bánni tudás ezek létrejöttében milyen szerepet játszott, talán itt nem igényel indoklást. Úgy vélem, e képek esetében a leghangsúlyosabb az „első felfedezés" Brassaï megfogalmazta képessége, s a látványok fotográfusi válogatása a „napkirály"-tól a szexualitás, a szerelem motívumain át az „ördögök" köréig. Lassan el kell hagyni a *Musée Carnavalet* eredeti alkotásoknak kijáróan mérsékelt fényű termét, az én ittlétem ideje korlátok közé szorított. De a bejárati térben való újabb körültekintés is hoz némi tanulságot a (közép-kelet-európai) látogatónak. A kiállításhoz *háromszintű* kiadványárusítás kapcsolódik. Lehet kapni adatgazdag kis vezetőt, tizenhárom nemcsak bélyegméretű képpel — á 10 frank. Van könyvigényű katalógus — annak minden műfaji sajátosságát produkálva — 180-ért. S árusítják ugyanitt a *Paris de Nuit* 1987-es kiadású kötetét, 295 frankért. Nyolcas-kilences szorzó... drága dolog a fotókultúra. Ja, majdnem elfelejtettem. Egy középiskolai tanár átlagosan tizenkétezret keres. Havonta.

[33] Párizs szeme ... i. m.: 19. p.

[34] Brassaï. Paris le jour, ... i. m.: 1. p.

[35] Brassaï. [Előszó:] Henry Miller. Paris: Editions Neuf, 1952. — „Instantanés" c. fejezet 3. képsora

[36] Magyar grafitti. Budapesti falfirkák / Kenessei András = Magyar Hírlap, 1966. máj. 20. 5. p.

BRASSAI = Halász Gyula

EGY MONDATBAN

A világhírű magyar származású fotóművész, Brassai (Halász Gyula) 23 fotója kétszázezer euróért – mintegy ötvenötmillió forintnak megfelelő összegért – kelt el kedden egy párizsi árverésen. *(mti)*

M. Hírlap 18. 2006. okt. 5. csp

jos

s Illés együt-
ében, tegnap

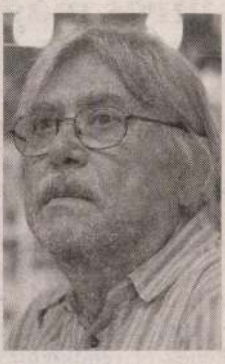

FOTÓ: NÉMETH ANDRÁS PÉTER

olsó koncert,
éjszakában,
gyászból in-
últba: a dob-
ült, kockás
ak. A kedves
lőre nyoma-
azért olykor
elős szólót.
gott, mind több nyugdíjas kortárs,
ben ott fenn a színpadon. Elöl per-
é a zene volt, meg a szöveg, a két
getett fanyar mosollyal. És most
tt balra, a zongora mögött. Annak
, milyen zenész volt az, aki ott ült,
el állhattam hozzá az utolsó kon-
s bariton. Nem tudom, hogyan élt
kodott vasárnaponként a kisoro-
Miklós homokbuckája alatt. De
mcsak azt jelentette, hogy „Illés",
ó magába fogadott harminc-negy-
ondjuk, amit ki kell mondanunk,
még azt is elhitette a zene meg a
is külön színpad, nincs külön né-
amelynek ő adott nevet, amelynek
n találta ki magát, amelyben csak
etni, azt a hazát, amit letagadtak,
tt a szabadság. És a szabadságnak
Richard", „Szőke Anni". És jöttek,
ndani. A dalok megmaradnak, ha
ert nincs már névadó, és mert alig
ben, akik hallgassák.

ALEXA KÁROLY

---

esten. 1957-ben alapította testvé-
siga István gitárossal az „ős-Illés"
ti Műszaki Egyetem zenekaraként
csatlakozott Bródy János, ezután
külföldi számok mellett már Illés
elt. Ebben az időszakban dixieland-
zöldeket játszottak. Később két új
yi Levente és bátyja, Szörényi Sza-
ult ki, tagja volt Bródy János (gitár,
(billentyű, ének), Pásztory Zoltán
s Szörényi Szabolcs (basszusgitár,
gyar nyelvű beatszámokat írni. Az
mot sokan a legjobb felvételüknek
ette a zenekar feloszlását, egy-egy
zatért a zenekarával a színpadra.
üket Pásztory Zoltán 2005 máju-
k a Sziget Fesztiválon. *(mti)*

HIRDETÉS

SZÍNHÁZ

M. Hírlap
2007. jan. 30.

(M)érték: Pécsett a híres magyar fotósok tárlata

Budapest után Pécsett is látható lesz csütörtöktől a (M)érték – Világhírű magyar fotográfusok címmel Brassai, Robert Capa, André Kertész, Moholy-Nagy László és Martin Munkácsi fotóiból rendezett kiállítás.

A közönség a fotográfia történetének öt rendkívüli jelentőségű, magyar származású alkotójától mintegy 150 képet tekinthet meg a pécsi Városi Képtárban, köztük olyanokat, amelyek eddig csak a fővárosban voltak láthatók.

A kiállítás különlegessége, hogy az öt fotós párhuzamos életútját 1912 és 1976 között egy lineáris tengelyre fűzi fel. A bemutató úgy követi végig az alkotók pályáját, hogy időben, térben összekapcsolható műveiket, a velük megtörtént eseményeket kronologikus rendben, folyamatukban, mégis elkülönítetten jeleníti meg – hangsúlyozta korábban Kincses Károly, az eredetileg Budapesten bemutatott tárlat kurátora.

André Kertész Franciaországban és Amerikában lett világhírű alkotó, míg a Brassaiként ismertté vált, Halász Gyula néven született művész a párizsi éjszakából merített ihletet.

A háborús riportfotóival kitűnt Robert Capa többek között a spanyol polgárháborúban, a második világháború harcterein és az indokínai háborúban készítette haditudósításait, Moholy-Nagy László pedig Németországban a Bauhaus egyik legmeghatározóbb alakjává vált.

Martin Munkácsi szintén Németországban, sportriporterként dolgozott, illetve az Egyesült Államokban teremtette meg a modern divatfotózás alapjait.

Az először a budapesti Ernst Múzeumban a Magyar Fotóművészek Szövetsége által szervezett Fotóhónap 2006 programjában tavaly novemberben megnyílt tárlat nagy sikert aratott, mintegy húszezer látogatója volt.

A Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből összeállított kiállítás március 15-ig tekinthető meg a baranyai megyeszékhelyen. *(mti)*

Népszab. 1999 szept. 9

Keresztnév nélkül: Brassai

Természetesen volt keresztneve, apja után kapta, csak éppen nem használta. Ahogy igazi vezetéknevét sem. Önbüntetésből veszítette el valódi személyazonosságát, mert festőként alig hagyott nyomot, és grafikusként is felejthető maradt. Úgy gondolta, ha kiérdemli, majd visszaveszi az anyakönyvi kivonatban szereplő Halász Gyula nevet, a jó tollú, jó szemű erdélyi újságíró apa által egyszer már forgalomba hozott szellemi márkát. Addig meg ellesz valahogy, végül is pénzt kell keresni, Párizs nem könnyű város. Élete úgy alakult, hogy a kelletlenül fölvett, a szülővárosra utaló szóval ismerte meg a világ. Ő lett a Brassai. Ma lenne százéves.

A lexikonok a század legnagyobb fotóművészei között tartják számon. A magyar származású franciák sorában, valahol André Kertész és Robert Capa között, hajszállal még fölébük is magasítva. Pedig az ő látásmódja nem volt annyira forradalmi, mint a torzításokról elhíresült Kertészé. Magatartásában sem volt annyi eszelős bátorság, mint Capáéban. Mintha hiányzott volna belőle az avantgárd furor, meg a riportereket más földi halandótól megkülönböztető vagányság. Ő inkább figyelt és gyűjtött. De azt nagyon.

„Harmincéves koromig azt se tudtam, mi a fényképezőgép – vallotta meg egyik csodálójának, Illyés Gyulának. – Nem fértek már el bennem a képek, annyit szedtem magamba, főleg az éjszakai csatangolásaim alatt. Ki kellett adnom őket, más, közvetlenebb formában is, mint amit az ecset nyújtott." Talán a képzőművészként „beszerzett" kisebbrendűségi érzés... Talán a modern művészet ezüstkorára, az École de Paris világára jellemző széles körben használatos kultúrnyelv elsajátítása... Talán az ösztönös intelligencia tette, hogy jókor járt jó helyeken. S persze jó időben, jó színtereken, jól használta gépét, és a felvételeket megelőző meg követő szavakat is. Akárhogyan történt, de megtörtént: belekerült az események legközepébe. Nemcsak úgy, mint az „éjszakai Párizs" elhíresült albumának készítője, úgy is, mint a nappali értelmiségi lét nélkülözhetetlen személyisége, mozdulatlan mozgatója.

Brassai 1939-ben lefényképezte Picassót

„Amikor először találkoztam Albert Skirával kis irodájában, meglepődtem: magas, karcsú, rózsás arcú, kék szemű fiatalember, inkább néztem volna sanzonénekesnek, mint egy művészeti kiadó igazgatójának." „Vollard olyan kedves volt, hogy alig ismertem fel benne az otromba medvét." Ilyenféle mondatok röpködnek könyveiben. És ezer más ehhez hasonló. Meg volt neki az egész Montparnasse, az összes Párizsba szakadt amerikai és minden keleteurópai kultúrcsavargó. Evett velük kaviárt, és osztozott az újságpapírba tekert veknijeiken. Tippeket adott kiállításaikhoz, és a végkimerülésig trógerolta műtárgyaikat. Belehelte az egész színpadot, ami nélküle történt, az nem is történt igazán. Főképpen pedig megvolt neki Picasso, úgy is, mint a lehető legnagyobb skalp. Tollának, lencséjének legnagyszerűbb modellje a maga végtelennek tetsző kreativitásával az ő kreativitását is felserkentő gigászi médium.

Ó, korántsem Goethe–Eckermann viszony volt az övék. Inkább adok-kapok természetű. Brassai rábeszélte Picassót a vegyes anyagokból készült plasztikák albumba szerkesztésére. Picasso rábeszélte Brassait, hogy fényképezze végig a falfirkákat, és állítsa össze könyvvé. A tárgyalások minden fázisában fényképek születtek. Fény-árnyékra kihegyezett, a jellemek veséjébe látó fantasztikus fotográfiák. Egy önmaga által vezérelt, felső-külső hatalom által nem nyomorított művészeti élet és irodalom.

Ami persze éppúgy lefotografálhatatlan, mint a csodák általában. Kivéve persze annak, aki maga is – így-úgy – felelős a történtekért, egy mindörökre elsülylyedt világért, a nagy kultúra elveszett paradicsomáért. Brassai egyébként valamennyi kortársát keresztnevén szólította, őt meg persze senki. Leshelyzetben ülő fotográfusnak ideális volt ez a pozíció. A neve intézmény lett, egy intézmény pedig tegezhetetlen.

P. Szűcs Julianna

BRASSAI

Brassai

zek a beszélgetések intézmé-
is. Talán ezen a ponton áll
bb véleményem Fazekas Csa-
y gondolom ugyanis, az egy-
kapcsolatos állami feladatok
s az a jó, ha azok ellátása, a
eghozatala és végrehajtásuk
b intézményesül. Mert akkor
sz a – jó vagy rossz szándé-
yesség az állam működésé-
kkor lehet mindazt, ami tör-
on követni, ellenőrizni, szá-
Akkor például az is megnyu-
ttól fél, hogy ellenőrizhetet-
im előnyökhöz juttatnak va-
egyházakat, bizonyos érdek-
vagy valami oknál fogva
tos személyeket".

a strukturális kérdések
nai természetűek. Ha nem is
a politikától, csak kereteket
melyek egyrészt – jó eset-
ják azt, hogy a kormány ha-
ja ellátni azt, ami kötelessé-
bályok alkalmazását –, más-
rozzák azokat a feltételeket,
tt a kormány érvényesíthe-
andátumot kapott a válasz-
programját. Lehet(ne) és

ságügy-miniszter – a református zsinati elnökségnél tett látogatásakor – bejelentette, hogy tárcájánál Hende Csaba politikai államtitkárt bízza meg az egyházakkal kapcsolatos feladatok irányításával.

Ez a döntés precedenssé vált, amennyiben azóta más tárcánál is történt hasonló döntés. Más ügyek kezeléséhez azonban ez a megoldás nemigen szolgálhat mintaként – talán a határon túli magyar ügyeket kivéve, melyeknek szintén alapvető meghatározójuk szerteágazó, szinte minden tárcát érintő voltuk. Az egyházi ügyek kezelésének ez az új struktúrája akkor lesz igazán sikeres, ha hosszú távon is fennmarad, ha a következő – adott esetben tartalmilag más egyházpolitikai elgondolásokat követő – kormányok sem kívánják azt gyökerestül felforgatni. Jó lenne ez az egyházak, de a mindenkori kormány számára is.

És jó – jó precedens – lenne azért, mert kiderülne: lehetséges kérdéseket anélkül megoldani, hogy közben „horthyzni" vagy éppen „kommunistázni" kellene.

Zalatnay István
a Magyarországi Református Egyház
zsinati elnökségének tanácsadója

gográfia

-történet

l szeptembe-
addig kapott.
i tudományos
okk a magyar
ése. Eltervé-
könyvük kül-
gnyomorított
ő borítók il-
jsággal szol-
pott fotómá-
szorosításra.
és sokszoro-
s fogadja. A
a fotók: az
várható, de a
enének a ké-
fotók pontos
. A történész
Örkény Ist-
Népszabadsá-
eglepetésnek
rkény-sorozat

mellett (fedőneve „Író") ott van a „Horgász" és a „Halász" fényképe is, az utóbbiról kollégáival már korábban kiderítették, hogy Fekete Sándort ábrázolja (a képfelismerők ugyanazon per szenvedő alanyai voltak).

A képek a Hivatal vezetőjének Százéves groteszk című írását illusztrálják. A történész csodálkozik. A májusi látogatás alkalmával nem mondták neki, hogy az intézet ne jelentesse meg a képeket, mert az másodközlés lenne. Nem figyelmeztették, hogy az elnök kutatási témát váltott: a tudományos kutatóintézet munkatársaival megegyezően a Hungaricus-ügy és az írók érdeklik, s képes cikk közlésére készül.

A történész kérdéseket fogalmaz. Mire való az érvényes kutatási engedély? Kinek a feladata, hogy megmondja: ugyanazt a témát többen is kutatják? Honnan tudta a Hivatal elnöke, hogy Örkény mellett a fotókon kik szerepelnek? Miért nem figyelmezteti az illetékes a szerencsétlen búvárkodót: ne fektessen energiát a nyomdaképes másolatokhoz szükséges engedélyek megszerzésébe, mert az általa kért dokumentumokat más is közölni szeretné? Arra gondolni sem mer, hogy a Hivatal publikálási ötlete az intézeti kérés teljesítése után született: meginogna a hite a tudományos etikában...

Standeisky Éva
történész, 1956-os Intézet

mástól. A példabeli vendéglőben ugyanis a cián független a vendég választásától és szabad akaratától – attól, amitől az illető vendég az ember sajátosságaival rendelkezik: akarata van és alternatívák között választ. A vendég a szabad akaratával kiválasztja a Jókaibablevest, és a szabad akaratától függetlenül kap bele ciánt. Ennek a példának a könyves analógiája az, hogy én bemegyek a könyvesboltba, megveszem a Micimackót, és otthon fölfedezem, hogy Füles születésnapja és Micimackó estélye közé belekötötték nekem Kövér László válogatott pukkanásait. Ebben az esetben semmiféle elvi megfontolás nem korlátozná a fölháborodásomat (miközben kifejezetten károsnak tartanám, ha Kövér László pukkanásait elzárnák a nyilvánosság elől).

Ezzel szemben a Cion bölcseit annak adják el, aki a Cion bölcseit akarja megvenni. Továbbá: a cián hatása a tudatomtól független, hogy úgy mondjam, determinált. Arra hat, ami az emberben állati: a tudattalan testre, és bizony csak egyféleképpen hathat. A ciánt az sem éli túl, aki tudja, hogy cián. A Cion bölcseit viszont nyugodtan elolvashatja például Kőbányai is, nem lesz tőle antiszemita. Egy könyv hatása az olvasó tudatától függ, ami befolyásolható. A cián azt is megöli, aki érti, miként hat, a Cion bölcseinek jegyzőkönyve csak annak árt, aki nem érti, miként hat.

A könyv betiltása, valamint hiánya is befolyásolhatja az emberek tudatát, alkalmasint mérgezőbben, mint a könyv maga. A cián hiánya biztosan nem okoz cianmérgezést, ezzel szemben, mondjuk, a Mein Kampf hiánya okoz Mein Kampf-mérgezést, kiváltképp a félanalfabéta kopaszok körében, akik a szöveget úgysem értenék, azt viszont fölfogják, hogy valakik valami fontosat el akarnak rejteni előlük. És függetlenül attól, hogy ki mit akar elrejteni, úgyis minket, liberális és antiliberális zsidókat értenek majd valakik alatt. A valóságos cián analógiájára csak más, biológiai értelemben gyilkoló mérgeket lehet betiltani, ezzel szemben a képletes cián analógiájára bármit, amit bárki, bármikor, bármilyen okból méregnek tart, márpedig minket is többen vélnek képletes ciánnak azzal a lappal együtt, amelyben vitatkozunk.

S ezek a többek sajnos nincsenek távol a hatalomtól, s nincsenek közel a sajtószabadság eszméjéhez.

Aczél Géza

Brassai

Képzőművészet

Megint hájtek

Schweger + Partner

A Budapest Galériába néhány napra maga a precízió szelleme költözött. A kiállítás egy német építésziroda munkáit mutatta be, és nekik, mármint a németeknek mindig van mit mutatniuk az alapos elgondolás és a pontos kivitelezés területén. A cég a nyolcvanas és kilencvenes években teleszórta Ausztriát és Németországot hatalmas középületekkel, de csináltak merőben konceptuális terveket is, például Berlinben a Reichstag utóhasznosításáról. Múzeum lett volna belőle, de végül rehabilitálták. Nem valósult meg az a más forrásból származó elgondolás sem, hogy az épület előtti tömeggyűlésekre méretezett teret az indulatok lehűtése érdekében halastóvá alakítsák át.

A kiállítóteremben csupa számítógéppel készült műszaki rajzot és abszolút méretarányos, anyagszerű, villanyvasutat megszégyenítő, műszerészek konstruálta makettet látunk. A megszokott alaprajzi és homlokzati képek mellé bekerült néhány igazi építészcsemege, apróbb technikai megoldásokat mutató részletrajz is, a párásodás ellen fűtött ablakokról vagy a tükörüveg felhőkarcoló-homlokzat szerkezeti csomópontjairól.

Ez egy olyan építészeti kiállítás, ahol az alkotók nem sokat erőlködtek azon, hogy a közönség értse, mit lát, itt nincsenek kis színes vázlatok, amik láttán felkiálthatunk: „jaj, de szép". Magyarázó szöveg is csak néhány tabló alján található, az sem magyar-áz, mert németül van írva.

Be kell azonban látnunk, hogy az esztétikum nem hiányzik a csupasz, fekete-fehér, vonalzós mérnökábrákból. Ami jól funkcionál, az szép is, mondják a németek, a szépséghez pedig nem kell magyarázat, megmutatható csontig lecsupaszítva, tetszőlegesen lekicsinyítve vagy felnagyítva is.

Az egész kiállításban az a legfurcsább, hogy az alkotók semmit nem mutatnak meg magukból. Nem látunk róluk fotókat, a nevük sincs kiírva, nem rajzoltak nekünk nézelődő emberkéket, felhőt, virágokat a házak mellé, ahogy az építészeknél megszokott, szóval a légkör teljesen személytelen. Ezek a körülmények sokat elárulnak erről az újra felbukkanó high tech építészetről, magukról a házakról és a hozzánk való viszonyulásukról is.

Persze a humanizmus eltűnése miatti kétségbeesés inkább csak hazai berkekben aktuális. Az igazi válaszútig még nem jutottunk el, be kell érnünk mind ideológiailag, mind a gyakorlatban a low tech-kel.

A kiállított terveken szereplő épületek funkció szerint két csoportba sorolhatók: kultúrközpont és banképület. A legszebbik egy 8500 négyzetméteres múzeum a wolfsburgi Porsche utcából, mindjárt egy Alvar Aalto terezte kulturális komplexum mellett. Így ketten, egy Hans Sharoun-színházzal kiegészítve adják a minimálműveltséget ebben a kétszázezres északnémet városban, ahol a lakosság száz százaléka a Volkswagen gyárban dolgozik. A kiállítás tanúsága szerint egyébként a Schweger + Partner több kulturális intézményt épített föl Németországban, mint amennyit itthon harminc év alatt sikerült. A munka alaposságára jellemző, hogy az építkezés befejeztével mindjárt kiadtak egy meglehetősen vastag, színes fotókkal illusztrált repikönyvecskét az épületről, amiben a sztorin kívül olvashatunk a költségekről (360 millió DM a telekre stb.), valamint közlik a vezető építész Peter Schweger (itt említődik először a keresztnév) levelezését a megbízó Volkswagen cég elnökével.

A stílus baráti. Mégsem olyan szigorú gyerek ez a Schweger.

Sallós Csaba

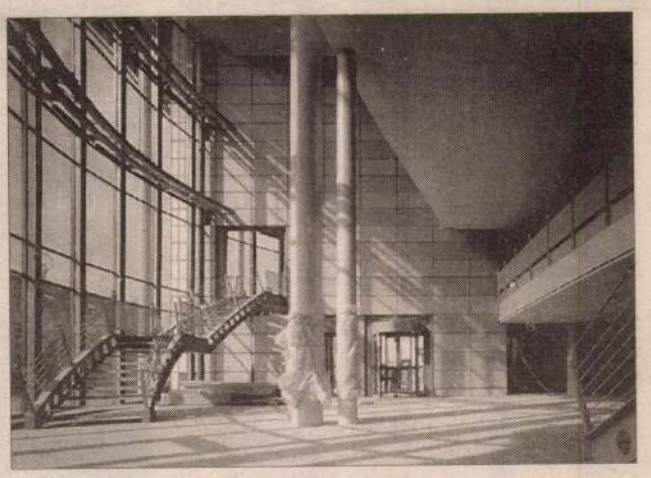

Fotó

Hemzsegtek az áltengerészek

Brassai-évforduló

Brassai halálának tizedik évfordulóját utazó kiállítás ünnepli, mely februártól a müncheni Művészetek Házában látható. Nem igazán jó kiállítás – közepes válogatás egy fantasztikus anyagból, úgy nyolcvan-kilencven kép. Jó sokan voltak; ott legalább számon tartják. Nálunk valamiért kevésbé, sőt, a többi híressé vált magyar születésű fotóművészhez, Robert Capához, André Kertészhez, Moholy-Nagyhoz képest alig, talán csak Munkácsi Márton az, akiről még kevesebbet lehet itthon tudni. Pedig ezek nagy nevek szinte mindenhol a világon. A nevet persze ismerik itt is, de az egy *Beszélgetések Picassóval* című könyvön kívül nem nagyon jelent meg Brassaitól magyarul semmi.

Ami azt illeti, Brassai maga sem dicsekedett olyan sokat magyar származásával; ő párizsi polgárnak tartotta magát, születése dátumául néha Párizsba érkezésének évét, 1923-at adta meg. Az igazi dátum 1899, a hely Brassó – bár akkor még Halász Gyulának hívták. Először ötévesen került a francia fővárosba, és amíg apja a Sorbonne-on tanult, addig ő bátyjával az utcákon csavargott, látták Buffalo Bill cirkuszát és XIII. Alfonz királyt. Egy évig éltek itt, majd hazatértek; volt miről álmodoznia. Az első világháború után a magyar emigráns művészek jellegzetes útját követte – Budapestről Berlinbe került, ahol elvégezte a művészeti főiskolát, és olyan művészekkel ismerkedett meg, mint Kandinszkij, Kokoschka, Larionov. Innen érkezett 1923-ban Párizsba, egyenesen Tihanyi Lajosék asztalához a Rotonde kávéházban. Ekkor még festő, kisebb mértékben újságíró. A kinti magyarok azonnal befogadták, egy idő után az akkor már befutottnak számító André Kertész vette pártfogásába, és Brassai minden húzódzkodása ellenére megtanította őt fényképezni. Elvitte magával dolgozni, többek között egy éjszaka egy uszályból átalakított menedékhelyre. Ez lehetett a döntő pillanat; Brassai már másnap eltűnt, minden éjjel eljárt képeket készíteni az éjszakai városról, bűnözőkről, kurvákról, mulatók vendégeiről, csavargókról. Nevét is ekkor változtatta meg.

A képek többségét kezdetleges technikával, hosszú exponálással készítette – az idő méréséhez cigarettát szívott, általában egy Gauloise-t, ha nagyon sötét volt, Boyard-t. Idős korában akkor hagyott fel végképp a fényképezéssel, amikor egy infarktus után eltiltották a dohányzástól.

Éjszakai útjai során bejáratossá vált bordélyházakba, homoszexuális és leszbikus bárokba, ópiumbarlangokba, mulatók öltözőibe. Legszebb képei ilyen helyeken készültek, szereplői örömlányok, kisstílű bűnözők, akik néha ellopták a pénztárcáját. A férfiak mind sapkát hordanak, melyet sosem vesznek le, a nők Josephine Baker-frizurát hordanak. A mulatók, az utcalámpák fényeitől az arcok sápadtak, a festék máznak látszik. Furcsa, fáradt párok, néha nehéz nemüket megállapítani. Le Monocle leszbikusainak férfiassága bizarrul vonzó. Párizsban ekkoriban például hemzsegtek az áltengerészek.

Brassai nem voyeur, maga is bohéméletet élt, főleg Henry Miller oldalán, akitől az „élő szem" nevet kapta, részben kamerájára, részben kidülledő szemére utalva. Brassai szinte minden fontos művész barátja volt; Picassóé, Dalié, Matisse-é, Prevert-é és másoké. Három gyönyörű album örökíti meg ezt a korszakot: a *Párizs éjjel*, *A 30-as évek titkos Párizsa* s az *Életem művészei*.

A német megszállás alatt már csak Picasso műveit és barátait fényképezte, a felszabadulás után pedig már inkább írt, leginkább Henry Millerről és Proustról. Összegyűjtötte és kiadatta házvezetőnője megjegyzéseit, *Marie története* címmel.

1984-ben halt meg Nizzában. André Kertész sosem bocsátotta meg neki, hogy az éjszakai fényképezést saját találmányának vallotta, és hogy nem látogatta meg őt a kórházban.

Vízer Balázs

Könyv

Dráma van

Szőcs, Garaczi, Esterházy

Nem véletlenül tartja magát, újul meg és kísérleti terep a drámai műnem. Nem véletlenül kihívás az írók/költők számára feszültséget konstruálni, mosolyt fakasztani és az orránál fogva elvezetgetni egy nézőtérnyi közönséget. Születnek jó darabok, aztán rendszerint nem lesz belőlük semmi. Esetleg megjelennek könyv alakban. Akkor hazaviszed a köteteket, belehuppansz a pillangófotelbe, pódiumot ácsolsz magadnak fejben, szereplőt válogatsz, hátradőlsz, és olvasol. Három szerző keres egy színpadot.

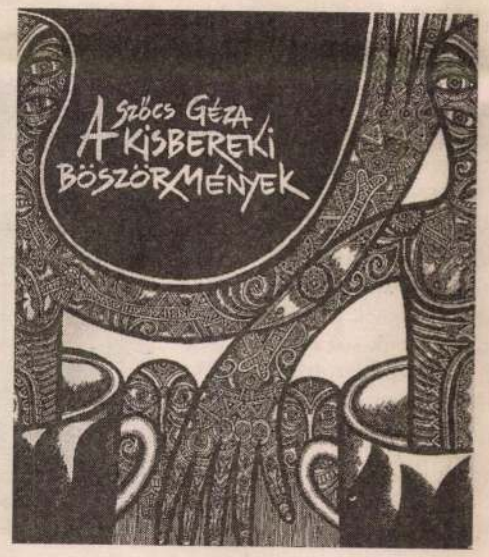

A rendszerváltás markológéppel szedte áldozatait irodalmunk aranybányájából. Hogy ki mindenkit nyelt be a politikai derítő, most hagyjuk, jó hír azonban az aggódóknak, hogy kortárs irodalmunk egyik legtehetségesebb költője, **Szőcs Géza**, kezd visszatalálni a kaptafához. A tehetség nem vész el, de a tollfosztott évek sem múlnak nyomtalan: a nemes célok érdekében hozott művészi áldozatot nem lehet megúszni büntetlenül. Ez a kettősség jellemzi *A kisbereki böszörmények* című egy évvel ezelőtt született tragikomédiát. Itt van mindjárt a műfaji definíció. Amíg E. P. komédiája helyenként felkavaró drámai erővel szól, addig a *Böszörmények* szándékolt tragikus vonulata maximum melodramatikus. A cselekmény 1989. december közepén játszódik Mén földjén, ahol Vérmarót az úr: ez, ugyebár, a közelmúlt rémségeinek parabolába oltása. Nem, nem, soha nem szabad felejteni a buldózerek rémét, de problematikus '95-ben az ilyen mondat: „Igaz, hogy az ifjabbik Vérmarót csak vajúdó nőkkel képes kielégülni?" – a hátborzongatónak szánt kérdés ugyanis leginkább nevetséges. Ugyanakkor *A kisbereki böszörmények* a mrożeki közép-európai abszurd feltámasztására tett fontos kísérlet. A történet egy elbontásra ítélt falu végóráiról szól: otthonukat mentendő, a település bölcsei és hülyéi kitalálják, hogy áttérnek a muzulmán hitre, feketére tetováltatják magukat, és díszpolgárrá avatják a környéken vadászó szerecsen császárt. Ezt az elképesztő marhaságot képes felépíteni Szőcs, ami nem kis teljesítmény, és helyére kerül a Csaba királyfis eredetmonda mohamedanizált verziója, és kerekedik kis konfliktus, nagy bonyodalom meg tragikus végkifejlet (a termálvíz vegyi hatása miatt terepszínűre sikerednek a helybéliek), összességében pedig egy röhejesen keserű színdarab, amelynek erőssége mégsem a sztorivezetés, hanem az ironikus nyelvi megformálás szerzőtől megszokott ereje. Pompásak a dalbetétek, az általános iskolai kötelezők pedáns beemelése a szövegbe, az áltudományos etimológiai fejtegetések. A darab csúcspontján pedig – amikor a balul sikerült kozmetikázás áldozatai magyarkodni kezdenek, és egymásra licitálva lesz belőlük magyar, magy-arab, magyarabb, inkább és leginkább magyar, a legmagyarabb inka... – annyira sikeres és pontos a jelzők szintjén leleplezett történelmi paradoxon, hogy már-már katarzisközeli állapotba kerül a befogadó.

*

Van egy megkerülhetetlen és törékeny figura az irodalmi szorítóban, aki költőként indult hajdanán, lett belőle méltatott kisprózaíró, csinált filmet, regényt és gyárt publicisztikát, most pedig drámaíróként került elő. **Garaczi László** kötete, a *Bálnák tánca* három színpadi játék, három – a maga nemében – páratlan, rövid, kis, kerek egész. Az *Imoga* falusi kutyakomédia valahonnan a kampányoktól tarka rendszerváltás tájáról, egy hitelesen prosztó és nyelvileg pontosan megkreált belvilág. Hull és hull a gyöngy, a 90-es évek kabaréja ez. Nincsen benne egyetlen fölösleges, önmagáért való mondat sem. Hétköznapi költészet a sokat hivatkozott magaskultúrához képest: bajor bunkókkal, vérfertőzési láncolattal, szenilis Tatussal, nimfomán ribanc kiskirálynéval, munkásőrök képzetét keltő bolgárkertész kommandóval, szociológiai telitalálatokkal. Garaczi képes a kisember szintjén megjeleníteni a korszakváltás jelentéktelenségét („Szemetes a búza, ecetes a bor, rosszak a sorozatok a kettesen..."), ami viszont nekünk, otthon lapozgatóknak a legfontosabb, remek, vicces olvasmányt hozott össze. Más a *Mizantróp*-átirat, ami műfaját tekintve „molièritás", ami már önmagában geg. Itt Garaczi takarékos a saját eszközökkel, fel- és kihasználja Mészöly Dezső fordítását, öblöget a kölcsönmondatokkal, egyszer stílben marad, másszor egy másik rétegből merít, és a végére összeáll a bármikori alaptörténet. A kötetben szereplő harmadik a *Jederman* című „mortalitás". Ez a leggaraczisabb szöveg. Mivel a történet helye az itt (Terézváros), ideje pedig a most, csaponghat fantáziája az általa megszabott keretek között (a túlvilágra üzeneteket postázó bérhaldokló vállalkozó öt darab tavaszi hétfője), és ezért nem kell szituálnia sem a betmenes nyalókát, sem a „télak a túlvilágra" kijelentést, mert értelemszerűen szervül a cselekménybe ez az argó. És külön öröm, amikor Árpi főhős szanzsen kiszól a darabból: „Nincs alvás! Ezerszer megmondtam!", vagy amikor a vége felé kábítószeres befolyásoltság alatt figyelmeztet: „Tartsd a szemed a kígyón", hiszen ezek korábbi Garaczi-kötetek címei.

*

Még ősszel jelent meg a Helikon Kiadó gondozásában a *Búcsúszimfónia*. **Esterházy Péter** hosszú prózai hallgatás, halogatás után más terepen nyilvánul meg. Kitalált egy szerkezetet, ami nem igazodik a bevett szabályokhoz, a könyv kétharmada teszi ki az első felvonást, s a harmadik mindössze három és fél lap, továbbá a szerzői szándék értelmében komédiaként kellene értelmeznünk művét, ami viszont legalább annyira tragédia és társadalmi dráma, ráadásul szimbolikus, mint Ibsen, epikus, mint Brecht, abszurd, mint Beckett, parabolisztikus, mint Dürrenmatt, dühös, mint Osborn, szóval jó kis modern mese. Az apropó egy meglett, tolókocsis, szarkasztikus despota hetvenedik születésnapja. Ő a központi figura (Apa). További szereplők a Meny, a négy fiúból álló Kar, egy Bolond, valamint egy Nő, akiből csak a vádlija látszik, és egy férfihang, amiből még annyi se. Történet elsősorban is nincsen. Helyette beszédfoszlányok és -módok vannak, kihagyásos dialógusok az Apa és a Kar között, a szövegekből lassan kibontakozik egy élet útja, évszázadok (a grófi családtörténet kombinálva az Esterházy-rostélyos – à la Bächer Iván – elkészítésével), plusz az elmúlt kábé ötvenöt év. Mandinerből tudat velünk E. P. számtalan nüansznyi adalékot ebből az életből, a kitelepítésről, alkalmi állásokról, nőkről és megint csak nőkről, a lerobbanó Sáország emelten szép és aljasul alantas részleteiről. Ez egy hamisítatlan Esterházy-mű.

Amivel számos bajok vannak. Néhol alulfogalmazottak a direktben filozofikus kitételek („Az öregedés mint pusztulás, az öregedés mint érés..."). Túltengenek a belterjes irodalmi utalások. Nem illeszkedik a laza struktúrába a XVII. (vagy XVI. – ellentmondó instrukciók) századi deákos szöveg. Drámaidegen a statikusság, a darabot belengő balladai homály eljátszhatatlan, és nincs az a Kern meg nincs az a Márton (a szöveg a Vígszínház pályázatára készült), aki lelket bírna lehelni ebbe a nyers anyagba. Persze jó lenne tévedni egy nagyot. Mindazonáltal aki otthon és képben van ebben az *oeuvre*-ben, nem hagyhatja ki a *Búcsúszimfóniát*. Mert fellelhető benne minden, amitől Esterházy a konszenzuális No. 1, a mondatai, a humora, valóságismerete, vallatástól fideszes mellényzsebig, az „apukázás" típusú nyelvi fordulatokkal tönkrevágott országtól a Baresiig, nóvumként pedig színpadtechnikai újításai... Esterházy egyszer azt nyilatkozta, hogy jelen irodalmunkban anyaügyekben ő az illetékes. A *Búcsúszimfónia* minden hibája és kidolgozatlansága ellenére szép és teljes apakomplex, *A szív segédigéi*nek méltó párja.

Drámák tehát vannak. A zömük papíron.

Csejdy András

Szőcs Géza: A kisbereki böszörmények. Erdélyi Híradó–Pesti Szalon, 68 oldal, 300 Ft; Garaczi László: Bálnák tánca. Pesti Szalon, 129 oldal, 290 Ft; Esterházy Péter: Búcsúszimfónia. Helikon, 99 oldal, 490 Ft

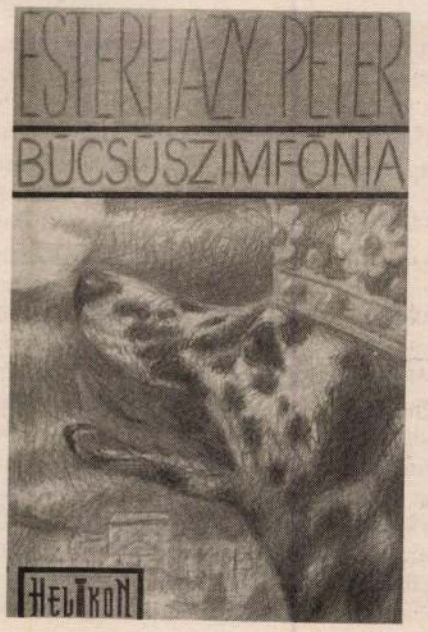

Brassai Gyula festő fotója

BRASSAI EMLÉKEZETE

Picasso rajzot vásárolt tőle, Picasso komiszkodva ragaszkodott hozzá, Picasso megkérdezte, hogy ő is a jó hangzás miatt választott-e három szótagú művésznevet — Brassai neve a művészettörténetben összeforrott a század mesteréével. Pedig egymagában is mester volt, és a században egyike a legnagyobbaknak. Városképei és zsánerei révén csaknem olyan híres városfényképésze Párizsnak, mint mestere, Kertész, aki, lám, túlélte a végzett festőből lett fotográfustanítványt; a század arany évtizedeinek egyszerre volt szellemi társa és művészi megörökítője a szürrealistáktól Matisse-ig, s önálló, kölcsönfényképekre nem szoruló alkotója volt ezeknek az évtizedeknek könyveivel, képeivel, művészeti leleményeivel.

Halász Gyulának született, sosem hívták Brassai Gyulának, mint a minapi gyors nekrológok; Franciaországban és a világhírben csak Brassaï volt, két ponttal az i-n a francia helyesírás szerint. De őrizte anyanyelvét, és őrizte magyar kapcsolatait; joggal tisztelgünk külön is e néhány képpel a héten elhunyt alkotó emlékének.

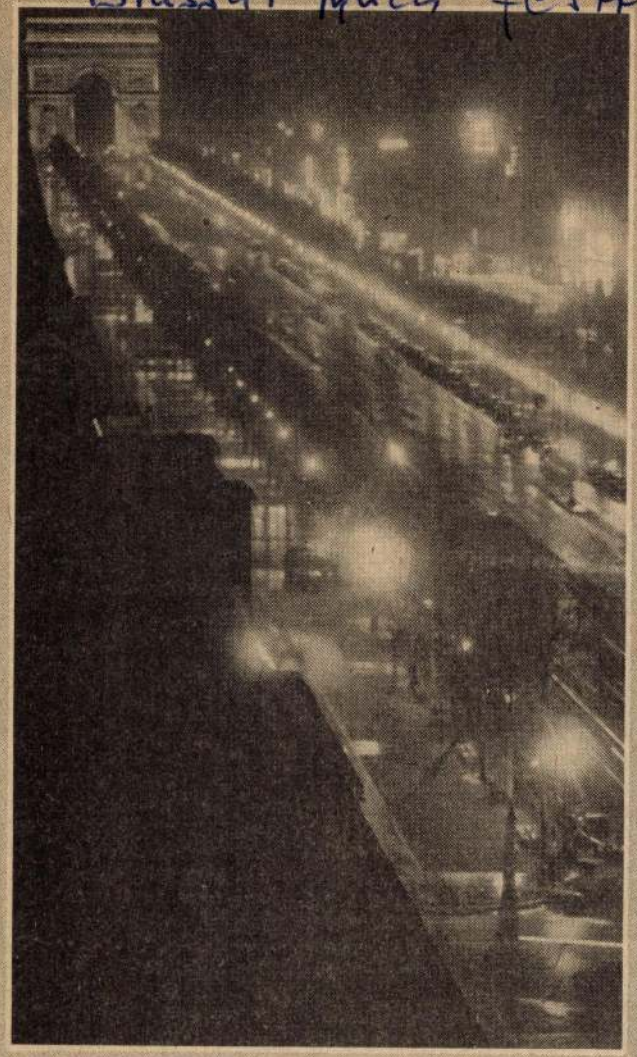

A Champs-Élysées.

Böngésző a Szajna-parton.

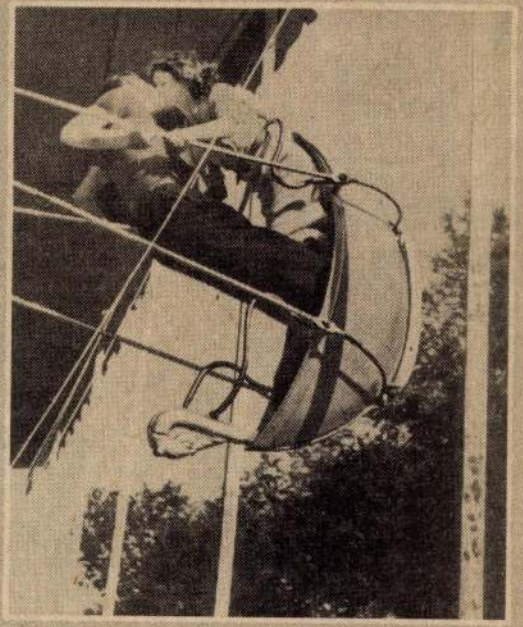

A montmartre-i búcsún.

Népszabadság, 1984. VII. 15.

BRASSAI

17.05: Jelentkezem.
17.35: Két szimfonikus költemény.
18.40: Martin Luther King élete és halála. Edith Anderson dokumentumjátéka.
19.45: Nótaest.
20.43: Verdi: A trubadúr. Négyfelvonásos opera.
23.49: Népdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Tánczene. Szt.
9.05: Érdekességek a jövő hét műsorából.
9.30: Szivárvány — a titokról.
11.00: 69 perc a színházról.
12.10: Jó ebédhez szól a nóta. Szt.
12.54: Bummbele Cirkusz.
14.00: Könnyűzene. Szt.
14.25: Tudósítás a Belgium—Magyarország Davis Kupa teniszmérkőzésről.
14.35: Táskarádió.
15.33: Tudósítás a Belgium—Magyarország Davis Kupa teniszmérkőzésről.
15.40: Poptarisznya. Szt.
Közben:
16.40: Tudósítás a Belgium—Magyarország Davis Kupa teniszmérkőzésről.
17.30: Tolnay Klárit köszöntjük születésnapja alkalmából.
18.33: Útközben hazafelé. Közlekedés, zene, sport.
20.35: Társalgó.
22.00: Örökzöld dallamok. Szt.
23.15: Könnyűzene éjfélig. Szt.

3. MŰSOR:

8.11: Komolyzenei zsákbamacska Szt.
9.59: Kórusművek. Szt.
10.15: Új Zenei Újság. Szt.
10.45: Külpolitikai negyedóra.
11.03: A Venetói Szólisták hangversenye. Szt.
12.13: Operarészletek. Szt.
12.55: Kis magyar néprajz.
13.05: A Scorpions zenekar felvételeiből. Szt.
13.35: Népdalkórusok. hangszerszólók. Szt.
14.05: Napjaink magyar irodalmából.
14.20: Ravel-művek. Szt.
15.05: A Budapesti Ragtime Band játszik. Szt.
15.30: Huszonöt év . . . — Egy családfő portréja.
16.00: Beethoven zongoraszonátái.
17.15: Zenekari operarészletek. Szt.
17.35: Zenés játékokból. Szt.

2. rész: Az elásott kincs (ism.).
9.25: „Én nem tudom, mi ez, de jó nagyon . . .” Tizenévesek a szerelemről. A szegedi körzeti stúdió műsora.
9.55: Hírek.
10.00: Nemzetközi kötöttfogású birkózóverseny. Közvetítés a Budapest Sportcsarnokból.
15.20: A Közönségszolgálat tájékoztatója.
15.25: Régi magyar zene Franciaországban. Fesztivál Etampesban.
15.45: Képújság.
15.50: A tenger titkai. Tengeri emlősök.
16.45: Műsorainkat ajánljuk!
17.15: Fantomas a Scotland Yard ellen. Francia—olasz film.
19.00: Delta. Tudományos híradó.
19.25: Hírek.
19.40: Tévétorna.
19.45: Esti mese.
20.00: A HÉT.
21.00: Marco Polo. Olasz tévéfilmsorozat. VIII/3. rész.
22.25: „Azért jöttem, hogy énekeljek.” 80 éve született Pablo Neruda. Nobel-díjas chilei költő.
23.00: Hírek.

2. MŰSOR:

20.00: Híres spanyol operaénekesek Vicente Sardinero. Spanyol filmsorozat.
20.45: A Hannibal Marvin Peterson Quintet a Pori Jazz 1983 fesztiválon.
21.15: Telesport. — Sporthírek. — Nemzetközi vívóverseny. Férfitőr egyéni döntő. Közvetítés a Nemzeti Sportcsarnokból. felvételről.
22.45: Képújság.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.24: Lengyel kórusművek.
8.44: Pablo Casals vezényel.
9.29: Fodor András versei.
9.38: Óvodások műsora.
10.05: Kisiskolások műsora.
10.35: Operettkettősök.
11.05: Forradalmi dalok.
11.23: A fekete Afrika múltjából. Az energikus matamba királynő. Krizsán László írása.
11.43: Vallomások. 1942. 10. rész.
12.45: Válaszolunk hallgatóinknak.

Serkin zongorázik.
0.10: Toronyzene.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Verbunkos muzsika.
8.35: Figyelmébe ajánlom! Válogatás a hét zenei műsoraiból.
8.50: Slágermúzeum. Szt.
9.50: Tóth Benedek írása.
10.00: Zenedélelőtt. Szt.
12.00: Nóták. Szt.
12.35: Kis magyar néprajz.
12.40: Tánczenei koktél.
13.25: Nemzetközi sajtószemle.
14.00: Kettőtől ötig. — Kívánságműsor. Szt.
17.00: Vizsgálatok nyomában.
17.30: Ötödik sebesség. Szt.
18.35: Érdekességek, újdonságok a hazai és a külföldi könnyűzenei életben.
19.30: Sportvilág.
20.00: Hétfő esti muzsikaszó Kállai Kiss Ernővel.
20.35: Hívja a 33-43-22-es telefonszámot! Vendég: Kálmán György színművész és Lengyel László, a bécsi Collegium Hungaricum vezetője.
22.00: Zenés játékokból. Szt.
22.17: Rádiószínház. Az álomlovag. Aleksandar Obrenovic rádiókomédiája.
23.20: A tegnap slágereiből. Szt.

3. MŰSOR:

9.00: Színházi matiné.
9.57: Szimfonikus zene. Szt.
Közben:
11.05: Napjaink magyar irodalmából.
12.03: Romantikus kamarazene. Szt.
13.07: Zenekari muzsika. Szt.
14.00: Eseményjáték Kilián Györgyről.
14.41: Operarészletek. Szt.
15.04: Tusa Erzsébet és Lantos István kétzongorás és négykezes hangversenye.
16.20: Évfordulók nyomában. 80 éve született Guido Petrassi.
17.00: Mick Fleetwood felvételeiből.
17.30: A hét zeneműve.
18.04: Operarészletek. Szt.
19.05: A Camerata Hungarica együttes hangversenye. Szt.
20.14: Egészségünkért!
20.24: A Poptarisznya dalaiból. Szt.
21.33: Zenekari muzsika. Szt.

Osztom a véleményem

BEAVATÁS

Azoknak, akik nem olvasták a Magyar Ifjúságban az interjút a zalaegerszegi színház főrendezőjével, röviden elmondom-idézem a lényeget. Gondja van a főrendezőnek, mert „. . . a művészi erőlködések, teljesítmények, tettek nehezebben igazolódnak vissza a közönség részéről, mint ahogyan azt korábban hittük. Elképzelhető, hogy a popularitás fogalmát át kell értékelnünk.”

Gondolom, ez magyarul annyit jelent: nem megy a bolt. És miért nem megy a bolt?

„Itt nem a művészi színvonallal van a baj, hanem azzal, hogy a közönségnek a sztori, a történet iránti igénye erősebb, mint amit mi adunk. Érhetőbb mesevezetés kell tehát ahhoz, hogy szélesebb közönségsikerre számíthassunk” — szögezi le a főrendező.

És itt jön a nagy találmány. A beavató színház. Elsősorban középiskolás fiataloknak. Ennek az a módszere, hogy nagy jelenetek között leállnak a darabbal, és valaki megmagyarázza a fiataloknak, hogy mi történik a színpadon.

Lehet, hogy ezt a beavatás nem mindenki helyesli. Esetleg a folyamatos előadás varázsát, a játék hitelét féltik tőle, a hallgatóság szellemi képességeinek, beleérző készségének lebecsülését látják benne. Nos, én saját tapasztalatom alapján állítom, hogy ez a menet közbeni beavatás még felnőttek esetében is nagyon hasznos, célszerű valami.

Sok évvel ezelőtt háromnapos bécsi társasutazáson vettem részt. Minthogy az első napon felelőtlenül elherdáltam szódavízre a költőpénzemet, csak néztem szomorúan, amint két szobatársam moziba készülődik. Valahogy több költőpénzt szerezte vagy kevesebb szódát itta. Egyikük megsajnált.

— Gyere velünk — monta —, befizetünk. Viszonzásul te majd halkan fordítod a fontosabb részeket, mert ők nem értünk németül.

Elfogadtam az ajánlatot, bár jómagam is legfeljebb mostoha-anyanyelvi szinten beszélem ezt az idiómát. De hát ezeknek ez is jó lesz, semminél ez is több.

Emlékszem a film címére is: Amikor még köztünk já

1021

GALAMBOS FERENC

BRASSAI 1970 FEB

BRASSAI

A Párizs-járó magyar művészek és írók a húszas évek közepe óta ismerték, egyikük-másikuk barátságot is kötött vele, itthon azonban keveset tudtak róla. Ha néha egy-egy rövid hír megemlékezett életének valamelyik eseményéről, vagy könyvéről, teljes munkásságáról, sokoldalú tevékenységéről úgyszólván alig tudtak. Baráti köréhez tartozik a francia szellemi élet majd minden kiválósága – írók, művészek, műgyűjtők – itthon azonban csak akkor fordult feléje valamelyes figyelem, amikor híres könyve, a „Beszélgetések Picassoval" 1968-ban, francia kiadása után tizedik nyelven, magyarul is megjelent.

Brassai 1899. szeptember 9-én született Brassóban. Családi neve Halász Gyula. Apja, a Sorbonne-on végzett franciaszakos tanár, Brassóban élt és tanított, gyakran felkereste Párizst. Szerette Párizst, tisztelte Sarah Bernhardtot; a francia irodalom XVIII. százada és az enciklopedisták álltak közel hozzá. Fiát először 1903-ban vitte magával Párizsba s egy évet töltöttek együtt akkor a fény városában. Ezután lett Párizs szerelmese, amely évekkel később végleges otthonává lett.

Brassai – akkor még Halász Gyula – szülővárosában végezte a középiskoláit, majd 1919-ben a budapesti Képzőművészeti Főiskola növendéke lett. Egy rövid berlini tartózkodás után, 1923-ban került ki Párizsba, véglegesen. Több, mint negyvenöt éve Franciaország a második hazája, sokoldalú művészeti, írói tevékenységével a francia kultúrát gazdagította, de sem szülővárosát, sem hazáját nem feledte el. Franciául ír ugyan, de jól beszél magyarul. Számára a magyar „földközeli, burjánzó, nem grammatikából táplálkozó nyelv" ma is.

Halász Gyula kezdő párizsi éveiben újságíróskodással s riportfényképekkel kereste kenyerét. „Tíz évet tékozoltam el a Montmarte-on", – írja egyik önvallomásában. Fényképeit Brassai névvel jelezte; családi nevét a komolyabb munkáknak: a festményeknek s a grafikáknak tartotta fenn, mert mint képzőművész akarta azt halhatatlanná tenni. A fényképezés azonban – amelyet kezdetben mindössze kenyérkeresetnek szánt – hamar nevet szerzett neki és a „Brassai" név végleg megmaradt, nemcsak fényképei, hanem grafikái, szobrai, írásai számára is.

A művészi fényképezéshez, éjjeli csatangolásainak hatása alatt, harmincéves korában kezdett. Az éjszakai Párizs megörökítésére nem a festészetet, hanem a fényképészetet tartotta alkalmasabbnak, mert „közvetlenebb formában nyújthatta azt, amire az ecset lehetőséget adott".

Picassoval való ismeretsége döntötte el művészeti tevékenységét, akivel 1932-ben ismerkedett meg; az egyébként már előbb felfigyelt Brassai ragyogó párizsi felvételeire Picasso már ekkor nemzetközileg nagy név volt, nem lehetett könnyű a közelébe kerülni. Tériade vitte fel a Rue La Boetie 23. szám alatti műterembe. Picasso ötven éves volt ekkor. Brassai éppen ezidőben készítette a „Paris de nuit" fényképeit, amelyekre a francia szellem csaknem minden jeles képviselője felfigyelt. E találkozáskor Picasso szokatlan közvetlenséggel fogadta s az első alkalom évek folyamán barátsággá mélyült, ami mindkét művésznek hasznára vált. Picasso Brassaival akarta lefényképeztetni szobrait a Skira által kiadott és Tériade által szerkesztett új

jóvá hagyja vele tehetetlenségét, világos mondataival kéjeleg a maga fölötti ítélkezésben.

El-elkaptam Judit fürkésző-furcsálló pillantását, nyomorultul éreztem magam, csúnyának és ellenszenvesnek, közönségesnek. Láttam, hogy Judit társasági modorát nemhogy átvenni, de megközelíteni sem tudnám, elhatároztam hát, hogy nem is igyekszem, nem teszem magam nevetségessé: az vagyok, aki vagyok, mint Rousselot írta, ennyi, kevés, de én. Megcsodáltam Judit ékszereit, öt aranygyűrűt viselt ujjain, három aranykarperecet karján és néztem csupasz kezem és karom: sose lesz ékszerem, fölöslegesnek tartom, annyi okos dolog kellene még nekünk.

Judit le-leszólta a férfit, aki szereti, felesleges pici szurkálódással, féltem, hogy meggondolatlanul megbántja, a férfi állta Bálinttal az összehasonlítást: egyéniség volt, gondolkodott és férfi volt, értelmetlennek találtam volna, ha Judit egy botor estén elmarja magától.

Az első pohár után Judit magához tért, tökéletes lett. Kissé kihasználta, hogy a két férfi – valamilyen érzelmi időszámítás szerint – szemben állt egymással, a maga javára féltékennyé tette a férfit, akit szeretett, megközelíthetetlennek látszott, a férfi szemmel láthatóan elveszettnek érezte magát.

Végül Bálint föltett egy lemezt. Meggyújtottam Judit gyertyáit. Hosszú lemez volt, a gyertyák tövig égtek. Reméltem, hogy Judit megérti szándékom: neki és érte égettem el itt a múlt csonkjait, nem ellene, nem hogy az orra alá dörgöljem, hanem áldozatképpen; ezek a gyertyák csak őt illették, övéi az emlékek Bálintról, a sírok, a lopások, övé a szilveszter, azóta átrendeztük a lakást, nem ugyanazon a díványon ölelkezünk, amelyiken ők és nem az ő gyertyáival világítjuk meg meztelen magunkat.

Igen, remélem, hogy Judit megértette szándékom, hogy megmagyarázzam: nem vettem el, nem vehetek el tőle semmit, mert nem mutattatott meg nekem, nem árulta el Bálint, remélem megértette, hogy neki adom a múltat és a jövőt, amelyben nem leszek, tehát eleve nem enyém; az imbolygó, színes lángok félhomályában kinyújtotta kezét és a férfiéba tette, aki szereti és ott tartotta végig, a hosszú lemez lejártáig és mosolyogva és tisztán hunyorgott a felgyújtott lámpa éles fényében és egy pillanatig jövendő magam szerettem benne.

Barcsai Tibor rajza

folyóirat, a Minotaure számára. E nagyszerű folyóiratnak a címe is Picassora utal, csakhamar a szürrealizmus fellegvárává vált. Pénzes műbarátok részére készült (első száma 3000, a többi 1500 példányban jelent meg). Brassai fényképei iránt óriási volt az érdeklődés, azokat részben Picasso párizsi műtermében, részben Boisgeloup-ban készítette s e fényképek megszilárdították a két ember barátságát. Ettől kezdve lett állandó fényképésze; nemcsak műalkotásairól (elsősorban szobrairól), de műtermeiről, környezetéről, sőt Picassoról is számos felvételt készített; ezek közül az 1932-ben készített portréját szerette a legjobban, amely gyűrött nadrágban, egy a művész tulajdonában levő Rousseau-kép előtt örökítette meg.

A Picasso szobrairól készített Brassai-felvételeket a Minotaure első száma André Breton szövegével közölte. Úgy a szobrok, mint a felvételek nagy feltűnést keltettek.

A Minotaure-ban közölt Picasso szobrok nagyszerű felvételei révén lett Brassai e folyóirat állandó munkatársa. Salvador Dalinak a folyóiratban megjelent „A szecesszió iszonytató és fogyasztható szépségéről" c. tanulmányához szintén ő készítette a felvételeket, közülük különösen a metroállomások vasrácsairól készített képek hatottak a meglepetés erejével. Fényképezett Benjamin Péret „A fantomok paradicsomában" c. cikkéhez is: automatákat, szürrealistaszerű alkotásokat. André Breton egyes műveihez (A napraforgó éjszakája stb.) a fényképillusztrációk ugyancsak Brassai keze alól kerültek ki. Megjelentek még a Minotaure-ban Aristide Maillol, Henri Laurens, Despiau és Lipschitz szobrairól készült fényképei is, egy sorozat Ambroise Vollardról, fényképek Young Éjszakáihoz, aktok Maurice Raynal szövegével. Első grafitti-i az Élouard adta „A barlangok falától az üzemek faláig" címmel ugyancsak a Minotaure-ban láttak napvilágot – és feltűnést keltettek. A művészvilág ekkor fedezte fel a grafittiket.

Amikor Brassai első fényképalbuma, a „Paris de nuit" (60 photos inédites, publiées dans la Collection „Realités". Éditions Arts et Métiers Graphique, Paris) 1933-ban megjelent, Brassait ismerte már a francia közönség. Ez az album beszédtémává vált az írók és művészek körében. Szövegét Paul Morand írta, aki Brassai fényképei révén fedezte fel Párizs éjszakai szépségét, fényét és nyomorát. A technikailag tökéletes, művészileg realista-lírikus megfogalmazású fényképek a híresebb építmények (Notre-Dame, Eiffel-torony, Arc de Triumphe stb.) éjszakai arca mellett a macskaköves járdák fény- és árnyjátékait, a parkok elhagyott padjain ülő szerelmespárokat, a párizsi hidak alját, a férfiakra vadászó pillangókat, a tavaszi gesztenyefáknak a sötétségből is kivillanó virággyertyáit annyi realitással és annyi szívsimogató bensőséggel örökítették meg, hogy egy ismeretlen Párizs lelke sugárzott ki belőlük. Az ébredező Párizst jelképező felvételek (tejeskocsis, guberáló koldus stb.) azt példázták, hogy a poétikus éjszakákat a nappal olykor kegyetlen valósága követi. Fényképművészetének újabb állomását jelentette a Picassoról készült képsor, amelyet a Life Magazin 1939 szeptemberében közölt.

Brassai 1943 végén fogott hozzá Picasso újabb szobrainak fényképezéséhez, ekkor kérdezte meg tőle, hogy általában miért olyan rosszak a szobrokról készült fényképek. Brassai így magyarázta meg: „Ostoba megszokásból a világos szobrokat fekete háttér elé állították, a sötét szobrokat pedig fehér háttér elé. Ez a haláluk. A szobor teljes térbelisége csak akkor érvényesül, ha a megvilágított részei világosabbak maradnak a háttérnél, a sötétebb részei pedig sötétebbek." A Picasso szobrait megörökítő fényképek a háború zűrzavarában lassan készültek s a „Les sculptures de Picasso" című album 1948-ban jelenhetett meg, D. H. Kahnweiler szövegével; a francia kiadást csakhamar az angol követte. A kötet több, mint kétszáz Picasso szoborról, ugyanannyi Brassai-felvételt tartalmazott és nemcsak Picasso szobrászatának jelle-

gét helyezte új megvilágításba, de Brassai fotoművészeti tevékenységében is újabb állomást jelentett.

A párizsi fényképalbum mintájára a londoni Focal Press 1949-ben kiadta Brassai hatvankét fényképét „Camera in Paris" címmel. A Picasso szobrairól készült album angol nyelvű kiadása után ez a munka a szigetországban is megalapozta Brassai nevét. Nemcsak a Párizs-imádó angolokban ébresztette fel a „déja vu" nosztalgiáját, de Brassai fényképészeti fejlődéséről is számot adott. Pár rajzát is közlő, újabb képalbuma (Photographies, dessins) Henri Miller előszavával 1952-ben, Párizsban látott napvilágot, ez az első olyan kiadványa, melyben a neves fotoművész grafikáit bemutatta. François Gali: Sortiléges de Paris (Páris, 1953) c. munkájában ismét több párizsi fényképével szerepel. Ekkor már szinte elképzelhetetlen volt, hogy egy Párizsról szóló albumból hiányozzanak Brassai felvételei.

Következő fényképes könyve, a „Séville en fête" (Páris, 1954) Andalúziába vezeti el híveit. A kötethez Henry de Montherlant írt előszót, szövegét Dominique Aubier állította össze. E könyv létrejöttében jelentős szerepe lehetett Picassonak, aki hazája napfényes tájairól, életvidám embereiről sokat mesélt neki. E fényképekben az egyéni látásmód, a város és az emberek megörökítésén keresztül nemcsak Sevilla valóságos képét, de lelkiségét is meg tudta jeleníteni. Egy harangláb lent a várossal, a templomba vonuló papok, egy Mária-szobor a gyertyák özönével, az aréna toporzékoló bikáival és ujjongó tömegével azt a Sevillát – s ezen keresztül Spanyolországot – mutatta be, amely csupa ellentét: munka és semmittevés, túlzó hit és vadság, ragyogó paloták és piszkos nyomortanyák egyvelege. Az összefogódzó utcagyerekek a jövőt, az utcán szundikáló öregek a múltat, a csendőrjárőrök pedig a mát jelentik.

Brassai soron következő fényképalbuma, melynek szövegrészét ő maga írta, a „Grafitti" (Textes et photos de Brassai et deux conversations avec Picasso. Paris, 1961.) nemcsak azoknak okozott meglepetést, akik fotoművészetét eddig is ismerték és becsülték, de témájánál fogva egyaránt íróknak, művészeknek, kultúrtörténészeknek. A grafitti a párizsi utcagyerekek megkésett népművészete, a párizsi mészkőtéglákból épített házak falára szeggel, vasdarabokkal vésett reliefjei, amelyeknek itthon a gyerekek házfalra rajzolt krétaképei felelnek meg. Picasso rajongott értük és Brassainak a grafittikről készített fényképeit szívesen süllyesztette el gyűjteményébe. Picasso maga is mindig érdeklődéssel nézte, hogy mik jelennek meg a falakon és maga is gyakran kísértésbe esett, hogy telekarcoljon egy-két falat s csak az tartotta vissza, hogy alkotását nem vihette volna magával, de ettől függetlenül sok grafittit hagyott a Montmartre falain. Egyiket, amelyet később bevakoltak, de a renoválás közben előkerült, a házban levő bank igazgatója kivágatta és saját lakásának falába építette be. A grafittik fényképei, mielőtt Brassai kötetbe szedte volna őket, úgyszólván az egész világot bejárták: 1956–57-ben New Yorkban, a Museum of Modern Art-ban, 1958-ban az Institute of Modern Artban, 1960-ban Milanóban, a Triennálén, 1961-ben Baden-Badenban, a Kunsthalleban és Hannoverben, a Kunstvereinben már a közönség elé kerültek.

A grafitti a jelek, a figurák és a szimbólumok nyelvén beszél és a művészeket, a néprajzosokat és a néplélek kutatóit egyaránt érdekli. Bevésni a szerelmes nevét és egy dátumot, ez a „vandalista" művészet történelem is, néprajz is, erkölcstörténet is egyszerre. Primitívek a grafittik? Igen! És mégis a néplélek kifejezésének a teljességét sugallják és főként szépek! Brassai Grafitti című kötetét a hámló falak, a falrepedésekből a fagy, a hó, a hőség következtében kialakított absztrakt ábrák fényképeivel vezeti be. Utána jönnek az emberalkotta grafittik különböző csoportosításokban (Maszkok és arcok, Állatok, Szerelem, Halál, Mágikus jelek, Primitív képek).

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR

A „Maszkok és arcok" című fényképeken ahány grafitti, annyi stílus, annyi eredetiség, annyi megrázó emberi dokumentum. Az állatok között a csirke, hal, galamb a leggyakoribb. E reliefek a primitív gondolkodásra szintén fényt derítenek. A szerelem: Te, Én, Mi. Két szív egymás mellett, bennük monogram, primitív nőalakok, rombuszok. Freud és művészet, ösztönök és primér érzések, raffinált erotika és évszázados szimbólumok találkoznak itt tarka kavalkádban. A halálszimbólumok szokványosságuknál fogva megdöbbentőek. A mágikus jelek sorozata etnográfusokért kiált, de van mondanivalójuk az írók és művészek számára is. S a primitív képek arról tanúskodnak, hogy a realizmus is, az absztrakció is egyidős az önmagára eszmélő emberiséggel.

Brassai fotokönyvei után az 1964-ben megjelent „Images de camera" , (Paris Hachette) tulajdonképpen napjaink fényképező művészetének története. Egy-egy fejezetén belül: Arckép, Anyaság, A gyermek, Ipari foto, Riportképek, A tájkép a festészetben és fényképészetben, Az állatok világa, Csendélet, A test és képe (aktok). A tudomány szeme (sejt-fényképek), Kompozíció és technika, Absztrakció a fényképészetben – saját fényképei mellett az egyes műfajok legjobb francia és külföldi mesterei szerepelnek. A közölt névsor napjaink fotoművészeinek majdnem teljes jegyzéke. Ez a különös képeskönyv Brassai szakértő válogatásában nemcsak korunk fotoművészetének keresztmetszetét mutatja, de mások munkáin keresztül is érezteti és érzékeltetni tudja a művészi fényképezés minden szépségét, amit voltaképpen a gép és az ember együttműködése alkot.

Fényképművészetét díszletek kivitelezésére is felhasználta. A Roland Petit által 1945-ben a Sarah Bernhardt Színházban bemutatott három balett egyikéhez, a Prévert szövegére komponált Randevúhoz (melynek kék-lila, testszínű függönyét Picasso festette) három, óriási fényképekből álló díszletet készített, s azt a bemutató közönsége óriási tapsviharral jutalmazta. Picasso is elragadtatva mondotta: „Nagyon szép! Sosem hittem volna, hogy a fényképészet ilyesmire is képes." E balettet egyébként később még két párizsi színház is bemutatta, majd hosszú éveken keresztül az egész világon adták. Később újabb három színdarabhoz készített fényképdíszleteket: Georges Auric és Jean Cocteau Phaedra című balettjéhez (Párizsi Opera), Elsa Triolet és Jean Rivier „Szerelem és tiszta víz" című darabjához (Champs Elysée Színház) és Raymond Queneau „En passant" című egyfelvonásosához (Agnés Capri Színház) s ezekkel a díszleteivel új fejezet kezdődött a díszlettervezés és színpadkép történetében.

Párizsi életének első évtizedében Brassai a grafikát meglehetősen elhanyagolta; a fényképezés majdnem minden idejét lekötötte. A grafikus Brassait Picasso fedezte fel, egy 1939-ben műtermében tett látogatása alkalmával, amikor meglátta Brassainak 1921-ben, Berlinben készített rajzait. Picasso nemcsak kitűnőeknek találta őket, de szemrehányást is tett neki, hogy a ceruzát a kamerával cserélte fel. Picasso elismerésének hatása alatt ismét elkezdett grafikával is foglalkozni és alkotásait a nagy barát állandó figyelemmel kísérte. 1944 májusában ismét átnézte Brassai újabb grafikáit és javasolta, hogy adja el őket vagy rendezzen grafikáiból kiállítást. A vásárlók sorát Dutileul, egyik legnagyobb francia gyűjtő kezdte meg, de Picasso is több grafikát megtartott magának. Az 1944 május 3-i látogatáskor Pierre Colle, a Renou és Colle galéria egyik tulajdonosa szintén ott járt Picassonál és Brassai grafikáit látva hajlandónak mutatkozott egy kiállítás megrendezésére. A kiállítást tulajdonképpen Picasso hozta létre; sikerére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy még a rendezés közben Dunoyer de Segonzac egy, Blaisot, neves gyűjtő pedig két grafikát azonnal megvásárolt. A kiállítás nagy siker; a fényképész Brassai mellett a műértők hada a grafikus Brassait is megismeri és becsüli. A kiállítás rajzainak egyik része – Jacques

Prévert versével – 1946-ban album-alakban is
A toll- és tusrajzok között legtöbb az akt, melle
erejük expresszivitásba hajló realista felfogásuk
hajlékony grafikai formanyelvükben rejlik. Egyné
rajzaira emlékeztet, de rajtuk van Brassai egyénis
verset azzal viszonozta, hogy „Paroles" című vers
tette a címlapot. Ez a címlap egy grafitti volt.

Brassai újságcikkei, feljegyzései közül nem egy
Éjszakai csatangolásai ihlették meg „Histoire de M
írására is (Paris 1949, Les Éditions du Point du Jour
vezetést. A verseskötetben az utca szomorú páriái vonulnak fel, a maguk felemás
benyomásaival, realitásaikkal, sajátos nyelvükkel. A Marie-típus nem sokat változott
századokon át, csak ruhája és nyelve lett más. Marie fecsegésében régi harag, régi
igazság, régi meglepetés vibrál. Nem a szalonok parfömös világa ez, hanem Pá-
rizs életének szomorú darabja, amelyet nem kellemes illat leng körül, de hiteles,
valódi, élményszerű világ. Marie, Mademoiselle Malarmé (azaz Rosszulfelfegyver-
kezett) nem szereti a nevét: „J'aimais pas mon nom", – kiált fel. Valaki azonban
megmagyarázza, hogy névrokona, Mallarmé nagy költő volt s azóta Marie megbé-
kélt nevével. A verseskötet egyes darabjainak címei (Leányanyák, Pompon, Egy jó
asszony, Injures stb.) már címükkel is jelzik a mindennapos tragédiákat, a nehezen
elviselhető életet.

A verseskötet szürrealista képalkotásaival, sajátos argot-jával, érző emberségével
a háború utáni zűrzavarban is megérdemelt sikert arat s elsősorban az írók és a mű-
vészek becsülik sokra. Írói tevékenységének legmaradandóbb alkotása azonban a
„Conversations avec Picasso" (Paris 1964, Gallimard) c. könyve, megérdemelten
aratott világsikert. Picassoval kapcsolatban sok olyan adatot, véleményt stb. jegyzett
fel, hogy ezek felhasználása nélkül egy Picasso-életrajz sem lehet teljes, de Picasso
környezetének, barátainak és látogatóinak bemutatásával egy korszak politikai-, tár-
sadalmi-, irodalom- és művészettörténetéhez is nélkülözhetetlen körképet rajzol. Stí-
lusa szellemesen csevegő, párbeszéd és monológ, személyes benyomás és baráti köz-
lés váltakoznak benne választékos modorban, plasztikus előadásban, emberközeli
felfogásban. A kötet nagyszerű Picasso-fényképsora a fotoművész Brassait is kitű-
nően képviseli.

Brassai sokoldalú művészeti, írói tevékenységével ma már elég nagy nemzetközi
irodalom foglalkozik. A sort Henri Miller „The eye of Paris" c. cikke nyitotta meg
a Globe 1937. évi novemberi számában. René Groblinak a Schweizer Journal 1949.
szept.–okt. számában megjelent tanulmánya (Begegnungen mit Brassai) már gazdag
életpályát mutat be. A Photo-Monde-ban (1953. okt.) P. Sonthonnax a fényképész
Brassairól adott értékelést; ugyanezt tette a Camera Brassai-különszáma (1956. okt.)
is. A Neuf 1953. évi júl.–aug.–szept.-i különszáma, Henri Miller bevezetésével Brassai
teljes művészeti tevékenységét ismerteti: a fényképek és grafikák mellett Brassai
1951-ben készült szobrairól is közöl képeket.

Élő alkotó ritkán részesül abban a megtiszteltetésben, hogy a Bibliothéque Na-
tionale kiállítással áldozzon neki; Brassai ezt is megérte. A kiállításra 1963-ban ke-
rült sor és rendezése, valamint a katalógus Mlle M. F. Brouillet és M. J. Adhemar
nevéhez fűződik.

Brassai napjainkban hetven éves, és akár csak nagy barátja, Picasso, változatlanul
alkot.

Brassaï fotográfiái a Várban

BRASSAÏ

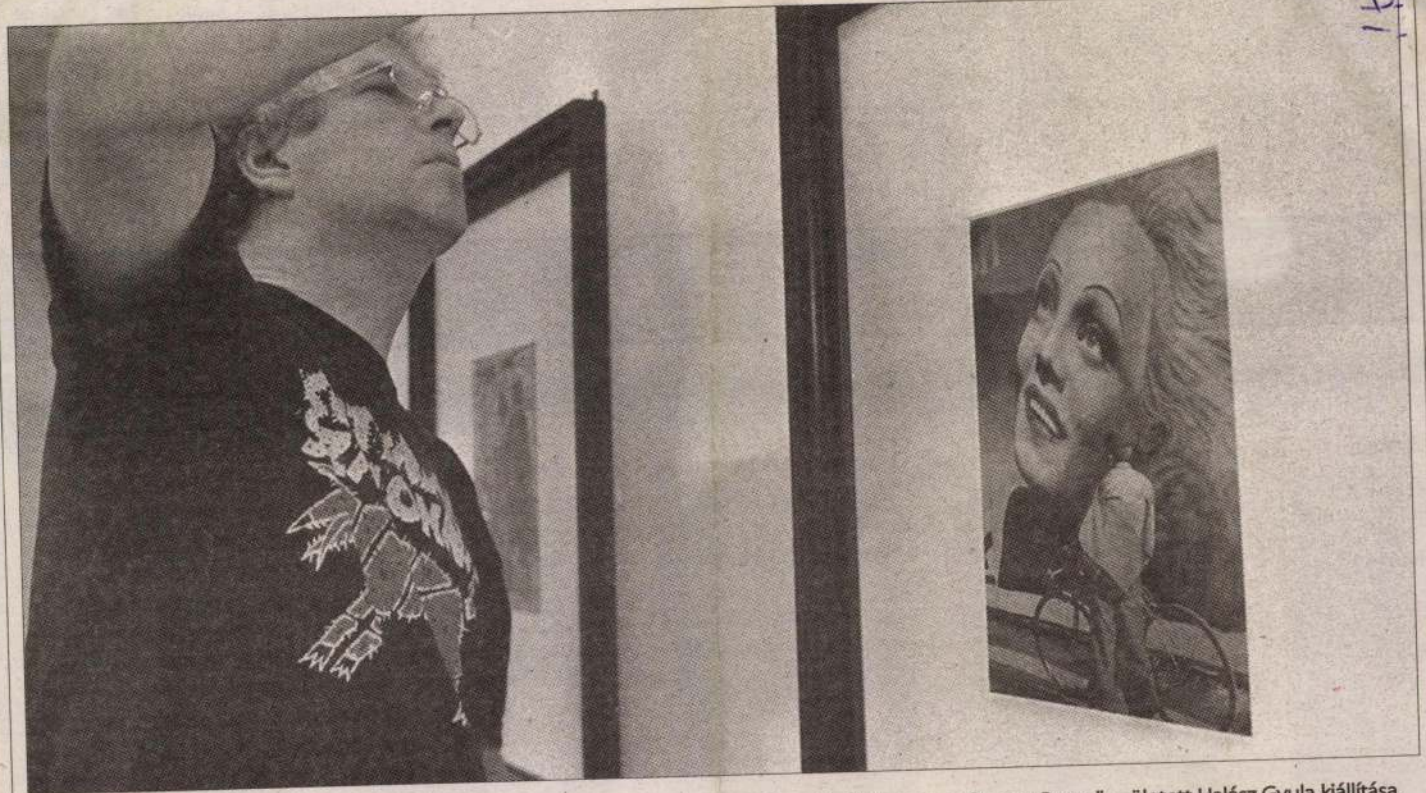

A budapesti Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeumban (I. ker., Szent György tér 6.) tegnap nyílt meg Brassaï, született Halász Gyula kiállítása, aki André Kertész mellett talán a legismertebb magyar fényképész volt

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

Magyar Nemzet 2000. 12.8

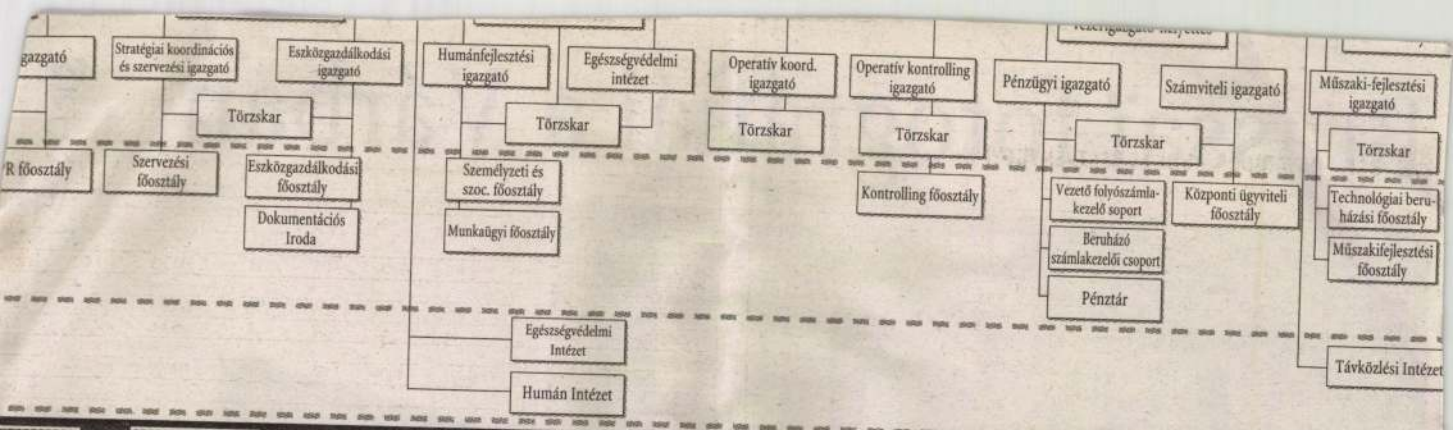

alatfej-
sztési
ottság

Kereskede-
lempolitikai
bizottság

EU Integrációs
bizottság

Pénzügyi
bizottság

Tervezési
bizottság

Humánfej-
lesztési
bizottság

Munkavédel-
mi bizottság

Beruházások és
fejlesztések
koordinációs
bizottsága

Energiag
és környe
delmi biz

aferr Kereskedőház Kft. *Dutrade Rt. *D-ÉG Rt. *Dunaferr Központi Beszerzési Kft. * Dunaferr Logisztikai Kft. * Dunaferr Portolán Kft.

vertikum

célművek Kft.
BK Kokszoló Kft.
rromark Kft.
ggy. Kft.
rinci
Kft.

Továbbfeldolgozás

* Dunaferr Lemezalakító Kft.
- TEMM Rt.
- Dunaferr Csőszig. Kft.

Kereskedelem és logisztigika

- Dunaferr Handels GmbH
- CCSI Kft.
- Donau Brannstolfkantor GmbH
- VSZ Hungary Kft.
* Dunaferr Kikötő Kft.
- Dunaferr Vámügynökség Kft.
- Danubia GmbH
- DUNAFERR-GOSA Kft.

Anyagi szolgáltatások

* Dunaferr Energiaszolg. Kft.
- EMA-POWER Kft.
- Dunaferr Qualitast Kft.
- FERRCERT Kft.
- Qualitest Lab. Kft.
- Dunaferr Ferrocontroll Kft.
- COMPFERR Kft.
- FERRINFO Rt.

Egyéb szolgáltatások

- Dunaferr Enterprises Ltd.
- Dunaferr Komplex Kft.
- Dunaferr Védelmi Kft.
- Buda Bróker Kft.
- Ferr-Bróker Kft.
- Dunatáj-Kiadó Kft.
- Dunaferr-Élelmiszer Kft.
- Dunamenti Reg.- Bérl. Ép. Rt.
- Konzumbank Ker. Bank Rt.
- Postabank Rt.
- Világ utcája Kft.
- Komputerápia Kft.
- TECHNOIMPEX Kft.
- KODA Rt.
- M8-DUNAHÍD Kft.
- Déli Autópálya Rt.

Brassaï, fotóminia

Új Mův. 2001.03. p. 23-27.

	dogs, followed by a 14-day recovery period (s.n.: 0106)	T7
	Report: Pilot inhalation toxicity study with the compound BNP-166 in rats (s.n.: 0117)	T3
	Final report: 28-day oral toxicity study with the compound BNP-166 in mice (s.n.: 0219)	T10
	Draft report: 28-day oral toxicity study with the compound BNP-166 in mice (s.n.: 0219)	T10
	Report: Pilot teratology study (segment II) of BNP-166 in rabbits (s.n.: 0204)	T9

2003. 08. 28.

9

Brassai, az „első” fotóművész

Jean-Jacques Aillagon, a Pompidou-központ elnöke a Budapesten vendégeskedő kiállításról

...gtlaender kamerájával, a háromlábú állvánnyal és a magnézium „vakuval” kifejezetten feltűnő látvány lehetett a harmincas évek éjszakai Párizsában, képeinek szereplői látszólag ügyet sem vetettek rá. A bárok, mulatók vendégei, fél- és alvilági alakok annyira valóságosak, amilyen természetességgel Brassai is mozoghatott e különös, misztikus környezetben. – A XX. század egyik legnagyobb és legsokoldalúbb fotóművésze, aki művészi rangra emelte a dokumentációs eszközként használt fotót – mondja az 1899-ben Brassóban Halász Gyula néven született és 1984-ben, a Nizza melletti Beaulieu-sur-Merben elhunyt Brassairól Jean-Jacques Aillagon. A párizsi Pompidou-központ elnöke abból az alkalomból adott interjút lapunknak, hogy december 7-től a budapesti Ludwig Múzeumban vendégeskedik az általa vezetett intézményben tavasszal nagy sikert aratott Brassai-kiállítás. Az 54 éves Aillagon 1996 vége óta irányítja az időközben teljesen felújított Beaubourgot.

– A Pompidou-központ a XX. századi modern művészetet bemutató kiállítássorozatában az idén Picasso szoborgyűjteménye mellett a Brassai művésznevet 1932-ben felvevő magyar származású fotográfusra esett a választásuk.

– A Pompidou-központ negyedik és ötödik szintjét elfoglaló Modern Művészetek Nemzeti Múzeumának igen nagy Brassai-gyűjteménye van, ami már önmagában külön kiállításra kötelezett minket. Komoly segítséget kaptunk az özvegytől, Gilberte Brassaitól, és a több mint 120 ezer fizető látogató is azt bizonyítja, hogy komoly érdeklődés mutatkozik e neves fotográfus iránt. A XX. századi képzőművészetet bemutató sorozatunkban 1998-ban Man Ray-kiállítást rendeztünk, az idén volt Picasso gyűjteményes szobortárlata, jövőre lesz a Giacomettit bemutató rendezvény. A Brassai-kiállítással ugyanakkor azt is be akartuk mutatni, hogy Párizs a XX. század elejétől milyen komoly szerepet játszott a különböző kísérletező művészeti ágak központjaként, és milyen erősen vonzotta világ különböző részeiről érkező alkokat. Franciaország egyik sajátossága, gy a modern kori francia képzőművét elsősorban azon külföldi nagyságok éhez fűződik, akik lakhelyül választk Párizst. Csak néhány példa a teljesigénye nélkül: Man Ray amerikai, ai magyar, Max Ernst német, nszkij orosz, Dalí és Picasso spazármazású volt. E sajátosság máig

arra kötelezik Franciaországot, hogy megőrizze nyitottságát, toleranciáját és a kultúra iránti nagyvonalúságát.

– A kiállítás kapcsán elismerő kritikákat megfogalmazó francia sajtó a fotóművészet egyik forradalmasítójaként mutatja be Brassait. Egyetért ezzel a jelzővel?

– Nézze, a fotót Franciaországban hosszú időn keresztül dokumentációs eszköznek tekintették. Egy személyes példa: amikor a nyolcvanas évek elején a párizsi Szépművészeti Főiskolán dolgoztam, azt tapasztaltam, hogy a tanintézet fotógyűjteményét a dokumentációs részben tárolták. Brassai talán az első, aki a fényképet mint médiumot kifejezetten művészi kifejezésre használta, és a kortársak, például Picasso is ezt értékelték benne. Brassai – ahogy az éjszakai Párizsról és annak alakjairól készített felvételei is mutatják – bámulatos valóságábrázoló. Ugyanakkor képes túllépni ezen a valóságon, s például a falfirkákról készített felvételeivel egy teljesen más világot mutat be. Rendkívül sokoldalú művész, aki szenvedélyesen érdeklődött a mozgókép iránt: a kiállítás része a mester által forgatott film is.

– Több mint kétéves felújítás után januárban nyitották meg a Pompidou-központot. Sokan úgy vélték: új korszak kezdődött a Beaubourg életében, és ez az új korszak végleg leszámol a korábbi „ingyenes kultúrát mindenkinek” elvvel.

– Az új korszakkal egyetértek, de szeretném gyorsan leszögezni: az ingyenes ...ltúra nem létező mítosz. A Pompidou-központ, a Modern Művészetek Nemzeti Múzeuma, a kiállítások sosem voltak ingyenesek. A látogatók – elsősorban a turisták – korábban a tetőre vezető mozgólépcsőt használhatták térítésmentesen. Az évente 400 millió frankos állami támogatásban részesülő Pompidounak nem az a küldetése, hogy ingyenes mozgólépcsőhasználatot nyújtson. Még valami: az átalakítás előtt a jegyek átlagára 38 frank volt, ma pedig a teljes árú és a múzeumi belépésre is jogosító jegy 30 frankba kerül. Az árcsökkenés a látogatottságban is érezteti a hatását. A felújítás előtti utolsó évben 723 ezren keresték fel a kortárs múzeumot, az idén több mint 1,6 millióan.

– A Pompidou-központ sajátos jelenség a világban: hatalmas közkönyvtárnak és zenei archívumnak, illetve kutatóközpontnak otthont adó sokoldalú kulturális intézmény, és az épület külseje folytán turisták millióit vonzó látványosság is. Az új koncepció bírálói szerint éppen ez a turistalátványosság az oka annak, hogy a Beaubourgban is egyre erőteljesebben érvényesül a fogyasztói szemlélet.

– A francia kulturális tárca legújabb felmérése szerint a társadalom kulturális tevékenységének döntő részét könyv, hang- vagy képhordozó vásárlása, mozi-, illetve szórakoztató előadások látogatása jelenti. A kultúrát nem szabad kereskedelmi érdekeknek alárendelni, de a mai világban rendkívüli naivitásnak tűnne, ha azt hinnénk, hogy a kultúra képes a gazdasági valóságon kívül létezni. Az államnak továbbra is feladata, hogy a kultúrához való hozzáférést lehetővé tegye mindazoknak, akik tanulmányi vagy szociális helyzetük miatt ilyen támogatásra szorulnak. Azt is látni kell, hogy komoly üzleti csoportok igen nagy pénzeket fektetnek be a kulturális üzletbe, a könyv-, hang- és képhordozó-kereskedelembe. A nemzetközi műtárgypiaci áremelkedést is a növekvő kereslet, valamint az ágazat iránti beruházói érdeklődés magyarázza. Számomra rendkívül furcsa, hogy rajtunk azt verik le, amit New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában természetes és jó szolgáltatásnak találnak. Semmi kivetnivalót ...komoly, szavahihető... a közelben politizálással kerülnek...

Brassai bámulatos valóságábrázoló

hogy a Pompidouban is van könyvesbolt, designüzlet és kávézó. Arról nem is szólva, hogy e tevékenységek üzemeltetői a befizetett koncessziós díjakkal – a mecénási hozzájárulásokat is beleszámolva évente több mint százmillió frankkal – jelentősen hozzájárulnak a kulturális rendezvények finanszírozásához.

– Franciaországban jövőre rendezik meg a magyar kulturális évadot. A Pompidou-központ mivel veszi ki a részét a hi...

– A Pompidou egy kicsit előbb kezd: már 2001 elején otthont adunk a több mint öt évtizede Franciaországban élő Hantai Simon festőművész átfogó kiállításának. Párizson kívül pedig Moholy-Nagy László fotóiból szervezünk tárlatot a Lille melletti Villeneuve-D'ascq Modern Művészeti Múzeumában. Emellett több Chagall-művet küldünk Budapestre, ahol a képek jövő nyáron a Zsidó Múzeumban lesznek majd láthatók.

...ak elmaradt ezelőtt ön tárgyalt

BRASSAI

Hány az óra, Vekker úr?

Demszky Gábor, az új pártelnök erős középpárttá akarja fejleszteni a Szabad Demokraták Szövetségét

Kora hajnalban csörömpölő vekkerórának érzem magam, amelynek senki sem szereti a hangját. De ha nem szólal meg, az SZDSZ talán átalussza az utolsó lehetőséget – mondta a párt hét végi küldöttgyűlésen Demszky Gábor. Az új pártelnök az interjúban kifejti: az SZDSZ nem egyszemélyes párt, továbbra is hallani lehet majd Kuncze Gábor, Pető Iván és Magyar Bálint hangját. Az elnök szerint elsősorban az országnak van szüksége az értelmiségre, és nem egy politikai pártnak.

Fodor Gábor és Demszky Gábor a küldöttgyűlésen FOTÓ: SZABÓ BARNABÁS

– Akik nem önre szavaztak, azt állítják, hogy a „középről való politizálás" öngyilkosság. Példaként a Fideszt említik, amely 1993–94-ben megpróbált középre helyezkedni a kormány és ellenzék között: elbukta a választásokat. Fodor Gábor szerint ugyanez a sors vár az SZDSZ-re, ha a nem létező közepet veszi célba. Tölgyessy Péter is így vélekedik, márpedig ön ad arra, amit az SZDSZ egykori elnöke mond.

– Amit ma Magyarországon politikának hívnak, az maga az őrület. Két ellenséges tábor szünet nélkül tüzel egymásra. Civilizált európai országban ilyen nem létezhet. Európában minden sikeres párt középpárti programot képvisel. Hirtelen Schröder, Tony Blair vagy José Maria Aznar neve jut az eszembe, akik szakítottak pártjuk maradi, militáns politikájával, és így lettek sikeresek. Ma Európában nincs más sikeres út. Az SZDSZ-ben is eldőlt a vita. Új politikát hirdettünk, véget akarunk vetni Magyarországon a hideg polgárháborúnak. Nem titkolom, ettől azt is várom, hogy a mérsékelt liberális szavazók visszatalálnak hozzánk. Azok, akik 1998-ban elmentek tőlünk. Több százezren voltak. Ma az a közös feladatunk, hogy betemessük a két tábor közötti harci árkot. A Fidesz ezt azért ásta, hogy a mérsékelt szavazók ne tudják elhagyni őket, hiszen háborúban az emberek nem szoktak dezertálni.

– Hogy tudják betemetni ezt az árkot?

– Úgy, hogy az SZDSZ vonzó alternatívát kínál a centrumpárti, mérsékelt szavazóknak. Ők azok az emberek, akiknek elegük van a jobb- és baloldali megosztottságból, akik egyszerűen normális, európai Magyarországot szeretnének, és évről évre kicsit jobban SZDSZ-t választják, akkor ez nagyon jó. Azt jelenti, hogy morálisan elfogadható és korszerű az, amit képviselünk. Van azonban néhány értelmiségi barátunk, akinek döntenie kell, hogy bennünket akar-e támogatni, úgy, ahogy vagyunk, vagy inkább egy SZDSZ–MSZP koalíciót támogatna, és nem akar dönteni a két párt között. Ezt az értelmiséget rendkívül sok durva támadás és megaláztatás érte a kormány részéről az utóbbi két évben. Sokuk számára a nagy és erős MSZP jelenti a védőernyőt, a lelkiismereti feloldozást pedig mi jelentjük a számukra. Ezt a kettősséget nem tudom elfogadni, dönteni kell az MSZP és köztünk. Hadd könnyítsem meg a döntést. Aki tényleg liberálisnak, szabad polgárnak érzi magát, jöjjön hozzánk, szavazzon ránk. Ígérem, hogy az SZDSZ erős lesz, és képviselni tudja az érdekeit.

– Még mindig nem világos előttünk, hogy mit jelent az SZDSZ centrumpártisága.

– A mérsékelt szavazók képviseletét jelenti. Azt, hogy világos politika mentén az SZDSZ megerősödik, és középen tudja tartani az ország szekerének rúdját. Azt szeretném, ha a jelenleginél kisebb kilengések lennének jobbra is, balra is. Erős középpárt nélkül erre nincs esély.

– Nem tűnt fel önnek, hogy eddig a centrumban egyik párt sem tudott igazán megerősödni?

– Nekem pont az tűnt fel, hogy a modern Európában csak a középpártok a sikeresek. Legyenek bár mérsékelt jobb- vagy baloldaliak, liberálisok vagy konzervatívak. Éppen ezért látom az esélyét annak, hogy egy erős középpárti SZDSZ-szel le tudjuk váltani az Orbán–Torgyán kormányt.

– Ezt értjük, de mi immár többedszer hogy Demszky sem középen lett sikeres fővárosi vezető. Ha valaki – mondják –, akkor ön aztán nem követte a receptet, amelyet most a pártjának ajánl.

– Én mindig középen álltam. Úgy lettem főpolgármester, hogy liberálisok mellett baloldaliak és konzervatívok is szavaztak rám. A fővárosban az erős SZDSZ centrumpártként működik. Számos baloldali érték fontos számomra, de ugyanilyen fontos a konzervatív értékmegőrzés is. Eközben az elmúlt tíz évben semmilyen téren sem tagadtuk meg liberális elveinket. Mondjanak egy példát, amikor megtagadtam az emberi jogok betartásának, az emberi méltóság tiszteletben tartásának fontosságát!

– Országos szinten is képes lenne erre?

– Ezt akarom tenni. Ha módunk nyílik arra, hogy mi határozzuk meg a következő kormány irányvonalát, s ehhez [illegible] partnert találunk, *mutatója a tavaly decemberi 59-ről idén novemberre 52-re csökkent. Fodor Gábor azt állította, hogy ön egyszemélyes kampányt akar folytatni az SZDSZ logójával a feje fölött.*

– Üzenem a riválisainknak, ne reménykedjenek: az SZDSZ nem egyszemélyes párt, továbbra is hallani fogják Kuncze Gábor, Pető Iván és Magyar Bálint hangját. Ők akkor is az SZDSZ frontemberei maradnak, ha jelenleg nem vállaltak tisztséget. Ami a 15 százalékos prognózist illeti: ez azt jelenti, hogy igyekszünk szerények lenni.

– Van, aki úgy fogalmazott, hogy ön álmodni sem tudott volna jobb ügyvivői testületről, mint amilyet a küldöttgyűlés megválasztott. Egyetért ezzel?

– Ez egy kiváló csapat.

– De van benne egy-két kakukktojás is: Fodor Gábor vagy Kóródi Mária. Így akkor nem azoknak van mégis igazuk, akik azt mondják: csak azokat [illegible] van, aki jelenleg az Országgyűlés al[illegible] nöke.

– Mondja meg őszintén, örült, ar[illegible] Fodor Gábor a vezetőség tagja m[illegible]

– Fodor Gábort tehetséges p[illegible] nak tartom. Ő a média számár[illegible] személyiség, és a pártnak szü[illegible] rá. Nagyon bízom benne, hog[illegible] timistább, jobb hangulat[illegible] ilyen helyzetben könnyeb[illegible] vélt vagy valós sérelmek[illegible] bor például most nem [illegible] de remélem, visszatér[illegible] vonalába. A párton b[illegible] rűbb ember, bárhog[illegible] vára mindig adni f[illegible]

– Önök kölc[illegible] egymásra.

– A politikába[illegible] dés fogalmát.

– Önt nem lehet megs[illegible] dig lehet sértegetni az MSZP-[illegible]

L'exposition Brassaï à Budapest est organisée
conjointement par l'Institut Français de Budapest
et le Musée Ludwig Budapest – Musée d'Art Contemporain,

grâce au concours de la Fondation Electricité de France.

•

A budapesti Brassaï kiállítás a Budapesti Francia Intézet
és a Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum
közös szervezésében valósult meg,

az Electricité de France Alapítvány támogatásával.

EDF
Electricité
de France

FONDATION ELECTRICITE DE FRANCE

Centre
Pompidou

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

INSTITUT • FRANÇAIS
DE • BUDAPEST

PRÉSIDENCE FRANÇAISE
DE L'UNION EUROPÉENNE

Magyarországi Ludwig Alapítvány

LUDWIG
MUZEUM
BUDAPEST
KORTÁRS
MŰVÉSZETI
MÚZEUM

A múzeum fenntartója: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

BRASSAÏ

A l'occasion de la clôture de la Présidence Française
de l'Union Européenne

Madame KATALIN NÉRAY
Directrice du Musée Ludwig Budapest – Musée d'Art Contemporain

Monsieur PAUL POUDADE
Ambassadeur de France

Monsieur DANIEL DUMONT
Délégué d'Electricité de France,
Fondation Electricité de France

ont l'honneur de vous inviter au vernissage de l'exposition

B R A S S A Ï

organisée et conçue par le Centre Georges Pompidou,
Musée National d'Art Moderne, Paris

le jeudi 7 décembre 2000 à 18 heures,

en présence de Monsieur JEAN-JACQUES AILLAGON
Président du Centre Georges Pompidou,

l'exposition sera introduite par

Monsieur ALAIN SAYAG
commissaire de l'exposition.

L'exposition est ouverte jusqu'au 21 janvier 2001
tous les jours sauf le lundi, de 10h00 à 18h00.

Musée Ludwig Budapest – Musée d'Art Contemporain
Château de Buda, Bâtiment "A"
tel: 375 9175 fax: 212 2534
ludwig@c3.hu

Az Európai Unió Francia Elnökségének zárásaként

NÉRAY KATALIN
a Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum igazgatója

PAUL POUDADE
francia nagykövet

DANIEL DUMONT
az Electricité de France magyarországi főigazgatója
Electricité de France Alapítvány

tisztelettel meghívják Önt

a párizsi Pompidou Központ, a Modern Művészet
Nemzeti Múzeuma által rendezett

B R A S S A Ï

kiállítás megnyitójára 2000. december 7-én, csütörtökön 18 órára.

JEAN-JACQUES AILLAGON
a Pompidou Központ elnöke jelenlétében,

a kiállítást bevezeti

ALAIN SAYAG
a kiállítás kurátora.

A kiállítás megtekinthető 2001. január 21-ig
naponta 10–18 óráig (hétfőn zárva).

Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum
Budavári Palota, "A" Épület
tel: 375 9175 fax: 212 2534
ludwig@c3.hu

Darmay Viktor

Politikai és társadalmi humoristikus képes hetilap.

4879

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS.

GARBONCZÁS DIÁK

HUMORISTIKUS KÉPES HETILAPRA.

Kedves Magyarom!

Végre tehát megkaptad a mit óhajtottál.

A miniszterkrizisnek vége, a klikuralom megbukott, és megalakult az uj — klikkormány.

Le roi est mort, vive le roi!

Éljen a taktika, a becsületes emberek pártja, a koalitió, a fusió vagy nevezzétek akárhogy.

A fő az, hogy Tisza Kálmán az uj providenciális férfiu, báró Simonyi a híres sportman, és Móricz Pál a nemzet kasznárja miniszterek legyenek.

A többi bagatel!

Hogy eddig lármáztunk a közigy, a kvóta, az adófelemelés, a dohánymonopolium, a cs/k. hadsereg és sárgafekete zászló ellen, az csak azért volt, mert akkor még Andrássy és Szlávy ült a piros bársonyszéken.

De ma mi jutottunk a b a k r a, ma mi lesztünk bárók és grófok, miénk a husosfazék és ez nagy különbség.

Most már nem a »deákpárt«, de Tisza kormánya fog minket exequálni, és visz el utolsó lábas jószágunkat adórestantia fejében.

Örvendezzél Magyarország, és kiáltsd ezer hozsannát e nagy fordulathoz!

Örök dicsőség fényeskedjék Csernátonynak, Kecskeméthynek és Falknak, a miért végre ily szépen megértették egymást.

Különben ezt el lehetett volna találni. Megmondotta Tisza Debreczenben, hogy »az a kard, a melylyel a magyar állam függetlenségéért harczol, előbbre ugyan, de meg nem hajlik soha«. — Igaza volt a nagy prófétának, csakugyan meg nem hajlott, hanem mint Petőfi mondaná:

Ellenének bíró kardja
Fogason függ, rozsda marja:
Rozsda marja nem rugyog.
Én Tisza Kálmán vagyok.

cé.

fi!-jelszó egyáltalán nem Petőfi lobogója volt.

Az ő lobogója ugyanis jóval közelebb állt volna az Adyéhoz, a József Attiláéhoz, mint a . . . De hadd ne mondjak neveket. Inkább egy furcsa múlt századi költő Petőfiről szóló verseivel folytatom írásomat. Abet Ádám szocialista szabómunkás írásaival, aki a nyomor elől Amerikába vándorolt ki, ott alapította meg, Clevelandben az *Amerikai Magyar Népszavát*, és adta ki 1894-ben *Magyar levelek Amerikából* című verseskönyvét. Izgalmas kordokumentum ez a verseskönyv, és mintha összegzése volna azoknak a törekvéseknek, amelyek a hazai munkásmozgalom és 1848—49 harcainak egymásrautaltságát hirdették. Ne fanyalogjunk az autodidakta Abet Ádám verselésén, inkább figyeljünk mondanivalójának eredetiségére:

Szabó Endre

Hajdan dicső magyar népem,
Koszorúid mind letépem;
Dics-koszorút, fényes nevet
Rab nemzedék nem viselhet!

Petőfi Sándorhoz című verséből idézem:

Megírtad az Apostolt; óh, hiába
Öntötted beléje egész nagy lelkedet;
Saját magyar néped nem érti lángszavad,
Bár vánkosul használja költeményeidet.

Verse végén pedig, a múlt századi magyar szocialistákra nagyon is jellemző módon, így fogalmaz:

Mely alatt küzdeni és meghalni vágytál,
Im lengenek az egyszín vörös lobogók!
Amint megjósolád, két nemzet áll szemközt
Utolsó tusára: a gonoszak s a jók.

Írt egy népszínművet is az amerikai magyarok életéről, *Csodás tükör* címmel. Egyik szocialista szereplőjével a következőket mondatja benne: „. . . mit hoz reám a jövő, nem tudom, de tudom azt, hogy ahol az alvó néptömeg ébresztésének nehéz munkája folyik; ahol börtön-, és halál-megvetéssel küzdenek szabadság, egyenlőség, testvériség szent eszméiért; ahol síkra szállanak »pirosló arccal és piros zászlókkal, és a zászlókon eme szent jelszóval: világszabadság!« ott leszek én is . . .”

Végezetül az első két magyar szocialista versgyűjtemény és Petőfi viszonyáról szólnék. Az első 1879-ben jelent meg Külföldi Viktor kiadásában, *Szabadság-költészet, munkásdalok és szavalmányok* címmel. Legjelentősebb költője: Petőfi. A következő Petőfi-versek találhatók benne: *1848, Az országgyűléshez, Magyarország, A nép nevében, Ti gyáva, törpe lelkek, Palota és kunyhó, Tiszteljétek a közkatonákat.* Előszava — Gáspár Imre már idézett felolvasása — a következő megállapítással ér véget: „Petőfi után hozzá méltó társadalmi költő nem támadott.” Arany László 1873-as tanulmányának következtetéseivel cseng össze ez a mondat: „. . . az a vágy, mely Petőfit zaklatta: ott esni el a harc mezején, ha majd *minden* rabszolga nép, jármát megunva, a világszabadság piros zászlajával síkra lép, — többi költőinket nem lelkesíti. Petőfi köztük egy egyetlen forradalmár és egyetlen európai demokrata Bacsányi óta.”

A második szocialista versantológia, a *Harcos énekek*, átvezet minket a huszadik századba. 1926-ban jelent meg, Szakasits Árpád szerkesztésében. Noha Ady, Kaffka Margit, Babits, Kassák, Juhász Gyula, József Attila-verseket is tartalmaz, egészében inkább hátra-, mint előrelépés az előzőhöz képest. Olvasásakor József Attila kritikája jutott eszembe, amelyet a *Népszavá*ban sűrűn szereplő Brichta Cézár verseiről írt: „. . . minden szocialista pretenzióval fellépő költővel kapcsolatban — éppen a szocializmus érdekében — elsősorban azt kell megvizsgálni, hogy menynyiben élte át a szocializmust mint költészetet, vagy pontosabban szólván, eszmei tartalmát mennyiben sikerült lelkivé váltania . . .”

A *Népszava* a *Harcos énekek*et egykori kritikájában igen nagyra értékelte, Külföldi Viktor antológiájáról szólva pedig sajnálkozva állapította meg, hogy akkoriban a szocialista mozgalomnak még nem voltak „írói, akik magukat céljaival minden tekintetben azonosították volna”, továbbá, hogy az egykori gyűjtemény „anyaga túlnyomólag Petőfi Sándor forradalmi verseiből állott”. Vagyis a szocialista mozgalomnak — konkretizáljuk a *Népszava* hajdani megállapítását —, nem voltak Brichta Cézárai, hiszen a *Népszava* nem József Attilát — maradjunk az egyes számnál — keresett, őt csak megtűrte olykor-olykor.

Nem tudom, ismerte-e József Attila az 1879-es első szocialista versantológiát, valószínűleg nem került a kezébe. Annyi bizonyos, hogy ez a gyűjtemény okosan kapcsolódott Petőfihez: Ábrányi Emil ekkor még nem hazafias ódát írt, hanem *Az „Internacionálé” kardalát*; Gáspár Imre, Darmay Viktor egy-egy verse, Táncsics vejének, Csorba Gézának időmértékes szocialista tanköltemény és az ott szereplő fordítások, átköltések jóval érdekesebb előzményei szocialista líránknak, mint a majdnem fél évszázad múlva megjelenő második gyűjtemény versanyaga, legalábbis az annak zömét kitevő *Népszava-költők* írásai.

Úgy látszik, érdemes olykor visszafelé mennünk az időben, megkeresnünk tényleges hagyományainkat. Olyasféleképpen talán, ahogyan az első magyar szocialisták tették, amikor Petőfit a magukénak vallották.

r szocialisták

Brassai a híres Graffiti-kötettel ERDÉLYI LAJOS FELVÉTELE

Bijou, 1932-ben a Montmartre-i Holdbárban

PÁRIZS SZEME

BESZÉLGETÉS BRASSAIVAL

Nem volt könnyű találkozni vele. Hetekig nyomoztam, amig megszereztem a párizsi címét, akkor kiderült, Nizzába utazott, a vidéki házába. Már majdnem vonatra szálltam, amikor házmestere megsúgta, hogy a hír kacsa, Brassai (franciásan: Brassaï) fenn rejtőzik a lakásában, az ötödik emeleten, csak épp letagadja magát. Hiába rohantam fel, hiába csöngettem, az ajtó mögül valaki válaszolt: „Itt nem lakik semmiféle Brassai!" Mozgósítottam újságíró barátaimat, üzenetet hagytam, naponta telefonáltam, mígnem egy délelőtt csengett a telefon és egy női hang randevúra hívott Brassaihoz. Ugyanaz az ajtó nyílt meg előttem, amelynek a küszöbén pár nappal ezelőtt hiába tipródtam. Kicsi, homályos, kartondobozok százaival zsúfolt lakásba léptem, azaz még be sem léptem egészen, amikor a tuszkulánum mélyéből mérges hang reccsent rám:

— Maga botrányt csapott a *Télérama* szerkesztőségében, hogy nem fogadom, mit akar?!

— *Interjút.*

— Mindenki azt akar.

— *Ezért tagadja le magát?!*

— Rengetegen zaklatnak, védekeznem kell.

A fotósnak realistának kell lennie

Igazából most veszem csak szemügyre. Brassai 83 éves. Fején füles pamutsapka, lábán papucs, morogva összehúzza magán a kockás házikabátot. Fáradt, zsörtölődő vénembernek hihetném, ha nem látnám a szemét. De ezek a szemek nem öregedtek meg; attól a pillanattól kezdve hipnotizálnak, ahogy beléptem a lakásba, áthatolnak rajtam, lenyűgöznek, szinte odaszögeznek a kis zongoraszékhez. Eszembe jut, amit François Mauriac írt: talán szakmai ártalom, hogy ekkorára megnőttek a szemei, szinte rá akarnak ugrani a tárgyra, az áldozatra: szó szerint felfalják az embereket és a dolgokat. A lengusztának vagy a remeteráknak vannak ekkora szemei..." „Brassai: Párizs szeme" — írta róla a közeli jóbarát, Henry Miller is. *Brassai: avagy egy ember szeme* — adta portréfilmjének címéül a francia televízió. „Egy ember, akinek kettőnél több szeme van" — nyilatkozta Jean Paulhan. „Egy szem tanúvallomása" — mondja cikkében a *Sunday Times* kritikusa. Mindenki a szeméről beszél, mindenki azt akarja lefotografálni, a szeme híresebb lett, mint Greta Garbóé.

— *Megengedi, hogy lefényképezzem?*

— Nem. Most jöttem ki a kórházból, beteg ember benyomását kelteném. És a magnetofont se kapcsolja be.

— *Fényképez még ma is?*

— Ritkán. Nincs már bennem életerő. De néha nagyon sajnálom, hogy otthon hagytam a gépemet. Ilyenkor képzeletben lefotózom, amit látok. És ezeket a képeket nem látja soha senki más. Mekkora szabadság!

— *Ön bizonyos tekintetben konzervatív fotósnak számít. A színes film diadalútja közepette egész életében ragaszkodott a fekete-fehér fotóhoz. Miért?*

— Mert a fekete-fehér sokkal kifejezőbb, árnyaltabb, elvontabb. Bizonyos témák színesben megfoghatatlanok. Az emberi arc színesben például szörnyű. A színes képnél a színből kell kiindulni és nem a tárgyból.

— *És nem zavarja, hogy a tucatfotó elárasztja a világot? Hogy a hírügynökségek, a televízióállomások és a műholdak százezrével ontják a „fotó-dokumentumokat", hogy minden negyedik amerikai és minden második japán objektívon át látja a világot és a legújabb motoros Leicákkal tízegynéhány másodperc alatt harminchat felvételt lehet készíteni?*

— Nem. Ez normális, a technikai fejlődést nem lehet megakadályozni. És még csak azt sem mondom, hogy kisfilmre nem lehet jól fényképezni. Ma pillanatok alatt tényleg lehet harminchat felvételt készíteni. De én sokszor úgy utaztam külföldre a *Harper's Bazaar* megbízásából, hogy egyetlen felvételt kellett csak hazahoznom. Igaz, én lemezre dolgoztam, és a kazetták nehezek voltak, nem pazarolhattam.

— *De száz és száz felvétel között mégiscsak akadhat egy remekbeszabott. A legképzetlenebb amatőr is elkaphatja a század legszenzációsabb pillanatát. Ön talán nem hisz a véletlenben?*

— Hogyne hinnék! Bárkinek kedvezhet. De csak egyszer! Az igazi fotósok naponta randevúznak a véletlennel.

— *Ön szerint mi a jó fotográfus legfőbb tulajdonsága?*

— Az objektivitás. Erre kell törekedni. Bármennyire objektívek vagyunk is, még mindig túlságosan szubjektívek maradunk.

— *Vakhit a valóságban?*

— A fotósnak realistának kell lennie. Hiába akarok ugyanis objektív maradni, a fényképeim egy idő után mégis elkezdenek rám hasonlítani, jobban, mint a saját tárgyukra. Éppúgy, mint Cézanne almája, az is jobban hasonlít Cézanne-ra, mint egy almára.

Korunk sajátos kifejezési eszköze

— *Ön festőnek készült, Budapesten és Berlinben tanult, írt, festett, rajzolt, díszletet tervezett. A harmincas évek elején miért kezdett el hirtelen fotografálni?*

— 1924-ben érkeztem Párizsba. Csodálatba ejtett ennek a városnak a gazdagsága, éjszakákon keresztül csavarogtam barátaimmal, Henry Millerrel, Jacques Prévert-rel a Montmartre-on, a Ménilmontant-on, a Porte des Lilas környékén, a Szent-Márton kanális partján, széltében-hosszában bejártam a várost, közben dolgoztam, hol sporttudósításokat írtam, hol karikatúrákat rajzoltam, hol hamis interjúkat gyártottam világnagyságokkal. Minden ezekben az években történt velem,

a huszas évek végén és főleg a harmincas évek elején, megismerkedtem a szürrealistákkal, Bretonnal, Salvador Dalival, Man Ray-jel, barátom lett Matisse és Picasso. Meg akartam örökíteni ezt a sok csodálatos dolgot, amit láttam és rájöttem, hogy a fényképezés alkalmas rá, hogy a fotó korunk sajátos kifejezési eszköze. André Kertész adta kölcsön az első gépet.

— Alig néhány évvel később — jóllehet már ismert fotográfusnak számított — azt írta szüleinek: „Ha törik, ha szakad meg kell szabadulnom a fotográfiától. A fényképezést mindig csak ugródeszkának tekintettem, ugródeszkának igazi elemembe, s íme az ugródeszka nem enged. Ezzel a kis kerítőhálóval, ami a fotográfia, hogyan ejtsem el a királyi vadakat?" Ha ennyire tudatosan döntött a fényképészet mellett, miért akart mégis folyton megszabadulni tőle?

— A *Beszélgetések Picassóval* című kötetemben megírtam, amit Picasso mondott: „Maga rajzolónak született, miért nem folytatja? Sóbányával cserélte fel az aranybányáját." Szerinte a fotóművészet csak „mellékfoglalkozás". Ez sokáig motoszkált a fülemben. De a harmincas évek vége felé leginkább talán azért kapálóztam a fotó ellen, mert féltettem az egyéniségemet. Nekem akkor a fényképezés kenyérkereset volt, munka, a *Coiffeur* című lapnak kellett volna dolgoznom. De hamar otthagytam. Engem a frizurák nem érdekeltek. Se a pénz. Engem csak az élet érdekelt, amit magam körül láttam.

Brassainak sikerült az, ami a század kevés fotósának. Csavargásai közben — a világon először — megörökítette az *Éjszakai Párizst*, a Notre-Dame vízköpőit, a Művészetek hídját, a Montmartre azóta rég lebontott házait, a cselédlépcsők és a

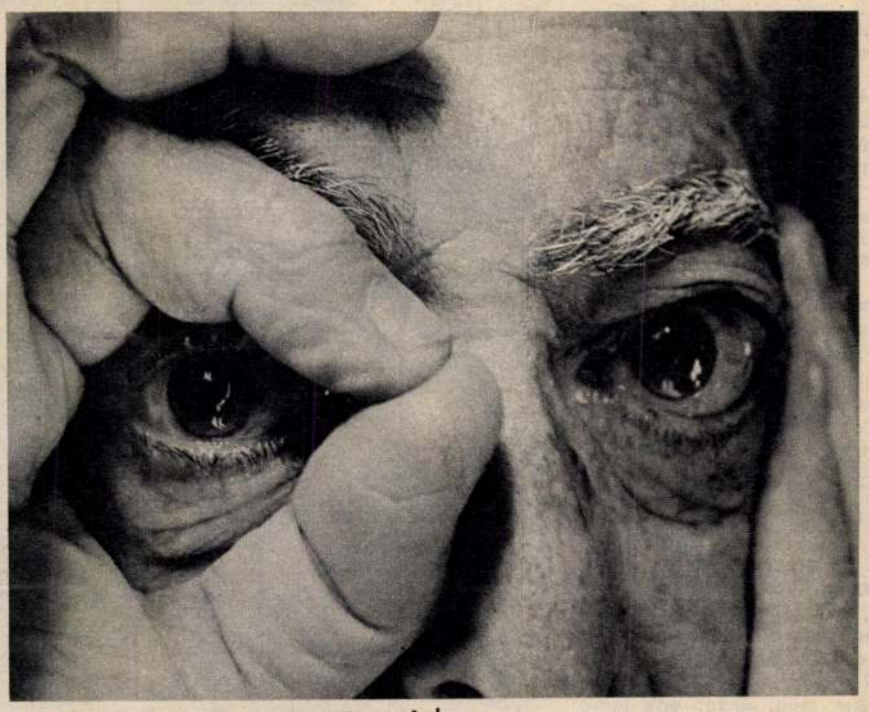

Brassai szeme

Brassai, 1982, a Faubourg St.-Jacques utcai lakása előtt

JOHN LOENGARD FELVÉTELEI

paloták világát. Fotói úgy őrizték meg Párizst, mint a forró láva Pompej követ, *Titkos Párizs* című albumának lapjain úgy elevenedik meg a harmincas évek pittoreszk világa, mint valami Renoir-filmen: csavargók és vagányok kavarognak itt, trógerek és csatornapucolók, a Magic City-beli traveszti-bál férfipárjai, a Quincampoix-utcai örömlányok, Conchita, a hastáncosnő, a Majomember, a titokzatos Bengalie, a Blomet-utcai néger bál táncosai, Kiki-Montmartre, Rose és Lydia, és mindnyájuk között a legkülönösebb teremtmény, a baudelaire-i lidércvilág tündére: la Môme-Bijou, a Chaillot bolondja. Brassai töviről hegyire ismerte a várost, lefotózta a falakra vésett *Graffiti*ket, az utcakölykök krétarajzait, többször letartóztatták, sokszor menekülnie kellett a felbőszült stricik elől, egyszer féltve őrzött kazettáit is ellopták. Vaku nélkül dolgozott, az expozíciós időt egy gauloise vagy egy boyard elszívásával mérte, soha sem guggolt le, nem csavarodott fotóriporter-pózba, „szem-magasságból" fotózott egy 6×9-es Bergheil de Voigtländerrel. Nem kereste az extremitásokat, nemhajszolta a szenzációt. Az elsők között volt, akik kivívták a fotónak azt a jogát, hogy a múzeumok és kiállítótermek falai közé bebocsáttatást nyerjen. Legújabb kötetében, az *Életem művészei* című gyűjteményben híres portréi szerepelnek; Matisse, Braque, Picasso, Maillol, Miró és a többiek képei. A fülszövegen az első mondat így hangzik: „Brassai (született Halász Gyula) magyar származású fotóművész."

— Mikor járt utoljára Magyarországon?

— 1917-ben. Budán érettségiztem.

— Azóta soha többé nem tért vissza?

— Nem. Sosem volt időm. Pedig szerettem volna. De szülővárosomban, Brassóban sem jártam. Mindig a szüleim jöttek ki Párizsba, amíg éltek.

— Mit tud a mai Magyarországról?

— Ott mennek legjobban a dolgok.

— És Erdélyről?

— Pár évvel ezelőtt az egyik ottani magyar hetilapban megjelentek a fiatalkori leveleim.

— Beszél még magyarul?

— Nem beszélek magyarul.

— Magyar barátai közül kikre emlékszik?

— Tihanyi Lajosra, Dobóra. Együtt csavarogtunk annakidején Párizsban. Károlyi Mihályra, a Coupole-kávéházban sakkozott, Bartókra, akinek még Budapesten elvittem első írásomat, egy balettet, hogy zenésítse meg. Illyés Gyulára, aki a Magyarországon is kiadott Picasso-könyvem előszavát írta. Sokszor kerestek a televíziótól, a rádiótól is, de ezer évig kellene élnem, hogy mindenkivel találkozhassam.

Az élet érdekesebb

— Hosszú ideig ingadozott a festészet, az írás és a fotózás között. Mit jelent Önnek ma a fotó?

— Egyre többet. Sokkal jobban kifejezi századunkat, mint a festészet vagy a szobrászat. Minden kornak megvan a maga művészete, a mienké a fotó. Még akkor is, ha bizonyos értelemben nyugodtan mondhatjuk, hogy a fotó anti-művészet, hiszen minden az objektíven és a kémiai folyamatokon keresztül történik. A csodás éppen az, hogy a fotóművész egyénisége mindennek ellenére átüt. Számomra talán ezért nagyon intim dolog a fotó. Olyan, mint egy napló. Itt jártam, ezt láttam. Ez létezett.

— Sem a kollázs, sem a fotóriportázs nem érdekelte soha, pedig mind a szürrealisták, mind a szociofotó hívei a barátai közé tartoztak. Miért maradt érintetlen a hatásuktól?

— A szürrealistákkal sosem értettem egyet. Számomra a valóság, a körülöttem zajló élet sokkal érdekesebb, varázsosabb volt, mint az ő összes „álomlátásuk". Ismertem nagyon rossz festőket, akiket a szürrealisták istenítettek, mert ők a műalkotásokat nem a minőségük, hanem a témájuk szerint ítélték meg. Nem a művészetet szerették, hanem a „témát". A szociofotóval kapcsolatban pedig annyit; én nem voltam soha fotóriporter, bár az amerikai sajtó az *Éjszakai Párizs*nak és a *Titkos Párizs*nak éppen a szociológiai vonatkozásait emelte ki. A propaganda nem érdekelt. Én nem megítélni akartam a világot, csupán ábrázolni. Amilyennek láttam. Balzac sem ítélkezett soha, leírta a társadalmat. Ahogy látta. Regényeiben mégis benne van az *ítélete* is. Én semmit nem találok ki, mindent elképzelek.

— És ez a rengeteg doboz és fotó körülöttünk?

— Az életem dokumentumai. Szép lassan kiadom őket, kötetenként. De nem kapkodok; a fényképnek, mint a jó bornak, idő kell.

— Ennyire bízik a fotó hatásában?

— A legjobb fotók belevésődnek az emlékezetbe. A borostyánban és a széndarabokban néha egy-egy növény vagy hal vázának a lenyomatát lehet megtalálni. Ezek a természet fotói. Abban bízom, hogy amit én csinálok, hasonlít ehhez.

VINKÓ JÓZSEF

AZ ELSŐ ÉNEK FELVÉTELEI

Mind nagyobb létjogosultsága van mostanában a szakebmerek szemében is a fényképeknek, filmfelvételeknek, rajzoknak, hangfelvételeknek a régebbi korok tanulmányozásában. És valóban csodálatosan korhű források ezek: nemegyszer sokkal többet láttatnak az eseményekből, mint az esetenként csak utólag papírra vetett, s persze akarva-akaratlanul módosító értékelések.

A szovjethatalom létrejöttének és fennállása első évtizedének „szerencséje volt" ebben a tekintetben. Úgyszólván valamennyi fontosabb szereplőjét, történelemformáló résztvevőjét megörökítette a filmfelvevő és a fényképezőgép. Nota bene: a forradalomról, az 1921-ig tartó polgárháborúról, sőt a legtöbb Leninről készült felvétel sem más, mint egykorú híradófelvételekből kinagyított filmkocka.

A legismertebb fotográfusok, híradós operatőrök, riporterek nagyon is jól érzékelték, hogy kik állnak az események igazi középpontjában, s merrefelé ródik a történelem. Így aztán már az 1917. februári polgári forradalom utáni lázas hetek sokféle eseménye között sem feledkeztek meg arról, hogy ott legyenek a Finnországi pályaudvaron, ahol a Lenin hazaérkezését váró tömeg soraiban híradófelvételeket akartak készíteni. A Svájcból kalandos úton megérkezett forradalmárcsoport azonban még nem tudhatta, mi is vár rá voltaképpen az elkövetkező napokban, és ezért leállították a forgatást.

A Leninről készített felvételek rendkívül plasztikusan érzékeltetik a forradalom irányítójának kedélyállapotát a korszak különböző helyzeteiben. Teljesen összetörtnek látszik, amikor – 1919 májusában – Mark Jelizárovot, nővérének férjét és saját ifjúkori barátját, az első szovjet kormány közlekedési népbiztosát temetik. Néhány hónappal korábban, 1918 novemberében a Vörös téren azonban a régi párttagok egy csoportjával láthatólag emelkedett hangulatban ünnepli Marx és Engels szobrának leleplezését; s nemcsak szűk körben. A közeli világforradalom reményében, a német, az osztrák és a magyar fordulatról egyre érkező hírekre az előre megszervezett felvonuláson kívül, egy óriási, spontán munkástüntetésre került sor a Vörös téren.

Ott látjuk Lenint 1919. május 1-én is a felvonulókhoz – nemcsak jelképesen – közel, a háttérben a Magyar Tanácsköztársaságot éltető transzparensekkel. Ugyanennek az évnek a márciusában a Kommunista Internacionálé alapító kongresszusának szovjet-oroszországi küldöttsége soraiban ül. Egy jelenlevő feljegyzése szerint, miután a fényképész kiemelte gépéből a negatívot tartalmazó lapos, hosszúkás dobozt, az addig mosolyogva, nyugodtan ülő Lenin indulatosan felpattant, odasietett a fényképészhez, és megjegyezte a megszeppent fiatalembernek: – Elvtárs, máskor ne minket, hanem a munkásokat fényképezze! A bolsevik hatalomátvétel előtt, 1917 nyarán mondott szavait ismételte meg. Akkor egy filmoperatőrrel beszélgetve rámutatott a szónokokat váró munkás- és katonatömegekre: – Őket filmezzék! Ők csinálják a történelmet...

A szovjet állam hőskorában készült felvételek sok olyasmit is elárulnak, amit az írott forrásokból jóval nehezebb rekonstruálni. Az 1920-ban Bakuban rendezett Keleti Népek Kongresszusán a házigazdák mellett a nemzetközi munkásmozgalom vezetői – többek között Kun Béla és John Reed – is találkoztak az azerbajdzsán fővárosba utazó H. G. Wellsszel, aki egy filmet vitt magával Angliába, hogy szemléletesebbé tegye tapasztalatainak bemutatását.

Ahogyan a polgárháború lassan véget ért, az első szovjet diplomaták frakkot öltöttek, és sokoldalú tájékozottságukkal, kultúráltságukkal meglepték az egészen másra számító tárgyalópartnereiket. Köztük volt a Szovjetunió svédországi nagykövete, Valerian Obolenszkij (Oszinszkij), egykori illegális moszkvai diákvezető, aki a húszas években nagy befolyással rendelkező gazdasági szakember lett, de emellett mindig szakított rá időt, hogy színibírálatokat és irodalmi cikkeket írjon.

Legfontosabb vitapartnereinek egyike a gyakori irodalmi-művészi polémiákban Makszim Gorkij volt. 1917 és 1918 fordulóján Gorkij, mint ismeretes, kérlelhetetlenül szembeszállt az Októberi Forradalommal, s csak hosszú idő alatt, lépésről lépésre közeledett az új társadalom valóságához. 1928-ban viszont, amikor hosszabb időre hazatért Sorrentóból, a szovjet fővárosba vezető útja valóságos népünnepéllyé vált. A határállomáson fogadására összegyűlt fiatalok kórusban szavalták A viharmadár dala című romantikus forradalmi versét, majd mintegy a korszakváltás jelképeként antifasiszta indulókat énekeltek.

KUN MIKLÓS

Kun Béla és John Reed egy nagygyűlésen a Keleti Népek Kongresszusa idején (1920)

Gorkij a moszkvai fiatalok sportünnepélyén. Tőle balra Mihajlov és Tomszkij szakszervezeti vezetők, jobbra Unsliht, a Forradalmi Katonai Tanács tagja (1928)

Brassai

Zola cyklé írás a

124. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

Brassaï [= Halász Gyula], festő

A Párisban megjelent 1946-os Magyar újszentendő egyik illusztrátora.

Bajomi Lázár Endre: Francia Krónika 260-266.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1974. március 3.

BRASSAI

Brassai: Couple d'amoureux
silver print, 1932, printed later...
34,7x26,5 cm.

Aukción: Phillips, 5/21.

Közli: The Print Collector's Newsletter
Vol. XI. No.3. July-August 1980.
109. old.

BRASSAI

Brassai: La mome bijou
/The Secret Paris, unpaginated/
silver print, 1932. 28,6x23,5 cm.

Aukción: Sotheby Parke Bernet Los Angeles, 2/7

Közli: The Print Collector's Newsletter,
Vol. XI. No.2. May-June 1980. 65.old.

Brassai

Brassai, a neves fotografus és Marton fényképész örizte Tihanyi hagyatékát és a négy barát közös ajándékaként Magyarországra jutott 197o-ben.

Bálint Lajos: Ecset és Véső Szépirodalmi Könyvk. Budapest 1973

147. old

BRASSAI - Halász Gyula

Brassai

Robert Capa/ Friedmann Ernő 1913-1954/ Brassai/Halász Gyula,szül. 1899/ és Lucien Hervé /Elkán László szül. 191o-ben/ három magyar származáru fotómüvész,akik Matisse mesterről készitett fotót.

Forrás 1975/1o/ 79

Dévényi:H Matisse magyar kapcsolatai

Brassai
(Halász Gyula)

Élet és tudomány
1985. XII. 6.

Brassai hatvan fekete-fehér fotójából nyílt kiállítás Budapesten, a Fényes Adolf Teremben. Sajátos, senki más fényképeihez nem hasonlítható képek ezek. Jellegzetes utcarészletek, graffitik, — a párizsi bérházak falára rajzolt, karcolt firkálmányok fotói. „Ezekben a szívszorító ábrákban — írta Illyés Gyula — én az európai szépművészet kései — elhaló — hullámcsapását fürkésztem. Megértettem a hökkenetet is, a lelkesedést, melyet a modern esztétika követői közt keltettek."

Magyar vagyok, 1899-ben Brassóban születtem — mondta magáról Brassai, azaz *Halász Gyula*, aki 1924-től haláláig, 1984-ig *Párizsban* élt. A Budapesti Képzőművészeti Főiskola elvégzése után Berlinbe, majd Párizsba telepedett. Festőként indult. A kenyérkeresetként művelt fényképezéshez vette fel a Brassai nevet. Ezen a néven vált aztán világszerte ismertté, mint fotóművész, szürrealista festő és szobrász, illusztrátor és díszlettervező, író és költő. Picassóról írt-fényképezett könyve nálunk is óriási sikert aratott. Írta és fényképezte Henry *Millert* is, aki viszont Brassai *verseskötetét* látta el prózai magyarázatokkal.

Hamar befogadta őt Párizs, a művészvilág. Barátai, művésztársai *Dali, Eluard, Reverdy, Sartre, Camus, Cocteau*, Henry Miller, Picasso voltak.

Brassainak, a fotóművésznek Magyarországon még nem volt önálló kiállítása. Csak a 30-as években kollektív tárlaton szerepeltek fotói. Ezt a kollekciót — a francia kulturális minisztérium és a Párizs város tulajdonában lévő anyagot — ilyen összeállításban még nem látta a közönség. (A francia kulturális minisztérium 30 darabos gyűjteménye lyoni kiállításról érkezett Budapestre.)

A graffitikat Brassai tette szalonképes műtárggyá. Észrevétette velünk a házfalakra firkált rajzok szépségét, festőiségét. A párizsi utcarajzok után „felfedezte" New Yorkéit is. „A művészet dolga nem a valódiság, hanem a valódiság kifejezése — vallotta. — Mivel az ábrázolnivaló teljességgel utánozhatatlan, a föladat csak az, hogy lényegét, a mondandóját le tudjuk fordítani valami közös nyelvre. A folyó világot szilárd partok közé kellett terelnem... Az elfolyó életet mozdíthatatlan formában akartam ábrázolni. Akkor is, amikor fényképeztem; akkor is, amikor ismét írni kezdtem."

Henry Miller, a jóbarát azt írta: „Brassai eleven szem". François *Mauriac* szerint „Senkihez sem hasonlítható fényképész: valójában festő és szobrász, aki a festészet helyett a fényképészetet választotta".

K. M.

nyunk megoldása: / Egy lekötés feloldása!" **(Soós Zoltán)**; „Álnok vezér, álnok bástya / Visszatért és utam állta!" **(dr. Mező Imre).**

Végül **Pribula Nándor** sok-sok irodalmi alkotás (nem utolsósorban detektívregény) szülte bölcsességének — „A tettes visszatér!" — adtuk a babért, a 200 forintos utalványt.

A 10. feladványunk helyes megfejtői közül százforintos könyvutalványt nyert: **dr. Mező Imre**, Salgótarján, Tanács u. 3. 3100; **Soós Zoltán,** Bp., Henszlmann Imre u. 9. 1053., **Méri Mihály,** Dunajská Streda, ul. gen. Svobodu 1948/10. 92901 (Csehszlovákia). A nagydíjat, a 200 forintos utalványt **Pribula Nándor,** Gyöngyös, Rákóczi u. 2. 3200 nyerte. A nyereményeket postán küldjük el.

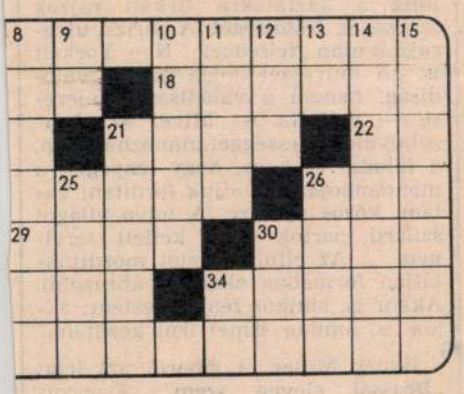

lát. 24. Sakkfigura. 25. Papírra vet. 26. A tél ... már megüté fejemet (Petőfi). 28. Vissza: Területi Egyeztető Bizottság. 29. ... mbita. 30. Út. 32. Tengeri mérföld — vagy: kalauz nélküli. 33. EY. 34. Igekötő. 36. Földi gyorsulás.

ZÁRT BETŰK SORRENDBEN: N, Ú, K.

Brassai

fotóművész

→ Jeney Imre

MŰVÉSZET 1985/8/63

Brassai

neve említve

„Ami Lucien Hervé kömpréből kinnaradt."
Közli: Major Máté.
Magyar Építőművész et 1968. 6-a. 50. l.

BRASSAI

Lévai György: Brassai után. = Új Symposion, XX. évf. 10. sz. 1984. 20-22. p. Ill.

A 10. §-hoz

§ kimondja, hogy az olyan szerződés, amely a Ja-
ndelkezéseibe ütközik, semmis. Így semmis a szer-
a a vállalat a bejelentési kötelezettség elmulasztá-
rződik (3. §), ha az Állami Vagyonügynökség hall-
etén nem a bejelentésben foglalt feltételekkel kö-
szerződést (4. §), ha az ismételt vagyonértékelés
egállapított érték alatt idegeníti el a vagyont [5. §
, ha pályázat kiírása nélkül [5. § *b)* pont], vagy a
's megkötésének tilalma ellenére [5. § *c)* pont]
tre a szerződést. Ugyancsak semmis az a szerződés,
6. §-ba ütközik, vagy ha az a pályázatra előírt sza-
7–9. §) megsértésével került megkötésre.

A 11. §-hoz

§ a Javaslatot 1990. március 1-jén lépteti hatály-
vaslatnak nincs visszaható hatálya, rendelkezései
almazhatók azokra a szerződésekre, amelyek a ha-
pés előtt jöttek létre. Ebből a szempontból a szer-
egkötése és nem teljesítése mérvadó, nem vonha-
aslat hatálya alá az a szerződés, amelyet a felek a
lépés előtt kötöttek meg, teljesítésére azonban
követően kerül sor.

Branai

(e.m.) = Meghalt Branai.= MN 1984. 162. sz.
július 12. 6.p.

IA
ZŐ

köszönetemet fejezem ki Önnek és
az MTA Információs Rendszer Kutatói
tájékoztattuk, a regiszter adatfelvételi
lapot szerint befejeződtek, számítógépen
itettük a feldolgozási és felhasználói
az Önök Intézetének is rendelkezésére

Brassai-Halász Gyula

Említve

Major Máté: Külföldi magyar művészet
Riállítása

Nagyvilág, Bp. 1970. 1715-1720. l.
nov.

Brassai / Halász Gyula / foto és filmművész
író és festő

Benélgetések Picassoval c. könyve
jelent meg magyarul. Kint földön
él.

L. A.: A matyó hímzések től
Picassoig

Magyar Hírlap 1969 II. 6.

Brassai

[Párizsban élő festő, fotós.]
Tihanyi Lajos hagyatéka rémint az ő bírto-
kában volt 1965-ig, amikor felajánlottak
a magyar államnak.

Dévényi Iván: Tihanyi Bp. 1968.
26-o.

M.D.K.

Brassai

Berend Ilona: "Bölöni György a párisi magyar festőkamierekről" c. beszámolójában ír a művészről, aki Párisban előbb, mint fényképész kereste kenyerét. Később Picasso rábeszélésére kiállitotta rajzait Páris legjobb szalonjában s hatalmas sikert aratott, s "a legjobban értékelt művészek sorába emelkedett"

Szinház, Bp. 1947. juli 8-14. III. évf. 28. sz.

Brassai - Halász
fotóművész

M.D.M.

1924-be került Brassóból Párizsba.
Művészet.

Bajomi Lázár Endre: Brassai könyve Picassóról.
Élet és Irodalom, 1965. július 3 - 4 lap.

MDK

Brassaï

Álló akt. Körajz.

Európai iskola.- Francia-magy kiáll. 1947.ápr.20.-
máj.18.

B

MDK

Brassai

Álló akt, kőrajz

Francia-magyar kiáll. kat. 1947. ápr.-máj.

Brassaï

avec amitié

« Matisse magyar kapcsolatai »

Magyar Nemzet 1970 június 3.
8. old.

Brassai

neve emlétve

Magyar Nemzet 1970 március 19
-Naplé- 4. old.

Brassai
festő

Művészi hatású riportképei szerepelnek a tárlaton

Bauer Jenő: Magyar származású művészek külföldön.
Művészet, 1971. február - 36. lap

Brassai

Művével szerepelt a

„Magyar szárnyasági XX. századi művészet"

c. Kiállításon a Műcsarnokban

Képzőművészet

Vigília 1970 november

781. old.

Brassai

Szivesen olvasnánk még több-sok káppel dokumentált-tanulmányt a képzőművészetek és a fényképezés kölcsönhatásairól és határairól, ugyanig a hazai fotózás történetéből vagy világhírű fotósok (köztük magyarok is: Kertész, Lucien Hervé, Moholy-Nagy, Brassai, Capa stb.) életműveről.

Bodri Ferenc: A Fotóművészet ennü folyóiratról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 370. l.

Brassai

A Corvinánál jelent meg, Illyés Gyula... előszavával, Kér Ádám... fordításában Brassai Beszélgetések Picassóval cimű ...könyve... Brassai, a világ egyik legjobb fényképésze, azzal a munkájával azt is bebizonyítja, hogy nagyszerű író. Brassai írói erénye akkor egészen magasba lendül. Egyhelyt egy... Goethe-Picasso párhuzam olvasható, amely... zseniális. Az ötvenhárom fotó pedig... bizonyítéka, hogy Picasso „házi fényképésze" milyen mestere a fotóművészetnek.

Bajomi Lázár Endre: Francia krónika.

Jelenkor XII. évf. 5. sz. 1969. máj., 498. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Brassai

...Martyr derűs adomáró és ... komoly is.
... nem mulasztom el..., hogy ne kérjem,
írja le ezeket a történeteket... nincs
nála jobb „irodeák". Bebizonyította ezt
nem egy előadásában, előszavában és
dolgozatában. Ha nincs, mint Picasso-
nak, legyen sajátmagának Brassaija.

Takáts Gyula: Egy kertre emlékezve.
Jelenkor XII évf. 6. sz. 1968. jún., 521. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

I.

Brassai

Vértes Marcellal egyidőben érkezett Párizsba a fehérterror elől Halász Gyula, aki szülővárosa után a Brassai művésznevet vette fel. Brassai hamarosan barátai közé sorolhatta Braque-ot, Giacomettit, Paul Éluard-t, Matisse-t és Picassot. 1933-ban megjelent „Párizsi éjszaka" című originális albuma merész lépés volt a fényképezés új iránya felé. Ez volt az első kísérlet, amely... megkedveltette a kísérőszöveg mellkülinyomtatott fotóalbum műfaját.

Lelkes István: A magy. fotóművészet útja.
Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 95. l.

II.

Brassai

sokféle módon kísérelte meg az alkotóművészhez méltóan kifejezni a modern embert. Egyik hétszer háromméteres műve az UNESCO párizsi palotáját... díszíti, ahol Picasso, Miró, Moore, Calder, Arp és Nagouchi társaságában ő képviseli Daguerre szárhuszonöt éves művészetét.

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz. 95. l.

III.

Brassai

sorsa is eleven példája annak, milyen parasolóan bránt a horthyzmus „kultúrpolitikája" a magyar tehetségekkel.

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.
Új Irás, VI. évf. 1966. jún., 6. sz. 95. l.

Brassai

A fölszabadulás után a fotóművészetnek majd egy évtiredig nem volt sajtóvisszhangja, újságja sem.... A fotó... kezdte elveszíteni az önálló művészet szangját és halvány illusztrációvá szigfadt.

Volt néhány tényező fotókultúránk haladó múltjából, amelyekről ekkoriban nem volt illő beszélni.... A gyonhallgatták Picasso és Aragon barátját – Brassait, Robert Capát...

Lelkes István: A magy. fotóművészet útja. Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz. 97. l.

Brassai Halász - Gyula fotós

Részt vett a "XX. sz. magyar származásu művészek külföldön" c. kiállitáson.
Mücsarnok, 197o.

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállitása

Nagyvilág 7o/11 1715. old.

Brassai fotóművész

A lap "Tájékozódás" c. rovatában -"Művészet és modern világ" címmel- számol be az azonos című Larousse-sorozat uj képzőművészeti kiadványáról, melyben -itthon és külföldön működő- magyar képzőművészek neve szerepel.
A huszadik század képzőművészetének fejlődésével kapcsolatban a kötet képanyaga bemutat néhány alkotást, közöttük a művész fotóiból összeállitott táncjátékdiszletet, valamint néhány film egy-egy részletét, igy a Szegénylegények-ből, a Hannibál tanár ur-ból és más filmekből egy-egy kockát.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 7.
XVI. évf. 41. sz. 6. lap.

Brassai Gyula

Párisban a girlkolostorról készitett
rajzot a müvész.
Repr.

Délibáb, Bp. 1931. szept. 26. V. évf.
39. sz. 17. lap.

Brassai

"Graffiti"

(3 darab a borítón és a műmellék-
leten)

Igaz szó 1971/6

Brassai grafikus

- 33-évvel ezelőtt már írt róla Méliusz József
- 1923-ban Marosvásárhelyre telepedik addig Párizsban élt
- levelezést folytat Méliusz Józseffel
- éjszakai képeket, készített Párizsról
- „graffiti-ket" készít

Méliusz József: Napnyugati kávéház

Igaz Szó 1971/6

Brassai

- 4 rajz a vázlatfüzetéből

A Hét 1977 aug. 5.

Brassai

- a lap közölni részül Brassai 1924-40 között kazaírt leveleiből
- Picasso kiállítást szervezett Brassainak.
- ifjabb Halász Gyula - Brassai igaz neve - 22 évesen Berlinbe megy tanulni ahonnan eltanácsolják jobb iskolák felé irányítják
- 1924-ben Párizsba megy
- Becsülltrenddel tüntetter ki többet között
- New Yorktól-Tokioig majdnem minden híres kiállításon voltak kiállított művei.

Horváth Andor: Brassai

A Hét. 1977. aug 5.

Brassai

A szerző idézi Kahnweilerhez Picasso Kahnweilerre vonatkozó szavait.

N. K.: Kahnweiler és a L. Lewis Galéria; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 28. l.

Brassai, a fotós

De la Fregonnière festővel együtt őrizte meg a barát Tihanyi Lajos hagyatékát s ajánlották fel a magyar államnak.

Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 25. l.

Brassai

"Az egyetem fotóművészet nagy alakjai"közé sorolja a művészt Perneczky Géza: "Magyar származásu művészek" c. kritikájában, mely a Mücsarnokban rendezett, -a "XX. századi magyar művészek külföldön" c.- kiállitásról szól.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. 13. lap

Brassai: foto művész

Picasso barátja

Szerepelni fog ősszel az alábbi tárlaton

S. M.: Szárazunk külföldre szakadt nagy magyar művészeinek kiállítása Bp-en

Magyar Hírek 1970. I. 24

Brassai

Fotókkal

szerepel az alábbi
kárlaton

H. Gy: Kiállítás a műszaknak ban:
hagyak származásu művészek
külföldön

hagyak Nemzet 1970 IX. 8 hold.

BRASSAI

Aukción:
Brassai : Mirrored Wardrobe in a Brotheld rue Quincampoix /Secret Paris/, silver print, c.1932. 38,7x28,2 cm.
Sotheby's New York, 11/17.

Közli: The Print Collector's Newsletter, Vol. XI. N°.6. Jan.-Febr. 1981. 222. old.

BRASSAI /HALÁSZ GYULA/

Vörös Előd:
Bálint Zoltán levelesládája. Halász Gyula /Brassai/ levelei Bálint Zoltánhoz.

Korunk, XL.évf. 12.sz. 1981. december. 954-958.old.

BRASSAI

Erdélyi Lajos:

Az ugródeszka nem enged.
/Brassai: Előhivás. Levelek. /1920-1940./ Válogatta és az előszót irta Horváth Andor. Bukarest, 1980. - könyv ismertetése./

Utunk, XXXVI. évf. 7.sz. 1981. febr. 13. - 6.old., képpel.

BRASSAI

BRASSAI: La fille au billard
russe, Paris 1933.

Aukción: NEW YORK, CHRISTIE, 1978. nov.7.

Közli: The Print Collector's Newsletter
Vol IX. No. 6. Jan-Febr. 1979.
202. old.

BRASSAI

BRASSAI: Bal populaire a Chartres.
gelatin silver print, c. 1934.
24x17,8 cm.

Aukción: Christie's East, sept. 28. 1979.

Közli: The Print Collector's Newsletter
Vol. X. No.5. Nov.-Dez. 1979.
173. old.

BRASSAI

GRAFFITI - FELVÉTELEI SZEREPELNEK A MŰCSARNOKBAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

Brassai

Lucien Hervé kapcsán említve, aki az ő és André Kertész művének méltó kiegészítője és folytatója.

Bojer Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 561. l.

9)

Brassai /ifj. Halász Gyula/
fotóművész, képzőművész

Párizsban él.
1945-ben Párizsban kiállították grafikáit.
1946-ban kiadták harminc rajzát Prévert verseivel.
1964-ben Picassoval együtt állították ki műveit.
Négy izben készített filmeket opera és
Kovács János: Párizsi látogatás Brassainál
Kraus, Krónika 1968. III. 402-403.

2) Brassai / ifj. Halász Gyula /

Sokan fotóműrésznek tartják - könyve, az „Éji Párizs."

Filmet is készített, címe: „Amedig állatok lesznek". A film 1956-ban díjat nyert a cannesi filmfesztiválon.

1961-ben graffitóiból kiállítást rendezett, amely bejárta a világot: Párizs, New York, Milano, Baden-Baden, Frankfurt, Hannover volt az útja.

Kovács János: Párizsi látogatás Brassaináll Korunk, Kolozsvár 1968. III. 403.

3) Brassai /ifi: Halász Gyula/

A 30-as évek közepén fényképfelvételek negatívjaira készített metszeteket. Belőlük 12 db. a Transmutations c. albumban jelent meg, összesen hat példányban, műgyűjtők számára.

A 20-as évek elején Mattis Teutsch tanítványaként indult.

~~Brassai~~ Kovács J.: Párizsi látogatás Brassainál Korunk, Kolozsvár 1968. III. 405.

Brassai (Halász Gyula fényképei

Meghalt Brassai

Nyolcvannégy éves korában Nizzában elhunyt Brassai (igazi nevén Halász Gyula), a világhírű fényképész.

★

A *Beszélgetések Picassóval* című kötete tette itthon ismertté a nevét — pedig melléktermék volt ez a könyv, kényszerű körülmények következménye. Párizs német megszállása idején ugyanis Brassai azzal ütötte el az időt, hogy sakkozott... és időnként megjelent Picasso műtermében, csinált néhány felvételt.

Párizsban azonban már ez előtt a kötet előtt is ismerték: 1933-ban kiadott *Éjszakai Páris* című könyv matériának a megörökítése a *Graffiti* című album lapjain. A személytelenségnek ez után a gyűjteménye után a személyesség könyve kívánkozott ki a fotók művészéből: az *Életem művészei* — Picasso mellett Matisse és Braque és Maillol és Miro és a többiek.

„Harmincéves koromig azt se tudtam, mi a fényképezőgép — mondta Brassai egy interjúban. — *Az első gépet André Kertésztől kaptam kölcsön...”*

Néhány életrajzi adat: *„Az 1899-es év kilencedik havának kilencedik napján”* — miként szerette hangsúlyozni — született Brassóban, Budapesten

Magyar Nemzet 1984. VII. 12.

Brassai, festő
fotóművész
író

BRASSAI (eredeti neve: Halász Gyula) 1899-ben született Brassóban. Magyar származású francia fotóművész, festő, író. Magyarul megjelent könyve: *Beszélgetések Picassóval.*

– Mozgó-lexikon
Mozgó Világ, Bp. 1984. május

Borító 2
X/3.

Brassai, festő
író
fotóművész

↓

J. M-ról írt cikket.

Brassai: Joan Miró 85 – 90

Mozgó Világ, Bp. 1984. május, X/3.

Brassai

Reisenauer János emlékkiállítás

Magyar Nemzet 1985. IV. 17.

Brassai

a pillanat - titkai Kertész

Budapest, 1984/5.

Brassai (Halász Gyula)

Salvador Dali

Nagyerdő 1984/1.

Brassai Capa Róbert

Emlitve

Hanaugaró M.: Képek, nebszak öt
világrészből

Esti Hírlap, Bp. 1976. aug 31.

Brassai

könyve: Beszélgetések Picassoval. - Bp. 1968.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.írt.1971.2.sz.149-182.l.

181.

Brassai (Halász Gyula)

Azt (1921)

Adour-i Vénusz (1947)

c. művének reprodukciója

a 20. oldalon

Tűzőr 19 65 június 15

Brassai

Kovács János: Párizsi látogatás Brassai. vál. Korunk (Kolozsvár) 1968. 3. sz. 402-405. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört. Írt. 1971. 2. sz. 149-182. l.

174. l.

Brassai

iparművész

Graffiti II." (repro)

A.Tóth Sándor: Az 5.nemzetközi kárpit biennálén.
Művészet, 1971.december - 39.oldal

Brassai, képzőművész

– munkái a Magyar Nemzeti,
XX. sz-i művészek kiállításán Bp-en

D. I. Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

und seine Stellung im All. (Einsiedeln-Köln, 1947). – 3. *Das Bild des Menschen und die Idee des Humanismus.* (Bregenz, 1948). – 4. *Leben und Tod. Grundfragen der Existenz.* (Bonn, 1948). – 5. *Der Aufbau des Seins, System der Philosophie.* (Saarbrücken, 1950). – 6. *Platon. Eine Einführung in sein Werk und in sein Denken.* (uo. 1951). – 7. *A művelődés válsága.* (Köln, 1952). – 8. *Új szellemkor felé? A kultúralakulás jövőjéről.* (München, 1952). – 9. *Vom Werdegang des Geistes in der Seele.* (Saarbrücken, 1954). – 10. *Die Quellen des Seins. Einführung in die Metaphysik.* (Köln-Bonn, 1955). – 11. *Vom Sinn der Philosophie und ihrer Geschichte.* (Bonn, 1957). – 12. *Theleologisches Denken. Betrachtungen zu dem gleichnamigen Buche Nicolai Hartmanns.* (uo. 1960). – 13. *Wahrheit und Wirklichkeit.* (Meisenheim am Glan, 1965). – 14. *Grundlegung der Philosophie.* Szerk. I-VI. k. (Salzburg, 1966-1970). – 15. *Bewusstsein und Vergänglichkeit.* (München, 1975). – 16. *Művészet és élet.* (Köln-Detroit-Bécs, 1969?). – 17. *Logik und Ontologie.* (Heidelberg, 1976). – 18. *Das Problem einer philosophischen Ethik. Leitfaden für eine Vorlesungsseihe.* (München, 1979; sp. Barcelona, 1982). – 19. *Grundfragen der Philosophie. Leitfaden für eine Vorlesungsreihe.* (uo. 1979; sp. Barcelona, 1982). – 20. *Wesen und Weltstellung des Menschen.* (Saarbrücken, 1979). – 21. *Was ist Philosophie?* (München, 1981). – 22. *Der Mensch vor Gott.* (uo. 1984).

I: Mérő. – Sándor Pál: Két magyar filozófus. Böhm Károly és Brandenstein Béla. (Bp. 1944). – Hanák. – ÚHung 1955/4. – uo. 1955/9. (Mérő F.). – KatSz 1989/4. (Hanák T.).

Brassai; *Halász Gyula* (Brassó, Hunyad vm., 1899. – Párizs, 1984. júl. 12.): fotóművész, újságíró. * *Tan.*: 1919: Képzőművészeti Főiskola; Berlin; Párizs. * *Lh.*: 1923-: Franciao.

M: 1. *Conversation avec Picasso.* (Paris, 1964; ang. Garden City, 1966; ném. Reinbeck, 1966; cseh, Bratislava, 1967; jap. Tokyo, 1968; m. Bp. 1968, 1981; len. Warszawa, 1979). – 2. *Henry Miller grandeur nature.* (Paris, 1975; sp. Barcelona, 1978; ném. Frankfurt am Main, 1981). – 3. *Előhívás. Levelek 1920-1940.* (Bukarest, 1980). – 4. *Les artistes de ma vie.* (Paris, 1982; ang. New York, 1982., London, 1982).

I: HÉrt 1982/1-4. (Boros J.).

Braun Ferenc; *Chum, J. M.* (Sopron, Sopron vm., 1925. -): újságíró. * *Lh.*: 1944-: Palesztína.

M: 1. *Meséld el a fiadnak.* (Tel Aviv, 1958). – 2. *Az Eichmann-ügy magyar zsidó vonatkozásai.* (uo. 1961). – 3. *The Bankroll that never was.* (Honkong, 1982).

I: ÚKel 1958. nov. 19.

Braun Henrik (Pest, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1854. nov. 23. – Berlin, 1927. febr. 8.): szerkesztő. * *Tan.*: Bécs, Göttingen, Strassburg, Berlin és Halle, közgazdaság és államtudomány. * *Lh.*: Németo. * *Karr.*: 1883: a Die Neue Zeit alapító szerk.-je, 1888-93: az Archive für soziale Gesetzgebung und Statistik kiadója és szerk.-je, 1893-95: a Sozialpolitische Zentralblatt szerk.-je, 1903-07: a Die Neue Gesellschaft, 1911-13: az Annales für soziale Politik und Gesetzbung alapítója és szerk.-je. 1903-04: képviselő.

M: *August Bebel als Sozialpolitiker.* (1913).

I: Bölöny. – DLL.

Braun Izidor: tanító. * *Tan.*: Magyar Állami Tanítóképző. * *Lh.*: 189?-: USA. * *Karr.*: Nyelvtanár, tolmács, szerkesztő és közjegyző volt.

M: *Az angol-magyar tanító és iskolája.* (Cleveland, 1908).

I: Bölöny.

Braun Márkus (Mélykút, Bács-Bodrog vm., 1865. febr. 11. – Bécs, 1921. márc. ?): bevándorlási biztos, szerkesztő. * *Lh.*: 1892-: USA. * *Karr.*: A Magyar Republikánus Club megalapítója, az Ungarischer Herold, az Österreichische-Ungarische Zeitung és a Hungarian American és a Fair Play szerk.-je. * *Publ.*: Szabadság.

M: 1. *Immigration Abuses. Glimpses of Hungary and Hungarians... with a Brief Review of that Country' History and Present Troubles.* (New York, 1906). – 2. *Shall we Further Restrict Immigration?* (uo. é.n.).

I: Bölöny.

Brazil-Magyar Kultúregyesület → Brazil-Magyar Kultúregyesület Könyvei

Brazil-Magyar Kultúregyesület Könyvei: a Brazil-Magyar Kultúregyesület kiadói vállalkozása. * *Megj.*: 1960-tól, Rio de Jeneiro. * *Kötetei*: Debreczeni Kiss László: Lélek-

méccsel (1960),
sünk a zenéről (19

Brazíliai Magyar
Brazil): Rio de Ja
len magyar újság
Editado mo Rio
Magyar Újság.
1930. * *Fel. szerk*
tai: Táviratok; In
Magyar sors; A
vándorlási problé
dekességek; Rövid
Főbb szerzői: Ha
Fischer Andor, Fri
Orosházi György,

Brazíliai Magyars
iro): a Brazíliai
Megj.: 1932. jan.
Címvar.: Brasiliai
Braziliai Magyars
Monory (1932. m
nio Smuk (1932.
nio Smuk (1932.
Tarnóczy (1933.
dizsár Lajos (1934
nemzeti érzés ébr
népművelés, a ma
sének elősegítése,
dasági, szociális é
magyar követség
ápr.: irodalmi pál
tartalmú novellár
Hírek; Hírek hazu
tanácsadó; Történ
Népművelés; Egyh
Cserkészet; Szerke
nan; Délamerikai
lom nagyjai. * *Fő*
Herczeg Ferenc, K
dor, Majthényi G
Palasovszky Béla,
nő, Thury Zsuzsa,

Brazíliai Szabad
res do Brasil): ant
1941 ősze, Rio de
a Dél-amerikai S
gal és az Új Demo
mozgalommal. Me
I: MAEP.

Bréda Ferenc (Dé
kritikus. * *Tan.*:

BRASSAI fotóművész

MEIL I.Bp.,1990

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Brauer Ildikó

1980 JUN 21

NÉPSZAVA

1021

Brauer Ildikó: Vásárbamenők

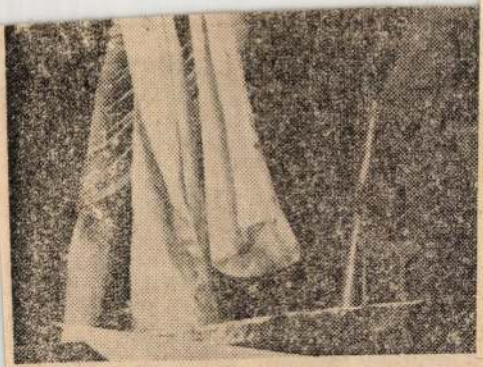

A Miskolci Nemzeti Színház társulata három estén át három darabbal mutatkozott be a Nemzeti Színházban. Képünk: Timár Éva (Sen Te) és Máthé Éva (Jang asszony) Brecht: A szecsuáni jólélek című darabjában

Ödön b. 3. ea., 7). **Pest**[illegible] (du. 4), **Jó**
Színház: Orfeusz alászáll dálatos ka
(7), **Operettszínház:** Já- 3). **Főváro**
nos vitéz (du. fél 3), **Ka-** Egész nyá
baré: (F. b. 4. ea., 7), **Jó-** 4 és fél 8).

Brassai Halász Gyula
festő, grafikus

Vigília, 1969, febr.

Brassai (eredeti nevén Halász Gyula), az 1899-ben Brassóban született, közel egy fél évszázada Párizsban élő festő, grafikus és világhírű fotografus *„Beszélgetések Picassóval"* című munkájának magyar nyelvű kiadása — *Réz Ádám* nagyon jó fordításában, a szerző többtucatnyi fényképfelvételével — a közelmúltban jelent meg a „Corviná"-nál. (A könyv elsőízben Párizsban látott napvilágot, 1964-ben, a nagytekintélyű Gallimard-nál.)

Brassai a 30-as évek elején ismerkedett meg Pablo Picassoval, aki megbízta őt szobrainak lefényképezésével. Miközben százával készültek a Brassai-fotók Picasso műveiről és magáról a mesterről, — a kapcsolat fokozatosan barátsággá mélyült. A magyar művész feljegyezte Picassonak gyakori együttléteik során elhangzott véleményeit, kijelentéseit, önvallomásait, — így jött létre ez az érdekes és értékes kötet, amelyet írója Picasso bátorítására bocsájtott a nyilvánosság elé.

A kép, amely a könyv lapjairól elénk tárul, olyan művésznek mutatja Picassot, akit goethei termékenység és sokoldalúság, „elképesztő arányú tevékenység" és — ugyancsak Goethére emlékeztető — „hervadhatatlan fiatalság" jellemez, s akit — „állandóan növekvő világhíre" s az őt körülrajzó hódolók csodálata ellenére — „fokozódó magány" vesz körül.

A Brassai-könyv a spanyol—francia mesternek számos olyan megnyilatkozását tartalmazza, amely kulcsot ad a művész egyénisége és enigmatikus munkássága zárának felpattantásához, „a picassói titok" megközelítéséhez. Az élete 88-ik esztendejében járó alkotót, akit oly sokszor neveztek a valóság, a természet tagadójának, igazában a legszorosabb szálak kapcsolják a valósághoz, a természethez: „Én mindig a hasonlatosságra törekszem. A festőnek figyelnie kell a természetet, de sohasem szabad összetévesztenie a piktúrával." A festő, aki ellen gyakorta hangzott el az a vád, hogy sok a hevenyészett, könnyelmű kézzel ontott műve, így vall művészi igényességéről: „Ritkán bírom ki, hogy neki ne menjek ugyanannak a dolognak, nem is tudom, hányszor .. Mindig a tökéletesre kell törekedni. Ezen a szón persze mindenki mást ért. Számomra azt jelenti: vászonról vászonra — *tovább*, mindig csak — *előbbre*." Nem egyszer szemére vetették Picassonak, hogy túlzottan keresi a sikert. A mester ezt feleli bírálóinak: „A művésznek szüksége van a sikerre. Nemcsak azért, hogy megéljen, hanem elsősorban azért, hogy meg tudja valósítani a művét... A fiatalkori sikerem lett a védőpáncélom. A kék, a rózsaszínű korszak megannyi pajzs volt, amely megvédett. A sikerem oltalma alatt megcsinálhattam, amit akartam... Mindent, amit akartam."

Brassai könyvének oldalain — Picasso mellett — a korszak sok más szellemi kiválósága is feltűnik, — így Matisse, a zárkózott természetű nagy festő, aki visszavonult életmódját a klasszikus francia aforistákhoz méltó szellemességgel indokolja meg: „Az életben választani kell: vagy festünk, vagy társaságba járunk. Mind a kettőt nem lehet egyszerre...", vagy D.-H. Kahnweiler, a műgyűjtő és művészeti író, aki szerint „Franciaországban csak a katolikus egyház ösztönözte a jelenkori nagy művészeket: Matisse-t, Léger-t, Rouault-t, Le Corbusier-t. Ha valaki a mai művészet szintéziseire kíváncsi, el kell mennie Vence-ba, Ronchamp-ba... Couturier atyának nagy érdeme, hogy mindezt elfogadtatta a papsággal."

A magyar kiadás élén *Illyés Gyula* mutatja be a hazai közönségnek Brassait, a nagyszerű fotoművészt, akinek izgalmas Picasso-könyve hiteles arcképet rajzol korunk már-már legendás hírű alkotójáról, „az új esztétikát teremtő, egy korszak ízlését megváltoztató" katalán művészről.

* * *

„Az én múzeumom" című nagyon hasznos ismeretterjesztő sorozat (Képzőművészeti Alap kiadóvállalata) legutóbbi füzete *Verrocchio* firenzei szobrásznak, a Velencében álló Colleoni lovasszobor mesterének (aki Mátyás magyar királlyal is kapcsolatban állott), a milánói *Boltraffio*nak (akinek két fontos művét a budapesti Szépművészeti Múzeum őrzi) és a XVI. század elején Pármában tevékenykedett *Correggio*nak tevékenységét vázolja. Dr. *Prokopp Mária* művészettörténész nagy felkészültséggel birkózott meg avval a nehézséggel, hogy a Boltraffio-irodalom fölöttébb szegényes; könyvecskéje — mind stílusát, mind tartalmát tekintve — a sorozat legszínvonalasabb darabjai közé tartozik.

D. I.

(Bach és Bartók a Zeneakadémián.) Utánozhatatlan légkörük van ezeknek a vasárnap délelőtti hangversenyeknek! Ilyenkor nem a sznob áhítat levegője lengi be a Zeneművészeti Főiskola öreg hangversenytermét, mint gyakran máskor, nem is az estélyi ruhák változatos felvonulása káprázlatja el a szemet, hanem sokkal inkább a friss, üde várakozás, a fiatalság jelenléte. Ritkán látni annyi fiatal zenerajongót, mint a Rádiózenekar Bach—Bartók matinéin. Aligha mehetnének persze jobb helyre, nehezen találnának mélyebb élményt, mint ezek a zenei délelőttök, amelyek újra és újra ráirányítják a figyelmet e két hatalmas alkotó életművére. Ferencsik János hangversenyéről pedig még azt is elmondhatjuk, hogy az év egyik legérdekesebb és legjértékesebb zenei eseménye volt.

Az érdekességet kétségkívül az jelentette mindenekelőtt, hogy Ferencsik a a zongora mellől irányította a Rádiózenekar legkiválóbb szólistáit. Anda Géza hangversenyére emlékezve némi fenntartással vártuk ezt a kísérletet, s való, hogy a zongorista Ferencsik egészen másjellegű élményben részesített a koncert első részében, mint a karmester a másodikban. Ám élmény volt ez is: elcsodálkozva figyeltük a kitűnő karmester finoman kimunkált, nemesen alkalmazkodó zongorajátékát, amely arra is jó példát szolgáltathatott, hogyan helyettesíthetjük a Bach korabeli zongorát a mienkével. Ferencsik János nagyon ügyelt arra, hogy soha ne fojtsa el a hegedűk vagy a fuvola hangját, mindvégig a háttérben maradt, s csak a virtuóz kadenciákat emelte ki. (Ezeket igen szépen adta elő!) Nagyszerű alkalmazkodással játszott irányításával a kicsiny létszámú szólista együttes, amelyből ki-kicsillant Ney Tibor fényes, szívből muzsikáló brácsája, az V. Brandenburgi versenyben pedig Lajos Attila szép fuvolahangja is elgyönyörködtetett.

Bach Brandenburgi versenyei — ezek a csodálatos zenekari alkotások sajnos sokkalta ritkábban szólalnak meg hangversenyeink műsorán, mint azt népszerűségük és zenei értékük indokolná. De ha hallhatjuk is egyiket-másikat, akkor is inkább az a probléma foglalkoztat, vajon a mai zenekar hangzása alkalmas lehet-e a barokk zene hibátlan tolmácsolására. Ferencsik János ezen a forró hangulatú délelőttön bebizonyította, hogy — igen! Rendkívül éles, biztos ritmus-

[illegible] versenymű. Ahogy a folyondárként szerteágazó, majd ismét egymásba ölelkező zenei frázisokat hallottuk, Casals Bachról adott jellemzésére gondolhattunk: „Minden érzését lelke legmélyéből merítette, és a legtökéletesebb formában fejezte ki."

A Brandenburgi versenyek hallgatása közben nehéz szabadulni valami kimondhatatlanul fenséges, derűs érzéstől. Holott a hat zenekari darab éppen Bach életének egyik legtragikusabb korszakát idézi, amikor a felhőtlen kötheni évek közepette egyszerre rászakadt a legsúlyosabb gyász: elvesztette feleségét, s azt is éreznie kellett, hogy korábban zenekedvelő hercegi ura, mint fordul el tőle. Ez az érzés ott vibrál a lassú tételek mély gyászában, nemes pátoszában, s végeredményben épp ez az újszerű zenei fogalmazás emelte Bach zenekari művészetét a számára is sokszor mintának tartott kortárs-olasz zeneművészet fölé. Ott fények és árnyak tükröződnek a végtelen tenger ábrándos síkjából, itt a mélyre is eljutunk, és az abszolút lényeg tárul fel előttünk a zene köntösében. Bach volt az egyetlen, aki le tudta írni: „Jöjj, édes halál!", s ez számára nem valami szent együgyűség eredménye volt, hanem a megélt bizonyosság: tudta, hogy az élet és halál dialektikus egységbe fonódik, s a múlt, jelen és jövő metszéspontjában ott az „örök" fogalma is, amelyet oly nehéz fölmérni és megérteni. Bach a zene útján közeledett hozzá, és mert oly mély hittel közeledett, eljutott a lényegéig.

A hangverseny második felében megint csak a lényeg közelében járó alkotás csendült fel Ferencsik keze alatt: Bartók műve, a Kékszakállú. A két szólista természetesen Szőnyi Olga és Faragó András volt. Természetesen, hiszen szerte Európában nagy sikerrel énekelték már e szerepet, s ha felfogásukban van is különbség — Szőnyi Olga mintha lírikusabb lenne, s a mű balladai mélységeit hangsúlyozza, Faragó pedig erőteljesen a drámai csúcspontokra tör — mindketten megfelelnek Bartók felfogásának, melyet saját művéről alkotott.

LUDWIG
KORTÁRS
MÚZEUM
MŰVÉSZETI
BUDAPEST
MÚZEUM

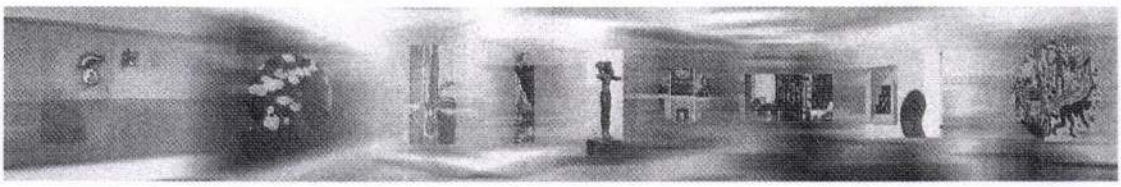

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM – LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST

Brassaï

Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum
2000. december 7 – 2001. január 21.

"Úgy ment el Párizsba, hogy nem is tudott fényképezni. A már ott élő Tihanyi, Kertész istápolta, vezette be a művészkörökbe. Mindezek ellenére, vagy talán éppen ezért, alig néhány évvel később megjelentetett fotóalbumaiban olyan esszenciáját tudta nyújtani az éjszakai, a mondén Párizsnak, mint talán Tolouse-Lautrec. Atget óta senki. Egy pillanat alatt párizsibb lett, mint az ott születettek nagyobb része. Nem fényképészként lett művész, hanem művészként választotta a fényképezést. Képzőművészként, fotográfusként, íróként egyaránt beírta nevét abba a bizonyos Nagykönyvbe."

Kincses Károly

Brassaï, született Halász Gyula (1899-1984) André Kertész mellett talán a legismertebb magyar fényképész, kinek művészi pályája a harmincas évek Párizsában bontakozott ki. A Brassóban született, Budapesten majd Berlinben tanuló, laptudósítóként, karikaturistaként kenyerét kereső, de képzőművészeti pályára készülő Halász 1924-ben költözik végleg Párizsba. Az ottani magyar kolónia, de mindenekelőtt Henry Miller, Tihanyi Lajos eleven szellemiségű baráti körében merül el Párizs éjszakai világában, melynek megörökítésére kezdi használni a fényképezőgépet. *"Felismertem, hogy a fényképezés korunk sajátos közlési eszköze – amikor ez 1930-ban tudatosodott bennem, egy csapásra fordulat állt be az életemben"* – írja. Kávéházakban, bordélyokban, a sötét utcákon fényképez. Két évvel később megjelenik első fotóalbuma, a *Paris de nuit* (Éjszakai Párizs), mely óriási sikert arat, s máig úgy tartják számon, mint a fényképészet történetének egyik kivételesen fontos könyvét. Hamarosan összeállítja a kötet párdarabját, a *Titkos Párizst* a párizsi alvilágról, mely azonban csak több mint negyven év után jelenik meg.
Szintén a harmincas évek elején ismerkedik meg a szürrealista művészek csoportjával és a Minotaure képzőművészeti folyóirat körével. Olyan zsenik barátságát élvezi, mint André Breton, Salvador Dali, Giacometti, Tristan Tzara, Man Ray – s ez nem minden: megismeri Matisse-t, Mirót, Léger-t, Le Corbusiert, s nem utolsósorban Picassót, kivel barátsága a művész haláláig tartott, s melynek emlékét a *Beszélgetések Picassóval* című kötete őrzi (1964-65). Folyamatosan fényképezi Picasso műveit, műtermét, majd más művészeknél is készít portrékat, enteriőröket, melyek a Harper's Bazaar-nál jelennek meg 25 éven át (*Életem művészei*, 1978).
A második világháborút Párizsban vészeli át, közben újra rajzol. 1943-ban *Bistro Tabac* címen könyvet ír a megszállt város életéről. A háború után díszletet tervez a *Le Rendez-vous* című darabhoz (szöveg: Jacques Prévert, zene: Joseph Kozma), majd más színdarabokhoz is tervez fotódíszleteket. 1948-ban megnősül, feleségül veszi Gilberte-Mercèdes Boyer-t. Szobrokat készít, melyekhez a Pireneusokban talált, lekerekített formájú kavicsokban talál ihletet. 1956-ban a Vincennes-i állatkertben forgatja *Amíg lesznek állatok* című filmjét, mely Cannes-ban elnyeri a legeredetibb filmnek járó díjat. Nagy visszhangot kelt a New York-i Museum of Modern Artban megrendezett *Graffiti* című kiállításával, melyen a párizsi falfirkákról, vésetekről készített fotóit mutatják be.
1984-ben bekövetkezett haláláig számos kiállításon mutatják be képzőművészeti és fotómunkáit. Élete ekkor már rég az elismert, világhírű művészé, melyet számos díjjal jutalmaztak, köztük a Francia Becsületrenddel. A párizsi Montparnasse temetőben nyugszik.

A párizsi Pompidou Központ által rendezett kiállítás teljes áttekintést ad Brassaï életművéről, témakörönként csoportosítva az összesen kétszázhúsz fényképet, illetve rajzot (*Éjszaka, Nappal, Minotaure, Rajzok, Transzmutációk, Graffiti*). Brassai életművét – bár a nyolcvanas évek közepén megindultak a tárgyalások egy lehetséges kiállításról – mindezidáig nem láthatta a magyar közönség, ezért különösen nagy jelentőségű ez a budapesti bemutató.
A magyar nyelvű katalógus legjobb képeiből válogat, melyet Brassaïtól vett levélrészletek, idézetek kísérnek.

A budapesti Brassaï kiállítás a Budapesti Francia Intézet és a Ludwig Múzeum Budapest - Kortárs Művészeti Múzeum közös szervezésében valósult meg, a Fondation Electricité de France támogatásával. A kiállítás kurátora Alain Sayag, a párizsi Pompidou Központ, a Modern Művészetek Nemzeti Múzeuma munkatársa.

Információ és sajtóanyag: Győrfi Réka, Falvai Györgyi (Francia Intézet, tel.: 489 4217, 489 4213)
Szipőcs Krisztina, Fehér Zsuzsa, Arany Andrea (Ludwig Múzeum Budapest)

Budavári Palota, "A" épület • 1014 Budapest, Szt. György tér 2. • 1250 Budapest, Postafiók 23.
□ Titkárság: 375 9175, 356 0657 fax: 212 2534 • □ Gyűjteményi és kiállítási osztály: 375 7848 fax: 375 7048
□ Gazdasági osztály: 356 0727 • □ Biztonsági osztály: 375 9575
Bankszámlaszám: Magyar Államkincstár 10032000-01425107

BRASSAI

Brassai, az „első” fotóművész

Jean-Jacques Aillagon, a Pompidou-központ elnöke a Budapesten vendégeskedő kiállításról

Voigtlaender kamerájával, a háromlábú állvánnyal és a magnézium „vakuval” kifejezetten feltűnő látvány lehetett a harmincas évek éjszakai Párizsában, képeinek szereplői látszólag ügyet sem vetettek rá. A bárok, mulatók vendégei, fél- és alvilági alakok annyira valóságosak, amilyen természetességgel Brassai is mozoghatott e különös, misztikus környezetben. – A XX. század egyik legnagyobb és legsokoldalúbb fotóművésze, aki művészi rangra emelte a dokumentációs eszközként használt fotót – mondja az 1899-ben Brassóban Halász Gyula néven született és 1984-ben, a Nizza melletti Beaulieu-sur-Merben elhunyt Brassairól Jean-Jacques Aillagon. A párizsi Pompidou-központ elnöke abból az alkalomból adott interjút lapunknak, hogy december 7-től a budapesti Ludwig Múzeumban vendégeskedik az általa vezetett intézményben tavasszal nagy sikert aratott Brassai-kiállítás. Az 54 éves Aillagon 1996 vége óta irányítja az időközben teljesen felújított Beaubourgot.

– A Pompidou-központ a XX. századi modern művészetet bemutató kiállítássorozatában az idén Picasso szoborgyűjteménye mellett a Brassai művésznevet 1932-ben felvevő magyar származású fotográfusra esett a választásuk.

– A Pompidou-központ negyedik és ötödik szintjét elfoglaló Modern Művészetek Nemzeti Múzeumának igen nagy Brassai-gyűjteménye van, ami már önmagában külön kiállításra kötelezett minket. Komoly segítséget kaptunk az özvegytől, Gilberte Brassaitól, és a több mint 120 ezer fizető látogató is azt bizonyítja, hogy komoly érdeklődés mutatkozik e neves fotográfus iránt. A XX. századi képzőművészetet bemutató sorozatunkban 1998-ban Man Ray-kiállítást rendeztünk, az idén volt Picasso gyűjteményes szobortárlata, jövőre lesz a Giacomettit bemutató rendezvény. A Brassai-kiállítással ugyanakkor azt is be akartuk mutatni, hogy Párizs a XX. század elejétől milyen komoly szerepet játszott a különböző kísérletező művészeti ágak központjaként, és milyen erősen vonzotta a világ különböző részeiről érkező alkotókat. Franciaország egyik sajátossága, hogy a modern kori francia képzőművészet elsősorban azon külföldi nagyságok nevéhez fűződik, akik lakhelyül választották Párizst. Csak néhány példa a teljesség igénye nélkül: Man Ray amerikai, Brassai magyar, Max Ernst német, Kandinszkij orosz, Dalí és Picasso spanyol származású volt. E sajátosság máig ható politikai-filozófiai következményei arra kötelezik Franciaországot, hogy megőrizze nyitottságát, toleranciáját és a kultúra iránti nagyvonalúságát.

– A kiállítás kapcsán elismerő kritikákat megfogalmazó francia sajtó a fotóművészet egyik forradalmasítójaként mutatja be Brassait. Egyetért ezzel a jelzővel?

– Nézze, a fotót Franciaországban hosszú időn keresztül dokumentációs eszköznek tekintették. Egy személyes példa: amikor a nyolcvanas évek elején a párizsi Szépművészeti Főiskolán dolgoztam, azt tapasztaltam, hogy a tanintézet fotógyűjteményét a dokumentációs részben tárolták. Brassai talán az első, aki a fényképet mint médiumot kifejezetten művészi kifejezésre használta, és a kortársak, például Picasso is ezt értékelték benne. Brassai – ahogy az éjszakai Párizsról és annak alakjairól készített felvételei is mutatják – bámulatos valóságábrázoló. Ugyanakkor képes túllépni ezen a valóságon, s például a falfirkákról készített felvételeivel egy teljesen más világot mutat be. Rendkívül sokoldalú művész, aki szenvedélyesen érdeklődött a mozgókép iránt: a kiállítás része a mester által forgatott film is.

– Több mint kétéves felújítás után januárban nyitották meg a Pompidou-központot. Sokan úgy vélték: új korszak kezdődött a Beaubourg életében, és ez az új korszak végleg leszámol a korábbi „ingyenes kultúrát mindenkinek” elvvel.

– Az új korszakkal egyetértek, de szeretném gyorsan leszögezni: az ingyenes kultúra nem létező mítosz. A Pompidou-központ, a Modern Művészetek Nemzeti Múzeuma, a kiállítások sosem voltak ingyenesek. A látogatók – elsősorban a turisták – korábban a tetőre vezető mozgólépcsőt használhatták térítésmentesen. Az évente 400 millió frankos állami támogatásban részesülő Pompidounak nem az a küldetése, hogy ingyenes mozgólépcsőhasználatot nyújtson. Még valami: az átalakítás előtt a jegyek átlagára 38 frank volt, ma pedig a teljes árú és a múzeumi belépésre is jogosító jegy 30 frankba kerül. Az árcsökkenés a látogatottságban is érezteti a hatását. A felújítás előtti utolsó évben 723 ezren keresték fel a kortárs múzeumot, az idén több mint 1,6 millióan.

– A Pompidou-központ sajátos jelenség a világban: hatalmas közkönyvtárnak és zenei archívumnak, illetve kutatóközpontnak otthont adó sokoldalú kulturális intézmény, és az épület külseje folytán turisták millióit vonzó látványosság is. Az új koncepció bírálói szerint éppen ez a turistalátványosság az oka annak, hogy a Beaubourgban is egyre erőteljesebben érvényesül a fogyasztói szemlélet.

– A francia kulturális tárca legújabb felmérése szerint a társadalom kulturális tevékenységének döntő részét könyv, hang- vagy képhordozó vásárlása, mozi-, illetve szórakoztató előadások látogatása jelenti. A kultúrát nem szabad kereskedelmi érdekeknek alárendelni, de a mai világban rendkívüli naivitásnak tűnne, ha azt hinnénk, hogy a kultúra képes a gazdasági valóságon kívül létezni. Az államnak továbbra is feladata, hogy a kultúrához való hozzáférést lehetővé tegye mindazoknak, akik tanulmányi vagy szociális helyzetük miatt ilyen támogatásra szorulnak. Azt is látni kell, hogy komoly üzleti csoportok igen nagy pénzeket fektetnek be a kulturális üzletbe, a könyv-, hang- és képhordozó-kereskedelembe. A nemzetközi műtárgypiaci áremelkedést is a növekvő kereslet, valamint az ágazat iránti beruházói érdeklődés magyarázza. Számomra rendkívül furcsa, hogy rajtunk azt verik le, amit New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában természetes és jó szolgáltatásnak találnak. Semmi kivetnivalót sem találok abban, hogy a Pompidouban is van könyvesbolt, designüzlet és kávézó. Arról nem is szólva, hogy e tevékenységek üzemeltetői a befizetett koncessziós díjakkal – a mecénási hozzájárulásokat is beleszámolva évente több mint százmillió frankkal – jelentősen hozzájárulnak a kulturális rendezvények finanszírozásához.

Brassai bámulatos valóságábrázoló

– Franciaországban jövőre rendezik meg a magyar kulturális évadot. A Pompidou-központ mivel veszi ki a részét a hivatalosan 2001 júliusában kezdődő eseménysorozatból?

– A Pompidou egy kicsit előbb kezd: már 2001 elején otthont adunk a több mint öt évtizede Franciaországban élő Hantai Simon festőművész átfogó kiállításának. Párizson kívül pedig Moholy-Nagy László fotóiból szervezünk tárlatot a Lille melletti Villeneuve-D'ascq Modern Művészeti Múzeumában. Emellett több Chagall-művet küldünk Budapestre, ahol a képek jövő nyáron a Zsidó Múzeumban lesznek majd láthatók.

Párizs, 2000. december

Dési András

MAGYAR NEMZET, 2000. DEC. 9. 32. o.

Brassaï-kiállítás a budapesti Ludwig Múzeumban

Párizs rejtelmei

Először láthat bő válogatást a hazai közönség az 1923-tól Franciaországban élt Brassaï (Halász Gyula, 1899–1984) fotóiból és rajzaiból a várban, a Ludwig Múzeum Budapest épületében. A párizsi Beaubourg-ban, azaz a Pompidou Központban lévő Musée d'Art Contemporain (MAC) anyagából a Ludwig Múzeum és a Francia Intézet által megrendezett tárlat csütörtöki megnyitóján (ahol jelen volt Jean-Jacques Aillagon, a Beaubourg elnöke) Alain Sayag, a MAC fotótárának megalapítója mondott bevezetőt.

BRASSAÏ

FERCH MAGDA

Olyan ember volt, aki tudta, „hogy a költészetnek nincs bejelentőlapja", hogy a költészet nem feltétlenül a költeményben lakik, másutt is találkozhatunk vele, az utcán, a falakon, akárhol. Rejtőzhet „fényben remegő" háztetőkben, kéményekben, a barlangrajzokra emlékeztető fali ákombákomokban, a vésett, karcolt graffitikban, arcokban, maszkokban, tárgyakban, *Marcel Duchamp* „hóbortos szerkentyűiben", a párizsi metróállomások szürrealistának ható szecessziós díszítőelemeiben...

Festett, rajzolt, szobrászkodott, írt – és rajongott az irodalomért. A fotómasinát csak viszonylag későn fedezte fel – *Picasso* szobrait fényképezte először –, de mindvégig kitartott mellette. Az egyszerinek gondolt próbálkozásból szenvedély lett. Olyannyira, hogy miután a fényképészetet választotta, húsz évig nem vett ceruzát a kezébe. S ha Picasso nem unszolja, sohasem kezd újra rajzolni, amint írja.

A brassói, budapesti, berlini évek után Párizs volt az otthona, szerelme 1923-tól haláláig. A szülővárosa, Brassó iránti tiszteletből felvett *Brassaï* néven ismeri őt a világ 1933 óta. Akkor jelent meg első fotóalbuma, a Paris de nuit (Az éjszakai Párizs), majd két év múlva a Voluptés de Paris (Párizsi gyönyörök). Művészete különböző állomásait a következő években is egy-egy fontos könyv jelzi. Közülük a legjelentősebbek: Sculptures de Picasso (Picasso szobrai, 1948), Graffiti (1960), Beszélgetések Picassóval (1964) – ehhez *Illyés Gyula* írt előszót (1968) –, más művészekről készült portrék (Les artistes de ma vie, 1978). A harmincas évek rejtett Párizsát bemutató albuma csak 1976-ban jelenhetett meg. Életművét a Beaubourg-ban gondozó *Alain Sayag* szerint ez a leghitelesebb könyv, amelyet valaha Picassóról írtak. Tegyük hozzá: kevesen írtak olyan érzékletesen-élvezetesen Párizsról, a két világháború közötti művészeti életről, mint ő. Valóságos művelődéstörténeti kincsestár ez a kötet. (Kár, hogy egy kiadó sem gondolt az újrakiadására, pedig az első magyarországi Brassaï-kiállítás megnyitója jó alkalom lehetett volna.)

Az a Párizs, ahova megérkezett, még nem a ma ismert „fények városa" volt. Élő és élettelen alakjai sokszor rejtelmes-sejtelmes fényekbe burkolóznak, mintha a szürrealisták álomvilágába röpítenének. Ebbe a világba csöppent bele, miután honfitársai: *André Kertész, Tihanyi Lajos* és az író *Henry Miller* szárnyai alá vette. Bekerült a Montparnasse körúti irodalmi kávéházak forgatagába. Jelen volt a „kor legélőbb és áramlatait leghívebben képviselő folyóirat", a Minotaure megalapításánál, megismerte a köré csoportosuló szürrealistákat. Vonzotta a felfedező láz, amellyel a lap köréhez tartozók hátat fordítottak „a művészet és tudomány kitaposott ösvényeinek", vonzotta a kíváncsiságuk és a „szellemi elektromosság légköre", amely mindig betöltötte a kis szerkesztőséget, ahol „*André Breton* kovácsolta a lelkeket". Bejáratos volt a Flore kávéházba, ahol az akkor „még nem harcos egzisztencialista" *Sartre* és *Beauvoir* „pusztított el sok papírt" a márványasztalok mellett, de törzsvendégként a Dome-ban fogadták. Itt kérték fel arra, hogy lefotózza Picasso műveit. A találkozásból barátság lett. A „szent szörnyeteg katalán" környezetében, illetve a róla készült képeknek köszönhetően ismerte meg *Dalít, Léger-t, Matisse-t, Mirót* és *Malraux-t.*

– Brassaï adta meg nekünk az irodalomból ismert, legendás Párizs vizuális megfelelőjét szinte ikonértékű, mitikus képeivel. Valami ahhoz hasonlót mutatott meg, amit *Eugène Sue* írt meg a Párizs rejtelmeiben, de egy modern, XX. századi eszköz, a fotó segítségével: a mára eltűnt Párizst – mondja Alain Sayag, aki-

Brassaï Voigtlaender gépének segítségével a lényeget látta meg a világból

vel a megnyitó előtt beszélgettünk. A kiállítás francia kurátora szerint Brassaï az idegenből jött ember szemével nézte környezetét, épp ezért rögtön a lényeget látta meg, azt, amit az ott élők észre sem vesznek. Brassaï képei őrizték meg a kőfalakba vésett, karcolt graffitik mára ugyancsak eltűnt művészetét is. (Ezeknek semmi közük a mai „falfirkákhoz".)

Párizsban az idén tavasszal a Beaubourg-ban megrendezett tárlat volt az első, amely Brassaï *teljes* életművét bemutatta, mintegy hatszáz munkát: rajzokat, szobrokat, fotókat és a filmjét is (az 1956-ban a vincennes-i állatkertben forgatott Amíg lesznek állatok címűért Cannes-ban megkapta a legeredetibb film díját). A 2001. január 21-ig látogatható budapesti bemutatón kétszázhúsz fényképet, rajzot és egy Brassaïról szóló dokumentumfilmet láthat a közönség. A Beaubourg kiállítására a Seuil kiadó gondozásában jelent meg angolul, németül és franciául Alain Sayag nagy Brassaï-könyve. A budapesti tárlathoz készült magyar nyelvű katalógus a művész képeiből, leveleiből ad válogatást.

Techno, extasy – a boldogság netovábbja

Porondmesterek

Mitől döglik a légy manapság a magyar diszkók táncparkettjén? DJ Palotait, DJ Sylvie-t, DJ Budait és DJ Sterbinszkyt kérdeztük a siker titkáról, B. Tóth Lászlóról, az extasyről és a kukáskabát-viselet rejtelmeiről.

Dombrádi Krisztián

A modernizáció az ezredfordulón a gyorsaságot, hatékonyságot és a tömegfogyasztás általánossá válását jelenti; a technokultúra sokak szerint jobban illeszkedik e korszellembe, mint bármely más zenei irányzat. Napjainkban ez a tényező központi elemmé lépett elő: a pihenésre fordítható idő egyre kevesebb, a munkával eltöltött órák száma pedig egyre több. A szórakoztatóiparban is mind többen érdekeltek, kíméletlenebb a verseny, és pénzben mérve is egyre nagyobb a tét. Magyarország legkeresettebb lemezlovasai ma legalább annyira tekintik magukat üzletembernek, mint lemezlovasnak: zenerajongónak és másnak örömöt szerző előadónak. A „többet és gyorsabban" gondolatmenetébe még a technokultúra alappilléreként számon tartott drogfogyasztás is beleillik: a „boldogságtabletták" ugyanis több örömmel és nagyobb kitartással kecsegtetnek a „partykon".

Bár napjainkra vége a diszkókorszaknak, a mai disc-jockeyk, DJ-k többsége saját bevallása szerint *B. Tóth László, Arató* vagy éppen *Cintula* összeállításain nőttek fel. Ám a nagy nevek a „gyenge" múltat képviselik, már más idők járnak. Ők még ugyanazokat a számokat „nyomták" a balatoni bulikon, a mostaniak már nem szívesen kalandoznak át más felségvizeire: egyikük a dallamosabb elemeket is tartalmazó úgynevezett drum'n base-t „nyomja", míg mások a katonás technót vagy a house „harmóniákat" részesítik előnyben. A szerzemények hangzása azonban egységes, nevezhetnénk szintetikusnak: hangszerek híján a digitális „erő" hozza mozgásba a fiatalokat. A számokat összekötő szellemes „beköpések" sem hagyják már el a DJ-k száját, a zene összefüggő, és ahogy a lemezlovasok mondják: „gondosan épített", szerkesztett témák és hangulatok váltják egymást.

A hazai DJ-k Európában a legfelkészültebbek közé tartoznak – állítják szakmai körökben. *Palotai Zsolt* (DJ Palotai), aki már több meghívásnak is eleget tett Nyugat-Európában, elmondta, a külföldiek két helyen szeretnek leginkább fellépni: New Yorkban és Budapesten. Ám egyik helyen sem a fizetség a legvonzóbb. „Ilyenkor a kis klubokban a favoritok is alacsony fellépési díjért pörgetik a korongokat" – fogalmazott a DJ.

A honoráriumok azonban még a kedvelt lemezlovasok körében is széles sávban mozognak. A DJ-k – bár az anyagiakról nem szeretnek beszélni – elmondták, hogy a fellépési díj nagysága attól függ, hogy mikor és mekkora tömeg előtt adnak műsort. Ha szilveszterkor az előre „lekötött" DJ-k több helyszínen is fellépnek, egy új autó árát is bekasszírozzák. Kis klubokban viszont néhány tízezer forint a fizetség. A Balaton és a nyár is „jó pénz", ám ez a lehetőség nem mindenki előtt áll nyitva, vagy nem mindenki él vele. DJ Palotai például nem kever a magyar tenger partján, mert ott a német turisták miatt csak a „katonás" techno a divatos, ami – ahogy ő mondta – nem az ő asztala. Az egyetlen „befutott" női lemezlovas, *Farkas Szilvia* (DJ Sylvie) szerint különben nincs rossz muzsika, csak rossz pillanatban lejátszott zene.

A legjobbak közötti kunkurenciaharc a kimagasló díjazás miatt, úgy hírlik, nem ritka. „Magyarországon ennek ellenére nem jellemző az ellenséges hangulat a lemezlovasok között. Ismerjük egymást, és odafigyelünk arra, hogy a másik mit csinál" – vallja *Bugyik Imre* (DJ Budai).

DJ Budai 1989 óta tartja magát lemezlovasnak, pályafutása kezdetén sokat merített *Komjáthy György* műsoraiból, ám a rockot sosem szerette. A lehetőségek akkor nyíltak meg – emlékezik vissza a jó nevű DJ –, amikor a kereskedelmi rádiókhoz az évtized közepén olyan műsorvezetők kerültek, akik – elődeikkel ellentétben – nem tartották fekete bárányoknak a technósokat. Ekkor úgy tűnt, egy újabb fal is leomlik. „Egyre több megjelenési lehetőséget kaptunk az újságok hasábjain, a robbanás mégis csak két-három éve következett be, amikor a multik közül néhányan (cigaretta-, ital- és üdítőgyártó cégek) fantáziát láttak a produkciók támogatásában, a szórakozóhelyek tulajdonosai pedig egyre többet fektettek a technikai háttérbe, mivel a jobb hangzással több vendéget csalogathattak be. Az ő bevételeik mellett eltörpül az a sokak által csillagászatinak vélt összeg, amelyet kifizetnek egy-egy népszerű lemezlovasnak" – mondja a változásokról DJ Budai.

Feltehető a kérdés: mennyiben tekinthetők a szubkultúra képviselőinek a technósok, hiszen a rockosokat, a diszkósokat – és a sort lehetne folytatni – sok egyéb mellett az öltözékük is megkülönböztette más zenei irányzatok híveitől. DJ Budai szerint a technósok is külön réteget képeznek: öltözékükre sokat adnak, előnyben részesítik a drága, fiatalos, sportos ruházatot. A bulikon pedig keresik a feltűnést: rikítóan színesre festett hajjal, fényvisszaverővel díszített ruhával vetik bele magukat az éjszakába. Sokszor felrótták nekik az egy időben kedvelt kukáskabát-viseletet, és a partykon előszeretettel felöltött festőálarcot, ám ez nem volt több a technósok számára, mint játék.

Makovecz Imre és Debreczeny Zsolt a bemutatón

Befektetőre vár az új

Héttoron

Két királylány vetekszik, hogy tudás birtokába. A várakozá amelyikük a hetedik tornyot, a tudja építeni. És megkezdődik

Regényi Huba

Néhány évig sakkoztam, ám az ötlet máshonnan jött: 1996-ban, mikor a kisfiam elmúlt hétéves, rajzolgatni kezdett. Amikor megnéztem az „alkotásait", rájöttem, hogy komplett társasjátékot vetett papírra. Mivel az egész családnak megtetszett, úgy döntöttem, elkészítem a valóságban is. Nádból faragtam a figurákat, farostlemezből hozzá a táblát – meséli az ötlet fogantatását a játék tervezője, *Debreczeny Zsolt.* – A kezemben volt tehát hét bábu, de semmi egyéb. Törni kezdtem a fejemet, mi határozhatná meg a bábok egy esetleges játékban betöltött szerepét – így jutottam el a Héttorony regéjéig. A munka során aztán a játék egész rendszere átalakult, összetettebb lett – melegszik át Debreczeny Zsolt hangja. *Ipolyi Arnold* 1854-ben kiadott Magyar mythologiájában végül rábukkant a Héttorony keresztény jelképeket tartalmazó regéjére.

A késmárki Kárpátokból származó történet szerint a legendás Héttorony mélyébe zárva várakozik mindama kincs, amit a magyar föld csak megteremni képes volt: drágakövek, bor helyett iható, folyékony arany; továbbá egy aranykereszt, a boldogságos szűz és a tizenkét apostol szobra. A Héttornyot őrző Barát-szikla éjszakánként megelevenedik, ám csak az kaphatja meg tőle a kulcsokat, aki erényes...

A táblajáték e történet köré szerveződik: lényege, hogy a fekete és fehér színekkel küzdő játékosok hét tornyot emeljenek maguknak. A 8 x 9 négyzetes mezőre osztott

Brassai 19. oldal

André Kertész és Müller Miklós után Brassaï fotói a Mai Manó Házban

A masina csodái

KIÁLLÍTÁS

A világhírű, magyar származású fotográfus, Halász Gyula, ismertebb nevén Brassaï fotóiból és a hozzá, életéhez kapcsolódó összegyűjtött dokumentumokból nyílt kiállítás nemrégiben a Magyar Fotográfusok Házában, Gyulus – Brassaï fotográfiák és dokumentumok címmel.

A Mai Manó sorozatában André Kertész és Müller Miklós után újabb géniusszal találkozhatunk, aki magyar származású művészként alkotott maradandót a fotográfia történetében. A család még élő rokonaitól, ismerőseitől beszerzett régi családi fotók, dokumentumok, illetve kézzel írt levelek összegyűjtése kétségtelenül nehéz, de annál érdekesebb feladat lehetett.

„A világhírűvé lett magyar fotográfusok szinte mindegyikénél folytak vagy folynak kutatások magyarországi gyökereik felderítése érdekében. André Kertész szinte minden itthon töltött percét ismerjük, Munkácsi Márton, Robert Capa, Moholy-Nagy magyarországi éveiről jelentetett már meg könyvet a Magyar Fotográfiai Múzeum és a Mai Manó Ház. Egyedül Brassaï az, akinél nagyon keveset tudunk magyar kötődéseiről, pedig 18 éves koráig itt élt, s számos rokona, hozzátartozója lakik és lakott mind Erdélyben, mind Magyarországon" – írja a tárlat bevezető szövegében Kincses Károly, a kiállítás kurátora.

A tárlaton láthatjuk Brassaï rajzait és korai fotóit, ezek már Párizsban, egyebek közt a Boulevard Montparnasse-on vagy a Pont Neufnél készültek.

A főként éjszakai, ködös utcarészleteket vagy fényes, párizsi életképeket megörökítő fotók már hordozzák a későbbi remekművek ígéretét. Aztán újabb adalékokat kapunk életéhez: szüleivel találjuk a Luxembourg parkban – a fotót André Kertész készítette –, vagy öccséhez írt levelét olvashatjuk, amelyet még magyarul kezdett írni. A kiforrott, jóval későbbi évekből aktok sorakoznak a falakon, illetve a Sevillában, Madridban készült híres fotók közül is látható néhány darab. Nem mellékes az sem, hogy Thomas Mannt és Picassót is megörökítette Brassaï fotómasinája; sőt az utóbbi még együtt is szerepel egy képen a fotóművésszel. ZSZ

Gyulus – Brassaï fotográfiák és dokumentumok
Mai Manó Ház
Látogatható: október 14-ig.

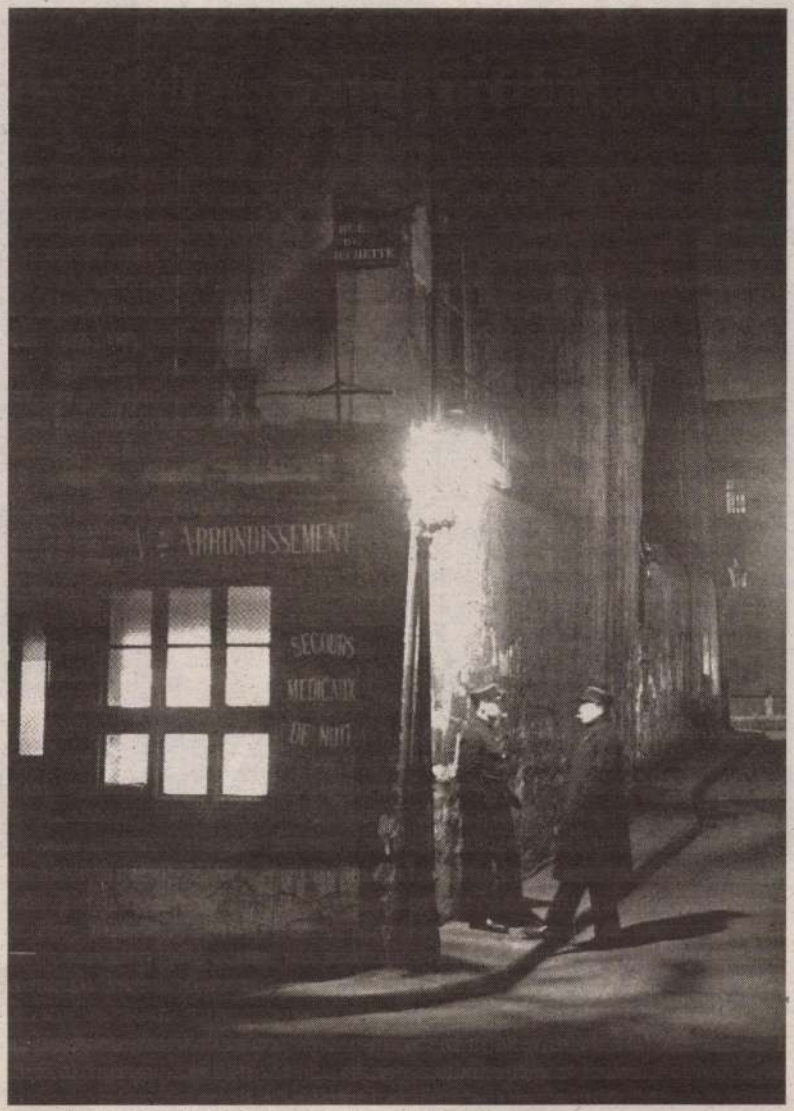

Rendőrök a Rue de Rochette sarkán. Párizs, 1933 FORRÁS: MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA

e-mail: iranytu@magyarhirlap.hu

Joszeliani nagy meglepetése: Michel Piccoli nagymamát alakít

FORRÁS: LES FILMS DU LOSANGE

Aki kiszállt a mókuskerékből

FILM

Az Őszi kertek is szép, nagyon

Amiről a film szól: csoda. A ki

A középtér képe

RÓZSA GYULA

Hajdan még a graffiti is maradandó művészet volt. A Brassai fényképezte falfirkáknak nem azzal kezdődött az örökkévalóságuk, hogy egy világhírű fotóművész felfedezte őket, hanem a technikával, amelyhez képest a mai könnyűkezű, felelőtlen és megérdemelten múlandó. Szórópisztoly és permetflakon helyett az ábrát vakolatba, sőt kőburkolatba karcolni és vésni, a szimbolikus szívet, nőportrét, állatalakot vissza-visszatérve fejleszteni, másokét átrajzolni – ehhez zsebkés, zsebben hordott szög, egyéb szerszám és férfi kellett. De a míves igényességnek meg is lett a jutalma. Minden komoly alkotási folyamatban, a technika itt is sorsszerűen meghatározó: a Brassai-graffitik szükségszerűen szűkszavúbbak, mélyebbek és titokzatosabbak – korai mediterrán kultúrák kiméráinak, barlangrajzok felfejthetetlen emblémáinak a néma erejét őrzik.

Ezzel tekintsük is megtárgyaltnak a Brassai-életműnek ezt a fejezetét. Mert igaz, hogy a Halász Gyulából inkarnálódott Brassainak ez a sorozata hozta meg egykor az amerikai, s így a világsikert, de a legkevésbé sem igazságos, hogy vannak fotótörténeti kézikönyvek is, amelyek most már állapotfotósként, graffitifényképészként méltatják a jelentőségét. Mintha kiemelnénk, a többi fölé emelnénk kulturált rajzait és átélt Picasso-parafrázisait, a Modern/Ludwig Múzeumban most szintén bemutatott kalandokat, amelyek izgalmas részei a párizsi életműnek, de csupán részei. A magyarnak született, budapesti és berlini képzőművészeten nevelkedett alkotó életműve ugyanis közhelyszerűen, tudottan párizsi, s ezáltal, Párizs városképei, Párizs közszereplői által egyetemes. Tehát nem visszahonosítható. Hogy röviden leszámoljunk ezzel az illúzióval, az életműnek magyar vonatkozásai nincsenek, nincsenek itthoni zsengék sem, mert fényképezni csak Párizsban, huszonkilenc éves korában kezdett. Igaz, végig szoros barátságban volt a párizsi magyar emigráció javával, igaz, tizenhétben, tizennyolc éves korában még hősi tetteket hajthatott végre a Monarchia lovasságánál, haza azonban sosem akart jönni, ő tudta, miért; talán az előbbiekért.

Az már a franciák idegenszeretetével magyarázható, hogy az ottani állampolgárságot csak negyvenkilencben kapja meg, ötvenéves korában, huszonöt esztendei Párizsban lakás után. Ekkor már régen része a francia szellemiségnek, a szürrealisták alkotótársa, Picasso fényképész partnere, a nagy művészgeneráció egyenrangú portretistája, évtizedek óta a párizsi művészeti élet alkotó propagálója a mindig sznob Amerikában. Kivált pedig Párizs köznapi életének és köznapi képének ismerője és alkotója.

Utcalányok, kávéházi párocskák, munkanélküliek és bandatagok éjszakai portretistája, bordélyok, éjjel kihalt hidak, lépcsők, rakpartok és parkok tájképkomponálója. Nem az alvilág, hanem az élet, nem a riasztó, hanem a valóság ábrázolója. A Mészáros Hallesban valóságos rembrandti csoportkompozíció kilencszázharminckettő körül; a félmarhát cipelők, foltos köténysek éjjeli őrjárata, természetesen: természetes éjjeli fényben. De a Brassai-képek igazi elődei nem a klasszikusok. A fotográfia nagy évtizede ez, harminctól a második világháborúig Európa fényképészete egészében fénykorát alkotja meg. Az avantgárd kíméletlen lázadásai lezárultak, a festészetet utánzó fényképészigyekezet a múlté, a fotográfia felszabadul és nagy tanulságokat hasznosíthat. Brassai mesterművein sem nehéz felfedezni az örökséget. A többször lenagyított Montmartre-dombi lépcső tört síkjai, élei és változatos téglafelületei magukon hordozzák a kubizmus bátorítását, A hinta szép életképében a dárdás sátoroszlopok függőlegesei, a hintahajó ezt metsző, süvítő íve a legtisztább konstruktivista kihívás, a sok Szajna-hídról készült éjszakai, néptelen felvétel mind körívek, tömegek és terek már-már absztrakt harmóniája. A szürrealistáknak egyenesen alkotótársa lesz Brassai, s ha szuverenitását végig megőrzi is velük szemben, a marseille-i hontalanra rámagasodó sala'aolaj-reklám, a kifutófiút óriásplakát formájában agyonnyomó óriás nő sokkja bizonyára nem mentes az ő abszurditásuktól.

De minden hatás megszűrve, egyénítve, szuverén módon. Fellengzősen szólva, az élet, szakszerűbben a tárgykezelés szűrőjén átszűrve. Először is Brassai csaknem mindig éjszaka fényképez. S minthogy hitelességeszményei előírják, hogy természetesnek nevezhető éjszakai fényekkel, az utcai lámpák fényforrásával dolgozzék, a mindig indirekt, rejtve előjövő fények, a szórt világítások eleve tompítják, modulálják a formai és tartalmi kontrasztokat is. Hogy mindezt miként éri el az akkori kamerákkal és az akkori filmekkel, ez legyen a fotótörténészek megfejtendő csodája. Utóbbiaknak annyi segítséggel szolgál, hogy sohasem tagadja: képei a sötétkamrában lesznek képek, nemcsak az objektívvel, a nagyítással is fényképez. De minden egyébbel is. A Luxembourg-kert vasrácsa olyan fegyelmezett ritmusú, zengőn és agresszíven szabályos volna önmagában, mint egy nonfiguratív konstruktivista képlet. Ha nem oldanák az élfényeket puha, békítő kis világos kísérősávok. Amelyekről a derengésben csak feltételezni lehet, hogy hópászmák. De ha hópászmák, sekélyke, gyenge hóesés maradványai. Tapintatosak.

Hevesy Iván, aki az egykori avantgárd frontharcos szigorával és a polgárháborút lezárók tárgyilagosságával nézte a harmincas évek fényképészetét, a korszak egyik jellegzetes változásának az enyhe rálátást, ilyenformán a középtér eminens voltát említi valahol. Hevesy ott Brassai művét éppen nem méltatja, de a Pompidou-központból jött budapesti kiállítás őt igazolja. Középtér: a felvétel nem hozza premier plánban, kép és néző határáig az ábrázolt embert, de nem is löki a nagy perspektíva szenvedélyes végtelenségébe. Nem sokkol: nem nyomja brutálisan az arcunkba a képi információt, de nem repíti a pátoszos messzeségbe sem a mondanivalóját. Távolságot tart és mértéket szab. Brassainál az ehhez szükséges rálátás mindig enyhe, a fotográfus, s ekként a néző sosem magasodik fölényesen a szereplők fölé, de a moduláló középtér megszületik. A legendás Bijou, az utcanő figuráját az előtte lévő bárasztal, az üres pohár, a használt tányér, a hamutartó tartja kissé távol, de mögötte a kávéházi fal és a keretező rézkorlát rögtön zárja a teret, így hozza hozzánk mégis közelebb. Így kerül a nyugtalanító modell megnyugtató, természetes térbe a gyönyörűen rettenetes tekintetével és a rettenetes, gyönyörű hamisgyöngy zuhatagával.

Brassai Budapesten: egy kép A léggömbárusnő sorozatából (1931)

A középtérben mindig a megértő tárgyszerűség, a semmi gyalázatot le nem tagadó, de mindent embermércével mérő igazmondás jut szóhoz. Mindaz, ami a harmincas években kiteljesedő Brassai-művet hetven év múltán is aktuálissá, a semmi óhazait nem produkáló Párizs-képet itt, Budapesten is érvényessé teszi. Dogmatikus esztéták ezt az avatag humanizmusfogalommal jellemeznék, megrögzött historikusok a francia népfrontkorszak szellemi erejével értelmeznék. Brassai ugyan nem politizált, és programosan sosem állt be egyetlen mozgalomba sem, de az elkötelezett művész szuverenitásával erősítette azt a nagyszerű folyamatot, amelyet francia harmincas éveknek ismerünk. A kor az irodalomtól a képzőművészetig mindenben nagyot alkotott, magyarázó illusztrációként vegyünk észre egyetlen párhuzamot, az évtized francia filmművészetét. Olyanok a Brassai-képek, mintha csupa Jean Gabin volna a szereplőjük – munkanélküli-Gabin, csavargó-Gabin, szerelmes-Gabin, bordélylátogató-Gabin, zöldségárus-Gabin. Ám – valamit a szuverenitásról és az eredetiségről – ezek a Brassai-kompozíciók legalább öt évvel hamarabb készen voltak, mint Marcel Carné és René Clair halhatatlan filmjei.

NÉPSZABADSÁG, 2001. JAN. 13. 27.0.

történelem – nem házat, de egyházat változtattak a kereszténység újbóli átalakulásakor, s a XIII.–XV. században a vallási jelenetekkel gazdagon díszített falakra a XVI.–XVII. században fehér festék került. Manapság, amikor újabb és újabb középkori épületek műemléki helyreállítására kerül sor, az azt megelőző tudományos és tényleges kutatás során ó- és újtestamentumi falképek, a Szent István-, de legfőképpen a Szent László-legendárium gyönyörűséges ábrázolásai kerülnek elő az átfestés vagy a rájuk húzott későbbi vakolat alól. A Magyar Televízió városvédő műsora (21 éves története során) egyszer esett karácsony idején. Akkor, 1996. december 26-án mutattam be a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei templomok némelyikét, Laskod, Napkor, Nagyar, Nyíribrony frissen feltárt freskómaradványait. Azóta számos

pedig ugyanannak a vallásnak, ugyanannak az egyháznak a hívei, akiknek pár száz évvel ezelőtti elődei vakolószerszámokkal meg meszelővel gondosan eltüntették a falakról a kálváriát, az utolsó vacsorát vagy Szent Lászlót, az istentiszteleteken békésen megvannak az előkerült megfestett szentek képi maradványaival. Sőt az így „megmentett" freskótöredékek még turistákat is hoznak a településre, akik aztán sokfelé elviszik hírét a látnivalónak. A feltárt részletekből kiderült, hogy kitűnő mesterek dolgoztak legtöbb templomunkban, maradandót alkottak, s az utókor gazdagabb lett volna, ha műveik teljes egészében megmaradhattak volna.

Ugyanezzel a problémával találkozunk a világi épületekben a polgárházak, kúriák, kastélyok világában (s ez utóbbiak kápolnáiban) is.

let falfestéseit, amelyek még megvannak és helyreállíthatók. Mi lesz azokkal a művekkel, amelyek gazdátlan épületben vannak? A meglévő freskók pusztulásra vannak ítélve, bármilyen képzőművészeti, kultúrtörténeti értékük legyen is? S akkor még nem volt szó azokról az alkotásokról, amelyekről nem tudunk. Mégpedig azért, mert a kastélyok eredeti tulajdonosaival szemben érzett irigység, harag vagy a politikai és gazdasági korszakváltás okozta „eredeti funkciójától eltérő hasznosítás" miatt ötven éve levakolták, be- vagy átfestették őket, miként négyszáz éve a templomok szentképeit.

Ilyen különleges, titkokat (még) őrző épület a Jeszenszky-kastély a Tolna megyei Kölesden. Pusztul a műemlék Nepomuki Szent János-kápolna, a gazdasági épületegyüttes, a barokk Szentháromság oszlop, rajta (a korábbi birto-

tauratorok pe
Rozália, Csa
dor) tavaly v
barokk festő
ábrázolásai, az Olymposz istenei, az évszakok nőalakjai, az arisztokratikus viselkedés, a kétségbeesés, a gyanakvás, a bujaság allegorikus alakjai, valamint a Keglevich család 1770 táján élt tagjai és alkalmazottaik derűsen, eredeti szépségükben láthatók a falakon.

Szerencsés dolog az is, ami a Döbrentei utcában történt, Budán. Az utca páratlan oldalán az első négy ház hiányzik, elvitte őket a háború. A 9-es számút és a mögötte álló Apród utcait (amelyet Virág Benedek házaként tart számon az emlékezet) kiürítették, s megkezdődött a tatarozást megelőző falkutatás. A meglepetés nem volt különösen nagy, hiszen – ahogy Saly Noémitől tudom – akkor, amikor (az azóta elpusztult) Döbrentei utca 7. és a háta mögött lévő Apród utca 6. épületét 1932-ben tatarozták, ott az egyik helyiségben az 1700-as évek legvégéről származó nagyon érdekes falfestményeket tártak fel, amelyekről akkoriban komoly művészettörténeti tanulmány is készült. Most a megmaradt 9. számú házon folyó munkálatok során az egész Döbrentei utcai (Duna felé néző) emeleti szobasor falain festésnyomokat, képmaradványokat találtak. Alig múlt egy éve, hogy megszületett az „árajánlat", amelyet Velledits Lajos restaurátor adott az I. kerület önkormányzatának, s a gyors döntés és az eredményes munka „gyümölcse" már mindazok számára gyönyörűséget jelent, akik azt megtekinthetik. A két együtt helyreállított ház ma olyan impozánsan látványos tanúja Budapest múlt-

bányászatnak vége, aligha tudná kit
ni a további munkálatokat, a feltár
építést, restaurálást! Kinek és mit kell
ne tenni ahhoz, hogy Várpalotán a múzeumoknak otthont adó izgalmas történelmet hordozó építmény maga is vonzó legyen?

Igazán szurkolok a középkori ifjaknak, akikről nem tudni, ki mellett álltak, s ki ellen voltak, milyen vallásúak lehettek, s mit látott a modelljük, s mit falra festett képmásuk évszázado(ko)n át – míg be nem falazták őket.

Hadd találkozzunk velük megint.

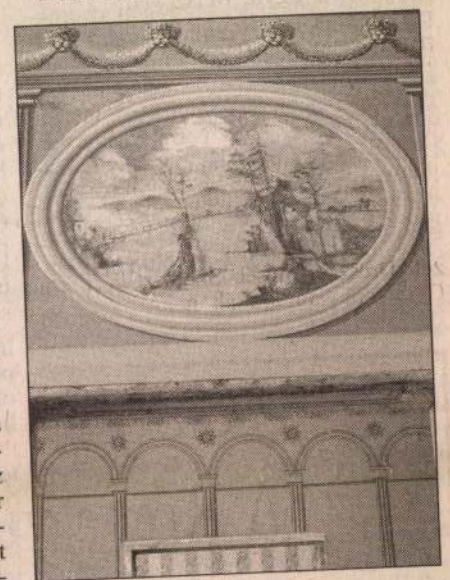

Csoda a Tabánban

A világ emlékei Magyarországon

Szombathely

Ókori emlékekben egyik leggazdagabb településünk a Balti-tengertől Itália felé vezető, történelmi Borostyánút mellett épült Szombathely, az egykori Savaria városa. Róma uralkodója, Claudius Drusus Nero Germanicus (i. e. 10–i. sz. 54) nevéhez fűződik – i. sz. 43-ban – a pannoniai település, „Colonia Claudia Savaria" városi rangra emelése. Szombathely így néhány évvel meg is előzi az ugyancsak Claudius császár által alapított Kölnt. Az Alpok keleti lábainál fekvő városban egyedülálló leletek sokasága került napvilágra ebből a korból, út- és palotamaradványokat tártak fel a régészek. Az Isis-szentély az egyiptomi vallás idáig kisugárzó hatásáról, a Szt. Quirinus-bazilika pedig már a kereszténység terjedéséről is tanúskodik. Claudius arcélét a városalapítás emlékére 1954-ben felállított díszkút bronz domborműve őrzi a Savaria téren.

Nem messze tőle, a Szent Domonkos-rend temploma előtt áll a római idők leghíresebb helyi szülöttének, Martinusnak a szobra, aki később Tours püspöke, Gallia megtérítője lett. Az egyik legismertebb katolikus példakép ő, Szent Márton (316–397), aki köpenyét megosztotta a koldussal, s akinek nevét a Kárpát-medencében is számos település viseli, Kunszentmártontól az erdélyi Dicsőszentmártonig. A szombathelyiek által 1938-ban felállított szobor azt a pillanatot örökíti meg, midőn a jeles férfiú megkereszteli saját édesanyját. A hagyomány szerint Martinus itt, a domonkos templom közvetlen környékén jött világra, a helyiek ezért is nevezik ezt a városrészt Szentmártonnak.

F. J. Gy.

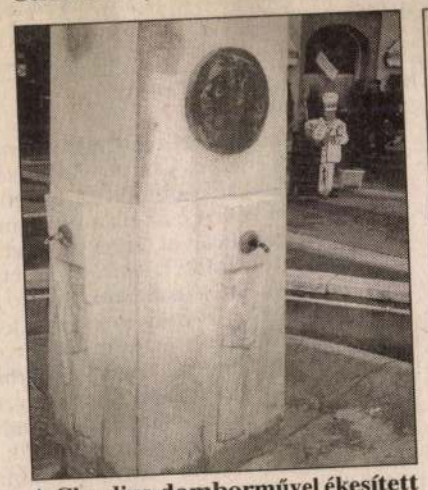

A Claudius-domborművel ékesített Tyche-díszkutat Marton László, a Szent Mártont édesanyjával megörökítő szobrot Rumi-Rajki István készítette. FOTÓK: VARSÁNYI PÉTER ISTVÁN

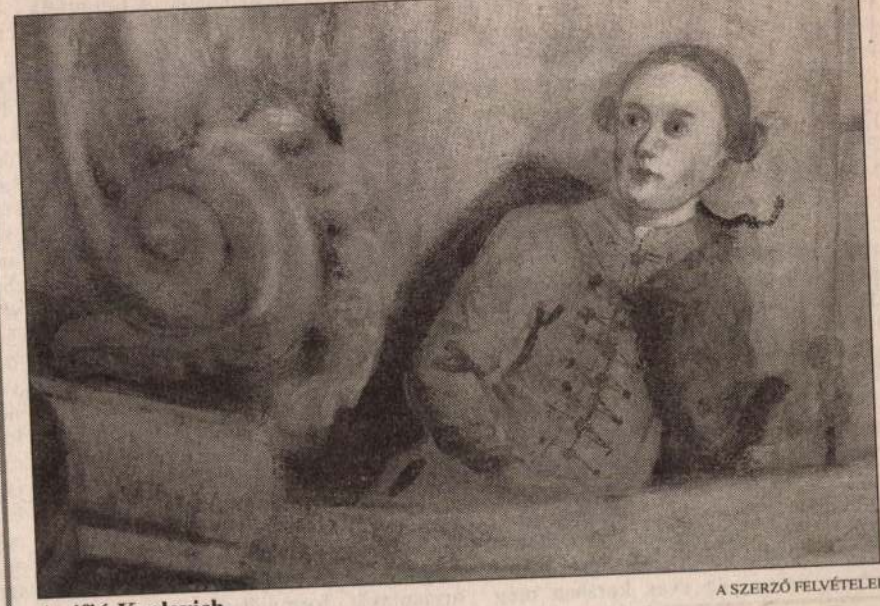

Az ifjú Keglevich

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Ismeretlen Brassai-fotók tárlaton

Gyulus Brassai – fotográfiák és dokumentumok címmel nyílik kiállítás hétfőn a Magyar Fotográfusok Házában. Az október 14-ig látható tárlaton a Halász Gyula néven született Brassai képei tekinthetők meg. A kiállítás kurátora, Kincses Károly vezetésével a szakemberek felkeresték Brassai még élő rokonait és azokat a helyszíneket, ahol megfordult. Előkerült több olyan fotó, rajz, levél is, amelyek némelyike fél évszázadig hevert a szekrények mélyén. Ezek összegyűjtésével, interjúk lejegyzésével jutottak közelebb Brassai életének eddig rejtett eseményeihez. A kiállítás és a kutatás anyagából készült könyv több még sohasem publikált képpel járul hozzá Brassai-képünk teljességéhez. *(mh)*

M. Hírlap 2007. szept. 8 19. old

tálni embereket, amit nem
k miatt. Erről pedig
ljünk most arról, hogy
nkben is, csak ott nem
ink játszottak velünk
ve ilyenné van téve.
az, hogy ő nagyon jól
ládja utálta, mert hozzá van
okva. Mert megszoktuk. Ha
álarc, a háta mögött pedig

még gazdagabbak
készteünk, hogy
nózis, ahogy ilyen

kihez vonzódunk
ya volt, akkor nincs gond.
es, akik pont úgy fognak
on korai élmény, amikor a
z előzménye, ahogy
d, ha nem, akkor már azzal
em fog szoptatni, aki
kapcsolat, a szexualitás
ki után vágyunk.
eret, de te kívánod, akkor
hoz ne is szólj. Mert már
ged szeretni, mert az
l kell kapcsolatot
szexuálisan nem is
pok vagy évek múltával a
e a szexualitás, de

BRASSAI

Grespik túllépte a hatáskörét

Már harminc per indult eddig a hivatal ellen

A bíróság újabb esetben állapította meg, hogy Grespik László a Fővárosi Közigazgatási Hivatal vezetője jogellenesen utasította el egy külföldi állampolgár ingatlanvásárlási kérelmét. Hasonló ügyekben a jövőben perek sorozata várható, jelenleg is közel 30 kereset van folyamatban a közigazgatási hivatal ellen. Grespik László időközben az ORFK-hoz fordult segítségért, hogy az ingatlanokra pályázó külföldiekről adatokat szerezzenek.

Joób Sándor–Vajta Zoltán

A Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte azt a határozatot, amelyben a Fővárosi Közigazgatási Hivatal egy osztrák állampolgár ingatlanvásárlási kérelmét utasította el. A bíróság szerint Grespik László hivatalvezető az elutasító határozatban túlterjeszkedett a hatáskörén. A határozatban és az indoklásban ugyanis nem az egyedi ügyet bírálta el, hanem a közérdekre hivatkozva indokolatlanul minősítette a külföldiek ingatlanszerzését.

A hivatalvezető ellen az osztrák H. A. indított keresetet, aki egy 9,3 millió forintot érő, egyszobás, Károly körúti lakást szeretett volna megvásárolni. Az elutasítást a hivatal azzal indokolta, hogy a közelmúltban túl sok külföldi vett lakást Budapesten, ezzel fölverte az ingatlanárakat, így az átlagos keresetű magyar állampolgárok számára kilátástalanná tette a lakáshoz jutást.

A hivatal annak ellenére döntött így, hogy a kerület polgármestere támogatta az osztrák férfi vásárlási szándékát, sőt a vásárló – bár erre nem lett volna szükség – operaházi mecénási szerepével meg is indokolta, miért nem sérti a közérdeket a lakás megvételével.

A bíróság előtt a közigazgatási hivatalt képviselő Lakatos László igazgatási osztályvezető arra is hivatkozott, hogy Ausztria és Magyarország között nem áll fenn viszonosság, azaz Bécsben korlátozzák a magyarok ingatlanszerzését. Ezt a felperes ügyvédje cáfolta, mondván Bécsben csak a telek- és a földtulajdonra vonatkozik korlátozás, öröklakásra nem.

A bíróság döntése szerint a közigazgatási hivatalnak új eljárást kell lefolytatnia az ügyben. A közigazgatási hivatal osztályvezetője lapunknak úgy nyilatkozott: a következő határozat meghozatalakor részletesen megvizsgálják, lehet-e beszélni viszonosságról a két ország között.

A napokban két kínai állampolgár is pert nyert Grespik Lászlóval szemben, akik egy lerobbant panellakást szerettek volna megvásárolni a XI. kerületben, az Etele úton.

Grespik László hivatalvezető nyári bejelentése óta, amely szerint komolyabban szabályoznák a külföldiek budapesti ingatlanszerzését, külföldiek elutasított ingatlanvásárlási kérelme miatt jelenleg közel 30 per van folyamatban. Egyébként az elutasított állampolgárok harmada bíróság elé viszi az ügyet – nyilatkozta lapunknak Lakatos László igazgatási osztályvezető.

Különféle okokkal a kérelmek tíz százalékát utasítják el. Lakatos László osztályvezető beszámolt róla: minden lehetséges módon igyekeznek együttműködni a kérelmezőkkel. Három hét alatt 650-ről 300-ra csökkentették az elbírálási hátralékot. Alkalmanként külön elfaxolják az illetékes kerületi polgármesternek az űrlapot, csak hogy minél előbb foglaljon állást az önkormányzat az ingatlanvásárlásról, és így felgyorsítsák a munkát.

Grespik László korábban úgy nyilatkozott: a közérdek védelmében együttműködnének a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, ám felvetése nem talált kedvező fogadtatásra.

Lakatos László igazgatási osztályvezető most viszont arról tájékoztatta lapunkat, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság sem hajlandó szóba állni velük, hiába szeretnének információt kapni ingatlanvásárlási kérelmük kapcsán egyes külföldi állampolgárokról. Most levélben Kara Pál belügyi államtitkárhoz fordulnak segítségért. A hivatal elképzelése szerint automatikusan továbbítanák az ingatlanvásárláshoz hozzájárulást kérő külföldiek adatait a rendőrségre, ám csak nagyon indokolt esetben kérnék a véleményüket.

Bemuta és az

A megnövekedett közlekedési
mutatott informatikai rendszer
sokon ellenőriznék azt is, hogy

A tárca megerősítését kérik a környezetvédők

A környezetvédelem hatékonyabb érvényesítését várják a kormánytól a zöldszervezetek – hangzott el a parlament környezetvédelmi bizottságának tegnapi ülésén. A zöldek holnap találkoznak és ismertetik elvárásaikat Turi-Kovács Béla környezetvédelmi miniszterrel.

A miniszterváltás kapcsán tegnap meghallgatta a környezetvédelmi bizottság a

zott: jelenleg nincs meghatározó szerepe a kormányban a minisztériumnak. Kérték a háttérintézmények és a területi szervek megerősítését is. Erről egyébként a bizottság előzőleg módosító indítványt fogadott el, a hatpárti egyetértéssel jóváhagyott javaslat 2001-ben és 2002-ben a környezetvédelmi tárca 100–100 fővel való megerősítését indítványozza (20 fővel a minisztérium, 50 fővel a kör-

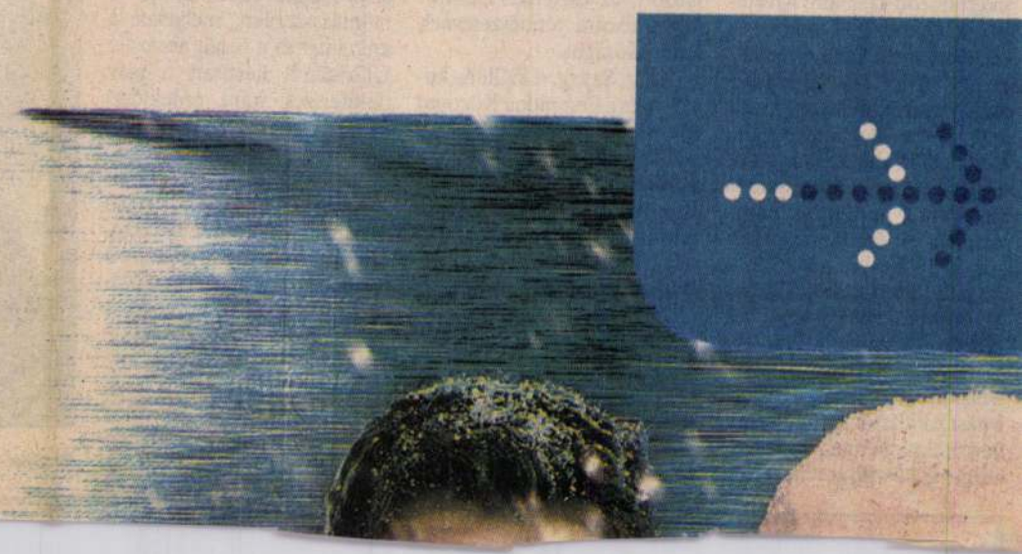

A világhírű fotóművész életművét először mutatják be Magyarországon

Brassai, a valóság rekonstruktőre

A Ludwig Múzeumban ma este nyílik meg az a történelmi jelentőségű kiállítás, ahol a hazai közönség első ízben tekintheti meg a fotóművészet egyik legnagyobb klasszikusa, a magyar származású Brassai (Halász Gyula) életművét. A Pompidou Központ gyűjteményéből válogatott fotó- és rajztárlat a múzeum és a Budapesti Francia Intézet szervezésében valósult meg.

Rénes Judit

Brassai, a XX. század egyik legeredetibb egyénisége fényképészként írta be nevét a művészettörténet nagykönyvébe, de szobrászként, grafikusként, íróként is jelentőset alkotott. Budapesti és berlini képzőművészeti tanulmányai után laptudósítóként dolgozott. Nagy szakmai fordulata Párizsban következett be, ahol" aranybányáját sóbányára", rajztudását fotográfiára váltotta. A fényképezés technikáját André Kertész mutatta meg neki, de a tehetséges tanítvány saját jogán vált legendás művésszé. Éjszakai Párizs című, a fotótörténet alapművének számító albuma rögtön óriási sikert hozott számára. Kivételes miliőteremtő készsége és kompozíciós érzéke miatt Henry Miller „Párizs szemének" nevezte el Brassait, akinél jobban senki nem tudta megragadni a dekadens város lényegét. A művész szoros kapcsolatot tartott az emigráns magyar értelmiségiekkel, köztük Tihanyi Lajossal, s mellette olyan zsenik barátságát élvezte, mint Breton, Dalí, Picasso, Giacometti, Tzara és Man Ray. Picassóval vívott szellemi „párbajait" a Beszélgetések Picassóval című kötetben örökítette meg, más nagyságoknál készült fotóit az Életem művészei című könyv tartalmazza. A természetes formákhoz való vonzódása szobraiban is kifejezésre talált, állatkertben forgatott moziját Cannes-ban a legeredetibb alkotás díjával jutalmazták. Brassai fotóin is úgy bánt a látvánnyal, mint egy filmrendező. Szuggesztív, egyszerre nyers és kifinomult fényképei spontánnak hatnak, holott tervezett beállítás és utómunka eredményei. Modelljeit: a Montparnasse prostituáltjait, hajléktalanjait, az utca barázdált arcú lakóit és saját barátait színészként használta a megkomponált jelenetekben. A banális pillanatok nyersanyagából teremtett meg egy kontrasztjaiban is kiegyensúlyozott, az esztétikai beavatkozás dacára természetesnek ható valóságot.

Alain Sayag, a kiállítás kurátora és a Pompidou Központ fotótörténeti osztályának vezetője lapunknak elmondta, a Párizsban nemrég kiállított Brassai-életműnek mintegy a fele utazott most a művész életében fontos szerepet betöltött Budapestre. A 220 művet felölelő tárlaton a fotók mellett rajzokat és filmes célra készült képeket láthat a közönség. Az első szekció a szürrealista Minotaure folyóirat megbízásából készült fényképeket mutatja be, elsősorban a Dalí és Breton munkáihoz készült illusztrációkat, melyeken Brassai irracionális „fotószobrokká" varázsolja a legprofánabb tárgyakat. A Picasso ihlette transzmutációkon egy régebbi technikát élesztett újjá: a negatívokra rajzolt, s az így keletkezett alkotásokat fotózta tovább. A kiállítás második része vérbő erotikájú aktokat tár a látogatók elé, majd a Nappali Párizs költői „történetei" következnek. Az Éjszakai Párizs misztikus világának, ködbesötétbe burkolózó alakjainak, a lopott szerelmek pillanatainak megörökítése hozta meg annak idején a világsikert a művésznek. Lírai alkata itt is tetten érhető: utólag hozzáadott fénnyel változtatja csillogó szemű jó leánnyá a kávéházi mademoiselle-eket, sebezhetőnek láttatja a bordélyházi pillangókat. A háttérfotók között szociografikus munkák és fantomszerű tájképek találhatóak, míg a Graffitiszekció azon fényképeket mutatja be montázsszerűen, melyeket a szerelmet és a halált ábrázoló falfirkákról készített a naiv önkifejezés iránt érdeklődő Brassai. Elemi erejű művészete mindannyiunk lelkéből, a kollektív emlékezet szimbólumaiból merít, sajátos tartalmakkal kiegészítve azokat. Mesterségesen előidézett spontaneitása annyira előremutató volt, hogy a módszer csak a '80-as évek fotográfiájában terjedt el igazán. A művész képeivel soha nem öncélúságra törekedett, hanem a valóság egy izgalmasabb dimenziójának láttatására.

Brassai: A négy évszak bálja, rue de Lappe 1932

Grespik túllépte a hatáskörét

Már harminc per indult eddig a hivatal ellen

A bíróság újabb esetben állapította meg, hogy Grespik László a Fővárosi Közigazgatási Hivatal vezetője jogellenesen utasította el egy külföldi állampolgár ingatlanvásárlási kérelmét. Hasonló ügyekben a jövőben perek sorozata várható, jelenleg is közel 30 kereset van folyamatban a közigazgatási hivatal ellen. Grespik László időközben az ORFK-hoz fordult segítségért, hogy az ingatlanokra pályázó külföldiekről adatokat szerezzenek.

Joób Sándor–Vajta Zoltán

A Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte azt a határozatot, amelyben a Fővárosi Közigazgatási Hivatal egy osztrák állampolgár ingatlanvásárlási kérelmét utasította el. A bíróság szerint Grespik László hivatalvezető az elutasító határozatban túlterjeszkedett a hatáskörén. A határozatban és az indoklásban ugyanis nem az egyedi ügyet bírálta el, hanem a közérdekre hivatkozva indokolatlanul minősítette a külföldiek ingatlanszerzését.

A hivatalvezető ellen az osztrák H. A. indított keresetet, aki egy 9,3 millió forintot érő, egyszobás, Károly körúti lakást szeretett volna megvásárolni. Az elutasítást a hivatal azzal indokolta, hogy a közelmúltban túl sok külföldi vett lakást Budapesten, ezzel fölverte az ingatlanárakat, így az átlagos keresetű magyar állampolgárok számára kilátástalanná tette a lakáshoz jutást.

A hivatal annak ellenére döntött így, hogy a kerület polgármestere támogatta az osztrák férfi vásárlási szándékát, sőt a vásárló – bár erre nem lett volna szükség – operaházi mecénási szerepével meg is indokolta, miért nem sérti a közérdeket a lakás megvételével.

A bíróság előtt a közigazgatási hivatalt képviselő Lakatos László igazgatási osztályvezető arra is hivatkozott, hogy Ausztria és Magyarország között nem áll fenn viszonosság, azaz Bécsben korlátozzák a magyarok ingatlanszerzését. Ezt a felperes ügyvédje cáfolta, mondván Bécsben csak a telek- és a földtulajdonra vonatkozik korlátozás, öröklakásra nem.

A bíróság döntése szerint a közigazgatási hivatalnak új eljárást kell lefolytatnia az ügyben. A közigazgatási hivatal osztályvezetője lapunknak úgy nyilatkozott: a következő határozat meghozatalakor részletesen megvizsgálják, lehet-e beszélni viszonosságról a két ország között.

A napokban két kínai állampolgár is pert nyert Grespik Lászlóval szemben, akik egy lerobbant panellakást szerettek volna megvásárolni a XI. kerületben, az Etele úton.

Grespik László hivatalvezető nyári bejelentése óta, amely szerint komolyabban szabályoznák a külföldiek budapesti ingatlanszerzését, külföldiek elutasított ingatlanvásárlási kérelme miatt jelenleg közel 30 per van folyamatban. Egyébként az elutasított állampolgárok harmada bíróság elé viszi az ügyet – nyilatkozta lapunknak Lakatos László igazgatási osztályvezető.

Különféle okokkal a kérelmek tíz százalékát utasítják el. Lakatos László osztályvezető beszámolt róla: minden lehetséges módon igyekeznek együttműködni a kérelmezőkkel. Három hét alatt 650-ről 300-ra csökkentették az elbírálási hátralékot. Alkalmanként külön elfaxolják az illetékes kerületi polgármesternek az űrlapot, csak hogy minél előbb foglaljon állást az önkormányzat az ingatlanvásárlásról, és így felgyorsítsák a munkát.

Grespik László korábban úgy nyilatkozott: a közérdek védelmében együttműködnének a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, ám felvetése nem talált kedvező fogadtatásra.

Lakatos László igazgatási osztályvezető most viszont arról tájékoztatta lapunkat, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság sem hajlandó szóba állni velük, hiába szeretnének információt kapni ingatlanvásárlási kérelmük kapcsán egyes külföldi állampolgárokról. Most levélben Kara Pál belügyi államtitkárhoz fordulnak segítségért. A hivatal elképzelése szerint automatikusan továbbítanák az ingatlanvásárláshoz hozzájárulást kérő külföldiek adatait a rendőrségre, ám csak nagyon indokolt esetben kérnék a véleményüket.

Bemutat és az

A megnövekedett közlekedésig mutatott informatikai rendszer. sokon ellenőriznék azt is, hogy

A tárca megerősítését kérik a környezetvédők

A környezetvédelem hatékonyabb érvényesítését várják a kormánytól a zöldszervezetek – hangzott el a parlament környezetvédelmi bizottságának tegnapi ülésén. A zöldek holnap találkoznak és ismertetik elvárásaikat Turi-Kovács Béla környezetvédelmi miniszterrel.

A miniszterváltás kapcsán tegnap meghallgatta a környezetvédelmi bizottság a zöldszervezetek képviselőit zott: jelenleg nincs meghatározó szerepe a kormányban a minisztériumnak. Kérték a háttérintézmények és a területi szervek megerősítését is. Erről egyébként a bizottság előzőleg módosító indítványt fogadott el, a hatpárti egyetértéssel jóváhagyott javaslat 2001-ben és 2002-ben a környezetvédelmi tárca 100–100 fővel való megerősítését indítványozza (20 fővel a minisztérium, 50 fővel a kör-

A világhírű fotóművész életművét először mutatják be Magyarországon

Brassai, a valóság rekonstruktőre

A Ludwig Múzeumban ma este nyílik meg az a történelmi jelentőségű kiállítás, ahol a hazai közönség első ízben tekintheti meg a fotóművészet egyik legnagyobb klasszikusa, a magyar származású Brassai (Halász Gyula) életművét. A Pompidou Központ gyűjteményéből válogatott fotó- és rajztárlat a múzeum és a Budapesti Francia Intézet szervezésében valósult meg.

Rénes Judit

Brassai, a XX. század egyik legeredetibb egyénisége fényképészként írta be nevét a művészettörténet nagykönyvébe, de szobrászként, grafikusként, íróként is jelentőset alkotott, Budapesti és berlini képzőművészeti tanulmányai után laptudósítóként dolgozott. Nagy szakmai fordulata Párizsban következett be, ahol" aranybányáját sóbányára", rajztudását fotográfiára váltotta. A fényképezés technikáját André Kertész mutatta meg neki, de a tehetséges tanítvány saját jogán vált legendás művésszé. Éjszakai Párizs című, a fotótörténet alapművének számító albuma rögtön óriási sikert hozott számára. Kivételes miliőteremtő készsége és kompozíciós érzéke miatt Henry Miller „Párizs szemének" nevezte el Brassait, akinél jobban senki nem tudta megragadni a dekadens város lényegét. A művész szoros kapcsolatot tartott az emigráns magyar értelmiségiekkel, köztük Tihanyi Lajossal, s mellette olyan zsenik barátságát élvezte, mint Breton, Dalí, Picasso, Giacometti, Tzara és Man Ray. Picassóval vívott szellemi „párbajait" a Beszélgetések Picassóval című kötetben örökítette meg, más nagyságoknál készült fotóit az Életem művészei című könyv tartalmazza. A természetes formákhoz való vonzódása szobraiban is kifejezésre talált, állatkertben forgatott moziját Cannes-ban a legeredetibb alkotás díjával jutalmazták. Brassai fotóin is úgy bánt a látvánnyal, mint egy filmrendező. Szuggesztív, egyszerre nyers és kifinomult fényképei spontánnak hatnak, holott tervezett beállítás és utómunka eredményei. Modelljeit: a Montparnasse prostituáltjait, hajléktalanjait, az utca barázdált arcú lakóit és saját barátait színészként használta a megkomponált jelenetekben. A banális pillanatok nyersanyagából teremtett meg egy kontrasztjaiban is kiegyensúlyozott, az esztétikai beavatkozás dacára természetesnek ható valóságot.

Alain Sayag, a kiállítás kurátora és a Pompidou Központ fotótörténeti osztályának vezetője lapunknak elmondta, a Párizsban nemrég kiállított Brassai-életműnek mintegy a fele utazott most a művész életében fontos szerepet betöltött Budapestre. A 220 művet felölelő tárlaton a fotók mellett rajzokat és filmes célra készült képeket láthat a közönség. Az első szekció a szürrealista Minotaure folyóirat megbízásából készült fényképeket mutatja be, elsősorban a Dalí és Breton munkáihoz készült illusztrációkat, melyeken Brassai irracionális „fotószobrokká" varázsolja a legprofánabb tárgyakat. A Picasso ihlette transzmutációkon egy régebbi technikát élesztett újjá: a negatívokra rajzolt, s az így keletkezett alkotásokat fotózta tovább. A kiállítás második része vérbő erotikájú aktokat tár a látogatók elé, majd a Nappali Párizs költői „történetei" következnek. Az Éjszakai Párizs misztikus világának, ködbesötétbe burkolózó alakjainak, a lopott szerelmek pillanatainak megörökítése hozta meg annak idején a világsikert a művésznek. Lírai alkata itt is tetten érhető: utólag hozzáadott fénnyel változtatja csillogó szemű jó leánnyá a kávéházi mademoiselle-eket, sebezhetőnek láttatja a bordélyházi pillangókat. A háttérfotók között szociografikus munkák és fantomszerű tájképek találhatóak, míg a Graffitiszekció azon fényképeket mutatja be montázsszerűen, melyeket a szerelmet és a halált ábrázoló falfirkákról készített a naiv önkifejezés iránt érdeklődő Brassai. Elemi erejű művészete mindannyiunk lelkéből, a kollektív emlékezet szimbólumaiból merít, sajátos tartalmakkal kiegészítve azokat. Mesterségesen előidézett spontaneitása annyira előremutató volt, hogy a módszer csak a '80-as évek fotográfiájában terjedt el igazán. A művész képeivel soha nem öncélúságra törekedett, hanem a valóság egy izgalmasabb dimenziójának láttatására.

Brassai: A négy évszak bálja, rue de Lappe 1932

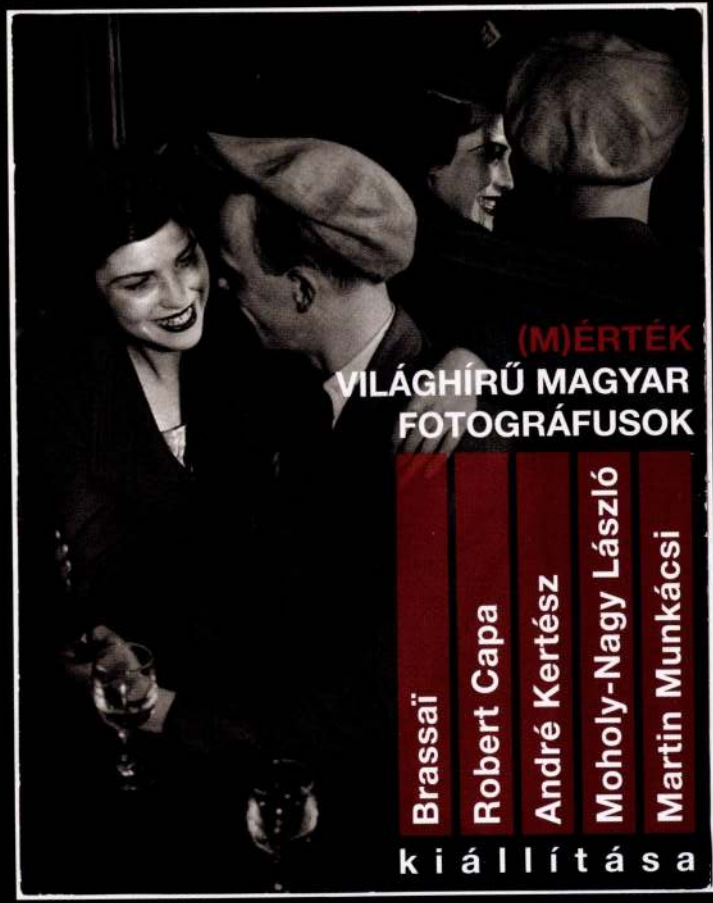

Ernst Múzeum

Budapest VI., Nagymező utca 8.

2006. november 16. - 2007. január 17.

(M)érték – Világhírű magyar fotográfusok

Brassaï, Robert Capa, André Kertész, Moholy-Nagy László és Martin Munkácsi a világ fotóművészetének meghatározó alakjai. Az öt magyarországi születésű mester mintegy 250 munkáját mutatja be a Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből válogatott rendkívüli jelentőségű hazai fotókiállítás, a Fotóhónap 2006 kiemelt eseményeként megnyíló (M)érték - Világhírű magyar fotográfusok című tárlat

2006. november 16. és 2007. január 17. között
az Ernst Múzeumban

Megtekinthető:
hétfő kivételével mindennap 11 és 19 óra között

Ernst Múzeum, Budapest VI., Nagymező u. 8.

FŐTÁMOGATÓ:

MOL

KIEMELT TÁMOGATÓ:

Deloitte.

MÉDIATÁMOGATÓK:

TV2
WWW.TV2.HU

GLAMOUR

Deluxe

SLÁGER RÁDIÓ

radiocafé 98.6
van barátod.

KIFOWSKI

TÁMOGATÓK:

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTÉRIUM

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

magyar fotográfiai múzeum

hungarian museum of photography

nka
Nemzeti Kulturális Alap

HUNGART

Fotóhónap 2006 Hungarian Month of Photography

A Magyar Fotóművészek Szövetsége fesztiválja

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNER: EDGE COMMUNICATIONS

Brassaï

BRASSAÏ – A GEORGES POMPIDOU KÖZPONT
BRASSAÏ – LA RÉTROSPECTIVE DU CENTRE

Halász Gyula, aki 1899-ben magyarnak született a kis erdélyi városban Brassóban, majd román lett 1920-ban a Trianoni Békeszerződés után, s később felvette a Brassaï nevet, 1903 és 1904 között járt először Párizsban. A fiút elbűvöli a Luxembourg kert, a Champs-Elysées és elbűvölik a Párizsról vetített első filmkockák. Amint Párizsba érkezik, az irodalomra amúgy is érzékeny Brassaï tartós barátságot köt írókkal és költőkkel, együtt lelkesednek a városban terjedő költészetért, a szokatlan dolgokért, s a különleges részegítő párizsi éjszakákért. A *Brassaï* kiállítás segítségével a közönség felfedezheti, vagy újra átélheti a mintegy 230 kiállított képből álló Brassaï életmű szépségét: a képekből száz eddig

Né hongrois dans la petite ville de Brassov en Transylvanie en 1899, devenu roumain après le traité de Trianon en 1920, Gyula Halász, qui prendra plus tard le nom de Brassaï, fit son premier séjour à Paris en 1903-1904. Le jeune garçon découvre alors avec émerveillement le jardin du Luxembourg, les Champs-Elysées et les premières images cinématographiques projetées sur les Grands Boulevards de la capitale. Dès son arrivée à Paris, Brassaï, qui a baigné dès son plus jeune âge dans une atmosphère littéraire, noue des amitiés durables avec un groupe de poètes et d'écrivains, ensemble, ils partagent un sens très vif de la poésie éparse dans la ville, le goût de l'insolite, et l'ivresse unique de la nuit parisienne. Le parcours de l'exposition "*Brassaï*" permettra au visiteur de découvrir et de revisiter l'intégralité de l'œuvre de Brassaï à travers quelque 230 pièces exposées, parmi

NOUVEAU !

Cours en semi-autonomie : 40 heures en groupe à horaires fixes, en autonomie, au centre d'autoapprentissage

Sessions d'examens

Diplôme approfondi de langue française (DALF)
25-26 janvier
Inscriptions : 3-12 janvier

Accès au DELF 2
Accès au DALF
6 avril
Inscriptions : 26-30 mars

Diplôme d'études en langue française (DELF)
21-25 mai
Inscriptions : 2-11 mai

Diplôme approfondi de langue française ((DALF)
21-22 juin
Inscriptions : 5-15 juin

Examens de la Chambre de commerce et d'industrie de Paris (CCIP)
Janvier et juin (se renseigner auprès du service des cours)

Renseignements et inscriptions :
Service de cours de l'Institut français 6e étage
Budapest I Fő utca 17 H-1011
Tél. 489 42 00
Télécopie : 489 42 22
Mél : cours@inst-france.hu, autoformation@inst-France.hu
Site web de l'Ambassade de France en Hongrie : www. ambafrance.hu

GYŰJTEMÉNYE BUDAPESTEN
GEORGES POMPIDOU À BUDAPEST

ismeretlen volt a közönség számára. A fényképek teszik ki természetesen a kiállítás hat fejezetének legnagyobb részét: *Barátaim, művészeim, Graffiti, Rajzok és szobrok, A Harper's Bazaar évek, A Minotaure körül* és *az Éjszakai Párizs.*

A budapesti Brassaï kiállítás a Életricité de France Alapítvány támogatásával valósulhatott meg.

A kiállítás kurátorai: Alain Sayag, valamint Annick Lionel-Marie, a Pompidou Központ Modern Művészetek Múzeumában működő fotórészlegének művészettörténészei.

lesquelles une centaine totalement inédites. La photographie tiendra bien sûr une place majeure dans les six sections qui composent l'exposition: *Amis artistes de ma vie; Graffiti; Dessins et sculptures; Les années Harper's Bazaar; Autour du Minotaure;* et *Nuit de Paris.*

L'exposition Brassaï à Budapest a été réalisée grâce au concours de la Fondation Electricité de France.

Commissariat de l'exposition: Alain Sayag, et Annick Lionel-Marie conservateur du cabinet de la photographie du Musée national d'art moderne au Centre Pompidou.

EDF Électricité de France

FONDATION ELECTRICITE DE FRANCE

Centre Pompidou

Ludwig Múzeum Kortárs Művészeti Múzeum

PROUST ÉS A ZENE

KRAUSZ ADRIENNE ZONGORAESTJE

Krausz Adrienne a Chopin és Sosztakovics-prelűdök remek előadásait tartalmazó CD-jével hívta fel magára a zenekritikusok figyelmét 1996-ban, és a zongoraművésznő pályája azóta is töretlenül ível fölfelé. A Francia Intézetben elhangzó koncertjén a hallgatók számára felidézi Proust sajátos atmoszféráját, olyan, Proust-ihlette zeneművek segítségével, mint

Debussy: *Boldogok szigete*
Bizet: *Rajnai dalok*
Fauré: *Pavane (op. 50)*
Dolly: *op. 56*
(A. Cortot átirata)
Ravel: *Éjjeli Gáspár*

PROUST ET LA MUSIQUE

RÉCITAL DE PIANO D'ADRIENNE KRAUSZ

La presse musicale a remarqué en 1996 la pianiste Adrienne Krausz pour sa magnifique interprétation de l'intégral des préludes de Chopin et de Chostakovitch réunis sur le même CD. Elle entame une carrière pianistique aux débuts jalonnés de succès. Lors de son concert à l'Institut Français, elle initie le publique á l'atmosphère proustienne grâce aux compositions de:

Debussy, *L'île joyeuse*
Bizet, *Chants du Rhin*
Dolly: *op. 56 (arrangé par A. Cortot)*
Fauré, *Pavane op. 50*
Ravel, *Gaspard de la nuit*

W. von Lindenschmit, La Leçon de musique
Zongoralecke

Brassai, fotóművész

- től megjelent egy könyv itthon

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. l.

BRASSAI HALÁSZ GYULA

Brassai, az „első" fotóművész

Jean-Jacques Aillagon, a Pompidou-központ elnöke a Budapesten vendégeskedő kiállításról

Voigtlaender kamerájával, a háromlábú állvánnyal és a magnézium „vakuval" kifejezetten feltűnő látvány lehetett a harmincas évek éjszakai Párizsában, képeinek szereplői látszólag ügyet sem vetettek rá. A bárok, mulatók vendégei, fél- és alvilági alakok annyira valóságosak, amilyen természetességgel Brassai is mozoghatott e különös, misztikus környezetben. – A XX. század egyik legnagyobb és legsokoldalúbb fotóművésze, aki művészi rangra emelte a dokumentációs eszközként használt fotót – mondja az 1899-ben Brassóban Halász Gyula néven született és 1984-ben, a Nizza melletti Beaulieu-sur-Merben elhunyt Brassairól Jean-Jacques Aillagon. A párizsi Pompidou-központ elnöke abból az alkalomból adott interjút lapunknak, hogy december 7-től a budapesti Ludwig Múzeumban vendégeskedik az általa vezetett intézményben tavasszal nagy sikert aratott Brassai-kiállítás. Az 54 éves Aillagon 1996 vége óta irányítja az időközben teljesen felújított Beaubourgot.

– A Pompidou-központ a XX. századi modern művészetet bemutató kiállítássorozatában az idén Picasso szoborgyűjteménye mellett a Brassai művésznevet 1932-ben felvevő magyar származású fotográfusra esett a választásuk.

– A Pompidou-központ negyedik és ötödik szintjét elfoglaló Modern Művészetek Nemzeti Múzeumának igen nagy Brassai-gyűjteménye van, ami már önmagában külön kiállításra kötelezett minket. Komoly segítséget kaptunk az özvegytől, Gilberte Brassaitól, és a több mint 120 ezer fizető látogató is azt bizonyítja, hogy komoly érdeklődés mutatkozik e neves fotográfus iránt. A XX. századi képzőművészetet bemutató sorozatunkban 1998-ban Man Ray-kiállítást rendeztünk, az idén volt Picasso gyűjteményes szobortárlata, jövőre lesz a Giacomettit bemutató rendezvény. A Brassai-kiállítással ugyanakkor azt is be akartuk mutatni, hogy Párizs a XX. század elejétől milyen komoly szerepet játszott a különböző kísérletező művészeti ágak központjaként, és milyen erősen vonzotta a világ különböző részeiről érkező alkotókat. Franciaország egyik sajátossága, hogy a modern kori francia képzőművészet elsősorban azon külföldi nagyságok nevéhez fűződik, akik lakhelyül választották Párizst. Csak néhány példa a teljesség igénye nélkül: Man Ray amerikai, Brassai magyar, Max Ernst német, Kandinszkij orosz, Dalí és Picasso spanyol származású volt. E sajátosság máig ható politikai-filozófiai következményei arra kötelezik Franciaországot, hogy megőrizze nyitottságát, toleranciáját és a kultúra iránti nagyvonalúságát.

– A kiállítás kapcsán elismerő kritikákat megfogalmazó francia sajtó a fotóművészet egyik forradalmasítójaként mutatja be Brassait. Egyetért ezzel a jelzővel?

– Nézze, a fotót Franciaországban hosszú időn keresztül dokumentációs eszköznek tekintették. Egy személyes példa: amikor a nyolcvanas évek elején a párizsi Szépművészeti Főiskolán dolgoztam, azt tapasztaltam, hogy a tanintézet fotógyűjteményét a dokumentációs részben tárolták. Brassai talán az első, aki a fényképet mint médiumot kifejezetten művészi kifejezésre használta, és a kortársak, például Picasso is ezt értékelték benne. Brassai – ahogy az éjszakai Párizsról és annak alakjairól készített felvételei is mutatják – bámulatos valóságábrázoló. Ugyanakkor képes túllépni ezen a valóságon, s például a falfirkákról készített felvételeivel egy teljesen más világot mutat be. Rendkívül sokoldalú művész, aki szenvedélyesen érdeklődött a mozgókép iránt: a kiállítás része a mester által forgatott film is.

– Több mint kétéves felújítás után januárban nyitották meg a Pompidou-központot. Sokan úgy vélték: új korszak kezdődött a Beaubourg életében, és ez az új korszak végleg leszámol a korábbi „ingyenes kultúrát mindenkinek" elvvel.

– Az új korszakkal egyetértek, de szeretném gyorsan leszögezni: az ingyenes kultúra nem létező mítosz. A Pompidou-központ, a Modern Művészetek Nemzeti Múzeuma, a kiállítások sosem voltak ingyenesek. A látogatók – elsősorban a turisták – korábban a tetőre vezető mozgólépcsőt használhatták térítésmentesen. Az évente 400 millió frankos állami támogatásban részesülő Pompidounak nem az a küldetése, hogy ingyenes mozgólépcsőhasználatot nyújtson. Még valami: az átalakítás előtt a jegyek átlagára 38 frank volt, ma pedig a teljes árú és a múzeumi belépésre is jogosító jegy 30 frankba kerül. Az árcsökkenés a látogatottságban is érezteti a hatását. A felújítás előtti utolsó évben 723 ezren keresték fel a kortárs múzeumot, az idén több mint 1,6 millióan.

– A Pompidou-központ sajátos jelenség a világban: hatalmas közkönyvtárnak és zenei archívumnak, illetve kutatóközpontnak otthont adó sokoldalú kulturális intézmény, és az épület külseje folytán turisták millióit vonzó látványosság is. Az új koncepció bírálói szerint éppen ez a turistalátványosság az oka annak, hogy a Beaubourgban is egyre erőteljesebben érvényesül a fogyasztói szemlélet.

– A francia kulturális tárca legújabb felmérése szerint a társadalom kulturális tevékenységének döntő részét könyv, hang- vagy képhordozó vásárlása, mozi-, illetve szórakoztató előadások látogatása jelenti. A kultúrát nem szabad kereskedelmi érdekeknek alárendelni, de a mai világban rendkívüli naivitásnak tűnne, ha azt hinnénk, hogy a kultúra képes a gazdasági valóságon kívül létezni. Az államnak továbbra is feladata, hogy a kultúrához való hozzáférést lehetővé tegye mindazoknak, akik tanulmányi vagy szociális helyzetük miatt ilyen támogatásra szorulnak. Azt is látni kell, hogy komoly üzleti csoportok igen nagy pénzeket fektetnek be a kulturális üzletbe, a könyv-, hang- és képhordozó-kereskedelembe. A nemzetközi műtárgypiaci áremelkedést is a növekvő kereslet, valamint az ágazat iránti beruházói érdeklődés magyarázza. Számomra rendkívül furcsa, hogy rajtunk azt verik le, amit New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában természetes és jó szolgáltatásnak találnak. Semmi kivetnivalót sem találok abban, hogy a Pompidouban is van könyvesbolt, designüzlet és kávézó. Arról nem is szólva, hogy e tevékenységek üzemeltetői a befizetett koncessziós díjakkal – a mecénási hozzájárulásokat is beleszámolva évente több mint százmillió frankkal – jelentősen hozzájárulnak a kulturális rendezvények finanszírozásához.

Brassai bámulatos valóságábrázoló

– Franciaországban jövőre rendezik meg a magyar kulturális évadot. A Pompidou-központ mivel veszi ki a részét a hivatalosan 2001 júliusában kezdődő eseménysorozatból?

– A Pompidou egy kicsit előbb kezd: már 2001 elején otthont adunk a több mint öt évtizede Franciaországban élő Hantai Simon festőművész átfogó kiállításának. Párizson kívül pedig Moholy-Nagy László fotóiból szervezünk tárlatot a Lille melletti Villeneuve-D'ascq Modern Művészeti Múzeumában. Emellett több Chagall-művet küldünk Budapestre, ahol a képek jövő nyáron a Zsidó Múzeumban lesznek majd láthatók.

Párizs, 2000. december

Dési András

megírva

Brassai András

1512-30. ércöntő

Brassó.

Sz-Sz. 253. l.

ozony az urak nem törödtek velük, de az urak nak ajándékokat és dolgozni kellett. Külföldön sokat emlegették Lajos udvarát, mert a magyar urak serdülő fiaikat elküldték az idegen udvarokba, és azok meséltek róla.

Nagy Lajos uralkodása idején volt a felvilágosodás korszaka. Az emberek észre vették az élet szépségeit, és örömét, és ezentúl csak neki éltek. A királyi udvarban is elterjedt ez a pazar fényűző élet. Azok a nemesebb családból származó fiuk akik elmentek külföldre, hazajövetelük után

negyria

Brassai András

Kolozsvár 1667.

második cehmester

Sz-Sz. 253. l

1948.IX.30

I.

Udvari élet a XIV.sz-ban Budán.

A XIV. sz. ban Lajos király uralkodott, és a nép hálából a Nagy melléknévvel tüntette ki. Ő és apja is az Anjou családból származtak, és behozták nemzetük művelt ségét és szokásait. A lovagi tornákat, a pompát és még sok o-

Brassai András

Könyvnyomdász

Velence XV. 4

Lajd

Andreas de Corona

alatt.

Ø Brassai András,
Gyergyói

Marosvásárhely,
Kossuth-utca
115. sz

l.

Győr dunántúli tárl.
1944.

Lásd

Gyergyói Brassai
András alatt

Brassay D. András

gyergyói

fessö Marosvásárhely

Kistemplom-tér 5.

Pecsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságának művészsége. 1942. ben.

{ Társaság első mohácsi kiállitásan (1943) kiállitva Jánosbá kumbária, of.

…l és jó magaviseletű. (Ezt nem
…tként mondom.) Remélem
… osztály jövőre is együtt marad,
…ismét kiküzdje magának a
…ok dicséretét.

Vázlat.

…zetés: Első nap az iskolában.
…lás: Az osztályközösség kialakulása.

1.) Bev…
2.) Jó…

Könyvészet.

A Székelyföld leirása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Irta Orbán Balázs. Budapest, 1873. VI. kötet. Ára füzve 5 frt, díszkötésben 6 frt.

E kötettel *) be vagyon fejezve a Székelyföld, a magyar birodalom ezen érdekes és többféle indoknál fogva igen fontos részének ismertetése, és pedig nem kizárólag a *jelen*, hanem a *történelmi Székelyföldé*, a mennyiben t. i. szerzőnk a Barczaságot, a Székelyföld egykor kétségkivüli kiegészítő részét, történelmi, régészeti, természetrajzi és népismei szempotból leirni szintén szükségesnek tartá.

Részünkről ezen felfogást az első sorban történelmi s régészeti műnél csakis helyeselhetjük.

Az előttünk fekvő kötet (mely 448. lapból áll) épen a Barczaságot, a Székelyföldtől az idők viszontagságai folytán elszakított szép vidéket ismerteti.

A munka fénypontja a *brassai basilika* leirása, mely szerzőnknek nemcsak a középkori műépitészeti buvárlatokra való hivatottságát, de egyuttal oly fényes haladását is bizonyítja, melyhez minden részrehajlatlan szakférfi méltán szerencsét kivánhat.

A többi részben az előbbi öt kötet fényoldalai, melyeket a t. olvasó már ismer, kivétel nélkül feltalálhatók. A személyes tapasztaláson alapuló leirások biztonsága; az ingó s ingatlan műemlékek s régiségek pontos és hű felsorolása, ismertetése, s azon páratlan ügyesség, melynél fogva szerzőnk azoknak érdekét a reájuk vonatkozó történelmi adatok hiteles és vonzó előadásával mintegy észrevétlenül fokozza; az élénk és könnyen érthető irály, mely által a mű a nagy közönség által is könnyen élvezhető; a munkának czélszerű tárgymutatóval való ellátása; s végül a tartalom felvilágositására szolgáló díszes képmellékletek (e kötetnél 9 önálló és 45 szövegkép) kivétel nélkül hazai művészek által készíttettek.

---

*) A többi 5 kötetet az »Arch. Értesitő« hasábjain annak idejében Dr. Römer Flóris imerteté. Fr.

Arch. Ért. 1874. VIII. K. 8. 17.

A felsorolt fényoldalok sok helyütt az előbbi kötetekéhez képest fokozódva mutatkoznak, a mi szintén nagyon örvendetes bizonyítéka szerzőnk haladásának.

Más részről azonban e kötet hasábjain is ott kisért néhány árnyoldal, melyek már az elsőbbiekben is észlelhetők valának.

Ilyen például azon körülmény, melynél fogva az egyházi műemlékekről sehol sincs az alaprajz fölvéve, nem levén ebben kivétel még a *brassai basilikára*, a királyhágóntúli kerület egyik legérdekesebb és legbecsesebb műemlékére nézve sem; holott más részről egyes néha nem is valami nagy jelentőségű várakról pontos és kifogástalan alaprajzok mellékeltetnek.

Érezhető hiánya továbbá e műnek, hogy benne az egyes műemlékek tárgyalásánál az *építészeti arányokra*, a melyeknek fontosságát elvitatni még eddig senkinek sem jutott eszébe, igen kevés figyelem vagyon fordítva, s hogy mind a hat kötetre vonatkozó *régészeti térkép* el *) nincsen ellátva, a mely utóbbi pedig nem csak a munka tudományos becsének emelésére s az olvasó közönség bővebb tájékozására szolgálandott, hanem egyuttal épen jelenleg, midőn a magyarországi műemlékek országos bizottsága a hazában található összes műemlékek szakszerű s részletes törzskönyvezését megkezdette, nagyon időszerű, s a szóban forgó munkálatot nem kevésbé megkönnyítő kezdeményezés volt volna.

Az utolsó, szintén még a többi kötetből átszármazott árnyoldal abban áll, hogy szerzőnk néha csupa hazafias elragadtatásból egyik-másik tárgyat a valódinál érdekesebbnek, szebbnek állít, s ez eljárás annyival inkább veszélyesnek és czéltévesztettnek mutatkozik; mert szerzőnk azt — daczára az itészet figyelmeztetéseinek — teljesen helyesnek és indokoltnak tartja, a mint ez az előttünk fekvő kötet *előismertetésében* általa tett következő nyilatkozatból világosan kitünik:

» . . . . . legkevésbé sem láttam át,« irja »azon vélemény igazságát és jogosultságát, melyet némely stoicus ellenfelem világpolgárságot negélyező kicsinyléssel, sok munka és

---

*) Kérjük figyelemre méltatni, hogy mi az előttünk fekvő műről csakis a *régészet szempontjából* szólunk. Fr.

fáradsággal összeállított művem felől itt-ott elmondani jónak látott, mintha én szülőföldem bérczes-völgyes szép hazánknak e legszebb része ismertetésében túlságos előszeretetet, tán részrehajlást tanusítottam volna. Igaz, én világpolgár lenni nem tudok, szeretetemet az egész világ népe s földe közt felosztani nem birom — — — — — — — — — —

Én a hazaszeretetet erénynek tartom és nem hibának, s ha vannak oly egyének, kik hazájukhoz rendkivüli és határtalan szeretettel ragaszkodnak — mit minden igaz magyartól megvárunk — s ha az ilyek tán részrehajlók is némileg a haza egyes vidékei, tájszépségei, emlékei ecsetelésében és megitélésében, az lehet *gyöngeség, de hiba nem.* Mint az ábrándos ifju, ki választottjának csak jó és szép tulajdonait látva, azt — — — angyalnak képzeli, akként a hazájához ragaszkodó magyar iró is talán élénkebb szinekben festi, szebbeknek, kesebbeknek, elvarázslóbbaknak találja hazája tájait, mint a minők azok a valóságban. Ugy lehet, hogy végtelen honszerelmétől elvakíttatva talán csak fénypontokat lát, az árnyat észre sem veszi. Ámde elvégre is ez oly gyöngeség, a mely eredményében jót idéz elő; mert *fokozza a hazaszeretetet*«. . . . . .

A tudomány első és főalapja, ugy szólván, létalapja az *igazság*, ezt nem szabad háttérbe szorítani, még a legszentebb érzelem: a honszeretet ürügye alatt sem. Ám szeressük hazánk egyes vidékeit, fenmaradt műemlékeit, sokkal forróbban mint a netán szebb és becsesebb külföldieket; ez a a kedély dolga s nem is ártunk vele senkinek, de valamit hazai voltánál fogva *tudományos műben* a valódinál szebbnek és becsesebbnek hirdetni, ez már megsértése a tudomány határozott követelményének, s nem csak *gyöngeség*, de *hiba* is; mert egy részről nem egyéb nemzeti önámításnál, s más részről, mint minden tulzás, előbb-utóbb ellenirányú tulzást szülend. Bizony ezek nem oly eredmények, melyek a hazaszeretet fokozódását idéznék elő!

Ne igyekezzünk ellentétbe helyezni a honszeretet követelményeit a komoly tudomány követelményeivel. Az »extra Hungariam non est vita« régi közmondás ideje: a nemzeti önámítás kora már régen lejárt, ne keltsük azt új életre tudományos műveinkben. Ezzel nem a világpolgárságot, melyet ré-

szemről is érthetlen valaminek tartok, akarom védelem alá venni; csak azt akarom bizonyítani, hogy nem a tulmagasztaló, hanem a szigoruan részrehajlatlan tudományos leirások eszközlése által mutathatunk nagyobb honszeretetet; mert ez utóbbi módon mind inkább közelebb viszszük tudományos irodalmunkat az európai szinvonalhoz, mig az előbbi mód által a már eddig általunk elért eredménytől is távol maradnánk.

Egészben véve az előttünk fekvő mű — a felsorolt hiányok daczára is — ugy szerzőjének, mint a magyar tudományos irodalomnak, melyben érezhető hiányt pótol, dicsőségére szolgál. S az érdemes szerző nagy szolgálatot teend hazai tudományosságunknak, ha bámulatos szorgalmát, rendkivüli kitartását és kiváló tehetségét — természetesen figyelmére méltatva az itészet jóakaró megjegyzéseit — ezentul is a honismertetés szép és nagy művének elémozdítására fogja szentelni.

Fridrich István.

Archaeologiai levelek.

Lukácsház, máj. 10-én 1874.

Bocsánat, ha igénytelen soraim által egy ujabb adatra figyelmeztetni bátorkodom, terracottából készült boltgerincz darabnak jutottam birtokába mely az itteni mostanában ugy nevezett Sz. Vidi (fanum Sti Viti) kápolnában hajdani várban volt alkalmazva.

A kőszegi helységnek Rohonczfelé vonuló egyik magaslatán állott az okmányban ugy nevezett Castrum Sti Viti. Ezen nevezet alatt jutott egy 1279. évi, a vasvári káptalan által kiállított divisonalis szerint Miklós bánnak osztályképen. — 1532 körül a kőszegi hős Jurisits Miklós említtetik mint »Capitaneus arcis Sti Viti ad Pflerum.«

Ezen hajdani várnak düledékeiből épített a mult század közepe táján két ferenczrendi barát a köznép segítségével a még fennálló keleti sarokbástya oldalán egy kápolnát, melynek jövedelmét a két buzgó remete az évenként rendezett Sz. Vidi bócsú járás alkalmával a hivek adakozásából annyira

megvan

Brassai Dániel

ötvös

Baiz, remitarius

1695-ben céhmester

Jakab Kolozsvár

III. 35. l.

igazolt előadásban
anak a T. orszá-
Bizottság tudomásá-
ni nemcsak az ed-
siker elérésében
működött ténye-
méltathatása ked-
de leginkább azért
atos, mert mindab-
ni eddig történt, tájé-
t és támpontokat fo-
lelni arra nézve.
tényék, s mit vár-

./.

Brassai Dámél

ötvös

Kolozsvár 1676.

Nokolötvcéh 18. l.

F ö l d r a j z i

A Duna és szakas

A Duna vizkörnyéke Európa nagy
808.578 km. A Duna a Brege és Brig
Fekete erdőben. Passauig német bir
rián, Cseszlovákián, Magyarországo
át a Fekete tengerbe torkollik.

Galac alatt három ágra szakad:
A Szulina ágon van a főforgalom. E

Hajózási szempontból több szak
Linz, Linz-Gönyü, Gönyü- Omoldóra
A Duna forrásvidéke a tenger felet
gensburgnál 326 km, Budapesten 97
m.

A Duna mint minden folyó, hogy
dó.

A Duanámak az a tendenciája, ho
a balpartot telerakja a hordalékáb

A folyó egységes egészet alkot

1004

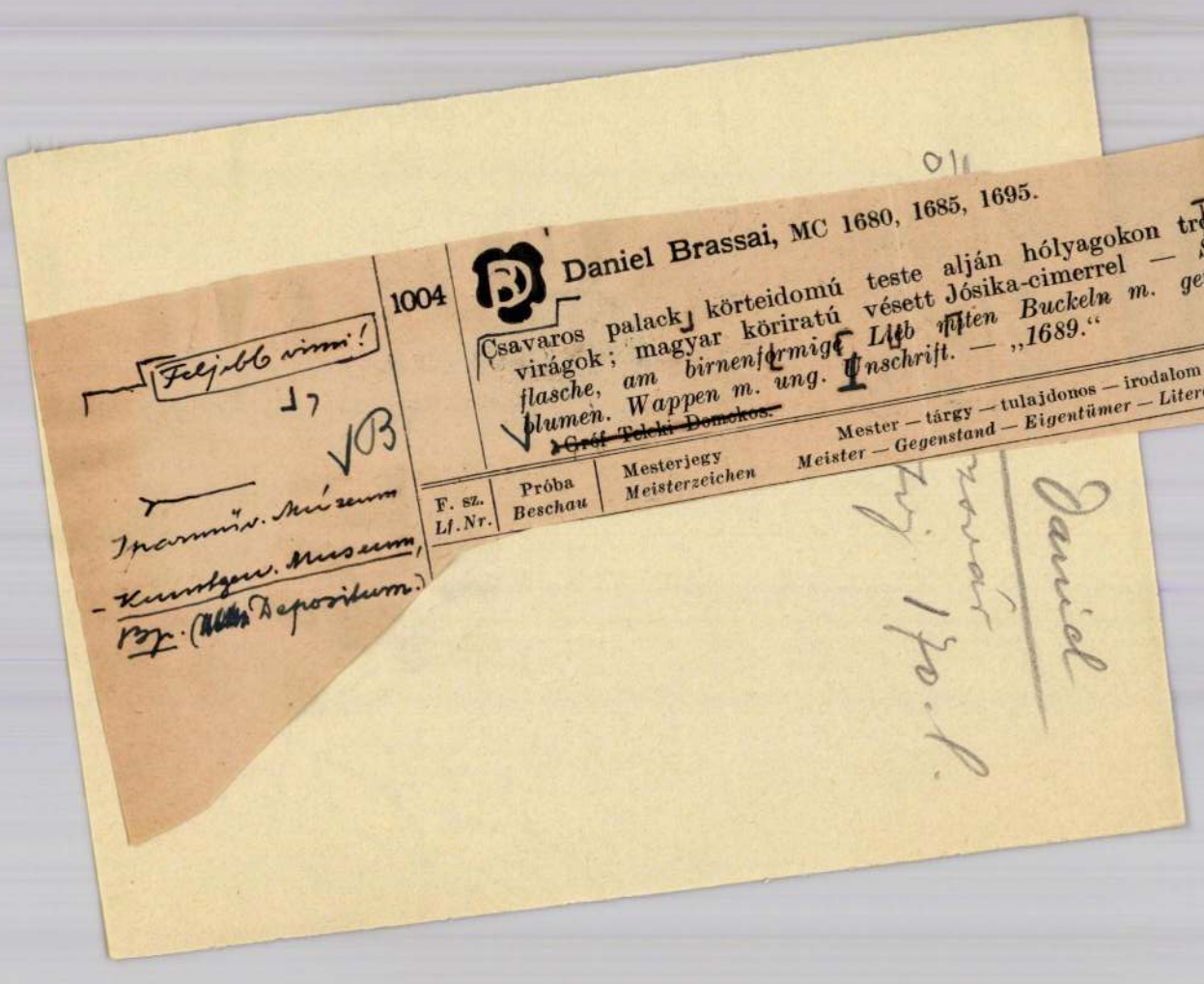

Daniel Brassai, MC 1680, 1685, 1695.

Csavaros palack körteidomú teste alján hólyagokon trob. virágok; magyar köriratú vésett Jósika-cimerrel — *Sch flasche, am birnenförmige Lieb mitten Buckeln m. getr blumen. Wappen m. ung. Unschrift.* — „1689."

~~Gróf Teleki Domokos.~~

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatu*

Feljebb vinni!

Iparmův. Museum
– Kunstgew. Museum,
Bp. (Depositum.)

Daniel

Brassai Daniel

öte

l.

Kőmagyötej.

1004. n.

BUDAPEST
935 MÁR 7 1
Sa
62
Sa

BUDAPEST
935 MÁR - 6.23.
741
P

Brassai Dániel

ötvös Kolozsvár.

I. Apafi Mihály fejedelemnek dolgozott.

Nokolötvcéh 57 l.

800.— „ „ „ „
920.— „ „ „ „
450.— „ „ „ „
580.— „ „ „ „
750.— „ „ „ „
960.— „ „ „ „
85.— „ „ „ „
70.— „ „ „ „
35.— „ „ „ „

uteil, 1 asztal, 1 állólámpa) P 320-tól feljebb.
árakon. (Rekamier, fauteilek stb.)
ndelkezésére, amelyeket minden VÉTELKÖTE-
MIKOR MEGTEKINTHETNEK.

pénzt takarithatnak meg, ha nálam vásárolnak.

litáson részt veszek!

kedvezmény!

i termék.

an és kicsinyben.

Kitünő tisztelettel

GLÜCK JÓZSEF

BUTORCSARNOKA

BUDAPEST VIII.,

RÁKÓCZI-UT 63. SZÁM

Magyar Divatcsarnokkal szemben

TELEFON: **35-5-53.**

Brassai Dániel

Kolozsvári ötvös

Gyömbértartó palack
1689.

Josika Judit ci-
merével.

Sparm. Gureau

Jul

Római halottégetés V. 247

Brassai Dániel

Kolozsvári ötvös

Gyömbértartó Jószka

Ezüstvel 1689.

Iparmüv. Muzeum

Inv.

~~Római gyűrűk~~ V. 243.

Brassai Dániel
kolozsvári ötvös
XVII. sz

Lásd

Thallóczy:
Szaradok
1878. 429. l.

Brassai D á n i e l, ötvös. A XVII. század második felében Kolozsvárt élt és Apafi Mihálynak is dolgozott. A fejedelem részére egyebekközt egy ezüst medenczét készített, amelyet tallérokból rakott össze. A kolozsvári ötvös czéhben ~~többször viselte a czéhmesteri tisztet, így~~ 1680-ban és 1685-ben második, 1695-ben ~~pedig~~ első czéhmester volt. ~~o~~

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. II. k. 779. l. III. k. 35. l. — *Thallóczy Lajos:* I. Apafi Mihály udvara. *Századok.* 1878. 429. l.

~~o~~ Grömbértartó palackja 1689-ből, Jósika ~~[illegible]~~ cimerével és magyar Eörnattal az ~~Iparmű~~ M. Tört. Muzeum Iparművészeti Tárában.

megirva

Brassai János

kőmives céhmester

XVI. sz. Erdély

Balogh Kolozsvár

25. l.

Szendrei Bentivanyi

253. l.

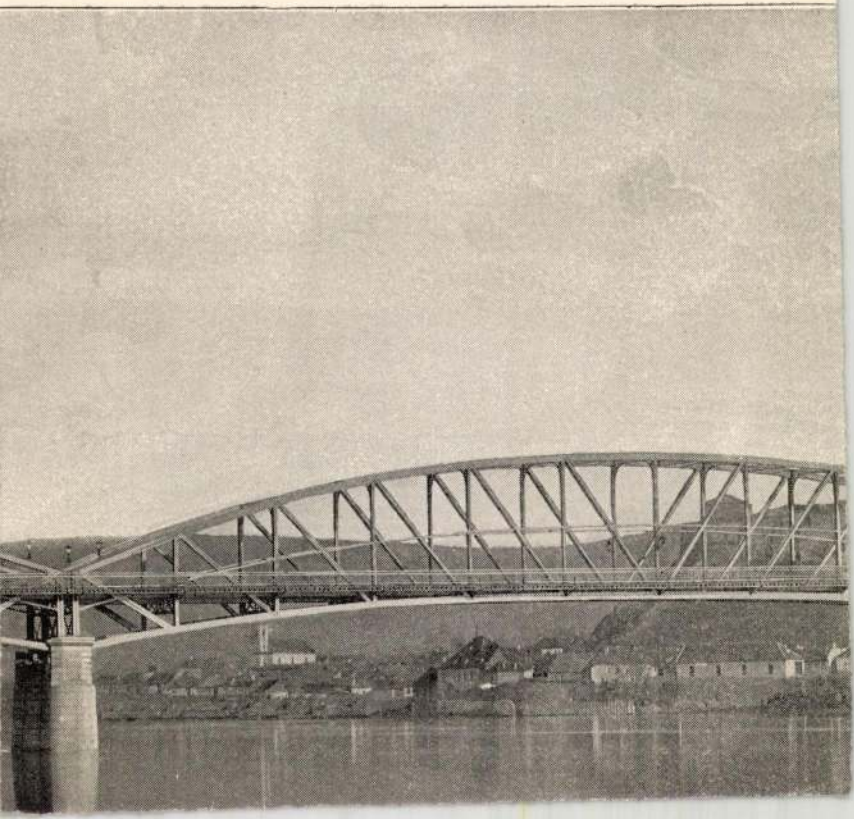

Bolim kenyszeredetlen emelte kalapjához a kezét, aztán
lálában futottunk
ra volt, csak ugy
m, akkor — kü-
ben még hire sem
a nemes ambició,
neretlen láza haj-
nél grandiózusab-
eseményt, amely-
k tanuivá. A lap-
szedők a kezünk-
asábbal elkészül-
gy belső munka-
országraszóló ese-
gyogó technikával
és alcimekkel, va-
r még a fővárosi
ritkitotta. A lapok
dal terjedelemben
miről másnap az

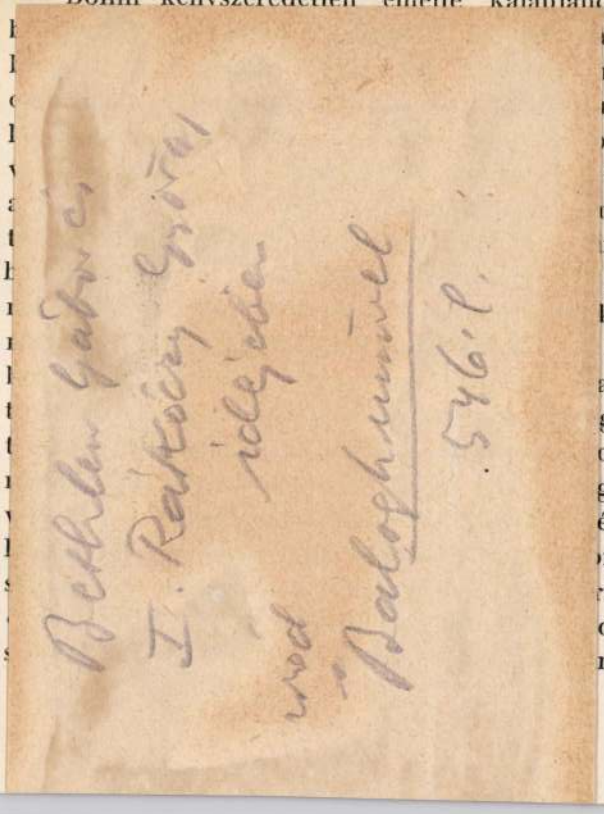

Brassai János
Könnyes cékmester

Bethlen Gábor és
I. Rákóczy György
idejében
vod
Balogh Ummel
546. l.

megcsókolta feleségét és fiát, aztán büszke magatartást erőszakolva magára, kijött az előszobába. Itt döbbent meg azonban igazán, amikor meglátott bennünket és eszébe ötölhetett, hogy reggelre már egész Arad és az egész ország tudni fog végzetes ballépéséről. Nem fordulhatott el, nem kerülhetett ki bennünket, mert mintegy spaliert alkottunk és közöttünk kellett ellépdelnie, mint valamikor a vesszőtfutó bünösnek. A kapunál a portás még szalutált a vezérigazgató urnak, de a kapu előtt már husz-huszonöt ember állott. A legtöbbjük ott volt a kávéházban, amikor Greén főkapitány közölte velünk a letartóztatás hirét, de a hir e rövid félóra alatt máris végigszállt a városban és ezért gyült össze a csoport a bank kapuja előtt.

Még ezt a megaláztatást is végig kellett élnie Böhm Adolfnak, aki felé fenyegető szitkok és gyalázkodások szállottak.

— Gazember! Uri gazember! Pfuj! Ugy kell neki! — ilyen és hasonló szitkok bucsuztatták Böhm Adolfot attól a háztól, amelyben tizennégy éven keresztül ő volt a vezérlő akarat és az irányitó elme.

A kocsik most visszarobogtak a József főherceg-utra és a kávéháztól mintegy ötszáz lépésnyire levő törvényszék felé tar-

Brassai Ernő
Pestő

Nemzeti Szalon

B r a s s a i E r n ő .

1905. aradi kiáll.

Velence éjjel, olajf,

Brassai János

Célimester, kolozsvári kőfaragó I. Rákóczi György walkodása idején.

A magyarországi műv. tört. I. 242.
Corvina 1970.

MDK

Brassai János, kőfaragó

Kolozsvári mester a 17.sz.ban.

A magyarországi művészet története I. 349.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

A magyarországi művészet története I.
Budapest, 1961. II. kiadás.

MDK

Brassai János kolozsvári
kőműves
a 17 sz-ban működött.

Balogh Jolán: A magyar renaissance
építészet 52.o.

K. D. K.

BRASSAI János kőműves, kőfaragó

Kolozsvárt

XVII. 52.

Lásd: Magyarországi várépítészet

Bp. 1955. 432. l.

(Mains)

Brassai János

ötv.

l.

Kőmagyötvj

882. sz.

magyar

M. KIR. ÁLLAMI ÉS KORONAUR
= GÖDÖ

2251 /193

Műemlékek Or
tekintetes El

VI

Brassaj János

kassai? ötvös

Útmutató 1694.

à Korompai templom

tulajd

Jul

Római érmek V. 243

Kassa

Brassai ötvös János, K699-

Arch.Közl.1899. XXI. 294

Brassai, Daniel Nr. 45

Er war tätig in der Klausenburger Zunft. Über ihn gibt es nur wenige Angaben; 1680, 1685 und 1695 war er Zunftmeister (*magister cehae*).

Schätze 1991

edves Kollégák,

kérem, hogy a korábbi gyakorlattól
ltérően, ezentúl a fényképeket, a negativokat ill.
diákat -amennyiben külön lapon határozzák meg őket -
olyamatos számozással lássák el. Egyazon dologról
észült felvételek, részletek, összetartozó darabok,
ás nézetből készült felvételek egymást kövessék, és
ehetőleg első legyen a totálkép.

Köszönettel

Mária Dowda

megrova

Brassai Képiró János

1629-ben festő munkát végzett a nagyváradi vár fejedelmi palotájában.

l.

Balogh Vég Várad

29. l.

BRASSAI JÓZSEF

szobrász

MAROSVÁSÁRHELY

Elvállal minden e szakba vágó munkákat.

Magyar Építőművészet
1910. 5. f.

megtrva

Brassai József

kolozsvári ötvös

1767-68 ból való pél-

dametszései az Erdélyi

Nemzeti Múzeumban.

Kelpéld

U 2173

Der Gang ins Moor
Geheimniss von Markenmo
Der geheimnissvolle Chi
Das Geld des Toten
Die gleichen Ringe
Das Haus das offen stan

HELLER, Franck DETEKTIVROMANE. Jeder B
Die Diagnose des dr.Zimme
Marco Polos Millionen.
Dr.Zimmertürs Ferien-Aben

INBER, Vera DER PLATZ AN DER SONNE. R

MERESCHKOWSKI LEONARDO DA VINCI. Mit
Prachtausgabe. Leinen.

PETRONIUS SATYREN. Schöne Ausg.d.Pr

POLGÁR, Alfred SCHWARZ AUF WEISS. Auf

PRÉVOST MANON LESCAUT. Mit Illust
Von Tonny Johannot. Leinen.

ROTH, Joseph RADETZKY MARSCH. Roman. Le

FRANZ VON SALES BRIEFE an die Heilige
de Chantal. 1604 - 1610. L

SCHNEIDER-WEKKERLING. CORNELIA GOETHE.
Mit 12 Bildern nach ,zeitg

TOLSTOJ BRIEFE AN SEINE FRAU. Leine

24 NEUE DEUTSCHE ERZAEHLER. Gläser, Tol
Leinen. Representativer Ba

Brassai József

oto.

U. 2173

~~Ádám és Éva bűnbeesése~~ ~~XVII. n. beli Kép~~

~~VIII. 50.~~

Brassai József

Kolozsvári (?) gyvös (1767–68.

Rajzai és metszetei az Erdélyi

Nemzeti Muzeumban

Szód

K ◁

melyet most rendezünk sa
alatt álló anyagból Művé
tisztelettel kérjük, hog
boriték felhasználásával
kében mielőbb hozzánk ju

Abban a reményben, h
belül megérkezik, fogad
tünket.

MA

Az életrajz beküldése a lexikonra v

Endrényi Imre, Sz

ÁBRAHÁM MÓR

épület- és műbádogos

TELEFON 7—44. KOLOZSVÁR TELEFON 7—44.

Üzlet: Deák-Ferenc-u. 50. szám.
Műhely: Pap-utca 36. szám.

GURISATTI ANTONIO

CEMENT ÉS ASZFALTIPAR VÁLLALAT ÉS MŰKŐGYÁR

KOLOZSVÁRT

Rudolf-út 20. szám.

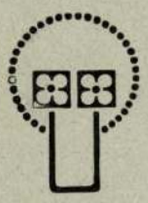

ANTAL ERNŐ

épület- és műbútorasztalos

KOLOZSVÁR, Kötő-utca 4.

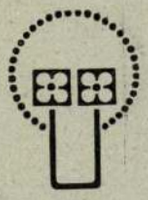

BÜKKÖSI GYÖRGY

épület- és műasztalos

MAROSVÁSÁRHELY

Elvállal minden e szakba vágó munkákat.

BRASSAI JÓZSEF

szobrász

MAROSVÁSÁRHELY

Elvállal minden e szakba vágó munkákat.

Cristofoli Vince

cémentárúgyáros, mozaik-, keramit- és terazzo-burkolatok, csömöszölt béton-munkák, vízmedencék, csatornázások.

Telefon 59—81. Budapest, VII., Ilka-utca 34. Alapitva 1868.

RÉVÉSZ ÉS HERCZEG

DÍSZ-, SZOBAFESTŐ- ÉS MÁZOLÓ-VÁLLALATA

MAROSVÁSÁRHELY, SZÉCHENYI-TÉR.

Magyar Építőművészet
1910. 6. szám.

B. BAK LAJOS FIAI

MŰBUTOR- ÉS ÉPÜLETASZTALOS-MUNKÁK

ALAPÍTTATOTT 1869 GYÁRI ÜZLETE ALAPÍTTATOTT 1869

KOLOZSVÁR

Készit mindennemü templomi, iskolai és boltberendezéseket, portálékat, műbútorokat, épületmunkákat és parquettázásokat.

BÉRES GÁBOR

TÁVBESZÉLŐ 654 **KOLOZSVÁR** TÁVBESZÉLŐ 654

KOSSUTH LAJOS-UTCA 7

Villamosvilágitási berendezések, telefonszerelések, házicsengő-berendezések, villámhárítók. Állandó raktár csillárokban, álló lámpákban, falikarokban és minden villamos felszerelési cikkben. Javításokat szavatosság mellett végzek

B. BAK SÁNDOR

épitő- és műlakatosmester

KOLOZSVÁR

Elvállal minden e szakba vágó munkákat

DEÁK FERENC

GÉPERŐRE BERENDEZETT ÉPÜLET- ÉS BÚTORASZTALOS

KOLOZSVÁR

ÁRPÁD-ÚT 39. SZÁM

SAJÁT HÁZ TELEFON: 583

MAKKAY JÓZSEF

:: BÁDOGOSMESTER ::

KOLOZSVÁRT

TELEFON: 807 :: MŰHELY: :: PAP-UTCA 30

Brassai Károly

Jeslő

Brassai Károly ny. főgimn. tanár, festőművész 64 éves korában Szolnokon meghalt.

Pesti Hirlap

1940. ápr. 3.

64

64

76

Kőrösi Nínike

és

Sáfár Kálmán

jegyesek.

Kiskőrös *1940. március hó.* *Budapest*

Brassay Károly

rajztanár

meghalt 1940 v. 1941-ben

Közelebbi dátum nincs

Rajzoktalás

1941. II. cif. 3. sz.

17 l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
5 1921 szám
Erk.: 921 jan. 16 13. n.

7775-1/alisp.1920.szám.

Müemlékek országá

A 123/1920 számra v

tal a pusztaszeri ezredéves em

és általam kiutalt 3095 koronás

tisztelettel megküldöm.

Szentes,1920.évi dec

1 mell.

Brassai Károly

zsolnoki rajztanár

l.

Rajzoktatás

1930. 114. l.

A m.kir. vallás- és közoktatás
szám alatt s a számvevőség XII
nek másolata:

Utasitom, hogy
Budapest, X., Szabóki utca 40
lom megvizsgálására s az ott
millió /8,000.000/ papirkoron
terhére utaljon ki.- Budapes

megirva

Brassai Károly

festő, rajztanár

szul. 1876. Brassó

Életrajzát lásd

Schef Jász

adattár 206. l

MOB kat. 3706.

MDK

Brassai Károly

Holt Tisza Szolnoknól, rajz

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. IV. 6 l.

Brassay
fotóművész

M.D.K

A világ tér legnagyobb fotosa
köze számít. Tihanyi hajas
jóbarátja volt. A művész lépcet
28 évig őrizte és most átadta
a magyar államnak.

Molnár Géza: Harahevül a Tihanyi-életmű
Élet és Irodalom, 1966. junius 25-9 lap

MDK

Brassai Károly

Árok, of.

M. rajztanárok e. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

Brassai Károly, festő; szül. 1876 jan. 28-án Brassóban. A budapesti mintarajziskolában végezte tanulmányait s 1900 óta mint rajztanár működik.

Emlitésre méltó művei: Este a Hargita-hegységben, Első hír a harctérről az 1848-ban-as csatáról, Öreg székely tölgy, Csordát őrző kutya, Harcz életre, halálra, A szentcsalád futása, A három király az olajfák hegyén, Esső után stb.

Krücken, Oskar von u. Parlagi, Imre: Das geistige Ungarn. I. k. Wien u. Leipzig (1918). 146. l.

Brassai Kârôly

1922. máj. MRDE

Kiáll. Nemzeti Szalonban

Arók, olaszt. 7000.–

Wesselényi - czimer V. 42.

Petőfi, Vörösmarty etc. 1910 wurde er auf Grund seiner Übertragungen aus den Werken Petőfi's und anderer grosser ung. Dichter von der literarischen Petőfi-Gesellschaft zum auswärtigen Mitgliede gewählt.

Brancsik, Karl, Zoologe, geb. am 13. März 1842 in O-Beszterce, veröffentlichte schon als Universitätshörer botanische Studien. Er absolvierte seine Studien in Wien, Prag und Graz und widmete sich als Arzt der Zoologie. B. publizierte zahlreiche wissenschaftliche Aufsätze in in- und ausländischen Fachschriften und ein grösseres Werk: *Die Käfer der Steiermark* (1871). In Anerkennung seiner Verdienste wurde B., der Phisikus des Trencséner Komitates und Direktor des dortigen Komitatsspitales ist, zum königl. Rate ernannt. Bekannte Arbeiten: *Die Hemipterenfauna des Trencséner Komitates* (1878), *Die Käfer des Trencséner Komitates* (1879), *Zoologisch-Botanische Wanderungen* (1880/1885), *Reise an der Küste Dalmatiens* (1885), *Helixaustriara im Trencséner Komitat* (1887), *Die Ledniczer Ruine* (1890), *Zwei Ausflüge auf den Berg Strazso* (1890), *Descriptio con hyliorum novorum* (1891), *Durch das Trencséner Komitat* (1893), *Fünf Tage Pionierdienst im Interesse der Touristik* (1896), *Series Orthopterum novorum* (1897), *Einige Daten zur Conchylienfauna Bosniens, der Herzegovina und Dalmatiens* (1897), *Aliquot Coleoptera nova Russinae asiaticae* (1899), *Botanische Excursionen* (1899), *Orthoptära quaedam nova* (1901), *Skizzen über die Veränderung der Flora* (1904), *Sechs Wochen durch Dalmatien, Herzegovina und Bosnien* (1906), *Meine Insektensammlungen* (1908), *Einiges über unser botanisches Gärtchen* (1910).

Brandt, Josef, Arzt, Chirurg, geb. 1839 in Pósfalva, nahm am 1866-er Feldzug als Operateur teil und wurde 1867 an die Kolozsvárer Universität zum Professor der Chirurgie ernannt. B., der vor mehreren Jahren in den Ruhestand getreten ist, war auch schriftstellerisch tätig und veröffentlichte schon 1868 Aufsätze über eine neue Methode der Heilung von Strikturen. Im Jahre 1871 unternahm B., unabhängig vom Heidelberger Professor Simon, die erste Nierenexstirpation, welche den Ausgangspunkt der modernen Nierenchirurgie bildet. In der Fachliteratur führt diese Operationsart den Namen „Brandt'sche Nierenexstirpation".

Brankovics, Abraham, serbischer Schriftsteller, geb. in Aracs (Torontáler Komitat), gest. 1831 in Brusnica (Serbien), war einer der bedeutendsten Schriftsteller Serbiens.

Brankovics, Georg, Publizist und Romancier, geb. am 23. Nov. 1843 in Balassa-Gyarmat, widmete sich nach Absolvierung der theologischen und juridischen Studien der militärischen Laufbahn bei der Honvédschaft, später der Journalistik, als Redakteur des *Budapest, Arad és Vidéke* und mehrerer belletristischer Revuen. B. redigiert auch heute noch zwei Zeitschriften: *Hölgyek Lapja* und *Ellenzéki Hirlap*. Er schrieb über tausend Feuilletone, politische Artikel, ästhetische Noveletten, mehrere Romane, Novellen und übersetzte das Werk des Kronprinzen Rudolf: *Eine Orientreise*, sowie Schweiger-Lerchenfelds: *Die Frauenwelt*, Dr. Steins: *Die Frau in der Nationalökonomie* ins Ungarische. Selbständige Werke: *Vér-*

pohár (Der Blutbecher, Tragödie, 1869), *Shakespeare jellemképei* (Die Charakterbilder Shakespeares, 1872), *Levelek a polgári házasságról* (Briefe über die Zivilehe, 1869), *Hópelyhek* (Schneeflocken, Erzählungen, 1884), *A mi hőseink* (Unsere Helden, Novelle, 1889), *A szabadságharc története* (Geschichte des Freiheitskampfes, 1894), *A pénz* (Das Geld, Roman, 1889). Seit zwei Dezennien redigiert B. auch alle im Verlage der Franklingesellschaft erscheinenden Kalender.

Brassai, Karl, Maler, geb. am 28. Jan. 1876 in Brassó, genoss seine Ausbildung als Zeichnenprofessor und ist als solcher seit 1900 tätig. Bekanntere Gemälde: *Eine Nacht im Hargitagebirge, Erste Nachricht über die 48-er Schlacht, Alte Székler Eiche, Der Hund am Herde, Der Kampf auf Leben und Tod, Die Flucht der heiligen Familie, Die drei Könige auf dem Ölberge, Nach dem Regen, Balánbánya.*

Brassai, Samuel, Philosoph, geb. 1800, gest. 27. Jun. 1897, wurde 1837 zum Professor der Philosophie am Kolozsvárer unitarischen Kollegium gewählt, 1848 als Professor der Mathematik an das Budapester Ludoviceum-Bildungsschule für Honvédoffiziere — berufen, kehrte aber 1858 an das Kolozsvárer Kollegium zurück. 1872 wurde er zum Professor an der neueröffneten Kolozsvárer Universität ernannt und ging 1884 in Pension. Die Zahl der fast alle Gebiete des Wissens: deutsche Sprachlehre, Mathematik, Algebra, Philosophie, Botanik, klassische und ungarische Philologie umfassenden Werke ist so gross, dass dieselben für sich allein eine kleine Bibliothek bilden. Bekanntere Werke: *Bankismeret* (Bankkunde, 1842), *Logika* (Logik, 1858), *Az igazi positiv philosophia* (Die wahre positive Philosophie, 1896), *A magyar mondattan* (Die ungarische Satzlehre, 1863/9).

Braun, Alexander, Journalist, geb. am 2. Okt. 1866 in Mezökeresztes, war anfangs Handelsschulprofessor und wandte sich 1887 als Mitarbeiter des *Pesti Napló* ausschliesslich der ungarischen Journalistik zu, zu deren agilsten, bedeutendsten und gründlichsten Vertretern er gehört. Im Jahre 1905 gründete B. das radikale Tageblatt *A Nap*, dessen Chefredakteur und Eigentümer er derzeit ist. In Journalistenkreisen ist B. als Initiator des frischen lebendigen und farbenreichen Informationsdienstes geschätzt. Er ist als Publizist und als Kunstästhetiker gleich hervorragend.

Braunecker, Stina, Baronesse, Malerin, gest. 1913, absolvierte ihre Kunststudien in Ungarn und im Auslande und genoss als Portraitmalerin einen ziemlichen Ruf.

Bredeczky, Samuel, luther. Theologe, geb. 1772 in Németjakubja, gest. 19. Jun. 1812 als Superintendent in Lemberg, war auch mehrere Jahre luther. Religionsprofessor in Wien. Selbständige Werke: *Ungarn* (1802), *Beiträge zur Topographie des Königreiches Ungarn* (1803), *Beschreibung der merkwürdigen Höhle Baradla* (1807), *Reisebemerkungen über Ungarn und Galizien* (1809), *Hist. statist. Beitrag zum deutschen Colonialwesen in Europa* (1812).

Breit, Josef, Militärschriftsteller, geb. am 16. Feb. 1865 in Lugos, widmete sich der militärischen Laufbahn, in deren Verlaufe er 1910 zum Oberst im Generalstabe ernannt wurde. B. veröffentlichte zahlreiche Stu-

Brassai Károly

festő

B r a s s a i K á r o l y.

1921 Aquar és past.fest.kiáll.
Holt Zisza Szolnoknál,rajz,
1922. Rajztanárok egy.kiáll.
Árok,olajf,

Brassói Lukács

(Lucas Coronensis)

Mátyás király budai kőnyomdó műhelyében dolgozott. Nevét a párisi Bibliothèque Nationale Mynas-kézirtán volt feljegyzéséből ismerjük.

Fraknói – Fógel – Gulyás – Hoffmann: Bibliotheca Corvina. Budapest, 1927-53 évi kör. l.

Luk. Mátyás II. 288. l.

ÓVÁR

Varrom

Kéne VL 1858, 400 l

Brassai Lukács

a Corvinák könyvkötője

Literatura, 1938. febr. 1. 60. l. (Hümpadi József: A magyar könyvkötés művészete a reneszánsz végéig.)

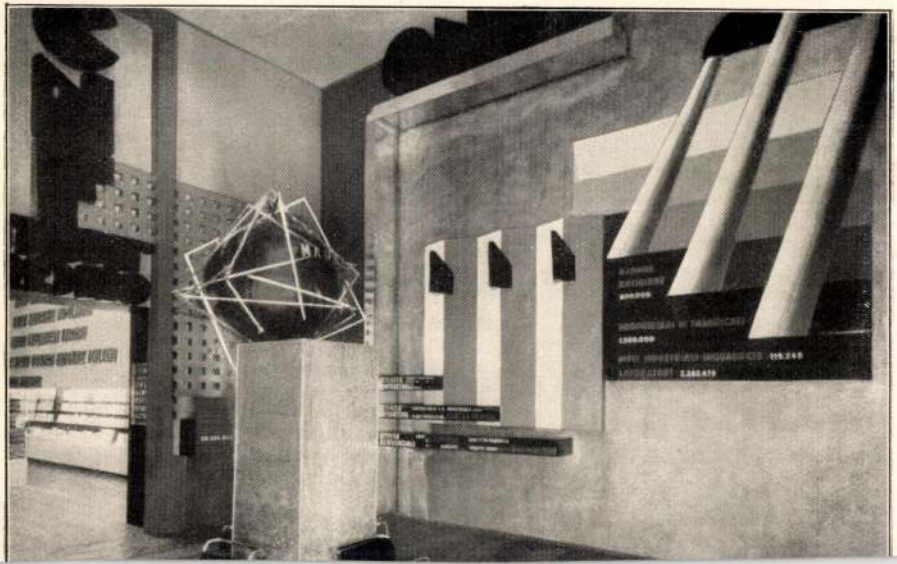

Brassai Lukács

könyvtára

lásd

Bibliotheca Corvina

55. l. ~~116~~

Brassai Lukács

Könyvkötő
(Lucas Coronensis)
Corvin Kodexek
könyvkötője

l.

Hunyady könyvkötés
56-1.

II.

A SOPRONI NYÁRI EGYETEM 1941/1942. TANÉVI MŰKÖDÉSE

1.

A TANULMÁNYI BIZOTTSÁG JELENTÉSE

2.

A RECTOR MAGNIFICUS MEGNYITÓ BESZÉDE

Brassai Mihály

Kolozsvári ötvös
példametszései 1756-57-
ből az Erdélyi Nemzeti
Muzeumban.

Kelpéld

U 2173

tzel- und Mathematische
ren /P 9.-/ 5.40

H. Mit 21 farbigen Miniaturen
Buch ist ein verstell-
/P 11.25/ 2.90

hung über Ankündigungs-
im Gescheftsleben.Lein./22.50/ 7.20

ät,Gesundheit und Normal-
lehre /P 6.75/ 2.50

t zahlreichen Photobildern
/P 10.50/ 3.80

n von 63 Schriftstellern.
/P 6.75/ 3.20

/P 6.75/ 1.80

ANE und andere geheime Dinge
nstellung von Glücksbrin-
eit.Mit 138 Abb.Leinen/ 17.30/ 5.80

.-.-.-

Brassai Mihály

Ohr -

U. 2173

~~Ádám és Éva Képe az ifjabb Cra-~~

~~nachtól IV. 43.~~

Brassai Mihály

otvös

Buday Erdély

74. l.

forrása.

Magy. Iparművészet

1903. ~~74. l.~~

223. l.

művészi megoldás szegényesen hatott és barokk pompához szokott főuraink és főpapjaink tetszését aligha nyerte el. Bizonnyal ezért került sor díszesebb keretelésű főoltárkép elhelyezésére és legalább a szentély főoltár mögötti részének műmárvánnyal való borítására. Rövidesen kiderült azonban, hogy a szürke műmárványfallal és Kremser Schmidt vászonképének idehelyezésével nemcsak a templom művészi egységét bontották meg, hanem a kiemelni szándékolt szentélyt is homályba burkolták. A csillogó műmárvány és a hasonlóképen tükröző vászonkép miatt a főhomlokzaton, az orgonakarzat fölött lévő ablakot be kellett falazni, így a szentély sötétté vált, amit később a teljesen elfeketedett Kremser Schmidt-kép még csak fokozott. Itt közölt felvételeink jól mutatják, hogy a kép, majd a műmárványfal eltávolítása után mennyire kivilágosodott a szentély.

A műmárvány-borítás és a téglafal lebontása után a következő kép tárult szemünk elé. A falkép lényeges részeit tekintve, teljesen épen került elő a téglafal alól, csupán cca. egy méter szélességben a szélein a téglákat kötő mész-

BRASSAI Mihály otvos

1765-ből származó sírköve

ld. Herepei J.: A hársongárdi temető régi sírkövei. Bp. 1988. 50. p.

megirva

Brassai III. Mihály

ötvös Brassóban

sz. 1786, † 1841.

Bendrei Hentivanyi

253. l -

Bösenbeck

ötvöslegény.

L. Kendrey - kentiványi

252. l.

megírva

Brassai II. Mihály

vérm.

Pataki 1951.

35, 92. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

19041 szám.

A Műemlékek Országos Bizottságának folyó évi február hó 16-án 52 sz.a.kelt főlterjesztésére, tudomás és további megfelelő eljárás végett megküldőm.

Budapesten, 1906. április hó 14-én

A miniszter helyett:

Brassai Mihály

Kolozsvári ötvös legény
1756 – 57.
Matrétei Kőnül nehány az Erdélyi
Mennyeti Unuramban.

Lvd
2

K Δ

MAGYAR KÉPZŐM

HÁROM, EGYENKÉNT NEGYVEN ÍVES KÖTETBEN
SZOBRÁSZOK, FESTŐK, GRAFIKUSOK, ÖTVÖSÖK S

TIZENÖTEZER MAGYAROR

MEGJELENIK A NAGYMÉLTÓSÁGÚ VALLÁS- ÉS I

SZERKESZTIK: SZENDREI JÁNOS DR., MINISZTERI TANÁCSOS, A M. TUDOMÁ
ÉS SZENTIVÁNYI GYULA, LAPSZERKESZTŐ (LAK

MÉLYEN TISZTELT

Még az idén okvetle

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK I

Brassai Lukács /Lucas Coronensis/

MDK

könyvkötő

Csak egy Corvina kötés szerzőjét ismerjük. a párizsi Nemzeti könyvtár Mynas kéziratán az 1900 táján történt restaurálás előtt olvasható volt a görög betükkel irt feljegyzés:

"Lucas Coronensis illigator librorum budensis"

55.o.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith : Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könytára. Bp. 1927. 172.l. 30 k.

Ø Brassai Major Mártonn

nyomdász

l.

Könyvkiáll emlék

143. l.

| | | |

1.

Brassai Major Márton

Geleji püspök Rákóczi fejedelemhez ht 1639 dec. 12-én helt levelében említi: „Ugodnak jelentettem volt Bisterfeld mam ál-tól az én concióimnak nyomtatásokban való nagy fogyatkozását, de Marczi Brassóból eljött s Istennek hálva, Albert is ismét föléledett, mert megint hozzá kezdtek"... (a nyomtatáshoz Gulafehérvémott).

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965., 627 l.

523-1.

2.

Brassai Major Márton

neve 1647-től mint a fejedelmi nyomda vezetője került rá a gyulafehérvári kiadványokra. Minthogy nevével egy ideig nem találkoznak, feltételezhető, hogy először mint lyényt szegődtették a fejedelmi nyomdához

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965., 627 l.

524. l.

Brassai Major Márton

neve latinosan: Martinus Major Coronensis. Foglalkozási címéül előnöz 1652-ben nevezték: „Celsissimi Transylvaniae Principis ac Scholae Typographus". Nevére utoljára 1657-ben találunk.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Horepci János cikkei. Bp.-Szeged, 1965., 627 l.

524-525. l.

4.

Brassai Major Márton

Herepei kétségtelennek tartja, hogy az 1658-ési tatárpusztításig itt működött (Gyulafehérvárott) nyomda utolsó vezetője ő volt. Igy Geleji latin nyelvű egyházi beszédei második kötetének szedése az ő teljesítménye.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965., 627 l.

525.1.

5.

Brassai Major Márton

II. Rákóczi György 1651. február 24-én helt ~~ki~~ adománylevelével, Bisterfeld professor ajánlatára, Brassai Márton fehérvári nyomdánt a nem-nemes állapotból kiemelve, felségével, Kovács Annával megnemesítette s számukra ismert adományozott.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéh hez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

525. l.

6.

Brassai Major Márton

Címere: kék nimű katonai pajzsban néhen ülő zöld ruhás férfi betűhet ned. A pajzs felett zárt sisakot drágaköves és igazgyöngyös párta díszíti, amely alól kétoldalt különböző nimű orzjegyek hullámosan omlanak alá.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

525. l.

7.

Brassai Major Márton

adománylevelének indoklása érdemeit sorolja fel (hűség, engedelmesség, szerénység, hyomdáznatban való ~~[illegible]~~ gyakorlottság, melyet most is, de még az öreg fejedelem idejében is tanusított.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

525-l.

8.

Brassai Major Márton

nyomtatta az első latin betűkkel
nyomtatott román nyelvű könyvet
1648-ban (egy katechizmust).

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

526. l.

MDK

Brassai Mihály rézmetszö-ötvös

Példametszetének (1756) levonata az Iparművészeti Múzeumban.

-ó-: Régi magyar ötvös-rézmetszök.

Magyar Iparművészet, 1903. 221-224.l. képpel.

megírva

~~Rozsnyai~~ Brassai I.

Mihály

1681 — 1698.

Rozsnyóbányán élt.

57. l.

az I. kötet

feldolgozásánál

lásd ohv.

Mihalik Sándor: A rima-

szombati ötvöscéh. Bpest.

1919. 57 és 92. l.

< Brassai ötvösmüvek. >

Gyárfás Tihamér dr.

< >. (Négy ábrával)

Arch. Ért. 1911.

116–122. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ez
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciá

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkho
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonom
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen

És kérek mindenkit, akit közös esz
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

<Brassai ötvösmü-
vekröl>

Gyárfás Tihamér dr

<> (Négy ábrával)

Arch. Ért. 1911.

361-365. l.

pe a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
rályért, Hazáért"

< Brassai ötvösmüvelt >

Gyárfás Tihamér dr

< > (Négy ábrával)

Arch. Ért 1910.

230-236. l.

Barbár pénzek ~~V. 58 60~~

< Brassai ötvösművek. >

Gyárfás Tihamér dr:

< 7 (Hat ábrával)

Arch. Ért. 1909.

7-20. l.

U. az: Brassai ötvös-

művek. (Nyolc ábrá-

val.) Arch. Ért. 1909

293-305. l.

be a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
izdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
dasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

Brassai ötvösök és ötvösmunkák a XV. és XVI. században.)

— Gyárfás Tihamér: (7
(Első közlemény.)
Arch. Ért. 1908. 8–10 l.

— U. az: Brassai ötvösök a XVI. század közepén.
U. o. 122–126. l.

— U. az. Brassai ötvösmunkák a XVI. század közepén.
U. o. 198–208. l.

— U. az: Brassai ötvösmunkák. U. o. 315–330. l.

— U. az: (Kilenc ábrával.) Brassai ötvösmunkák (5 ábrával. U. o. 385–399. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezek
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mi
királyság megváltó eszméjének. És fegy
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivein
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhete
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszn
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Brassai Ötvösök

Céhjelvénye

1556.

Repr.

Pulszky Károly:

A magyar-történeti

Ötvösmű-kiállítás

lajstroma.

I. füzet.

Pest. 1884.

Brassai Szent Miklós

templom

Lyka Károly Tihamér: Ezüst kőnyomtáblák a brassai Szent Miklós-templomban. (Két ábrával.) Arch. Ért. 1909 385–392. l.

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
társam minden jóérzésű ember, aki rendet,
kalandmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
becsületes iparkodással szolgáltam minden
t, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
m jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
pel.**

sdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

MDK

Brassai Sámuel

művészi lapot indit meg, melly a müegylet közlönye lesz. /1859 helyesirás szerint/

Brassai Sámuel....
Vas.Ujs.1859. 3c9.1.

Brassai páncél-
gyártók

Mireseh az 1660-
70-es években. Ugy-
látszik nem csak kesz-
tették, hanem külföl-
di árival is Eleskedt-
ek

Deák Béldi

106-l.

pillérek, különböző boltozások,
A stilus megitélése szerkezeti
nem dekorációs kérdés. Lehet eg

Brassai Pál M.D.K.

illusztrátor. Jelenleg Párizsban él.

vö. Prévert, Jacques: Paroles.

megírva

Brassai Péter

Könyvnaiadó

1460

Pótlando a régi

növegben

„Szent Varul hit-

erkölcstani ertekezést

tartalmazza" Leo-

nardo Aretino for-

ditásában.

l.

Könyvkiáll. emlék

15. l.

Budapesten.

167 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A

Vallás és közoktatásügyi
ministerium számvevő-
sége észrevételezi a bizott-
ság 1918. évi augusztus ha-
vi és az 1919. évi február
havi pénztári napló száma-
dásait.

Mé
Ha
El
Ut
Ex

Brassói ötvöscéh

Emlitve

Pallai Sándor: Ötvösmüvészet
Műnaki Könyvkiadó Bp. 1970 232 old

Brassai Sámuel

lásd bő bibliografiá-
ját

Gulyás Magyar írók
III. k. 1224–
1228. h.

nepélyes ~~Külső~~ keretek között

Brassai Sámuel

l.

Dreschergernek

87. l.

Szalmafonat- mángorló, hajdunáási

VIII. 125.

Brassai Sámuel

Kővári László:
Brassai Sámuel
pályafutása. (1797–
1897.
Erdélyi Museum
1897. 349–361,
444–456, 505–518,
550–560. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Brassai Sámuel

BRASSAI SÁMUEL. Rajzminták fiatal gyermekek számára. Angol előkép után. 3. kiad. (8-r. 475 ábra és 53 l. szöveg.) Kolozsvár, 1870. Stein J. 2.—.

200

Nagybánya és az impresszionizmus

nyozása révén mélytűzűen ragyog. A tárgy bármily ellenszenves, megjelenése sokat enyhít rajta, festői kvalitásai mellett lélekrajzoló ereje is kitünik, különösen a bomlott agyú főszereplő kéjes szemlélődésének kísérteties rajzában.

Ilyféle tárgyhoz csak egyszer lehet nyúlni, azoknak útja, kik mellészegődnek, a panoptikum borzalmai közé vezet. Csók István fejlődésében alkalmi epizód volt, arra való, hogy nagy feladaton megcsillogtassa erejét. Útjának következő állomása Nagybánya, hová az alapítás utáni évben, 1897-ben érkezett el. A francia késönaturalizmushoz, melyből a nagybányaiak még a telep megalapítása előtt kiindultak, csak vékony szálak fűzték. Felfigyelt a magyar népi viselet színességére, mely megélénkült palettáját rendkívül izgatta. A képek hosszú sora következett, keletkezésük helyét illetően az ország különböző részeiből, főképp a sokácok környékéről, melyekben a népi élet harsogóan színes és vidám megjelenítése játszotta a főszerepet. Az elrendezés itt-ott még a

Brassai Sámuel

Boros György: Brassai Sámuel Otthon. Vas. Ujs. 1897. 163. l.

Ebben a cikkben van említve, hogy fenti a rajzot és festészetet is tanította régebben.

Életrajza ugyanezek Boros Györgytől. Vas. Ujs 1897. 161, 162. l. arcképpel.

111

- Krisztus konfraternitás 74
- Csák Ugrin palotája 22
- Szena ispán palotája 22
- királyi pénzverde 214
- káptalani pecsétek 212
- olaszok (latinusok) pecsétlője (Nemz. Múz.) 22, 213, CC XXIX 5-6

Brassai Sámuel

a ravatalon, Képpel

Vas. Ujs. 1897. 460 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 41. hét

3 Vasárnap	
4 Hétfő	
5 Kedd	
6 Szerda	
7 Csütörtök	
8 Péntek	
9 Szombat	

Brassai Sámuel

---

cikk

Vas. Ujs. 1897. 510, 511. l. (Brassai Sámuel születésének, kegyelettel.)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Brassai Sámuel

Irod

Vas. Ujs. 1897. 493. l.
(Brassai szülőháza.)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Brassai Sámuel.

Vad.

Vas. Ujs. 1897
423, 424. l. (Brassai
halála.)

Életrajza, mely
esetleg felhasználható

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 34. hét

15 Vasárnap	
16 Hétfő	
17 Kedd	
18 Szerda	
19 Csütörtök	
20 Péntek	Szent István
21 Szombat	

Brassai Sámuel

született Kolozsvárt
1897. június 26.

Vas. Ujs. 1897. 446 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS-SZEPT.

31 nap — 36. hét

29 Vasárnap	
30 Hétfő	
31 Kedd	
1 Szerda	
2 Csütörtök	
3 Péntek	
4 Szombat	

Brassai Sámuel

1797 – 1897

Vas. Ujs. 1897. 42 il.
arckepekkel.

Megemlékezés elhunyta
alkalmából

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JÚLIUS

31 nap — 30. hét

18 Vasárnap	
19 Hétfő	
20 Kedd	
21 Szerda	
22 Csütörtök	
23 Péntek	
24 Szombat	

Brassai Sámuel

cród

Vas. Ujs. 1897. 47. i. 1.
(Brassai Sámuel
levele.)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

bert syntetikus filozófiájának kivonata. Bp. 1908. 15.—

661. **Falckenberg:** Geschichte der neueren Philosophie. Leipzig 1898 12.—

152. **A. Fouillée:** Der evolutionismus der Kraft-Ideen. Leipzig 1908. 3.—

660. **Kant:** A tiszta ész kritikája. Bp. 1891. 30.—

444. **Kornis Gy.:** Magyarország közoktatásügye a világháboru óta. Bp. 1927. 15.—

torok és Luther Márton fölött. Eger, 1884. 6.—

283. **Lavater et Gall:** Phisiognomie et phrénologie rendues intelligibles pour tout le monde. Paris. 6.—

311. **Kozma F.:** Brassai Sámuel mint aesthetikus és mükritikus. Bp. 1900. 2.50

663. **Lange:** Geschichte des Materialismus. Leipzig 1898. 24.—

417. **Lénárt J.:** Emlékek a régi kol-

Ein Versuch, dem Freunden des Sokrates und der Sokratik geweiht Leipzig, 1793. 10.—

FÖLDRAJZ.

337. **Ballagi Géza:** Zemplén megye. Bp. 1893. 2.80

45. **Bergner:** Siebenbürgen. Leipzig, 1864. 12.—

708. **Salmon—Fiedler:** Analytische Geometrie der Höheren Ebenen Kurven. Leipzig, 1882. 18.—

703. **Salamon—Fiedler:** Geometrie der Kegelschnitte. I—IV. Leipzig, 1898. 50.—

662. **Schlörmilch:** Handbuch der Mathematik. I—II. Breslau, 1880. 100.—

659. **Serret:** Lehrbuch der Differential und Integralrechnung. I—II. Leipzig, 1897. 60.—

704. **Suták:** A differenciál és integrálszámitás elmélete. Bpest, 1900.

Brassai Sámuel

frikai utazásai 1849—57. években 8 kép hiányzik. Pest, 1859. 15.—

249. **Jankó J.:** Kalotaszeg magyar népe. Bp. 1892. 4.—

306. **Képessy:** Javaslat Bánát közbenső vizhálózatának szabályozásáról. Temesvárott. 5.—

260. **Gr. Kuun G.:** Gr. Kuun Géza görögországi jegyzetei 1881. Kolozsvár. 2.—

25. **Lóczy L.:** A Magyar Szent Korona országainak földrajzi, társadalomtud. közművelődési és közgazdasági leirása. Bp. 1918. 10.—

436. **Lóczy L.:** A Khinai birodalom természeti viszonyainak és országainak leirása. Bp. 1886. 16.—

350. **Márki S.:** Erdály helynevei Kolozsvárt, 1894. 2.—

24. **Ifj. Palugyay Imre:** Megye kiadási rendszer s megye statisztika. Pest, 1845. 10.—

187. **W. Powel:** Unter den Kannibalen

39. **Ady E.:** Igy is történhetik. Novellák. I. kadás. Bp. 1910. 16.—

43. **Ady E.:** Igy is történhetik. Novellák. Bpest, 1919. 4.—

24. **Ady E.:** Az Illés szekerén. Bp, 1918. 3.80

44. **Ady E.:** Istenes versei. A Sion hegye alatt. Bpest. 5.—

28, 34. **Ady E.:** Ki látott engem. I. kiadás. Bp. 1918. 16.—

38. **Ady E.:** A magunk szerelme Bpest, 1913. 20.—

29. 5. **Ady:** Még egyszer. Amicus kiadás, ered. boriték. 5.—

26. **Ady E:** A menekülő élet. Bpest, 1919. 4.—

33. **Ady E.:** A menekülö élet I. kiadás. BBpest, 1912. 15.—

23. **Ady E.:** A minden titkok verseiből. Bpest, 1918. 4.—

35. **Ady E.:** A minden titkok verseiből. Bpest, 1910. 20.—

37. **Ady E.:** Magyarok. Bp. 1904.

Brassay Ambrus (Brassay György) 1

1590 aug. 19. Kvár szkve: „Bíró uram akaratytyából és urnuk parancsolattyából vittének Zömieseket, Brassay Ambrust és Keomíjos Lőrinczet Tordára 2 lovon. Fizetten az Mészáros Menyhártnak fl.-den. 50. (IV/XV. 11.)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II.

A kolozs vári mühelyek -Ars Hungarica 1974/2

Brassay Ambrus (Brassay György) 2

1590 aug. 19. Kvár szkve: Bíró uram akarattyából és urunk paramondattyából vittenek 4 Zöniesseket Tordára, Brassay Györgyöt (!), Dabó Lőrinczet és 2 volgát vellek. Adatot özegyelme velem Zölcségekre den. 50." (IV/XX. 14)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II.

A kolozs vári mühelyek -Ars Hungarica 1974/2

Régi levélesládánk

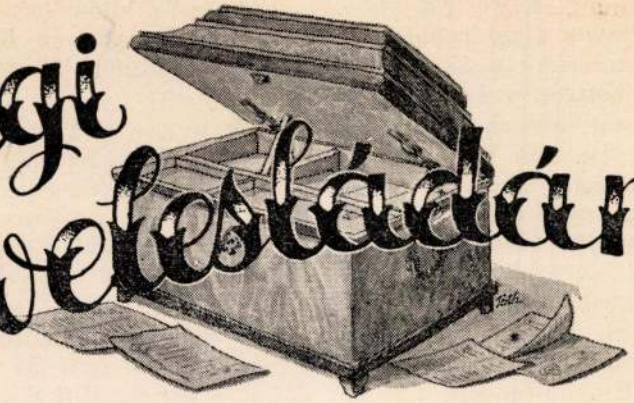

BRASSAI SÁMUEL LEVELEI ERKEL RÓZÁHOZ

Közli és a bevezetést irta FINTA ZOLTÁN

„Akinek a régi emberek közül még van valami elmondani valója, siessen vele, amíg a nap süti az arcát." — Sokszor idéztem magamban Jókainak ezt a mondását, amikor Brassai Sámuel életrajzát olvastam. Vajjon siettek-e a „régi emberek" elmondani mindazt, amit Brassairól még nem mondtak el, de amit nem volna illendő magukkal vinni a sírba?

Idézem ezt a mondatot éppen most, amikor tudomást szereztem arról, hogy *Lakatos István* kolozsvári mérnök, Erdély zenei multjának lelkes kutatója, könyvet írt Brassai Sámuelről és az ő legendás zenerajongásáról. Ez a könyv nemcsak Brassai bácsi nagy szenvedélyének állít emléket, hanem bizonyára keresztmetszete lesz az elmult száz esztendő erdélyi vonatkozású zenei életének is.

Nos, talán most volna helyénvaló, hogy „akinek van még valami elmondani valója", siessen vele. Hátha az eddig el nem mondott mondanivalókból, emlékekből, feljegyzésekből, levelekből ki tudnók bontani annak a meghatóan kedves idillnek részleteit, amelynek egyik szereplője *Brassai Sámuel,* a másik pedig *Erkel Róza?*

Brassai Sámuelt meleg barátság szálai fűzték a békésgyulai Erkel-családhoz. Pótolhatatlan veszteség, hogy ennek a barátságnak szálait nem bogozta ki és nem bontotta ki senki sem. Mennyi uj emberi szint és vonást lehetett volna felrajzolni Brassai Sámuel apostoli homlokára s két évszázad zárókövei között bolyongó pillantásában több lehetne a derű aranyos sugara.

Brassai Sámuel és az Erkel-család barátságáról tudnak az életrajzírók. A barátság legelső láncszeme — *Erkel Ferenc,* a magyar opera úttörője és a magyar zene lelkes apostola. Erkel Ferenc a mult század harmincas éveiben kolozsvári lakos. Kikerülhetetlen volt, hogy a kiváló muzsikus és a nagy zenerajongó útjai ne keresztezzék egymást. Az élete delén álló Brassai és az egészen fiatal zeneszerző rövidesen meleg és szoros barátságot kötött s a barátság minden melege, fénye később az egész Erkel-családra kisugárzott.

Erkel Ferenc révén ismerkedett meg Brassai Sámuel a békésgyulai Erkel-családdal. Erkel Ferenc testvére: Erkel Nepomuk János, hites ügyvéd volt s egyben a gyulai Wenckheim-grófok uradalmának igazgatója, akárcsak apjuk, Erkel József is.

Az Erkel-család és Brassai Sámuel sok évtizedes barátságának mindössze néhány dokumentuma maradt fenn Erkel

Pásztortűz 1939. 7-8. k. pil.-aug.

Ferenc unokájának, *Erkel Saroltának, özvegy Henszelmann Gyulánénak* birtokában. A nagy zeneszerző unokája Marosvásárhelyen él. Zongoraszakos tanárnője volt a hírneves marosvásárhelyi zenekonzervatoriumnak. Ma már visszavonult a tanítástól. Természetes, hogy mint Erkel-leánynak, lakása szinte múzeuma az Erkel Ferencre vonatkozó emlékeknek. És a sok Erkel-emléktárgy között féltve őrzött kincsként még ma is tulajdonában van néhány levél, amelyet Brassai Sámuel a mult század hatvanas és hetvenes éveiben írt Erkel Rózához.

Özvegy Henszelmann Gyuláné szívességéből megkaptam ezeknek a leveleknek szövegét is. És mellékük kaptam néhány olyan adatot is, amely ugyan semmiképpen sem elégséges ahhoz, hogy teljesen megvilágítsa a 60—70 éves Brassai Sámuel és a zsenge gyermekkorban levő Erkel Róza bűbájos idilljét, de ahhoz talán mégis elégséges, hogy figyelmeztető legyen a Brassai-életrajzok hiányaira és jelt adjon az újabb Brassai-kutatások megindítására.

Mindabból, amit özvegy Henszelmann Gyuláné a levelek lemásolása közben elmondott, értékes kiegészítő részleteket kapunk Brassai Sámuel magányos „garabonciás" életéhez. Brassai bácsi sűrűn megfordult a gyulai Erkel-házban. Ez egymagában véve még nem mond sokat, mert Erkel Nepomuk János hites ügyvéd és uradalmi igazgató úri háza vendégszerető hajlék volt, amelynek kapuja a család kedves emberei előtt mindig nyitva állt. A ház asszonya, Unger Ferenc dúsgazdag budapesti lakós leánya, Unger Krisztina, híres szép asszony. Csak hozományul százezer ezüst forintot kapott vele Erkel Nepomuk János. Az Erkel-házban igen gyakran voltak fényes lakomák, házi táncmulatságok, amelyekre száz-százhúsz vendéget is meghívtak. De hétköznapokon is mindig gazdagon terített asztal várta, hogy hátha betoppan hivatlanul is valaki, talán éppen Brassai bácsi, akiről tudjuk és bizonyára Erkelék is tudták, hogy gyorskocsin s ha nem volt más utazási alkalmatossága, hát akár ökrösszekéren is, majd később vonaton, nem sajnált néhány száz kilométernyi utat, hogy egy-egy híres művész hangszeres játékát, nagy énekesek hangversenyét meghallgassa.

S Brassai Sámuel gyakori vendége volt az Erkel-háznak. Boldog, minden földi jóban gazdag kis paradicsom várta itt a nagy magányost, aki nemcsak a barátság kötelékeit ápolgatta, hanem áhitatos tisztelője volt a terített asztalnak is, sőt — ha igaz — maga is kitűnő szakács hírében állott.

Brassai szerette az egész családot. De külön szerette Erkel Nepomuk János és Unger Krisztina négy gyermeke közül a két leányt: Ágnest és Rózát...

Amint Henszelmanné Erkel Sarolta elmondotta, Unger Krisztina 1863 január 16-án halt meg. Borzalmas, rút betegség: feketehimlő vitte el az élők sorából a viruló szépségü asszonyt 35 éves korában. Emlékezete szerint Róza ekkor 9 éves, Ágnes pedig 15. A nagyobbik Erkel-leány, Ágnes szépen, sőt művészien zongorázott. Brassai nagy tehetségnek tartotta s folyton unszolta, hogy tanuljon tovább és lépjen hangversenydobogóra. Pedig azt a talán még élő kortársak is tudják, hogy Brassai Sámuel sohasem volt bőkezű a dicsérő jelzők osztogatásában. Jókai írja róla kedvesen csipkelődő visszaemlékezéseiben: *„Alig van köztünk élő ember, akinek egy bokréta ne jutott volna azokból a csalánokból, amiket Brassai herbariumából poéták, muzsikusok, kritikusok, filozófusok és mathematikusok számára időnként ajándékozni szokott."* De Henszelmanné Erkel Sarolta emlékezete szerint Brassai annyira értékelte a nagyobbik Erkel-leány muzikálitását, hogy híres Bösendorfer-hangversenyzongoráját is Erkel Ágnesre testálta.

Egészen más érzéskalóriák égnek abban a kapcsolatban, amely a tisztes nagyapai korban járó Brassait és a gyermeksorban levő kis Erkel Rózát összefűzte. Erkel Rózáról Henszelmanné Erkel Sarolta a következőket mondotta el:

Amikor anyja meghalt, Erkel Róza mindössze 9 éves lehetett. A kisleány beszélt németül és franciául. Anyja leánya volt a szó szoros értelmében: már ebben

a zsenge korban kiváló gazdasszonyi érzéket árult el. Ennek tulajdonítható, hogy az édesanya halála után az egész háztartás vezetésének terhe az ő vállaira szakadt. A hatalmas házat a kis Erkel Róza vezette már 9 éves korában egy gazdasszony segítségével. És a kisleány a nehéz feladatot derekasan oldotta meg. Annyira megállotta helyét a felnőttek erejét is próbára tevő munkakörben, hogy Brassai Sámuel gavallérosan, hódolatteljesen elnevezte a leánykát a *„nemzet gazdaasszonyának"*.

Brassai bácsi szerette a fínom, különleges salátákat. Erkel Róza pedig sokszor kedveskedett neki ilyen ételkölteményekkel. S Brassai, aki különben is szeretett adni, a figyelmet és a gasztronómiai örömöket hasonló értéknemben viszonozta.

Erdélyből sokszor érkezett csomag a gyulai Erkel-kuriára. Henszelmanné Erkel Sarolta úgy emlékezik, hogy ha ékszereket, ajándékokat gyakran küldött is Brassai bácsi Gyulára, de legnagyobb örömöt mindig azok a küldemények okoztak, amelyekben erdélyi ételkülönlegességek és csemegék voltak. Brassai révén ismerkedtek meg Gyulán a székely túróval és annak is különlegességszámba menő változatával: a kászutúróval . . .

Mindez azonban csak a keret, amely az öreg Brassai és a gyermekleányka idilljének körvonalait jelzi. A lényeg ott rejtőzik, ahol teljesen a képzelet útmutatására szorítkozunk. Brassai rengeteg levelet írt a kis Erkel Rózához. S ezeknek a leveleknek hangját egészen szokatlan melegség, forróság, szeretet és hódolat fűti át. Fiatal legényember nem írhatna kedvesebben, szívesebben, mint Brassai bácsi — Erkel Rózához. Az a nehány levél, amely Henszelmanné Erkel Sarolta ereklyéi között megmaradt, nem nyujt semmiféle útbaigazítást az érzések minéműségének kielemzésére. Nem is töltjük az időt ilyen hiábavaló kísérletezéssel, hanem csak azt vizsgáljuk meg, ami a levelekben valóban benne van és ami Brassai komoly apostoli arcára új, vagy a már ismerteket megerősítő vonásokat rajzol.

Azt kell látnunk, hogy ezekben a levelekben a gáláns, lovagias, apáskodva-babusgatva, szinte-szinte udvarló Brassai egészen megfiatalodik és átmelegedik s a gyöngédségnek fínom gesztusaival közeledik a gyermekleányka felé. De mindez lehet a kor fellengős stílusának utánrezgése is. Brassai azonban egészen önmagát adja a leveleknek ama soraiban, amelyekben — semmiképpen sem tudatosan s mégkevésbbé hivalkodva — megmutatja jellemének leglényegesebb vonását: azt, hogy ő a nevelő és tanító legnemesebb emberpéldánya volt. Ebbéli mivoltát minden levele elárulja. Olyan kedvesen, ahogyan csak a nagyon szeretett gyermekhez, vagy nőhöz tud beszélni a férfilélek: Brassai Sámuel tanít, felvilágosít, ismereteket közöl. Milyen kedves és figyelmes, hogy tintarecepteket ígér. Anekdótákat sző a levélbe, adomákat mesélget, közmondásokra hivatkozik, még egy-egy kurta politikai elmefuttatást is engedélyez magának és ajándékozza a tanulságot olvasójának. A névnapi köszöntőlevél is olyan elmélkedéssel kezdődik, mintha egy fiatal, lelkes pap először adna hit- és erkölcstanórát . . .

Milyen kár, hogy csak ezek a levelek maradtak fenn!

Milyen nagy vesztesége a Brassai-kutatásnak és a szellemtörténetnek, hogy teljesen nélkülöznünk kell azokat a leveleket, amelyeket Gyulán adtak postára Brassai Sámuel címére. Mennyi kedves, jellemző utalás lehetne bennük túl a barátság és a szeretet legszemélyesebb vonatkozásain kívül a kor kicsi és nagy problémáira. Csakhogy ebben a tekintetben nincs is sok remény arra, hogy a fennmaradt Brassai-levelek anyagát az Erkel-család és különösképpen Erkel Róza válaszaival kiegészíthessük.

Henszelmanné Erkel Sarolta úgy tudja, hogy Erkel Róza a halálát megelőző időkben minden levelezését megsemmisítette. Hosszú estéken át ült a kályha mellett és dobálta tűzbe a régi, megfakult, megsárgult írásokat. Köztük Brassai Sámuel leveleit is. Mi volt ennek az oka? Meddő volna minden találgatás és minden belemagyarázás. Emberi mértékkel mérve, joga volt ahhoz, hogy

élete legkedvesebb emlékeit az enyészetre bízza, és élményei tisztaságát minden időre biztosítsa. Mégis hihetetlenül nagy kár, hogy Erkel Róza és a gyulai Erkel-család többi tagjainak levelei mind elkallódtak, vagy — higgyünk egy jobbik lehetőség reményében — esetleg csak később kerülnek elő valamelyik régi levelesládából.

*

Mindazt, amit előljáróban elmondottam Brassai Sámuel és Erkel Róza barátságáról, szükséges az alább betűszerinti hűséggel közölt levelek megértéséhez. Henszelmanné Erkel Sarolta minden bizonnyal illetékes arra, hogy e régen befejeződött idill megmaradt emlékeit magyarázattal megvilágítsa. Nemcsak azért, mert maga is Erkel-leány és nemcsak azért, mert birtokában vannak Brassai Sámuel sajátkezűleg írt sorai, hanem inkább azért, mert leánya annak az Erkel Rózának, akihez Brassai ezeket a leveleket írta. Erkel Róza tudniillik Erkel Gyulához, Erkel Ferenc legidősebb fiához, unokatestvéréhez ment feleségül.

Ő maga is ismerte Brassait. Ő maga is hallotta, szemtanuja volt, hogy ez a magányos szellemóriása a XIX. század magyar életének mint változott át az Erkel-család bensőséges légkörében mindentől felszabadult boldog emberré. A Brassai-életrajzok cáfolják például azt a nevezetes Brassai-adomát az aranyóráról és a békáról. Az Erkel-családban pedig sokszor nevettek azon, hogy maga Brassai mesélte el: egyik természettanulmányozó kirándulásán miként dugta zsebre a tóból kifogott békát s hajította pocsolyájába aranyóráját, amelynek percmutatóján a béka érverését tudóshoz illő gondossággal megszámlálta.

*

Brassai gyöngéd figyelmességére jellemzőek azok az ajándékok, amelyeket Gyulára küldött. Ezek közül több még ma is megvan Erkel Ferenc unokája és Erkel Róza leányának birtokában. Többek között van egy selyem nyakravaló, amelyet Erkel Róza kapott. Fínom, hihetetlenül szemrontó öltésekkel készült hímzés díszíti a nyakravaló csücskét, mintha rendkívül fínomhegyű, tusbamártott acéltollal rajzolták volna. Kecses virágfűzér-keretben valamely madár.

Nem lehet gyönyörködés és megindultság nélkül nézni egy kivételes nagy élet kivételesen gyöngéd idilljének ezt a szereplőket túlélő ereklyéjét.

Bizonyos, hogy gyönyörű regényanyag rejtőzködik ezekben a relikviákban. Ha megvolna minden sor, amit Brassai Erkel Rózához és Gyulára küldött, minden szó, ami a gyulai vendégeskedések alkalmával elhangzott, ha minden, minden nem foszlott volna semmivé a térben és időben, milyen gyönyörű regényét lehetne megírni a magánynak, a két évszázad küszöbe között világító szellem kozmikus magányának, amelybe fényt, derűt, színt, melegséget, az örökre elhárított apaság minden fájdalmas szépségét egy kedves, kicsi, igazi bimbókorában levő leányka lopott. Egy kislány, akinek neve egy volt a legszebb virággal s ő maga sem volt más, csak egy drága, kicsi — „Rózsabimbó".

Az első levél 1863-ból szól. A legutolsó 1870 február 28-án kelt. E két dátum közé esik a barátság és szeretet kedves idilluma. Valószínű, hogy az utolsó levél már Erkel Róza férjhezmenetelére céloz. Vajjon véget ért-e ez a kedves levélváltás ezekkel a sorokkal?

Nem tudjuk.

*

Henszelmanné Erkel Sarolta úgy tudja, hogy a féltve őrzött Brassai-levelek — egy kivételével — eddig még nem jelentek meg nyomtatásban. Az Erkel Ferenc születésének századik évfordulóján kiadott díszes Erkel-albumban jelent meg egyetlen egy, Brassainak az 1864 december 22-ről keltezett levele, amely már a megszólításban a „nemzet gazdaasszonyának" nevezi az akkor 10—11 éves leánykát. Három évtizeddel az emlékalbum megjelenése után mégis közreadjuk a teljesség kedvéért.

*

És még valamit említsünk meg Brassai Sámuel leveleiről. Leplezzük le őt is, korát is, amely nemcsak megtűrte, de ta-

lán mg is követelte az etikett kedvéért a levél külalakjának ma már régen divatjamult romantikáját: virágok, galambok tarkán színezett képei díszítik a levelek borítékját és levélpapírját, sőt a sorrendben legelső levél, az 1863. évi névnapi köszöntő papírját két ujjnyi széles finom papircsipke keretezi!

*

S ezek után adjuk át a szót Brassai Sámuelnek. Ime a levelek, időrendben, betűszerint való hűséggel.

I.

Édes jó kis Róza!

A női szép lélek két legfőbb kelléke s szép vonása a vallásosság és jóízlés. Azt hiszem, hogy mind a két érzelem táplálására szolgál, ha nevednapja mostani emlékéül a legnagyobb képírónak, Rafaelnek, talán legelső, de bizonyosan legkedvesebb művének photographiai másolatát küldöm neked. Élvezd és gyönyörködj benne sokáig, jó kedvben, jó egészségben és minden szeretteid körében. Teljesüljenek benned mindazok a remények, melyeket bimbózó korodhoz kötnek mindazok, akik ismernek, légy testvéreiddel együtt állandóan kedveltje jó apádnak és juttass egy kis viszontszeretetet, édes Rózám,

vén Bátyádnak, Brassainak is.

Kolozsv. Aug. 29. 1863.

II.

Édes jó Rózám!

Nagyrabecsült kis nemzet gazdaszszonya!

A karácsonfából igaz, hogy már kinőttél, vagyis inkább túl és feljül nőttél azon; de reménylem a Karácson-ünnep kedélyes örömeiből nem nőttél ki. Minthogy pedig még azt az örvendetes bizodalmat is ápolom, hogy téged hű emlékben tartó vén bátyád iránti jóindulatodból sem nőttél ki, megragadom ezt az alkalmat óhajtott emlékezeted felfrissítésére. Erre ugyan azt vethetnéd, hogy a feledékenység vétke az én részemről van, mert ezelőtt körülbelül tíz héttel Rosalia napja volt s ennek az alkalmával nem mutattam reád nézve semmi életjelet. De ládd-é, ennek nagy és nevezetes oka, vagy helyesebben mondva, akadálya volt. Azokban a napokban ugyanis magyar orvosok és természetvizsgálók gyülése lévén, én is beállottam volt természettudósnak és felváltva hol szekeren, hol a Pegasuson ültem — azaz, hogy ültem volna, ha meg akart volna szenvedni a hátán. Mert biz' én, amennyire módom volt az említett gyűlésen kiismerni a magyar természettudósi jellemet, arra a meggyőződésre jutottam, hogy fő vonásait elsajátítani nem bírom. Elsőben is a gyülés főleg és kiváltképpen lakomákból állván, a tudósnak jól kell enni tudni. Megkísértettem, de nem lehetett. Ha társaimmal versenyezni akartam volna, beteggé vagy éppen halálra kell vala ennem magamat s őszintén megvallom, hogy nekem biz' egyikhez sem volt nagy kedvem. Még, ha lehet, kevésbbé volt tehetségemben a jó ivás, mely tekintetben újra jeles virtuózokkal kell vala sikertelen vagy legalább diadallal nem biztató versenybe kezdenem. Legtanácsosabb volt hát el se kezdeni. Hátra volt még egy: a toastirozás; de minthogy ennek nélkülözhetetlen feltétele a jó ivás, ennek hiányából amannak is el kellett maradni. Igy kelle hát eltelni hasztalan törekvésekben az időnek és kimaradni a — gratulálásnak. Hanem azért téged az Isten éltessen, tartson meg egészségedben, jóságodban, minden hozzád tartozók s ismerőid szeretetében s minden egyéb áldásokban, melyeknek kívánása, azt hiszem, éppen oly helyen van Karácsonban is, mind neved- vagy születésed napján.

Még hátra van egy apológia. T. i. jelen könnyű levelemnek más fontosságot adni nem tudván, hogy a szél el ne fújja, egy könyvecskével nyomtattam meg. De micsoda könyvvel? Némettel! Nincs más mentségem, minthogy én is elég német könyvet olvastam s azért nem volnék rosszabb hazafi, mint sok más, kiknek egyedüli olvasmánya a magyar classikusok, Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Szegfi Mór, Bús Vitéz, Pompéry János és Bolond Miska.

Ha ismersz egy bizonyos kisasszonyt, akinek neve ez idő szerint Erkel Ágnes — míg t. i. első felét divatosan egy mással felcserélné — mondd meg neki, hogy mind e mai napig adósom. Úgy, amint a nyár óta hasztalan várom tudósítását ama tervezett concert eredményéről, melyet kedvesen olvasott soraiban kilátásba helyezett vala, közelebbről egy rakás nevét olvasám a lapokban azoknak, kiket a császári kegy címekkel és érdemjelekkel jutalmazott az inségesek felsegéllésében tanusított buzgalmakért. Mivel az én kedves Ágnesem nevét nem olvashatám, azzal vigasztalám magamat, hogy az igazi erény, legkiválóképpen pedig a női erény a sötétben legragyogóbb s az érdem önérzete a legédesebb jutalom; dicsőbb mint a keresztes-dámai cím.

Apádat és mindnyájatokat csókolja

titeket szerető vén bátyád

Brassai.

Kolozsv. Dec. 22. 1864.

III.

Pesten, máj. 3. 1865.

Édes Rózám!

Van szerencsém némi játékszereket küldhetni neked. Jól tudom, hogy örvendesz nekik; mert abban a korban vagy, melyben az ember kis leány, de szeret nagy leánynak láttatni. No, már én arról nem tehetek, mert én is szeretek valamit, t. i. bosszantani azt, akit szeretek. Elég az, hogy N. 1. az úgynevezett „cigány olvasó", melyen a kilenc karikából a nyirettyűt egészen le és ki kell húzni s megint beléjök fűzni. N. 2.: a „Magyar Kérdés", melyben a két sinóros botot egymástól el kell választani s a beléje fűzött kis négyszeget az által kiszabaditani. No. 3-nak már magosb igényei vannak, mert a „nemzeti gazdaasszonyságba" belévág. Ez t. i. egy ángol-lánc, melybe kis kulcsokat lehet fűzni. Kinyitása egy kis játszi találmánynyal jár, mire eszközül az oda alkalmazott sárgaréz lapocska szolgál. Az utóbbit két példányban küldöm, mert különben Ágnes azt gondolná, hogy őt nem tartom szinte exemplàris jó gazdaasszonynak; holott véteknek tartanám ilyent még álmomban is gyanitani.

Hanem az én időm a levélirásra kifogyott s annyira maradt csak, hogy kérjelek, tartsátok szíves emlékezetekben

Brassait.

IV.

A következő levél nem postán érkezett. Ezt már a címzés is elárulja:

Erkel Rózának

Gyulán

az éléskamrába.

Kolozsvárt, 1/9. 1865.

Édes jó kis Róza!

Van egy rakás mondanivalóm s felettébb kevés időm a megirására, Isten tudja, hogy készülhetek el vele. Úgy, ha haladék nélkül hozzáfogok.

Elsőben is, minthogy a hántott krumpliról nem igen van példa, hogy elültetve kikelt volna, azonképpen a hántott baraboly is bajosan fog zöld ágat hajtani s a nemzet gazdasszonyának babért teremni. Hogy hát én azon a bajon segitsek, ezennel küldök baraboly magot, — botanica nyelvén: Chanophyllum bulbosum — ért gyümölcseit, — melyeket a kertésznek álló gazdasszony elvet a kertjének legkövérebb részében, jól felpuhított földbe, ahol a kelendő palánták forró délben a nap hevétől árnyékló palánta vagy bokrok által védve legyenek, a többit a tavaszig a természet urára bízzuk. Megjegyzendő, hogy az elvetéssel sietni kell, mert állott és kiszáradt mag nem kél ki.

Második levél a rendiben, de fontosságban első, hogy örvendeztess meg azzal a felettébb óhajtva várt újsággal, hogy édesapád egészségéhez jutott. Mert azzal, amit Papp Józsi rebesgetett nekem, mintha ő maga akarna arról győzni Kolozsvárra jöttével, nem merem magam kecsegtetni, es ist zu gut, um wahr zu sein, mint valaki mondta, akinek sok esze lehetett.

Harmadik az: tolmácsold meg a te É. Apádnak, hogy mind theoriából, mind

magamon s másokon tett tapasztalásból kiindulva, arra az erős meggyőződésre jutottam, hogy fiatal embernek a lehetőségig számos és vegyes társaság (itt a szöveg teljesen olvashatatlanná vált), levén a belföldön, ú. m. a Székelységben Marosszékben, Szentgerlicén, amint a Sz. Lelket nevezik székely atyánkfiai, oda magam is indulok ma és csak 4-én, a te becses és kecses nevednek ünneplő napján szándékozom visszaérkezni.

Ez okból

ötödik az, hogy nem levén módom gratulatiómat és szerencsekívánatomat éppen a kellő és illő pillanatban megejthetni, anticipando, vagyis a jövendő idő előre lefoglalásával vagyok bátor kijelenteni, hogy én, kedves jó Rózám! a te tartós boldogságodért mindazon buzgó érzelemtől vagyok hevítve és lelkesítve, amelyektől mindenha.

És már nincs egyéb hátra, hanem az a bizományom, hogy csókold mindnyájatokat nevemben s aki arcát vagy kezét nem akarja nyujtani, pótolja helyét határtalan tisztelet és szíves köszöntés, kit ahogy illet.

Te pedig tartsd meg szeretetedben

bátyádat

Brassait.

U. i.: Papp M. úr is köszöntését és tiszteletét jelenti É. Apádnak.

V.

Kolozsvárt, febr. 12. 1866.

Kedves Rózsabimbó!

Ideje már, úgy-é, megnyugtatni téged, hogy áldott kezed munkái ez utakkal nem jutottak a tavalyi táncra, ámbár farsang van. Köszönetem elkésésének tulajdonképpen ez is az egyik oka. Mert én ezekben a hetekben nem mertem olyan házhoz menni Kolozsvárt, ahol fiatal léány vagy asszony volt. Vagy ruhát szabtak, vagy cicomát varrtak, vagy vásárolni jártak, vagy öltöztek, vagy aludtak, vagy a báli élményeken kérődztek; szóval a ház mindig fel volt és fel van e napokban fordulva. Nem mintha azt vélném, hogy nálatok is így van; de mégis tartóztatott valami, hogy az idény örömeit egy unalmas levéllel ne zavarjam. Azt gondolám, hogy majd hamvazó szerdán, csütörtökön, sat. a vezeklések közepette minden kis diversio szívesebben látott lesz.

No, de ezzel még mind nem közeledünk a fő célhoz, a köszönethez. Megálljunk! Hisz elébb el kell híven mondani, hogy minden küldemény híven megérkezett; hogy minden a legpompásabb romlatlan és csökkenetlen állapotban volt; hogy a nyul, fácán és galantine egy vacsorát, az őz és oroszsaláta (és az ugyancsak Gyuláról hozott Sardines) egy másikat minden idegen hozzátétel nélkül kiállottak; hogy a kettőt két különböző társaság költötte el; hogy mind a kettő teljes igazságot szolgáltatott ki szóval és tettel a mindenféle jónak; hogy mindenikben sok pohár és lelkes köszöntés emlegette és éltette a jók szerzőjét, a „nemzet gazdasszonyát!" — hogy Jancsinak, mint legközelebbi vérnek kellett a hála és tisztelet nyilvánítását az illetőnek nevében fogadni; végre — csekély személyemre térve, hogy a galantine három hét óta tart reggelivel s holnap húshagyót ünneplem meg a végmaradékkal.

Most jönne már a köszönet: itt aligha el nem akadunk! Az adományt, bármily válogatott, ízletes s még a felett busás is volt, még tán meg tudnám valahogy köszönni; de azt a szíves fáradozást, melynek bélyegét viselte külön-külön minden darab, azt a becses megemlékezést, mely oly ernyedetlen szorgalomban részesült és nyilvánult, azt a gyöngéd figyelmet, mely még előszeretetemre is kiterjedt — ezeket megköszönni már nincs hatalmamban és én ezennel kridát jelentek. Már pedig azokkal még nincs kimerítve az elkötelezés tengere. Az egésznek java, örömöm fűszere volt a kedves két levél, mely a küldeményeket kísérte s amely minden technikalitás mellett és között oly híven tükrözte ártatlan, derült lelkületed vidám képét, hogy engemet is a kedélynek abba a ritkán érzett boldog állapotába helyezett. Az Isten tartson meg tégedet, kedves Rózsa-bimbó, mindig és megszakadás

nélkül abban a jellemben, érzületben és állapotban; adja és engedje, hogy az életnek, fájdalom, ottan-ottan közbevágó kikerülhetetlen bajai közt is szolgáljon neked és szeretetteidnek istápul, vigasztó, felderítő eszközül, mint egy ragyogó napsugár, mely a legsűrűbb fellegeken át is utat bír törni magának és megvidámítani a tájat. Bocsáss meg nekem, hogy ha én becses soraidat többször is és minél gyakrabban élvezni kívánom s hogy ez óhajtásom teljesítésére némi kis anyagi eszközzel s emlékeztetéssel lássalak el, bátor voltam e levelemet egy író necessairebe zárni, mely talán nem fog kisebbségére válni dolgozó asztalodnak, melyet oly szorgalmatosan tudsz minden tekintetben használni. Engedd meg végre, hogy a te pedanticus „határtalan tisztelet"-edet még határtalanabb szeretettel viszonozhassa, édes Róza,

Brassai.

U. i. Minthogy az írószerbe tenta is kell, s minthogy a nemzet sürgő gazdaasszonyának, ki minden házi szükségeit maga saját tudományával és keze munkájával igyekszik kielégíteni, nem lesz kedvetlen egy pár tentarecept, ezzel is kívánok szolgálni. De mivel az időből kifogytam, annyira, hogy Ágnesnek kezdett levelem sem végezhettem bé; tehát kérlek, csókold őt nevemben; és várjad a recepteket a neki szóló s egy nappal később érkezendő levelemben. É. Apádnak is mondd meg, hogy — amit mindeddig elmulasztottam jelenteni, a süllő is épen megérkezett, de az én preparátorom igen rest lévén kitömni, Rózsi néninél közön-kézen megettük.

VI.

Kedves Rózám!

Amég én nemcsak a liberalis (szabadelvű), sőt radikális (gyökerestől újító, javító), hanem egyszersmind a progresszista (nyargalva haladó) párthoz is tartozom, nagyon tiszteltem s a lehetőségig követtem is azt a gyermekkorom óta hallott elvet, hogy: „amit ma megtehetsz, ne halaszdd holnapra!" De most, miután kor, tapasztalás és gondolkodás a conservativek (fontolva haladók) zászlója alá léptetett — közbe szólva, a nyargaló politikus vén embernél csak a vén szerelmes lehet nevetségesebb — amaz elvet következőleg módosítottam: „amit holnap — szintoly célszerüen megtehetsz, ne hirtelenkedd el ma!"

Ez az egyik oka levelem késésének De nem egyedüli oka. Mert lásd édes Rózám, addig amég nem írtam levelet, mindennap fel kellett tennem, hogy holnap írok s ezáltal mindennap veled élt a képzelődésem; s mivel nem hittem, hogy késedelmem annyi kedvtelenséget okozzon neked, mint amennyi örömet nekem a képeddel való foglalkodás, ezt az állapotot oly soká tartottam fenn, ameddig csak közbe nem szólott az illedelmem érzete.

Szólott biz'a hamarább is. Mert amily igaz a latin közmondás, illetőleg vers, az ajándékról, mely szerint: „kétszeresen ád, a ki gyorsan ád; alig ád, aki késik az adománnyal"; szintoly igazán és helyesen következik belőle, hogy az elismerésnek, — (németes szó: Erkenntlichkeit), — hálának s a köszönetnek is gyorsan kell ajándékot követni. „Míg (!) köszön, aki késik a köszönettel", — mondhatni az iménti maxima nyomán. S ha én mégis ebbe a hibába estem, magyarázza azt késedelmem elészámlálni kezdett okainak a harmadika:

Én ugyanis számba nem véve azt, hogy „ajándék marhának nem kell szőrét nézni! (Németül: „geschenktem Gaul, sieh' nicht in's Maul") azt a másik közmondást tartottam szemem előtt, mely szerint: „Ki-ki maga tudja, hol szoritja csizmája." Ki akartam hát alább tanulni, „hol szorít az ajándékozott papucs". Ne nevess ki, é. R., mert megvolt már az a szomorú tapasztalásom, hogy egy korábbi ajándék, melyre — persze tudtomon kívül — még mértéket is vettek a lábamról, egész egy tag... m (?) eléállításáig szorított. Most pedig, miután a tiéd a próbát dicsőségesen és diadalmasan kiállotta, én is, nem csak alanyiasan, hanem tárgyiasan is kiállithatom egész innepélyességgel a köszönő oklevelet.

Hanem az oktáv még nincs kimerítve. Van ugyanis egy negyedik oka késedelmemnek. Haza jöttömmel t. i. egy rakás dolgot kellett igazítanom. No már én a dolgok végrehajtásában inkább női mint férfiúi természetű vagyok. A férfiak a munkát kötelességből, szükségből vagy kéntelenségből dolgozzák le; — legalább a nagyobb számról ezt állíthatni; — a nők ellenben szeretetből teszik. Általán szólva, szeretnek dolgozni és szeretik a végrehajtandó, a kezök alatti munkát. Én hát a teendőmet nem a szükség, hanem a szeretet elvéből rendezem. Még pedig úgy, hogy a legunalmasabb munkát legelébb végzem s úgy megyek fokozatosan végtére arra, amelyet leginkább szeretek, amelynek végrehajtása nekem legtöbb gyönyört okoz. Igy juték valahára a levél írásához.

Most már csak arra kérlek, mondd meg é. apádnak, hogy hallgasson ő is az illedelem szavára. E pedig úgy hangzik, hogy ha ő maga hozta ide Jancsit legelébb, ő is vigye el legutoljára. Annális inkább, hogy Ferenc bátyád ünnepélyesen megigérte, hogy Gyulára jövén, legott látogatást tesz Kolozsvárt.

Kérlek, tartsd meg jóindulatodban mindnyájatokat tisztelő csókoló bátyádat, Brassait.

VII.

Kolozsvár, 22/12. 1868.

Édes Róza!

Bizonyos úri ember azt szokta mondani, hogy ő „oly szerencsétlen, hogy ha kalaposnak áll, az emberek mind fej nélkül, — ha csizmadia mesterséget tanul, láb nélkül születnének.“ Ilyen forma állapotban sínlem én is, mert nincs ember, aki úgy várta volna, mint én, a Fejérvár—Aradi vasút megnyitását, hogy használhassam fel a gyulai utra, s imé mind várom (itt a szöveg hiányos) óta, a halasztás világosan csak azért történt, hogy én ne mehessek. E felett aztán választ, üdvözlet, gratulálást, mindent elmulasztottam. Az utóbbit ugyan most is elhagyom, igen természetes okokból, ahelyett erkölcsi leckézetet küldök. Abban az állapotban, melybe menendő vagy, fordulnak okvetetlen elő oly időszakok, melyekben a nőnek birkatürelemre van szüksége. Ez okból vagyok bátor egy font gyapjut küldeni, melyből a kellő türelem fonalát megsodorhasd vagy éppen hálót is köthess belőle. Egy záros rejteket is praktizáltam belé, hová ama türelmet próbára tevő hirtelen felindulásokat sat. rögtön elcsukhasd. Továbbá minthogy az erkölcsi világban a felhevülést szintoly rendesen szokta a meghüsselés követni, mint a testi hideglelésben a borzadályt a forróság; tehát arról is gondoskodtam, hogy a hives időszakokban a gyapjucsomót karmantyunak is használhasd.

Ennyi prédikálás után, mindjárt fel is használhatod a javasolt módot, s türelemmel megmaraszthatsz a hozzám való jóindulatból annyit, amennyi az enyémnek század részét teszi s ezzel az óhajtással mindnyájatoknak boldog karácson ünnepeket kíván

Brassai

VIII.

Pesten, Febr. 28. 1870.

Édes jó Róza!

Engem érdemem felett megtisztelő leveledet vevén, rögtön kellett és illett volna válaszolnom, de nem hittem hogy késedelmem legkisebb tünődést is okozhasson neked. Mert hiszen tudod, hogy amit csak te kívánhatsz tőlem s aminek megadása hatalmamban van, az meg fog lenni. Boldogságod szemlélése már maga is oly kivánatos dolog, hogy az alkalmat reá a világért sem szalasztanám el.

Már pedig az elemek mintha irigyeini látszanának tőlem ezt az örömet. Azt hallom ugyanis, hogy az út a vaspálya és Gyula közt csaknem járhatatlan. Ezért kértem é. Apádat, szíveskedjék megírni, mikor indulhatok innen, mert én holnapon túl minden órában kész leszek az indulásra.

Tisztelve csókol, Édes Róza

Brassai.

Brassai Sámuel

SZELLEM és ÉLET

MAGYAROK

JEGYZETEK ILLYÉS GYULA „MAGYAROK" C KÖNYVÉHEZ

Irta VITA ZSIGMOND

A magára maradt, idegenbe szakadt ember kényszerül leginkább önmaga felé fordulni, hogy önmagában, hazájában, testvéreiben erősítést, támogatást találjon. A viharban elhagyatottan álló férfi összeszedi az erejét és egy sziklának veti meg a hátát. Nem csoda, hogy a viharos Európában a magyar lelkiismeret is önmagába tekint és a magyar sors, a magyar élet titkait kutatva akar a jövővel szemben állni. A fenyegető veszéllyel szemben való állandó résenlét ismét föltámasztotta az ősi magyar szorongást, de egyúttal az izmok megfeszítésére kényszerít.

Az Illyés Gyula legújabb könyvét olvasva az idő nyugtalansága, a magyar lét aggodalma csap felénk, néha hullámzó háborgással, máskor fojtogató, fullasztó füsttel, majd az igazságot megtalált keménységgel.

A ma irodalmába visszatekintve biztosan találnak majd befejezettebb, harmonikusabb, egységesebb műveket, amiket az irodalomtörténet többre értékelhet. Az Illyés Gyula könyvei között is lesz értékállóbb és művészibb hatású. De a mai magyar élet vergődéseit, a magyar lelkiismeret viaskodásait és a magyar sorskérdésekkel vívódó vezető réteg hangulat-hullámzásait ez a könyv fogja leginkább megörökíteni.

Jellegzetesen magyar és mai könyv. A ma levegője formálta a műfaját, az utolsó öt év ellentétes és sokszor kiegyenlíthetetlen problémáktól fűtött, nyugalmat, pihenést nem tűrő, robbanásig feszült levegője. Naplójegyzetek, gondolatsorok, amiket hirtelen indít meg egy-egy magyar jelenség és amiket csak villanásszerűleg, egyenesen a végső következtetésre ugorva lehet átgondolni. De mikor volt ideje, nyugalma a magyar írónak logikus következtetések, elemzések aprólékos, pontos végigvitelére, nagy művek kiteljesítésére? A mult század hatalmi megkötöttségek között dolgozó írója hányszor nyelte el formálódó művét, vagy hagyta hátra töredékben! Arany János a tárggyal teljesen azonosuló belső formának a hiányát fájlalta leginkább irodalmunkban. Talán a magyar nyugtalanság, türelmetlenség, a gyors cselekvés vágya magyarázta irodalmunknak ezt a hosszabb műfajokban — regényben — leginkább feltűnő hiányát?

Itt tűnik ki leginkább a francia irodalmi szellemnek a magyarral sokszor ellentétes vonása. A francia klasszicizmus gátat vet a szellem féktelen áradásának, az ész szigorú formái közé zárja és mai napig megköveteli az értelem által irányított formai csinosságot, csiszoltságot, befejezettséget. A társas élet kifínomítja a formaérzéket, a társadalmi élet magához kapcsolja a legjellegzetesebb francia műfajt, a regényt, amelynek azonnal szembetűnő, finom formái hagyományosan öröklődnek. Az értelem itt magának az életnek menetét szabályozta, kiegyensúlyozott mederben tartja. Nem csak a helyzet, hanem a vérmérséklet különbsége is okozza a magyar irodalomnak ezzel ellentétes jellegét. A magyar értelemnek a szemlélet az alapja; a biz-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG

1981 SEP 13

1021

ét. A kicsinek, Attilának
rtját fogta. A gombfoci-

az emeletes bekkek fölött
az egyenlítő gól. A kapus
torony, de az ellenkező sa

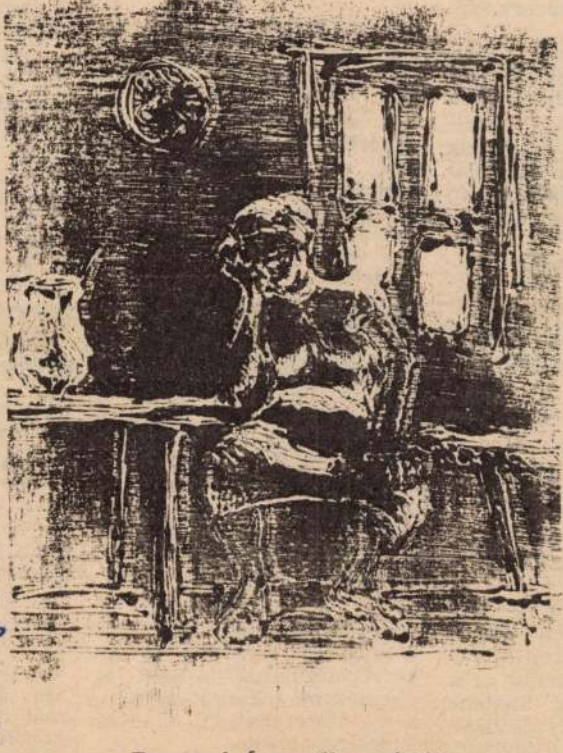

Brassnyó Ágnes

Brassnyó Ágnes illusztrációja

ék fölszerelni az asztaluk-
lpályát. A falon házi sport-
lan fekete betűkkel rajzol-

tettétek? Nincs folytatás!
Ekkor csöngettek. Fölp
ajtót

sárlásával is jelét adták.

Egy biztos: a nosztalgia ma és itt, de világszerte is, létező valóság. Sokan mondják, válságjelenség. Menekülés. Mások szerint nem is oly egyértelmű a dolog, mert ami menekülésnek látszik, nem egyéb, mint értékálló minták keresése. Megint mások azt állítják: a nosztalgia egy bizonyos szinten való megrekedés.

Az idős hölgy, aki az antikváriumban német nyelvű, régi szerelmes regényeket keresett, a képzeletben megszépült múltat kereste. A Karádi-láz az előbbi okon túl tán annak is betudható, hogy a világ kétségtelen válságjelenségeket visel magán, csakúgy, mint a számok születése idején, hisz olyanok is elkapták a ragályt, akik még nem éltek akkor, amikor Karády Katalin (aki a jelek szerint nem olyan volt, amilyennek a szépítő emlékezet megőrizte, de nem is olyan, mint sokáig mondtuk), a ma ismét hallott dalokat lemezre énekelte.

És nosztalgiának nevezhető az a vélemény is, ami egy hatvanas férfi szájából hang-

sorozat le
1967-ben k
rel" volt,
az 1935-be
desúr". S
a „Halálos
lin Rouge'
rolhatnánk
tékű alko
„Egy tál le
ben készül
Karády K
Pállal, C
Kiss Many
a legnagyo
volt. Tarta
ismertette

— Úri cs
Utolsó lesz
resi, van-e
egy ága a
az örökség

Hogy mi
Talán arra
nem minde
annak lát
sem, ha a
milliós láto
ezt mutatja
nyílván sok
ak — és az
zül, nem „r
tek. Azért
mai magya
problémákr
nem nyitot
mai magya
„elvből", n
Ennél talá
gia is jobb
gyódásnak

Brassay D. András

Jánosbá kuny hója olaj

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága első mohácsi kiállitása, Mohács, 1943.katalogusa

11 lap

XVIII. Magyar Grafikusok kiállítása, Budapest. 1923. december katalogusa

Brassó

Régi városház tornya

1. Harang 1690-ből, átm. ~~0·75~~ 1·23 cm.
2. " 1774-ből, " 0·75 "

(órajelző harangok)

Brassói várfalak
és bástyák

Csorna Károly
rajzai
repr.

Mika Sándor=
Weiss Mihály. M.
Tört. Elektr. Bp.
1893.
1.–25. l.
39. l. 43. l.
124. l. mellett
205. l.

de ez természetesen megfelelő hely nél
nagy költséget okozna. Bárha lehetséges,
lom , vagy az apáti lakás környékén elhe
tőséget találnánk.

Paulovits Istvan egy. tanár urtól
sülésem szerint a museumok és könyvtárak
hajlandó a museum egyik termét átalakitan
romai lapidárium mintájára – középkori kő
ez a megoldás nem felel meg a korszerü mü
elveknek, mégis a mai helyzetben
dás lenne. E lapidárium számára fell kelle
a Széchényi Miklos által elvitt köveket ,
igénybe venni a Szépmüvészteti Museumba id
letétbe fekvő és husz év ota ki nem álitott
amire az átadási egyezmény értelmében

Brassó fellegvára

Cserna Károly rajza
után sépr.

Mika Sándor

Weiss Mihály
M. Tört. Élet.
Bp. 1893. 121. l.

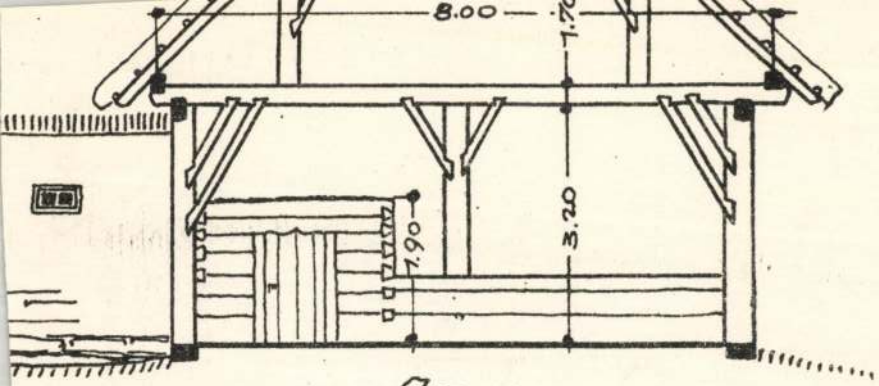

Scheune

Brassói ev. plébánia templom

keresztelő medencéjének leírása

Kejekkel. 1499

mesteinek irodalmához.

Seraphin, Fried. Wilhelm:

Das Taufbecken in der Kronstädter evangelischen Stadtfarrkirche und sein Stifter Magister Johannes Reudel.

Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. 1907.

Bd 34. Heft. 1. kejekkel

a mester neve ismeretlen

Vegges

C. 78

1 Kōt. 8°

Castelfranco,

Prof. Pompeo

I Merlotitt.

Stazione umana della prima età del ferro sulla riva destra del Ticino

(Estratto dagli Atti della Società Italiana di scienze naturali, Vol. XVII. fasc. IV.)

Brassói ev. plébá-
nia templomról

Kühlbrandt C. cikkei
lásd felsorolva

Archiv des Vereines
für Sieb. Landeskunde
32.k 660 l.

VASÁRNAP
15
Kat. R. Sz. Pál
Prot. Lóránt

N. k. 7 ó. 44 p. N. ny. 16 ó. 35 p.

HÉTFŐ
16
Kat. Marcell
Prot. Gusztáv

KEDD
17
Kat. Antal ap.
Prot. Antal

SZERDA
18
Kat. Piroska
Prot. Piroska

CSÜTÖRTÖK
19
Kat. B. Margit
Prot. Sára

PÉNTEK
20
Kat. Fáb. Seb.
Prot. Fáb. Seb.

SZOMBAT
21
Kat. Ágnes sz.
Prot. Ágnes

Izr. 1. S. S. V. R. Kh.

Brassói Mária-templom harangjai

NYOMTATVÁNY

Budapest

Korrespondenz-Blatt. IV. évf. 78.
(Der Glockenguss für die Marienkirche in Kronstadt 1512–1574.)

Meghívó

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-u. 13) 1937. évi november hó 10-én este 6 órakor

Augustus császár születésének kétezeréves fordulója alkalmából

tartandó

ÜNNEPÉLYES EMLÉKÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az augustusi béke szimbolikája a primaportai Augustus-szobor páncélján. Dr. ALFÖLDI ANDRÁS előadása.

Gerevich Tibor
elnök.

Az ülés előtt fél hatkor választmányi ülés a decemberi közgyűlés előkészítése tárgyában.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

Brassó | Bertalan templom I | Storno K - Brassó

1) alapvaja

2) Hossmetnet belső tárlatikép.

3.) Részletek és külső tárkép.

4) alapvaja Dr. Gerore 1:100.

1 német leírás

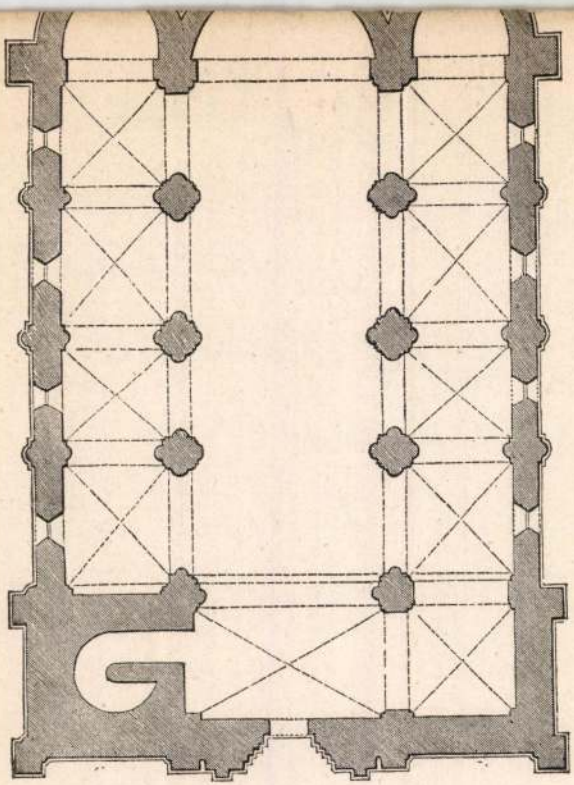

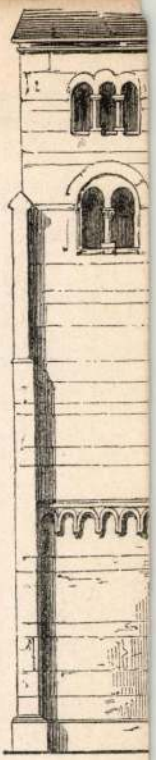

7.

15.

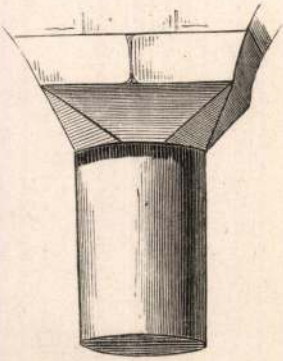

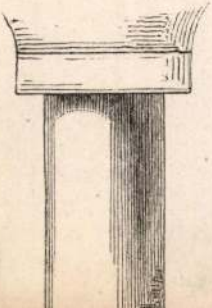

Brassói Szent Bertalan
templom falfestményei

Repr.
Erdélyi Múzeum
1910. 9. l.
mell.

Ornamentális freskó-
részlet a brassói kápta-
lanházból.
M. o. 1910. 76. l.

Brassói Fekete-templom

keresztelő medencéje

1472

l. Arch. Ért. 1913

1. l. 14. l. 18. l.

képpel.

junk arra, hogy ma is élő és működő művészeink legjobbjainak munkásságához a francia művészet és milieu adott tápot és ösztönzést.

Napjainkban is számos magyar művész él a szajnaparti metropolisban és szerez megbecsülést a magyar névnek. Művészeink, művésznövendékeink ma is Páris felé tekintenek, a megváltó szózatot onnan várják.

Csodálatos ez a mai, az impresszionizmus után kialakult párisi művészet! De nem tudjuk, mi a csodálatosabb, meghatóbb: a francia szellem örök frissesége, felszívó, áthasonító ereje, vagy a francia lélek emelkedettsége, amely minden művészt magához ölel, bármely nemzethez tartozzék is, amely megbecsüli a számottevő művészi értéket akkor is, ha az Franciaország határain túlról jelentkezik. A művészeknek Párisban élő kis köztársasága megvalósította azt, amiről filozófusok, politikusok, nemzetgazdászok már sokat elmélkedtek: az európai nemzetek közösségét. Az új francia művészet egyszersmind *európai művé-*

Brassói fekete-
templom

gótikus sekrestye
szekrényje

1.

Arch. Ért.
1915. 248 l.
42. t. 2. kép

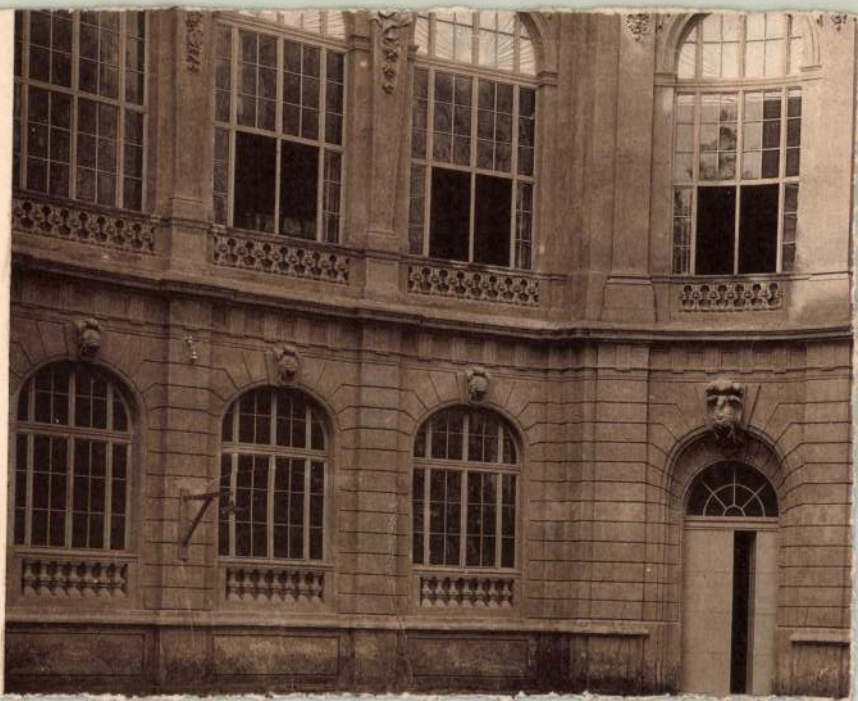

395. ábra. Miseruha hímzett kereszttel. XV. sz. magyar munka. A brassai evang. nagytemplomból.

kisebb kerek, mindössze tehát tizenöt hármas méretű stilizált virágot s öt bimbót alkot. Min a nagy virág sima tükrében pedig egy-egy s igazgyöngyökből tűvel összerótt levelek borítja virágok és bimbók közeit. A süveg két taeniája és hímzőművész közreműködésével jött létre, a gyöngyökkel borított. A diszítés motivumai itt e tosan kisebbedő kosarak, melyekben hatszirmú s ugyanannyi lefelé hajló levél között.

Annak a nézetemnek óhajtanék kifeje valószinűleg a szentek is és az evangélisták süvegre. Bizonyítják ezt a stílus, valamint a dek vék; mely szemmel láthatólag más a foglalvár dekorativ skálájánál s ezzel sehogy sem vág ö elfogadva nézzük a süveg diszítését, abban két a kimondhatlan naivitással párosult báj, erős stíl mely a compozicióit jellemzi; másik a kövek fo A stílusbeli sajátosság ragadja meg talán a látunk, a melyeknek alakjára s elrendezésére tudnánk ugyan idézni, de annál többet a XVII. azonban e süveg semmi esetre sem tartozik, melyeknek magyar eredetéhez nem fér kétség emlékeken találunk efféle motivumokat: cseré

Brassói Fekete-
templom

.l.

Csányi műemlvest.
12. l.
27, l. (Kerpel.)

STEBRIGER RUDOLF

BORGÓ-PRUND

Brassai ötvösek

Resch Adolf:

A brassai ötvösek
becsmondó táblája
1556-ból.

Arch. Ért.

1887. 289-293. l.
képekkel.

Brassói ötvösök

Szádeczky Kálmán:
Régi brassói ötvösök.
Erdélyi Museum
1908. 378–387. l.

Teljesen föld??

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Brassó

Gyárfás Tihamér:

Régi falfestmények Brassóban. (Egy rajzos melléklettel és egy üvegképpel.)

Erdélyi Múzeum

1910. 73-76. l.

Vitéz RÉNÉ ISTVÁN
[illegible]
SZANYGOTTHÁRD

Brassó klasszicista épületei

Felsővárosi ev. templom
237. l.

Görög Kath. templom 237. l.

Klostergässertor
245. l. Kép 138. sz.

Magyar ev. templom.
237. l.

Rossmärktertor
245. l. Kép 137. sz.

Transchenfels-nyaraló
244. l.

Városkapuk 244–245. l.

Weisenhausgässertor
245. l. Kép 139. sz.

Zádor – Rados

Brassói Hent

Lénárd-egylet

alapraja

Repr.

Pásztortűz

1934. 2:32. l.

Brassó

Jekelius, August:

Burzenland I.
Kronstadt, 1929.

u. az: Kronstadt,
Brassó 1928.

↓ ??

Fr. Marx

Scholien dazu:

Manuskript I.

Frühjahr 1844.

N. 22: Manuskript,
Herbst 1844.

↓ 22

óriási katonai szerencsétlenség érte a szövetségeseket és azt állítja, csodaszámba megy, hogy Dunquerquenél mégis 335.000 francia és angol katonát sikerült megmenteni és elszállítani.

5. *A nyugati fronton* a németek megindították Páris irányában az új offenzivát.

7. *A nyugati hadszíntéren* a német csapatok az úgynevezett Weygand-vonalat az egész arcvonalon áttörték.

10. *Olaszország* hadat üzent Franciaországnak és Angliának. Mussolini a Palazzo Venezia erkélyéről óriási tömeg előtt bejelentette a hadiállapot bekövetkezését. Ugyanakkor kijelenti, hogy Itália nem akarja szomszédjait, Svájcot, Jugoszláviát, Görögországot, Törökországot és Egyiptomot háborúba sodorni.

10. *Az Egyesült Államokban* Roosevelt elnök kijelenti, hogy Amerika a legnagyobb nyugtalankodással fogadja Olaszország elhatározását.

10. *Norvégiában* a norvég főparancsnokság beszüntette az ellenségeskedést. Narvik mellett visszavonták és a tengeren át elszállították a francia és angol csapatokat.

10. *A nyugati hadszíntéren* a németek több helyen elérték a Szajnát.

10. *Olaszország és Szovjetoroszország* között helyreállt a finn háború miatt megszakadt diplomáciai kapcsolat.

11. *A Földközi-tengeren* olasz gépek Máltát bombázták.

12. *A nyugati hadszíntéren* Rouen, Compiègne, Reims német kézre került, a német elővédek elérték Páris külvárosát.

13. *Franciaországban* Reynaud miniszterelnök drámai hangú rádióüzenetet intézett Roosevelthez, az Egyesült Államok elnökéhez. Rámutatott arra, hogy a francia csapatok hat napon és hat éjszakán keresztül minden szünet nélkül harcoltak az emberben és hadiszerben megsemmisítő fölényben levő ellenség ellen, amely már elérte Páris kapuit. Franciaország Páris előtt és Páris mögött harcolni fog.

13. *A Földközi-tengeren* az angolok elzárták a Szuezi-csatornát.

14. *A nyugati hadszíntéren* a német csapatok bevonultak Párisba. Le Havre német kézre került, a németek elfoglalták Verdun egyik erődjét.

14. *Spanyolország* csapatai megszállták Tangert, amely addig nemzetközi igazgatás alatt állott.

14. *Az Egyesült Államok* elnöke, Roosevelt rádióban válaszolva Reynaud rádióüzenetére, kijelenti, hogy Amerika mindent elkövet Franciaország megsegítésére, „ami emberileg megtehető".

15. *A nyugati hadszíntéren* a németek elfoglalták Verdun városát és fellegvárát, a Maginot-vonalat széles arcvonalon áttörték.

15. *Szovjetoroszország* megszállta Litvániát.

17. *Franciaországban* Reynaud miniszterelnök lemondott, Pétain tábornok alakított új kormányt.

SALTA
TARTÓSRUGÓ
a jótállási plombával.
KAPHATÓ KÁRPITOSOKNÁL ÉS LAKBERENDEZŐKNÉL

A brassói városháza.

17. *Franciaország* fegyverszünetet kért a németektől és az olaszoktól.

17. *Magyarországon* a képviselőház elnöke bejelenti, hogy a nyugati hadszíntéren elért győzelmekkel kapcsolatban a kormány üdvözlő táviratot intézett a Ház nevében Göringhez, a német birodalmi gyűlés elnökéhez.

18. *Németország és Olaszország* vezérei: Hitler és Mussolini találkoztak Münchenben és megállapodtak a francia fegyverszüneti kérés tárgyában. Elhatározták, hogy Franciaországban a harcot csak akkor szüntetik be, ha a fegyverszüneti szerződés már létrejött.

18. *Angliában* Churchill minisz-

Pesti Hirlap Naptára 1941.

Brassó műemlékei

Repr.

Sigerus, Emil.

Aus alter Zeit.

Hermannstadt,
1904.

371

1907.

9-én. † Anvers-sur-Oiseban 1886

egyes vidék, előterében két
tható. A földre ült pásztorok
ötte be fejét, a tehenek kö-
jobbrafordultan all, de szem-
k közelében legel. Balról a
r tehén látszik ~~legelni.~~ A ten-
. Az égboltot szürke felhők bo-
ra: Daubigny 1873.

0:170.3 cm.--Vétetett az 1907.
z. leirat alapján 43850 Kán.

Brassói faience-gyár

l -

Wartha-140-l.

Raab v. Győr

Brassói Fehértorony

Könyvtár

624, 625. l.

Brassói fellegvár

kyje repr.

Magyverecke

III. 345. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Brassói fellegvár

l. Lyacra V. 497. l.

ássek idemellékelt életrajzát

mielőbb beküldeni.

VILÁGLEXIKONT használni és

venni, nagy hálára kötelezne

lésével, mert ilyen aktuálitásra

csak használóinak állandó

mint amilyennek mi szeretnők.

való tisztelettel

L Á G L E X I K O N

szerkesztősége

Brassó ~~Brassó~~ földvár. Brassó

1) vár. alapraj 1:200
részletekkel. 1894 ból

2) részletek

3) Részlet. Szekely O.

---

templom

1) { 1 alapraj vázlat. 1894.
{ hasznetnet és részletek -- Szekely.

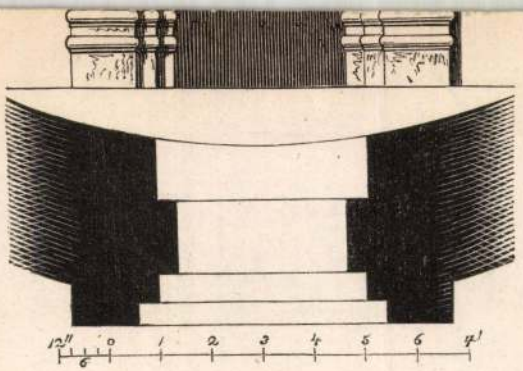

30.

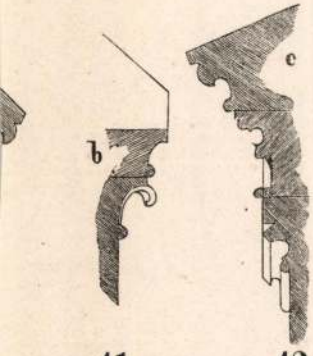

41. 42.

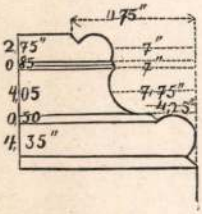

45.

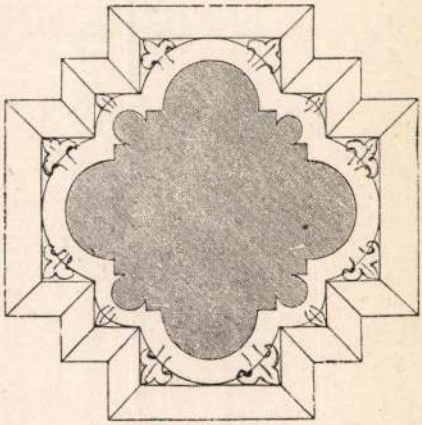

46.

Brassó. II Brassó-

Bertalan templom. külön mappa.-
Fritz Orszkártól

1). felvételi alapraj (cottarott)

2) alapraj 1:100
3) kerentmetnet 1:100
4) hosszmetnet 1:100
5) felvételi alapraj 1:50. 4db (5/a 5b, 5c)
6) nyugati hamlokzat. 1:100
7) déli hamlokzat 1:100
8) ~~fő~~ szószék pillér alapraj. felvételi alapraj 1:50.
9) torony alapraj és kerentmetnet
10). Kerenthajó metnet és bordaháló rot.-
11. Kerentmetnet és czigalépcső
12- és cakikerenthajó hosszmetnet: 1:50-
13. hentelyés mellék helyiségek kerentmetsele - a
14. keleti hamlokzat felmérés.

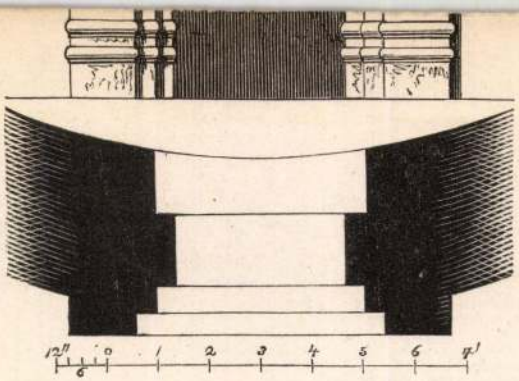

30.

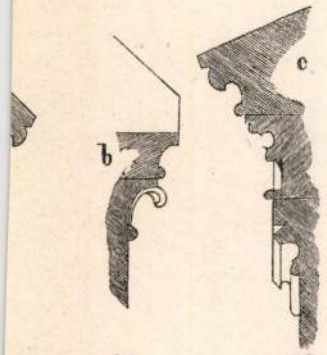

41. 42.

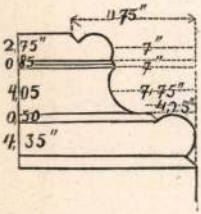

45.

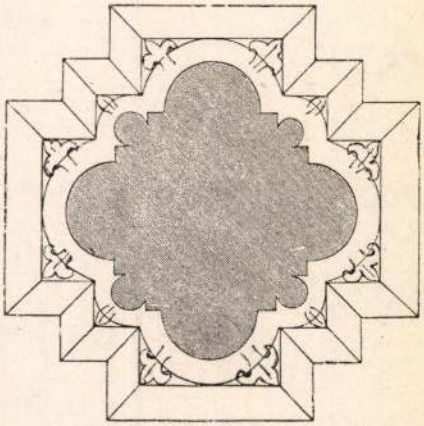

46.

Brassó Fritz Ankár 1912.

Bertalan III.

15. Hossmetszet

16. Déli homlokzat

17. északi homlokzat.

18. nyugati homlokzat.

19. hentély alaprajz.

20. oldalhajó hálózata és vállkőrek

21. Bordahálózat és részletek bordaprofilok

22. nyugati kapu profiljo

23. mellékbejárók 1:10

24. Déli ablak és északi bejáró.

25. északi ajtó alaprajz és metszet.

26. Pillér alaprajz és méret a főhajó.

27. hentség hár.

28. pillér csoport tár lati kép.

29. főpárkány és kerek ablak.

30. pillér részlet.

31. Keleti homlokzat

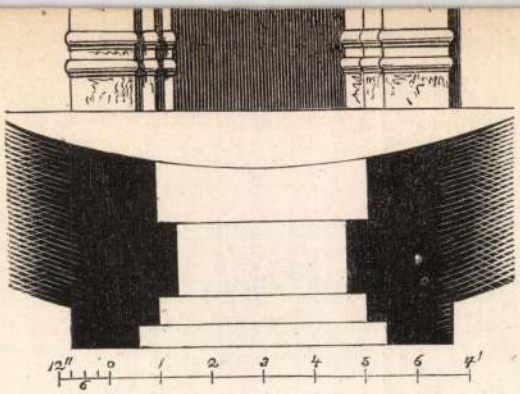

30.

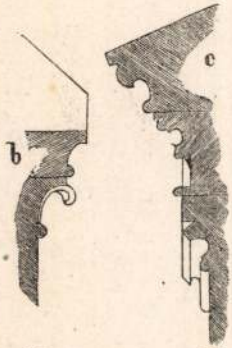

41. 42.

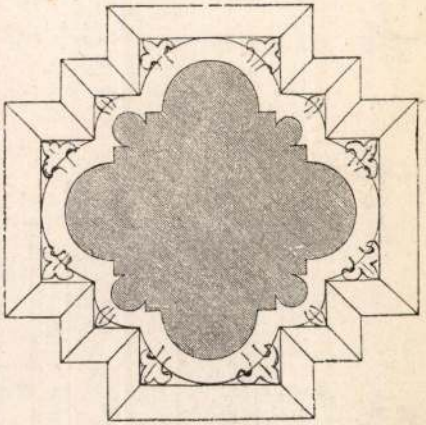

46.

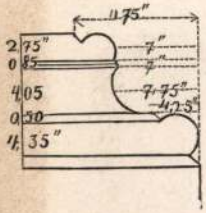

45.

Brassói bástyák

képük repr.

Márki Sándor dr

II. Rákóczi Ferenc.
I. k. 1676-1707.
Bp. 1907. 493. l.

1991. G. Yoshikawa

Tájkép.

Az előtérben, az évszázado
épülő előtt, két japán férfi közeled
gyelmeztető tábla van és hátrább h
állatokkal, melyek közül egy a vál
vissza legelész. A háttérben a léc
ház bontakozik ki. Az égbolt derül
alól balra japán betükkel ol

~~Olajfestmény,~~ Vászon,
A párisi 1900-iki nemzet
biztosságának ajándéka. Átvétetett
számú leirat alapján(215/901).

Aj.: Párisi japán Kö

L'Vngheria Compendi
dma. 1686. pag. 79.
Lapa T. 4174.

tetején van a ~~vár~~ „Fortezza" (B), hová egy katona megy
s a két torony köti le figyelmünket, mely-
ásikaú zászló leng. Balra a „Città di No-
ületei körül a „La gran Torre" (F) és a
falakkal és köröndökkel védett várostnak
az árkonát hid vezet, mely felé gyerme-
átulról előre vezető úton két katona köze-
no del Fiume Neutra" (D) tulsó part.
tzkodva menő férfi felé egy katona fut,
jobbra a két beszélgetőtől nem messze
eti zsinegen. A háttérben a „Monti verso
di Gran" (H) hullámzanak s a magas-
Fölirata a lebegő szalagon:

dő"

t olvasható: „A. Città di Novigrad"
n" befejezéssel.

alkeretnek 14: 20.2 s a reálapnak 14.2:

Hát igen: ez
kül. A sajtó mégis
Ujvári se, hogy az
olyan veszélytelen
igazgatási és rend
hogy lecsillapitsa a
botrányoknak.

Másnap délelő
a Szegedi Hiradó
kértek, hogy ne ve
az ajánlott levelet,
fog a levélhordó. A

— Sértő? — k

— Tárgytalan
mindnyájunkat lek

Nem is Ujvári
visszaküldi.

Mert hogy ilye
kedett. Ő hámozta

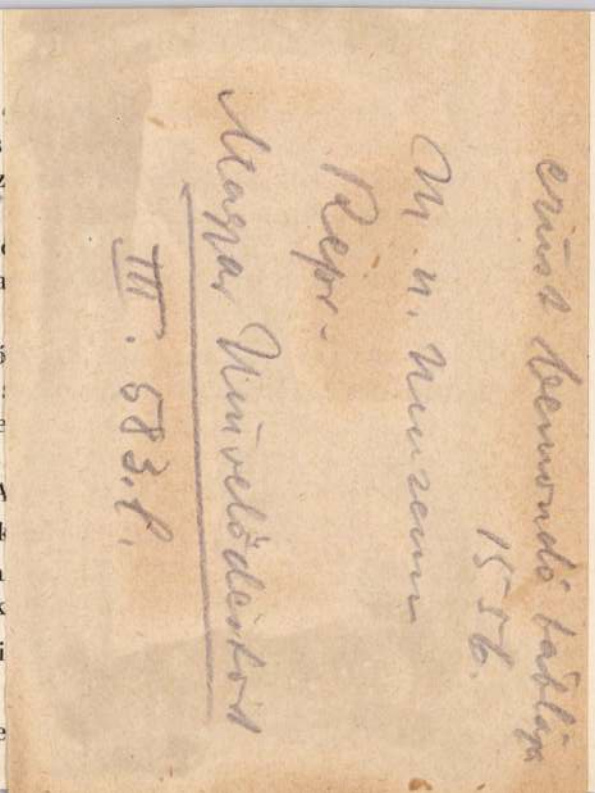

átkos közös kormány importálta Magyarországba. Az arisztokrata modoru Kelemen Béla, aki később főispán, majd a szegedi kormány belügyminisztere volt, ugyszintén Gerle Imre a szabadelvü pártban kezdte meg pályafutását. Az előkelő és okos Szakáts József, a nagymüveltségü Polgár Péter és Török Béla gondolkodásban és érzésben a szabadszellemü uj generációhoz tartozott. Pálfy Ferencről és az öregebbekről, akik már negyvennyolcban harcoltak a független Magyarországért, nem is beszélek. De fölemlitem még Kállay Albert főispánt. Szegeden, amely sokszor váltogatta a népességét és csaknem évszázadonkint megujhodott, ő volt akkor az egyetlen, aki ezer esztendő hagyományaiban nevelkedett. Lehetett volna rideg és gőgös és önzően kevély, mint ama másik Kállay, aki ősi kuriáján fogadott egyszer egy főherceget.

— Mióta lakik itt? — kérdezte ártatlanul a fenséges ur.

— Ezer év óta — felelt méltóságteljesen a méltóságos Kállay.

Hát nem lehetett ennek a büszke nemzetségnek olyan ivadéka, aki arra vetemedett volna, hogy a magyar fajtát ezeréves

Brassói Fekete-templom

1.

Baloph Erdélyiren

nevem

Nagys.

ifj.Szentiványi Gyula urnak

R. ..... SZ.

BUDAPEST

Lágymányos u.16.

Brassói Fekete-templom

b.

Építészet

1944-61. l.

Brassói festők és

céhszabályzatuk

l.

Balogh Endrénél

130, 139/20. l.

PESTI | PESTER

MAGYAR KERESKEDELMI BANK | UNGARISCHE COMMERCIAL BANK

BUDAPEST 508.

1841 1941

Brassói pénzverde

Vas. Gy. S. 1879. 304. l.

(Brassó város pénzei-
nek verőtövei a Nem-
zeti Múzeumban jutása)

.....szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeol

Brassóvár

Könyöki

400, 401. l. 486, 487. l.
624, 625. l.

november 14-én (1429–908). — Az átvételre és az átvétel jóváhagyására vonatkozó adatokat lásd a 4351 lelt. számnál. — Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453–913).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1913 : 130. *Thomas Couture:* Madárfogás.

Jegyzet. Az e festményre vonatkozó egyéb adatok és pedig :

a) a törzsleltárban (1547–909. pag. 13. Nº 12). *Gustave von Courbet (?):* Vogelfänger. Ölgemälde, im breiten Goldrahmen. 42·5 hoch, 61 breit (Souper-Saal);

b) a leltári kivonatban (1818–909. pag. 7. Nº 12). *Gustave Courbet:* Vogelfänger. Ölgemälde, im breiten Goldrahmen Souper-Saal);

c) a hagyományi jegyzékben (1896–912. Nº IV : 6). *Gustave Courbet (?):* A madarász;

d) az átvételi okmányban (2165–912. Nº 6). *Gustave Courbet (?):* Der Vogelfänger. Ölgemälde auf Leinwand, 42·5 : 61 cm.

6 (1077)

Hay. 1912
Pallya

Brassói városháza

Képe

repr.

Magy Verecke

III. 347. l.

FELSŐSZENTIVÁN

Brassói városháza

XVI. sz.-ból

Fényképután

rajz.

Magyar Művelődéstől

III. 315. l.

nyugodt és független egzisztenciát nem. A vidéki kiadók nem nagyon válogatták a munkaerőt és inkább ingyenes embereknek és közéleti törtetőknek adták oda olcsó prédául az ujságjaikat, semhogy hivatásos, de csak fizetés ellenében dolgozó ujságirókat alkalmazzanak. Még az ugynevezett komolyabb lapok szerkesztőségében is egy-két hivatásos ujságiróra négy-öt nemhivatásos jutott. Ilyen körülmények között természetesen az ujságirók hiába küzdöttek a vidéki sajtó belső függetlenségéért, a betolakodott hivatalnokok minden ilyirányu kezdeményezést elfojtottak, mert bitorolt pozicióikat féltették. A vidéki ujságirók egyetlen szervezete: a Vidéki Hirlapirók Országos Szövetsége is gyüjtőmedencéjévé vált a nem-hivatásos ujságíróknak és kevés megértéssel fogadta azt a mozgalmat, amelynek az volt a célja, hogy a szerkesztőségekből a betolakodott álhirlapirókat kisöpörje és szilárd gazdasági bázison épitse fel a hivatásos ujságirók egzisztenciáját.

1905 május elején inditottuk meg a mozgalmat a Szeged és Vidéke hasábjain. Szakács Andor, a lap akkori felelős szerkesztője faszcináló cikkekben ismertette a mozgalom céljait, a tulajdonképpeni agitációs munkát pedig én végeztem. Az eszme

Brassói (volt hosszú-
falusi faragó
tanműhely

l.

Rath György 1896

233, 234. l.

képét a vasút mentéről nézve szem-
ben egy vonat robog be. Jobbra a siéke
i a várost domináljak. Az előtérben
el a negyes fogatra, melytől nem messze
ő férfit s leányt veszünk észre. Elát-
Felix-Bad)", a „Helytartósági Épület.
Román Seminarium. (Romänische
szi Egyház (Pfarrkirche In Olaszi);
echische Kirche) s alól: a „Siékes Egy-
irche u. Bischöfl. Residenz)", a „Sz.
tz" és a „Püspök Fördő (Bischofs-
Felirata a kép alatt:

rdein"

31/93 № 236.

Brassó (latinul Corona)

Nász néki bekerített varos 1203-ban kezdték alapítani bevándorolt nászok. A várost 1384-ben kezdték erősíteni. Ujabb erőditési munkálatok, a cenkhegyi vár romjaitól, 1454-ben folytak.

Kővári Erdépeml.

105. 120, 121, — 123. l.

Virágh Gedeon

Derékon alóli ál
gost fehér mellényének
nak széles karimája
szemöldöke, bajusza
kendőjét csokorra
sötétkék.

Agna

a

Brassó ferete –
(Kur Mária-templom)

Divald 1927

69, 70 l.

1906. V. IV. 232.

1906 V. 526 szám

V É G

A budapesti bftő. kir. jb
333 sz.a.kelt ítélet alapján a
10 kor. képviseleti költség az
állapitott valamint a még fenn
Dr. Szaitz [illegible] László ügyvéd rés
en nek összes ingóságai ra elren
1881 LX t.cz. értelmében hivat
végett a budapesti I-III ker.

Az első példányhoz csatol
meghagyatik.-

[illegible]ről végrehajtató ügyvéd
értesittetik.-

Brassói Fekete tem-
plom

Mátyás-címeres fredkója

l.

Batthyáneum

I-k. 89-90. l.
képpel

Kastanovicz.

E szöveg közzé nyomott lá
rülvéve látjuk a várat és város
ágyú köti le figyelmünket. Feli

Das Schloss und Stad

Jelzése a leiró szöveg után: Au
Johann Jacob Schön
magyarázó szövegének kezdete: 1

Rm., mér. a rl. 14

140-95.

Brassói Fekete-
templom falképe

l.

Genthon Erdélymúv
15. l.

Name der Anstalt: _____

_____

Genaue Adresse: _____

_____

Gründungsjahr: _____

Jahresetat: _____

Periodische Veröffentlichungen: _____

_____

_____

Anzahl der Gegenstände (Bücher), bei Observatorien der wichtigsten In-

Brassói Fekete-templom

Seraphim, Friedrich Wilhelm: Führer durch die evang. Stadtpfarrkirche A. B. in Kronstadt. Brassó 1903.

II. 9.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Színház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Uiság	Sztár			
köznap	vasárnap								
X		2	X	X	X	X			

Kelt ----------

HORVÁT IMRE
KÖNYVNYOMDA
KÖNYV ÉS PAPÍRKERESKEDÉS
SÜMEG

---

aláírás.

Brassai fekete templom

Köpeczi Sebestyén József: A brassai fekete templom dlatyás-kori címerei

Cluj-Kolozsvár 1927.

Erdélyi Tudom. Füzetek 1927. 8. 4.

Érkezett 1904 december 2.

959/904 (Szatmár 1904 november 30)

A szatmári Kölcsey kör jelenti, hogy könyvtárában középkori és korai felnémet kéziratok (codexek) vannak. (Tudomásul szolgál 1905 I/20)

Brassói r. Bertalan

templom falképei

l.

Gereczefalképek

493, 494. h.

Kirzak látszanak, a melyeknél
[illegible] ezen ugy
mutatják, mint a mikor körül, a mely falra
Ten egy ajszony kéredik ([illegible]) kötött
fóbbra fóbben vájzak a vesztőjére. Az egész
tól: „Mmikácsy
867".

2: 143 cm.

1910. Munkácsy Mi

Árvizi jelen

A kiáradt folyó vizétöl
bedőlt falon és a rozogo
nak. Ez ekből a falra felmászo
nézi a ~~[illegible]~~ küz
anyóka rémületében kezeit ~~[illegible]~~
közt lévő szőke leány
Kulcsolt kezeit égfelé e
csákányát ~~megfeszítve~~
~~[illegible]~~
egy ~~egy~~ megmentett fiatal e
~~[illegible]~~ atyja kétségbe esetten
a hozzájok tartozó térdre rogyott
és ~~[illegible]~~ asszony,
jobbjával ~~[illegible]~~ karolta, at mig
~~[illegible]~~
alakja bontakoik ki, kis
rasztnak; ~~[illegible]~~ jobb
ki, ~~egy~~ és az ~~[illegible]~~ asszonyok eg
másika ül és szomorkodik
Kapva néz a háttér fe

L nyal

L harmadik

F kis kis leánykája ragadott meg,

Brassói fellegvár

Herendi (Hubner)
Vilmos. A brassói
fellegvár bevétele
1849-ben.
Budapesti Hírlap
1899. jul. 22.

Brassó fellegvára

l.

Kővári Erdélyemk.

192 – 194. l.

Balogh János:

Mellig, kissé
jószt és leberes vál
ja lehajtott, nya
gobja négyszöglet

Miniatu
~~[illegible]~~

L

Brassó nevezetességei

1.) Városháza -
2.) Bástya
3) Luth. Gimnázium

Kővári Erdélyország.

304. l.

~~Acrelstör VI. 156.~~

Brassó régi bástyái

Cserna Károly rajza

Repr

Szilágyi: Magy. nemzet

Szöt. VI. k. 103. l.

Wien VII. 280

Brassó vára

a Cenken

(részlet)

Kővári Erdélyeml.

243. l.

1453-ban Hunyadi János
rendeletére falakkal
Brassót erősítették
meg.

Nagybecskerek VI. 223

Brassói ág. ev.:

Templom

Gótikus

1385-ben kertek építeni.

40 évig épült.

Kővári Erdépeml.:

283, 284. l.

és kissé jobbrafordultan
alját pedig keblébe dugta.
arkója és bajusza őszbe-
Nyakravalója fekete, zsi-
oldalán kard lóg.

cm. — Lelt. sz. 720. — Értéke
ith-réle ereklyemúzeumból. —
latokat l. a 62. lapon az 580
rilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

L 5

Brassó ev. templom

Kühlbandt, Ernst:
Die ev. Stadtpfarrkirche
A. B. in Kronstadt,
Brassó, 1898.
U. a.: Führer durch
die ev. Stadtpfarrkir-
che A. B. in Kron-
stadt. U. o. 1913.

A kamatok alaku

Év	Gyümölcsözően elhelyezett pénzkészlet [illegible]tan	F[illegible] s[illegible]
1930.	119.391.27	
1931.	146.788.84	
1932.	288.479.75	
1933.	319.100.19	
1934.	311.272.31	
1935.	329.990.08	
1936.	353.846.13	
1937.	382.516.47	
1938.	358.261.85	
1939.	460.799.37	

4.Rovat. Fővárosi vizvezetéki bere

Brassói fekete (Mária-)
templom *

Dívald Magyarnál
92, 93. l. 95. l.
képekkel

* az 1689-évi tűzvész
óta kormos falaitól
nyerte a fekete-templom
nevet

özlönye.

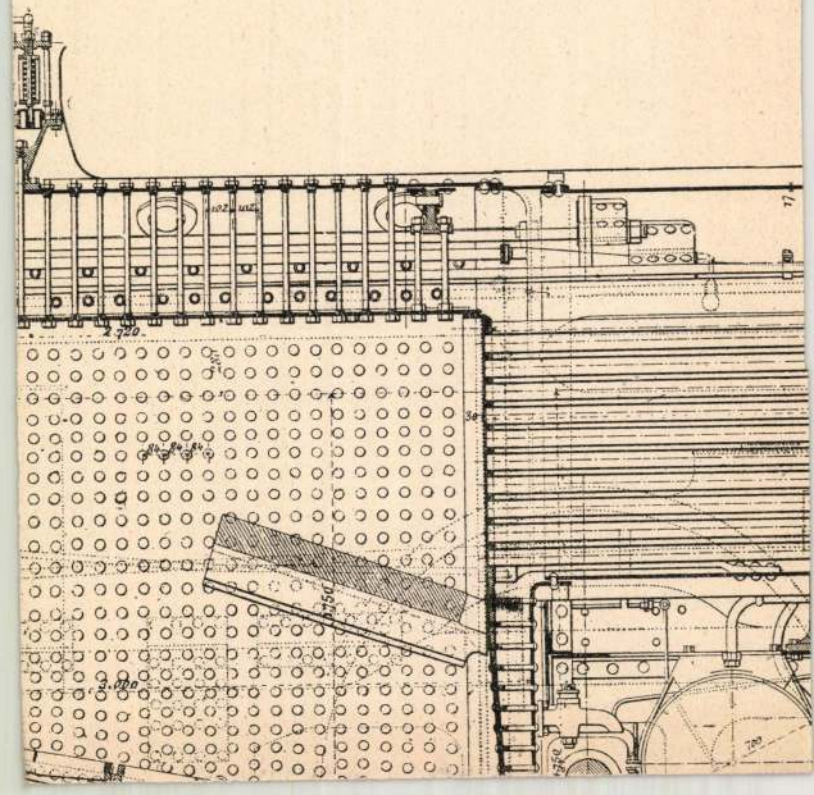

Brassói gör. keleti

templom

Kővári Erdépeml.

298, 299. l.

~~Adatok Templin vármegye történetéhez~~

~~cz. folyóirat IX. 80.~~

Brassói ötvösjegyek
több lipcsei
repr.
Arch. Ért. 1911. 47. l.

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
rsam minden jóérzésű ember, aki rendet,
alandmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat=
becsületes iparkodással szolgáltam minden
t, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
ehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

bizalom fűz hozzám: **ne írjon alá senki=**
m jönnek olyan ajánlási ívvel, melyen
pel.
sdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

256. BRASSÓI ÖTVÖSÖK BEHÍVÓ TÁBLÁJA. Ezüst. Paizsidomú előlapján ötvösműhely plasztikus ábrázolásban és vésett leveles díszítmény. Hátlapján vésett rajzban ötvösműhely. M. 14 cm. Brassó, 1556. sz.

4*

Erdélyi kiáll. 1931

52

256 vége

Zunftschild der Kronstädter Goldschmiede. Silber. Vorne im Schilde reliefiert Goldschmiedewerkstatt und graviertes Laubwerk, rückwärts graviert Goldschmiedewerkstatt. Brassó, 1556. Jh. M. N. Múzeum.

24

Brassói ötvösség

Mihalik József:
Régi brassai ötvösség.
Arch. Ért. 1900. 17–38. l.
12 ábrával.

Brassói kent Bertalan tanplom

l.

Szabóárpép

274, 275. l. keppel

Brassói templom

gótikus kelyhe

XV. sz.

Repr.

Budayné Erdély

Fol.

citűnő megfigyelésen, több új levél-
ı túl, inkább az eddigi eredmények
:át, összefoglalását jelenthette.
rodalomban mutatkozó érdeklődés
ıajlandók lennénk annak betudni,
lbertsch művészete Vácon mindmáig
kezhetett méltó formában. A hatal-
:ű kupola-freskó részletfínomságait,
ságát a beázás s az elpasztelesedés
en csökkentette. A főoltár mögötti
y részét még Migazzi befalaztatta és
artin Schmidtnek (ú. n. Kremser
:) hatalmas méretű vászonképét he-
:öléje. E freskó részbeni befalazása
ékben befolyásolta a kutatók véleké-
y keletkezett az a megállapítás is,
ivitelt Maulbertsch „egyik kevesebb
ékkel bíró tanítványára bízta"[11] s
tegették a féligismert falkép látszó-
ıngéit. Maulbertsch váci munkássága
:gítélésének ez az akadálya ma már
A freskót a Műemlékek Orsz. Bizott-
:óbb kibontatta és restauráltatta.

BRASSÓ

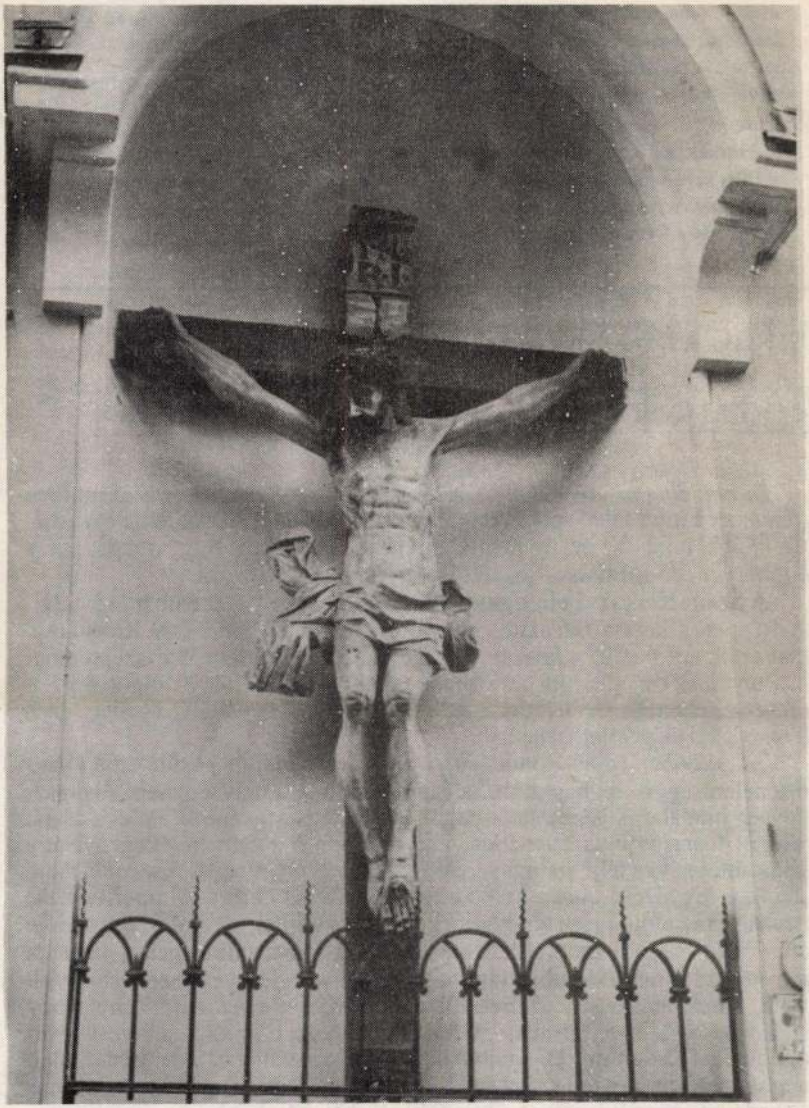

A Szent János templom bejárata melletti kereszt Brassóban (Csomafáy Ferenc fotója)

KERESZTÉNY SZÓ
KOLOZSVÁR
1990 -09- 09

a csillagokat, embertől elcsatangolt árnyak lapultak a falnak, mintha géppisztolyos járőrök csörtetnének az utakon, a madarak versből versbe szálltak lassúdan, idegen évszakok színes láncszemeit hullatták hajadra, csuklódra és körülülték az asztalt... mutathattak valami jelt neked is, rád bízhatták néhány fehér lap: kétélű éles kard sorsát, érezhetted ujjaidon a cserebogarak szörnyű harapását, a forró padlás levegőtlen mányozták a porladó időben előrenyújtott, mállott kézben a félelem befelé nyíló virágát, mikor a sejtek fogvacogva összekapaszkodtak a sötétben és fényükkel kitöltötték egymást? megérintettek: létük negatívja vagy, lenyomat, de hogy valami jelt mutattak-e valaha, ama almánál súlyosabb örökséged terhe alatt görnyedten énekelve sem tudod voltaképpen

(1985)

Jakab Gábor

Jézus keresztje

In hoc singno vinces. Ezek a latin szavak a Keresztény Szó minden számának a jobb felső sarkában - a kereszt jele alatt - hétről hétre olvashatók. Több mint 30 szám megjelentetése után ideje, hogy megadjuk a legelterjedtebb fordításváltozatát is: *E jelben győzni fogsz.*

A **Szent Kereszt Felmagasztalásának** ünnepe (szeptember 14.) tulajdonképpen a keresztrefeszítés hegyén a IV. században Nagy Konstantin által építtetett bazilika felszentelésének az évfordulója (335. szeptember 14.), ugyanakkor alkalom arra, hogy elmondjunk néhány dolgot a jelen írásban címként használt latin szavak eredetével, és egyáltalán a jellel, Jézus keresztjével kapcsolatosan.

312. október 28-án Róma alatt, a Milvius hídnál megszületett a világtörténelem egyik legnagyobb hatású győzelme, amely egyben a kereszténység diadalát is jelentette a pogányság felett. Maxentius életet s csatát vesztett Constantinus ellenében, akiből - ennek eredményeként - Nagy Konstantin néven teljhatalmú úr, előbb a Birodalom nyugati részének, majd Licinius legyőzése után a keleti résznek is (tehát az egész Impériumnak) császára, s az erőteljesen tért hódító kereszténységnek is elkötelezett védője lett. - Közvetlenül az említett ütközet előtt Constantinusnak a legenda szerint sokatmondó álombeli látomásban, illetve égi figyelmeztetésben volt része, amelyben ezt az üzenetet kapta: *"Győzzél e jelben!"* Tény, hogy határozottan és egyértelműen cselekedett: a harci zászlókat a kereszt csillogó jelével ékesítette fel, amelynek a lobogása alatt aztán az ígért diadalt meg is szerezte. 313-ból származó híres milánói rendeletével hivatalosan is szabad utat engedélyezett az addig föld alá, katakombákba szorított kereszténységnek, s ő maga is, 337-ben történt megkeresztelkedése után, Jézus híveként halt meg.

A BRASSÓI FELLEGVÁR

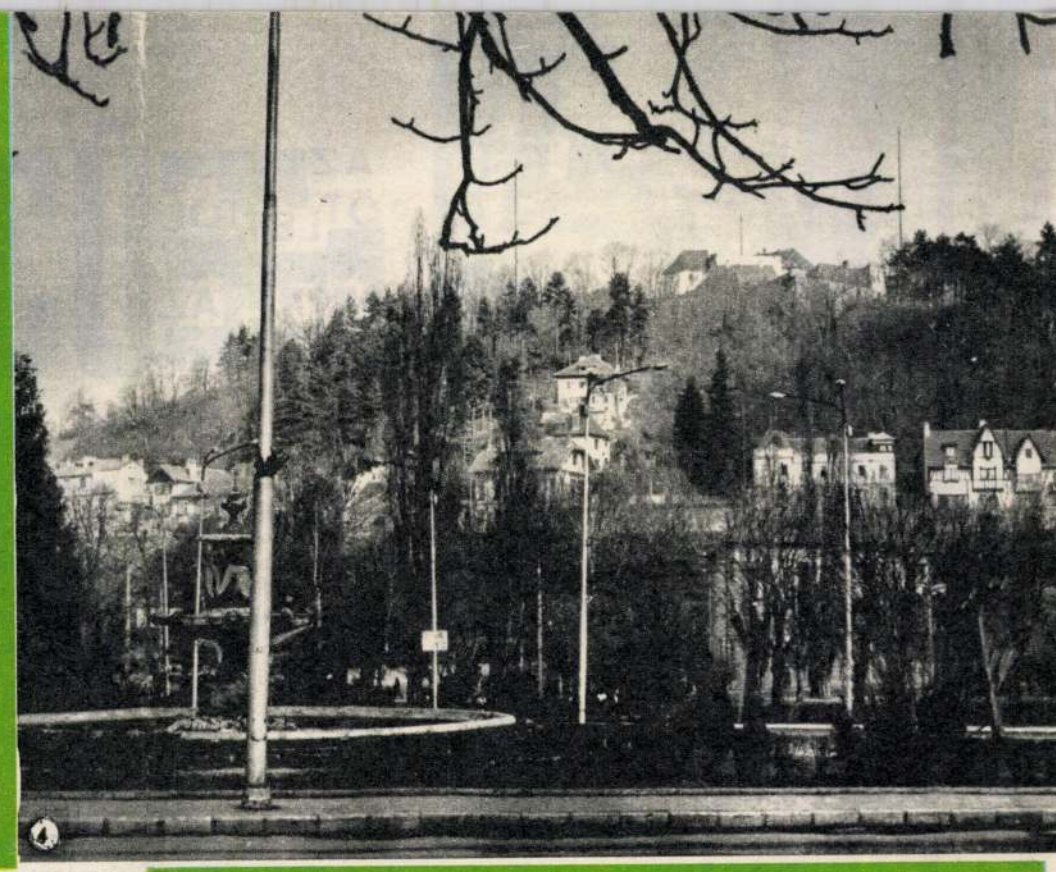

① A vár nyugati sarokbástyája

② Az egyik bástyabörtön

③ A belső udvarba vezető lépcső

④ A Fellegvár a sétatér felől

⑤ A Karolina-kapu

A szerző felvételei

és 56 ágyúval várakozik a völgyben, s ha most megadják magukat, békésen távozhatnak. De a honvédek Kis Sándor csapatait várták, volt még egy napra lőszerük, élelmük, tehát folytatni akarták a harcot. A cári csapatok azalatt csoportokra oszlottak, behúzódtak a város falai mögé. Onnét lövöldöztek föl a várba, de nagyobb kár nem esett.

Következő reggel a honvédek arra lettek figyelmesek, hogy a szemközti hegyen, a Postaréten, nagy mozgolódás van, az oroszok sáncokat ásnak, s már el is helyeztek 12 ágyút. Rövidesen tüzet nyitottak rájuk, a honvédek pedig a maguk négy kis ágyújával felelgettek, ide-oda húzogatván azokat, hogy azt a látszatot keltsék, mintha a várfalakon végestvégig ágyúk sorakoznának.

De a golyózáportól a homlokzat meg a várfal kiálló részei széthullottak, s kigyúlt a főépület. A sebesültek száma egyre nőtt, orvos nem volt, nők is rejtőzködtek a kazamatákban. Tüzet oltani, ágyút cipelni, lőni — emberfeletti munka volt; és egy-egy honvédre 150 katona jutott! A vezérkar gyorsan határozott: Bihari Sándor főhadnagy az egyik ablaknyíláson leereszkedett, valahogy eljutott Lüdershez, és 24 óra fegyverszünetet kért. Kettőt kapott. Ez még a sebesültek bekötözésére sem volt elég. Hamarosan ismét elkezdődött a tűzharc, de honvédrészről hamarosan abbamaradt, mert már az utolsó töltényüket is kilőtték. Egyezkedni kezdtek a cári csapatokkal. Lüders válasza így szólt: holnap, 1849. június 22-én, reggel 5 órakor tűzzék ki a fehér zászlót a várfokra, tegyék le a fegyvereiket, s hadifoglyokként távozzanak a várból. Másnap hajnalban, a megszabott időben, a várfokon nem volt látható semmiféle fehér zászló, és mozgolódás sem. Mintha megszűnt volna az élet a Fellegvárban. Lüders két óráig várt, akkor létrákkal felszerelt rohamcsapatokat küldött, megostromoltatta a várat, s maga is odalovagolt. A honvédek addigra összetörték fegyvereiket, felszedték a sebesülteket, s a zászlót is kitűzték. A várkapu kinyílt, s amikor Lüders megpillantotta a 180, javarészt sebesült, vérző embereket cipelő honvédet, azt gondolta, ezek csak betegápolók, a sereg ezután jön. S amikor megtudta, hogy a csatát mindössze négy kis ágyúval vívták meg, maga is elcsodálkozott.

A Fellegvár hős védőit, akik Lüders tábornagyot 28 000 emberével két napig feltartóztatták Brassónál, a Fekete utcai laktanyába vitték. Ezt az őslakosság — egy régebbi tűzvész emlékére — ma is Fekete kaszárnyának hívja...

Könyvek a „börtönben"

A Fellegvár ezután kisebb-nagyobb megszakításokkal az utolsó évtizedekig raktár volt és börtön. Néhány éve ide költöztették a városi Levéltár egy részét. Előzőleg renoválták az épületet, kitisztították az árkot, a hegyre vivő szerpentinekre pedig rikító-tarka fapadokat állítottak.

A Karolina császárnéról elnevezett kapu általában nyitva van a látogatók előtt. Az utolsó években lakókkal népesedett be a külső udvar. Gyermekkocsit látni, hintát, száradó ruhákat s — ez, úgy látszik, elkerülhetetlen — az egyik várfokon szemétdombot...

Kísérőm, az egyik levéltáros, kinyitja a belső udvarra nyíló kaput. Ez vezet abba a bizonyos félkör alakú toronyba, amely a vár tulajdonképpeni „magja". 80 centi vastag falak, körbe futó tornác. Itt volt mindig a börtön; börtönszerű az most is, de azért romantikus hangulatú. Felkapaszkodunk a lépcsőkön, kinyílik egy ajtó, egyszer csak azon veszem magam észre, hogy sűrű könyvespolcok között állok.

Könyvtár van itt? Vagy könyvek börtöne? Mert ha jól körülnézünk, úgy tűnik, ember évek óta nem járt itt. A kis ablakokon nem lehet kilátni a vastag pókhálótól. Ámulva járkálok a pergamenbe és drága bőrbe kötött görög és latin nyelvű kötetek között. Kérdezem:

— Miféle könyvek ezek?

— A régi Honterus-könyvtár megmentett anyaga...

— És itt tartják? Éppen itt, fönt, ahol a madár sem jár?

— Jó helyt vannak! Tudja, mit jelent az, hogy nincs fűtés? Egyébként megnyugtatom: utolsó nyarukat töltik a várban, mert éppen költözködünk. A Fellegvárat turisztikai célokra fogják felhasználni.

Végre... Várjuk, hogy mi lesz belőle.

SZÉPRÉTI LILLA

AZ ÖTLETTŐL AZ ÚJÍTÁSIG

Bognár Károly

Vannak, akik nem nyolc órában gondolkoznak, hanem a munka hasznosságában, eredményében, s keresve, kutatva, tanulva megpróbálnak naponként valami újat teremteni.

— A kutatószellemnek azonban megvannak a hátulütői is. Sokak szemében a dokumentálódás nem munka, a töprengés merő időveszteség — közismert kifejezéssel „vacakolás". Sokan még ma is csak a pillanatnyi szükségleten mérik a szellemi tevékenységet.

A diploma csak lehetőség

Bognár Károly mérnök a nagyváradi Bihoreana helyiipari vállalat tervező osztályát vezeti. Diplomáját csupán az induláshoz szükséges lehetőségnek tartja. Azt mondja: naponként be kell bizonyítani, hogy az ember nem hiába kapta a bizonyítványt.

— Mert — folytatja — a termelés rentabilitása, a minőség nagyrészt már akkor eldől, amikor még csak a műszaki dokumentációnál, a kivitelezési rajzok elkészítésénél tartunk. Ha az előkészítésnél, a technológiai folyamat meghatározásánál elhibázunk valamit, akkor lent, a munkapad mellett, már nehéz helyrehozni a vezetők gondatlanságát.

— A napi dolgok intézése mellett a holnap, sőt a holnapután lehetőségeit kutatom. Néha kedvem volna felmérni, hogy gazdaságilag mit jelent néhány — hónapokig tartó dokumentálódás után — bevezetett termelési módszer. Itt van például a legújabb: a galvanoplasztikai eljárással készített szerszámok. A gumi és műanyagipari szerszámokat azelőtt nagyon munkaigényes forgácsolással alakítottuk ki, az új eljárással a szerszámkészítés idejét az addigi idő egytizedénél is lejjebb szorítottuk. Íme, kalkuláció egy szerszámra: azelőtt 140 órát fordítottunk a megmunkálásra, most mindössze tízet. Persze, csak én tudom, hány tudományos dolgozatot kellett átböngészni, hány hazai és külföldi folyóiratot forgattam hónapokon át.

Négy nyelven tanulmányozza a szakirodalmat: a magyaron kívül románul, angolul és németül. A legtöbb szakcikkhez, tudományos dolgozathoz a bukaresti Országos Műszaki Dokumentációs Központ (IDT) segíti. Egy-egy feladat megoldásához sok száz címből válogatja ki a legtöbbet ígérőeket, aztán megkapja a xero-kópiákat, a fényképmásolatokat, s kezdődik a kombinálás, az elméleti feltevés, s végül a kudarc — ez természetes — ,vagy az eredmény.

A szemétre vetett gumiabroncsok

— Például?

— Éppen most lábalok ki egy jelentős gumiipari technológiai problémából. Érdekes eset, talán tanulságos is, főként a helyiiparban dolgozók számára, s arra int, hogy minél több szakirodalmat kell olvasni. Még 1968 tavaszán egy angol szakfolyóirat, a Rubber Journal februári számát lapozgatva meglepődve olvastam, hogy az angolok az addig elégetett, használhatatlan autógumi abroncsokat a magyar Pálma cégtől vásárolt licenc alapján megőrlik, s az így nyert gumipúdert felhasználják az ipar különböző területein. Szeget ütött a fejembe, hogy az angolok — a cikk szerint — ezzel az eljárással hárommillió font sterling beruházási alapot takarítottak meg. Ez nem kis pénz! S tudvalevőleg az angolok a világ legjobb gumiszakemberei... Szóval elkezdődött a megszokott dokumentálódás, aminek az lett a vége, hogy Ciumbrudean Ştefannal, a helyi közigazgatási bizottság igazgatójával ellátogattunk Budapestre. Az eredmény: megállapodás jött létre Palma-őrlőberendezések beszerzésére ...

A használhatatlan gumiabroncsokat eddig nagyrészt a téglaégető kemencék nyelték el. Többé nem égetik el, az eljárással új alapanyaggá válik a gumi. Hogy mi lesz belőle?

— Sok minden. Tömítő garnitúrák hűtőszekrényekhez, vagonokhoz, gumipadló ipari létesítményekhez. Az építőiparban különösen sok lehetőség kínálkozik a felhasználására. Más országokban sikerrel használják már expandált polisztirénnel egybepréselve tetők kombinált hő- és vízszigetelésére. Parketta-panókra ragasztva a roncsolt gumiból kiváló hő- és hangszigetelő szobapadlót készíthetünk.

Húsznál több felhasználási lehetőséggel számolnak. S Bognár Károly csak mellékesen teszi hozzá, hogy a jóváhagyott műszaki dokumentáció szerint az egész beruházás, beleértve a berendezést és gépeket, alig tizennégy hónap alatt megtérül.

Akkor...

Persze, ha nem kerül kezébe a Rubben Journal, ha nem szeretne olvasni, ha nem érdekelné, hogyan lehet egyre olcsóbban, jobban termelni.... akkor?

Akkor továbbra is elégettünk volna évi több mint félmilliónyi — s egyre több — autó- és traktorabroncsot, mint ahogy — a statisztikai adatok szerint — szerte a világon évente nem kevesebb, mint két és félmillió tonnát elégetnek. (Körülbelül ugyanennyit újrafutóznak, akárcsak nálunk több helyütt, rövidesen a váradi Bihoreanában is.)

— Aki egy pillanatig is elégedett, az elveszett önmaga és a szakma számára is.

Bognár Károly sosem elégedett. Most az elektrokémiai felületkiképzéssel és felületvédelemmel kapcsolatos tanulmányok izgatják, ami kevés ideje marad, azt otthon barkácsolással, gyökérszobrászattal tölti, vagy vasat és rezet kovácsol.

Időt kerít arra is, hogy eljátsszék gyerekeivel, közben az az ötlete támad, hogy elektromos ellenőrző-szorzótáblát készít részükre. Ha roszszul szoroznak, nem gyúl ki a lámpa. Egyszerű, mint az egyszeregy. Rövidesen a pedagógusoknak is bemutatja. Addig én próbálom ki matematikai ismereteimet.

6x7 = 42. Ég a lámpa. Elégedett vagyok. A hétszer hatot nem mertem volna megkérdezni.

KÖTELES PÁL

Véleményünk szerint...

IDŐ ÉS PONTOSSÁG

A többrendbeli Hold-expedíció egyik legbámulatraméltóbb teljesítménye az előre meghatározott időrend hajszálpontos betartása. Nevezetesen az, hogy az űrutasok a Holdig és vissza, kacskaringós kozmosz-sikátorokon keresztül, előre meghatározott időben, előre kijelölt helyre, a léghöri és üzemzavarok folytán adódó váratlan körülmények ellenére is másodpercnyi pontossággal térnek vissza.

És csodáljuk az emberi elmét, amely a „gondolkozó" gépet az ihlet génjeivel megtermékenyítve, halálos pontossággal előre megszabja a történések egymást követő rendjét.

S ha ebben a csodálatban öt világrésznek a haladás iránt fogékony valamennyi lelke osztozik, ugyan mit szóljunk arról, hogy a televízió műsorát követni szinte lehetetlen, mert a kitartó nézőnek estéről estére azt kell tapasztalnia, hogy az újságban aznap reggel közölt műsorban délutánra vagy estére már rövidebb-hosszabb „kotyogás" áll be.

Ott tartunk a tévé pontosságával, ahol a vidéki ember az utazással: még most is órákkal előbb megy ki az állomásra, a váróteremben komótosan táplálkozik, aztán megingathatatlan türelemmel vár, csakhogy a vonat az orra előtt el ne osonjon.

Furcsa, de így van: nagyobb pontossággal lehet egy Hold-utazást követni, mint a tévé aznap kiadott műsorát.

Pedig hát manapság már falun sem csak a vasúti bakternek van pontos órája. S akinek nem volna, annak többször is bemondja — ez mutatja — maga a tévé. Így hát a tévé-ügyelőnek sem lenne más feladata, mint követni az óra mutatóját, idejében működésbe hozni a jelzőberendezést, és az előre megszabott időben kapcsolni a soron következő adást.

Senki sem támadhatná a tévét. Elvégre a néző azt kapná, amit a műsor ígért. Viszont az előadóknak sem ártana tudni: ha saját idejükkel szabadon rendelkeznek is, a nézők milliós táborának ideje iránt mégiscsak kötelez az illendőség.

Különben pedig — értesüléseim szerint — máshol is ez a szokás. De ez nem enyhítő körülmény!

KIS IMRE

Fucina degli Angeli

Felice Carena: Exodus

„Angyalok kovácsműhelye" — hirdette nagybetűkkel a plakát Kolozsvár utcáin a XXXVIII. nemzetközi üvegszobrászati kiállítást, mely Itáliából érkezett a művészeti múzeum földszinti termeibe.

A plakáton olyan ismert képzőművészek nevei, mint: Arman, Arp, Bellini, Bergamini, Carena, Chagall, Chubac, Cocteau, Coignard, Crippa, Dauphin, Ernst, Fischer-Gaaden, Fontana, Frentin, Furini, Goetz, Krayer, Ispir, Jenkins, Matta, Omura, Picasso, Pozatti-Sepo, Scherer, Sekine, Sergi, Svolinsky, Tamaki, Tobey, Valenzin, Valazza, Verdet, Veronesi, Zarotti, Zennaro.

A kiállított alkotások nem festmények, nem szobrok, hanem majdnem teljes egészében üvegbe öntött vagy fúvott látomások, elképzelések.

A kiállítási terem nincs megvilágítva, sötét. Benne állványokon különféle formájú színes üvegidomok, hol belülről, hol alulról vagy oldalról megvilágítva. A vastag, sokszor teljesen tömör üveg (néha 20—25 cm) szokatlanul csillogó hullámokban sugároz. A látogató nézi, szemével gondosan körülsimogatja a színes, vibráló felületeket, és kutatja, vajon mit ábrázol, mit akar mondani, milyen természeti formákat rejteget a titokzatos üveg? Mintha óriási vízcsepp lenne, üveglabda, felnagyított szem, szív, vese vagy embrió.

Jobbra egy emberi fej. Vajon tényleg az akar lenni? Egyik néző már nyilatkozik is: „Nekem tetszik." A kérdésre — miért? mi tetszik? az anyag, a csillogás, a modellálás, a kifejezés? — nem tud felelni.

Odébb egy hatalmas méretű, szoba nagyságú sakktáblán vaskos, tömör sakkfigurák. Körülállják. Gondolom, csak a különös méretek vagy a csillogás miatt. Max Ernst munkája. Picassótól egy fej, relief és meztelen női alak, ultramarinkék színekben. Sajnos, a picassói jellegzetességek nélkül. Legjobban talán Magnelli tartotta meg egyéni karakterét Composizione című művében. Érdekes Chagall Innamorati című vázája, a tőle megszokott kancsal figurával. Jenkins munkája tetszetősen színezett, reálisnak mondható virágváza.

*

A Fucina degli Angeli művészetben az anyag a főszereplő. *A munkák* egy velencei üvegöntő-fúvó műhelyben készültek. A művészek nagyobbára terveket, rajzokat, festményeket küldenek kivitelezésre, bár némelyek személyesen is részt vesznek, segítenek a minták átültetésében.

Az eszme, híres művészek ötleteinek, elképzeléseinek, munkáinak az üveg csillogó anyagába való átültetése, valamint a munka megszervezése és kivitelezése egy velencei művész, Egidio Constantini nevéhez fűződik. Róla írja Peggy Guggenheim: *„Amikor Egidio Constantini felkeresett problémáival, lelkesen segítettem neki. Tevékenykedése érdekesnek ígérkezett. Ő az egyetlen velencei, aki a XVIII. század után igazán művészi szobrokat tudott alkotni üvegből."*

Jean Cocteau kissé humorosan jegyzi meg: *„Constantini Pán-sippal fúj a velencei üvegbe. Ha megtörténik, hogy hamis hangot fog, meg lehet bocsátani, mert ő a* szemnek *akar énekelni, szép és érvényes melódiát."*

Constantini többek között azt mondja: „Egy napon Eugen Ispir megnézte a velencei kiállításomat, és javasolta, hozzam Romániába. Azt hittem, tréfál. De egy alkalommal Pompiliu Macovei miniszter és a román kultúra más kiválóságai látogattak meg, és... lám, most itt vagyok... Egy napon Kokoschkának írtam, aki a legnagyobb lelkesedéssel válaszolt, és a küldött rajz után készítettem el első ilyen munkámat.

A kivitelezés elég nehéz. Munka közben például a színek nem látszanak, az üveg anyaga izzásban van. Ami azonban nem azt jelenti, hogy munkánk a véletlen műve. Hosszú gyakorlat alatt kiismerjük az összes lehetőségeket. Mások próbálkozásait nem figyelem, nem akarom, hogy befolyásolja munkánkat.

Eddig körülbelül ezer munkát készítettünk. Különböző múzeumokba kerültek, még Zambiában is akad belőlük. Csak Velence nem szerzett egyet sem. Hiába, senki sem próféta a saját hazájában."

*

A velencei üveg valóban nagyon szép. A belsejébe „fagyasztott" színes fantázia különleges értéket kölcsönözhet neki. A példányok csak egyediek lehetnek, mert soha semmilyen mesterkedéssel sem lehet lemásolni őket.

A modern művészet hajlamos arra, hogy merőben új, nehezen megmunkálható anyagba „öltözködjék". Szépsége, érdekessége elsősorban mint anyag jelentkezik. Művészi mondanivalója sokszor csak annak függvénye, s így az esztétikai értékelés meglehetős nehéz feladat. Nincs mérce, amivel mérni lehetne, csak az ösztön, a megérzés dönthet. Ha az újra, különlegesre, soha nem látottra való igyekezet nagy művésztől ered, a bíráló, ha nem is érti teljesen és azonnal a lényeget, érzi annak művészi izgalmát.

A modern művészet úttalan, sűrű erdő, nehéz eligazodni benne. Nagy tehetségek gyötrelmes kísérletezéseinek eredménye el-eltűnik az ügyes utánzók zajában, s a felületes bírálat sokszor eltévedhet a kuszaságban.

Az újnak vagy az új megjelenítésnek a keresése minden tekintetben a legtiszteletreméltóbb, a legnehezebb és legizgalmasabb emberi tevékenység.

MOHI SÁNDOR

Marc Chagall: Parasztok

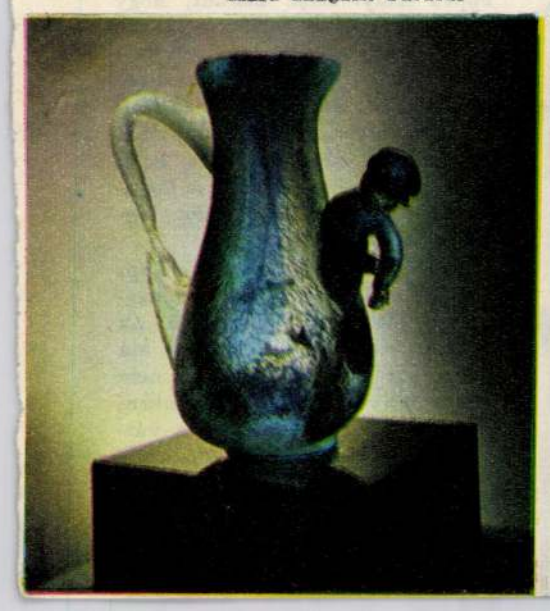

Luciano Zarotti: Augusztus

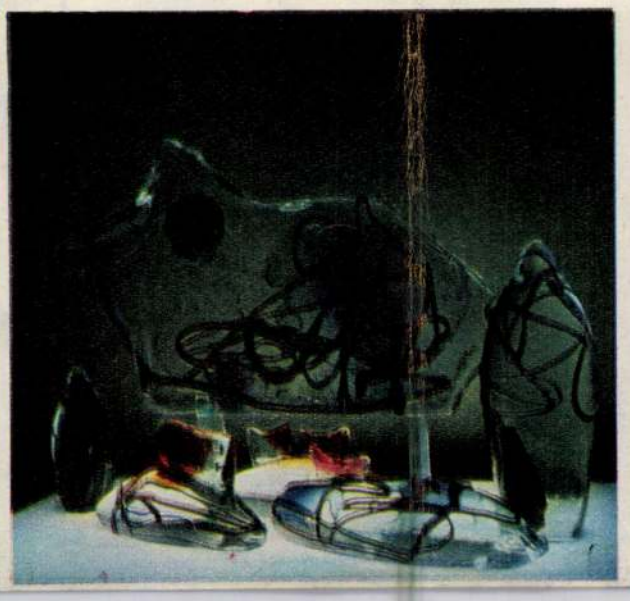

Paul Jenkins: Jelenség

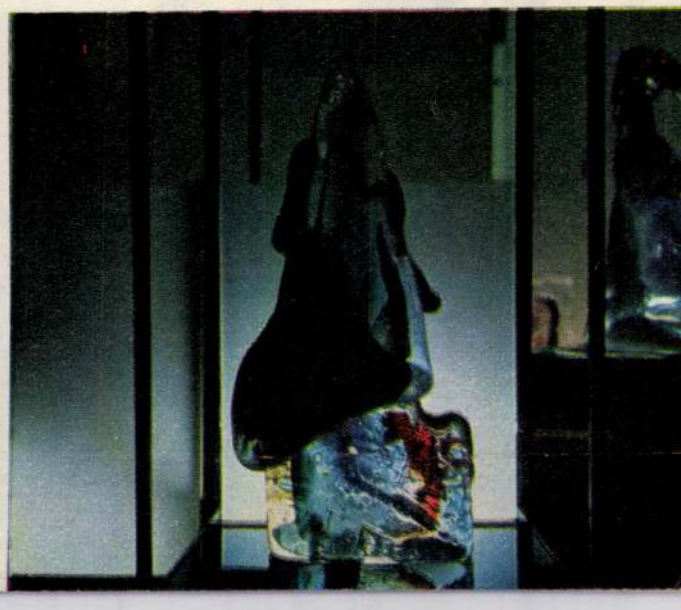

Ami a turista-kalauzból kimaradt

Vadregényes hely, gyalog mindössze tizenöt perc a központtól, és ott a tetején a vár. Ha megkerüljük a bozótot, ráadásnak megkapjuk Brassó csodálatos panorámáját is! Mégsem népszerű, sőt néhány évvel ezelőtt valóságos dzsungel hírében állott, amelyet — elhanyagoltsága miatt — elkerültek a kirándulók.

Mondják, hogy a század elején söröző vagy cukrászda is volt itt, karbantartott útjain sétáltatták vasárnaponként a városi polgárok gyerekeiket, mutogatván nekik a kilátást — akkor a tetőt még nem nőtték be fák, bokrok —, és történeteket meséltek a városról. Mert volt mit mesélni!

Hét és fél rőf posztó

Ha most meg akar tudni az ember valamit a Fellegvárról, kellő igazolványok beszerzése után beülhet a városi levéltárba, ahol készséggel kiszolgálják, súlyos könyveket raknak elébe, de megkérdik: miért pont a Fellegvár érdekli?

Mert hallottam róla egy izgalmas történetet gyermekkoromban, s most utána akarok nézni, igaz-e? Ezt persze csak gondolom, miközben egy német nyelvű kéziratos könyvben, kollektív naplóban, a Collectaneiában lapozgatok, amelyben ismeretlen brassói krónikások kétszáz évvel ezelőtt pedáns részletességgel számoltak be a városban történtekről.

A mai vár a XVI. században félkör alakú torony volt, őrszem, ahonnét a Bolonyán vagy Óbrassón át közeledő ellenséget idejében le lehetett figyelni. 1524-ben építették 513 kő és 76 000 darab tégla felhasználásával, s még azt is feljegyezték, hogy Johannes mester, aki a munkálatokat vezette, fizetségül 7 és fél rőf posztót kapott, egy köpenyes ruhára valót. Később fallal vették körül, s állítólag Castaldo generálisé lett. 1625-ben, miután egy tűzvész alkalmával leégett, teljesen újjáépítették. Ebből az időből származik a négyszögletes fal a sarokbástyákkal, s a 81 méter mély kút.

A kuruc mozgalom idején labancok fészkelték be magukat a várba, pontosabban egy hadnagyocska: gróf Guttenstein, katonáival, a zernyesti csata hírére, Thökölytől való félelmében — akit még a brassóiak is mint a protestantizmus védelmezőjét jó szívvel fogadtak. Guttenstein karósáncot építtetett a Kolostor utcától föl a várba, vizet és élelmet hordatott föl magának a megrémült városiakkal (a kút abban az évben kiszáradt), letarolván a zsenge gyümölcsfákat és szőlőültetvényeket; innét rázta öklét Thököly prázsmári tábora felé, lövetett és akasztatott, sanyargatta a várost és környékét; kegyetlenkedéseiről Cserei Mihály Históriájában is szó esik.

Csaknem háromnegyed század telik el, míg megint valami fontosabb adatra bukkanunk. 1773-ban II. József német-római császár országnéző útja során Brassóba is ellátogatott, megtekintette a várat, s elrendelte a javítását a kincstár költségén. A renoválás 1782-ben még jóformán be sem fejeződött, a császár el akarta adni a várat a városnak 15 000 forintért. A vásárt nem ütötték nyélbe, s ezt a városi tanács később meg is bánta. Mint osztrák tulajdon egy ideig börtönül szolgált, 1789-ben török foglyok, majd 1809-ben franciák sínylődtek benne. 19 év múlva, a nagy pestisjárvány idején, itt különítették el a gyanús betegeket.

1817-ben még egy előkelő vendég tett látogatást a várparancsnoknál: Karolina osztrák császárné (az eseményt megörökítő emléktábla ma is látható a vár főkapuján).

A negyvennyolcasok és a négy ágyú története

A múlt század közepére a vár teljesen elveszítette hadászati jelentőségét, a negyvenes években a városi tanács a bástyákkal együtt a Fellegvárat is kitataroztatta, de az egyelőre üresen állt.

Amikor 1849-ben Lüders orosz tábornagy betört Tömösnél, Kis Sándor honvéd ezredes éppen Brassóban volt, s mielőtt Tömösre sietett volna a dandárjához, Tóth Samu tüzértisztet megbízta a Brassóban maradt két század parancsnokságával. Elrendelte, hogy támadás esetén menjenek fel a Fellegvárba, s a végsőkig tartsanak ki, mert ő csapatával segítségükre fog jönni. Tóth Samunak éppen annyi ideje maradt, hogy négy- egyenként hatfontos ágyút és két napra való élelmet felvitessen a várba, s a kaput elzárható állapotba hozassa. Már fel is tűntek a távolban az orosz csapatok. Azt persze nem tudhatta, hogy közben a tömösi csata sorsa tragikusan eldőlt, és Kis Sándor fogságba esett.

Alig értek a cári csapatok a Naphoz címzett vendéglőig, a Fellegváron eldördült az első ágyú. Az oroszok sebtében a Csigahegy alá húzódtak. Lüders tábornagy nem tudta, milyen erőkkel áll szemben, futárt menesztett, közölte a várbeliekkel, hogy 28 000 emberrel

Brassó, belváros:

Szent Péter és Pál templom

A mai plébániatemplom helyén állott a domonkosok temploma. A rend letelepedését 1323-ban a barcelonai egyetemes rendi gyűlés engedélyezi és ekkor építik a templomot és rendházat. 1342-ben már említik a priort és szerzeteseit.

A XVI-ik század elején a ferencesek birtokába kerül, majd a reformációkor sokáig üres, vagy raktár, majd a magyar reformátusok, azután a magyar lutheránusok használják, 1711-től a ferencesek, 1918-tól a jezsuiták kapják meg. Az évszázadoktól megviselt templomot rendbe teszik, hogy benne misézni lehessen. Ez azonban csak ideiglenes megoldást jelentett, mert 1776-ban lebontják és a helyébe építik a ma is fennálló barokk plébániatemplomot. A középkori templomból semmit sem mentettek meg.

L.F.

Következik: Nagykároly, Szentháromság kápolna

BRASSÓ

KERESZTÉNY SZÓ
KOLOZSVÁR
1990 -09- 16

intézménnyel, természetesen Románia törvényeinek alapján.

A KLMT alapszabályba foglalt célja - megjelent a Romániai Magyar Szó 200. számában, 1990. augusztus 18-án - a kegyeleti, építészeti,

- műemléképületek és elválaszthatatlan tartozékaik
- műemlékegyüttesek (falukép, városkép)
- népi műemlékek

Lapszemle

A kolozsvári Szabadság augusztus 22-i számában Mikó Lőrinc *Az egyházi önkormányzat útján* címmel az augusztus 13-án Kolozsváron megtartott felekezetközi tanácskozásról tudosít. A tanácskozás tárgya a vallásügyi törvénytervezettel kapcsolatos közös álláspont kialakítása és a törvénytervezet előkészítése volt. Az 1928-as és 1948-as vallásügyi törvények felhasználásával készült tervezet a lelkiismereti és vallásszabadságot, az egyházak önkormányzatát, az egyházak tanintézetek fenntartásához való jogát, az önszerveződő társadalmi és jótékonysági intézmények létesítéséhez való jogot, az egyházak önálló vagyonkezelési jogát írja elő. A tervezet magában foglalja a felekezetek közötti viszony és a külkapcsolatok alapelveit is.

A Helikon 34. száma *Az elefántcsonttoronyból az agorára* címmel szemelvényeket közöl Carol Hârsan Adrian Marinóval készített interjújából. Adrian Marino a Mircea Eliade-i szellemet, a "harcos hermeneutikát" tartja időszerűnek. Az alapvető eszmék világszemléleti rangra emelése alatt az egyénre alapozó humanista állam meghatározását, az egyenlőség és a kölcsönös megismerés új alapjaira helyezett Kelet és Nyugat közötti kapcsolatokat, az egyetemes és provinciális új viszonyát, a kulturális

eurocentrizmus helyett
kulturális ökumenizmust

A Művelődés 3. szá
Magyari Vincze Enikő
készített interjúja. A lelk
küldetését, az ép lelkű, e
struktúrájának és szellem

A Szempont 1. szám
kultúrát? körkérdésére v
tő hatását emelte ki, az e
kulturális elemek nem tű

A Kelet-Nyugat aug
tinában élő misszionáriu
tevékenységéről, az arge

A Cimbora júliusi
Gabriella átdolgozásába

Brassói Bertalan

templom

Képe Cserna Károly
rajza után repr.

Mika Sándor

Weiss Mihály
M. Tört. Élen
Bp. 1893. 129. l.

ita, hanem pálos templom romja és a
pálos romhoz tartozónak vélte 128o
yos emlék készülésének idejét. Téve
sorban a faragvány stilusa, mely a X
az a körülmény is, hogy az ott előke
párkánykő teljesen elüt. Mivel felté
templom előtt ~~ke~~ más épitmény is áll
nyos disze volt ez a szépen faragott

Ami pedig ~~x~~magát az emléket
ból szorosan kapcsolódik a veszprémi
emlékhez, amely a Gizella kápolna el

5. Mig az eddig tárgyal emlé
olyant, mely idegen és ismeretlen a
amlék, mellyet e csoportba kivánunk

Brassó-vár temlom

Keöpeczi Sebestyén Jó-
zsef: A Cenk-hegyi
Brassovia-vár tem-
lom. 8-r. 11 kép.
18 l. Kolozsvár,
1940.

Gens (1209)

sügyi Minisztérium,

Budapest.

a Magyar Földmívelésügyi Miniszter Címnek

egyében Felsővadász.

tulajdonát képező

Bizottsága nyilvántartásában mint fenntartandó

zerencsém felhívni Címet az alábbiakra :

946. F. M. sz. rendelete (megjelent a Magyar

k (2) bekezdése értelmében : „A juttatásban

éb vagyontárgyak műemlékszerű fenntartásáról

29 : XI. törvénycikkben foglalt rendelkezések

[illegible] védelmi törvény melynek utasítása

Brassó

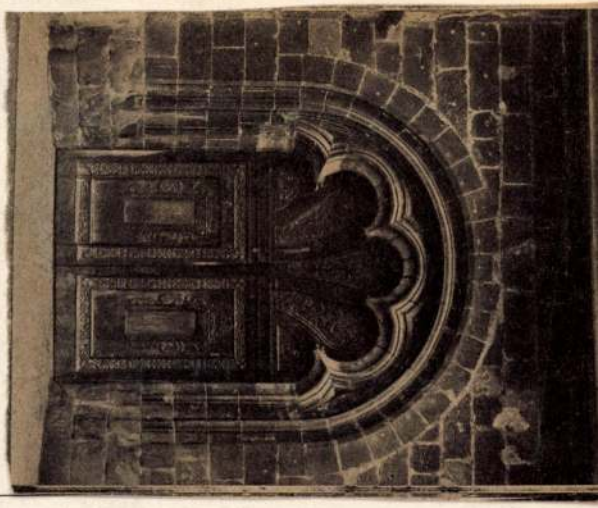

Úgy látom Gerevich könyvé-
ből kimaradt, mert nem
romankos

BDK

Brassói és segesvári öntőmühely.

14.sz.tól kezdve azonos tipusu emlékek.Ker esztelőmedencék áttört nodusszerü középtaggal:Nagyszebenben 1438,Segesváron 1440,Kisselyken 1477.

A magyarországi művészet története I.256.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

Brassói Péter

1460 másolta Kodex a Melk-i apátságban található.

Genthon I.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

22 f.

Brassói Ulrik

nobrász

l. Ulrik

Átutalás
magyar

you get

information: First ((~~do~~) ~~you~~ ~~get~~) a passport. If you have a passport then (~~do~~) you (~~would~~) get the British visa. To-day only the Arlberg non stop tran (~~do~~) you would travell. After three days travelling I arrive to London, there I went at ~~the~~ a hotel and I ~~tab~~ took a single room. London not much change in (~~do~~) the war. Only any destoying houses schow the signs of the war. The Tule is as before was. But I was travelling by a bus, because the top of this I ~~can~~ well see ~~the~~ London ...

Brassói mester (cinmüves)

„Fedeles kanna", Brassó, 1767 év feltüntetésével, Iparmüvészeti Muzeum egész táblón fehete-fehér reprodukció.

Weiner Piroska: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Art. Acad. Sc. Hung. Bp. 1969 1-2 12. 1431

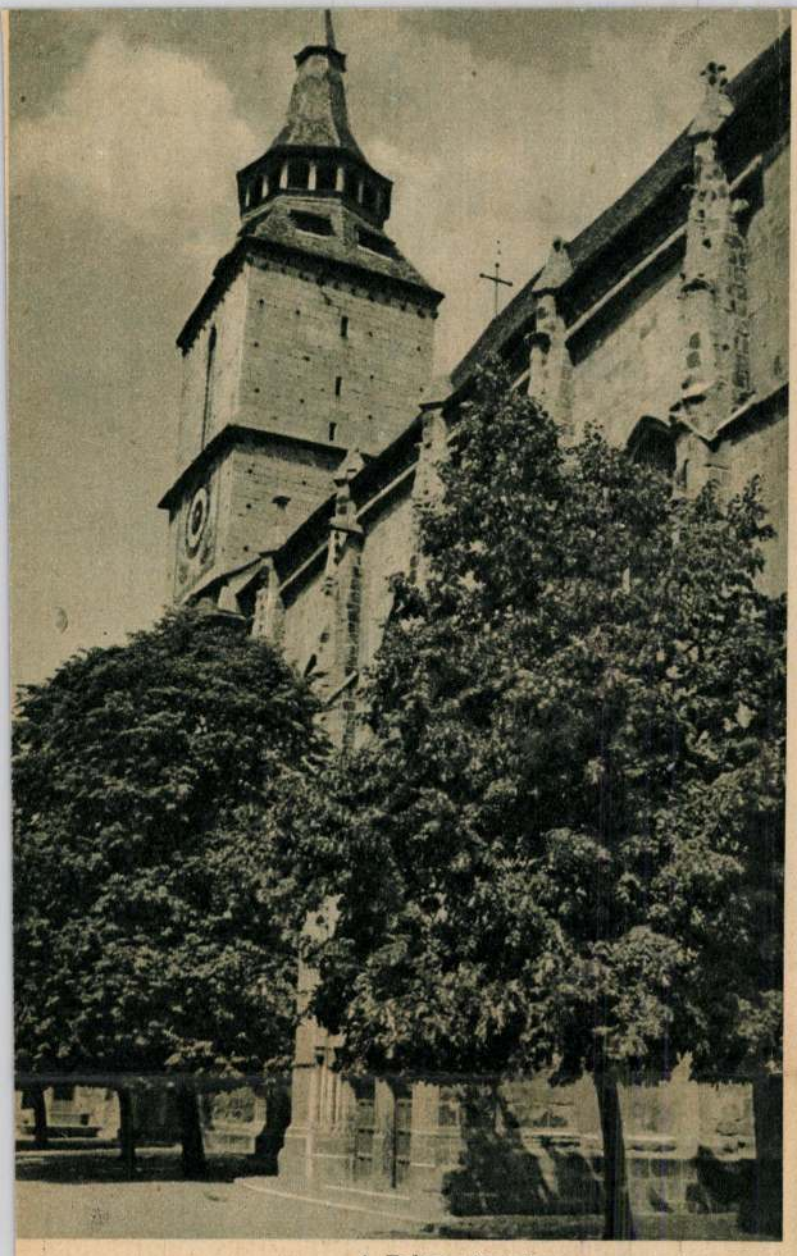

A Fekete templom.
Alsó képek: a brassói Fekete templom két kapuja.

Brassó

szerepet. Amig a szászok és a magyarok sohasem különültek el egymástól, a románok, akik főleg kisiparosok, munkások voltak, egész külön lakóhelyet választottak maguknak, a Bolgárszegnek nevezett városrészt. Román szellemi élete Brassónak sohasem volt. A szászok, akik minden időkben gazdag és előkelő patricius kereskedők voltak, erőteljesen megőrizték ősi hagyományaikat és szellemiségüket, de amellett magyar érzésüket is megtartották. Pártolták a művészetet, az irodalmat, megalapitották az erdélyi szász kultura kiváló művelőjét, a Klingsor cimü irodalmi folyóiratot, amely az ősi német regevilágban, de Wagner Parsifal-jában is szereplő, erdélyi születésü költőről es varázslóról kapta nevét. Mint Németország városai, ugy a magyar érzésü, de szellemében német hagyományu Brassó is kitünt a magyar városok között zenekultuszával. Brassó szellemi életében azonban nagy szerepet játszott a magyarság is. Különösen a brassói magyar sajtó állott magas szinvonalon, az egész erdélyi magyarság körében nagy tekintéllyel. Amig a szászoknak nem volt külön szintársulatuk, addig a brassói magyar szinház társulata, amely mindig közös volt a kassai szinházzal, virágzó szinházi kulturát is teremtett ebben az ősi és szép erdélyi városban.

Alig van a régi Magyarországnak olyan városa, amely természeti szépségekben annyira gazdag volna, mint Brassó. A Cenkről a Barcaság virágzó rónasága tárul a szemek elé, de Brassó bármelyik házából kilépve, erdőkoszoruzta hegyek, szikrázó havasok tünnek szemünkbe. Ezek természetesen telve vannak a legpompásabb kiránduló- és üdülőhelyekkel, ugyhogy Brassó mint téli sporthely is nevezetes. A város kedves, békességes, idillikus hangulatának, erdős-hegyes környékének tulajdonitható, hogy egy időben divatos volt a „magyar Grác"-nak nevezni. És valóban, Brassó munkás, szorgalmas szász és magyar lakossága között valamikor igen sok volt a kiöregedett nyugdijas katonatiszt és államhivatalnok, akik ebbe a finom és nyugodalmas városba költöztek életük alkonyának idejére. Brassó a maga szász lelkével, de magyar érzésével, mindig egyik kincse volt Magyarország városkulturájának, mint ahogy az idők minden változása sem törölheti le lelkéről azokat a vonásokat, amelyek közel évezredes hagyományokban gyökereznek.

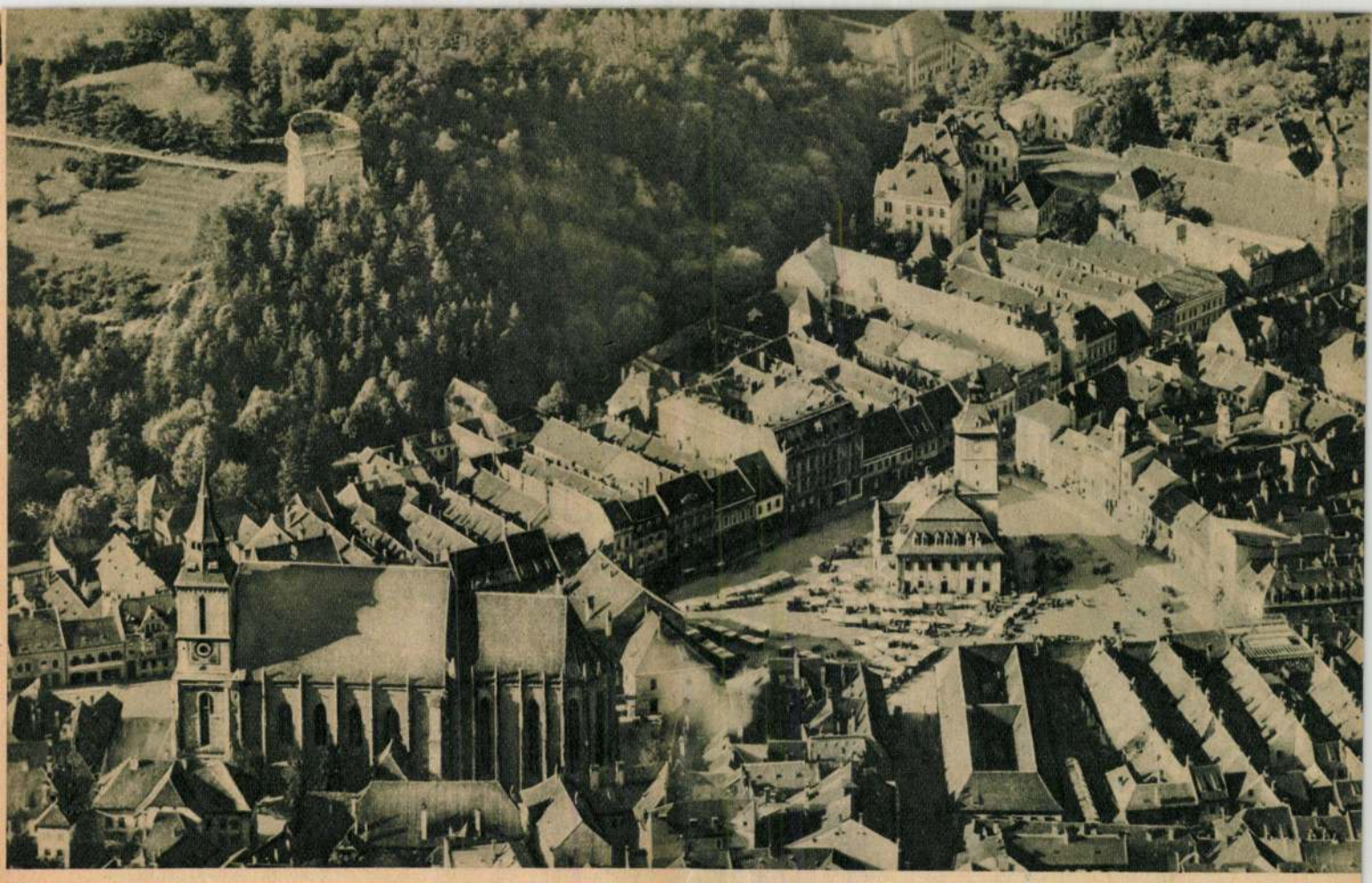

BRASSÓ

Brassó — az ősi Brasovia — az aranykalászos Barcaság legdélibb pontján fekszik. Ez volt a régi Magyarországnak az a városa, amely legtávolabbra esett az ország szivétől, Budapesttől. Nemcsak térben, hanem lélekben, egyéniségben is.

Brassót, amely valamikor a magyar előidőkben székely végvár volt, szász telepesek alapitották, azután, hogy II. Endre király visszarendelte belőle a székelyeket az ország belsejébe. A Cenk hegyének lábánál elterülő város, nem sokkal alapitása után, már virágzó kereskedelmet és ipart üzött és Flandria, Szilézia, a Rajnamelléke Brassón keresztül küldte áruit Kelet felé. Mint tengerszem a messze tengerrel, ugy tartotta fenn ez a szász településü város titokzatos lelki összeköttetését a németországi szászsággal. Különösen akkor nyilatkozott ez meg, amikor 1533-ban a város szülötte, Johannes Honterus visszatért Németországból és a reformáció tanaival együtt Gutenberg uj találmányát, a könyvnyomtató gépezetet is magával hozta. Ettől az időtől kezdve a város kulturája és általában egész élete párhuzamosan haladt a távoli német nép szellemiségével. Természetes, hogy Erdély történelmének viharai Brassót sem kimélték meg, de a szivós szász faj mindig értette a módját, hogy a várost ujjáépitse és egyre gazdagabbá, virágzóbbá tegye.

Brassó jelképe és legősibb épülete az ugynevezett Fekete templom, amelyet 1385-ben kezdtek épiteni. Ez a gótikus templom 1689-ben leégett, világraszóló hirü, aranylemezekkel boritott falairól leolvadt a drága ékesség és azóta nevezik Fekete templomnak. Különös érdekessége, hogy ugy uralkodik a város felett, hogy bárhonnan közeliti meg az ember, a templom mindig a szemhatár középpontjában áll. Brassó egyébként sem szükölködik évszázados épületekben, mint ahogy a magyar városkulturának egyik legősibb fészke. Itt van az ősi Tanácsház zömök, erőteljes tornyával, azután az ugynevezett Bertalani templom, amely Brassó legrégibb épülete, itt van a Vár-utca, amelyet ódon hangulatával szinte Nürnberghez hasonlithatunk. A város egyetlen katolikus templomát, egyuttal egyetlen barokk műemlékét Mária Terézia épittette. A város ősi kulturájának nagyszerü hirdetője a Barcasági Szász Muzeum.

Mondottuk, hogy a város a Cenk lábánál terül el. A fagyos erdélyi szél, a Nemere, hasztalanul cibálja a Cenk lombtengerét, az öreg hegy sziklás fala feltartóztatja a viharokat, erdőiből pedig fűszeres, üditő és éltető levegő árad a városba. Ezt a várost minden időkben valóságos tavaszi és nyári kirándulóhelynek tekintették, nemcsak a magyarok, hanem a románok is. Nyáron szinte nemzetközi jellege volt a városnak. Romániából átjöttek a gazdag bojárok kocsijukon, jöttek az erdélyi magyarok, de átrándultak a bolgárok is. Igazi kertváros, nagy terraszos kávéházakkal, gyönyörü erdei kirándulóhelyekkel. A békevilágban vasárnaponként nyüzsgő, eleven élet uralkodott Brassóban. Gyakori látogatója volt Carmen Sylva román királyné, a hires költőnő is, amint a békeidő nevezetes román államférfiai is igen gyakran Brassóban gyültek össze bizalmas tanácskozásokra, amelyeket szórakozásokkal fűszereztek.

Brassó lakossága három részből állt. Természetesen a szász-elem a tulnyomó, ez nyomta rá bélyegét a városnak külső képére, de lelkületére is. Körülbelül a szászokéval azonos számban élnek Brassóban magyarok, akik valamikor jobbágyai voltak a szászoknak, majd egyre nagyobb teret hóditottak a város életében és kulturájának is egyre erősebben érezhető magyar jelleget adtak. A harmadik rész a románság, amely azonban sohasem játszott a város életében különösebb

Az ezeréves Magyarország (Pesti Hirlap) 1938 dec. 18.

Brassó

(Brassó mellé) a Czenk-hegyre szobrot állitottak volt az oroszok. Ez most leomlott. Érdekes följegyeznünk, hogy e leomlásban mennyire segitettek az időnek a székelyek. Egész hallgatagon ugyanis közmegegyezéssé vált, hogy valaki csak fölmegy a Czenkre, addig le ne jöjjön, mig egy követ ki nem húz a muszka szoborból. Meg is tette valamennyi.

Vas. Ujs. 1869. 218 l.

Zánchíd

276

Brassó

Katalin torony
Városháza
Szent Bertalan-templom
Hary Gyula rajzai
Repr
Ors. VII. 375, 379, 381. l.

[565] Ernszt L., 67/9. lap, Balás Piri L., 59. l.

[566] Balás Piri L., 60. és másutt.

[567] Ernszt L., 68., 93., Balás Piri L., 61., Margitay Ernő: Vágó Pál. Művészet, 1911. stb.

[568] Ernszt L., 68., 75., 76., Balás Piri L., 61. és bibliogr.

[569] Ernszt L., 75., Balás Piri L., 68., Ambrozovits Dezső: Eisenhut Ferenc. Művészet, 1903. A zentai csata képe, M. T. VII. 500. és másutt.

[570] Biró József: A marosvásárhelyi képtár. Magyar Művészet. XIII. (1937) 173. l.

[571] Balás Piri L., 65/6., Malonyay Dezső: Pataky László. Művészet, 1913.

Brassó

1/ Fellegvár
2/ Graff

Képekkel
Vas. Ujs. 1916. 659. l.

3/ Földvár Brassó
mellett
u. o. 660. l.

Brassó

Az Erdélyes Magyarország
(Pesti Hirlap) 1938 dec. 18.

A brassói várfalra épült polgári ház udvara.

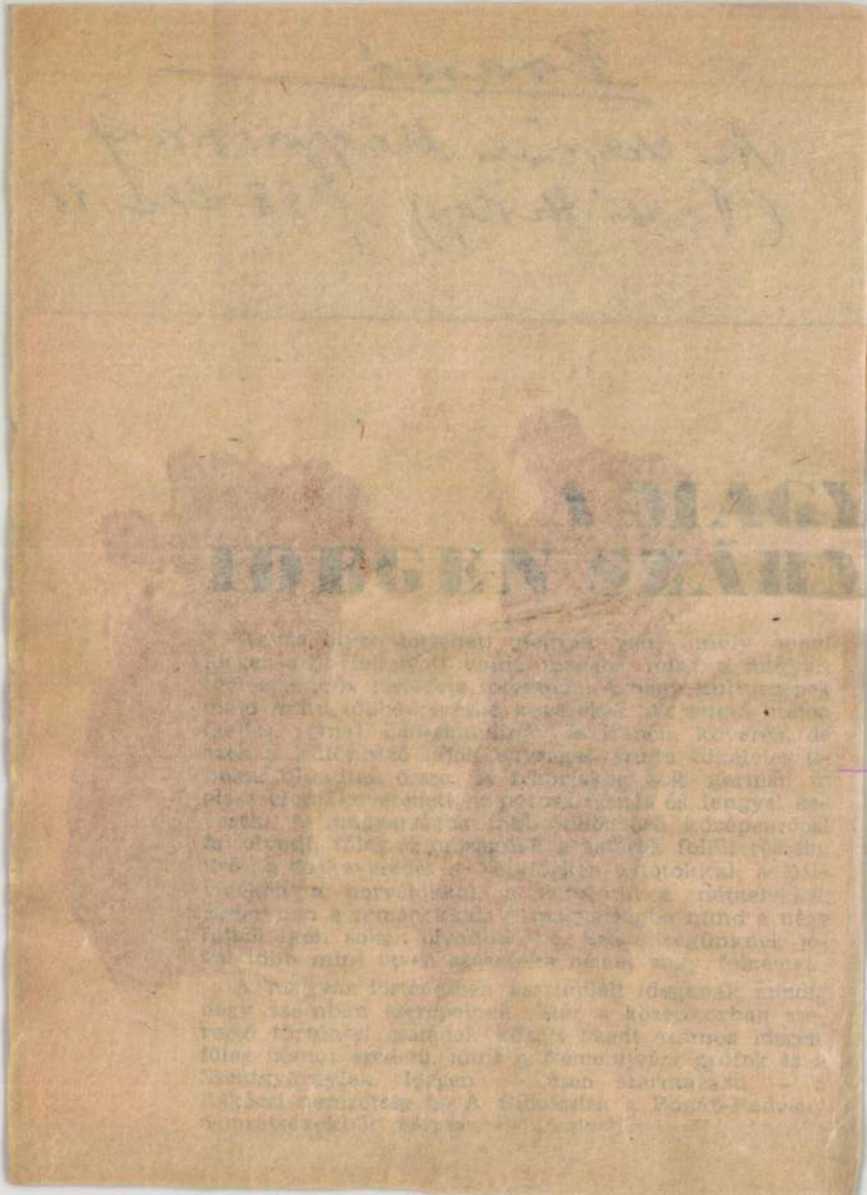

Brassó

Gyárfás Istvánné:
A brassói ötvösség
története
Brassó, 1912.

melyekben nem Magyarország történetét tanitják, hanem Németországét s a „Geschichte der Siebenbürger Sachsen“-t. Van vagyonos népe, mely nagyon boldog nép lehet, mert vágyai nem igen terjednek a „falu határán tul“; lelki szükségletét kellőleg kielégiti ottan a Hochwürdiger Herr Pfarrer. Tart különben orvost, erdőszt s még községi pinczemestert is, mert van miből tartania. Hanem másféle értelmisége a hivatalnokokon kivül nincs is. A nép

gunkat csakhamar.

Nézzük meg még ritka gazdagságu forrásait, melyek néhány száz lépésnyire már malmokat hajtanak, s melyeknek egyike jövedelmes és dicséretreméltó haltenyészdévé van átalakitva: aztán jerünk Brassóba.

Coronának hivják latinul, Kronstadt németül is; koronája valóban a vidéknek, fekvésénél fogva.

Nézd meg ezt a képet, kedves olvasó, s

belvárost, felső oldalán épen a Czenk erdőségébe vágva be. Mellette kristály-tiszta patak foly végig s le a tulsó oldalon. Az a Czenk hátulsó oldalán felbuzgó forrásból van ide vezetve.

Ez, a mit itt szemeink előtt látunk, csak a belváros. Elébb a magas hegyek közt népesebb városrész terül el, a Bolgárszeg; azzal átellenben, hátunk megett a Bolonya, s jobb kézről hosszura nyulva Ó-Brassó.

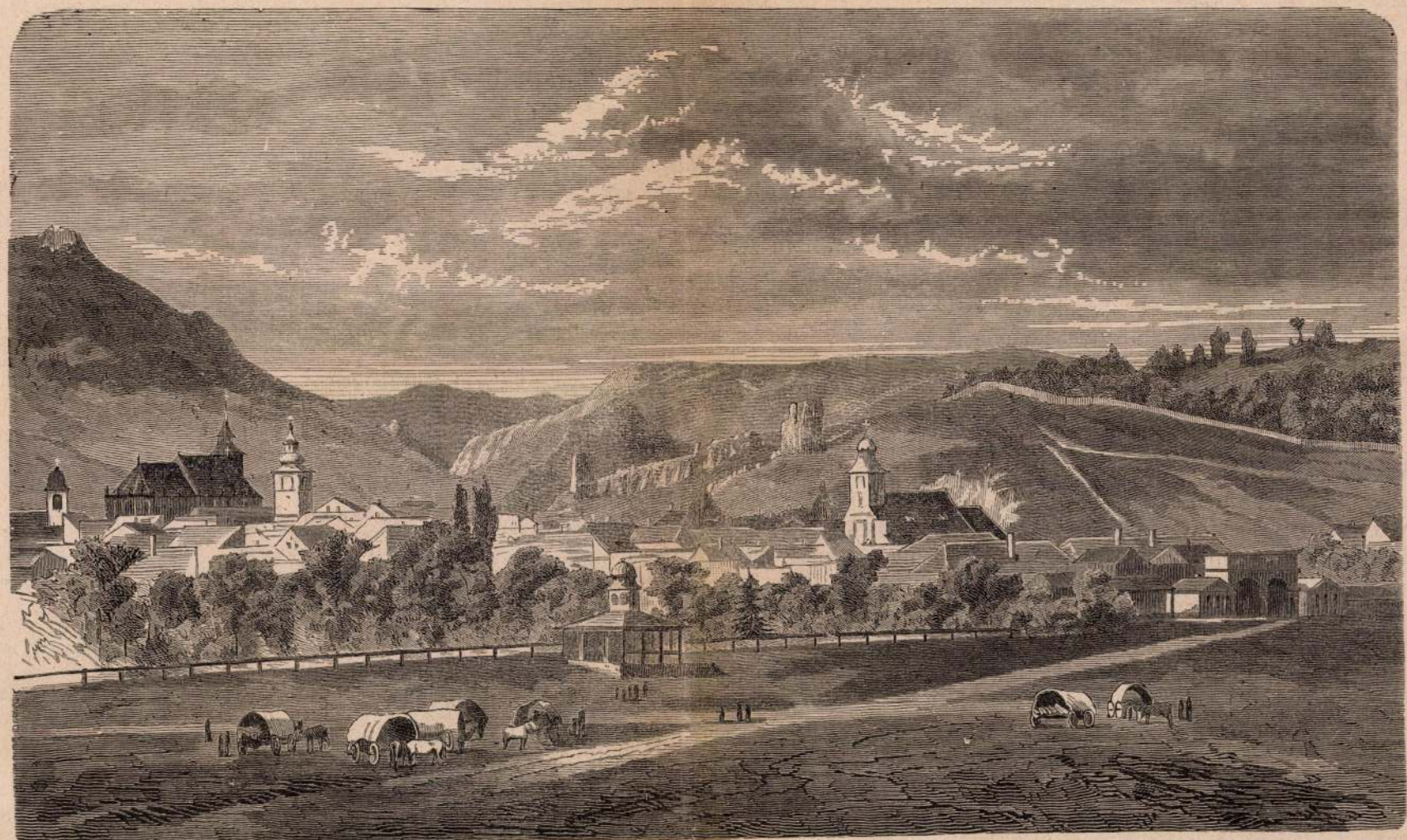

BRASSÓ VÁROS.

Vas. Lap. 1875. 564. l.

— De a könyöradományok az emberek jóságára is megtanithatnák, — mondá Raymond, — nincsen olyan állás, melyen a keserüség javithatna, csak kellemetlenebbé s még fájdalmasabbá teszi, beszélgessünk tehát egy kissé mint jó barátok, talán még szolgálatára is lehetnék.

Még akkor is, ha az utazó rokonszenves modora s jóakaró hangja nem ébresztette volna fel az öreg bizalmát, Loriot sokkal beszédesebb természetü volt, mint hogy egy olyan alkalmat elmulaszszon, melyben történetét elbeszélhette, s gunyoros modorát, melyből magának egész filozofiai rendszert csinált, kifejtheté.

Az öreg elbeszélését hallgatva, Raymond ur hamar átlátta, hogy e szegény koldus élete is, mint annyi más élet, félig a könnyelmü előrenemlátás, félig a sors viszontagságai miatt volt megzavarva, az első hibák észrevétlenül rosz szokásokká változtak át, s az öreg által most szenvedett kegyetlen bünhödést vonták maguk után.

Raymond ur lelkét a kor és az emberösmeret, a helyett, hogy megkeményitette volna, könyörülettel töltötte el. Főképen a megbünhödött hibást tekintette szerencsétlennek, s kevesebbet gondolt a hibájára, mint a bünhödés enyhitésére.

A kőpadra ült a koldus mellé s mély részvéttel nézett az öregre.

— Tehát — mondá Raymond — Loriot bátya egyedül áll a világon, és nincs semmi segédforrása, csak az, a mit a jó szivü emberek nagylelküségéből kap.

— Ugy van uram, s ez okból közel vagyok az éhenhaláshoz, — válaszolá gunyosan a csavargó, — de megnyugszom, mert itt lent a földön ez igy van elrendelve.

— De uram, ennyi boldogságban még most sem tudok hinni. Uram! mivel érdemeltem meg, hogy ily kegyes iránt am?

— Barátom, — mondá Raymond mosolyogva, — ugy-e szegény és elhagyatott; be akarom bizonyitani, hogy az élet nem mindig olyan rosz tréfa, a milyennek hiszik, s be akarom bizonyitani, hogy sem az élet, sem az emberek iránt nem kell ugy elkeseredni.

Beszéd közben kiszakitott a tárczájából egy lapot, irónnal nehány sort irt rá, s némi utasitásokkal átadta a koldusnak.

Loriot csendesen hallgatta végig, s elmerengett, mintha meg akart volna győződni, hogy csakugyan ébren van s nem muló álom üzi játékát vele.

Végre felemelte a fejét s Raymondnak a szemébe nézett.

— Jól mondják, hogy a legvénebb embernek is mindig van valami tanulnivalója, — mondá végre; — ime betöltöttem a hatvanöt esztendőt, a nélkül, hogy tudtam volna: mi az, a mit a világban jóságnak neveznek; már most tudom, s ezentul nem lesz előttem puszta szó, hanem valóság! Uram, mondja meg a nevét, hadd ösmerjem meg azt, kinek a jóságát annyiszor meg fogom enmagamban köszönni.

Raymond megnevezte magát, s az öreg elérzékenyülését arra használta föl, hogy némi tanácsokat adott neki s rendesebb életmód folytatására biztatta.

Beszélgetésük alatt egészen beesteledett; nemsokára messziről az országuton két világosság látszott feléjek futni s lovak csengettyüje hallatszott. A Lyonba menő gyorskocsi közeledett.

kenyeréből. Azt eszi ám a vásárhelyi varga, a kinek keze piszkos lehet a munkától, de zsebében az ezüst pénz s asztalán a mindennapi kenyér hófehérek.

Tiszteletes uram tegyen ki magáért, ha polgárember házánál van „alkalmatosság“, mert roszul menne ott már a ház sorsa, ha legalább is aranynyal nem köszönnék fáradozását.

Ilyen derék város, az isten tartsa meg! Aztán minket se felejtsen ám el, a mért tovább kell utaznunk a természetvizsgálókkal!

*

Ugy határozta volt meg a csacsit egy botcsinálta természettudós (vajjon ott volt-e a mostani nagy gyülésen?), hogy az nem egyéb, mint egy menkő nagy nyul. No hát Kovászna is, a hová Kézdi-Vásárhelyről értek a természetvizsgálok, más falukhoz képest egy menkő nagy falu. De csak annyiban diszesebb s előkelőbb más faluknál, mint a csacsi a nyulnál.

Ott van szerteszélyel a természetnek sok és ritka kincse. A Pokolsár nevü fürdő, melynek lávaszerü hullámai nehézkesen hánykolódnak. Majd minden ház telkén s pinczéjében életfojtó, de a maga módján használva egészséget adó száraz kigőzölgései a földnek. Aztán kovásznai marhát ne tessék vásárolni, mert az hozzá szokott, hogy borvizet igyék, s másutt sokba kerülne kielégitni ezt a megszokását.

Mindezek mellett Kovászna egy menkő nagy falu s eddigi epitkezései épen nem mutatják, hogy hajlandóságot érezne átalakulni gyógyfürdővé.

*

Most pedig le a sarukkal, uraim, mert olyan földre lépünk, a melyre, köszönjük meg, hogy még bebocsátnak utlevél nélkül.

Mindenki tudja, hogy Brassóvidéket királyi hübérként a német lovagok birták anno II. Endre.

S ezeknek a jó uraknak ugy megtetszett a szép és gazdag föld, hogy fennhatóságát a pápának ajánlották, csakhogy a királytól és országtól elszakithassák. Ugy megtetszett, hogy 600 esztendővel azután is keresték még a régi jussot.

Szeretetökben talán rajta felejtették a földön szellemüket, hogy az a természetes kapcsolatból mindig másfelé vágyódik. Háromszéktől

*

AZ ORSZÁGOS DALÜNNEP.

Az országos dalünnep utolsó napja aug. 19-ike volt, s ezt a dalegyesületek is nagy érdeklődéssel várták, mert a jury szólalt meg és itélt. A vélemények különben meglehetősen határozottan hangzottak a közönség köréből mind a legjobban kivált dalegyesületeket illetőleg, mind pedig a király-hymnusz-pályázatról, melynek bemutatott eredménye sehogy sem lelkesitette a közönséget.

Az utolsó nap eseményeinek szinhelyét a redoute termeibe tették át a városliget nagy iparcsarnokából, hol három este gyült össze már a közönség. A nagy üveges falak, a horgany-lemezes tetők ott az iparcsarnokban, sehogy sem tudtak ellenállni a kánikulai nap forróságának, s este, mikor a közönség belépett, hatalmasan fűtött levegőt talált, mely izzasztotta a hallgatóságot. Máskülönben pedig nagyon alkalmas ez a helyiség nagy tömegek befogadására. Tágas és magas. A zenéhez, dalhoz jó az akusztikája. Ezuttal még izlésesen is átalakitották, elkülönitve a kupola alatti részt a többi helyiségektől, hol az állandó kiállitás tárgyai vannak elhelyezve. Draperiák, zászlók, czimerek, középen a szökőkút, hatásos környezetet adtak a képnek, mely három este nyilt meg itt, nyüzsgő élettel, a dalegyesületek csoportjával, melyek mindenike külön jelvényekkel, külön szinű, tollu, bokrétáju és szalagu kalapokkal, kibontott zászlóival jelent meg, s foglalt helyet az emelvényen. Képünk azt a mozzanatát mutatja a dalünnepnek, mikor az összes dalegyesületek fölléptek, s 800 énekes khórusa zengett.

Augusztus 19-én a redoute termei már 9 órára megélénkültek. Először volt a *diszülés* a jury itéletének kihirdetésével; aztán pedig következett a *diszhangverseny*.

A *diszülést* a díszmagyarban megjelent *Gerlóczy* Károly helyettes polgármester, a rendező bizottság elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a dalegyleteket és azoknak egyes tagjait, kik az ország különböző vidékeiről ide sereglettek. Már eddig is érdemesekké tették magukat a haza dicséretére, s az ő feladatuk lesz uj korszakot kezdeni, a második 25 év nagy munkáját, a megizmosodott nemzeti erő teljes kifejlesztésével és hódítási képességének igazolásával. A dalegyletek, erkölcsi hatásuk mellett lényeges befolyással vannak a társadalmi viszonyok szabályozására, a közhangulat megszilárditására, és főkép a nemzeti érzelmek fejlesztésére. Valóságos nagyhatalommá válhatnak és politikai hatásukat sem tagadhatja senki. Ez egyletek volnának legjobban hivatva arra, hogy hazánk különböző vidékein társadalmi központokat létesitsenek; demokratikus szervezetöknél fogva hathatós eszközök lehetnek a társadalmi válaszfalak lerombolására és egyáltalában arra, hogy országunk minden lakója egy magasztos nemzeti eszméért lelkesüljön, a magyar hazáért éljen és haljon. Ha sikerül az egész országot hazafias irányu dalegyletekkel behálózni, ezzel a magyar nemzeti műveltség védelmére és továbbfejlesztésére oly hatalmas hadsereget nyerünk, mely ágyú, puska és kard nélkül képes lesz csodálatraméltó hódításokat eszközölni.

Zajos éljenzés hangzott fel a beszéd után. Majd *Rózsavölgyi* Gyula tanácsos, a budai dalegyesület elnöke olvasta fel az országos dalegyesület történetéről irt vázlatát, közben a közönség éljenezte a multban szerepelt s most jelen volt tagokat: Gerlóczy Károlyt, Bartay Edét, Zimay Lászlót, Eszterházy Kálmán grófot, Lung Györgyöt.

A felolvasás után az egyes egyesületek rövid beszéddel szebbnél szebb zászlószalagokat kötöttek az országos egyesület lobogójára. *Lung* György köszönte meg az ovációt.

Ezután *Erkel* Sándor karnagy felolvasta a *jury jelentését*. A dijakat két csoportba osztották, a csoportok dijai azonban — az illető fokozatokban — egyenlő értéküek.

A kitüntetések a következők:

a) *Első csoport:* Első dij: Liszt Ferencz ezüst szobra, mint Budapest főváros dija. Elnyerte a *pécsi* dalárda. — Második dij: Ezüst serleg, a budapesti hölgyek dija. Elnyerte a *debreczeni* dalegyesület. — Harmadik dij: Ezüst koszoru, Bartay Ede dija. Elnyerte a *kassai* dalegyesület. — Negyedik dij: Ezüst koszoru, a budai dalárda dija. Elnyerte a *kecskeméti* dalárda.

b) *Második csoport:* Első dij: Erkel Ferencz ezüst szobra, az orsz. daláregyesület dija. Elnyerte az *egri* dalkör. — Második dij: Diszes ezüst kürt, a budapesti tagegyesületek dija. Elnyerte a *szatmárnémeti-i* dalegyesület. — Harmadik dij: Ezüst koszoru, a nemzeti zenede dija. Elnyerte a *székelyudvarhelyi* székely dalegyesület. — Negyedik dij: Ezüst koszoru, az «Egyetértés» dalegyesület dija. Elnyerte a *győri ének- és zene-egyesület.*

A többi a versenyben résztvett dalegyesületek is a készültségnek és haladásnak olyan jelét mutatták, hogy valamennyien megkapják az egyesületi diszérmet. Az egyes jutalmakat az illető dalegyesületek rögtön átvették s rövid beszéddel köszönték meg.

Ugyancsak *Erkel* Sándor tett jelentést a *királyhimnusz-pályázat eredményéről*. A biráló bizottság véleménye az volt, hogy a *dij ki nem adható* s a pályázat ismét meddő maradt. Csak Szögedy Endre adott be ez ellen különvéleményt. A közönség azonban olyan zajos éljenzéssel és tapssal fogadta a jelentést, hogy a birálók itéletének helyessége mellett valóságos tüntetésnek látszott.

Végül *Gerlóczy* elnök mondott záróbeszédet, a diszülést a király és a haza éltetésével végezvén be.

Háromnegyed órai szünet következett, mialatt a nagy terem széksorai és emelvénye jobban megnépesedtek s megkezdődött a *diszhangverseny*.

Megnyitó gyanánt *Váradi* Antal szavalta el «*A magyar dal*» című alkalmi költeményét. Majd a budai dalárda nyolcz czimbalom kiséretével bemutatta az ősz Erkel Ferencz legújabb férfikarát: a Petőfi «*Elvennélek*» és «*A faluban utcza hosszat*» költeményére irott lassut és frisset. Mindenkinek gyönyörűsége tellett az igazi magyar hangokban. Friss kedélyből fakadt igazi dalok, előkelő egyszerűségben, mély érzésben; a magyar műdalköltészet legértékesb termékei közül. A közönség lelkesült tapsviharban tört ki, mely nem akart addig szünni, mig az agg zeneköltő meg nem jelent az emelvényen, s a mig meg nem ismételték a két dalt.

Ezt gróf *Zichy* Gézának szintén egy alkalmi ujdonsága: «A vizaknai hősök» czímen követte, a budai és a Ganz-gyári dalköröktől, valamint az operaház zenekarától előadva. A mű tetszett; élénken tapsolták és hívták Zichy grófot is, ki azonban nem volt jelen.

Végül *Erkel* Ferencz a közönség nagy ovációi között mutatta be a *Jókai* versére irt *királyhimnuszát*. Az előbbi két énekkar s az orkesztrum adta elő. Egészen más kompozició, mint a minőket az előbbi estén hallott a közönség; van tartalma és szine. Jókai szövegét előbb *Szirmai* Imre a népszinház tagja szavalta el. A közönség Erkel tapsolásával és éljenzésével oszlott szét, s ezzel az országos dalünnep is véget ért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az «Egyetemes regénytár»-ban, a Singer és Wolfner czég ismeretes vállalatában, néhai P. *Szathmáry* Károly egyik hátrahagyott regénye «*A kiengesztelt átok*» jelent meg. A tárgy e század elejéből van merítve, a magyar vidéki életből, mikor még a betyárvilág is élte napjait; a regény azonban a női szív életét festi s a népnevelést is bevonja tendenciájába. Másik füzete a vállalatnak. «*Kis herczegnő,*» regény Mrs. Hungerfordtól, Fái J. Béla fordításában. A mű az ir mozgalmak, lázongások közepette játszik. Egy ifjú földesurat megtámadnak bérlői, de egy hőslelkű leány, a gyönge «kis herczegnő» megmenti. A sebesült férfi és megmentője nagy betegek lesznek s mire kigyógyulnak, természetesen sziveik is egymáshoz hajolnak, nem állván már útjokban többé a fiatal férfi hűtlenné vált menyasszonya sem. A regényirónő a szerelmi idillnek megrázó háteret adott a mai zilált ir viszonyok bevonásával. Mindenik regény ára, piros kötésben, 50 kr.

Protestáns Almanach czímen Tóth Vilmos füzetenkint megjelenő albumot indított meg, mely a magyar protestáns egyház élő jeleseinek arczképét és életrajzát közli, nagy negyedrétű alakban. A vállalatból eddig két füzet jelent meg, s b. Vay Miklós, Kun Bertalan, id. Szentiványi Márton, Baltik Frigyes, Tisza Kálmán, Papp Gábor, Fabinyi Ferencz, Sárkány Sámuel, Ujfalussy Sándor, Szász Gerő, Szontágh Miklós, Teutsch György, Bernáth Elemér, Ádám Kálmán, Poszvék Sándor, Török József, gr. Tisza Lajos, Szász Károly, Radó Kálmán, Karsay Sándor, Beöthy Zsigmond, Bánó József, Sztehló János arczképeit és életrajzát adja. Az egész vállalat 10 frtjával rendelhető meg.

Önügyvéd. Knorr Alajos kir. táblai biró ötödik kiadásban kezdi közrebocsátani ifj. Nagel Ottónál «Önügyvéd» című kézikönyvét. A könyv gyakorlati útmutatás jogügyletek elintézésére, okiratok és kiadványok szerkesztésére, a legújabb törvények alapján 450 iránypéldával, különösen ügyvédek, jegyzők, birák és felek számára szerkesztve. A füzetek minden hó 20-án jelennek meg. Az első füzet a közhatósági szervezettel indult meg.

Folyóiratok. A Kolozsvártt megjelenő *1848—49. Történelmi Lapok* legutóbbi száma Szentkatolnai Bakk Endrétől közli Sárosy Gyula (Bányai Julia 1848—49. női honvédszázados) életrajzát eredeti kutfők után. Bányai Julia résztvett a hires piskii csatában, hol lábát egy gránát megsebesítette. Zalatna vidékén küzdött a móczok ellen, elfogta az oláh tábor tizenkét szekér élelmét. Gyulafehérvár ostrománál pedig egy osztrák őrnagyot fogott el, mely alkalommal mellén sulyosan megsebesült. Temesnél megmentette a hadsereg pénztárát; Törökországból, kimenekülése után, gyakran tért haza és proklamációkat osztott szét. Kairóban tiz évvel ezelőtt halt meg. A lap közli Gábor Áron sirját is. «Vasvári halálára» vonatkozólag közöl továbbá új történelmi adatokat Lövey Klárától, ki legelőször kereste Teleki Blanka grófnővel a Vasvári sírhelyét. Nevezetes közleményt hoz Vasvári egyik életben maradt hadnagyától: Pethő Károlytól. Janku Ávrám jelentését a fontanelei csatáról, mely eddig lefordítva még nem volt, Veres Endre tollából, magyarázó szöveg kiséretében közli.

Szinházak. A *népszinház* e hó 16-ikán megnyilt s a «Sötét titok» című látványosságot adják. A *nemzeti szinház* szeptember elsején nyilik meg gr. Teleki László «Kegyencz» tragédiájával.

A két szinkörben aug. 24-ikén, mint Kossuth neve napjának előestéjén, díszelőadásokat tartottak. A *budai szinkörben* Szávay Gyula «Márczius tizenötödike» című költeménye nyitotta meg az előadást; a hazafias költeményt Komjáthy János szavalta. Ezt nyolcz némaképlet követte, melyeket a közönség zajos tapssal fogadott, mire Vahot «Budavár bevétele» című színművét adták elő. A *városligeti szinkörben* szintén voltak alkalmi némaképletek görögtűzzel és hazafias költemények. Különben a régi jó «Czigány» került színre és a szereplők közül Kissné asszony, Kiss, Beödy és Bihari arattak tetszést. Közönség mindkét helyen szép számmal volt.

Pályázat vígjátékra. A nemzeti szinház titkári hivatala a *Garai* Károly által felajánlott *1500 frt jutalomért pályázó vígjátékokat* ez évi szeptember hó 30-áig fogadja el. A pályadíj a társai közt legjobb vígjátéknak okvetlenül kiadatik. A jutalmat nyert darab a január-márcziusi időszakban mindenesetre színre kerül és a jutalmon kivül a nemzeti szinház rendes tantiémjeiben is részesül. A nyerőn kivül a netalán előadásra méltó vígjátékok is színre fognak kerülni.

Az «Ember tragédiája» Prágában. A prágai cseh nemzeti szinházban folytonosan játszák Madách «Ember tragédiáját.» Nagy hatását eléggé mutatja, hogy 13—14-ik előadását fölemelt helyárakkal jótékony czélra ismételték s a nézőtér ekkor is szorongásig megtelt. A legmelegebb nyári időben sem vesztett vonzerejéből.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az orvosok és természetvizsgálók brassói vándorgyülése. A magyar orvosok és természetvizsgálók 26-ik vándorgyülésöket tartották az idén, *Brassót* választván szinhelyül, hová e hó 21-én érkeztek meg a tagok. Ünnepélyesen és szivesen fogadták őket. E vándorgyülések munkássága és eredménye a szakosztályokban szokott nyilvánulni, hol számos felolvasást és értekezést tartanak, közérdekű kérdésekről és tudományos feladatokról. E felolvasások később nyomtatásban is megjelennek, s hatalmas nagy kötetet tesznek ki. Természetes tehát, hogy azoknak csak rövid fölsorolása is tulhaladja egy lap keretét. A vándorgyülésre közel háromszázan érkeztek.

A gyűlés e hó 22-ikén az új református templomban nyilt meg. A vándorgyűlés elnöke, ürmösi *Maurer* Mihály főispán üdvözölte a megjelenteket; kiemelte a politikailag üdvös hatást, melyet a vándorgyűlések kifejtettek, különösen mióta az uniót elősegítve, az erdélyi részekben a magyar faj megerősítésére, a magyar állam konszolidációjára vezettek. A brassói gyülés emlékére lelkes éljenzés között *négyszáz koronányi pályadijat* tüz ki valamely tudományos kérdésre. *Brennenberg* polgármester Brassó városa, *Tompa* jegyző Brassó megye nevében üdvözlik a gyülést. *Schächter* titkár a központi választmány jelentését előterjesztve, elismeréssel adózott a lelépett elnöknek, dr. Kovács József tanárnak, ki erős kézzel, kedvezőtlen viszonyok közt tizenkét évig állt az ügyek élén. A pályadijakról szólván, említette, hogy *Sajó* Károlyt megbizták egy gazdasági rovartan megirásával; dr. *Fenes* Náthán a trachomáról, *Budai* Kálmán a csont és izületi gümőkórról, *Farkas* Jenő dr. a rákos megbetegedés statisztikájáról Magyarországon irnak munkákat. A jelentés után *Obert* Ferencz, városi lelkész, a brassói bizottság elnöke üdvözli a vándorgyülést, és zajosan tapsolták, mikor Humboldt, Schiller és Darwin műveiből vett idézetekkel kimutatta, hogy a természettudomány az igazság megismerésére vezet és az emberiség erkölcsi nemesítésére nem káros, hanem hasznos. A tudományos társulatok üdvözlései után *Frivaldszky* alelnök emlékezett meg az utóbbi években elhunyt tagokról, *Csató* alispán pedig bemutatta *Kánitz* Ágoston tanár értekezését Hedvig Lajos brassói, mult századbeli botanikusnak életéről és mű-

ködéséről. Végül dr. *Pollák* Illés szocziologiai tanulmányt olvasott fel «A siker természetrajzáról.»

Másnap a *szakosztályok* üléseztek s egymást érték az előadások. Oly sokan értekeztek, hogy több alszakosztályt kellett alakítani. *Böke* egyetemi tanár, a ki a közegészségügyi szakosztályon elnökölt, figyelemreméltó megnyitó beszédet mondott, kiterjeszkedvén a közigazgatás tervezett reformjára. Hangsulyozta, hogy a reformműbe a közegészségügy újjászervezése nemcsak sikeresen beilleszthető, hanem a nélkül el sem képzelhető. Értekezéseket tartottak: dr. *Dirner* Gusztáv, budapesti egyetemi docens és női orvos a nőgyógyászatról, *Neumann* gégeorvos a gégebajoknál az antipirin használatáról, *König* nagyszebeni törvényszéki orvos a vizaknai sóbányában talált honvédholttestek tanulmányozása alapján, az aknaviz konzerváló hatását ismertette, *Vajna* fogorvos új, saját találmányú foghuzóit mutatta be, *Konrad* orvos, a nagyszebeni tébolyház igazgatója, a rendellenes koponyaalkat kórtani rendelményéről. Előadása kapcsán a szakosztály elhatározta, hogy e kérdés megfejtésére pályadíjat tűz ki. *Antalik* aradi tanár a holttest-égetésről, melyet kisérletekkel kötött egybe. *Vittenberg* a vízhiányban sinylődő nagyvárosok bajairól és a vízszerzés módjairól, *Edelmann* Sebő az elektromos munkaátvitel igazi fontosságáról, *Nuricsán* József dr. a torjai szénsavgyár berendezéséről, *Feuer* közegészségi felügyelő, a trachoma gyógykezelés újabb módjairól. Ez előadásokon kivül, a melyek vagy tudományos, vagy gyakorlati czélt szolgáltak, még vagy harmincz előadást tartottak. A harmadik napot is az értekezések vették igénybe, miközt a gyűlés számos tagja a környék nevezetességeit tekintette meg. Az átalánosabb érdekü előadások közül a következőket említjük: *Heinz* (Boroszlóból) a gyógyszerek történetéről szólt, *Falta* a fülbántalmakról, *Schächter* az orvosi bizonyítványokról, *Faragó* az anyagi viszonyok befolyásáról a gyermekhalandóságra, kiemelve a szegény-lakások, bábaügy, stb. rendezésének szügségét, *Temesváry* az anyatejről, hangsulyozva az anya korának és tápláltságának befolyását, *Téglás* barlangkutatásainak őstörténelmi eredményeiről, *Szüszmann* a közigazgatás faladatáról a fertőző kórokkal szemben, *Pécsi* a himlőoltás adta immunitás kezdetéről és tartamáról, *Lichtmann* az állami és társadalmi intervenczióról a gyermek-egészséggel szemben. *Koch* bemutatta Erdély új geologiai térképét, Walter fizikai szertárt mutatott be. A gyűlés után estély volt, melyen *Ágai* Adolf elmefuttatását a vakok és siketnémákról, nagy tetszéssel fogadta a közönség; *Fischer* az emberi tudás határairól beszélt.

Aug. 25-ikén volt a befejező ülés, Maurer főispán elnöklete alatt. A titkári jelentés kiemelte a tudományosság és az intézmény erősödését. A jövő gyülést *1894-ben Pécsett tartják* meg; egyelőre Aidinger polgármestert, Inczédy igazgatót és Ágh tanárt jelölték ki helyi tisztviselőkül.

Csapodinak az állóirásról szóló felolvasása után az elnöklő *főispán*, utalva a brassói gyülés tudományos és társadalmi eredményeire és fontosságára, köszönetet mondott a központi választmánynak, az előadóknak és átalában a vándorgyülés tagjainak. *Szabó* központi választmányi elnök a brassói vándorgyülés elnökének, Brassó város és megye vendégszerető polgárainak és a helyi bizottságnak köszöni a szives fogadást. (Átalános élénk éljenzés.) Erre a főispán berekeszté a sikerült XXVI. vándorgyülést. A diszebéden sok hölgy is vett részt. Az ebéd a kitünő városi zenekar játéka mellett lelkes hangulatban folyt le. A banket után a társaság legnagyobb része Rombauer főreáliskolai igazgató remek fekvésü kertjébe ment, hol a brassói hölgyek, élükön Rombauernéval és Fabritusnéval sikerült mulatságot rendeztek.

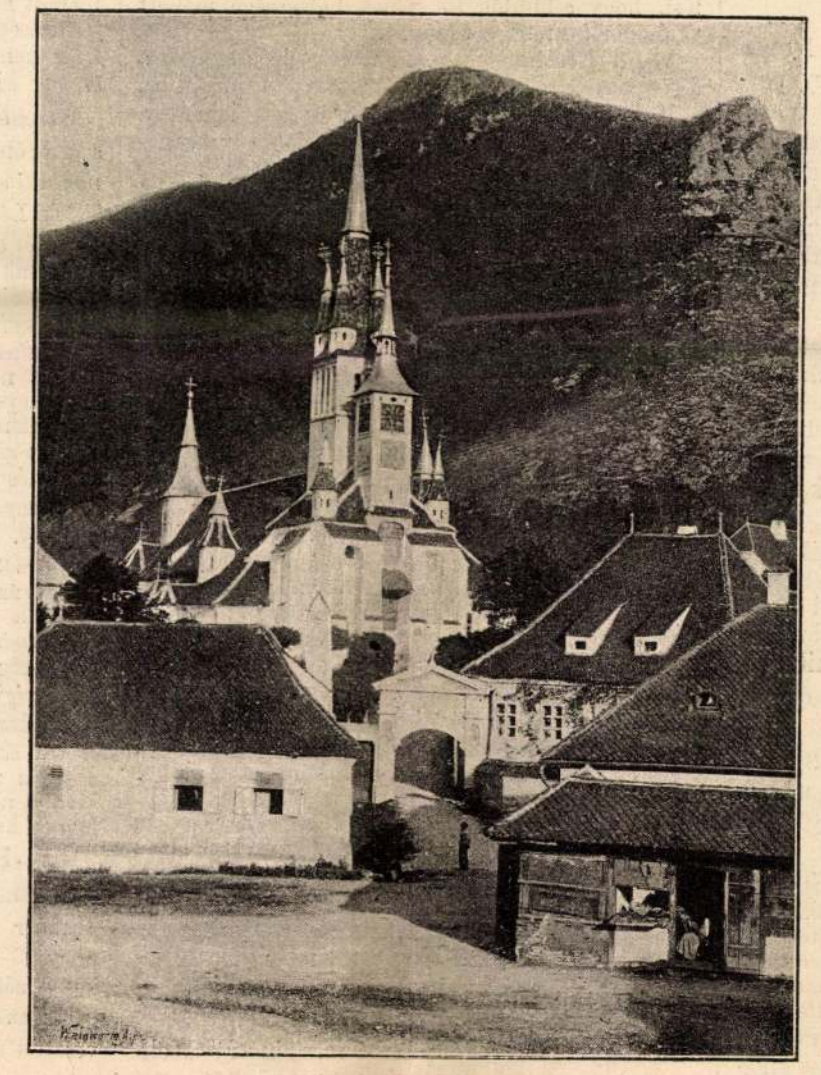

A SZENT-MIKLÓS (OLÁH) TEMPLOM.

A békésmegyei régészeti és közművelődési egyesület ez idei vándorgyülése aug. 21-én ment végbe *Csabán*, Göndöcs Benedek apát elnöklete alatt.

Zsilinszky Mihály, Csongrádmegye főispánja tartott emlékbeszédet az egylet elhunyt, érdemekben gazdag alelnöke, Haan Lajos volt csabai lelkész felett. A megejtett választásoknál alelnök: Oláh György vármegyei tiszti főügyész, titkár: Veres József orosházi lelkész, országgyülési képviselő, muzeumőr Gyulafi Endre tanár, jegyző: Chriszto Miklós lett. *Székely* Lajos gyulai tanító «Népmondák és népdalok» gyüjteménye tiz aranynyal jutalmaztatott.

Az aradi ereklye-muzeum. Aradon október 6-án nyitják meg a szabadságharczi emléktárgyakból összeállított muzeumot. Ezt egyelőre a szinházi bérház második emeletén helyezték el öt szobában. Sok érdekes ereklye van ott együtt.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Uj püspök. A király *Holdházy* János apátot és győri székes-káptalani kanonokot, tribuniczi választott püspökké nevezte ki. Holdházy tudvalevőleg most vett bucsut József főherczeg családjától, hol oly mintaszerüen töltötte be évek során át nevelői tisztjét.

A Pozsonyi Kereskedelmi Akadémián a beirások augusztus 31-én, szeptember 1-én és 2-án tartatnak. A beiráskor felmutatandó az utolsó iskolai bizonyítvány, keresztlevél (születési bizonyítvány) és újraoltási bizonyítvány.

MI UJSÁG?

A hőség. A német tudós, kit a Csendes-oczeánon nagy tengeri vihar gyötört, keservesen kiáltott föl: «És ezt még csendes tengernek nevezik.» Mit mondjunk oly hőségről, mely az árnyékban is 34—36 R. fok. Ez is mérsékelt éghajlat! Az átalános használatra való hévmérő legtöbbje a 40 R. foknál nem terjed tovább. Ezzel mostanában nem lehet megmérni a hőséget napsütötte helyen, a déli órákban. A higany egész végig betölti a kis csövet. Így tart ez már e hó 17-ike óta. Pedig az egész nyár száraz volt, már kiaszott minden. A híres görög-dinnye-piramisok a Dunaparton az idén is ott állnak szép sötét-zölden, hanem hiába keressük köztük azokat az óriásokat. Kiaszott, elszáradt minden. A falusi ember nem bír eleget panaszolni, hogy mi lesz belőle, s drágán számit föl mindent. Megesküszik, hogy egyéb zöld nincs az egész határán, mint az a pár galy, melyet a lova fejéhez kötött, hogy egy kis árnyékot tartson neki. Ha szél kerekedik, annak nincs semmi hüvössége, hanem olyan, mintha sütő kemenczéből tolulna ki, valóságos sirokko. Erdők, ligetek sárgák, és a megpörzsölt levelekben bokáig lehet gázolni, mint őszszel, mikor korai fagy köszönt be. Budapesten kiszáradt még az élet is, s nincs olyan kelendő semmi, mint a jég, behütött szódavíz. A mentők kocsija folyton vágtat. Szedi össze az aléltakat, a napszúrás áldozatait. Nem mindenkit a nap tüzes nyila terít ugyan le, de akárhányat, s egy

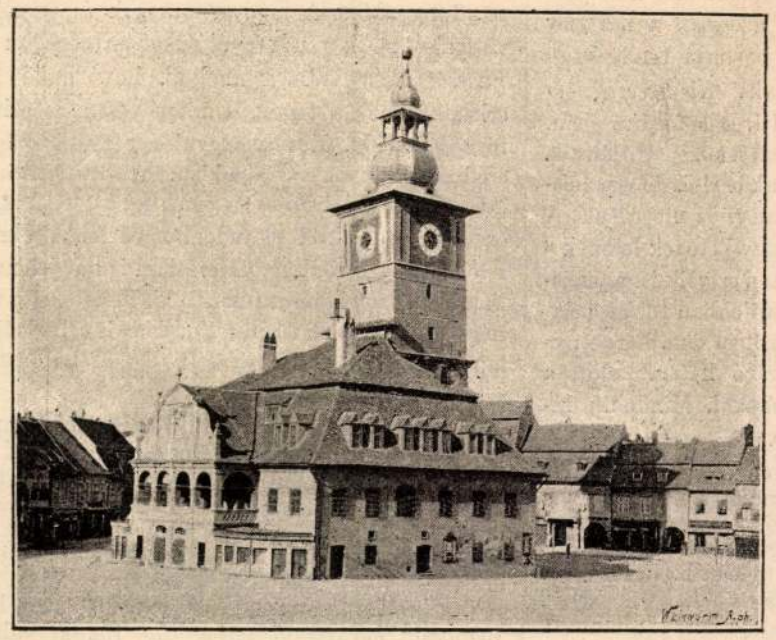

A VÁROSHÁZ.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA.

KÉPEK BRASSÓBÓL.

Brassai fekete templom címerei

Kőpeczi Sebestyén József: A brassai fekete templom Mátyás-kori címerei. Kolozsvár, 1927, 8. r. 22. l.

Kartak Pal
Pozsony, é
Karták Pál
Pozsony, é
Kazinczy F
8 o, 26 K,
Kecskeméti
ladár./ /F
L, Budap
Keglevich
dezések tá
pest, 189]
Kelényi B.
su metszet
ábrázolás
8 o, 2 K,
Kelényi B.
pálos kol
sa. /Kny.
3 K, 24 L,

Brassai címeres levelek

Nyáry Tihamér: Brassai címeres levelek és nemes családok. Színes címerképekkel és szövegközti rajzokkal. Budapest, 1912. 4-r, 45 l.

EGER

Székesegyház: szobrok.

Oltárszobrok. W 1863, 277 l

Brassai ev. templom

Kühlbrandt, Ernst: Die ev. Stadtpfarrkirche A.B. in Kronstadt.

I. füzet
2°, 29 k, 7 t, Brassó, 1898.

Brassai ev. templom

Kühlbrandt, Ernst: Führer durch die ev. Stadtpfarr-Kirche in Kronstadt

O, K, L, Brassó, 1913.

Brassó ev. templom

Sirenlélei

Gusbeth: Die Grabdenkmäler in der Westhalle der evang. Stadtpfarrkirche in Kronstadt. Abbildungen von Fr. Herrmann, Text von –

Kny.
8°, 8K, 25L.

1896.

Brassói ev. templom

Seraphim, Friedrich: Führer durch die evang. Stadpfarrkirche a. b. in Kronstadt.

8°, 9K, 44L, Brassó, év nélkül

Brassói ev. templom

Hary Gyula rajza

Repr.

Orsz. VII. 77 l.

Brassói Fekete-templom

Radocsay Dénes:
Adatok a brassói Fekete-templom építés-történetéhez.
Arch. Ért. 1940.
I. k. 270–271. l.

Vámos Ferei

25 K, 64 .

Vámszer Gé:

templom. /

Debrecen,

Vándorfy Já

jelene.

Ványai Ist

vid kalauza

Varga Nándo

fikához. Ré

Budapest,

Varga Ottó:

Varjas Endr

lemképének

vár, 1923.

Varju Elemé

és az Árpád

nélkül, / 1

Brassói fekete

templom

Erod

A Hirnök 1937.

6 szám

(Kepekkel)

Brassói fekete templom

Ranschburg
157. sz. Ex.
1941 karácsony

417 **Köpeczi Sebestyén József.** A brassai fekete templom Mátyás-kori címerei. Kolozsvár, 1927. fzve. 8°.

Pengő
(Erdélyi Tudományos füzetek 8.)
2.40

NOPRS

abcdef

nopr

123456

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM.

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM TORNYA.

Az utóbbi időben ismételten a brassói Fekete-templom felé terelődött a közfigyelem. Pár héttel ezelőtt a templom tőszomszédságában levő szász gimnázium padlásán nyolcz értékes, a templomból származó vallásos tárgyú festményt találtak, melyeket rendbehozataluk után újra a templomban akarnak elhelyezni. A műemlékek Országos Bizottsága pedig a templom megőrzése, illetőleg újjáépítése gondolatát vetette fel és a templom pontos és részletes műszaki felvételét Fritz O. műegyetemi adjunktus útján elkészíttette, a kinek szakértő, tapasztalatteljes vezetése alatt volt alkalmam nekem is a brassói és a kerczi felvételeknél dolgozni.

Mint hazánk régi hires temploma, méltán köti le érdeklődésünket. Az ezredéves emlékművel koronázott Czenk-hegy erdeje lábánál és annak oltalma alatt tetemes arányaival messze uralja Erdély legszebb városának ódon levegőjű keskeny utczáit, karcsú házait.

Tornya ugyan hét emeletes, melyen még a 25·21 magas sisak ül, de a templom nagy méreteihez aránylag alacsony. Ennek okát abban találjuk, hogy bár a templom 1385—1425 épült, mégsem fejezték be. Munkás pedig bőven lehetett, mert tudjuk, hogy építésekor költöztek be mint munkások a város Bolgárszeg nevű részének elolahosodott bolgárai. — Az eredetileg kéttornyúnak tervezett épület É-i tornya pedig teljesen elmaradt, ugyan a két torony közti támasztó fal horribilis vastagságú, 3·26 méter. S ily vastag fal nincs is több a templom kerületén, ugyan a D.-i torony fala oly széles, hogy 0·80 méter kar-szélességü csigalépcső benne kering fölfelé, a falvastagság a hajók körül pedig átlag 1·40 méter, a szentélynél 1·10—1·20 méter.

A templom beboltozása csarnokrendszerű; a középhajó oldalnyomása feloldására a két mellékhajó boltozata szolgál. Felötlő jelenség, hogy nem a németeknél elterjedt kereszt-boltozat födi a középhajót, hanem a Franczia-országban divó módor szerint donga. Ez a főhajót födő egyszerű öntött hosszdonga szakaszonkint boltövekkel van erősítve; e boltöveket bizonyára előre megépitették, s igy mintegy állványul szolgáltak. A donga a mellékhajók felé süvegekkel van átvive. A mellékhajók pedig borda nélküli emelkedő kereszt-boltozatúak, s itt más látható boltövekkel különböztetődnek meg egymástól az egyes szakaszok. Ez övek két szempontból is szerepet játszanak: erősitik a boltozatot és egyben a boltnyomás bizonyos mennyiségét a pillérekre származtatják át. A falak mentén is boltövek tartják a boltozatot, minek következtében a falak csak térelzáró karakterűek, hova önként kivánkozott ablakok betétele.

Főhajója csak a mellékhajók közvetitésével kap világosságot. A hajó sötétebb, mint a közvetlenebb világitású 15·95 méter magas oszlopokkal tagozott szentély, hol a világító felületek különben is sűrűbbek és magasabbak, miáltal a Ny-i kapun belépőre a templom fokozott monumentalitású perspektivával hat. Hozzájárul ehez még a talaj azon magassági változása, hogy a belépőtől lejt, majd az oltárig újra emelkedik.

Belseje a barokk korban teljesen átépült, épen csak a bordaprofil kiindulások (különösen a templom sarkaiban és a Ny-i kapu mögött), a kórus alatt levő szép munkájú konzolok, a D-i empora ajtói, továbbá az éghez törekedő áhitatot érzékitő nyulánk ablakok mutatják csak a csúcsives stil kecses formáit. A hajót a barokk kor eredeti jellegéből annyiban vetkőztette ki, hogy az egykor magas oszlopai folytán tágas csarnokú templomot az oszlopok közé, azok derék magasságában beékelt emporákkal, egységében megszakitotta. Ha pedig részleteiben biráljuk az emporákat, a barokk kornak ritka, bár gyengén sikerült épitkezési módját látjuk: gótot utánoz, — hogy a gót templom keretében létjogosultságot nyerhessen.

A templom külseje művészi szempontból tökéletesebb a belsőnél. A kapuk mindegyike finom, szeretettel megtervezett és előállított kőfaragás. Legdiszesebb a Ny-i főkapú; szép motivuma a naturalisztikus törzseken felfutó levelek. Ugyancsak mintaszerű arányaiban az É-i oldal egykor aranyozott «Arany kapu»-ja, melyre a szimetrikus elhelyezésben kőből faragott fészkek vannak alkalmazva. Ugyancsak szép alkotás a D-i nagyobb kapu a beléhelyezett XV. századból származó fakapujával, meg a mögötte levő előtér falra pingált Mátyás-korabeli freskóval, melyről e lap hasábjain más részletes ismertetés is megjelent. Az említett kapuk mindegyike felső részét kőrácsdiszek tagozzák és teszik változatossá. Mesterművek az ablakok csúcsíve alatt képzett, más romladozó kőrácsdiszek is. Hogy külseje előkelő voltáról teljes képünk legyen, megemlítem még, hogy a szentély körüli pillérek mindegyikén művészi beállitásban egy-egy szent áll és hogy ugyanezen pillérek kövégződései hajlékony indákkal teleszött felületek. A hármas hajó egy nagy tető alá van szoritva, mely lefödés nehézkes, ormótlan tömegében nyomasztó hatású. Megértjük, ha tudjuk, hogy a fedélszék 3 emeletre osztott gerendaerdeje 19 ½ méter magas.

Ha mint értékes műemlékünk nem is birna valóban művészi tökélyen álló kecses részletekkel, már történeti multja is érdekessé tenné. — 1689-ben Caraffa zsoldosai felgyújtották Brassó városát és ezóta hivják a tűzvészben megrongálódott, összefüstölődött templomot «Feketé»nek. — Mátyás királyunk 1467-ben kiváltságokat biztosit a városnak s ezért Brassónak küldött hollós czimerét úgy tisztelik meg a város szász polgárai, hogy templomukban, a szószékkel szemben álló pillérre erősitik, a hol most is látható. — 1542-ben hirdetik ki a templom addig katholikus hivei Luther tanát, s hét év mulva a brassói születésü nagyhirű reformátort, Honterust látjuk a templom lelkészi karospadján.

Igy a nagyszámú templomlátogatók részére a vezetőknek sok mondanivalója akad. Majd a padokon függő értékesnél-értékesebb régi keleti szőnyegek, majd a két régi harangból álló keresztelő-medencze, majd a sekrestye katholikus időkből származó drága himzésü misemondó-ruhái, majd a brassói ötvösművesek remekei, majd a Monarchia második legnagyobb orgonája, majd a Bárczaságra messze elhangzó 2·19 méter átmérőjü, s igy Erdély legnagyobb harangja köti le a szemlélő figyelmét.

Érdekes az egyik É—i pillér tetején fekvő szobor históriája. Egy fiatal épitész dolgozott a templomon annyi ügyességgel, hogy az öregek féltékenységét kihivta magára, a mely bosszút is állott rajta. Mestere az emlitett pillérhez szólitotta, hogy nézzen le, minő hibásan van az épitve, s ekkor a gyanútlanúl letekintőt a mélységbe lökte. Emlékét a lenéző szobor van most hivatva megtartani.

A templom átjavitása szükségesnek mutatkozik, a krabbás fiálék, kőrácsdiszek különösen helyrehozandók volnának. De oly alapos átdolgozás volna a legegészségesebb, hogy egy pillérnél megkezdve kicserélnék a külsőn az atmoszferilikus behatásoknak kitett és ezáltal még körmünk nyomán is porladozó homokkőkoczkákat. Ily restaurálása a kőfaragó munka költséges volta miatt tetemes összegbe, több százezer koronába kerülne. Tehát a templom jövője: pénz kérdése.

Makoldy József.

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM A FŐTÉRRŐL NÉZVE. — Makoldy J. rajzai.

— Ezt is eladtuk, a rétünket — szólt helyette Menyus bácsi. Bizony eladtuk . . .

Ballagtak megint tovább.

Már csak pár lépés volt a Kócs-házig. Korhadozó vén diófák mögül barnállott ki magas fazsindelyes teteje. Zöldes-szürke moh lepte el nagy foltokban a zsindelyt, itt-ott egy-egy mély behorpanás a tetőn. Mintha valami vérengző óriás harapott volna bele . . .

Fa Jánost szorongó érzés fogta el a ház előtt. Várta, hogy ismét megszólal majd Menyus bácsi — «ezt is eladtuk» — és tovább vezeti valami idegen bérelt fedél alá.

De Menyus bácsi már csak odabent szólalt meg az oszlopos tornáczon («No, hálisten!« — lélekzett fel Fa János), a melynek erősen homoruló tégláin ismét keményen kopogott a lépte. Szava is a régi érczezel csengett és, noha kissé erőltetve, a régi bonhomiával:

— Anyjuk lelkem, megjöttünk; itt vagyunk. Terülj asztal, éhezünk, szomjazunk! — kiáltott be a szokott kedélyes formulájával a konyhába s a vendéget szobájába vezette, hogy kimosakodja az út porát.

Fa János kissé elszontyolodott a mint igy magára maradt a kis szobában, melyre már ráborult a kora őszi est homálya.

— Hm . . . nem jött ki elém — nyugtalankodott legbent magában — még csak a kendőjével sem intett felém . . .

Azután pár perczig versenyt hallgatott a süketnéma falusi estével, majd meggyujtotta az asztalon árválkodó gyertyát (egy szál őszirózsa csak lehetne mellette . . .) és hozzálátott az átöltözéshez. Kissé soká tartott a dolog (Menyus bácsi be is kopogott már — «öcsém-uram, elrepül a sült liba!»), hanem aztán olyan is volt János úr, mintha skatulyából huzták volna ki, mikor végre megjelent a boltives ebédlőszobában, a hol már terítve volt a jól ismert nagy kerek diófa-asztal. Azon már három gyertyaszál pislákolt.

Kócs néni a régi szeretettel fogadta az elveszett és megtért fiut. A szeretete talán még nőtt is azóta, de ő maga megfogyatkozott.

— Ide, ide, a régi helyére, Jani fiam (már engedjen meg, én csak igy nevezem) — kinálkozódott szivesen — úgy is régen várja már ez a hely.

Fa János leült a helyre, mely olyan régen várja. És ő is várt valakit . . . A tavaszt várta vagy a nyarat. Egy édes mosoly, egy üde kaczaj . . . egy szál virág, egy meleg ragyogó napsugár oh, be elkelne itt ebben a komor, nyomasztó, gyertyavilágos őszi némaságban . . .

— Nyilt az ajtó, Fa János szive megdobbant . . . Oh, most, most suhan be mindjárt a mosolygó tavasz . . . a napsugaras nyár! Most jön Iluska . . . Ilonka most . . .

Erzsók asszony, egy apró töpörödött fehércseléd biczegett be az estebéddel, szép ropogósra sült libapecsenyével.

— Ez az egész udvartartásunk! — jegyezte meg tréfásan Menyus bácsi, mikor Erzsók asszony visszadöczögött a konyhába. Ezt is a szomszédból kértük kölcsön.

— Nem kap az ember valamire való cseléd — tette hozzá mintegy mentegetődzve Kócs néni — aranyért sem lehet itt már kapni . . . Mind a városba szalad a czifra életre. Vénségünkre odajutunk már, hogy a lábbelit is magunknak kell tisztogatnunk. Oh, oh, felfordult világ ez a mai . . . Ehol, a lámpánkat se tudjuk már használni. Nincs, a ki gondozza. Vissza kellett térnünk a gyertyához, koppantóhoz. Persze, míg szegény Ilonka itthon volt . . .

A Kócs néni jóságos, derüs tekintete itt egyszerre elborult, Fa Jánosra pedig mintha a villám csapott volna le hirtelen.

— Hát Iluska . . . Ilonka nincs itthon? — kérdezte Fa János és valami nagy belső forróság öntötte el egyszerre, de minden erejével igyekezett megőrizni a higgadtság látszatát.

— Nincs, — jelentette röviden Menyus bácsi. Ilona elment.

Fa János szinte belégörbült ebbe a kijelentésbe és úgy ült ott a székén, mint valami nagy eleven kérdőjel.

— Szeptember elején ment el — vette át a szót, szemét törölgetve, Kócs néni — Pusztatelekre tanitónőnek. Elunta már itthon a várakozást (itt Jánosra nézett Kócs néni és a hogyan ránézett, valami szelid szemrehányás is volt abban), előkereste a diplomáját és hát . . . elment . . . Szegény lánynak manapság már a diploma a vőlegénye. Azóta csak igy vagyunk . . .

— Igy ám — bólintott rá Menyus bácsi — na, igyunk egyet, öcsém uram!

Ittak. De nem igen izlett a bor. A vacsora sem, a beszéd sem.

Fa János, mialatt látszólag egy libaczombbal viaskodott, voltaképen parázs lelkiharczot vivott meg magában. Felvegye-e a Kócs néni által, úgyszólván, a lábaihoz ejtett beszédfonalat? . . .

Künn, az ablak alatt ezenközben dudorászni kezdett az őszi szél. A korhadozó ablakfákon keresztül a szobába is be-besurrant és kisértetiesen imbolygatta a gyertyák bús lángjait . . .

Fa János a szemközt lógó nagy, kopott aranykeretü fali tükörbe pillantott s hirtelen úgy rémlett neki, hogy egy fáradt, sápadt, fakó és majdnem ismeretlen arcz mered rá onnan vissza . . . Egyszerre valami tompa bizsergést, majd éles nyilalást érzett a csontjaiban . . .

Felszisszent, a lábához kapott és egyelőre — nem vette fel azt a bizonyos fonalat. És nem szólt a tavaszról és nem beszélt a nyárról . . . Elgondolkozva hallgatott . . .

Elgondolkoztak és hallgattak mind a hárman.

Hallgatták, a mint odakünn az ablakon, lombtaroló hideg ujjaival — kip . . . kop . . . didergetőn kopogott az ősz . . .

———

NAGY FRIGYES. — J. P. Bause 1787-ből való rézmetszete A. Graff festménye után.

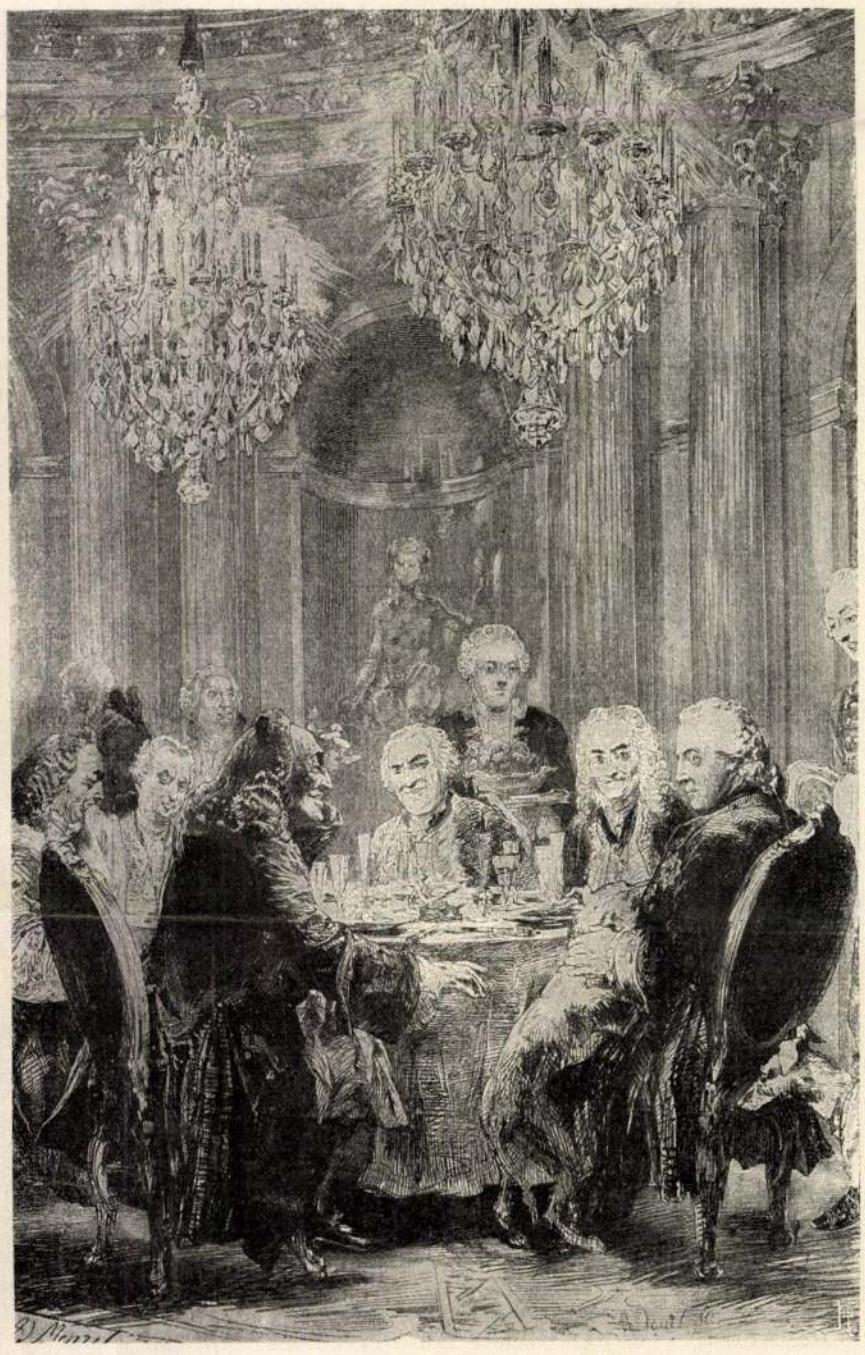

NAGY FRIGYES ASZTALA SANSSOUCIBAN. — Menzel festménye.

NAGY FRIGYES SZÜLETÉSÉNEK KÉTSZÁZÉVES ÉVFORDULÓJÁRA.

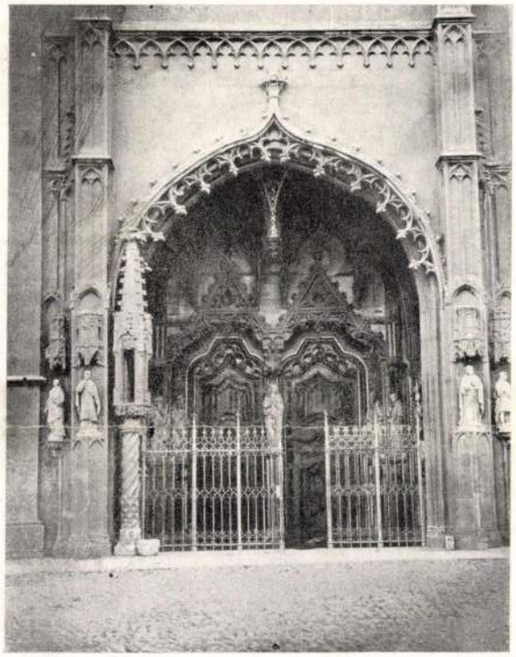

1.

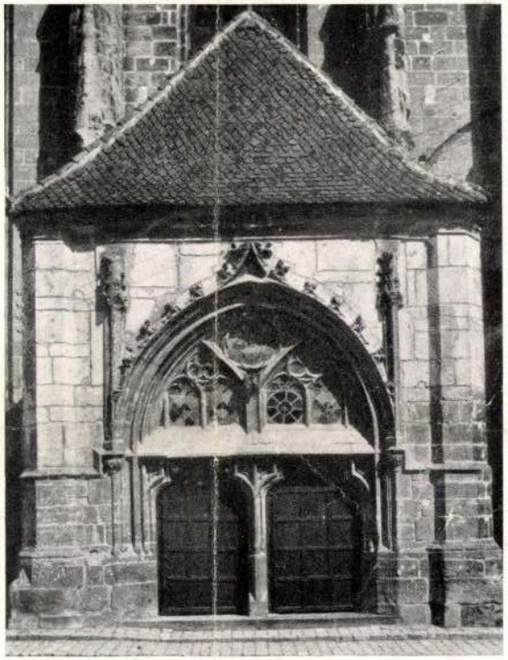

2.

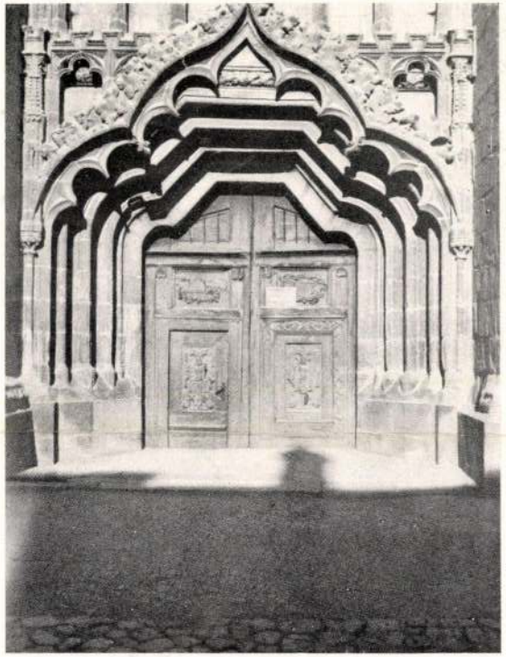

3.

1. A KASSAI DÓM DÉLI KAPUJA (RESTAURÁLÁS ELŐTT).

2—3. A BRASSÓI FEKETE TEMPLOM ~~NYUGATI~~ DÉLI KAPUJA.

Brassói levele

templom

Erdély 1940.

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM.

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM TORNYA.

Az utóbbi időben ismételten a brassói Fekete-templom felé terelődött a közfigyelem. Pár héttel ezelőtt a templom tőszomszédságában levő szász gimnázium padlásán nyolcz értékes, a templomból származó vallásos tárgyú festményt találtak, melyeket rendbehozataluk után újra a templomban akarnak elhelyezni. A műemlékek Országos Bizottsága pedig a templom megőrzése, illetőleg újjáépítése gondolatát vetette fel és a templom pontos és részletes műszaki felvételét Fritz O. műegyetemi adjunktus útján elkészíttette, a kinek szakértő, tapasztalatteljes vezetése alatt volt alkalmam nekem is a brassói és a kerczi felvételeknél dolgozni.

Mint hazánk régi hires temploma, méltán köti le érdeklődésünket. Az ezredéves emlékművel koronázott Czenk-hegy erdeje lábánál és annak oltalma alatt tetemes arányaival messze uralja Erdély legszebb városának ódon levegőjű keskeny utczáit, karcsú házait.

Tornya ugyan hét emeletes, melyen még a 25·21 magas sisak űl, de a templom nagy méreteihez aránylag alacsony. Ennek okát abban találjuk, hogy bár a templom 1385—1425 épült, mégsem fejezték be. Munkás pedig bőven lehetett, mert tudjuk, hogy építésekor költöztek be mint munkások a város Bolgárszeg nevű részének elolahosodott bolgárai. — Az eredetileg kéttornyúnak tervezett épület É-i tornya pedig teljesen elmaradt, ugyan a két torony közti támasztó fal horribilis vastagságú, 3·26 méter. S ily vastag fal nincs is több a templom kerületén, ugyan a D.-i torony fala oly széles, hogy 0·80 méter kar-szélességű csigalépcső benne kering fölfelé, a falvastagság a hajók körül pedig átlag 1·40 méter, a szentélynél 1·10—1·20 méter.

A templom beboltozása csarnokrendszerű; a középhajó oldalnyomása feloldására a két mellékhajó boltozata szolgál. Felötlő jelenség, hogy nem a németeknél elterjedt kereszt-boltozat födi a középhajót, hanem a Franczia-országban dívó modor szerint donga. Ez a főhajót födő egyszerű öntött hosszdonga szakaszonkint boltövekkel van erősítve; e boltöveket bizonyára előre megépitették, s így mintegy állványul szolgáltak. A donga a mellékhajók felé süvegekkel van átvive. A mellékhajók pedig borda nélküli emelkedő kereszt-boltozatúak, s itt más látható boltövekkel különböztetődnek meg egymástól az egyes szakaszok. Ez övek két szempontból is szerepet játszanak: erősítik a boltozatot és egyben a boltnyomás bizonyos mennyiségét a pillérekre származtatják át. A falak mentén is boltövek tartják a boltozatot, minek következtében a falak csak térelzáró karakterűek, hova önként kivánkozott ablakok betétele.

Főhajója csak a mellékhajók közvetítésével kap világosságot. A hajó sötétebb, mint a közvetlenebb világitású 15·95 méter magas oszlopokkal tagozott szentély, hol a világító felületek különben is sűrűbbek és magasabbak, miáltal a Ny-i kapun belépőre a templom fokozott monumentalitású perspektivával hat. Hozzájárul ehez még a talaj azon magassági változása, hogy a belépőtől lejt, majd az oltárig újra emelkedik.

Belseje a barokk korban teljesen átépült, épen csak a bordaprofil kiindulások (különösen a templom sarkaiban és a Ny-i kapu mögött), a kórus alatt levő szép munkájú konzolok, a D-i empora ajtói, továbbá az éghez törekedő áhitatot érzékítő nyulánk ablakok mutatják csak a csúcsíves stil kecses formáit. A hajót a barokk kor eredeti jellegéből annyiban vetkőztette ki, hogy az egykor magas oszlopai folytán tágas csarnokú templomot az oszlopok közé, azok derék magasságában beékelt emporákkal, egységében megszakította. Ha pedig részleteiben biráljuk az emporákat, a barokk kornak ritka, bár gyengén sikerült épitkezési módját látjuk: gótot utánoz, — hogy a gót templom keretében létjogosultságot nyerhessen.

A templom külseje művészi szempontból tökéletesebb a belsőnél. A kapuk mindegyike finom, szeretettel megtervezett és előállított kőfaragás. Legdiszesebb a Ny-i főkapú; szép motivuma a naturalisztikus törzseken felfutó levelek. Ugyancsak mintaszerű arányaiban az É-i oldal egykor aranyozott «Arany kapu»-ja, melyre a szimetrikus elhelyezésben kőből faragott fészkek vannak alkalmazva. Ugyancsak szép alkotás a D-i nagyobb kapu a beléhelyezett XV. századból származó fakapujával, meg a mögötte levő előtér falra pingált Mátyás-korabeli freskóval, melyről e lap hasábjain más részletes ismertetés is megjelent. Az említett kapuk mindegyike felső részét kőrácsdiszek tagozzák és teszik változatossá. Mesterművek az ablakok csúcsíve alatt képzett, más romladozó kőrácsdiszek is. Hogy külseje előkelő voltáról teljes képünk legyen, megemlítem még, hogy a szentély körüli pillérek mindegyikén művészi beállításban egy-egy szent áll és hogy ugyanezen pillérek kővégződései hajlékony indákkal teleszőtt felületek. A hármas hajó egy nagy tető alá van szorítva, mely lefödés nehézkes, ormótlan tömegében nyomasztó hatású. Megértjük, ha tudjuk, hogy a fedélszék 3 emeletre osztott gerendaerdeje 19 $^1/_2$ méter magas.

Ha mint értékes műemlékünk nem is birna valóban művészi tökélyen álló kecses részletekkel, már történeti multja is érdekessé tenné. — 1689-ben Caraffa zsoldosai felgyújtották Brassó városát és ezóta hivják a tűzvészben megrongálódott, összefüstölődött templomot «Feketé»nek. — Mátyás királyunk 1467-ben kiváltságokat biztosit a városnak s ezért Brassónak küldött hollós czimerét úgy tisztelik meg a város szász polgárai, hogy templomukban, a szószékkel szemben álló pillérre erősitik, a hol most is látható. — 1542-ben hirdetik ki a templom addig katholikus hivei Luther tanát, s hét év mulva a brassói születésű nagyhirű reformátort, Honterust látjuk a templom lelkészi karospadján.

Így a nagyszámú templomlátogatók részére a vezetőknek sok mondanivalója akad. Majd a padokon függő értékesnél-értékesebb régi keleti szőnyegek, majd a két régi harangból álló keresztelő-medencze, majd a sekrestye katholikus időkből származó drága himzésű misemondó-ruhái, majd a brassói ötvösművesek remekei, majd a Monarchia második legnagyobb orgonája, majd a Bárczaságra messze elhangzó 2·19 méter átmérőjű, s így Erdély legnagyobb harangja köti le a szemlélő figyelmét.

Érdekes az egyik É—i pillér tetején fekvő szobor históriája. Egy fiatal épitész dolgozott a templomon annyi ügyességgel, hogy az öregek féltékenységét kihivta magára, a mely bosszút is állott rajta. Mestere az említett pillérhez szólitotta, hogy nézzen le, minő hibásan van az épitve, s ekkor a gyanútlanúl letekintőt a mélységbe lökte. Emlékét a lenéző szobor van most hivatva megtartani.

A templom átjavítása szükségesnek mutatkozik, a krabbás fiálék, kőrácsdiszek különösen helyrehozandók volnának. De oly alapos átdolgozás volna a legegészségesebb, hogy egy pillérnél megkezdve kicserélnék a külsőn az atmoszferilikus behatásoknak kitett és ezáltal még körmünk nyomán is porladozó homokkőkoczkákat. Ily restaurálása a kőfaragó munka költséges volta miatt tetemes összegbe, több százezer koronába kerülne. Tehát a templom jövője: pénz kérdése.

Makoldy József.

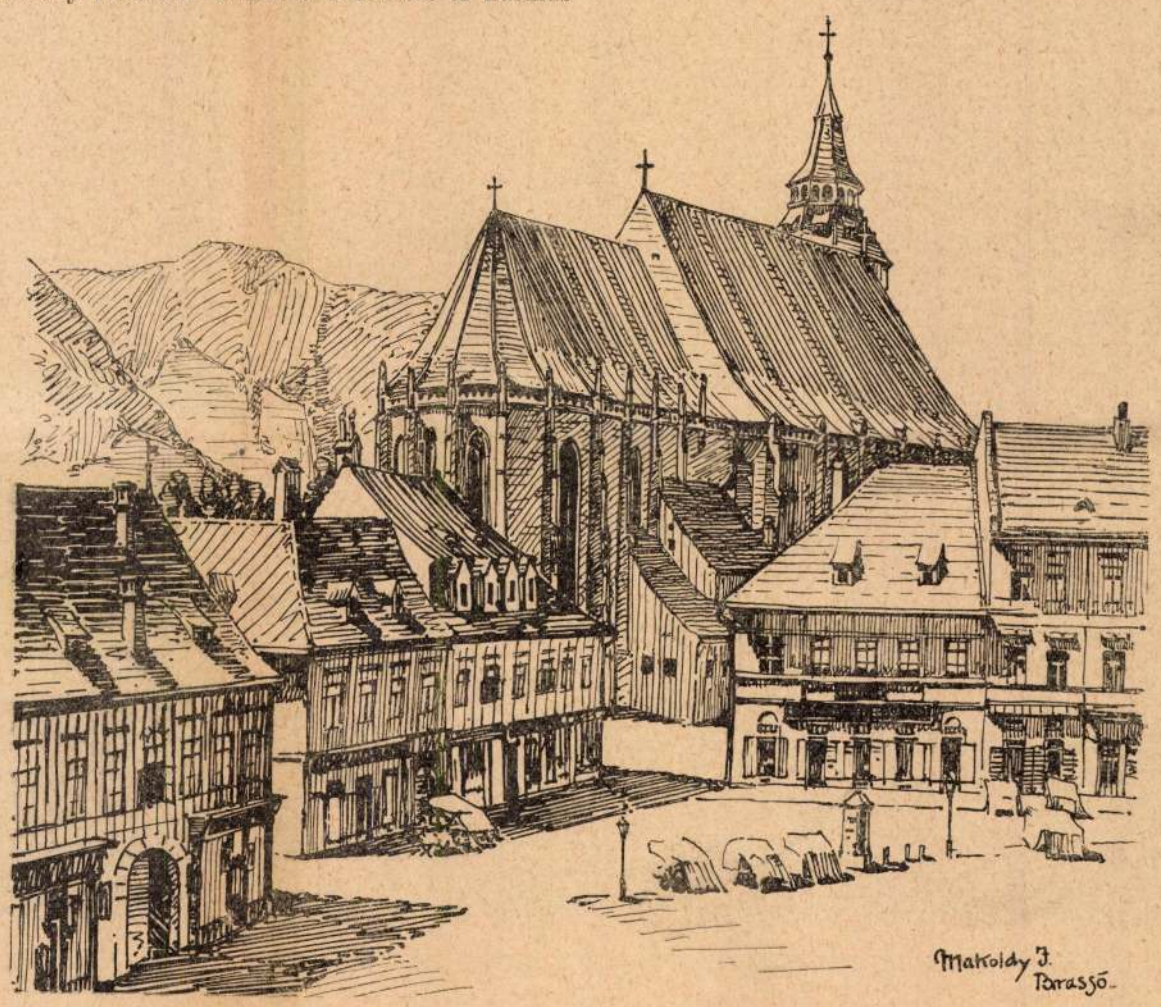

A BRASSÓI FEKETE-TEMPLOM A FŐTÉRRŐL NÉZVE. — Makoldy J. rajzai.

— Ezt is eladtuk, a rétünket — szólt helyette Menyus bácsi. Bizony eladtuk . . .

Ballagtak megint tovább.

Már csak pár lépés volt a Kócs-házig. Korhadozó vén diófák mögül barnállott ki magas fazsindelyes teteje. Zöldes-szürke moh lepte el nagy foltokban a zsindelyt, itt-ott egy-egy mély behorpanás a tetőn. Mintha valami vérengző óriás harapott volna bele . . .

Fa Jánost szorongó érzés fogta el a ház előtt. Várta, hogy ismét megszólal majd Menyus bácsi — «ezt is eladtuk» — és tovább vezeti valami idegen bérelt fedél alá.

De Menyus bácsi már csak odabent szólalt meg az oszlopos tornáczon («No, hálisten!« — lélekzett fel Fa János), a melynek erősen homoruló tégláin ismét keményen kopogott a lépte. Szava is a régi érczczel csengett és, noha kissé erőltetve, a régi bonhomiával:

— Anyjuk lelkem, megjöttünk; itt vagyunk. Terülj asztal, éhezünk, szomjazunk! — kiáltott be a szokott kedélyes formulájával a konyhába s a vendéget szobájába vezette, hogy kimosakodja az út porát.

Fa János kissé elszontyolodott a mint így magára maradt a kis szobában, melyre már ráborult a kora őszi est homálya.

— Hm . . . nem jött ki elém — nyugtalankodott legbent magában — még csak a kendőjével sem intett felém . . .

Azután pár perczig versenyt hallgatott a süketnéma falusi estével, majd meggyujtotta az asztalon árválkodó gyertyát (egy szál őszirózsa csak lehetne mellette . . .) és hozzálátott az átöltözéshez. Kissé soká tartott a dolog (Menyus bácsi be is kopogott már — «öcsém-uram, elrepül a sült liba!»), hanem aztán olyan is volt János úr, mintha skatulyából húzták volna ki, mikor végre megjelent a boltives ebédlőszobában, a hol már teritve volt a jól ismert nagy kerek diófa-asztal. Azon már három gyertyaszál pislákolt.

Kócs néni a régi szeretettel fogadta az elveszett és megtért fiut. A szeretete talán még nőtt is azóta, de ő maga megfogyatkozott.

— Ide, ide, a régi helyére, Jani fiam (már engedjen meg, én csak így nevezem) — kinálkozódott szivesen — úgy is régen várja már ez a hely.

Fa János leült a helyre, mely olyan régen várja. És ő is várt valakit . . . A tavaszt várta vagy a nyarat. Egy édes mosoly, egy üde kaczaj . . . egy szál virág, egy meleg ragyogó napsugár oh, be elkelne itt ebben a komor, nyomasztó, gyertyavilágos őszi némaságban . . .

— Nyilt az ajtó, Fa János szive megdobbant . . . Oh, most, most suhan be mindjárt a mosolygó tavasz . . . a napsugaras nyár! Most jön Iluska . . . Ilonka most . . .

Erzsók asszony, egy apró töpörödött fehércseléd biczegett be az estebéddel, szép ropogósra sült libapecsenyével.

— Ez az egész udvartartásunk! — jegyezte meg tréfásan Menyus bácsi, mikor Erzsók asszony visszadöczögött a konyhába. Ezt is a szomszédból kértük kölcsön.

— Nem kap az ember valamire való cseléd — tette hozzá mintegy mentegetődzve Kócs néni — aranyért sem lehet itt már kapni . . . Mind a városba szalad a czifra életre. Vénségünkre odajutunk már, hogy a lábbelit is magunknak kell tisztogatnunk. Oh, oh, felfordult világ ez a mai . . . Ehol, a lámpánkat se tudjuk már használni. Nincs, a ki gondozza. Vissza kellett térnünk a gyertyához, koppantóhoz. Persze, mig szegény Ilonka itthon volt . . .

A Kócs néni jóságos, derüs tekintete itt egyszerre elborult, Fa Jánosra pedig mintha a villám csapott volna le hirtelen.

— Hát Iluska . . . Ilonka nincs itthon? — kérdezte Fa János és valami nagy belső forróság öntötte el egyszerre, de minden erejével igyekezett megőrizni a higgadtság látszatát.

— Nincs, — jelentette röviden Menyus bácsi. Ilona elment.

Fa János szinte belégörbült ebbe a kijelentésbe és úgy ült ott a székén, mint valami nagy eleven kérdőjel.

— Szeptember elején ment el — vette át a szót, szemét törölgetve, Kócs néni — Pusztatelekre tanitónőnek. Elunta már itthon a várakozást (itt Jánosra nézett Kócs néni és a hogyan ránézett, valami szelid szemrehányás is volt abban), előkereste a diplomáját és hát . . . elment . . . Szegény lánynak manapság már a diploma a vőlegénye. Azóta csak így vagyunk . . .

— Így ám — bólintott rá Menyus bácsi — na, igyunk egyet, öcsém uram!

Ittak. De nem igen izlett a bor. A vacsora sem, a beszéd sem.

Fa János, mialatt látszólag egy libaczombbal viaskodott, voltaképen parázs lelkiharczot vivott meg magában. Felvegye-e a Kócs néni által, úgyszólván, a lábaihoz ejtett beszédfonalat? . . .

Künn, az ablak alatt ezenközben dudorászni kezdett az őszi szél. A korhadozó ablakfákon keresztül a szobába is be-besurrant és kisértetiesen imbolygatta a gyertyák bús lángjait . . .

Fa János a szemközt lógó nagy, kopott aranykeretű fali tükörbe pillantott s hirtelen úgy rémlett neki, hogy egy fáradt, sápadt, fakó és majdnem ismeretlen arcz mered rá onnan vissza . . . Egyszerre valami tompa bizsergést, majd éles nyilalást érzett a csontjaiban . . .

Felszisszent, a lábához kapott és egyelőre — nem vette fel azt a bizonyos fonalat. És nem szólt a tavaszról és nem beszélt a nyárról . . . Elgondolkozva hallgatott . . .

Elgondolkoztak és hallgattak mind a hárman.

Hallgatták, a mint odakünn az ablakon, lombtaroló hideg ujjaival — kip . . . kop . . . didergetőn kopogott az ősz . . .

———

NAGY FRIGYES. — J. F. Bause 1787-ből való rézmetszete A. Graff festménye után.

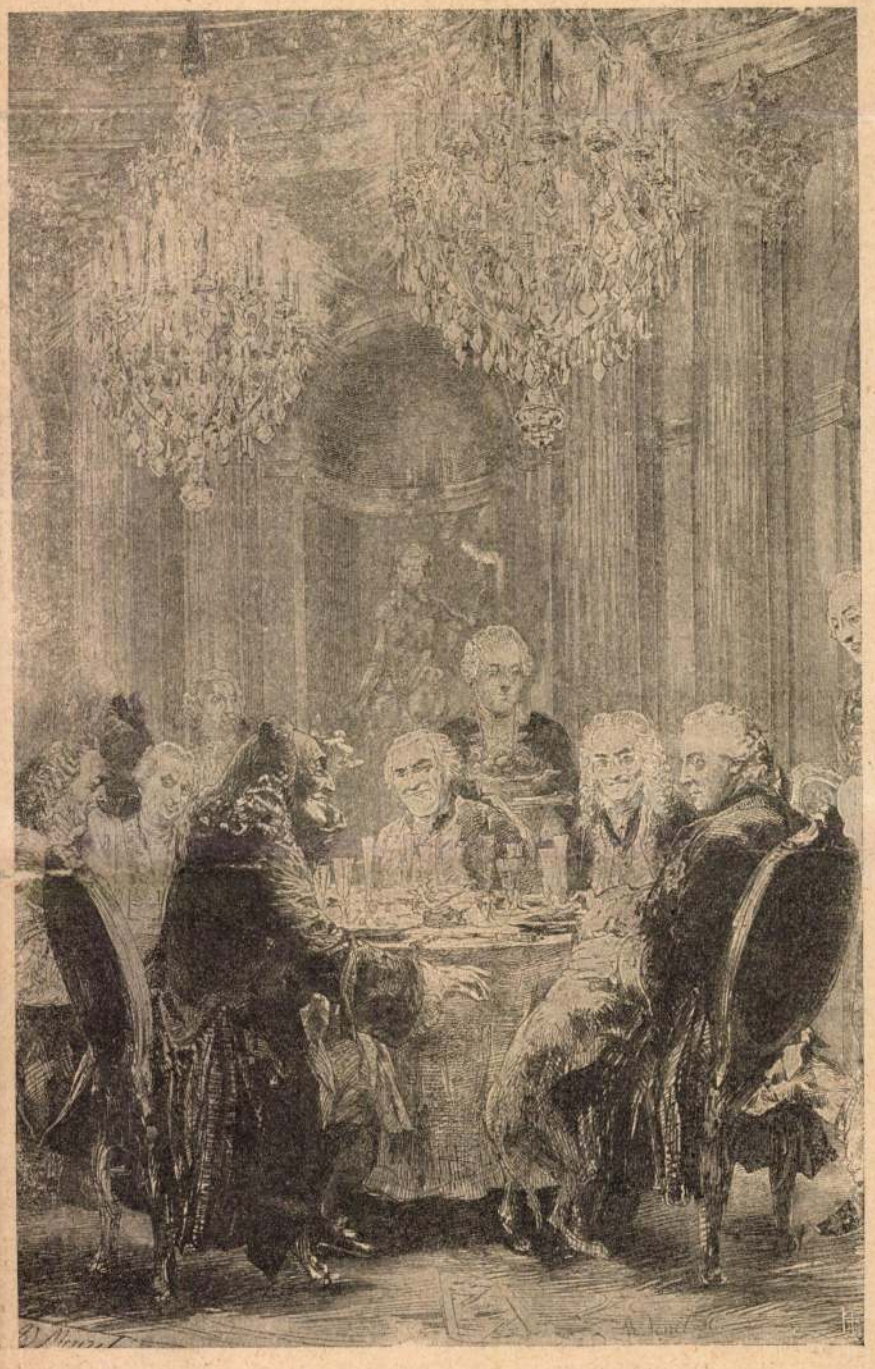

NAGY FRIGYES ASZTALA SANSSOUCIBAN. — Menzel festménye.

NAGY FRIGYES SZÜLETÉSÉNEK KÉTSZÁZÉVES ÉVFORDULÓJÁRA.

Fritz Oszkár.

A brassói fekete templom.

A középkori építészet legnagyobbszabású és legnagyobbméretű magyarországi emléke a brassói evangélikus főtemplom az úgynevezett fekete templom.

Ezen műemlék nagy érdekessége mellett azonban műtörténeti szempontból is nagy fontossággal bír, mivel a nyugati kulturának a középkorban élesen meghatározott földrajzi határvonalán kelet felé markáns határkövet képez.

A középkorban a nyugati kultura, melynek súlypontja Franciaországban volt, Európában a szélrózsa minden irányában terjedt. Elterjedésének valamint helybeni létezésének maradó emlékei mindenütt szelleméből eredő nagyarányú építkezésének mommentális maradványai. Ameddig a középkorban a nyugati kultura, melynek főtényezője az egyház volt, elterjedt, ott ma mindenütt a középkori nyugati építészeti irányoknak emlékeit találjuk. Határát képezték ezen területnek északon a skandináv népek, nyugat felé az Óceán vize, dél felé a Földközi-tenger, kelet felé pedig Lengyelország és Magyarország. Ezen határokon belül és pedig csakis ezen határokon belül találjuk tehát a középkori építészet emlékeit.

Észak-déli irányban, mondhatjuk a Lappföldtől Gibraltárig vagy Sicilia déli csúcsáig találunk középkori azaz román- és gót-stílű emlékeket, nyugat-keleti irányban pedig Irország nyugati partjaitól egészen Brassóig. Kelet felé tovább haladva sem román, sem gót emléket nem találunk. Míg a kultura ezen terjedését észak, nyugat és dél felé természetes határok zárják körül és állották útját, addig kelet felé a byzanci eszmékkel találta magát szemben.

A brassói fekete templom késői gót csarnok templom. Délnyugati sarkában hatalmas erőteljes arányokkal bíró torony emelkedik. Ugyanily torony alsó részét találjuk az északnyugati sarkon is, az azonban csak a hajó magasságát éri el, nem épült ki, mint azt a gót templomokon gyakran látjuk.

A templom építése történetéből nagyon keveset tudunk. A hagyomány az építést a XIII. századba teszi. Régi írásokban említés van téve, hogy 1410-ben nagyobb adományok tétettek a templom építkezésére. A vatikáni könyvtárban egy feljegyzésre akadtak, mely ezen templomról azt mondja, hogy 1423-ban még befejezve nem volt. A mai templom helyén, ezt megelőzőleg egy régebbi való-

színűleg átmenetkorabeli templom állott vagy legalább is épült. Ezen régebbi templom egyes részei úgylátszik több helyen a jelenlegi épületbe be lettek építve, különösen a nyugati részen enged erre következtetni a két torony túlságosan vastag falazata, mely a támpilléreket teljesen fölöslegessé teszi; a tornyok egymáshoz való szoros elhelyezése, mely a nagyszabású széles hajóval összhangban nincsen; azután a tornyok alsó részeiben a templom felé nyíló félköríves ajtók alakjai.

Az építkezés anyaga sötétszürke homokkő, mely sajnálatosan nem bírt elegendő ellentállóképességgel a vidék zord éghajlatának. Különösen a déli és a nyugati oldalon nyilvánvalóan a nagy hőmérsékleti különbözetek következtében az exponáltabb faragások nagy rongálást mutatnak.

Az alaprajzon első pillanatra szembetűnő a nyugati rész és a torony alsó részeinek túlságosan erőteljes falazata. A tornyok alsó részeiben a fal 3½ méter vastag. Összehasonlítva ezen részt a templom többi részeivel, hol a nagyszabású és merész konstrukció igen kimért pillérekkel és takarékos falmennyiségekkel van megszerkesztve, nyilvánvaló, hogy ezen rész nem épült a többivel egyidőben és egy egységes terv szerint, hanem az régebbi időből való.

A hajónak a tornyokhoz való csatlakozásánál a déli és északi oldalon keskeny lépcsőtornyok vannak elhelyezve, melyeken keresztül feljutni az emporák és a tornyok felső emeleteire. Ugyanily lépcsőtorony van a déli oldalon a szentély csatlakozásánál. A szentély belsejében és az emporákra vezető két csigalépcső a mult század hatvanas éveiben épültek, mert a meglevő három lépcső az emporák tágas méreteihez képest szűkek voltak, nagy

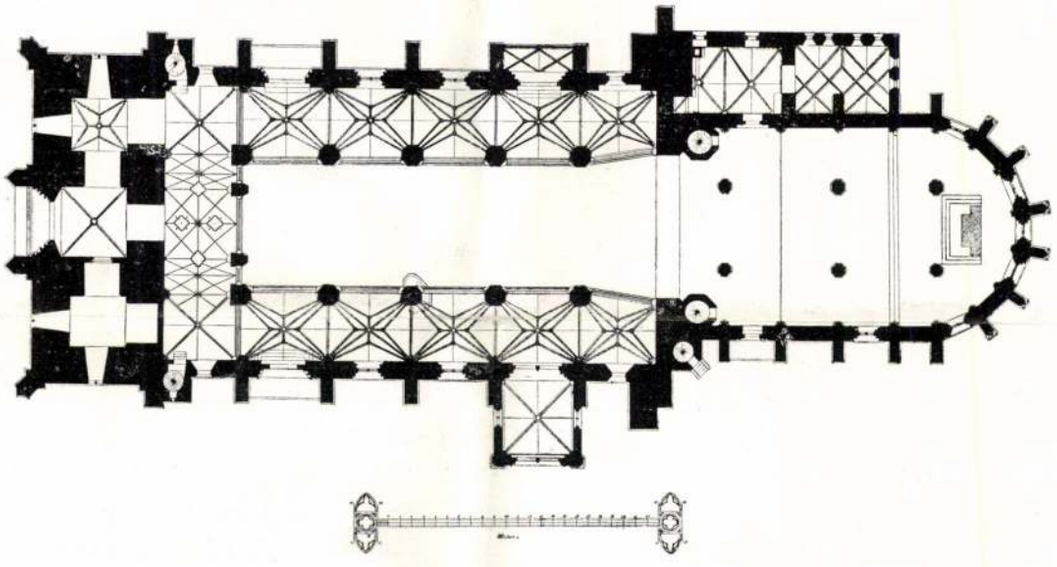

ALAPRAJZ

ünnepek alkalmával a szükségletnek nem feleltek meg.

A hosszhajó öt-öt nyolcszögletes pillérrel három hajóra oszlik, úgy hogy a mellékhajók szélessége a főhajóéhoz úgy viszonylik, mint 3:5-höz. A déli oldal szakaszához négyzetes alaprajzú előcsarnok csatlakozik.

A szentély nincsen egységes és szerves összefüggésben a hosszhajóval, annál még merészebb szerkezetet mutat. Hat pillérrel szintén három hajóra oszlik. Sok rokonságot mutat a szászsebesi templom szentélyével. A pillérek rendkívüli karcsúságukkal tünnek ki, elrendezésük

HOMLOKZAT

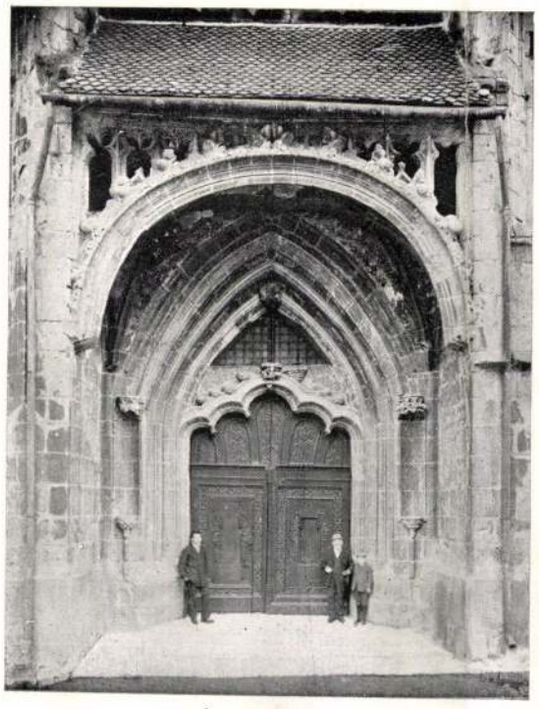

ÉSZAKI KAPU

csak minden második támszerkezetnek megfelelőleg fordulnak elő és a szentély zárásával semmi vonatkozást nem mutatnak, arra engednek következtetni, hogy nem azonosak az eredeti terv támasztóival és nézetem szerint teljes tömegükben későbbi időkből valók. A szentély hétoldalú polygonális lezárással bír, az egyes oldalok váltakozva szélesebbek és keskenyebbek. Tehát nem képezik a szabályos tizennégyszög vagy tizenhatszög felét. A főhajó rendes íveinél szélesebb diadalívvel nyílik a szentélybe, mely utólag nagy méretű megerősítést nyert.

A sekrestye két részből áll és a gót építészet legkésőbbi alkotása.

A templom 88·9 m. hosszú 37·7 m. széles. A szentély 30·5 m. hosszú és 16·5 m. széles. Az oldalfal magassága 21 m., a tetőgerincé 42 m., a torony magassága 65 m.

A templomnak határozottan a külső kiképzése az érdekesebb és tanulságosabb.

A tornyok négy sarkait támpillérek erősítik, melyen fiálékkal felfelé gyöngülnek és jelenleg a templom főpárkánya magasságában nyernek befejezést.

A délnyugati torony ötemeletes osztást mutat, melyből három a templom főpárkánya alatti részre esik, kettő pedig a tetőzeten túl emelkedik. A legalsórész egyszerű síma falazatot mutat egy-egy ablakkal, az első és második egy mesteri kompozíciót képező hosszú ablakkal van összekapcsolva.

A második emelet körüljáróval fejeződik be; mely körüljáró ebben a magasságban négyes körelyekből (vierpass) álló kőrácsdíszes korlátjával körül az egész templom körül van vezetve. Ezen körüljáró eredetileg szabad volt, most a nagy nyeregtető átfedi. A korlát alatt látjuk még a körüljárón összegyülemlő víz elvezetésére szolgáló vízköpőket. A templom a XVII. század végén 1689-ben az egész várost elpusztító tűzvész alkalmával nagy kárt szenvedett; leégett az egész tető és bedőltek az összes boltozatok. Ezen tűzvész utáni helyreállítás alkalmával nyerte a templom ezt a tetőt, mely a körüljárót is átfogja és a templomnak ez-

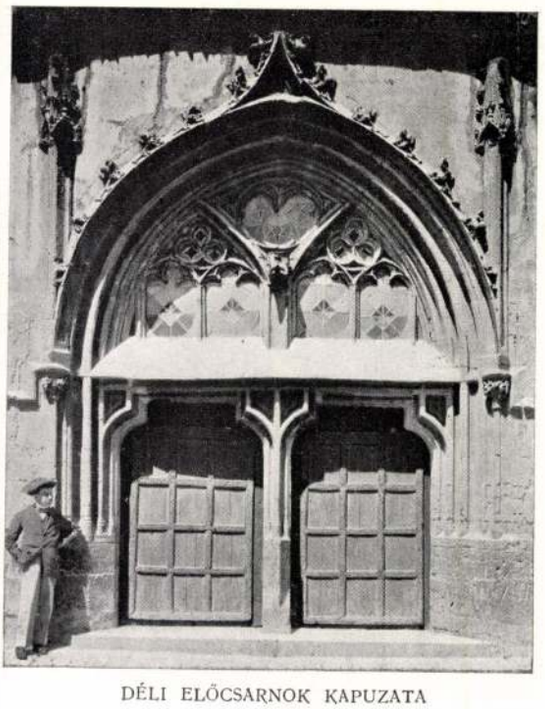

DÉLI ELŐCSARNOK KAPUZATA

által az eredetitől eltérő nehézkes karaktert ád.

Azidőben fedték be valószinűleg a torony körüljáróját is. A körüljáró kilépő ajtainak íves záradékait most is ott látjuk a tetőzet felett kibújni. Valószínű, hogy a támpillérek itt még kimagasló végződésekkel bírtak, melyek a gazdagabb alsórész és az egyszerű felső között közvetítették az átmenetet. Az galleria eredeti alakjában szabad befejezésével nagyon érdekes része lehetett a toronynak.

A templom déli oldala mutatja részleteiben a legnagyobb pusztítást. A párkányok profiljai a felismerhetetlenségig kopottak. A fiálék gazdag krabba díszének sok helyt már nyoma nincsen, a keresztrózsák hiányzanak, a vízköpők le vannak törve. Egészben jelenleg a pusztulásnak és rongálás kellemetlen képét adja, mely a legsürgősebb helyreállítást kívánja.

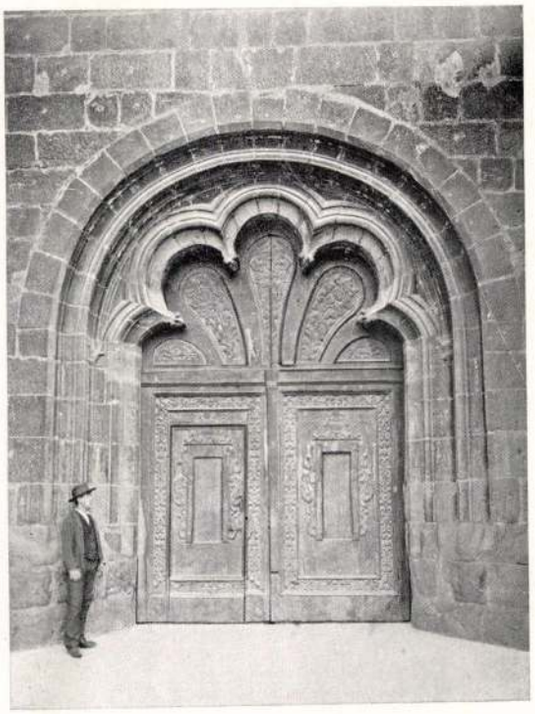

ÉSZAKI KISEBB KAPUZAT

A nagy torony és ezen pillér közötti rész öt támpillérrel hat részre oszlik, melyek közül a két szélső keskenyebb, a négy középső szélesebb. A keskeny részek eredetileg ablakok nélkül voltak gondolva és felépítve, utólag azonban, de még a gót építészet idejében törtek bele ablakot a meglevő falba, mutatja ezt, hogy felső záródásuk nem is bír boltívvel, hanem a nyílás úgy van belevágva a vízszintes rétegekbe és míg a széles ablakok gazdagon tagozott oldallal bírnak, addig az itt símára van faragva. A négy szélesebb szakasz két szélsőjében egy-egy kapu van, a déli kapu elé előcsarnok épült. Az ablakok általában nagyon keskenyek, fölöslegesen sok falrészt hagynak meg a támpillérek között és így annak, a gót építészet szellemével ellenkezően még túlságosan nagy konstruktív jelleget adnak.

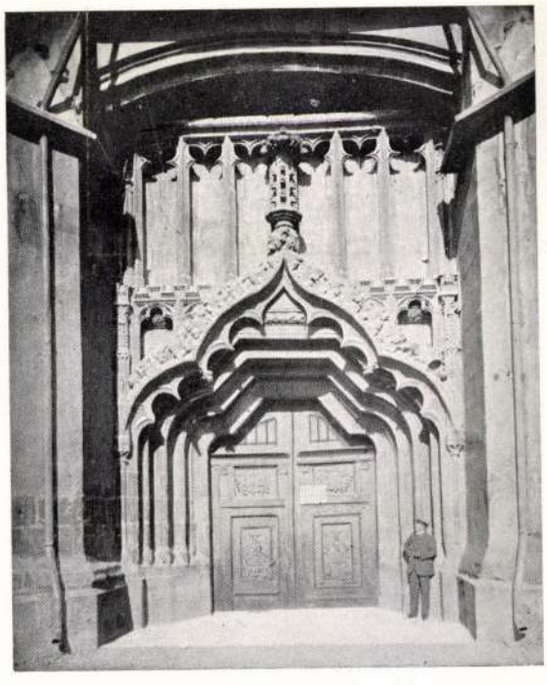

NYUGOTI KAPUZAT

A szentélyben már csak minden második szakasz bír ablakkal; osztásai és tagozatai karcsúbbak mint a hajóé, miáltal jellegben közelebb áll a nyugat késő gót emlékeihez. A támpillérek itt más alakítást mutatnak mint a hosszhajó oldalában. Nehézkes és

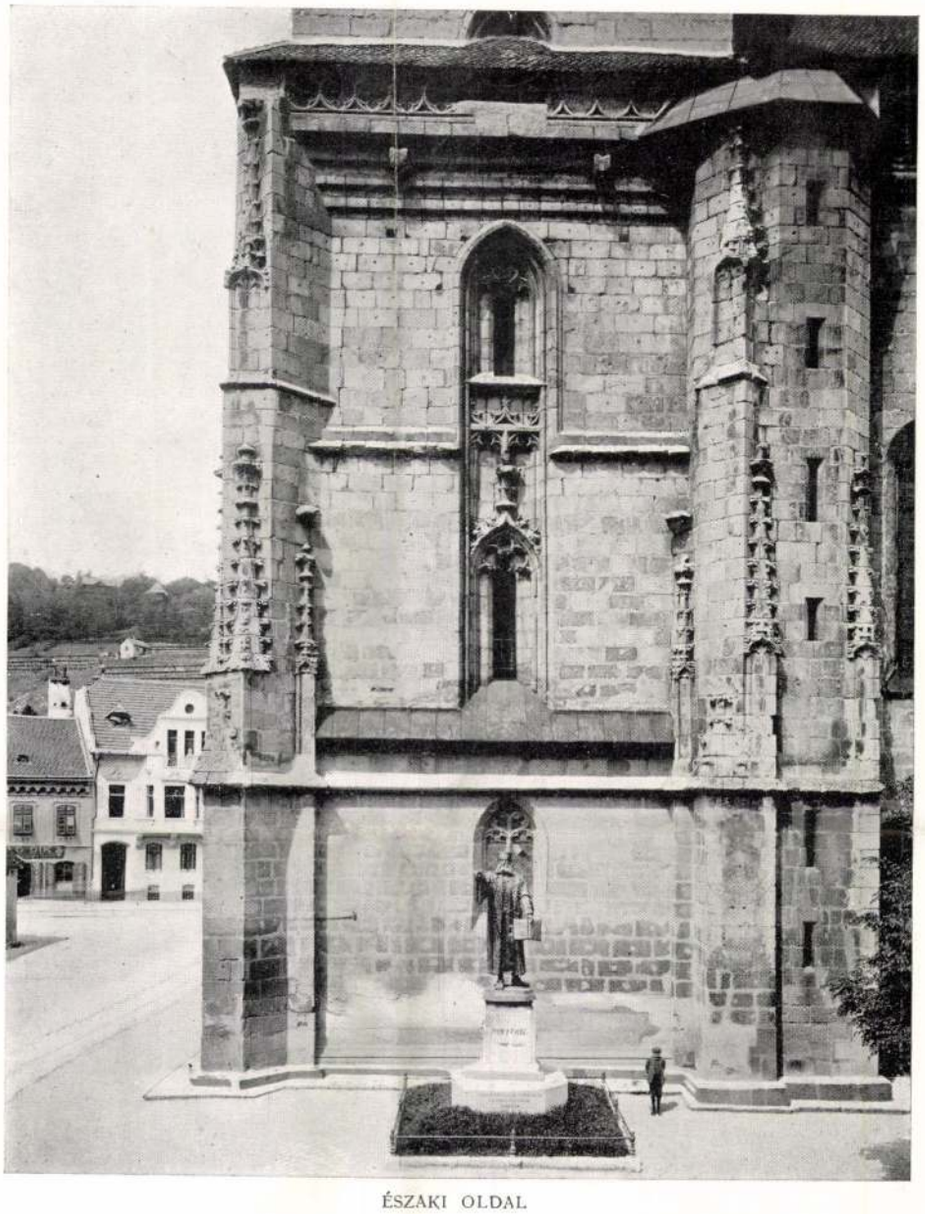

ÉSZAKI OLDAL

erőteljes lábazatból könnyedén emelkednek a magasba. Magasságuk közepén a harmadik szakaszban egy-egy szent szobra van elhelyezve konzolszerű kövön, baldachin lefedéssel. Az ablakok itt meg vannak még régi alakjukban, míg a hosszhajóban a később beiktatott empórák azokat kettészelik. Gazdagon tagozott oldallal más és más mérvű alakítást mutatnak. Rendkívül érdekesek a támpillérek befejezései, fiálék gazdag és dekoratív alakításai. Az egyes támpillértől jobbra a főpárkány alatt asimetrikusan egy-egy vízköpőt látunk minden dekoratív alakot nélkülözve nyers négyszögletes alakításban. Eredeti rendeltetésök hiján vannak, mert itt is átfogja a nagy nyeregtető a felső körüljárót. A szentély tetőzete alacsonyabb mint a főhajóé és a polygonális lezárás felett kontyot képez.

A szentély északi oldalához van hozzáépítve a sekrestye, mely két részből áll, egy emeletes

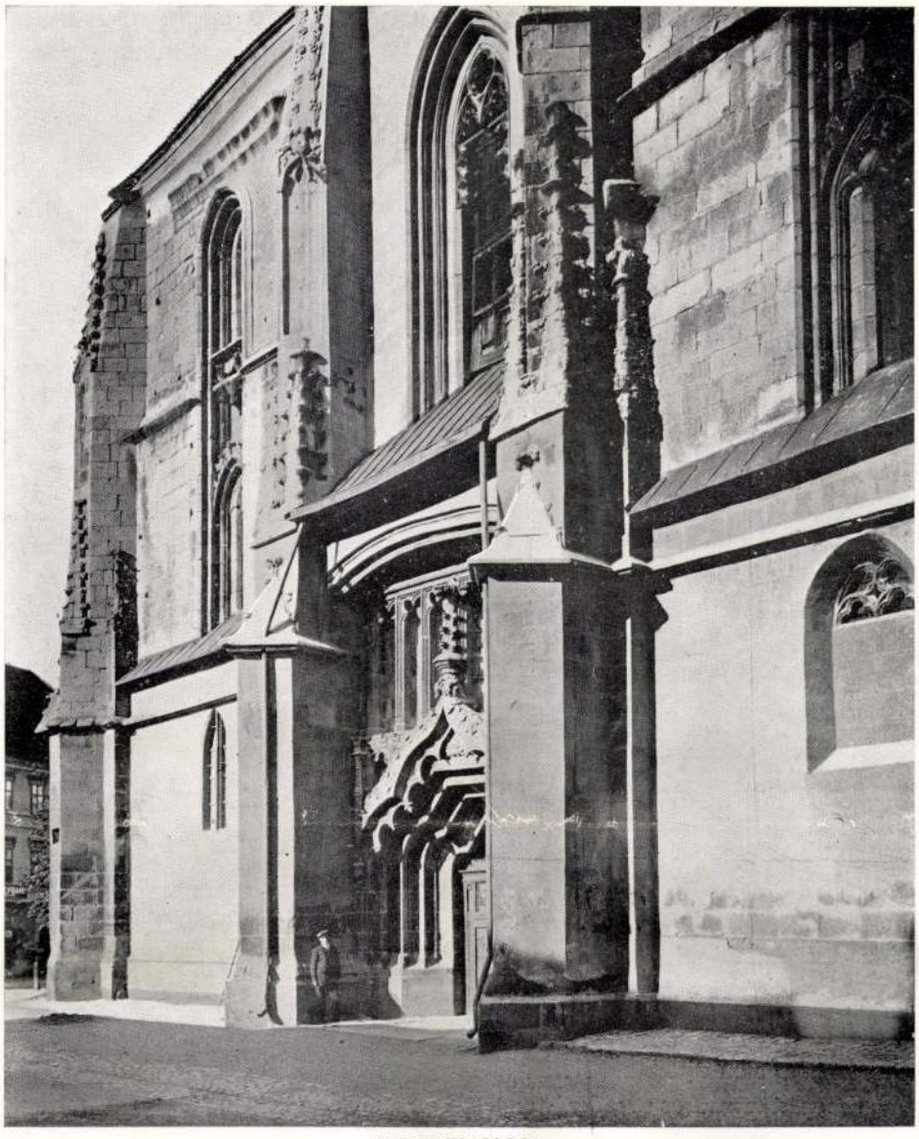

NYUGATI OLDAL

és egy földszintes részből. A mit a sekrestyéből kívülről látunk, mind a XVIII. századból való, vizsgálódásaim eredményeképen megállapíthattam azonban, hogy az emeletes rész alsó helyiségének belseje egyidőben épült a templommal. Szembetűnően igazolja ez állítást az a körülmény, hogy a szentély három első északi szakaszában ablak nincsen és hogy az első támpillér teljesen hiányzik; annak csak felső végződése van meg. Hogy a jelenlegi falak később épültek hozzá, világosan látjuk a csatlakozásnál, hol a támpillérek eredeti alakításukban meg vannak a falban. Az északi oldal beosztása természetesen ugyanaz mint a délié. A részletek azonban mások. A támpillérek kétfélék, alsó részükben azonosak, de már a második választópárkánytól kezdve egyszerűbb nehézkesebb kiképzést mutatnak. Nem végződnek keresztrózsákban, hanem ülőszobrok koronázzák. Ez északi oldalon vannak a templom legszebb kapuzatai. Az északi torony, mely jelenlegi alakjában tulajdonképen nem is az,

SZENTÉLY

sok finom részletalakítással ékeskedik. A keskeny, hosszú toronyablak itt bír a leggazdagabb tagozással, figurális díszszel, mely azonban sajnos, úgyszólván teljesen elpusztult. Felső részében annyi habozást és zavaros elrendezést mutat, hogy a kutató könnyen találhatja meg ezekben további építése beszüntetésének közvetlen okát. A lépcsőtornyot itt koronázza a körüljáró mérműves korlátja, mi a déli oldalon nincsen meg; de már a párkány összeütközésbe jön egy fiálé keresztrózsájával és a kőfaragó kénytelen volt a párkányt egyszerűen elhagyni, hogy a fiálé befejezést nyerhessen, a keresztrózsa azonban nem fért el még sem. Ezen részeket úgylátszik nem tervszerint, hanem közvetlen a helyszínen faragták. A mérműkorlát négyes körelydíszei a lépcsőtornyon nem fértek el teljes méretben, miért azokat elnyomorítva faragták. A körüljárót erkélyszerűen akarták kiképezni, de a párkány körülvezetését nem oldották meg. Ezen torony, valamint a két torony közötti rész, laposan ereszkedő tetővel van fedve.

A nyugati főkapun belépve, áthaladva a két torony közti előcsarnokon, a zenekórus alatti boltozat alól kilépve, megkapó a templom perspektívája és monumentális, tágas, térhatása. Szemügyre véve azonban jobban az egyes részeket, meglepődve látjuk, hogy ezen középkori, tisztán gót külsejű templom belsejéből úgyszólván teljesen kipusztult a gót stílus. A felépítés eszméje gót, de már a keresztülvitele nem az, a díszítő formák alakítása pedig első pillanatra valóságos rejtvényt képez. Rövid kutatás mutatja, hogy az eredeti középkori emlékből itt csak a határoló falak vannak meg, minden egyéb rész későbbi időből való.

A templomot mint említettem, 1689-ben tűz pusztította és valószínű, hogy ez alkalommal pusztult el e a templom úgyannyira, hogy csak a puszta falai maradtak meg.

A XVII. század első tizedében láttak hozzá azután a helyreállításhoz. Ezen helyreállítási munkálatokon két irányzatot különböztethetünk meg, mely kétféle irányzat nyilvánvalóan más és más mester munkáját jellemzi. Az egyik tiszta barok, a másik pedig olyan barok, mely gót akarna lenni. Mindenesetre sokkal szerencsésebb megmegoldáshoz vezetett az első.

A helyreállításnál tehát csakis a külső határfalak maradtak meg és mindent, ami azokon belül esett, újból építettek. Innen van az, hogy belsőben is a külső fal mentén levő tagozatok

még az eredeti gót formákat mutatják. A régi pilléreket, melyek valószínüleg a falpilléreken még látható tagozással bírtak, lebontották, egészen új pilléreket építettek és ezekre támaszkodva boltozták a templomot; ezen munkálatok, a körülményekhez képest amennyiben a konstrukció engedte, tisztán barok szellemben készültek. A másik része ezen munkálatoknak az empóra beillesztése, az itt érvényesülő felfogás arra enged következtetni, hogy ez az előbbitől függetlenül és más időben történt.

FŐHAJÓ

A templomban eredetileg empóra nem volt; annak létesítése megkívánta az ablakok részbeni befalazását. Az empórák boltozatainál a mester a templom régi részein észlelt gót formákat akarta utánozni. A pilléreket összekapcsoló íveket, melyek különben a félkörnél is nyomottabbak, a főhajó felé figurális és gazdag ornamentális díszítéssel látta el. A vállkövek oroszlánokat, sárkányokat, angyalokat vagy barokk kartusokat ábrázolnak. Az ívek két oldalán fiálék emelkednek ki, melyek egész törzse csak pár centiméter széles, míg a csúcsos növényzettel díszes sisakrésze, annak talán négyszerese.

Az íveket szamárhátban végződő barokkos gömbölydedségben faragott növénydíszes párkány követi, melyet akantuslevélből alakított keresztrózsa koronáz.

A főhajó záradékmagassága 22 méter, a tetőgerincé pedig 42 méter. A fedélszék szerkezeti magassága 22 m. és négyemeletes osztást mutat.

Az itt közölt fényképfelvételeim mutatják a templom gyönyörű formáit, de egyúttal az épület siralmas állapotját is. Nemcsak hogy elrongálódtak már a díszítő tagozatok és hiányoznak már az exponáltabb részletek, hanem szerkezeti, szilárdsági szempontból is az állapot a legaggasztóbb; fontos szerkezeti részeket képező kövek elmállottak, összetöredeztek vagy teljesen hiányzanak. Kívánatos lenne és remélem sikerülni is fog a Műemlékek Országos Bizottságának mielőbb azokat a pénzösszegeket megszereznie, melylyel a már megkezdett biztosítási és helyreállítási munkálatokat teljesen befejezheti és így az ország ezen kiváló műemlékét a végleges pusztulástól megmenteni.

□ □ □ □

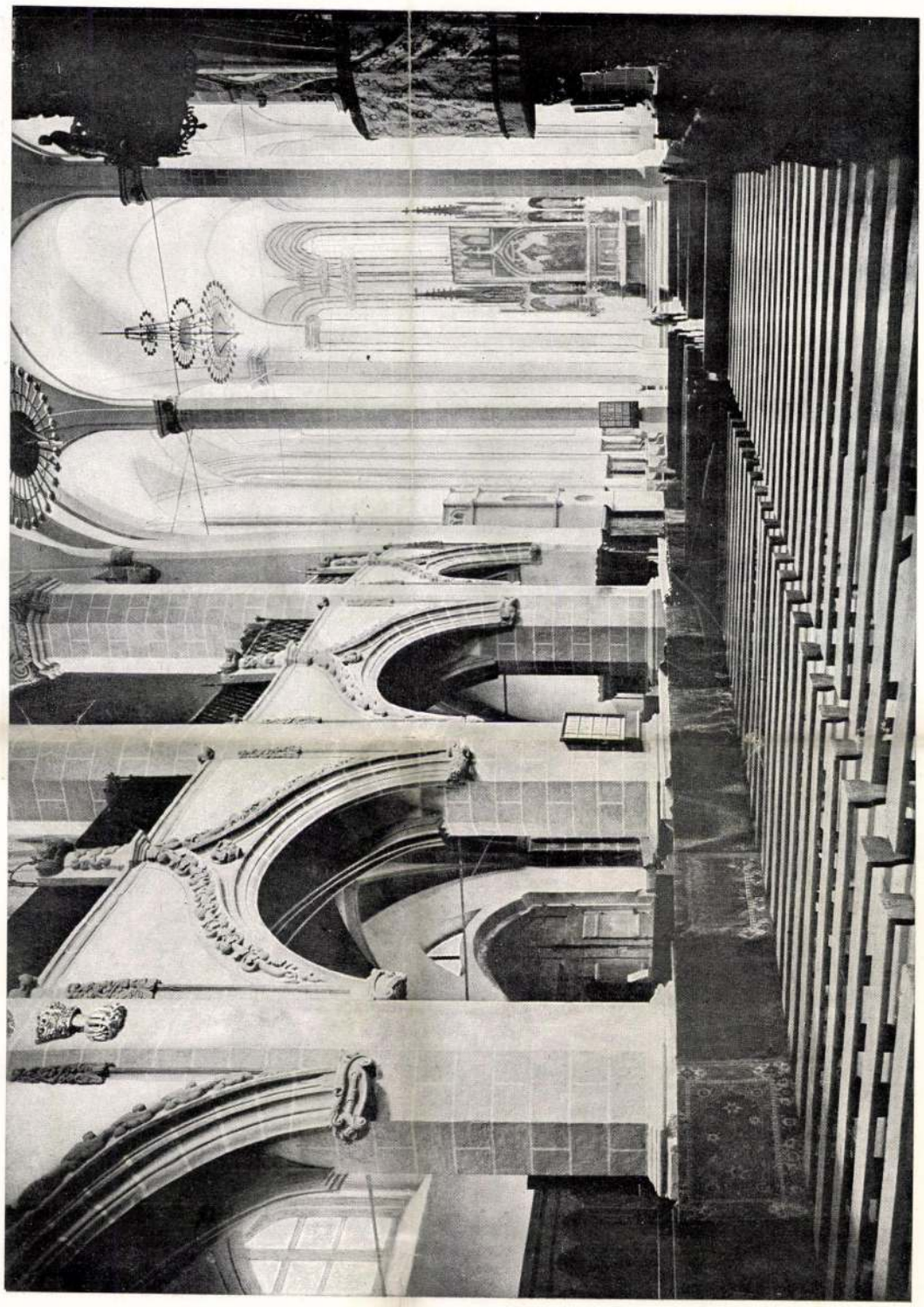

FŐHAJÓ

Brassói fellegvár

I. Gaal II. 1901.

Brassói Gesprengvár

l

Gaal II. 211. l.

A GYŐZTES BERTÓK.

— Elbeszélés. —

Irta SIENKIEWICZ HENRIK.

Lengyelből forditotta: CSOPEY LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Második rész.

Bertók otthon.

III.

A szunyogból elefánt nőtte ki magát. A német lapok mennydörgő czikkeket irtak azon üldözésekről, melyeknek alá van vetve a békés német lakosság, a kormányellenes izgatásoktól és vallási fanatizmustól bátoritott tudatlan és barbár csőcselék részéről. Böge uram lett a nap hőse. Ő, a szerény és csöndes tanitó, a ki az állam távol határain terjeszti a mivelődést, ő, a missziónárius, ki a barbárokat a kulturának megnyerni iparkodik — ő lett első áldozata a bünös agitációnak. Szerencse, hogy százmillió német áll a háta mögött, a kik meg nem engedik, hogy stb.

Bertóknak sejtelme se volt arról, minő förgeteg gyülekezik a feje fölött. Ellenkezőleg, ő abban a szent meggyőződésben élt, hogy megnyeri a pört a törvényszék előtt is. Hiszen Böge volt az, a ki elverte a fiut, Böge esett Bertóknak először, s a kolonisták voltak az ő megtámadói. A dolog világos; ő kénytelen volt védekezni. Aztán meg őt megsebesitették a fején, őt, a kinek a neve ott diszelgett a napiparancsokban, a ki megnyerte az ütközetet Gravelottenál, a ki beszélt Steinmetz-czel is, s a kinek mellét érdemrendek disziték. Az igaz, hogy ő is furcsának találta, hogy a németek minderről szépen megfeledkeztek és őt megsértették; hasonlóképen nem érte fel észszel azt sem, miért mondja Böge minden alkalommal, hogy a németek legyőzve a francziákat, azt tehetik a lengyel parasztokkal, a mit akarnak. De a mi őt magát illeti, e tekintetben rendületlenül meg volt győződve arról, hogy a törvényszék és a kormány az ő pártján lesznek. Ott mégis fogják tudni, ki ő és mi ő, és mit tett a háboruban. Ha más nem is, Steinmetz bizonyára megvédi őt. Hiszen ez a háboru okozta, hogy ő elszegényedett és adósságot vett föl a házra — lehetetlen tehát, hogy ne neki adjanak igazat.

Az alatt zsandárok jöttek Pognenbinba Bertókért. Nagy ellenállásra készülhettek, mert öten valának töltött fegyverekkel. De hát csalatkoztak. Bertóknak esze-ágában se volt az ellenállás. Azt mondták, hogy üljön fel a szekérre, — hát felült. Magdolna asszony kétségbeejtő arczot vágott s egyre ismételte:

— Minek ütötted a francziákat! Jaj most a te szegény fejednek... jaj!

— Pszt balga! — felelt Bertók és vigan mosolygott a járó-kelőkre.

— Megmutatom én nekik, hogy kit sértettek meg! — kiáltott a szekérről.

És érdemrendeit felrakva a mellére, ugy ment a biróság elé, mint valami triumfátor.

Hogy, hogy nem, a törvényszék elég kegyes volt iránta. Az enyhitő körülményeket betudták neki s mindössze hét heti fogságra itélték.

Aztán meg százötven márka birságban is elmarasztalták azon a czimen, hogy azt Böge s a többi «megsértett gyarmatosok» kapják.

«De azért a bünös — igy irt törvényszéki rovatában a «Posener Zeitung» — nemcsak hogy semmiféle megbánást nem mutatott az itélet kihirdetésekor, sőt ellenkezőleg olyan szitkozódásban tört ki, és annyira kezdte emlegetni légből kapott érdemeit az állam körül, hogy szinte csodálkoznunk kell, mért nem inditott ellene az ügyész uj keresetet a törvényszék és a német nemzet megsértése miatt...»

Tehát Bertóknak elég alkalmat nyujtottak arra, hogy elmélkedjék kissé gravelottei, szedáni és párisi hőstettein.

Mindamellett igaztalanok volnánk, ha fel nem emlitenők, hogy Böge uram eljárása is nyilt kárhoztatást vont magára. Ugy bizony! Egy esős reggelen valamelyik lengyel képviselő nagy ékeszólással bizonyitgatta, hogy a pozeni lengyelekkel való bánásmód mennyire embertelenebb most, mint a nem rég elmultban, hogy a lengyel ezredeknek a háboruban tanusitott férfiassága és önfeláldozása következtében jutalomképen több gondot kellene immár forditani arra, hogy a lengyel lakosság emberi jogai tiszteletben tartassanak, s végül hogy Böge szemlátomást visszaél tanitói állásával, midőn veri a gyermekeket, disznóknak csufolja őket és azzal fenyegeti, hogy a háboru után lábbal fogják tiporni a németek az ős lakosságot.

És mialatt a képviselő mindezt előadta, az eső kedvére esett tovább, és mert esős időben az emberek rendesen álmosak, hát a konzervativek módosan ásitottak, nem különben a német szabadelvüek és a szocziálisták is ásitoztak, de még a czentrum is ásitozott, mert ez még a kulturharczot megelőzőleg történt.

Nagyon könnyen megfogható, hogy ez előzmények után napirendre tért a birodalmi tanács a «lengyel sérelem» fölött.

Ez alatt meg Bertók üldögélt a börtönben, vagy helyesebben szólva feküdt a börtön kórházában, mert megnyilt az egyik sebe: melyet a háboruban kapott volt.

Ha nem gyötörte a láz — egyre gondolkozott, gondolkozott akár az a pulykakakas, mely a sok gondolkodásban meggebedt. De hát Bertóknak kutyabaja se lett a sok gondolkodástól — legfölebb, hogy semmit se gondolt ki.

Hébekorban, főleg oly pillanatokban, melyeket a tudomány «józan pillanatok» czimén ismer, megfordult az ő agyában az is, hátha szükség nélkül ütötte oly nagyon a francziákat.

Magdolna asszony pedig nagyon nehéz napokra virradt föl. Meg kellett fizetni a birságot — és nem volt honnét. Igaz, hogy a lelkész segiteni akart rajta. De hát kisült, hogy magának a lelkiatyának is alig van negyven márka a pénztárában. Hiába, Pognenbin szegény eklézsia, aztán meg a jó öreg sohase tudta, mire fogy el a pénze. Járzinszki ur se volt idehaza. Azt beszélik, hogy háztüznézni ment a lengyel királyságba, valami gazdag családhoz. Nem csoda, ha a jámbor Magdolna asszony azt se tudta már hol áll a feje.

Határidő-meghosszabbitásra gondolni se lehetett. Mihez fogjon? Eladja a gebét, vagy a tehenet? Amugy is a legsulyosabb napok következtek be. Az aratás küszöbön volt, pénz kellett a betakaritáshoz, neki meg egy fabatkája sincs. A szegény asszony tördelte a kezét kétségbeesésében. Több kérvényt nyujtott be a törvényszékhez, legyen irgalommal iránta s vegye tekintetbe Bertók érdemeit. Még feleletet se kapott rájok. A határidő meg egyre közeledett és vele a birói foglalás.

Buzgón imádkozott az éghez és imája közben visszaemlékezett a régi, a háboru előtti jó időkre, a mikor még jómóduak voltak, és Bertók télen a gyárban dolgozott. Elment a komához, sógorhoz pénzt kölcsönözni, de biz ezeknél is üres a ládafia. A háborut megsinylette valamennyi. Justhoz már fordulni se mert, hiszen ugy is tartozott már neki, s a kamatokat se fizette. Azonban Just egészen váratlanul maga toppant be hozzá.

Egy délelőtt ott ült Magdolna asszony háza küszöbén, és nem dolgozott semmit sem, mert a keserüség tönkre tette egész munkakedvét. Mereven bámult maga elé, el-elnézte a levegőben röpkedő arany-legyeket és el-elgondolta, hogy «mily szerencsés a rovarok nemzetsége, kedvére játszik, adót se fizet stb». Olykor-olykor nehéz fohász tört ki ajkain, magával rántva egy pár igét is: «Istenem! Istenem!» — Egyszer csak előtün a kapu előtt Just hosszu orra, mely alatt ott volt az elmaradhatatlan porczellánpipa is. Az asszony szinte holthalavány lőn. Just megszólalt:

— Morgen.

— Hogy van drága Just ur?

— Hát az én pénzem?

— Oh aranyos Just ur, legyen türelemmel. Földhözragadt szegény vagyok — nem tudom, hogy segitsek bajomon. Férjemet bezárták, birságot kell érte fizetnem — azt se tudom, mihez fogjak. Inkább meghalnék, mint sem igy kelljen kinlódnom napról-napra. — Várjon még egy kicsit aranyos Juszt ur!

Könyekben tört ki, s alázatosan megcsókolta Just uram vastag, vörös kezét.

— Hazajő a földesur, hát tőle veszek kölcsön és megadom önnek.

— Nos hát a birságot miből fizeti meg?

— Mit tudom én. Eladom a tehenet...

— Én még adok kölcsön magának.

— Isten fizesse meg, drága jó uram. Ha lutheránus vallásu is az ur, azért mégis jó ember. Lelkemre! igazat beszélek. — Ha a többi németek is olyanok volnának, mint az ur, hát áldanók őket.

—Csakhogy én kamat nélkül nem adok pénzt.

— Tudom, tudom.

— Ir nekem egy kötelezvényt az egész összegről.

— Jól van, kedves ur — Isten fizesse meg igy is.

— Elmegyünk a városba, s ott megirjuk a szerződést.

Elmentek hát a városba s megirták a szerződést; előbb azonban a paphoz fordult Magdolna asszony tanácsért. Mi sok tanács kellett ehhez. A pap csak annyit mondott, hogy a határidő nagyon is rövid, a kamat nagyon is nagy, és igen sajnálkozott, hogy Járzinszki ur nincs honn, mert ha itthon volna, bizonyára segitene. De hát Magda asszony nem várakozhatott tovább: vagy el kellett adni az ingóságokat, vagy Justtól kölcsönözni — más választás nem volt. Felvett háromszáz márkát Justtól, vagyis még egyszer annyit, a mennyit kitett a «birság», hiszen otthon is szükséges volt néhány márka a gazdálkodás sikeres folytatására. Bertóknak sajátkezüleg kellett aláirni a szerződést nagyobb hitelesség okáért, és Bertók aláirta azt. Magdolna asszony e czélból meglátogatta hősünket a «börtönben». A győztes férfiu nagyon levert, elkeseredett és beteg vala. Azonban mégis iratott egy folyamodványt, melyben előadta sérelmeit, de azt meg sem hallgatták. A «Pozener Zeitung» vezérczikkei eleve rossz hirben mutatták be Bertókot az illető hivatalos körök előtt. Hiszen nyilvánvaló, hogy szivén kell viselni a békés német lakosság jóllétét, «a mely az utolsó háboruban annyi bizonyitékát adta hazaszeretetének és önfeláldozásának». Természetes, hogy Bertók felfolyamodását ezek után egyhangulag elvetették; de az is természetes, hogy ez szerfölött elkeserité őt.

— Most jutunk mi koldusbotra igazán, — mondá feleségének.

— Bizony koldusbotra, — ismétlé ez.

Bertók hirtelen elgondolkozott valamin.

— Rettenetes sérelem ért engem — szólalt meg kis vártatva.

— Böge üldözi gyermekünket, — mondja Magdolna asszony. Elmentem hozzá megkérlelni őt, hát még jól összeszidott. Oh, oh! Most a németek az urak Pognenbinban. Ők most nem félnek senkitől se.

— Ugy látszik, mert ők a legerősebbek, — rebegi Bertók szomorun.

— Én csak egyszerü pórnő vagyok, de azt mondom: mindenkinél erősebb az isten.

— Benne vagyon a mi reményünk, — tóditá Bertók.

Kis ideig hallgattak mind a ketten; majd ismét Bertók törte meg a csöndet.

— Nos, hát hogy vagyunk Justtal? — kérdé.

— Ha a jóságos isten bő termést adna, valahogy kifizetnők őt. Lehetséges az is, hogy a földesur megsegit bennünket, habár maga is sokkal tartozik a németeknek. Még a háboru előtt beszélték, hogy kénytelen eladni Pognenbint. Hátha valami gazdag feleséget vesz el!

— És hamar jő vissza közénk?

— Ki tudná azt. Az udvarban beszélik, hogy nem sokára megjő a fiatal asszonynyal. A németek szorongatni fogják őt, ha itt lesz. Oh azok a németek! Mindenhova beveszik magokat, akár a férgek! Akármerre fordulsz, akármerre nézel, akár a falun, akár a városban — mindenütt ott vannak a németek! Talán a mi bűneinkért van ez igy... És nincs mentség sehol!

— Hátha mégis kitalálnál valamit, mert te okos asszony vagy.

— Mit tudjak én kigondolni? Talán jó kedvemben csináltam adósságot Justnál? Hisz az igazat megvallva a ház, melyben lakunk, s a telek is az övé. Just különb német a többinél, de hát ő is csak a maga javát tartja szem előtt. Nem ad uj terminust másnak, nem fog adni nekünk se. Vagy tán én annyira nehéz fejü vagyok, hogy nem tudom, miért kinálja ugy a pénzét! De mit tegyünk! mit tegyünk! — szólott kezeit tördelve, — találj ki te valamit, ha tudsz. Tudtál francziát ütni, de mihez fogsz majd akkor, ha nem lesz egy födél, mely alá lehajthatod fejedet, ha nem lesz egy betevő falatod?

A gravelottei győző a fejéhez kapott.

— Jézusom! Jézusom! — sóhajtá.

Magdolna asszony jószivü teremtés volt;

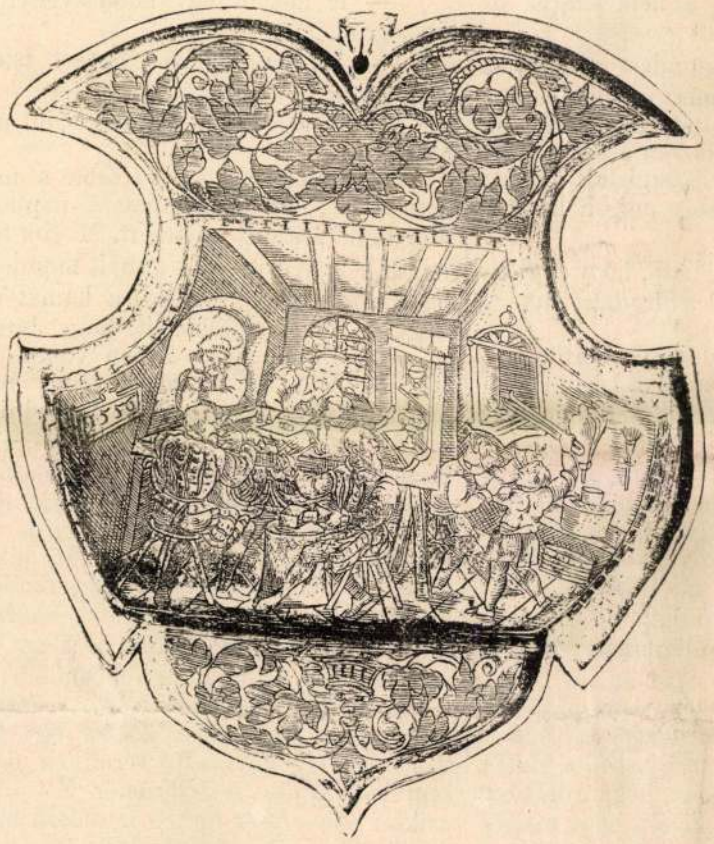

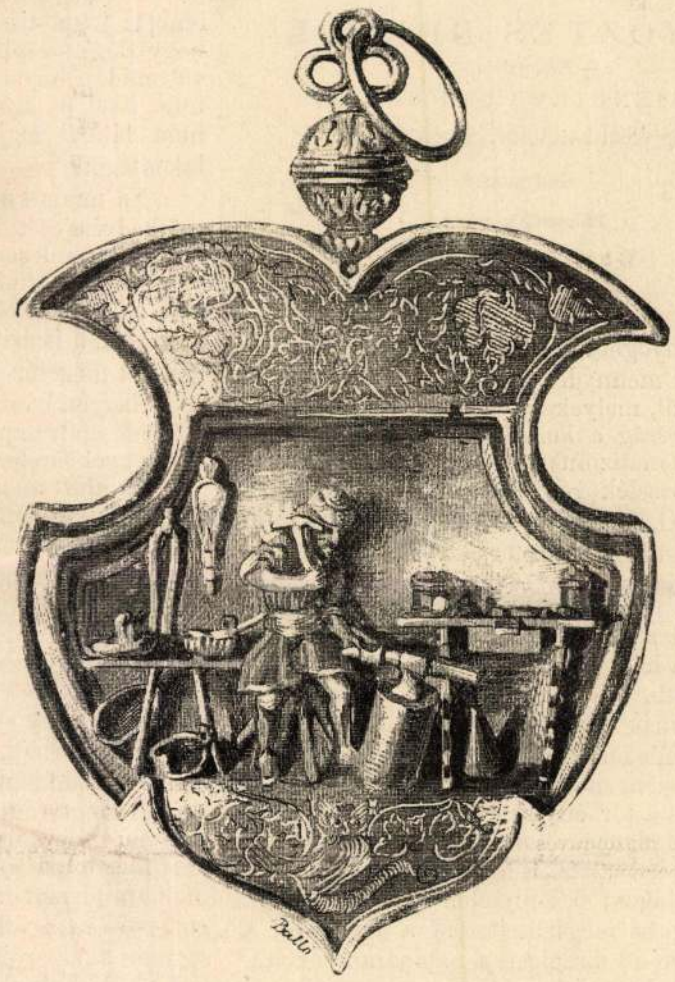

AZ ORSZ. TÖRTÉNELMI ORVOSMŰ-KIÁLLITÁSBÓL. — A BRASSÓI ORVOS-CZÉH JELVÉNYE 1556-BÓL.

meghatotta őt Bertók fájdalma és csakhamar megvigasztalá.

— Csöndesebben, ember, csöndesebben! Ne kapkodj ugy a fejedhez, hiszen még nem gyógyult be. Csak az uristen jó termést adjon! A rozs oly nagyszerü, hogy az embernek kedve van megcsókolni a földet, melyen nő, a buzavetés is nagyon szép. A föld nem német, meg nem sért bennünket. Bárha rosszul lett is megmüvelve, de azért oly szépen nő minden, hogy na!

És Magdolna asszony elmosolyodott könyeinek közepette.

— A föld nem német... — ismétlé még egyszer.

— Magda! — szólal meg Bertók, rábámulva düledt szemeivel.

— Magda!

— Mit kivánsz?

— De te mégis... ó nagyon...

Nagy háladatosságot érzett szivében Magdolna iránt, de azt nem tudta szavakkal kifejezni.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* **A polgári házasságot** Dél-Amerikában is életbe léptették. A «Colonies» igy irja le az első esetet: Egy boldog pár belép a városházába, mosolyog s kacsint egymásra, a vőlegény betesz egy öt fontos bankjegyet, aláir egy okmányt, menyasszonyát karon fogja s kilépve a teremből igy szól: «Hogy van, XX-né asszony?» A szertartás alig vesz két perczet igénybe.

* **Amerikai humbug.** Garfield gyilkosának, Guiteaunak csontvázat most három példányban van kiállitva az Egyesült-Államokban: abból az időből, mikor gyermek volt, mielőtt Garfieldre lőtt és végre abból az időből, midőn fölakasztották.

* **A római karneval** alkalmából egy farsangi bizottság ötezer frank (lira) jutalmat tüzött ki annak, ki a legérdekesebb maszkban fog megjelenni. A farsanggal különben a rómaiak nincsenek megelégedve, mivel a hatóság a Barbari-versenyeket eltiltotta, a mi főmulatságuk volt régebben.

ARAB SEJK ÉS KISÉRETE, UTBAN BAKER PASA TÁBORÁBA.

Brassói ötvösmünek

A Rothbuch-féle
(hölyagos) szerleg
Brassóban.

Repr.
Arch. Ert.

1911. 277 l.

gző.

jobbpartján ma is régi büszkeségében

ben római legionariusok fején. Ezeknél azonban maga a sisaktest még valószinűleg csak bőr és csupán a védő és összetartó pántok készültek érczből.

Tekintve azt, hogy a keleti befolyásnak a Kr. u. III. és IV. században rendkívül nagy a római birodalom területén a szerepe, valószínűnek kell tartanunk, hogy a régi középkori csúcsos sisaktypus kifejlődésében ennek a befolyásnak jutott oroszlánszerepe.

A dunapentelei sisakok jelentőségét tetemesen fokozza, hogy miután hemesai csapat állomáshelyén találtuk, a keleti behatásnak mintegy közvetlen bizonyságát szolgáltatják.

Budapest, 1911 márczius 21.

Hekler Antal.

A GEIDEN-FÉLE EZÜST KANCSÓ BRASSÓBAN.

Arch. Ért. 1911.

egyik vidi (Dalmatia) sisakon,[1] melyen a megnyúlt sisaktestet alul széles, erős pánt tartja össze. A szentpétervári Eremitageban őrzött sisak a keresztpántokat megsokszorozza.[2]

A fejlődés iránya egészen a csúcsos sisakforma felé vezet, melyet abroncsszerüleg tartanak össze a pántok. A teljesen kialakult csúcsos sisakot látjuk magunk előtt a már középkori baldenheimi[3] és két vidi sisakon,[4] továbbá egy sassanida sisakon a londoni British Museumban,[5] a mely utóbbi egyúttal a forma keleti eredetére is fényt vet.

5. DUNAPENTELEI SISAK, III. TYPUS.
(Hátsó nézet.)

Másrészről azonban azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ez a csúcsos, pántokkal összetartott sisaktypus már a Trajanus- és a Marcus-oszlop domborművein is látható különböző barbárokon: sarmatákon és germánokon. Előfordul továbbá az adamklissii tropaion metopéi köré-

[1] Jbuch. der k. k. Centralkommission 1903. S. 251.
[2] Reinach: Antiquités du Bosphore Cimmerienne Pl. XXVIII. Zeitschr. f. hist. Waffenkunde 1899. S. 197.
[3] Lindenschmidt: i. h. Bd. V. T. 35.
[4] Jbuch. der k. k. Centralkomm. 1903. T. V. és VII.
[5] Lipperheide: Antike Helme S. 352.

BRASSAI ÖTVÖSMŰVEK.

1. *Ezüst díszövek.* A szászföld egyik jellemző ötvösműve, mely a régibb időkben éppen úgy szokásban volt, mint mainapság, melyet a gazdagok és szegények egyaránt viseltek, legföllebb azzal a különbséggel, hogy a szegényeké rézből volt. A régi képeken is rendesen ott találjuk az ezüst övet, mely a szász nők nemzeti viseletének egyik elengedhetetlen kelléke. Egy egész külön iparág, az *övcsinálók (Gürtler)* foglalkoztak azoknak készítésével; de a régi szép példányok mégis csak az ötvösök kezéből kerültek ki. Ma már ez az iparág is kiveszőfélben van, s csak a nagyobb szász városokban tengődik még ezen valamikor virágzó mesterségnek egy-egy öreg képviselője.

A budapesti ötvösműkiállításon egész sereg ilyen övet láttunk, s erre már igazán elmondhatjuk, hogy ha díszítő motivumaiban nem is, de a maga egészében teljesen hazai termék. Az öv tulajdonképpen bőrből, bársonyból vagy ezüst-, aranyszövetből készült, de kivételesen lánczszerű, egészen ezüstből való övekre is találunk. Két végén azután díszes kapocs van, melyet néha még lánczczal is ellátnak, s azonfelül még maga az öv is 8—12 boglárral van ékítve, melyekről a drágakövek sem hiányoznak. Az öv szélessége 4—7 cm. közt ingadozik.

Fönmaradt öveink a XVII. századnál nem régiebbek, nem mintha azelőtt is nem használtak volna öveket, hanem valószinűleg csak ekkor jött szokásba azoknak mostani formája, vagyis ezüst csattokkal és boglárokkal való díszítése. Azért látjuk tehát öveinken a renaissance legszebb motivumait — igen sokszor a legtisztább kivitelben — érvényesülni. Mint föntebb is említettük, az öveket a «*Gürtlerek*» készítették és állították össze még akkor is, ha a csattok és boglárok ezüstből voltak is, tehát az ötvösöktől kellett azokat beszerezniök. A csattok díszítése csaknem kizárólag szépen stilizált levelek és nagy virágokból alkotott guirlande (erdélyi stílus) vert műben, áttört alapon, sokszor filigrán és drágakövekkel is ékítve. A zománcz jóformán csak a háttér betöltésére, a színpompa élénkítésére szolgált; az öveknél tehát, legalább a fönmaradt példányokat tekintve, a zománcz nem lényeges díszítő motivuma. A zománczot újabban mindenféle színű, leginkább kék vagy arany papirosbetéttel pótolták. A boglárok csillagszerűen kimetszett, mindinkább kisebbedő darabokból van összerakva, melyeket alul csavarral, fölül pedig drágakővel (legtöbbször üveg) ellátott tengely tart össze.

Az alábbiakban néhány brassai eredetű ezüstövet fogunk bemutatni, még pedig az első képen öt db helybelit, a második képen pedig szintén öt darabot a vidékéről.

A mi ezen öveknél leginkább föltűnik az, hogy a növény- és virágornamentikának oly sokféle változatát tüntetik föl, hogy két egyformát alig lehet találni; pedig lényegében mind egy és ugyanazon díszítési alapelv szerint készült. Ugyanis a csattok alsó és nagyobb felén rendesen három nagy virágot látunk elhelyezve, melyet szimmetrikusan elhelyezett stilizált levelek veszneknek körül. A virágok — rózsa, tulipán, napraforgó szintén stilizálva — fel-

Arch. Ert 1911.

jává, 1692-ben I. Apafi titkos fejedelmi tanácsosává vált s 1692-ben Lipót császár kezéből nemességet nyert «von Franckenstein» prædicatummal. A szelindeki lelkész leányával kötött házasságából György és Bálint fiai és Ágota és Mária leányai származtak. Első felesége halála után 1693-ban másodízben házasodott meg Rosenauer Mária Annával, Waida János özvegyével.[1]

Soterius György Franck jellemrajzához Transsilvania celebrisében következőképen nyilatkozik:[2] «Különféle szépművészetek és tudományok kedvelője vala, úgy a históriában, valamint a tűzijáték mesterségében szép, noha kis traktatumokat bocsáta nyomtatásba és az diákoknak és tudósoknak különösen jó barátja vala. Az nyelvek közül még az oláht is alaposan excolálá és érté, sőt még czigányul is bira beszélni, a melyeket ugyanis többnyire megvetendőknek tartanak. Végre elmúla 1697-ik évben, miután az podagra csaknem az egész testét átvándorolta vala és mindent ő benne bevett vala. Az Franck-féle czímer fehér galamb, három rózsa felett kivert szárnyokkal állva, és három fekete gerenda, melyek a jobbról a balra inclinálva egy fehér mezőben hevernek.»

Franck nevéhez egy sajátságos irodalmi jelenség fűződik. 1692-ben Bécsben adott ki egy gyűjteményt, mely a reá, illetőleg az ő családbeli eseményeire vonatkozó latin és német s akkor már különnyomatokban elterjedt költeményeket tartalmazza, ez a «Rosetum Franckianum». A költeményekhez egy sor gyenge rézmetszet van mellékelve. A versek az akkoriban nemcsak az erdélyi városokban, különösen az egyetemről hazatért diákoktól gyakorolt, dúsan virágzó alkalmi költészetnek és Franck hiúságának egyaránt példái. Hogy a latin versek messze fölülmúlják a németeket, az onnan van, mert itt a humanisztikus költészet utóhangjaival van dolgunk.[3]

Végre még arra legyen szabad utalnom, hogy a Brukenthal-féle múzeumnak a szász gróf Franckensteini Franck Bálint alabástromból faragott arczképe van, melyet a Nagyszebenben hosszú időn át virágzó alabástrom-faragás kitünő példája gyanánt e lap olvasóinak be fogunk mutatni.

Nagyszeben, 1911. évi február hó 10-én.

Dr. Roth Viktor.

[1] V. ö. Johann Seiwert: Nachrichten von siebenbürgischen Gelehrten. 1785. 95. l. k. Ungrisches Magazin. 1783. III. kt. 416—421. l. Kurze Geschichte der Provinzialbürgermeister. 89. l. Felmer Márton: Catalog. Jud. Reg. (Kézirat.) Kinder Norbert de Friedenberg: De Comitibus. Rosetum Franckianum Wien, 1692. 10., 58., 158. l. Möckesch i. h. 104. l. Trausch: Schriftstellerlexicon, I. kt 339. l. Allgemeine Deutsche Biographie, VII. kt. 263. l. k. Zimmermann: Chronologische Tafel der Hermannstädter Plebane, Oberbeamten stb. Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde, XIX. kt. 544. l. k. és 571. l.

[2] 83. l.

[3] V. ö. A. Schullerus: Zum Rosetum Franckianum. Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. XVIII. évf. (1895.) 22. l. k.

váltva majd jobbra, majd balra fordulva, majd bimbó, majd kinyilt formában vannak kidomborítva, mint az a mellékelt ábrákon is látható. A csatt vége csukló körül járó háromszögletes hajtóka, melyen rendesen csak egy fölfelé néző virág van, míg magán a csatton a virágok inkább keresztben vannak

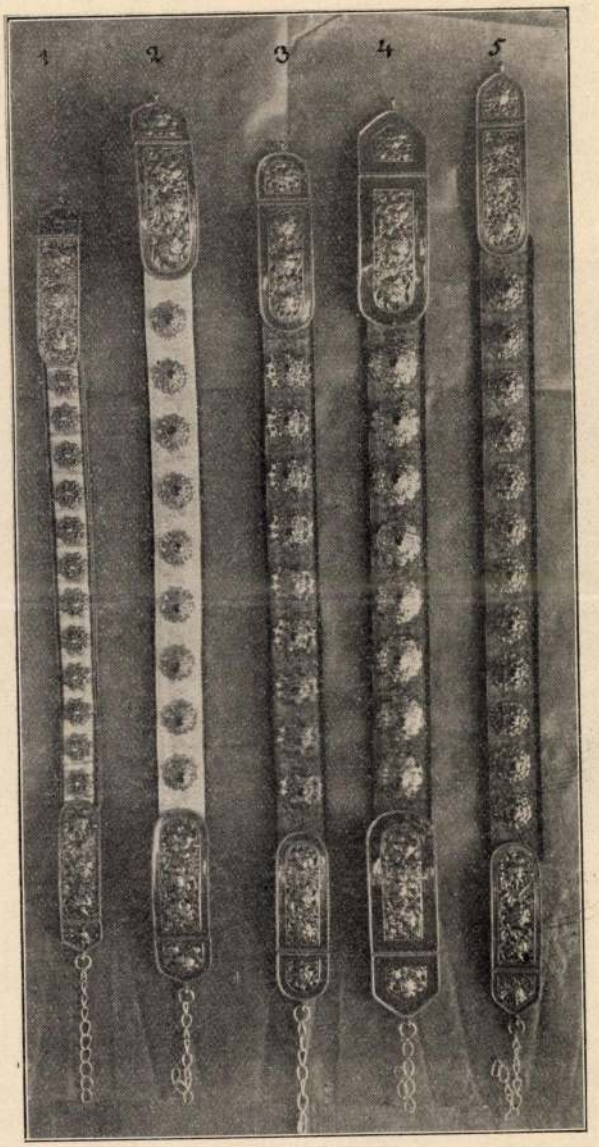

I. BRASSAI EZÜSTÖVEK.

elhelyezve. Az áttört művű díszt keskeny sima pánt veszi körül, ezt pedig ismét rendesen lánczszerű párkány szegélyezi. Az öv két végén lévő csatt diszítése általában egyforma, s az ezüstből valók kivétel nélkül aranyozva vannak.

A boglárok száma 8—12 között váltakozik, magasságra nézve is különböznek (3—6 cm.). Míg a csattokon ékköveket — legtöbbször granát vagy

almandin, néha türkisz — csak ritkán találunk, addig a boglárok tetején csaknem kivétel nélkül ott díszeleg a piros kő (illetőleg üveg). Ábránkon pl. az első, legkeskenyebb övnél a csattokon és a boglárokon is ott találjuk a piros granátot, még pedig a csattokon 3—3-at, a boglárokon pedig 4—4-et.

Az övek anyaga legtöbbnyire bőr, melyet piros bársony szegélyez (néha ezüst láncz, mint az 1. sz. övnél látható) és ezüst- vagy aranyszövet takar be. Az első ábrán bemutatott övek a XVII. és XVIII. századból valók s mind brassai ötvösök művei. Az első számú (legkeskenyebb) övet a rajta lévő mesterjegy tanusága szerint P. L.: *Piter Lang* (1739—76) készítette. (A mesterjegyek az öveken rendesen azok alsó felén láthatók.) A másodikat, melyen kilencz boglár látható ezüst szöveten: *Gerg Ollescher senior* készíthette (1693—

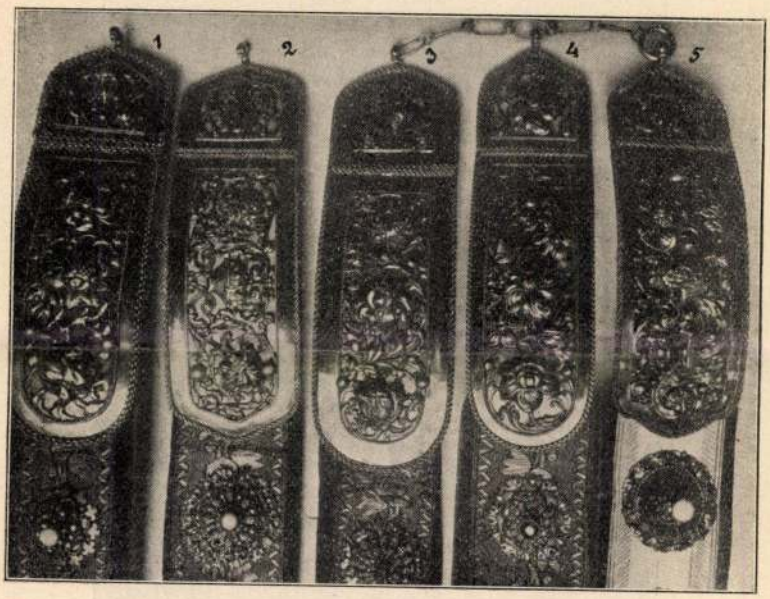

2. TÜRKÖSI ÖVEK.

1707), mert a mesterjegy G. O. kissé eltér az öt számúétól. A harmadik öv mesterjegye egymásbafont, írt J. T. R. betükből áll, mely mellett a koronás 12-es számot találjuk, ez pedig *Josef Traugott Römer* (senior 1767—?, vagy iunior 1812— ?) jelvénye. A negyedik és legszélesebb 8 bogláros öv talán *Adolf Gust* (1853— ?) keze munkája, mesterjegye A. G. Az ötödik 12 boglárral diszített övet végül az ifjabb *Gerg Ollescher* (1721—61) készítette, mesterjegyét már ismerjük G. O. fölötte 12 és a korona.* Ezen öv különben még arról is nevezetes, hogy áttört művű csattja kék zománczczal van alapozva.

A második ábrán látható öt övet a brassómegyei Türkös faluban gyűjtöttem össze a csángók között. Ezek ugyanis sok száz éven át Brassó város jobbágyai lévén, a szászoktól elsajátították úgy az öv, mint a mellboglár vise-

* V. ö. Arch. Ért. XXX. 233. l.

lését. Az itt bemutatott övek diszítése nagyjában megegyezik a föntebbiekével, mint különlegességet felemlítjük, hogy az 1. és 4. számú övcsatton a renaissance ornamentikára annyira jellemző virágkosarat is megtaláljuk, az elsőnél azonfelül a mascaront is. Ezek is brassai eredetű ötvösművek, ezüstből aranyozva, áttört művű vert nagyvirágokkal diszítve. Az elsőnek mesterjegye irott M, fölötte 12, mellette koronás fagyökér. Ezen mesterjegyet szintén ismerjük: *Michael May iunioré* (1731—76).* A második öv készítője *Samuel Kalp* (1758—88), jegye S. K., fölötte 12 és a korona. A harmadik jegye írt C. G. F., mellette a 12 gyökeres koronával, valószínűleg *Gottlieb Fleischer* (1821— ?) mesterjegye.** A negyedik mesterjegye koronás I. F., készítője tehát az idősebb (1686—98) vagy inkább az ifjabb *Jacobus Frantz* (1715—57). Végül az ötödi-

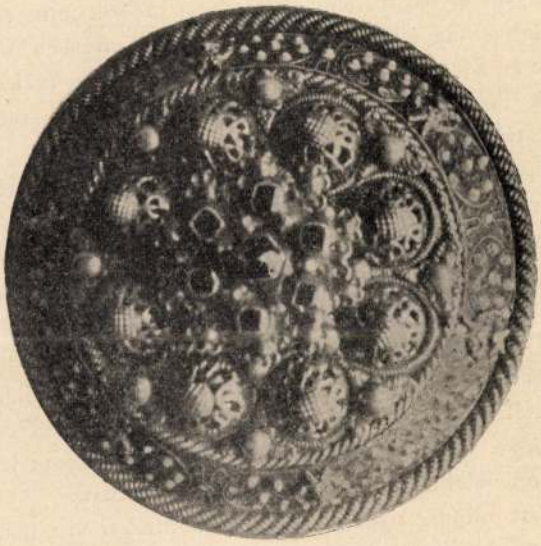

3. BRASSAI MELLBOGLÁR.

ken irott E. S. betüket és Brassó czímerével ellátott 12-es számot veszünk észre, talán *Eduard Schnell* (1848— ?) mesterjegye.

Az övcsattokat rajz után dolgozták ki trébelő kalapácscsal, de ez természetesen fárasztó és hosszas munka lévén inkább csak a drágább ezüstműnél alkalmazták, az olcsóbb minőségű és a rézből valókat úgy öntötték mintákba, vagy matriczokon (anyaminta) dolgozták ki. Gyüjteményemben is van egy ilyen rézből való erős matricz nagy virágokkal, melyet ilyen gyári tuczatmunkák elkészítésénél használhattak az ötvösök, vagy inkább az övgyártók (Gürtlerek).

2. *Mellboglárok* (Heftel). A szászföldi női viseletnek másik jellemző ékszere a mellboglár. Eléggé ismeretes ötvösmunka, melyből a Nemzeti Muzeum-

* Arch. Ért. XXIX. k. 391. l.
** Arch. Ért. XXIX. k. 20. l.

ban is már egész gyüjtemény van, az ötvösműkiállításon is eleget láttunk belőlük, s az irodalom is bőven foglalkozott velük.*

A mellboglárok többféle alakját ismerjük: legrégiebbek a gotikus tornyocskákkal és fülkékkel diszített példányok, a rajtuk lévő szentek szobrai még világosan mutatják a rokonságot az egyházi morsusok és monilekkel. Később a gotikus dísz elmarad s helyét nyolcz kerek gomb foglalja el, melyeket ezért púpos mellboglároknak nevezhetünk. Más változatai ismét: a lomb és csigadiszitésű mellboglár. Ezen három utolsó formát találjuk egészen mai napig használatban több — kisebb-nagyobb — változtatással; így nagy szerepet játszik a mellboglárok diszítésénél a kő (leginkább üveg) és a zománcz. Régebben hatkarélyosak is dívtak, az újabbak azonban majdnem mind kerek alakú. Átmérőjük 8—14 cm. között ingadozik, magasságuk pedig néha 6 cm.-ig is emelkedik.

Lassankint bizonyos formák és diszítési módok annyira állandókká váltak, hogy a régibb és az újabb mellboglárok e tekintetben nem különböznek egymástól. Ma már azonban inkább a falukra szorult, s újakat nem készítenek többé az ötvösök. Az alábbiakban néhány brassai eredetű zománczos szászföldi mellboglárt ismertetünk.

Az első képen látható mellboglár a púpos tipus képviselője, mert a belső kört nyolcz áttört művű kiemelkedő félgömb diszíti. A középen itt is megtaláljuk az újabb mellboglárokon annyira divatos hengerszerű kiemelkedést, melyen hét nagy piros kő foglal helyet. Ezen középsőrész a legrégibb alakjában még egészen lapos és többnyire áttört műben Szent-Györgyöt, vagy más szentet tüntet föl, később azután lomb- vagy csigaalakú diszítést vesz föl és mindinkább kiemelkedik a már úgyis domború mellboglár síkjából. Néha nyitható, máskor ismét szilárdan áll helyén. Miután a szászföldi mellboglárnak tisztán ékszer jellege volt kezdet óta, arról tehát szó sem lehet, hogy e kis kiemelkedő részben valaha ereklye lett volna elhelyezve.

A mellboglárt mindig nyakba akasztva a mellen viselték, ezért van azokon hátul a hosszú keskeny nyelv (akasztó), mely azért is fontos, mert ezen találjuk meg rendesen a mesterjegyet. Ujabban az akasztó elmarad, s helyette a csuklyában járó középső rész nyelvébe ütötte az ötvös mesterjegyét.** Néha azonban ezen átalakítás csak utólag történt, még pedig legtöbbnyire igen kezdetleges módon.

Itt bemutatott mellboglárunkon is megtaláljuk a szokásos hármas beosztást: 1. a kiemelkedő legbelső kört lombdíszszel és kövekkel; 2. a középső körgyűrűn van a nyolcz áttört művű púpos kiemelkedés, a közöket leveleken ülő gombok töltik ki; 3. a legnagyobb körgyűrűn, melyen máskor áttört művű

* Reissenberger. Kirchl. Kunstdenkmäler 1883. Az ötvösség termékei I. 85., 129. ll. Hampel: Arch. Ért. XVII. 417—429. V. Roth: Geschichte des Kunstgewerbes in Siebenbürgen. 1908. 111—115. ll. Sigerus: Das Heftel (Kalender. Nagyszeben 1910. 93—98 ll.) stb.

** Igy látjuk ezt azon két mellbogláron is, melyet Hampel rajzban is bemutatott (Arch. Ért, XVII. k. i. h. 7. és 8. ábra) a mesterjegyekkel együtt. Mindkettő szebeni ötvösmű, az elsőnek készítője: Baltesser Fleischer (1551—?), a másodiké: Lukas Pfeffer (1575—80). V. ö. Arch. Ért. XXX. k. 407—419. ll.

leveles és virágdíszt látunk, közbe-közbe állatalakokkal, itt zománczos diszítés foglal helyet. A három részt egymástól mindinkább vastagodó sodronykötél választja el.

Zománczot találunk igen sokszor a leveles (lombos) diszítésű mellboglárok középső részén is, a mi példányunkon csak a legnagyobb körgyűrűre jutott. Érdekes, hogy két-két zománczos kör után más két zománcznélküli rész következik. A körökben kék alapon hét fehér szemet láthatunk, a két kör közti tért pedig zöld színű zománcz tölti ki, a rajzot vékony ezüst sodrony alkotja. A mellboglárokon előforduló zománcz azonban úgy finomság, mint kivitel tekintetében messze elmarad a régi hírneves erdélyi zománcztechnikától. A XVII. és XVIII. századbeli ötvösök is gyakorolják a zománczozást, de

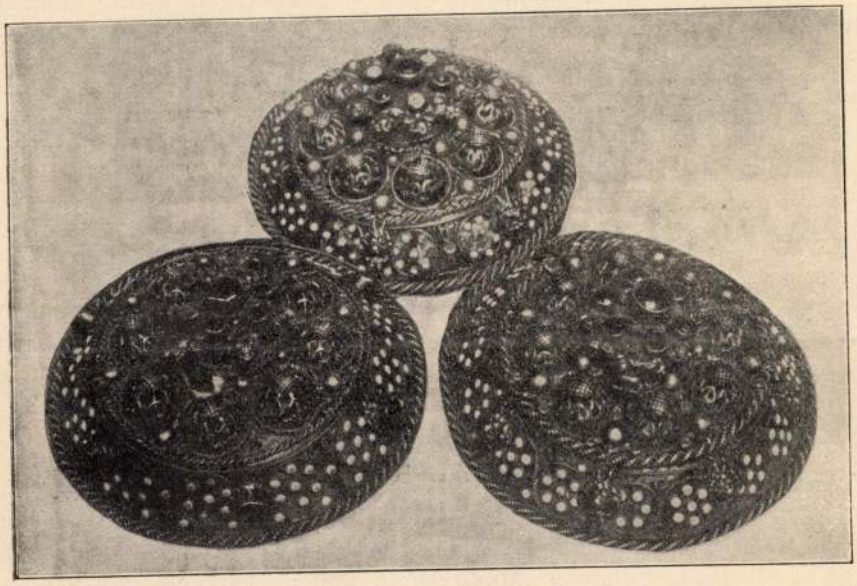

4. BRASSAI MELLBOGLÁROK.

inkább csak hagyományképpen, hiányzik abból az, a mit a régieknél oly nagyra becsülünk, a művészi elem.

A mellboglárok javarésze — és a mi példányunk is — ezüst aranyozva, áttört, vert és öntött munka. Mint említettem, az akasztóján mesterjegy van: köralakú pajzsban egymásba fonódó M. N. betük, fölöttük korona. Készítője tehát brassai mester, még pedig *Michael Neisteder*, a ki 1667-től 1710-ig működött.

2. A Brassóhoz tartozó csángófalvakon ma is széltében használatos a mellboglár, a 2. ábrán ezek közül mutatunk be három darabot, melyeket szintén Türkösön találtam. Nagyjában megegyeznek a föntebb leírt mellboglárral: ezek is a púpos fajhoz tartoznak, a kiemelkedő középső részen itt is köveket látunk, a legnagyobb körgyűrű itt is zománczczal van diszítve. Még pedig az elsőnél kék alapon hét fehér virágot, a másodiknál zöld alapon kék

és fehér pontokat, a harmadiknál pedig kék, zöld és fehér zománczozást látunk. A kis körök itt is mindenütt vékony sodronynyal vannak határolva.

Ezen mellboglároknál azonban hátul az akasztót már hiába keressük, ezeknél a felfüggesztés úgy történik, hogy a csukló körül járó középső részen huzzák át a szalagot s úgy akasztják nyakukra a csángó leányok. A mesterjegyet ezeknél a középső rész nyelvén találjuk meg. Az elsőn ovális pajzsban koronás egybeírt L. B. betüket találunk; ismeretes mesterjegy, tulajdonosa: *Lucas Baum* (1665—1711) brassai ötvös. A másodikon ugyancsak ovális pajzsban koronás egymásmellé állított M. M. betüt látunk, valószinűleg *Merten Myss* (1722—69) brassai ötvös bélyege. A harmadikon szögletes pajzsban koronás egymás mellé írt H. M. betükből áll a mesterjegy, talán ifjabb *Hans Mautner* (1711—1761) brassai ötvös jelvénye.

Mindezen övek és mellboglárok a renaissance stíl diszítő motivumait tüntetik föl, s miután ezen minták apáról fiúra szálltak, a kormeghatározás nem kis nehézségekbe ütközik. A XVII. és XVIII. század enemű ötvösművei eltérést alig mutatnak.

Brassó, 1911 márczius hó.

Gyárfás Tihamér.

A KISHEGYESI RÉGIBB KÖZÉPKORI TEMETŐ.*

Az a becses emlékkészlet, a melyet a fenti czím alatt első közleményem során bemutattam, újra 37 sír leletekben gazdag és változatos tartalmával gyarapodott. A temető ásatását 1907. évi szeptember 5-én és az azt követő napokon folytattam. A gondosan átkutatott sírok megfigyeléséből eredő tapasztalataimat az alábbi részletes jegyzőkönyvbe foglaltam.

79. sír. Hossza 230 cm; szélessége 62 cm. A benne talált csontváz 168 cm. hosszú volt. A koponya jobbra fordult helyzetben feküdt. Mellékletei: *a)* Függő. 2 drb. Ovális alakra hajlított vékony bronzsodronyból készült; alul nyitott végén ∞-alakú diszítményt látunk. Mindkettő a koponya alá csúszott helyzetben feküdt. *b)* Csatkeret. A medenczén feküdt. □ alakú. Átmérője 2·5 cm. Öntött bronz. Peczege hiányzik. *c)* Vaskés. A jobb kézben. Hossza 21 cm; szélessége 2 cm. A fatok rostjai még láthatók rajta. Hegyes. Három darabba tört. *d)* Vaskarika. Átmérője 5 cm. Ezt is három darabban emeltük ki. A medencze alatt jobb felől feküdt. *e)* Bögre. Fekete. Durva művű. A jobb térd mellett volt. *f)* Ételmaradványok. A jobb kar felső oldalán juhtól származó koncz-csontot, a boka táján pedig csirkecsontokat találtam. A lábfej mellett egy szarvasmarha-fog feküdt. *g)* Fakorhadmány. A sír oldalán jobbról-balról és a fej felőli részen körös-körül korhadt farészeket találtam. Az óvatosan feltárt sírból megállapíthattam, hogy annak a fej felőli része egymás mellé vert karvastagságú karókkal volt megvédve, nyilván a földbeomlás megakadályozása czéljából. Ugyanilyen korhadmányt találtam a sír oldalán és a jobb kézfej táján is. A jó megtartású csontvázat — mely mintegy 25—30 éves emberé lehetett — a Bács-

* Az első közlemény az Arch. Ért. 1907. évi Uf. XXVII. köt. 346—363. lapján.

Brassói ötvösiek

Gyárfás Tihamér:
A brassai ötvösiéhmesterek könyve. Századok
1909. 232. l.

Gyárfás Tihamér: A brassói ötvösség története.

8°51K, 326L, Brassó, 1912.

Brassói ötvösség története

Brassó överödje

Barcaság

l Gaali II. 171 l.

Brassói ref. templom

Molnár J.

A brassói magyar és ev. ref. egyház története.

Petrik 1886–1900

Brassói Szent László

egyház

Ferenczi Sándor dr.

Kolozsvár, 1934. 8 l.

3.

4.

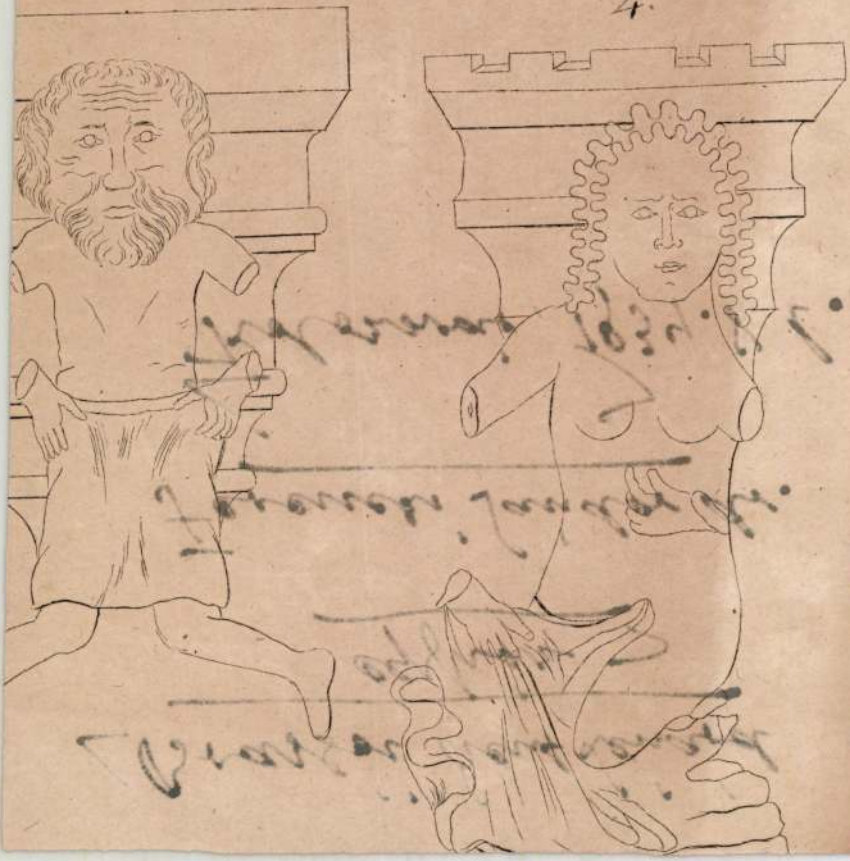

Brassó vára a Cenk-
tetőn

l.
Gaali II. 217. h

B Pehelypapir 62 gr

1591.

Arch. Ért. 1888.

IRODALOM.

Adatokra ellenőrizni!

BRASSÓ VÁROSÁNAK RÉGI SZÁMADÁS-KÖNYVEI 1503—1526. Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen. Erster Band. Kronstadt 1886. Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Kronstadt. Erster Band: Rechnungen aus 1503—1526. XI. és 769. l. Három tábla melléklet. — A városi régi számadás-könyvek hű és teljesen megbízható képet adnak városaink középkori háztartásáról és műveltségi állapotáról; hű tükrei az elmúlt századoknak, mert részletességök által felvilágosítanak számos oly körülményről, melyekről a meghatározott formák által kötött oklevelek s a sokszor bőbeszédű, de annál kevesebbet mondó krónikák hallgatnak. Ezért újabban egyre nagyobbodik a közzétett középkori városi számadások sora; megkezdték az erdélyi szászok a nagy-szebeni és szász nemzeti számadások közzétételével; folytatta a M. T. Akadémia történelmi bizottsága, kiadván hét város levéltárából a legrégibb anyagot; majd e sorhoz a brassaiak csatlakoztak, testes kötetben bocsátván közzé e két ország emporiumául szolgáló város e nembeli legrégibb emlékeit. Dicséretre méltó törekvés; mert való az, hogy a középkori városok belső életét, műveltségök állapotát csakis számadásaik teljes sorának ismeretével fogjuk világos, hamisítatlan színekben láthatni, s ez azon kútfő, melyből legtöbb újat meríthetünk középkorunk művelődéstörténetének megismeréséhez.

Két ország emporiumának mondtuk Brassót; valóban mind az az árúczikk és ipartermék, mely nyugatról Magyarországon át Havasalföldre, vagy innen hazánkon át a nyugatra szállíttatott, Brassó piaczán adott találkozót. A városnak volt arra gondja, hogy az őt megillető huszadot úgy az egyikből, mint a másikból kivegye; ha lehetett, pénzben, ha nem, természetben, kifogván az illető árúczikkből minden húsz darab után egyet. Az 1503-ból való terjedelmes huszadjegyzék (registrum vigesimale) érdekesen tűnteti föl úgy a behozatalt, mint a kivitelt. Igy például Havasalföldéről Tergovistból való Gergl nevű

kereskedő behoz ágyterítőket, köpönyegeket, *buzogányokat*, *szőnyegeket*, *török tollakat*, öveket, süvegeket, kalapokat, *török nyerget* stb. Még érdekesebbé válik a kép, ha egyes nagykereskedők által szállított czikkek sokaságát nézzük, melyek felvilágosítanak arról, mi mindent szállítottak Brassón át Havasalföldére, s mit onnét behozatali czikk gyanánt Brassóba.

Az egyik «societas magna videlicet Lucas Renner, Lucas Czeresch, Johannes Groman et Georgius Hyrscher» a mondott esztendőben nem kevesebb mint *422050 darab kést* vittek be Havasalföldére; ezenfelül fűszert, borsot, gyömbért; posztóneműeket: speyeri, kölni, weerthi, veronai posztót. Egy másik nagykereskedő, Simon Grett, még több árút forgatott; a Moldvába szállított főczikk szintén a kés, még pedig jobbára a steyeri kés: 511000 darab; ezenfelül a posztó: veronai, mechelni, görlitzi stb. De ugyanő nagyban űzte a behozatalt, mely leginkább szövetneműekből állott. Teveszőrből készült szövet (schomolata), fínom gyolcs (bogass), aranybrokátféle (nassyncz), kamuka-selyem (camoca), atlasz és egyéb selyemneműek (hirmyss, damaslium), valamint aranybíbor, köpönyegek, övek, takarók stb. voltak a hozzánk Oláhországon keresztül kétségtelenül Törökországból behozott árúk; hogy ezek nagy része onnan kerűlt hozzánk, annyival is inkább valószínű, mert ily kitételekkel: «frenum turcicale,» «kafftana aurea,» «sella turcica,» «cinguli Turcales,» «coreum Turcale» a Havasalföldéről behozott czikkek közt nem egyszer találkozunk.

Kiválóan érdekes, hogy a behozatali czikkek közt nagy szerepet játszik a *szőnyeg*. Ugyanezen czég, Simon Grett, huszadjegyzékében olvassuk, hogy ez behozott: «tappeta duo pro flor. 32;» «tappeta parva 3;» «tappetum unum habet ulnas 7 pro flor. 20;» «tappeta parva 40.» (36—39. l.) Nagyban űzték a szőnyeg-behozatalt még a következő czégek: «Johannes Kylhaw et Aylda,» mely egy év alatt 53 «tappeta parva»-val szerepel (39—41. l.) Schwarcz Petter kereskedő számadásában olvassuk, hogy behozott: «tappeta parva 25;» «tappetum magnum continens ulnas 15 pro flor. 1.50;» «tappetum unum habet ulnas . . . pro flor. 24;» «tappeta parva 52.» (43. l.) A Kimpulungui Bomsila és Nagzul kereskedők behozatala is tekintélyes: «tappeta parva 45;» «tappeta mediocria 6 pro flor. 24;» «tappeta parva 40;» «tappetum unum habens ulnas 23, secundum tappetum habet ulnas 17, tertium tappetum ulnas 13» (e háromnak értéke 180 forint) stb. (58. l.)

Százakra megy azon szőnyegek száma, melyek Oláhországból egy év alatt Erdélybe kerűltek; és minthogy a huszad-számadások csak egy esztendőből (1503-ból) maradtak ily részletesen reánk: a behozatal egy évtized alatt ezrekre rughatott. A város ezekből kiveszi a huszadot, vagy pénzben, vagy, a mit gyakrabban és előszeretettel tesz, termé-

szetben. Oly alkalmaknál, mikor a városnak illett ajándékkal megtisztelnie valakit, jó szolgálatot tettek a huszad fejében megtartott szőnyegek. Innen van, hogy egy város számadásaiban sem találkozunk annyi elajándékozott szőnyeggel, mint Brassóéban. A királytól kezdve valamely polgárlány menyegzőjéig a szőnyeg a legkedveltebb, legszokásosabb ajándék, melynek értéke — a megajándékozott állásához képest — 3 forinttól 100 forintig változik.

Tán nem lesz érdektelen, ha az erre vonatkozó adatokat csoportosítjuk.

Valahányszor a városnak valamely ügye van a királynál, az ajándékok sorából az értékes szőnyeget nem felejti el. Így 1507-ben a város követei magukkal visznek Budára: «auff dy raiss kegen Offen zu Mitfasts (bőjtközép) geschen: Item 1 groser tepich pro flor. 40; item 1 klayner tepich pro flor. 16.» (183. l.) 1508-ban az ifjú Lajos király koronázásakor a város a többi közt «einen grossen tepich vor flor. 100» küldött tiszteletajándék gyanánt (187. l.). Az 1514-iki tételek közt olvassuk:

Ad resam *(reise, utazás)* regiam:
Item Budæ datæ sunt tapetæ anno præterito pro flor. 36.
Item ad eandem resam regiam tapetum magnum pro flor. 40.
Item tapeta quatuor flor. 21. *(Ehhez jegyzet:* unum domino Johanni Lwlay ad nuptias flor. 4.)
Majd alább: Item tria tapeta, quæ dominus Schyrmer secum ad Budas portavit, reposita sunt apud dominum Valentinum Aromatorium etc. (203—204. l.)

1522-ben ismét visznek Budára három nagy szőnyeget: «Item pro tribus magnis tapetis Budæ cum universis dominis Saxonibus remuneratis flor. 110.» (414. l.)

A többi szőnyeggel kiváló embereket, az erdélyi vajdát, kincstárnokot, Tomory Istvánt, Báthory István alvajdát, a városnak kiváló szolgálatokat tett egyéneket, valamint primitiák és menyegzők alkalmával polgártársaikat tisztelték meg; s ez a városnak nem kevés pénzébe került.

1507 Item in uno tappeto waywodæ dato pro flor. . . . *(így)* (183. l.)
Item 1 tepch wnd 1 deckelthuch awff dy hochczeyt Lazar Andreasch vor flor. 4. (184. l.)

1508 Item scribæ Josæ 1 tappetum et 1 pecia bogasii dono datum flor. 3½. (186. l.)
Item 1 stuck bogasii wnd 1 deckeltuch dem *Czeganen wayda* vorert per flor. 3. (187. l.)
Item was dy herrn Thys Seler, Lux Czeres wnd Peter Snyder dem wayda czw goben gefwrt han etc. . . . Item 1 deckelthwch et 1 tepch vor flor. 7. (187. l.)

1512 Item an der aylfthausend jungfrawen tag hat dy stadt dem landt gelawenn awff die botschafft herrn Hanns Beeren vnd magistri Pauli das sy awff

gefuert hoben zu goben : . . . . Item ein dekeltuech pro flor. 6. Item einen tepich pro flor. 4.

Item pro uno thapeti domino thesaurario dato de civitate tenetur pro flor. 32.

Item duas thapetas dedimus (magistro agazonum reg. maiest.) pro flor. 16. (196. l.)

1520 Item pro uno magno tapeti pro munere dando ad pretorium locato flor. 25. (265. l.)

Item pro uno tapeti filiæ domini Johannis Schyrmer ad nuptias dono dato flor. 3. (269. l.)

Item eisdem nuntiis (Móré Fülöp követeinek) duo tapeta dono data pro flor. 6. (272. l.)

Item pro una tectura lecti ad nuptias filiæ condam nobilis Gasper Sykesd, et 1 tapeti quod prius solutum est, flor. 2. (274. l.)

Item eidem presbytero (a havasalföldi vajda követének) unum tapete dono datum, quod prius solutum est, et flor. 5. (275. l.)

Item Francisco Porkolab vicecastellano præfato unum tapete dono datum et unam peciam Bogasii pro flor. 5. (283. l.)

Item pro una tectura lecti et 1 tapeti per villicum solutis, quæ data sunt pro muneribus, flor. 5. (289. l.)

Item pro duobus tapetis domino Jacobo Thornaly et cuidam aulico regio, ubi hic in certis negotiis regiis agerent, dono datis flor. 15. (290. l.)

1521 Item solvimus Georgio Blesch pro tapetis decem flor. 125, sex magna et 4 mediocria. (296. l.)

Item pro uno tapeti nobili Stephano Thomori dono dato ex parte taxæ flor. 3.

Item similiter domino vicewaywodæ unum tapete pro flor. 3. (325. l.)

Item pro uno tapeti commissione et voluntate domini iudicis flor. 3. (338. l.)

Item pro uno sacco, quo tapete fuit illigatum domino palatino vectum asp. 4. (342. l.)

Item Borne Myza Geczö præfato unum tapeta dono datum flor. 3. (348. l.)

1522 Item pro uno tapeti Budæ per dominos præfatos domino Benedicto Dorsy dono dato flor. 5. (413. l.)

Item magistro Paulo protonotario pro unis litteris ad illos de Vetere Civitate unum tapete et unam tecturam lecti datum pro flor. 5. asp. 25. (452. l.)

Item egregio domino Stephano Bathory vicewaywodæ pro uno parvo tapeti dono dato flor. 3. asp. 12. (466. l.)

1523 Item dominica die ante purificationis Mariæ dedimus villico unam tapetam, quæ donata est domino Stephano Thomori. Tenetur villicus solvere civitati pro flor. 12.

Item domino groffo data est una tapeta pro novo anno, quam villicus tenetur solvere civitati pro flor. 25. (477. l.)

Item pro uno tapeti spectabili et magnifico domino Johanni de Zapolya waywodæ Transilvaniensi pro novo anno dono dato flor. 25. *(l. a megelőző tételt).*

Item pro uno tapeti domino Stephano Thomory vicewaywodæ dono dato flor. 12. (512. l.)

Item pro uno tapeti domino *Antonio aurifabro* ad nuptias dono dato flor. 3. (514. l.)

Item filiis domini Petri Engl ad primitias et nuptias: unum tapete remuneratum pro flor. 3. (516. l.)

Item illis signatoribus boum maiestatis regiæ dua tapetia per Zekel Mathe portata flor. 7.

Item pro uno tapeti ad primitias Benedicti Czako dono dato per dominum Petrum sartorem flor. 4. (521. l.)

Item pro uno tapeti Georgio Janossy ex parte equi missi pro dono flor. 4. (520. l.)

Item pro uno tapeti Andreæ vigesimatori Cibiniensi familiari domini thesaurarii dono data flor. 3. (523. l.)

Item pro uno tapeti ad nuptias filii domini Clementis dono dato flor. 4. (526. l.)

Item pro uno tapeti domino episcopo remunerato flor. 4. (529. l.)

A szőnyegekre vonatkozó eme tömérdek adat Brassó számadáskönyveiben érthetővé teszi, miért kerül elő ma is a régi keleti szőnyegek legnagyobb része Erdélyből.

Az ajándékok másik neme, melyekkel azonban csak nagyon kiváló egyéneket tiszteltek meg, az *ötvösművek;* s ez valóban Brassóhoz, hol az ötvösség a XV. századtól kezdve virágkorát érte, méltó ajándék volt.

Az ötvös-czéhnek tekintélyes voltát bizonyítja, hogy a városfalak egy bástyája róluk viselte nevét: «turris aurifabrorum.» Mikor 1521-ben a város erődítményeinek tökéletesbítésére és jókarba helyezésére nagy összegeket költ, az ötvösök bástyájáról sem feledkezik meg:

1521 Item aurifabris pro structura turris eorum flor. 63. (295. l.)

1522 Item Johanni Fuchs iuniori, quos dedit et exposuit in structuram turris seu posthey aurifabrorum flor. 3. asp. 15. (382. l.)

Item illis, qui calcem impoitaverunt ad posthey aurifabrorum asp. 3. (396. l.) stb.

Számos ötvösmű, kupák, aranyozások felemlítésén kívül (melyekről alább), a számadások *kilencz* brassói ötvös nevét, sőt egyesek által végzett munkák emlékét is fentartották; s ezek a következők:

Anthonius aurifaber. Legelőször 1507-ben találunk említést róla, mikor a városnak bizonyos mennyiségű ezüst feldolgozásával tartozik. «Item herr Anthonius goltsmit und Hanns Fwx seyn schwldich sylber czw vor arbetten, marck 31, lott 3. Item herr Anthonius goltschmydt hat entfangen auff ayn news sylber czw verarbeten marcas 8 lottones 3. Schwœr marck percepit.» (Registrum debitorum 182. l.) Egy esztendő múlva úgy látszik elkészült a megrendelt tárgyakkal; mert 1508-ban ezt olvassuk róla: «Item dy 2 kopp *(kupa)* dy her Anthonius goltsmit gemacht, tut marcas 10 swær lot 3, vor flor. 111.» (188. l.) 1509-ben Szt.-Jakab-nap szombatján Mychne havasalföldi vajda a brassai tanácsházban asporákban (apró pénz, melyből 50 ért egy forintot) átadott a brassaiaknak 127 márka 7 pisetum (egy márka $^1/_{50}$ része) ezüstöt; ebből «ad laborandas certas cuppas» átadtak Anthoniusnak 15 pisetum hijján 70 márkát. (190. l.) Hihetőleg ugyanezen, részben Anthonius által

készített kupák azok, melyekről a következő 1511-iki feljegyzés ekkép emlékezik meg: «Item feria tertia ante Dionisii percepimus a villico in illis duabus cuppis, quas de cuppis condam Mychne waywodæ recepimus ac domino waywodæ Transilvanensi dono dedimus, quæ habebant marcas $12^1/_2$ nessig 6, flor. 132. asp. $26^1/_2$.» (193. l.) Így tehát azokból kettő Michne halálával a brassaiak ajándékaként az erdélyi vajdához került. Ezentúl Anthonius ötvösi működésével nem találkozunk, úgy látszik egészen városa ügyeinek szentelte idejét; 1520-tól kezdve nevére, mint esküdt polgáréra, sokszor akadunk; mindig Brassó ügyeiben fárad, messze követségekben vesz részt s fontos városi ügyeket végez (254., 257., 260., 261., 263., 265., 270. stb. l.). A város kétségtelenül e fáradozásai elismeréseül 1523-ban, lakadalmakor egy szőnyeggel ajándékozza meg. 1523-ban pedig Virág Kelemennel együtt törcsvári várnagygyá lesz. (537. l.)

Benedictus aurifaber. 1526-ban háza említtetik, mely mellett hídat építenek. Így olvassuk a kiadások közt: «Item pro uno ligno, schwel, ad pontem circa domum Benedicti aurifabri, et wantrud ad gradum circa portam corporis Christi asp. 12.» «Item pro lignis quercinis, fest, ad pontem circa domum Benedicti aurifabri asp. 6.» «Item carpentariis et eorum coadiutoribus in ponte circa domum Benedicti aurifabri laborantibus asp. 26.» (655—656. l.)

Celestinus aurifaber. 1520-ban a város fizet neki azért, hogy a szebeni vendégfogadóból a trágyát kihordatta. «Item pro evectione fimi de domo diversorii Cibinii, quod Celestinus aurifaber fecit, asp. 40.» (270. l.) 1526-ban pedig a város 24 asp. árú meszet ád el neki. (636. l.)

Christoforus aurifaber. 1509-ben a Mychne által a városnak átadott 127 márka 7 pisetum ezüstből Anthoniussal egyetemben bizonyos mennyiséget ő is kap feldolgozás végett. «Item præterea Cristoffero aurifabro marcæ 57 piseta 22. Item præfatæ marcæ sunt ipsis datæ ad laborandas certas cuppas.» (190. l.)

Fux Hanns. 1507-ben Anthoniussal együtt 31 márka 3 lat ezüstöt feldolgozni tartozik. (L. előbb.) Hihetőleg ennek fia:

Fux Johannes iunior, valószínűleg szintén ötvös, ki az ötvösök bástyáját építteti. (L. előbb.)

Georgius aurifaber. 1505 körül városi bíró; mert 1506-ban ezt olvassuk: «Percepimus a iudice priore, domino videlicet Georgio aurifabro . . .» (103. l.) Később, 1507-ben ismét bíró, s mint ilyen, tartozik a városnak 25 forinttal: «Item der richter her Jœrg goldsmit yst schuldig flor. 25.» (184. l.) 1525-ben műhelye a városi tanácsház lépcsője alatt van s ezért a városnak 2 frt évi bért fizet: «Item a Georgio aurifabro de boltha sub gradu prætorii, ubi in officina sua laboravit, de censu flor. 2.» (395. l.)

Stephanus aurifaber. 1520-ban már «néhai» s háza mellett a város egy búzavermet töltet ki. «Item pro repletione cuiusdam foveæ tritici circa domum condam Stephani aurifabri asp. 3.» (231. l.)

Thomas aurifaber. 1520-ban tégla-fuvart hitelez a városnak: «Item pro vectura laterum 600 Thomæ aurifabro, quos antea civitati mutuo dederat, asp. 10½.» (245. l.) 1523-ban pedig háza mellett csatornákat csinálnak: «Item illis qui canalia eiecerunt circa fontem czypp et domum Thomæ aurifabri, ubi aqua ex canalibus scaturiebat, asp. 32.» (485. l.)

E kilencz ötvös keze kétségtelenül sok ötvösművön dolgozott azok között, melyeket a számadások az ajándékok sorában felemlítenek. Ha a brassaiak városuk ügyében a királyi udvarba menesztették követeiket, ezek soha sem mentek üres kézzel: drága kelmefélék, szőnyegek mellett, ott volt a még drágább ötvösmunka is.

1507-ben kétszer is volt dolguk Budán; először bőjtközépkor szőnyegeken kívűl «item 2 köpchir (kis kupa) pro flor. 71» is volt az ajándékok közt (183. l.). Másodízben, Czeczilia napján ezt vitték magokkal a küldöttek: «2 kœpcher von marck 7 piset 1 vor flor. 50; item 4 schomlot (jobbára teveszőrből készült szövet) vor flor. 16; item 100 flor. in moncz czw czerungk; item einen grossen kopp von marck 8 wnd 30 nessigh pro flor. 96.» (184. l.). Már a következő évben az ifjú Lajos király koronázásakor ismét egy kupával rójva le tisztelet-ajándékát a város: «item einen kopp von marck 8 piset 42 pro flor. 93 den. 21.» (187. l.)

E mellett nemcsak a királyt, hanem az ország főbb méltóságait, az erdélyi vajdát, a kincstárnokot és másokat is kellett hasonló ajándékokban részesíteniök; sőt az egri püspöknek még egy arany-darabot is adnak ajándékúl 1523-ban: «Item pro una particula auri domino cancellario pro munere data reverendissimo domino Agriensi etc. flor. 16.» (530. l.)

A többi ajándékúl adott ötvösművekből álljon itt egy kis mutatvány:

1508 Item was dy herrn Thys Seler, Lux Czeres wnd Peter Snyder dem wayda czw gobenn gefŵrt han etc. Item ein köpchen vor 3 marck wnd 10 nessich vor flor. 30. . . . (187. l.)

1512 Item an der aylftausend jungfrawen tag hat dy stadt dem landt gelawenn awff dy botschafft herrn Hanns Beeren vnd magistri Pauli, das sy awff-gefuert hoben zu goben: Item einen kopph facit flor. 44. asp. 35. . . .
Item einen klainen kopph pro flor. 24. . . . .
Item unam cuppam dedimus magistro agasonum regiæ maiestatis, quæ civitati pertinet, pro flor. 33. (196. l.)

1513 Item mer czw gabenn dem schaczmester ein kepchin vor flor. 24.
Item mer dem Moyse ein kepchin vor flor. 36.
Item mer dem Podmaniczky ein kepchin vor flor. 28.

Item herr Jorgen pischoff czw V. Kyrchen *) ein kopp vor flor. 40½.

— — — — — — — — —

Item mer aws dem selbigenn (Petri) fyrteyl vor einen kopp: herr Jörgenn pischoff czw V. Kyrchen vorert pro flor. 40½.

Item mer vor einen kopp kyneklich majestæt vorert vor flor. 77. (200. l.)

1514 Ad resam regiam: .... Item piccarium unum maius marc. 2 piset. 15, flor. 24. asp. 17.

Item piccaria duo minora marc. 3 piset. 30 flor. 32 (203—204. l.)

1522 Item eidem (t. i. Draganen ad nuptias suas) coclearia (kanál) data pro flor. 2. asp. 25. (445. l.)

1523 Item pro una cuppa magnifico domino Alexio Thurzo thesaurario regio remunerato flor. 35. (532. l.)

Előfordult az az eset is, hogy a városbíró a kupa-szükségletet más városból, jelesen Nagy-Szebenből, szerezte be. 1507-ben olvassuk ugyanis a városi tartozások közt: «Item idem (t. i. villicus) in duabus cuppis portatis et emptis in Cibinio (t. i. tenetur) flor. 65½.» (183. l.)

Szokásban volt az is, hogy egyesek városi tartozásaik fejében birtokukban levő ötvösműveket adtak zálogba, így tett például Lux Czeresch 1511-ben. «Item herr Lux Czeresch yst schuldig flor. 81. asp. 31½; darvor hat her ein kœpchin wnd ein glas czw phant gesaczt, dy han 12 marck ring *(t. i. gering)* wnd lot 6. Item das kepchin hat marck swer 4 lottones 3. Item das glass hat marck swer 2 lottones 11.» (193. l.) A «glass» alatt kétségtelenül ezüst ötvösművel ellátott billikom értendő.

Úrmutatóról (monstrantia) is történik említés. Olvassuk az 1507-ki városi tartozások közt: «Item herr Bartolme yst schuldich flor. 100 in denaren, dy man ym gelawen hat, das her dy *monstrancz* hat beczalt.» (183. l.) És 1526-ban: «Solvimus fraternitati (corporis Christi) monstranciam illorum de Földwar in censu sancti Martini flor. 65 asp. 16.» (636. l.)

Kisebb ötvösmunkákról is olvasunk; s nem lesz érdektelen, egygyel-kettővel megismerkednünk.

1520-ban a brassaiak egy kútjokat (Czypp-Brunnen) vasrácscsal vétették körül; a rácsok hegyét pedig megaranyoztatták. Erre nézve e tételekkel találkozunk:

Item pro 7½ centenariis ferri ad cancellos fontis Czypp faciendos flor. 16. asp. 37½.

Item seratori pro labore illius flor. 18.

Item aurum pro deaurandis pinnis flor. 4 asp. 32.

Item aurifabro pro labore illarum et cupro flor. 2 asp. 23. (289. l.)

1522-ben megaranyoztatják az erdélyi vajda szablyáját: «Item pro deauratione frameæ domini waywodæ et superadditione ad aurum

*) Szathmáry György.

flor 3 asp. 15.» (440. l.) A vajda kétségtelenül kevés aranyat adott e munkához. 1523-ban pedig megaranyoztatják a tanácsházán azt az öt botot, melyekkel Úrnapján a körmenetben a város főemberei körül szoktak járni (520. l.) stb.

Az ötvösségről szóló adatok ismertetése után áttérünk a művészetek egyéb ágaira, jelesen a festészetre, melyre nézve a számadáskönyvek szintén érdekes adatokat őriztek meg. Öt festő nevével találkozunk; ezek közül kettőnek munkája is felemlíttetik. Íme a festők:

Bartusch pictor. A várossal, illetőleg Törcsvárával szolgálati viszonyban állhatott, mert ez utóbbinak 1505-iki számadásaiban az «Exposita famulorum» közt e tételeket olvassuk: «Item Bartwsch pictori flor. 1. Iterum flor. 1. Iterum asp. 25 solutus est.» (96. l.)

Dominicus pictor. A város részére 1512-ben templomi képeket festett, melyekért 5 forintnyi összeget kapott: «Item Dominico pictori pro certis imaginibus in ecclesia depictis flor. 5.» (164. l.) — 1526-ban a brassaiak nagy ágyút öntettek, s ekkor Dominicus készíti az ágyú felíratát s ő helyezi el az öntő-mintába: «Item Dominico pictori ad locandas litteras in forma pixidis conflandæ asp. 4.» (641. l.)

Gabriel pictor. Beszterczei festő volt, s a város 1518-ban díja fejében tekintélyes összeget fizet neki; miért történik e díjfizetés, a számadások nem világosítanak fel: «Anno 1518 datæ sunt merces domino Gabrieli pictori Bistriciensi pro flor. 188.» (211. l.)

Gregorius pictor. Festői működése nem említtetik; tekintélyes voltát mutatja, hogy a város 1523-ban menyegzőjére bort ád: «Item nobilibus Bernardo Kyzdi et Borosnay Ferencz in nuptiis Gregorii pictoris vinum dono datum asp. $4^1/_2$.» (515. l.) — 1525-ben pedig curiájából tölgyfa-gerendákat hozatnak a városi csűrhöz: «Item pro vectura 7 lignorum quercinorum de Bartholomeo mensatore et de curia domini Petri Taschner et magistri Gregorii pictoris ad horreum civitatis asp. 14.» (614. l.)

Vitus sculptor et pictor. A kornak megfelelőleg szobrász és festő egy személyben. Hírnevesebb ember lehetett; mert a brassaiak városi költségen szállíttatják 1523-ban Oláhországba Argischba, hogy ott a nevezetes egyházat képekkel diszítse. «Item Todt Ystwan vehenti Vitum sculptorem et pictorem *effigiare ecclesiam* in Argis flor. 1. asp. 25.» (505. l.) Argischban két régi templom van, egyik a XIV. századból eredő főtemplom, a másik a püspöki zárda-templom; melyiknél volt Vitus elfoglalva, bizonytalan. Az argischi híres zárda-egyházról Reissenbergernek egy kimerítő monographiája jelent meg (Die bischöfliche Klosterkirche bei Kurtea d'Argysch in der Walachei. A bécsi k. k. Central-Commission IV. évkönyvében), ez azonban, bár az építés korszakait részletesen tárgyalja, Vitus működéséről nem emlékezik meg.

Ezeken kívül még egyszer történik képről említés, 1514-ben e szavakkal: «Item am montag vor Osternn han dy herren herr Hanigs Balwes *czw dem pylt* gegebenn sylber marck 7 minus lott 2; das yst her yn das rothaws wyder schwldigh czw beczalenn etc.» (204. l.) Egyéb adat hiányában azonban meg nem állapítható, miféle képre adták át a városiak a mondott ezüstöt.

Lapicidák sokszor fordulnak elő, kétségtelen azonban, hogy ezek alatt egyszerű kőfaragókat kell értenünk, kik épületköveket és ágyúkhoz való kőgolyókat faragtak. De találkozunk egy kővésővel (gemmifisor) is, neve Zsigmond, ki a művészek sorába tartozik. Igaz, hogy ő sem szerepel a nevének megfelelő foglalkozásban; nejének mézért fizet a város kis összeget, ő maga pedig gerendákat vesz meg a várostól. Íme a két tétel:

1523 Item uxori gemifisoris pro mele, domino præposito Wespremiensi, ubi hic nomine regio egisset, dato, asp. 15. (533. l.)

1526 Item vendidimus domino Sigismundo gemnifisori asseres, swarden, pro asp. 10. (637. l.)

A kiadási tételek közt tömérdek az, a mit a város építkezésekre költött. Mondhatni a kiadások harmadát a város erődítményeire, egyes épületeire, mint tanácsház, fürdőházak, nyilvános ház (lupanar), városi csűr, malom stb., valamint kisebb-nagyobb kőművesi, ács- és földmunkákra fordított összegek teszik. Mikor aztán valamely veszély fenyegeti a várost, mint például 1521-ben, ilyenkor — a hogy a tételekből is lehet következtetni — lázasan foly a tevékenység a város falain. Régészeti tekintetben azonban az építkezési tételek közt aránylag kevés a nagyobb érdekű. A nevezetes brassói nagy templom építésére azon években, melyeket a számadások felölelnek, kevés fordíttatott.

Az érdekesebb adatok közé tartozik az, hogy 1508-ban *Antal* építésznek az általa végzett munkákért nagy összeget fizetnek: «item magistro Anthonio architectori est plenarie solutus etc. flor. 120.» (185. l.) A végzett munka azonban, mely — hasonlítva a más években építkezésre, javításokra fordított kis összegekhez — kétségtelenül nagymérvű építkezéseket ölelt föl, nincs részletezve.

1512-ben Törcsvárának felépítésére fordítanak nagyobb összeget, s ezt előlegezik a szász nemzetnek. Az adat, mely a vár építési történetére nézve nagy érdekű, a következő: «Item dedimus domino Matheo Zeller pro præparatione castri Thewrch, in quibus provincia nobis adhuc tenetur, flor. 100. pro tegulis tenetur provincia civitati flor. 16.» (196. l.) — 1525-ben a tanácsház tornyát (turris prætorii) akarják felépíttetni és erre tekintélyes összeget, 540 frtnál többet, adnak össze (595. l.) stb.

A többi érdekes régészeti adatok közűl csak még az órakészítésről, harang- és ágyúöntésről akarunk megemlékezni, melyek felől a számadástételek közt nem egyszer akadunk szerfölött érdekes adatokra. Kivált az órakészítés és a vele járó költségek felől kapunk részletes felvilágosítást az 1520—1523. évek közti kiadások közt.

1514-ben egy helybeli lakatosnak fizetnek bizonyos összeget a templomi óra javításáért: «Item Johanni seratori pro certis laboribus in horologio ecclesiæ factis flor. 1.» (203. l.) Majd 1520-ban megint a tanácsház óráját javíttatják: «Item pro reformatione horologii in prætorio flor. 3.» (283. l.) Kisebb javításokra még később 1523-ban is elégséges a helybeli lakatos tudománya, ki a plébánia-templom óráját hozza helyre: «Item Erasmo seratori pro reformatione horologii in ecclesia parochiali flor. 1. asp. 12.» (481. l.) De mikor új órára, vagy gyökeres átalakításra van szükség, akkor szakemberhez, *György* segesvári óraműveshez fordulnak, ki évekig dolgozik a tanácsház új óráján.

1520-ban kötnek szerződést vele s az órához való anyagot, vasrúdakat, pléhet, hozzá Segesvárra szállítják; az óra ütőharangjához való rezet Szebenben veszik, ellátják a szükséges érczanyaggal, még vörös festékkel is. Mikor készen van munkájával, 1523-ban Brassó költségén elhozza Segesvárból s felállítja az új órát, melyre a város czímerét is ráfesti. Brassóban tartózkodása alatt a lakatos, ki különben az órákhoz is értett, látja el étellel, itallal a város költségén és munkajában is segít. Ekkor reá bízzák a plébánia-templom régi óráját, melyet magával visz Segesvárra; ehhez is ütőkészüléket csinál. Elkészülvén vele, szintén visszahozza Brassóba és Erasmus lakatos segítségével felállítja; ez utóbbi aztán figyelemmel kíséri és kipróbálja az új órák járását. Az órakészítés mind eme fázisairól, a vele járó kiadásokról a számadástételek részletesen felvilágosítanak. Íme az órákra és György óraművesre vonatkozó adatok összeállítva:

1520 Item factori horologiorum de Segeswar magistro Georgio ad rationem horologii faciendi flor. 20. — Item eidem pro expensis flor. 1. — Item pro vectura falangarum ferrearum ad Segeswar flor. 1. (253. l.)

1521 Item magistro Georgio factori horologiorum in Segeswar ad rationem horologii flor. 5. (303. l.)

Item villico, quos dedit factori horologii in Segeswar flor. 8. (317. l.)

Item pro 7 sturcz plech factori horologiorum ad Segeswar etc. flor. 1. asp. 6. (321. l.)

1522 Item magistro Georgio factori horologii in Segeswar ad rationem flor. 10. (399. l.)

Item magistro Georgio factori horologiorum in Segeswar pro colore minio ad horologium flor. 2. (402. l.)

Item magistro Georgio factori horologiorum ad rationem flor. 12. (404. l.)

1523 Percepta. Item eodem die (in octavis epiphaniarum domini) qui tandem dati

sunt magistro Georgio factori horologiorum in Segeswar, uti in expositis continetur, flor. 50.

Item eodom die ratione magistri Georgii factoris horologii in Segeswar in solvendum horologium flor. 49. asp. 25. (478. l.)

Exposita. Item magistro Georgio factori horologiorum in Segeswar ad rationem flor. 50. (479. l.)

Item Georgio Schale pro vectura horologii et magistri Georgii factoris illius de Segeswar flor. 3. asp. 25. (484. l.)

Item pro vectura octo centenariorum cupri de Cibinio pro campana seu pelvi ad horologium conflanda flor. 2. asp. 25.

Item Georgio factori horologiorum ad priorem solutionem sibi factam ratione horologii perfecti flor. 49. asp. 25.

Item Caspers Hanness pro vectura horologii antiqui et magistri Georgii factoris illius ad Segeswar flor. 3. (485. l.)

Item magistro Georgio factori horologii in Segeswar ad rationem pro uno vase cervisiæ flor. 3. (487. l.)

Item Caspers Hannes pro vectura magistri Georgii factoris horologiorum de Segeswar et horologii antiqui huc Brassoviam flor. 3. (491. l.)

Item magistro Georgio factori horologii in ecclesia parochiali de Segeswar ad rationem prioris solutionis factæ sibi etc. flor. 2.

Item magistro Erasmo seratori pro cibariis et potum diebus 29 præfato magistro Georgio cum duobus famulis hactenus in officina sua datis flor. 8. asp. 35.

Item magistro Georgio factori pro armis depictis in novo horologio flor. 5. (492. l.)

Item Caspers Hanness pro vectura horologii de Segeswar et magistri Georgii ad priorem solutionem, ut dominus Petrus Engl optavit, flor. 1.

Item Erasmo seratori pro cibariis et potu magistro Georgio factori horologii per dies 14 cum duobus famulis in officina sua datis flor. 4. asp. 10. (493. l.)

Item pro 30½ libris cupri ad horologium flor. 2. asp. 22. (494. l.)

Item pro 7 centenariis cupri minus uno quartali et 2 libris ad horologium pelvim faciendum a domino Servacio Cibiniensi emptis flor. 33. asp. 33. (499. l.)

Item magistro Erasmo seratori, quod magistro Georgio factori horologiorum auxilia in officina sua præstitit, flor. 6.

Item magistro Erasmo seratori pro temptatione horologii per medium annum flor. 3. (501. l.)

1524 Item magistro Erasmo pro temptatione horologii ad commissionem Petri Engl flor. 1. asp. 25. (549. l.)

Item pro una sera, blat, ad turrim prætorii pro horologio asp. 25. (553. l.)

1525 Item magistro Georgio factori horologiorum de Segeswar ad rationem circulorum ad horologium faciendum flor. 1. (622. l.)

Ennyire el lévén terjedve a nyilvános órák divata, magában Brassóban a XVI. század első felében kettőről, a plébánia-templomon és a tanácsházon levőről, szólván az adatok: nem csoda, hogy a tökéletesebb gépórák a primitiv homokórát teljesen kiszoríták. Valóban a brassai számadások közt homokórával csak egyszer, 1524-ben találkozunk, s ekkor is — úgy látszik — a lőporgyártáshoz használták: «Item pro una clepsedra ad vas pulverum asp. 1.» (589. l.)

A harangöntésről szóló adatok nem oly részletesek, sőt névszerint egy harangöntővel sem ismerkedünk meg. Kétségtelen azonban, hogy Brassóban többen foglalkoztak e mesterséggel; mert 1512-ben e rövid tételt olvassuk egy jegyzetben: «solvit campanifusoribus flor. 2» (196. l.), a nélkül, hogy a végzett munkáról felvilágosítást kapnánk. — Ugyanez évben a város átszolgáltat a Mária-templomnak, kétségtelenül harangöntés czéljaira 135 frt 3 asporát, hogy azon 8 budai mázsa ónt szerezzen be. (197. l.) 1513-ban a város leszámol a Mária-egyház ügyvédeivel mindazon tartozásokról, melyeket az egyház a város által reá költött pénzekért ennek megtéríteni tartozik. Ekkor az egyház ügyvédei «præsertim ex parte campanæ remanserumt debitores in flor. 718 asp. 28,» kétségtelenül azon harang fejében, melyet a város a plébánia-egyház számára öntetett. Az egyház e tartozásának törlesztésére egyebeken kívül beszámol az általa a harangöntéshez beszerzett érczanyagról, úgymint:

Item cuprum centenaria 57½, unum per flor. 5, pro flor. 288.
Item stannum centenaria 8½ libras 10, pro flor. 180.
Item composituram stanni ad cuprum centenaria 5, pro flor. 25. (200—201. l.)

A templom tartozása még 1514-ben sem volt törlesztve; harangöntés fejében még mindig tekintélyes összeggel adósa a városnak: «item dy kyrch pleybt schuldich der stat am koppfer wnd czyn czw den glocken genomen flor. 513.» Hogy hol és mikor történt a harangöntés, arról a városi számadások nem szólnak; mert a város e czélra a pénzt az egyháznak adván át, a többiről kétségtelenül ez gondoskodott.

Az ágyúk öntése körüli eljárás, annak összes költségeivel együtt, már a legnagyobb részletességgel soroltatik föl az 1526. év kiadásai közt. Ez évben a város szegődött ágyúmestere Szaniszló által nagy ágyút (magna bombarda) öntetett. A tér nem engedi, hogy kiterjeszkedjünk az öntés minden részleteire; azért a 639. és a következő lapokon olvasható tételek közül csak a legnevezetesebbekre szorítkozunk.

Az 1526. év elején egy negyedrész hijján 58 mázsa rezet hozatnak Medgyesről, melynek csak hozatala 9 frtba került. Az ágyú öntése helyéül a Péter-kapu előtti szabad teret (porchent) jelölték ki, honnan — télvíz ideje levén — a havat előbb el kellett hordatniok; ez megtörténvén, hozzá kezdenek az öntőforma csinálásához. Egymást érik a kiadások sorában a formához való szükségletek: faggyú (sepum, eysel), drót, gyapotféle (scherwal), szén, kisebb-nagyobb edények (scaffa), szögek és gerendák ahhoz az alkotmányhoz, melyet az öntőminta fölé emeltek. Az ágyú inscriptióját Domonkos festő csinálta és ő helyezte a formába. Az ágyúmesternek többen voltak segítségére; ácsok, kőművesek, kik a forma alapját kifalazták. Mellette volt az olvasztó-műhely,

hol hat nap, hat éjjel égett a tűz az ércz alatt. Az előkészületek mind meglévén, szükség volt vas fogókra (spyss gebiss), ónra, vasra, kötelekre és egyéb szerszámokra. Az öntésnél Szaniszlónak tizenhárman segédkeztek, kik mind a tűznek ellenálló felöltőket (folles) kaptak; ezek közül néhány persze elégett. Öntés közben még fél mázsa ónra volt szükség. Baj is történt az ágyú öntésénél; János üstverő (caldarius) háza kigyulladt, s az oltás költségeit is a város fedezé. Az ágyúöntés processusa különben jó soká, egy fél évig tartott, s az egész igen tetemes összegbe került. Maga a réz, mázsáját 5 forintjával véve, körülbelül 290 forint; az öntés kiadásai pedig, beleértve az ágyúmester ez alatti bérét, 62 forintnál többet, abban az időben igen tekintélyes összeget, emésztettek fel.

Általában a mindinkább tért foglaló tűzi fegyverek beszerzése tömérdek terhet rótt a városra. Vége lett annak az időnek, mikor egy íjjat 18 (121. l.), egy paizsot 16 asporáért (330. l.), több paizsot (tartschen) tegezekkel együtt 1 frt 36 asporáért be lehetett szerezni (466. l.). A régi divatú fegyverek most már inkább díszül kezdtek szolgálni, jók voltak ajándékok gyanánt és harczijátékoknál, melyekre szolgáló fegyverekről (arma hastiludii) nem egyszer történik említés (268., 327., 342. stb. l.). A tűzi fegyver, a mely védelem és támadás alkalmával döntő szerepet kezd vinni, drága volt. Az 1516. év folyamán a városnak úgyszólván legnagyobb kiadása az, a mit 35 lőfegyver beszerzésére fordít: «Item pixides, vulgo hokenpuxen 35, constat unaquæque flor. $5^{1}/_{2}$, facit flor. 412 asp. 25» (212. l.)

Megemlítjük végül, hogy zászlókról is találunk adatokat:

1507 Item pro panerio, quod fecimus fieri tempore, quum conspexerunt exercitum, pro taffetis 4 ulnas minus quartali 1, asp. $36\frac{1}{2}$ (108. l.)

1521 Item organistæ pro duobus vexillis, quæ iussu domini iudicis fieri comisit ad turrim campanilem, flor. 1 asp. 24. (308. l.)

Item pro pingendis vexillulis flor. 1. (332. l.) stb.

De ki győzné előszámlálni mindazon érdekes adatokat, melyek Brassó számadásaiban százával találhatók. Tömérdek apróság, helylyelközzel a régészetre is fontossággal birók, fordult meg egy középkori város háztartásában; ezekből a föntebbiek csak mutatvány gyanánt szolgáljanak.

A szöveg kiadása elég gondos, csak a német szöveget szerettük volna, közlési következetesség tekintetében, pontosabb revisio alá venni. — Reméljük, hogy a rövid idő múlva megjelenendő második kötet, mely a többi XVI. századbeli számadásokat fogja tartalmazni, érdekesség tekintetében nem marad az első mögött.

Fejérpataky László.

VASÁRNAP

BUDAPEST, 1926 — A MAGYARSÁG KÉPES MELLÉKLETE — VASÁRNAP, ÁPRILIS 18

Elrabolt kincseink

A brassói Katalin-bástya.

Üzen Brassó

Brassó, április hó.

Nyolcadszor érkezett el a tavasz anélkül, hogy számunkra rügyfakadást jelentene, anélkül, hogy leolvasztotta volna a brassói házak ablakairól Trianon jégvirágait. Ismét napfényben fürdik a Cenk, a Fellegvár, haj de a Főtéren, a Kapu-utcán, a Kolostor-utcán a hiresnevezetes 24-es honvédek s a délceg 2-es bakák helyett oláh katonák ténferegnek otromba léptekkel. Tél van még, dermesztő hideg tél . . .

De van élet a hó alatt is. Bús ugyan, ám munkás magyar élet. Bús, mert ijesztően megritkultak soraink; munkás, mert az ittmaradottak kettőzött energiával fogtak össze, hogy megtartsák Brassót magyarnak. Nehéz a küzdelem, szinte emberfeletti erőket követel, de annál szebb lesz majd a diadal, ha a visszatérőket a régi, a magyar Brassó fogadja...

Első képünk: A volt szabó-céh őrtornya
A másik felvétel: A „fekete templom“ főbejárata
A jobboldali kép: Részlet a régi várfalból
(Pasterczyk Antal ny. min. tanácsos felvételei)

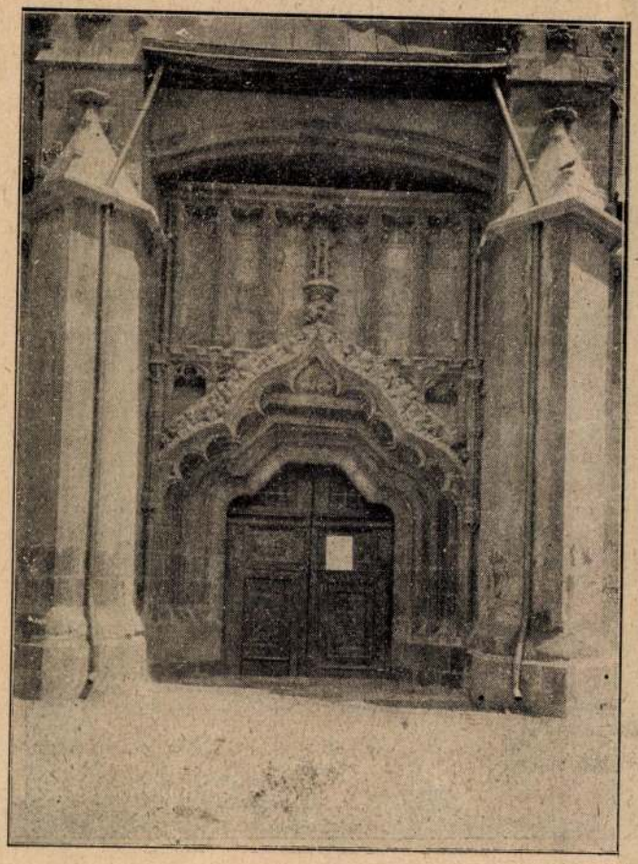

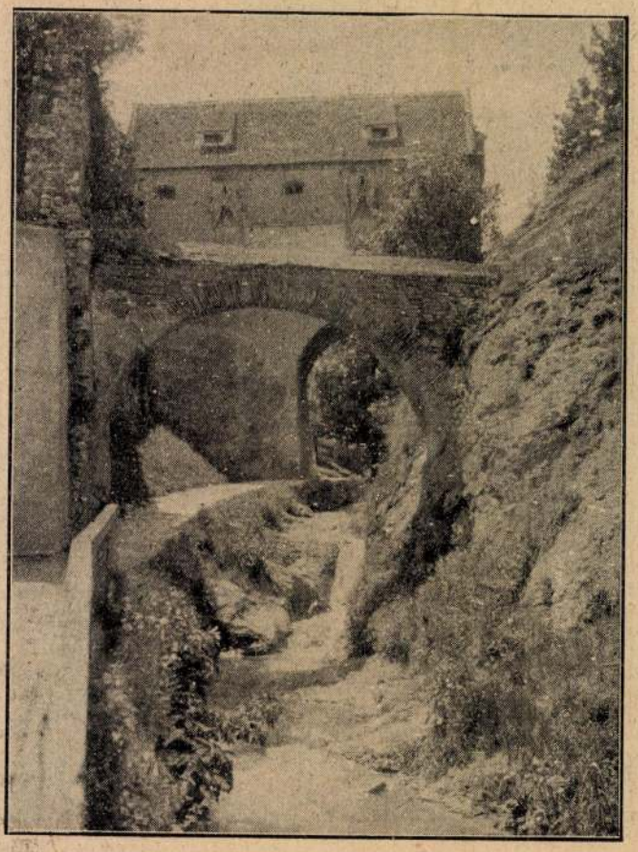

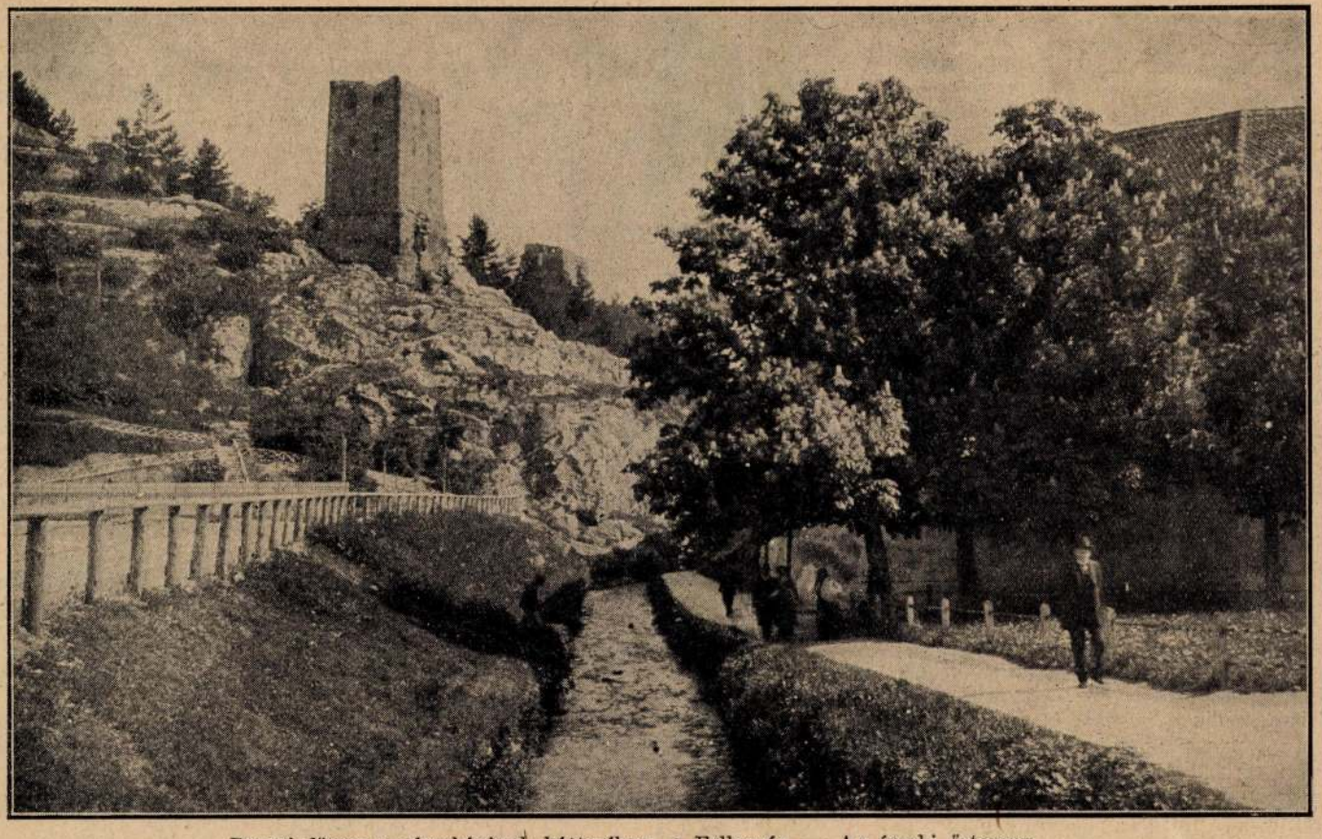

Brassó főtere a városházával, hátterében a Fellegvár. — Az északi őrtorony

MUJKÓNÉ A SZIVKIRÁLYNŐ

IRTA: BODOR ALADÁR

Utálatosak ezek a mai rabic-falak! Amióta a rabiccal építkeznek, az embernek még otthona sincs, áthallatszik a szomszédainkhoz még a szivdobbanásunk és a gyomrunk korgása is!

Ezeket gondolta és káromkodott magában teljes szivéből Simonyi, a nagyszerü Simonyi, a főváros és a korszak legnagyobb hősszerelmese, a bődületes férfiszépség, akit a külvárosok romantikus nőnépsége egyszerüen csak „a szivkirály" néven emlegetett.

Káromkodott, forgolódott az ágyában, de hiába, nem lehetett elaludni, odaátról minden szó, még a suttogás is áthallatszott. Na lám, egy félév óta először esett meg, hogy haza birt jönni barátok és nők dacára, megfogadva, hogy no de most aztán kialussza az utóbbi két-három hét minden alvási-hátralékát. Odaát csak nem akarnak már elhallgatni. Veszekednek. Nini, hiszen most veszi észre, a szomszédéknak az ágya is ugyanehhez a rabicfalhoz simul. Persze, mikor ő rendszerint haza szokott jönni, színház és hosszu vacsorák után, akkor a szomszédék már aludni szoktak. Most még csak tiz óra. Lehet, hogy szomszédék tiz órakor rendesen mindennap veszekednek. Mert vannak rendes emberek is.

Elmosolyodott, mikor az áthallatszó sipákoló hanghoz eszébe jutott a szomszédné sovány, bizarr alakja, ez a lehetetlenül öltözködő irodatisztné, aki mindig földig pirult és pihegve lehunyta a szemét, valahányszor ő mellette a folyosón elment, s aki most tőle pontosan nyolc centiméternyire fekszik s még a szuszogását is áthallja a falon, ahogy egy-egy epés kiszólásához sziszegve nagy szuszt veszen.

Simonyi megpróbálta a fejére huzni a paplant, hiába, ugy meg nem tud elaludni...

És most, nini, éppen róla beszélnek. S ő kénytelen hallani, kihallgatni egy házaspár bizalmas veszekedését... Dehát mit tegyen? Elvégre a lovagiasság csak nem követelheti meg, hogy otthagyja az ágyát, a végrevalahára való drága nyugodalmát...

S azok csak folytatják:

— Persze, ha egy ilyen gyenge agyvelejü nő, mint te, hat gimnáziumot végez, aztán eljár szinházba, meg mindent összeolvas, az az agyára megy neki, megkótyagosodik...

— Irigyled a kulturámat, te...

— Már megint kultura?! Csak azt ne!! Azt mondom, ki ne ejtsd többé a kulturát, mert a fejedhez vágom ezt a...

— Kultura, kulturakultura...

Homályos puffanás és egy kis vinnyogás.

— Most pedig vallani fogsz, te bestia! Addig csavarom, amig vallasz!

— Jajj...!

— Mi volt a levélben?!

— Semmi.

— Akkor mért dobtad olyan hirtelen a tüzbe, mikor bejöttem? Vallasz?!

— Jajj... arra kért, hogy menjek át hozzá, könyörgött.

— Mikor csókolt meg először?

— Mondtam már. A liftben. Hátulról elkapta a fejemet és megcsókolt.

— Mért nem szólottál nekem mingyárt! Levágtam volna, mint egy kutyát! Lelőttem volna!

— Azért nem szóltam, mert akkortájt te is, tudod, Rózsinak, aztán meg a Terusnak udvaroltál. Gondoltam, ha te ugy, én is...

— Mikor csókolt meg másodszor? De ne hazudj, te komisz, mert kettéhasitalak!

— Másodszor: egyszer a lépcsőházban, a mult kedden este tizkor.

— És te?

— Pofonvágtam.

— Jól tetted. De mért nem szóltál nekem?

— Azt hittem, te még mindig Terussal...

— És ő mit szólt?

— Csak annyit: Drága Mujkóné, ne haragudjon, de imádom.

— És te?

— Végigmértem és otthagytam.

— Hazudsz, alávaló nyomorult, mert akkor mért adtál neki a hajfürtödből?

— Nem, nem!

— Letagadod, kutya?! Hiszen a multkor már beismerted!

— Igen, de csak mert csavartad a karomat.

— Nesze, eleresztelek. Itt van a levágott fürt helye, mi van a hajfürttel?

— Hát... nagyon könyörgött, hogy legalább egy hajfürtöt, mert ha még azt sem, akkor itt lövi magát agyon az ajtónk előtt. Gondold el, mekkora skandalum lett volna, csak téged akartalak kimélni...

— Szépen kimélsz te engem... És mi volt a mai levélben?

— Ujra csak annyiért könyörgött, hogy hagyjam neki a számat megcsókolni csak egyetlenegyszer.

— Na látod?! Látod?! Mind többet akar! A végcélja a gazembernek az, hogy teljesen tönkretegyen!

— Nem hiszem... Bár egyszer mondta, hogy menjek ki vele Amerikába, itthagy mindent, van kétmilliárd koronája megtakaritva, abból megélünk.

— A gazember! Ilyen aljas! Nem is tudom megérteni. A leghiresebb hősszerelmes, minden nő kergül utána, válogathatna a hercegnők között, — és hogy éppen rád veti a szemét! Az én feleségemre! Aki még nálamnál is idősebb hat esztendővel, a fene érti.

— Én nem tudom, mi van bennem. De mondták mások is.

— Benedek? Ladányi?

— Én nem akarok beszélni róla. Ezt is csak kikényszeritetted belőlem, hátracsavartad a karomat. Én hallgattam volna.

— Hallgattál volna. Ha be nem toppanok, mikor a kezedben volt a levél! S aztán végül egy nap csak megszökté! volna Amerikába azzal a piszok Simonyival! Bestia! De hogy éppen veled! A fene érti.

— Azt mondta egyszer egy leánykori udvarlóm, hogy a szememben van valami démoni, valami földöntuli gyönyört igérő.

— Ki volt az az udvarlód?

— Te azt nem ismerted, öngyilkos lett miattam. Azt mondta, a szépségem egészen különös, csak a rendkivül intelligens és értékes emberek tudják méltányolni.

— Na... hát az lehet. Azért mégis csak én vettelek feleségül.

— De nem eléggé méltányolsz, néha. Utóbb, mind sürübben.

— Nem igaz. Sőt már Terussal se érintkezem. Ezt a Simonyit pedig fel fogom pofozni.

Simonyinak ideát azóta még a szeme

BRASSÓ MŰEMLÉKEI. A város legrégibb egyházi épülete a koragótikus, háromhajós Bertalan-templom, amely későbbi átalakítások mellett is megőrizte eredeti jellegét. A főtemplom (az ú. n. Fekete-templom) Erdély leghíresebb emlékeinek egyike. Nyilván korábbi templom részeinek felhasználásával a XV. sz.-ban épült és 1477-ig nagyjából elkészült. Az 1689-i nagy tűzvész után restaurálták és így a hatalmas méretű, háromhajós csarnoktemplom szokatlan gazdagságú, későgótikus plasztikai díszéhez (pompás kapuk, támasztópillérek szobrai stb.) barokk elemek is járultak. Az egyik ajtó tympanonjában Mária megkoronázásának falfestménye, Mátyás király és Beatrix királyné címereivel. A templomban bronz keresztelőkút (1472), pompás barokk szentélyszékek, 117 drb keleti szőnyeg, az ú. n. erdélyi szőnyegek páratlan gyüjteménye, az előcsarnokban jellegzetes síremlékek egész sora. A világi épületek közül a legfontosabb az 1440. alapított városház, megkapóan eredeti, loggiás elrendezésével. A belvárost körülvevő erődítés sok része fennmaradt, köztük a szép Katalin-kapu, az Ötvöstorony, Takácsbástya, a Fekete- és Fehértorony. A fellegvár nagyrészt a XVIII. sz.-ban nyerte mai alakját. *Roth.*

E. G. I. 141 e

678.

678. Jean Louis de Marne.

Sz. Bruxellesben 1744-ben. † Batignollesben 1829-ben.

Pásztorok.

A sik területen, hol a fák között sekély vizű patak folyik, balról egy pásztor, ki foltozott kabátban, oldalán kürttel és térdre ereszkedve van ábrázolva, őrzi nyáját és kötözi czipőjét. Mellette, a felmálházott szamáron, szalmakalapot és kivágott ruhát viselő fiatal asszony ül fiával, ki jobb kezében vesszőt tart és örömmel nézi a borjut. A gyermek sapkája piros, kabátja szétáll és térdig érő nadrágja kék. A nyáj két tehénből, egy borjuból, egy nagy és egy szopós kecskéből meg hat juhból áll. A juhok a viz felé indulnak és közülök egy iszik. Az előtérben balról leeresztett sorompó és jobbról félig kiszáradt fa van. A középtérben egy másik pásztort veszünk észre, ki felmálházott szürke lovon ül és a vizen tereli át nyáját. A háttérben templom és szélmalom köti le figyelmünket. A magasban madarak röpködnek és az égbolt felhős. Alól balra a mester jelzése van: De Marne

I

Brassó műemlékei.

Legrégibb temploma a gotikus
harom hajos Bertalan templom.
~~[illegible]~~ A fő-, v. fekete templomot
[a XV. Században épitettek és a XVII.
Század végen restaurálták, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ a régi
[meg egyike legnevezetesebb
műemlékeinknek,

gotikus ~~[illegible]~~ részletek
tisze akkor végültek a barokk
elemek. Hires e templom
bronz keresztelő medencéje
1472 ból, régi érdeki könyvtár
gyűjtemeje, síremlékei, barokk
szentségszékei. A világi
épületek közül kiválik
a XV. században épült város-
háza. A város régi erődítés
sének ~~[illegible]~~ egyes
részei max is. allanak.

A belvárost és Ó-Brassót leginkább szászok lakják, Bolgárszeget oláhok és Bolonyát magyarok. Különben össze vannak elegyedve mindenütt, s a 30 ezernyi lakosságnak körülbelől 1/4 részét képezi a magyar elem, valamivel ha többet a szász, mig a másik fele főként oláhból, a mellett németből, csehből, görögből, zsidóból telik ki.

Magyar vándorol be legtöbb, de az ottan oly mértékben válik hajlandóvá az elszászosodásra, a mily mértékben megörökösödik.

Most már vannak derék kivételek, és más lesz a viszony, mihelyt jo magyar iskolák versenyezhetnek a szászokéval. Hanem eddig hogyan is lehetett volna egyebet várni, mikor magyar nyelvre még népiskolákat is csak az idén szervez először a közoktatási kormány; a mig a szászoknak vannak igen jeles nép-, real-, kereskedelmi és leányiskoláik, s gondosan fejlesztett gymnáziumok.

A város közigazgatási szervezete is annyira kivételes és annyira szász, hogy annak erejénél fogva sok előnyben részeltethető a kegyelt elem, s folytonosan háttérbe szoritható a többi vetélytárs.

Figyelemreméltó, hogy Brassóban sokkal fejlettebb az oláh nép, mint másutt akárhol az országban.

Népiskolákon kivül van igen diszes gymnasiumok s kereskedelmi iskolájuk, tekintélyes kereskedői testületök, látogatott és előkelő kaszinójuk. Köznépük is szorgalmas és tiszta.

Brassó, bár régi város, emlékszerü épülete nem sok van. Ottan a hasznos állott első sorban mindig. Szinház nincs, még városi bálterem sincs, hanem egy régi magánházat szoktak efféle czélokra kibérleni.

Építészeti s történelmi tekintetből három templom érdemel nagy obb figyelmet; a három egyike kiváló nagyot érdemel.

A Bartholomäus-egyház, vagy „Árvaleánytemplom“ Ó-Brassó végén fekszik, tiszta kereszt-alakban van épitve s idomaiban a román és góth styl egyesül. Orbán Balázs legrégibbnek mondja Brassó templomai között s épitését a XIV. század első felére teszi.

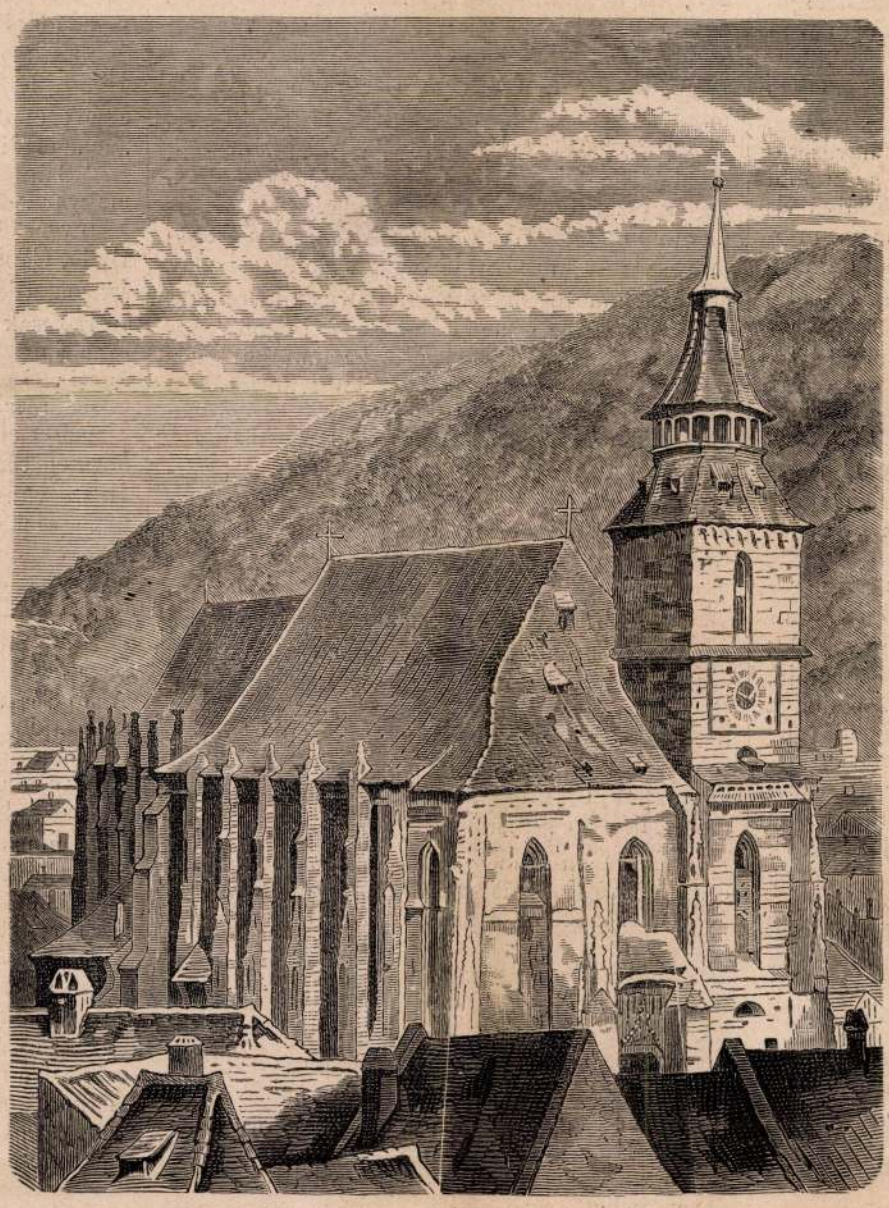

Brassói bazilika.

Jelentékeny a Szent Miklósról nevezett bolgárszegi g. keleti templom is. Azt a XVI. század elején kezdették épiteni s időnként, főképen havasalföldi fejedelmek adományából tágitották. 1751-ben Erzsébet orosz császárnőtől nyertek a templom papjai jelentékeny segélyt s abból épitették a főtornyot.

E templom igen gazdag ezüst és arany szerekben, ugy hogy gazdagabb alig van egész országszerte.

Legfőbb azonban s legnagyobb műbecscsel bir valamennyi közt az evangelikusok piaczi nagy temploma, melynek képét is közöljük.

Idézzük Orbán B. után Schultz Ferencz elhalt jeles épitészünk itéletét ezen templom felől. „Ha Brassó főegyházát tekintjük — irta ő az Archeologiai Értesitő 1870-ik évi folyamában — távol képzeljük magunkat Erdélytől; mert a többi szegényes erdélyi épületek közt ezen egyház tünemény, mely kábit. Egyrészt nem tudjuk felfogni, miként győzte a költséget, másrészt pedig, miként lehetett ily nagyszerü épületet oly háborus időben létesiteni.“

Ezen nagyszerü templomot 1385-ben kezdették épiteni, s épitése folyt körülbelől egy századon át. Költségeihez nemcsak a város és vidék, de az uralkodók s a külföld is hozzá járult. Zsigmond király az ország adójából 300 aranyat rendelt ezen templom épitésére; adományozta maga is; gyüjtést rendelt annak javára az ország főurai, főpapjai, sőt külföldi uralkodók közt, s még a pápánál is; a barczasági népnek pedig adóját engedte el, hogy munkával segédkezzék ezen nagy műépitésénél. Mátyás király is segélyezte e templom épitését, a minek emlékére be van vésve a falba hollós czimere. Az ő korában 1474-ben IV. Sixtus pápa bullát adott ki, melyben bünbocsánatot hirdet mindazoknak, a kik ezen templom épitését segélyezik.

Tehát nem tarthatnak hozzá kizárólagos igényt a kulturával annyira dicsekvő szász atyafiak, mert ország pénzén létesült országos műkincs az.

Magánosok közül legtöbbet áldozott ez

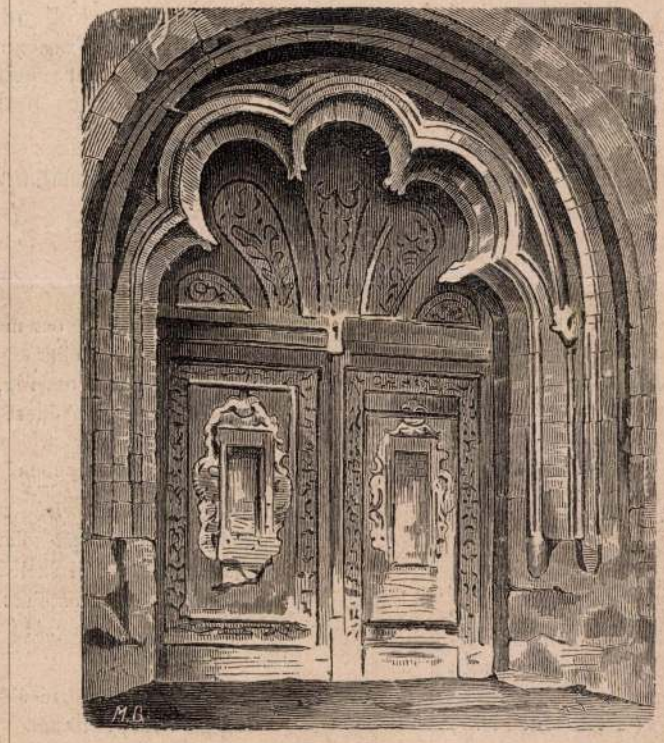

Nyugat-oldali elsö kapu.

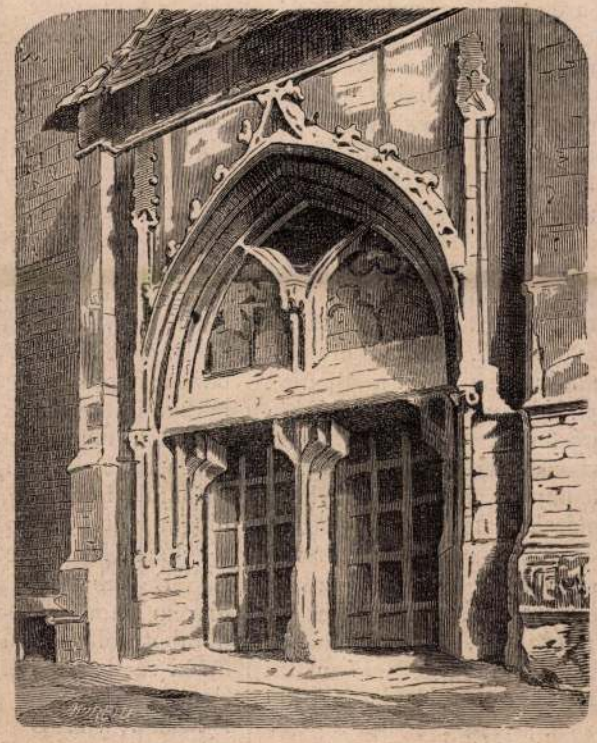

Keleti elöcsarnok külsö kapuja.

BRASSÓI BAZILIKA.

épületre Ágotai Sándor Tamás brassói lelkész; az épen magyar ember volt.

Orbán B. ezen templom épitészeti styljét igy jellemzi: „Brassó temploma egy három hajós góth izlésü csarnokegyház, és pedig egyike a késő góth izlés nagyszerübb és monumentalisabb alkotásainak, melyen ezen épitészet meglepő magasztossága, légi könnyüdedsége s dús diszitési műizlése az egésznek megható nagyszerüségével öszhangzatos párhuzamban van tartva.“

Belvilágát ugyanő 107 lépés hosszunak s legnagyobb szélességében 33 lépésnek mérte.

A templom belső kincsei közül nevezetesek: sok diszes szent edény, továbbá az utóbbi javitások alkalmával kiásott dombormivü és feliratos sirkövek s a sekrestyében ma is mutogatott nagybecsü misemondó ruhák a katholikus korból. Schultz Ferencz ezen ruhák mindenikét ezerekre becsüli.

Ezen templom számos kapuinak mindenike különbözik egymástól, külön-külön mindenik egy-egy épitészeti remek. Kettőnek képét mutatjuk be; azok közül a keleti előcsarnok főkapujáról azt állitják, hogy az minden változtatás vagy javitás nélkül ugy van ma is, a hogy Mátyás király korában, s talán épen az ő adományából elkészitették.

Nevezetes ezen templom nagyszerü orgonájáról is, a mely csakugyan a szász urak érdeme. Berlini Buchholz Ágoston készitette; 50,000 forintba került. 62 hangja, 4060 sipja, négy manualéján 56 billentyüje és 27 pedaléja van. Hazánkban páratlan s Európaszerte is harmadiknak mondják. 1838-ban állittatott föl. Dörgedelme mint az orkán megrengeti a százados falakat; s fuvolahangjai oly lágyak, mintha kedves emlékekként csendülnének lelkünkbe.

*

És most azzal a reménynyel veszünk bucsut természetvizsgálóinktól, hogy a mit mi csak vázlatosan érintettünk, a természet és művészet sok remekét ők meg fogják ösmertetni szakértőleg, részletesen. R—s.

Dijon.

Eredeti levél.

Nincs a világon nemzet, melynek történetében föl ne tünnének nők, kik egy-egy ország sorsát intézve, tetteikkel bizonyiták nemök mérkőző talentomát s egyenjoguságát a büszke férfiakéval. S ki számithatná föl azt a befolyást, melyet a történet előtt ismeretlen hölgyek gyakoroltak őrangyali vagy ördögi szerepükben a férfiak tetteire!

Francziaország évlapjai kiválóan dusak nőalakokban. Kezdve a legrégibb kortól, Madame la maréchale Mac-Mahonig, minden időszakban akadt egy-egy nő, ki helyet szerzett magának a történetben.

Különösen nagy szerep jutott a gyöngéd nemnek a keresztyénség első századaiban. Mi természetesebb, mint, hogy elvadult korokban az alapjában szelid, emberszerető keresztyén vallásnak nők az első apostolai. Minden szép és nemes iránt fogékony szivök becses emléke az, hogy Chlodvigot Klotild, a burgundi király leánya térité meg, szintugy mint Géza vezért Adelájd, még abban az időben, mikor a téritők nem tudtak boldogulni a vad frank és magyar nép között.

Klotild Burgundia szülötte, kitől kezdve szakadatlanul, szent örökségkép száll a tartomány népére a vallás ápolása. Ezen a multon, ezen a magasztos emlékezeten épül a dijoniak hitbuzgó vallásossága. Nagyszerü emlék! Midőn a burgundi nő ajtatoskodni templomba megy, nem gondolhat-e vissza emelkedett lélekkel azon elődeire, kik hajdan Krisztus egyháza alapvetőiként szerepeltek?

Idő folytán Burgundia Francziaország szentföldjévé vált, melyben a franczia forradalom kitörésekor, leszámitva a kápolnákat és társasházakat, hat püspökség, 33 káptalan, 50 apátság, 126 perjelség, 163 monostor, 17 máltai lovagrendi parancsnokság, s több mint 1800 parochia létezett.

Szent Benignus, sz. Orbán, sz. Gergely, sz. Petrik hamvai itt nyugosznak, a sz. Benignusról nevezett székesegyházban, és sz. János templomában, melyekbe a kiváncsiság bizonyos nemével léptem, várva a hirhedt ereklye-szemfényvesztéseket; s örvendtem, midőn e megszokott üzletnek nyomára sem akadtam. Minden sírra őszintén föl van irva, hogy az ujabb követ bizony csak 1866-ban emelték s a régebbi sem ezredéves emlék. Eszünkbe jut a siklósi várban Zsigmond király fogháza fölirata, mely a kandalló párkányába van vésve nagy latin betükkel; ezt ugy mutogatják mint Zsigmond király egykoru, sajátkezü vésését! Épen nem kereseti szempotból; hihetőbb, hogy vagy tudatlanságból vagy hiuságból, a mi aztán egészen mindegy: mind a kettő egy húron pendül.

Sorra jártam Dijon remek műemlékeit, szebbnél-szebb templomait, melyek közt nem legnagyszerübb ugyan, de mindenesetre legérdekesebb az 1331-ben fölszentelt, de csak több mint száz év multával bevégzett Boldogasszony (Notre-Dame) egyháza. Valódi speczialitás, minőt ritkán láthatni, a mennyiben legteljesebb typusát mutatja a XIII. századi burgund épitészetnek. Kivülről különösen felötlő a kapuzat, s a fölötte lévő igen régi toronyóra, melyet 1383-ban Courtrayba vittek Merész Fülöp parancsából, honnét csak jóval később került vissza. Az ugynevezett királykarzat diszes ékitvényei, s a tetőzeten az ablakokkal köröskörül átlyukgatott kerek tornyok, sajátságos, kellemes látványt nyujtanak a szemlélőnek.

Odébb, a város legszebb utczája végében emelkedik szent-Mihály temploma, a csúcsives és byzanczi styl szellemdus egyeztetésével épitve. Kapuzata nagyszerüségben a lausanneival, a bernivel vetekszik. s azokkal egyezőleg, csucsivesen van épitve. Belsejében a tiszta gothikát szemlélhetjük minden merészségével, minden essentiájával egyetemben.

Emlitsem-e még szent-Filibert temploma csipkézett kőtornyát, mely valódi mestermü a XVII. századból, s az alatta lévő székesegyházban mégis bőrt szárogatnak; emlitsem-e sz. István egyházát, mely Dijon legrégibb épülete, mostan árucsarnok; a katonai fogházzá alakitott karmeliták templomát stb. Ki győzné valamennyit elősorolni. Annyi itt a templom, s a kiszolgált templom, mint másutt a korcsma, s épen ezért, minden buzgóság mellett is, nehány már fölöslegessé vált. Annál meglepőbb, hogy még az ujabb korban is szaporitották számukat a csinos és meglehetős nagy szent Péter templomával, mely eredetét a „szent sziv“ kultusának köszönheti, épittetvén az arról nevezett zárda által.

A jezsuiták egykori konventjában, egy födél alatt a jogakadémiával, foglal helyet az 1632-ben alapitott városi könyv- és levéltár, idejövetelem czélpontja. Első termében a jogászok kézi könyvtára van fölállitva, a többi négy nagy terem szekrényei Erzsébet angol királynő, a dijoni Bossuett s Buffon kéziratait tartalmazzák. Ugyanitt van kitéve a dijoni könyvsajtó legrégibbb terméke, a Metlinger Péter által 1491-ben nyomatott: Privileges de l'Ordre de Cîteaux.

Az olvasó teremben kék posztóval bevont két hosszu asztal van, melyek berendezése a könyvtárak számára nem ajánlható eléggé. Az asztal lejtősen emelkedett, irni kényelmesen lehet rajta, s a mi fő, kis könyvet, foliánst egyaránt helyezhetni rá, s ezáltal meg vannak kimélve a másforma olvasóasztaloknál okvetlenül szükséges könyvtartó-táblák. A tinta, s az irószerek kihuzható fiókocskákban az asztaltábla alatt vannak elhelyezve.

Nem mondhatók ily czélszerüeknek a könyvtár lajstromai. Ezek vastag, ivrétü könyvek, melyekben a müvek czimei betühiven, egész terjedelmökben foglaltatnak, nem is irva, hanem inkább pingálva, czirádákkal, góth initiálékkal ékitve. Ezek tehát épen mivel pazar kiállitásuak, nem bocsáthatók a közönség rendelkezésére. Nekem ugyan volt szerencsém használhatni, de ez oly kivételes kegy, melyet csak idegen voltomnak, s Pulszky ur nagybecsü ajánlólevelének köszönhettem.

Beszabadulva a könyv- s a levéltárba, azt hiszem minden becsesebb, reánk vonatkozó darabot föltaláltam Bechet kanonoktól Martinuzzi szellemdus életiratát (Páris, 1715), azóta Sens, Amiens, s a párisi arzenal könyvtáraiban is láttam; a Le Bacha de Bude (Yverdon, 1765) czimü munka az Erdélyi magyar nyelvmivelő társaság zsengéjeként b. Bánffy Klára költségén Aranka György forditásában is megjelent Bécsben, a mult század végén „A budai basa“ czimmel. Histoire d'Emeric Comte de Tekeli, Leclerctől (Köln, 1693), — Des Troubles de Hongrie, Vaneltől (Páris, 1685—88), — Des Révolutions de Hongrie (Hága, 1739.) Nadányi és Bél munkái nálunk is közönségesek.

Ritkább, tudtommal ezenkivül csak a párisi arzenalban van meg, Fumée Márton lovagtól: Histoire des Troubles de Hongrie, mely a jezsuiták könyvtárából került ide. E mű az ország szánandó állapotát, a török elleni élethalál küzdelmét tárja föl élénken és alaposan. Czimlapján az áll, hogy Párisban 1595-ben nyomatott, de ennek ellentmond az utolsó lap eme végsora: „acheué d'imprimer le 20. iour d'Octobre 1594.“

Szintén csak a párisi fegyvertár nagyszerü magyar gyüjteményében láttam ezt a 24-edrétü könyvecskét: „Siege et Prise de la Ville de Bude, Capitale du Royaume de Hongrie. Besançon, 1686.“ A könyv folyamában a névtelen szerző csak annyit mond magáról, hogy ő Károly lotharingi herczeg kiséretében volt Buda ostrománál. S ez hihető is. A száraz leirás a minutiosus részletekre is kiterjed, neveket emlit, a csapatok elosztásáról szól, s a 148 lapon Buda bevétele történethü egykori leirását olvashatjuk. Hozzá van csatolva Buda tervrajza s az ostrom képe, rézkarczban.

Valamennyinél érdekesebb, ritkább, melynek soha hirét sem hallottam, egy mindössze két levélből álló nyomtatvány. Csupán folyó-czime van, mely a következő: „Relazione Veridica, et Essatta Della Sequalata Vittoria, Ottenuta Dalli Armi Cesarce Sotto Il Comando Del Seren. Prencipe Ludovico di Baden, Contro le Ottomane sotto il Primo Visire, appresso Salankement in Schiavonia, alli 19 di Agosto 1691.“ Ez egykoru nyomás, de az évszám, a hely és a nyomdász neve nincs rajta megjelölve. — Tartalmában a rövid leirást a sebesültek s elesettek lajstroma követi, elől a keresztyének, utánok a törökök. A mi részünkön lévő tisztek, mind német, spanyol, olasz nevüek. Egyetlen magyar, az is elfajult, az is csak névleg magyar, a tudvalévőleg itt elesett Zrinyi Ádám, az utolsó Zrinyi, ki a „Cavalleria, Tenenti Colonnelli“ közt ekkép van fölemlitve: „Il Sig. Conte Zrin, del Reggimento Caprara“ Zrinyi Ádám tehát vasas német volt, az ujabb időben 9 számu vértes ezredben, mely most is Magyarországon állomásozik, csakhogy Königgrätz után átalakitva draganyos ezreddé.

Szalánkeményt egy magyar tárgyu czikkben az „Ausland“ ez idei évfolyama is emliti, „Salzstein“-nak irva. A német sógor megforditva bánik a Szerémség helységeivel, mint mi: ha nincs német nevök, csinál. A magyar ember meg, bár e helységeknek eredeti ősrégi magyar nevök van, mégis csak ráczosan irja Ujlakot Illoknak, Örömet Mojavojának, Tarkóvárat Towarniknak.

De térjünk vissza Dijonba, hol minden eddiginél nagyobb meglepetés várt reám, melyet Guignard R. főkönyvtárnok ur szerzett számomra, előkeresvén az egyetlen dijoni magyar nyomtatványt.

Mindössze egy lapra terjed, s szerzője nincs megnevezve. Guignard ur elődjétől ugy hallotta, hogy ezt a szövetségesek Francziaországba betörésekor egy osztrák hadseregben szolgált magyar huszártiszt irta. A régies modorban irt költemény igy hangzik:

Dukai Takács Juditthoz

Dijonból

1815.

A kesergő özvegy olvasásánál.

Mély éjtzaka nyomja ott még
A homályos vidéket
Ködös setét fekszik ott rég,
Bé takar minden éket;
De az éjj setétjében
Eggy tsillag ég fénnyében!

Nints ott kert, nints virág-telek
Flóra lyányi közzt soha
Nem jádznak ott déli szelek,
Száraz a föld mostoha:
De mégis eggy rózsa-szál
Ditső virágjában ál.

Még messze van az értésnek
Reggele szépjeinknél,
Még nem nyilt ki az érzésnek
Rózsája hölgyeinknél;
De Tenéked tündér szüz
A kettő koszorút füz.

BRASSAI ÖTVOSÖK ÉS ÖTVÖSMUVEK

1526—1540.

Szeben és Kolozsvár, Segesvár és Brassó, — ez a négy város az erdélyi ötvös műipar főfészke negyedfél századon át. Otvös művészetük együtt emelkedett, együtt virágzott már Mátyás király korában, s majdan, a XVIII. század közepén, egyidejüleg sorvad el a megváltozott viselet, életmód és szokások megsemmisítő nyomása alatt.

Mind a négy városban pénzverde állott fenn. Csinos veretei után ítélve, legkülönb lehetett a szebeni; Kolozsvárt már 1400 előtt létezett pénzverő kamara; Brassónak 1443-ig, s — aztán Báthori Zsigmondnak az erdélyi kormányszéki levéltárban lévő okirata szerint — 1602-től fogva ismét volt pénzverdéje; Segesvárra Hunyadi János tette át ideiglenesen a brassai pénzverdét, meghagyván florentiai Olasz Kristóf kolozsvári pénzverő kamarai főtisztnek, hogy a pénzverő szerszámokat szállítsa át Brassóból Segesvárra.

Szebennek ez időszakban pénzváltó kamarája és aranyfinomítója van, melyet János király a kolozsváriak hűségének jutalmazására 1527-ben Kolozsvárra tesz ugyan át, tényleg azonban ezentúl mindkét intézettel mind a két városban találkozunk. Kolozsvárt 1530-ban Debreczeni László ötvösmester a nagybányai és szebeni aranyfinomító házak mintájára állítja fel az úgynevezett *czémentet*, «et domum, et fornaces».

A gyűjteményemből összeállított ezen adatok tisztára megfejtik a négy város præeminentiáját az ötvösség terén. Mert a pénzverde kiválóan művészi, az aranyfinomító különleges szakismeretet követelő sok munkát ad amaz egyébként is elsőrendű iparüző városokban lakó ötvösöknek. A különböző természetű, egymást sűrűn érő megrendelések pedig mindenkor hathatós előmozdítói valamely iparágnak. Azt hiszem, érdemes lesz hát kimerítően tárgyalnom a négy kulcsos város közt is egyik legkiválóbbnak, Brassó városának ötvös műiparát azon községi számadások II. kötete alapján,* melyet a város derék közönsége költségén egy szakemberekből álló bizottság nem régiben tett közzé.

* *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen. Zweiter Band. Rechnungen aus 1526—1540. Kronstadt, 1889.* 8-rét, 885 lap.

Az említettem négy városban az ötvösök nagy számát világosan bizonyítja az, hogy mindenikben egy-egy bástyát építenek, melynek oltalma egészen rájok van bízva. A brassai *ötvös-bástyát*, e számadások I. kötetének adatai szerint (I. 295. 306. 382. 396. 645. l.), közköltségen 1521-ben kezdik építeni, s a következő évben fejezik be, de még 1526-ban is akad rajta tatarozni való. A számadások jelen II. kötetében mindössze egyszer, 1534-ben fordúl elő, midőn lépcsőt készítenek hozzá:

Item pro lignis, clavis, scindulis, postibus, laminis ferri et 4 architectis gradum ad turrim aurifabrorum tendentem præparantibus omnibus in unum computatis flor. 3 asp. 12½. (331. l.)

E bástyatorony, mint egy 1562-iki inventariumból tudjuk, a portai városnegyedben állott, s 10 prágai (Prager), 16 szakállas ágyú (hoken) és 3 falkonynyal (falkenetel) volt fölszerelve.[1] Brassóban a nagyutcza-kaputól a klastrom-kapuig nyúló kettős falat most is Goldschmied-Zwingernek hivják; a két kapu közt a belső várfal vonalán, a tizenkét szög szelvényéből alakúlt bástyának pedig most is Goldschmied-Bastey a neve. Igaz ugyan, hogy «1614» a felírata[2]; de azért épűlhetett előbb is, úgy hogy azonosnak vehetjük a számadásokban szereplő ötvös-toronynyal.

Az ötvösök tekintélyes voltára vall az említett négy városban, hogy mindenikben igen gyakran választják soraikból a bírót, a tisztviselőket s a városatyákat. E választás és a hivatal elvállalása, abban az időben az illetőknek nemcsak tekintélyét, hanem egyúttal vagyonosságát is jelzi. Mert — akkori statutumokban ugyan nem lelem a nyomát, s csak jóval későbbi hivatali praxisban látom határozottan kifejezve[3] — a mint a nagy tisztségeket viselt Antonius Aurifaber és Johannes Fux alább bemutatandó példájából kiolvashatom: legalább Brassóban, már a XVI. században, a ki városi főbb tisztségre lépett, le kellett mondania mestersége gyakorlásáról.

Ez az usus, a mint némely apró jelekből következtethetem, Brassó városában azokra nézve volt kötelező, a kiket az úrnapi körmenetben az aranyos bot (baculum deauratum) illetett meg (lásd a számadások I. köt. 520. l.). Mert az aranyos bot mindenkor a méltóság jelvénye; a méltósággal pedig annyival kevésbé férhetett meg az iparűzés, mert a városok kiterjedt oeconomiával is bírván, a mesterségüket tovább folytató főtisztek előtt rendkívül tág tere nyílhatott volna a corruptiónak.

Brassóban a centumvirek közt ebben az időben két ötvösből lett

[1] Friedrich Müller: Deutsche Sprachdenkmäler aus Siebenbürgen. Hermannstadt, 1864. S. 225.

[2] Orbán Balázs: Székelyföld. VI. 309.

[3] «Herr Stephan Szalay, nach deme er sich in conformitate des ihme zugeschickten Decreti ercläret, dasz er sein handtwerck aufgeben will, leget den Raths-Herrn Aydt ab, und nimbt den ihme angewisenen Sitz.» *Pest sz. k. város jegyzőkönyvében*, dd. 2. May, 1735.

úr, u. m. Herr Anthonius Goltschmit és Herr Joannes Fwx, továbbá három «mívelő» ötvös, u. m. Joannes Loy, Bartus Fwx és Simon Goltschmit foglalt helyet. Lássuk immár — nem a méltóságuk, hanem munkájok kedvéért — Brassó ötvöseit 1526-tól 1540-ig, előre is megjegyezvén, hogy jó részöknek ötvös voltát úgy állapítottam meg, hogy a brassai ötvös-czéh eredeti irományaiból évekkel ezelőtt készített jegyzeteimet egybevetettem itt feltűntetett tevékenységökkel.

Andreas Aurifaber. 1534-ben ezüst botot készít, s egy kis kupát aranyoz:

Item solvi Andreæ Aurifabro qui argenteum scipionem domino thesaurario paravit, merces præparationis flor. 4.

Item pro pede ad argenteam deauratam parvam cupam et 2 lot. argenti, et 3 ortonibus auri flor. 2. asp. 28. (362. l.)

András mester előkelő ember lehetett. Levéltári jegyzeteimben mint czéhmester fordul elő:

«Im 1538 Jar So seyen erwelt wordè czu czegmeyster Symō goltschmit vnd meyster endresz goltschmit.»* «Endresz» a szászok nyelvén annyi mint András.

Dominus *Antonius Aurifaber, máskép Goldschmit.* A város ügyeiben hosszú időn át nagy szerepet vivő egyén. Az I. kötetben 1507-től 1511-ig, mint, akkori szóval élve, *mívelő* ötvös, ezüst kupákat készít. 1511-en túl már «Dominus» vagyis tanács-úr, s mint ilyen, a kor szokásához képest, mesterségét abbahagyva, egészen a város ügyeinek szenteli tehetségét. 1523-ban törcsvári várnagy Virág Kelemennel, 1527-ben Krell Jánossal együtt (467. 484. l.) 1526-ban mint a brassaiak egyik csapatvezére (hawbtman) vesz részt a mohácsi csatában (51. l.). 1528-ban Prágában jár követi minőségben Ferdinandnál; hazajövet, Körösbányánál kirabolják (329. l.). Ugyanazon évben másodmagával Beszterczére küldve a villongások lecsillapítására (122. l.). 1529—30-ban huszad-felügyelő (vigesimator magister, 171. 175. 176. 184. l.). 1530-ban a szebeni polgármester lakadalmán (187. 188. l.), Fogarason (196. 198. l.), Vlád vajdánál (203. 204. l.), Höltövényben (213. l.) és Törcsvár alatt (214. l.) jár kiküldetésben; ugyanekkor zernyesti és tohányi bíró (473. l.). 1532-ben Höltövényben (259. l.), majd másod-magával, négy lovon, négy szolga kíséretében két ízben megy követül a medgyesi gyűlésre (260. 263. 272; 276. 278. 280. l.); tagja a bizottságnak, mely Földvár és Veresmart közt megvonja a határt. Ez évről van följegyezve az is, hogy «Herr Anthonius Goltschmit» centumvir brassai háza a Szent-Péter városnegyedben (Petri) van (282. l.). 1533-ban két szolgával, három lovon «ad Laczkonem de Grytt ad nuptias missus» (297. l.), ismét kiküldetésben Fogarason Majláth Istvánnál (299. 312. 313. 316. l.), Botfaluban (314. l.), a havaselvi vajdánál (317. l.) és adó végett Sár-

* *A brassai ötvös-czéh* XVI. *századbeli vagyonjegyzéke*, 3. levél. Brassó város levéltárában, pergamen-papiron, mongol-formában.

kányban (325. l.). 1533—34-ben Perlheffter Zsigmonddal együtt ismét huszad-felügyelő (382. 702. l.). 1534-ben ugyanazzal, t. i. cum Sigismundo Gemmario, sárkányi és parói (Porro) bíró (335. l.); ugyanabban az évben Fogarason (355. l.) és Medgyesen (365. l.) fordul meg, továbbá az erdélyi püspöknél, magával vive ajándékul «unum magnum tapetum, emptum flor. 28» (359. l.), s tán mint szakértőt küldik ki egy arany láncz ügyében:

Item sabbato ante quasimodogeniti dominus Anthonius Aurifaber ac dominus villicus noster ad petita domini Stephani Maylad, ad dominum Wlad waywodam ratione unius aureæ catenæ, quæ circa Ztan Porkolab est de Rymneck (t. i. missus. 348. l.).

Item feria quinta post Philippi et Jacobi domino Anthonio Aurifabro ad Fogaras ad dominum Maylad misso, ut domino Maylad referret, quid in Transalpina coram domino waywoda ratione catenæ expedierit, exp. flor. 2. (350. l.)

Antonius Aurifaber, gyakrabban Ewthwes, az indexben hibásan azonosíttatik az előbbenivel. Mert amaz mindig «Dominus» s a lingva vernaculán mindig «Goldschmit»; emezt sohasem urazzák, s köznyelven mindig Ewthwes néven említik; a személykülönbség megállapításához járul még az, hogy az előbbi 1534-ben szerepel utoljára, míg emez 1537-ben először. Ewthwes Antal, mint neve is mutatja, nem is brassai, hanem magyar vidékről való, alkalmasint váradi ötvös; e mellett szól legalább az, hogy 1537-ben ott vett fel kölcsönt:

Item solvi Ludovico Thomori regiæ maiestatis secretario, quam pecuniam Anthonius Ewthwes Waradini mutuo acceperat flor. 12. (521. l.)

Ugyanakkor pöre van Fux János brassai ötvössel, mely felebbeztetvén, a tanács megbízottakat küld Szebenbe a királyhoz (526. 527. l.). A következő évben letartóztatják a tanács-ülésben, börtönre vetik (549. l.) s kifizetik a királyi ítéletért járó taksát (555. l.). Műipari tevékenységének semmi nyoma.

Barthus (Bartesch és Bartholomeus) Fux (Fwx), nincs ugyan e kiadványban mint ötvös említve, de hogy mégis az volt, kétségtelenné teszi a brassai ötvös-czéh mesterkönyve, mely szerint Barthel Fwx 1527-ben első, 1542-ben utolsó ízben viselte a czéhmesteri tisztséget. 1532-ben, tehát czéhmesterségének derekán, egyúttal városi centumvir, az Úr testéről (Corpus) nevezett városnegyedben (282. l.), a mi igen fontos adat a személyazonosság megállapítására; mert a czéhmesterek rendesen egyszersmind város atyái. Boltja és raktára («testudo... ubi Bartus Fwx merces tenet», 506. l. és «merces vendit» 700. l.) a város tulajdonát képező sarokházban (domus acialis) volt (699. l.).

Művelő ötvös, ékszer-árús és vegyes-kereskedő egy személyben. A huszad-lajstromok szerint nagy be- és kiviteli kereskedést űzött (172. 174. 215—217. l.). A legkülönbözőbb árúczikkeket szállítja a város részére, u. m. ácsfát (243. l.), fűszert (266. l.), téglát (444. l.), sólymot

(459. l.), kocsit (511. l.), kaviárt (512. l.), fekete vásznat a városi ágyú raktár ablakára (659. l.). 1530-ban Vlád havaselvi vajdánál és Mehemet bégnél két ízben járt követségben (204. 208. l.), 1534-ben Bécsben fordúlt meg (348. l.). A látogatóba jött bojárokat a város hozzá küldte szállásra (581. 661. l.).

Nevét a számadások 1528-ban említik először, 1545-ben utoljára. Otvösművei vagy árúi:

1528. Item Barthus Fuxen pro laminis ad pinnacula turris maioris laminanda flor. 2. asp. 30. (65. l.).

1535. Item Bartus Fwx pro duabus cuppis deauratis sex marcas minus pondus nehesig (= nehezék) 3 gravioris ponderis ponderantibus. Marca una pro flor. 13 facit flor. 77. asp. 13. (420. l.)

1535. Item feria quinta ante crucis uni familiari dom. Radwl waywodæ, qui candelabra a Bartus Fwx in Transalpinam duxit misi dono panes, assaturas et tria octoalia vini facit asp. 11. (421. l.)

Celestinus. A számadások I. kötetében (270. 636. l.) említve van «Celestinus aurifaber», a nélkül azonban, hogy a reávonatkozó tételekből ötvös voltára következtethetnénk. E kötetben viszont Celestinus neve mellől elmarad az ötvösi jelző, de mind két helyt a hol előfordúl, ötvösművel kapcsolatban áll a neve. Világos ezekből a két kötet Celestinusszának azonossága s ötvösi minősége. Művei:

1528. Item celestinus das her di knep off dem thurren hat helffen vergulden czu einem drang gelt flor. 5. (118. l.)

1534. Item novo bombardario magistro Baltazar pro uno mortario a Celestino empto flor. 10. (331. l.)

Az itt említett aranyozás mindenkor, a mozsáröntés kivételesen, ötvösök foglalkozása volt a XVI. s XVII. században. A magy. nemzeti múzeumban van egy, alkalmasint Szebenben készült rézmozsár, melynek mestere a felirat szerint: H. Hans Goldsmit 1598. (Ábráját közli az *Arch. Ért.* 1889. 137. l.). A székesfejérvári múzeumban magam is láttam egy Zichy Jenő ajándékából oda került rézmozsarat, melynek felirata: «Otves Davit 1667» — egyenesen documentálja az ötvösök mozsáröntő működését.

Az ötvös czéhszabályok sem tartják az ötvösökhöz méltatlannak a réz- és bronz munkát; ellenben a réz- vagy bronz megaranyozását, «a czéh becsülete végett», csaknem kivétel nélkül tilalmazzák. Az általam tárgyalt korban, 1539-ben, az erdélyi szászok egyetemes ötvösczéhrendtartása, a szebeniek régi, 1494-iki statutumait e részben változatlanul tartja fenn, mely szerint a réz aranyozását nem tiltja ugyan el, de megköveteli, hogy az illető aranyozott ötvösmű réz gyanánt jelöltessék meg:

1539. Mer ssoll auch keyn Master ader Gesell Messyng vorgulden, wer das thut ist dem Gericht verfallen das hawbt. Dergleichen auch sollen ssy kayn kupper vorgulden ssonder eyn tzeychen daran lassen auff dass man es kennen mag dass es kupper sey.

Erasmus Aurifaber. A brassai mesterkönyvben 1553-tól 1560-ig ötvös czéhmesterül említve. A brassai ötvös-czéh apródkönyve táblájának külső felére «REGIS ✣ 1553» (t. i. Registrum) van préselve: az az év, melyben Erasmus fölvette a czéhmesteri tisztet; a könyvet tehát bizonyosan ő készíttette. Már most abból, hogy e könyv táblájának belsején a füsttel lenyomott 16 mesterjegy között (EG) jegy kétszer is előfordúl, s mindkét ízben a czéhmestert megillető legelső helyen: * bizvást következtethetjük, hogy az az (EG) Erasmus Aurifaber jegye, s jelentésére nézve annyi mint Erasmus Goldschmidt. A reá vonatkozó utolsó adat 1573-ból való, a mikor is *Ötves Erasmus* és *Rázmán uram* néven, mint a «czéh örege» (senior) szerepel.** A számadásokban kétszer fordúl elő, u. m.:

1538. Item (feria quarta post Elisabet) Erasmo aurifabro, qui nodos vulgo knœp ad currum regiæ maiestatis ex cupro paravit dedi ad rationem flor. 15. (587. l.)

1539. Item Erasmo Aurifabro quod vulgo knepp ad currum reg. maiestatis paravit pro auro et mercede præparationis flor. 99. asp. 12. (605. l.)

Georgius Gal Schmyts, alkalmasint ugyanegy személy Georg Goldtschmit-tel ki 1542-től 1545-ig brassai ötvös czéhmester volt. Egy adat szól róla:

1539. Item dom. p. Francisci dedi 7 villanis quod insidias tetenderunt vulgo haben gelawert Valachis, qui Georgium Gal Schmyts in silva carbonaria percusserant graviterque vulneraverant, bibales asp. 25. (629. l.)

Johannes Aurifaber máskép Hans Goltsmit. A mester-könyv szerint 1530-ban czéhmester volt. 1528-ban a toronyórát aranyozta:

Item hans goltsmiden 4 gulden in golt das her di 8 sternn vnd di 4 hendt gegult hat flor. 4. asp. 20.

Item hans goltsmit von den 4 henden vnd von den 4 sterren czu machen flor. 15. (118. l.)

1529-ben a szentmártonhegyi torony építését vezeti (147. 151. 152. 153. l.), ugyanoda csöveket szállít (146. l.), s 1 forint 10 oszporát kap azért, «quod ahenum in monte divi Martini stanno obducere et imbrices per fabros lignarios appendere per circuitum fecit» (149. l.)

Dominus *Joannes Fux (Fwx, Fuesz) iunior*, a mesterkönyv szerint brassai ötvös czéhmester 1517-től 1521-ig. Úgylátszik egyszersmind építész is, a mi az universalismusáról jellegzetes renaissance korában épen nem ritkaság. A számadások I. kötete ugyanis (382. l.), arról értesít bennünket, hogy «Johannes Fuchs iunior» építette az ötvösök

* *A brassai ötvös-czéh* «Von den Lehr Jungen» feliratú, 97 levélre terjedő *jegyzőkönyve*. Préselt vörös májbőr-kötésű könyv Brassó város levéltárában.

** Deák Farkas: A kolozsvári ötves legények strikeja 1573. és 1576-ban. Budapest, 1886. 15. és 23. l. Ez értekezés szerint 1573-ban Katona Kerestély és Chribes Márton lettek volna a brassai ötvös czéhmesterek. Az előbbit, «Chresthel Kattner» néven csakugyan említi a mesterkönyv; az utóbbit hibásan olvasta Deák F. *Chribes*-nek, mert a mesterkönyv világosan «Martyn *Gubesch*»-t mond. Ugyanakkor Szebenben is dolgozott egy «Thomas Gubisch» nevű ötvös.

bástyáját 1522-ben; a jelen II. kötetben pedig, a törcsvári számadások közt találjuk, hogy 1530-ban a vár építése körül szorgalmatoskodott: «dominus Johannes Fwx ad castrum ratione ædificationis profectus, mansit ibidem diebus undecim. (486. l. v. ö. 234. l.)

Fuchs János Brassó történetében nagy szerepet játszott: két ízben járt követül Ferdinándnál, városatyaságot, törcsvári várnagyságot s négy ízben viselt birói tisztet; mind ezeknél fontosabb, hogy Honter Jánossal együtt ő vitte be a reformatiót Brassóba. Természetesen tömérdek adat szól róla e kötetben; ötvösségét azonban, a mint kifejtettük, városi méltóságai miatt nem gyakorolhatván, neve csak annyiban áll ötvösművekkel kapcsolatban, hogy «mívessége» idején készített s megmaradt fölösleges portékáiból egyet-egyet elád a városnak:

1534. Pro 4 orichalceis candelabris ad consistorium a domino Joanne Fwx emptis asp. 32. (374. l.)

1535. Item dum magnif. dom. waywoda noster hic fuit domini senatus dederunt dono suæ magnificentiæ duas cuppas: duodecim marcas et unum lotonem gravioris marcæ ponderantes, marca una flor. 13 a domino Joanne Fwx empta, facit *flor. 156* asp. $40^{1}/_{2}$. (420. l.)

1536-ban részben ő tőle szerzi be a város a János király számára megrendelt ezüst művekhez szükséges érczanyagot, valamint a következő évben tőle vesz egy kupát szintén a király számára:

Item domino Joanni Fwx dedi pro decem marcis argenti ac 9 nehezyg ad labores argentariorum regiæ maiestaris acceptis flor. 71 asp. 14. (460. l.).

1537. Item pro una cupa inaurata marcis 8 lot 11 ponderis gravioris, marca æestimata flor. 14, regiæ maiestati dono data per Joannem Fwx flor. 121 asp. 17. $^{1}/_{2}$ (527. l.)

Joannes Kylhaw, kétségkívül ötvös, mert a városnak mindig csak ötvösművet, még pedig drága és szép munkát szállít:

1535. Item Joanni Kylhaw pro duabus argenteis cuppulis et tertia *cuppula super una se iniungente*, (= «egybejáró kupa») habent in pondere marcas septem. Una marca æstimata flor. 13 tres cupæ faciunt flor. 91. (423. l.)

1536. Item Joanni Kylhaw pro una cupa gravioris ponderis marcas 6 cum dimidia ponderante. Marca flor. 14 vendita et cupa in consistorio accepta flor. 91. (449. l.)

1536. Item Joanni Kylhaw dedi ratione argentariorum regiæ maiestatis flor. 75. (464. l.). 1537-ben szintén a király részére készített ötvösműért 25 forintot kapott (510. l.)

1538. Idem dom. iudex accepit secum a Joanne Kylhaw duas cupas, marcas 11 ponderantes pro munere pro universitate omnium Saxonum regiæ maiestati dandas. Marca æstimata pro flor. 14. facit *flor. 154*. (561. l.)

1539. Item Joanni Kylhaw pro una cuppa marcas graves novem et nehesyg 21 ponderanti. Marca data pro flor. 15, quæ cuppa ducta est ad nuptias reg. maiestatis facit *flor. 141*. asp. 25 den. 1. Ab eodem adhuc una cuppa empta est ponderans graves marcas 6, marca pro flor. 14, quæ etiam ducta est ad nuptias reg. maiestatis facit. flor. 84. (613. l.)

Joannes Loy 1532-ben mint a Porta Portica városnegyedben lakott s már elhunyt centumvir fordúl elő (281. l.). A mesterkönyv szerint, 1523-ban az ötvösök egyik czéhmestere volt.

Ludvich Goltschmit 1529-ben elhalt fia és felesége temetéseért egyházi illeték fejében 1, illetőleg 2 forintot fizetett. (165. l.) Ötvösműve nincs említve. A mesterkönyv szerint, 1530-ban az ötvösök egyik czéhmestere volt.

Marcus Aurifaber, másképp Argentarius. Nem lehetetlen, hogy ez két külön személy; mert ha kétféle latin nevét németre fordítjuk, az egyik Goldschmidt, a másik Silberer lenne. Művei:

1535. Item Marco aurifabro pro duabus parvis deauratis cuppis ad rationem regiæ maiestatis paratis flor. 56. asp. 12. (429. l.)

1537. Item feria tertia ante purificationis pro una cupa a Marco argentario empta flor. 26. asp. 7. (510. l.).

Magister *Michael Alchimista.* Nem czéhbeli ugyan, de kétségkívül ötvös-mester, mert érczet választ; már pedig, a mint más alkalommal már kimutattam, a *czémentesek* vagy czementelők (németűl Goldscheider), abban a korban mindnyájan ötvösök.[1] A számadásokban egyszer, 1534-ben esik róla említés:

Item magistro Michaeli Alchimistæ quod cuprum ex mala moneta resolvit civitati flor. 1. asp. 25. (332. l.)

Mayster *Sebolt's Sohn,* 1529-ben kupát aranyoz János király számára:

Item ich hab geben dem goltschmit mayster sebolt seynem son in golt flor. 25 das her den kop vorgult hat den ym hat sollen schycken dem hans k(ynick). Item mer hab ich im gegen das her den kop fallen ausgemacht hat flor. 5. (167. l.)

Simon Aurifaber (Goltsmit). Andreas Aurifabernál már idéztem, hogy a brassai mesterkönyvből kiírt jegyzeteim szerint, 1538-ban, azzal egyidejüleg «Symõ goltschmit» is czéhmesterré választatott. 1545-ben ismét czéhmester: «Symõ goltschmit vnd Meyster Jorg mydwesser»[2]

Simon mesterről a legrégibb adat 1532-ből való, a mikor is már centumpater, s az Úr testéről (Corpus) nevezett város-negyedben lakik (282. l.), még pedig a haltér hídja tájékán, a mint egy 1534-ki adatból kivehető (ad pontem fori piscarii circa Simonem Aurifabrum, 334. l.). 1543-ban városi sáfár (procurator), mely minőségben tett szolgálataiért «in signum gratiarum actione» (!) 10 forintnyi külön díjazásban részesül (639. 655. 656. l.).

1550-ben a szász segédcsapatok kapitánya (Hauptmann); 1555-ben város gazdája (Hon).[3] 1562-ben János Zsigmond táborában, mint brassai tanácsbeli, Seiler Mátyás királybiróval együtt a szászok élén vitézkedik. Serege megveretett ugyan, de ő maga megmenekült; összevert pánczélját sokáig őrizték a brassai tanácsházban. 1563., 66. és 67-ben brassai bíró.[4]

[1] Ballagi A.: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 49. l.

[2] T. i. Midwescher; Midwesch a. m. Medgyes. — *A brassai ötvös-czéh mesterkönyve,* 7. lev. 6. oldal.

[3] Gr. Kemény: Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens. I. 42. 55.

[4] Trauschenfels: Deutsche Fundgruben zur Gesch. Siebenbürgens. S. 53. 54. 56. — G. D. Teutsch; Um 1562. Bilder aus Mediasch's Vergangenheit. S. 3.

1573-ban a brassai czéhszokásról mint a «czéh örege» tesz vallomást a kolozsvári pörben.*

1534-ben egy drága ezüst medenczét készít:

Item domino Francisco Dobo camerario Thordensi quod 300 boves regios super civitatem et terram Barcza non imposuit, misimus parari unum malluvium vulgo weesch fasz (= Waschfass), medio magistri Simonis Aurifabri, cui pro mercede præparationis dedimus flor. 50. Pro 4 marcis argenti et sex nehezyg flor. 28. asp. 25. — Ezt a medenczét az illető megvesztegetett úrnak két fenyőfaládában, kócz közé pakolva küldték el: Item pro 2 vasculis abiegnis et stupa ad gutturnium seu malluvium Dobo Francisco abducendo asp. 14. (343 l.)

1535-től fogva csaknem mindig a király számára készít ajándéktárgyakat. Az első ezek között egy ezüst mosdótál, melyeknek becsomagolásáról és elszállításáról is részletesen tudósítnak a számadások:

1535. Item dominica ante Joannis baptistæ Paulus Deack in uno kwtschy duxit regiæ maiestati lavacrum et cuppas per magistrum Simonem aurifabrum elaboratas, expensæ flor. 25. — In kwtschy fuerunt tres equi 22 diebus flor. 4. asp. 20. — Paulus Deack habuit secum unum famulum viginti sex diebus salarium flor. 2. asp. 4. — Christophoro Partas, quod cum Paulo Deack usque ad Fogaras tribus diebus fuit, salarium asp. 12. — Item Thomæ curifici pro uno kwtschy in quo Paulus Deak regiæ maiestatis lavacrum et cuppas duxit flor. 4. — Joanni Gereb pro ferro ad eumdem currum kwtschy flor. 4. asp. 20. — Item Bartholomæo fabro ac aliis fabris eundem kwtschy ferro munientibus flor. 3. — Item pro una scirpea (= szekérkas) ad eundem currum asp. 10. — Item Joanni Benckner pro duabus peciis bogasiæ (= bagazia) vulgo Vmschleg in quas lavacrum ac cuppæ involutæ sunt flor. 1. — Item uni doleatori pro una tonella ad lavacrum asp. 10. — Item pro stuppa, in quam lavacrum et cuppæ impositæ sunt asp. 16. — Item pro uno lodice (= pokrócz) quo tonellæ ac lavacrum operta sunt asp. 45. (410. l.).

Item Simoni aurifabro, quod regiæ maiestati lavacrum ac etiam cuppas paravit, solvi ratione argenti superadditi atque mercede præparationis flor. 92. asp. 12. (411. l.)

1535. Item Simoni aurifabro dedi ratione aureæ catenæ ad rationem magnif. dom. waywodæ flor. 14. (428. l.) — Item dum dom. Joannes Fwx et dom. Sigismundus Gemmarius in Moldauiam ad Petrum waywodam missi fuerant, una parva cuppa marcam 1 et 1/4 ponderans data est dono Joanni Deack. Marca empta a Simone aurifabro flor. 12. facit flor. 15. (430. l.)

1536. Item Simoni aurifabro ratione eorundem laborum (t. i. ratione argentariorum regiæ maiestatis) dedi *flor. 198.* (465. l.)

1537. Item sabbato post Anthonii Simoni aurifabro dedi ad rationem laborum regiæ maiestatis parandorum flor. 25. (509. l.) — Item eodem die (feria tertia ante purificationis) dedi prudenti et circumspecto domino iudici nostro, quos ante nativitatem dederat Simoni Aurifabro ratione laborum regiæ maiestatis flor. 25. (510. l.) — Item feria tertia post lætare Simoni aurifabro super labores argentarios regiæ maiestatis de anno præterito flor. 10. (514. l.) — Item magna feria sexta Simoni Aurifabro ratione laborum regiæ maiestatis anni præteriti flor. 9. asp. 25. — Feria sexta post quasimodogeniti Simoni aurifabro ad rationem laborum regiæ maiestatis flor. 25. (515. l.) — Feria secunda ante Joannis baptistæ Simoni aurifabro ad rationem laborum regiæ maiestatis flor. 10. (520. l.) — Feria secunda ante Margaretæ Simoni aurifabro dedi super labores argentarios regiæ maiestatis flor. 20. (521. l.) — Feria sexta ante nativitatis Mariæ Simoni aurifabro ad rationem laborum argentariorum regiæ maiestatis flor. 10. (524. l.)

1538. Item eodem die (t. i. feria tertia ante Valentini) Simoni Aurifabro dedi ex commissione domini iudicis, quam pecuniam regia maiestas eidem Simoni

* Értekezések a tört. tudományok köréből. Budapest, 1886. XIII. 15.

Aurifabro dedit pro bibalibus (= borravaló fejében) ex censu S. Martini flor. 20. Eidem sabbato ante reminiscere dedi ad rationem flor. 25. Eidem dedi dominica ante Stephani regis ad rationem laborum domini Czeky (?) secundum commissionem domini iudicis flor. 25. (552. l.) — Item feria sexta ante Michælis dedi Simoni aurifabro in auro flor. 40 super labores argenteos regiæ maiestatis et superaddidi ad singulum flor. den. 28, facit flor. 51. asp. 10. Eidem dedi in auro flor. 7. facit cum pecunia additicia flor. 8. asp. 37 1/2. — Sabbato post Lucæ dedi eidem Simoni super labores dom. Ezeky (?) ex pecunia Nicolai Bayer flor. 7. asp. 25. (579. l.)

— Ez az «Ezeky» és az 552. lapon említett «Czeky» kétségkívül ugyanazon személy. A hibás olvasás, valamelyik esetben nyilvánvaló lévén, mind a két nevet megkérdőjeleztem.

1538. Item eodem die (feria quarta ante omnium sanctorum) dedi expensas Simoni aurifabro cum Joanne Fekethe ad regiam maiestatem (ki akkor Kolozsvárt volt) proficiscenti flor. 5. (583. l.) — Item Simoni aurifabro dedi ad rationem laborum regiæ maiestati parandorum *flor. 300.* (588. l.) — Item Simoni aurifabro dedi florenos in auro 12 in vigilia nativitatis domini pro inaurandis scutellis (= tál) regiæ maiestatis flor. 15. Eidem dedi eodem die pecuniam in expensis flor. 25. (596. l.) — Item eodem die (t. i. sabbato ante festum circumcisionis) dedi ad rationem sacræ regiæ maiestatis Simoni aurifabro super laboribus suæ maiestatis flor. 50. Eidem Simoni aurifabro eodem die cum scutellis ac aureis catenis ad regiam maiestatem misso dedi in expensas flor. 4. Habuit in kwtschy equos tres, dies decem. Et de kwtschy dedi dom. Petro Sartori sal. ad dies decem flor. 2. asp. 25; duobus famulis, qui eundem deduxerunt, quorum unus emansit dies decem alter dies 13. salarium flor. 1. asp. 42. (600. l.)

1539. Item dedi Simoni Aurifabro ratione argenti, quod ipsi debebamus flor. 51. (627. l.)

Utolsó műve e számadásokban, a városi tanács fövenyórájának átalakítása és megaranyozása:

1540. Item Simoni Aurifabro quod arenarium horologium consistorii de novo paravit ac etiam inauravit flor. 1. asp. 25. (693. l.).

Ez utóbbi munkája után ítélve, s tekintetbe véve, hogy Simon nevű órás sehol sem jő elő: valószínűleg reá vonatkozik ez a tétel is:

1536. Item feria quinta post lætare pro oleo olivæ dum Simon horologium melioravit asp. 2. (434. l.)

Az itt közlött névlajstromról valahogy azt ne higyjük, hogy magában foglalja Brassó város valamennyi ötvösét 1526-tól 1540-ig. Épen ez a számadásokból kiírt névsor, egybevetve a felhozott levéltári adatokkal: világosan mutatja, hogy a város csakis *a java* ötvösökkel dolgoztatott; mert lám a számadásokban szereplő ötvösök közül kevés kivétellel mindnyájának osztályrészül jutott a centumviratus, vagy a czéhmesterség nagy megtiszteltetése. Holmi apró emberkék, holmi szegényördög ötvösök, sohasem részesülhettek sem tiszti kitüntetésben, sem hatósági megbizatásban, kivéve ha az egész czéh egyetemleg vállalt munkát. A török hódítás óta megszaporodott vándor-ötvösök meg, ugyan megköszönhették, ha a czéh megengedte nekik a letelepedést, ha megengedte, hogy «fölkövessék a czéhet» s «fölvegyék a munkát», mint «hetibéres legények» vagy «ifjú mesterek». Kecskeméti W. Péter

élettörténete szolgáltatja e részben a legérdekesebb példát, mint a ki húsz év alatt hat helyen hányódott-vetődött, s 1644-ben éppen Brassóban is megfordult. Alchimista Mihály is afféle vándor-ötvös lehetett. Ellenben más kategoriába, t. i. az ugynevezett *várbeli* vagyis conventiós, nem czéhbeli, úri zsoldban álló ötvösök közé tartozik Dóczy János kincstárnok ötvöse, kiről a számadások ezt az adatot őrízték meg: Eiusdem Aurifabro unum florenum in auro flor. 1. asp. 10. (375. l.)

A czéhek eredete arra a törekvésre vihető vissza, hogy a jóravaló, «próbált» mesterembernek mindenkor elegendő munka biztosíttassék, mi a czéhbeliek szerint úgy a megrendelőre, mint a «mívesre» nézve egyaránt előnyös, mert a czéhbeli folytonos ellenőrzés alatt álló s rendezett viszonyok közt élő mesterember ha tán drágább is, de mindenesetre különb munkát szállít, mint ha szabad a vásár mindenkinek és senki sem áll szaktársai ellenőrzése alatt. A mívesek számának azonban a czéhrendszerrel kapcsolatos korlátozása, hozzájárulván még a magyar ipar ősi fogyatkozása, t. i. a mesterek tőkeszegénysége: rendesen azt eredményezte, hogy mihelyt valahol a szokottnál nagyobb volt a megrendelés, a helyi mesteremberek nem tudtak annak megfelelni. Innen van, hogy 1526-tól 40-ig, midőn, mint látni fogjuk, Brassóban két-három oly körülmény forog fenn, mely miatt a rendszerintinél nagyobb tevékenységre lett volna szükség: részint az ott időző urak, részint maga a városi hatóság, időről időre Szebenből, sőt Kolozsvárról is kénytelenek hozatni egy-egy műtárgyat:

1534. Item Petro Thewreck sabbato ante pentecostes Cibinium misso, ut regiæ maiestati ac Joanni Doczy 4 deauratas cuppas emeret, expensæ flor. 3. (353. l.).

1534. Item die vinculorum divi Petri Joanni Thewreck et Lucæ similiter Thewreck in Cibinium pro deauratis cupis emendis missi, pecuniam illam reduxerunt, qua dominus Czyback cupas emerat, consumperunt in via flor. 3. Emanserunt 5 dies, uni in salarium asp. 20. (359. l.)

1535. Item pro una cuppula deaurata marcas duas minus una nehesyg ponderante a Thoma Coloswariensi empta ac magistro Joanni Honter ad nuptias dono data pro flor. 23. asp. 44. (411. l.)

1539. Item die beati Antonii domini Joanni Fwx pro una cuppa, quam ex Cibinio adduxerat ad rationem reg. maiestatis flor. 134. asp. 20. (604. l.)

A két utóbbi kupát és billikomot a város rendeli meg ajándékúl. Abban a korban ugyanis, a legszokottabb ajándék-tárgy a serleg vagy billikom. Úgy hogy e czélból a városok, épen mivel az ötvösök tőkeszegénységük miatt arany-ezüst portékát nem tarthatnak raktáron: főkép kupákból álló készletet szereznek be, mint pl. Besztercze városa.* Brassó, a mohácsi vész után erősen zilált pénzügyei miatt csak egy rendkívüli alkalomra, a király látogatása idejére látja el magát készlettel, a mint a látogatás elmúltával tett eme följegyzések tanúsítják:

* Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. 1890. S. 10. 56.

1539. Item Jacobo sartori pro una cuppa argentea marcas 4½ et nehesyg 7 gravioris ponderis ponderanti, marca æstimata pro flor. 13, accepta est dum reg. maiestas anno proximo superiore hic fuit flor. 60 asp. 16. (636. l.) Item Petro Lecz ratione unius parvæ cuppæ ab eo acceptæ dum reg. maiestas anno 38 hic fuit flor. 13. (637. l. v. ö. 619. l.)

Úgy a saját, mint a vele szoros összeköttetésben álló szász városok főbb tisztviselőinek lakodalmai vagy egyéb családi ünnepélyei alkalmával, soha sem mulasztja el Brassó városa küldöttséggel való képviseltetését s egy-egy szőnyeg vagy billikom ajándékba küldését (l. 411, 551. lap.). Az efféle adományozás az általunk tárgyalt korban is a szokott mederben marad; átlag sem több, sem kevesebb mint az előző s az utána következő időszakban. Annál fokozottabb mértékben válik azonban szükségessé, a fejedelmek s politikai szerepet vivő főembereik számára való ajándékozgatás. A trónvillongások zivatarai közt, Brassó városa ajándékkal kénytelen megengesztelni, irányában való jóakaratra hangolni, több fejedelmi személyt, u. m. eleintén Ferdinándot, aztán János királyt, a havaselvi és a moldvai vajdát, továbbá Grittit, Majláthot, a kormányzókat, a török vezéreket stb. A sokat szorongatott város, a keleten ma is dívó, akkoriban nálunk is általános szokáshoz képest, a hatalmasokkal érintkezve, sohasem jelenik meg üres kézzel. Azon esetben, hogyha, mint pl. 1537-ben, hirtelenében kell a király előtt megjelenniök, nagy hamarsággal szedik össze a polgároktól a király és udvara számára szánt ajándék-tárgyakat:

A magistro Paulo Benckner duas cupas marcas 12 et nehesig 5 ponderantes, marca pro flor. 14, facit flor. 169. asp. 22½. A domino Joanne Benckner magnam cupam marcas 6 ponderantem, marca æstimata flor. 14, facit flor. 84. Rursum pro 2 parvis cupis marcas 6 et piset. 7½ ponderantibus, marca pro flor. 12, facit flor. 80. A domino Vincentio cupam parvam, marcas 2 et piset. 17 ponderantem marca pro flor. 13. facit flor. 30. asp. 29½. (513. l.).

A városi polgárok úgynevezett patrónusaiknak mindenkor helyökbe viszik a kincseket; van rá eset, hogy ha azok úton vannak, utánok küldik:

1533. Item dominica ante Egidii Joanni Textori Cibinium misso, ut domino cancellario, lavacrum argenteum adduceret, expensæ et salarium flor. 3. asp. 10. — Item Ztoyka Dobromyr idem lavacrum in Transalpinam domino cancellario ducenti expensæ et salarium flor. 2. asp. 30. (315. l.).

Efféle költséges kedveskedéssel a brassaiak nem a maguk jószántából szolgálnak, hanem merő kénytelenségből. A következő, igen tanúságos adatból világosan kiolvashatjuk, hogy egy-egy cynicus főember elrugja a lábaihoz hódolattal letett billikomot, s egyenesen megszabja, hogy a különben is a vesztegetés határait érintő értékes ajándék helyett adjanak neki minden teketória nélkül ennyi meg ennyi kész pénzt:

1533. Item Joanni Doczy regiæ maiestatis thesaurario, qui contra omnem iustitiam nos taxavit, literasque nostras pro suo libitu et non secundum continentiam earundem interprætatus est, *coacti sumus* ergo *in locum cuppae unae deauratae*, suæ dominationi magnificæ *in pecunia prompta flor. 100.* (311. l.)

Dóczy János esete mindenesetre kivételes. Rend szerint a mint megvárták, úgy el is fogadták az *ajándék-marhát:* a billikomot vagy egyéb drága érczneműt. Fejedelmek és főurak, házi ötvösöket tartottak udvarukban, s mindeniköknek meg volt a maga arany-ezüst ékszerekből s drágakövekből álló kincstára. Abba fektették minden fölösleg pénzöket. Hova is tették volna, mikor az akkori társadalom két főeleme, a papság és a főrend, egyaránt uzsorának (usura) minősített minden néven nevezendő kamatvételt; a pápaság elkárhoztatta mint ördögtől valót, a főnemes megvetette mint nemtelent. S midőn ez iránt még 1677-ben is, tehát Colbert korában megkérdezték a Sorbonne-t, a nagynevű intézet így ejté salamoni ítéletét: «tout profit et tout gain tiré du prêt, si petit qu'il puisse être, fait l'usure. L'Ezéchiel au chapitre XVIII. ne fait point de distinction du plus ou du moins». A mint tehát jelenleg a pénz kamatozása legfőbb ösztönzője a takarékosságnak, úgy a XVI. században a kamatvétel megbélyegzése legfőbb előmozdítója volt a fényűzési vágynak; mert a takarékosság csupán csak a fényűzési czikkek és kincsek garmadába gyűjtése alakjában valósulhatott meg. Abban az időben egy-egy klastrom cimeliothecája (a mint még ma is úgy van Oroszországban), vagy egy-egy nemzetség kincstára, voltakép olybá veendő mint az illető szerzet vagy család takarékpénztára. Úri családok kincseket adnak férjhez menő leányaik hozománya gyanánt s ha megszorúl a család, azzal segít magán, hogy zálogba veti drágaságait. A brassai polgár-családoknál is nem egy példa volt erre; úgy, hogy a tanácsházban a kézi zálogba adott drágaságok számára külön ládácskát tartottak, melyet 1536-ban meg is vasaltattak:

Idem Erasmo Seratori dedit quod ladulam ferro munivit in qua pignora servantur flor. 2. asp. 25. (433. l.).

Maga Brassó városa gyakran végez pénzügyi műveleteket arany-ezüst szerekkel, melyeket fizetés fejében ád vagy fogad el. Idevágó számadási tételek:

1533. Item domino Joanni Hoch dedi duas cuppas deauratas, marcas 4 et Nehesig 34 ponderantes, marca æstimata flor. 12. facit flor. 56 asp. 25. — Pro una pixide ad easdem cuppas asp. 8. (301. l.)

1539. Item domino Vincentio Sartori villico huius anni pro duabus cupis marcas 20 minus lot. 4 gravis ponderis ponderantibus, *una marca pro flor. 15. aestimata;* acceptæ sunt ad consistorium, datæ sunt domino Lucæ Hyrser in suis debitis, ut literæ debitoriæ continebant facit flor. 296. asp. 14. (619. l.)

1540. Item feria 6-ta p. Simonis et Judæ solvi dom. Vincentio Sartori 4 cupas argenteas inauratas marcas 13 minus nehesig decem pond. gravioris ponderantes, marca æstimata pro flor. 13, facit flor. 166, asp. 15. (679. l.)

A mi most már a hatóságok részéről a hatalmasok részére ajándék fejében adott tárgyakat illeti, azok jobbára kupák vagy szőnyegek. Az ötvösművek közűl egy vagy más tekintetben nevezetesebbek, a szász egyetem részéről:

1513. Magnifico domino Joanni Bornamissa expostulanti subsidium regiæ maiestatis ab universitate omnium Saxonum missæ et deputatæ, ubi nomine regio expeteret 40 florenorum de voluntate omnium Saxonum sunt munere donatæ cuppæ duæ de marcis 12 piset. 6 argent. pro florenis $10^1/_2$, computando facit flor. 138. (1. 2. l.) — 1515. Data est una cuppa domino Ambrosio Sarkany subsidium petenti ad rationem universorum Saxonum ex marcis 5 pisetis 72 facit flor. 56. den. 60. — Datæ sunt Budæ quatuor cuppæ, quæ continebant marcas 28 piseta 23, marca pro flor. 10. computando facit flor. 284 den. 80. — Domini Bistricienses habuerunt inter præmissas cuppas unam cuppam propriam ex marcis 7 pis. 33 facit flor. 76 den. 80. (2. 3. l.)

1528-ban a brassai bíró többed magával követségbe megy Ferdinándhoz Prágába. A követjárás 16 hétig tartott, s a városnak nem kevesebb mint 1840 forintjába, abban az időben óriási összegbe, került. Ennek azonban jó része arany kupákból, csészék és szőnyegekből álló ajándékokra ment fel:

Item ein tepg den sy vorert han dem kineck flor. 75. — Item mer czwen gulden kep von $18^1/_2$ marck nesich 11 ein marck per flor. 11 tütt flor. 206. — Item der kinigen vnser genediger frauen ein gulden kopff vorgobt per flor 84. — Item mer 2 tepg per flor. 50. — Item dem Clexy (bizonyára hibásan «Alexy» helyett) thorso (= Thurzó) ein tepg vorert per flor. 17. — Item dem thoroczy miclôsch einen tepg vorert flor. 13. — Item kiniglich maistett kamerer vnd anderen herenn vorert haupticher per flor. 10. — Item Gräff Cristoff ein gulden schese* vorert pro flor. 17. (108. 109. l.) — 1530. Item Memhet Beck unam cuppam argenteam deauratam 9 markas minus 3 piseta habentem pro flor. 98 asp. 16. Filio eiusdem unam cuppam pro flor. 45. (212. l.), stb. Item rursum civitas præsentavit quattuor cuppas argenteas deauratas, quæ cuppæ datæ sunt regiæ maiestati in Meges anno proximo superiore 1531: constant flor. 112. asp. 35. (248. l.)

1532. Item dum dominus gubernator Ludovicus *Gritti* hic penes nos fuit, domini senatus dederunt suæ magnificentiæ dono pelvim unam argenteam, cum cantaro similiter argenteo marcas 7 ponderanti, marca fl. 10. facit flor. 70. — Item a domino Martino Drwd, ac Vrsula domini Petri Angeli relicta emimus duas parvas cuppas dedimusque eas dono domino Gritti. Cuppa domini Martini ponderavit marcas $4^1/_2$; marca æstimata est flor. 12. Cuppa vero relictæ domini Petri Angeli ponderavit marcas $3^1/_2$ demptis nehesyg tribus, quæ ambæ faciunt flor. 92. asp. 28. — Item filio domini Gritti episcopo Agriensi domini senatus dederunt pro munere unam parvam cuppam tres marcas ac 3 nehesyg ponderantem; marca æstimata fl. 11, facit flor. 33. asp. $34^1/_2$. — Item doctori et secretario domini Gritti similiter unam cuppam a domini Georgio Ollach emptam, et marcas duas, minus $2^1/_2$ nehesyg ponderantem, dedere dono domini senatus; marca æstimata fl. 11, facit flor. 21 asp. $21^1/_2$. (268. l.) — 1532. Item relictæ domini Petri Angeli pro (!) duas cuppas deauratas regiæ maiestati pro munere 1531 datas, marcas $7^1/_2$ nehezig 15; marca æstimata fl. 11, facit flor. 85 asp. $47^1/_2$. (279. l.; csak 1533-ban fizettetett ki, l. 329. l.) — Item ex ecclesia 2 cuppas regiæ maiestati Meges datas, marcas $10^1/_2$ et nehezig 3, marca fl. 12, facit flor. 126 asp. $37^1/_2$. (279. l.)

1534. Domino gubernatori dedimus *tres pulchras cupas deauratas*, 26 marcas minus 7 nehesig ponderantes, unam marcam flor. 14, facit *flor. 362.* — Filio iuniori episcopo Agriensi dedimus dono similiter 3 cupas deauratas, octo marcas et 29 nehesig ponderantes, singulas marcas flor. 12 den. 50, facit flor. 107. asp. 28. (363. l.)

1535. Item pro una cuppa 4 marcas et nehesyg 20 ponderanti, marca una pro flor. 13 et asp. 25 a domino Jacobo Hyrser empta ac dominæ waywoda dono

* A glossariumban (873. l.) így említve: «schese (?) vielleicht verschrieben für schesel, Schüssel»; holott kétségkívül semmi nem egyéb mint a magyar *csésze*, mely régi kölcsön szó: már Ilosvainál is előfordúl.

data flor. 59. asp. 31. (397. l.) — Datæ sunt eis (t. i. a moldvai vajdához küldött két követnek) duæ cuppæ Petro waywodæ dono dandæ, una a relicta dom. Jacobi Clementis et altera a Joanne Krell accepta, habent in pondere marcas $4^1/_2$ et nehesyg quinque, marca æstimata flor. duodecim facit flor. 55. asp. 12. (418. l.)

1540. Item dom. Petrus Sartor et Georgius Pellio ad Fogaras ad nuptias Demetrii Maylad missi duxerunt secum unam cupam marcas $2^1/_2$ et nehesyg 9 gravis ponderis ponderantem, quæ pro munere data est pro flor. 37. asp. 22. (678. l.) — Item in vigilia pentecostes dom Joannes Of missus est Thordam ad regiam maiestatem cum 4 cupis argenteis inauratis; quattuor illas cupas domini senatus emerunt a prudente domino Joanne Benckner, quæ ponderant marcas 35 et nehesyg 17, ponderis gravioris; marca æstimata est pro flor. 14, facit *flor. 494*, asp. 46. den. 1; pro una pec. domoslya in quam cupæ præscriptæ sunt involutæ asp. 32; pro stupa ad easdem cupas asp. 8; pro 4 vasculis abiegnis in quæ cupæ præscriptæ sunt impositæ asp. 12. (678. l.)

1540. Item feria 6-ta p. Francisci domini senatus dederunt domino Nicolao Kornys flor. 100. præscriptos; ac dederunt etiam iam muneri eidem unam parvam cupam 2 marcas et lotones quinque gravioris pond. ponderantem flor. 30. (679. l.)

Az e sorozatban említettek közül János király nemcsak ajándékokat fogadott el, hanem nagyszerű megrendelést is tett több ízben a városnál. A számára készítendő sok mindenféle iparczikk közvetítését maga a városi hatóság teljesíti, s így e számadásokból részletes tudomást szerezhetünk a király részére szállított ötvösneműekről, melyek közül már jó csomót soroltam fel az egyes mesterek művei között. János király 1535-ben rendelt meg legelőször ötvösműveket a városi hatóságnál, melyeket még abban az évben váradi udvarába szállítottak e tétel tanúsága szerint:

Dum Paulus Literatus lavacrum ac cuppas regiæ maiestati Waradinum usque duxit, vendidit unum Kwczy, in quo scripta vehebantur. (391. l.)

A következő évi megrendelés alkalmából a tanács egymásután két megbizottját küldi Kolozsvárra a «felmívelendő» ezüstnek az ottani czémenttől való átvétele végett. Közben a király is Brassóba küldi egy udvarnokát a végett, hogy értekezzék a tanácscsal a megrendelt ezüstművek ügyében:

1536. Item feria quarta ante Joannis baptistæ Petro Thewreck ad Coloswar ad vice thesaurarium ratione auri et argenti ad cupas ac panarium regiæ maiestati parandum misso, expensæ flor. 4. (455. l.). — Item ipso die beati Jacobi familiari domini vice thesaurarii, qui de Coloswar ratione laborum argentariorum regiæ maiestatis huc venerat, misi dono coliridas (= sütemény) et $^3/_8$ vini asp. $6^1/_2$. Item eidem familiari domini dederunt dono unum turba* ac unum par czyzma flor. 1. asp. 10. — Item dum iudex noster circiter festum beatæ Margaretæ in Fogaras fuit, misi ad Coloswar Thomam David cum literis ratione argenti ac auri ad labores regiæ maiestatis utendi, cui dedi flor. 2. (456. l.)

A kupák és a zászló, Kylhaw János és Aurifaber Simon mesterek művei, az év vége felé elkészülvén, gondoskodni kellett Váradra szállí-

* A glossariumban (850. l.) így van fölvéve: «Turba = ein Turban (?)» Dehogy turbán a turba! Ez régi magyar kölcsönszó, melylyel a magyarság sűrűn élt a XVI. századtól fogva. «Költségem is fejér ruhanemű eszközömmel turbában lovam farán», írja Kemény János Önéletírásában, 71. l. Értelmére nézve annyi mint ruhaiszák, bőrzsák, batyu vagy szepet. Ballagi Mór magyar-német nagy szótárában mint kihalt szó teljesen szabatos értelmezéssel így van adva: «† Turba, das Felleisen, der Ranzen, das Ränzel, der Mantelsack.»

A VITÉZI REND KÖNYVTÁRA 1934 Budapesti Székházának

tásukról, mint a hol János király huzamos idő óta tartózkodott és udvart tartott. Az első szállítmányt tizenöt hordóba, csepü közé pakolva, októberben; a másodikat, a király embereinek szánt apróbb ajándékokkal együtt novemberben indították útnak:

Item pro 15 lagenis ad cupas ac panarium regiæ maiestatis flor. 1. asp. 5. — Item pro stupa ad cupas regiæ maiestatis in lagenas ponendas asp. 28. — Item feria sexta ante Galli, Petro Literato cum argentariis ad suam maiestatem misso et ut alia quædam nobis necessaria suæ maiestati referret, expensæ flor. 35. (460. l.)

Item Georgio Blesch pro una parva cupa duas marcas et lot 5 gravioris ponderis ponderata. Marca estimata est flor. 12. Cupa est dono data Joanni Mycko ratione unius equi, Joanni Iztar regiæ maiestatis iudici curiæ pro munere dati, facit flor. 27. — Item Joanni Belleny cum Paulo Literato, qui cum argentariis ad regiam maiestatem missus fuerat ad suam magnificentiam misso ac deinde reverso cum literis, dedi salarium ad dies 23 flor. 1. asp. 42. (461. l.). — Item aurigæ, qui argentaria regiæ maiestatis Varadinum usque duxit dedi pro vectura flor. 5. asp. 25. (464. l.)

A következő évben Simon mester — mint láttuk — ismét szállított ötvösművet a király számára; az év végén számadási tétel az Ő Felsége ezüst szereinek bepakolására vett papiros, kócz és hordók:

1537. Item pro papiro, stupa ac vasculis ad impositionem argenteria (!) regiæ maiestatis asp. 26. (502. l.)

1538-ban János király Brassóba megy, hogy elfogadja a város hódolatát. Nagyszerű előkészületekkel várják; ő maga Simon mestert már egy hónappal oda menetele előtt maga mellé rendelte (583. l.), egy udvarnokát pedig, szintén ötvösügyekben, Brassóba küldte:

Item eodem die familiari Francisci Dobo, qui ratione laborum aurifabrorum huc venerat, misi dono gallinas et 2 cant. vini ac 1 cubl. avenæ asp. 6. den. 1. (569. l.)

A fejedelmi látogatással megtisztelt városi hatóság a maga és a szász nemzet nevében ajándékokkal járúl a Felség elé, melyek közt ötvösművek:

1538. Idem dom. iudex dedit pro munere regiæ maiestati unam magnam cupam auratam, marcas $8^1/_2$ et nehesig 8 ponderis gravioris ponderantem. Singula marca per singulam flor. 14 æstimata, facit flor. 121 asp. $16^1/_2$. Idem dom. iudex accepit secum a Joanne Kylhaw duas cupas, marcas 11 ponderantes pro munere pro universitate omnium Saxonum regiæ maiestati dandas. Marca æstimata pro flor. 14 facit flor. 154. (561. l.)

1539. Item dom. Joanni Benckner pro 2 cupis marcas septem minus nehesyg 6 gravis ponderis ponderantibus, marca æstimata pro flor. 14, sunt pro munere datæ dum sua maiestas anno proximo superiore hic Brassouiæ fuit, facit summa flor. 96. asp. 12. den. 1. (614. l.)

A következő évben egy újabb alkalom: a király menyegzője követeli, hogy a polgárok hódolati ajándékaikat mutassák be a Felség előtt. A már említett 141, illetőleg 84 frtos Kylhaw-féle kupákon kivűl, egy ezeknél még drágábbat küld a tanács a lakodalomra:

1539. Item dom. Joanni Benckner pro una cuppa marcas $13^1/_2$ et nehesyg

5 gravis ponderis ponderanti una marca pro flor. 15 data; estque hæc cuppa ducta ad nuptias reg. maiestatis *flor. 204.* asp. 2. den 1. (614. l.)

Mindezen arany-ezüst tárgyak súlyegysége a *márka.* Már a nemtelen érczekből készült műtárgyakat, ép úgy mint a fűszert, a puskaport, a gabonát (375. 387. 540. 620. l.) fonton (libra) mérik:

Item a Sixto Cantrifusore 8 magnos et duas parvas scutellas civitati emptas, ponderantes $36^{1}/_{2}$ libr. flor. 7. asp. 15. (349. l.)

Az ezüst márka annyi mint 16 lat, melyből ámbár csak 15 lat volt tiszta ezüst, mégis nem csupán $^{15}/_{16}$-od részét, hanem az egészet színezüst vagy fínom-ezüst (Feinsilber) gyanánt vették. Mivel a XVI. században, ismét az iparosok tőkeszegénysége miatt, rend szerint a megrendelő látta el nemes érczanyaggal az ötvöst: a kész-munkát megmérette a végett, vajjon nem vett-e el az ötvös az érczből; aztán a súly és a munka arányában számították ki a fizetendő összeget.

A számadásokban egy márka feldolgozott, XVII. századi szóval élve *mű-ezüst* vagy *műben-való ezüst* 10 forinttól 15 forintig van becsülve; a rendes szólam formulája: marca æstimata pro flor. 10, 11 stb. Ezeknek, az évszám és a tárgy teljes megjelölésével együtt, teljes lajstromát a következőkben állítottam össze:

Egy márkáért *10 forint:* 1513. «argenteria marcis 8 positio facit flor. 80.» (1. l.) — 1514. cuppæ (3. l.) — 1532. pelvis argentea cum cantaro similiter argenteo. (268. l.). Egy márkáért $10^{1}/_{2}$ *frt:* 1513. cuppæ (2. l.) Egy márkáért *11 frt:* 1528. gulden kep (108. l.) — 1532. cuppa argentea; parva cuppa; cuppa (268. l.); cuppæ deauratæ (279. l.) Egy márkáért *12 frt:* 1532. cuppæ (268. l.); cuppæ (279. l.); — 1533. cuppæ deauratæ (301. l.) — 1535. cuppæ (418. l.); cuppæ parvæ (425. l.); parva cuppa (430. l.) — 1536. parva cupa (461. l.) — 1537. parvæ cupæ (513. l.) — 1538. parvæ cuppæ (550. l.) Egy márkáért *12 frt 50 dénár:* 1533. cuppæ parvæ (307. l.) — 1534. cupæ deauratæ (363. l.) Egy márkáért *13 frt:* 1535. cuppa (396. l.); cuppæ; cuppæ deauratæ (420. l.); argenteæ cuppulæ et cuppulæ super se iniungentes (423. l.) — 1537. cupa parva (513. l.) — 1539. cuppa argentea (636. l.) — 1540. cupæ argenteæ inauratæ (679. l.) Egy márkáért *13 frt 25 oszpora:* 1535. cuppa (397. l.) Egy márkáért *14 frt:* 1534. pulchræ cupæ deauratæ (363. l.) — 1536. cupa (449. l.) — 1537. cupæ; magna cupa (513. l.); cupa inaurata (527. l.) — 1538. magna cupa aurata; cupæ (561. l.) — 1540. cupæ argenteæ inauratæ (678. l.) Egy márkáért *15 frt:* 1539. cuppa (613. l.); cuppa (614. l.); cupæ (619. l.) E sorozatból látni való, hogy a számadásokban előforduló ötvösművek többnyire *kupák* (cupa, cuppa; németül: kop, kopff, kopp, többesben: kep); minélfogva az, hogy a latin és a német glossarium mindössze csak *hét* kupára utal: az indexszerkesztő kiadók felszínes munkájáról tanúskodik.

A kupák rovatába tartozik még az *egybejáró-* vagy *összejáró-kupa**, máskép *csalóka-* vagy *fortélyos-pohár* (cuppulæ super se iniungentes, 423. l.), és a közönséges pohár (piccarium, 597. l.; cuppula, 291. 411. 423. l.; poculum, 600. l.). Egyéb ötvösművek: a bibliából ismeretes *kösöntyű* vagyis a nők nyakon-függő ékszere (monile, 570. l.); a *mosdó medencze* (lavacrum vulgo wesch fasz, a. m. Wasch-Schüssel 313. l.; lavacrum argenteum, 315. 410. l.; malluvium vulgo weesch fasz, 343. l.; malluvium eyn wesch fass, 481. l.; gutturnium seu malluvium, 343. l.); tál, korsóval (patina cum guto=guttus, korsó, 581. l.); mosdó medencze, kancsóval (pelvis argentea cum cantaro, 268. l.; pelves, cantari ac reliqua domorum suppelex, 237. l.); tál (scutella magna vulgo kár; discus magnus vulgo tellert; orbis; orbes et scutellæ vulgo schywen, 481. 482. l.); tányér (orbiculi ad mensam vulgo scheyben, 489. l.); csésze (ein gulden schese, 159. l.); arany láncz (catena aurea, 348. 414. 428. 600. l.).

Az itt felsorolt ötvösművek között különösen érdekes rendeltetése volt egy pohárnak, a mennyiben a *lófuttatáson* nyertes részére adta a tanács pályadíjúl: 1533. Item ratione cuppulæ deauratæ ac in cursum stadii equorum pro brabeo datæ, supplectum est, post feria sexta trinitatis flor. 7. asp. 10. (291. l.). Az asztali- és mosdó-készlet, a mozsarak és a lószerszámok, pl. aranyos és ezüst lánczos zabola (frenum deauratum, 305. l., frenum cum una argentea catena, 613. l.) készítésén kívül, mint a számadásokból kivehetjük, jó sok munkát adott az ötvösöknek, s a kezökre járó lakatosok és kovácsoknak, a tanácsház tornyára szánt gombnak készítése és megaranyozása. Ez a gomb, meglehet hogy ugyanaz, mely a tanácsház tornáczos tornyát mai nap is ékesíti; a következő tételek szólnak róla:

1528. Item fabris lignariis et aurifabris, quo die pinnaculum super turrim apposuerunt, pro piscibus et cancris asp. 9. — Item aurifabris, qui in pinnaculo deaurando laboraverunt, vinum pro asp. 14. — Item aurifabris in pinnaculo laborantibus pro bibalibus vino, piscibus, pane omnibusque in summas computatis asp. 27. — Item cuidam qui aurifabrum adiuvit in cudendo pinnaculo pro bibalibus asp. 2. (62. l.). — Item domino Joanni Kynnygs Schmyt in ratione 44. flor. ad pinnacula turris deaurandorum datorum in addititia pecunia (an dem auffgelt) flor. 1. asp. 38. — Item aurifabris pro bibalibus, dum pinnacula deaurabantur pro cerevisia asp. 4. (65. l.). — Item Stephano seratori pro laboribus omnibus in turri consistorii et pinnaculorum cudendorum factis, insuperque pro fatigis cum aurifabris pinnacula cudentibus habitis, omnibus una summa flor. 5. (66. l.).

* «Az meſtőr remek peniglen egi ſzep őſzve jaro aranias kupa.» *A debreczeni ötvös-czéh magyar rendszabályai* 1600-ból, XVII. art. — Kézirat, Lőrincsák László debreczeni aranyműves tulajdonában.

Ballagi Aladár.

Gyárfás Tihamér: Régi brassai ötvösmű-vek.

Kny. Archaeológiai Értesítő"
40, K, 74L, Budapest, 1909.

Brassai ötvösművek

Brassai festők

1905

Művészifjaink. Írta Ámon Ottó. Brassói Hirlap, márc. 18.

Művészet 1905

3.7.

Brassói művészek

Brassói művészifjak. Írta Ámon Ottó. Brassói Hirlap, márc. 3., 5.

1904

Ifjú piktorok. Írta Ámon Ottó. I., II., III. Brassói Lapok, ápr. 9., 10., 11.

1903

kerestek menedéket Eperjes felé. A branyiszkói ütközet szabadságharcunk legfényesebb hadi tetteinek egyike. D. BÁNLAKY J.

Branzino, a *Morone labrax L.* hal olasz neve. Lásd: *Tengeri süllő.*

Brăşeu, a most Romániához tartozó *Brassó* régi hunyadvm.-i község mai neve.

Braşov, a most Romániához tartozó *Brassó* vm. és város mai neve.

Brassai *Sámuel*, egyetemi tanár, kiváló polihisztor, szül. 1800-ban Torockón, megh. 1897 jún. 27-én Kolozsvárott. Atyja unitárius lelkész volt; tanulmányait otthon, atyja mellett kezdette. 1834-ben Kolozsvárott kiadta a Vasárnapi Ujság c. folyóiratot; 1837-ben az unitárius főiskola tanára, később igazgatója lett. 1872-ben a kolozsvári egyetem felállításakor egyetemi tanszéket kapott. Tudományos munkássága rendkívül sokoldalú. Foglalkozott természettudományokkal, különösen botanikával és írt egy kitűnő Füvészkönyvet, továbbá foglalkozott matematikával is. Zenei tanulmányai vezették az esztétikára s néhány jeles esztétikai tanulmányán kívül (A szépmívek által okozott gyönyörről, Munkaosztás elve az aesthetikában) legfontosabb munkája *Magyar- vagy cigányzene?*, melyben Liszt Ferenccel vitatkozva a magyar zene eredetiségét bizonyítja. Filozófiai készültsége meglátszik minden irányú munkásságán. Eredeti rendszerét «Az igazi pozitív philosophia» c. tanulmányában adja elő. Legjelentősebb filozófiai munkája Logikája (1858). Nagy nyelvismerete és önálló filozófiai gondolkozása vezette a nyelvtudomány felé. A nyelvtanítás terén új eszméket hirdetett és új irányt mutatott. A mondattanra és a szórendszerre vonatkozó kutatásai úttörők (A magyar mondat, 1860—63; A mondat dualizmusa, 1885; Szórend és accentus, 1888). A hatvanas években az orthológusok és neológusok között megindult vitában ő is felszólalt a nyelvújítás túlzásai ellen. Midőn azonban Szarvas Gábor megindította a Magyar Nyelvőrt, Brassai vele is szenvedélyes polémiába keveredett (A neo- és palaeologia ügyében, 1875) és a *Magyar nyelv ellenőre* címmel egy polemikus folyóiratot adott ki, de csak rövid ideig. Nyelvészeti munkásságának maradandó eredménye a mondat felfogása és elemzése, mint egységes nyelvi elemé. BALASSA J.

Brassai Sámuel

Brass. és Kov. növénynevek után *Brassai Sámuel* és *Kováts Gyula* neveinek rövidítése.

Brasseur de Bourbourg (ejtsd: *brasszőr de burbúr) Charles Etienne*, francia etnográfus. Szül. 1814 szept. 8-án Bourbourgban (Nord dép.), megh. 1874 jan. 8-án Nizzában. Előbb a quebeci papnevelő-intézet tanára volt, majd 1848-tól kezdve nagy tanulmányutakat tett Észak- és Középamerikában, mialatt főleg néprajzi és nyelvészeti tanulmányokkal foglalkozott. 1864-ben Mexikó felkutatására küldött francia expedicióban vett részt s egy ideig Guatemalában volt lelkész. A maya-kultúrára vonatkozó kutatásai alapvető jelentőségűek. Főbb munkái: *Histoire de Canada* (Paris, 1852, 2 köt.). *Histoire des nations civilisées du Mexique et de l'Amérique centrale* (1857—59. 4 köt.). *Manuscrit Troano. Études sur le système graphique et la langue des Mayas* (1869—70. 2 köt.). *Popol-Vuh* (1861). *Monuments anciens du Mexique* (1866). *Bibliothèque mexico-guatemalienne* (1871). BARTUCZ L.

Brassica *L.* (növ.), a *káposzta* tudományos neve.

Brassó (ném. *Kronstadt)*, jelenleg *Braşov* néven Romániához tartozó város, a Brassói havasok aljában festői környezetben, a Barcaság lapályának szélén, (1927) 50.000 lak. Középpontja a Cenk (960 m) aljában elterülő Belváros, ettől Ny-ra van Bolgárszeg, K-re Bolonya, É-ra az Óváros, a kettő között a Fellegvár (644 m) városrész. A Belváros arány-

A brassói városháza

Gutenberg Lex. V. K.

lag szabályosan épült, régebben a mai Óváros helyén volt és csak a középkor háborús korszakában huzódott be a jobban védelmezhető völgybe. 1421-ből származó várfalainak és tornyainak legnagyobb részét lebontották, csak a Fekete- és Fehér-torony maradt meg. Nevezetesebb épületei: a XIII. századból való Szt. Bertalan templom, az 1420-ban épített és többször átalakított városháza, a városi áruház (1545), az 1385—1425 között épült híres ev. temploma, amelyet az 1689-i tűzvész óta Fekete templomnak hívnak. Ezeken kívül sok régi magánépülete és újabb középület díszíti a várost. Egykori fellegvárát 1554-ben építették. Brassó az erdélyi szászság egyik legfontosabb kulturális és gazdasági középpontja. Honterus gimnáziumát a XVI. században alapították. Régebben igen fontos szerepet játszott a Románia felé irányuló kereskedelemben, de ma is igen fejlett iparú város. Nevezetesebb iparágai: a posztó-, gyapjúszövet-, pokróc-, cement-, sör-, szesz-, cukor-, gép-, bőr-, kötél-, faáru-, petróleum-, papír-, szalámigyártás stb. Környéke sok természeti szépséget rejteget és a város élénk turistaforgalom kiindulópontja. Az 1877—1918-ig fennállott Brassó vm. székhelye volt. KÉZ A.

Története. II. Géza a XII. sz-ban beköltözött flamandok (szászok) egy részét a Királyföldre telepítette le. Területükön az 1211-ben a Barcaságba telepedett német lovagrend több várost alapított, melyek közül csakhamar Brassó lett a legfontosabb. Ipara már az Árpádok alatt virágzott, Nagy Lajostól 1353-ban kiváltságlevelet kapott, melyet Mátyás is megerősített. Hunyadi János idejében a várost fallal kerítették be. Lakosai közül a szász elem volt az uralkodó. A magyarok a Bolonya és a Martonfalva nevű városrészekben laktak. Az elrománosodott bolgárok a XIV. sz. végén költöztek be. Virágzása korát a város a XV. sz.-ban élte, midőn a Hansa-kereskedelem egyik állomása lett. Brassó a mohácsi vész után Ferdinánd pártjára állott. Polgárai 1542-ben az ág. ev. vallás híveinek vallották magukat s papjokul Honterus Jánost nyerték meg. A város Erdély történetében jelentős szerepet vitt. A brassói csatában 1603 július 17-én verte le Radul havasalföldi vajda Székely Mózes seregét. Báthory Gábor zsarnoksága sok bajt okozott Brassónak. 1611-ben Weiss Mihály főbíró Radul vajda segítségével megszalasztotta ugyan a fejedelmet, de Báthory a következő évben meghódította az egész Barcaságot, Weiss Mihály okt. 16-án Földvárnál vereséget szenvedett s életét is vesztette. Az 1848—49-iki szabadságharcban Brassó hívta be Erdélybe az oroszokat. 1849 márc. 18-án Bem elfoglalta a várost, a tömösi vesztett csata (jún. 20) után pedig Lüders orosz csapatai vonultak be oda. A Bach-korszakban a várost megfosztották kiváltságaitól, melyeket a provizórium állított ismét helyre. A világháborúban 1916 okt. 7—9-én ütközet színhelye volt az egyesült 9. német és 1. osztrák-magyar hadsereg és a román 2. hadsereg közt; ez volt az utolsó csata Erdély területén. 1918 őszén, az összeomlás után, ismét román sereg szállta meg. TAKÁTS GY.

Brassó, most *Braşeu* néven Romániához tartozó község a régi Hunyad vm.-ben.

Brassó vármegye, 1877-ben, a törvényhatóságok új rendezésekor alakított, most egészében Romániához tartozó erdélyi vármegye. Területe 1499 km², nagyrészt a Barcaság síkján.

Bratanci, a most Jugoszláviához tartozó *Murabaráti* régi zalavármegyei község mai neve.

Bratca, a most Romániához tartozó *Barátka* régi biharvm.-i község mai neve.

Brateiu, a most Romániához tartozó *Baráthely* régi nagyküküllővm.-i község mai neve.

Brateş, a most Romániához tartozó *Barátos* régi háromszékvm.-i község mai neve.

Brătescu *Voineşti*, román író, szül. 1868-ban Târgovişteben, régi bojár családból. Miután a jogot elvégezte, bíró, ügyvéd, képviselő volt s végül a Román Tud. Akadémia alelnökévé választotta. Egyike a legjelentősebb román prózaíróknak. Főbb művei: *Neamul Udreştilor* (Az Udresti nemzetség). *Moartea lui Castor*, *In lumea dreptăţii* (Az igazságszolgáltatás világában). JANCSÓ E.

Bratfalău, a most Romániához tartozó *Mezőbarátfalva* régi kolozsvm.-i község mai neve.

Brătianu *Dimitrie*, román államférfiú, szül. 1818-ban Piteştiben, megh. 1892 jún. 21-én Bukarestben. 1848-ban Erdélyben román-magyar megegyezést kísérelt, száműzve külföldön Románia érdekében izgatott. Bukarest polgármestere (1867—68), kultuszminiszter (1867—8), Konstantinápolyban követ (1881-ig), miniszterelnök (1881) és a liberális párt elnöke (1891) volt. TODOR Á.

Brătianu *Grigore*, román politikus, szül. 1849-ben, megh. 1893 márc. 11-én Bukarestban. A bécsi Theresianum növendéke, Berlinben és Párisban joghallgató volt. Főtörvényszéki bíró és képviselő, majd (1891-ben) a román *Liga Culturală* egylet alapítótagja és elnöke lett. TODOR Á.

Brătianu *Ion C.*, román politikus, szül. 1821 jún. 2-án Piteştiben, megh. 1891 máj. 4-én Floricában. 1841-től 1848-ig Párisban tanult,

Brassói Szent Lénárd

egyház

Ferencsi Sándor cikke
a romániai templom
alaprajzával.

Pásztortűz 1934.
jún. 15-n

A vaskeret rajza.

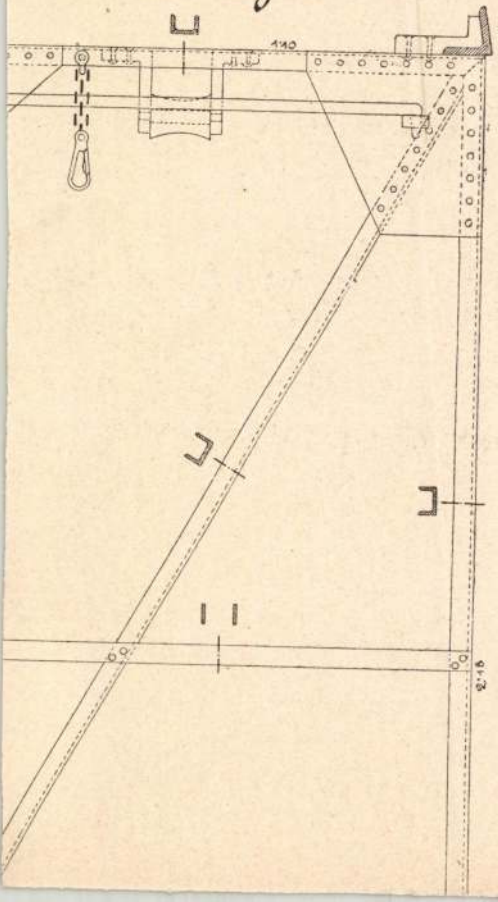

Brassó vára

Varjú: Magyar várak

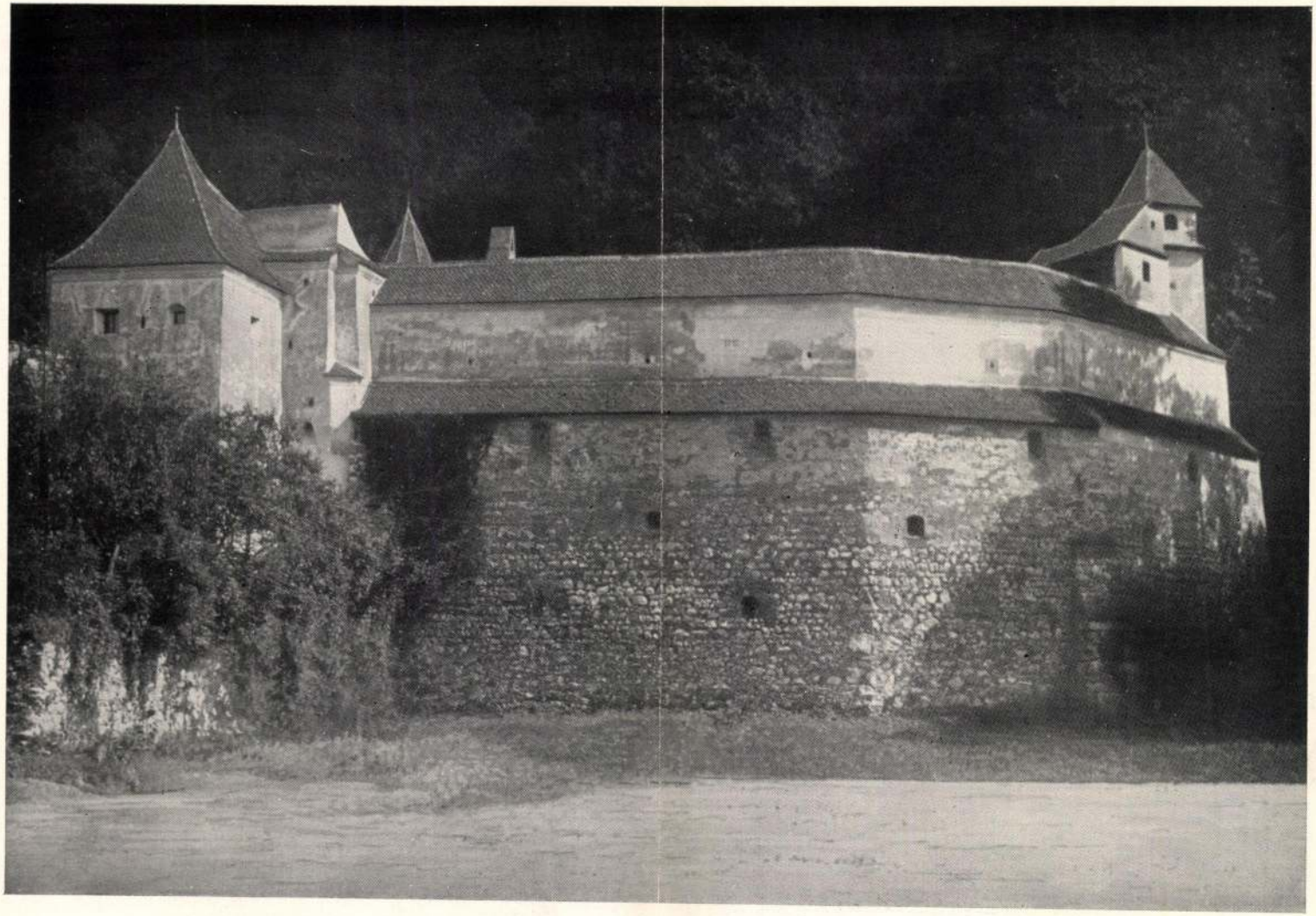

Brassó A „Farács bástyá"

Brassói városháza

Gyárfás – Genthon
A magyar tört. képes könyve
Budapest 1935

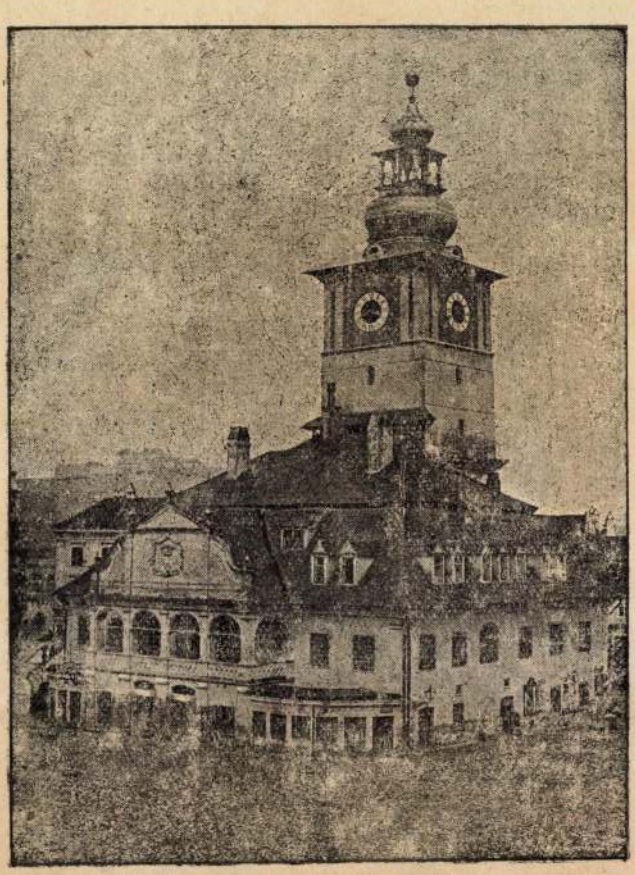

Brassó városháza. 1420-ban épült, 1770-ben barokk ízlésben átalakították. A lőcsei városháza mellett a középkori városi hatalom és kultúra legbecsesebb emléke.

Brassói fekete
templom siremlékei

Gusbeth: Die Grabdenkmäler in der Westhalle der evang. Stadtpfarrkirche in Kronstadt. Abbildung von Fr. Herrmann, Tex von —. 8-r, 8 kép, 25 l. Brassó (?) 1896.

Gent (842)

Követségnek (Budap
átadjuk a ko

1.

2.

3.

Az itt felsorolt mö
utján fogjak Önn
Remeljük, hogy
kerni és várjuk

Ismételt

Brassói Fekete-

templom

Seraphin, Friedrich:

Führer durch die
evang. Stadtpfarr-
kirche A.B. in
Kronstadt. 8-r,
9 kép. 44 l. Brassó
é.n.

Gent (2017)

A m.kir. vall. és közokt.
alatt a keb. számv. VII. c
solata.

Utasitom,
latainak biztositására s
lokzatainak megrajzolásár
egyetemi m. tanár kezéhez
/:1.200:/ azaz Egyezerkét
terhére utaljon ki. A min
Gyula dr. s.k. h.államtitk

Brassói Fekete-
templom

Keöpeczi Sebestyén
József: A brassai
Fekete-templom
Mátyáshoz címe-
rei. 8-r. 22 l.
Kolozsvár, é.n.

Gent (1211)

iszter f. é. augusztus 14-én

. állampénztárhoz intézett

épületei helyreállitási munkálataina
nlékek Országos Bizottsága részére
yezer /74.000/ korona erejéig hitelt
ztárt, hogy ezen összeg erejéig az
ségletek fedezésére, nevezett bi-
yugtatványai ellenében, elszámolás

Brassói fekete templom

Kühlbrandt, Ernest:
Die ev. Stadtpfarrkirche in Kronstadt. I. Heft.
2-r, 29 kép 71 l.
Brassó 1898

Gent (1329)

ister 1912. december 3-án 156389.

mpénztárhoz intézett rendeletének

KIFIZETTETETT

MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZT IX. ker. hó 21 n

Budapest, 19 12 év

dosz.

zágos Bizottsága részére utielőlegül

edélyezvén, utasitom az állampénz-

a Müemlékek Országos Bizottsága

ájára, elszámolás kötelezttsége

rcám fent megjelölt alnaplójában ki-

teléül:

MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

tó. 12

Brassói jelzete

templom

Kühlbrandt, Ernst:

Führer durch die ev. Stadtpfarrkirche Kronstadt. Brassó 1909.

Gyert (1330) .I.

KITÜNTETVE: BUDAPEST, 1906. TORDA, 1906. KESZTHELY, 1906.
BALASSAGYARMAT, 1908. SZÉKESFEHÉRVÁR, 1908. KOLOZSVÁR, 1910. SZATMÁR 1911.
1907. SEPSISZENTGYÖRGYI SZÉKELYKIÁLLITÁS KIÁLLITÁSI ARANYÉREM

Művek

Lajos

Bécs, IX/1.
Maria Theresienstrasse 15.

Andrássy-út 33.

alu, Esztergom m.

.L.

Telefon-szám: 12-92 és 171-72.
M kir. postatakarékpénztári cheque-számla száma: 12004.

Budapest, 1912 deczember 12.

ágos Bizottságának,

Budapest.

kelt 786 sz. átirat birtokában, van
selmeczbányai Óváron végzett te-

Brassói fekete templom

Fabricius, August:

Führer durch die evang. Stadtpfarrkirche A. B. in Kronstadt—Brasov. 8-r, 5 kép, 41 l.

Brassó, 1936

Gent (641)

a zólyomi várban végzett helyre-

okról.

se portlandcement betonnal K. f.

l a 18 K. 1404.00

at vakolatrendezése

el a 4.00 1095.36

lése betonnal

el a 6.00 1020.00

ikséges állvány készitése

el 1500.00

zitése vasbetonból

el a 44.00 265.32

Brassói ötvösség

Mihalik József: Régi brassói ötvösség.
Kny Arch Ért. 4-5. 22 l.
Bp. 1900.

Gent (1540)

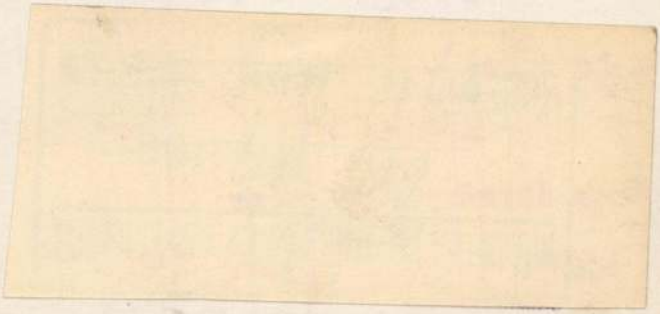

91/917

Nagyméltó
Kegyel

Azon tisztelettel
hoz, hogy az ónai műemlé
a fldm. ügyi minisztérium k
beterjesztett díszfa és szerjék kiutat
melyek már 1 éve adtunk

Brassói Nagy Mihály

1700-as évekből származó

8 oldalas falpas poharai említve.

Pestmegyei Hirlap 1970 október 16

4. old.

M. D. K.

Brassay József Calasantius.

Kuria rajza.
3 – 1 – A – 1 – 3 emeletes, középri-
zalittal ellátott gazdag copf
díszítésű kastély terve. Kva-
litásos.
Pesti piarista levéltár.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
117. l.

M. D. K.

Brassoy Jos. Calasantius.

Palota terrajza.
3-1-3 igen dús copf homlokzat.

Pesti piarista levéltár.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művészt. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
116. l.

M.D.K.

Brassován Szilárd, lepesti építész

harmadik díjat
nyert a szilágysomlyói
városháza terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

okt. 4. sz. 12. old.

M.D.K.

Brassován Szilárd, építész

egy tervvel vett részt a
Magy. Mérnök és Építész egylet
felhívására rendezett hosi
emlékmű kiállitáson.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1915. XXXVI. évf.

dec. 22. sz. 8. old.

D Brassóvári Szilárd

építész.

Szül. Versec 1887.

Oklevelet nyert 1912.

Képzőművészeti főiskola 5. l.

T ÁRSAS Á

Herrn Fr

Wir bitten Sie, daß
unter welche Bedingungen
artigen Umgebung als
Einkauf von Rauchwa

Ihre baldige Antwo

1) Wir bitten Sie uns Nachri
Bedingungen entnehm
den Einkauf von Rauch

Brassován Szilárd

építész

Lőrd

Szabadon

Brassován Szilárd

Haranghy Jenő, Szege Sándor, Fekete Oszkár, Dankó Ödön, Pongrácz Siegfried, Moiret Ödön, Braun Arhold, Kovács Erzsébet, Kallós Ede, Vass Viktor, Thein János, Kónya Zoltán, Bethlen Gyula, Vágó József, Janszky Béla, Tscheuke Herman, Kertész K. Róbert, Hoepfner Guido, Brassován Szilárd, Sváb Gyula, Jónás Zsigmond, Spiegel Frigyes, Vágó László, Tóth Gyula, H. Pintér Gyula, Horváth Béla, Spiegel Imre, Hikisch Rezső, Almási Balogh Lóránt, Reichl Kálmán, Györgyi Dénes művészeket kérte fel a "Hősök Emlékét Megörökitő Országos Bizottság" hadi emlékek, katona-sirok emléktáblái és emléklapok elkészitésére. A kész terveket bemutatja Györgyi Kálmán szerkesztésében készült katalógus,-"Magyar Művészek Hadiemlék Tervei" cimmel.

A HÉT, Bp. 1917. jan. 28. XXVIII. évf. 4. sz. 63. lap.

BRASSOVÁN SZILÁRD (Dragisa Brasovan) épitész

[Versec, 1887.V.25. - 1965]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **42.p.**

Brassován Szilárd és Bohn Jakab MDK

bpi épitészek

A nyiregyházi polgári vendéglő tervpályázatán

600 K-ás II. dijat nyert el.

Művészet 1912, 38. l.

mikrorajona okruženih livadama i šumama, a promet je reguliran podzemnim pasažama ispod cesta i parkirališ̌tima za svaki blok. Glavne javne zgrade grade se uz Monumentalnu aveniju. Veći dio materijala dopremljen je zračnim putem. Grad je projektiran za 500.000 *st.*, a savezne ustanove imaju se iz Ria preseliti u Brasíliu 1960.

BRASS, Italo (Italico), talijanski slikar (Gorica, 14. XII. 1870 — Venecija, 1943). Učio u Münchenu i Parizu. U svom izrazu nastoji povezati franc. impresionizam s tradicijama mletačkog slikarstva XVIII *st.* te rado prikazuje scene u kostimu rokokoa. Portretist i pejzažist; kao slikar genrea duhovit kroničar mletačkih *festa* i slikovitih pučkih scena iz Chioggie.

BRAŠOVAN, Dragiša, arhitekt (Vršac, 25. V. 1887—). Studije završio 1912 na tehničkom fakultetu u Budimpešti, radio u arhitektonskim atelierima u Budimpešti i Sarajevu. Po završetku Prvoga svetskog rata prelazi u Beograd i osniva svoj atelier. Njegov rad je plodan i raznovrstan. U Budimpešti radio je na projektovanju pozorišnih zgrada, a u toku svoje dalje delatnosti izvodio je velike stanbene zgrade i luksuzne vile, javne građevine monumentalnog karaktera i industriske zgrade, hotele, izložbene paviljone, naselja za radnike itd. Izlagao je svoje radove u okviru umetničke grupe *Oblik*, bio član *Grupe arhitekata modernog pravca*. Učestvovao na javnim arhitektonskim konkursima i dobio mnoge nagrade. U Beogradu projektirao: Trgovinsku komoru (Studentski trg, 1930), zgradu Vojnog vazduhoplovstva u Zemunu (1935), Državnu štampariju na Senjaku (1938) i niz stanbenih zgrada. U Novom Sadu izveo je zgradu Radničke komore (1933) i Banovinske palate sa banskom rezidencijom (1939; danas Pokrajinsko veće Narodne skupštine AP Vojvodine). — Do 1930 B. radi pod uticajem srednjoevropske eklektične arhitekture, pri čemu se njegova dela ne izdvajaju mnogo od sličnih tvorevina skraja XIX i početka XX *v.* Od 1930 njegov arhitektonski izraz se bitno menja, razvija i obogaćuje; za najznačajnije svoje objekte B. prihvata shvatanja modernije arhitekture, koja u to vreme počinje da se afirmira. Ali on nije prihvatio modernu arhitekturu do svih njenih konsekvenca, nego više kao jednu mogućnost, videći u njoj, uglavnom, više njenu likovnu stranu. Njegova moderna arhitektura nije suvoparna, ona je razigrana i emotivna; otstupa od dosledne funkcionalnosti i pribegava dekorativnosti. Njegovo najuspelije i najzrelije delo, najviše u duhu moderne arhitekture, jeste zgrada Pokrajinskog veća AP Vojvodine u Novom Sadu. — B. je projektovao jugoslovenske paviljone na međunarodnim izložbama, u Barceloni (1929, za koji je dobio Veliku međunarodnu nagradu za arhitekturu), te u Milanu i Solunu (1932). — Nakon Oslobođenja radi u projektantskom zavodu Ministarstva železnica, a zatim u Projektantskom zavodu Srbije i u Crnoj Gori. Projektovao je stanbene zgrade za Titograd, urbanističku osnovu naselja i stanbene zgrade za radnike u Svetozarevu, Zvorniku, Šapcu i Arandelovcu, izveo je hotel u Sopoćanima, reprezentativni hotel *Metropol* na Bulevaru Revolucije (adaptacija nedovršene zgrade Veća omladine u Beogradu). Kod radničkih naselja i na zgradi za oficire na Dedinju pokušao je da primeni elemente srp. folklorne arhitekture. *Royal Institute of British Architects* izabrao ga je 1953 za počasnog dopisnog člana. O. Mi.

BRATANIĆ, 1. Branimir, etnolog (Jastrebarsko, 16. V. 1910 —). Diplomirao u Zagrebu, prof. etnologije na Sveučilištu u Zagrebu. Bavi se historijskom etnologijom (kulturno-hist. interpretacija etnografskih, leksičkih i arheol. činjenica). Član-osnivač časopisa *Current Anthropology*, Chicago.

BIBL.: *Oraće sprave u Hrvata*, 1939; *O smotrama hrvatske seljačke kulture*, 1941; *Podrijetlo oračih sprava u Hrvata* (disertacija), 1947; *Uz problem doseljenja južnih Slavena*, Zbornik radova Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1951, 1; *Plug i ralo*, Slovenski etnograf, 1952, 5; *Oraće sprave centralnog dijela Balkanskog poluotoka*, Zbornik etnografskog muzeja u Beogradu 1950—1951, 1953; *On the Antiquity of the One-Sided Plough in Europe, especially among the Slavic Peoples*, LAOS, études comparées de folklore ou d'ethnologie régionale, Stockholm 1952, 2; *Nešto o starosti pluga kod Slavena*, Zbornik radova Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1954, 2; *Einige Möglichkeiten zur Fortführung der Pfluggeräteforschung*, Actes du IV Congrès International des Sciences Anthropologiques et Ethnologiques, Vienne 1952, 2; *Europäische Ethnologie*, Actes du Congrès International d'Ethnologie régionale, Arnhem 1955 i 1956; *Some Similarities between Ards of the Balkans, Scandinavia, and Anterior Asia, and Their Methodological Significance*, Congres of Antropological and Ethnological Sciences, Philadelphia 1956 (separat 1959); *Bericht über die Erforschung der Geräte zur Bodenbearbeitung in Jugoslawien*, Agrarethnographie, Berlin 1957; *Bericht über die volkskundliche Kartographie in Jugoslawien*, Konferenz für volkskundliche Kartographie in Linz, 1959; *Etnološka kartografija i etnološki atlasi*, 1959; *Etnološki atlas Jugoslavije*, Etnološki pregled (u štampi). R.

2. Jakov, historik umjetnosti i slikar-samouk (Vrbanj, Hvar, 1912—); nastavnik povijesti umjetnosti u Zagrebu. Slika od 1948. Pod utjecajem postimpresionističkih struja i domaće srednjovj. umjetnosti. Od 1952 izlaže s Udruženjem likovnih umjetnika Hrvatske; 1955 priredio u Zagrebu samostalnu izložbu slika i tapiserija. R.

3. Rudolf, arheolog (Ptuj, 1887—). Filozofski fakultet završio u Grazu. Kao prof. gimnazije radio u Ptuju, Vojvodini i Nišu, gde učestvuje u osnivanju muzeja i od 1933 do Drugoga svetskog rata radi na iskopavanjima u Jagodin-mahali i Brzom brodu. U to vreme bio je kustos za arheologiju u muzeju u Nišu. Posle Drugoga svetskog rata radio kao kustos muzeja u Ptuju, Brežicama i Celju; sada je kustos muzeja u Ptuju.

BIBL.: *Arheološka istraživanja u Brzom Brodu*, Starinar, 1938, str. 199—204; *Rimski napisi iz Ptuja*, Arheološki vestnik, 1951, str. 9—18. M. Gn.

BRATOGLIĆ, Dimitrije, slikar (Zemun, 1766—19. XII. 1831). Za Prvoga srpskog ustanka održavao veze sa ustanicima i sa Karađorđem, koji je poručio od njega (1813) boje za svoju zadužbinu, crkvu u Topoli. Slikao ikonostas crkve u Nakučanima u Pocerini (1816), ikonostas Donje crkve u Sremskim Karlovcima (1828), i u društvu sa svojim učenikom Konstantinom Lekićem, ikonostas Kontumacke crkve u Zemunu (1830). Ostavio je i dva portreta: Jovana Rajića i Dositeja Obradovića. Pored K. Lekića bili su njegovi učenici: Nikola Apostolović i Maksim Ristić. B. je slikar osrednjih sposobnosti, ali vešt i dopadljiv. Na svojim religioznim kompozicijama trudi se, sa dosta uspeha, da podražava klasicizam Arse Teodorovića.

LIT.: Znameniti zemunski Srbi u XIX veku, Zemun 1913, str. 91. — *M. Kolarić*, Likovna kultura Karađorđevog vremena, Istoriski glasnik, 1951, 1—2, str. 67—68. M. Kol.

BRATOVŠTINE, SLIKARSKE v. *Ceh, slikarski*

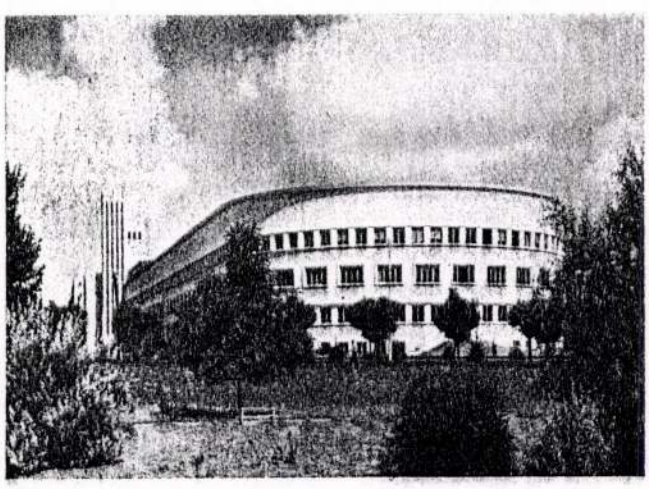

D. BRAŠOVAN, Palata Pokrajinskog veća AP Vojvodine u Novom Sadu

D. BRAŠOVAN, Hotel Metropol u Beogradu

Brát Éva iparművész

Babák és lovak" címmel nyílt képző- és iparművészeti "kiállítás-bemutató" - a perbáli falusi galériában.

Brát Éva vidám hangulatot keltő babáit lát-hatjuk. (sm.lítve).

TV-Híradó

1984. VIII. 28.

megírva

Bráter Mátyás

festő

Nagymaszonból,

XVIII. sz.

lásd

Fleischer Bécs 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

M.D.K.

BRATER Mátyás festő Nagymartonból, pék fia

1738-ban iratkozik be a bécsi Képző művészeti Akadémiára.

Garas XVIII. 27. 211. l.

M.D.K

BRATER Mátyás festő

Garas XVIII. 211

Bratick,H.G./Hanss,Gerg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegé-
nyek jegyzéke szaármazási hely szerint:"Baflowicn,
Bratick H.G." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez ł 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Évkönyve

Bratics Ottó horvátországi restaurátor

Működött Sopronmegyében 1900-1910 táján

23.

Lehár Ferenc emlékplakettje
bronzból. Téglalap alakú

Középen Lehár Ferenc jobbra néző mellképe
alatta babérral díszített kettős (a „Vigözvegy" vakerja)
Lenn: LEHÁR FERENCZ.
Oldalt apró betűkkel: FEC. HANS SCHAEFER WIEN
Hossza: 50 mm, szélessége: 35 mm. Súlya 33.2 gram

Vétel Fejér József budapesti vegyiség
kereskedőnél 7 P-ért

Gy. l. sz. 798
1927. XIII. 10.

M. D. K.

BRĂTESCU Rick

1920-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 334 l.

BRAE

M. D. K.

BRĂTESCU Elena

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.l.

BRATESCU Elena M.D.K.

1919-ben Nagybánya a Szabadiskola helye

Réti; Nagybánya.... Bp. 1954. 383.l.

BRĂTESCU P.

M.D.K.

1921-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp.1954.335.l.

Bratick ?,Hans Gerg,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Bratick?,Hans Gerg,Baflowich,1692". 117.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVIII.században - Adatok Győr város asztalosszövességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Ms.Győr,1987.- A Győri Ms.Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hansgerő bratick,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1688 után: "Den 31 augusti ist der Hansgerő bratick von Torr barlowich gebirtig allhir frembt gesessen". 108.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Kantus János Múz. Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

---

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1969 VIII 16.

Bratsch Ferenc

1021

Hévízi mozaik

Hévíz kiváló gyógyhatású tava a világ minden tájáról vonzza a mozgásszervi panaszokkal bajlódókat. A gyógyfürdő vonzerejét erőteljesen növeli a múlt évben mintegy hetvenmillió forintos költséggel létesült, új kórházi épület. Benne kaptak helyet a fedett medencék (sajnos, már-is szűknek bizonyulnak), kádfürdők, tornatermek, elektro-, fény- és vízterápiás kezelőhelyiségek. A korszerű berendezések gyógyhatásának tanulmányozása céljából egyre-másra érkeznek a szakküldöttségek.

A vidék hátrányban

Rengeteg gép, műszer, gyógymód enyhíti a fájdalmakat, s nem ritka az olyan beteg, aki bottal érkezik, de két hét múltán már anélkül jár. (Persze, még nem perdül táncra!) Kár, hogy a kórház befogadóképessége korán sincs arányban a kezelésre rászorultak számával. Feltűnő, hogy a beutaltak túlnyomó többsége budapesti, holott fővárosunk gyógyvizeiről híres, a reumagyógyításnak is európai hírű szakorvosai dolgoznak ott. A fővárosból érkezett betegek nagy része „törzsvendég" Hévízen, egyike-másika évtizede jár ide. Közülük kerülnek ki leginkább a mindennel és mindenkivel elégedetlenkedők, akik „nagyon szenvednek, alig várják, hogy leteljen a beutalás", de azért elvárják a hosszabbítást, s hazatérve megindítják a harcot a jövő évi beutalóért.

A hévízi kórház vezetőségének hatásköre nem terjed ki a beutalók elosztására, ők betegeket kapnak, s gyógyításukért lelkiismeretesen fáradoznak. A vidék hátrányos megkülönböztetésének megszüntetéséért az illetékes minisztériumi szerveknek kellene tenniük. S égetően szükséges a kórházi helyek bővítése, mivel az egyre nagyobb számban jelentkező külföldiek elhelyezése is csak a hazaiak rovására történhet. A külföldi betegek valutával fizetnek, ez a beutalójegyük. Valutára természetesen szükség van a népgazdaságnak, de egészséges dolgozókra nem kevésbé. Célszerű és időszerű lenne a külföldiek gyógyítására olyan megoldást találni, amely nem jár együtt a hazai betegek kiszorulásával.

Az elveszett Feri

— Nicsak, az elveszett Feri — lelkendezik a tóban a Washingtonból érkezett Anna néni. Feri bácsi, a 81 éves szobrászművész ugyancsak Washingtonban él, de a jó barátok több mint öt esztendeje nem akadtak össze.

— Most már tudom, ha évente látni akarlak, Hévízre kell jönnöm — mondja Anna néni, a 80 esztendős zongorista. Feri bácsi hat esztendeje minden nyáron Hévízen gyógyíttatja magát.

Sokat beszélgettünk az idős mesterrel. A század elején vándorolt ki szüleivel, de ejtésén a legcsekélyebb idegenség sem érződik. A művész emberségéről vallanak a műveiről készült fényképek: egy domborművel a vietnami háború ellen tiltakozik, kisplasztikával Martin Luther Kingnek állít emléket. Bratsch Ferenc az erőszak, a faji megkülönböztetés szenvedélyes ellensége. A vietnami háború gyakori beszédtémánk. Feri bácsi mélységesen elítéli. De hogyan vélekedik erről az amerikai átlagpolgár?

— Amint a háború terhei nyomasztják, egyre inkább háborog — mondja a mester. — Sajnos, az emberek többségét nem az emberiesség készteti tiltakozásra, hanem egyéni érdeke — füstölög az idős ember. De ellágyul, amint egy Zala megyei parasztasszonyra néz. Németh Imrét tavaly súlyos baleset érte, azóta egyik kórházból a másikba küldik, most utókúrában részesül Hévízen.

— Maguk talán fel sem fogják, milyen nagy dolgot mívelnek — mondja Feri bácsi. — Nálunk minden a pénz...

A hollandus

Józsi bácsi Hollandiából érkezett. Ő hóbortos álmodozónak nevezi az idős szobrászmestert. Szerinte igenis minden a pénz, s őt nem hatja meg, hogy nálunk az idős parasztasszony talpraállításáért mennyien küzdenek. Az üdülőkben nyaraló dolgozók láttán is a vállát húzza. Józsi bácsi is magyar származású, jól beszéli nyelvünket, de egyébként idegenként vélekedik hazai viszonyainkról. Csak azt hajlandó meglátni, ami elmaradottabb a hollandiai állapotokhoz képest. Feri bácsi a legszenvedélyesebb vitapartnere.

A főfő fitymáló a Nyugat-Németországból érkezett „hazánk leánya". Míg ő fennen kérkedik kinti nagy jó dolgával, német férje őszintén bevallja, bizony kemény munkát, rengeteg túlórát kellett végeznie ahhoz, hogy a gyógykezelés költségeit „összegürizze".

Nagyon rokonszenvesek, szerények a svédek, indusok, arabok. Egy Moszkvából érkezett asszonykát a női betegek magyar szavakra tanítgatnak, horgolásmintákat cserélnek vele. A tóban, a kórház napozóin a sok nyelvű beszéd jelzi, hogy Hévízre a világ minden tájáról érkeznek a gyógyulást keresők.

demokráciához való visszatérést prédikálták. A hozzászólók többsége egyetértett Kun Béla beszámolójával és támogatta a proletárdiktatúra megszilárdítását szolgáló javaslatait.

Molnár Ernő

mi mozgalom.

★

— Indiai, spanyol é rikai film szerepel a vai nemzetközi filmfe keddi műsorán. Hatalm deklődést keltett az Eg Államok háromórás versenyfilmje, amelyne me: „2001: kozmikus C szeia". Bocsarov szovjet rendező a Szovjetszkaja túra keddi számában merő szavakkal méltat „Pál utcai fiúk"-at. (MTI)

— Falatozó-presszót épít Rábacsanakon a szili fogyasztási szövetkezet. Az építkezés tervei hamarosan elkészülnek.

IRU. Kedden délelőtt tartotta alakuló ülését a Technika Házában a Nemzetközi Közúti Személy- és Árufuvarozási Bizottság. A bizottságot a Nemzetközi Közúti Szállítási Egyesülés, az International Road Transport Union — az IRU — keretében a Magyarországi Nemzetközi Közúti Fuvarozók Egyesülete és a Közlekedéstudományi Egyesület együttműködési szerződése alapján hozták létre. (MTI)

Épül Győrszemere. Évről évre több házat építenek a győrszemereiek. A tanács az idén 22 házhelyet alakított ki a Felpéci úton, közel a vasútállomáshoz.

— Hazatért Novákpusztáról a Magyar Vagon- és Gépgyár 24 KISZ-titkára, akik öt napig voltak a nyári továbbképző táborban. Az üzemi KISZ-alapszervezeti titkárok a hallottak alapján megkezdik a tagösszeírási munkákat.

Tekeelőzetes. Július 31-éig lebonyolítják a mosonmagyaróvári járás csapatai a helyi tekemérkőzéseket; a jubileumi KISZ-kupaverseny döntőjére augusztus 17-én kerül sor Mosonmagyaróváron, a járási tanács versenypályáján.

— A szocialista címért 202 brigád 2886 tagja küzd a Győr megyei Állami Építőipari Vállalatnál. A brigádok első féléves munkájának értékeléséről és a harmadik negyedéves feladatokról lesz szó azon a tanácskozáson, amelyet a vállalat vezetősége július 18-án tart a brigádvezetők számára.

— Ingyenes jogi tanácsadást tart a Hazafias Népfront Győr városi bizottsága helyiségében az Ügyvédi Kamara ma, szerdán délután 2 órától 4 óráig (városi tanácsháza, földszint 8-as terem).

— Ei is válok, csak megvárom, hogy 50 kilóra lefogyjak...

Dolgos félév. Szép eredménnyel zárták az első félévet Tét lakói: 261 000 forint értékű hasznos társadalmi munkát végeztek. Az egész évi terv egyébként 510 000 forint.

— Kiállítást rendeztek a győrszabadhegyi József Attila Művelődési és Ifjúsági Házban a 15 éves Székely Imre linóleummetszeteiből. A fiú az idei megyei képzőművészeti pályázaton dicséretet kapott.

— Ismét jár a Balaton-expressz Ausztriából — írja a Freies Burgenland. — Bécsből Eisenstadton Mattersburgon, Oberpullendorfon át június 15-től minden szombaton autóbuszjárat indul Keszthelyre. A burgenlandi Blauguss utazási iroda és az IBUSZ közös vállalkozásaként egész nyáron, szeptember 14-éig látogathatják az osztrák vendégek Keszthelyt és környékét.

KISALFÖLD
Az MSZMP Győr-Sopron megyei Bizottsága és a Győr-Sopron megyei Tanács lapja.
Főszerkesztő:
LÓNYAI SÁNDOR.
Kiadja:
a Győr megyei Lapkiadó Vállalat.
Felelős kiadó:
UGROCZKY MIHÁLY,
a vállalat igazgatója.
Szerkesztőség, GYŐR, Tanácsköztársaság útja 3., II. emelet.
Telefon: 11—234, 11—503.
Délutáni szerkesztés: (5 órától) 12—271.
Éjszakai szerkesztés: 11—167.
SOPRON, Előkapu 11., telefon: 22—66.
Kiadó: Győr, Tanácsköztársaság útja 3., II. emelet.
Telefon: 12—104.
Hirdetésfelvétel: 13—189.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a helyi postahivataloknál és a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1. sz.). Előfizetési díj egy hónapra 20 forint. Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Győr-Sopron megyei Nyomda Vállalat, Győr, Árpád út 39.
Telefon: 12—026, 12—027.
INDEX: 25060.

Bratt (Brath)

laid Prath.

Schürer-Holitsch

99.1.

ne, a Vallás- és Közoktatási minisz-
ter a Főfelügyelőség javaslatára az
illető területet zár alá veheti, i-
deiglenesen vagy véglegesen kisajá-
tithatja.

5.§.

Az 1.§. értelmében védett épit-
ményeket és tartozékait a tulajdono
akár magánszemély, akár jogi személ
saját költségén épségben fenntarta-
ni köteles; javitásoka., bővitéseke
vagy átalakitásokat azokon csak a F
felügyelőség engedélyével, s az ált
la megjelölt módon eszközölhet. Ez
a kötelezettség, illetve a javitáso-
kat bővitéseket, vagy átalakitásoka
célzó engedély kikérése vonatkozik
az épitmények nemcsak épitészeti ál-

Bratti

lásd Prati

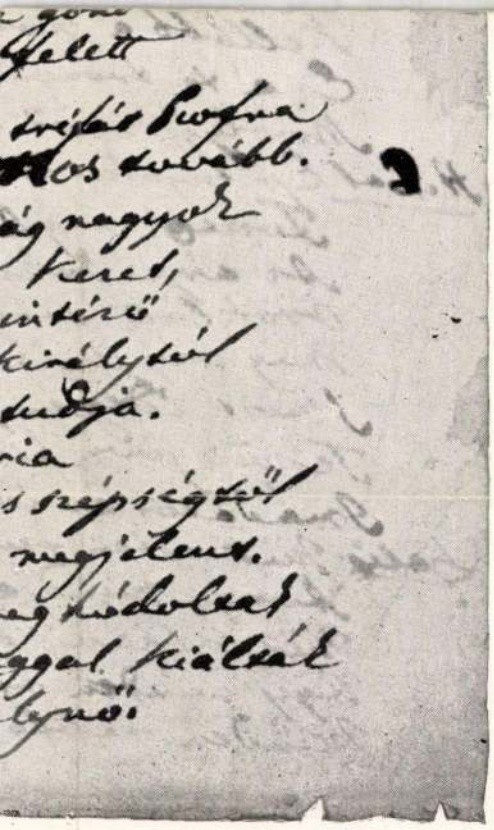

eredeti kéziratából.

Ig. WEINWURM A.
BUDAPEST
TELEFON
170-9

D Bratti Simone Fortunato

Mobrain

laid

Budinis 102. l.

us 10.

elnök

Brau Lajos

szobrász

Céhbeliek jubiláris kiállítása - Nemzeti Szalonban-szobor al szerepel.

Esti Kurir
1934.I.17.

O Brauch Herrma

Nemzeti Szalon

Brauch Hermina

I.ső mármarosszigeti kiáll.

Csendélet, olaj.

MDK

Brauer

Zsolnay acélvéset osztályának/azaz nyomdájának/ megindítója Hass Samu rézmetsző és acélvésnök volt 1901-1903-ban utóda Franz K r o n e n b e r g e r , majd C s i h a l e k és B r a u e r /?/ volt.

77.o. 41. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete

Pécs. 1959.

MDK

Brauer Gábor edényfestö, müvezetö.

belépett 1894-ben, kb. össz. 46 évig dolgozott itt.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi
Pécs.1949.ápr.12.

Braun Gábor

a Zsolnay gyárból idetelepült keramikus a festődében oktatja a fiatalokat

Sikota György: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
65. o.

MDK

Brauer Gábor

festő a Zsolnai gyárban

Szül. Pécs 1881

A gyárba dolgozott 1894-1942.

74.o. 18. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs 1959.

Brauer Gábor

edényfestő
művezető

A Zsolnay-gyár művészi munkában közreműködött

1894-1942.

65.o.
NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Brauer Gábor, edényfestö müvezetö MDK

látta el Csibalek után a vésett munkákat.
1894-töl kb.46 évig dolgozott a gyárban.

Nikelszky Géza beszámolója Dr.Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs.1948.nov.16.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

NÉPSZAVA

1982 MÁR 2 7

Brauer Ildikó

1021

Brauer Ildikó TAVASZI MUNKA

Deák Mór

AKKOR

Egyetlen álom
vert világra:
földig ért akkor
a hold szárnya.
Életre paskolt: hátha csillag . . .
s Anyám szemében virradt aznap.

Egyetlen álom
tartott ébren,
égig növesztett
fák tövében:
de puskagolyók rügyeztek ki,
temetővirágokat nyitni.

Egyetlen álom,
magnyi élet,
ami már rég a földemé lett —
egyetlen álom:
árva emlék.
Földig ért a hold szárnya nemrég.

Kerék Imre

MÁRCIUS, HEJ MÁRCIUS

február tönkjébe
vágott vasszekerce
március hej március
új füvek hadrendje

karámból szabadult
csikók toporognak
fagyot-űző énekek
zászlói lobognak

milliónyi apró
fotócella lüktet
forradásos ágbogon
a rügyek kisütnek

Család-otthon

Az Üveghegyen innen...

Tavaly, néhány alkalommal több órát is helyettesítettem egy olyan osztályban, ahová nyolcévesek jártak. Amikor először találkoztam velük — közkívánatra —, belefogtam egy hosszú mese elmondásába. Könyv nem lévén a közelben, kénytelen voltam a történetet akkor kitalálni.

A mese nőtt, növekedett, már átjutott az Üveghegyen is túlra, de csak nem akaródzott vége lenni.

Ez abból adódott, hogy a gyerekek kérték: folytassam, én még látván érdeklődésüket, képtelen voltam nemet mondani.

Második, sőt, a harmadik ottlétemkor is folytattam a történetet, mivel újra kérték.

Aztán egy esztendeig nem kellett bemennem hozzájuk órát tartani. Idén viszont, a harmadikban ismét találkoztunk. Magyart tanítok náluk. S most, hogy állandósult a kapcsolatunk, ismét nem, hiszen akkor találtam ki és rögtön el is felejtettem a mesét. Másoknak is mondtam hasonlókat és nem lett volna könnyű dolog egyszerre annyi mindent a fejemben tartani.

De nem így a gyerekek! Minden legapróbb részletre emlékeztek és még kértek is rá, hogy annál a résznél folytassam, ahol az az... mert ők már tavaly óta várnak rá és olyan kíváncsiak, hogy ott és akkor mi történt.

Engem nagyon megdöbbentett és egyben meg is hatott a gyerekek érdeklődése. Megdöbbentett, mert ilyesmivel ritkán találkozik az ember, hogy ennyire vissza tudják adni minden szavát, amit egy esztendővel ezelőtt elmondott; megdöbbentett, mert rájöttem, rá kellett jönnöm, hogy a szavakért, amelyeket kimondunk, mennyire felelősek vagyunk, hiszen azok tovább élnek a tanítványainkban és nem is akárhogy! És jóleső [illegible] nem a gyerekek éhsége, vágyakozása a folytonosságra, a vágyakozásuk arra, hogy hihessenek a jóban, az igazban és a szépben, még akkor is, ha tudják — márpedig az ilyen korú gyerekek feltétlenül tudják —, hogy a tündérek, a szörnyek, az aranyerdők és a csokiházak világa hamis kép.

Ha a mesék formája hamis, tehát valószerűtlen is (hiszen éppen ezért mese), a gondolatok, amelyeket hordoznak, az eszmék, amelyeket közvetítenek vagy hirdetni tudnak, azokért érdemes lelkesedni, vágyakozni.

Éppen ezért, ha egy óvodáskorú vagy egy kisiskolás meséért koldul a fáradt anyu vagy apu térdén ülve, vagy netán a kiságyban, mindenképpen ki kell a számukra valamit találni! S azt a valamit soha semmilyen okból sem szabad abbahagyni.

Mert ami szépet, jót és igazat át tudunk menteni

M.D.K.

Josephus Brauer, keramikus

Faber-1861-/neuterhauseni szárm.?/. 220.o.

A Bélapátfalvi Kőmányoscserépgyárban dolgozott.

Molnár László: Az Apátfalvi Kőmányoscserépgyár Földváry Sándor haszonbérlete idejében./Kb.1850-1868/.

Az Egri Múz.Évkönyve. Eger,1966

MDK

Brauer Károly, /Gábor?/
edényfestő, művezető

1894-től kb.46 évig működött, munkássága a szines használati porcelán edény racionálisabb gyártási menetéhez csatolható.

Nikelszky Géza beszámolója Dr.Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1948.nov.16.

Brauer Ildikó, gyermekrajzoló

1 rajz : repr.

Brauer Ildikó : Rajzai

Új Írás, Budapest, 1983. dec.

Boríték 3.

XXIII/12.

Ántalás megírva

Braumer Ferenc

kolozsvári könnves

l.

Pamer Ferenc.

2295. Tahi Antal:

Tájkép várrommal.

A hegyes vidék közepén egy
le figyelmünket, mely az előté
Balra a köves part mentén öt sz
kettő még az úton áll, és háro
szik és kettő jobbra fordulva

Aquarell, méretei 69:99.5
Vétetett a Képzőmüv. Társ
iki 90013 sz. leirattal 1000 K
A müvész legutólsó műve.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 SEP 20

NÉPSZAVA
Brauer Ildikó

ZAVA 1021 1980. szeptember 20.

Brauer Ildikó: Házaspár

Országgyűlési bizottság ülése

Kedvező jelek a gazdaság fejlődésében

Pénteken a Parlamentben *dr. Bognár József* elnökletével ülést tartott *az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága*, és *Hetényi István* pénzügyminiszter előterjesztésében megtárgyalta a Magyar Népköztársaság *1979. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló jelentést.* Miután ezt a témát előzőleg az országgyűlés valamennyi bizottsága napirendjére tűzte és megvitatta, a tegnapi tanácskozás először ezek megállapításait hallgatta meg.

Ezután a bizottságok észrevételeit megköszönve Hetényi István hangsúlyozta, hogy örömmel fogadják a képviselőknek pesti képviselő szólalt fel. A választók észrevételeit tolmácsolva egyebek közt a lakások és a középületek, a meglevő üzemi és gyári épületek és gépvagyon megőrzésére, megóvására hívta fel a figyelmet. *Még mindig nagyobb varázsa van az új megszületésének, mint a régi megtartásának, pedig ehhez* — ha idejében intézkednek — *nem kellenek dollármilliók.* Ezt követően a képviselő arra hívta föl a bizottság figyelmét, hogy óriási tartalékok rejlenek a felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek munkájának integrálásában. Ugyancsak kiaknázatlan tartaléka a

fel nem használt „szabad" pénzeinek következményeire hívta fel a figyelmet.

A tavalyi külkereskedelmi egyensúlyjavulással kapcsolatban a képviselők elmondták, hogy ehhez adminisztratív intézkedések is hozzájárultak, ugyanakkor a nyers- és alapanyag-, valamint alkatrészszállítások elmaradása ellenére *biztonságos volt a termelés.* Igaz, csak a korábbi, magas készletek segítségével. Pozitívnak ítélték azt az újabban tapasztalható pénzügyminisztériumi gyakorlatot, amely a gyengén gazdálkodó mezőgazdasági üzemeknél nem a „sok kis segély",

A post
nyát akkor
zavar téma
sort a rád
elnémulnak
kapjuk me
a nyugdíj
ba kell áll
gáltató jel
létezésüket
időben csö
sünkre állna

— Talár
sem kell, h
még nem t
gad *Csáki*
Postások S
nek főtitk
postások na
seket teszn
dekében, h
szinte ész

D Braumüller Theodor

1868

l. Eperjesy 1929

20. l.

A polychromiának szent, magasztos
s a művésznek, a ki ezen irányban fogl
plasticus művészetben a szín és az ala
kozzék. Ha ezt nem teszi, akkor megol
gokon kívül egy kényesebb plasticai
melynek külön eljárásra van szüksége, m
lenne és az izzó vasalás a viaszművet rö

Mindazáltal távol legyen tőlünk, mint
nánk törni az új irány felett. Korántsem
mi mégis annak tekintjük, minthogy nem
új festékanyag, új módszerért kell előbb
kiváló sikert nem is fogunk követelhetn
és a renaissance népeinél is találunk h
latán a festőit ama festékanyag művész
zésükre állott. A színtelen plastikát sem
egyoldalúlag; mindenütt, akár az incru
által, összekapcsolta a színt a plasticus
műnek elevenségét emelje.

A mi polychromia tekintetében a tárl
által készített Graefe-emlék két reliefjén

Braun, XIX.sz.
Demokritos, olaj

N. Szal. III. auke. 1924. 3 1.

M.D.K.

Braun ...

szinezett könyomata, mely az 1-ső és 2-ik bajor huszárezred öt huszárját ábrázolja (1813-1822) a Magyar Nemzeti Museum tulajdonában. Reprodukciója:

Győry Arpád; La salle des hussards au pavillon hist. de la Hongrie à l'Exposition universelle de Paris en 1900.
Paris, 1904.

32. old.

mDK

Braun, festö

"...én innen Braunhoz mentem, a festöhöz...
Glatz megtanita, miként jussak Niedermannhoz.

Kazinczy Ferenc levelezése. K.F.
8341. Kazinczy -Kis Jánosnak. 170.l. 109.l.

Müvészelmélet.

Müiparilapok, kiadja Braun épitész

Atheneum. 1874. VIII. 2880.

Braun mérnök

a vittenci-kastély helyreállítója

XVIII. sz.

l.

Jedlicska. II.

289. l.

Ajtay *József* (* 1876). Közigazg. bíró és publicisztikai író. Foglalkozott a nemzetiségi kérdéssel és a választói jog kérdésével, újabban pénzügyi és gazdaságpolitikai kérdésekkel.

Ajtókopogtató. Vasból v. bronzból készült gyűrű- v. kalapácsalakú ajtóvasalás, melyet oly célból erősítenek az ajtószárnyra, hogy azzal zörgetni lehessen.

Ajtony *(Ohtum, Achtum).* Sz. István korában a Maros alsó folyásánál lakó nemzetség feje. 1028. fellázadt a király ellen, aki Csanádot küldte ellene. Csanád legyőzte és megkapta birtokait. A név török eredetű, jelentése a. m. arany.

Ájulás. Hirtelen beálló, gyakran szédülés által megelőzött öntudatlanság leginkább az agyvelő vérszegénysége következtében.

Akácfa. A pillangósok közé tartozó É.-Amerikából származó *Robinia pseudacacia*, mely nálunk teljesen meghonosodott. Kitünő homokkötő, fája jó tüzelő- és szerszámfa; fürtös virágzata első-rangú méhlegelő. A növénytanban *Acacia* néven ismert növények aprógömbös sárga virágcsomókkal lényegesen különböznek tőle; egyik-másik fajt nálunk, mint *mimózát* árulják.

Arábiai akácia.

Akadályverseny. Lóversenyek az a fajtája, melynél a pályán végig vágtatást természetes v. mesterséges akadályok nehezítik.

Akadémia (gör.). Eredetileg Platon böl-

hajtásának törvényes módja. A. útján történik a halálbüntetés végrehajtása hazánkon kívül még Angliában, Ausztriában, Bulgáriában, Oroszországban.

Akatholikus (gör.), nem katholikus keresztény.

Akbar (arab). 1. Allahnak egyik jelzője (u. a. mint *ekber)*: a legnagyobb. — 2. Személynév, melléknév, pl. Dzselál-ed-dín Mohammedé, a legkiválóbb nagymogulé (1556—1605).

Akcentus (lat.). Ékezet, hangsúly.

Akcidentális (lat.). Lényegtelen. Ellentéte: esszenciális, lényeges.

Akiba ben József (József fia Akiba (* Kr. u. 50?). Hírneves zsidó törvénytudós, akinek jelentékeny része volt a zsidók szent könyvének, a Talmudnak kiépítésében.

Akkad. Sumér néven Agadé. Az Eufrát balpartján fekvő ősi északbabiloniai város, amely I. Sarrukéntól (2684 Kr. e.) alapított első nagyobbszabású mezopotámiai sémi államalakulat, az ú. n. A. (v. Agadéi) birodalom (2684—2488 Kr. e.) székhelye volt. Mint politikai-földrajzi elnevezés szembehelyeztetvén a tőle délre eső Sumérföldde, idők folyamán ráragadt az Akkad birodalom vezetőrétegét alkotó sémi népre s ennek nyelvére. Az «A. nyelv» elnevezés tehát Mezopotámia első sémi hódítóinak nyelvét jelenti, szemben a nem sémi sumér nyelvvel.

Akklamáció, l. *Acclamatio.*

Akklimatizáció. Főként meleg és forróégövi növényeknek a mi éghajlatunkhoz szoktatása; ritkán sikerül. Kiváló szép eredményt ért el nálunk gróf Ambrózy-Migazzi István malonyai és jelii parkjában örökzöld növényekkel. Az állatok közül könnyebb a melegvérűek A.-ja, mint a hidegvérűeké; könnyebb a fogságban, mint a szabadban; nagyobb tömegekkel, mint kisebb

Braun Ádám
festő

l.
Kazinczy Ferenc
levelezése
X k. 170, 176, 179,
246, 528. l.

említett *kifakadást* egészen törűlte
, hogy Kiss István már régebben
ó. a *VIII. k.* 1796. számú levelével.

Schlick - Nicholson - gyár könyvtári
vasállványai IX. 67

Braun, Adam

Bordoruhás előkelő hölgyet ábrázoló képe.

12.o.

/Czobor-Bodnár/:Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Braun Ádám

Sz. Bécs 1748, megh. uo.1827.

"Női képmás"

o.v.

32.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

azon felül hogy ezt a' két oltárt közel eggy óráig láthatám, az alatt fülemet az Udvari Capella Musikája bájolta-el. Soha nem felejtem-el ez óra gyönyörjeit. — A' Maurer Oltártáblája kérdést nem szenvedő dolog hogy szebb, sokkal szebb mint a' Fügeré. Ennek felette modern stílusa van. Mintha Klopstockot olvasnád Homér mellett, ollyan Füger Maurer mellett. Neue sentimentalische Manier. Eggy szép szőke leány térdre omlott, öszvefogva ereszti le kezeit, 's szemeit az égre emeli, mint Guidó szerette festeni a' maga szép fejeit. Gyönyörű: de millyen hajtékok a' ruhában, 's az a' viola szín mindenütt! — Én Fügert most lakásában is felkerestem. Meg van zavarva, ha idegen keresi fel. Addig forgatám a' beszédet, míg felmelegűle, de az a' *tartózkodás* csaknem engem is elfagylalt. Felpanaszlám azt az épen ellenkező módú Niedermannak, 's mind ketten mosolygánk Fügert.

Pesten Kultsár ebédet ada, azt remélvén hogy magánál láthat engemet, de én el valék foglalva. De még is itt láttam Sztrokait, és szép feleségét, kit osztán Kultsárral 's Vitkoviccsal haza kisérénk. Vacsorát Vitkovics és én Kultsárnál evénk. Kultsár itt tevé nékem is előmbe azt a' kérdést, mellyel eggykor Téged kisérte kaczagásra, hogy melly czímet kellene adniok folyó-irásoknak? 's magyarázta, melly tekintetekre nézve volna mindeneknél jobb a' Lehel' kürtje. Alig tartóztathatám-meg magamat, hogy hangosan ki ne fakasszam kaczagásomat. Megvallám, hogy az a' czím nekem nem tetszik, de mellé vetém, hogy azon akadozni nem fognék, csak indúlna. Még inkább ellenkezém abban, hogy ezen folyó írások füzeteibe menjenek-bé a' Tudományoknak cyclusi Epitoméji. Az nem illyen írásba való.

Horvát Istvánt Szécsényi Ferencz eggy néki megküldött levélben Bibliothecariusnak nevezte-ki a' Regnicolaris Bibliothecánál. Horvát nem tudta, hogy ez a' kinevezés hatalma nem a' Palatínusnál van és megbántotta Szécsényit, midőn ezen hivatalra magát a' Királyfi által nevezteté. Végre engede Széchényi a' Palatinus kérésének. — Ezt a' szeretett barátomat valamint Szemerémet 's Helmeczit és Tatayt is, nem leltem Pesten, 's képzeled melly nehezen veszem ezen veszteségemet. — Dicsőségére mondom-el Horvátnak, hogy ez Septemb. 21dikén esketteté magához hét eszt. olta szeretett barátnéját, kit én felkerestem, 's férje helyett öszvecsókoltam. Virág nem jelenhete-meg az esketés functióján, betegeskedése miatt, és így az Fejér György által méne véghez. — Képzeled, hogy Fejérnél vóltam. Irigylem férjfiúi deliségét és azt az athlétai egésségét. Bandzsalibb embert nem képzelhetsz mint a' szeretetre olly méltó Virág. Kerüli

a' sokaságot, elég lévén magának. Kerüli még barátjait is. Nem hagytam neki békét, kénytelen vala valamit olvasni Századjaiból. Az felséges. — Élj szerencsésen, igen kedves barátom!

Horvát és Pápay Sámuel öszvebékélettek, hála érte Apollónak!

[Eredetije Kis Gyula birtokában.]

2342.

Kazinczy — Rumy Károly Györgynek.

Széphalom, den 15. November 1812.

Theurester Freund!

Ich trat meine Reise nach Wien den 6. Octob. an, und kam den 5ten Nov. wieder. In Wien hielt ich mich vom 14. Oct. bis den 27. auf, und zu Pesth brachte ich im Hinauffahren 2 Tage, in der Rückreise aber dreye zu. Einer Ihrer Briefe wartete auf mich in meinem Pult, ein zweiter kam mit der ersten Post. Die Lese und andere Geschäfte erlauben mir nur heute, meine Correspondenz wieder vorzunehmen. Ich schrieb eben an unsern Kis; der zweyte Brief den ich schrieb, ist dieser da.

Ich hatte gar keine Geschäfte, ich ging mit Abraham Vay, der den Kammerschlüssel sucht, aus Freundschaft mit, und wollte neue Züge thun, um meinen Künstlerdurst zu löschen. Joh. Fáy in Emőd trug mir nur auf, für ihn Gemählde, die er kaufen soll, zu wählen, weil er mir mehr als sich selbst in diesem Punkte traut. Ich wollte gewissenhaft handeln, und ihm sein Vertrauen lohnen, und es glückte mir. Man schlug ihm vor, welche ich verwarf, und man bot sie ihm um einen sehr hohen Preis, von welchem ich ihn zurückschrecke. Dieses Geschäft gab mir so viel zu thun, dass ich ausser diesem wenig Andres unternehmen konnte. An eine Reise nach Oedenburg war gar nicht zu denken; und ich möchte **Sie,** mein theurer, geliebter Freund, mit einem ungetheilten, ruhigen Herzen sehn.

Bald darauf als ich nach Wien kam, — ich blicke in mein Diarium; es war der 21-ste Oct. — besuchte ich Glatz. Ein junger luth[erischer] Pfaff in einem schwartzen Talar, dessen Schnitt mir unbekannt war, u. mit dem doppelten Halsband, wollte die Stiege hinaufgehen, und blieb, als er mich erblickte, stehn. Er muss eine Fonction gehabt haben, denn ein schwartz gebundenes Buch war in

Kazinczy Ferenc levelezése
X–K.

seiner Hand. Ich sagte ihm, dass ich Herrn Consistorialrath Glatz suche, u. er erinnerte sich mich gesehen zu haben. Als ich mich nannte, war er voller Freude, denn Genersich hatte ihm geschrieben, ich sey todt. «Kommt es auf mich an, so soll mein Seligwerden, sagte ich ihm, noch sehr lange anstehn»; u. erst hier besann ich mich, dass es unschicklich sey, vor einem Menschen, der diesen Rock trägt, mich so auszudrücken. Um dieses gut zu machen, sagte ich ihm: ich möchte nicht gerne Waisen zurücklassen, und möchte doch Europens Veränderungen bis zu ihrem Ende zusehn.»

Glatz sagte, wegen seinen Kindern dürfte er ohne Sorgen sterben, da diese eine Mutter haben etc. etc. aber meine Ansichten sind auch die seinigen, und nun sprachen wir über Napoleon, der-*sein* Mann nach der bewussten Stelle aus der *Bilderwelt* nicht ist. Ich sprach nicht unklug, aber mit warmen Vertrauen; und erinnerte auch ihn auf das, was Cassius und die übrigen von Brutus in Ansehung des M. Antonius gefordert haben. — Ich glaubte, ich mache ihn nicht verlegen, wenn ich ihn frage, ob Retzer der Recensent von Collins Gedichten, u. dem lateinischen Gedichte über das Prater sey, u. sah nun, dass ich die Frage nicht hätte thun sollen. Er antwortete mir, Retzer sey es nicht, aber Pflichten erlauben ihm nicht, diesen zu nennen, schien sich aber [zu] freuen, dass ich diese Recensionen vortrefflich finde. Ich wollte gehn; er bat mich noch zu verweilen. Ich blieb sehr, sehr gern. Glatz ist nicht Freund von Engel und von Sartori, sprach aber von beyden ohne Bitterkeit. An seinem Pult erkannte ich einen Brief Ihrer Hand. Es zog mich etwas hin, um das Blatt vor Glatz zu küssen, aber ich erinnerte mich noch a tempo, dass Ihnen diess unangenehm seyn könnte. Genug, die Stunde die ich bey Glatz zubrachte, gehört zu meinen besseren in Wien verlebten, ohne dass ich mit Glatz näher durch sie verbunden worden wäre. Mir scheint noch immer; Glatz in Schnepfenthal hätte weit eher u. weit mehr mein Freund werden können. — Haben Sie die Bemerkung gemacht, dass Glatz asthmatisch zu werden anfangt? und wissen Sie, dass in seinem Zimmer Bredeczkys Porträt in Oel gemahlt hängt?

Da ich hier von zwey Zipsern spreche, sey es mir erlaubt, ein hors d'oeuvre einzuschalten. — Den 3ten Nov. kamen wir Nachmittag gegen 2 Uhr in Szerencs an. Der Tag war für uns fatal; eine Stunde vor der Frühdämmerung warf uns der Vorspann bey Fackelschein um, den ganzen Tag regnete es, und nun mussten wir

in Szerencs fast 3 Stunden ohne Aussicht Pferde zu bekommen warten. Vay war ausgestiegen, ich sass im Wagen mit meiner rothen Mütze. Ein Wagen fuhr dicht an dem unsrigen vorbey: ich blickte neugierig hin, er neugierig zu mir herüber, und nun scholl auf einmal: Mariásy — Kazinczy — Ich hatte unrecht: nicht Sigmund Mariásy sondern sein Cousin Gregor Berzeviczy flog mich zu umarmen. Freund, sagte ich ihm, wir sind beyde alt geworden. Ach ja, antwortete B., ich mehr als du; ich bin mehr grau, und siehe hier, die priesterliche Krone (tonsur). Wir fingen sehr interessante Gespräche an, aber Vay kam, und seine Redseligkeit stöhrte unser Gespräch so, dass wir am besten fanden, zu schweigen. Zu meiner grossen Freude äusserte sich B. dass seine Ansichten nicht die des Vay sind. Berzeviczy bat uns in sein Haus zu kommen, welches höchstens 40 Schritte entfernt war. Gern wäre ich ihm gefolgt, besonders weil seine Frau in diesem Hause sich aufhielt, aber Vay hielt mich zurück, indem er mir vorstellte, dass die erwarteten Pferde doch kommen könnten, und ihn [!] jeder Augenblick kostbar ist, da er sein Weib heute noch zu sehen hofft. B. sagte mir, er habe einen Sohn und eine Tochter und das dritte ist auf dem Weg. Er fand gut uns zu erzählen, dass er dieses Kind auf dem Carpatischen Gebirgen erzeugt habe, *wo wahrscheinlich kein ungarischer Edelmann noch erzeugt ward.* Ich erzähle dieses *Ihnen*, weil Sie mich gewiss verstehen werden.

Als ich mich entschloss, Vay auf dieser Reise zu begleiten, nahm ich mir vor, alle meine Zeit in Wien der Kunst zu widmen. Ich war meist in dem Kreise und den Häusern von Malern. Wutky, den Landschaftsmaler, sah ich jetzt das erstemahl, wiewohl 1808 Báróczy mir sagte, dass er mit Wutky unter einem Dach wohnt. Ein pöbelhafter, alter Österreicher, den man eher für einen Schuster als einen wirklich grossen Künstler ansehn möchte. Er wohnt jetzt in dem Kloster der Augustinianer, und hat einen schönen Vesuv halb fertig. Kupferstiche hat er nicht; er mahlt aus seinem Kopfe; nur begreife ich nicht, wie das zugeht, denn alle Arbeiten, die ich bey ihm und seinem Stiefbruder, Abbé Franz Neumann, Director der Münzen und Antiquitäten des Kaisers, gesehen habe, sind oder sollten seyn Stücke nach der Natur gemahlt, z. B. Ruine di Capo di bove bey Rom etc. — dieser sein Stiefbruder hat von ihm ein paar 7 Schuh lange und 5 hohe Landschaften gekauft, die er mir um 4000 F. in Schein feil bot; das eine ist ein schöner Morgen,

das andere ein Sturm mit Donner in einem Wald. Göttlich. (Ich sagte nirgends in Wien, dass ich Gemählde für *mich*, sondern immer dass ich sie *für Fáy* suche.) Ein paar andre etwas kleinere hängen bey Neumann, gehören aber dem Mahler Wutky selbst. Übrigens hat dieser Wutky sehr viele Dosen aus Malakit, Lapis Lazuli, Opalmuttern etc. gearbeitet und prächtig gefasst, welche zusammen zu erkaufen sind, denn seine höchste Leidenschaft soll Geld seyn. — Vielleicht suchen Sie, theurer Freund, ihn einst wegen Ihrer mineralogischen Liebhaberey auf.

Füger war kindisch verlegen, als ich bey ihm auftrat, und ich wollte ihn nicht erinnern, dass ich ihm um 1786 vorgestellt war. Ich lenkte das Gespräch auf Borns Büste, welche Ceracchi gearbeitet hatte; und fragte ihn, wo ich eine Copie davon haben könnte. Er adressirte mich auf Zauner, der davon gewiss Notizen hat. Selbst Born's Andenken brachte ihn nicht zur Fassung. Eben trat der Sohn von Rosa ein, und bat Fügern um die Schlüssel zum Belvedere, weil Wutky da ist und die Säle betrachten will. Füger gab die Schlüssel hin. Ich bat erlauben zu wollen, dass auch ich von der Partie seyn kann, denn die Säle waren für jedermann geschlossen. (NB. da die Franzosen **mehr als 400 Stücke** mitnahmen, welches man nicht gerne **wissen lassen möchte,** so rangirt man die Zimmer neu.) Ich ging. Wutky war bey Rosa. Dieser ist der Sohn des gewesenen Directors der Belvedere, Joseph Rosa, und glaubt, seine Reise nach Rom und der Umstand, dass er Joseph Rosa's Sohn ist, gebe ihm Ansprüche auf den Titel eines Mahlers. Eben wies er dem Wutky ein Altarblatt, das er componirt und gemahlt hatte, vor, und bat Wutky um seine unverhohlene Meinung. Ich platzte fast in ein Lachen auf, denn etwas schülermässigeres kann man sich nicht denken. Wutky sagte, er sey kein Historien — sondern bloss Landschaftsmahler; da aber Rosa nicht aufhörte in ihn zu dringen, sagte Wutky ja, diess da, und diess da, wäre recht sehr gut, ja, recht sehr gut, nur glaubte er, dieses da könnte so und so seyn, und an der Aussicht auf die Landschaft so, und Rosa sah nicht, dass Wutky also alles misbilligt hat, und triumphirte mit einem Erguss von Dank den Beyfall eines so grossen Künstlers erhalten zu haben. — Wir gingen die untern Zimmer durch, und ich lachte bey mir, welche schale Urtheile diese Männer fällten. Wehe dem Mahler, der nicht auch Poet ist! Kisling der Bildhauer arbeitet in dieser etage an seinen marmornen Figuren, Mars und

Irene. Er selbst war in Brünn. Nachdem wir auch das obere Belvedere durchgingen, kehrte ich zu Füger zurück. Dieser war noch nicht ganz frey in seinem Benehmen. Er führte mich in sein attelier. Unstreitig sind schöne Sachen bey ihm und von ihm, unterdessen ist er mir weniger als er war. Seine Gemählde haben etwas modernes, und mir ist als wenn ich Klopstocks Messiade neben der Iliade lese. Als wir aus seinem ArbeitsSaal kamen, da war er offener, sprach über die Ursachen, warum bey uns die Kunst nicht zu der Höhe des XVI. Jahrhundertes steigen kann, wich aber oft meinen Augen aus.

Braun heisst derjenige Mahler, der angestellt ist, um alle Gemählde, die aus dem Lande gehn oder hineinkommen, zu schätzen, damit man die Mauthgebühr für solche bestimmen kann. Geht das Bild aus, so werden von 1 f. jedesmahl 12 xr. entrichtet; kommt eins hinein, so zahlt man 1 Heller von 1 f. — Dieser Mann ist auch ein platter, breiter Österreicher. In seiner Sammlung fand ich die besten Stücke, welche ich für Fáy wählen konnte. Es ist eine Nativität da, 8 Schuh hoch, das Stück soll von Mengs seyn und ist nicht ganz ausgemahlt. 7000 f. Schein ist der Preis. Dieser Preis ist übertrieben, unterdessen wünschte ich, dass das Bild nach Ungarn komme. Ich fand da das Portrait eines Praelaten von Van Dyck einen heil. Johannes, (auch Portraitsgrösse) von Rubens, Stücke von Domenichino, Guido Reni etc. etc. und schwelgte in diesen Bildern. — Vor allen kleineren Dingen gefiel mir die Maitresse eines ung. Grossen, der diese Maitresse dieses Jahr sich antrauen liess, (portraitGrösse), welches Bild ein sehr interessantes Bild ist. Das schöne Mädchen liegt in Lebensgrösse, halbe Figur, an ein Ruhebett gelehnt. Die rechte Hand ist über den Kopf gekrümmt, (attitüde der **Ruhe**) und mit den schönen Fingern der linken Hand berührt sie zart ihre Wangen. Lange sah ich das Bild zu [!], und sagte zu Braun, der diess Bild erfunden und gemalt hat, diess ist Portrait und nicht Ideal. Er behauptete lange Zeit das letzte. Ich liebe solche Augen! sagte er zu mir. — Ein dritter war gegenwärtig und Braun sah mit satisfaction, dass mein Aug stets an diesem Bild verweilt. Ich vergass zu erinnern, dass durch die Aufhebung des rechten Arms die jugendliche Brust des Mädchens in voller Blüthe erblickt wird, und dass eine blaue drapperie nur die Theile bedeckt, an welchen das Aug nichts reitzendes sehen kann. Braun erzählte nun, jemand pflege zu sagen: so oft ich diess Bild sehe, werde ich

zum Ehebrecher. — Das nicht, sagte ich; aber enthalten kann ich mich nicht ihr einen Handkuss zu geben, und ich küsste meine Fingerspitzen und drückte den Kuss der göttlichsten Hand zu. — Auch dieses Bild bezeichnete ich für Fáy. Es kostet 400 f. Schein.

Ich verweile gerne bei diesen Erinnerungen, und vergesse, dass diese Sachen Sie wie mich nicht interessiren können. Bitten Sie unsern lieben Freund Ihren Superintendenten, dass er Sie wissen lasse, was ich in der St. Stephans-Kirche und in der Predigt von Cleynmann gehört habe. Ich erzählte diess ihm eben.

Nun kann ich Ihnen einen Aufschluss geben, warum Kulcsár Ihre Anzeige von den Monum. Hung. nicht in seine Zeitungsblätter aufgenommen habe. Kulcsár sagte mir selbst, dass Herr von Jankovich mit Kultsár alle ungrisch geschriebenen alte Sachen sammlen, um sie herauszugeben. Er ist also nicht nur nicht theilnehmend bey Ihrem Vorhaben, sondern möchte es noch, so weit er es kann, hindern. Als ich diess Herrn von Sándor in Wien erzählte, so wünschte dieser, dass Kultsár seinen Plan nie ausführen könne. Es ist nehmlich bekannt, wie er die Rákóczyschen Blätter bald verkürzt, bald erweitert, bald veraendert hat. Kulcsár nimmt vieles vor, und selten sehen seine Unternehmungen ein Gedeihen. Er ist zwischen uns von der Seite bekannt, dass er Millionen Pläne entwirft, und aus einem kleinlichen Neid andere in der *execution* hindert. Erzählen Sie unserm Kis, dass ich aus Kultsárs Mund den 1. Nov. gehört habe, dass er in Monte Pannoniae *neun* Jahre den Benedictinertalar trug, und erst in seinem 28sten Jahr Weiber **kennen** lernte. Ich habe diess in mein Diarium eingetragen, unterdessen ist es gut, wenn es auch bey andern aufgezeichnet ist. Discretion fordert aber davon keinen Gebrauch zu machen.

Ich habe Gelegenheiten zu Bücherkauferey vermieden. Unterdessen habe ich für Havercamps Sallust in 2 Bden 4° dem Antiquar Binz 25 f. und dem Buchhändler Schaumburg für Kolbe's Werk *über den Wortreichthum der deutschen und französischen Sprache* 2 Bde Lpzig 1806., welches Werk dort 3 Reichsthaler kostet, sammt dem aus 78 Seiten bestehenden Werkchen: Commentariorum de bello Sarmatico Liber Unicus. Dresden bey Cotta, Dreyzehn f. in Schein gezahlt. Ich rechne noch alles nach Banko und so kostet mich das Kolbeische und Serraische Werk 65 f., welches doch erschreckend ist.

Ich fand in Wien die Nachricht von meinem Assessorat in

Szabolcs abgedruckt. Nun ist es geschehen. Solche Flitter muss man nicht zu sehr *suchen*, nicht zu sehr *meiden*. Das Bekanntwerden dieser Kleinigkeit hat doch einen Werth. Man wird sehen, dass der siebenthalb Jahr etc. etc. jetzt doch etc. Ich bin also beruhigt, wiewohl ich gewünscht hätte, dass es nicht gedruckt worden wäre.

Horvát István ward durch den Palatin zum Bibliothecar der Bibliotheca Regnicolaris ernannt. Széchényi protestirte, und berief sich auf sein vorbehaltenes Recht, die Bibliothekäre ernennen zu dürfen. H. glaubte nun, er habe sein Glück auf immer verspielt. Aber Széchényi achtete die Fürbitte des Palatins und des edlen Ürményi, und ernannte Horvát in einem an ihn gerichteten schmeichelhaften Schreiben. — Jawohl ist Ürm. sehr edel. Als H. ihm sagte, dass er seine seit 7 Jahren unterhaltene Geliebte heurathen will, sagte Ürményi: Térdelj-le, nincsen atyád; vedd éntőlem helyette az áldást. Prof. Fejér traute sie zusammen, da Virág kränkelte und die Copulation nicht verrichten im Stande war. — Leben Sie wohl.

A boríték belsején:

Sehen Sie die Couvert. Széphalom 15 Nov. 1812. als ich bey Tranquill Mollo, dem Kupferstichhändler am Hof war, sah ich ein paar neue Kupferstiche, Gegenden von Tyrol und Steyermark, und nun erzählte ich ihm, dass Erzherzog Ranieri den Künstler Jaschke auf seiner Reise in Ungarn mithatte, um solche Blätter für ihn zu mahlen. Mollo erzählte mir wieder, dass er einige Gegenden des [!] Tatra, gezeichnet von dem Kammermahler Fischer, erkauft habe. — Rittmeister Csohány (ein göttlicher Mann) freute sich dieser Nachricht, und wollte, dass ich die Zeichnungen sehe, welche General Petrics, ein Ungar, gearbeitet hatte. Petrics war zu meinem Unglücke nicht zu Haus. Ich melde dieses *Ihnen* Sie wissen warum.

Kivül:

à Monsieur

Monsieur Charles George Rumi,

Docteur et Professeur en Philosophie.

Pest, Raab, à *Oedenburg.*

franco.

[Eredetije a M. Tud. Akad. könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 115. sz.]

2343.

Kazinczy — Szentgyörgyi Józsefnek.

Széphalom, Nov. 16d. 1812.

Megbecsülhetetlen Ember és Barát!

Ha reményeid igen sokszor és igen keservesen megcsaltanak is, lehetetlen hogy Elekednek megjelenése véled az életet ismét meg ne szerettetné, 's oh, barátom! mint örvendek, hogy sebeid a' szerint gyógyúlnak-bé a' mint bégyógyúlniok egyedül lehet. Az élet' Istene tartson-meg tégedet fiadnak és házad népének, és azokat néked. Meglett korú embernek csak a' gyermekek adhatnak örömet, 's jól tette a' Gondviselés, hogy két nemű gyermekeket hagyott ágyékainkból előjönni. Nékem csonkák volnának gyönyörűségeim, ha p. o. csak fiaim volnának. Igy kicsinyben eggy kis világ mozog körülttem.

Bécsi útam felől akarsz holmit tudni? — Ha a' képekről 's Festőkről kezdem beszédemet, nem lesz vége csevegéseimnek; — pedig nékem az vala fő gondom, fő dolgom, hogy ezeket láthassam, ezek körül foroghassak. Most nyolczadik ízben valék ott, 's még soha szomjamat így nem oltogathattam. Mit mondok? szomjamat oltogattam — sőt geschwelgt habe ich, wie ein wohllüstiger Wollüstling. — Már elragad hevem, 's magyarázok:

Eggy nap Braun Festőnél és Cs. K. Schätzmeisternél valék, 's ő megengedte, hogy magamat kincseinek nézellésével múlatgassam. Legfőbb kincse eggy Mengs által festett oltártábla, eggy nativitas. A' leányanya leányi és anyai örömök és érzések köztt hajlott a' megszületett fiúcska felibe, 's három izmos musculaturájú 's paraszt arczú földmives előjöve idvezleni a' gyermek-istent. Nem tudom, Mengs Deista volt-e; de rendes, hogy ő Jósefet távolabb állította mint illett — talán azért, mert neki sem a' gyermekhez sem az anyjához semmi köze nem volt; 's még *gonoszabb*, nem mondom *rendesebb*, hogy Jósef mellé eggy szamarat feste. Ez a' tábla 7000 új forinton tartatik. — Braunnak két szobája a' legdrágább festésekkel van tapeczirozva, 's nem csuda, ha a' Néző ezek köztt eggy képen áll veszteg; eggyik kép elragadja a' másikról a' szemet. — Ez lehetett oka, hogy én a' Mengs képét sem Mengsének, sem igen szépnek nem lelém. Más nap önn magamtól fejtettem-meg a' titkot,

mert szemem csendesebb vala. — Mengs felette velős ecsettel dolgozott, ez pedig épen nem velős. Azonban a' musculatúra méltó volt Mengshez. Úgy de itt Mengs a' világítást (Beleuchtung) nem a' naptól, nem gyertyától vonta a' képre, hanem az isteni gyermekből hagyta előjőni, és e' miatt lépett ki egyébkori tónusából. Ezt sejtettem-meg későn; pedig hogy így van, mutatják a' felhőkben lebegő angyalfők is, kikre alolról hat-fel a' fény. — Midőn így szemem eggyik képről a' másikra lebdesett által, végre tekintetem eggy szép Bacchantin képén maradt függve. Ez a' Braun munkája. Meztelen' áll eggy szép leány eldőlve félig eggy párnára, 's jobb karját általveti fején a' bal füléhez, bal kezével pedig gyengén illeti a' maga bal pofáját. Igy a' melly a' maga teljes díszében kevélykedik. A' köldök alatt, ott, a' hol a' szem nem látna szép részeket, eggy kék lepel nyúl-el, 's a' kép ott ér véget. — Uram, mondám, ez nem ideál, ez portrait. — Tagadta — végre megvallá hogy az eggy igen igen ismeretes Magyar Excellensz ágyasa volt, kit a' bohó öreg ez idén magához eskettete. — Das Bild macht mich stets zum Ehebrecher, so oft ich es ansehe! — ezt mondogatja Braunnak eggy valaki, ha ezt meglátogatván, a' képre repül a' szeme. Meg kell vallani hogy bájos kép. Szeretném látni ki tagadná meg tőle a' csókot, legalább úgy mint én, a' ki megcsókolám az újjomat, 's a' csókot a' kép bal kezére vittem által, mellynél szebb kezet a' Természet soha nem teremthet; az ollyat a' Mesterség csinálja 's csinálhatja. —

Édes barátom, hogy azt ne hidd, hogy engem a' Mesterség' szeretete vétekre ingerelhet, halld, hogy én Bécsben lévén Templomokba is jártam. Nem említem, hogy az Udv. Kápolnában eggy gyönyörű muzsika alatt a' Füger Szent Jánosát és a' Prof. Maurer Katalinját eggy egész óránál tovább nézegettem, azalatt míg a' Misemondó a' maga dolgait űzte teljes kedve szerint. De azt említhetem, hogy keresztűl menvén Oct. 25dikén Szent Istvánon — (ez így németizmus, vagy — trópus) — 's papszót hallván, megállék, 's hallám hogy a' papoló e' szókon végzette-el periodusát: Licht, Aufklärung und Erziehung der Kinder. Meghökkenve tovább hallám az embert, 's nem győztem bámúlni. Atyámfiai úgymond, höret ihr, dass irgend jemand vor euch das Licht und die Aufklärung verdächtig machen will, so glaubet, der Mensch sey dumm oder boshaft. Wie? wäre uns Vernunft nicht darum gegeben, dass wir sie gebrauchen sollen? holott ész és látni-merés nélkül magát a' Teremtő dicsőségét, hatalmát, jóságát sem ismerhetjük. Ist denn das Licht

nicht das Symbol der Seligen, Finsterniss nicht das der Verdammten? És ez mind végig így tartott. Eggy dolog egészen új volt előttem; ez: der heil. Apostel sagt: Seyd gehorsam gegen jede Obrigkeit, selbst gegen die, die lästig ist: aber eben dieser Apostel sagt auch: Sklave, hast du Gelegenheit zu entfliehen, so entfliehe. — A' legtökéletesebb gyönyörrel mentem tovább, 's 3 óra múlva azután a' Kalvin Temploma második szolgáját, az isteni Cleynmannt hallám, de most nem olly jó helyről mint 1808ban, 's a' Predikatziónak csak második felosztásánál kezdve.

Textusa az volt, hogy nem tudom kik csudálkoztak, hogy Jézus eggy l— ács fia, 's ez Cleynmannak alkalmat nyújta azon praejudicium bolondsága felől szóllani, mintha a' születéssel járna az érdem. Darum ist das Vaterland unglücklich, weil Geburt für Verdienst angesehen wird, weil die Heerführer nicht nach Verdienst, sondern aus denen Häusern gewählt werden, welche Ansprüche auf Glanz machen. Hiszed e, hogy épen ezt mondta? Nem venném megbántásnak, ha azt tenned fel, hogy nem épen ezt, hanem illyen formát mondott. Sokáig és sokat beszéllvén így, szóllott azoknak is, a' kik *érdemkét* sejtvén magokban, azt hiszik, hogy a' Griechenland és Rom Götterjei in ihnen Rekruten erhalten haben. — És oh ha látnád az isteni férjfiúnak theatralis mozgásait, declamatióját, athlétai hangját. Ha Bécsben laknám, én volnék a' legtemplombajáróbb ember.

Szidod a' Vérontót? Én is, barátom! én is szidom. De nem vagyunk eggy értelemben. Élj szerencsésen, kedves barátom, egész házad népével. Kedves nékem azt látni, hogy a' Te barátságod én erántam örök. Az én barátságom 's tiszteletem erántad bizony az. Feleséged' kezét 's gyermekeidet csókolom, 's Elekedet áldom. Tégye az Isten olly jóvá mint az atyja. Tisztel benneteket feleségem, ki ismét anyává készül.

örök tisztelőd, barátod
Kazinczy Ferencz.

[Megjelent a «Kazinczy-lev.» III. kötetében.]

2344.

Kazinczy — Nagy Gábornak.

Ér Semlyén Nov. 21d. 1812.

Különös bizodalmú Drága Jó Uram,
nagy tekintetű igen Kedves barátom!

Tegnap ide érkeztem feleség és gyermekek nélkül, 's a' szegény Anyámat már eltemetve találtam. Nov. 14d. hala meg, 's Dienes öcsém és Péchy Sándorné húgom jelenlétekben. Ki nem mondhatom, melly rettenetes bé hatást teve rám, hogy szegénynek hideg tetemeit nem láthattam többé, mert midőn csendes momentumban volt 's midőn mások csendes momentumban hagyták, az Anyám bizonyosan eggyike volt a' legnagyobb lelkű asszonyoknak, a' leghűségesebb, legkegyesebb anyáknak, 's én az életnek semmi szakaszában nem felejtettem, néki mit köszönhetek.

Akkor estve vevém az Ur levelét a' melly után reggel indúltam ide. — Én Nov. 5dikén értem haza Bécsből, hová Vay Ábrissal Octob. 7dikén indúltam. A' Havercamp Sallustját Binz antiquariusnál magam is épen 25 f. Valután vásárlám meg; 28-on tartotta. Kegyetlenűl sajnáltam hogy annyi pénzt kelle értte adnom, de reá halaszthatatlan szükségem volt, a' Sinai Úrét többé reményleni nem mertem, ez minden firkálás nélkül van, 's Ocsovszki Ur mondá, hogy bancóban is elment valaha 50 ftos. — Soha én még Bécsben úgy nem úsztam a' gyönyörben, mint most, minden órámat a' festők közt és a' theatrumokban 's a' Cleynmann predikációján és eggy idegenén szent Istvánnál, ki ollyat monda a' millyet Debreczenben nem igen merne a' sok Protestans tolmácsa az Istennek, noha ők azt tartják, úgy gondolom, hogy az igazság csak az övék. Elbeszéllem valaha az Úrnak. Itt mind a' szép mákokból küldök Kis és Fazekas Uraknak, mind némelly Bécsi útamban a' Pesti és a' Bécsi botanicus kertekben lopdosott magokból. Méltóztassék mind kettejeket barátságosan idvezleni.

Maradok szives tisztelettel.

[Eredetije a M. N. Múzeum könyvtárában.]

BUDAPEST
00 III.17
P 53 1/37
MAGYARORSZÁG
026
FORINT

Braun András

Ø29.©

Megnyitó / *Opening*:
2000. március 23. 18–20 óra

Bevezető / *Opening speech*:
Hegyi Dóra, művészettörténész / *art historian*

Megtekinthető / *On view*:
1999. március 24 – május 6.

támogatók / supported by: Két Hegy Bt. & **index** http://braun.index.hu

Új Művészet
Sinkovits Péter
Budapest 1054
Báthori u. 10. VII/702

Kép / *Image*: **Ø29.**°, 2000, olaj-vászon / *oil on canvas*, 160x160cm

DEÁK ERIKA GALÉRIA
1061 Budapest, Jókai tér 1. • tel./fax: (36-1) 302 4927 • e-mail: deakgal@c3.hu
Nyitva / *Open*: szerda - szombat 12 - 18 óra / *Wednesday - Saturday 12 - 18 PM*

BRAUN ANDRÁS

AEMIX

BAKOS GÁBOR
BENCZÚR EMESE
BEÖTHY BALÁZS
BRAUN ANDRÁS
EIKE
ERDÉLYI GÁBOR
GERHES GÁBOR
GYENIS TIBOR
HAJDÚ KINGA
KOMORÓCZKY TAMÁS
KORONCZI ENDRE
KÓSA JÁNOS
LAKNER ANTAL
NAGY GÁBOR GYÖRGY
NAGY KRISZTA
NEMES CSABA
NÉMETH HAJNAL
SZACSVA Y PÁL
SZARKA PÉTER
SZÉPFALVI ÁGNES
SZŰCS ATTILA
WÄCHTER DÉNES

A Pécsi Galéria és a
Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
bemutatja a AEMIX című kiállítást
1999. március 12-én 17 órakor
köszöntőt mond Dr. Toller László.
Pécs Megyei Jogú Város polgármestere
a Tavaszi Fesztivál megnyitása alkalmából
megnyitja Horányi Attila művészettörténész
kurátor: Timár Katalin
A kiállítás megtekinthető:
1999. március 12-től április 5-ig,
kedd kivételével naponta 12-18 óráig,
szombaton 10-18 óráig.
Pécsi Galéria, Pécs, Széchenyi tér

BRAUN, aranyozómester

1847-ben Sopronban A Magyar Társaság örömünnepe. Ez alkalomra a Főtanodában több képpel díszitették a falakat ezeket Brauch aranyozó látta el rámakkal. 100.old

PRÖHLE JENŐ: Petőfi költészete és szelleme a soproni evangelikus liceumban a kiegyezésig 97.old

Soproni Szemle, helyt.folsóirat. XXVIII.évf.1974.

B r a u n A l a j o s

festő

Fővárosi Lapok.1868.dec.25. /Fővárosi hirek./

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
62

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART

BRAUN ANDRÁS: Kronosz és Tsai / Cronos and Co.

megnyitó / vernissage: 2007. október 25., 19.00-21.00

nyitva / on view: 2007. október 26 - december 1.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2007. november 1.

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest H-1014

reprodukció / front side: Valkűr, olaj, akril, vászon, 200 x 200 cm, 2007. (magántulajdon)

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

pannon

nka
Nemzeti Kulturális Alap

TERMA

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-ÍRÓSZER NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

BRAUN ANDRÁS:

Szemtől-szembe, óráról-órára / Eye for eye, hour for hour

megnyitó / vernissage: 2008. április 17, csütörtök, 19.00 - 21.00

nyitva / on view: 2008. április 18 - május 24.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2008. május 1.

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest H-1014

reprodukció / front side: Az idő fogságában, akril, papír, vászon, 100 x 100 cm, 2007.

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

pannon

nka
Nemzeti Kulturális Alap

TERMA

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-IRÓSZER NYOMTATVÁNY

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

BRAUN ANDRÁS:

Szemtől-szembe, óráról-órára / Eye for eye, hour for hour

megnyitó / vernissage: 2008. április 17, csütörtök, 19.00 - 21.00

nyitva / on view: 2008. április 18 - május 24.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2008. május 1.

Timár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
H-1014, Budapest

reprodukció / front side: Az idő fogságában, akril, papír, vászon, 100 x 100 cm, 2007.

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

pannon

nka
Nemzeti Kulturális Alap

TERMA

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-IRÓSZER NYOMTATVÁNY

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART

KÉSZPÉNZZEL
ESÍTVE
ST 62

BUDAPEST 7
07-10-16
01113402

01113402 00333
MAGYARORSZÁG
Ft 62 Ft
00333

BRAUN ANDRÁS: Kronosz és Tsai / Cronos and Co.

megnyitó / vernissage: 2007. október 25., 19.00-21.00

nyitva / on view: 2007. október 26 - december 1.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2007. november 1.

Timár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
H-1014, Budapest

reprodukció / front side: Valkűr, olaj, akril, vászon, 200 x 200 cm, 2007. (magántulajdon)

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

pannon

nka
Nemzeti Kulturális Alap

TERMA

ÍROKÉZ
PAPÍR-ÍRÓSZER NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Braun András: Brown-mozgás / Brown-drift

megnyitó / vernissage: 2009. április 16., csütörtök, 19.00 - 21.00

megnyitja / speech by: Halász András

nyitva / on view: 2009. április 17 - május 29.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2009. május 1.

meghívó / invitation design by: Bek Balla Mónika

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest H-1014

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

pannon

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-ÍRÓSZER NYOMTATVÁNY

Brown-mozgás

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Braun András: Brown-mozgás / Brown-drift

megnyitó / vernissage: 2009. április 16., csütörtök, 19.00 - 21.00

megnyitja / speech by: Halász András

nyitva / on view: 2009. április 17 - május 29.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
zárva / closed: 2009. május 1.

meghívó / invitation design by: Bek Balla Mónika

Timár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
H-1014, Budapest

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor: pannon

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors: nka Nemzeti Kulturális Alap, ÍRÓKÉZ PAPÍR-IRÓSZER NYOMTATVÁNY

Brown-mozgás

HOLTJÁTÉK

Braun András, Erdélyi Gábor, Havas Bálint és Szabó Dezső kiállítása

Megnyitó / Opening
1998. szeptember 12., szombat, 19 órakor / at 7pm., Saturday, 12 September, 1998

Megnyitja / Opened by
Páldi Lívia

Ingyenes busz / Free bus
17.00-kor Budapestről, a Műcsarnok parkolójából / leaves Budapest at 5pm. from the Műcsarnok parking lot
vissza Budapestre 22.00-kor / leaves for Budapest at 10pm.

Nyitva / Open
október 17-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig / 10am–6pm., until October, Mondays closed

Támogatók / Supporters
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormámyzata, Nemzeti Kulturális Alap, Pro Helvetia, LIGA, UTJ, DUNANET, Green System Bt, No1

Terv / Design
Iozol

1 éves a Kortárs Művészeti Intézet **The ICA-D is one year old**

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity.
ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

HOLTJÁTÉK

Braun András, Erdélyi Gábor, Havas Bálint és Szabó Dezső kiállítása

Megnyitó / Opening
1998. szeptember 12., szombat, 19 órakor / at 7pm., Saturday, 12 September, 1998

Megnyitja / Opened by
Páldi Lívia

Ingyenes busz / Free bus
17.00-kor Budapestről, a Műcsarnok parkolójából / leaves Budapest at 5pm. from the Műcsarnok parking lot
vissza Budapestre 22.00-kor / leaves for Budapest at 10pm.

Nyitva / Open
október 17-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig / 10am–6pm., until October, Mondays closed

Támogatók / Supporters
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormámyzata, Nemzeti Kulturális Alap, Pro Helvetia, LIGA, UTJ, DUNANET, Green System Bt, No1

Terv / Design
Iozol

1 éves a Kortárs Művészeti Intézet **The ICA-D is one year old**

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity.
ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

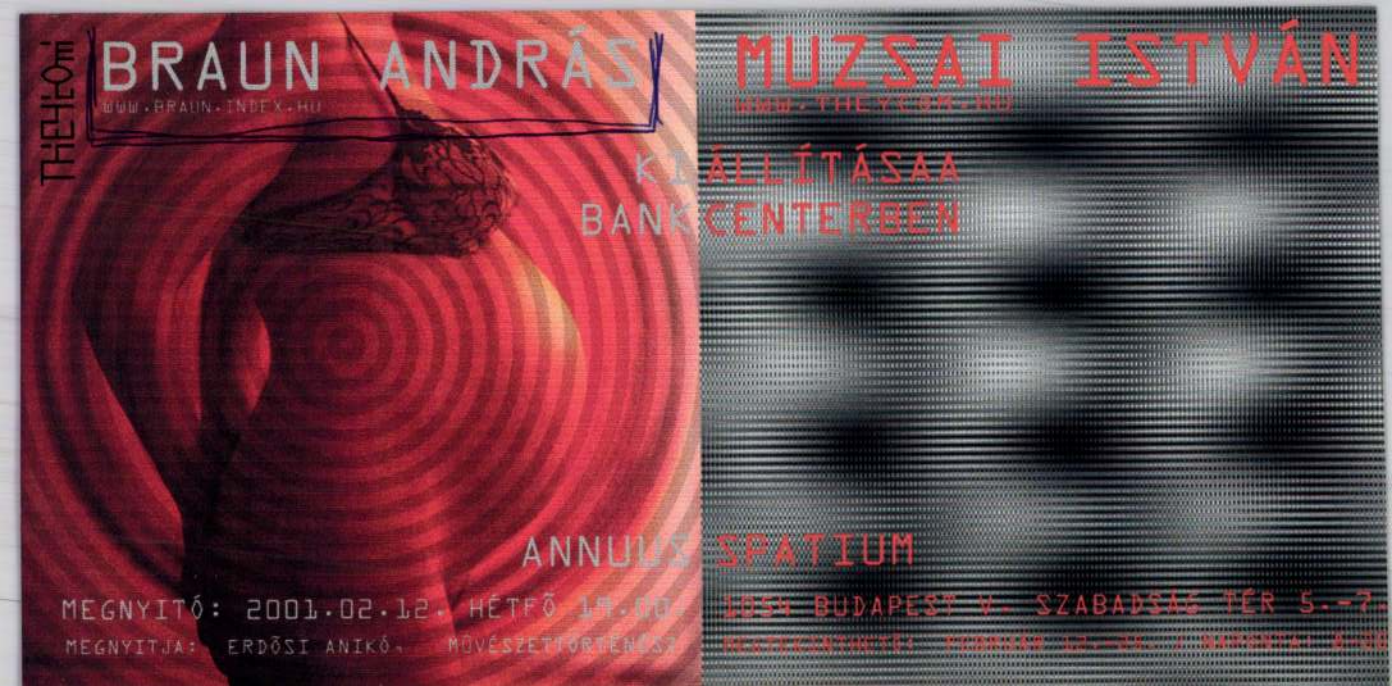
THETOM
BRAUN ANDRÁS
WWW.BRAUN-INDEX.HU
KIÁLLÍTÁSA
BANK CENTERBEN
ANNULUS SPATIUM
MEGNYITÓ: 2001.02.12. HÉTFŐ
MEGNYITJA: ERDŐSI ANIKÓ, MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
MUZSAI ISTVÁN
LÓSI BUDAPEST V. SZABADSÁG TÉR 5.-7.

Az avantgárd avantgárdja?!

Egyéves a dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet

KÉSZMAN JÓZSEF

Egy évvel a jól sikerült megnyitó után Dunaújváros egyszerre távolinak/és közelinek tűnik. Ha nem akarunk távolra utazni, akkor az Intézet tevékenységéről szóló információkat tölthetünk le a netről. Megtudhatjuk, hogy a Kortárs Művészeti Intézetet a hasonló nevű közalapítvány működteti. 1989-ben Takács Lajos és Birkás István magánkezdeményezése nyomán a város vezetői elhatározták, hogy létrehoznak egy modern művészeti múzeumot. A jogutód, az önkormányzat alapította meg a Modern Művészetért Közalapítványt, amelynek feladata a város művészeti intézményrendszerének hosszú távú bővítése. 1997 óta az új épület – *Juhász Péter* dunaújvárosi építész tervei nyomán – két kiállítási tere az Uitz-teremmel alkot egységes intézményt. A jól sikerült posztmodern bejárati hasadékot és a belső kiképzést mindenesetre valóságos szakadék választja el szocmodern környezetétől.

A közalapítvány saját képzőművészeti gyűjteménnyel rendelkezik a Takács Lajos tulajdonában lévő Layota Art Studio letéti anyagára és az Uitz Terem közelmúltjára alapozva. Az intézet, mint intézmény az első perctől kezdve felismerte a saját helyiértékét, hogy mi lesz, mi lehet a szerepe a hazai kortárs művészeti életben.

A kutatásra és gyarapításra vonatkozó tervek kiindulópontja az a tény, hogy a gyűjtemény munkáinak 80%-a a '90-es években készült. Prominens kurátori névsor vigyázza az irányvonal igényes megvalósulását.

Hogy mennyire up-to-date a dolog, azt mutatja a gyűjtemény fejlesztésének célja: olyan válogatás létrehozása két-három éven belül, ami képes lesz beszélni a '90-es évek művészetéről. Elmondható, hogy tavaly óta az intézet máris a kísérletező-kutató jellegű művészeti törekvések aziluma lett, nemcsak egyszerű bemutatóhelyként, hanem maga is generálva előremutató megoldásokat. Nem valamiféle betonbukolikáról van szó, rögtön láthatjuk, hogy a korszerű művészet védjegye alatt művészi problémák sorát veti fel. Kérdés, hogy meg tudjuk-e állni az egybemosást, hogy az intézményt vezetőikkel azonosítsuk. Ez nemcsak művészeti problémákat érint, hanem általánosabb, generációs önismereti kérdéseket is, amennyiben egy generáció művész és teoretikus figurái a megváltozott helyzetben ,,egymásra nézve'' ismernek magukra. Ezt szolgálják *Szoboszlai János* finoman késztetve-provokáló felhívó levelei a művészekhez, *Páldi Lívia* elméleti-tisztázó beszélgetései, az oktatási és szakmai programok futtatása, vagy legutóbb a kortárs művészet intézményrendszeréről rendezett életszagú vita.

Az elegánsan Institute of Contemporary Art-nak is nevezett hely egy többfunkciós, városi és nemzetközi művészeti projekteket lebonyolító intézmény. A kortárs képzőművészet és kísérőjelenségei kiállításokon és előadásokon történő bemutatására szövetkezett csapat mindezen túl a művészekkel és teoretikusokkal való intenzív és produktív együttműködést is felvállalta. Emellett a kortárs képzőművészetet elemző elméleti kutatások elindítására, futtatására, publikálására ugyanolyan mértékben koncentrál, mint a műalkotások kiállítására, gyűjtésére és művek létrejöttét elősegítő projektek kezdeményezésére.

A fontosnak és meghatározónak ítélt csomópontok egyike a *szeptember 12-e és október 17-e* között bemutatott ,,*Holtjáték*''-projekt, a szinte házi szerzőknek nevezhető *Braun András, Erdélyi Gábor, Havas Bálint* és *Szabó Dezső* együttes kiállítása. A négy alkotó munkái egy holtponton találkoznak össze, az önreflexív gondolkodásmód közösségében. A minimalista, analitikus festészet öröksége e festők munkáiban talányos eredményekhez vezethet, amelyek mégis a természetes tapasztalati világ kontextusába ágyazódnak. A kiállított munkák újszerűségét úgy lehetne összegezni,

Havas Bálint: Kerék, 1998, gumiabroncs, ólom

hogy a monokróm boldogan és önfeledten kokettál az ezredvég dekoratív tendenciáival. Dekorativitást említve persze nem a szuperáruházak életvilágának látványosságaira kell gondolnunk. Az Uitz-terem felé haladva Szabó Dezső homogén lakkréteggel bevont, speciális helyzetbe hozott, csavarokkal rögzített betonyp-lapot installált. A monokróm tradíció kilencvenes évekbeli pozíciójának önkritikáját gyakorolja rajta. *Amon* című munkája látszólag teljesen odadobja magát az aktuáldizájnnak, persze úgy, hogy integritását, exkluzivitását egy percig sem adja fel. A kék, tökéletesen sík, tökéletesen üres, ekként kiemelt felületet fedő olajfesték, mint csillogó, testes, fényes matéria inkább mimetikus hatású, a sötét, befénylő felület a ,,képet a falon'' idézi fel. Ugyanakkor magában

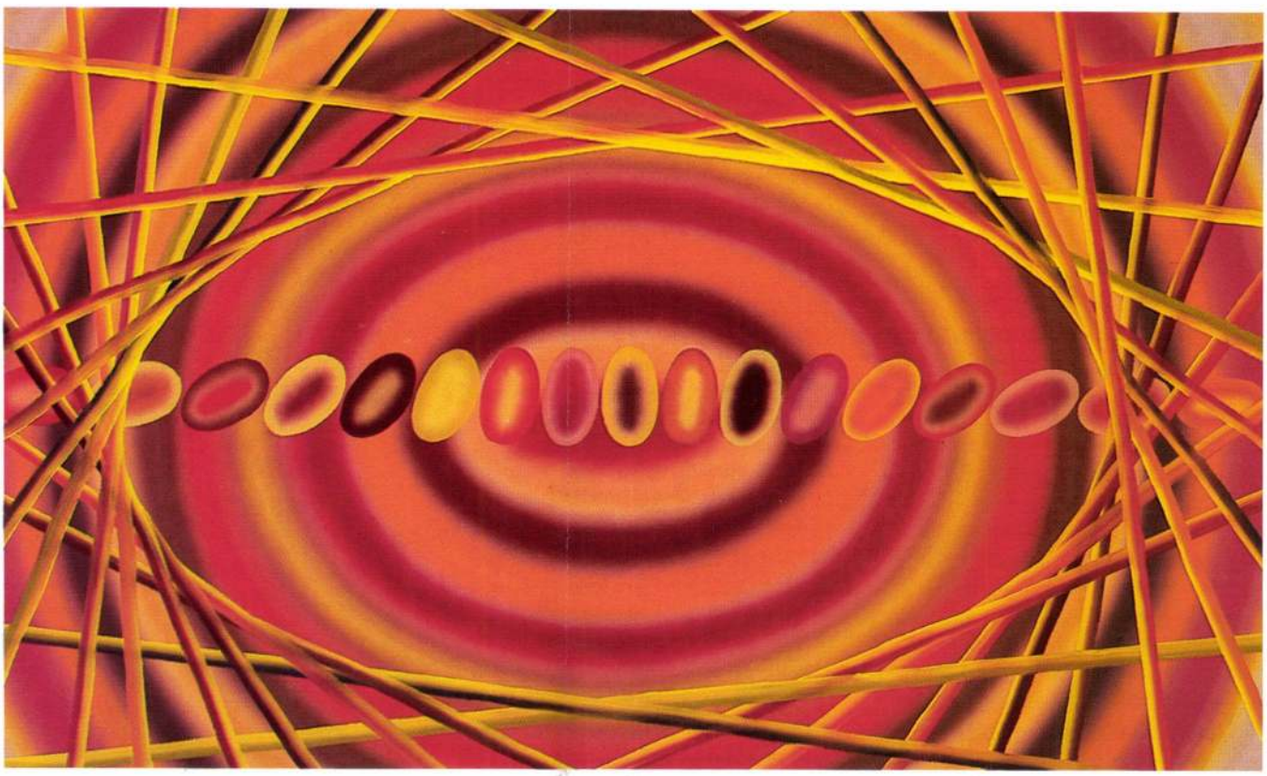

Braun András: 2 S. G.

hordja a radikális festészet jelentésnyalábjait, ahol a képalkotás az üresség transzcendentális felmutatása, megrendítő, a vallásos élményhez fogható hatásban részesíti a szemlélőt. Ez az ipari olaj-vászon, tetszetős, ragyogó kivitelben. Lényege azonban a tökéletességig fokozott síklefedés, mint felületkiemelés. Ezzel a kép egy meghatározatlan helyre szituálja magát, egyben a hely és kép ekvivalenciáját mutatva. Szabó Dezső másik munkájában, ahol a felületre vitt lakk, és a ráhordott újabb lakkpöttyök segítségével a méret, lefedés és kiemelés eszközeivel dolgozik a síkon, a síkkal. Korábban – Erdélyi Gáborral egyetemben, aki szintén foglalkozott monokróm-stúdiumokkal – a festészet határainak meditatív kitolásairól volt szó, ahol a kép jelentésének egyértelműen az a felület számított, amit lefedett. A monokróm elitista festészet volt, erre hívták fel a figyelmet annak posztmodern kritikái. A továbblépés ma már nem lehet probléma. A képtárgy aszketikus minimalizmusából szigorú, tetszetős csúcstermék lett, amelyet nem támaszt meg többé tematikus vagy irodalmi jelentés. A változás talán nem is annyira a korszellem befolyása miatt történik, hanem az analitikus festészeti kísérletek belső szükségszerűségei, belső korlátai hajtották a felszínre. Erdélyi két munkája (*Fény-les, Foltcsendélet*) selyemraszter műveivel szemben inkább képviseli az általa deklarált holtjáték festészeti megjelenését, ami itt egy felületen kialakuló színtömbök között kialakuló mozgás, két szélsőség által közrefogva. Tiszta és üres munkák. Valamennyi kiállított művet ezzel jellemezhetnénk, és egyáltalán nem pejoratív értelemben. Egy tökéletes, a személyiség, a kézjegy mellőzésére törekvő abszolút technikai perfekció csúcsdarabjai. Braun András munkái (*2 S. G., R.H.E.*) állnak legközelebb a kor technicizált kultúrájának látványvilágához. Látszólag a Bravo TV stúdiójának enteriőrjéhez hasonlítanak, de itt a megjelenés a tökélyre vitt absztrakció indítékából következő, szín- és formaszegmensek mentén strukturált felületet jelent. Havas Bálint érzéki közelségbe hozza az ellentétes karakterű anyagok konfliktusát, a folyamatok „egymásbarontását" gumiabroncs ólommal kiöntött futófelületének bemélyedései, illetve *Tömb* című munkája segítségével.

Nem utolsósorban az intézet egyik deklarált célja a dunaújvárosi képzőművészek bemutatása. Ez történik az intézmény többi bemutatótermében. A *Kollektív Tárlaton* idén a Képző- és Iparművészeti Lektorátus Bíráló Bizottsága által bezsürizettek vesznek részt: *Cyranski Mária, Gáspár Aladár, Gombos István, Ifj. Koffán Károly, Kohl János, Mészáros Edit, Móder Rezső, Nemes Ferenc, Orbán Sándor, Páhi Péter, Palotás József, Pats József, Pleidell János, Ráthgéber Attila, Rozsnyai Sándor, Szundi Gábor, Tábori Csaba, Várnai Gyula* munkái révén tág műfaji horizontot nyújt a helyi erők kontingense az éremművészet, a grafika, a szobrászat, a festészet tartományaiban. Arccal a falak felé, a munkák előtt állva a termekbe zárt múlttal találhatjuk szembe magunkat. Intim találkozó a nagy művészettel, csak kicsiben: van absztrakt szürrealizmus, *Hantai Simon* '50-es évekbeli korszakának formaképzésével (Pats József: *Eldorádió II.*), sziluettképzés és síkplasztikai gondolkodás a '70-es évekből (Móder Rezső) – amin nem segít a helyi szellem frivol beemelése sem a munkákba (*Bartók és Kodály beszélget a vasgyárban*) –, egy kis Metzingir, egy kis Gleizes (Mészáros Edit), „posztrómai-iskolás dekorativitás" (Pleidell János) stb. A díjazottakról

an exhibition of

Braun András

kiállítása

1998. február 6-án, 18.30

nyitva/open 1998. március 7-ig
naponta/daily 10.00-18.00
hétfőn zárva/Mondays closed

támogatók:
Green System Bt.
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata

Kortárs Művészeti Intézet
Institute of Contemporary Art
H-2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: (+36) 25 412 220, e-mail: ica-d@dunanet.hu, http://ica-d.hu

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti/The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Foundation for Modern Art

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

Braun András és Káldi Kata

Késői festészet

1997. május 6 - május 24.

megnyitó: május 6. kedd 18 óra

nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra

1053 Budapest, V., Képíró u. 6. Tel: 267 2033 Fax: 266 6502 e-mail: studio@visio.c3.hu

Braun András

AEMIX

Bakos Gábor
Benczúr Emese
Beöthy Balázs
Braun András
Eike
Erdélyi Gábor
Gerhes Gábor
Gyenis Tibor
Hajdú Kinga
Komoróczky Tamás
Koronczi Endre
Kósa János
Lakner Antal
Nagy Gábor György
Nagy Krisztina
Nemes Csaba
Németh Hajnal
Szacsva y Pál
Szarka Péter
Szépfalvi Ágnes
Szűcs Attila
Wächter Dénes

A Pécsi Galéria és a
Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
bemutatja a AEMIX című kiállítást
1999. március 12-én 17 órakor
köszöntőt mond Dr. Toller László.
Pécs Megyei Jogú Város polgármestere
a Tavaszi Fesztivál megnyitása alkalmából
megnyitja Horányi Attila művészettörténész
kurátor: Timár Katalin
A kiállítás megtekinthető:
1999. március 12-től április 5-ig,
kedd kivételével naponta 12-18 óráig,
szombaton 10-18 óráig.
Pécsi Galéria, Pécs, Széchenyi tér

BRAUN ANDRÁS

BRAUN ANDRÁS

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

Braun András és Káldi Kata

Késői festészet

1997. május 6 - május 24.

megnyitó: május 6. kedd 18 óra

nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra

1053 Budapest, V., Képíró u. 6. Tel: 267 2033 Fax: 266 6502 e-mail: studio@visio.c3.hu

Bemutatjuk az ezredforduló első kiállítását

Braun András
Diana és Hubertus

címmel

2000. január 7-én, 19.00 órakor

Bevezetőt mond: SISSO

A megnyitót h o s s z ú éjszaka követi:

NINCHEN Party

az Anima Sound System és a CHEN zenészeivel

A kiállítás megtekinthető: január 7–február 7-ig

SZOMBATHELYI KÉPTÁR • KUNSTHALLE SZOMBATHELY • 9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12. Tel.: 94/313-074
Fax: 94/314-096 • E-mail: szkeptar@elender.hu • www.elender.hu/szkeptar

ÍRÓKÉZ

Diana és Hubertus

Braun András

Szeretettel meghívjuk

BRAUN ANDRÁS

(paradicsomleves
betűtésztával)
kiállítására

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ
(Budapest, Dohány utca 16-18.)

Megnyitó: 1996. november 8-án 20 órakor

Nyitva: november 28-ig
éjjel-nappal

Braun András

A történelmi városrészek veszélye

A „pinceprogram" a legkritikusabb helyeken nyújt segítséget — ha tudják hol az a hely

Két héttel ezelőtt Dunaföldváron, a Templom utcában beszakadt az úttest. A keskeny úton keresztben hatalmas lyuk tátongott. Megingott, majd ledőlt a 25-ös számú ház mezsgyéjénél álló beton villanyoszlop, egyenesen rá a már láthatóvá vált vízvezetékre.

— Igazán csak órák múlva derült ki, mi is történt — mondta a Templom utca 25-ös ház tulajdonosa *Nagy Géza,* aki a szülői háztól távolabb lakik a városban. — Ahogy az utcabeliek mesélték, későn, este tíz óra körül hirtelen csökkent a víznyomás, ezen kívül semmi mást nem vettek észre. Pedig ekkor már ömlött a víz a vezetékből.

Csatakép tárult a kíváncsiskodók elé, amikor rájöttek, valami nincs rendben az utcában. Nagy Gézáék udvara megsüllyedt. A pincelejáró falai álltak ugyan, de a pince födéme beszakadt. Láthatóvá vált, hogy a réges-régen vájt pince egészen az utca túloldalán magasodó házig húzódik. A vezetékből ömlő víz kimosta a ház vaskapujának alapozását, a nehéz ajtók eldőltek. Eltelt vagy hat-nyolc óra, mire a vizet elzárták, de addigra már a szomszédos utca telkei, házai és pincéi jó nagy adagban kaptak a most nem égből jövő áldásból.

A helyzet azóta normalizálódott, már ahogy az ilyen körülmények után normálisnak lehet nevezni. Az önkormányzat intézkedett, a lyukakat feltöltötték homokos földdel. A villanyoszlop ismét a helyén áll és a bátrabb autósok nagy gázzal veszik is az utcai homokos akadályt. A Templom utcai ház falai viszont megrepedeztek. A tulajdonosnak nincs lakásbiztosítása.

Ha nem is mindennapos, de viszonylag gyakori az ilyen és az ehhez hasonló eset Dunaföldváron. Egy 1994-ben kiadott összefoglaló tanulmánykötetben, amely a „Pinceomlásokkal veszélyeztetett települések 1974-1994" összefoglaló címet kapta, a következőket írják a szakemberek Dunaföldvárról. „A Duna-menti számos pincés település között nagyságrendileg Szekszárd és Paks után a harmadik helyet foglalja el. (A pincék és üregek hossza 15 kilométer.) Sajátosságát a Várból induló stratégiai menekülő-járatok, a gabonatároló hombárok, illetve a mozgásveszélyes löszfalba vájt üregek helyzete adja. A történelmi korok egymásutánisága eredően meglepően veszélyes adottságként fordulnak elő ismeretlen pincék, mint például a 6-os főközlekedési, vagy a dunai hídra vezető út alatt."

Néhány éve történt az eset: a nyári konyha beesett a pincébe

A Templom utcában most egy ilyen, az önkormányzat számára eddig ismeretlen pince szakadt be.

— A városnak több éve létezik az úgynevezett pinceprogramja — mondta *Nagy Gáborné* polgármester. — Állami támogatásból és a város pénzéből próbáljuk kivédeni a veszélyt. Néhány éve felmértük, hol találhatók ilyen üregek, már ahova beengedték a lakók a munkatársainkat. Erről az út alá nyúló pincéről nem tudtunk. **T. Sz.**

Már hitelt kellett felvenniük

Dunaföldvár képviselőtestülete február 10-én elfogadta a város 1998 évi költségvetését. A fő összeg a kiadási oldalon 584 millió forintra jött ki. Lényeges bevétele a városnak a személyi jövedelemadóból a településre visszajuttatott 109 millió forint, s a 232 millió forint állami támogatás, amit az intézmények fenntartására fordítanak. A kiadási oldal legnagyobb tételét is ez az összesen 232 millió forint adja, de ez jelzi azt is, hogy Dunaföldváron a legnagyobb munkáltató az önkormányzat. Stabil munkahelyek biztosításával 260-an találhatják meg az intézményekben a megélhetését. A városban 1998-ban 36 millió forintot fordíthatnak szociálpolitikai célokra, de a fejlesztésekről sem mondanak le. Összességében 102 millió forint jutott erre, úgy, hogy az egyik legfontosabb feladatnak az ipari zónában — a volt szovjet laktanya területén — a szennyvízelvezetés kiépítését tartja a testület. Csakis teljes infrastruktúrával ellátott területre lehet ugyanis befektetőket hívni, ez az utóbbi időszakban bebizonyosodott. Folytatódik a város löszfal és pinceprogramja, és tartalékoltak 6 millió forintot olyan munkák elvégzésére, amit a lakosság kezdeményez. Mindezzel együtt a városnak 21 millió forint hitelt fel kell venni a zavaratalan működtetéshez.

RÖVIDEN

Zárt ülésen a szennyvíztisztítóról

Dunaújváros közgyűlése kedd este zárt ülésen tárgyalt a biológiai szennyvíztisztító beruházásáról szóló korábbi határozatának módosításáról, ami azért vált esedékessé, mert megérkezett — a vártnál később — a Pharetámogatásról szóló jóváhagyás. A közgyűlés vita után elnapolta az ügyben hozandó döntést.

Elkészül Adony költségvetése

A tegnap esti közmeghallgatás után ma délután 3 órai kezdettel testületi ülést tartanak Adonyban. A képviselők véglegesítik a település idei költségvetését, amelynek fő irányvonalait már január végén meghatározták. Eszerint a takarékosság jegyében többek közt csökkentik a szociális ellátásra fordítandó összeget, a lakosságra terhelik a szemétszállítás teljes díját, és számos költségvetési tételt — például a szúnyogirtást — már tervbe sem vesznek. A szigorú intézkedésekre a tavaly év végi események hatására kerül sor, amelyek elkerülhetetlenné tették egy racionalizálási program kidolgozását.

Lakossági fórum a társasházi törvényről

Lakossági fórumot szervez a Lakásüzemeltetők Érdekvédelmi Szövetsége. A

❄NYUGDÍJREFORM❄

Nyugdíjreform: a járulék

Húszezres csekk tízezerért

A nyugdíjasokon kívül eddig csupán néhány kisebb cég vásá-

választott szálláshelyen. A Hun-

Két úton, de azonos irányba

Ádám Zoltán és Braun András kiállítása a kortárs intézetben

Két tárlatot láthat e napokban-hetekben a Kortárs Művészeti Intézet látogatója, két markánsan különböző alkotás-, továbbmegyek, gondolkodásmóddal szembesülhet. És mégis. Nem szeretem túl gyorsan eldurrantani a vezérpatront, de most elárulom az elején: minden eltérés ellenére közös célt véltem felfedezni a két anyagban. Hogyan menekülhetünk *ebből*?! — erre a kérdésre keresi a választ a két alkotó.

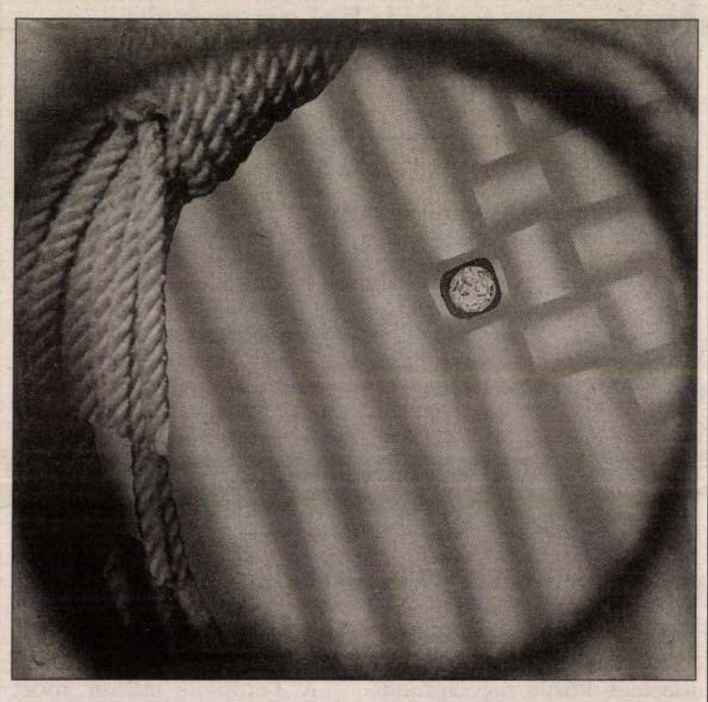

Ádám finoman megmunkált, a kifejezés minden értelmében (még a metafizika síkjait tekintve is) többrétegű munkákat mutat be most. Az anyagok — minden felhasználható anyag az olajtól és papírtól fán, gipszen, viaszon és vásznon át a kenyérdarabig (ez Az Úr asztala című „kis plasztika" legfontosabb alkotóeleme) — tulajdonságait értőn ki- és felhasználó eljárással készített, a dekorativitástól sem mentˊ képein gyönyörű — és alkalmanként mélyen tragikus — történetek születnek. Ádám igazodási pontokat állít fel és koordinátákat jelöl, képben és(!) nyelvben gondolkodik, miközben kultúrák — így: *a* kultúra — pusztulásáról, sekélyesedéséről „mesél". A „Belső tér" stilizált emberalakjában híd, keresztek, fekete foltok. Korszerűtlen kortárs. Még minden számít a nagymama kötötte pulóvertől az istenkeresés erejéig, a szeretet impresszziójától a bomlás ízéig és fényéig. De már minden emlékké vált, ami számít. „Dőlt oszlopok körül áram-

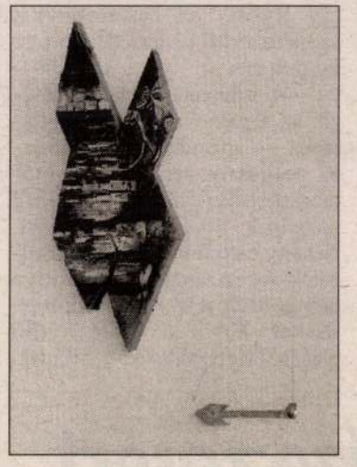

te — több kollázsa mint nagyítás is értelmezhető — és az nek": egyszerre „távolságtartó" a monotónia az örökkön visszatérő körformával, és bensőségesek az expresszív tónusok, narancsban, veresben úszó felületek. Az absztrakt képben egy-egy reália — óra, sebességváltó, kötél, szem — részlete, maradványa. „Komoly" kérdések a mű teréről, mélységéről, kisugárzásáról, és játékos, néhol ironikus, helyenként gúnyos válaszok születnek, világunkról („Az idő pénz" óriás óráitól és a számlap százasaitól a „Meg kell rókáztatnom a tamagocsimat" hipergroteszkjéig lehet sorolni a példákat).

Ádám könnyet ejt a romjai felett, Braun kineveti. Két úton

„És akkor végleg eltűnik..."

Kilométerek ezreit tették meg — vasúton, autón, buszon —, három országot jártak be az Andok vidékén közel fél év alatt. Tavaly februártól júliusig tartott az út Ecuadorban, Bolíviában és Peruban: *Oláh László Olivérnek* a Los Andinos együttes tagjaival volt alkalma elmerülni a latin-amerikai metropoliszok és kicsiny, világtól elzárt indián közösségek világában...

„Sokáig nem is tudtam beszélni a tapasztaltakról..."

— Ecuadorban találkoztunk, a védőoltások miatt valamivel később indultam, mint az ott turnézó együttes.

— *Honnan a kapcsolat?*

— Én évek óta élénken érdeklődöm az egzotikus kultúrák, elsősorban a Távol-Kelet és Latin-Amerika, ha tovább szűkíthetem a kört, a Himalája és az Andok világa iránt. Tavalyelőtt fogalmazódott meg az ötlet — a Los Andinos tagjai akkor már sokadik gyűjtőútjukat tervezték —, tavaly valóra vált az álmom.

— *Milyen útvonalat jártatok be?*

— Ecuador után Peruba mentünk — Cajamarca, Cusco és Puno volt a három lényeges város, és persze az Öreg Hegy, a Matcupicchu —, majd a Titicaca-tavon átkelve Bolíviába. Egy kört tettünk az andoki részen, Yungas tartományban voltunk legtovább, majd Peru tengerparti szakaszán tértünk vissza Ecuadorba. Az ünnepekre.

— *Az emlékek felelevenítése előtt: miért csak most mutatod meg a gyűjtőút „termését"?*

— Egy ilyen út alaposan megváltoztatja az embert — fél évet kellett szánnom arra, hogy letisztuljanak az emlékek. Sokáig nem is tudtam beszélni a tapasztaltakról, s érdekes, hogy az ott készített filmanyagot azóta sem néztem meg újra.

— *Annyira revelatív erejű hatások értek?*

— Pontosan. A legfontosabb, hogy — és ennek egyrészt örültem, másrészt félelemmel töltött el — az egy megismerhetetlenül sokszínű világ. Képtelenség bejárni. Persze a kézzelfogható élmények is fontosak. Egyrészt megdöbbentettek a társadalmi különbségek. Az analfabétizmus gigászi aránya egyfelől, a pénzeseknek szánt iskolaválaszték másutt. A paloták és az ötmilliós város a városban: Limában ennyien élnek papírdobozból és gyékényből készült „házakban". Aztán lenyűgöztek a természeti szépségek — különösen Ecuadorban — és a helyi kultúrák. Bolíviában például a mai napig körülbelül négyzáz indián közösség él a világtól teljesen elzártan. Ez a hihetetlenül sokrétű kultúra egyébként borzalmasan erős is: az eltelt évszázadok meglátásom szerint csak a felszínt érintették, a mélyben minden maradt a régiben. A szertartásokkal, ünnepekkel, a mondákban, történetekben élő természetelvű világszemlélettel. Azzal együtt mondom ezt, hogy a régió hatalmas változás előtt áll...

— *Ennek konkrét jeleit is tapasztaltátok?*

— Persze — Ecuadorban megbuktatták az elnököt, Bolíviában is „elcsíptünk" egy elnökválasztást —, de hadd hozzak egy másik példát. A már említett zárt közösségek egyikében történt, hogy nem engedtek fényképet készíteni. Próbáltuk kimagyarázni a dolgot az antropológiai-néprajzi gyűjtőúttal. Erre azt a választ kaptuk, hogy előbb jönnek az antropológusok, velük az egzotikumot kedvelő fényképészek, aztán a turisták, végül a gazdaság szereplői. És akkor végleg eltűnik, ami most még él, működik. Nem találtam ellenérvet... **Ny. Zs.**

Kecsua asszony lámagyapjút fon, tejet árul az út szélén Cajamarcában, Észak-Peruban

BRAUN ANDRÁS

A MAGYAR ASZFALT KFT. FESTÉSZETI DÍJA

1 9 9 9

PAINTING PRIZE OF THE HUNGARIAN ASPHALT LTD

HAJDÚ Kinga

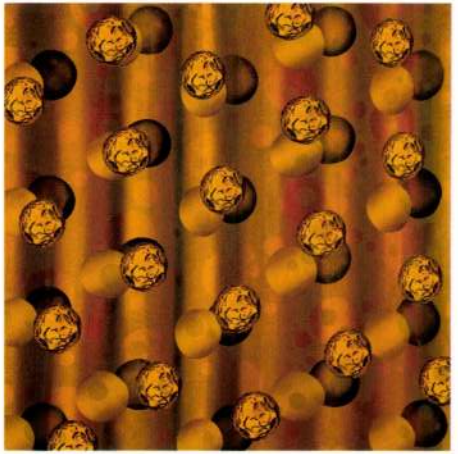

BRAUN András

SZALAI Katalin

NAGY Kriszta

A Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest és a Magyar Aszfalt Kft.
tisztelettel meghívja Önt

A MAGYAR ASZFALT KFT. FESTÉSZETI DÍJA, 1999

díjazottai kiállításának megnyitására

1999. március 11-én, csütörtökön este 6 órára
Bevezeti: PINCZEHELYI Sándor
A kiállítást megnyitja: Dir. Wilhelm WEISS

Megtekinthető: 1999. április 5-ig

Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest, Budavári Palota, „A" épület
tel.: +36(1)375 9175 fax: +36(1)212 2534 e-mail: ludwig@c3.hu
Nyitva hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

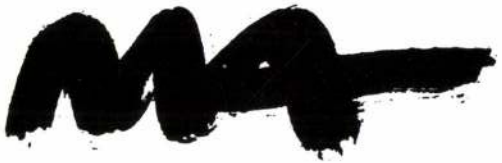

The Museum of Contemporary Art / Ludwig Museum Budapest and the Hungarian Asphalt Ltd cordially invites you to the opening of the exhibition of Prize-Winners

PAINTING PRIZE OF THE HUNGARIAN ASPHALT LTD, 1999

on 11th March 1999 at 6 p.m.
Introduction by Sándor PINCZEHELYI
Opening speech by Dir. Wilhelm WEISS

Open till 5th April 1999

The Museum of Contemporary Art / Ludwig Museum Budapest, Royal Palace, Building "A"
phone: +36(1)375 9175 fax: +36(1)212 2534 e-mail: ludwig@c3.hu
Open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

Bemutatjuk az ezredforduló **első** kiállítását

Braun András
Diana és Hubertus

címmel

2000. január **7**-én, 19.00 órakor

Bevezetőt mond: SISSO

A megnyitót h o s s z ú éjszaka követi:

NINCHEN Party
az Anima Sound System és a CHEN zenészeivel

A kiállítás megtekinthető: január 7–február 7-ig

SZOMBATHELYI KÉPTÁR • KUNSTHALLE SZOMBATHELY • 9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12. Tel.: 94/313-074
Fax: 94/314-096 • E-mail: szkeptar@elender.hu • www.elender.hu/szkeptar

ÍRÓKÉZ

BRAUN ANDRÁS

Piano és Hulbertus

Braun András

BUDAPEST
00 III.17
53 131
MAGYARORSZÁG
026
FORINT

Braun András

Ø29.©

Megnyitó / *Opening*:
2000. március 23. 18–20 óra

Bevezető / *Opening speech*:
Hegyi Dóra, művészettörténész / *art historian*

Megtekinthető / *On view*:
1999. március 24 – május 6.

támogatók / supported by: Két Hegy Bt. & **index** http://braun.index.hu

MTA Művészettörténeti
Kutatatóintézet
Gellér Katalin
Budapest 1250
Bp.1. pf.27.

Kép / *Image*: ***Ø29.***©, 2000, olaj-vászon / *oil on canvas*, 160x160cm

DEÁK ERIKA GALÉRIA
1061 Budapest, Jókai tér 1. • tel./fax: (36-1) 302 4927 • e-mail: deakgal@c3.hu
Nyitva / *Open*: szerda - szombat 12 - 18 óra / *Wednesday - Saturday 12 - 18 PM*

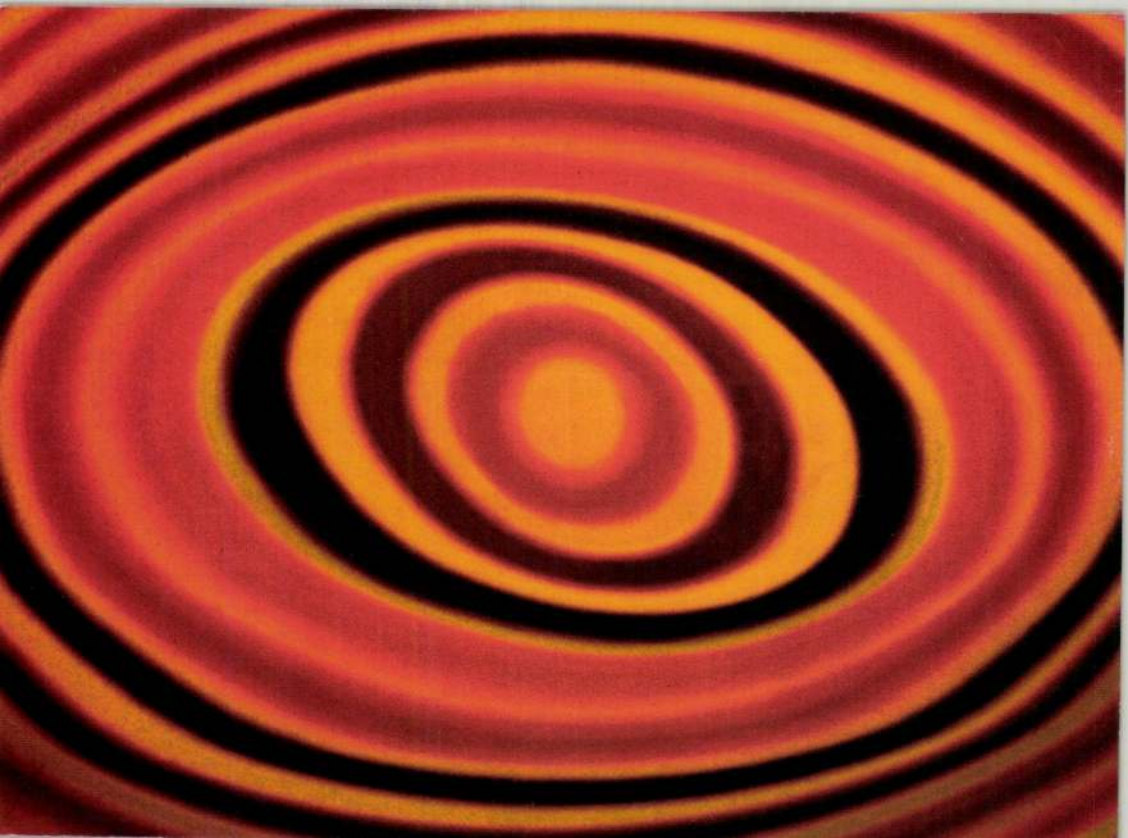

Bread, Butter, and Jam for 13 000 000 People

Braun András, Csiszér Zsuzsanna, Ferenczi Róbert, Forgács Kristóf, Gajzágó Donáta, Haász Katalin, Korodi János, Korodi Luca, Kovács Lola, Ötvös Zoltán, Szabó Ágnes, Szabó Márton, Szigeti András, Uglár Csaba

című kiállítása megtekinthető a Lengyel Intézetben.

A kiállításon meghívott művek is szerepelnek.

Megnyitó: 1998. október 14-én, 18 órakor.

Megnyitja: Dr. Kupa Mihály, független országgyűlési képviselő

A kiállítás kurátora: Bába Veronika

A kiállítás megtekinthető 1998. október 14-től november 3-ig, Lengyel Intézet 1065 Budapest, Nagymező u. 15. Telefon: 311 58 56

Bemutatjuk az ezredforduló **első** kiállítását

Braun András
Diana és Hubertus

címmel

2000. január **7**-én, 19.00 órakor

Bevezetőt mond: SISSO

A megnyitót h o s s z ú éjszaka követi:

NINCHEN Party

az Anima Sound System és a CHEN zenészeivel

A kiállítás megtekinthető: január 7–február 7-ig

SZOMBATHELYI KÉPTÁR • KUNSTHALLE SZOMBATHELY • 9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12. Tel.: 94/
Fax: 94/314-096 • E-mail: szkeptar@elender.hu • www.elender.hu/s

ÍRÓKÉZ

Diana és Hubertus

Braun András

acb

BUDAPEST 2005-3-2 KF 62 KF

Braun András : Follow Me

megnyitó vernissage

[2005. március 10., 19.00 - 21.00]

nyitva / on view: 2005. március 11 - április 8.
kedd - péntek / Tuesday - Friday.....14.00 - 18.00,
valamint előzetes bejelentkezéssel /
or by appointment

mű / artwork: Braun András - "A. L. : Follow Me",
200 × 200 cm, olaj, vászon, 2004.

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest
H-1014

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Támogatók és partnerek / Supporters and partners:

PANNON GSM Az elvarázsol.

europapier

IRÓKÉZ PAPÍR-IRÓSZER NYOMTATVÁNY

FRUTTA INTERACTIVE

Timp Kft.

acb

Braun András...

Follow Me

acb

Braun András...

Follow Me

acb

Braun András : Follow Me

megnyitó vernissage

[2005. március 10., 19.00 - 21.00]

nyitva / on view: 2005. március 11 - április 8.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00 - 18.00,
valamint előzetes bejelentkezéssel /
or by appointment

mú / artwork: Braun András - "A. L. : Follow Me",
200 × 200 cm, olaj, vászon, 2004.

Budapest, VI. ker., Király u. 76. • T: (1) 413 7608 • www.acbgaleria.hu • acbinfo@acbgaleria.hu

BUDAPEST 2005-3-2 KF 62 KF

Timár Árpád
MTA Művészetörténeti Kutatóintézet
Budapest, Úri u. 49.
1014

Támogatók és partnerek / Supporters and partners:

PANNON GSM Az elvenel. europapier ÍRÓKÉZ PAPÍR-ÍRÓSZER NYOMTATVÁNY FRUTTA Timp Kft.

BRAUN Anna

M. D. A.

Nagybányán a szépművészeti iskola tagja

1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 339. l.

Braun Anikó.

Az Iparművészeti Társulat színpadmű-
vészeti kiállításán díszlettervei szere-
peltek.

Pesti Hirlap, 1925. Máj. 31.

Braun Arnold

György Dénes, Almási Balogh Lóránt, Reichl Kálmán, Hikisch Rezső, Spiegel Imre, Horváth Béla, H. Pintér Gyula, Tóth Gyula, Vágó László, Spiegel Frigyes, Jónás Zsigmond, Sváb Gyula, Brassován Szilárd, Hoepfner Guido, Kertész K. Róbert, Tscheuke Herman, Janszky Béla, Vágó József, Bethlen Gyula, Kónya Zoltán, Thein János, Vass Viktor, Kallós Ede, Kovács Erzsébet, Braun Arnold, Moiret Ödön, Pongrácz Siegfried, Dankó Ödön, Fekete Oszkár, Szege Sándor, Haranghy Jenő művészeket kérte fel a "Hősök Emlékét Megörökitő Országos Bizottság" hadiemlékek, katona-sirok emléktáblái és emléklapok elkészitésére. A kész terveket bemutatja Györgyi Kálmán szerkesztésében készült katalógus, "Magyar művészek Hadiemlék Tervei" cimmel.
A HÉT, Bp. 1917. jan. 28. XXVIII. évf. 4.sz. 63. lap.

megirva

Braun Antal

rajzoló

Pozsonyból, 1773.

lásd

Fleischer Béos 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Braun Antal

rézm

Patak 1951.

33, 92. l.

-én.

Braun C., éremvésző az 1860-as években Pesten (?). Műve:

A pesti lövölde bohóczestélyének érme. Előlap: Közepén tükröt és bohóczsapkát tartó tánczoló bohócz. Jobboldalt apró betűkkel C. BRAUN. Körül, a homályosított széles szegélyben két gyöngysor közt: BOHÓC ESTÉLY A LÖVÖLDEBEN. Lenn: * PEST * Hátlap: Középen, homályosított alapon keresztbetett ostor és bohóczpálcza. Körül a széles szegélyben, két gyöngysor közt: NARRENABEND SCHIESSTAETTE. Lenn: 1865. Mindkét lapon két síma szegély. Anyaga: ón, 32·5 mm.

Gohl Ödön: Budapest újabb emlékérmei. Budapest, 1905. 46. l.

Braun Antal

zobrazy

wiel, 1885. Estitauf.

Tannhäuser H. zobrazy-

niał.

Estimisk 1901/2. 45. l.

4202. Mathijs Wulfraat,
Sz. Arnhemben 1648 j

4202. Öreg asszony.

I darabja

Térdig, balrafo
képen van ábrázolva, ho
nye, mely elé bal tenye
zett asztalkán látható
Képe ránczos és arczánai
egy nagy szemölcs van.
hajtott gallérú ing, sz
derékon kendőöv szorit
fölül: DECEMBER 4.

Fa, méretei 30.6:
Néhai Gond Ignácz stomfa
-- Átvétetett 1910 októb
1912 szeptember 3-án (10
16-án (453-913).

Braun Antal

Nobrázg

Nul. 1885. Esti tanf.

Tannhäuser

Henrik nobrázznál.

Értimisk

1900/1901. 39. l.

Pogányvár, vacsi VIII. 194

Bartesch Gergely, ő. XVI.
Bartesch P. ff. XIX.
Bartesch Péter I. ő. 1619 – 1639.
Bartesch Péter II. ő. 1648 – 1710.
Bartesch Péter III. ő. † 1670.
Bartesch Péter IV. ő. 1685.
Bartesch Péter V. 1711 – 1738.
Barth Farkas, ő. 1554 – 1564.
Barth Imre, ő. 1565 – 1586.
Bartha, f. 1495.
Barthl György, é. † 1883.
Barthol[o]mei Gergely, ő. XVI.
Barthosch l. Bartesch.
Bartlom Bálint, é. XV.
Bartlom Simon, é. 1486 – 1498.
Bartók Lajos, f.

Braun Antal

fasorbrázt

Kül. 1885.

Esti tanf

mintáras

Értémisk

1902/3 68. l

Braun Antal

Braun Antal okl. kertész és szőlész-borász, kerttervező, VI. Eötvös-u. 21. 329-955

VII. Akácfa u. 6
Tel. 226-772

Budapest, 1940. Sept.
– 1942. jan

Takarmány raktára, Jézsérvárosi
p. n. II. sz. raktár, X. Salgótar-
jáni-ki 131-803
Grossinger Lázár

Braun Arnold müépitészz.

Atheneum. 1874. VIII. 2880.

Braun Arnold építész

Pesti Hirlap. 1881. márc. 18.

az orsz. képzőművészeti társulat
által az alapítói díszokmány....

Braun D.

nobrász

Humfalvy Tanúrs mell-
nobra fentitöl az alábbi
csarnokban

irod

=

Szegediemlékcsarn.

Dominicus Braun Eck, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő cén legénykönyvéből, 1697 den 20 oktober: "Anno 1698 den 6 April ist Dominicus Braun Eck Von neuburg Ein dischler gesell ist frembt gesessen". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztlosszövességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Kantus János Ma. Győr, 1967.- A Győri Ma Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Braun Arnold

nobrány

ívod

Szabadon

megírva

Braun Arnold

hercegi építész

stül. Veszprémben
1850. febr. 18
† Budapesten
1922 – 27 Eszt –

l –

Gulyás Magyar írók

III. k. 1231. h. .

mes hagyománya, mint az irodalomnak
és meg~~ragadott~~ figyelt vagy átélt valóságot hatalmas
~~xxxxx~~ elképzelésekké alakitsa át és

pompás márványból faragott Trajan-
lmas katonai vállalkozás~~nak~~: folytató-
mbormüveken mutatja be a Trajan~~us~~
07-ben a ~~trákok~~ dákok ellen viselt háboru
A dunai hadihajó kormánykerekénél ü-
heves csatajelenetekben, amelyekben
ejét még a legyőzött haldokló fáj-
romai hadifoglyoknak a barbár nők
sában; a szelid és igazságos császá-
ató katonák természetes örömében; a
ásokban és a kegyeletes hódolattal
n, a dákoknak Trajan~~us~~ előtt való ~~xxxx~~
, bámulatos erővel és müvészi készség-
lopnak az alkotója egy felsőbbrendü
fejezte ki.

Braun Arnold

építész

Kismarton

Rákóczi-út 1895

146-l.

pest

folyó számlában a **Hazai Bank Ré**

Kelet		
923		
máj	3	befizetés
	4	"
	9	"
	11	"
	15	"
	18	értékpapír
	"	befizetés
	23	"
	25	értékpapír
júni	5	"
	6	"
	8	"
	11	befizetés

hogy az akkor nagy művészi hírnévvel liussal, Schwanthalerrel és Klenzevel élén valóságos művészi köztársaság alakulhasson.

Egy futó pillantás a német műpiacokra —

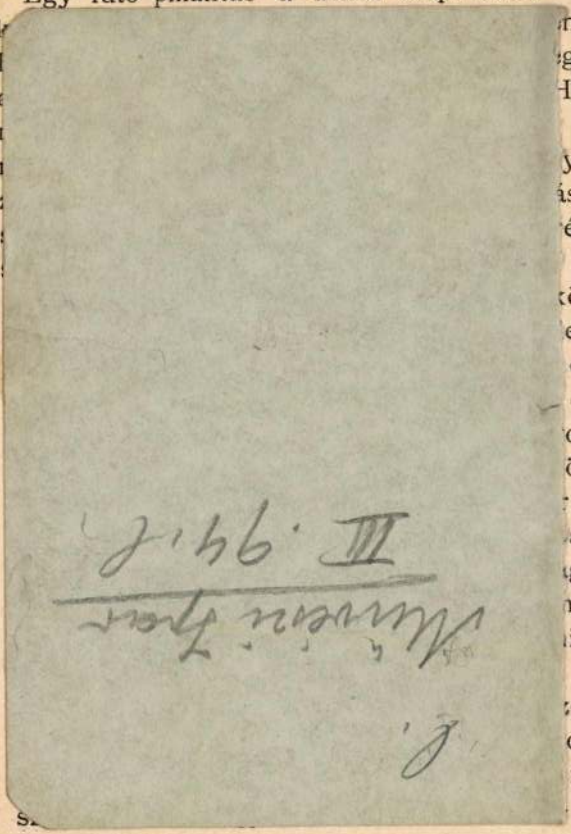

[illegible] s valaki, elcsuszván, végig nem-
peredett volna rajtuk.

Egy terem. Erről hát mondtunk elég rosszat. A többiekben majd jobban sietünk.

Malonyay Dezső.

A német műpiac.

München, május 9-én.

Miért nem lett a magyar főváros még máig sem azzá, amire központi fekvésénél, székesfővárosi méltóságánál és bámulatosan fejlődött kulturális előhaladottságánál fogva hivatva lenne — *műpiaccá?* Miért nem találtak mindezideig kedvező talajra a művészettel összefüggő törekvések s miért nincs meg Budapestnek a nemzetközi művészetben és művészi életben az a jelentősége, melyet kvalitásainál fogva bizvást megérdemelne? . . . Hiszen a *Képzőművészeti Társulat* megfeszített erővel dolgozik, hogy Budapestet jelentős vezérszerephez juttassa Magyarországon és a külföld előtt is; az újabb nemzedék, a fiatal művészi generáció az ifjuság duzzadó erejével és nemes hevével munkál közre a művészi föladatok megoldásában, a művészet népszerüsítésében s Budapest művészi életének emelésében, a magyar közönség pedig a magyar karaktert

Braun Arnold.

1875.

Műipari Lapok. Szerk. Braun Arnold épitész ; kiadja az országos magyar iparegyesület. II. évfolyam. Megjelenik havi füzetekben. Ára az iparegyesület. tagjainak 5 frt ; nem tagoknak 6 frt.

Vas. tgy. 1875.

591

Braun Arnold.

Arnold-

Műipari Lapok. Szerk. Braun ~~Adolf~~ építész; kiadja az országos magyar iparegyesület. III. évfolyam. Megjelenik havi füzetekben. Ára az iparegyesület tagjainak 5 frt; nem tagoknak 6 frt.

Vas. Ujs. 1876. 59. (

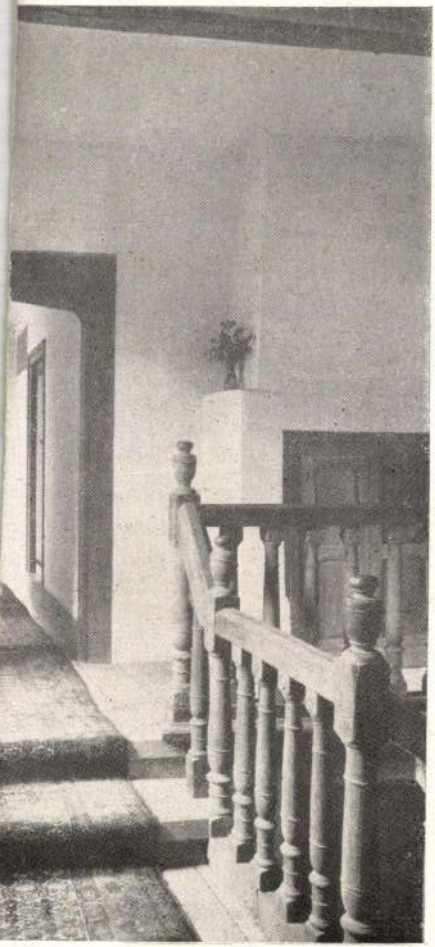

BAILLIE SCOTT

O Braun Elemér

1903 iparostanonciskolai és polgári isk. képesítés

Ferképszőmfőiskérk

71. l.

MDK

Braun Ede Károly (szül.1884) építészmérnök

A Budapesti Mérnöki Kamara tagjai sorába 1930. Jul. 29.-én nyert felvételt.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 1930. VIII.3. 280.lap

Braun Ede és Társai épitész M.D.K.

Kaposvár , MÁV fiuintermátu épitése Lencz Sándorral. /1896/

Zádor Mihály : Kaposvár, Bp. 1964. 170.1.

Ø Braun Emil

Szül 1861 szept 29. hol
nincs Eitève - Kőrajzoló
segéd 4 elemit és egy
reált végzett 1873 ban.
1876/7. I. esti tanfolyam-
ra jart a ~~[illegible]~~ bpesti mu-
tarajztanodaba - Brachta

Lelesz, blatnicznai VI. 10.

Braun Ernő

L. Barta I.

L. Lendrey Kentiorányi

254.

---------- oldal*)

*) Az oldalösszegeket a következő oldalra áthozatalként átvinni nem szabad, haner

oldalösszegeket a vallomási iv lezárása alkalmával kell a vallomási ivben összesiteni.

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1929. — 2819.

Adóvallomási iv a fényüzési adóról.

~~0~~ Braun Fr. de

1793.

l. Eperjessy 1929

57: l.

Ø (Braun, Georg)

nuve

<> Urbium praeci-
puarum mundi the-
atrum quintum.
Coloniae Agrippinae
1568.

Itó és nem graphus

iremléke.

608

mléke.

:

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Fehéregyházi ref. templom.

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS Haller Gábor /+1608/ és neje siremléke

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

[Braun, Georgius
et
Hogenbergius, Franciscus]

[] Civitates Orbis
Terrarum. Nürnberg
1572

nem univisch

rkövek.

704.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

~~Kolozsvár.~~

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Csepreghy Mihály sirköve.

EGYÉB ADAT

LZÉS):

vu levéldisze, a tudós professzorhoz
rözteti." /Dr.Balogh Jolán./

< Braun G. és Hogenberg Fr >

< > Beschreibung und Contrafactur der vornemster Stät der Welt c. 1572–1618-ban megjelent 6 kötete a XVI. század legfontosabb topografiai munkája. Illusztrátorai Költ van a hires Houfnagel is. 15 magyar város látképe van benne.

Borbély Andor dr. Adatok a magyar várak és városok ábrázolásához a XVI–XVII században Hadtört. Közl. 1932. 172. l

részeken semmi sem őrz meg [illegible]adjáratok emlékét.

Ezeknek a középkori adatoknak az alapján kísérelte meg Pauler Gyula a Horvátországba vezető hadi út rekonstruálását.[4] Ez szerinte Fejérvárról indult ki és egyik ágával a Balatont északról megkerülve megy Hídvégen át Marcaliba, másik ágával a déli parton Gamás, Szemes irányában éri el Marcalit. Marcaliból Segesden át vitt a Dráva felé, melyen Vaska körül kelt át. Innen a Kalnyik-hegység aljában ment nyugatnak, majd a hegység végén délnyugatnak fordult és a Krapina völgyön át vitt a zágrábi Királyrévhez, honnan a Turopoljén keresztül Patrinja, Glina, Topuskó irányában tartott Bihácsnak, hol a régi Horvátország határa kezdődött.

Okadatolásában az okleveleink által Diszel, Kéthely, Török, Bokunue, Petrinja és Glina határában említett hadútakra hívat-

[1] *Hazay Samu*: A X. századbeli magyar hadügyről. (*Hadtört. Közl.* 1888, 566. old.)

[2] *Hazay*: 555—6.

[3] *Marczali*: Királyok kora 329. (*Szilágyi*: A magyar nemzet tört. II. Bp. 1896.)

[4] *Pauler*: Horvát- és Dalmátország elfoglalásáról. (*Századok* 1888.) 212. old. Az ő nyomán *Marczali*: Kir. kora 164—5, 209. old; *Diószegi*: A Magyarországon keresztülvezető kereskedelmi utak az árpádházi királyok idejében. Kolozsvár 1909. 45—6 old.; *Hóman—Szekfű*: Magyar történet I. 347, 360. old.

Braun Hoggenberg
Veduta di Buda da ovest.
12. Sull'originale di Braun e Hoggenberg.
(acquaforte colorato)
Catmedagingh

MOSTRA
DELL'INCISIONE
DELLA
CITTÀ DI BUDAPEST

Braun Ferenc

MDK

festő a Zsolnay gyárban

Született: Graz 1860

A gyárba belépett: 1883.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay -gyár művészete.
Pécs. 1959.

74.o. 18. jegyz.

MDK

MDK

Braun Ferenc

figuralista, festő

kivitelező

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött

1883-1919

65.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Braun Ferenc, festö,

kb. 1884-1910-ig dolgozott itt azaz 26 évig.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezöi
Pécs.1949.ápr.12.

FRIDERICUS BRAUN, ónöntőmester

A Déri Múzeum gyűjteményébe több hazai ónöntőközpontból is kerültek ide szép darabok. Gottlieb Wilcke és Johannes Fauser XIX.sz.eleji budai mesterek munkái és Fridericus Braun győri mester tányérja ennek példái.
/1405.,-V.280/1912.,-1019.ltsz-k./.- 339.old.

WEINER MIHÁLY: Ónedények Hajdú-Bihar megyében
335.old

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve, 1973. Debrecen, 1975

M.D.K.

Ioannes Fridericus Braun, ónöntőm.

Verbiczky ónöntő leányát veszi el. A győri ónöntők vagy a pozsonyi, vagy a pesti céhhez tartoztak. 1831-ben van utalás győri ónöntőcéhre. Akkor már csak egy ónöntő van Győrben. 1831-ben halt meg. 433.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D .K.

Ioannes Fridericus Braun Magister Stannarius/ónöntöm.

Fürthből származik.1802-ben győri polgár.Jegyében ezt az évet használja. Munkái:Magy.Nemz.Máz,Néprajzi Múz, Déri Múz,Liszt Ferenc Múz,Bavaria Múz.433.o.

Heiner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

M.D.K.

Ioannes Fridericus Braun, ónöntőm.

Leggyakrabban használt jegyeinek fényképe. A győri öntők jegyeikben többnyire a magy. cimert ábrázolták, 5. ábra. 435.o. Fekete repr.

Weiner Mihályné: Művészi kézmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965 Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Braun János, ónöntőm-

Győrben atyja Ioannes Fridericus Braun mesterségét folytatja. Az örökösödési iratokból tudjuk a mester készletét és árait./Függelék, l.438.o./434.o.56 éves korában a pestbudai ónművesek testülete, győri, vidéki mesternek veszi fel.

Weiner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A győri Múzeum Évkönyve. Győr.1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

átutalás megírva

Braun Fülöp

festő

l. Balla Fülöp

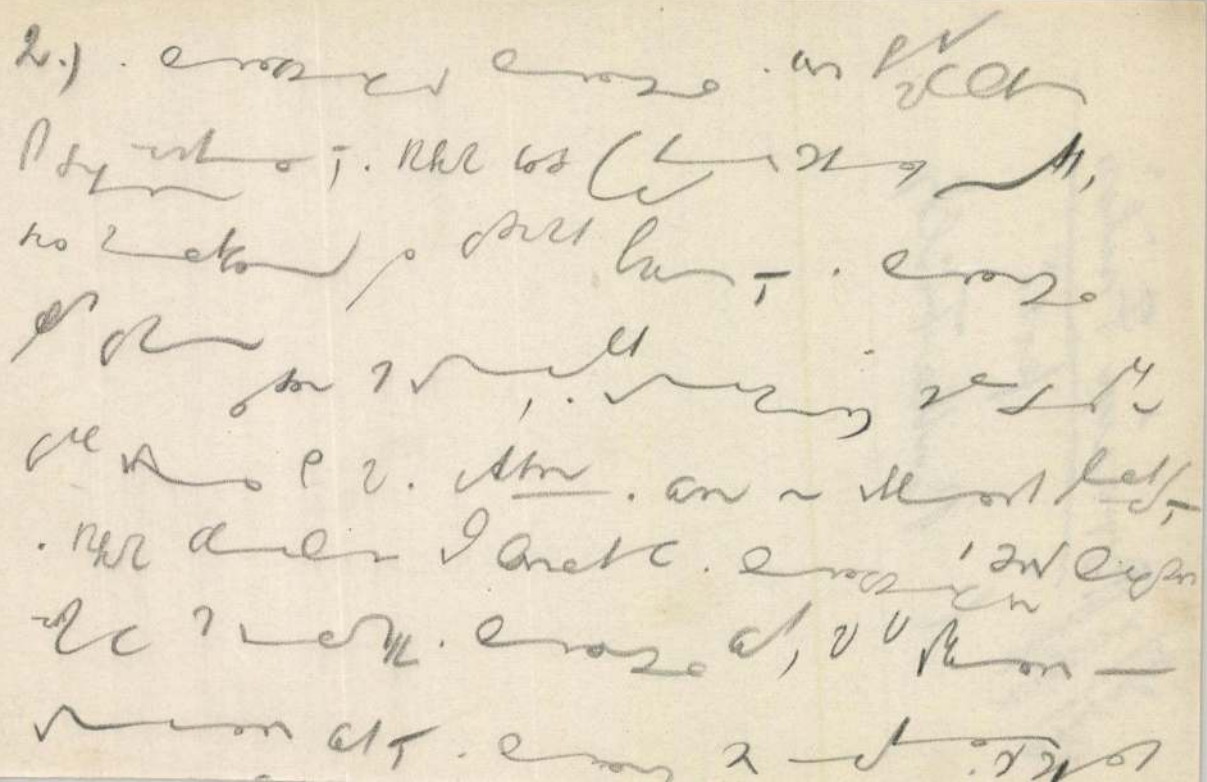

MDK

Braun Fülöp, Magyarpécska

Dessauer-dij 1889

Mag
Bécsi képsőm. akadémia magy. ösztönd. névsora
Fleischer Bécs.
105-106. l.

MDk

Braun Fülöp, Magyarpécska.

1889. Dessauer-dij.

Bécsi képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs. Fleischer, Bécs. 1o6.l.

M.D.K.

Braun Gábor

A nyári festőiskola növendéke.
A Gyulai Művésztelep IV. kiállitásán szereplő művei:

17. Öregember — szénrajz
19. Sappho — "

Gyulai Művésztelep IV. kiállitásának katalógusa
Gyula, 1931.

Braun Frigyes János

Fürth (Bajorország) városából vándorolt Magyarországra, 1802-ben győri polgár, munkásságáról 1830-ig tudunk.

Weiner Piroska: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn, Acta Historiae Artium, Budapest, 1969.

1-2 k.

155 l.

M.D.K.

Braun Ferenc asztalos

székesfehérvári.

Ősi, r. k. templom szószék

1837–39

Genth. Müeml. 1959 I. 232

MDK

Braun Ferenc, festö

Gmel Vendelhez volt beosztva. / "Kappelmeister", munka közben operarészletek dudolásával szórakoztatta a festöket.
1884-töl kb.26 évet töltött a gyárban.

Nikelszky Géza beszámolója Dr.Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs. 1948.nov.16.

Braun, Fr

Csákova. T. 2519. III.

Ezen Grundriss und Profil Von den dermaligen Gegenhandler Quardier in Csakova, wie selbes zu einen Aerarial Wirts-haus kann zu beréttet werden czimü laphoz Erklärung is van adva A. Der Grundriss von der dermaligen Eintheilung kezdettel és [illegible] G. Ein Stög über selben befejezéssel. Jelzése alól balra: Frid. Braun Caal Ing.

Tusrajz, mér. 67.3 : 47.8 cm.

Mehádia. T. 582.

E lap Situations Plan Vber die Gegend der Bellarekaer Brucken zu Mehadia, a melyhez magyarázó szöveg van adva a. Die Brucken kezdettel és m. Die haubt Strasen von Suppanek nach Mehadia befejezéssel. Jelzése alól jobbra: Braun Ing.

Tollrajz, mér. a vk. 37.2: 23.8 cm.

Georg Friedericus Braun

ónöntőmester Fürth városából jött Győrbe. 1802-ben lett győri polgár és 1830-ig ismeretes működése.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

Georg Friedericus Braun

Házasságra lépett Győrött Verbiczky ónöntő lányával és idősebb fiuk folytatta mesterségét.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971

Georg Friedrich Braun

győri ónöntőmester, 1802 kb - 1825.

Weiner Mihályné: Ónművesség, Budapest, 1971.

261

Braun, Georg Friedrich ónműves M.D.K.

Brassó / Győrött is szerepel / 1837

Weiner Piroska: Zinngiesser-Meisterzeichen aus den Sachsensaaten

Az Iparművészeti Muzeum Évkönyvei VI. 1963.

MDK

Braun Fülöp /Balla Fülöp/ /Magyar-Pécska/

a bécsi képzőművészeti akadémián Dessauer-dijat kapta a legjobb antik-rajzért

Kitüntetett magyar müvész-növendékek. [illegible]
Vas. Ujs. 1889, 487 l.

, 1+2+1+1 tengellyel, középriza-
a átalakitva.

Braun, Georg Friedrich ónmüves M.D.K.

Győr, 1802 körül.

Tál.

Reiner Pi cska: Neue Sammlung von Z innmarken in Ungarn

Az Iparmüvészeti Muzeum Evkönyvei VI. 1963

132.1.

MDK

Braun György, VII.o.tan.

Rákosszentmihály, Csömöri uti iskola.

2ol. Részlet a Dóra gyárból.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug. 16. -szept. 1o. Kat.

Braun György (könyvéből)

Szolnok látkepe

Eger "

Magyarország városkepek

Magyar Nemzeti Muz.

katalógus kozra György

Braun György

Papá látkepé
Tata "
Sáros "

Magyarországi városkepék
Magyar Nemzeti Mus.
Katológus: Rózsa György

Braun György ① Pápa látképe
(——"—— , A földkerekség
városai c. műviből 1572-1617)

② Tata látképe

③ Sáros látképe

Braun György

MDK

A sárospataki muzeumban bemutatott XVII. századi várképek legnagyobb része illusztrácio a Braun és Hogenberg kiadásában megjelent hatkötetes müből /1572-1617/

39.o.

BALASSA IVÁN: Vezető a sárospataki várban. Sárospatak. 1960. /Nyomtatva: Miskolc/

Braun Hadzsy szobrai

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Szeged szobrai

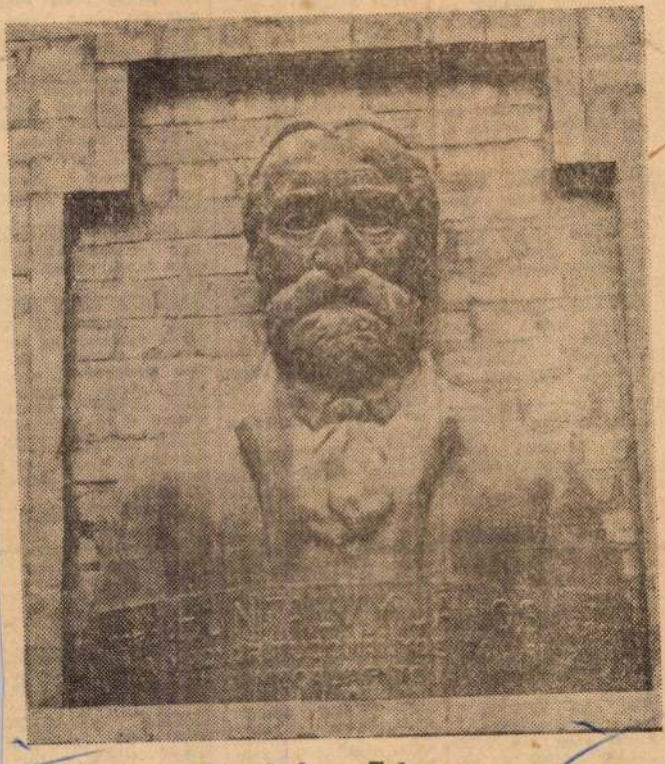

Hunfalvy János

(1820—1888)

(37.) A magyar tudományos földrajz megteremtőjeként tiszteljük Hunfalvy Jánost, a jeles tudóst. A szegedi panteonban látható szobrát Braun Hadzsy készítette.

adná n
nagymér
cserélné.
tőség e
jeligére

Elcseréln
ha, spá
hasonlóér
rát u.

Bútorozot
fűtéses)
adó. Sze
13. Nag

Elcserélné
szintes h
kásom fé
kisteleki
ig, hétfő
tól fél
6/a sz.

Három
leti szoba
ross József u. 17.

2 tanuló részére külön bejáratú szoba kiadó. Újszeged, Rózsa Ferenc sgt. 120.

Diáklányom részére bútorozott szobát keresek sürgősen. Malatinszki Nándorné, Kiskunfélegyháza, Bercsényi u. 47. sz.

Társasházam felépítéséig bérbe vennék egy- vagy kétszobás, lehetőleg központi fűtéses lakást. „Azonnali beköltözés" 22 768 jeligére a Sajtóházba.

Belvárosi magasföldszintes utcai szobát hasonlóért „Elcserélénk" 23 015 jeligére a Sajtóházba.

2 diák részére albérleti szoba kiadó. Központi fűtés, fürdőszoba, hídtól 3 perc. Gyapjas P. u. 40.

Idős néni vagy bácsi eltartását vállalnánk lakásért vagy házért. — „23 150 Megértő" jeligére a Sajtóházba.

Három egyetemi hallgató lánynak bútorozott szoba kiadó, Lenin krt. 68. sz. x

Bútorozott albérleti szoba kiadó házaspárnak. Csákiné, Tabán u. 37.

Bútorozott szoba fürdőszobával 2 egyetemista fiú részére kiadó. Partizán u. 5., II. emelet.

Nagyméretű másfél szobás komfortos lakásom elcserélném Szent István tér környékén levő, Lengyel utcához közel eső 1 szoba, konyha, spájzosért. Gáz, víz fontos. „Őszi csere" 45 661. jeligére a Hirdetőbe.

Tágas külön bejáratú albérleti szoba kiadó főiskolás fiúhallgatók részére. Erdő u. 3/a.

Két szoba hallos összkomfortos belvárosi nagyméretű lakásom elcserélném másfél vagy kis kétszobásra. „Virágillat" 045 619 jeligére a Hirdetőbe.

Üres 1 vagy 2 helyiséges albérletet keresünk 1 évre sürgősen. „Szeptember" 45 617 jeligére a Hirdetőbe.

Első főiskolás fiú szállást keres klarinét gyakorlással. Cím: Boros János, Kecskemét, Máriaváros, állomás.

Külön bejáratú bútorozott szoba fiúknak albérletbe kiadó. Érdeklődni délután, Újszeged, Fürj u. 72.

Sándor u. 31.

Ipari tanuló lánynak vagy fiúnak albérleti szoba kiadó. József Attila sgt. 36.

Elcseréléném rókusi földszinti nagyméretű 2 szobás összkomfortos lakásomat hasonló kisebb méretűre II. emeletig. „Lehet tarjántelepi" jeligére 22 731 jeligére a Sajtóházba.

Rendes két fiatalembernek külön bejáratú bútorozott szoba kiadó. Csongrádi sgt. 64.

Elcseréléném békéscsabai háromszobás (kettő kisméretű) összkomfortos, gázos, szövetkezeti lakásomat szegedi hasonlóért. „Lakáscsere" jeligére a békéscsabai Hirdetőbe.

Fűtés, szövetkezeti lakás átadó. „Fizetési kedvezmény" 22 677 jeligére a Sajtóházba.

Kétszobás szövetkezeti lakás átadó. „Újszeged 22 567" jeligére a Sajtóházba.

1 szobás lakásom átadnám „Csendes" — 22 682 jeligére a Sajtóházba.

Belvárosi bútorozott szobába 2 diáklány szobatársnőt keresek. Gutenberg u. 19., 1. ajtó.

Braun Imre festő

"Marokkói részlet" /olaj/
"Afrikai város látképe" /olaj/

Árverési Különy 4.sz. 1931. december.

27.1.

Braun J. Adam

pécsi festő

l.

Mel Estképt

L III. 1. 691. 71.
44, 54, 55,
67,
73, 96. 99, 116
117.
121. l.

Esterházy képtár
képeinek egyik
restaurátora

Braun Imre

festő

1918

Érmisk 1930. 82 l.

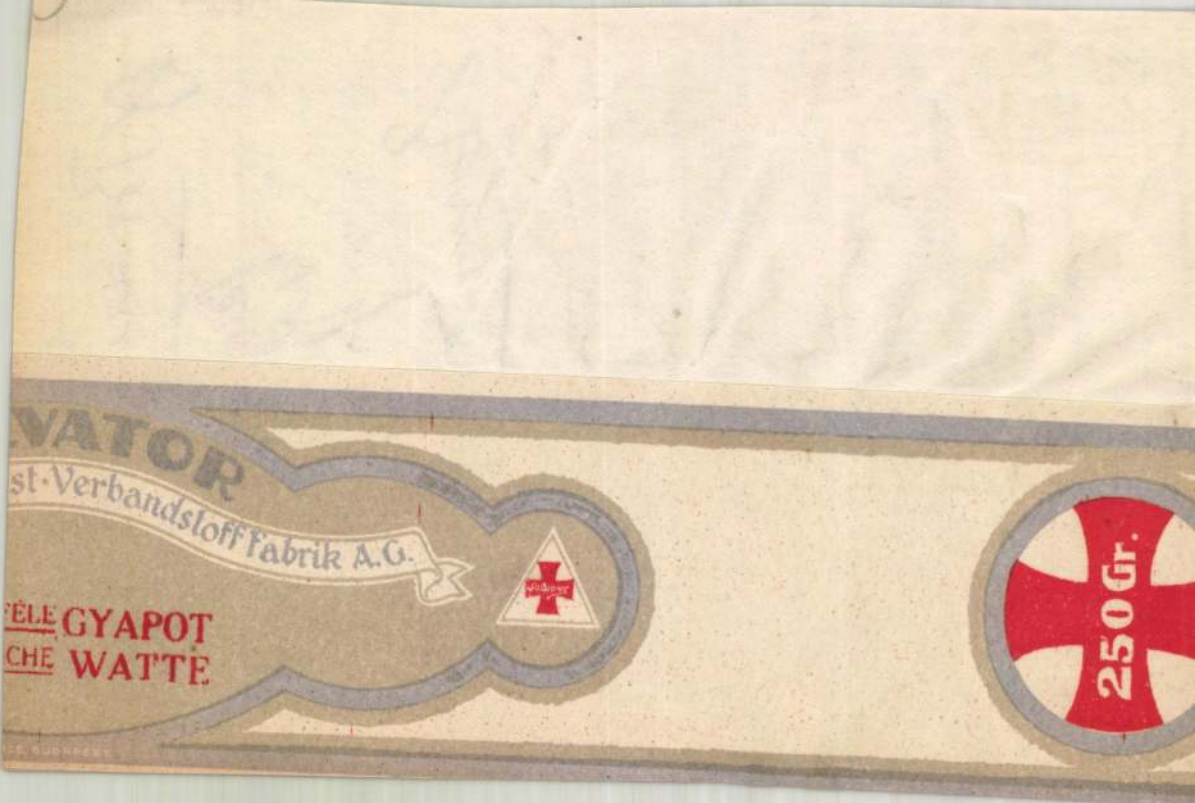
VATOR
st·Verbandstofffabrik A.G.
FÈLE GYAPOT
CHE WATTE
250 Gr.

megirva

Braun István

festő

~~Lláb I. 19.~~

~~IV. 20, 120~~

az 1840-50-es evek-
ben Gyöngyösön are-
cz egyházi képeket festett.
Demokritosz c. képét
1847-festette. Az ő
tanítványa volt ⊥ Pa-
línay György festő

Lyka MM. 431. l.

⊥ a tehetséges

s allegorikus alakokkal diszitett ke-
ıban. Jobbkezében lobogót tart és fe-
csap. A lap hátán vers és „Baiazetes
cott latin szöveg olvasható.

BRAUN István gyöngyösi festő. 1823-ban a visontai rk. templom Szent Kereszt feltalálása cimü főoltárképét festi. Jelezve: J.Stephan Braun pinxit 1823. /Voit/ 1825-ben Egerben a papi szeminárium kápolnájának mennyezetén festi a „Mindenszentek" cimü nagy mennyezet-képet. Jelezve: Steph.Braun pinx.1825. /Voit/ Ugyanez évben Gyöngyösön az I., ill.II. városnegyedben lakik. Vámosgyörkön 1846-ban megfesti az rk. templom főoltárára a Mindenszentek képét. Mint ~~+ Abasári festő szerepel Abasáron, Visontán,

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kecskeméten, Csongrádon és Kiskunfélegyházán, ahol 1834 körül oltárképeket készit. Lyka /437. lap/ szerint Gyöngyösön müködik 1840-50 körül, ahol arcképeket és egyházi képeket fest. Ismeretes Demokritos cimü képe 1847-ből. Tanitványa --+ Palinay György gyöngyösi festő.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Braun István, göngyösi festő

szemelyét Abasári festő-
vel azonositottak.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája, VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 306. old.

Steph. Braun

1825-ben festette az egri Foglár u. 6. sz. a. seminárium épület kápolnájának mennyezetét.

Voit Pál dlb.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt.

Budapest, 1972.

M.D.K.

Braun István, gjöngjösi festő

1839-ben készítette - 550 forintért - az abasári templom főoltárképét, mintán előrőleg megfestette a visontai, csongrádi, kecskeméti és felegyhári templomok oltárképeit.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 460-461. old.

+ 430. á. Péter és Pál alakját ábrázoló főoltárkép

-1-

M.D.K.

Braun István, gyöngyösi festő

1823-ban a visontai r.k. templom Szt. Kereszt feltalálása c. főoltárképét festi. Egerben 1825-ben a papi szeminárium képolnája mennyeretét festi ki „Mindenszenter" c. nagy fali képével. Vámosgyörkön 1846-ban az r.k. templom főoltárképén festi meg ugyanazt a témát. Abasári festő néven szerepel. Heves megyei kivül, túlt alföldi városban. /.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 314. old.

328., 329. á

M.D.K.

Braun István, festő

... (Kecskemét, Csongrád, Kiskunfél-
egyháza) alkal 1834 körül oltárképeket
fest. 1840-50 körül Gyöngyösön műkö-
dik és arcképeket is készít. Ismeretes
Demokritos c. képe 1847-ből.
Tanítványa Palinay Mózes Gyöngyös-
festő

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 314., +306 old.
328., 329. á

Braun István

freskóreszlete 1825-ből az egri Foglár u. 6. p. szemináriumban. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

2961

Braun János

önöntömester

1843 körül györi pol-
gár

?

252.1-

lalters. Piros.

ió) Zöld.

ntése Tata várának épitkezéséről. Kék.

téről. Piros.

osok Egyesületének Évkönyve. Sárga.

faragómüvészet. Kék.

ok épitészet. Piros.

o-templom ujonnan felfedezett
helyreállitása. Piros.

VIII. évf. és IV. évf. Minta szerint.

kastély. Minta szerint.

l Gyüjteménye. Szürke.

Historique. 1896. Szürke.

Szürke.

re les Fraudes. Narancsszin.

re les meubles. Narancsszin.

Braun János

győri ácsontó

l.

Fov. Kömpt. Evh

X. 1940. 175. l.

Braun János

ónöntő 1856

Pest

l-

Michalik pesti ónműves

11, 30. l-

1856 1800.

Braun János

ötvös

Ernst Muzeum aukcioi

XXV–XXVI.

1508. FÖDELES KUPA, ón, jelezve: J
XVIII. sz.

1527. S
v.

IX. FÉMTÁRGY

1446. MELEGITŐ TÁLCA, ezüstö
mit Wasserbecken. XIX. sz.

1447. FESTETT ZOMÁNCKÉP, I
keretben. — Maleremailbild,

1448. TÁL, ón, peremén püspöki c
Bécs — Wien, 1766.

1449. FALI SZENTELTVIZTARTO
Zinn, die Wandplatte mit Ka

1450. TÖRÖK TÜZHELY, sárgaréz
tartó medence áttört félholdas
Füsse, mit durchbrochenem D

1451. TÁLCA, feneke szines cloisoné
Rand Rohrgeflecht. Japán, X

1452. SZIVARKÉSZLET, tálca, szi
garnitur, eine Platte, Ziga
cloisonné. Japán, XIX. sz.

1453. KÉT TALPAS TÁL, öntött b

1454. TŐR, csontmarkolattal, ezüs

l. Mihalik pestiónnünels
30. l.

Zarándoklás a cédrushoz című művén az émelygősség határain járó színek varázsában meseszerű jelenet bontakozik ki: a szerteágazó cédruscsoport tövén, mint valami különös lepkék kórusa hullámzik végig a táncoló lányok fehér leples sora. Szellemibb, mélyebb tartalmat keres a mozdulatokban *Bernáth Aurél*, aki kislányának, Marilinek táncos léptei mögött az ébredő lélek élményeit fejezi ki. A festőnek ezt a fürkésző tekintetét jelzi a képen az anya alakja, aki elgondolkozva nézi a kislány önfeledt mozdulatait. *Kontuly Béla* Utcai táncosnők Tivoliban című festményén a sápadt zenésztől kísérve, a két lány mozdulatai lágy lírai körvonalakkal rajzolódnak a szöglet és kubikus házakból összeálló olasz városkép hátterére. Sokszor fordult *Aba-Novák Vilmos* érdeklődése a tánc felé. Red's bandjén csak egyetlen egy táncos pár van, az is a kép egyik sarkába szorítva, de ennek vonagló mozdulatai szólaltatják meg azt a tépett ritmust, ami az emelvényen játszó zenekar és az asztaloknál ülő közönség különös figuráiban csak lappang. Egy másik festményén a kötéltáncosnő groteszk maszkok és riadt bohócok torz figuráitól benépesített háttér előtt lebeg.

Végül meg kell emlékeznünk a magyar táncok legújabb ábrázolásairól. Maga Aba-Novák is több ilyen képpel szerepelt a kiállításokon. »Falusi mulatsága« breugheli

Braun Sándor
1856.

A magyar táncképek a táncábrázolás európai fejlődésével tartottak lépést, de mindig akadt néhány zseniális művész, Izsó Miklóstól Rudnayig, akik azokat a sajátos hangulatokat igyekeztek bennük megjeleníteni, melyek a magyar zenében az egész világot meghódították.

Aba Novák Vilmos: Falusi mulatság

SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 11.
Telefon: 337-748, 340-726

Brauer Ildikó (12 éves)

NÉPSZAVA

1979 MÁR 31

1021

Brauer Ildikó (12 éves): A nagy madár

ALKOTÓMŰHELYBEN

Pogány G

Jellegzetes, színben, formában és festői világban igazi nagybányai festményeket nézegetünk Pogány Géza budai lakásában.

— *Édesapám festményei* — mutatja a képeket a művész —, *édesapám képei, aki Réti István tanítványa volt Nagybányán. Ebből következik, hogy jómagam képek között nőttem fel, s ugyanebből az, hogy édesapám, Pogány Aladár mindent akart belőlem nevelni, csak festőt nem. Mégis az lettem. De milyen buktatók után! Fiatalon, gimnazistaként nem is gondoltam arra, hogy magam is festhetnék. Ezért, amikor érettségi után édesapám úgy határozott, hogy a műegyetemre irányít, hát odamentem. Fel is vettek, le is húztam egy fél évet az általános mérnöki karon, hogy utána odébbálljak, s aztán következett Sopron, az erdőmérnöki kar, ott is eltöltöttem egy fél évet, s ott sem birtam tovább.*

Pogány Géza 1927-ben született, Szombathelyen. Mit jelentett a gyerekkor világa, mit jelent ez a határ menti város?

hatalmas háztömb ut frontján elérhető közelség hozva a badacsonyi bazalt gonák ihlette indás, bozon erdőt. A természet színeit ic zi föl, éles kontúrokszeg plasztikussággal. Igen, a sokszínű csillogása, az ólo ezüstössége, a fekete 'mélys ge, az ércek, kövek csillan felülete jellemzi Pogány Gé falképeit.

És festményeit? Ugyan az világ jelenik meg képein a táblaképeken is jelen van *plasztikus festészet*, ércek fest fantasztikus gazdagsá gál, technikája különösen a kalmas az ércek, kristály világának sejtelmes, de még reális megfogalmazására. K csendéletei gazdag és izg mas felületei bravúros tec nikával készültek. Csillog, r gyog itt minden, de ezek képek bepillantást engedn a csillogás mögé, az önmag kat felépítő kövek, kristály titokzatos és nagyszerű ren szerébe.

S még mindig táblaképe ről: úgy festi a Balaton ahogy ma kevesek: nádj

Braun János

Anyám c. szobra (eml.)

Szerepel a XI. őszi tárlatan a Bakonyi Múzeumban

Csaba Imre: Hégnélány gondolat
Őszi tárlatunkról

Napló 1969 XI. 16

megírva

Braun János

hegedükészítő Szegeden.
Szül. Nagyszentmiklós
1860.

Als C. W. Richter's Nachfolger liess er sich 1883 in Szegedin als Geigenmacher und Optiker nieder. Er soll bei Ig. Lutz in Wien gearbeitet haben und unterhält eine Werkstatt. Auf der Szegediner und Torontaler Gewerbe-Ausstellung sowie auf der Budapester Millenniums-Ausstellung erhielt er Medaillen.

Joannes Braun fecit
Szegedini 1895

Lützendorff 70. l.

Braun János

szegedi hangszer-
kereskedő Szegeden

Kivitli piaca
Bosznia, Bulgaria,
Serbia

Kul Szeged
638. l.

ri dei Bicci.
. században.

nnát a gyermek Jézussal áb-
s a bal térdére vett gyermek
emeli és baljában madarat tart,
indkét oldalon két-két angyal
k vonóshangszeren játszanak,
tt kézzel imádkoznak). A kép
viselő *szent István* kezeiben
szent Péter felemelt baljában
n pedig *szent Jakab* bottal és
t *János* prédikálva és kereszt-
p feltüntetve, hogy a Madonna
ejét dicsfény övezi. A szárnyak
ntnek képe nyert elhelyezést.
pallos és a másiknak kereszt
assuk: »*hoc opus fuit*« . . . .
C. C. C. C. X. X. VI. *deo g.*«
n. — Lelt. sz. 1036. — Vétetett
5 sz. leirat alapján Luigi Plessini-
ifizettetett 1891 november 21-én.
ber 1-én (189–92). — Az elszá-
18-iki 1226 sz. leirat (29–93).

III.
23 (1036).
600 (47).

T: 23

Braun János

hangszerkészítő Szeged

d.

Ezredévés kiáll

I. B. 24. l.

Aquarell, papiros, méretei 68 : 101·5 cm. — Ly lelt. sz. 418. —

1893: IV. 262. — 1894: IV. 49. — 1895: IV. 49. — 1896: IV. 62. — 1897: IV. 62. — 1898: IV. 62.
~~Vétetett 1892-ben. — Ltsza 418.~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: IV. 62. -- 1901: IV. 62. -- 1903: IV. 62. -- 1904. IV. 62. -
— 1905: IV. 62

1905. átvételi jegyzék 326. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. szban 1971. és a leltárban 2936. —

Vétetett az 1893 január 4-iki 59312 sz. levrat alapján 1500 frton (3000 K.).

Vét 1893. jan 14.

Ly lelt. 418.

309

Braun Janos

szegedi hegedűkészítő

l.

Ezredeveskiáll

I. B. 18. l.

A m. kir. vallás- és köz

12837. szám.

A Müemlékek
tek. Elnöhs

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Braun János

hangszerkészítő

lásd

kiáll. érem

Közlezrkiáll

1271 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Braun János

Braun János iparművész, V. Bál
vány-u. 11. 119-874

Bpest, 1940. sept
1942. jan

Breitner Ödönné özv. mészá-
rosné és hunyos kiadásom. VI. Fer-

BRAUN, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J. B, Maurergesell, † 67 éves korában, 1814 aug. 16. (1814, 811 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

BRAUN, Johann, pozsonyi kömüvesmester

J. B. Maurergesell, 5 hónapos fia meghalt (1833, 127 l)

J. B, Maurergesell, 47 éves leánya meghalt (1841, 339 l)

Preßburger Zeitung

(Zeitung)

Dr. Braun Jenő

Nemzeti Szalon

Braun Jenő.

1905. Őszi kiáll.

Portrait, gipsz

Braun Jenő

1905. őszi.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Portrait, gipsz

Budán az Iskola utcán lakott saját házában. Szamvanverőségi pénzügyministeriumi főtanácsos. Most kb 65 éves. Nyugalomban van.

1949. dec. 30

Festő, szobrász restaurátor

Hidlab, tiszafából, római V. 245

Braun Jenő

Braun Jenő műhímző és plisse-rozó, Király gőzmosoda festő- és vegytisztító fiók. VIII. Aggteleki-u. 2/a. ~~145-784~~

Tel 344-637

Budapest 1940. szept.

" 1942. jan

Braun Pál fűszer-, nyelvtyés- és termény kereskedés, IX. Központi vásárcsarnok II. karzat. 385-350
Braun Pál dr. orvos [illegible]
V. Eperjesi-ska 7. [illegible]

Braun János

Részvétel a kiállításon
(A katalógust ld. Bányai Évszakoknál)

XIII. Veszprém m-i Őszi Tárlat
1971. nov.

JOHANN SAMUEL BRAUN, pékmester

17.sz.kép.-Temetési Jelvény.1794.-Vörösréz lemez.relira
ISB/Johann Samuel Braun,ober zechmeister.- Szöveg 163.
old. kép 168.old. rekete repr.

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17.sz. Győr, 1975.

JOHANN SAMUEL BRAUN, pékmester

---

temetési jelvény.1794.Vörösrézlemez.Olajjal szöld alapon arany betükkel ISB,als ober zöchmeister,felirat.alatta két agaskodó oroszlan koronazott perecet tart,1794 év.monogramm:PHI,CZE.U.Z.-P.TCH.N.B. A kporsóteritore szoktak akasztani. 163.old. 17.kép. 168.old

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Braun, Joseph, szobrai

... bécsi tanulmányát, mely 1965-ben Steiermark Országos Történelmi Bizottságának tudományos díját nyerte el, 35 kiváló fényképpel, egy térképpel és 146 irodalmi utalással tette gazdagabbá.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 4. 349-352. old.

Braun József

Pozsonyból, 1774.

lásd Fleischer Béla 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

M.D.K.

Braun József, ónöntőm.

Braun János győri mester fia. Győrben született. 1853-ban lép be atyja műhelyébe. 434.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézműiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

JOSEPH BRAUN, üvegen

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. üveges. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Ø Braun János

festő

1918–19

Éinnisk 1930. 82. l.

Az uj magyar festőművészet története

MAGYAR SZEMLE TÁRSASÁG

Braun János

festő

1915

Elmis R 1930.

82. l.

Braun Júlia, vazzómű vén [iparmű vén] MOh.

Braun Júlia művészete nem kategorizálható.
„Voltaképpen reliefeket vazz" – fikbe, pontóba...
Kisfaludy Stróbl Zsigmond elragadtatással nyilatkozott alkotásairól.
Brüsszelt már megjárták alkotásai. Most egy színháztörténeti kompozíciót készít.

(K.): A tű művésze

Népszabadság Bp. 1960. márc. 44. 8.1

Braun Júlia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1960 MÁRC. 4.

5

/117

A TŰ MŰVÉSZE

Szobrász? Nem — hiszen anyaga nem márvány s nem bronz... Festő...? Nem dolgozik sem ecsettel, sem vászonnal. Nem iparművész és nem is népművész — nem tudja sehová „besorolni" az ember azt a különös, új „műfajt" —, amelyben egy nagyon szerény pesti munkásnő, Braun Júlia művészetet álmodik. A tű művésze — hiszen „szakmája", varrónő —, azzá görnyesztették a nehéz évek, amelyek elzárták útját a művészeti iskoláktól. Fantáziája azonban utat tört — s most posztóba, selyembe, csipkébe álmodja fiatalkora vágyait. Voltaképpen reliefeket varr, egyetlen ceruza- vagy ecsetvonás nélkül, pusztán a tűvel ad a filcből kidomborodó alakjainak jellemet, egyéniséget. Tizenkét éve már — de az első, tökéletlenebb alakok után, csak most értek igazi művészetté figurái. Kisfaludi Stróbl Zsigmond első kérdése, amikor meglátta műveit, ez volt: Hol tanult, melyik országban? De ő itthon tanult, a varrógép s a varróasztal fölött. Brüsszelt már megjárták szép figurái, s most egy színháztörténeti kompozíciót készít. Életkörülményei azonban ma is igen mostohák. Ha százával tudná „gyártani" figuráit, átvenné s eladná a Képzőművészeti Alap. Ő azonban csak annyit tud készíteni, amennyit két finom keze bír. Kiállításról álmodik, hogy milyen jó lenne, talán akkor felfigyelnének rá. S igaz, megérdemelné a figyelmet s a több segítséget.

(k.)

ERENC VALLOMÁSA

...etés egy termelőszövetkezeti taggal

...ajánlott a titkár az egyik ember-
...nek. Új ismerősöm elég fancsali
...képpel megkérdezett, hogy mifélé-
...re lennék még kíváncsi. Faggatom
...én, aztán jobbra, balra, de nem-
...igen boldogulunk egymással.
Olyanféléket elmond, hogy tavaly
még nyolcholdas egyéni gazda
volt, jelenleg ötvenéves stb., de
érzelemvilágát, úgy látszik, nem
akarja kitárni. Akármiképpen
igyekszem a figyelmet a paraszti
élet változásainak mélyebben fek-
vő értelme irányába terelni, csak
olyanféléket mond, hogy igaz, igaz
(mármint amit én mondok), meg
azután, hogy ha a kormányzatunk
így látja jónak, hát akkor így is
kell lennie, miegymás.

Megúnom a faggatást, azonkí-
vül lassanként esteledni kezd, s
búcsúzkodáshoz készülődöm.

— *Nézzen el még hozzánk,, ha*
nem siet — invitál az öreg Jónás
Ferenc, s igen meglep az ajánla-
ta, mert már úgy éreztem az
előbb, hogy talán terhes is neki
a kíváncsiskodásom. Elfogadtam
a meghívást és elmentem hozzá-
juk. Bevitt az öreg a szobába,
bor került az asztalra, s itt aztán
kitárulkozott Jónás Ferenc.

Áthajlik hozzám az asztalon, s
elő-elővillantva ritkás fogait, azt
mondja:

— *Kérdezett volna maga vala-*
mit délután, csak úgy hiszem,
hogy maga se igen tudja, mit.

SZÓ NÉLKÜL FIGYELEK rá
és raktározom az emlékezetembe
szavait.

— *Kérdezte, úgye, hogy milyen*
a szövetkezeti tapasztalatom —
anyagilag.

Némán biccentek.

— *Hát én azt mondom: jó.*
Ugyebár négyezer forint volt az
adóm, százhatvan a biztosítás, a
két lovam eltartása öt hold föld
fordul. Ha nagy területet ke-
rítünk el, nagyobb helyen le-
gel a jószág. A legelőjét
olyannyira kitágíthatjuk, hogy
estig se ér el a szélére, de
már akkor nyugtalan a tehén,
mert minden az övé, de ebben a
nagy mindenben nem tudja, hogy
merre van az ő otthona. Szóval, a
tágasságnak is foglya tud lenni
az ember.

Megint iszunk, s Jónás bátyám
folytatja.

— *Vagy egy másik példa. A*
kisunokám nem mer kimenni este
az udvarra, de ha én is kimegyek
vele, akkor bátrabb, pedig semmi
nem változik, csak most már nincs
egyedül. Hát ez lett énvelem is.
Nagy sötétség az élet, de ha tu-
dom, hogy nem egyedül botorká-
lok benne, akkor bátrabban lé-
pek.

ELHALLGAT EGY KICSIT, gondolkodik, s most már szinte nem is nekem beszél, hanem valami láthatatlan személynek, aki a szoba jobb belső sarkában lehet.

— *Mostanában jöttem rá, hogy*
eddig én nem is ismertem a fa-
lut. Itt születtem, itt nőttem fel,
minden embert minden napon
láttam, még azt is tudtam, hogy
kinek a körtefáját rágta meg a
vadnyúl, de mégse ismertem az
embereket, mert nem volt közöm
hozzájuk. Kinek harangoznak? Ki
halt meg? Ki lett beteg? Kinek
verte el a jég a búzáját? Ajjaj,
nagy baj, nagy baj, dehát utána
vagyunk, gyerünk tovább, az a
fontos, hogy engem nem ért bal-
eset. Akárhogy forgott másnak az
élete kereke, rajtam nem változ-
tatott. De most nézem, hogy ni-
csak, nicsak, mifélék ezek a ja-
lumbeliek?! Lám, csak ez a Pis-
ta vagy Jóska, milyen okos be-

Braun Julia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 JAN 16.

NÉPSZAVA

117

Bánk bán, Pygmalion — textilhulladékból

Kevesen tudják, hogy a »szobrászatnak« egészen új és eredeti műfaját műveli egy fiatal magyar lány, akit — furcsa, de így van — előbb fedeztek fel Brüsszelben, mint nálunk.

Textilszobrásznő. Vésője a kő; nyersanyaga... nos, ha nem látná az ember, el sem hinné, hogy kompozíciói apró selyem-, szövet-, nylon darabkákból kelnek életre. És valóban életre kelnek. Pygmalion találkozása Higgins tanárral, Bánk bán, Csongor és Tünde egy-egy jelenete elevenedik meg előttünk, szinte gobelinszerű aprólékossággal, s mégis teljes művészi összhatással.

Mióta a világkiállításon sikert aratott, szerényen várja Braun Julia, hátha — itthon is felfedezik. A szakértők részéről nem is maradt el az elismerés, Braun Julia talán még a brüsszeli sikerénél is büszkébb arra, hogy Kisfaludi Strobl Zsigmond felfigyelt rá.

Kitüntetés részére az is, hogy az ARTEX havonta száz textilszobrát is átvenné. Szószerint »legalább« százat... De hát ilyen tömeges szériaalkotásra igaz művész nem képes.

Régi bevált jelszó a művészetben: inkább keveset, de jót! Bizonyos, hogy magyar művésztől kiinduló textilszobrászat külföldi sikere csak hatványozódna, még ha nem is exportáljuk vagontételben.

(ábel)

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

— TÁKIRÁNYÍTÁSÚ

évtől 35-ig, aki
t szeretné, és
eleségem lenne.
dolgoznia nem
ek nem aka-
italt nem fo.
Csak komolyak
c. »Apukánk
jeligére, Felsza-
hirdetőbe.

lő, csinos, há-
nő, szép ott-
sületes embert
irsu. 37-től 45
narék boldogság
gére. Felszabá-
hirdetőbe.

I telt élet után
szeretetre, bol-
életre vágyó,
elvált, magas
keres házas-
51 egyedülálló,
nomlelkű, nem
hászias, csinos
inek otthonából,
ányzik egy ko-
sületes, szerető
őleg fényképes
ér. »Egymásért
t jeligére, Fel-
téri hirdetőbe.

éves, nyugdíjas
eleségre egy idő-
díjasnak, az ir-
eiszabadulás téri
»Lakás van —
tére.

ligens, jómegjelenésű fér-
fival, aki szint és értelmet
hozna házasságával élet-
ükbe. »Jellemes 1653« jel-
igére, kiadóba.

VEGYES

Tökéletes szőnyegjavítás, rojtozás, tisztítás, nagy szőnyegből kis szőnyegre átalakítás. Hoffmann, Rádday utca egy. Telefon: 189—387.

Keresünk száraz raktárhelyiséget kb. 100 m² nagyságút, kész cipők tárolására. Cím: Vörös Csillag CKTSZ, Bpest, XX. ker., Kossuth Lajos u. 1. Telefon: 344—972.

Dolgozó szülők gyermekének munkaidő alatti gondozását vállalom lakásomon, kétéves kortól. Özvegy dr. Kertészné, V., Molnár u. 16.

Villanyfűtési engedélyhez, hűtőszekrényhez, háztartási (ipari) áram bevezetése 110—310, villanyszerelő.

Papírszalvétáért és válaszbélyegért ezer fajta szalvétámból küldök cserébe. Székely Éva, Szeged, Lenin körút 59/a.

MEGVENNÉNK

vagy könyvjóváírással

ÁTVENNÉNK

250 kVA 3/04

ANSZFORMÁTORT

Braun Julia
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

EGYETEMI LAPOK

1960 MAR 26
117

„Még senki sem próbálta előttem..."

Interjú egy ismeretlen művészeti ág megteremtőjével

Kevesen tudják, hogy él városunkban egy nagyon szerény, halkszavú lány, akinek nevét a brüsszeli világkiállítás óta külföldön jól ismerik és akinek művészetét Kisfaludy Stróbl Zsigmond és még számos kiváló művészünk és szakértőnk igen nagyra értékeli.

Neve *Braun Júlia* és ő az egyetlen textilszobrász.

A XIV. kerületi nőtanács székházában beszélgetek vele életéről, munkájáról, terveiről.

— *Mint a legtöbb fiatalnak, nekem is voltak művészi álmaim és nagy terveim* — mondja Braun Júlia. — *Családi körülményeim azonban nem engedték meg, hogy tanuljak. Hogy kenyeret keressek, varrónő lettem. De a művészi álmokról nem tudtam lemondani. Megpróbálkoztam az egyetlen adott eszközzel, a varrótűvel, művészetet csinálni. Vakmerő és kilátástalan próbálkozásnak látszott. Még senki nem próbálta meg előttem és utánam sem* — teszi hozzá mosolyogva. — *Bevallom, eleinte nekem sem sikerült. Ormótlan, alaktalan figurák születtek, de aztán már egyre inkább finomodtak, kecsesedtek, kifejezőbbé váltak.*

Egy élethű szobrocska

Tizenkét év kemény, megfeszített, hajnalokba nyúló viaskodása a makacs anyaggal, vászonnal, posztóval, selyemmel — végül meghozta az eredményt.

Braun Júlia teljesen új, modern művészetet teremtett. Fekete posztó alaplapra dolgozza rá a figurákat, domborműszerűen, három dimenzióban. Nézem az asztalra kiterített munkáit. Megelevenedett meseképek, hindu táncosnő, balettjelenet és számos más, mesterien, a legreálisabb művészi eszközökkel kidolgozott történet.

— *Nagy terven dolgozom jelenleg* — folytatja. — *Önálló kiállításom anyagán, színpadi képeket, jeleneteket dolgozok föl, az alakító színészről mintázott figurákkal. Például megmintázom Bessenyei Ferencet az Othelló-ban, Kun Zsuzsát a Seherezádé-ban, stb. Körülbelül húsz ilyen színpadi témából készült munkámat szeretném kiállítani, „Művészet a művészetben" címmel.*

Örökké tanul és dolgozik, határtalan lelkesedéssel és szeretettel beszél munkájáról. Elmondta, hogy a kereskedelem havonta száz darab figuráját is átvenné, de ő erre képtelen. És elsősorban nem fizikailag, hanem, mert tudja, hogy ez a minőség, a művészi érték rovására menne.

Nehézségei vannak. Munkájához rengeteg anyag, segédeszköz kell és bizony nem mindig tudja előteremteni a szükségeseket.

Braun Júlia az egyetlen textilszobrásznő, egy merőben új és értékes művészeti ág megteremtője. Több támogatást érdemel.

Csillag Zsuzsa

Fáklyá

A Gábor
fúvószenekar
idősebb mu
és sok jóke
lő fiatal ki
március 21-én a Kun Béla
térre.

Fáklyáik fényében csillogott a szemük felszabadult vidámsággal ünnepelték a Tanácsköztársaság 41. évfordulóját. A gimnazisták, az ipari tanulók rendezett sorokban vonultak és sokan voltak.

Figyeltem a menetet, láttam, hogy a járdán állók közül többen közéjük léptek, velük együtt mentek, énekeltek. Én egy gimnazista csoporthoz csatlakoztam, énekük régebbről ismertem, a közös éneklés csakhamar hozzájuk fiatalított.

A téren kerestem az ismerős arcokat, egyetemünk képviselőjét is, de nem találtam egyetlen Eötvös egyetemistát sem. Talán valóban nem volt ott senki? Vagy nem is tudtunk erről a felvonulásról? Nem tudom. Szeretném hinni, hogy csak én nem láttam jól.

Nem vagyok híve annak, hogy minden ünnepet fáklyás felvonulással, énekszóval, nagy demonstrációval ünnepeljünk meg. De ez az évforduló megérdemelte volna, hogy a mi kiszistáink képviselői is részt vegyenek a felvonuláson.

5 kérdés

A LOTTÓ ÁRUHÁZ
A TAVASZI

Ilyenkor a tavaszi idény előtt, egy áruház női konfekció osztályán nap mint nap egész sor kérdést tesznek fel a vásárlók a női divatról. Az öltözködésnek milyen problémái foglalkoztatják legjobban a „gyengébb nemet", s mik a visszatérő válaszok. Erről kérdeztük meg *Ungár Ferencnét* a Lottó Áruház női konfekció osztályának vezetőjét.

1 *Tavasszal mi a legpraktikusabb viselet?*

— A hétnyolcados és a „klasszikus" kosztüm. (Utóbbi a csípőig érő, legjobban ismert változat.) Mindkét kosztüm napközben éppen úgy elegáns, mint esti viseletre, megfelelő blúzzal, vagy pulóverrel.

2 *Milyen színű tavaszi ruhák lesznek a legdivatosabbak?*

— Fiatal nők számára a korall- és pirosszínű változatok. Ezeken kívül kedveltek lesznek — mert fiatalosak — a csíkos mintájúak: széles sötét-

A VÉ

alista regényt is
...

ír a tizenkettedik
etnél tartott,
:or egész banális
ály állta útját.
k hősét leütött-
s a történet fo-
iban ilyen mon-
következett:
félájult állapo-
n csak a vér...
érezte a szája-
" Innen hiány-
egy jelző. Mi-
íze is van a vér-
? — tünődött.
tudott róla, hogy
ha is kóstolta
a saját vérét.
el azonban kizá-
saját tapaszta-
n alapuló re-
t akart írni, el-
rozta, hogy meg-
lja.

r alapjában ké-
nyelmes, a fáj-
akat nehezen vi-
ember volt, elő-
gy gombostűt és
lszánással ujjá-
szúrta. Nagyot
nt, s a megseb-
jjhegyet gyor-
szájába dugta.
nmi ízt nem

érzett. Nem vé
ujja! Megszúr
egyszer. Mos
Egyre ideg
most már a
ujjába döfte
Abból sem
vér!... Bal-
karjai, lábai
testrészei
után szenved
szúrást —
eredmény nél

A sikertele
no meg a tű
okozta fájdalo
végsőkig felbő
Elcsigázottan
el a tűt s
haját hátratú
fotelhez tám
És ebben a
ban megszüle
Ötlet! Eszébe
hogy gyereki
egyszer fut
közben orrba
eltört az orrcs
ákkor figye
ték: vigyázz
azután könny
zik majd az o

A tükör el
pontosan meg
s minden felg
serűségét az
összpontosítva
talmas ökö

Braun Károly

Kemény Lajos:

A «VASÁRNAPI UJSÁG» ILLUSZTRÁLÓI 1854—1858.

Vas. Ujs. 1909. 148, 149. l.

A «Vasárnapi Ujság» immár hatodik évtizedes pályafutásának első éveiről szerető gonddal összeállított statisztikát küldött egyik buzgó olvasónk, *Kemény* Lajos úr, a Vasárnapi Ujság 1854—58-iki első öt évi folyamából föllépésük időrendjében összejegyezvén az akkor működött illusztrálók, rajzolók és metszők neveit.

Az érdekes statisztikát, mely a magyar illusztráló és sokszorosító művészet történetéhez is becses adatgyűjteményül szolgálhat, itt közöljük:

Az első évfolyam 4-ik számában a 25-ik lapon bukkan fel az első, a hazában működő művész neve: «*Brown*», egy a Tisza czimű közleményhez készült metszeten. Mint későbbi jelzéseiből: «Brown sc. (sculpsit)», «Braun sc.», «C. B.» «C. Brown sc.», «X(ylographische) A(nstal)t v(on) C. Braun in Pest» kitünik, *a fametsző Brown vagy Braun Károly* volt, a kitől még ez évben gróf Széchenyi István (217. l.), Szergievits Mencsikoff herczeg (345. l.) és Deák Ferencz (385. l.) arczképe jelent meg.

Az 1856-ik évben gróf Károlyi István (1. l.), Reményi Ede (409. l.) és dr. Pólya József (454. l.) arczképét, a Boldog újévet (9. l.) s Pusztai jelenet (445. l.) czimű illusztrácziókat metszette s az 1857-ik évben Jókai Mór (77. l.) arczképét.

Braun l.

Jametszö

l. Braun Károly

L: Kendrey - Lentiványi

25 tr l.

a t.

allása

nolás végett.
zés

II. Szemle-lelet

A z á r ú k

mennyisége: kilogrammokban:			más mérték szerint	göngysúly %	tarifaszerű		statisztikai tétele
mérés szerint		göngysúly levonás után			elnevezése	tétele	
ljsúly	tisztasúly						
13	14	15	16	17	18	19	20

Braun Károly
fametsző

A VASÁRNAPI UJSÁG ILLUSZTRÁTORAI 1854—1858. A forradalom után halálos dermedés lepte el a magyar társadalom testét. A visszatérő élet egyik megnyilvánulása volt a Vasárnapi Ujság megjelenése az 1854-ik év kikeletén. A Pákh Albert szerkesztésében megindult képes hetilap metszetei alatt az első évfolyam 25-ik számában bukkan fel az első, a hazában működő művész neve: „Brown", egy a Tisza című közleményhez készült metszeten. Mint későbbi jelzéseiből: „Brown sc.(ulpsit)", „Braun sc.", „C. B.", „C. Brown sc.", „X(ylographische) A(nstal)t v(on) C. Braun in Pest" kitűnik, a fametsző Brown vagy Braun Károly volt, akitől még ez évben gróf Széchenyi István (217. l.), Szergievits Mencsikoff herceg (345. l.) és Deák Ferenc (385. l.) arcképe jelent meg.

Az 1856-ik évben gróf Károlyi István (1. l.), Reményi Ede (409. l.) és dr. Pólya József (454. l.) arcképe, a Boldog újévet (9. l.), s Pusztai jelenet (445. l.) című illusztrációkat metszette s az 1857-ik évben Jókai Mór (77. l. arcképét.

Az 1854-ik évfolyam 41-ik számában közölt gróf Teleki József arcképe a „X(ylographische) A(nstalt) v(on) Landerer et Heckenast" műhelyében készült.

Irta: Kenessey Lajos

Művészet 1912, 202. l.

vonnak a lintek bizonysága, az is, hogy e község határában levő művészi faragású kőkeresztet is ák emeltettek. —437 Benkóczy Emil

KÉPÍRÓ-SPILLENBERGER. A XVII. század közepén élt Zabler Jób lőcsei lelkész rézmetszetű mellképén levő felirat szerint a kép festője a kassai származású Spillenberger János volt. A babérlombos keretben bajuszos, szakálas férfiút látunk a lutheránus papok viseletében; felette e felirat: Aeternitati; lent: Pietatis et humanitatis cultori. M.(agistro) Hiobo Zabelero E(ccleslae) L.(eutschoviensis) aet.(atis) XXX. Johan.(es) Spilenberger Cassov.(iensis) Pic:(tor) b.(ene) m:(eritus) — vagy beatae memoriae? — Leutscho:(viae) fe:(cit). Zabler Jób 1628-ban született Lőcsén s ugyanitt 1650 ben iskolaigazgató. 1652-ben lelkész lett s az 1664-ik évben meghalt. A kép tehát 1658-ban Lőcsén készült, amikor úgy Zabler, mint a művész 30 éves volt. A rézmetszet, ha a felirat b:m: betűi beatae memoriae-t jelentenek, Spillenbergernek 1679-ben történt elhalálozása után készült.

—438 Kemény Lajos

KOHN ALAJOS. A mult század második felében számos kőmetszete jelent meg, amelyek magyar rokat, államférfiakat, városokat és műemlékeket brázolnak, így Fiume látképe a tengerről, könyv-

Braun Károly

l. Jametszö

Lykanomzromantika
218. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

megvva

Braun Károly

fametsző

L. Szendrey-kentiványi

254. l.

F.V. Bpest,1930.I.2.

számlánk terhére

n-Stahl und Blechwaren cégnek kész-
i, a fenti összeg felvételéről pedig

Kiváló tisztelettel

FOSZTÓ LAJOS.

mdk.

Braun Julia textil szobrász

kompozicioit a brüsszeli világkiállításon első nap megvásarolták.

Szekeres:
A Textilszobrok Művésze

Ország-Világ 1962, 37. sz 14. l.

Braun (Brown?) C.

A rézpataki lelkész.

Elbeszélés JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Másnap reggel két idegen ur kereste a fogadóst, azt mondták, hogy addig el nem fognak menni, a míg vele nem beszélnek.

János kijött eléjük. Az idegen urak gavalléros külsövel birtak; egyik közülök rögtön elöhozta idejövetelük okát, öket a megtámadott haszonbérlö küldé ide.

Kalapos gyanusan néze rájok. Valjon mit akarhatnak töle? Ha perbe akarják fogni, miért kezdik igy? vagy tán kibékitést, magyarázatokat akarnak mekisérteni.

— Ön nemes ember? szólt az egyik idegen Jánoshoz.

— És ha nem volnék az?

— Csak maradjunk annál, hogy ön nemes ember; mert a mit önnek ajánlani fogunk, az csak nemesek között szokásos; nem parasztoknak való. Ön Korbás urat durva módon megbántotta, ez elégtételt kiván, és önnek meg kell vele verekedni.

Az urak azt várták, hogy ez a falusi ember majd elsápad ezen ajánlatra, s mennyire elbámultak, a mint János e helyett összeszoritá ökleit s egy lépést közelebb lépett hozzájuk; ugy villogtak a szemei, mint egy roszul sebzett vadállaté.

— Én velem akar ö megverekedni? Én velem? Szemközt akar velem állni és fegyvert akar adni a kezembe, a mivel öt megöljem? Uraim, önök engem boldoggá tettek. Egész éjjel nem aludtam, mindig azon járt az eszem, mint ölhetném meg azt az embert, s most önkényt jö elém és azt mondja : jerünk : verekedjünk! Megyek uraim. Akármelly pillanatban, akárminö fegyverrel, akármi föltétel alatt; ha kivánják, hogy három lépésröl löjünk egymásra, én rá állok, ha kardot adnak kezünkbe, elfogadom, és ha késsel kell vívnunk, arra is rá állok. Tegyék mennél elébb.

Az idegen urak meg voltak lepetve a közrendü ember elszántsága által. Röviden tudatták vele, hogy egy óra mulva menjen ki az erdöbe a bükkös patak forrásához; ott megtudja a többit. Azzal vissza mentek Korbáshoz a kastélyba.

Bertalan épen a reggeli isteni tiszteletböl tért vissza, s elgondolkozva ment lakására haza; az ajtóban Czenczi néni várta, a kinek mindent látni, tudni kellett; az hevenyében tudósitá, hogy épen most látta Kalapos Jánost egyedül menni az erdöbe s utána nehány perczczel Korbás urat, meg két ismeretlent, ott aligha valami rosz nem történik.

Bertalan megdöbbent e szókra, de nem válaszolt rá semmit; hanem egyenesen az erdö felé vette utját. Czenczi néni utána nézett, a míg láthatta s azután, hogy az erdöben eltünt ö is, minden perczben kiszaladt az ajtóba, cléje nézni, ha nem jön-e még vissza?

A lelkész kettöztetett sietséggel iparkodott az erdöt elérni, mert Czenczi néni utasitá. Sejtette jól, hogy mi van készülöben s megakarta azt akadályozni. Az urak köpenybe voltak burkolózva, monda az öreg néni. Bizonyosan fegyvert rejtettek alatta.

Az erdöbe érve, hallgatóznia kellett, hogy ha valami neszröl megtudhatná, merre mehettek? Mintha valami jó angyal súgta volna szivébe, hogy a patak mentét kövesse. Egyszer azután a patak melletti homokban lábnyomok tüntek elé, a finom városi csizmák nyomairól bizonyosan tudhatá, hogy ezek azok, a kiket keres.

Most még jobban sietett. A lábnyomok végre félretértek a forrástól, s a mint itt megállt a lelkész, hogy körül tekintsen; nem messze az erdö sürüjében lassu dörmögést kezde hallani, mint mikor férfiak beszélnek halk hangon.

Szivdobogva közeledett arra. Egy szép kis pázsitos tér volt ott az erdöben, köröskörül vad rózsa és hólyagfa bokrokkal; óriási vén bükkfák terjesztek ki fölötte sötét zöld sátoraikat, az egyik vén fa derekát egészen behálózta az örökzöld repkény s a sürü lomb között ott volt egy kis madárfészek; abban ugy etette apró kis fiait a hüséges anyamadárka, mig a hím egy vékony ágon himbálózva, dalolt neki mindenféle szépet.

E repkényes fa oldalánál, ez éneklö madárkának fészke alatt, ott állt János, kezében felemelt pisztolylyal; tiz lépésnyi távolban elötte, Korbás. Mind a ketten egymásra szegzék szemeiket a felemelt pisztolyok csövein végig nézve. A segédek a fák mögött álltak, az egyik felemelé kezeit, hogy csattantással jelt adjon a lövésre.

Nem ért rá; mert Bertalan egy pillanat alatt ott termett közöttük. Odaállt a küzdtérre a kettö közé, a két felemelt pisztoly közé, az ö teste választá el öket egymástól.

Mind a négyen boszusan kiáltának fel! Mi hozza ezt ide?

— E rémületes tett nem fog megtörténhetni; lihegé Bertalan fáradságtól és belsö izgalomtól eltikkadva. Önök nem tudják, mit cselekesznek? Menjenek haza! Én megtiltom önöknek a vivást, és meg fogom azt gátolni!

János szeliden, de szilárdul válaszolt neki.

— Hagyd ezt mi ránk uram. Hiába gátolod meg most, mert holnap véghez viszszük, ha ma nem lehet. S ha ö eltávozik akkor én fogom öt felkeresni. De meg kell halni, vagy neki, vagy nekem.

— Egymás keze által! örjöngö, ö testvéred férje. Sógorod.

— Nekem! kiálta fel János, kimondhatlan dühvel. Nem tudott többet mondani.

Bertalan most a segédekhez fordult.

— Uraim, hogy engedhetnek meg önök párbajt illy közeli rokonok között?

— Ejh, ez nem házasság: tisztelendö uram; gunyolódék az egyik e szóra.

János akkor megfogta a lelkész kezét s igy szólt :

— Te azt mondád, hogy ez ember nekem rokonom. Én elmondom neked, hogy micsoda rokonom nekem ö? és ha azt meghallottad, és akkor is azt mondod, hogy ne vívjak vele, nem vívok: hanem akkor egyenesen föbelövöm magamat, mert ugy én vagyok a bünös : ugy én követtem el azt a bünt, a miért egy embernek meg kell halni. Te tudod a körülményeket, a mik között szegény hugom kezét adta ezen embernek. Feláldozta magát érettem, hogy pénzt kölcsönözzön számomra. Oh, ha tudta volna mit cselekszik? Oh, miért nem mondtad akkor csak egy szóval, hogy ez gyalázatos, alávaló tett tölem, feláldozni testvéremet, az én szép, ártatlan leánykámat azért, hogy magamnak jó dolgom legyen; és én elmentem volna szolgálni, elmentem volna koldulni inkább, hogy sem ezt elfogadjam. Im lásd, mi történt most. Ez ember itt nem azért vette el testvéremet, hogy szeresse, hanem azért, hogy eladja! Férfi ez itt? az én hugom férje? nem igaz; egy nyomorult iparlovag, egy keritö, a ki a férj tisztességes nevét eladta nyomorult pénzért egy nagy urnak, s nöül vett egy ártatlan gyermeket, hogy elvegye öt becsületes oltalmazóitól.

Bertalan összeborzadt, a mint lassankint érteni kezdé a dolgot.

János hevesen folytatá :

— Julia a legelsö napokban már sírva panaszlá nekem, hogy Endreffy, ki házamnál nem férhetett hozzá, férje házánál mindennapos látogató. Ö elmondott férjének mindent, és a férj mosolygott rajta. Endreffy tolakodó, eröszakos kezdett lenni, ö panaszt tett férjénél, és az bohóságnak nevezte az egészet. Végre Julia kimondá neki, hogy ö meg tudja örizni tiszta erényét, ha a férj nem törödik is azzal, s a csábitó elött bezárja az ajtót. Ekkor : oh uram, hallod-e ezt? ekkor kimondá neki a férj, hogy ök minden gazdagságukat a csábitónak köszönhetik, hogy ez csak azért adott neki birtokot, pénzt, hogy vegye nöül a leányt, s azontul — ne legyen több gondja reá, s a nekem kölcsönzött pénz sem egyéb, mint az ö gyalázatának bündija! A nö éjnek északáján futott el férje házától, midön ezt megtudta, futott hozzám egyetlen védelmezöjéhez, egyetlen megrontójához. Most mond ki : vívjak-e hát ezzel az emberrel itt? vagy egyszerüen föbe löjem magam? mert egyik kettönk közül felel a magas mennyekben azért az ártatlan lélekért, a ki a kárhozatnak van adva . . . . .

Bertalan arcza ollyan lett e szavak alatt, mint a halál. Eleinte szó sem jött ajkára, a mint ezeket meghallá; csak nézett meröen Julia férjére s azután lassan felemelé kezét az éghez és megrázta azt átokterhes mozdulattal.

— Az Isten hozzon te rád itéletet! Feküggyék rajtad a te bünöd súlya, nehezebben mint maga a sírdomb. Kihivtad az Ur Istent magad ellen, *állj elötte még ebben az órában*, és adj számot arról, a mit itt cselekvél. Én megátkozlak téged az életben és a halálban, és senki le nem veszi azt rólad soha. A mint elvetéd magadtól az Isten kegyelmét, ugy vessen Ö el tégedet magától! A mint eladtad hüséges társadat, ugy légy eladva mindenkitöl ezen és a másvilágon, s ha egy elejtett fillér, ha egy kicseppent köny megválthatna téged, azt a fillért, azt a könyet el ne ejtse senki! Üldözzön a gyalázat a sirba, forduljon el fejfádtól utálattál a ki meglátja, s ne legyen senki, a ki megsirasson; mert a mit te cselekedtél, azt nem tette férfi soha. Most elhagylak benneteket. Tegyétek, a mit Isten parancsol veletek. Emeld fel pisztolyodat. És gondolj reá, midön czélba nézessz, hogy az a reszketés, a mi karodat elállja, nem más,

47. szám.

Vasárnapi ujság

Pest, november 23-án 1856.

A „Vasárnapi ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedrétü iven jelenik meg. — **Előfizetési díj** julius—decemberig azaz: 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy **postai uton** a „**Politikai ujdonságokkal**“ együtt **csupán csak 3 ft. pp.** Az előfizetési dij a „Vasárnapi ujság“ kiadó-hivatalához (egyetemutcza 4. sz.) bérmentve utasitandó.

Reményi Ede.

Az angol és franczia journalistika által leggyakrabban, s legnagyobb lelkesedéssel emlitett nevek egyike kétségkivül az ifju Reményié, ki valódi hivatása s müvészi ihletsége által képes volt két olly nagy nemzet elismerését kivivni. Játékában az europai hirü Ernstet felülmulja, s a közvélemény öt Paganini mellé állitja. Hegedüje valódi büvszer, melylyel nem egyszer altatá el — a zongorák királyát — Lisztet.

Reményi Ede született Miskolczon 1830-dik év juliushó 17-én. Szülői később Egerbe menvén, gyermeküket az első nevelésben ott részesiték.

A zene iránti elöszeretet már kis korában mutatkozék, s atyja látván tehetségét, az egri templom első zenészét — Bartmann Józsefet — szerzé meg mesteréül.

Három év mulva, midön már tanitója semmire sem tanithatá, a bécsi zenede tanitványa lön, hol öt évi szakadatlan szorgalom és igyekezet után kivivta magának az elsöséget, s hol a birodalmi herczeg Palm és neje magas pártfogásuk alá vevék. Szünideje alatt többnyire Egerben adott hangversenyeket, s az egriek büszke önérzettel mondják, hogy a világhirü hegedümüvész városukban neveltetett.

1847-ik évben Székely Imre hazánkfiával Párisba utazott magát tovább is kiképezendö. — Ugyanazon év közepén a londoni „theatre Majesty“ szinház igazgatója — Balfe, a hires zeneszerző — a nevezett szinházhoz magányhegedüsül szerződteté.

Reményi Ede.

Két évvel később Hamburgban lépett föl néhány hangversenyben, hol a közönség koszorukkal és dicséretekkel halmozá el; meglátogatá egyszersmind Europa nagyobb városait is, — honnan aztán Amerikába ment, s az uj világ lakóit büvölé el játékával.

1850-dik év elején visszatért Europába, s miután néhány évet töltött London és Párisban — Némethonba jött s Wiesbadenben az akkor égig magasztalt Ernsttel lépett föl egy hangversenyben, — ámde az ifju müvész játéka által Ernst háttérbe szoritatott. Jóakarói Liszt Ferenczné is bemutaták, ki öt gyermekeként megszeretvén, egy évi oktatás után a legjobb utmutatással és tanácsokkal bocsátá el ismét a világba.

A mult évben bejárta Skócziát, s Edinburgban és Dublinban a legfényesebb diadalt vivá ki magának; az ott lakók nem emlékeznek, hogy valaha müvész illy lelkesedést képes lett volna elöidézni. — Innen visszatért Londonba, hol „solo Violinist to her Majesty the Queen of England“ lön, melly a legfényesebb polcz, mire csak müvész vágyódhatik.

Reményi lángész a szó teljes értelmében, s mi valóban sokat köszönhetünk neki, hogy külfölddel megismerteti eredeti, édesbús dalainkat.

Mind a haza, mind kedves családja ohajtva várják visszajövetelét.

A. Tihamér.

MDK

Braun/Brown/Károly fametszö

ismert fametszö intézete volt/XVIII.sz/.

Tóth Ervin:A régi magyar fametszö művészet története.
Debreceni Szemle. 1940. 317-324.l.

MDK

Braun Károly építész

Épitési eng. ÉIÉM 1931. aug. 1. 12o. 1.

~~Barna Aniko~~ és

Braun Vera

Expressionista színpadi díszleteket és kosztümterveket készítenek. Állítótaga bécsi Burgszínház számára készítenek terveket. Leegyszerűsítet Romeo és Julia díszletterveikben sok az érdekesség. Részt vettek az alabbi kiállitason.

Ybl Ervin. Az Iparmüvészeti Társulat tavaszi kiállitása. Budapesti Hirlap. Dátum levágva ~~1924~~ v. 1925 ? máj.

A Társulat 40 éves ? prb. kiállitása volt nem az volt.

Budapest, 1934. okt. 4.

k Országos Bizottságának

Budapest

el tudatom, hogy a Régi Budapest tárgyu szi-
számbavehető kis mennyiségben fogy. A mai
tetbe a lapok eladási ára drága és kevesen
tudják adni. Részben ez az oka annak, hogy

dőségét előmozditandó ujból szükség lenne
rt a készlet is oly nagy, hogy egy jelentő-
volna. Ezért méltóztassék a sorozatok árát
ok árát 5 fillérben megszabni, amely árak
etne elérni az eladásban.

hoz szives hozzájárulást kérve maradok

kiváló tisztelettel

DIVALD GRAFIKAI MŰINTÉZET

MDK

Braun Vera, festö
szül. 1917

/Szerepelt 1947, Paris: "Groupe des Beaux-Arts"
kiállitáson is./

212,213.sz. Fek.kréta.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948.April.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/. Katalog. 30.l.

de BRAUN, Karl Josef epitèn

1760 Porsomy

An 1998. 241.

edek házát 2 forint évdíj
den urasági szolgálat és teher
tta Esterházy Ferenc[24]
n[25]
n
mes Bene Ferenc eladta
nak

Esterházy-uradalom
census
épület részletes inventáriuma,
r Tóth Erneszt uradalmi jegyző
volt[27]

30 tízláb^2, 8 forint, 43 3/4
suális [Fő tér 8.]
jobbágy[28]
erenc, 3/4 sessio, katolikus,

erenc - 1/4[30]
erenc
[31]

zsef[32]
annát, jelenleg Esztergomi
ségét és fiát Borsodi Ferencet
az Esterházy-uradalom, hogy
részét vagy csináltassák meg,
felbecsülteti a házat és

Ignác táblabíró eladta Lővi
zsidónak 12.000 ezüst
Lővinek nincs Pápán
engedélye ezért ő tovább adta
brahám pápai zsidónak.

Braun Vera

tovább
3

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42
Telefon: 296—534

Lap: .....

Megjelent: .....

ARTS
Fbg. Saint-Honoré, VIII
27 MAI 1949

Les Expositions

J. Bouret

LES HONGROIS DE PARIS

Bu 3

BELLE exposition, square Vergennes, à l'Union démocratique des Hongrois, d'autant mieux réussie qu'elle montre l'amitié d'un peuple et ses sources communes de culture avec le nôtre. L'école de Paris continue merveilleusement avec ces artistes qui ont nom Marlon, Bertalan, Gomery, Scheffer, Czobel, Braun, Pikka, Gertler, Freund. J'en passe et des meilleurs, qui nous rassurent sur l'évolution vers l'art moderne de la Hongrie.

(Square Vergennes, du 13 au 30 mai.)

Az aquincumi múzeum épülete.

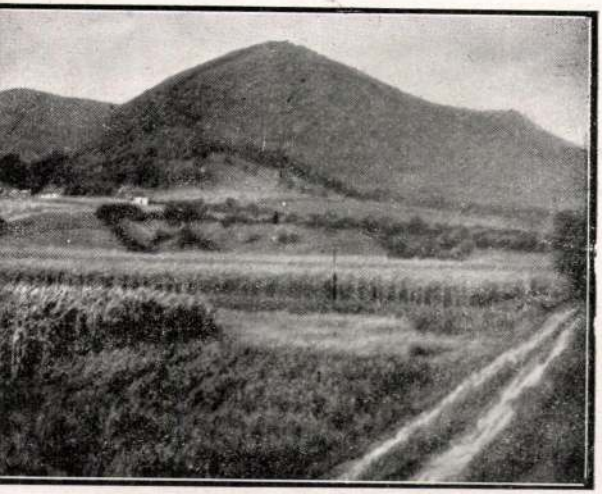

A Duna-völgye Visegrád és Dömös között.

A Duna a Visegrádi szorosban.

O Braun Károly

aranyozó

Sopron

1838. márc. 29.

polg. eskü

Háží

München: Deutsches Museum

III. 164, 165,

Braun Károly

aranyozó

l.

Csatkai Sopron 1847

14. l.

A gyula fe

helyreállit

pénzt

1914 év I

D

Braun Károly Ede
építész
szül. Budapest 1884
Végzett Darmstadti
műegyetemen
Az oklevél honosításának
éve 1911.

Névjegy műegyetem 209 l.

T. 6032.

irágokkal diszitett keretben
fekvő NISSA, jobbra pedig a
AVARINO térrajza szemlélhető.

ccellentissimo
I,
fo publico.

cm.

Braun Ede

építész

A székesfővárosi árú-
bódék terpályázata

Tenti tervét megvették

Repr.

Magyar Építőművészet

1912. 5-6 sz. 41 l.

Braun Ede

ejrteri Bpest

l.

ME. 1912. 5-6 m

41. l.

ő Ipar“ 1904 évi 52 számához.

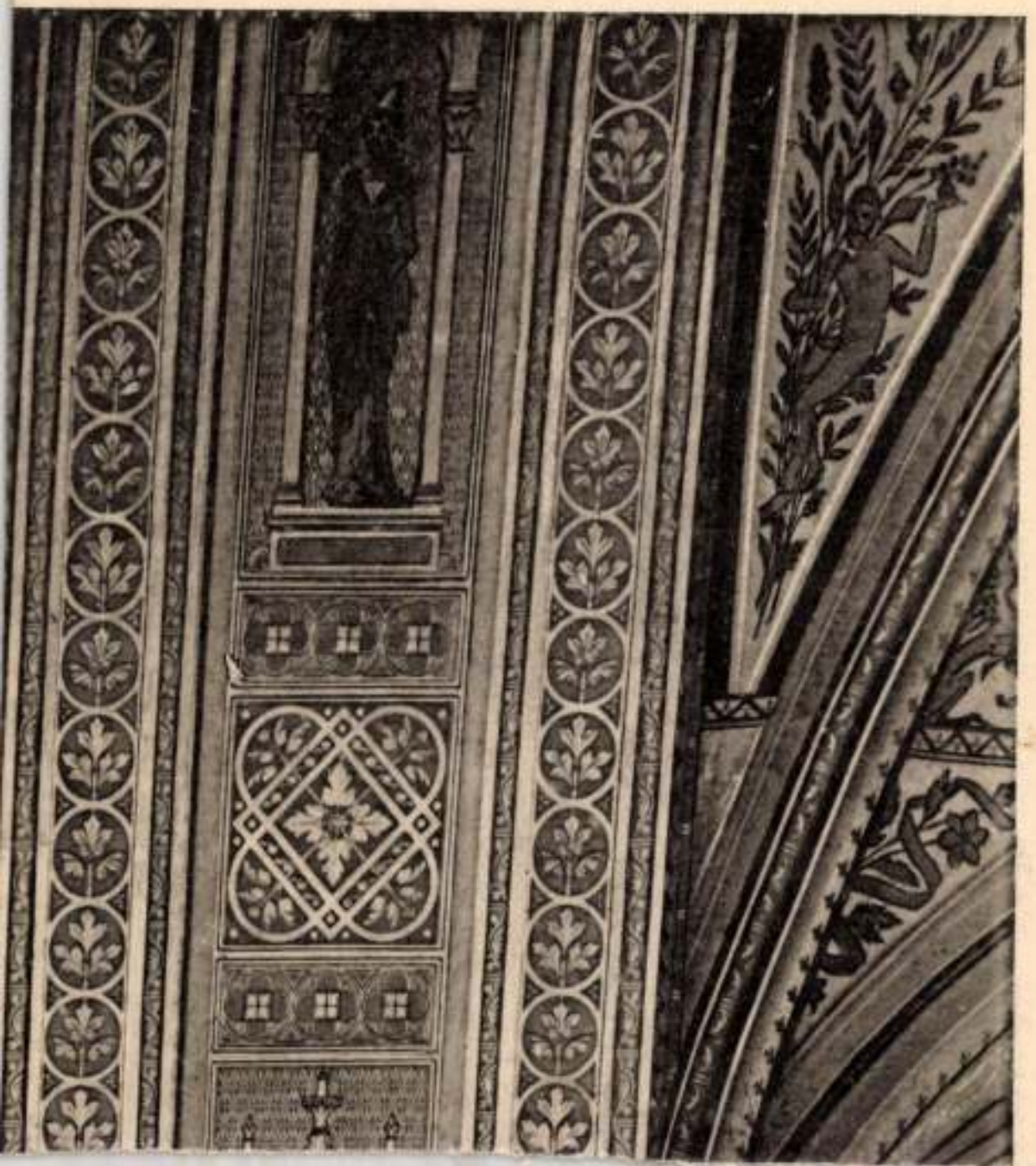

Braun Károly Ede

okl. mérnök, okl.
építész, építőmester
VII. Dohány u. 48
Tel. 227-495

Budapest 1942 jan.

Braun Károly

okl. építész
okl. mérnök
okl. építőmester

l. Bud Építőm
II. Ek. 236. l

Ø Braun Károly Eneas

Jcstö

Ert. 1928

~~Csíkmadaras hitelszövetkezet~~

~~VI. 226.~~

Braun Katalin
Városrészlet, paszt.

U.M.E. III. Epesti kiállitása. Nemz.Szal. 1931. febr. 5 l.

M. D. K.

BRAUN Kálmán

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336. l

MDK

Braun Katalin, festö

Épitkezés. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932. junius. Kat.

Brauer

a nemzetközi kollekció egyik szereplője a MAPE kiállításán.

– io.: A Műcs. őszi tárlata.
P. N. 931. X. 18.

Braun Katalin

festőművész

KUT.Képzőművészek UJ Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1930.I.12.

Braun Katalin

· Nemzeti Szalon UME kiállításán neve szerepelt.

PN. 931. II. 1.

Braun Katalin

Nemzeti Szalonban az UME harmadik kiállításán szerepelt.

MO. 931. II. 1.

Braun Lenke,

úgyes és ötletes növendéke a Jaschik-iskolának.

(e. a.)

Grafikai növendékkiállítás az Iparművészeti Társulatban (Andrássy út 69.)

Nyílt 1931. X. 11.

Ø Braun Katalin

festő

szül. Bpest.

lásd

Bor Magyarlex

188 h.

Braun Katalin

Kobrák

B r a u n K a t a l i n .

1930 KUT kiáll.

Ucca past.
Ucca,past.
Uccaablakból,past.

1931. UME kiáll.

Városrészlet,past.

1931. Tavaszi tárlat,
Épitkezés,olajf,

1932. Tavaszi tárlat.

Épitkezés,olajf,

BRAUN KATALIN

31	Ucca, pasztell	120.-
32	Ucca, olajf.	120.-
33	Ucca ablakból, pasztell	120.-

Nemzeti Szalon 1930. jan.
Kut

1942. JANUÁR 31 — FEBRUÁR 15.

Braun - Lengyel Vera, festő

Szerepel a Műcsarnokban. (1970. aug.-szept.)

Beke László: Külföldi magyar művészet?

1-6. o.

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10

Braun-Lengyel Vera

Részvétel a kiállításon

XX. szd-i művészet
Szépművészeti Múzeum, 1975.

BRAUN-Lengyel Vera

1. Pas de deux olaj 64,5×91,5 cm
2. Ön Hévilleben —"— 59,5×91,5 cm

XX. Századi művészet
Szépműv. Múz. 1975.

Braun - Tempyel Vera

Részt vett a "XX. sz. magyar származásu művészek külföldön" c. kiállitáson.

Műcsarnok, 197o.

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállitása

Nagyvilág 7o/11 1715. old.

MDK

Braun Lily

Művészi textilanyagai kézzel szövöttek, mintái saját egyéni tervei szerint készülnek. Fényképfelv.

Képzőművészet, 1934. 174.lap

Braun Lili

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

PH. 1932. X. 8.

Braun Lili iparművész

Alkotása a budapesti iparművészek szegedi kiáll.-án.

M.930.X.4.

MDK

Braun Lili iparmüv. szőnyegek

Iparművészet a képszalónokban. Magyar Iparművészet. 1937. 189 l.

M D K

Braun Lili

Szőnyeg

A Bútor 1937. 9-10 sz. 126. l.

Braun Lili

iparmüvész

Ernst Muzeum Kiállitásai, CXXIII. Csoportkiállitás katalogusa 14 lap, 1931.

MDK

Braun Lili

Tamás Galéria. 1931. dec. 39.kiáll.

MDK

Braun Lili

Lakást diszitő kiállitás. Nemzeti Ujság 1937. szept. 26.

Braun Lili

Szerepelt a lakást diszitő művészetet bemutató kiállitáson. Tamás Galéria.

Kat. 1935. Szept. 26.-Okt. 10.

Braun Lilli

A Tamás Galériában rendezett harást díszítő kiállításon könyvekkel szerepel

N.U. 1937. IX. 26.

MDK

Braun Lili

-ie.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

MDK

Braun Lily, ip.müv.

bútorkelme, függönyanyag termékei a Textil munkák fülkéjében gyönyörködtettek.

Az Ipar. Társulatnak az Iparm. Muzeumban rendezett 50 éves jub. kiállításának résztvevői.
Magyar Iparmüvészet. 1935. 265.l.

MDK

Braun Vera

1946-ban résztvett meghivásra Párisban az ellenállás vértanui hozzátartozóinak megsegitésére a Musée des Arts-ban rendezett kiállitáson, valamint az ugyanekkor ott rendezett magyar reprezentativ kiállitáson

Gereblyés László: Magyar képzőművészek Franciaországban. Uj Epitészet, 1947. 1.sz. 13 l.

Braun Zsigmond

munkáiban mutatkozik biztató ígéret.
(Csabai-Ékes L. iskolájának növendéke)

Grafikai növendékkiállítás az Iparművészeti Társulatban (Andrássy-út 69.)

Ujság, 931-X-11.

MDK

Braunné Andreetti Olga műtáros

Tallinban a Népműv.,háziipari és iparműv.
kiállitást rendezte a Társulat megb.
A megnyitás 1936.febr.15.-én volt.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magyar Iparművészet, 1936. 29-30.lap

BRAUNAUER, Georg, pozsonyi vrékkévistő

G. B. Gesselmacher, 68 éves feleségre megkatt.
(1840, 235 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Braun Lukács

(a név gyanus!)
brassói ötvös
XVII. sz.

l.

Varjú 1929

77. l.

1½% skontó 898·20

lej. dec. 22. 59021·20

600 hl. bort @ 151·20

lej. márc. 26. 90.720·–

Árú a mérleg

2. számlának

Folyószámlának

27. Sebők János, Győr:

2% forg. adóért 2.994·80

1% leb. jutalékért 1.497·41

költségért 22·35

½ nyereségért 8.784·01

1. átvitel

2. átvitel

D Braun Mária

Textilből dicsérő okm.

Éimisk 1916/17. 31. C.

V

és sima karimájú plaquetten 1909.

dultan, ~~és~~ arczélben van abrázol-
a rövid, bajusza és legye kicsiny,
Öltözete: ing és begombolt egy-
gallérral. Felirata a kép alatt:

RUSZ
3-1903

mélyített mezőrnye

n: BALIKO 1909

eretei 14.2:11.2 cm.

5-én Baliko Sándortól 40 K-án
tett 1909: VI. 5-én.-- Elszámol-
175 szám alatt.

282

1778

MDK

Braun Margit

Müvészház V. csop.kiáll. 1911.máj.

Braun Margit

Sas Ferenc és Prottmann Stella "kisebb igényü dolgokkal egészitik ki a kollekciót"- a Müvészet c. rovatban közölt kritika szerint, mely a Müvészházban rendezett kiállitásról számol be, sign. nélkül, "Müvészház" cimmel.

A HÉT, Bp. 1911. május 21.
XXII. évf. 21. sz. 343. lap.

Ð Braun Markus

fesso

l.

LykaMagymů1800-50

~~15~~, ~~431~~, 520 l

3.

4.

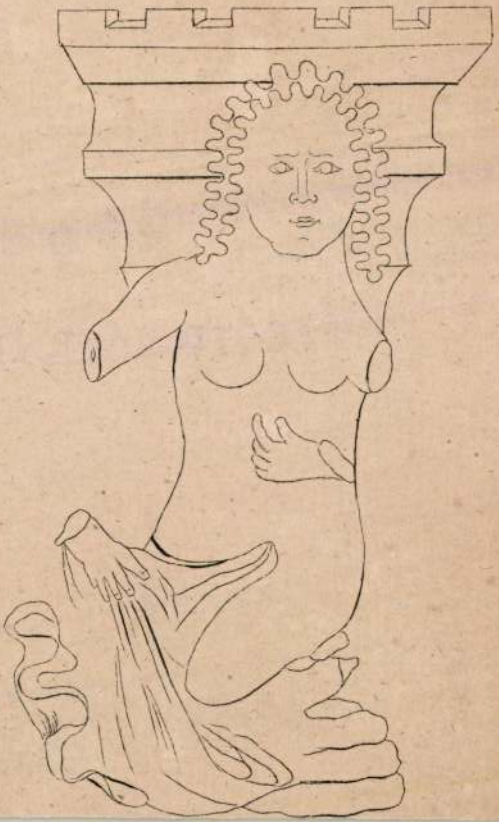

Braun Mihály

szül. Budapesten 1863 ápr. 17

Fr. 8 gimn.

1885/86 I - vendéglát

1886/87 I. " "

1886/87 II " "

Hampel József dr. IV. 229

Braun Mihály

1885/86 II. – 1886/87 I.

Ferkó zámfő iskola

71. l.

egyenes vonalakat, alkotásai lükteto, vibráló életet élnek. Torinóban, a savoyai hercegek szolgálatában, pompás alkalma nyilt kivételes tehetségének érvényesitésére. A tudományos akadémia palotája, a nagyszabásu Pal. Carignano, a centralis S. Lorenzo-templom s a dóm királyi kápolnája (del Sudario) a leggazdagabb olasz barokk tetőpontját jelzik.

Bardt.

GUARRAZAR. A Toledo melletti G. az 1858-ban ott talált népvándorláskori leletről híres, mely 9 koronát tartalmaz. Legszebb köztük a Receswinthus-korona. Az egész lelet a Cluny-múzeum birtokában van.

GUAY (ejtsd: *güé*), *Jacques*, francia gemmametsző, * Marseille 1711, † 1793. Boucher tanitványa volt, majd Olaszországban járt és onnan visszatérve, „graveur du roi" lett, amellett Pompadourné szolgálatában állt és tanitómestere volt dilettáns törekvéseiben. Pompadourné nagyra tartotta őt és az ő hagyatékából G. müveinek hosszú sora került a párizsi Bibliothèque Nationale gyüjteményébe. Sokat dolgozott Bouchardon, Boucher, Vien kompoziciói után. Főmüve egy nagy sardonyx XV. Lajos képmásával, az újabbkori gliptika híres alkotása.

GUBBIÓI MAJOLIKA. Az első majolikák Gubbióban már a XV. sz. közepén készülnek, s már ezek is, de főkép a későbbiek igen szép arany- és rubinfényü mázuk által tüntetik ki magukat. Ugy látszik, a fémfényü máz ebben a pompában csak Gubbióban készül, úgyhogy a szomszédos helyekről ide hozzák a kész majolikákat, hogy azokat lüszterrel élénkítsék. Giorgio volt legjobb mesterük, müvei úgy színezésben, mint lüszterben a legkiválóbbak. Halála után (1560) tanitványai és fiai folytatják müvészetét, de az ő színvona-

Braumauer György

vésnök

Jul. 1885.

Esti tanf.

ötvösség

Értímisk

1902/3.

67. l.

Braun(?)er kőmives

Kassa, 1655

Tört. Tár, 1899, 151

BRAUNAUER, Joseph, pozsonyi avztalonyéd

T. B., Tischlergesell, 5 hetes fia meghalt. (1833, 2211)

—

U. az, 53 éves felesége meghalt. (1845, 4081)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ø S. Braun Lili

tervező iparnővész

lakástextil, lampa-
ernyők

Bp. V. Nádor u. 20

irod

Szolay iparm

Ó Braunauer György

mül. 1885. Esti tanf. ötvösség.

Altlechner Károly vésnöknél.

Értimusk. 1901/2. 44 l.

~~Alt-Soll (= Zólyom) V. 115.~~

Ø Braun Mihály
hegedükészítő Szeged
l.
Harc 1944. I. évf
28. 14

Nemzeti Ujság—Uj Nemzedék ismét megjelenik, ugyanezt a közérdekű és a nemzet érdekében való munkát kívánjuk meggyőződéssel folytatni. Hisszük éppen ezért, hogy több mint negyedszázados kapcsolatunk az időleges szüneteltetés alatt sem szakadhat meg. Kérjük tehát minden egyes előfizetőnket, hogy ennek a kapcsolatnak a fenntartása végett lapunk időleges szüneteltetése idején is fogadja szivesen a november elején nála jelentkező megbizottainkat és az előfizetési nyugta beváltásával adja bizonyságát ragaszkodásának és a Központi Sajtóvállalattal való együttérzésének.

maradtunk

szeretettel és tisztelettel:

KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT IGAZGATÓSÁGA
A NEMZETI UJSÁG—UJ NEMZEDÉK
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Pallas nyomda, Budapest. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

megjött

Braun Mihály

hegedűtanító

a XIX. sz. végén

Kolozsvár.

Lützendorff

F. l.

Erdélyi zene- és

színművészeti kiáll.

Kolozsvár, 1941. 13. l.

Braun Mihály, farc-
kas. 1657. Nagyszeben-
ben.

Albrich, K.: Die
Bewohner Hermann-
stadts im Jahre 1657.
Archiv. 1883. 288. l.

tkár.

k.

megírva

Braun Mihály

Farekas (Töpfer)

1657. Nagyszeben

Albrich Herm

288. l.

— TASAK. —

842 MÁRC 3f

MAGYAR KIR. POSTA

Europa könyvkiadó rt.

V) Budapest V.

Rothermere-utca 12. III. 2

Braun Vera

rajzokkal szerepelt a Salon d'automne
kiállításán.

Magyar művészek a párisi őszi tárlaton.
Mu. 931. XI. 5.

Braun (Vera)
nerepelt a Salon d'Automne kiállitásán.
A kiállitáso Villani Frigyes magyar
követ is megjelent.

Magyar művészek a párisi őszi tárlatos.
P. H. 931. XI. 6.

Brann (Vera)

a úgy pásztvevő művész egyike.

Magyar művészek a párizsi őszi tárlaton.

P. H. 931. XI. 6.

MDK

Braun Vera

Hajók

Kékvirág

Három cserép

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek kiáll. B.Szal. 1948. aug.

MDK

Berda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A. terem, 1960.

BRAUN VERA, festő

Aug.20.A Külföldön élő magyar mesterek Óbudapesten,c. kiállításon szerepeltek:a konstruktivista svéd Forbát alfréd,az Északamerikai Kepes György,Braun Vera, Frank MagdaGertler Tibor,stb. 26.old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten. 24.old

Muzsák,Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

MDK

Braun Vera

Uri szobarészlet, negro rajz

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.
1922. jan. 5 l.

MDK

Braun Vera

Európai Isk. Francia-Magyar kiáll.

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

Braun Vera

Párisi őszi kiállításon 2 réz-karccal szerepelt.

NÜ-932. XI. 18.

Braun Miklós

festő

1897–99.

Éimisk 1930. 82. l.

KOMÁROMI JÁNOS
Budapest, I. Schwarzer Ferenc u. 3.

75182

Ø Braun Miklós

Hul. 1882. Rk. Budapest

Hul.

1899/900 II. vendéglat

Gyűrűk, római V. 243

Braun Vera

Hajók

Kékvirág

Három cserép

Francia, spanyol kürtőrsasági és magyar művészek kiállítása. Nemzeti Szalon, 1948. augusztus.

Braun Vera.

Az Iparművészeti Társulat szúpadmű-
vészeti kiállításán díszlettervei
szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1925. Máj. 31

MDK

Braun Vera

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv. kiáll. a N.Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

MDK

Braun Vera

Szénrajz

Francia-magyar kiáll.kat. 1947. ápr.-máj.

Braun Vera

Párizsi őszi Szalon kiállításán neve szerepelt.

PH-930.XI.18.

BRAUNBERGER Jakab egri kőműves. A XVIII. század közepén az egri városi adóösszeírásokban 1756-66 közötti időkben.mutatható ki.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Braunberger Jakab, kőműves

1756-66 között szerepel
az egri adóösszeírásokban

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 315. old.

Ø Braunberger Salamon

Hul. Pakson 1866 aug.

12. Halasi ref. gim. élts.

1886/87 I. I. ontály

1886/87 II. " "

1887/88 I. II. " "

1887/88 II " "

1888/9 I. II. "

1888/9 II " "

Lanevre

magit a nos ontalyka

3 Rán

cher Vilmosné. –

Braunberger Salamon

1886/87 – 1888/89

Felvásárlási jegyzőkönyv

71. l.

BRAUNAUER, Joseph, pozsonyi asztalossegéd

J.B., Tischlergesell

5 hetes fia megh.	1833, 221 l.
53 éves felesége megh.	1845, 408 "

Pr.Z.

BRAUNAUER, Georg, pozsonyi székkészítő

G.B., Sesselmacher,

68 éves felesége megh. 1840, 235 l

Pr.Z

Braun Véra

Tovább

A párisi magyarok.

Szép kiállitás,a square Vergennesben, a Magyarok demokratikus Egyesületében. Annál sikerültebb,mert megmutatja egy nép barátságát irántunk és kulturájának a miénkkel közös forrásait.A párisi iskola csodásan folytatódik /?/ ezekkel a müvészekkel,kiknek nevei Marton,Bertalan,Gömöry,Schef fer,Czobel,Braun,Pikka,Gertler,Freund. A legjobbakat említem,kik a modern magyar müvészet fejlődéséről biztositanak bennünket.

/ Square Vergennes,május 13-28/

A R T S , 1949.május 27

Hold: első negyed

Izr. S. Thezaveh

Braun Vera

Kiendlve

Braun Vera

— **Magyar festőnő sikere Londonban.** Londoni ujságokban olvasunk Braun Vera magyar festőnő ottani kiállitásáról. Braun Vera neve itthon még ismeretlen, mert kiállitáson eddig nem mutatkozott be itthon. A londoni kritika igen elismerően ir finom és egyéni vizfestményeiről, továbbá vonalas előadásu és a konturra szoritkozó rézmetszeteiről, amelyeken a párizsi élet, azután a cirkusz világának jeleneteit mutatja be ötletesen és mulatságosan. Braun Vera Jaschik Álmos iskolájából került ki és Bécsben, Cossmann mester osztályán tanulta meg a rézmetszést.

Ujság 936 I. 22.

	Pengő		Pengő	
zesen				
Le a bevételt				
Kifizetendő összeg				

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapes

gyosztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma.....

A főpénztár:

PÁN, MÁRTA
f. 1923

227. Frukt — *Blyerts*
228. Musslor — »

POR, BERTALAN
f. 1880

229. Studie — *Svartkrita*
230. Tjur — »

RÓZSA, GYÖRGY
f. 1907

231. Kvinnoporträtt — *Blyerts*

SCHÖFFER, MIKLÓS
f. 1912

232. Fantasi — *Tusch*

SZÉKELY, V. P.
f. 1922

233. Gammal man — *Tusch*

VÖRÖS, BÉLA
f. 1899

234. Naket — *Blyerts*
235. » — »

VÁLL, ZOLTÁN
f. 1922

236. Huvud — *Svartkrita*

Nationalmusei utställningskatalog 145

UNGERSKA GRAFIKER OCH TECKNARE AV IDAG

Braun Vera

NATIONALMUSEUM

April 1948

Utställningen står under beskydd av Ungerska Republikens minister i Stockholm, herr Vilmos Böhm.

Utställningsmaterialet har insamlats av De Ungerska Konstnärernas Fria Organisation, godkänts av Ungerska Konstrådet och understötts av Ungerska Ecklesiastik- och Undervisningsdepartementet. Det har kompletterats med material från Statens Konstmuseum, Budapests Konstgalleri och herr Pál Szegis och fru György Gombosis samlingar.

Utställningen har i Stockholm arrangerats av förste intendent Ragnar Hoppe och intendent Gunnar Jungmarker i samarbete med konstnären József Domján, kommissarie utsedd av De Ungerska Konstnärernas Fria Organisation.

GOMÉRY, IMRE
f. 1902

216. Badande kvinna — *Blyerts*
217. Bondflickor — »

HAJDU, ISTVÁN
f. 1907

218. Komposition — *Krita*

KANDO, N.
f. 1908

219. Landskap — *Svartkrita*
220. Stilleben — »

KOLOSVÁRI, Zs.
f. 1910

221. Komposition med tjur — *Kopparstick*
222. Komposition med två kvinnor — »

LENGYEL, LÁSZLÓ
f. 1904

223. Komposition — *Tusch*
224. Abstraktion — »

MARTON, ERVIN
f. 1912

225. Krig — *Tusch*
226. Zigenarflicka — *Blyerts*

UNGERSKA KONSTNÄRER I PARIS: »GROUPE DES BEAUX-ARTS»

Förord av Jean Cassou, direktör för Musée de l'Art Moderne, till den ungerska grafiska utställningen i juni 1947 i Paris:

»Dessa ungerska konstnärer tillhöra Parisskolan och ha deltagit i franska motståndsrörelsen. Vår vänskap är grundad på dessa båda orubbliga pelare. Alla deras hos oss utförda verk tjäna deras land. Dessa verk förde en fläkt av det äkta Ungern in i vårt franska liv, som ej på annat sätt kan fullkomnas än genom att öppnas för inflytanden utifrån, genom att tillsammans med de andra folkens uttryckssätt, strävanden och krafter bringa offer åt berikande av tillvaron. *Jean Cassou.*»

BEOTHY, E.
f. 1897

208.	Dans	*Tusch*
209.	Par	»

BERTALAN, ALBERT
f. 1899

210.	Hamn	*Rödkrita*
211.	Kvinna knytande nät	»

BRAUN, VERA
f. 1917

212.	Fartyg	*Svartkrita*
213.	»	»

GERTLER, TIBOR
f. 1902

214.	Naket	*Tusch*
215.	»	»

I Nationalmuseets serie av grafik- och bokutställningar från främmande länder ingår enligt ett gammalt avtal också en exposé över den samtidiga ungerska grafiken. Utställningsmaterialet har sammanställts av De Ungerska Konstnärernas Fria Organisation, som till de grafiska bladen också fogat ett antal akvareller och teckningar. Jag tackar denna förening och dess hitsände kommissarie, konstnären József Domján, för deras intresserade arbete, ävensom direktören för Budapests Konstgalleri Ö. Gábor Pogány för det företal, varmed han inleder denna katalog.

Stockholm i mars 1948.

Erik Wettergren.

Vinjett:

Derkovits: BONDE SLIPANDE LIE. Träsnitt.

ZILAHI, EDIT

f. 1920

204. Köbildning — *Tusch*

OELMACHER, ANNA

f. 1908

205. Gumma — *Blyerts*
Privat ägo.

206. Potatisplockerska — *Linoleumsnitt*

207. Sommar — »

VASZARY, JÁNOS

f. 1867, d. 1939

194. Studie — *Färgkritor*

Tillhör Budapests Konstgalleri.

VASZKÓ, ERZSÉBET

f. 1903

195. Landskap — *Pastell*

VEDRES, MÁRK

f. 1870

196. Självporträtt — *Blyerts*

197. Naket — *Rödkrita*

Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

VILT, TIBOR

f. 1904

198. Självporträtt — *Blåkrita*

Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

Vörös Béla Kassel

ZÁDOR, ISTVÁN

f. 1882

199. Pustan vid Bugac — *Mjukgrundsetsning*

200. Efter belägringen, Budapest — *Tusch och sepia*

201. Hotell Hungaria — *Tusch*

202. Framför Konstindustrimuseet — »

ZEMPLÉNYI, MAGDA

f. 1908

203. Figurstudie — *Tusch*

Tillhör Budapests Konstgalleri.

UNGERNS KONST AV IDAG

DET ÄR ingen tillfällighet, att Ungerns progressiva kulturliv vaknade till ökat självmedvetande i samma mån som krigets påfrestningar tilltogo. Dessa påfrestningar hade kommit våra målare och skulptörer att lidelsefullt taga ställning i nationella och

humanistiska frågor. Ju mer överhängande faran blev, desto eftertryckligare förkunnade de i sitt verk framstegets idé. Såsom reaktion mot den tyska aggressionen framträdde den franskorienterade riktningen inom vårt måleri allt tydligare, speciellt från och med åren 1939—40. Inom den äldre generationen böra i det avseendet Béla Czóbel, Josef Egry och Ödön Márffy nämnas. Visserligen hade dessa accepterats av publiken redan tidigare, men en mera allmän framgång började de skörda först vid nämnda tid. Det sagda innebär dock ingalunda, att ungersk konst icke redan tidigare skulle ha mottagit betydande impulser från Paris. Alltsedan den tid, då József Rippl-Rónai verkade, d. v. s. från sekelskiftet, befruktades ju vårt måleri av de radikala strävanden som utgingo från Paris, närmare bestämt från Cézanne.

Efter slutet på skräckväldets tid fick publiken stifta bekantskap med en rad framstående konstnärer, vilka dött för ett par decennier sedan men medan de verkade hållits tillbaka av det nu störtade systemets ledare och tongivande kretsar, därför att deras konst var revolutionär, förbryllande och ur kälkborgerlig synpunkt »farlig».

Bland dessa banbrytare må nämnas Tivadar Csontváry (död 1919), en de subtila själstillståndens målare, därtill en romantiker med dragning åt exotism. Ävenså János Nagy Balogh (död 1919), den förste proletärmålaren, samt Lajos Gulácsy (död 1932), en konstnär med påfallande rik fabuleringsgåva, vars

SZÖNYI, ISTVÁN

f. 1894

181. Läsande man — *Etsning*
182. Självporträtt — »
183. Huvuden — »
184. Nakna kvinnor — *Tusch*

Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

TOROCZKAY, OSWALD

f. 1884

185. Genom fönstret — *Svart- o. rödkrita*
186. Fattig kvinna — *Svartkrita*
187. Arbetare — *Brunkrita*

UITZ, BÉLA

f. 1887

188. Självporträtt — *Tusch*

Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

189. Naket — »

Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

VADON, BENJÁMIN

f. 1888

190. En arm av Donau — *Tusch*

Vall Zoltán häkt

VARSÁNYI, PÁL

f. 1902

191. Tvätterska — *Träsnitt*
192. Arbetarbegravning — »
193. Minne av år 1944 — »

SZALAY, LAJOS

f. 1910

169. Den arme Villon — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

170. Bedjande munkar — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

171. Julianus — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

172. Stående kvinna med barn — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

173. Syndafloden — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

174. Mor med barn — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

SZALMÁS, BÉLA

f. 1918

175. Torg — *Tusch*

Székely V. P. Lätul

SZENTIVÁNYI, LAJOS

f. 1909

176. Stilleben — *Tusch*

177. I badhuset — »

SZOBOTKA, IMRE

f. 1890

178. I ladugården — *Etsning*

179. Tiggare på torget — »

180. Gravläggningen — »

måleri präglas av den uppdrivna färgskalan och ett mot prerafaelism tenderande formspråk. Över dessa konstnärer anordnades det under de två senast förflutna åren minnesutställningar, som lockade stora besökarskaror. Under krigets fjärde år utkom en monografi över László Mednyánszky (död 1919), ädlingen som i sin konst förevigade vagabonder, fattiga och elända. Den störstaf örståelsen mötte kanske Gyla Derkovits' (död 1934) konst, då den nu drogs fram i ljuset, detta särskilt tack vare hans ansvarsmedvetna sociala inställning.

År 1944, tre veckor före den tyska ockupationen, dog István Dési Huber, som i alla hänseenden fortsatte Derkovits' gärning. Han förstod att skickligt förena det moderna måleriets skilda landvinningar. Hans konst var emellertid icke ensidigt inriktad på lösandet av formella måleriska problem utan tog i sin skildring upp motiv som berörde kroppsarbetarnas hårda kamp för tillvaron.

Under kriget framträdde även »Progressiva Bildande Konstnärers Grupp» såsom sluten organisation. Medlemmarnas tidigare försök till sammanslutning realiserades nu i farans stund såsom en kraftig reflexrörelse, vilken mobiliserade måleriets och skulpturens medel i befrielsens tjänst.

Derkovits' exempel förmådde de unga till gemensamt ställningstagande, dessa unga som väl kände sina sociala förpliktelser och åtogo sig att ställa sin verksamhet i den världsåskådliga upplysningens tjänst. De

utställningar de arrangerade under åren för krigsförklaringarna verkade med protestens och motståndets kraft.

Bland dem dogo Pál B. Juhász, György Kondor, Andor Sugár, Imre Ámos, György Schnitzler, efter en lovande start, för sina idéer och därmed för sin konst.

I och med att Ungerns historiska kris löstes, trädde en ung generation fram ur förberedelsernas och rotlöshetens dunkel. Detta är en skara, som på grund av sin ålder dragits mitt in i krigshandlingarna och nu, berikad med ögonvittnets upplevelser, fullföljer det skapande arbetets bud. Generationens medlemmar lämnade ateljéernas slutna problematik och voro beredda att möta livets frestelser och erfarenheternas myller, naturligtvis samtidigt med att de helt och hållet upprätthöllo den höga nivån. Så till vida ansluta de sig till dem, som först nu lyfts av kritiken ur glömskans djup eller ur en undanträngd position och tillsammans med vilka de påbörja en ny period i det ungerska måleriets historia. Till skillnad från de äldres intima arbeten förbereda de utförandet av stora representativa uppgifter. De viga sin förmåga åt den kollektiva uppenbarelsen. De planlägga utsmyckningen av kulturhem, samlingssalar, folkbibliotek samt påskynda liknande verk i offentliga byggnader och ämbetslokaler.

Av intresse är att icke få medlemmar av denna grupp ha valt grafiken såsom uttrycksmedel. Det har

SIMON, BÉLA

f. 1910

156. I trädgården — *Sepia*

SUGÁR, ANDOR

f. 1903, d. 1944

157. Kata — *Bläck*
Privat ägo.

158. Sittande naken flicka — »
Privat ägo.

159. Sittande man — *Tusch*
Privat ägo.

160. Aktstudie — »
Privat ägo.

SZABÓ, KÁLMÁN, G.

f. 1897

161. Timmerhuggare — *Träsnitt*

SZABÓ, IVÁN

f. 1913

162. Vagnen drages — *Tusch*
Tillhör Statens Konstmuseum, Budapest.

163. Ryttare — »

SZABÓ, WLADIMIR

f. 1905

164. Pilgrimer — *Etsning*

165. Budapest 1945 — »

166. Marknadstorg — *Blyerts*

167. Gamlingar — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

168. Fattiga — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

RIPPL-RÓNAI, JÓZSEF

f. 1861, d. 1927

145. Musikanter — *Blyerts o. akvarell*
Tillhör Statens Konstmuseum, Budapest.

146. By — *Blyerts o. akvarell*
Tillhör Statens Konstmuseum, Budapest.

147. Nakna kvinnor — *Mjukgrundsetsning*
Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

148. Jordbruksarbete — *Färglitografi*
Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

RÓNA, EMMI

f. 1904

149. Flyktingar — *Tusch*

Rózsa György hátul

ROZSDA, ENDRE

f. 1913

150. Sittande man — *Tusch*

RUZICSKAY, GYÖRGY

f. 1896

151. Urskog — *Litografi*

SCHALK, LÁSZLÓ

f. 1900

152. Brobygge — *Tusch o. akvarell*

153. Dam med parasoll — *Monotyp*

154. Stilleben med figur — »

Schalk László hátul

SCHÖNBERGER, ARMAND

f. 1885

155. Självporträtt — *Svartkrita*

visat sig, att krisens konstart är teckningen, just till följd av dess spontana karaktär. De som känsligt och häftigt reagerade för yttre händelser grepo automatiskt pennan för att utan omsvep fixera sina farhågor, misstankar och onda aningar.

Ö. Gábor Pogány
Direktör för Huvudstadens Konstgalleri, Budapest.

NEMES LAMPÉRT, JÓZSEF

f. 1891, d. 1923

137. Kvinnlig aktstudie — *Tusch*

Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

NOLIPA, ISTVÁN PÁL

f. 1907

138. I köket — *Bläck*

139. I köket — »

NOVOTNY, EMIL RÓBERT

f. 1898

140. Naket — *Tusch o. rödkrita*

Tillhör Budapests Konstgalleri.

NYERGES, PÁL

f. 1914

141. Karusell — *Linoleumsnitt*

142. Parlamentsbyggnaden år 1945 — *Tusch*

Pán Mária házul

PERLOTT, CSABA VILMOS

f. 1879

143. Korsnedtagningen — *Litografi*

Pór Bertalan házul

PROHÁSZKA, JÓZSEF

f. 1885

144. Arbetsplats — *Svartkrita*

Oebmacher Anna 29. lapon

MEDVECZKY, JENÖ
f. 1902

130. Ammande kvinna *Akvarellerad penntecknig*
131. Komposition med män och hästar *Akvarellerad blyertsteckning*

MAGYERI, BARNA
f. 1920

132. Flickhuvud *Tusch*

MENYHÁRDT, JÓZSEF
f. 1901

133. Fattigdom *Träsnitt*

MIHÁLCZ, PÁL
f. 1899

134. Torra träd *Akvarell o. tusch*

MOLNÁR, C. PÁL
f. 1894

135. Kvinna och hundar *Träsnitt*

NAGY, ISTVÁN
f. 1873, d. 1937

136. Klyfta *Pastell*

Tillhör Budapests Konstgalleri.

ANNA, MARGIT
f. 1913

1. Självporträtt *Tusch*

ARATÓ, JÁNOS
f. 1919

2. Hus *Akvarell*

ASZÓDI WEIL, ERZSÉBET
f. 1901

3. Skördefolk *Etsning*
4. Tåget kommer! »

ÁMOS, IMRE
f. 1908, d. 1944

5. Två huvuden *Tusch*
6. Anna »
7. Kvinnohuvud »
8. Kvinna och barn *Akvarell*
9. Dödens ängel *Gouache*
10. Det stympade trädet »

BÁLINT, ENDRE
f. 1914

11. I ljusskenet *Linoleumsnitt*
12. I ljusskenet »
13. Nature morte *Tempera*

Tillhör Budapests Konstgalleri.

BÁN, BÉLA

f. 1909

14. Krig — *Bläck*
Tillhör Budapests Konstgalleri.
15. Hopkrupen — *Tusch*
16. Manshuvud — »
17. Komposition — »

BARCSAY, JENÖ

f. 1900

18. Landskap med gestalter — *Tusch, akv. o. krita*
Tillhör Budapests Konstgalleri.
19. Landskap med gestalter — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

BARTA, MÁRIA

f. 1897

20. Sittande pojke — *Tusch*
21. Den skrivande — »

BARTONIEK, ANNA

f. 1896

22. Dantes Inferno, XXXIV — *Träsnitt*
23. Dantes Inferno, La Fortuna — »
24. Dantes Inferno, III—IV — »

BECK, JUDIT

f. 1909

25. Teckningar — *Tusch*

KOFFAN, KÁROLY

f. 1909

120. »De Profundis» — *Linoleumsnitt*
120 a. Min son — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

Kolozsváry Zsigmond kölcsönéből

KONTRASZTY, LÁSZLÓ

f. 1906

121. Landskap (2 st.) — *Tusch*

Lengyel László kölcsönéből

MÁRFFY, ÖDÖN

f. 1878

122. Landskap — *Tusch*
123. Kvinnor — »

MAROSÁN, GYULA

f. 1915

124. Komposition — *Tusch*
125. Komposition — »

MARTINSZKY, ANNA

f. 1904

126. Schokatzer-kvinnor — *Etsning*
127. Schokatzer — *Akvarellerad etsning*

Márton Ervin kölcsönéből

MEDGYESSY, FERENCZ

f. 1881

128. Nakna — *Bläck*
129. Aktstudie — *Tusch*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

KÁDÁR, BÉLA
f. 1877

111. Panter — *Bläck*
112. Komposition — *Gouache*

Kandó N. hátul

KEMÉNY, LÁSZLÓ
f. 1901

113. Blind positivspelare — *Akvarell o. tusch*

KERÉNYI, JENÖ
f. 1907

114. Naket — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

KERNSTOCK, KÁROLY
f. 1873, d. 1940

115. Naket — *Tusch*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

116. Porträtt av Vámbéry o. Meller (2 st.) *Blyerts*
Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

KMETTY, JÁNOS
f. 1889

117. Småstad — *Akvarell*
Tillhör Statens Konstmuseum, Budapest.

118. Mor och barn — *Tusch*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

119. Naket — »
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

BECK, Ö. FÜLÖP
f. 1873, d. 1945

26. Naken kvinna — *Krita*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

27. Två musicerande — *Kol*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

BENCZE, LÁSZLÓ
f. 1907

28. Sensationella nyheter — *Tusch*
29. Mor med barn — »
30. Dryckenskap — »
31. Pro Patria — »

BENEDEK, JENÖ
f. 1906

32. Arbetare — *Tusch*
33. Gammal zigenarkvinna — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

Beöthy I. hátul

BERÉNY, ROBERT
f. 1887

34. Tvagning — *Blyerts*
Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

35. Mor och barn — »
Tillhör Herr Pál Szegi, Budapest.

Bertalan Albert hátul

BOKROS BIRMANN, DEZSÖ
f. 1889

36. Naken man — *Tusch*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

37. Huvud — *Blyerts*

BORBEREKI, K. ZOLTÁN
f. 1907

38. Naket — *Tusch*

BORDÁS, FERENC
f. 1911

39. Linberedning — *Träsnitt*
40. Zigenare — »

BORNEMISSZA, GÉZA
f. 1884

41. Parkbild — *Akvarell*
Tillhör Statens Konstmuseum, Budapest.

BORSOS, MIKLÓS
f. 1906

42. Vid stranden — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.
43. Vid stranden — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.

BÓTOS, SÁNDOR PÉTER
f. 1921

44. Funderingar — *Linoleumsnitt*
45. Grubbel — »

BÖSZIN, ENDRE
f. 1923

46. Stilleben vid fönster — *Linoleumsnitt*

Braun Vera hasul

CENE, BÉLA
f. 1911

47. Bröd och fiskar — *Tusch*

HAJNAL, JÁNOS
f. 1913

100. Gammelmoran — *Tusch*

HAY, LÁSZLÓ KÁROLY
f. 1909

101. Läsande kvinna — *Tusch*

HINCZ, GYULA
f. 1904

102. Guldåldern I — *Bläck*
Tillhör Budapests Konstgalleri.
103. Guldåldern II — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.
104. Guldåldern III — »
Tillhör Budapests Konstgalleri.
105. Hästen flås — *Svartkrita*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

HOLLÓ, LÁSZLÓ
f. 1887

106. Lantarbetare — *Sepia*
107. Getter — »

ILOSVAY VARGA, ISTVÁN
f. 1891

108. Det gula huset — *Gouache*

JANKAI, TIBOR
f. 1899

109. Avrättade fångar — *Svartkrita*
110. Martyrer i Auschwitz — »

FRANK, FRIGYES
f. 1890

89. Mimi vilande — *Svartkrita*

GÁCS, GYÖRGY
f. 1914

90. Arbetare — *Bläck*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

91. By — *Tusch*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

92. Mansporträtt — »
Privat ägo.

93. »Musikern i Saint-Merry» — »
Privat ägo.

94. Försjunken i tankar — »

GADÁNYI, JENÖ
f. 1896

95. Landskap — *Akvarell o. tusch*

96. Landskap — »

GRABER, MARGIT
f. 1895

97. I verkstaden — *Svartkrita*

GY. SZABÓ, BÉLA
f. 1910

98. Väntan, hospitalsinteriör — *Träsnitt*

99. Hospitalspatient — »

CONRAD, PÁL
f. 1895

48. Tiggerska — *Tusch*

49. Offret — »

CZÓBEL, BÉLA
f. 1883

50. Huvud — *Svartkrita*

51. Barn — »

52. Stilleben med lerkrus — *Pastell*

DELI, B. RÓZSI
f. 1894

53. Akt — *Tusch*

DERKOVITS, GYULA
f. 1894, d. 1934

54. Mor och barn — *Bläck*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

Bilder ur bondeledaren Dózsas historia (1514)
Privat ägo.

55. På marsch — *Träsnitt*

56. Bonde slipande lie — »

57. Porten stormas — »

58. Upprorisk bonde — »

59. Dózsa på stadsmuren — »

60. Skärmytsling — »

61. Temesvár — »

62. Bålet — »

63. Dózsa — »

64. Verbóczy! — »

65. Lörinc, klosterbrodern — »

DÉSI-HUBER, ISTVÁN
f. 1893, d. 1944

66. Bondgård — *Kol, krita o. täckfärg*
Privat ägo.

67. Bondgård — *Kol*
Privat ägo.

68. Ungersk bonde — »
Privat ägo.

69. Brunn — *Svartkrita*

70. Landskap med höstackar — *Bläck*

DOMJÁN, JÓZSEF
f. 1907

71. Dans — *Etsning*

DOMJÁN, MÁRIA
f. 1922

72. Illustrationer — *Träsnitt*

DUDÁS, MÁTÉ
f. 1903

73. Fiskare — *Linoleumsnitt*

DURAY, TIBOR
f. 1912

74. Sittande kvinna — *Tusch*

75. Efter badet — »

76. Vila — »

77. Vila — »

ENDRÖDY, GYÖRGY
f. 1910

78. Vår — *Svartkrita*

FARKAS, ALADÁR
f. 1909

79. Flickhuvud — *Bläck*

FENYÖ, A. ENDRE
f. 1904

80. I fönstret — *Svartkrita*

81. Svensk fiskare — »

82. Fiskare lagande nät — »

83. Svensk fiskarby — *Pastell*

FERENCZY, BÉNI
f. 1890

84. Ryttarstaty — *Rödkrita*
Tillhör Fru G. Gombosi, Budapest.

FERENCZY, VALÉR
f. 1885

85. Basilikan, Budapest — *Etsning*

86. Gatubild — »

87. Garnisonskyrkan, Budapest — »

FORGÁCS-HAHN, ERZSÉBET
f. 1916

88. János Kmetty, porträtthuvud — *Bläck*
Tillhör Budapests Konstgalleri.

Bán: KRIG. Bläckteckning.

Szalay: BEDJANDE MUNKAR. Tuschteckning.

Fenyö: FISKARE LAGANDE NÄT. Svartkritsteckning.

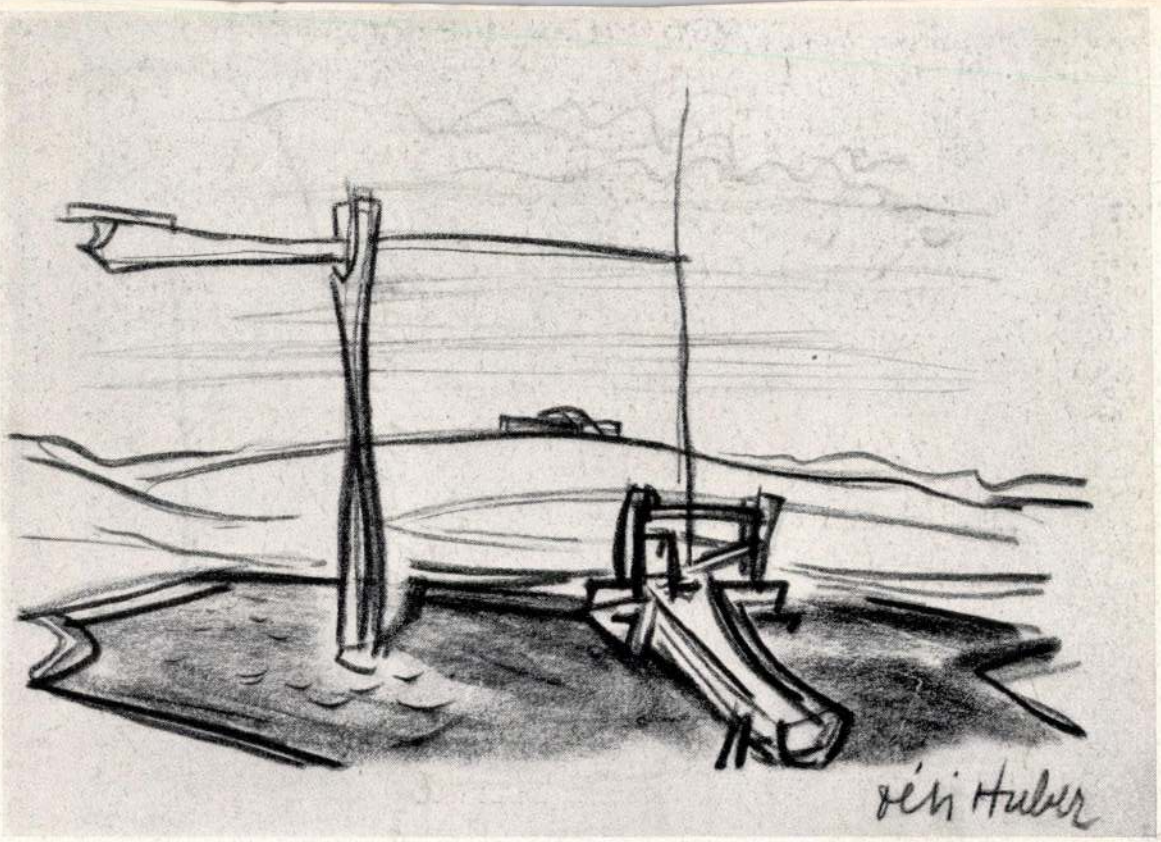

Dési-Huber: BRUNN. Svartkritsteckning.

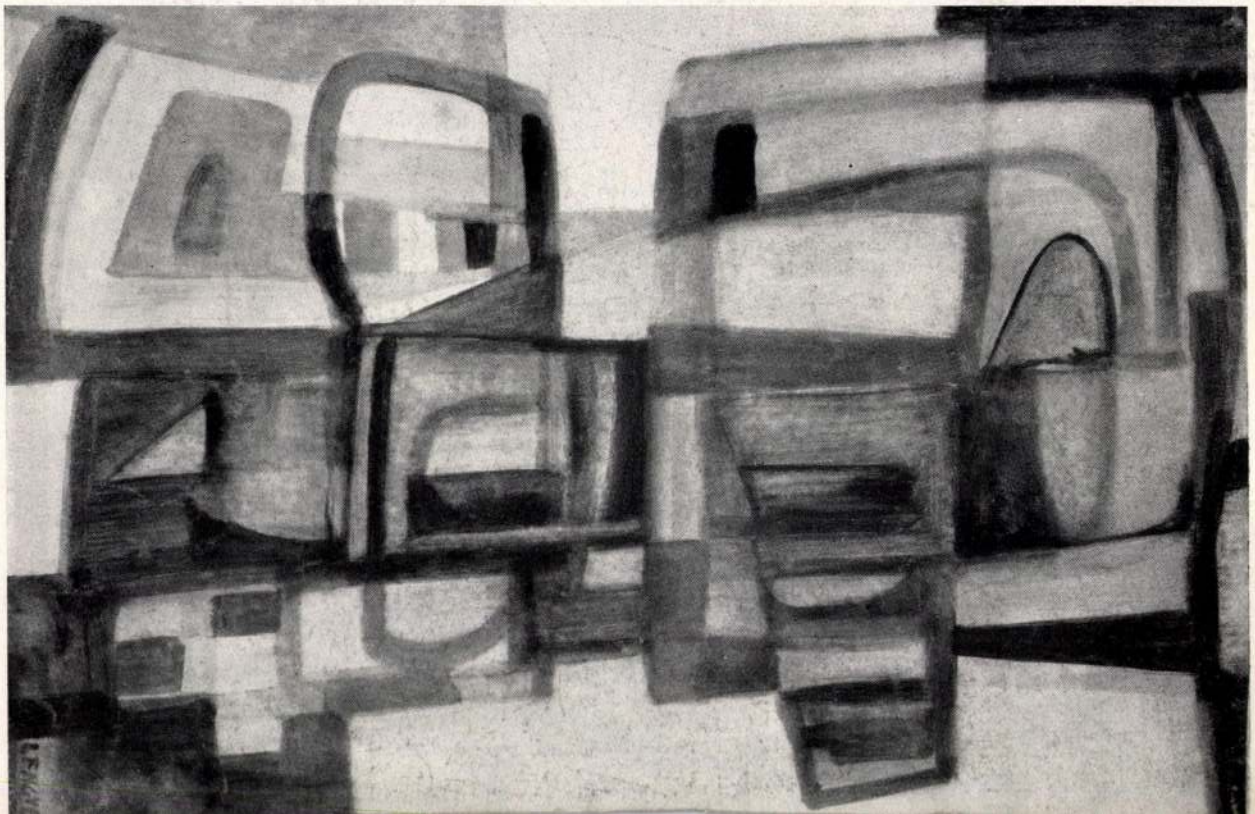

Lengyel: ABSTRAKTION. Tuschteckning.

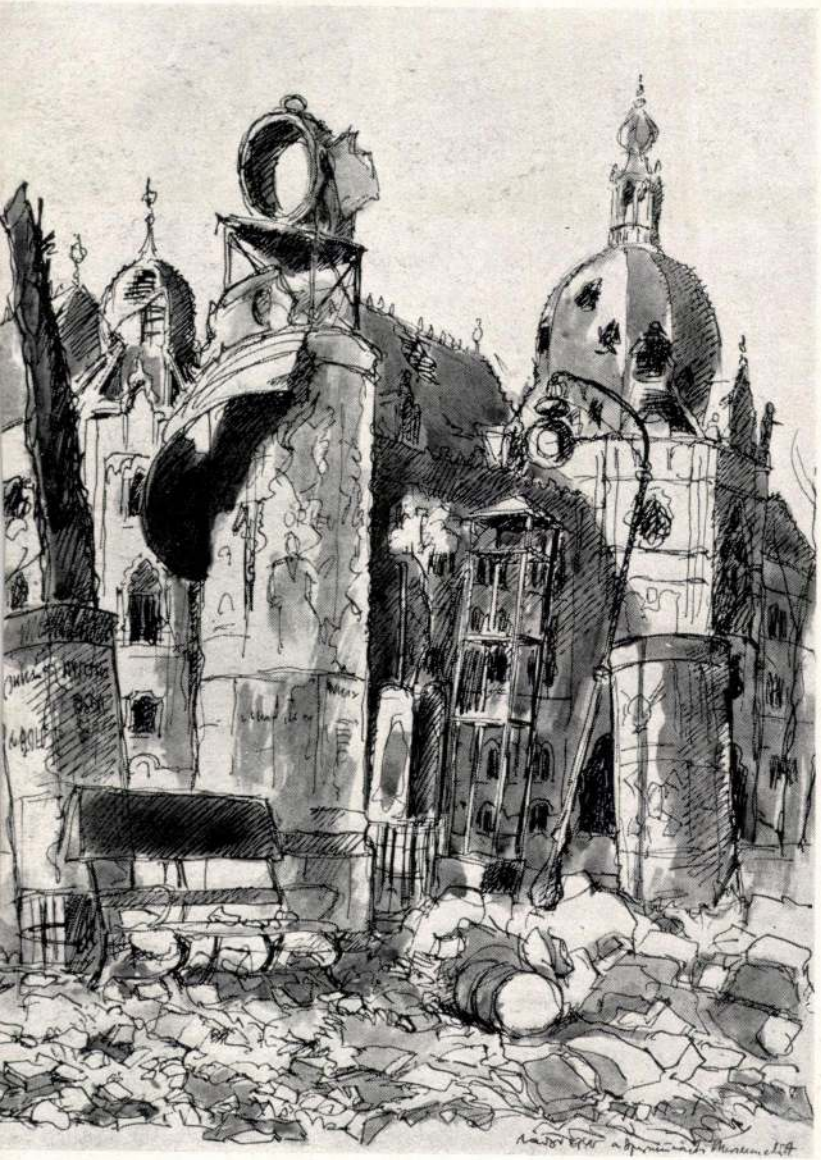

Zádor: FRAMFÖR KONSTINDUSTRIMUSEET.
Tuschteckning.

Ámos: TVÅ HUVUDEN. Tuschteckning.

Braun Vera, graf.

Szénrajz.

Európai iskola XV. - Francia-magyar kiáll. 1947. ápr. 4
máj.18.Kat.

Braun Vera

Páris

l. Index 21-24 n

Az Európai Iskola

Bp (1947?)

9. l.

Braun Vera műb.

1917.

Braun Sengel Vere

Emlitve

Major Máté: Külföldi magyar műnézet
Miállítása

Nagyvilág, Jg. 1970. 1715-1720. l.
nov.

Braun Vera

13 Úri szobarészlet. Negró rajz. Nem eladó

Nemzeti Szalon

Téli tárl.

1922. jan.

M.D.K.

Braun Vera

„Vera Veron néven nagy sikert **aratott** a párizsi Őszi szalonon rézkarcával. Az egyik legelőkelőbb párizsi művészeti kiadó, az Editions Bonaparte most kiadja "Cirkusz" c. albumát"- irja egyik rajzának repr.-ja alá a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1930. dec. 14-20. XX. évf. 51. sz. 30. lap

BRAUN VERA

Művei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Artner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Békés Megyei Népújság. 1970. szept. 27.

Braun Vera

Az Egyesült Államokból küldte el műveit az alábbi tárlatra.

Artner Tivadar: Külföldön élő magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban.

Veszprémi Napló: 1970, okt. 3.

BRAUN Vera

1947-es Francia-magyar Liallitásban mint a (Párizsi) franciaországi csoport tagja vett rent

1948-49 között elhagyta az országot

György-Patali 1990 26, 106, 153. p.

he image. You can further enhance your presentation by
g images and adding frames and backgrounds.

COMPATIBLE FILE FORMAT

me principles that influence your typeface choices, described
lso influence your ability to work with previously prepared
Your choice of graphics file formats is limited by the output de-
sing to produce your slides and overheads.

rPoint can import a wide variety of graphics formats, the capa-
uce them is limited by the output device you'll be using to pre-
es, overheads, or on-screen presentations.

ite Transparencies

ring black-and-white overhead transparencies with a Post-
uch as the Apple LaserWriter IINT, you can work with the
f file formats, including graphics stored as E

Braun-Lengyel Vera

Kompozíció I.	olaj, vászon	990 × 990 mm
Kompozíció II.	"	"	" "
Kompozíció III.	"	"	920 × 650 mm
Kompozíció IV.	"	"	" × 600 mm

XX. századi magyar művészet Szolnokon.
Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bogdán József 12. l.
(Műcsarnok)

Braun-Lengyel Vera

szül.: 1917. Festő.
Az Európai Iskola köréhez tartozott, dénlet- és kontúm-terveket kénített, 1948-ban itthon kiállított. Kb. 20 éve él Párizsban

Kiállított művei:

Kikötő I 1948 kréta 280 x 225 mm (repr.)
Kikötő II. " " 315 x 240 mm

XX. századi magyar származású művészek kiállítása.
Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bognár József. 11. l.
Műcsarnok

BRAUN – LENGYEL VERA

„KIKÖTŐRAJZ" C. MŰVE KIÁLLÍTVA A MŰCSARNOKBAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

Braun Vera

festő és grafikus

Párisban.

Nemzeti Szalon

1948. aug-sept.

kiatt

Braun Vera

1922. téli

kiáll. Nemzeti Szalonban

Uri szobarészlet,
negro rajz -

Zichy Janos gróf bronzplakettje
Murányitól X. 149

	Forint
69. B.-né portréja	magántulajdon
70. Karosszékben	300
71. Olvasás közben	350
72. Hölgyportré	350
73. Önarckép	250
74. Szines önarckép	400
75. Önarckép	200
76. Látomásos önarckép	250
77. Tanulmány	200
78. Erzsike	200
79. Klárika	300
80. Fiúfej	250
81. Boldogi Balázs néni	László Jenő úr tulajdona
82. Csősz	„ „ „ „
83. Bibliát olvasó néni	450
84. Bó. úr portréja	300
85. Tanulmányok anyámról	200
86. Nénike unokával	Antonighel úr tulajdona
87. B.-né portréja	László Jenőné tulajdona
88. Alvó nő	150
89. É. úr portréja	150
90. Tanulmány	100
91. Borzas Sándor mérnök úr portréja	Borzas Sándor mérnök úr tul.
92. A.-né portréja	150
93. Gr. M. portréja	magántulajdon
94. Heddy Rieger portréja	Adamy Béla mérnök úr tul.
102. Klári portréja	magántulajdon
102/a. Kisbíró portréja	László Jenőné tulajdona
102/b. P.-né portréja	Várkonyi tulajdona

AKTOK.

95. Akt a fotőjben	300
100. Akt tanulmány	250
101. Kék karosszékben	300

RAJZOK.

103. Kenyérdagasztás	Dr. Elek Sándor úr tulajdona
104. Boldogi szobám	magántulajdon
105. Kukoricafosztás	200
106. Vágóhídi jelenet	150

BRAUN MIKLÓS BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

„A SZERELMEMNEK AJÁNLOM"

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

A kiállitás megtekinthető
a
SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN
Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 12. félemelet.
Telefon: 189-554.

1947. évi október hó 8-ig naponta 10—5 óráig,
vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda, Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 6

	Forint
1. Szentek	475
2. Anyaszeretet	390
3. Álomfalu	250
4. A sokszemü város	200
5. Híd	100
6. Városszéli táj	150
7. Pipázó paraszt	375
8. Boldogi menyecske	350
9. Meseszerü Pomáz	Báthoriné tulajdona
10. A nagy könyörgés	275
11. A három Mester	200
12. Angyalok ha földre néznek	250
13. Alkohol	300
14. Arcok örvénye I.	250
15. Arcok örvénye II.	250
16. Arcok örvénye III.	250

VIZIÓK 1945-BEN.

17. Parlamenti látomás	275
18. Mónus Illés rakparti látomás	250
19. Szép kék Duna	250
20. Látomás a várban	Borzas Sándor mérnök úr tul.
21. Látomás a Lánchídnál	Adamy Béla mérnök úr tul.
22. Háború	350
23. Jaj fiam	100
24. Hegedűsök	Adamy Béla mérnök úr tul.

RITMUSOK. ZENE SZINEKBEN.

25. Ritardando	200
26. Fuga	200
27. Tokkata	250
28. Allegro	250
29. Andante	200
30. Valse brillant	200
31. Moment coloré Esz-dur	130
32. Moment coloré F-dur	130
33. Impromptu	200
34. Sonatina	200
35. Rêve en couleur	200
36. Presto con fuoco	200
37. Intermezzo con moto	200

ABSZTRAKT FEJEK.

	Forint
38. Néger nő	350
39. Szent	350
40. Fej ritmusban	150
41. Fej szinekben	150
42. Arc szinekben	150
42/a. Fej ritmusban	Bokor Dezső úr tulajdona

TÁJKÉPEK.

43. Mares-utca, Pomáz	250
44. Piros tető	300
45. Veteményes kert	Báthoriné tulajdona
46. Szamárbogáncs	Braun Ilse tulajdona
47. Csillaghegyi tájkép	300
48. Szines házak	250
49. Napos táj	300
50. Déli táj	Dr. Elek Sándor úr tulajdona
51. Virágzó gyümölcsös	Dr. Ducks Gábor úr tulajdona
52. Szántóföld	350
53. Napraforgós házikó	400
54. Monostorszigeti fák I.	350
55. Monostorszigeti fák II.	350
56. Bokrok	250
57. Cserjés	250
58. Csillaghegyi házak	400
59. Búzaföld	400
60. Kertek	400
61. Szőlő és napraforgó	350
62. Napraforgós ház	350
63. Öregasszony és napraforgó	400
64. Déli mező	250
65. Virágos terrasz	Dr. Ducks Gábor úr tulajdona
96. Árpád fejedelem útja	2500
97. Házak a homokdombon	2500
98. Napsütéses házak	2500
199. Keritès	Braun Ilse tulajdona
107. Napraforgók	Adamy Béla mérnök úr tul.

ARCKÉPEK.

66. Apám	magántulajdon
67. Anyám	magántulajdon
68. P.-né portréja	magántulajdon

Braun Miklós Béla

festőművész

a "A szerelmesek ajándéka" gyűjt. kiállítás

katalógusa

Szalmássy Galéria

1947. okt.

Könyvtárában.

Budapest. VIII. ker. ált. közjótékony-
sági egyesület X. 171.

„SZERELMEMNEK AJÁNLOM“

BRAUN MIKLÓS BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEMELET

MEGNYITJA 1947 SZEPTEMBER 28-ÁN D.E. ½12 ÓRAKOR

MIHÁLYFI ERNŐ

Tisztelettel: ARÁNYI ÁRPÁDNÉ és SZALMÁSSY ZSIGMOND igazgatók.

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ OKTÓBER 8-IG BEZÁRÓLAG
NAPONTA 10—5 ÓRÁIG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10—2 ÓRÁIG.

Braun Miklós Béla

NYOMTATVÁNY

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula *úrnak / úrnőnek*

Budapest

XI *ker.,* Lágymányos ~~út~~ *utca* / ~~tér~~ 16 *sz.*

Felelős kiadó Szalmássy Zsigmond
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda
Budapest, IV, Prohászka Ottokár-utca 6.

Fogadóterem.

BRAUN MÓR

KÁRPITOS ÉS DISZITŐ, IPARMŰVÉSZETI LAKÁSBERENDEZÉSI VÁLLALATA

BUDAPEST, VIII, BAROSS-UTCA 46.

Telefon: József 12-69. ◆ Telefon: József 12-69.

APEST
VIII. József-körut 28.
Tel: József 20-68
Bf.

	Forint
69. B.-né portréja	magántulajdon
70. Karosszékben	300
71. Olvasás közben	350
72. Hölgyportré	350
73. Önarckép	250
74. Szines önarckép	400
75. Önarckép	200
76. Látomásos önarckép	250
77. Tanulmány	200
78. Erzsike	200
79. Klárika	300
80. Fiúfej	250
81. Boldogi Balázs néni	László Jenő úr tulajdona
82. Csősz	„ „ „ „
83. Bibliát olvasó néni	450
84. Bó. úr portréja	300
85. Tanulmányok anyámról	200
86. Nénike unokával	Antonighel úr tulajdona
87. B.-né portréja	László Jenőné tulajdona
88. Alvó nő	150
89. É. úr portréja	150
90. Tanulmány	100
91. Borzas Sándor mérnök úr portréja	Borzas Sándor mérnök úr tul.
92. A.-né portréja	150
93. Gr. M. portréja	magántulajdon
94. Heddy Rieger portréja	Adamy Béla mérnök úr tul.
102. Klári portréja	magántulajdon
102/a. Kisbíró portréja	László Jenőné tulajdona
102/b. P.-né portréja	Várkonyi tulajdona

AKTOK.

95. Akt a fotőjben	300
100. Akt tanulmány	250
101. Kék karosszékben	300

RAJZOK.

103. Kenyérdagasztás	Dr. Elek Sándor úr tulajdona
104. Boldogi szobám	magántulajdon
105. Kukoricafosztás	200
106. Vágóhídi jelenet	150

BRAUN MIKLÓS BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

„A SZERELMEMNEK AJÁNLOM“

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

A kiállitás megtekinthető
a
SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN
Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 12. félemelet.
Telefon: 189-554.

1947. évi október hó 8-ig naponta 10—5 óráig,
vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda, Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 6

		Forint
1.	Szentek	475
2.	Anyaszeretet	390
3.	Álomfalu	250
4.	A sokszemü város	200
5.	Híd	100
6.	Városszéli táj	150
7.	Pipázó paraszt	375
8.	Boldogi menyecske	350
9.	Meseszerü Pomáz	Báthoriné tulajdona
10.	A nagy könyörgés	275
11.	A három Mester	200
12.	Angyalok ha földre néznek	250
13.	Alkohol	300
14.	Arcok örvénye I.	250
15.	Arcok örvénye II.	250
16.	Arcok örvénye III.	250

VIZIÓK 1945-BEN.

17.	Parlamenti látomás	275
18.	Mónus Illés rakparti látomás	250
19.	Szép kék Duna	250
20.	Látomás a várban	Borzas Sándor mérnök úr tul.
21.	Látomás a Lánchídnál	Adamy Béla mérnök úr tul.
22.	Háború	350
23.	Jaj fiam	100
24.	Hegedűsök	Adamy Béla mérnök úr tul.

RITMUSOK. ZENE SZINEKBEN.

25.	Ritardando	200
26.	Fuga	200
27.	Tokkata	250
28.	Allegro	250
29.	Andante	200
30.	Valse brillant	200
31.	Moment coloré Esz-dur	130
32.	Moment coloré F-dur	130
33.	Impromptu	200
34.	Sonatina	200
35.	Rêve en couleur	200
36.	Presto con fuoco	200
37.	Intermezzo con moto	200

ABSZTRAKT FEJEK.

		Forint
38.	Néger nő	350
39.	Szent	350
40.	Fej ritmusban	150
41.	Fej szinekben	150
42.	Arc szinekben	150
42/a.	Fej ritmusban	Bokor Dezső úr tulajdona

TÁJKÉPEK.

43.	Mares-utca, Pomáz	250
44.	Piros tető	300
45.	Veteményes kert	Báthoriné tulajdona
46.	Szamárbogáncs	Braun Ilse tulajdona
47.	Csillaghegyi tájkép	300
48.	Szines házak	250
49.	Napos táj	300
50.	Déli táj	Dr. Elek Sándor úr tulajdona
51.	Virágzó gyümölcsös	Dr. Ducks Gábor úr tulajdona
52.	Szántóföld	350
53.	Napraforgós házikó	400
54.	Monostorszigeti fák I.	350
55.	Monostorszigeti fák II.	350
56.	Bokrok	250
57.	Cserjés	250
58.	Csillaghegyi házak	400
59.	Búzaföld	400
60.	Kertek	400
61.	Szőlő és napraforgó	350
62.	Napraforgós ház	350
63.	Öregasszony és napraforgó	400
64.	Déli mező	250
65.	Virágos terrasz	Dr. Ducks Gábor úr tulajdona
96.	Árpád fejedelem útja	2500
97.	Házak a homokdombon	2500
98.	Napsütéses házak	2500
99.	Keritès	Braun Ilse tulajdona
107.	Napraforgók	Adamy Béla mérnök úr tul.

ARCKÉPEK.

66.	Apám	magántulajdon
67.	Anyám	magántulajdon
68.	P.-né portréja	magántulajdon

Braun Miklós Béla

festő

Braun Miklós Béla kiállítása

Braun Miklós Béla, aki a háború előtt ismert nevet szerzett magának, Londonban, Berlinben és Moszkvában is érdeklődést keltett képeivel, hazatérve, kollektív kiállítást rendezett. Rendkívül érdekes tehetség új utakat kereső próbálkozásait mutatja ez a kiállítás. Néhány olajfestmény a kiállítás középpontja, rendkívüli színgazdagságával és formaérzékével, de figyelmet kelt néhány akvarell és egy csomó rajz is. Braun Miklós Béla háborús, vagy inkább háborúellenes viziói ugyancsak maradandó emlékűek. A kiállításnak komoly sikere van.

(Th.)

Magyar Nemzet

1947. okt. 2.

scher Instrumente ein, indem er sich durch die beifällige Aufnahme seiner Leistungen, und die vielseitig ausgesprochenen Wünsche veranlaßt sieht, seinen Aufenhalt hier auf unbestimmte Zeit zu verlängern.

Nach den bisherigen Erfahrungen bei Brillenbedürftigen, die sich an Obgenannten um Hilfe, und zwar mit bestem Erfolge wendeten, fühlt sich derselbe gedrungen, einige Kennzeichen guter und schlechter Gläser, welchen letzteren leider schon so viele ihre Blindheit verdanken, in möglichster Kürze anzugeben.

Ein gutes Augenglas muß vom wahren Optiker in Anwendung der Schärfvermög der Schwäche der Augen bestimmt, und so verfertigt werden, daß es auf beiden Flächen einen gleichförmigen Schliff und die hellste Politur hat, die Masse selbst aber, die reinste, weißeste und überall gleich stärkste ist. Ein schlechtes Glas ist ein jedes gegossenes oder flüchtig bearbeitetes, das an den Wirbeln, Wellen Blasen und Verzerrungen, die beim Durchsehen in einiger Entfernung vom Auge die Gegenstände erleiden, erkannt wird; ferner an dem einseitigen Schliff und der Färbung der Masse. Wenn nun das zartgebaute Sehorgan in seiner begonnenen Abnahme durch zweckdienliche Gläser conservirt und in seinem frühern gesunden Zustande zurückgeführt werden soll, so kann Obgenannter, in Rücksicht der Befriedigung solcher Bedürfnisse mit gutem Gewissen sich auf alle jene berufen, denen er hier so gut gedient hat, wie es Andern in seinem Fache bis jetzt nur selten gelungen ist.

Es werden daher alle jene Brillenbedürftige, denen es daran liegt, ein angemessenes und gut verfertigtes Augenglas zu bekommen, höfl chst eingeladen, sich von der Wahrheit obiger Angaben zu überzeugen, jenes Erfolges gewiß, der zur Hoffnung eines allgemein zu erwerbenden Vertrauens berechtiget.*) Daselbst sind alle Arten Brillen und Lorgnetten-Fassungen, desgleichen andere combinirte Instrumente der Optik, als astronomische Telescope, Taschen Feldfernröhre, Theaterperspective, Microscope, magische Zauberlaternen ꝛc. ꝛc. vorräthig, deren Güte, in Folge der ersten Bekanntmachung, worin sie näher beschrieben, bereits nicht minder die glänzendste Anerkennung fanden.

* Auswärtige belieben sich in frankirten Briefen mit möglich genauer Beschreibung ihrer Augenschwäche an genannten Optiker zu wenden,

Anzeige vom
Russischen Dampfbad.

Um dem vielseitig ausgesprochenen Wunsche, so wie dem mehrseitigen Bedürfnisse auch in der eigenen Wohnung ein Dampfbad nehmen zu können, nachzukommen, hat unterthänigst Gefertigter einen hiezu zweckmäßigen Apparat verfertigen lassen, welchen derselbe einem hochzuverehrenden Publicum hiemit anzuempfehlen die Ehre hat.

Unterthänigster
Joseph Scheibl.

Bestellungen beliebe man einige Stunden zuvor in der Alstergasse Nr. 30 im russischen Dampfbad zu machen.

allgemeiner Volks- und Geschäfts-Kalender auf das Jahr
1843.

Preis: steif gebunden 40 kr. C. M.

6/4 breite façonirte Wollthybet

in den schönsten Farben zu 1 fl. C. M. per Elle, 7/4 breite *Cachemire* zu 1 fl. 42 kr. und 1 fl. 48 kr., dann glatte, moarirte und faconirte *Orleans* und *Mohair-Lüster*, modernste Stoffe zu *Mänteln* und *Überröcke*, alle Farben *Seiden-Sammt* von 3 fl. 12 kr. bis 5 fl. 36 kr., eine große Auswahl von gedruckten *Percails* zu 8, 10, 12 kr.

Für Herren:

die elegantesten *Sammt-*, *Schafwoll-* und *Seiden-Gilets*, desgleichen *Echarpen* und neue *Winter-Hosenstoffe* empfiehlt zu sehr billigen Preisen

Ignaz Weidenhoffer,
zur Königin von Ungarn Maria Anna in der Waiznergasse in Pesth.

Nanette Ullmann,
Marchande des Modes in Pesth,

kleine Brückgasse, im v. Nemeshegyi'schen Hause, gegenüber der Einfahrt ins Gasthaus zur Königin von England, macht hiemit einem hohen Adel und hochverehrten Publicum die ergebenste Anzeige, daß sie eine große Auswahl nach den Wiener und Pariser Journalen modernst angefertigten Damen-Kopfputzes vorräthig hat, und auch wöchentlich neue Sendungen aus Wien erhält, die sie zu äußerst billigen Preisen verkauft.

Einen Knaben von 10 Jahren,

aus einer guten Familie, gebornen Pariser, daher der französischen Sprache vollkommen kundig, wünscht man in einem distinguirten Hause unterzubringen Das Nähere in der Expedition dieses Blattes.

Echter Liptauer Herbstkäse

ausgezeichnetster bester Qualität ist fortwährend in 2, 3, 5, 10, 15, 30 und 50 pfündigen Tösen und Schaffeln im Großen und Kleinen zu billigst festgesetzten Preisen zu haben in der Flachs-Niederlage im Wurmhof an der Donau in Pesth.

sche, Leintücher, Polster- und Tischüberzüge, Damen-Corsetten und die neuesten Schweizer Vorhang-Mousseline, empfiehlt die Handlung zum

Ypsilanti in Pesth

M. Brandt, „zum Amor,"

neben Herrn Anton Alter, in der Waiznergasse, empfiehlt sein

Schnitt- und Modewaaren-Lager

in Schafwollen- und Baumwollen-Mäntel und Kleiderstoffen aller Art, in glatten Seidenstoffen, florencé Marcelline, Grosdenaples, Atlas, schwarze Croise und Satin-Türk, färbige und schwarze Sammt-, nebst Seiden- und Schafwollen-Umhängtücher, für Herren: Gilets, Echarpes, schwarze Mailänder und gedruckte Foulardtücher zu sehr billigen Preisen.

Kundmachung.

Der Temesvárer Schnellfahrts-Verein

hat hiemit die Ehre zur Nachricht zu bringen, daß vom 4. Dezember d. J. angefangen, und in der Folge jeden Sonntag Früh 4 Uhr sowohl von Temesvár über Szegedin nach Pesth, als auch von Pesth zugleich dieselbe Route ein bequem und gut eingerichteter Reisewagen nach Temesvár abfährt. Der Platzpreis für eine Person nebst 30 Pfd. Reisegepäck ist 12 fl. C. M.

Aufnahme in Pesth ist in der Schreibstube des

Anton Koszgleb1,

Theaterplatz, im Baron Sina'schen Hause Nr. 152,

für Temesvár bei

Anton Szüts.

Am 15. Dezember l. J.

findet die Ziehung der

fürstl. Eszterházy'schen Lose

Statt, wovon Lose, so wie alle Gattungen Staatspapiere zu haben sind bei

Hermann Löwy,

Gold-, Silber- und Juwelenhändler in der großen Brückgasse Nr. 677 in Pesth.

Pächter.

Champagner-Verkaufs-Anzeige.

Le Marquis de MASSIAC et de LOISSON

à PIERRY près ÉPERNAY (Marne).

Proprietaires de Vignes dans les meilleurs crus de la Champagne.

L'Etablissement est dirigé par Mr. JOLY, Chef de l'ancienne maison JOLY et Comp. d'Epernay.

Pierry grand mousseux 1re qualité 2 fl 20 kr.

Syllery grand mousseux qualité superieur 2 fl. 30 kr.

Für Echtheit wird gebürgt, zu haben in der blechernen Hutgasse Nr. 208 beim Hauseigenthümer.

Geräucherter Lachs, Neue wälsche Haselnüsse und Schwäbische Schnecken

sind so eben angekommen bei B. Weisz et Comp. im Hause zum Stock im Eisen.

Zur gefälligen Beachtung.

Moritz Braun,

welcher mit vielen guten Zeugnissen versehen ist, erbietet sich einem verehrungswürdigen Publicum sowohl in der Schönschreibe- als Zeichenkunst, als auch in der französischen Sprache gründlichen Unterricht zu ertheilen. Wohnt in der drei Trommelgasse, zur goldenen Schlange Nr. 546.

Delikater

L e q u a r,

durchpassirter, ist zu haben in der Spezereihandlung des

Ignaz Prückler,

Sebastianiplatz zum weißen Wolf in Pesth.

Erdäpfel,

Oberösterreicher, bester Qualität sind Puttenweis im Färbermeister Kropf'schen Hause Nr. 58, untere Donauzeile, täglich Früh von 8 bis 12, Nachmittag von 2 bis 4 Uhr billig zu haben.

Zu 24 kr. W. W. die Halbe

von dem vorzüglichsten

Carlowitzer Tropfwermuth

ist zu bekommen in der Spezereihandlung von

Liszka & Höffler,

Leopoldgasse, im Hause, zum blechernen Hut" in Pesth.

In meiner Wein- und Spezereihandlung ist fortwährend

echter Steinbrucher Wein

zu 12, 16 und 24 kr. W. W. die Halbe zu haben; desgleichen auch vorzüglich guter

Carlowitzer Tropfwermuth

zu 24 kr.

M. Ebenführer,

am neuen Marktplatz in Pesth.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

Pesther Tageblatt 1842. 1272. l

Sommer-Speiselocalitäten-Eröffnung im Hotel zur Königin von England.

Ich habe hiemit die Ehre ganz ergebenst anzuzeigen, daß mein

Sommersalon im Hofraume,

so wie auch die

Terasse im 1. Stock

von heute zum gütigen Besuche bereits geöffnet sind

Vorzügliche Küche, guter Keller und prompte Bedienung werden auch in dieser Saison mein vorzüglichstes Augenmerk sein, um das mir so oft bewiesene Zutrauen und Wohlwollen auch fernerhin zu rechtfertigen.

Zugleich bringe ich zur allgemeinen Kenntniß, daß sowohl in beiden Speiselocalitäten, als auch in meinem Caffeehause und an der Fronte desselben wie immer best zubereitetes Eisfrornes servirt wird. — Pesth, im Mai 1843.

Johann Bartl.

Das Wachsfiguren-Cabinet

der Anna Katharina Hahn an der Donau nächst der Brücke in Pesth ist täglich von Früh 9 bis Abends 7 Uhr dem Besuche eines pl. t. Publicums geöffnet.

Schöne billige

Wohnungen.

In dem neugebauten Eckhause in der Windgasse, gegenüber dem Neugebäude: Eine schöne Eckwohnung im ersten Stock, ganz neu elegant gemalt, von 7 eichenparquetirten Gassenzimmern, der Alkoven mit Marmor-Säule, 3 Hofzimmern, Küche mit Sparherd und Siedofen, Speis, großen Wäschboden und Holzkeller ꝛc. Eine neugemalte Wohnung von 3 Gassenzimmern, Alkoven, 3 Hofzimmern, 1 Vorzimmer, Küche mit Sparherd und Windofen, Speis, Wäschboden und Holzkeller, — dann eine ebensolche Eckwohnung im zweiten Stock, wie auch ein ebenerdiger Stall für 3 Pferde und Wagenschupfen auf Jacobi zu verlassen oder auch früher zu beziehen.

Bekanntmachung.

Es werden mehrere Lehrjungen zur Erlernung der Perückenmacherei aufzunehmen gesucht. Diejenigen Eltern, welche ihren Kindern diese Profession erlernen zu lassen wünschen, haben sich in Pesth bei dem Perückenmachermeister Herrn Samuel Szél, dermaligen Innungs-Obervorsteher in der großen Brückgasse im v. Ürmény'schen Hause, zu melden.

Die bürgerliche Lohnkutscher-Innung

macht hiemit dem geehrten Publicum bekannt, daß auch in diesem Jahre täglich in hinlänglicher Anzahl Fiaker bei der Brücke in Pesth zur Abfahrt in's Kaiserbad bereit stehen, und obald vier dahin zu fahrende Personen anwesend sind, jeder augenblicklich abfährt, eben so uch vom Kaiserbade nach Pesth zurück, zu demselben Preise wie die Gesellschaftswägen. Da ie strengste Aufsicht und Ordnung gehalten wird, so stellt sie einem zahlreichen Zuspruch entgegen, und empfiehlt sich einem pl. t. Publicum zu gefälligen Diensten.

Leinen- und Baumwollwaaren-Fabriks-Niederlage

des

Johann Glanz,

vormals Joseph Pohl,

ist seit Georgi d. J. in das v. Ullmann'sche Eckhaus vom neuen Marktplatz und Dreißigstamtsgasse — in die Dreißigstamtsgasse, neben Herrn M. Schiefner's Erben übersetzt worden, und empfiehlt ihr gut sortirtes Lager zu den allerbilligsten Fabrikspreisen.

Maderner, Gastwirth zur kleinen Pfeife,

macht ein hochgeehrtes Publicum aufmerksam, daß bei ihm, Servitenplatz, im Dr. Fl r'schen Hause, bester Qualität Oesterreicherweine: Gumboldskirchner die Halbe 1827 zu 1 fl und Ritzer 1834 die Halbe zu 48 kr. W. W. zu bekommen ist. Auch kann man Früh und Abends mit guten Speisen und besonders guten Märzenbier bedient werden.

Um gütigen Zuspruch bittet

Maderner.

Offert für einen Kaufmann zu Reisen in den k. k. österreichischen Staaten.

Ein bedeutendes Kunstinstitut in Süddeutschland sucht als Agenten einen kaufmännisch gebildeten soliden Mann von mittleren Jahren zu Reisen in den kaiserlichen Staaten. Derselbe müßte in diesen Gegenden großentheils schon bekannt sein, die nöthigen Sprachkenntnisse besitzen, und eine Caution oder sichere Bürgschaft von 1500 bis 2000 fl C. M. zu leisten vermögen. Die nähern lucrativen Bedingungen werden auf frankirte Briefe die Herren Bermann et Sohn in Wien, Joseph Wagner in Pesth, Joseph Hafner in Linz und S. A. Penther in Lemberg zu eröffnen so gefällig sein.

Anzeige.

Unterfertigter, welcher sich das Zutrauen und die vollkommene Zufriedenheit durch mehreren hierorts ausgefertigte und hängende Schilder erwarb, erbietet sich fernerhin einem verehrungswürdigen Publicum zur Verfertigung allerlei Schilder, sowohl mit feinen dauerhaften Oelfarben, als auch mit echter Vergeldung nach beliebig angegebenen Verzierungen, welche er zu den billigsten Preisen malt.

Es werden auch alle Signaturen für Apotheker und Spezereihandlungen ꝛc. sowohl auf Holz, Blech, Glas und Porzellan beim Unterzeichneten billigst verfertigt.

Moritz Braun,

wohnt in der drei Trommelgasse, zur goldenen Schlange Nr. 546.

Wohnung zu vermiethen.

In der Leopoldstadt, Hochstraße, dem früher Appiano'schen, jetzt gräfl. Nadásdy'schen Hause und Jägergasse entgegen gelegenen 1840 neuerbauten Hause Nr. 386 sind 13, 8, 6 auch 3 Zimmer, elegant ausgestattet und mit Sparherdküche versehen, mit oder ohne Stall und Wagenremise auf Jakobi zu vergeben. Auskunft ertheilt der Hausmeister daselbst, und Johann Krajtsovits, neben dem weißen Schiff-Caffeehaus.

Fremden-Anzeige.

Gold. Adler. HH. Rutkay, Tallian und Siva, Grundherren — Neppel, Director. — Adamovits, Fiscal.

Herausgeber und Verleger G. Heckenast. — Redacteur: Dr. S. Saphir.

Pesther Tageblatt 1843

mittag um 9 Uhr in der drei Trommelgasse Nr. 562 auf Ansuchen des Johann Mihalkovics, Wechselgerichts-Advocat, zu Gunsten der Antonia Stern sequestrirte verschiedene Zimmer- und Kücheneinrichtungen lizitando veräußert.

Bekanntmachung.

Von dem k. k. n. ö. Landrechte wird durch gegenwärtiges Edict bekannt gemacht: Es sei von diesem Gerichte in die Eröffnung eines Concurses über das gesammte bewegliche, und gestalt, daß solche Gläubiger, wenn sie etwa in die Masse schuldig sein sollten, die Schuld, ungeachtet des Compensations-, Eigenthums- oder Pfandrechtes, das ihnen sonst zu Statten gekommen wäre, abzutragen verhalten werden würden.

Uebrigens wird auch allen Gläubigern des in die Crida verfallenen Stephan Medgyaszay hierdurch bekannt gemacht, daß zur Wahl eines Vermögens-Verwalters und Creditoren-Ausschußes die Tagsatzung auf den 23. August 1843 Früh 11 Uhr bestimmt worden, an welchem Tage um 10 Uhr Vormittags dieselben bei diesem Landrechte zu erscheinen haben werden.

Wien, am 6. April 1843.

Kundmachung.

Zufolge einer hohen k. k. Militär-Bewilligung wird der Kunstreiter-Director Franz X. Wolff mit seiner Gesellschaft Sonntag den 7. Mai 1843 in der k. k. Artillerie-Caserne (Neugebäude)

ein außerordentliches großes Wettrennen

zu geben die Ehre haben, worüber der Anschlagzettel das Nähere enthalten wird.

Hohe! Gnädige! Verehrungswürdige!

Es war mir vergönnt seit dem Monate Dezember v. J. in der Hauptstadt des schönen Ungarlandes zu verweilen. Sie haben mich, meine Familie und zahlreiche Gesellschaft mit jener Nachsicht und Güte, die die hochherzigen Bewohner dieser Städte stets zu üben gewohnt sind, behandelt, Sie haben meine Kunstproductionen mit auffallend gütigen Besuchen beehrt, und unterstützt, mit thränenfeuchten Augen und gerührtem Herzen danken wir Ihnen. — Nie und Nirgends war mir das Scheiden so schwer, als aus Ihrer Mitte. Das Andenken an Pesth wird ewig bei uns fortleben, der Dank für so viele Güte nie ersterben, das waren die Empfindungen nach unserer letzten Vorstellung den 30. April

Doch mit des Geschickes Mächten
Ist kein ew'ger Bund zu flechten,
Und das Unglück schreitet schnell.

Mit dem verheerenden Brande des Circus, der die schnellste und energische Hilfe fruchtlos machte, (beispiellos in den Annalen,) wurde auch ein Theil meiner Habe ein Raub dieses furchtbaren Elementes, und ich bin für den Augenblick mit einem zahlreichen Personale und eben so vielen Kunstpferden in meinen weitern Unternehmungen gehemmt, und nur an Ihre Hochherzigkeit und Güte angewiesen, die Sie keinem Unglücke noch entzogen haben. — Schenken Sie uns noch einmal, für diese einzige Vorstellung im Neugebäude Ihren gütigen, recht zahlreichen Besuch, und genehmigen in Vorhinein den Dank eines verunglückten aber redlichen Mannes.

Hochachtungsvoll

Franz X. Wolff,
Director einer Kunstreitergesellschaft.

Lizitations-Ankündigung.

In Folge hoher Hofkammer-Verordnung ddo 29. März 1843 Nr. 10669 wird hiemit bekannt gemacht, daß die Beilieferung des, zu dem im Laufe des Jahres 1843 zu vollziehenden Bau der Jochbrücke über die Theis bei Szolnok erforderlichen Steinmetz-Materials, ungelöschten Kalkes und Bausandes, ferner die bei dem gedachten Brückenbau vorkommenden Maurer-, Zimmermanns- und Schmiedarbeiten im Wege einer Absteigerungs-Lizitation an diejenigen Unternehmungslustigen überlassen werden, welche das weiter unten in Quantität und Maßen angegebene Steinmetz-Materiale, dann Kalk und Bausand von guter fehlerfreien Qualität zu liefern; oder welche die weiter unten benannten Arbeitsgattungen bedingterweise gut und in den Lizitationsbedingnissen näher angegebener Zeitfrist zu vollziehen, und die billigsten Preise anzubieten sich herbeilassen werden.

Daher alle jene Steinmetzmeister und Steinbruchinhaber, Kalkerzeuger und Lieferungs-Unternehmer, dann Maurer-, Zimmer- und Schmiedmeister, welche die Beilieferung des erwähnten Stein-, Kalk- und Bausand-Materials nach Szolnok oder die berührten Arbeiten zu übernehmen geneigt und im Stande sind, die betreffenden nachbenannten 5procentigen Reugelder vor der Lizitation zu erlegen, hiemit auf den 1. Juni 1843 in der Landes-Ober-Bau-Direction zu Ofen zu erscheinen eingeladen werden.

Die betreffenden Reugelder sind in Conventions-Münze folgende:

a)	für die Steinmetz-Material-Lieferung	308 fl.
b)	„ „ Kalk-Lieferung	51 „
c)	„ „ Lieferung des Bausandes	6 „
d)	„ „ Maurerarbeit	72 „
e)	„ „ Zimmerarbeiten	331 „
f)	„ „ Schmiedarbeiten	112 „

welche nach der diesfälligen Lizitations-Verhandlung sogleich rückgestellt, den Erstehern aber in die nach dem Lizitationsact zu erlegenden 10percentigen Cautionen eingerechnet werden, welche Caution jedoch nach der hohen Orts erfolgten Ratification der Contracte durch Einlegung verzinslicher Staatspapiere, oder durch in legaler Form ausgefertigte Pränotirungs-Documente auf Häuser oder Grundstücke ausgewechselt werden können.

Das zu liefernde Steinmetz-Materiale besteht in 5082 Cub.-Fuß gemetzten Stein in 4½ und 7 – 8 Cub.-Fuß enthaltenden auf fünf Seiten rein behauenen Quaderstücken dann 66 Quaderfuß 6 Zoll dicken Deckplatten aus harten Steingattungen.

Das Quantum des zu liefernden ungelöschten Kalkes beträgt 850 Preßburger Metzen. An beizuliefernden Bausand werden 7200 Cubikfuß benöthigt.

Die Maurerarbeit besteht:

a) in der Herstellung von 135° 3′ 7″ Cub.-Maß-Ziegelmauerwerk,
b) in der Versetzung von 5082 Cubikfuß Quadersteine, und
c) in Legung von 66 Quaderfuß Deckplatten.

Die Zimmermannsarbeit besteht:

a) in der Herstellung der beidseitigen Landpfeilerröste,
b) in der Aufstellung und Befestigung der Holzbestandtheile der Fangdämme und der Landpfeiler,
c) in Bearbeitung, Aufstellung und Befestigung aller Holzbestandtheile im Unter- und Oberbau der neu zu errichtenden Jochbrücke.

Die Schmiedarbeit besteht in Herstellung von Pilotenschuhen, ferner der Armirung der Eisbrecker, dann Anfertigung von Schraubenbolzen und halbpfündigen Nägeln, zusammen im Gewichte von 155 Cent. 39 Pfd. Die Contractsbedingnisse werden am Tage der Lizitation öffentlich bekannt gemacht, und können so wie die Fiscalpreise täglich durch jeden Unternehmer bei der Landes-Ober-Bau-Direction zu Ofen eingesehen werden.

Uebrigens wird zur Richtschnur der Collicitanten noch bemerkt, daß im Falle die Erstehungspreise unter den Fiscalpreisen entfallen, keine nachträglichen Anbote berücksichtigt werden.

Ofen, den 8. März 1843.

Per k. ung. Landes-Ober-Bau-Direction.

Pesther Tageblatt 1843

Gerichtliche Lizitation.

Die Carl Gürtler'sche Apotheke in Varanó, L. Zempliner Comitats, sammt allen Zugehör und Materialien, so auch zwei gemauerte Häuser werden in Folae der gerichtlichen Beschlagnahme am 14. Februar 1843 daselbst den Meistbietenden mittelst öffentlicher Lizitation eigenthümlich verkauft werden. — Varanó, den 30. Dezember 1842.

Graf Julius Dessewffy de Csernek et Tarkeö
der k. Eperieser Districtualtafel-Beisitzer, als exequirender Richter

Lizitations-Ankündigung.

Von Seite der hochlöbl. k. ungar. Statthalterei wurde unterm 29. November 1842 Nr. 43962 diesem Magistrate g. bekannt gegeben, daß Se. k. k. apost. Majestät die Gebühren der Pflastermauth, dann der Marktgerechtigkeit und Standgeldes, wie auch der Hutweide abzuändern, und die abgeänderten Gebühren nach dem mitgetheilten tabellarischen Verzeichnisse hinführo in Conventions-Münze abzunehmen zu erlauben allergnädigst geruhten. Diesem nach, in wiefern nämlich mit den Pächtern der betreffenden Gefälle ein versuchter Vergleich nicht zu Stande kam, wird im Sinne der bestehenden Verträge die Pachtung der Pflastermauth allein, dann der Marktgerechtigkeit mit dem Standgeld, und der Hutweide den 26. Jänner l. J. Vormittags um 10 Uhr in dem jetzigen Rathssaale, so, daß die neuere Pachtung den 1. Februar 1843 ihren Anfang nehme, öffentlich versteigert werden. Diejenigen also, welche mit dem erforderlichen Reugeld versehen, auf das eine oder andere dieser Gefälle mit zu lizitiren gesonnen sind, können in Voraus sowohl die Vertragsbedingnisse, wie auch die erwähnten tabellarischen Verzeichnisse im städt. Kammer-Amt einsehen — Pesth, aus der am 14. Jänner 1843 abgehaltenen Raths-Sitzung.

Franz Góniczy,
Ober-Notär.

Anton Ridl,*)

Spenglergeselle aus Linz in Oberösterreich,
wird von seinem Bruder wichtiger Familien-Ereignisse wegen dringend aufgefordert, von sich Nachricht zu geben; auch wird Jedermann, dem dessen Aufenthalt bekannt ist, oder der in der Folge etwas Verläßliches über ihn erfährt, inständig ersucht, es dem Gefertigten gefälligst mitzutheilen.

*) Anton Ridl, Sohn des im Jahre 1824 verstorbenen k. k. Regierungs-Kanzellisten Franz Ridl, seit dem Jahr 1827 in der Fremde, 36 Jahre alt, klein, hat braune, etwas gekrauste Haupthaare, graue Augen, kleine Nase und einen sogenannten Blähhals. Gewiß ist es, daß er hierlands i. J. 1827 zu Kirchdorf beim Spenglermeister Kastner, in Mondsee bei einer Spenglerswittwe, in Steiermark im Frühjahre 1828 zu Cylli beim Spenglermeister Ott, und später in Tirol zu Trient in Arbeit gestanden ist, daß er von dort nach Venedig reiste, und daß er im Sommer 1829 in Ungarn zu Sümegh, und später zu Güns beim Spenglermeister Düpko Verdienst fand. — Nach einer ziemlich verläßlichen, jedoch unverbürgten neueren Nachricht soll Anton Ridl vor ungefähr vier Jahren in Petersburg beim Klempnermeister Hahnebaum gearbeitet haben, von dort nach Moskau, und über Warschau wieder nach Ungarn gegangen, und unter dem Namen „Bremer Roland" bekannt sein. Für jede sichere Nachricht verpflichtet sich, außer seiner Erkenntlichkeit noch zur Vergütung aller Briefporto- oder sonstigen erwiesenen Auslagen

Franz Ridl,
Kanzellist bei der k. k. Regierung von Oesterreich ob der Enns
zu Linz, Klostergasse Nr. 8.

Carl Zmály,

Parfumeriehändler „zur Braut,"
empfiehlt sein zum Carneval besonders neu sortirtes Waarenlager, nebst allen Toilettegegenständen zu billigst festgesetzten Preisen. — Ferner echten Champagner, echte Havanna-Cigarren, Liqueurs, nebst einem approbirten Mittel gegen die Frostbeulen. Pesth, Waizner-gasse, im Parkfrieder'schen Hause Nr. 43 und 44.

Bei Gustav Heckenast ist so eben erschienen und zu haben:

Hadi Müszótár.

Magyar-németül és német-magyarul.
Közre bocsátja
Kiss Károly,
Kapitány 's magyar akademiai rendes tag.

Ungarisch-deutsches und deutsch-ungarisches
Militär-Kunstwörterbuch.

Veröffentlicht von
Carl Kiss,
Hauptmann und ordentl. Mitglied der ungar. Akademie
8. Pesth 1843. In Umschlag geh. 48 kr. C. M

Schwarz und gefärbte Seiden-Sammt,

wovon ich ein vollkommenes Lager besitze, erlaube ich mir hiemit zu den billigsten Preisen zu empfehlen.

Ergebener
Johann Ludwig Fischer,
in der Wienergasse Nr. 199.

Mehrere 1000 Stück fertiger Wäsche, bestehend in allen Sorten Männer-, Damen- und Kinderwäsche, Leintücher, Polster- und Tuchetüberzüge, Damen-Corsetten und die neuesten Schweizer Vorhang-Mousseline, empfiehlt die Handlung zum Ypsilanti in Pesth.

Heute ist große Vorstellung im Circus Gymnasticus.

Eröffnung der Cassa 3 Uhr. — Anfang der Vorstellung 4 Uhr. — Ende 6 Uhr.

Die Galanteriewaaren-Handlung zum Brief

empfiehlt so eben angekommene elegante Gegenstände bestehend in

Ballfächer,
Bouquethalter,
Colliers,
Braceletes
Brosches,
Ohrgehänge,
Wachsperlen,

zu den billigsten Preisen.

So eben ist bei **Gustav Heckenast** erschienen und zu haben:

Wien und die Wiener
in Bildern aus dem Leben.

Lexic. 8. Pesth 1842. **13. u. 14. (Doppellieferung)** in Umschlag geh. 20 kr. C. M

Inhalt dieser Doppellieferung:
Das Milchweib. — Die Strickmacher — Leben und Haushalt dreier Wiener Studenten.
Kupfer-Beilagen:
Die Obstlerin. — Der Beinelstierer.
Erscheint in 24 bis 30 Lieferungen mit eben so viel Zeichnungen.

Marie Lombardi,

Marchande des Modes,
in der kleinen Bruckgasse, beeilt sich einem hohen Adel und hochgeehrten Publicum bekannt zu geben, daß sie so eben für die gegenwärtige Carnevals-Saison ein bedeutendes Lager von überraschend schönen Putzwaaren von Wien erhalten habe Französische Blumen ganz nach der Natur, Guirlands für Fräuleins in ganz besondern neuen Formen, Federn und Marabouts in allen Farben, echt Pariser Rococo-Häubchen, die an Pracht und Eleganz, Mode und Luxus alles zu überbieten scheinen, als auch Negligée-Häubchen in ausgezeichnetem Geschmacke sollen den Wünschen der hochgeehrten Damen zur vollkommensten Zufriedenheit entsprechen. Sie bittet nun um fernern geneigten Zuspruch, um die Wahrheit ihrer Anzeige bestätigen zu können

Zur gefälligen Beachtung.

Moritz Braun,
Lehrer der Schönschreibe- und Zeichenkunst und der französischen Sprache, erbietet sich auch einem Jeden ohne Unterschied des Geschlechts, in der amerikanischen Schnellschrift in kurzer Zeit für billige Bedingnisse vollständigen Unterricht zu ertheilen. Wohnt in der drei Trommelgasse zur goldenen Schlange Nr. 546

Fortepiano

von C. Graf aus Wien mit 6 Octaven und gut conservirt, ist billigst zu verkaufen bei dem Claviermacher Herrn Seiler, am Eck der Wind- und Waggasse Nr. 146.

Von echten
Havanna-Cigarren

sind die so allgemein beliebten Gattungen angekommen. Indem ich dieses meinen verehrten Abnehmern (in Kisteln und in Detail) gebührend anzeige, empfehle ich echten Lettinger Csetneker, Ribair, Verpeletier und türkischer Rauchtabak; alle Gattungen Schnupftabake und Cigarren in vollkommener Güte zu den billigsten Preisen.

Carl Krenner,
Tabakfabriks-Niederlage in Pesth,
Dorotheagasse, dem Handelsstandsgebäude gegenüber.

Echter Mocca-Caffee

in vorzüglichster Qualität und äußerst billigen Preis ist stets zu haben in der Spezereihandlung des

Anton Steinhardt,
zum Dampfschiff am Rathhausplatz
in Pesth.

Nicht minder empfehlenswerth ist mein Lager von ausgezeichneten rothen und weißen
Ruster und Oedenburger Ausbruch-Weinen

in Bouteillen, welche sich wegen den natürlichen feinen Aroma, Reinheit, Haltbarkeit und Billigkeit besonders auszeichnen.

Ein Verschleißer,

welcher verheirathet ist und eine Caution deponiren kann, wird aufzunehmen gesucht. Nähere Auskunft ist in Herrn Forsters Spezereihandlung zum goldenen Anker am Sebastianplatz zu erfragen.

Brennholz-Verkauf.

Sehr schön, dicht gesetztes, reines und besonders langes Gebirgs-Zerreichen-Klafterholz von Syrmien des Grafen Eltz, ist auf dem st. Holzplatz am Waizner-damm um 9 fl. C. M. die Klafter zu verkaufen.

Noch

sind vom feinsten Pecco-Blüthenthee Büchsen zu 1 Ducaten, und frisch angekommene Punsch-Essenz zu 1 fl. C. M. die Bouteille, vorräthig bei Feldbacher et Comp., obere Donauzeile Nr. 2.

Fremden-Anzeige.

Tiger. HH. Hartvig, Lieutenant. — Szisz, Canzellist — Solichon, Privatier.

Weiß. Schiff. HH. Salmásy, Grundherr. — Fekete, Stuhlrichter. — Hayosy, Notär. — Stenba, Papierfabricant. — Mitzger, Kaufmann. — Makáty, Fabricant.

Palatin HH. Graf Migazzi. — Fischer, Remegly, Fiscal. — Wertán, Burgl, Bohoseh u. Somogyi, Grundherren.

Herausgeber und Verleger: G. Heckenast. — Redacteur: Dr. S. Saphir.

Neuigkeiten. (Ein merkwürdiger Traum.) Hr. Thornton von Fulham (bei London) träumte eines Nachts, er sehe seinen Hausgärtner im Begriff, seine Köchin zu ermorden. Er erwachte, suchte aber sich die Erscheinung aus dem Sinne zu schlagen und wieder einzuschlafen. Kaum aber hatten sich seine Augen geschlossen, als sich ihm dasselbe schauderhafte Gemälde auf's neue darstellte. Erschreckt durch die außerordentliche, deutliche und wiederholte Warnung, stand er schnell auf, nahm sein Nachtlicht in die Hand, verließ sein Zimmer, und ging die Treppe hinab, in der Absicht, sich an die Stelle zu begeben, wo sich, seinem Traume nach, die That ereignen sollte. Es war ungefähr drei Uhr, der Morgen klar und kalt und der Mond schien helle. Man denke sich sein Erstaunen, als er, auf seinem nächsten Wege nach den Garten, die Küche betrat und die Köchin da fand in einem weißen Anzug, im Begriff, Haube und Mantel anzulegen, als bereitete sie sich für eine Reise. Als er sie fragte, was sie zu einer so ungewöhnlichen Stunde und in einem solchen Anzuge mache, bekannte sie ihm, daß sie im Begriffe stehe, den Gärtner zu heiraten, daß sie in der Absicht nach einem nahen Dorfe fahren wollten, und daß Markus sie am Ende des Gartens mit einem Pferd und Karren erwarte, um sie zur Kirche zu fahren. Hr. Thornton sagte hierauf, er könne natürlich nichts gegen ihre Heirat einzuwenden haben, obgleich er ihr das heimliche Verfahren dabei verwies, und befahl ihr, einige Minuten lang zu warten, bis er wieder käme, weil er erst mit Markus sprechen wolle. — Er eilte jetzt sogleich in den Garten; denn er bezweifelte sehr die gute Absicht des Liebhabers, und das Zusammentreffen seines Traumes und die Vorbereitungen, die er machen sah, fielen ihm nicht wenig auf. Zuerst begab er sich ans Ende des Gartens an die ihm von der Magd bezeichnete Stelle, wo Markus ihrer warten sollte. Alles war stille, — hier war kein Markus, kein Pferd, kein Karren. Er ging also nach der Stelle, die ihm der Traum angezeigt hatte. Hier sah er einen sehr verdächtigen Auftritt. Herr Thornton erblickte einen Mann, der ihm den Rücken zukehrte und mit unermüdeter emsiger Hand in einer Grube arbeitete. So wie er in der Grube stand, schien sie ungefähr vierthalb Fuß tief, ungefähr eben so breit und an sechs Fuß lang zu sein; sie hatte alle Zeichen eines Grabes. Herr Thornton näherte sich leise, und ergriff plötzlich den Mann mit starker Hand bei der Schulter. Markus wandte sich um, erblickte schaudernd seinen Herrn, und sank ohnmächtig darnieder. Der finstere Traum wäre fürchterlich in Erfüllung gegangen.

— Bekanntlich hat der reiche Graf Castellane in Paris ein vorzügliches Liebhabertheater in seinem Palaste eingerichtet, auf welchem von den vornehmsten Personen der französischen Hauptstadt Stücke aufgeführt worden. Diesen Winter wird er die längst schon angekündigte Academie von Frauen errichten, welche der berühmten Academie gegenübergestellt werden soll. Diese Frauen-Academie soll über literarische Fragen, über das Verdienst neuer Schriften u. s. w. debattiren und selbst Schriften herausgeben, namentlich ein Journal, das von den Sitzungen und Arbeiten der Academie Bericht erstattet und Nachrichten über Theater, Feste, Concerte, Vorfälle in der großen Welt ertheilt. Es soll dies ein Schritt zu der Emancipation der Frauen sein.

— In Praskoles (Böhm. Beraunr Kreis) ist bei einem Juden von einer kühnen Bande ein Einbruchsdiebstahl mit solcher Hast verübt worden, daß die Diebe mit den zusammengepackten und zum Fenster hinausgeworfenen Betten ein darin schlafendes Kind, das sie in der Eile nicht bemerkten, mit hinauswarfen. (Boh.)

— Ein New-Yorkerblatt berichtet, daß das Brennholz jetzt in einigen der Centralstaaten so selten sei, daß ein Mann mit einem hölzernen Beine beim Dunkel nicht wagen dürfe, auszugehen, aus Furcht, daß man ihn desselben beraube.

— (Ein alter Hagestolz.) Herr Bidon, in Paris, ehemals Weinhändler, der aus alter Gewohnheit immer noch einen sehr guten Keller führt, bemerkte, daß man ihm jede Nacht einige der besten Flaschen Weins stahl. Er klagte, ließ die Schlösser ändern, nichts half. Da bekam er eines Tages folgenden anonymen Brief: „Mein Herr! Sie werden seit langer Zeit en detail bestohlen, jetzt hat man vor, es im Großen zu thun. Ihr Keller wird in künftiger Nacht ganz geleert werden, wenn Sie nicht Vorkehrungen treffen." Herr Bidon gerieth in große Unruhe, und faßte den Entschluß, sich selbst zum Wächter seiner Weine zu machen. Er kaufte sich zwei Pistolen, und setzte sich hinter zwei großen Fässern die Nacht hindurch auf die Lauer. Er saß, — saß, — saß — es kam Niemand, als endlich der Strahl des Tages durch eine Luke. Herr Bidon sah nun wohl, daß er angeführt war, und eilte, sehnsüchtig nach einer warmen Tasse Caffee, aus dem Keller hinauf in seine Wohnung. Jetzt aber sah er erst, wie er angeführt war, denn zu seinem Schrecken fand er oben alle Schlösser offen und Kisten und Kasten ausgeleert. Geld, Pretiosen, Wäsche, Kleider, Alles war fort. Er war nun wirklich im Großen bestohlen. Herr Bidon hat sofort seine Anzeige beim Polizeicommissär gemacht, und man untersucht nach Kräften. (Thtztg.)

— Der „Punch" kündigt das Project eines Tunnels an, der in gerader Richtung durch die Erde von London nach Canton geführt werden soll, und versichert das Urtheil eines der größten englischen Ingenieure sei dem Unternehmen ausnehmend günstig. Nach seiner Ansicht stehe ihm kein Hinderniß im Wege als die ungeheuren Schichten von massiven Gold und Edelsteinen, auf welche man bei der Arbeit stoßen werde. Da aber das, was an diesem Material dabei abfalle, die Kosten reichlich decke, so sei nur der dadurch entstehende Aufenthalt zu beklagen. Dieß sind furchtbare Concurrenten für die Nürnberger-Luftschifferei.

Halt, noch Etwas! Brieflichen Nachrichten zu Folge, wird Vieuxtemps heute in Pesth eintreffen. Bei seinem am 8. d., in Wien gegebenen dritten Concerte hat er das äußerst gewählte Auditorium zum Enthusiasmus gebracht, und hiedurch den Ausspruch seines großen Meisters Beriot bestätigt, der von ihm sagt: „Zuerst war er mein Schüler, dann mein Rival, später mein Kammerad und jetzt — ist er der Meister von uns Allen!" —

Wiener Börsen-Course.

12. Jänner 1843.

		Conv.-Mze.
Metaliques	à 5%	110⅜
dto.	à 4%	101
dto.	à 3%	77
Anleihen vom Jahre 1839		286½
dto. dto. dto. 1834		727¼
Bank-Actien das Stück		1618
Eszterházy-Los		50
Kaiserliche Ducaten		102½

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 13. Jänner

Pesther Metzen, Groschen W. W.

Weitzen	124	—	142
Halbfrucht	90	—	105
Roggen	90	—	98
Gerste	75	—	86
Hafer	60	—	65
Kukurutz	88	—	95

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen, Groschen W. W.

	Arad den 5. Jänner			Baja den 7. Jän.		
	best.	mit.	ger.	best.	mit.	ger.
Weizen	56	55	50	86	80	74
Halbfrucht	45	44	40	66	64	60
Korn	40	39	38	60	—	—
Gerste	30	29	28	40	—	—
Hafer	30	29	28	32	31	—
Kukurutz	32	30	28	44	—	—
Hirse	—	—	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

Wasserstand der Donau:

in der Brunnmaschine zu Ofen am 14. Jänner

Früh 8 Uhr 8′ 3″ 0‴ ober 0.

Lotto-Ziehung.

Ofen am 4. Jänner 1843.
30 16 87 6 65
Wien am 11. Jänner 1842.
38 39 88 24 4

Meteorologische Beobachtungen	Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt		Thermometer Reaumur	Wind	Witterung
		Pariser Maaß	Wiener Maaß			
an der Ofner königl. Sternwarte am 13. Jänner.	9 Uhr Morgens	26, Zoll 881	27Zoll 7L. 6P.	+ 2, 58	N. Sanft	Trüb, Regen
	12 Uhr Mittags	26, „ 906	7 10	+ 1, 98	NW. Sanft	Trüb
	3 Uhr Nachmittags	26, „ 929	8 0	+ 2, 52	NW. Sanft	Trüb
	9 Uhr Abends	27, „ 025	9 3	+ 0, 17	SW. Sanft	Heiter

Aemtliche Anzeigen.

Concurse.

45294. Von Seite des Gömörer Comitats wird gegen die Witwe des Johann Kuglics, Sabina Fábry in Hrusova, der Concurs auf den 27. Februar 1843 angeordnet, und zum Masse-Curator Raphael Frenyo, zum Litis-Curator Joseph Lubik, beeid. Advocat, ernannt. — Den 13. Dezember 1842.

45300. Gegen die Strohhuthändlerin Therese Huttori wird vom Pesther Stadtmagistrate der Concurs auf den 6. Februar 1843 angeordnet, und zum Litis-Curator Alois Gabányi, beeid. Advocat, ernannt. — Den 13. Dezember 1842.

45465. Gegen Anton Unger und seine Gattin Veronika Turcsányi wird vom Neograder Comitate der Concurs auf den 30. Jänner l. J. angeordnet, und zum Litis-Curator Ludwig Béreczy, zum Masse-Curator hingegen Stephan Garba ernannt.
Den 13. Dezember 1843.

45466. Gegen Carl Horváth von Voxith wird vom Neograder Comitate der Concurs auf den 29. Jänner 1843 angeordnet, und zum Masse-Curator Paul Lászly, zum Litis Curator Ludwig Bérczy ernannt. — Den 13. Dezember 1842.

45723. Der gegen den Schustermeister Emerich Kálnoky am 5 September l. J. angeordnete Concurs wird vom Biharer Comitate annullirt. — Den 20. Dezember 1842.

45288. Gemäß der Anzeige des Raober Comitates wird eine von Heinrich Weidmann an Rudolph Wodjaner über 6133 fl. 7 kr. ausgestellte, am 1. October 1833 intabulirte nach dem eigenen Geständniß des Gläubigers aber bereits bezahlte Obligation, welche während dessen in Verlust gerathen, amortisirt. — Den 13. Dezember 1842.

45291. In Folge der Anzeige des Eisenburger Comitates wird von Se. k. k. Hoheit des Erzherzog Reichspalatins angeordnet, daß die Amortisation einer auf 18 fl. C. M. lautenden, in Verlust gerathenen Pensions-Quittung der Witwe des verstorbenen invaliden Kämpfers der Insurrection Andreas Tomka, Barbara Klug in Körmend zur öffentlichen Kenntniß gebracht werde. — Den 13. Dezember 1842.

45293. Vom Magistrate der Stadt Felsobánya wird gegen die Masse des daselbst verstorbenen Hausirers Elias Heller aus Miskolcz der Concurs auf den 2. März 1843 angeordnet, und zum Masse-Curator Georg Beszler, Stadtfiscal, ernannt.
Den 13. Dezember 1842.

45747. Gegen Elisabeth Szedlatsek Witwe des verstorbenen Joseph Herka wird vom Szegedíner Stadtmagistrate der Concurs auf den 31. Jänner 1843 angeordnet, und zum einstweiligen Litis-Curator Adam Kolb, Magistratual-Vicefiscal, zum Masse-Curator hingegen Michael Krebs, Wahlbürger, ernannt. — Den 20. Dezember 1842.

45722. Gegen den entwichenen Dioszeger Glashändler Andreas Kling wird vom Biharer Comitate der Concurs auf dem 8. Februar 1843 angeordnet, und zum Litis-Curator Nicolaus Toperczer, Magistratual-Fiscal, zum Masse-Curator hingegen Emerich Szebres, Notär zu Dioszeg, ernannt. — Den 20. Dezember 1842.

45286. Von Seite des Raaber Comitates wird eine von Joseph Hunkár und seine Gattin Rosa Babits an den Assessor Joseph Goda am 11. August 1818 über 209 fl. W. W. ausgestellter, und im Jahre 1822 sub Nr. 236 intabulirter, nach dem eigenen Bekenntniß des Gläubigers aber bereits bezahlter und in Verlust gerathener Schuldschein amortisirt.
Den 13. Dezember 1842.

MDK

Braun Mór

Müvészeti krónika. A Lakás 1914.5.sz. 99.l.

M.D.K.

Braun Mór

"Kárpitos-dekoratőr" munkáját, függönyöket és szalongarniturákat négy fényképfelvételen bemutat a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1928. nov. 25-dec. 1.
XVIII. évf. 48. sz. 108. lap.

Ásutalás megírva

Braun Norbert,

festő, l. Baumgartner János György

Braun Norbert kapucinusrendi áldozópap, festő művész.

Tud. gyűjt.
1818., VI., 124–125.
K.: A Honnyi Művészeink emlékezete.

Braun Norbert kapucinus, festőművész.

Ind. gyűjt.
1819. V., 114-119.

Braun Norbertus Képíró, Kapucinus.

Tud. gyűjt.

1819: évf., 4., 114–119.

Braun Norbert kapucinus áldozópap.
képíró.

Tud. gyűjt.
1818. VI. köt. 124-125.
10. A Honnyi Mivészeink esmértetése.

Braun Norbert kapucinus ildosópap, festőművész.

Tud. gyűjt.
1818. VI., 124-125.

MDK

Braun Norbert

Braun Norbert festő arcképe. Maurer Hubert

K: A Honnyi Müvészeink esmértetése. Tud. Gyüjt. 1818. VI. 124-125 l.

M.D.K.

Braun Simon, piktor, héber szobafestő

mint céri iparos 1842-47 között szerepel a városi összeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 314 old.

BRAUN Simon zsidó piktor. Egerben a Dobó u.5.sz. házban /Hrsz.485./, Hibay ház, bérlő 1845-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

BRAUN Simon piktor héber szobafestő, akit mint egri iparost 1842-47 között irnak össze a város IV. negyedének IV. fertályában vagyontalan zsellérként.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Braun Simon

egri piktor 1845-ben. Egerben.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei I. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

267 l

Braun Tamás

repro -

Felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 1o. számát

16-19.l.

Braun Tamás

Felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1971. 6. számát

32-33.

MDK

Braun Tibor, fotomüvész.

Terefere.	Foto.
Nyakigláb kamaszok.	"
Konfliktus.	"
Édes semmittevés.	"

Mücs.-MKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-II
Kat. 28.l.

Braun Vera

grafikus

cród
2

Gyomai Imre:

A párisi magyar festők munkássága

Erdélyi Helikon

1930. 250. l.

semmi adat

Krist Ház 2

Valero lakatunga felhívni

Belvárosi 2 mátéres

~~Gerevich Lai.~~

Peltsic

Várbeli kapuk és portákok

Braun Samuné, festőnő; szül. 1870 julius 14-én Hévízen (Pestmegye).

1909-ben P. Peel: Fürdő után cz. képét másolta az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeumban.

Braun Samuné festő

1934 JANUÁR 23 KEDD

IPAROS ÉS KERESKEDŐ NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ INGYEN MELLÉKLETE

Iparosküldöttség a belügyminiszternél

Az OTI-hátralékok ne tegyék tönkre az iparost!

Az Iparos Blokk legutóbb tartott értekezletén elhatározta, hogy *az OTI-tartozások rendezéséről* szóló rendelet kiegészítését küldöttségileg kéri a belügyminisztertől.

A küldöttséget *Bittner* János felsőházi tag vezette. Rámutatott arra, hogy az iparosság a rendelet irányelveit elismeréssel és köszönettel fogadta, de szükségesnek tartja, hogy bizonyos vonatkozásban a rendelet *kiegészíttessék*. Kérte a minisztert, hogy utasítsa a végrehajtó közegeket arra, hogy a rendelet végrehajtásánál a legliberálisabban járjanak el.

Majd *Perlaki* György rámutatott arra, hogy a rendelet nem foglalkozik a közszállító iparosok kívánságaival. Arra kéri a minisztert, hogy az OTI és MABI a versenytárgyalásokon résztvevő iparosok részére kiállítandó igazolványokon tüntessék fel azt a körülményt, hogy az illetőnek a rendelet értelmében *részletfizetési kedvezménye van* és az elszámolásnál az utalványozó hatóság a keresetből csak azon esetben eszközölhessen levonást, ha az illető a részleteket nem fizette be. S ezen esetben a levonás ne lehessen nagyobb, mint amennyit az elmaradt részletek kitesznek. Felhívta a miniszter figyelmét még arra is, hogy azokkal az iparosokkal szemben, akik a súlyos gazdasági viszonyok miatt *tönkrementek*, az OTI és MABI vezetősége *méltányosabb eljárást gyakoroljon*. Méltányosabb eljárással tegye lehetővé, hogy az iparos újból talpraállhasson. Tegye lehetővé azt, hogy az ilyen egzisztenciáknak az OTI és MABI elnöksége, anyagi helyzetük megvizsgálása után *fennálló tartozásuk egy részét elengedhesse*. Különösen követendő lenne ez az eljárás azon esetben, ha az iparosnak vagy kereskedőnek a hitelezőivel való kiegyezést megakadályozza az, hogy az OTI és MABI a 100%-os kiegyenlítéshez ragaszkodik.

A miniszter megértéssel hallgatta meg a küldöttség előterjesztését és ígéretet tett arra, hogy a kérdéseket jóakaratúlag fogja kezelni, mert elismeri, hogy a mai viszonyok közt az iparosságnak segítségére kell sietni és maga is érzi, hogy a küldöttség által felvetett kérdések pótlólag rendezendők.

A polgármester a kontárok ellen

Sipőcz Jenő polgármester körrendeletet küldött az összes fővárosi ipartestületeknek. A körrendelet többek közt a következőket mondja:

— Akkor, amikor az állam és a főváros a jelenlegi mostoha viszonyok között is a lehetőséghez képest igyekeznek, különösen a közmunkáknak minél nagyobb számban való végeztetésével a *társadalom nagy és értékes részét képező iparosság helyzetén könnyíteni*, a magam részéről szükségesnek tartom *a nagyközönség figyelmét is felhívni a kontárok jogosulatlan versenyének a tanult s igazolvánnyal rendelkező iparosság szempontjából oly káros következményeire.*

Az, aki az adózás állampolgári kötelessége alól kibújó kontárt támogatja, szemben a jogosult iparosokkal, vétkezik *nemcsak az iparostársadalom és a kincstár érdekei, de vétkezik elsősorban saját érdeke ellen is, mert ha a kontár olcsóbb is, de megfelelő szaktudás hiánya folytán kétségtelenül silányabb lesz a portékája és a megrendelő esetleg elrontott anyagjáért kárpótlást sem kaphat.*

A *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* erélyes akciót indított a kontárkérdésnek törvényhozási úton való rendezésére, de a hatóságoknak addig is, amíg ez megtörténik és azután is a nagyközönség részéről is *állandó támogatásban kell részesüljön a kontárok versenyének leküzdésére irányuló tevékenységükben*. Az iparosság érdekein felül a jogrend fentartása és megerősítése is azt kívánja, márpedig a jogrend fentartása minden jó polgárnak egyformán érdeke és hazafias kötelessége.

Ez a bürokrácia!

(Levél a szerkesztőhöz)

Tegnap délután beküldtem Rákoshegyről Pestre a kocsimat öt darab ajtótokkal (összérték 100 P) és adtam a kocsisomnak *1.40 P-t vámra*. A vámnál — mivel ez készáru — kértek *2.50 P-t*. A kocsisomnál volt még 60 fillér és hogy ne kelljen *nyolckilométeres utat visszajönni, felajánlott két pengőt és az egyik tokot*, amíg a még *hiányzó 50 fillért meghozza*. Nem fogadták el, hanem inkább visszaküldték a *kocsimat*. Elsősorban azt sérelmezem, hogy pesti vám az árunak *2.1%-át* emészti fel, másodszor pedig nem tudom megérteni, hogy 50 fillérért, amelyre fedezetet nyujtok, miért kell egy kétlovas kocsit nyolc kilométerre visszaküldeni. Tisztelettel *G. F.*

A papírkereskedők panasza

(Levél a szerkesztőhöz.)

Az alábbi levelet kaptuk:

— Valahányszor a tisztességes kereskedelmet érintő közérdekű ügyről volt szó, nagybecsű lapjuk akár vezetőhelyen is számtalanszor síkra szállt az igazság kivívása érdekében, most is egy nívós szakma megmentése késztet engem arra, hogy az igen tisztelt Szerkesztőséghez forduljak, hallgassa meg vészkiáltásunkat.

A háború utáni években a papír- és írószerszakma *közprédává vált*, a kenyérkereset nélkül maradt egzisztenciák rávetették magukat a kevés tőkét igénylő papír- és írószer *házalására*, nem törődve a szakismeret nélküli tájékozatlanságukkal, összevásárolnak mindenféle silány árut és végigházalnak vele az egész országban, igen sokan rokkantság örve alatt, de még többen mindenféle engedély nélkül, *jólehet a házalás el van tiltva, ezzel elvonják a legális vidéki papírszakma forgalmának 30 százalékát* olyan cikkekből, melyek a legnagyobb jövedelmet biztosították a multban a papírkereskedőknek.

Csak hozzávetőleges számítás szerint Kecskeméten naponta *átlag 3—4 ilyen* házaló jár kell irodáról irodára, ipari és gyári vállalatoknál, a költségekhez mérten legalább 30—40 pengőt kell egynek egynek forgalmaznia, ez egymagában évente 50—60.000 pengő forgalomelvonást jelent.

A vidéken a dohánykisárudák a multban többnyire a vegyeskereskedőkből adódtak és bár foglalkoztak a papír- és írószerszakmával, de miután lényegében nem sokat jelentettek, nem léptünk fel velük szemben. A háború után egymásután elvették a dohányegyedárusítást az eddigi engedélyesektől és új egyéneknek juttatták az engedélyeket, persze ez sem nyujtott teljes mértékben megélhetést és egyenesen *hivatalos buzdításra* a papír- és írószerszakma összes cikkeit magukévá téve, a városbeli 6—8 legitim papírkereskedőnek a legártalmasabb és kereskedőietlen konkurrenciát okoznak.

Kecskeméten 280 vegyeskereskedő és újabban 75—80 dohánykisáruda árusítja iskola-, papír- és írószereket, holott ezt 1933 szeptemeber 19-én az Iparos és Kereskedő Naplóban közölt miniszteri rendelet egyenesen tiltja.

Négy-öt év óta fáradhatatlanul eljárunk különböző fórumoknál, többek közt a minisztériumokban, OMKE-nél, Kereskedelmi és Iparkamaráknál, helyi hatóságoknál, azonban teljesen *eredménytelenül*, ezért fordulunk a szókimondó bátor sajtóhoz, hiszen ez nemcsak lokális kecskeméti ügy, *hanem országos szakválság*. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara végre reászánta magát, hogy ez ügyben precedenst teremt, ezért mi helybeli könyv- és papírkereskedők magunkra hagyva, a végpusztulás rémétől ösztökélve, *megindítottuk az egész vonalon a közigazgatási beavatkozást, az I. fokú iparhatóságnál, rendőrségnél és a pénzügyigazgatóságnál.* A feljelentésekben hivatkoztunk *a Pesti Napló 1933 szeptember 19-iki Iparos és Kereskedő mellékletében* közölt erre vonatkozó miniszteri rendeletre is.

Kecskemét, 1934 január.

Teljes tisztelettel:

Kovács Sándor, *Csáky* Márton, *Burián* Lajos, *Komor* Gyula, *Szél* Nándor, *Fekete* Soma köny- és papírkereskedők.

Mérsékeljék a villanyárakat!

A vaskereskedők mozgalma

A *Magyar Vaskereskedők és Vasiparosok Országos Egyesülete* legutóbb tartott igazgatósági ülésén *Sátori* Ernő elnök kezdeményezésére elhatározta, hogy a villanyáram egységárának mérséklése érdekében *széleskörű mozgalmat indít* és a mozgalomban való részvételre az összes vezető kereskedelmi érdekképviseleteket felkéri.

A kereskedők körében a legnagyobb felháborodással tárgyalják, hogy azt a háborús intézkedést, hogy a fogyasztókat az *Elektromos Művek* külön megadóztatják, ha bizonyos megállapított határon felül fogyasztanak áramot, fenn akarják tartani továbbra is. Az antiszociális felfogással szemben a vaskereskedők egyesülete és a hozzá csatlakozó vezető érdekképviseletek illetékes helyen legerélyesebben tiltakozásukat fejezik ki és a káros intézkedés gyors megszüntetését követelik.

Bírói gyakorlat a tisztességtelen verseny ügyekben

Közli: dr. Szegő Izsó

Ajándékozni tilos!

Egy budapesti élelmiszergyár ajándékozás miatt perli versenytársát és előadja keresetében, hogy az alperes cukorkát, gyöngyöket, léggömböket, kaleidoszkópot és egyebeket ajándékoz a vevőközönségnek a vásárlás nagyságához képest.

Legfelső fokon a Kúria alperes terhére megállapította az üzleti tisztességbe ütköző eljárást és az ajándékozást a következő indokolással tiltotta el:

»*A bírói gyakorlat az ajándékozást egyrészt annak mértéke, másrészt annak módja alapján tekinti a törvénybe ütközőnek; vagyis akkor, ha az ajándékozás nem alkalomszerűen, rövid időre, csekélyebb értékű figyelmességek nyujtásával, hanem állandóan, rendszeresen, az áru szolgáltatásával együtt és ennek értékéhez arányosítva, a kisebb figyelmességeket meghaladó értékek szolgáltatásával és különösen az ajándékozás előzetes hirdetése mellett történik.*

A szokásos kisebb, nem rendszeres, a megengedett reklám által megokolt figyelmességek azonban a versenytörvény által tiltott ajándékozásnak nem tekinthetők«.

„Jobb és olcsóbb, mint a cián"

Ilyen tartalmú hirdetéseket tett közzé egy féregirtó vállalkozó a villamosvégállomásokon elhelyezett plakátokon és röpcédulákon. Az érdekelt szakma ipartestülete a budapesti törvényszéken pert indított ellene és hírnévrontást panaszolt, előadván, hogy jobb és olcsóbb készítmény, mint a cián nincs és ha előfordul is egészen ritka esetekben, hogy valaki a ciánnal történő irtás kapcsán megbetegszik, ez mindig a közönség gondatlanságából, sohasem a szakiparosok hozzá nem értéséből ered.

Az alperes azzal védekezett, hogy neki van egy találmánya, amely alkalmasabb a poloskairtásra, mint a cián, de olcsóbb is annál. Minthogy pedig az ő irtószere veszélytelen, viszont köztudomású, hogy a cián mérges gáz, hirdetése e tekintetben sem tartalmaz valótlanságot.

A törvényszék az alperest *hírnévrontás miatt elmarasztalta* és ítéletének indokolásában a következőket fejtette ki:

»*Általános jogszabály, hogy verseny céljából senki sem jogosult a saját szolgáltatását a versenytársai árujával minőség vagy ár tekintetében összehasonlítani. Éppen ezért arravaló tekintet nélkül, hogy a kifogásolt állítások megfelelnek-e a valóságnak, azokat az üzleti tisztességbe ütközőknek minősíteni és alperest cselekményének abbanhagyására kötelezni kellett*«.

Az iparművész bútormodelje

Érdekes szerzői jogbitorlási per a Kúria előtt

Braun Zsigmond szombathelyi üzletében egy leányszobabútorzat volt elhelyezve, amely *Braun* Sándor iparművész alkotása volt s amely bútorzatnál egy kartonlapon fel is tüntették azt, hogy annak tervezője Braun Sándor. A *Kopstein* Lipót szombathelyi cég tulajdonosa, *Hollós* Rezső ennek a leányszobabútorzatnak két példányban való elkészítését megrendelte *Kaszás* István szombathelyi asztalosmesternél, anélkül, hogy az utánképzéshez az iparművész engedélyét megszerezték volna. Kaszás a megrendelt szobabútorzatot nyers állapotban el is készítette, de Braun Zsigmond közbelépése folytán a bútorzat teljes elkészüléséhez szükséges további munkákat már el nem végezte.

Az iparművész ezekután szerzői jog bitorlása miatt pert indított úgy a Kopstein-cég, mint az asztalosmester ellen s a Kúria első polgári tanácsa most *mindkettőjüket kártérítés fizetésére kötelezte.*

Az ítélet megokolása kiemeli, hogy az asztalosmester tudomással bírt az iparművész szerzői jogáról s így azzal, hogy a jogosulatlan utánképzést megkezdette, de be nem végezte, a bitorlás kísérletét követte el, amely cselekménye *büntetés alá nem esik ugyan, de kártérítést von maga után.*

Ami a Kopstein-cég tulajdonosának felelősségét illeti, az ítélet megállapítja, hogy ha szándékosan bírta is reá az asztalosmestert arra, hogy az iparművész alkotását annak engedélye nélkül utánképezze, *felbujtói tevékenysége büntetés alá nem esik.* A szerzői jogról szóló törvény értelmében ugyanis a bitorlás büntetése tekintetében az általános büntetőszabályok nyernek alkalmazást, már pedig a büntetőjog szerint a felbujtó nem büntethető, ha az, akit valamely büntető cselekmény elkövetésére szándékosan reábírt, annak csak *kísérletét* követte el s a vonatkozó büntetendő cselekmény kísérlete nem von büntetést maga után.

A kártérítés kérdésében a Kúria azt az álláspontot foglalta el, hogy a bitorlás kísérletének elkövetésében *Hollós* Rezső is közreműködött, mert ő rendelte meg a bútorzat jogosulatlan utánképzését. Ez irányban pedig mindenesetre gondatlanság terheli. Nem vitás ugyanis, hogy Hollós már 25 éve dolgozik a bútorszakmában s e téren szakember. Neki tehát akkor, amikor az asztalos nála jelentkezett a bútorok utánképzésére, a tőle elvárható gondosság mellett érdeklődnie kellett volna Braun Zsigmond kereskedőnél hogy a bútorzatra vonatkozóan *kit illet meg a szerzői jog.* Érdeklődnie kellett volna annál is inkább, mert amikor a megrendelés alkalmával megtekintette a bútorokat, mint szakértőnek észlelnie kellett azt, hogy a szóbanforgó bútorzat iparművészeti alkotás.

Hogyan veszett el 96 kisiparos vagyona a Bodó kávéházban?

Különös szomorú helyzetbe jutott *96 budapesti kisiparos* a *Bodó* kávéház bukásával kapcsolatban. Ismeretes, hogy a *Bodó* kávéházat a ház tulajdonosai kilakoltatták. A kávéház redőnyeit lehúzták.

A *Bodó* kávéházat harminc évvel ezelőtt alapította Bodó Endre kávés, aki 1931-ben a kávéházat eladta *Szunyog* Sándornak 135.000 pengőért. Az új tulajdonos a kávéházat *részvénytársasággá* alakította át és a bérletre tízéves szerződést kötött a háztulajdonosokkal. Ugyanekkor *Szunyog* a kávéházat teljesen újjáalakíttatta *70.000 pengő költséggel.* Az átalakítási munkálatokat *szövetkezetbe tömörült kisiparosok végezték,* akiknek *Szunyog 50.000 pengővel adós maradt* és biztosítékul *átadta a részvénymajoritást* azzal, hogy amennyiben fizetési kötelezettségeinek eleget nem tenne, *gyakorolhatják a részvényesi jogokat.*

Szunyog 1932-ben a kávéház *24.000 pengős évi béréből 15.000 pengővel adós maradt,* mire a háztulajdonosok 1932 januárjában a bérletet felmondották. Az érdekelt kisiparosok, hogy pénzüknek egyrészét megmentsék, rendkívüli közgyülést hívtak össze, új vezetőséget választottak, amely a kávéház hitelezőivel megállapodást kötött, hogy azok a kávéháznak *másféléves moratóriumot* adnak. A moratórium 1934 július közepén jár le. Ezután a kávéház vezetősége *megállapodott a háztulajdonosokkal* abban, hogy a folyó bérre a kávéház *naponta 50 pengőt fog fizetni* és a háztulajdonosok a bérhátralékra *halasztást* adnak, *amíg a kávéházat, legkésőbb 1934 július közepéig nem értékesítik.*

A kávéház közben *pontosan fizette az 50 pengő napi bérrészletet.* Mult év nyarán *váratlanul felszólítást kapott a kávéház,* hogy *a 15.000 pengős bérhátralékot két héten belül fizessék meg.* A kisiparosok megbízottai előbb a háztulajdonosok ügyvédjéhez, majd a háztulajdonosokhoz fordultak, akiknek felajánlottak *egy nagyobb összeget* rögtöni lefizetésére és ajánlatot tettek *a hátralékok részletekben való megfizetésére. Schubert* Frigyes háztulajdonos megnyugtatta a kávéház megbízottait, de a háztulajdonosok ügyvédje mult év július 28-án a kávéház ellen *felmondási pert tett folyamatba.*

A perben a kávéház előadta, hogy a háztulajdonosok eljárásának indítóoka az, hogy *Bodó* Endre, a kávéház alapítója, a mostani tulajdonosok háta mögött megegyezett a háztulajdonosokkal és a még ma is legalább 120.000 pengőt érő berendezési tárgyakat és ingóságokat árverésen potom pénzért akarja megszerezni. A járásbíróság a bizonyítási eljárás során *ítéletében* megállapította, hogy *a részvénytársaság és a háztulajdonosok között a napi 50 pengő lefizetésére létrejött megállapodást* a részvénytársaság mindenkor teljesítette, ezért *a háztulajdonosok keresetét elutasította.*

Az ügy a törvényszékhez került, amely elrendelte *Schubert* Frigyes háztulajdonos *eskü alatti kihallgatását és vallomása alapján a felmondást érvényesnek mondotta ki.* Ítélethirdetés után a tanácselnök a peres feleket arra kérte, hogy *az ítélet ellenére is kössék meg az egyességet.* A háztulajdonos ügyvédje közölte a részvénytársasággal, hogy *délután négy óráig várnak* és ha ekkorra a részvénytársaság a hátrálék első részletét lefizeti, akkor *a tervbevett bírói egyességet hajlandók megkötni.* A részvénytársaság ekkor sürgősen tárgyalni kezdett a hitelezőkkel és miután sikerült velük megállapodni, a részvénytársaság elnöke ekkor az ügyvédhez sietett, hogy az egyességet aláírja és az első részletet lefizesse, de *az ügyvéd, azzal az indokolással, hogy félórát késtek, az egyességet elutasította.*

Így történt, hogy a kávéház rolóit lehúzták, annak harminctagú személyzete kenyértelenné vált és *96 kisiparos munkája, pénze, egész vagyona elveszett.* Ez a dolog nincs rendjén, a kilencvenhat kisiparos vagyonának romjain senki sem szerezhet jogtalan vagyoni előnyt magának.

Külföldi árut kérnek az üvegkereskedők

Az *Üveg- és Porcellánkereskedők Egyesülete* legutóbb tartott választmányi ülésén a legnagyobb elkeseredéssel állapította meg, hogy a porcellánszakma már évek óta nélkülözi a *külföldi üveg- és porcellángyártmányokat.* A kereskedelem több mint két éve csaknem teljesen a magyar iparra van utalva. Különösen sérelmes ez a porcellánnál, miután tudvalévő, hogy porcellángyár, mely használati cikkeket állít elő, csak egy van az országban és ez távolról sem fedezi a szükségletet. A választmányi ülés elhatározta, hogy küldöttségileg keresi fel a kereskedelmi minisztert, feltárja előtte a szakma helyzetét, rámutat különösképpen arra, hogy az *Országos Hitelvédő Egyesület* megállapítása szerint az utóbbi időben a szakmában előfordult nagyobb, előkelőbb cégek inzolvenciájának oka a külföldi áru hiánya volt. Az elnökség hangsúlyozta, hogy bár teljes mértékben átérzi az ország gazdasági helyzetének súlyos voltát, ennek dacára minden eszközzel keresztül kell, hogy vigye az illetékes köröknél a kereskedelemnek, ha szűk keretek közt is, *külföldi áruval való ellátását.*

A jubiláló Balkányi Kálmán ünneplése

Balkányi Kálmán 25 éves jubileuma több volt, mint a magyar kereskedelem ünnepe. Szinte az egész magyar közélet részt kért az igazi értéket és nagy tehetséget övezett ünneplésből, mert *Balkányi* Kálmán munkája az OMKE élén a kereskedelem általános érdekein keresztül az egész magyar gazdasági élet érdekeit szolgálta. Az ő huszonötéves munkássága a kereskedelem sok *kemény harcának* a története, nagyszerű és sokirányú publicisztikai tevékenységéből pedig egy kiváló író *arca* rajzolódik ki. *Balkányi* Kálmán hangját, súlyát, tehetségét még akkor is nyomatékosan éreztette, ha a kereskedelemért vívott egyikmásik harca — sajnos, a kereskedelemnek sok ilyen harca volt — pillanatnyilag eredménytelen is volt. Ám a *pillanatnyi kudarc* sohasem kedvetlenítette el, tovább harcolt és sok esetben kicsikarta a sikert.

A közérdek kitűnő harcosának szólt az a bensőségteljes meleg ünneplés, melyben minap része volt. *Hegedüs* Loránt, *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter, *Éber* Antal, *Magyar* Bertalan, *Székács* Antal, *Koós* Mihály, *Fenyő* Miksa, *Tolnay* Kornél és mások méltatták az érdemeit.

Balkányi Kálmán az ünneplést gyönyörű beszéddel köszönte meg. Többek között ezeket a lelkesült szép szavakat mondta el:

— Mint két század küszöbére vetett magyar Candide állok itt felragyogó arccal. Mentsen meg az Isten minden bánattól, de egy örömet soha senki sem vehet el, a visszaemlékezésnek azt az édes örömét, amely elfog, ha a mi régi *Burgundia uccai* házunkra gondolok, a régi Debrecenre, a világ legkedvesebb iskolájára, a régi kollégiumra, az én régi tanítóimra és iskolatársaimra, a városházára, ahol a főügyész bojtára voltam a Csokonay Körre, a Kaszinóra, amely az első koszorút adta, arra az egész régi, tisztes szellemre, amely az én egész ifjúságomat átlengte. S mikor azokra a nagynevű magyarokra gondolok, akiket szemtől szembe láthattam, akik lelkük egy részét előttem megmutatták: Rákosi Jenőt, Matlekovitsot, Láncz Leót értem, akkor egyszerre el kell mosolyodni a sorsnak egy tréfáján. Pont ma van 25 éve a magyar érdekképviseletek legnagyobb közös adóügyi megmozdulásának. Se Hieronymi nem él, aki vezette, se Wekerle, aki ellen mentünk, élő tanuk, akik itt vannak köztünk, a két referens, Hegedüs és Glücksthal. *Személyek változtak.*

— *A küzdelem tárgya: megmaradt.* — Mi is változunk. Eltűnünk, de hitem és reményem: mindig lesznek, akik a kereskedelem és a vele sorsközösségben élő többi foglalkozási ágak zászlóját felkapják és fennen lobogtatják, ha minekünk, mostani érdekképviseleti embereknek kezéből kihull a zászló rúdja.

A posta is kereskedő!

Versenytársa más kereskedőknek — A bíróság elmarasztalta a postát egy tisztességtelen verseny perben

Egy tisztességtelen versenyperben elvi jelentőségű határozatot hozott a budapesti törvényszéken *Szentléleky* törvényszéki bíró. *Zolnay* Endre mechanikai műhely tulajdonosa egy *gyűjtőperselyt* talált fel, amelyet az automatatelefón mellé lehet alkalmazni és azt a célt szolgálja, hogy senki se használhassa illetéktelenül a más telefonját s azonkívül maga a telefón előfizetője is esetenként bedova a húsz filléreket, *összegyűjtse a havi telefóndíjat.*

A telefónelőfizetők között meglehetősen népszerű lett a találmány, úgy hogy azt sokan alkalmazták. Amikor a posta erről tudomást szerzett, levelet intézett az előfizetőkhöz, amelyben azt írta, hogy *a telefónelőfizető szabálytalanságot követ el*, ha a *Zolnay* által forgalombahozott perselyt használja s egyúttal *meg is fenyegeti az előfizetőt azzal, hogyha nem távolítja el a telefón mellől a perselyt, úgy a posta őt az előfizetők sorából kizárja és távbeszélőállomását végleg kikapcsolja.*

A posta ezen intézkedése miatt *Zolnay* ifj. dr. *Nagy* Béla ügyvéd útján *tisztességtelen verseny abbahagyása* iránt pert indított a posta ellen. A tárgyaláson a posta mindenekelőtt pergátló kifogást emelt, azt adva elő, hogy a posta a kereskedelmi miniszter fenhatósága alatt álló *állami hivatal* s mint ilyen, saját nevében jogokat nem szerezhet, kötelezettségeket nem vállalhat, önálló *jogi személyiséggel tehát nem bír*, sem jogképessége, sem perbeli cselekvőképessége nincsen.

A törvényszék a per érdemi elbírálása előtt elsősorban ezt a jogi kérdést tette vizsgálat tárgyává. A beszerzett cégiratokból megállapította a bíróság, hogy *a posta már 1876. évi május hó 11. óta be van vezetve* a budapesti törvényszék *cégjegyzékébe.*

Ezek alapján a törvényszék megállapította, hogy a posta, mint bejegyzett cég, önálló jogi személy, jogok és kötelezettségek alanya lehet és így jogképességgel és perbeli cselekvőképességgel bír. A pergátló kifogást tehát *elvesztette* és az ügy érdemleges tárgyalása előtt még azzal a kérdéssel is foglalkozott, hogy a posta versenytársnak tekinthető-e, vagy sem.

E tekintetben a bíróság az 1923. évi V. törvénycikkre hivatkozik, mely szerint vállalatnak kell tekinteni minden, akár egyéni, akár társas üzemet, amely áruk előállításával, vagy forgalombahozatalval, vagy pedig iparí, vagy kereskedelmi szolgáltatások visszteherrel járó teljesítésével foglalkozik. Versenytárs pedig a hivatkozott törvény értelmében minden azonos tárgyú, vagy hasonnemű vállalat, amennyiben a távolsági viszonyokra és az esetleges egyéb körülményekre figyelemmel *az üzleti versenyben érdekeltnek* tekinthető.

Ezekre a jogelvekre hivatkozással a törvényszék úgy találta, hogy a posta mint bejegyzett egyéni cég, *az államnak hasznot hajtó vállalata*, amely éppen azért, mert *Zolnay* perselyével konkurráló, hasonló pénzbedobó készüléket állandó bérleti összeg felszámítása mellett és külön felszerelési díj ellenében maga is forgalomba hoz, — *az üzleti világban kétségtelenül mint Zolnay versenytársa jelentkezik.* Minthogy pedig a postával szemben a törvény kivételt nem állapít meg, ezért a törvény rendelkezései reá is minden tekintetben alkalmazást nyernek. A postának a versenytársi minőségre vonatkozóan tett kifogását a bíróság ezek szerint *alaptalannak* találta.

— Nincs olyan magánjogi szabály, — mondotta ki a törvényszék — *amely megtilthatná a bérlet tárgyának rentabilis módon való használatát, ha az nem jár a bérlet tárgyának állagsérelmével.* Minthogy a telefónelőfizető jogosan zárhatja el akár a telefón tárcsájára tett kis lakattal is a telefónját illetéktelenek keze alól, kétségtelen, hogy a szóbanforgó persely felszerelését is megengedheti anélkül, hogy ezzel a postának, mint üzemtulajdonosnak bérbeadói jogát a legkevésbé is csorbítaná.

Mindezek alapján a bíróság azt a jogi következtetést vonta le, hogy *a posta közlései alkalmasak a versenytárs áruí iránti ellenszenv felkeltésére, vagy a versenytárs vevőkörének megbontására, megfélemlítésére* s ezért ezek a közlések megállapítják a hírnév és hitelrontás tisztességtelen versenycselekményét. Ez alapon a bíróság a postát *a tisztességtelen versenycselekmény abbahagyására és a perköltségek megfizetésére kötelezte.*

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

PALETTA

MAXIM FEDOTOV hegedűművész lesz az Odesszai Filharmonikus Zenekar hangversenyének szólistája ma a Zeneakadémián (VI., Liszt Ferenc tér 8.) Az est műsora: Liszt: Mazeppa, Csajkovszkij: Hegedűverseny, Csajkovszkij: 4. szimfónia. Vezényel: Hobart Earle.

A DÉLI KONCERTEN Frid, Bartók és Kurtág műveket ad elő Kolonits Klára (ének) és Dinyés Dániel (zongora) ma délután egy órakor a Spinozában (VII., Dob u. 15.). Este hét órakor Nők és a mazurkák címmel Bächer Iván estje lesz ugyanitt. Bächer írásaiból felolvas: Gyabronka József, a zongoránál pedig a szerző ül.

FRANCOIS TRUFFAUT Jules és Jim című filmjét vetítik ma este hattól a Műcsarnokban (XIV., Hősök tere). A film után Gelencsér Gábor tart előadást.

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI. A Múzeumi beszélgetések sorozat újabb estjét ma hat órától tartják az Ernst Múzeumban (VI., Nagymező u. 8.). Makovecz Imre építésszel beszélget az Ernst múzeumi Rajzok című kiállításáról Freund Tamás neurobiológus, kutatóprofesszor.

A CSEH SZAMIZDATRÓL Iván Klíma cseh íróval Vörös István és Gál Jenő, a Cseh Centrum igazgatója beszélget a Millenáris Parkban (II., Fény u. 20–22.) ma öt órától.

VIRÁG- ÉS NÖVÉNYÁBRÁZOLÁS az üvegfestészetben címmel Mester Éva diaképes előadását hallgathatják meg az érdeklődők ma délután fél hatkor a Várlak Klubban (I., Bem rakpart 6.).

A MAGYARPALATKAI BANDA mutatkozik be ma este nyolc órakor az Erdélyi zenék klubjában, a Fonó – Budai Zeneházban (XI., Sztregova utca 3.).

ADY ÉS A ZENE a címe Dobler Magda zeneesztéta előadásának, amely az Ady Emlékmúzeumban (V., Veres Pálné utca 4–6.) lesz ma délután négy órakor.

FŐVÁROSUNK SZOBRAI címmel tart előadást Róbert Péter ma délután három órakor a Józsefvárosi Galériában (VIII., József körút 70.).

A. NAGY GÁBOR MMS címmel rendezett kiállítását ma este nyolc órakor nyitják meg a VII. kerületi Madách út 8. alatt fekvő Godot Galériában.

Ritkaságok a plakát aranykorából

Az Ernst Galéria eddig még nyilvánosságot nem látott plakátgyűjteményét mutatja be *A magyar filmplakát aranykora* című kiállítás a Budapest Galériában (V., Szabad sajtó út 5.). A 170 darabból álló kollekció magyar és nemzetközi filmplakátokat állít ki 1912-től 1945-ig.

A magyar plakátgrafika első jelentős korszakának csúcspontja az 1919-es évre tehető, amikor Bíró Mihályhoz, a művészeti ág meghatározó képviselőjéhez olyan jeles grafikusok és festők csatlakoztak, mint Kassák Lajos, Ferenczy Károly, Kozma Lajos, Vértes Marcell, Kmetty János, Pajzs-Goebel Ernő. A művészeti szféra meghatározó alakjai alkotásaikkal a hirdetőoszlopokat és -táblákat képzőművészeti tárlattá formálták. A grafikusok által létrehozott, aprólékosan kivitelezett litográfiák kis példányszámban készültek, fennmaradásuk a kor gyűjtőinek érdeme. Ritkaságuk miatt szinte egyedi alkotások, hiszen csak néhány darab maradt fenn belőlük; egyrészt mert felhasználták őket, másrészt a megmaradt példányokat visszaküldték a stúdiókba, ahol újrahasznosították a papírt.

A szervezők célja, hogy minden plakát alkotóját azonosítsák, és nyomon kövessék, milyen fázisokon keresztül született meg a mű. Szeretnék rekonstruálni az alkotások végső formájának kialakulásához vezető folyamatokat is, az alkalmazott technikákat, a nyomdák és a terjesztés problémáját. A gyűjtemény korai, klasszikus darabjai pedig a magyar alkalmazott művészet e műfajának történetéhez – amely szorosan kapcsolódik a XX. század első évtizedeinek társadalmi és történelmi eseményeihez – szolgáltat értékes, kordokumentum jellegű információkat.

Az Ernst Galéria gyűjteménye két részből áll, az 1912 és 1920 közötti némafilmek plakátjai között megtekinthető Bíró Mihály a *Faun* című filmhez készített alkotása, vagy Sátori Lipótnak az Uránia Színház megnyitóelőadásához, az *Odette*-hez és a *Rigoletto*-hoz készült

A grafikusok litográfiái kis példányszámban készültek

munkái. A hangosfilm szekció 1928 és 1941 között készült munkákat dokumentál, mint a *Háry János*, a *Hotel Kikelet*, a *Noszty fiú esete Tóth Marival* vagy a *Halálos tavasz*.

A némafilmek korában rendkívül hangsúlyos szerephez jutottak a grafikusok, hiszen a film címe, a rendező és a producer neve mellett a plakát képi világának kellett becsalogatnia a nézőket a színházba. A harmincas és negyvenes évek hangosfilmjei esetében már a filmszínészek arcával igyekeztek növelni a nézőszámot. A Magyarországon bemutatott filmekhez készült plakátokon láthatjuk többek között Karády Katalint, Kabos Gyulát, Jávor Pált, Páger Antalt, Humphrey Bogartot, Cary Grantet és Ingrid Bergmant is – a grafikusok szemével.

A kiállítás megvalósításához szükséges kutatómunkában magángyűjtők, hazai és külföldi múzeumok, közgyűjtemények is részt vettek, így a Magyar Nemzeti Galéria Plakátarchívuma, a Magyar Filmarchívum, a Magyar Nemzeti Múzeum, a bécsi Albertina, a New York-i Guggenheim Múzeum.

A kiállítás anyagát egy 200 oldalas könyv dolgozza fel, amely tartalmazza a plakátok reprodukcióit is.

K. É.

INFO

A magyar filmplakát aranykora
Budapest Galéria (V., Szabad sajtó út 5.) A tárlat április 18-ig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta délelőtt tíz és este hat óra között.

Veszprémiek a Nemzetiben

A Nemzeti Színházban e hét végén Veszprémre, illetve Veszprém megyére kerülne sor az úgynevezett Megyejárás keretében. E sorozat eddigi programjait nemcsak a teátrum finanszírozta. A minél teljesebb bemutatkozás érdekében az adott megye, illetve megyeszékhely is szánt kisebb-nagyobb összegeket. Ezúttal a partnerek nem voltak olyan anyagi helyzetben, hogy megtehessék. Ezért a fesztivál háromnapos helyett, kétnapos lett, kínálata sem terjed ki a művészetek több ágára. Lényegében a *veszprémi Petőfi Színház* vendégszereplésére szorítkozik.

A program java április 3-án, szombaton lesz. E nyitónapon délutánban, vagyis délután egy órától *Titkos dalok* Micimackótól és barátaitól címmel zenés mesejátékot adnak elő, Karinthy Frigyes és Palásthy Bea szövegével, Kőszegi Lajos verseivel, nem utolsósorban Horváth Károly zenéjével. E színjáték a stúdióteremben lesz csakúgy, mint az aznap este fél nyolckor kezdődő Müller táncosai, Németh Ákos drámája, amelyet Galambos Péter vitt színre.

Szintén szombaton lép fel a társulat a Galileivel, Németh László színművével. A Ruszt József rendezte előadás este hét órakor kezdődik a nagyteremben. Szintén Ruszt József jegyzi A Föld lapos és négy angyal tartja címmel, 42 év – 42 megszólalás alcímmel kiadott kötetet, amelyet Kőszegi Lajos és Nánay István szerkesztett. A könyvbemutatót a szombati vendégjáték előtt, fél hattól tartják meg.

Vasárnapra, április 4-re A szerető és az Utolsó pohár, Harold Pinter egyfelvonásosai maradnak, amelyeket a színészként is fellépő Korognai Károly rendezett meg. Az előadás aznap este hét órától, a stúdióteremben tekinthető meg.

E. B.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapest Bábszínház: A fából faragott királyfi (7) **Játszó-Tér:** Csipkerózsika (de. 10, 3) **Budapesti Kamaraszínház, Tivoli:** Az ügynök halála (7) **Shure:** Sóska, sültkrumpli (fél 8) **Erkel Színház:** Parasztbecsület (7), Bajazzók (7) **International Buda Stage:** Mondják meg Zsófikának (fél 4) Hogyan hódítsuk meg a nőket (férfiakat)? (7) **Játékszín:** Bubus (7) **József Attila Színház:** A makrancos hölgy (7) **Katona József Színház:** Ványa bácsi (7) **Kamra:** Top dogs (7) **Kolibri Színház:** A két Lotti (3) **Kolibri Fészek:** Az aranyszőrű bárány (de. fél 11) **Komédium:** Stílusgyakorlat a 401-től (7) **Lézer Színház:** Pink Floyd (fél 8) **Madách Színház:** Isten pénze (7) **Tolnay Szalon:** Mikszáth különös házasságai (fél 8) **Madách Kamara:** A testőr (7) **Magyar Színház:** Bob herceg (7) **Sinkovits:** A játék vége (fél 8) **Merlin Színház:** Dorottya (7) **Kamaraterem:** A per (fél 8) **Millenáris Teátrum:** Cédrus (7) **Nemzeti Színház Stúdiószínpad:** Buborékok (7) **Nemzeti Táncszínház:** Hagyományok bálja (7) **Opera:** Falstaff (7) **Pesti Színház:** Kövekkel a zsebében (7) **Radnóti Színház:** Az ideális férj (7) **Spinoza-ház:** Nők és a mazurkák (7) **Szkéné Színház:** Zsigervirág (8) **Thália Színház:** Piazzolla ritmusa (7) **Új Stúdió:** Ég és nő között (6, 9) **Új Színház:** Angyalok a tetőn (2), Csak bűnök és bűnök (7) **Vidám Színház Kisszínpad:** Bábelna (8) **Vígszínház:** A padlás (7)

Táncoló hálók

Braun András képei az Acb Galériában

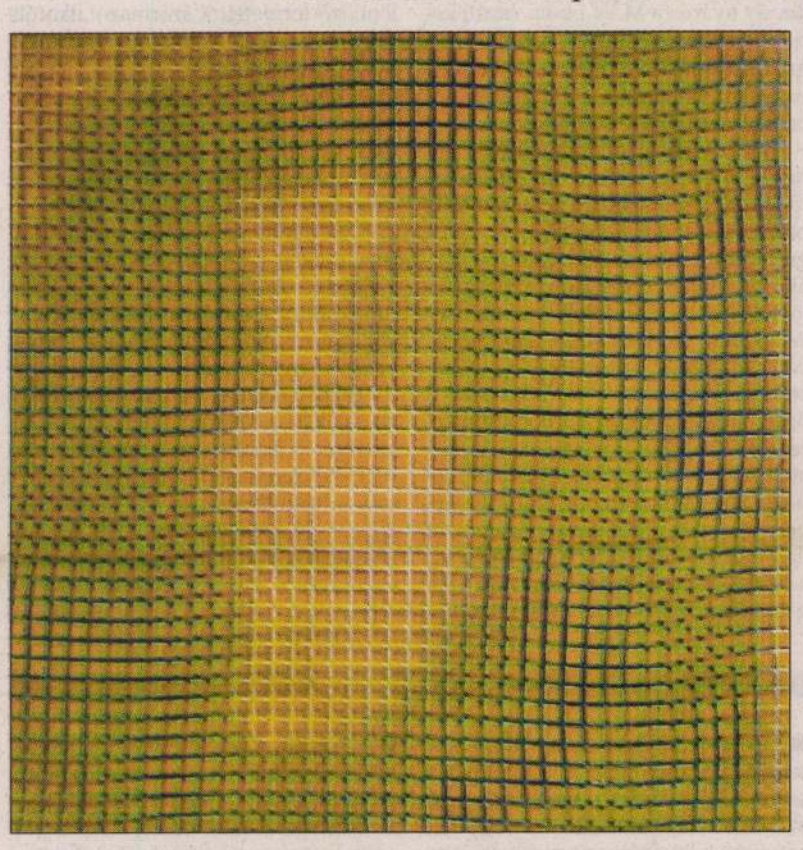

Vibráló dinamika, egymásba olvadó körök, ellipszisek, spirálok, négyzetek. Táncoló hálók. Ilyenek Braun András legújabb képei, amelyekből április 1-jén nyílik kiállítás a Király utca 76. szám alatt található Acb Galériában.

A miskolci származású, 1995-ben a Képzőművészeti Főiskola festő szakán diplomát szerzett művész képeinek alapvető struktúráját általában egyszerű geometriai alakzatok határozzák meg. Az op-art egyszerűségét továbbfejlesztő látásmód nyomán dinamikus, szinte örvénylő felületek jönnek létre. A gondosan megtervezett szövethálók jellegzetes színeket zárnak magukba. Vörös, sárga, barna hullámzás járja át a képeket. Hosszan elidőzve az apró elemekből kirajzolódó kompozíciók előtt, olyan érzésünk támad, mint amikor megmozdul a horizont.

Braun András 2003-ban már nagy sikerrel szerepelt az Acb Galériában. A mostani, HU.GO című tárlata a tavalyi kiállítás továbbfejlesztett változata, úgy is mondhatnám: új fejezet a látványregényben.

A kiállítás április 30-ig tekinthető meg.

SZ. L.

Videovilág

Videoforum címmel mutatják be a Neuer Berliner Kunstverein (NBK) videogyűjteményét április 1-jén a Goethe Intézetben (VI., Andrássy út 24.), 2-án pedig a Dorottya Galériában (Dorottya u. 8.) este héttől. Az 1972-ben alapított nemzetközi gyűjteményben több mint 800 alkotás található a videoművészet hatvanas évekbeli kezdeteitől napjainkig. A vetítéseken az NBK igazgatója, Alexander Tolnay és a Videoforum vezetője, Kathrin Becker kommentálja a gyűjteményből válogatott munkákat. Csütörtökön az aktuális berlini videoművészet, pénteken nemzetközi munkák lesznek műsoron.

S. M.

HIRDETÉS

Hyundai TARJÁN
Mi önökért dolgozunk!
1037 Bp., Bojtár u. 33.
Tel.: 06 (1) 250-3737
www.hyundaitarjan.hu
Vásároljon olcsóbban a regisztrációs adó emelése előtt!
Húsvéti akció!
ATOS PRIME
1 899 000 Ft-tól
Co2-kib.: 140 g/km, üz. fogy.: 5 l/100 km
• 0% induló részlet!
• 1 év ingyen szerviz!
• Akár 300 000 Ft-ért öreg autó beszámítása!
• 100 havi hitellehetőség!
• THM akár 4,99% is lehet!
Az akciók össze nem vonhatók!
Vasárnap is nyítva!
Accent
2 390 000 Ft-tól
Co2-kib.: 153 g/km, üz. fogy.: 5,3 l/100 km

Citroën Xsara Picasso akció a Citroën Wallisnál!
Új, akciós Xsara Picasso már 1.6 16V HDi (110 LE) motorral is!
Xsara Picasso Elit már 3 975 000 forinttól
Az Elit limitált széria SX-en felüli extra felszereltsége: automata klíma, oldallégzsák, elektromos ablakemelő, bőrkormány és bőr sebességváltógomb, elektromos külső visszapillantó tükrök, kartámasz, hűtött kesztyűtartó, optikai csomag.
CITROËN WALLIS
Elérhető THM: 5,6%
XSARA Picasso
10 ÉVES
Bemutatóterem és szerviz: 1044 Bp., Külső Váci út 64-72. Telefon: 451-4833, 451-4859, 450-5347
Bemutatóterem: 1071 Bp., Dembinszky u. 33. Telefon: 322-8292 • E-mail: info@ciwa.hu • www.citroenwallis.hu
A CITROËN WALLIS A CASTROL KENŐANYAGOKAT AJÁNLJA. CÉGÜNK A SUPERSHOP PONTGYŰJTŐ RENDSZER TAGJA

Magyar táj, magyar ecsettel

Szemünk előtt peregnek le az elmúlt évtizedek sikeres és kevésbé sikeres magyar „történelmi jellegű" filmjei, melyek hazánk és népeink történetének epizódjait dolgozzák fel, és bemutatják a ma és a jövő emberének a természeti környezetet is. De milyen természeti környezetet rögzítenek a filmszalagok? Amilyennek elképzelik az egykori tájainkat, ami a filmezéshez rendelkezésre áll és hozzáférhető, vagy ami századok degradációs folyamatai után egyáltalán megmaradt napjainkra?

A nagyszerű szerzők, komoly alkotók és kiváló művészek olykor jó, máskor összetákolt történetei teljesen hiteltelen természeti környezetben jelennek meg. Ráadásul csaknem minden esetben a történettől, a kortól függetlenül hasonló jellegű, sok esetben pedig teljesen azonos helyszínű, súlyosan leromlott tájak adják a történetek környezetét, keretét, hátterét.

Csak a szakember számára tűnik ez föl? Avagy az átlagnézőnek is furcsa érzése támad, amikor csaknem ugyanazon a tájon, ugyanaz a kókadozó fenyves vagy akácos a miliő, legyen a film „történeti", „humoros" vagy „történeti humoros"?

A néző nem ökológiai, tájvédelmi és tájtörténeti alapismeretekkel fölszerelve megy a moziba, és nem is azért, hogy ezzel fölszereljék, hanem szórakozást, kikapcsolódást keres, netán művelődik. Azt azonban valóban jól és szembetűnően érzékelheti, hogy a filmekben valami nem stimmel a környezettel. Ezt még az ősi ösztöneink is megsúghatják, legyünk akár többgenerációs városlakók avagy falusiak.

Igénytelenség ez, vagy maga a valóság? A helyszíneket kiválasztók gondolkodása egy kaptafára jár? A gyártásvezetők gyorsan, könnyen elérhető területeket ajánlanak, és ezért hiteltelen a történetek környezete? Ha sokat keresgélnének a rendezők, mit találnának? Tegyük fel, hogy a filmes csapat munkájához jó helyszíneket keres. A végeredmény, a filmek által bemutatott természeti környezet mégis siralmas. Ennél már csak a valóság siralmasabb, mert a filmek bizony közelítenek a mai valósághoz.

A besenyők honfoglaló őseinkre sík, telepített fenyvesekből csapnak ki. Bohókás figurára formált vezéreink gyomtengertől borított akácos sarjerdőkben ébrednek mámoros álmukból egy másik történetben. A híres bakonyi betyár históriájában sem a sertéskondák százainak makkoltatását is biztosító végtelen tölgyeseket látjuk, hanem csak azt, ami mára a rezervátumokban megmaradt. Vagyis a bakonyi őserdőt csak a hegyek magasán és a szurdok északi oldalain megmaradt és ma már romantikusnak elfogadott, „gótikus" bükkösök az átlagnál korosabb, 80-90 éves állományai képviselik. A film egyes jeleneteit csak itt tudták elhelyezni, más már nem állt rendelkezésre. De ahogy arról a lapok a minap is beszámoltak, sok helyütt, így a Farkasgyepűi Tüdőszanatórium szomszédságában, festői környezetében sem láthatjuk sokáig ezeket a biológiailag korántsem öreg, de vágásra ítélt erdőket. Hacsak ki nem várjuk az újabb száz évet. Mert a százéves erdőhöz, mint tudjuk, száz év kell. Üzemtervezett, nagy területű véghasználat, egyszerűen tarvágás pusztítja a tájat.

Pedig éppen a százéves bükkösök esetére dolgozták ki a szakemberek az állandó erdős tájkép fennmaradását is biztosító szálaló gazdálkodást. Ami gazdaságosabb a tarvágásnál, élőlények sokaságának ad esélyt a fennmaradásra, és társadalmilag is elfogadhatóbb. A Pilistetőn ez az igazán követendő tájhasználat már gyakorlat, a Bakonyban még nem.

Nézzük a reformkor emberének történetét. Elbozótosodott, állatoktól elnéptelenedett legelőkön nyargalnak arisztokratáink és huszáraink. Hol a legelő nyáj, mikor és hol látunk tehéncsordát, amelyek a gyepeket járják? Bánk népe már jószerével ki sem lép a természeti környezetbe, se a történetben megénekelt gólya, se nyúlfiak, de még élőhelyükből is alig maradt valami mára.

A neves püspök sem egy meredek, keleti kitettségű és minden évszakban színe-virágát mutató karszt-bokorerdős hegyoldalon zuhan le, hanem silány körülmények között pusztul el. Ahogy a deli magyar vitéz sem egy igazi ártéren vagy természetes folyószakaszon bukik el fegyver által al-dunai csatájában, hanem erősen szabályozott Duna-parton, ártéri erdő helyett telepített ültetvény peremén.

A filmek sorában történelmi kortól függetlenül mindenki megtér vagy visszatér a budai kopárok dolomitbányáinak peremére, mélyére, esetleg szurdokaiba. Valamikor a molyhos tölgy, virágos kőris és sziklagyepek alkottak ott mozaikokat. A filmeken hőseink a mai valóságnak megfelelően kókadozó, a mediterrán erdőtüzek rémét előrevetítő, tájidegen, mesterségesen betelepített, taplószáraz fenyőültetvények között lelik születésüket, halálukat, ellenségüket vagy babájukat.

Alig ezer év telt el Kárpát-medencei történelmünkből, és már nyoma is alig a Fazekas Mihály Lúdas Matyijában élethűen megénekelt, egykoron jellemző és Döbrögi által is büszkén mutogatott kocsányos tölgyeseknek.

Ma az erdészek szemrebbenés nélkül tarra vágják az utolsó nagykőrösi maradványokat is. Csokonai is ismerte még, hol makkoltat a somogyi kanász.

Ma az ott lakók is csak akácültetvényeket, gyomtengert, selyemkórót, alkörmöst látnak maguk körül. A költő azt is tapasztalta, milyen a beépítéstől mentes tihanyi visszhangdomb. Ma már a visszhangnak sincs helye ezen a hegyoldalon.

A filmek is szemléltetik, alig maradt mára változatosságában is harmonikus, természetesnek mondható tájunk. Stabil ökológiai rendszert pedig csak a növényzet, az erdő, a víz olyan együttese képez, amely a környezeti adottságok szerint természetes módon alakult ki. Ezek a rendszerek rendszerint esztétikusak, és a harmónia érzetét keltik. Sajnos számtalan tudományos közlemény állítja: csaknem minden hazai természetes növénytársulás, erdő, vizes élőhely, megkapó táj veszélyeztetett. Az ország több mint kilencven százaléka valamilyen módon degradált, és a kis maradék is veszélyben van. Miért? Sok az ok, és még a tudásalapú társadalomban sem csökken okvetlenül ezek hosszú sora.

A hegycsúcsokat lokátorállomások, az alföldre kilépő folyókat és ártereiket keresztbe épített gátak fenyegetik. Kiművelt emberfők, ökológiai ismeretek kihívásaival küszködő gazdálkodási szakemberek még a környezeti, energetikai változások kényszeréből is keveset fognak fel. Érzik a kényszert, de ismételten csak üzleti szempontból mérlegelik az alternatívákat. Azt kutatják, hogyan lehetne százezer hektárokon ültetvényszerűen telepíteni még több gyomosító akácot, avagy tájidegen kínai nádat és a pampákra jellemző energiafüvet.

Az alternatív bioenergia-termelés brazil és kínai módját akarják meghonosítani. Fel sem merül, hogy a hazai adottságok, az itt kialakult és tenyésző fajok hogyan használhatók erre. Holott már mindannyian megismerhetnénk a hasonlóképp telepített, időzített biológiai bombák ketyegését. Ilyenek voltak a maguk korában tudományos vívmánynak számító, de később felelőtlenségnek bizonyult betelepítések: a balatoni busáé, angolnáé, ezüstkárászé, törpeharcsaé, vagy a selyemkóróé, zöldjuharé. Ezt a folyamatot tetézte a hagyományos erdő- és mezőgazdálkodási módszerek száműzése, megszűnése és az olyan iparszerű technológiák elterjedése, amelyek elősegítették a parlagfű és számos más, ma már országos gondot okozó kórokozó és kártevő betelepülését. Más területen sem tanulunk az eddig elkövetett hibákból.

Tavaink partjait mára csaknem teljesen beépítették. Telekkel elfoglaltak szinte minden talpalatnyi területet. A tópartok, néhány különös kivételtől eltekintve gyakorlatilag már körüljárhatatlanok, legyenek azok kicsik vagy egészen nagyok. A beépítések ma már új irányt vesznek. Ha a parti beépítés tovább már nem mehet, építkezzünk befele, a vízre! A magasan képzett, de a természet erőforrásainak végességéről tudomást nem vevő, a táj harmóniája iránt érzéketlen városi tanácsos, volt polgármester a vendéglátó teraszok sorának építését szorgalmazza egy nemzetközi jelentőségű és védettségű tóra. A jó szándékú fejlesztő javaslatnak az az indoka, hogy így több lesz a vendég. Az számára nem ellenérv, hogy az is érték, turisztikai vonzerő, ha egy tó körbejárható, és vízfelülete teraszoktól mentes, a vendéglők pedig a sétány mögött a parton sorakoznak. Mióta dúlnak, akik így gondolkodnak, és mikor pihennek?

Fazekas és Csokonai korát követte a modernizáció, az ipari forradalom és a városiasodás. A fejlesztés eszméje teret nyert, mert végtelennek tűntek az erőforrások. Volt elég tópart, és erdőirtással, szűzföld feltörésével határtalan mennyiségű szántót nyerhetett bárki. Az ipari nyersanyagok mennyisége is korlátlannak látszott. Ennek a modernizációnak bizonyos előnyeit csaknem mindannyian élvezzük, de ma már egyre több és súlyosabb hátrányát érezzük. A természet végzetesen megszenvedi fejlődésünket. Valódi fejlődés akkor van, ha a tágabban értelmezett életminőségünk folyamatosan javul. A „versenyfeltételek" azonban változnak, mert magunk is rontjuk esélyeinket. Ilyen változás a természeti környezet elsivárosodása, a vízhiány, a felmelegedés. A természet képes korrigálni a „hibákat", ha van hozzá tere és ideje. A mai ember azonban, úgy tűnik, teret veszít, és időzavarban szenved. A vesztesek tehát mindenképpen mi, emberek lehetünk, mert a természet létezhet ember nélkül, de az ember nem létezhet természet nélkül.

MÁRKUS FERENC
a WWF Magyarország igazgatója

MARABU RAJZA

– Tudod mit, Piroska? Nekem valahogy most ment el a kedvem az egésztől!

OLVASÓI LEVELEK

Adomány és reprezentáció

Tagja vagyok egy civil szervezetnek, amelynek célja, hogy szegény családoknak segítséget nyújtson. Pályáztunk és nyertünk 300 000 forintot, hogy az ózdi Hétes telepen élő cigány családoknak adományt gyűjtsünk, azt leszállítsuk és szétosszuk. Mire volt ez elég? Arra, hogy meghirdessük az akciót, helyiséget béreljünk, adománykérő levelet írjunk félszáz vállalatnak, telefonon érdeklődjünk a döntésükről, kibéreljünk egy mikrobuszt, és leszállítsuk Ózdra a civil személyek felajánlásaiból összegyűlt ruhákat és játékokat. Élelmiszer-adományt sajnos nem kaptunk, ezért elmentünk egy szupermarketbe, és bevásároltunk. Több mint kétszázezer forintért élelmiszert vettünk 86 cigány családnak. Ez az összeg arra volt elegendő, hogy 1 kg rizs, 1 kg cukor, 1 csomag keksz, 2 tábla csokoládé, 25 dkg kávé, 1 csomag zsír, 2 húskonzerv, 1 csomag szárazbab, fél kg tészta, 1 csomag felvágott, 1 üveg lekvár és egy banán kerüljön minden család csomagjába. Nemrégiben olvastam, hogy a megszorító intézkedések részeként Medgyessy Péter napi reprezentációs költségvetését 315 000 forinttal csökkentették. Biztosan nem tudja, hogy ebből a pénzből mit lehet kapni a boltban. Így talán azt sem tudja elképzelni, hogy a napi elvonásnál jóval kisebb összegből sikerült 86 roma család egyheti élelmiszer-szükségletének legalább egy részét fedezni.

OLÁH CSILLA
A Kujbo Egyesület elnökhelyettese

Nem kell Anyacsavar!

Az RTL Klub műsorát nem szoktam nézni, így csak most szereztem tudomást az Anyacsavar címmel készülő programról. Nyugdíjas gyermekgyógyász vagyok, négy unokám van. Családom, barátaim, gondozott gyerekeim nevelésében az édesanya létének, szerepének fontossága, annak elsődleges, nélkülözhetetlen mivolta tény és tapasztalat volt számomra mindenkor, s az is marad. Ennek a megkérdőjelezése, a műsorban szereplő kiskorúak ilyen módon áldozattá válása és a két nő anyaságának, női mivoltának, méltóságának megalázása számomra elfogadhatatlan, s remélem, sok jóérzésű ember értékrendjével összeegyeztethetetlen. A gyermekeket lelki válság elszenvedőjévé teszik. Tudomásom szerint a kormány egyik fő célkitűzése a népesség fogyásának megakadályozása. A család léte, tekintélye elleni ilyen merénylet sokat rontana ezen a nemes törekvésen. Mindannyiunk érdeke, hogy ezt az ifjúságellenes bűntettnek minősülő műsort mielőbb szüntessék be!

DR. KAROLINY GIZELLA
nyugdíjas gyermekgyógyász, Budapest

Terror és tűréshatár

Nem értem a világot. A világ politikusait. Miért hullatnak krokodilkönnyeket Ahmed Jaszin sejkért, a földkerekség egyik legsötétebb, legaljasabb terrorszervezetének, a palesztin Hamasznak a spiritus rektoráért.

Köztudott, hogy a gyűlölködő és engesztelhetetlen Jaszin minden békekezdeményezés útjában állt, csak két dolog érdekelte: Izrael elpusztítása és az iszlám hatalmának tűzzel-vassal való terjesztése. Akkor írta alá a halálos ítéletét, amikor nemrég Gázából – Izrael történelmében először – öngyilkos merénylők szivárogtak át a zsidó állam legnagyobb kikötővárosába. S most a világ pánikba esett. Pedig a NATO életre-halálra üldözi Karadzsicsot, horribilis vérdíjat tűztek ki Bin Laden fejére, az oroszok lázasan kutatják az ellenálló csecsen hadurak rejtekeit, a spanyolok pedig a muzulmán terroristákat. Miért szabad az egyiknek az, amiért a másikat nagy hangon, cinikusan elítélik. Nincs jó meg rossz terrorizmus. Jaszin likvidálásával a terroristavilág szegényebb lett egy gonosz militánssal, a civilizált világ pedig gazdagabb egy eséllyel a terrorizmus elleni sikeres fellépésben.

MOLÁT FERENC
Budapest

Tegyük a helyére a fogalmat!

Tavaly nyáron a MÁV ötven vasúti kocsit és több falfelületet ajánlott fel a graffitiseknek a fővárosban, de kudarcba fulladt az akciója – írja Borsos Roland (*Mi zajlik odakint?*).

Való igaz, hogy Budapest lassan úgy néz ki, mint egy kisdiák firkafüzete. A firkálmányok azonban nem graffitik, hanem a vandalizmus jelei. Az igazi graffiti a hiphop zenei kultúra „mellékága". A műfaj művelői közterületen álló falakra festékszóróval művészi (!) színvonalú festményeket készítenek. Nem firkálnak, hanem hetekig, hónapokig tervezik a rajzot, lefényképezik a falat, megtervezik minden centiméterét, így készül el – akár egyetlen éjszaka alatt – a remekmű, amit szignálnak, nehogy véletlenül valamelyikük ugyanoda tervezzen egy rajzot. Ha egyszer egy művészettörténész venné a fáradságot és beleásná magát a graffiti világába, felfedezhetné, hogy a világ különböző területeiről származó alkotók milyen sokféle stílust honosítottak meg. Így például létezik a „berliner", a „brooklyn", az „oldschool", a „newschool" és temérdek más irányzat. Az igazi graffitis csak oda fúj, ahol helye van művészetének: egy külvárosi gyárfalon, egy vasúti betonkerítésen stb.

Mint minden művészeti ágban, itt is jelen vannak a kontárok. Sajnos sok tizenéves csak annyit értett meg a graffitiből, hogy össze lehet firkálni a falakat. Sajátos budapesti jelenség, hogy egész csapatok alakulnak arra, hogy rongálási célzattal összefestékezzék a házfalakat – sőt olyan csapat is létezik, amelyik kifejezetten a műemlékek tönkretételére szakosodott – ezzel nemcsak a háztulajdonosoknak és a városképnek okozva jelentős kárt, hanem magának a graffiti művészetének is.

POLGÁR TAMÁS
Budapest

LEVÉLTURMIX

■ Az ország öt állami és egyházi egyetemén végzett kérdőíves felmérés szerint: a leendő történelemtanárok több mint fele (nyílt, kvázi vagy fél) rasszista, s körükben nagyobb az intolerancia, mint a társadalomban általában. Egykori oktatóm jutott az eszembe, aki az elreszelt kalapácsot látva kijelentette: Miért nem cukrásznak mentél, édes fiam! Ott megehetnéd a selejtet! Egy elrontott kalapács vagy egy selejtes karburátor kidobható, és készíthető helyette egy új. De mit lehet kezdeni egy tanár által „készített" selejttel? Gépészésszel úgy gondolom, hogy ha egy selejtes karburátort egy amúgy kifogástalan minőségű autóba beépítünk, akkor az autó sem fog működni! (IFJ. VIOLA JÁNOS, Pilisvörösvár)

■ A Prímás-szigeten tervezett élményfürdő megépítésére több mint hárommilliárd forintos hitelt kíván felvenni az esztergomi önkormányzat (*Zálogba adják Esztergomot?* február 20.). Esztergom a jelentős idegenforgalmi vonzerőt képviselő városaink egyike. Ennek a vonzerőnek nem hanyagolható része a Várból nyíló kilátás. Onnan most a prímási palotára, a mellette álló barokk templomra és a hangulatos belvárosi házakra, utcákra látni. Ebben a kilátásba akarják most belerondítani a csiricsáré műanyag csúszdák förtelmes halmazát? Esztergom vezetői ennyire nem szeretik a saját városukat, hogy ilyen merényletre készülnek kulturális örökségünk ellen? (VÁLAS GYÖRGY, Budapest)

EGY SIMA, EGY FORDÍTOTT

Ádám Zoltán
Cigány fiú, 2002
olaj, vászon, 100×130 cm

Braun András
R.L.: Ball of Twine, 2002
olaj, vászon, 140×140 cm

Ádám Zoltán

Braun András

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Raiffeisen Bank, az Írókéz Kft., és az acb kortárs művészeti galéria tisztelettel meghívja Önt és kedves családját az

EGY SIMA, EGY FORDÍTOTT című,

Ádám Zoltán és Braun András

legújabb festményeit bemutató kiállítás megnyitójára,

amelyet 2003. június 6-án, pénteken, 19.00 órakor nyit meg
FEISZT GYÖRGY (Szombathely Megyei Jogú Város alpolgármestere)
és PRIEGER ZSOLT (Anima Sound System).

A kiállítás helyszíne:
Irokéz Galéria, Szombathely, Thököly u. 36., emelet

A megnyitó után mindenkit szeretettel várunk 22.00 órától a Pizzicato Clubba (zene: Dj Mack, cím: Szombathely, Thököly u. 14.). A belépés ingyenes.

A kiállítás megtekinthető:
2003. július 4-ig, hétköznapokon 14.00–18.00 között.

Támogatóink és partnereink:

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

Raiffeisen BANK

IRÓKÉZ

IRÓKÉZ KOLLEKCIÓ

acb
KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA

LOGOMOTÍV
LOGOMOTÍV KREATÍV MŰHELY

Pizzicato Club

Timp Kft.

Akik a tisztaságért felelősek:
Greffer Zsolt és Lakó László

BRAUN ANDRA'S

BUDAPEST 7
03.06.02
01103181

MAGYARORSZÁG
Ft 32 Ft
Posta 00031 Posta

NYOMTATVÁNY
Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest
H-1014

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

HU.GO..... Braun András

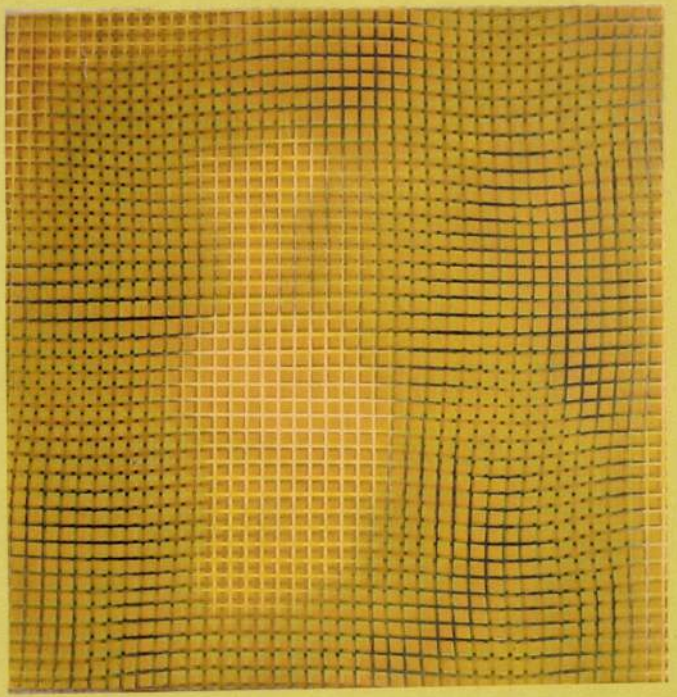

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

HU.GO - Braun András legújabb festményei / new paintings

megnyitó vernissage

[2004. április 1., 19.00 - 21.00]

Megnyitja / Speech by: Bullás József festőművész / painter

nyitva / on view: 2004. április 2 - április 30.
kedd-péntek / Tuesday - Friday.....14.00 - 18.00,
valamint előzetes bejelentkezéssel /
or by appointment

KUNST KÖLN

Az acb galéria bemutatkozik a Kunst Köln Művészeti vásáron,
2004 április 20. és 26. között. /
acb goes to Kunst Köln between 20th - 26th April 2004.

Timár Árpád
Üllői út 119.
Budapest
1091

Budapest, VI. ker., Király u. 76. • T: (1) 413 7608 • www.acbgaleria.hu • acbinfo@acbgaleria.hu

Támogatóink és partnereink / Partners and supporters of acb:

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-ÍRÓSZER NYOMTATVÁNY

FRUTTA

Timp

Bemutatjuk az ezredforduló **első** kiállítását

Braun András
Diana és Hubertus

címmel

2000. január **7**-én, 19.00 órakor

Bevezetőt mond: SISSO

A megnyitót h o s s z ú éjszaka követi:

NINCHEN Party

az Anima Sound System és a CHEN zenészeivel

A kiállítás megtekinthető: január 7–február 7-ig

SZOMBATHELYI KÉPTÁR • KUNSTHALLE SZOMBATHELY • 9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12. Tel.: 94/313-074
Fax: 94/314-096 • E-mail: szkeptar@elender.hu • www.elender.hu/szkeptar

ÍRÓKÉZ

Diana és Hubertus

Braun András

R Ó M A

Braunecker Stina tanulmányai

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
359.
"Braunecker Stina"

Környöcbánya

Braunecker Stina születéshelye
/1865/

M Ú V É S Z E T
XII. évf. 1913.
359.

L o n d o n

/

Braunecker Stina kiállítása
/ 1909 /

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

L o n d o n

Braunecker Stina tanulmányai

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
359.

"Braunecker Stina"

M ü n c h e n

Braunecker Stina tanulmányai

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önallo táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Khuen-Hédervary Károly arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önallo táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Bogisich Mihály püspök arcképe

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Ghyczy Emma arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló tablakép - Arckép

Braunecker Stina:
Vaszary Kolos hercegprimas
arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló tablakép - Arckép

Braunecker Stina:
Vigyazo Jozsa grófnő arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önallo tablakép - Arckép

Braunecker Stina:
Walter püspök arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
dr. Tinon Akos arcképe

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Széchenyi Aladár gróf arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Brauneckér Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Szendéné Dárday Olga arcképe

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önállo táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Szontágh Pál arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önállo táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Darday Sándor arcképe

M Ű V É S Z É T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

B r a u n e c k e r Stina:
Berzeviczy Albert arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Bolza Pál és felesége arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Csernoch János arcképe

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Banffy Dezső báró arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló tablakép - Arckép

Braunecker Stina:
Apponyi Albert gróf arcképe

M Ű V É S Z E T .
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Önálló táblakép - Arckép

Braunecker Stina:
Andrassy Gyula grof arcképe

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Kitüntetések

Ezüst érem/London - 1909/
- Braunecker Stina -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Kiállitások

Brauneckèr Stina müterem-kiállitása

M Ú V É S Z É T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Kiállitások

Braunecker Stina kiállitása
Londonban/1909/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina."

Müvészeti oktatas.

L e n b a c h Franz,
Braunecker Stina mestere
/München/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
359.
"Braunecker Stina"

Brauneck D./Dominicus/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt aszatloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Neuburg:
Brauneck D." 123.old

B~~atári~~ Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a
XVII.században - Adatok Győr város asztalosmü-
vességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967. -A Győri
Múz. ~~Évkönyvex~~ Évkönyve

Braunecker Lamoral

Visnovsky Sándor

Alagut a Duna alatt Budapesten. Braunecker Lamoral báró épitész és Visnovsky Sándor épitész kérvényt nyujtottak be pár hónap előtt a miniszterelnökhöz, melyben engedélyt kérnek, hogy a két Dunapart között *négy alagutat* épithessenek. A kérvényre a miniszterelnök most hozott határozatot, mely szerint nem ad engedélyt arra, hogy akár az esküternél, akár a vámháznál alagutat épitsenek, mert most ott a magyar kormány épittet hidakat. Továbbá a miniszter nézete szerint a Boráros-térnél sem hidra, sem alagutra nincs szükség, ellenben a miniszternek nincs kifogása az ellen, ha az új országháznál alaguttal kötik össze a két városrészt. A vállakozók most a terv részleteit dolgoztatják ki, hogy minél hamarabb megkezdhessék az alagut épitését.

Vas. Ujs. 1894. 420. l.

Ags.

Dr Szentiványi Endre
urnak
Budapest
II Lágymányosi u. 16.

DK

Braunecker Stina bárónö, festö

arcképeket állitott ki.

Köztük: Vaszary Kolos hercegprimását.

A Nemzeti Szalon tárlata. 1900. május 12.
Vas. Ujs. 1900. 47. évf. 20. sz. 331. l.

M.D.K.

br. Braunecker Stina

"Vaszary Kolos Magyarország hercegprimása" cimmel hozza a lap a müvész festményét. Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1900. május 27. 22. évf. 21. sz. 324. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Braunecker Ernestina, festő

Mariette II.rákóczi Ferenc képén rokonvonások Thököly Imre ábrázolás.Hajviselet,arctipus.Thököly Angliába került félalkos festménypotréjára emlékezetnek.-Ismeretlen XVII.festmény után Braunecker Ernestina képe Thököly Imréről. 63.ol. 3.kép. 8.jegyz

Cennerné,Wilhelmb Gizella: Adalékok az ifjú II.Rákóczi Ferenc és felesége ikonográfiájához 62.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp.

3xkép.-Braunecker Ernestina, festő

3.kép.-Ismeretlen XVII.századi festmény után Braunecker Ernestina:thököly Imre.-MTKoll.995.sz.- Fekete repr. 63.old. 8.jegyz

Gennerné,Wilhelmb Gizella: Adalékok az ifjú II.Rákóczi Ferenc és felesége ikonográfiajához 62.old

Műv.Tört.Ért. 1976. XXIV. 1.sz. sp

Braunecker Ernesztin

Az első kiállitók között emliti a müvész nevét M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap

Braunecker Ernesztina,
Szontágh Pál arcképét festi

Milcsarnok 1900. 19.sz. 271 l.

M.D.K.

báró Braunecker Stina

"Chiranthemér" c. művét emliti N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

M.D.K.

br. Braunecker Stina

"Vaszary Kolos hercegprimás" képmását hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1900. julius
750. lap

MDA

Braunecker Stina br.nő

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

Braunecker Stina

Margitay Ernő: "Müvésznők kiállitása" cimmel ir a Magyar Képzőművésznők Egyesületének kiállitásáról a Nemzeti Szalonban:
A részt vevő müvészek:
Augusztin Mariska, Fesztyné Jókai Róza, Komáromi Kacz Endréné, Klammer Mariska, Payer Gizella, Rauscher Juliska, Schütz Julcsa, Büttner Helén, Gimzer Etelka, Braunecker Stina, V. Davida Mariska, Zombori Lona.

Braunecker Stina: "Női arckép" c. és más arcképeit elismeréssel emliti meg a kritika.

ÉLET, Bp. 1912. ápr. 14. IV. évf. 15. sz. 472. lap.

br. Braunecker Stina

"Férfi arckép" c. festményét bemutatja a lap. A kép magasrangu fiatal papot ábrázoló Repr.

ÉLET, Bp. 1909. juni. 13. I. évf. 24. sz. 773. lap.

Braunecker Stina bárónő
Temető Raguzában, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 34 l.

az istálló melletti falakban is elő-
elyükről kiemelve a plébánián álla-
kori apátsági templomból származ-
anui.

- Borovszky: Heves vármegye. Bp.é.n.

atialis./

ba vész. 1665 előtt már állott, ekkor
az apátság jogaira való hivatkozással
lakoltatta. Ettől kezdve az apátság
t kinevezése után, 1692 junius 14-én
gszállhat benne. A vita azonban nem
e óta, mikor 1615-ben az uj apát
hogy az apátság elveszett birtokait
Zolnay meghal. Hagyatéki leltárából
épülete, amelyben lakott, kőből épült
két pince van, ezek egyike romos.

Braunecker Stina b.
Porta S.-Giovanni Cattaróban, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállításán.
1904. márc. 35 l.

MDK

Braunecker Stina

Deák-Ébner Lajos, Braunecker Stina mestere

Braunecker Stina. Művészet, XII.é. 1913, 359 l.

br. Braunecker Stina

Vaszary Kolos hercegprimásról készült festményét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1900. évf. 8. füzet.
39. lap

Braunekker

"Tanulmány" c. idős nőt ábrázoló festményét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1895. október hó. 1. sz.
53. lap

M.D.K.

Braunecker Stina bárónő.

Festőművésznöt megbizták, hogy Thököly Imre arcképét egy Londonban levő eredeti arckép után fesse meg a tanácsterem számára. Késmárkon A Nemzeti Muzeom részére is megfestette a muzeom megbizásából.

A késmárki Thököly kép

Városok Lapja. 1906. 1.évf. 3.szám. 12.0.

Braunecker Stina festő.

Obsitos. Olajf.
Chrisanthemák. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Braunecker Stina.

OMKT.1895.tav.

MDK

B. Braunecker Sztina, festö

Hajnik Imre. Mellkép.

A Magy. Tud. Akad. képei és szobrai.
Akadémiai Értesitö. 1913. évf. 8 -9.füzet. 537 l.

Braunecker Stina bárónő

emlékkiállitása 1914.

Nemzeti Szalon 400-ik jubiláris és a Kéve XX. kiállitása 1929. február

MDK

Báró Brannocker Stina, festő

Tanulmány. Of.

Nemz. Szal.-Karács. Kiáll. 1898-99 dec. 16. jan. 20.-

Tm.

MDK

B. Braunecker Sztina, festö

Laky Adolf, térdkép.

A Magy.Tud. Akad. képei és szobrai.
Akadémiai Értesitö. 1913. évf. 8-9.füzet. 538.l.

Braunecker Stina MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Braunecker Stina bárónő MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

b.Braunecker Stina,

A kiállitás megnyitó napján neves müvészeink müvészi adományából tombolát rendeznek.

Mükiállitás Budán.
Mücsarnok.1900. 4.sz. 51.l.

Braunecker Stina MDK

Obsitos, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Báró Braunecker Stina MDK

Chrisanthemák, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

MDK

B.Braunecker Stina

Férfi arckép. Olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll.

MDK

Braunecker Sztina bárónő

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

Braunecker Stina bárónő MDK.

Anyám arcképe, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Braunecker Stina MDK

V. urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

mDK

n. Braunecker Stina bárónö,

müveiböl 1914-ben rendeztek emlékkiállitast.

A Nemz. Szal. 400-ik jubiláris és a KEVE XX-ik kiáll.
1929. febr.

MDK

báró Braunecker Stina

Szontagh Pál arcképe. Olajf. A Szabadelvü pártkör tulajdona.

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 41. l.

MDK

báró Braunecker Mina

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 51. sz. 897.l.

MDK

Braunecker Stina báróné

Bátyám arcképe, olajfm. Mgt.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll. 47.l.

MDK

Braunecker Sztina

Ausztráliai szépség /arcképvázlat/. Of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 42.l.

MDK

b. Braunecker Stina

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Braunecker Stina báró

Szontágh Pál arcképe. Olajfm. (A Szabadelvű párt-kör tul.)

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 41.lap

MDK

Braunecker Sztina br.

R. Blanka arcképe, of.

Női arckép, of.

" "

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 47.l.

Braunecker Stina báróné MDK

Bátyám arcképe, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Braunecker Stina NDK

Szontagh Pál arcképe, olf.

Műcsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

B. Braunecker Stina

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Braunecker Stina báró, festöm.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
"Palotai hagymáss asszony" c.képét megvetté
Krausz Paula

A tavaszi kiállitást..... KMT.
Vas.Ujs. 1894. 41.évf.17.sz. 288.1.

MDK

Br. Braunecker Stina, 1865-1913.

Női fejtanulmány

Napnyugta

Traun-tó

18.
Ernst Muz. ~~XX~~. aukc. ~~xxxxxxxxxx~~ 1921. dec.
6 l.

Braunecker Sztuna bárónő

1914. MKE kiáll. - Nemzeti halom hagyatéki kiállítás.

Török Bertalanné III. 238.

megrva

Braunecker Stina br

läsd

Divald Akad. palotája

61. 66. l.

Braunecker Stina br

60. **Hajnik Imre** r. tag, jogtörténetíró, egyetemi tanár (* 1840 † 1902.). Festette: Báró Braunecker Stina (1865—1913). Mellkép. Jelzése: Braunecker St. Kifüggesztését elrendelte az 1909. évi nagygyűlés. (L. Akad. Ért. 20. k. 394. l.)

Divald Akad. palotája

66. l.

BRAUNECKER *Stina* br., festő, • Körmöcbánya 1865, † Budapest 1913 okt. 27. Budapesten végezte tanulmányait s tanulmányfejekkel, főkép pedig képmásokkal (Hajnik, Laky a Tud. Akadémián, Csernoch, Bogisich, Walter püspökök stb.) szerepelt a Műcsarnokban. 1914. a Nemzeti Szalón hagyatéki kiállítást rendezett képeiből.

K. G. I. 141 l

677.

I
310.

677. Laurent de la Hire.

Sz. Párisban 1606-ban. † ugyanott 1656-ban.

Madonna.

A fa tövében, félig térdelő helyzetben, de balra fordulva látjuk Máriát, ki jobb kezével a faragott kövön ülő Jézust tartja és baljával kék palástjának szélét fogja. Lefelé néz, fehér vállkendőt visel, rózsaszinű ruhája bő ujjú és testét palástjával burkolta körül. Jézus, ki fel akar állni, fehér lepellel van betakarva; jobb kezével anyjának övjét és baljával vállkendőjét fogja. A háttérben fák díszlenek és balról épületek tünnek fel. Az előtérben, a hol út vezet, balról kivágott fatörzs fekszik.

Vászon, méretei 173 : 134 cm. — Mündler: I. 4.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: III. 8. *L. de la Hire:* Die heilige Jungfrau mit dem Kinde im Grunde einer Landschaft. — 1815: II. 5. *L. de la Hire:* Die heilige Jungfrau mit dem Kinde im Grunde einer Landschaft. — 1835: VI. 5. *L. de la Hire:* Die heilige Jungfrau mit dem Kinde im Grunde

Braunekker Stina
festő

Fővárosi Lapok 1900. máj. 20., 13. old.
(Hirek. a Nemzeti Szalon tárlata.
1 reprodukcióval)

Kálmán

Braunecker Stina (báró) festőnő

élete. Háglasztás 1901: 303. l.

f) a budapesti ~~[illegible]~~ új Városház ban ~~[illegible]~~:

Tudomány 44 (813), 1880 (706). —

Körszellem 44 (813), 1880 (706). —

Művészet 44 (813), 1880 (706). —

Ipar 44 (813), 1881 (706). — Justiti

(813), 1881 (707). — A Kereszedelem 4

1881 (707).

Braunecker Stina

festöre

irod
Z

Krück I. 146 l.

Braunecker Stefánia br

Dachauí anzon
c. képe
repr.

Magyar Géniusz

1899. máj. 12

585

1910.

. ✝ Nürnbergben 1740 junius 4-én.

arczképe.

rafordult~~en~~ és szembenéz~~ke van~~.
emöldöke és szeme barna, arcza
ltözete:piros bélésű prémkucs-
t széles gallérral, diszes mell-
hymente prémszegélylyel, arany-
al. Oldalán kard lóg, a melynek
o úgy, mint ingének gombja és
yzsinór-kötőjének csatja, ékkö-
ggöny lóg.

8:73.6 cm.

ka 1910 április 12-én (642-910).
május 4-én(770-910).

Braunecker Stina bárónő

neker. arcképei.

Művészet 1913. 359. l.

Zsigmondi Andr. 238.
283. Zsolnay Miklós 124.
Zsombolya-Burkhardt Rezső *273.*
334, *327—334.* Zvarinyi Lajos 194.

Braunecker Stina bárónő

arcképe Lotz Károlytól

vept. Művészet 1914. 152. l.

8726

RCICI IMPERII in EUROPA No-
AECA Quam HUNGARICA REGNA
I INSULIS, Accurate Descri-
dami. Cum Privilegio Potentiss:
est-frisiae. Hozzá az iránytü
M-ban van adva, mig a jelmagya-
ból a bal sarokban nyerjük. A
t szárnyas gyermek veszi körül,
n emelkedik ki a felhokbol kard-

., mér. 51:61.8 cm.

69-906
-905-19

Braunecker Stina br
Neuvéret 1914-197

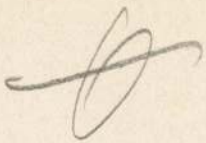

Képzőművészeti Társulat IX. 75.

Braunecker Seina

b.

Mün. Krónika

1904. 9. sz. 10. l.

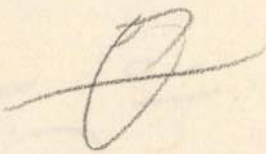

[illegible] szeretettel [illegible]

lőm.

est. 1933. jun. 16.

Kantepkyné.

l és szeretettel ölel

Vi Nyiárdyura

[illegible]

Braunecker Stína
báró

BÁRÓ BRAUNECKER STINA:
Romy Blanka arcképe
A tavaszi tárlatról

Művészi Ipar 1906. 115. l.

FILMKAMARAI ÉS MOZ
BUDAPEST, 1941 FEBRUÁR 1. EGYES SZÁM

A magyar filmek büszkeség
tól Skandináviáig hódított,
pestet tartja lázban és dia
halad a további siker felé

Royal Apollo 2 il. h.

Braunecker Stina

II. 904

rod

Pesti Hirlap

1913. okt. 31.

(Halálozás)

i iskola.

ázadból.

kissé balra hajtja, de szembe
k tükröződnek vissza. Öltö-
r kendő, melynek szélei lát-

a 31 cm. — Lelt. sz. 1123. —
Constantinitől 500 lírán, vagyis
deczember 17-én (279–894). —
95 márczius 26-iki 12620 és az
. előadmányi ivet. — Az elszá-
ıber 28-iki 4561 (635–900) és
. sz. leirat (464–901).
4. l. — Verzeichniss № 140.—

7

Braunecker Ernesztin

bárónő

irod

Révai XXI. 176. l.

32. *Tarnóczi Mátyás váczi püspök halotti képe.* († 1655)

Egész alak, fekvő helyzetben, fehér terítővel letakart ravatalon, vörös szakállal és bajusszal. Összekulcsolt kezeit derekán nyugtatja. Öltözete sötétbarna reverenda, ugyanolyan gallér és fehér miseing. Kezein fehér keztyü, lábain tarka papucs. Fedetlen fejét a jobbfelől elhelyezett fehér párnákon nyugtatja. Balfelől a háttérben kilátás szabadba, hol a hat fekete ló által vont halottas kocsi látható. Jobbról, sötét alapon a következő felírás: „Illvs: Ac Rever: Dnus Dnvs Mathias Tarnóczy Episcopvs Vaciensis Et | Præpositvs Posoniensis Sac: Cæs: Mai: Consiliarivs | Anno 1655. 19 Augusti venit ad Monasterium Veliehrad Sac: ord: Cisterci: ubi die sequenti | Solemnitaten S: Bernardi Pontificaliter celebrauit Mox altero die ualedicturus in refectorio sup: | prandio religioso, tum nouellarum, quas de Aula sua ordini inseruerat, plantarum solatio refectus, salutatis per ordin. Fratribus abyt. Cum uero in Villan Pollessovicz, comite Rssmo Dno Joanne Salix tunc Abbate, perueniret, insolenter | equorum freno fractus est, eoque reparato non procul iter continuanti, ecce rursum sinistra currus rota anterioralis con- | fracta moram et omen fecit. Quaesita est alia, sed gratis, licet enim oblata pro pretio a Rustico, reclamante tamen non est | obtenta. Reversus ergo a Polessovicz, per nunciam casus sui epistolam alium e Monasterio currum petijt. Quo obtento die | sequenti solemnitatem jubilei tunc habiti concelebratur. Ad Monasterium rediens insolitamque populi frequen- | tiam intuitus, post pont. Missae Sacrifi: itemque Vesperas, plurimis Chr. fidelibus sacratum Eucharistiæ præstitit | nec nisi ardentibus, febribus, correptus finem fecit, ijsque per triduum continuantibus, adhibitis medicus artis melius | sanitati quasi restitutus, die altero circa Monasterium uectus, discessum denuo est. Sed in itinere reversus | gravius infirmatus, ipse medicus mortem nunciavit. Die 5 Augustini de S: Missam sibi celebrari curavit | sub eaq. bis confessus totiesque forma jubilei absolutus

29. ***Thökölyi Imre erdélyi fejedelem.*** († 1705.)

Térdig ábrázolt, kissé jobbra forduló, fejét balra fordító és szemközt néző alak, barna bajusszal. Balját csípőjére támasztja és félig felemelt jobbjában fokosát tartja. Arany himzésű és kivágott újjú vörös dolmánya alatt sodronyinget visel. Bal vállára párducbőrrel bélelt, arany himzésű megyszín palást van vetve. Fején vörös tetejű prémkalpag fekete lószőr forgóval. Oldalán kard. Háttér zöldesbarna fal, balra ablaknyilással, melyen át ostromlott égő várra nyilik kilátás. Füstfelhővel borított égbolt.

Olajfestmény. Vászon. M. 126·7—101·5 cm.

Eredetije Lord Bath birtokában, Longleat kastélyban, Wiltshire. Másolta *Braunecker Ernestin* bárónő. Ltsz. 995.

30. ***Thökölyi Imréné, gróf Zrínyi Ilona.*** († 1703.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló alak, mellére omló gazdag barna hajfürtökkel. Öltözete kivágott mellű, arannyal kivarrott világoskék fűző, hermelin szegéssel és csipkés ingváll. Nyakában, mellén, karján és hajában gyöngyfűzérek. Háttér bibor függöny.

Olajfestmény. Vászon. M. 95—79 cm.

XVII. sz. Ltsz. 46.

31. ***Illésházi Gábor halotti képe.*** († 1658.)

Egész alak, fekvő helyzetben, arany és kék mintákkal himzett vörös terítővel letakart ravatalon, ősz szakállal és bajusszal. Egymásra helyezett kezei tarka zsebkendőt szorítanak derekához. Öltözete fekete felöltő és ugyanolyan nadrág. Lábain sárga czipő. Fején, melyet a balfelől elhelyezett fekete párnán nyugtat, fekete kalpag. A háttérben egy csarnok fala, jobbfelől nyilással. Fent balra a következő felírás: «Comes Gabriel Illésházy de Illéshaza, Perpetuus | a Trenchin, Hæreditarius Supremus ac Perpetuus | Comes Comitatum Trenchiniensis Et Lyptovi- | ensis sub Ferdinando III. Et Leopoldo I.»

Olajfestmény. Vászon. M. 113—195 cm. XVII. sz.

A Nemzeti Múzeumból. Zichy Edmund gróf ajándéka. Ltsz. 35.

ben társa, pej lovon, kék dolmányban és vörös köpenyben. Mögöttük egy harmadik, vörös dolmányban, kék süveggel. Balról, a háttérben még két lovas alakja látható. Felhős ég.

Olajfestmény. Fa. M. 12—15 cm.
XVII. Ltsz. 170.

23. *Török követség.*

Bal felől három lovas alak, háttal, illetőleg oldalt ábrázolva. Két szolga egy fakót vezet feléjük; egy harmadik az ágaskodó szürkét igyekszik féken tartani. Jobbról az előtérben katonák. A háttérben város. (Bécs?) Kék ég, felhőkkel.

Olajfestmény. Fa. M. 30—47 cm.
XVII. sz. Ltsz. 169.

24. *Kohári (I.) István, füleki főkapitány.* († 1664.)

Mellig ábrázolt, félig jobbra forduló és szemközt néző alak, barna hajjal, bajusszal és körszakállal. Öltözete: kék dolmány, nehéz arany gombokkal és arany szalagzsinoros meggyszínű mente. Fején meggyszin tetejű prémes süveg. Sötétzöld háttér.

Olajfestmény. Vászon. 61—45 cm.
XVII—XVIII. sz. Ltsz. 184.

25. *Balassa (II.) Bálint gróf, Hontmegye főispánja, korponai kapitány.*

Mellen alul ábrázolt, félig balra forduló alak, leomló szőke hajfürtökkel és rövid bajusszal. Öltözete: vörös dolmány és arany szalagzsinoros, barna prémgalléros fehér mente. Feje födetlen. Sötétbarna háttér, melyben bibor függöny nyomai láthatók.

Olajfestmény. Vászon. M. 95—82·5 cm. XVII. sz.
Ragályi Ferenc ajándéka. Ltsz. 836.

26. *Batthyányi (I.) Ádám gróf, a dunántuli hadak fővezére.* († 1659.)

Félig jobbra forduló és szemközt néző álló alak, barna hajjal, bajusszal és szakállal. Jobbjával övét fogja; balját

csipőjéhez támasztja. Vörös dolmányt, ugyanolyan nadrágot és bal karjára húzott, ezüst szalagzsinoros mentét visel. Jobbra arany rojtos fekete terítővel letakart asztal, melyen arany tokba rejtett kardot, tollas buzogányt és arany szekrénybe helyezett órát látunk. Háttér sötétbarna fal, balra, az ábrázolt feje felett bibor függönnyel. Jobbra ablaknyilás, melyen át Németújvárra nyilik kilátás. Felhős ég.

Olajfestmény. Vászon. M. 233—139 cm.
A Lanfranconi-gyüjteményből. XVII. sz. Ltsz. 568.

27. *Absolon Dániel, Thökölyi Imre kanczellárja.*

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló és szemközt néző alak, vállaira omló barna hajjal és rövid bajusszal. Jobbjával övét fogja és balját a vörös terítővel letakart asztalon nyugtatja. Ezüst gombos vörös dolmányt és arany sujtásos, fehér prémmel bélelt és bal karjára húzott vörös mentét visel. Oldalán kard. Barnászöld háttér, jobbra ugyanolyan függönnyel. Fent a bal sarokban a következő felírás: «Daniel Absolon Kesmarkiensis | Rerum Emerici Thökolyi | apud Gallum et Thurcam | Procurator expost Cancel- | larius.»

Olajfestmény. Vászon. M. 97—79 cm.
XVII. sz. A Nemzeti Múzeumból. Ltsz. 46.

28. *Thökölyi Imréné, gróf Zrínyi Ilona.* († 1703.)

Térdig ábrázolt, jobbra forduló, fejét félig visszafordító és balra néző alak, vöröses szőke dús hajjal. Bal kezét derekához emelt és fehér selyem zsebkendővel borított jobbján nyugtatja. Fekete ruhát, ugyanolyan fátyolt, fehér övet és kézelőt visel. Jobbra fekete és arany hímzéssel díszitett vörös terítővel letakart asztal; rajta levél, vörös pecséttel. Háttér: sötétbarna fal, jobbra ablaknyílással, melyen át égő várra nyilik kilátás. Füstfelhőkkel borított égbolt.

Olajfestmény. Vászon. M. 126·7—102 cm.
Eredetije Lord Bath birtokában, Longleat kastélyban, Wiltshire. Másolta *Braunecker Ernestin* bárónő. Ltsz. 996.

Tört. Képes. Lajstr. 1907

Braunecker Stina

archeje Lotz K.-tól

l.

Szépm. Muz. Erh

IX. 273, 274 l.

27.

Olasz

Italienische I

Vászon — 170×22

IX.

Braunecker Stina

Vas. Ujó 1912. 293. l.

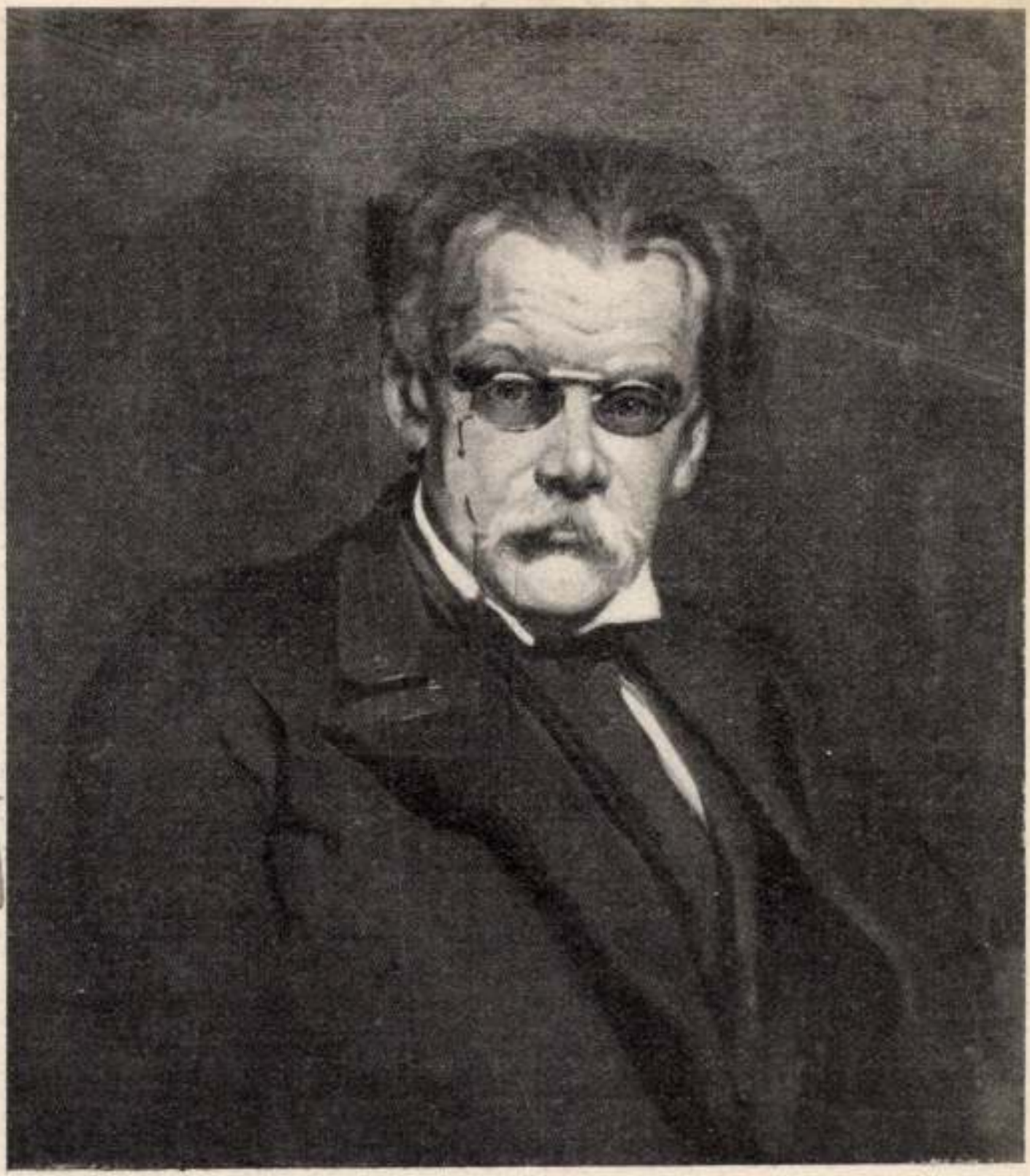

Báró Braunecker Stina: Művész arczképe.

ELMEIBOL.

ŐVÁROSBAN.

davon . . .
Allright?
n, vissza-
s utánam
irsai óva-
ulva újra
ár akkor
vogó, sza-
essék a

dugta ki,
dern ruha
tuk, para-
emmi po-
oa idegen-
ötló fasze-
ék rotyog,
él csak a
vül legin-
bb párolt
főtt rizst.
ároznak s

jelentős vagyont is szerzett a szőnyegkereskedéssel . . . Itt említem föl, hogy van indusunk is, Ibn Tsudi személyében, a ki keleti holmival kereskedők ügynöke, tarka hazai ruházatát viseli, magyarul is megtanult és csinos összeget takarított már össze.

Az exotikus pestiek közül leginkább kedvelik a nép egyszerű gyermekei — főkép konyhatündéreink — a *spanyol czigánynőket*. Ezek a városligeti mutatványos téren kártyabűvészettel és tenyérjóslással foglalkoznak, télen pedig végigjárják a bérkaszárnyákat és kivált szerelmi ügyekben szaktekintélyek. Az egyik be is csapta a hiszékeny leányzókat, a pénzüket, ékszereiket, sőt ruhájukat is kicsalta, most pedig börtönben ül.

Híres *madárjósnő* a ligetben Bianca Ferruciale, a ki télen a Madách-utcza 41. szám alatt «fogad.» A szép leány apja itt kőfaragó s az utóbbi nyáron annyit kerestek, hogy télre hazamentek Olaszországba, de mihelyt az első nyilt ringlispil megindul, visszatér a tüzesszemű

Braunecker Stina bárónő

Arckepe Lotz Károlytól
a művésző hagyatékából
a Szépművészeti Múzeumba

Petrjszerz. 1931-34. 15. l.

i hg:

a fordul~~ta~~tan van ábrázolva. Hosszú
fürtjei vállaira omlanak, bajusza és
Csápke ~~[illegible]~~ végű nyakkendőjé csokor-
tet visel. A kipet pálmalevelek veszik
félre vont függöny lóg. Felirata a kép
tán négysorban:
htigste Fürst und Herr
trich, Hertzog zu Würtenberg
zu Mömpelgart und Herr zu Heyden-
n: Keyserl. Majestet General Wachtmeister.

éretei a vonalkeretnek 18:14·4 cm.

356

140/95. N° ~~315~~. 259

1228. *Mercy Cl. Fl. arczképe.*

Derékig látható, kissé jobbrafordult, de visszatekint és szembe néz. Jobb kezében parancsnoki pálczát tart, balját pedig csipőjére támasztotta. Rizsporos parókája fodorított, szemöldöke őszbevegyült, szeme kékesszürke, bajusza és szakálla leberetvált. Öltözete: kézelős keztyű, körülcsavart fehér nyakkendő, piros mellény és kék kabát tölgyleveles paszománttal. Oldalán kard lóg. Jelzése alól jobbra: »*cop. Braunecker S.*«.

Vászon, méretei 83 : 70 cm. — Lelt. sz. 1228. — Megrendelés útján 1908-ban szereztetett a művésznőtől 500 K-án (1040–908). — Kifizettetett 1908 június 23-án. — Elszámoltatott 1908 július 14-én (1156–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525 szvsz. határozat (911–911).

1227–1228. B. Braunecker Stina.

Sz. Körmöczbányán 1865 július 25-én. † Budapesten 1913 október 27-én.

1227. *Káldi György arczképe.*

Mellig látható, kissé jobbrafordult, de szembe néz. Feje kopaszodik; hátrafésült hosszú haja őszbevegyült; szemöldöke, szeme, nyirott bajusza és szakálla barna. Caputiumot, szerzetesi öltönyt és vállravetve álló gallérú köpenyt visel. Fehér nyakkendőjének széle látszik. A háttér szürke. Jelzése alól jobbra: »*B. Braunecker S. 1908.*«.

Vászon, méretei 70 : 60 cm. — Lelt. sz. 1227. — Megrendelés útján 1908-ban szereztetett a művésznőtől 600 K-án (1040–908). — Kifizettetett 1908 június 23-án. — Elszámoltatott 1908 július 14-én (1156–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525 szvsz. határozat (911–911).

BRAUNER, VICTOR
1903 - 1966

Román származású festőművész, a szürrealizmus egyik nemzetközileg is elismert, meghatározó egyénisége. Tanulmányait a bukaresti Szépművészeti Akadémián végezte. Aktív, katalizátor szerepet játszott a huszas években erőteljesen kibontakozó román avantgárd képzőművészetben. Ilarie Voroncaval elindítója volt az egyetlen számot megért "75 H.P." folyóiratnak, amelyben először írták le a "pikto-vers" fogalmát. 1938-ban Párizsban telepedett le, ahol néhány évvel korábban már bemutatkozott a nagyközönség előtt szürrealista alkotásaival. Bár a negyvenes évektől visszavonultan élt, művei állandó jelleggel szerepeltek a világ minden táján rendezett tárlatokon. Nagy, visszapillantó kiállítását a párizsi Modern Művészetek Múzeuma rendezte meg 1972-ben. Látomásszerű festményein, rajzain a fő szerepet a fantasztikus állatok és növények, a groteszk emberalakok játszák.

MADARAK, 1958
karton, linómetszet, 170x240 mm.
j.b.1.: 4/25
j.1.: Victor 4.VI.1958
Ltsz.: K.85.136.1.

"Brauner személyes szorongásait festi; 1938-tól, (jobb) szeme elvesztésétől fogva még babonásabban, misztikus látomásait, de a külvilág kollektív veszélyei is többször utolérik: Franciaország német megszállásának idején, majd 1948-ban, amikor is sok román (és nemcsak román) származású «idegent» kiutasítanak az országból. Brauner egy időre Svájcba menekül.

Nem tudni, mi jár mindig kétrét görnyedt, tojásfejű, meztelen emberkéinek eszében, akiket furcsa állatok és tárgyak vesznek körül, de azt hiszem, inkább pesszimista gondolatokat tulajdoníthatunk nekik. Mivel külső védelemre nem számíthatnak, bizony nagy szükségük van a varázsigékre és formulákra, a rontást elhárító jelekre...

Victor Brauner a századelő és századközép európai avantgardjának félszemű óriása volt..." -

Nagy Pál

IRODALOM

Read, Herbert: A modern festészet. Corvina Kiadó, Budapest, 1965.
Jouffroy, A.: Victor Brauner. Paris, 1966.
Passeron, René: Histoire de la peinture surréaliste. Paris, 1968.
Horsia, Horia: Viktor Brauner. Arta. 1976. XXIII. évf., 7-8. sz., 70-71.o.
Dictionnaire de l'art moderne et contemporain. Edition Hazan, Paris, 1992. 91.o.
Nagy Pál: Brauner közelebbről. Balkon. 1996. 4-5. sz., 32-33.o.

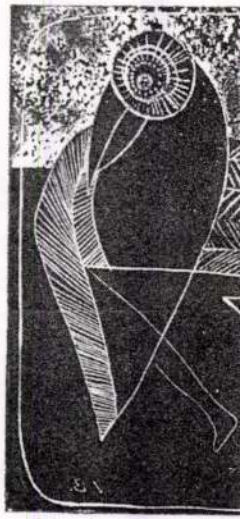

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

MDK

Brauner Sándor

Férfifej, festm.

Mohács emléke, Ernst múz. 84.kiáll. 1926.szept.
15 l.

MDK

Brauner Sándor

Önarckép, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84. kiáll. 1926.szept.
15 l.

Kiállitások.

Braunfaut üvegmükiállitása, Pest.

Divatcsarnok, 1854. aug. 30. 48.

1121-1122.

Budapesti hirvivő.

Kiállitások.

Braunfaut üvegmütárlata /Pest Nádor-

szálloda/ 1854.

Divatcsarnok, 1854. szept. 15. 51.

1195.

Budapesti hirvivő.

Braunecker Sztina br

elismerő okl.

Közlezrkiáll

1268. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Nagyrago

Dr. Szentiványi Gyula

Van Rerencsén mellékelve az Or
küldeni azon tisztelettelyes kéréssel.
befizetési lap utján küldeni

Braunecker Stina

Nemzeti Szalon

1900 máj – jún
kidl

9 mü

Braunecker Stina

Perálltörtképes

552. l.

Bräunecker Ernestina br.

a Deák Ebner féle női festő-
isk. növendéke 1888/89 –
1890/91, 1892/93 – 1895/96,
a főiskolára pedig 1882/83 –
1888/89, 1891/92 – 1895/95

Fertépzőmfőiskévk

71. l.

Braunecker Ernestina
bárónő

Szül. Kőrmöczön 1865
Isk. felsőkereskedelmi
1882/83 I. vendéglát.
1882/83 II. "
1883/84 I. "
1883/84 II. "

Harcz h. n. VII. 159

Braunecker Ernestina

szül. 1865 Körmöc

1884/85 I. nőr ontály

1884/85 II — — —

1885/86 I. " " "

1885/86 II " —

1886/87 I. " "

1886/87 II. " "

1887/88 I. " "

1887/88 II " "

1888/89 II " "

Hollandok IV. 238.

Kisfaludy - Kérirat V. 186.

Braunecker Stua

Lnod

Muvészeti Lexiko 98.1

Braunecker Stina br.

mit 1866

1891/92 über ontalg

1892/93 I. " "

1892/93 II " "

1893/94 I " "

1893/94 II " "

1894/95 I-II " "

1895/96 " "

Thowozy, Bartholome l. Dobozy Bstalan.

Braunecker Stina bárónő

Vaszary Kolos hercegprimás arcképe. olajf. 1200 kor.
Nemzeti Szalon 1900 tavaszi kiáll.

Vallás- és Közoktatásügyi minisztérium

X. 215.

Braunecker Stina bárónő

született 1865 Körmöcbányán, megh. 1913 X. 27 Budapesten. Arcképéről fényk.

Mellékletek.

1875

Ø Brauner Joannes

javitó XVIII n

l.

Schirek Holitsch

131. l.

Braunecker Stina br

Báró Braunecker Stina: *Vaszary Kolos Magyarország hercegprimása.*

Nemzeti Szalon 1900. tav. kiáll

995–996. Br. Braunecker Stina.

Sz. Körmöczbányán 1865 július 25-én. † Budapesten 1913 október 27-én.

995. *Thököli Imre.*

Térdig, kissé jobbrafordultan állva és visszanézve van ábrázolva. Jobb kezében csákányszerű buzogányt tart, balját pedig csipőjére támasztotta. Rövid haja, szemöldöke, szeme és bajusza barna, arcza leberetvált. Öltözete: vörös bélésű prémkalpag forgóval, a melyről az ismidi sírban megtalált három hosszúszemű fehér gyöngy lóg le, vállravetett kaczagány és hasított ujjú piros mente gazdag aranyhimzéssel, sárga sávos zöld selyemkendőöv rojttal, pánczéling és kard himezett kötővel. A háttérbeli ablakon át hegyes vidékre nyerünk kilátást, a hol az égő váron innen lévő, három bolthajtásos nyilással biró, kőhídon ütközet folyik. Jelzése alól balra három sorban: »*cop. B. Braunecker Stina. London 906*«.

Vászon, méretei 126·8 : 101·3 cm. — Lelt. sz. 995. — Megrendelés útján szereztetett 1906-ban 1500 K-án (427–906). — Kifizettetett 1906 márczius 8-án. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (788–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907: III. 29. *Ismeretlen festő:* Thökölyi Imre erdélyi fejedelem.

Jegyzet. Másolat a Lord Bath longleati kastélyában (Wiltshiere) lévő XVII. századbeli eredeti után.

Braunecker Stina

996. *Thököli Imréné, sz. Zrinyi Ilona.*

Térdig látható, jobbrafordult, de szembe néz és zöld mintájú piros szőnyeggel letakart asztal előtt áll, a melyen pecsétes levél fekszik. Kezeit olyképen tartja egymáson, hogy balja rojtos fehér kendővel letakart jobbján nyugszik. Hegyes kontyba tűzött rőtt haját fehér gyöngyfüzérekkel diszítette, szemöldöke és szeme barna, homloka felett és füle mögött, az ismidi sírban megtalált hosszúkás gyöngyszemek lógnak, főkötőjét pedig nyolczágú csillagot ábrázoló ezüst tűvel erősítette meg. Gyászöltözete vállaira omló fátyol, magas ruha bő ujjakkal és összefont kendőből csinált öv. Jobbról az ablakon át az égő Munkács környékére nyerünk kilátást. Jelzése alól balra három sorban: »*cop. B. Braunecker Stina. London 906*«.

Vászon, méretei 126·8 : 101·3 cm. — Lelt. sz. 996. — Megrendelés útján szereztetett 1906-ban 1500 K-án (427–906). — Kifizettetett 1906 márczius 8-án. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (788–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907: III. 28. *Ismeretlen festő:* Thökölyi Imréné, gr. Zrinyi Ilona.

Jegyzet. Másolat a Lord Bath longleati kastélyában (Wiltshiere) lévő XVII. századbeli eredeti után.

Braunecker Stina

Fő bejt

Virág vázában, of

IR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

Budapest.

s hó 12-én, és 15-én, 258 és 268. sz.a.
ló hivatkozással, van szerencsém Éber
tehló Ottó másod épitésznek selmecz-
80 f., illetve 31 K.82 fillérre érvé-
zzal a tisztelettteljes megjegyzéssel
ás történik, a távirati elismervény

165. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Női arckép (olajf.) Ára 600 kor. Magántulajdon. VI.

166. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Várady Gábor gyermekei (olajf.) Ára 800 kor. Magántulajdon.

167. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Daisy (olajf.) Ára 300 kor. Eladó.

168. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Végh Györgyné arcképe (olajf.) Ára 800 kor. Magántulajdon.

169. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Férfi arckép (olajf.) Ára 600 kor. Magántulajdon. III.

170. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Csernoch kanonok arczképe (olajf.) Ára 600 kor. Magántulajdon.

171. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Vaszary Kolos hercegprimás arcképe (olajf.) Ára 1200 kor. Magántulajdon.

172. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Bogisich Mihály püspök arcképe (olajf.) Ára 600 kor. Magántulajdon.

173. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Torkos László arcképe (olajf.) Ára 600 kor. Magántulajdon.

Braunecker Stina br festő

Nemzeti Szalon 1900. tav. kiáll.

182. „ „ Palermo kikötője I. (olajf.) Ára 500 kor.

183. „ „ Girgenti udvar-részlet (olajf.) Ára 200 kor.

184. „ „ Palermo kikötője II. (olajf.) Ára 80 kor.

185. „ „ Palermói lacikonyha (olajf.) Ára 250 kor.

186. „ „ Udvarrészlet (olajf.) Ára 150 kor.

187. „ „ Lóverseny Firenzében (olajvázlat). Ára 30 kor.

188. HERRER CAESAR: Udvar-részlet (olajf.) Ára 400 kor.

189. „ „ Palermo kikötője III. (olajf.) Ára 120 kor.

190. SZÉKELY ANDOR: Dunaparti részlet (olajf.) Ára 140 kor.

191. „ „ Sziklabarlang (olajf.) Ára 100 kor.

192. MADARASSY ERZSI: Rózsalugas (olajf.) Ára 200 kor.

193. POLGÁRY GÉZA: Virrasztás (olajf.) Ára 240 kor. Verseghy István tulajdona.

194. KUBÁNYI LAJOS: A „Szellő“ dresszurája (olajf.) Ára 500 kor.

195. „ „ Dinnye-árulás (olajf.). Ára 250 kor.

1912. Mag.Képzőmüv.nők Egy.kiáll.

gróf Apponyi Albert arcképe,olaj
Müvész arcképe,olaj
Női arcképe,olaj

1913. Magy.Képzőmüv.nők Egy.kiáll.

Kispatak,olaj
Szarkaláb között. olaj
A vén szinész,olaj
Dárday Sándor arcképe,olaj
Lujzanéni olaj,
Napnyugta,olaj
Klausál Gábor arcképe,olaj
Kürti Józsefné arcképa,olaj

1914. Hagyatéki kiáll.

Az öreg gazda,olaj
Csendélet,olaj
Leányfej,olaj
Női arckép,olaj
Tanulmányfej olaj
Női tanulmányfe,olaj
Magyar,olaj
Tanulmány,olaj
Arcképvázlat,olaj
Nő virággal,olaj
Sweet memory olaj,

Braunecker Sztina

Nemzeti Szalon

Tanulmány,olaj,
Kertrészlet,olaj
Női tanulmány,olaj
Női arcképtanulmány,olaj
Női arckép,olaj
Tanulmány,olaj
Vén szinész,olaj
Ülő nő.olaj
Öreg ember,olaj
Női akt,olaj
Férfi tanulmány,olaj
Női tanulmány olaj
A vén szinész,o[illegible]
XXXXXXXXXXXXXXXXXX Tájkép,olaj
Napnyugta,olaj
Öreg ember,olaj
Öreg asszony,olaj
Tájkép,olaj
Női arckép,olaj
Öreg ember,olaj

báró Braunecker Stina .

1899. Téli kiáll.

Obsitos, olaj

1900. Tavaszi kiáll.

Női arckép olaj
Várady Gábor gyermekei , olaj
Daisy, olaj
Végh Györgyné arcképe,
Férfiarckép, olaj
Csernoch Kanonok arcképe, olaj
Vaszary arcképe, olaj
B. püspök arcképe, olaj
Torkos L. arcképe, olaj

1900. Téli ~~xxxxxx~~ kiáll.

Várady Gáborné arcképe, olaj

1901. Őszi kiáll.

Ibolyka, olaj

1902. Tavaszi kiáll.

Muki, olaj

II. bajai és szabadkai kiáll.

Tanulmány, olaj

1910. II. ujvidéki és I. pancsovai kiáll.

Alkonyat. olaj

III. Temesvári kiáll.

Alkonyat csendjében, olaj

1909. Magy. Képzőmüv. nők Egy. kiáll.

Menyecske, olaj
Öreg gazda, olaj
Bedő Albert arcképe, olaj
Férfi arcképp, olaj

1910. Magy. képzőmüv. nők Egy. kiáll.

Gyermekarckép, olaj
Alkonyat csendjében, olaj

1911. Magy. Képzőmüv. nők Egy. kiáll.

Ifju arckép, olaj
Virágkép, olaj

Hajnik Imre ci. Laky
Adolf arcképe a M. Tud.
Akad. birtokából.

England therefore I g
to an inquire office
I gave the (folb) follow
information. First you
must get a passport (
valid) then you may
the English visium. T
day the travelling, t
England is possible
the Alberg non-sp
train. After tree da
travelling I arrived at
in London where I wen

105. BÁRÓ BRAUNECKER STINA: Várady Gáborné arcképe (olajf.) Magántutajdon.

Nemzeti Szalon

1900. téli kiáll.

tin: *Nehéz út.*

Braunecker Szidónia br

hagyatéki kiáll-

a Magyar Képzőmű-
vészek Egyesülete
hatodik rendes
tárlata keretében

Nemzeti Szalon

1914. márc.

környékében

A

NEMZETI SZALÓN

TAVASZI TÁRLATÁNAK ÉS HORVAI JÁNOS SZOBOR-KOLLEKCIÓJÁNAK

KATALÓGUSA

1913 ÁPRILIS—MÁJUS.

Gergely Miksa könyvnyomdája, Budapest.

1898. tavaszi nemzetk. kiáll.: V. úrnő arczképe, olajf.

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Szontagh Pál arczképe, olajf.

1902—3. téli kiáll.: Bátyám arczképe, olajf. — Férfi arczkép, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Ausztráliai szépség, arczképvázlat, olajf. — R. Blanka arczképe, olajf. — Női arczkép, olajf. — Női arczkép, olajf.

A Nemzeti Szalon kiállításain is többször szerepelt. A Magyar Képzőművésznők Egyesülete 1914-ben hatodik rendes tárlatának keretében a művésznő képeinek egy részéből hagyatéki kiállítást rendezett. Ez alkalommal következő képei voltak kiállítva:

Az öreg gazda, Csendélet, Leányfej, Női

Braunecker Ernestin (Stina), bárónő, festőnő; szül. 1865-ben Körmöczbányán, megh. 1913 okt. 27-én Budapesten. 1882—1889-ig, majd 1891—1896-ig a budapesti mintarajziskolában tanult. Utóbb Münchenben Lenbach mellett folytatta tanulmányait, s azután hosszabb ideig tartózkodott Rómában és Londonban. Wiltshireban lemásolta Zrinyi Ilonának és Thököly Imre erdélyi fejedelemnek Bath lord tulajdonában levő arczképeit, mely másolatok jelenleg a budapesti Történelmi Képcsarnok birtokában vannak. Hazatérése óta állandóan Budapesten lakott, s leginkább arczképfestéssel foglalkozott. Művei közül kiválnak Hajnik Imre (a M. Tud. Akadémia tulajdona), Laky Adolf (a M. Tud. Akadémia tulajdona), Andrássy Gyula gróf, Dárday Sándor, Bánffy Dezső báró, Szontagh Pál, Csernoch János, Berzeviczy Albert, Bogisich Mihály, Apponyi Albert gróf, Vaszary Kolozs, Bolza Pál gróf és neje, Timon Ákos dr., Vigyázó Józsa grófnő, Walter püspök, Khuen Héderváry Károly gróf, Szendéné Dárday Olga, Széchenyi Aladár gróf, Ghyczy Emma és a művésznő anyjának arczképei. 1908-ban műveiből gyűjteményes kiállítást rendezett. 1909-ben Londonban ezüstérmet nyert, kitüntették továbbá a turini nemzetközi kiállításon is. A Magyar Képzőművésznők Egyesületének választmányi tagja volt. A Képzőművészeti Társulat kiállításain 1892-ben jelent meg először, s azóta a következő műveit állította ki:

1892—3. téli kiáll.: Női arczkép, olajf.

1893—4. téli kiáll.: Női arczkép, olajf.

1894. tavaszi kiáll.: Palotai hagymás asszszony, olajf., 130 frt. — Tanulmányfej, olajf., 150 frt. — Női arczkép, olajf.

1894—5. téli kiáll.: Férfi arczkép, olajf.

1895. tavaszi kiáll.: Obsitos, olajf., 150 frt. — Chrysanthemek, olajf., 80 frt.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: A művésznő anyjának arczképe, olajf.

1897—8. téli kiáll.: Női arczkép, olajf. — Kedves emlék (Sweet memory), olajf., 500 frt.

Braunecker Ernestin (Stina). bárónő festőnő

L. kendrey-kentiványi

254. l.

arczkép, Tanulmányfej, Női tanulmányfej, Magyar, Tanulmány, Arczképvázlat, Nő virággal, Sweet memory, Tanulmány, Kertrészlet, Női tanulmány, Női arczképtanulmány, Női arczkép, Tanulmány, Vén színész, Ülő nő, Öreg ember, Női akt, Férfi tanulmány, Női tanulmány, A vén színész, Tájkép, Napnyugta, Öreg ember, Öreg asszony, Tájkép, Női arczkép és Öreg ember.

Akadémiai Értesítő. 1913. 537. l. (A M. Tud. Akadémia képei és szobrai.) — *Budapesti* napilapok 1908 dècz. 16—17-iki és 1913 okt. 29-iki számai. — *Esti Ujság.* 1913 okt. 29. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Mintarajziskolai értesítők.* — *Műcsarnok.* 1899. 329. l. — 1900. 271. l. (Szontagh Pál arczképe.) — *Művészet.* 1913. 359. l. (arczképpel). — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 155. l. — *Pesti Hírlap.* 1913 okt. 29 és okt. 31. — *Tört. Képcsarnok* műtárgyainak leíró lajstroma. Budapest, 1907. 34. l. — Arczképe Lotz Károlytól a család birtokában.

Mintanyomtatvány iskolai használatra. **40. szám.**

Szeged, 1929. Februar 6. 2484·50 P.

Az Angol-Magyar Bank

fizessen ezen csekk ellen számlakövetelésem/ünk/ből Foszto és

Társa uraknak/nak/nek vagy a bemutatónak

Kettőezernégyszáznyolcvannégy és öt-

ven százzal pengőt.

237 SZ.

Oly csekk, melyen a „vagy a bemutatónak" töröltetett, nem váltatik be.

megirva

Braunhuber Ferenc

főkorongos

l.

Ruzicska Herend

63. l.

2-ner

S z á m a d á s .

1931 augusztus 4.-én 340 - 4 - s
ságu m. kir. vallás és közoktatá

M M BRAUNMEYR, pékmester

---

10. céhlada. - 1777. - Elölapján intarzia, középen két agaskodó oroszlan mellső labaival perecet tatr, efölött kettős zsemle, alatta kifli. Felirata: M M Braummeyr Zehhmeister mic Wischi mis Braun die Beistand., alul 1777 évszam. Hátul intarzia: Noé útjara boesátja a galambokat. Helybeli asztalosmunka. 161. old. kép. 166. old. reket repr.

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

BRAUNMÜLLER Sándor térképész

Gál 1989 +"_++:P: No.39 1846

MDK

Braunöder /Braunoeder/ Mátyás kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám. 298.l.

Ø Braunschirn, Martin

Kömüves

l.

Csát-Frey Öst. Kunstt

XXIV. K

87. l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
ény rép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Braunschweiger Gáspár

kömüvesmester

MDK

Komáromszemerei templomterve, melyen a költségjegyzéket is feltünteti.

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester.
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TANULMÁNYOK. Bp. 1961. 65-85.l.
66-67.l.

MDK

Braunschweiger Gáspár

Repr.:

A tervezett komáromszemerei templom alaprajza, homlok és oldalnézete.

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György épitőmester.
MÜVÉSZETTÖRTÉNETI TANULMÁNYOK. Bp. 1961. 65-85. .
§ø 70.1. 4, kép.

MDK

Braunschweiger Gáspár

Komáromszemerei 1788-i templomtervében Conrath hatását véli felfedezni Bónisné.

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961. 65-85.l.

82.l.

megvva

Brausch János
festő

l.

Jajczay Paul
g. l.

-KÁVÉ

Brausch Jenő

ferto

ind

A Műbarát

1921 146

Pósta Béla IX. 113.

Brausch

l.

LykaMagyműI800-50

124,131. l.

3.

4.

Brausch János, festő és képrestaurator. A XIX. század elején Pesten működött s 1827-ben a Kishíd-utczában lakott. Úgylátszik főleg Müller pesti műkereskedő foglalkoztatta.

Wegweiser durch Pest. 1827. 368. l. (M. N. Múzeum könyvt. Hung. h. 1809 a. sz. a.)

Dorfmeister J. A.: Wegweiser durch Pest. Pest, 1827. 368. l.

Brausch János

festő Pesten. 1825. József nádortól engedélyt kapott arra, hogy a Nemzeti Múzeum megrongált képeit restaurálhassa.

Mátrás Gábor jegyz. Sz. M.
20. l.

335

Dujardin, Karel

Tanúhmány öt fejjel és egy lovassal.

K. 1'50.

Rk. ~~hideg tüvel.~~

51 x 60 mm.

Brausch

Läb I. 122, 131

Anna Catharina Julianna.

Derékon alól, balra, keretb
rendi öltözetben és összetett ke
képeznek diszt. Felirata a kép a

Anna Catha
Ferdinar

és ez után jobbra: „38."

Szn. 61-900.
332-900-14.

Brause Henrik

4 gimn.

8 1/2 hónap jó eredm.

tanár: Csizik Gyula

Iparrajziskola 1895

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Brausz Mihály

végbizonyitványt kapott

Kimisk 1914-15. 84 l.

Ø Brans Mária

festő

1914–16.

Éimisk. 1930. 82. l.

39267. — Réval.

gyermekekben, ferfiakban és nőkben a magyar faj-, haza- és szabadságszeretet lángját, hogy minden igaz magyarnak vérébe menjen át annak a Rákóczinak a tisztelete és szeretete, akinek nevére, mint Petőfi mondja, lángolunk és sirva fakadunk.

Éveken át dolgoztam ezen a munkámon, olyan változatlan szeretettel és lankadatlan lelkesedéssel, hogy azt kell hinnem, valóban megihletett a nagy fejedelem szent alakja. talán akkor, amikor az ő lábanyomát hiven követve, ott álltam Rodostóban és „egyedül hallgattam tenger mormolását".

Bár sikerülne Őt, az ő világát, korát, de főképen az ő eszméit minél több magyarban megelevenitenem! Ez volna munkám legszebb jutalma.

A Komáromi Jubileumi Bizottság ezt a művemet teljesen hasonló nagyságban és kötésben állitotta

Ø Brauswetter János

szegedi öraggyárosi

lárd

Kul Szeged

634. l.

638. l.

MOB Kat. 3268. l

33. S. P. Tilman.

úlius 23-án. † Wienben (?) 1668 után.

obbra fordult, tojásdad medaillonban. ja, bajusza és őszbevegyült kecskeek lehajtott gallérja széles és sötétbarna . Alól jobbra ezt olvassuk: »*Natus ıan fec. 1668.*«

68·5 : 54 cm. — Lelt. sz. 1033. — Véteién a belépti díjakból Kalfmann Fülöptől – Elszámoltatott 1890 deczember 30-án olást tudomásul vette az 1891 február (47–91).

III
22 (M. 1033)
655 (521)

122

Ø Brausz Mihály

bitosterverő

1912 – 1918 !

Éminsk 1930. 82. l

EGYETEMI NYOMDA

357-IK

KARÁCSONYA

1577—1934

BUDAPEST VIII,
MÚZEUM-KÖRÚT 6

10744.

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Dr Szentiványi Gyula

urnak

Bp II

Szondy-u 98/c

Ø Bravetz

festő

lásd

a

Forum 1932.

249. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

BRAVENETZ, Georg, pozsonyi könü-
venegéd

G.B, Maurergesell, † 47 éves korában, Pozsony,
1847 augusztus 26. (1847, 676 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Braumann Jónás
nyomdász

ezüst éremmel lett kitüntetve

÷ a párisi világkiállítás kitüntetései.
Grafikai Szemle 1900 évf 9 f. 126

Braxatorisz Andrea

díjazott munkáját említi Komor Vilma az "Egyetemisták a Fővárosért" c. diplomaterv-pályázatról írt cikkében.

Budapest, 1974. 8.sz. 12-14.l.

R. Braxatoris Andrea
Reisdel Gábor

Tervük IV. díjban részesült a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei családi ház tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4 3.old.

Braxatoris Andrea, [építész]

„Egyetemisták a fővárosért —" — pályázatot díjat nyert.

— : Díjkiontás 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 14.

BRAXATOR JÁNOS

eperjesi asztalosmester

résztvett a hermányi kőedénygyár felszerelésében 1817-18.

Folia Archaeologica XIV. 1962 192. lap

MDK

Bray sür Somme, köfaragó
francia, XV. sz.

ki ugylátszik, mint Péter a vár eröditésén,
a folyót elzáró lánc tornyánál szorgoskodott.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp. 1935. 101 l.

MDK

Bray sur Somme-i mester,

picardiai származásu , A legszebb gótikus hagyományokban való iskolázottságot, amiensi mühelygyakorlatot sejtet munkássága.

Horváth Henrik: Budai kőfaragók és kőfaragójelek. Bp.1935. 38.l.

lését jelentetik meg. De tervezik Bálint Tibor romániai magyar író Zokogó majom című regényének kiadását is.

Brayer Ágnes

Brayer Ágnes: Plakátterv

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 28.

XX. évf. 9. sz. 7. lap.

méletét igazolja, mely szerint Radnóti egész művét meghatározza az önvád, amiért születésével édesanyja és ikertestvére halálát okozta. Ebből a — bizonyíthatóan eltúlzott — kiindulásból aztán egy másik tálzásig is eljut elmélkedésében: még az értelmesebbje is úgy gondolja, hogy a gyarmatosítással együttjáró államiság jótékony hatással volt a „barbár" néptörzsekre

láttán úgy látszik, hogy *igen*. Abból, hogy *Marc Delouze* párizsi költő, miután fél évig Budapesten dolgozott a mai magyar költőket bemutatni hivatott antológiáján, és *Marcel Hennart* brüsszeli költő, egy tíznapos magyarországi látoga-

Intézet osz-
ura, a Szerb
a levelező
budapesti
tató Intézet
-Badry, az
ának veze-
n, az ame-
s tiszteleti
kérdések-

ható a szá-
a demográ-
z előző hu-
összehason-

d lakóinak
n?

százaléka

nagyváros van, előre kétszázhetvenötöt jelez. El-Badry száznyolcvanegy milliós városból indul ki és ennek több mint kétszeresére számít. Berelson szerint pedig háromszáz egymilliós lélekszámon felüli metropolis lesz planétánkon huszonöt év múlva.

★

A demográfiai előrejelzések egy sajátos jelenségre hívják fel a figyelmet: *az emberiség számának robbanásszerű megnövekedése a következő huszonöt évben a születési arányszám némi csökkenése mellett következik be.*

A két vizsgált időszak mutatóit összevetve, Szabady Egon részlete-

redfordulón is magas lesz a születések száma: egy asszonyra számítva 4—6 gyermek.

★

Milos Macura előrejelzése elgondolkoztató: kiugróan magas lélekszám várható Kínában és Indiában: egymilliárd 152 millió, illetve egymilliárd 104 millió. Közvetlenül ezután a 321 milliós Szovjetunió következik, majd 264 millió lakójával az Egyesült Államok. Indonézia lakosságának száma 250 millió, Brazíliáé 213, Bangladesé 166, Pakisztáné 159, Nigériáé 135, Mexikóé és Japáné egyaránt 132 millió lesz. Természetesen ezeknek a számoknak a hitelességét csak a századvég igazolhatja.

Vedres Vera

VÁCSKA

megírva

Bräuse János

brassói orgonamester 1787-ben Szucsátiné Kabos Klára anzony ajándékából készítette a marosvásárhelyi ref. vártemplom aranyozott orgonóját.

Kip. 27. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Brause János

brassói orgonaműves

1787-ben készítette a marosvásárhelyi ref. vártemplom orgonáját.

vód

s

M. Kiss Pál: Marosvásárhely művelődéstört. Marosvásárhely 1943. 20. l.

~~444~~ 2012.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JAN 27

ÉLET ÉS IRODALOM

Brayer Ágnes

1021

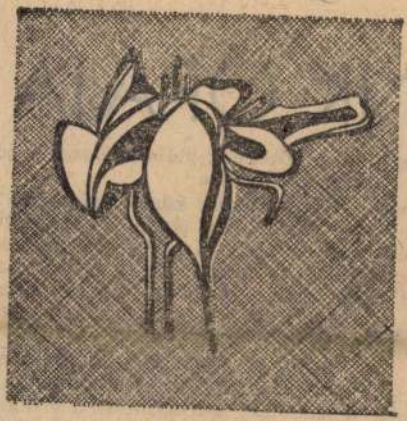

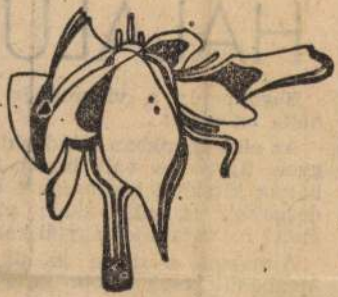

Brayer Ágnes rajza

HERCZEG ÁRPÁD:

HALÁLUNK ÓRÁJA

Bogdán úr, a vízimolnár egy hétig agonizált.

Az első napokban mindenki nagyon figyelmes volt hozzá. Próbálták kitalálni kívánságait. Kérdezgették is, mit akar; vizet? ételt? fáj valamije? ágytál kell?

Álmában esett le az ágyról. Megbénult, csak a jobb keze és a hallása maradt ép.

Feküdt magatehetetlenül, és talán érezte, talán tudta és elhitte ni, a nővérnek kellett felvennie jó egy óra múlva.

Nincs maguk között műszerész? — kérdezte a nővér. Volt közöttük egy, aki bár nem volt műszerész, azt mondta, ért a rádiókhoz, és szíves örömest megcsinálja. *Hadd legyen meg az öregnek ez az utolsó öröme.*

Amíg ez az ember a rádióval babrált, a többiek kisompolyogtak a szobából, sorba állítak a vizelde előtt. Jó sokáig tartott, amíg elvé-

yolc méter hosszúságú pátriale-
nezeket vernek le a töltéskoroná-
ól az aljáig, hogy a szivárgás meg-
zűnjön.

S. az osztag főgépésze, egyébként
javítóüzemben karbantartó laka-
os, de mindenféle géphez ért. Régi
ízügyes, pedig nem sokkal van túl
negyvenen.

— 1962 óta dolgozom különböző
sztagokban, különböző helyeken.
hatvanötös nagy dunai árvíznél
ég Jugoszláviában is jártam, Apa-
nban, Újvidéken, Titelben. Soha
em felejtem el azt az öreg nénit,
kinek a háza előtt fogtuk meg a
izet. Egy kosár cseresznyét hozott
s azt mondta: „Drága gyerekeim,
n nagyon szegény vagyok, sem-
nim nincs, csak ez, fogadjátok
zeretettel". Az biztos, hogy akkor
agy tekintélyt szereztünk a ma-
yar vízügyeseknek. Megfogtunk
gy olyan töltést, amely már S-
lakban elindult, miközben déli ba-
itaink a menekülést szervezték a
lusiaknak. A Tisza öt évvel ké-
bb próbálta ki az erőnket, de
nentől le az országhatárig mi ma-
adtunk felül.

— Az idén hol kezdték a véde-
ezést?

— Lent, a megye másik végé-
en. Két kilométeres körvédelmet
pítettünk ki egy kis faluban. A
özség belterületén kellett véde-
[illegible] Másféle munka volt

~~— téglával erősített szakasz. Több mint negyven éve csinálták, mikor csónakos bejárás volt, láttam benne az évszámot: 1936. Aztán mégis ereszt.~~

Brayer Ágnes

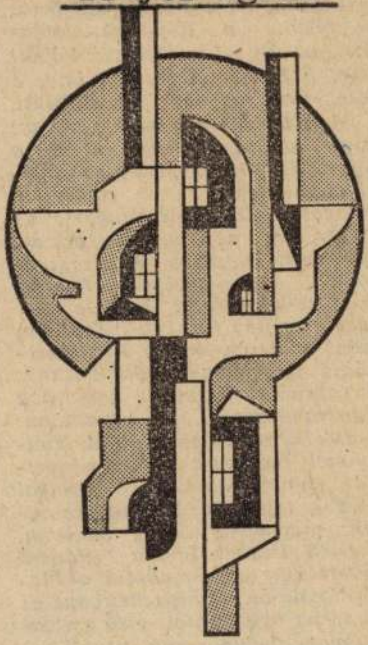

Brayer Ágnes rajza

Mesélem P.
Ügyeleten, mi
Tiszánál.

— Lehet, hog
hírből ismerik

— Nagyobb
dásúak; már pe
lemben, hogy v
előrejelzést adn
négy nap az el
vízfolyások, me
áradása szinte
zik be. Ilyenko
állapota és az
szervezet segíth
kezésben óriási
bízható előreje

Módszereit
napra feljesztj
lesz tökéletes.
hibaszázalékkal
arányban is.

— Miért ner
előrejelezni?

— Árvizeink
96 százaléka a
Két- és több o
működésre van
szomszédunkka
ban minket érd
pontosabban és
megkaphassuk
lene például a
padék, mennyi
hó vagy eső.

Élet és Irodalom; Bp. 1977: ápr. 16.
XXI. évf. 16. sz. 16. lap.

rácsokat, ket-
reket, az anyag
a természet
ometria-rend-
é-végtelenben,
yagcsomóiban,
szerveződött
hitte törvé-
és képzett
vényeiből! És
oly-halálosan,
hogy játszot-
korunkban, a
laha-létben,
tszik, a már-
akék magzat-
kuporogva), a
ég szerelemre-
y játszottunk,
nelem-korban
anyagokból
at: sárból,
ból, kukorica-
meg az ipari
jutott dolgai-
örmelékeiből,
eróra rozsdás
es, vak-pe-
keiből, külö-
ból, drót-
bodzafa-
tta-anyagába
ács-szögek-
al, madzag-
háborút, ló-
onyás drót-

egy békajáj kiné-latának szalo-
kútjaiban a béka-újszülöttek: a
vasbabák, vasbábuk szorongó
hadsereg-sokasága, fityegő vas-
fejjel, bicskás-szerkezetű vaska-
rokkal, mosolytalanul. És íme: a
réz-sarlók, réz-kaportányérok,
rézgolyók, a Képzelet Játék-
Óriásai! És Mézeskalács: Fából!
Íme: a Szent Lehetetlen, íme: a
Játék-Remény, az Emlék-Múlt,
a Maradandóság Boldog Álma:
mint a Gyermekeké. Mert a
Gyermekeké! Az ember a Világ-
egyetem lénye, s az ember e
Földgolyó Tudat-létezője, s az
ember egy nép, nemzet, ország,
népi múlt, országos múlt, ország-
emlék, egy anyanyelv húsvéti
Krisztus-hordozója! Csak e hár-
masság-egység törvény-tudatában,
(mint a keresztények Háromsze-
mélyű Egy-Istene) alkothatunk:
maradandót! Tehetünk valamit a
Maradandóságért. Ha egyáltalán:
létünk képzeletéből, létünk szel-
lemmel teremtett teremtményei-
ből valami a Létezés Dolgai
Közt a Múlandó Dolog-Sokaság-
ban: megmarad. Nagy barátom,
a festő Hantai Simon (Párizst
kóboroltuk) azt mondotta a Pla-
ce Pigalle-on ácsorgásunkban: az
ősi sárba beletaposott első emberi
lábnyom, belenyomott kéz kagy-
lós és hurka-teknős, redős, bőr-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Brayer Ágnes

1976 FEB 28

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

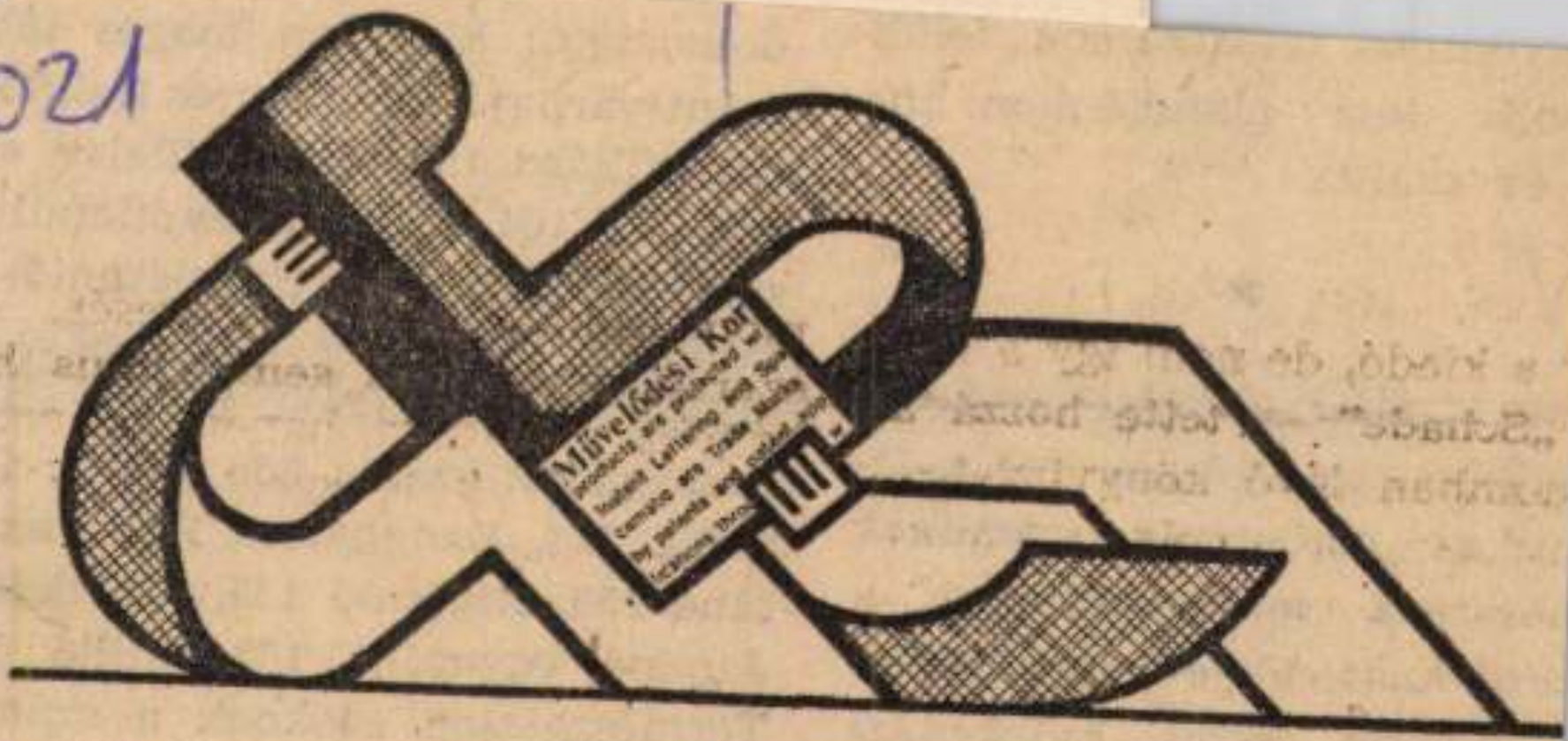

Brayer Ágnes: Plakátterv

egymillios telekszá
polis lesz plané
t év múlva.

★

lemográfiai előre
s jelenségre hívj
et: *az emberiség*
násszerű megnö
tező huszonöt év
rányszám némi
t következik be.

két vizsgált időszak mutatóit

nak a hitelességet csak a százalékos
igazolhatja.

Brayer Ágnes

Brayer Ágnes rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 27.
XXIII. évf. 4. sz. 13. lap.

Szerelmi sokszög

Abból a témából, melyet *Buzgata* határt, hogy [illegible]

HERCZEG ÁRPÁD:

HALÁLUNK ÓRÁJA

Bogdán úr, a vízimolnár egy hétig agonizált.

Az első napokban mindenki nagyon figyelmes volt hozzá. Próbálták kitalálni kívánságait. Kérdezgették is, mit akar; vizet? ételt? fáj valamije? ágytál kell?

Álmában esett le az ágyról. Megbénult, csak a jobb keze és a hallása maradt ép.

Feküdt magatehetetlenül, és talán érezte, talán tudta és elhitte már, ez nem olyan, mint a korábbi bénulások voltak. Ez meglepetésszerűen és gyorsan végez vele. Ez nem tüdőgyulladás, ez tüdőrák.

Fülhallgatóval hallgatta *Sokol* rádióját. Ha valami kívánsága volt, ép jobb kezével átváltott fülhallgatóról hangszóróra, teljes

ni, a nővérnek kellett felvennie jó egy óra múlva.

Nincs maguk között műszerész? — kérdezte a nővér. Volt közöttük egy, aki bár nem volt műszerész, azt mondta, ért a rádiókhoz, és szíves örömest megcsinálja. *Hadd legyen meg az öregnek ez az utolsó öröme.*

Amíg ez az ember a rádióval babrált, a többiek kisompolyogtak a szobából, sorba állítak a vizelde előtt. Jó sokáig tartott, amíg elvégezték a dolgukat. Miután elvégezték, és az is megpróbálta elvégezni, akinek nem kellett, megvárták egymást; néhány zavart szót váltottak. *Szegény öreg, már nem sokáig húzza, úgy látszik* — mondták.

Visszamentek a kórteremhe. Az

M.D.K.

Marinus de la Brara, kőfaragó

1488. jan. 29-én a sebenicói gróf birói széke előtt Franciscus de Zara azt vallja, hogy Johannes Grubanics Budán készült végrendeletének egyik tanúja volt „Magister Marinus de la Brara."

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp. 1966. Ak. kiad. 2 köt.

1. köt. 505. old.

MDK

Brázay Istvánné

Pécsi tavaszi kiáll. 1931.

MDK

Brázay Istvánné Pfeiffer Margit, festőművész.
Pellérd

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 10 l.

tes, L alaku, 5 ablakos, épült
idejében alispáni hivatal is volt,
, sőt itt is lakott Vörösmarty
-családé, ma Termelőszövetkezet.

ndás. Bp. 1900, 36-37 l – Erigeth Béla,

BRÁZDA, Pavel

KUKORELLY Endre: A szabadságnak teste van és lelke is.
= Krtitika, 1992.9. 48.

megnyitó: Csh és Szlovák Kulturális Közp., 1992
Vera Nováková és Pavel Brázda Az ötvenes évek
c. kiállításán

→

képzőművészet???

M. D. K.

BRÁZEV Joan

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.1.

magirva

Braza, Marinus
de la

l.

Hadtört. Körl
1934. 298. l.

Brazza, Marinus de la

építész (murator)

Dalmáciából került

Budára, a 1487 körül

alighanem

Mátyás király foglalkoztatta.

Maggiorotti – Bampi

Buda-Pest

57. l

ho 22 én 79/1908 szám alá
bátorkodom tisztelettel fel
vizsgálását mielőbb megejtet
pedig a visszatartott óvadéko
Midőn még kére
hogy a felülvizsgálatot mel
gatóság megtartatni vagy
ezuttal is kérve, szolgálatuk

Gyöngyös 1908 szeptember hó 8-án

Praza Marinus, de la, mágister, képfaragó

Mátyás király budai udvarában dolgozott az 1480 as
években

Arch. Ért 1923-26. 199. l.

Tót muzeum, turóczszentmártoni

II. 230.

Braza, Marinus de la

kőfaragó mester
(lapicida) tanu

(Grubenich Giovanni)
végrendelkezésénél (?)
1487-ben.

Dudan
335. l.

királyi kőfaragó

Ellentmondás
a foglalkozás
körül!

181. kép. *Krisztus az Llajfák hegyén. Üvegfestmény, 1500 körül.*

KRISZTUS SIRATÁSA (182. kép)
Csak sárga színnel. Magyar munka 1500 körül. Félkörös felső záródással, 30×23 cm.
A Kassa melletti Margitfalváról. Vétetett 1935-ban Lepold—Lippay 54. l.

KÁLVÁRIA (183. kép)
Alul kékpólyás címer, felül 1523-as évszám. Magyar (?) munka 1523-ból (Rongált.) 30×21 cm.

KRISZTUS A KERESZTEN
Alul évszám: 1537. Magyar(?) munka 1537-ből. Tondó, átm. 22 cm.

LOMBDÍSZ, ornamentális és annak utánzata
Magyar munka 1500 körül.
14·5×22 cm.
A Kassa melletti Margitfalváról. Vétetett 1935-ben.

D Brázay Istvánné

szül Pfeiffer Margit

festő Pelléd

1935-ben művéntaf-

ja volt

a Pécsi Képzőművé-

szeti és Műbarátok

Társaságának

GÁZ-TŰZHELY

-FŐZŐLAP

Bražola János, dalmát képfaragó. Spalatoban született a XV. század elején. Neve az 1447—1462. évekből való régi spalatoi számadási könyvekben gyakran előfordul. 1460-ban együtt dolgozott Alexii András építészszel és képfaragóval, de hogy milyen munkán, az a könyvekből nem tünik ki. Mint kiváló művésznek sok hazájabeli tanítványa volt.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 42. l.

Bražola Ivan

Brazolié Jeromos, dalmát képfaragó. A XVI. század elején Sebenicoban született. 1556-ban még élt s jobbára szülővárosában működött.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 42. l.

Brazolić Jeromos

Brazolié Simon, képfaragó, l. *Brasolovié S.*

Brazolić Simun

BRAZSINA IGNÁC, csutorásmester

A veszprémi Csutorás mesterek névsora 1722-1891.
23~~3~~.-Brazsina ignác: Első adat 1885
258.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

BRAUSCH János festő

1825

3/a jan. 8. Nyomtatvány 20 pengő és 112 váltóforint felett, mellyek Bereg megyében 3 nagy képnek a múzeum számára való megvételére gyűjtettek

5/a febr. 9. Ő Fensége Károly főherceg arcképét ajándékozza a múzeumnak. Szerzemény

11/a márc. 31. Egy bécsi küldemény gr. Széchényi Ferenc képével és különféle állatokkal. Szerzemény

20/d ápr. 29. Ossolinski gróf emlékére vert érem küldetik. Szerzemény

31/b júl. 27. II. Ferdinand arany emlékérme vételre kínáltatik

31/f aug. 17. A föntebbi II. Ferdinánd-féle emlékérem megvétetik

31/i szept. 1. Brausch János képújító ingyen ajánlkozik a múzeumban lévő képeket kijavítani

34/d szept. 7. Brausch János által kijavíttatnak a múzeumi képek

Művtört.Ért. 1990 1-2 122.

nt fekvő figurái jelzik Giaco-
zsébetet azonban elsősorban
az új jelentőségü plasztikai
ikai tere nem azonos Giacomet-
."[x] Az ő "voyage autour de ma
az Beke László bizonyitotta
a Giacomettié és alapvetően kü-
s, akinek hatása ugyancsak vélel-
Schaár az első a magyar szob-
zobrot alkot, hanem teret kom-
szobrászat Hildebrandt-Maillol
sából és a pop-art gondolat ál-
kus térre tért át. Ezt már port-
nszlmann, Radnóti, 1972/, majd

Ø Brausewetter János

órás Szeged.

l.

Ezredéveskiáll.

IX csop 21. l – 44. l.

BRAXATORIS Dániel térképész

Gál 1939 31.p.No. 34. 1843

MDK

Bräer László, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

megirva

Brändel Gáspár

örás

1818

lásd

Horvszombörás

Vasi szemle

1935. 157 l.

158 l.

gpmjs.

XCIV.

Kunstdenkmäler

Elsässische und Lothringische ——

s. „Elsässische" alath

Átutalás megirva

Bräuer László

grafikus

l. Bánki László

Iparm. ok.

1932 – 1936

azonos Bánki

László-val

lásd ott

Bräuer László

grafikus

1932 - 1934

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 45. l.

Trajanus IV. 19.

Ø Bräuer J. F.

augsburgi ötvös

l.

Csatkai sopronvm mineml

III. 30. l.

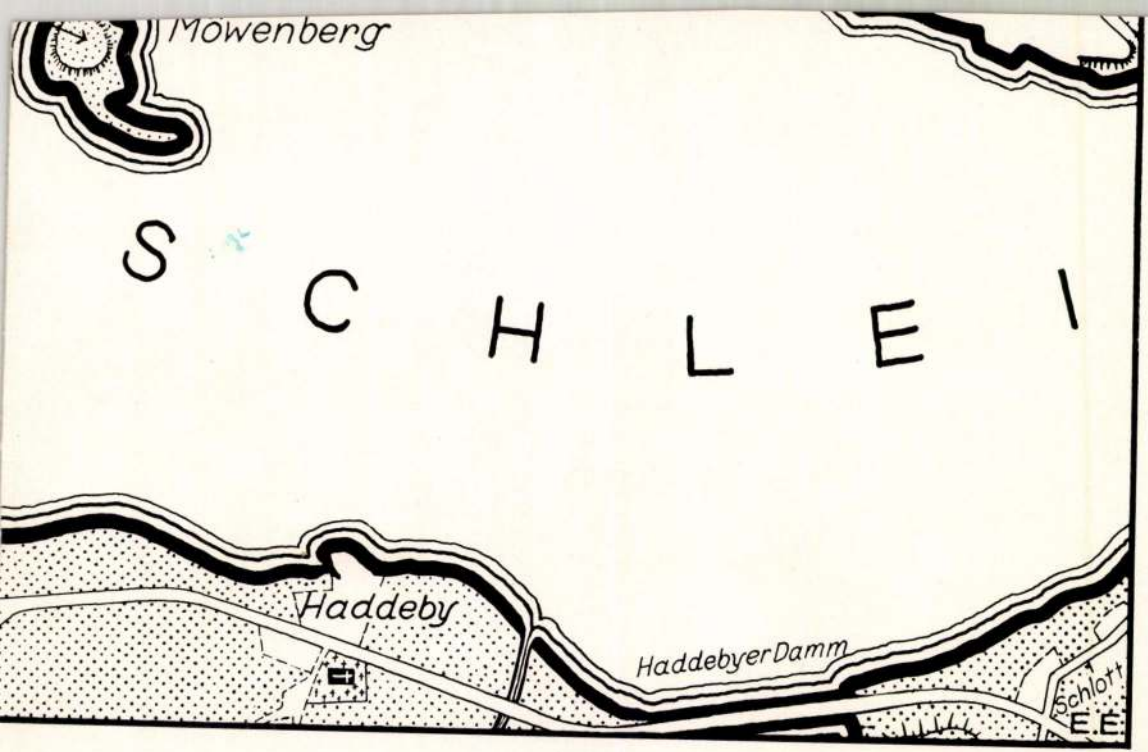
Mowenberg
S C H L E I
Haddeby
Haddebyer Damm
Schlott
E.E.

Bräuer, Johann

Friedrich

Otto

Gentmeind.

237 l.

Tekintetes Országos
ságának

Budapest.

ajus hó 20án Kelt 194-1916 szá-
, mivel én betegen feküdtem buda-
ésemre Wagner Márk vezető járás-
t Költségvetést csináltatta meg és hazaérke-
em. —
égvetésből arrol győződtem meg, hogy

Holdsugár szőtte a lugasomat.

— Téli rege. —

Irta: Hegedüs Loránt.

„Az ember egyszerüen elejti az élete felét és megtalálja a maradékban az egészet."

Kóbor Tamás: „Hamlet az irodában".

Kiskertembe léptem esteli órán. Nagy egyedüllét: nem jár itt senki már. Az ősvényeket is alig találom, fehér kemény hó takar be mindent. Ember kerüli ilyenkor a fákat. Van egy padom, honnét tavaszon-nyáron nézem az alattam elmerülő várost s hallgatom a harangok szavát vagy a magam szivét. Önkéntelen most is odafelé tartok s letelepszem. Mikor körüljártattam a szemem s lassan megszoktam a félsötétet, ámulás fog el. Padom köré, padom fölé bűvös, csillogó lugast szött a holdsugár.

Nem ismerek rá a kertemre, semmi sincs úgy, mint volt régen. Milyen végtelen messze lett egyszerre innét a város! Hol lehet az az élet, mit eddig ismerék? Minden elszaladt a látóhatár peremén. Onnét integetnek, mintha ködös jelképek, kézzelfogható eszmények lennének s nem élő valóságok: Hirlap, TÉBE, Gyáripar, Akadémia, templomi szószék, Rotary, Dráma, Regény, Széchenyi, Kossuth, Tisza — egyszerre mind kimentek a valóságból. Megvannak, de fantasztikumokká lettek. Helyüket elfoglalta más: láthatárom belső körképét, mit ők üresen hagytak, teleöntötte, színültig betöltötte a hold néma, bűbájos varázsa. Holdsugárlugasból látom a Világot...

Ez a kert nem volt ilyen nyáron. Sem én, sem más emberfia nem látta még soha. Akkor két juharfám állt itt egyforma, zöldre fejlett levelekkel. Ezek eltüntek. Most két kisérteties fekete korall mered a helyükben, minha valamely tulvilági óceán mélységeiből merültek volna fel csudamód, nagy rejtelmesen. Az ágaik most is megvannak, de azokon sem pattanó rügy, sem suhogó lomb nem látszik: úi, szokatlan, örökkön tartó tavasz játszik rajtuk: fehér tavasz. Ez a Végtelenség kikeletje, mely most kinyílott előttem. Voltak nekem itt orgonabokraim is, ki fehér virágot adott, ki lila fürtöket. Most ezek helyébe más látományt küldött egy Láthatatlan. Ezek az én volt bokraim most kisérteties Gond-rázókká változtak át varázslatosan. Gond-rázókká? Ki hitte volna! A venyigéjük most egymásrahajlik: egy a kettőre, kettő a háromra, három a négyre s így láncosan mind, valameddig a léces keritès tart. Egymásra borulnak, sugnak valamit egy a másnak s aztán megkezdik a gondrázást. Az Egy tele van hóbul porzott gonddal, szinte lenyomja nagy bokros fejét. Ő rázdul-rezdül s a gondpor a másik testvércserjére hull. Ez a Kettő. Kettő bokor folytatja a rázást, mindvégig a láncon, s a továbbrázásban szétomlik a gond-por. Abban a másik, abban az élet-világban nem láttam én ezt sohase.

Fölnézek holdlugasomból az égre. A mennyboltozat óriási, messze mélyülő, rámboruló tejfehér harangburává változott. Mintha valamely földöntuli gigász emberfölötti erővel egy nagy buborékot fujt volna ide: a saját lelkét. A tejfehér, vattafodrokkal szegélyes nagy üvegharangon szivárványozó fényfoltocskák gyulnak. Ezek olyanok, mintha a végnélküli Űrből leskelődő szemek titokzatosan idetekintenének. Ezt a varázsszemet egészen jól ki is lehet venni: Holdnak mondták az embervilágban, de most úgy tetszik, más a szerepe. Ez a szivárványok rejtélyes központja, mely különös ezüst pókhálósugarával új köntöst sző az egész világra. Persze nem látja azt mindenki s talán senki más, csak egyedül mi, kik magánosan ülünk, messze mindentől, téli hópadon, szivárványlugasban, Embervilág nélkül.

Embervilágunk, úgy látszik, oly messze ment el tőlünk, hogy nem tud már hozzánk visszajönni. Oly öntudatlan, oly teljes, oly észrevétlen volt az elmulása, mint minden igazi halál. Mert amik az embereket örökkön gyötrik s örvendeni nem hagyják, azok az álhalálok. Elképzelt és tudott tudatlanságok, megrendelt semmik, melyeket nagy kínnal varázsolnak maguknak. Az igazi elmulásban nincs semmi fájdalom, mert tudat sincs benne. Az álhalál a féllelkek gyávasága: ők nincsenek sem a világban bent, sem azon kivül, mert mindkettőben bent akarnak lenni. Ezért felemások. Ezért van féléletük és álhaláluk. Ezért semmit sem éreznek az igazi elmulás elolvasztó gyönyörűségéből s ezért mind életben, mind halálban szerencsétlenek.

Ha nem az Embervilág szalad el tőlünk, hanem mi hajítjuk el magunktól, akkor nincs semmi baj. Akkor kiélvezhetjük, megörvendhetjük mind a kettőt: azt a világot, amely kívül van rajtunk s azt a másikat, azt a rejtélyesebbet, azt a holdsütötte tájat, mely azért lakatlan, mert egészen tele van a mi lelkünkkel. A zöld fáktól, bimbózó bokroktól ezt nem tudtam soha megtanulni, mert olyan nagy volt az ő nyugtalanságuk. De a télnek havas táján, hol magánosan járom a kemény havat, mindent egyszerre megismerék. Holdszötte lugasban, fehér mennyharang alatt, hangtalan csendben megérzem azt, hogy mind a világ eltűnik tőlem, messze ott a láthatár körperemén elvonul azért, mert minden tele van léleksugárral itt, kívülről nem fér bele semmi. A holdlugas léleksugárból támadt. Néha egyszerre elönti végig csodamelegség. Sokszor az esti nagy csöndben elkezd muzsikálni hárfahangu danát. Az ő szavát így hívják: a szív beszéde. Az embernélküli világnak ez a legmélyebb titka. Több mint megnyugvás és több mint boldogság. Több mint lemondás. A Lélek kiterjeszti szárnyait és uralmába veszi az egész kiterjesztett erősséget, mit megismerni tanult hatvan éven át. Egy lélekpillanatban bentvan az egész Élet. Enyém is, Tied is: mind e világ egyetlen nagyszerű lugas.

Mindjárt mennem kell a kertemből: jön az Indulás. Úgy érzem magam, mint gyermekkoromban, mikor Verne regényeit dugtam a pad alatt s a tengeralatti Nautilus hajón a nagy mélységben, csodálatos rejtelmek között követtem Nemo kapitányt. A nagy mennyharang alatt, mely fölöttem szivárványosan boltozik, az az érzésem, mint hogyha ott lenn járnék az óceán csábító és ismeretlen mélységében, Nemo: aki Senkit jelent s a holdsugárszötte bűbájos lugasban Senki magának teremt lélekvirágot. Ez az Ő nagy elindulása, mert eltűnik a sugarak között...

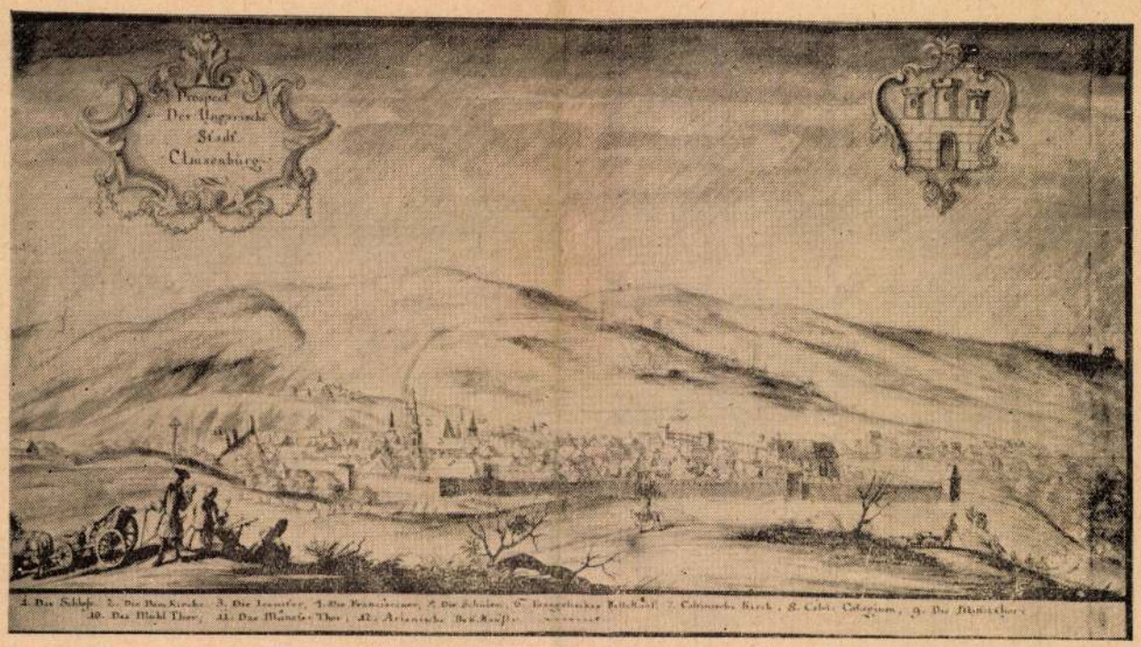

Kolozsvár 200 évvel ezelőtt. Eredetije a bécsi hadi-múzeumban.

Kolozsvár 200 évvel és 100 évvel ezelőtt.

Irta: Biró Vencel. Pásztortűz. 1934 ápr. 15.

A városok építése az utóbbi években általában hatalmas lendületet vett. Kiterjedésük megbővült, dombokra felkúszó, völgyekben szétágazó új utcák száz meg száz házzal toldják meg a régi létszámot. Az építkezés főleg kertszerűen történik. Elkülönített kisebbszerű ház kertel az általános igény.

Régebben a városok építésénél olyan szempont volt a döntő, amely ma szóba sem kerül. A városokra hárult ugyanis a feladat, hogy a környéket megvédjék. Ezért a városok köré falakat vontak, ahová a lakósok ellenséges támadás esetén húzódtak.

Igy történt itt is. A tatárjárás után, a szerzett tapasztalatok alapján, jónak látták ezt is fallal megerősíteni. A történelmi kutatás szerint a régi római castrum helyén először azt a részt építették fel, amely manapság is Óvár nevet visel. Ez építkezés emléke a ferencrendiek sekrestyéje mögött fennmaradt falrész. A várfal vonala: a Saguna (volt Bartha Miklós)-utca végétől, a Kisszamos mellett, a főpostaépületnek a ferencrendiek felé eső részéig; onnét a ferencrendiek telkén át. A Radu (volt Torony)-utca, az N. Filipescu (volt Szentlélek)-utca a várfalon jóval belül estek. A fal a mai Kereskedelmi Akadémia udvarán keresztül visszatért kiindulási pontjába. Igy lett a vár formája négyszög. Alaprajza Jakab Eleknek a városról szóló művében látható.

E kicsiny várterület idővel bővítésre szorult. Az Óvár építése után mintegy 100 évvel, tehát 1400 körül, majd egy század mulva 1500 körül, folytatólagosan megépült az a várfal, amely a városfejlesztés miatt bekövetkezett lerombolásig végleges is maradt. Romjaiban azonban ma is látható s a fennmaradt részek alapján gondolatban újra alkotható.

E megnagyobbított várfal iránya: A Kisszamos mellett a Peielle-ház telkétől (ma Cristal Palace-mulató) kiindulva a főpostaépületnek a város főtere P. Unirii (volt Mátyár király-tér) felé eső része mellett a Tűzőrző-toronyig; innét a régi és új iparkamara épülete mellett Baba Novac (volt Bethlen)-utcán a Bethlen bástyáig; innét az Avram Jancu (volt Petőfi)-utca utolsó (Bethlen vagy Bogdánffy) házáig; innét a Gorun (volt Fogoly)-utcán, a Samuel Micu (volt Rózsa)-utcán a Kereskedelmi Akadémia udvarán át a Peielle-ház telkéig húzott vonal.

E várfal védelmi szempontból bástyákkal volt ellátva, a közlekedést meg a kapukon át bonyolították le. Mindezekből ma megvan a Bethlen-bástya és az Avram-Jancu (volt Petőfi)-utcában még négy bástya: a fogházzal, a kath. konviktussal a Bethlen Pál-féle házzal, a Bethlen Karolina (Bogdánffy)-féle házzal összeépítve, vagy kapcsolatban. Továbbá a Tűzőrzőtorony. Falrészek: a Bethlen-bástya, a kath. konviktus, az állami Diákmenza, a Bethlen K.-ház mellett. A Gorun (volt Fogoly)-utcában az N. Filipescu (volt Szentlélek)-utcában, a Kereskedelmi Akadémia udvarán s még itt-ott látható töredékek.

A város alakját különböző időkből fennmaradt képek szemléltetik. Jakab Elek a város történetéről szóló művében négyet közöl. (1477-ből, egynek ideje közelebbről meg nem határozott, 1759, 1798-ból.) Van der Rye belga festő 1617-ben Északról rajzolta meg a város képét. Az eddig közölt rajzokhoz jelen értekezés kettőt ad hozzá, amelyek ez alkalommal kerülnek először kiadásra.

Az *első* 200 éves. A város a falak között terült el, kisebb telep s a Fellegvár estek azokon kívül. A rajzoló dél felől nézte a várost. Nem is nehéz őt megtalálni. A kép előterében ugyanis magát is odarajzolta munkája közben. Két bámulója is akadt: egy német tiszt és egy tiszteletteljesen odaköszönő falusi. A rajzoló német ruhát visel, aki valószínűleg Breann János várműépítészi kapitány. A város történetírója (I. 537) ugyanis róla jegyezte fel, hogy 1734-ben a vár fekvéséről megbizás-

E cikk folytatása Sonnenstein Károly festő csomagjában.

Ø Brda Ernő I. c

Ferkipzomfoiskèvk

1933-34. 43. l.

Sajtóhibásnév!

valószínűleg Berda E

Lelejt
M.V,könyvtára
71.

XIII. évfolyam Budapest, 1932 március hó 1. rendkivüli szám

ÁRVERÉSI KÖZLÖNY

RENDKIVÜLI SZÁM
KIADJA A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR IGAZGATÓSÁGA

A rendkivüli szám ára 1 pengő 50 fill.
Telefonszám Aut. 879—65

MEGJELENIK MINDEN AUKCIÓ ELŐTT

Szerkesztőség és kiadóhiv. { IX, Lónyay-utca 30-32 / IX, Kinizsy-utca 2.

Előfizetési díj a rendkivüli számokra egész évre 8 pengő

A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR ÁRVERÉSI CSARNOKÁNAK 1932 MÁRCIUSI

M.V,könyvtára

AUKCIÓJA

MDK

Brdane, Krikovszky Gy.

Interieur, of.

Pedagógus szakszerv. I.képzőm. kiáll. 1947.máj.

4. l.

BREAT, Johannes Jacobus mérnökkari hely

MÉrt 2001. 273.

BREBTA RUDOLF

Építész: 1932-ben tervezte a kassai „Dél"-i alapiskolát és 1936-39-ben az o" teve szaint építették a dominikánus-nővérek iskoláját Kassán, Zbrojnická utca 7.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 42.

MDK

Brecela Mirkó, Zágráb

Bronzérem kitüntetése a párisi világkiallitáson. /Művészi bronz- és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiallitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

BRECH, Philipp, pozsonyi ügyvédjelölt

PH. B., Teichlergasse 41, † 31 éves korában, 1830 szeptember 7. (1830, 1083/1)

Preßburger Zeitung
(Gentilotti)

Brechtler Albert

Máltás Hugó 1861-ben megpályázta a magyarul nem tudó Petsching és Brechtler pesti reáliskolai rajztanárok helyére kiirt állást, de nem ő, hanem Szemlér Mihály nyerte el az üllást. /A pályázatot azért irták ki, mert áttértek a magyar nyelvü oktatásra./

Komárik Dénes: Máltás Hugó- Épitész- Épitészettudomány, 1970. /2.köt./ 111-171.l.

127.l.

Szemlér Albert

Brechler Albert

"Budai Császár malom" c. festménye szerepel a Mütárlaton, melyet a Müegylet megvásárolt, -közli a Budapesti társasélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1859. január 18.
65-69. lap.

Brechler, Albert (19.4. Központ)

„Tájkép pihenővel"

o. v. 72 x 93 cm J. l. l.: A. Brechler

Pesten 1860. (Sérült)

Kikiáltási ár: 18000 Ft

BÁV 45. Képaukció Budapest, 1978. május

BRECHLER ADALBERT
Litografus 1857.

Veszprém rajta a kel ti váraldal nézetével. Litográfia
1857.

Korompay GyörgyVeszprém, Bpest, 1956. Müszaki kiadó
74. lap !képpel 77- 1./

MDK

Brechler Albert

"A budai császármálom a Lukácsforrasnal" c.művét megvásárolta a műegylet kisorsolasra.

Vas.Ujs.1859. 46.l.

Thun L. minister kinevezi a tanárokat

A megerősítés a bécsi vallás- és közoktatásügyi minisztert, Thun Leó grófot illette, ki is deczember 25-én 19170/1129. számú határozatával Gebhart Jánost a német nyelv, Stern Istvánt a földrajz és természetrajz, Kondor Gusztávot az arithmetika és geometria tanárává, Walser Edét a mértani rajz, Brechtler Albertet a szabadkézi rajz és Preysz Mórt a vegytan tanárává nevezte ki.

E kinevezésekről a helytartótanács 1855. évi január 2-án kelt leiratában értesíti a polgármestert; tudatja vele egyben, hogy Stern, Kondor, Walser és Preysz, ha véglegesen alkalmaztatni kivánnak, a szabályzatok értelmében egy év leforgása alatt kötelesek jó sikerrel letett tanári vizsgálatról bizonyítványaikat bemutatni. Minthogy Gebhart tanári vizsgálatot már tett, Brechtler pedig a szakmájában fölmutatott sikerekkel bizonyította be képességét a tanításra, azért a községtanácsnak tartatik fönn megválasztani az időpontot, mikor ez utóbbiak véglegesítése iránt fölterjesztés lesz teendő. A mi Szabóky Adolf kegyesrendű áldozár alkalmazását illeti, ki hitoktatóul s a magyar nyelv tanáráúl van kiszemelve, azt a miniszter azon föltételhez köti, hogy az esztergomi érseki ordinariatus ahhoz beleegyezését megadja. Azért a helytartótanács megemlíti, hogy e leirattal egyidejűleg említett ordinariatushoz fordúl s az eredményről a polgármesteri hivatalt annak idejében értesíteni fogja.

Ezek után a városi alreáliskola megnyitásának már mi sem állja útját s azért fölszólítja a helytartótanács a polgármestert, hogy e czélra haladéktalanúl tegye meg a szükséges intézkedéseket. Szabóky kivételével a kinevezetteket lássa el dekretumokkal és utalványozza ki számukra fizetéseiket.

A reáliskola nyilvánossági jogot nyer

Végül ugyanazon leiratban tudatja a helytartótanács, hogy miután Pest város képviselőtestülete kinyilatkoztatta, miszerint ezen reáliskolát egészen az e fajta állami intézetek számára fönnálló szabályzatoknak megfelelően fogja berendezni, a vallás- és közoktatásügyi miniszter az iskolát nyilvánossági joggal ruházta föl.

Tantae molis erat! kiálthatunk föl, midőn annyi fölszólítás, válasz és viszonválasz, annyi bizottsági, ta-

detés tudomására adja a közönségnek, hogy a községtanács hatosztályú teljes reáliskola fölállítását határozta el. Ennek három alsó osztálya azonnal megnyittatik s a következő években egy-egy osztálylyal bővülve, három év leforgása alatt teljes reáliskolává egészül. A három alsó osztály a polgári ipar igényeit lesz kielégítendő, míg a három felső osztály hivatva lesz növendékeinek magasabb technikai tanulmányok számára adni meg a szigorúan tudományos alapot. A városi redout első emeletén levő reáliskolai tantermekben végbemenő beiratást november 27, 28 és 29-ik napjaira hirdette a falragasz. Beiratási díj fejében 2 frt, egész évi tandíj fejében 10 frt s könyvtár alapítására 1 frt volt fizetendő pengő pénzben.

A beiratások után azonban még több hét múlt el, míg a reáliskola tényleg megnyílt s a tanítás megkezdődött. A halogatás ez alkalommal a bécsi miniszterium s nem a városi hatóság bűne volt.

Weiser igazgatónak, ki a reá bízott ügyet minden erejéből előmozdítani iparkodott, e halasztgatás nagyon nem volt kedvére. Mihelyt Pestre érkezett, nemcsak hivatalosan járt el a legnagyobb buzgósággal küldetésében, hanem mint magánember is tekintélyét és rábeszélő képességét fölhasználta arra, hogy az új reáliskolának minél több növendéket toborozzon. E czélból nemcsak személyesen kereste föl azon polgárok tűzhelyét, honnan a reáliskola számára növendéket remélt nyerhetni, hanem az utczán és nyilvános helyeken való találkozásai alkalmával is iparkodott, különösen a kereskedő és iparos polgárok körében propagandát csinálni az iskolának. Nehogy pedig a beiratások s a rendes tanítás megkezdése közé eső több heti idő alatt a már beiratkozottak közül is többen elszéledjenek, nem kimélve fáradságot, maga köré gyűjté azokat és tanítási órákat tartott velük mindaddig, míg a rendes tanítás a tanárok kinevezése után január hóban megkezdődhetett.

Weiser propagandát csinál a reáliskolának

Pest város községtanácsa november 11-én tartott ülésében ejtette meg a reáliskolai tanárok választását s a tanács november 13-án 16962. sz. alatt terjesztette föl a választás eredményét megerősítés végett a helytartótanácshoz.

Brechler, Ad

Veszprém. T. 1008.

A háttérben van a bástyákkal megerősitett vár és a város, az előtérben pedig balra gatyás földmives áll vállravetett ujjassal, mig jobbra apró házak képeznek csoportot. Felirata:

VESZPRÉM

alól balra: Nyomt. Rohn A. Pest, 1857.
jobbra: Ad. Brechler.

Kny., alányomással, melynek méretei 27.7 : 43 cm.

megirva

Albert

Brechler (Béla)

festő

l

Schoen 1948

42. l.

Schoen A.: Fővárosunk 1800–1873 Között. Bp. 1948. 42. l.

A Zugligeti Fáczán-vendéglő 1857., of.

Paris VI. 136.

Brechler Béla (Albert), festő. 1855—1861-ig Pesten élt s ez idő alatt a belvárosi reáliskolában a szabadkézi rajzot tanította. A pesti műegylet kiállításain következő műveivel szerepelt:

1855. okt.—nov. kiáll.: Erdei tájkép, olajf., 400 frt.

1857. aug.—szept. kiáll.: Tájrészlet a bajor havasokból, olajf., 260 frt.

1858. decz.—jan. kiáll.: A császár-malmok a Lukács forrásnál Budán, olajf., 260 frt.

1859. jún.—júl. kiáll.: Esti tájkép, olajf., 70 frt. Kisorsolás céljából megvette a műegylet.

1860. jan.—febr. kiáll.: Erdei tájkép, olajf., 250 frt. — Szept.—okt. kiáll.: Meissen városának részlete az Elbe folyón Szászországban, olajf., 200 frt.

1861. febr.—márcz. kiáll.: Visegrád a Duna mellett, olajf., 70 frt. — Tájkép Dévény környékén, olajf., 45 frt.

Emlékkönyv a Budapest székesfővárosi IV. ker. főreáliskola félszázados fönnállásának évfordulójára. Budapest, 1905. 98. l. — *Lajstromai* a pesti műegylet kiállításainak. 1855—1861. — *Vas. Ujs.* 1859. 46. és 356. l.

Brechler

l.

Lykanemzromantika

93. 207. l.

A Bach korszakban
nevezték-ki a belvárosi
főreáliskolához a Ha-
badkéri rajz tanárává

Brechler Béla Pesten

1855. okt.–nov. kiáll. Műegylet. Erdei tájkép, olaj., 400 ft.

1857. aug.–szept. kiáll.: Tájrészlet a bajor havasokból, olaj., 260 ft.

1858. dec.–1859. jan. kiáll.: A császár malmok a Lukács-forrásnál Budán, olaj., 260 ft.

1859. jun.–jul. kiáll.: Esti tájkép, olaj., 70 ft.

1859. okt.–nov. kiáll.: Dolomit barlangok a Sashegy alól Buda mellett, olaj., 240 ft.

1860. jan.–febr. kiáll.: Erdei tájkép, olaj., 250 ft.

1860. szept.–okt. kiáll.: Meissen városának részlete az Elbe folyón, Szászországban, olaj., 200 ft.

1861. febr.–márc. kiáll.: Visegrád a Duna mellett, olaj., 70 ft. — Tájkép Deiveny környékéről, olaj., 45 ft.

Győri Könyvtár III. 179.

Brechler Albert

Prágában

~~[illegible]~~ 1846. pesti kiáll.

Csehországi bérci tájfép

1847. pesti kiáll. olajf

~~Hóbelepte~~

Részlet Prachovnál,

olajf

L 1846. 1847

~~Leletek, erdélyi~~ ~~V. 58.~~

Brechler Béla

festő

Vizcsés c. képét szerezte a Főv. Képtár

Szépmüvèszet

1943. 59. l.

Kanizsai Nagy Antal: A Fővárosi Képtár 1941-42. évi új szerzeményei.

T.

DEUTSCH IGNÁCNÉ
UJSÁGBIZOMÁNYOS
MARCALI

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

BRECHLER *Béla* (Albert), festő. 1855—61. Pesten élt s a belvárosi reáliskolában a szabadkézi rajzot tanította. A Pesti Műegylet tárlatain 1846-tól tájképekkel szerepelt.

É. K. I. 142. 1

676.

I
309.

676. Hyacinthe Rigaud.

Sz. Perpignanban 1659-ben. † Párisban 1743-ban.

A festő arczképe.

A csaknem derékig és állva ábrázolt mester kissé balra fordul, de visszanéz, jobb karján köpenyét tartja és baljának mutatóujját a kezében lévő könyvbe helyezte. Rövid haja s szemöldöke barna, szeme szürke, arcza beretvált. Bársony szegélyű brokát-sapkát visel, inge a nyakánál szétáll, kézelője fodros és kabátjának nyolcz gombjából kettőt begombolt. A háttérben jobbról hornyolt oszlop tünik szemünkbe.

Vászon, méretei 79 : 64 cm. — Mündler: II. 11.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: IV. 10. *H. Rigaud:* Das Bildniss einer Mannsperson. — 1815: I. 35. *H. Rigaud:* Das Bildniss einer Mannsperson. — 1835: V. 3. *H. Rigaud:* Porträt eines Mannes. — 1844: V. 3. *H. Rigaud:* Bildniss des Malers. — 1865, 1866, 1867, 1869: II. 11. *H. Rigaud:*

Brechler Béla Pesten

1858-9. ben A császárnalmok a Lukács forrásnál Budán c. olajf. 157 frt 50 krért megvette a műegylet

PM Évk 1858 r. 20. l.

1859-60. a műegylet megvette Erdei tájkép c. olajf. 150 frtért. és

PM Évk 1859. r. 20. l. 22. l. Esti tájkép c. olajf. 50 frtért dtto.

Augustus V. 249/210

illyefalvi V 186.

17. *Brechler A. Olajfestmény.* A Zugliget.

1857, a királyneinak

Sza Erzs Múzeum 24 d.

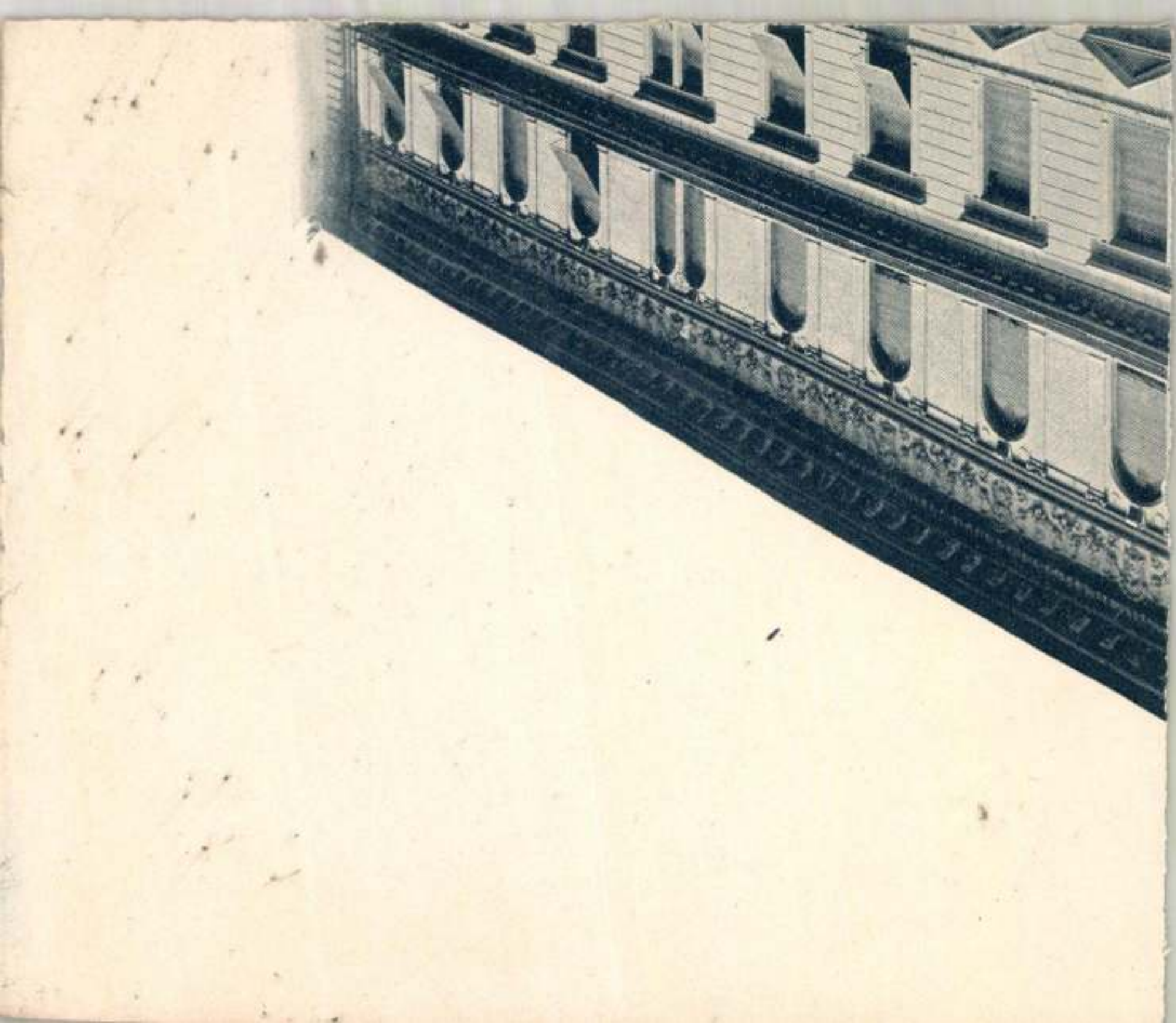

Brechler Béla

Fův képt

Vízesés, of

ek

s

ágos Bizottságának

Budapesten.

262.sz.a.kelt nagybecsü intézkedését
em a tekintetes Bizottságot,hogy a szi-
lom csucsives boltozatának megvizsgálá-

Brechter Béla

l. mügyl. Ert.

1861. febr.

Szabó Ervin VII. 70.

Brechler Béla

Vasárnapi Ujság 13-ik számához 1860.

zetben; kaphatók összesen 5 ftért. Egyes részek külön is megvehetők. Ugyanott megjelent továbbá a „Szegény paraszt“ czimü csárdás; zongorára alkalmazta *Konkoly Thege* Miklós. Ára 54 kr.

+ (*A magyar zenekedvelők*) bizonyára örömmel veendik azon hirt, hogy *Rózsavölgyi* Márknak 24 szép magyar müve egy nagy kötetben megjelent. A kiállitás méltó a jeles tartalomhoz; a kötet czimlapja a régi jó muzsikus sikerült arczképét hozza. Összeállitá Bartay Ede. Ára 5 ft.

+ (*Madarász Győző „Zrinyi Ilona“*) czimü nagyszerü történeti festményét a műegylet f. hó 14-én tartott ülésében 1862. évi műlapnak megvenni határozta. A mint tudva van, 1860-ra Wagner Sándor „Dugonics Titusa“, 1861-re pedig Orlai-Petrics Soma „Zách Felicziánja“ van megvásárolva.

+ (*A műegylet a legutolsó képkiállitásból*) kisorsolás végett a következő festményeket vette meg : 1. Gyümölcs, *Barabás* Henriettetől (105 ft.). 2. Erdei tájkép, *Brechler* Bélától (250 ft.). 3. Esztergom környéke, *Brodszky* Sándortól (450 ft.). 4. Somogyi erdőcsősz, *Szemler* Mihálytól (75 ft.). 5. Bükkfák berczi patak mellett, *Hausch* Antaltól (130 ft.). 6. Kochel tava, *Rollmanntól* (200 ft.). 7. Vándor-czigányok, *Haan* Antaltól (150 ft.). 8. Taormina, *Ligeti* Antaltól (200 ft.). 9. Az ipolysági vásár, *Bommeltől* (300 ft.). — Tehát, hármat kivéve, mind hazai festész müve.

Ipar, gazdászat, kereskedés.

— (*A lótenyésztés érdekében.*) Ő cs. k. Apostoli Felsége f. évi márczius 2-áról kelt legfelsőbb határozatával elvileg legkegyelmesebben helybenhagyni méltóztatott, hogy a Magyarországban begyült hazafias adományokból eredő, semmi különös czélra szentelve nem levő, ennélfogva rendelkezés alatti öszletek a lótenyésztésnek Magyarországbani emelésére fordittassanak, és hogy ezen öszleteknek a kijelölt czélra legczélszerübb fordítása iránti kérdés jutalomkitüzés tárgyává tétethessék, 200 s 100 darab aranyból álló két jutalom kiszabásával; s ugyanekkor kegyteljesen megengedte, hogy a pesti lóversenyegylet bizottmánya, melyhez a cs. kir. hadsereg s a magyar gazdasági egyesület képviselői is csatolandók, határozhasson végérvényesen a beérkező munkálatok jutalomra érdemes volta iránt. Az egész terv létesitését pedig Ő cs. k. Apostoli Felsége *Albrecht* Főherczeg s magyarországi Főkormányzó Ur Ő csász. Fenségére méltóztatott legkegyelmesebben bizni.

Közintézetek, egyletek.

△ (*A magyar Akademia*) mathematikai és természettudományi osztály ülése márcz. 12-én. *Toldy* Ferencz titkár *Berde* Áron székfoglaló értekezését olvasta fel, mely a levegő nyirkossága némely égalji befolyásait tárgyalja. A benne előfordult állitásokra többen tettek ellenészrevételeket. — *Veisz* Armin felolvasá székfoglaló beszédét, a vetülettan (Projectionslehre) egyik szakaszáról t. i. a különméretü vetületekről. — Legvégül *Márton* Sámuel levelét olvasták fel, melyben a vegytanban, divatos sokeleműség ellen kikel s be akarja bizonyitani, hogy a testeknek sokkal kevesebb vegyelemük van. Levele a bizottmányhoz lőn utasitva.

△ (*A magyar földtani-társulat*), márcz. 10-én tartott ülésében *Hantken* Miksa bányamérnök ur a Dorog, Tinnye és Perbal vidékén előforduló harmadkori rétegekről értekezett. — *Szabó* József ur pedig a naszáli homokkőről értekezett s bemutatott egy delfincsigolyát, melyet a pesti kőbányában leltek. — Végre dr. *Kovács* Gyula ur az ősmedve nyakcsigolyáiról értekezett.

+ (*A n. Muzeum termei földiszitésére alakult női bizottmány Pesten*), Bohus-Szőgyéni Antonia elnöklete alatt következő tagokból áll : Karácsonyi-Marczibányi Mária grófné, Marczibányi-Bánóczy Mária, Nádasdy-Forray Julia grófnő, Révay-Tajnay Ilona bárónő, Vass-Gyulay grófnő, Dániel-Weisz Fanni, Földváry-Kubinyi Amália, Heckenast-Bajza Lenke, Kállay Istvánné, Kubinyi-Laszkári Emilia, Latinovich-Somsich Mária asszonyok s Matolay Ida k. a. — Ugy halljuk, hogy e társulat nemsokára a lényegileg egy czélra törekvő *mü- és régiségkiállitási* bizottmánynyal egyesülni fog.

△ (*A magyar kertészeti társulat*) márczius 16-án tartott közgyülésén 33 tag volt jelen. — A folyó évi költségvetésben 8000 ft. bevétel és 10,000 ft. kiadás mutatkozik; a kiadási többlet a remélhetőleg szaporodó tagok befizetéséből lesz fedezendő. — A titoknok és pénztárnok fizetését 25 száztóval, egy ideiglenes irnok diját pedig havonkint 10 fttal öregbiték. Ez évben a társulat nem rendez virágkiállitást, alkalmasint, mivel az eddigiek sehogysem sikerültek. Másod-alelnökül *Érkövy* Adolf urat választák meg, választottak ezenkivül 12 választmányi tagot.

⊙ (*Az erdélyi orsz. gazd. egylet*) márczius 11-én kezdé meg nagy gyülését, melyet gr. *Mikó* Imre ő nmga jeles beszédével nyitott meg. — Ezután az alapszabályok szerint a tisztviselők választásához fogtak. Elnökül, teljes szóegységgel : gr. *Mikó* Imre ő nmga; alelnökül, átalános szótöbbséggel : Tisza László és b. Huszár Sándor urak választattak meg. Ezután a választmányt nevezték ki, mely 24 tagból áll. A gyülés a választmánynak kötelességévé tette, hogy, hacsak lehetséges, az egyesület évi jövedelméből nehány százalékot tökésitsen, s intézkedjék aziránt, hogy az állandó titkár beálltával az egyleti olvasó- és értekező-szoba a gazdaközönség számára megnyilhassék. Végre a moratorium megszüntetését rendelő kormányrendelet ellenébe teendő fölterjesztés iránt adott a választmánynak utasitást. E gyülésen hét uj részvényes és egy alapitó tag lőn bejelentve. Az elnöki beszédből értesülünk, hogy az egylet 134 alapitó után 38,813 ft. alaptőkével bir, a részvényes tagok száma 161, és igy az egyesület 295 tagot számlál; évi jövedelme pedig a részvényes tagok évi befizetése és az alaptőke után összesen 2972 ft. 77 kr. — Ez annál örvendetesebb eredménynek nevezhető, mivel hat évvel ezelőtt az egyletnek, az első félév végén, midőn közgyülést tartott, 5 alapitó és 70 részvényes tagja volt csak.

△ (*A miskolczi gyümölcsészeti társulat*) legközelebbi ülésében tiszteletbeli tagjaiul nevezte ki : dr. Entz Ferencz, Klauzál Gábor, Lukácsy Sándor, Ragályi Ferdinand, Mártonffy Károly és Siebenfreund urakat.

Mi ujság?

— (*A jövő 1861-re tervezett magyar mü- és régiség-kiállitás*) megtartására mult héten a kért felsőbb engedély megérkezett. E tárgyról bővebben emlékeztünk a V. U. egyik közelebbi számában. A P. U. mult számában egész terjedelmében közöltük az engedélyt megadó helytartósági rendeletet, valamint herczeg Eszterházy Pálnak egy a szép vállalatot magas pártfogásáról biztositó hazafias levelét, nem különben a kiállitás helybenhagyott programmját. Figyelmeztetjük e közleményeinkre szives olvasóinkat.

⊙ (*Az Akademia épületének épitési helyéről.*) Pest városa községtanácsa a magyar tudományos Akademia megkeresését a felső dunasoron az uj rakpiacz hosszábani háztelkek második négyszögének átengedése iránt f. hó 17-ki gyülésében tanácskozás alá vévén, elhatározta, hogy az Akademiának a körülbelől 1300 négyszög ölet tevő teleknégyszögből a fele az Akademiának épitésül oly föltétel alatt *ingyen* átengedtetik, ha az Akademia egyszersmind az emlitett négyszögnek másik felét is, melynek négyszög öle 120 ftra van becsülve, megvásárolja. A fönnemlitett átengedés ezenkivül még azon további föltételhez kötteték, miszerint az ingyen átengedett telekrész, azon esetre, ha az megajánlott czéljától elesnék, a község birtokába visszamenjen, és hogy mind az ingyen átengedett, mind az eladott épitési telken 3 év lefolyása alatt a kellő épitkezések megtörténjenek. Előre nem tudjuk, hogy az illetők elfogadják-e az ajánlatot, azt azonban mindenki átláthatja, miszerint annak elfogadása által mintegy kényszeritve vagyunk az épületet minél előbb fölemelni. Szükséges azért, hogy rövid időre félre téve minden egyéb adakozási ügyet, minden erőnket az Akademia háza épitési alapjának gyarapitására forditsuk.

— (*Fényes nászünnepély.*) Mult kedden Pesten rég nem látott nagyszerü ünnepélynek valánk szemtanui. Ürményi József cs. kir. h[illegible] árás ur másodszülött fia Ürményi P[illegible] s bájos le[illegible] narium ter[illegible] nagy- szé[illegible] meny- ass[illegible] őoltár- hoz[illegible] tekben vár[illegible] püspök ur[illegible] évvel a nás[illegible] tato[illegible] tároz- alap[illegible] ben az azz[illegible] natnák von[illegible] kissé kor[illegible] t, mi- vers[illegible] hang- heti[illegible] jelen (ha[illegible] erülni min[illegible] vala-

Festészet, táblakép
Budai császár malom, Brechler Albert

Divatcsarnok, 1859.jan.18.67-68.
Budapesti társasélet

lottunk; holnapra pedig a „Korona és vérpad“ van kitüzve Munkácsy-F.-né javára. Megemlitjük még, hogy ifj. Dumas „Tekozló apja,“ mely Párisban oly nagy hatást csinált, april elején fog szinre kerülni Feleki javára, ki a darab forditását is eszközölte.

+ (*Vrábely Scraphina k. a.*) pozsonyi születésü zongoramüvésznő, ki közelebb Párisban nagy tetszést aratott, fővárosunkba érkezett, hangversenyeket adandó.

+ (*Willmers levele a magyar zenéről.*) A „P. N.“ biztos forrás után irja, hogy Willmers, ki a napokban Pestre jött, több hónapot tüzetesen a magyar zene tanulmányának szentelvén, magyar dalmü szerzését forgatja agyában. Mennyire kedvenczévé lett a magyar zene, világosan látható egy leveléből, melyet nemrég Grátzból irt egyik ismerőséhez, s melyből a következő helyet emeljük ki : „Még egy harmadik és negyedik hangversenyt szándékozom itt adni, s aztán azonnal sietek a magyarok hazájába, hol is be fogom bizonyitani, — ha ugyan erre átalában szükséges a bizonyság — hogy igenis van oly zene, mely a magyarok egész nemzetiségét tükrözteti, mely csak a hzzafiságból fakadt, s melynek hangjai hiven tolmácsolják Árpád fiainak magas leventés szellemét, oly zene, melyet csak Magyarországon lehet keresni és találni, s melyet, igenis, hallhat az ember, magyar czigánytól is, de melyről a cseh, vagy oláh, vagy orosz czigány mind e napig mitsem tud. Igy vélekedem én a magyar zene lételéről, s ez ügyben, ha szükség lenne, alaposabban is nyilatkozhatnám.“ — Valóban érdekes ezen vélemény-nyilvánitás oly müvész szájából, minőt Willmersben régóta tisztel a világ. Neki

már személyesen is vannak érdemei a magyar zene körül, s magyar szerzeményeivel már a mult évtizedben aratott Pesten diadalokat. Ez utóbbiak kétségkivül most sem fognak elmaradni; első hangversenyét valószinüleg már jövő *csütörtökön* adandja. (Meg kell itt emlitenünk, hogy Willmers egyszersmind a most élő sakkmatadorok legjelesbjei közé tartozik, ki több izben lőn már nyertes nagyobb sakkversenyekben, még Amerikában is. A Vasárnapi Ujság sakkrovatában is közöltünk már tőle egy pár régibb meglepően szép sakkteladványt; most azonban igéretét birjuk, hogy ezentul is a sakkrovatba tartozó ujabb közleményekkel gazdagitandja lapunkat. Sakkközönségünk teljesen méltányolni fogja e tudósitásunkat.)

⊙ (*A magyar Akademia*) igazgató tanácsa, irja a „P. N." biztos kutfő után, aprilhó első felében ülést fog tartani, melynek elintézendő főtárgya az Akademia háza épitésének mikép és mikor meginditása leend. És mivel e tekintetben a már rendelkezés alatt levő összeg fog tájékozásul szolgálni, azért mindenek felett és elmaradhatlanul szükséges volna, hogy a közönség egyelőre félre tenne minden egyéb adakozási ügyet *és az Akademia palotájának sorsát karolná fel teljes erejéből.* Egész Európa, legkivált pedig nyugati szomszédaink figyelnek reánk, mint fog az Akademia palotájának ügye sikerülni. Csak rajtunk áll, hogy jó hirnevünk e részben is kiderüljön.

— (*Reményi müvészi körutja.*) Reményi Ede befejezvén egyidőre pesti hangverseny-sorozatát, körutat kezd meg az ország nagyobb városaiban. E városok között Miskolcz, Reményi szülőföldje, nyeri az elsőséget, azután Kolozsvárt, Nagyváradot, Győrt, Pozsonyt, Egert, Szabadkát, Aradot, Temesvárt, Szegedet, Kassát és Brassót látogatja meg, sőt ha ideje marad, még más városokat is.

\+ (*Feleki Miklós*) közelebb Eperjesen Láng Boldizsár szintársulatánál vendégszerepelvén, az ottani közönség által legnagyobb szivességgel fogadtatott. Előadásain mindig nagy közönség volt jelen, s szép müvészi játékaért nemcsak sürü tapsokban részesült, de Eperjes lelkes hölgyei nemzeti szin szalagos koszorukkal s értékes billikommal is megtisztelék. De nemcsak a közönséget, hanem magát az ott mulató szintársulatot is fölvillanyozta Feleki az ő megjelenésével, a társulat mindegyik tagja kétszeres buzgalommal igyekezvén e vendégszereplés alatt magát legjobb tehetsége szerint kitüntetni. Nemcsak Eperjesen, de a közel vidéken is több helyt estélyt rendeztek a vendégmüvész tiszteletére, mi arra mutat, hogy Feleki nemcsak a szinpadon, de a magánkörökben is kedves vendége volt Eperjesnek.

\+ (*A nemzeti szinházi könyvtár gyarapitására*) Heckenast Gusztáv minden nála megjelent munkából egy-egy példányt rendelt meg. Ugy halljuk, hogy e szép példát a többi könyvkiadó urak is követik.

\+ (*A n. Muzeum termei földiszitésére*) B. Bajzáth Györgyné Székesfehérváron 132 ft, 30 kr, báró Vécsey Sarolta Bodrog-Szerdahelyen (Zemplén) 25 ft, Pongrácz Arnoldné Tamás-falván (Gömör) 35 ft, Dorner Irén Győrött 77 ft, Fáy Gusztávné Nyustyán (Gömör) 20 ft, Kurz Julia Dunaföldváron 50 ft, Dacsó Julia Keszihóczon (Nógrád) 21 ft, Havas- Bors Ilona Miskolczon 96 ft, Sztupa Györgyné Pesten 50 ft, Prihada-Juhász Róza Nagy-Azason (Zemplén) 50 ft, gyüjtöttek.

\+ (*Boscovitz még egy negyedik hangversenyt is rendezend*) a n. Muzeum termében. E hangverseny jövedelme jótékony czélokra s részben a zenede javára fog fordittatni.

\+ (*Jablonowszky Sándor ukrajnai iró és történetbuvár*) jelenleg fővárosunkban mulat, s hazánkban hosszabb időt szándékozik tölteni, hogy nemzetünket megismerve, azt Oroszország olvasói előtt méltó szinben tüntethesse föl.

△ (*A vizvezeték Pesten*) aligha marad sokáig jámbor ohajtás, miután legközelebb a várostanács határozata folytán bizottmány ült össze, mely a tervet kidolgozza.

△ (*A Ludoviceum melletti Orczy-kertet*) a város veendi át, s mint mulató-helyet a közönségnek meg fogja nyitni, ép ugy, mint van a városerdő.

— (*A soproni arany bulla.*) Azon, lapunk egy vidéki tudósitója által pengetett hirt, mintha Sopron város levéltárában II. Endre király arany bullájának egyik eredeti példánya őriztetnék, ismert tudósunk, *Paur Iván* ur a „Pesti Hirnök"-ben igen alaposan és érdekesen megczáfolja. Szerinte igenis, Sopronnak csakugyan van arany bullája, mely azonban nem az egész ország, hanem csupán a város régi arany szabadságát, függő arany bulla pecsét alatt tartalmazza — Mátyás királytól. Különben e bulla szövege szórul szóra lenyomatva olvasható és pecsétje rézbe metszve látható Schwartnernél. A felszólalásnak ez az eredménye is elismerést érdemel.

\+ (*Egy régi ohajtásunk*) valahára tehát mégis teljesedésbe megy. Bizonyos ugyanis, hogy a Muzeumot most tavaszszal villámháritóval látandják el. Ugy tudjuk, hogy régóta már egyes adakozások is folytak be e czélra.

\+ (*A közönség érdekében megemlitjük*), hogy Arady János magyar szabómester, kit a minap jutányos és igen csinos magyar munkáiért ajánltunk volt, lakását az ősz-utczából az egyetem-téren levő Wenkheim-házba tette át, hol a közönség nagyobb kényelmére boltot is nyitott. Ajánlatunk folytán már sokan megkeresték őt (még Fiuméból is kapott megrendeléseket) s bizonyára senkinek sem volt oka megbánni, hogy hozzáfordult. Ugyanott lakik Leovics csizmadia is, ki helyes magyar csizmáiról ismeretes.

△ (*A bécsi Szt.-István-torony*) megunta a hosszu álldogálást, le akar fekünni, s már hajlik is egyik oldala felé. E miatt tetejéből vagy 30 ölet le akarnak bontani, mivel kijavitása lehetetlen.

⊙ (*Bécsben a házbérek összege*) 24,000,000 ftra rug. Szegény háziuraknak elég gondot ad, mig e nagy összeget elköltik.

△ (*Nestroy Bécsben mint szinigazgató*) a Karl szinházból, mult évi november óta 60,000 ft. tiszta hasznot huzott. Mégis áldott közönség az a bécsi!

⊙ (*Horvátország inséget szenvedő népe segélyezése ügyében.*) Károlyi Ede gróf két czélhoz vezető módot ajánl. Az egyik *nagyszerü sorshuzás* rendezése, melynek tárgyai közadakozás utján gyülnének be s a melyekből kiállitást is lehetne rendezni, mi szintén jövedelmezni fogna. A másik mód a *dilettáns vásár*, mi által Párisban sokszor szép összeget gyüjtenek jótékony czélokra. Ez abban áll, hogy több teremben (nálunk a Muzeum terme volna ajánlható), több asztalon kirakják a boltokból vásárolt áruczikkeket, melyeket szivességből a város legszebb delnői árulnak, a közönség és urak pedig csupa udvariasságból, ötszörös áron is megvesznek. Az eladott áruk után a rendes bolti árakon fölül bejött pénz, a kitüzött jótékony czélra forditandó. A gróf hasonló dilettáns vásárt inditványoz Pesten is létesitni, mire nézve már több delnő szives közreműködését ajánlotta.

\+ (*Melyik a magyar nemzeti táncz?*) Halljuk csak, halljuk! Tudós szomszédaink arra észak felé megint valami borzasztó fölfedezést tettek rólunk, a miért azonban nem igen érezzük magunkat hálára kötelezetteknek. Ugyanis a lipcsei „Illustrirtes Familien-Journal" 329. száma egy czikket hoz a tánczról, melyben egyebek közt azt az épületes dolgot olvassuk, hogy a magyarnak nemzeti táncza a *polka* (!) Hát a csárdást vajjon, mely nemzet vallja magáénak? Vagy talán a tudós „illustrált" ur ezt is el akarja tőlünk disputálni? Miattunk ugyan a polka a világ legszebb táncza lehet; hanem azért nem vagyunk vele semmi néven nevezendő atyafiságban.

— (*Tizenegyfejü rozs-szál*) Erdélyből, Martonosról veszszük a következő sorokat: „Egy természeti ritkaságot, a maga nemében remek, csoda szülöttet, olyant, milyent még szem nem látott, egy *tizenegyfejü rozs-szálat* küldök önnek, oly czélból: hogy a Vasárnapi Ujság valamelyik hasábján érdemes olvasóit ezzel megismertetni sziveskedjék. Tizenegyfejünek mondám, holott csak tiz van rajta; de maga a találó fájlalva vallá be, hogy kis fia a legalsó legnagyobb fejét leszakitotta, — mi azonban akárki előtt is nagyon szembeötlő. Találtatott ez, két évvel ezelőtt a Bodoki határon, az Oltvize balpartján, a Bodokra felmenő ut mellett. De nekem nem rég kerülvén birtokomba, jobb helyre nem tehetem, mint ha e maga nemében ritka csodaszülöttet bemutatván, ön által a nemzeti Muzeum ritkaságai közé fölajánlom. (Átadjuk. *Szerk.*)

\+ (*A Kazinczy-szoborra*) hat ifju u. m. Horváth György, Amon Lajos, Mihályik Szidor, Pápay Ignácz, Makfalvay Géza és Márky Albert ujolag 130 ftot gyüjtött és nyujtott át a Muzeum igazgatójának.

\+ (*Budai József szinigazgató*) fölhivja a színészeket és színésznöket, hogy a kik vele szerződni kivánnak, sziveskedjenek eziránti föltételeiket hozzá Aradra bérmentesen intézett levelekben e hó végeig tudatni.

△ (*Nevezetes végrendelet.*) *Nyárády* János földbirtokos összes vagyonát a csurgói ref. gymnaziumra hagyta s többek közt győrvidéki tanulók számára négy alapitványt is tett. Porait sokan fogják megáldani!

⊙ (*A h. h. békésbánsági egyházmegye*) *Lónyay* Menyhértet választá gondnokául.

⊙ (*Melanchton Fülöp*), Luther kortársa s a reformatióban első bajnok, halálának háromszázados évnapja megünneplését, a cs. kir. vallás- és oktatás-miniszterium a birodalombeli evang. gyülekezeteknek megengedte, még pedig a nevezett százados évnapra (april 19.) következő vasárnapra, azaz april 22-re.

\+ (*Tatában mükedvelő zeneestélyek tartatnak.*) Ily előadás már kettő volt, egyik márcz. 4-én, másik márcz. 11-én. Czéljok a szavalat, hangászat és zenészet megkedveltetése, előmozditása, meghonositása; továbbá czélja a nemesb társaséletnek lendületet adni, s ennek nyomán a közmüvelődhetésnek tágasb tért nyitni, s végre a helybeli zenét is anyagilag segiteni. A mükedvelők, kik e zeneestélyekben közreműködnek, 39-en vannak, köztük 20 férfi és 19 nő.

⊙ (*Világszerte érthető irásmódot*) mint *Paic* Mózes ur találmányát ismertettük olvasóinkkal a Vas. Ujs. 1859-ki 43-ki számában, egy füzet nyomán, melyet Paic ur adott ki Zimonyban. Most az U. I. hasábjain olvassuk, hogy *Zabó* Lajós hazánkfia ez irást sokkal könnyebb és egyszerübb rendszerrel már ezelőtt 30 évvel találta fel, de még eddig nem lelvén kellő pártolásra, az egészszel hallgatni volt kénytelen.

— *Jolsva* (Gömör), márczius 5. (*Adakozás, leány-varró-intézet, ugar, időjárás.*) E becses lap több számában végig nézvén ama buzgó honfiak névsorán, kik a magyar Akademia palotájára bőven adakoztak, lelkemet az öröm elragadá, látván, hogy a magyar büszke, midőn a nemes czélok elérése végett, vagyona egy részét fölajánlhatja. — De mi haszna résztvenni az örömben, ha ahhoz magunk is tettel nem járultunk, legyen bár tehetségünk oly csekély, hogy filléreinkkel a közkincstárhoz közeledni szégyenkezünk. — Ezen gondolat villant lelkemen keresztül, midőn föltevém magamban, hogy édes szülőföldem irányábani tartozásomat e tekintetben lerovom. Az egész csak két arany, melyet t. szerkesztő ur legyen szives, a magyar Athaeneum számára átadni. (Átadtuk. *Szerk.*) Küldöm pedig azon őszinte hittel: hogy élni fog az oly nemzet, mely életrevalóságát tettel bizonyitja! — Városunkban három évtől óta egy *varró-intézet* van, melyben kézi hasznos munkákon kivül a kis leánykák magyar nyelvben is gyakoroltatnak. Jeles nevelőnénk Zs. V. k. a. miveltsége s ügyekezete, nagy nyeremény a szülőkre nézve, csak használják a jó alkalmat. — A mult őszszel fölmondott ugar kérdése, hallom, komolyan foglalkodtatja az itteni polgárság köreit. Ugylátszik, hogy az ugar megszüntetése szomoru rendelet főleg azon gazdákra nézve, kik sok juhot telelvén, a jövő tavaszszal és nyáron nem tudják, hol fogják legeltetni. Furcsa dolog! hisz a többség akaratja létesült, s most tán viszont ugyanaz ellenkezőt tervez, s akkor, midőn már az ugarnak nagyobb része őszi-vetés alá elfoglaltatott! — Időjárásunk változó, havunk lassankint olvad, hurut,

BRECHLER BÉLA /?/

Aukción:

Eduard Brechler: Konvolut. 8 Blatt, Landschaften.

WIEN, Dorotheum
463. Kunstversteigerung, Dez. 1982.
Kat. nr. 587., S.71.

Brechler Béla

"Erdei tájkép"-e tanulmányra mutat. Ha e fiatal művészünk kiforrott, jeles tájfestész válik belőle," -mondja beszámolójában Bulyovszky Gyula: "Október-novemberi havi tárlat" cimmel a Művészet c. rovatban.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
9. sz. 426-429. lap

Ő Brechler Ferenc

Lőcséről, 1790-ben
16 éves.

Cásd Fleischer Bées 33.l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

BRECHT GASPAR, ujkeresztény iparos

Akit brodzóiként emlegetnek, csak rövid ideig állt a Batthyányak szolgálatában, mert később ismét Horvaországban tünik fel. A neumühli "Habansky Dwur" gazdnoka volt 1619 szeptemberében bekövetkezett haláláig. 577.old.

KATONA IMRE: A Vas megyei keramikus hagyományok és a Magyarszombatfai Kerámiagyár I.rész. 573.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
4.szám. Szombathely, 1966

BRECHT MENYHÉRT, ujkeresztény iparos

Nyugat-Magyarországon letelepedett ujkeresztény csoport tagja. 1617. márc. elején szerződtek Landaui Erazmus és Benigna felső-ausztriai birtokosokhoz, de ugylátszik ebből nem lett semmi, mert 1617-18-ban a Batthyányok nyugat-magyarországi birtokain vannak. 577. old.

KATONA IMRE: A Vas megyei keramikus hagyományok és a Magyarszombatfai Keramiagyár I. rész. 573. old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX. évf. 1966
4. szám. Szombathely, 1966

BRECHT MENYHÉRT, ujkeresztény iparos

A felső-ausztriai Landauiak üldözése elől menekült egy csoportjuk a nyugat-magyarországi Batthány birtkra. Majd szerződésük leteltével nagylévárdra költöztek. I. Brecht Menyhért a nagylévárdi Haushaben gondnoka lett. 577.old.

KATONA IMRE: A Vas megyei keramikus hagyományok és a Magyarszombatfai Kerámiagyár I.rész. 573.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
4.szám. Szombathely, 1966

megirva Brechtel János

Kőfarajó

Kassa 1549.

Arch. Ert.

1910. 347. l.

megírva Brechtel Péter

Kőfarago

XVI. sz. Kassa

1537. Szatmár

Arch. Ért

1910. 347

Brechtler l.

Brechler

M.D.K.

Brechdel János, kőfaragó

1549-ben tagja a kassai városi közgyűlésnek.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 78.old.

MDK

Brechtel János, kőfaragó

/1549/

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. MMKE Közl. 1904. évf. 78.l.
28 kötet, 3. füz.

Renaissance korszak.

Brechtler Péter

faszobrász

Budapest alpolgár-
mestere.
A faszobrász ipar-
testület elnöke
volt. Inkább poli-
tikus mint szobrász-
iparos

urándl

Kepes

ISÉG

templom

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

XVIII. 82.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

Szilassy Tamás

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Fridericus Brecker senior (1810 Pozsony) M.D.K.

Ezüst sótartó

Árverés 1957. Budapest. 36 l.

Jonas Brechenzweig

löcsei üveges

aláírásként szerepel neve a löcsei közös asztalos és üveges cék beadványánál a löcsei tanácshoz

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

40 Szold.

Ø Brecklet János

Kőbölvárón született
1743-ban irat-
kozott be.

lásd
Fleischer Bées 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Breckner Adolf

stul. Agnethlenben (Erdélyben). 1854 szept. 27.
Hat reáliskolát végzett Erdélyben, azután a gráci műegyetemen az első osztályból kilépett.
1876/7 I. bpesti rajztanárképzőben tanult, de kimaradt.

Brecz Lajos, építész M Dk

Gázzal fűtött lakást tervezett. A kályhát a fürdőszobában helyezi el és innét juttatja a melegített levegőt a lakásba. Újítása jelentős, mégsem segítik.

At: Madách tér —— Tiszakécske

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 6

M. D. K.

BRECZENHEIM Alfons

A végeci (lekibányai) porcelán-
gyár tulajdonosa az az alapító B.
Ferdinánd halála után

Mihreg. 138.

M. D. K.

BRECZENHEIM Ferdinand

A regéci (telkibányai) pocelai-
gyár megalapítója ~~és~~

Megh. 1855.

Mikreg. 109-148. l.

M.D.K.

Breczenheim Ferdinánd, a regéci porcelángyár tul.

Kb. 1820-ban álapitotta a regéci porcelángyárat, de ez téves, mert csak 1823-1831 között alapithatta. Egy okmány szerint 1825-ből 1825-ben épült a gyar. Telkibányán. 170.o.

Mihalik Sándor: A magyar porcelángyártás kezdetei 168.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

M.D.K.

BRECZENHEIM Ferdinánd

A „Regéczi" porcelángyár megalapítója

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954. 138. l.
Szentpéteri Önéletírása 77.

Hrecska József épitész M.D.K.

/KÖZTI/

Salgótarján, szálloda

Társtervező: Jánossy György

repr. modell

Magyar Épitőművészet 1962xx/6x 6. 4-5.1.

megirva

Brecska Adolf

építész és tájképfestő

Sárvárról, 1847-ben

28-éves

1847
28
1819

47

lásd Okv

Fleischer Béos 33. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Brecz János

ötvös

1732 Késmárk

Lőcsén tanult

Kap magyarorn ötvösök 16 l.

Czég - függő, Fortunát ábrázoló, XIX. sz. elejéről IX.89

Bréda Ferenc

farcharsmester

Cikkei megjelentek
a kolozsvári Ujság
1906 és 1907. évf-ban.

Gulyás Magyar Irók
III. 1263. h.

toriái
~~zelmei~~ a maguk módján az ujjászüle-
i leginkább Szent György kérlelhetet-
keménységü kolosszusokként jelennek
no hadvezérei, s ~~xxxxxxxxxxxxxxx~~
és Piero del Pollaiuolo harcoló, ~~küzdő~~,
drágakövekkel ékesitett csataképei-
k.mintha előkelő lovagi tornákon ven-
ennyi háborujját átható és mozgató
(Piero della Francesca
k küzd a barbárság ellen~~x~~ mély és
hevében kiontott vértől pirosló, ele-
dag, nagyszabásu kompozicióin, mint pél-
avagy ~~x~~ "Maxentius futását és puzstu-

meghivták Leonardo da Vincit és Michel-
o nagytanács-termében Firenze törté-
xitsék meg a város dicsőségére, mind-
ényt, mégpedig ~~xxxx~~ az Anghiari és
kat. ~~Leonardo nem elégedett meg azzal~~,
választották művcik tárgyául.

Bredenscheyd János

A Vatikáni Legendárium miniatúráinak külső megjelenése erősen eltér az e korban megszokott formáktól. A hangsúly a miniatúrákon van és a könyvfestő, aki a Legenda Aurea nyomán dolgozott, minden lapra négy-négy ornamentális kerettel elválasztott jelenetet festett csak pár sorból álló magyarázó-szöveggel, mely a képek alatt foglal helyet. A Legendárium miniatúrái tehát nem a szöveget magyarázzák, a pársoros szöveget a kép magyarázatául foghatjuk fel. Nem az olvasmányon, hanem a képen van a hangsúly, ami kétségkívül korábbi fejlődési stádiumra mutat és legközelebbi rokonait a Biblia Pauperum képsorozataiban találhatjuk.

A vatikáni példány megőrizte Szent Imre, Szent Gellért és főkép Szent László legendáját, míg Szent Istváné hiányzik úgy itt, mint a New Yorkban őrzött lapokon.

Szent Gellért legendájából két lapon 8 kép mondja el a Szent történetét attól a pillanattól, hogy Szent Istvánnak bemutatják Gellértet, egészen a Csanádi temetésig (68 *r*—69 *v*). Ugyancsak nyolc képet szánt a miniátor Szent Imre legendájára, mely éjszakai imádkozásával kezdődik és a pécsváradi csókjeleneten át egészen haláláig folytatódik (78 *v*), míg a következő lapon a halála után történt csodákat láthatjuk. (XXXVI. tábla). Lehetséges, hogy még egy lap ábrázolta Szent Imre csodáit, mert a lap alján hiányzik a szokásos, egy-egy legenda végét jelző, befejező képaláírás.

JELENETEK JÉZUS ÉLETÉBŐL. NEW-YORK, MORGAN LIBRARY

(16 *r* ; XXXV. tábla 1. kép). Mennybemenetel (118 *v*), Szentlélek eljövetele (123 *v* ; XXXV. tábla 2. kép) ügyes kompozíciója, de gyöngébb rajza a másolt mintához való szorosabb kapcsolatokra mutat. Otthonosabban érzi magát miniátorunk a dekoratív iniciálék rajzolásában, melyek közül a 168 *v* lap pelikánja, vagy a 170 *v* lap emberfejű sárkányai még az Árpád-kor kedvelt állatornamentikáját juttatják inkább eszünkbe, mint a francia kéziratok ú. n. droleriáit. A 130 v. oldalon lévő D. iniciálé (XXXV. tábla 4. kép) témában, de kivitelben is rendkívül közel áll a Széchényi-könyvtár másik pozsonyi származású misekönyvéhez (Cod. lat. 94), illetve iniciáléjához, (XXXIV. tábla 3. kép) mely pár évvel későbbinek, de azonos műhelyben készültnek látszik.

Hasonlóképen a pozsonyi könyvfestés emléke és az előbbiekkel rokon, Székely Miklós váradi kanonok kódexe. A Salzburgi Studienbibliothek-ben lévő kézirat díszítése a pozsonyi kalligrafia stílusát mutatja és valószínűleg a század második felében készült. A kötéstáblán megnevezett Székely Miklós váradi kanonok csak későbbi (XVI. század elei) tulajdonosa volt a csinosan díszített könyvnek.

E négy pozsonyi származású kézirat nemcsak korszakunk elejének pozsonyi könyvfestészetére jellemző, de általában következtetni enged a XIV. század közepi helyzetre. Amint Pozsonyban — melynek könyvtárait és templomait a törökdúlás megkímélte — valószínűleg szerzetesi kezek templomi használatra másolják a kódexeket, úgyanúgy az ország többi kolostorában, a helyi szükséglet kielégítésére készülnek a szertartási könyvek, Bibliák. A scriptor és a miniátor rendszerint azonos, aki a másolt könyv rajzait, legtöbbször azonban a betű kalligrafiáját viszi át, fejleszti tovább a pár színnel élénkített iniciálékra. A század hatvanas éveiből azonban már igényesebb darabokat is ismerünk.

A kolofon tanúsága szerint 1367-ben fejezték be Visegrádon Gergely pápa elmélkedéseinek másolását Bredenscheyd János, Nagy Lajos követe és jogtudósa számára. A csinosan kiállított, kéthasábos írású hártyakéziratot tollrajzokba foglalt dekoratív iniciálék díszítik. A kis kézirat ma a klosterneuburgi Augustinusok könyvtárában van, a mi szempontunkból azért is jelentős, mert valószínűleg az udvarhoz tartozó másoló írta és díszítette. A kolofon t. i. Bredenscheyd-et csupán a kézirat tulajdonosának mondja, aki számára a kódex Visegrádon készült.

Ugyanebből az időből származik a Széchenyi-könyvtár egyik psalteriuma (Cod. lat. 366), melyet több iniciálé díszít és a naptár egyik bejegyzése szerint, mely Sándor vajda elhúnytáról értesít, 1364 körül készülhetett valamelyik csíki ferencrendi kolostorban.

Pár korai, kevésbbé díszes emlék után a Nagy Lajos-korabeli könyvfestészet legszebb darabjai következnek, melyek már méltón képviselik a korabeli szellemi műveltség művészi nívóját is.

Midenekelőtt a hatvanas évek végén készült Vatikáni Legendáriumot vegyük szemügyre (XXXVI—XXXVIII. táblák). A legendárium (Vatikán Cod. lat. 8541) mai állapotában bár 51 szent életét öleli fel, nem teljes. Részint egyes szentek életéből csak töredékeket találunk, nem régen Párisban bukkant fel pár lapja, míg a legendárium tekintélyes része jelenleg a newyorki Morgan-Library tulajdona.

Dercsényi: Nagy Lajos Kora

Bredenscheit János

lásd. Cexkonom

I. kötete

Nem miniaturista

Csontosi a kolofon-

ba a „per manus"

kifejezést önhatalmú-

lag bele tette s így lett

a könyv tulajdonosából a

könyv miniaturistája.

Ez a nev az új

kiadásból kihagyandó

Dr Derzsényi Dezső

közlése.

kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

41. **szám.**

A Műemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének.

alból. Budapest.

Bredenscheyd János

1367

Csontosi 1 egyb

Morgen amerikan
millionen kinder
[illegible] 25 millionen
[illegible] millionen
[illegible] kohlenmonat
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bredal János Péter

'béni festő'

XVIII. sz.

l.

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek. I.

kötet. Pest 1860. 207 l.

zve. Jobb kezét kardja markolatának ko-
jusza, szemöldöke s szakála sötétbarna s szeme
tjának bélése s hajtokája s mellénye piros. A
an csapva.

méretei 70.5 : 57.8 c/m.
ehlyemuzeumból. 107/95. № 135.

107/95 : 135.

0 Bredel

pesti zongorakeszitö

l

Ezredévesbiall.

I B 16. l.

1888: V. 212. — 1889: V. 235. — 1890: V. 235. — 1891: V. 222. — 1892: V. 222. — 1893: V. 314. — 1894: V. 31. — 1895: V. 28. — 1896: V. 30. — 1897: V. 30. — 1898: V. 30.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 204. Ltsz. 137.~~

— 1900: V. 30. — 1901: V. 30. — 1903: V. 30. — 1904: V. 30. — 1905: V. 30.

— Magy. Képtár. 204. -- Uj lelt. sz. 137. — 1905. átv. jegyz. 371. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2014. és a leltárban 2969. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hag. 1871.

MK. 204. ltl. 137.

BERNARD BREDEL, hangszerkészitő

"MEISTERBUCH/1836"/1870-ig/, 179 lap, 63-on német szöveg
3 irástipus.a/.Kalligrafált"gestorben ist..."sir, keresz
szomorufüz.1836-1845.b/.Lent halálozási dátum tintával
1845-1870.c/.Lent adat, halálozás"vékony"tintával, 1846-
1870.-1856 után ceruza bejegyzések. 6.jegyz
"17.lap.BERNARD/BREDEL/Fortepianomacher/den 21ten Julÿ
1830.". 195.old

GÁBRY GYÖRGY: A pesti hangszerkészitő céh Mesterkönyve 193.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI.
1970. Bpest.

[illegible]

[illegible]

BREDEL, Bernhard

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 167-168.p.

Bredenscheyd János

állítolag kodex-
másoló

l.

Könyvkiáll. emlék

g. l.

WASMUTH

ARCHITEKTURBUCHHANDLUNG
ANSTALTEN G. m. b. H.

ZAHLSTELLEN:

VIEN: K. K. POSTSPARCASSE, Clearing-Conto 804582
DAPEST: K. ung. POSTSPARCASSE, Clearing-Conto 3437.

ERLIN W. 8, den Datum des Poststempels.
fen-Strasse 35.

ission zur
r Baudenkmale
Budapest.

hrter Herr!

Bredael, Josef

1688 - 1739

l.

Ernst-Muzeumaukcioja I.

20. 1.

Bredel J. Ferenc

l.

Ernst Külfmester

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bredel J. Ferenc

1680 – 1750.

Magyar katonák táborí élete, olyf. az Ernst Múzeumban.

Ernst – külföldi. 20. l.

Thomas Grosvenor ajándéka.

Gr. Thomas: Esti hangulat 74 (820)

3964 (801).

Bredael, Josef van

l.

Va Hö Ernst gjüjt

VI/I. 3.

ıbe a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
›viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
ízdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
dasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

ıus zászlaját a fővárosban!

rályért, Hazáért"

Bredenscheyd János, betűfestő. A XIV. század első felében Dortmundban (Westfalia) született. 1367-ben mint Nagy Lajos király udvari törvénytudósa Visegrádon élt. Ekkor készített egy »S. Gregorii Papae Moralia super Job« cz. csinos kiállítású ívrétű kéthasábos hártya kéziratot góth ízlésben, melynek kezdői aranyosak s színes tollrajzokba foglaltak. Az értékes kézirat a klosterneuburgi laterani kanonokrend könyvtárának tulajdona.

Csontosi János: Adalék a magyarországi XIV—XV. századi könyvmásolók és betűfestők történetéhez. *Magyar Könyvszemle.* 1879. 135—137. l. — *Czobor Béla dr. és Szalay Imre:* Magyarország történeti emlékei az ezredéves országos kiállításon. Budapest—Bécs, 1903. II. 215. l. — *Kalauz* az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum részéről rendezett könyvkiállításhoz. Budapest, 1882. 8. l.

Bredenscheid János

Ugyancsak itt találjuk a másik hatalmas lovagi család egyik papi sarjának, Czudar Imrének síremlékét is. A Czudarok sok tekintetben hasonló vezető szerepet játszanak a királyi udvarban, mint a Lackfiak, azzal a különbséggel, hogy kiváló hadvezérek, mint Czudar Péter mellett a főpapok egész sora emelkedik ki közülük. Az említett Czudar Imre a váradi, egri püspökség után mint erdélyi püspök végzi be életét, öccse, János, váradi püspök lett, unokatestvérei közül Czudar László pannonhalmi apát (XV. tábla), János pedig zágrábi püspök. Végül Czudar György teljesen udvari életet élt, egy évtizedig betöltve a pohárnokmester bizalmi tisztjét.

OPPELNI LÁSZLÓ PECSETJE, 1369

A Lackfi—Szécsi—Czudar triász mellett az Újlakiak, Giletfiak, Bebekek és Himfiek egészítik ki Nagy Lajos udvarának lovagi társadalmát.

Ujlaki Kont Miklós — Tóth Lőrinc, I. Károly híres zászlótartójának fia — előbb királyi főpohárnokmester, erdélyi vajda, majd — a 14 évig nádorságot viselő Giletfia Miklós után — az ország nádora. Hatalmas birtokai révén a Lackfiakkal vetekedő hatalom, akinek döntő befolyása van a magyar külpolitika irányításában, a nápolyi ügyek likvidálása után a király figyelmének Magyarország déli szomszédságára való terelésében. Később valószínűleg Oppelni Lászlóval kerül ellentétbe és 1367-ben kegyvesztettként távozik az udvarból. Hamarosan meghal, de nemzetsége a XV. század folyamán újra döntő befolyáshoz jut.

Végül tipikusan lovagi életpályát fut Himfi Benedek, aki Nagy Lajos uralkodásának második felében jut nagy szerephez és valamennyi hadjáratban résztvesz. Harcol a délvidéken, majd Velence ellen a Padovánál küzdő magyar csapatok vezére s mint ilyen hosszabb időt tölt a Carrarák udvarában.

Ugyanakkor nem hiányoznak Lajos udvarából a külföldi lovagok, diplomaták és tudósok sem, akik hűségesen szolgálva urukat és Magyarországot sokszor szólnak döntően az ügyek vitelébe. Különösen áll ez Oppelni László hercegre, aki a hatvanas évek elején tűnik fel a budai udvarban mint IV. Károly fia Vencel és Erzsébet — Lajos legifjabb testvérének Istvánnak lánya, akkor még a magyar trón várományosa — közti eljegyzés létrehozója. Oppelni László Erzsébet anyakirálynő unokaöccse volt, természetes, hogy szívesen látott vendég a magyar udvarban, sőt Kont Miklós bukása után az ország nádora is lett. Kormányzása alatt fordul a magyar külpolitika az eddigi déli érdeklődés helyett teljes súlyával északra, Erzsébet anyakirálynő öröksége, Lengyelország felé. Politikájának legszebb eredménye a lengyel trón biztosítása

és a lengyel uralom zökkenésmentes átvétele volt. Feltűnő jóviszonyt tartott fenn IV. Károly császárral és neki tudható be, hogy a két ország elmérgesedett viszonya végül barátságba, sőt a két utód: Mária és Zsigmond eljegyzésében oldódott fel. 1372-ben átadja a nádorságot, legjobb barátjának Lackfi Imrének és mint „Oroszország kormányzója, ura és örököse" fejezi be életét Oppelben.

Oppelni László mellett szép számmal találunk idegenszármazású lovagokat, mint a Wolfhard testvéreket, akiket ide köt a gazdag vöröskői uradalom és akik a nápolyi hadjárat alatt érdemlik ki uruk bizalmát. A nemzetközi lovagvilág több képviselőjét, akik a kor általános szokásait követve elhagyják hazájukat, hogy külföldön szerezzenek hírt, dicsőséget, nem utolsó sorban vagyont maguknak. Ilyen Moricz von Haunfeld, aki Apuliában harcol Nagy Lajos seregében, Burkhard von Ellerbach, aki Zara ostrománál esik el és családját a monyorókeréki uradalommal honorálja Lajos. Ulrich von Walse, aki a velencei hadjáratban vesz részt, vagy Ulrich von Cilly, ki életének nagy részét a magyar király szolgálatában tölti. Hasonlóképen az udvar külföldi származású lovagjai közé tartozott Paucher Henrik is, kinek sírkövét a budai Domokos-templom őrizte meg és aki a sírkő felirata szerint a királynő szolgálatában állott.

A nemzetközi lovagvilág képviselői mellett találunk Nagy Lajos udvarában külföldi származású diplomatákat is. Jegendorfi Pál, valószínűleg lengyel származású volt és Erzsébet anyakirálynő révén kerülhetett az udvari életbe, hogy hamarosan a legkényesebb természetű diplomáciai munkákat, mint a nápolyi hadjáratok külpolitikai felszámolását hajtsa végre. Diplomáciai tehetségét honorálta Lajos, de a pápa is, mert előbb magyar javadalmakat kapott, majd a jól jövedelmező gurki püspökséget. Érdekes, hogy ebben az állásában is résztvett küldöttségekben az avignoni udvarban, csakúgy mint a pápa érdekében a magyar királynál.

Szerepét később Bredenscheyd János vette át. Ez a westfáliai származású jogtudós 1361—71 között, tehát egy évtizedig szerepel Lajos udvarában. Többször járt Avignonba, ha nem is oly nagyfontosságú ügyekben mint elődje, de a nápolyi viszály lezáródása után a pápaság és a magyar udvar jóviszonyának ápolója. Szempontunkból különösen jelentős azért is, mert nevét nemcsak a pápai okmányok, diplomáciai akták, hanem egy Visegrádon másolt kódex is megőrizte. A klosterneuburgi augustinusok könyvtárában őrzött kétkötetes kézirat, mely Gergely pápának Jób könyvéről írt elmélkedéseit tartalmazza, a kolofon tanúsága szerint Visegrádon készült 1367-ben Bredenscheyd János, Nagy Lajos jogtudósa részére. A kolofonból nem tűnik ki világosan, hogy a kéziratot Bredenscheyd másolta, valószínű tehát, hogy a királyi udvar scriptorai között kell keresnünk másolóját, illetve kezdőbetűinek díszítőjét.

A királyi udvar kozmopolita színeit sokban emelték azok az írók és tudósok, akiket a király híre csábított Budára, vagy alkalmazásuk hívott az udvarba. Járt Lajos udvarában a címerköltő Suchenwirt Péter, aki hosszabb költeményben magasztalja a királyi lovagot. Hosszabb időt kellett itt töltenie Mügeln Henrik német krónikásnak, aki rímes krónikájához hazai kútfőket használt. Ide számítható Conversino da Ravenna is. Életéről és szerepéről fiának Giovanni da Ravennának emlékirataiból tudunk. Conversino da Ravenna a király orvosa, barátja, felolvasója, udvari humanistája,

Dercsényi: Nagy Lajos-Kora

Bredenscheyd János

laid

Hoffmagyarbibl. 22. l.

1837. SZALONSZEKRÉNY, Boulle
Louis Philippe. — Salonschran
Französisch, Louis Philippe.

1838. SECRETAIRE, mahagónifa,
goni, mit Bronze. Empire.

1839. KÉT SAROKSZEKRÉNY, r

1840. SZALONBUTORKÉSZLET,
és gobelinkárpitozással. Emp
Stühle, Mahagoni, mit Bronz

1841. ALACSONY SZEKRÉNY, n
riger Schrank, Mahagoni, Zv

1842. IRÓASZTAL, mahagónifa,
Schreibtisch, Mahagoni, mit

1843. SZALONSZEKRÉNY, maha
Mahagoni, mit Glastür und

1844. RUHASZEKRÉNY, kétajtó
schrank, zweitürig, Mahagon

1845. FIÓKOS SZEKRÉNY, kört
von konischer Form. E. XV

, diófa, két fekete féloszloppal. Empire. — Niedriger,
zwei schwarze Halbsäulen. Empire.

kesszel. XIX. sz. — Runder Vitrintisch, Nussholz,

ján berakott disz. Tirol, XVII. sz. — Truhe, Nuss-
a. Tirol, XVII. Jh.

és 1665. évszámmal. Osztrák, XVII. sz, — Truhe.
d 1665 Jahreszahl. Österreich, XVII. Jh.

és kétfejüsasos berakás. Osztrák, XVII. sz. — Truhe,
arsia von Arabesken und Doppeladler. Österreich,

és ivezet, intarsiákkal. Osztrák, XVII. sz. — Truhe,
sterreich, XVII. Jh.

oszlopokkal, faragott diszitéssel. XVII. sz. stilus-
gewundene Säulen und Schnitzerei. Sitl d. XVII.

ifa, berakással, Louis XVI. stilusu bronzverettel.
ank, Mahagoni intarsiert, mit Louis XVI. Bronze-

ással. XX. sz. — Grosser Schreibtisch, Nussholz,

Bredenscheyd Janus

XIV. 7

l.

Berlamin

25. l.
47. l.
57. l.
62. l.

742 Klein, Adam.

Vězet ivó kuty a.

Rk.

K. 2.

110 × 141 mm.

Ő Bredenscheid János

1367. Visegrád

nem kodexmásoló,

tehát kihagyandó.

Mint jogtudor állt

Nagy Lajos király szolgá-

latában és a róluan-

forgó kodexet ő

másoltatta.

Részletesen lásd

Magyar Könyvszemle

1915. 148 — 150. l.

Ma nem a párizsi sz
Munkácsy Mihályban, akinek egy
történeti vászna eseménynek sz

Bredenscheid János

Czobor - Szalay II.

216 - l.

Kiváló figyelmet érdemelt a kiállított magyar kéz-
iratok közt Kinizsi Pálné Magyar Benigna imakönyve,
ült 1493-ban, hihetőleg a nagyvázsonyi pálos-zárdában,
szép munkácskát a ház pártfogónőjének. A kéziratnak
diszített első lapját hasonmásban mutatjuk be. (251. ábra.)
bb tetszetős széldísz emeli a kötet pompáját. A becses
[illegible] az iroszereket. Így 1367-ben Visegrádon
, Lajos király udvari törvénytudósa, sajátkezűleg
tizedében pápának Jób könyvéhez készített magyarázatait.
ben már a ős külsejű kódexe a kiállítás középkori könyv-
ójától, Rás.

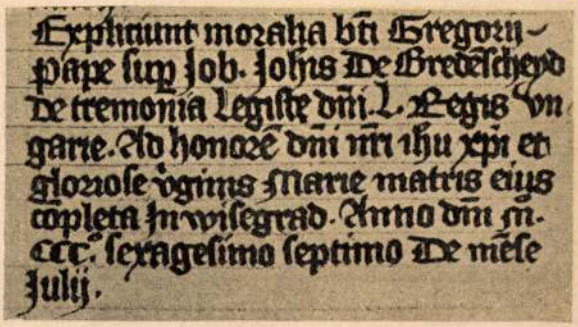

Expliciunt moralia bti Gregorij
pape sup Job. Johis De Bredēscheyd
De tremonia Legiste dñi. L. Regis vn
garie. Ad honorē dñi nri ihu xpi et
gloriose vginis Marie matris eius
cōpleta in wisegrad. Anno dñi m.
ccc. sexagesimo septimo De mēse
Julij.

249. ábra. Zárósorok Bredenscheid János klosterneuburgi kodexéből.

241. ábra. Mátyás

áll, melyeket gyöngyfüzér köt össze egymá
tagolt, hornyolásokkal, levelekkel s pikkel
csavart bőségszaru, — mintegy fülek, — ké
kötött hegyes bokréta és egy lefelé hajló
alkotott közöket tölti ki. A bőségszarvakon
lábuk már a szarvon, bal lábuk ellenben mé
Gyönyörű a mozdulatuk. Szárnyuk s lábuk
tát. Viszont e mozdulat annyira diskrét, h
fölött pillantjuk meg Mátyás király színes se
ság, az alsóban jobbról Dalmáczia, balról